CALIFORNIA
STATE LIBRARY.

Accession No. 77404

Call No. U f093 S3

Hartmannus Schedel

Liber chronicarum cum figuris et ymagi-nibus ab initio mundi:

77404

INV. 1898

CALIFORNIA STATE LIBRARY

Tabula operis hui⁹ de tem

poribus mundi. vt hiſtoriaꝝ rerũq; ceterarũ ac vrbiũ in ſe ſparſim varieq; ſcriptaꝝ. Exoptãti ſingula facilia inuentu ſint iuxta ſeriem Alphabeti nomia rerum ſũt ordinata. Et directoq; cuius rei nominis nũerus apparens chartã folio rum indicat.

Aaron vir fuit eloquens et ſummus põtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldenſ perpotẽs fuit folio CLXXXIX
Abbas ſiculus claruit illis pibus folio CCXLII
Abacuc ꝓpheta ꝓphetauit contra Nabuchodonoſor ⁊ Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vſum colligẽdi inuenit XXXIIII
Abdias ꝗre meruit ſpm̃ ꝓphie XLIX
Abdo prophetа ꝓphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in iſrabel XL⁊XLI
Abdon ⁊ ſennen ſubreguli romani CXX
Abel ſecũdus filius ade ⁊ primus martyr IX
Abeſſan iudex fuit in iſrl XL⁊XLI
Abimelech quintus iudex hebreoꝝ filius naturalis illegitimus ſm̃ gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in iſrabel XL⁊XLI
Abiathar ſacerdos fuit in veteri teſtamento vide folio XLI
Abia ꝗrtus fuit iudeoꝝ rex XLIX
Abiuth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit ꝺnoq; reges aſſirioꝝ XXI
Abrahe vxores ⁊ qui ex his fuere filij XXI
Abrahe p̃cepit deus ymolare filiũ ſuũ XXII
Achab rex iſrabel multa mala fecit ſuaſu vxoris ſue Jeſabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit peſſimus LV
Achat.⁹ ⁊ ſocij ſui martyrio ſũt coronati CXII
Achata regio quõ deſcribatur CCLXXVI
Acceſſum altaris Celeſtinus papa ſtatuit ſacerdotibus CXXXVI
Achitob ſacerdos filius phinees XLI
Achimelech ſacerdos fuit in veteri teſtõ XLI
Achimas filius ſadoch pontifex XLVIII
Achis filius rex ytalie ſiue latinoꝝ XLIX
Achitob fuit poncifex i veteri teſtamẽto LIII
Accurſius legum doctor clariſſimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbert⁹ Eps Pragẽſis CLXXXII
Adam format⁹ ẽ de lymo terre. quãdo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir chriſtianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pnia IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldus Epiſcopus vir magne ſanctitatis folio CLXXXII
Adelphus Anglorꝝ Rex vir chriſtianiſſimus. vide folio CLXX
Adoaldus agelulphi regis filius CLII
Adolphus impator i plio fuit occiſus CXIX
Adorari ceperunt principes gentium tempore Reuel Rageu. XVI
Adorabatur primo a gẽtibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouẽ XXIX
Adorari ſtatuam auream ſtatuit Nabuchodonoſor vide folio LV
Adrianus cognomẽto belius impator CXII
Adrianus papa ꝑmus pria Roman⁹ CLXV
Adrianus papa ſcds pria Roman⁹ CLXX
Adrianus papa terci⁹ pria roman⁹ CLXXI
Adrianus ꝗrtus papa nacõe Anglic⁹ CCII
Adrianus ꝗntus papa pria genuenſ CCXV
Afra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus grecoꝝ XXXVII
Agathon abbas vir ſanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Komanus CXLIIII
Agapitus illuſtris adoleſtentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natõe Sicul⁹ CLVI
Agapitus ſecundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venũt ab agar in Sarraceni XXI
Aggeus ꝓpheta in numero minoꝝ duodecimus LXIIII
Agnes vgo ſcta et vita clariſſima CXXIIII
Agnus dei ter dici in miſſa ſtatuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructũ molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam yſis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanoꝝ ſiue ytaloꝝ regnauit poſt patrem ſuũ LII
Agrippina fuit coniunx Germani XCVII
Aiſtulph⁹ rex lãgobardoꝝ fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minoꝝ vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothoꝝ magna cõmiſit pria cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albert⁹ beluacenſ miles glorioſus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Epũs Radiſponenſis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir ſanctus CCXII
Albert⁹ primus Romanoꝝ impator CCXX
Albert⁹ patauin⁹ ordis beremitaꝝ CCXXVI
Albertus brixianenſ vir ſctus CCXXVIII
Albert⁹ auſtrie dux Bohemie vngarieq; Rex

impauit annis duobus CCXLIII
Albinus impator orator maxim⁹ CXVII
Albinus epūs Andegauensis CLXIIII
Alboin⁹ rex lōgabardor vndecim⁹ CXLVII
Alchim⁹ male intrauit pontificū LXXVII
Alchuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegisius desiderij filius regis langobardorum CLXVII
Allexandri regna qūo fuerunt post mortem ei⁹ diuisa LXXV LXXVI
Allexander magnus vicesimus q̄rtus Rex macedonū pauco populo quasi vniuersam vicit orbem LXXV
Allexander qn fuit natus plura apparuerūt p̄digia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro magno LXXVII
Allexander filius Antbiochi Sirie et Asie rex semper fuit iudeis gratiosus LXXXIII
Allexander aristoboli frater. apud iudeos pontificatū et regnum suscepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorū regnauit annis nouem LXXXVIII
Allexand⁹ pōtifex fuit iudeor LXXXVIII
Allexius cōfessor dignissimus natione Romanus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexand⁹ papa prim⁹ patria Roman⁹ CXI
Allexander imparator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
Allexand⁹ miles ex legione thebeor CXXIII
Allexander secundus papa patria mediolanensis. vide CXCI
Allexand⁹ tercius papa patria senens CCII
Allexander papa q̄rt⁹ natōe campan⁹ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIIII
Allexander de villa dei. professor sacre scripture. folio CCXIIII
Allexād papa qnt⁹ natōe cretens CCXXXV
Allexander papa sextus natione Hyspanus: vide folio CCLVII
Alfonsus rex fuit et Arroganie regis filius vide folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit pbus CLXXXI
Alpiadis mr sancta claruit tpib⁹ ist. CV
Alphonsus impator a quibusdam electus non fuit n̄ confirmatus CCXIIII
Alsacia germanici iuris pronincia est. vide folio CCLXXXVII
Altare holocaustorū quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
Amasias rex iuda bonū habuit inicius sed malū finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeor LIII
Amalasiuntha regina a gothis fuit plurimu vexata folio CXLIII
Amandus epūs traiectens. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathite folio XIIII
Ambrosius epūs mediolanen. CXXXIIII
Ambrosius grecus dyaconus CXVII
Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini similes fuerunt folio CLXIIII
Aniynthas rex assirior fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiā assirior XXV
Anilebus fuit rex duodecimus assiriorum. vide folio XXVIII
Aminadab post Moysen primus ingressus est mare rubr ceteris trepidantib⁹ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio XIIII
Amonite veniunt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodeci ꝓphet. LII
Amon hic malū fecit corā dō et percussus est a seruis suis folio LX
Amri vl Ambri rex fuit israbel XLIX
Amulius rex italie fratrē suū de regno eiecit ⁊ filiū illius occidit LII
Amanym filius messaraym a quo Ananj et Laobini Eubarij XIIII
Anani propheta increpauit asa iudeorū regem folio XLIX
Anatbarsis pbus scita genere claruit LX
Anaximander pbus ⁊ medic⁹ p̄clar⁹ LXVIII
Anaximenes philo. ⁊ medicus LXVIII
Anaxagoras philosophus reliquit diuicias vide folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magister vide folio LXXVIII
Anna tres viros habuit successiue ex q̄b⁹ genuit filios ⁊ filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit sororē ex qua nata fuit Elisabeth mater iohannis baptiste XCIIII
Annas pōtifex fuit iudeor XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anastasius papa natōe roman⁹ CXXXIII
Anastasius papa secundus patria romanus vide folio CXL
Anastasius impator fcūs ē heretic⁹ CXLI
Anastasia filia nobilissima CXXIII
Anastasius ecclesie romane bibliotbecarius vide folio CLXXII
Anastasius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
Anastasius q̄rtus papa p̄ria romanus CC
Anchises ex dea venere genuit Eneam q̄ regnauit in italia XXXVI et XLIII
Ancbus Marcius quartus romanor rex fecit sup tyberim pontē LVI
Andreas Symonis petri frater ⁊ in cruce sociacius folio CVI
Anglia regio que sit vide folio XLVI
Angelus Gabriel salutauit virginez Mariam folio XCIIII
Anglie reges fuerūt Adeulpbus ⁊ Eadmund⁹ folio CLXX
Anglie regio que sit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa nacione Syrus CXIIII
Anseris clāgore excitat⁹ ē manli⁹ LXIX
Anshelmus epūs beluacens. CCIIII
Anshelmus epūs vir sanctus CXCVII
Anthistenes pbus atbenien⁹ LXXIII
Antbiochi dicebāt oēs reges syrie LXXV

Anthioch⁹ theos rex syrie fuit LXXVII
Anthioch⁹ galeric⁹ asie ⁊ syrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex syrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex syrie cōpulit iude/
os ydolis sacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit syrie. vi/
de folio LXXXI
Anthiochus sedetes adhuc puer rex syrie vide
folio LXXXIII
Anthiochus pius rex syrie LXXXVII
Anthioch⁹ spōdius rex syrie LXXXVII
Anthigon⁹ pōtifex fuit iudeor LXXXVIII
Antipater fili⁹ aristoboli ⁊ vxor ei⁹ crispis ha-
buerī q̄tuor filios ⁊ filiā vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egipti⁹ plura scripsit ad Cō
stantinū ⁊ ad ecclias egiptias CXXXI
Anthonius pi⁹. xvj. romanor impator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoni⁹ de padua vir magne scitatis CCX
Anthonius de butrio iurisdoctor CCXLII
Anthonius cermisan⁹ medicine monarcha. vi-
de folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus.
vide CCXLVI
Anthonius archiepūs florentinus CCLI
Anthonius rosellus natione etruscus iurisdo-
ctor. folio CCLVI
Antichristi aduentus q̄n erit. ⁊ que illius pscu
tio in sanctā ecclesiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito suasit prome-
theus. ⁊ eius vsū ipe inuenit XXVIII
Appius claudius cōsul roman⁹ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinar] laodicie syrie epūs CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius senator roman⁹ vir doct⁹ CXV
Apoollonia virgo sancta ⁊ martyr CXX
Apostoli sunt in terrā diuisi CII
Apparitō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleus pbs platonis discipul⁹ LXXIIII
AQuas pessimas sanauit heliseus L
Aquileya vrbs a quo sūpsit pncipiū L
Aquarū inundatio pmaxima fuit CXLIX
Aquila iude⁹ scōs mosaice leg] iterps CXIII
ARandi artem cū animalibus Noe dicitur
inuenisse. vide XIIII
Aradi⁹ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a saba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor fi/
lios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit sextus filius nachor XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium ⁊
filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vi
de folio XXVIII
Aracus astrolog⁹ ⁊ poeta fuit reputat⁹ LXX
Arator scte romane ecclie cardinal⁹ CXLIIII
Archa Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condiuit opidum Ar-
chas vide XIIII
Archa moysi q̄ cōtinebat in se vide XXXI
Archiphilas fuit pbs optimus LXXIX
Archelaus ,pcurator fuit galilee XCV
Archasius imperator Theodosij magni filius.
vide folio CXXXIIII
Arius qui ⁊ aralius dicitur quintus rex fuit as/
siriorum XXV
Argiuor regnū q̄n incepit ⁊ quis fuerit in eo
rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuor regnum accepit nomen ab argo rege
quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuor siue grecor.
vide folio XXIX
Aremulus filulus rex italie posuit pīdiū alba-
nor vbi nūc roma est LII
Aristides pbus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus pbus LXXIII
Aristotiles omniū phor pnceps LXXVIII
Aristobolus filius iohannis hircani summus
pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde sumpserit nomen vide
folio CXXXIX
Aristides athenien sis epūs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armanitres septimus et octauus rex assiriorū.
vide folio XXVIII
Armeniaci q̄n venerūt in imperiū. pīertim vsq;
alsaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philosophus preclarus.
vide folio CXXVIII
Arnolph⁹ septim⁹ gallor ipator CLXXIII
Arnulphus vir sanctus erexit episcopatū Lug/
dunensem. vide CXCII
Arnaldus de villa nona pbus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chal
dei. vide XV
Arriana facta est gothorū gens seductione im-
peratoris valenti CXXXIII
Arsan⁹ ochi regis filius tredecimus rex persar
vide folio LXXII
Arsenius monachus vir scīssim⁹ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus ī ger/
mania fuit enata CCLII
Artes omnes vsui humano deseruientes sūt in/
uente a filijs Lamech X
Artem ferream tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus assiriorū XXVI
Artabanus fuit rex pharū septimus LXX
Arrius hereticus quid senserit erroris. ⁊ quo-
modo sit mortuus CXXX
Arturus rex britannor cbristianissimus. vide
folio CXLIII
Artharis rex langobardorū CL
ATia prouincia que sit. ⁊ vnde habeat no-
men. vide XIII
Astanes filius gomer a quo sarmacia XVI
Astades rex fuit assiriorū XXXIIII
Astarus filius enee secundus rex latinor fuit
et dicitur rex albanorū XLIII
Asabel rex syrie promptus fuit vt affligeret fili
os israbel L
Asarias pontifex pro zelo legis cōstanter resti-
tit ozie regi iude L
Assaradon rex assiriorū fuit filius Sennache-
rib vide LV
Assiriox rex q̄ntus fuit arius XXV

Assiriorū regnū quando incipiebat deficere. vi/
de folio LXII et LV
Astronomus maximus fuit Jonichus quartus
filius noe. vide XXIIII
Astrologus magnus fuit Prometheus. quere
folio XXVIII
Astronomus Tales fuit derisus a vetula. vide
folio LIX
Astrologus pmaximus fuit aracus LXX
Astrologus recōmendatus fuit Ptolomeus vi
de folio CXIIII
Astronomus optimus fuit Campanus. quere
folio CLXXXIX
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide
folio CCXIIII
Astesanus ordinis minorū doctor preciptus.
vide folio CCXXVIII
Assur secundus filius. Sem a quo venit impe-
riū assiriorū XV
Assuerus vndecimus rex persarum LXXII
folio fuit' quere
Assumptio virginis Marie CII
Atlas gigas astrologus septē genuit fili-
as nymphas XXVIII
Athalia filia achab surripuit regnum et occidit
omne semen regni L
Athanasius episcopus Alexandrinus graues
sustinuit pfecutiones ab arrianis CXXXI
Athaupbus rex fuit Gothorū CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide
folio XXVII et XLIIII
Athenienses affecerūt mulieres triplici suppli-
cio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat debellā-
do regiones. et sese dei flagellū appellabat.
vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunor quō fuerit mortuus CXL
Athlebes fuit pm' Corinthior rex XL
Atheninus filius rex italie fuit LIII
Augusta ciuitas a quo sit primo condita.
vide folio XCI
Augusti dicebantur reges romani ab illo Au-
gusto. vide XCIII
Augustinus beati Ambrosij discipulus. quere
folio CXXXVI
Augustinus de anchona vir plurimum doctus
vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus
insignis CXIIII
Aurelianus romanorū impator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere
folio CXXII
Aurea virgo sancta et discipula eligij CLIIII
Auicenna medicus pclarus fuit CCI
Auerrois medicus cōmentator CCI
Auensoar medicus cantuariensis CCII
Austria prouincia describit CCLXXVIII
Austrie marchionatū Fridericus primus con-
uertit in ducatū CCIII
Austrie duces quid compromiserūt baioarijs
in adipiscendo impiū vide CCXXV
Azarias filius oberb pphete pdixit captiui
tatem iudeorū XLIX
Azarias filius helchie pontifex LV

Azo doctor iurisciuilis fuit CCVI

Baasa tercius rex in israhel vi
de folio XLVIII
Babilonia seu babion vbs
a quo primo fuerit condita vi
de XXIIII et LXV
Nona cōditur LXIX
Babilonie pmus rex fuit me
redach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere
folio XXVIII
Baleus decimus erat rex assiriorum XXVIII
Balaam propheta filius Beor occiditur. vide
folio XXX
Balsamum quales habeat arbores. et aliquan
do creuit in hiericho L
Balthasar rex erat babilonie LXV
Basilius magnus multorū monachorū institu
tor et pater CXXXIII
Balachia regio que sit et que gens illius. vide
folio CCLXX
Balachi dicunt flacci vide CCLXXII
Baldus perusinus precellentissimus legisperi/
tus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere
folio CLXXIIII
Baptisare omni die tēpore natiuitatis Leo pa/
pa secundus statuit CLVI
Baptismatis tempore dux richoldus pedē re-
traxit. vide CLXII
Bassianus Seueri filius cognomento eurelius.
antbonius caracalla impator CXVII
Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vi-
de folio CCXLIII
Basilidas fuit quidā hereticus CXI
Barnabas vnus ex septuaginta duobus disci-
pulis christi CV
Bartholomeus apostolus vnus ex senatorib'
celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū
est. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctissimus. vi/
de folio CCI
Bartholomeus pisanus ordinis predicatorum
professor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimū recōmenda
tus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iurisconsultus. vi
de folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū
doctor CCXXXVII
Barbara cōiunx sigismundi post mortē impa-
toris cū cadauere captiua ducit CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vi/
de folio CCXLV
Bainaldus archiepūs colonien sis CCVII
Balduinus scōs rex hierosolime CXCVI
Bauari siue baioarij qui sint XCVII
Bauarorū regis filiā rex longobardorū duxit
in vxorem CL
Bauarorū principes et pe ruperti dicebant' du-
ces, vide CLII

Baiozariozū siue bauarozū metropolis ē saltz-
burga. vide CLII
Bauari siue baioarij qñ receperūt fidem catho
licam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit cassilo C
Bauarozū principes dicebant reges illis tem-
poribus CLVIII et LXIX ⁊ LXXII
Bauarozū dux Taxilo duxit se pipino regi frā
cie cōmendatū CLXV
Bauaria venit in regnū francie per carolus ma
gnum. vide CLXVII
Bauarozū rex frater caroli secundi illis tempo-
ribus mortuus est CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros supauit. ⁊ de-
inde venit in italiā CLXXVII
Bauarozus dux fuit eo tempore imperatori re-
bellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere
CLXXXVIII ⁊ LXXXIX ⁊ XCI
Bauarozū auxilio fuit Justinianus in imperiū
restitutus CLVIII
Bauarozū duces vnde traxerūt ab hoc tempo-
re originem CCXXV
Bauaria superioris germanie puincia describi
⁊ vñ bauari a pncipio traxerūt originē. vide
folio CCLXXXVI
Bathuel tertius filius nachor genuit rebeccaz
filiā et laban filiū XX
BEda anglicus presbiter et dictus venera-
bilis vide CLVIII
Belus pm⁹ rex assiriorū puū hūit regnū XVII
Bela octauus fuit filius nachor XX
Bellotus erat rex assiriorū XXXIIII
Bellator egregi⁹ fuit pic⁹ satus in fili⁹ XXXV
Bellū grecorū contra troyanos ⁊ destructo de-
scribitur troye XXXVI
Bella troyanorū q̄re fuerūt exorta XXXVII
Belocus rex assiriorū. sub illo pmisit deus Ja-
cob terrā pmissionis XXVIII
Bellū punicū cū hannibali senore illis tpib⁹ est
inchoatum LXXXI
Bellū Scipionis in quo mira gesta sunt et cete
rorū cōsulum romanorū LXXXV
Bellū ciuile cesaris ⁊ pompey erat execrandus
vide folio LXXXIX
Bellū apd augustā ⁊ q̄ in eo sint occisi XCII
Bellus grauissimū cōmisit gracianus impator
apud argentinā CXXXIIII
Bellū maximū gesserūt in romanos radagus ⁊
alaricus gothorū reges CXXXV
Bellū magnū est cōmissum tpe valentiniani im
peratoris CXXXVII
Belisarius patricius vir in armis strennuus vi
de folio CXLV
Bella maxima cōmisit belisarius CXLV
Bellandi mores q̄ sint gent scythice XVIII
Bella gessit in francia orientalē arnolphus im-
perator. vide CLXXIII
Bellū fuit atrocissimū inter regē francie ⁊ regē
anglie cōmissum CCXXVII
Bellū fuit exortū inter fratres beate marie theu
thunicorū ⁊ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab.
vide folio L
Benedictus abbas italicus monachorū pater.
vide folio CXLIIII
Bñdictus pp̄ pmus pn̄cia romanus CXLVI
Benedicere sal ⁊ aquā allexander papa primus
instituit CXI
Benedictus papa secundus siue iunior patrie
romanus CLVI
Bñdicti abbatis corpus est eo tpe translatum.
vide folio CLVIII
Et iterū est translatū CLXIIII
Benedict⁹ tercius papa pn̄cia roman⁹ CLXX
Bñdict⁹ pp̄ qrt⁹ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vi
de folio CLXXVII
Benedictus sextus papa patria romanus. vide
folio CLXXVIII
Benedictus septim⁹ papa patria romanus vi-
de folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tusculanus
vide folio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tusculanus.
vide folio CLXXXV
Bñdictus decim⁹ pp̄ natōe campan⁹ CXCI
Bñdictus papa. xi. natōe taruisin⁹ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Tolosa-
nus. vide CCXXIIII
Benedict⁹. xiij. papa adulterin⁹ CCXXXII
Berillus epūs vir doctissimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vi-
de folio CLXVIII
Berno abbas vir magne sanctitat CLXXIII
Berengarius pm⁹ ipator italie CLXXVI
Berēgarius scōs impator italie CLXXVI
Berengari⁹ terci⁹ impator italie CLXXVI
Berengarius q̄rtus ipator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa sacramentū eucharis-
stie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallen⁹ CXCVIII
Bernardus cōpostellanus doctor iuris. quere
folio CCXIII
Bernardinus Senensis ordinis sancti Frācisci
professus CCXLVIII
Bentzeslaus caroli filius ipator postea fuit de-
posit⁹. ⁊ q̄ fuerit causa vide CCXXXIII
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus
vide folio CCLII
Bestualia pncia describi CCLXXXIIII
Bestiole cadebāt de celo ist tpib⁹ CCXXIX
BIas asianus primen⁹ philosophus ānt⁹
de septē sapientibus LIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamū ordinari cōciliū apud sanctū Petrum
rome vetuit CXLIX
Bilibaldus episcopus natus est ex sancto Ri-
chardo. vide CLXII
Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirma-
tus. folio CCXII
Bisanciam ciuitatem quis condiderit. quere fo
lio LXIII
BLasius episcopus vir sanctus claruit. vi-
de folio CXXVI
Blondus flauius vir doctissimus CCXLVI

Bohemorū regnū qñ habuit initiū. vide folio XXIIII
Bohecius vir christianissimus CXLI
Bohemi ill' dieb⁹ receperūt fidē catholicā. ⁊ q̄ fuerāt duces illi⁹ gentis CLXXVII
Bohemos heinricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū situ suo describit CCLXXXIII
Bebecia p̄ria vbi sit sita vide CCLXXV
Bohemorū heresim Sigismund⁹ impator statuit exturpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo p̄mo cōdita LXII
Bonifaci⁹ pp̄ p̄m⁹ natōe rōan⁹ CXXXIII
Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaci⁹ q̄rt⁹ pp̄ natōe marsus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiepūs maguntinen. CLXI
Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio CLXXII
Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus episcopus Ratispōnensis sueu⁹ vir fuit sanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuscus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione bernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Boos filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in festo seraphis ⁊ a pplo p deo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄bat ⁊ quid vide XCII
Borsius marchio estensis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
Brandanus abbas vir scissim⁹ CXLIII
Brandeburgensis marchia vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Bratislauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta fecit LXXII
Britannia maior q̄ sit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū est recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo casta ⁊ sanctissima CXLIII
Britannorū siue anglorū rex fuit lucius vir sanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta deuotissima mulier vide folio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōsul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthusiensis Fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno epūs colonien. vir sanct⁹ CLXXXI
Buda vrbs vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodamyn XVI
Burgundi in magna copia rheni fluminē insederūt. ⁊ postea facti sūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus episcopus herbipolensis vir sanctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolph⁹ CLXXIII
Burgundie dux Mussiam obsedit. quā Fridericus tercius lib erauit CCLII
Bus secundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam XX

Cayn p̄mogenit⁹ Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit filius enos IX
Cayo furius cōsul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus cassius lōginus ꝓsul roman⁹ LXXXV
Cayus iulius cesar lucij filius XCIII
Cayphas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula impator quartus CIII
Caietanus theologus et philosophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet esse argenteus vel aureus statuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyspanus vide folio CCXLVI
Cham scōs fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambises erat rex persarū LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri testamēto. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus LIII
Canon papa tracia oriundus CLVII
Capadocia venit a mosoch filio iapbet XVI
Capis siluius rex fuit italie LII
Captiui ducti sunt cū rege ioachim in babiloniam daniel cū suis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta est tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare deus permisit populū capi LXIIII
Capistranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. scilicet. A.b.c. ⁊c. XXXIIII
Carthago vrbs a carba opido sumpsit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit constructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus siluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus pbus LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bauaros C

Carolus marcell⁹ pipini senioris filⁱ⁹ rex frācie
z dict⁹ ē magn⁹ ex gestⁱ magnis CLXIII
Carolomannus caroli marcelli siue magni filⁱ⁹
erat. folio CLXIIII
Carolus cū papa Adriano p sūptiōz sacramēti
sese ppetua obstrinxerīt amicicia CLXV
Carolus magn⁹ rex fuit francoz CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr vngara fuit CLXVII
Carolus magnus victus est in imperatorē ro-
manorū illis tpibus CLXVII
Carolus magnus quas gētes vincebat plio ob
christianoz libertatē vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomō fuerit in corpe dispo
situs. folio CLXVIII
Caroli sedes fuit in aquisgrano CLXVIII
Carolus magnus rebellauit Saxoniam. vide
folio CLXXIX
Carolus scōs cognomento caluus impator fu-
it romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento grossus impera-
tor. folio CLXXII
Caroli magni pgenies possederūt impiū ad
annos centū z xcē. Et illis tpibus habuit fi
nem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide
folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex sicilie fuit z potens CCXV
Carolus scōs rex sicilie CCXVIII
Carolus secūdus rex Neapolitanus habuit fili
os sex. z quinq filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie fi-
lius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vi-
de folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis sit vide
folio CCLXXVII
Caroli qrti sollicitatōe. capita apostoloz Petri
et Pauli sunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecu
nias qui sibi necē parauerat. vnde illū reuo-
cabit a malo. vide CCXXXI
Carol⁹ poeta vir eruditissⁱ⁹ erat CCXLIIII
Carolus burgundionū dux p swecenses mor-
te est trūcatus CCLV
Caseth fuit qntus filius nachor XX
Cassianus monachus iohannis crisostimi dya
conus. vide CXXXV
Casus sūmarios decretaliū raymundus pfecit.
vide folio CCX
Caspar Schlick triū cesarum cancellarius fuit.
vide folio CCXL
Castra quare sint. et a quibus primo in mon-
tibus constructa C
Catbalogus regū assiriozum qs sit vide XVII
Catho pbus plura docuit moralia LXXXV
Catho pb⁹ pm⁹ roman⁹ z iurista LXXXV
Catho posterior vtens pbus LXXXIX
Catbulina consul romanus vir fuit valde dolo-
sus. folio LXXXIX
Catbena sancti petri fuit data epō mutinensi. vi-
de folio CLXXIX
Cecus fuit didimus vir magni ingenij. vi
de folio CXXXA
Celestinus papa natōe campan⁹ CXXXVI
Celestinus scōs papa natōe tusc⁹ CXCVIII
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit.
vide folio CXVI
Celestinus papa sext⁹ natōe romanus CCV
Celestin⁹ papa qrt⁹ pria mediolanen CCVIII
Celestinus papa quintus patria Eseruiensis.
vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnū argiuoz. z prim⁹ re-
gnauit Athenien sibus XXVII
Cereuisiam facere germanos docuit primo ba
chus. vide XXVIII
Cerdo qdā heretic⁹ a q cerdoniani CXIII
Ceream paschalē benedici statuit papa theodo-
rus. vide CLIII
Ceres dea frugū adorabat a gēnib⁹ XXV
Cesarius et alij plures martires bis passi sunt
temporibus. vide CXXII
Cesarea regina pfax mr sancta CLV
Cesares dicebant romani principes a tempore
Julij. vide XCIII
Chaldei fuere ab arphaxat filio sem XV
Chilō terci⁹ fuit de septē sapiētib⁹ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo veniunt
ethiopes. vide XIIII
Chlia venit a tharsis filio iauan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctor iurisconsultis nominatissimus
vide folio CCXXVII
Cipria venit a tharsa filio Javan XVI
Cipzus est quedā insula XXXVIII
Cipzianus doctor ecclie eruditissim⁹ CXXI
Circūcisio qn fuit instituta XXI z XXII
Circes potu quodā mutauit homines in best-
as. vide folio XLI
Cirus primus rex fuit persarū LXVII
Ciriacus vir sanctissimus CXXIIII
Cirillus vir scūs mlta pphetauit CCXII
Citbarā appollo reperit. et artem medicine pri
mo inuenit. vide XXVIII
Citberinū bobeci⁹ pm⁹ excogitauit CXLI
Ciuitates sūt fcē qdā ville swemie CCXVII
Ciuitates loci oziētalis sūt per Soldanū pluri
mum oppresse CCXIX
Claudius Cay caligule patruus impera-
tor quintus CIII
Claudius poeta natōe hispan⁹ CXXXIIII
Claudius secundus z Quintilus frater ei⁹ im-
peratores erant CXXI
Claudi⁹ nicostrat⁹ zimphorian⁹ mr. CXXIII
Clareualleñ. abbas fuit bernard⁹ CXCVIII
Clara vrgo admirabilis z sancta CCX
Clara vrgo sancta ordis heremitaz CCXXI
Cleobolus philosophus lindus. sextus de se-
ptem sapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp pontificat⁹ mun⁹ inuit⁹ accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celi
montis. vide CVIII
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. zo-
zimus papa vetuit CXXXIII
Clemens presbiter alexandrinus CXV
Clericos posse recipe fundos z pdia oblata pa
pa Urbanus statuit. sed in cōmuni CXVI

Clericorū carcerē haberi apud episcopos statuit papa Eugenius CLIII
Clemens secundus papa epūs Bambergensis quere folio CLXXXVIII
Clemēs tercius papa patria romanꝰ CCV
Clemens papa quartus natione Narbouensis vide folio CCXIII
Clemēs papa q̄ntꝰ natōe vasconꝰ CCXXI
Clementinarꝫ liber cōpositus est tpe clementis quinti folio CCXXI
Clemētinarꝫ liber hic ꝓfirmatꝰ ē CCXXVI
Clemens papa sextus patria Lemonicēn. vide folio CCXXVIII
Clemens papa septimus sedit annis quindeciꝫ q̄uere folio CCXXII
Clodoueus rex francorū primus francorū christianus folio CXLIII
Codrus fuit vltimus rex Atheniensiū vide folio XXVII et XLIII
Colebat apud nemphym Osyris XX
Colossus solis fuit Rhodis. lxx. cubitorum altitudinis XXVI
Colossus ingens solis simulacrū corruit ex terremotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit inicū XC
Colūbanꝰ abbas vir sctitate plenus CXLVI
Compo..ius ꝯcurator iudee XCV
Cōmedit multa Albinus vna cena sicuti ceteri multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladē maximam significans CLVII
Comete duo apparuerī illꝰ tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia. quere folio CLXXIX
Comites ꝛc Lippa olim dicebantur ꝛc schwalenborch folio CLXXX
Composuit plura cantica ecclesiastica Fulbertꝰ silr ꝫ Robertus rex CLXXXVIII
Composuit: Salue regina Hermannus cōtractus folio CLXXXIX
Cometa īsignis magnitudīs appuit CCXIII
Comites quindecim ex sueuia coegit impator Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit significans christianorū afflictionem folio CCXX
Cometes apparuit ꝛesignans mortē regis francie. folio CCXXII
Cometa ꝫ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortē pape ōsignsCCXXIX
Cōmotiones ciuitatū italie quedam fuere vide folꝭ CCXC XCII XCIII ꝛc.
Cometa visꝰ est plura p̄dicēs mala CCLIIII
Coniurari in publico instituit Licurgius propter occultā luxuriā LII
Consules romani q̄n inceperunt ꝫ quare. vide folio LVIX
Cōsules romani q̄ fuerūt. vide LXXIX
Conspirationes fecit Catilina cōsul romanꝰ. vide folio LXXXIX
Constantinus magnꝰ filius Cōstancij augusti in britania ē creatꝰ impator CXXIX
Constantius Cōstantinꝰ ꝫ Constans filij fuere Constantini magni impatoris CXXIX
Constantinopolis ciuitas imperialis vnde cepit nomen sumit CXXIX
Constantinus fecit equo suo frenū ex clauo dñi vide folio CXXX
Constantinus magnus prohibuit amplius fieri crucis supplicū CXXX
Cōstātinus plēs edificauit ecclias CXXX
Concilū nicenum quare ꝫ q̄n fuit celebratum. quidue in illo diffinitū CXXX
Concilū vniuersale secundū fuit constantinopolitanū CXXXV
Concilū vniuersale terciū fuit Ephesinum. vide folio CXXXVI
Cōcilū q̄rtū Calcedonense CXXXVIII
Concilū aurelianense iussu clodouei indicitur. vide folio CXLIII
Cōcilū q̄ntū apō cōstantinopolim. CXLV
Concilū apud scm petrū rome CXLIX
Conradus impator male fuit vite CXV
Concilū rome. lx. cpōrū. CXVIII
Cōcordia mr sancta ꝫ ypoliti nutrix CXXI
Concilium in Sinuessa ciuitate Campanie. vide folio CXXVI
Constantinus ꝫ Galerius imperatores fuerūt vide folio CXXVII
Cōstātius tercius impator romanoꝝ CLIIII
Cōstās cōstantinopolitanꝰ impator CLIIII
Concilū rome tpe martini pape CLIIII
Constantinus quartus imperator Constancij augusti filius CLVII
Concilū vniuersale sextū apud constantinopolim vide folio CLVII
Cōcilū Aquilegiense vniuersele CLVIII
Constantinus papa natōe Syrus CLX
Concilū rome propter ymagines adorandum vide folio CLXII
Cōstātinꝰ q̄ntꝰ impator filiꝰ leonis CLXIIII
Cōstātinꝰ sextꝰ leonis filiꝰ impator CLXIIII
Cōstātinus papa scōs natōe romanꝰ CLXV
Concilium septimū Hirena mater Constantini collegit vide folio CLXVI
Cōradꝰ pmꝰ impator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus episcopus constanciensis vir sanctꝰ vide folio CLXXX
Cōradꝰ scōs impaor romanꝰ CLXXXVI
Concilium vercellense illis temporibus habitum est. folio CCX
Conradus eius nois tercius impator CCI
Concilium lateranense agebatur illis temporibus. folio CCVI
Concordantias biblie cōfecit hugo cardinalis vide folio CCXIII
Concilium Lugdunense hic habuit inicium vide folio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici sueui. folio CCXVI
Cōradus impator friderici filius CCXII
Concilium Viennense habitum fuit illis temporibus. folio CCXXI
Concilū pisanū super vnione ecclesie fuit collectum. folio CCXXXVI
Concilū cōstanciense durauit nouem et triginta annis CCXL et XLI
Constancia vrbs germanie quomodo sit ornata ꝫ vñ habeat nomē suū CCXL

Concilium Basiliense fuit congregatum illis temporibus & quo fuit dissipatum CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Constantinopolis expugnatio qn̄ sit facta per turchos ppm CCXLIX & LXIXIII
Constantinopolitana vrbs ex tēpestate inaudita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradus celtis germanus poeta fridericj tercij imperatoris in nurmberg laurea decorauit vide folio CCLVI
Chore filius ysuar contendebat pro sacerdotio cum aaron XXV
Chorinthj vrbs a q̄ sit pstructa XXXIIII
Corsica insula in quibus terre locis sit vide folio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa instituit. CXLIX Statuit & sixtus CXI
Cornelius papa nationē romanj CXVIII
Coreisantes quidam per annum integrum putabant dei pmissione CLXXXVII
Corporis xpi solennitatē cū octaua vrbanus quartus instituit CCXIII
Coreisantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Chorithia puicia vbi sit sita CCLXXVII
Corinthiorum mores in electione principis qui sint vide CCLXXVII
Coldras rex persarum occupauit romanas puincias & venit vsq; ihrm CXLIX
Cosmas & damianus xpianissimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Cosmas medicus florentinus potentissimus ciuis CCXLV
Crathes atheniensis accademicus philosophus LXXXII
Creatio mundi sm diuersos diuersimode creditur folio I
Creta insula in quibus mundi partibus sit vide folio XXXVIII
Crispus stoicus philosopus natione eius vide folio LXXXI
Crispis quatuor habuit filios & vnicam filiaz folio LXXXIX
Crisma singulis annis innouari statuit fabianus papa CXVIII
Crispinj & crispinianj martires CXXIII
Cristoferus martir incompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Cristina virgo celeberrima CXXVII
Cristoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Cristiani statuerunt expugnare iheroſolimam vide folio CXCIII
Crisolorras constantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Cristianus rex dacie vir xpianissimus romam petijt CCLIIII
Croacie ciuitatis descriptio CLXXXIa
Cruciferorum ordo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta est sub eusebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in vestibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI

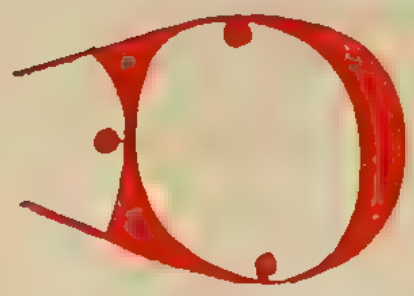

Dacia regio que sit & vbi vide fo. CCLXXXII
Dadan filij regina a quo venerūt ethiopes XIIII
Dagobertus rex francorum vide folio CLV
Damascus est in syria regione XV
Damascenj venerunt ab hus filio aram XV
Damascus qn̄ & a quo fuit pstructa XXIII
Damascus distat ab iherusalem itinere dierum sex XXIII
Damascum tres reges christiani impugnauerunt XXXII
Damasus papa natiōe hispanus CXXXI
Dalmacie regnū q̄tū se extēdebat CLXXI
Damasus scōs papa natione bauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quo fuit a xpianis expugnata CCX & XI
Dalmacia puicia vbi sit sita CCLXXVII
Daniel pphēta ductus est in Babiloniam vide folio LXI
Dātes poeta & vates cōspicuus CCXXIII
Dauid scōs rex in israhel XLVI
Dauid pphēta fuit filius isai de tribu iuda vide folio XLVI
Dauid fuit vir robustus et ruffus XLVI
Dauid cepit iherusalem & expulit chananeos & iebuseos XLVI
Dauid fecit numerari populū & displicuit deo folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iherusalem genera uit quorum noīa vide XLVII
Darius rex persarum remisit israhel in iudeā. vide folio LXIX
Darius histapsis rex persarum fuit pro iudeis vide folio LXX
Darj noth⁹. x. pser rex LXXII
Darius arsami regis filius. vltimus persarum rex LXXII
Decimarum non solutionē thuringi armis obtinuerunt vide fo. CLVI
Decius imperator hō pessim⁹ fuit CXXIX
Decretū ds primo cōposuit. CXCIII & CCI
Et redigebant illis temporibus CCXI
Delbora prophetissa iudicauit israhel vide folio IX & XXXVII
Democritus philosophus sibiipi eripuit oculos & in paupertate vixit LXX
Demas phūs athenienſis LXXVI
Demosthenes princeps oratorum LXXVIII
Demetrj phalen⁹ cognomēto phūs. LXXX
Demetrius sother rex sirie & asie multos iudeos occidit LXXXI
Demetrj filij demetrij rex syrie LXXXIII
Demetrj macero rex sirie LXXXVII
Demetria virgo sancta CXXXII
Demonia expulit fortunat⁹ eps CXLVIII
Depositus fuit imperator wentzeslaus & quare & quis fuit in locum surrogatus vide folio CCXXXIII & XXXIIII

Deos gentiliū bermes dixit esse homines mortuos LXXIIII
Deo est filius vir aīo pfecte bon⁹ LXXIIII
Desponsande consensus moleuit requirendus ex consensu rebecce XX
Desideri⁹ vltim⁹ rex lōgobardoz CLXVI
Deusdedit papa patria romanus CL
Diana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi septē qui fuerūt CIII
Diascorides medicus grecus CVII
Diadumen⁹ impator vir pulcher CXVII
Diabolo sese obtulit papa siluester secūdus tpe monachatus sui CLXXXI
Dignitates eccīastice vendebantur tpe siluestri terc̄ij CLXXXVIII
Diluuium qñ fuit XI
Diluuiū particulare pmaximum fuit in achaia tempore iacob XXVI
Diluuiū deucalīōis factū in thessalia XXIX
Didim⁹ alexandrin⁹ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII
Dion nobilis phūs siracusan⁹ LXXVIII
Dionisius ariopagita philozopbus clarissim⁹ vide folio CIX
Dionisius abbas confecit computum pascalez vide CXLIII
Dionisius corinthioz epūs CXV
Dionisius alexandrine eccie epūs CXVIII
Dionisius papa ex monacbo pontifex creatus vide CXX
Dioclecian⁹ t maximian⁹ ipatores CXXIII
Dinus iuris vtriusq; peritissimus doctoz vide folio CXX
Din⁹ medic⁹ florentin⁹ CCXXIIII
Dion philozopbus ex perusie ciuitate ozt⁹ vidae folio CXI
Distinctio orbiū tam celestium q̄ elementoruz vide folio VI
Distinctio celestiū ierarchiaz VI t CCLXIII
Discordia maxīa inter venetos t genuenses vide folio CCXIIII t XVII
Dodamin filius ianan a quo venit burgundia vide XVI
Docuit multa moralia Ippocraces suos discipulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide folio LXXIII
Docuit t socrates plura moralia LXXIII
Docuit silr cōplura moralia Ippocrates vide folio LXXIII
Ducueruntq; multa t alij philozopbi vt patet folio LXXIIII LXXVIII t LXXXI
Doleū habuit p domo diogenes LXXIIII
Docuit t catbo ppulchra documenta cuz alijs sequentibus libro presenti conscriptis vide folio LXXXV
Domicilla virgo sanctissima CVIII
Domician⁹ titi frater .xij.to.impator CIX
Dominicus calderinus tbetor luculentissimus vide CCLII
Douat⁹ bereticꝰ a quo donatiste CXXXII
Donatus grāmaticꝰ t phūs p̄ceptor beati tbe ronimi CXXXII
Domū sacerdotis baberi apud ecclesiā statuit papa eugenius CLIII
Dominicus bispanus vir sanctitate t doctrina decoratus CCLXXX
Donus secund⁹ papa pria roman⁹ CLXXX
Donus papa primꝰ pria roman⁹ CLVI
Dormiuit annis.lxx. epimenides philozoph⁹ vide LX
Dozotbea virgo sctā t gloriosa CXXV
Duces populi israbel quando inceperunt vide folio LXXIIII
Ductus quando sit ibesus in desertum XCV
Ducatus venetoz incepit illis dieb⁹ CLXI
Duces bobemie qui fuerunt a tempore fidei vide folio CLXXVII
Dulce nomen dñi nostri ibesu cristi tc. cui⁹ sit virtutis bec oratio CXV
Dunstanus archiepiscopus cantbuariensis vide folio CLXXXII
Duo pari potestate prefuerunt ciuitatibus tempore iobannis pape quarti. vnus arrianus. alter catbolicus CL
Dux b auarie beinricus supauit bungaros deinde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nussiam obsedit. quā friderico terci⁹ cū exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionū carolus per swetenses morte est in bello truncatus CCLV
Edmundus anglor rex vir sanctus CLXX
Edimundus archiepūs vir sctūs CCXII
Eduardus rex anglozū martyr CLXXXI
Ebrietatē fugere docuit anacharsis LX
Ecclesia constantinopolitana acceptauit eē caput et sedes oim eccīaz CXLVIII
Ecclesiā gaudere libertate statuit (et bonifacius vt nemo ad illam confugiens extrabatur XLIX CL
Eccesiam posse babere temporalia vrban⁹ papa statuit CXVI
Eclipsis solis t lune fuit. inde sequebaf pestilentia permaxima CLVII
Ecclesie romane qui principes fecerunt assistētiam tempore Stephani pape quiti vide folio CLXXI
Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarum vide CXLVIII
Ecclesia romana in maximo stetit periculo. da pontifices a petri vestigijs discesserant vide folio CLXXIII
Ecclipsis solis valde terribilis fuit illis tpibus folio CLXXIX. Item alia CCIX
Ecellinus tirannus valde paduam oppressit vide folio CCXIII
Egyptij vocabanf olim mersei XIIII
Egyptus quando discessit a regno Perfarum LXXII
Egesippus vir sanctus t doct⁹ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIIII
Egidius romanus ordinis beremitarum prior CCXVIII
Egidi⁹ abbas natiōe grecus CLXI

Ojula filiꝰ Ehus a quo eiulei XIIII
Eystet quondā dicebaꝫ aurea CL[illegible]II
Olchias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazarꝰ sūmus erat pōtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus. CXIIII
Eleutherius q̄dā clarissimus miles CXXV
Electōꝝ pape quā statuit Cōstātinꝰ CLVI
Electio impatoris romani p quos fieri debeaꝫ vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheriꝰ nonus exarchꝰ natōe grecꝰ CLII
Elizaphat sūmus fuit pōtifex LXV
Eliachym fuit de linea christi LXV
Eligius nouiniensis epūs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr Johānis euangeliste nata est ex ysmeria sorore marie v̄ginis XCIIII
Elizabeth monial saxonie mr sancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mr scā CCXI
Empedocles vocuit tria esse in tota rerum veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo sancta vide folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
Oneas enchise erat filius XLIII
Eneas siluius rex latinoꝝ XLIX
Enilmerodach frater nabuchodonosoꝝ LXV
Ephesus in quo terre loco sit vide XIIII
Epimenides philozophus cretensis dormiuit annis. lxxv vide folio LX
Epicurus atheniensis phūs LXXVIII
Epitauiū therētij d hq̄abuerit LXXXV
Epiphanius papiensis epūs CXLI
Epātū lugdunēses erexit armiꝑbꝰ CXCII
Ora quid sit vide folio IX
Ereavasa fundenda corinthi habebāt pri cipatum XIIII
Era scripserī greci ꝓptervictoriā troye. XLII
Eraclius imperatoꝝ partis orientalis CLI
Erasmus campanꝰ epūs CXXIIII
Ertfordia magna vrbs vnde habuit nomen vide folio CLV
Erichtonius atheniensium princeps primus i grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
Edras vir sanctus reparauit libros quos chaldei combusserunt LXIX
Esopus fabulatoꝝ clarissimus LXX
Essei qui sint et quomodo viuunt XCVI
Tares mundi sunt sex vide folio VI
Etates homis que sint folio VI. Et qua re ante diluuius fuit prolixioꝝ etas hominis q̄z modo X
Etas mundi secunda habet initium vide folio XI
Etas mundi tercia capit principium vide folio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide folio LXIIII
Etas mundi sexta incepit XCV
Ethiopes veniuut a ebus quarto filio Eham. vide XIIII
Ethens filius Chanaan a quo ethei vide folio XIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi septima in fine erit mundi vide folio CCLXII ꝛ LXIII
Etas mundi vltima quando sit CCLXV
Uboya insula in qua sit mūdi parte vide folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ē gabaonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuocare IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide folio X
Euax arabum rex insignis philozophus. vide folio CV[illegible]II
Euaristus papa natione grecus CVIII
Eufrosia virgo religiosa CXXXIII
Eufrosina in habitu virili monacha vide folio CXXXVI
Eugenia virgo sancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vide folio CLIII
Eucherius lugdunensis episcopus vir sanctus vide CLXV
Eugenius papa secundus patria romanus vide folio CL[illegible]VIII
Eugenius tercius papa pisis oriundꝰ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide folio CCXLII
Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum vide folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani hereti ci CXXXII
Euangelium stando dicendum anastasius papa instituit CXXXVI
Eustachius cognomento placidus CX
Eusebius Potentianus vir romani vide folio CXVI
Eusebius papa natione grecus CXXVI
Eusebius episcopus cesarce palestine vide folio CXXVIII
Europa Enee cū suis capitiul CCLXVIII
Euthices hereśiarcha constantinopolitanꝰ abbas CXL
Eutitianus papa natione thuscꝰ CXXII
Euphemia virgo nobilissima CXXV
Europa secunda est pars terre. ꝛ vnde habeat nomen vide XIII
Exarchꝰ italie primꝰ fuit lōginus CXLVII. Finis vero exarchatus CLXV
Ezechiel propheta ductus est in babiloniam LXI
Ezechiel interfectus est illis diebus. vide folio LXV
Abianus papa natiōe romanus CXVIII
Facies saturni quomodo oli repingebatur XXXV
Facies Janij quō depīgebatur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui ꝛ suspenso domino sedem apostolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Faustus apud gallos epūs CXLI
Faunus secundus rex fuit laurentū XXXV
FEdus habuit imperator cum sarracenis. vt singulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro ⁊ sydone regnauit. vsumq; lrās condidit XXXIIII
Fenix auis est vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus pbūs ⁊ seipm suspēdit LXXX
Felix secundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione samius CXLII
Felicitas rōna femina cū septē filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix pbiter Eusebius monachus ⁊ martires vide CXXII
Felix ⁊ adauctus martires CXXV
Felix quintus papa sedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferrari⁹ insignis vbs a quo fuerit ornata| vide folio CLIX
Ferdinandus alphonsi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
FIcus libenter comedit ⁊ no philosophus vide LXXIII
Fidem xpīanam acceperunt illis temporibus armeni ⁊ hiberi CXXXI ⁊ XLVI
Fidem suscepit britannia seu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides ⁊ caprasius martires CXXV
Fidem xpi quando acceptauerūt baioarij siue bauari ⁊ p quem vide CLIII
Fidem catholicam suscepit rex persarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX ⁊ LXXI
Fidem receperun sclaui CLXXI
Fidez recepit arioldus rex danor⁹ cui imperator dedit frisiam CLXXI
Fidem recepit rex normānor CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio sunt coronati vide folio LXXIX
FLacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiū tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium secta hic habuit ortum vide folio CCXV ⁊ XXXV
Florencia ciuitas a qua habuit originē. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
FOrtunatus episcopus tudertinus vir sanctus CXLVIII
Forseus hibernie regis filius vir sanctus vide folio CLIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolph⁹ vide folio CXCII
Formosus papa post steffanum pontifex creat folio CLXXII
Formice quomodo pugnauerint in vno agro bononiensi circa pirum CCXCII
FRanco quidā ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen est tractum. vide XXXVII
Francia occidental⁹ ⁊ orientalis que sit vnaq; vide XXXIX
Francorum rex xpianus primus fuit clodoue⁹ vide CXLIII
Franciscus seraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum hereſis que. ⁊ quando fuerit exorta CCXXI
Franciscus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciscus petrarcha vir ingeniosus vide folio CCXXVII
Franciscus albergotbus pclarus medicus vide folio CCIII
Francouia germanie superioris prouincia describitur. ⁊ vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant ⁊ que cōmissa sint prelia CCLXXXVIII
Franciscus carrarien sium dominus vir splendidus CCXXXIIII
Franciscus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciscus sabarella romane ecclesie cardinalis CCXLII
Franciscus barbatus vir laudatissim⁹ vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala succedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciscus Sforcia quartus mediolanensium dux CCXLVIII
Franciscus philelphus poeta laureat⁹ vide folio CCXLIX
Frater quidā nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit sine cibo corporali. vide folio CCLVI
FRiges emerserunt ab thegorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbarossa imperator romanorum CCIII
Fridericus secundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum sese appellauit imperatorem quidā seductor qui olim fuisset absconsus vide folio CCXX
Fridericus dux austrie imperator a quibusdas electus prelium cōmisit pro imperio ⁊ succubuit CCXXV
Fridericus tercius ernesti ducis austrie filius imperator CCXLVII L LII ⁊ LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuersis generib⁹ mortis precepit perire CCLVII

Fructus ceperunt habere greci illis temporib⁹ allatis alunde seminibus XXIX
Furius camillus dictator roman⁹ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Gboanite fuerunt ab eueo folio chanaan XIIII
Gaius duellus consul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIII
Gaius papa natione dalmateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba septimus romanor imperator CVI
Gall⁹ abbas discipl's bti colūbani CLII
Galienus medicus doctissimus natione grec⁹ folio CXIII
Gallus hostilianus etvolusianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēsis dux occiditur folio CCLV
Gangolph⁹ vir sctūs et p̄elar⁹ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelasius papa natione apher CXL
Geysila regina hungarie CLXXXVII
Gelasius secundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes.lxxij.sunt ꝓcreate ex trib⁹ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe ꝓdierūt ex scithis XVIII
Genua vrbs a quo sit ꝓnitavide LVIII
Genuadius eps vir doctissim⁹ CXLI
Gentes septem sunt institute per septem filios iaphet XVI
Gemini admodum similes fuerunt amelius et am⁹cus CLXIIII
Gētes.xij.fecerūt.xij.filij heber XVI
Genealogia impatoris heinrici et cōiugis sue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenses sunt a cerase priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommedatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germanā ab italia alpes dirimūt XLIIII
German⁹ cps parisiensis CXLVIII
Germania q̄ sit et plura de illa vide so. XIII et CCLXVII
Gerdrudis sancta abbatissa CLIIII
Gerseus filius chanaan a quo gersei XIIII
Gerhardus groet claruit vite sanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis heremitar in theologia ꝑ doctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur fluminibus est depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Gesta ciuitatum italie genue scilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ⁊c.
Geruasius et protbasius germani natione mediolanenses CXXIIII
Georgius capador tribunus ⁊ verus xp̄i miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab etula filio chus XIIII
Gethel tercius fili⁹ aram a quo gethei vide folio XV
Gibert⁹ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ⁊ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ⁊ filio in fine psalmor damasus papa statuit dicendum CXXXI
Gloria in excelsis deo simach⁹ papa statuit cātādū CXLI Et papa thelesphorus CXII
Gloria laus ⁊ honor theodolphus epūs cōposuit CLXIX
Glosator legum fuit accursi⁹. Decreti vero bartholomeus CCXI
Glosator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Gar vir sancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordian⁹ ⁊ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgoni⁹ miles o.ian⁹ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui postea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex persequebatur xp̄ianos in sua gente CXXXIII
Gothi romā obsederūt ꝑ lōga tpa CXLV
Gothi ab hunis expulsi fugierūt ad danubium tempore valētis imperatoris postea per tracias sese infudere CXXXIII
Gothorum gens facta est arriana seductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a scbitis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens sponte dedit se imperio romano tempore theodosij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagasus totam italiam ferro et flamma vastabat ⁊ tandem captus vide folio CXXXV
Grando maxima fuit in Cōstantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius senioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ⁊ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecorū siue argiuorum regnum quando habuit ortum ⁊ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fructus delatis alunde seminibus XXIX
Gregorius turonensis epūs CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominotus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius scōs papa patria romanus vide folio CLX
Gregori⁹ terci⁹ papa natione syr⁹ CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione saxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa sextus eius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius septimus papa natione etruscus folio CXCIII
Gregori⁹ nasanzenus epūs in diuinis p̄ceptor dheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentan⁹ folio CCIIII
Gregorius nonus natione bernicus. vide folio CCVIII
Gregori⁹ decimi⁹ papa natione ital⁹ CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venet⁹ folio CXXXV
Greci conuicti sunt vt crederent cum romana ecclesia spīm̄ sanctū a patre ⁊ filio procedere. ⁊ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rbetor CCXLVI
Gwasparinus bergom̄is grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronensis granimticus ⁊ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ⁊ gebellini qui sint CCI. Et quando ⁊ vñ habuerunt ortū CCXII ⁊ XIIII
Gwido musicus p̄ia etrusc⁹ CLXXXIX
Gwilbelmus placentinus medic⁹ CCXVI
Gwilbelmus durandi speculator CCXVI
Guntherus comes de schwartzenburg scripsit se imperatorem contra Carolum. vide folio CCXXIX
Gwido bonatus astronomus magnus vide folio CCXIIII

Hanibal hamilcar⁊ carthaginēsiū ducis fili⁹ impator exercitus carthaginensium LXXXII
Hartmanuus epūs brixinensis vir sctūs CCIIII
Hasta vtebantur greci p dyademate LVI
Hassia puicia vbi sit sita CCLXXXIIII
Hatto archiepūs magūtinus est miserabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vide folio XVI
Hector iste fuit primogenitus priami ⁊ incompabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit p̄m⁹ fili⁹ sem a q̄ helamite XV
Hela fuit quartus rex in israhel XLVIII
Helisseam fili⁹ ianan a quo fuere helizei XVI
Helena ista fuit vxor menelai regis ⁊ a paride rapta XXXVII
Heli iste fuit sacerdos ⁊ iudex XLI
Helias ꝓpheta obtinuit a deo q̄ tribus annis cū dimidio non pluerct XLIX
Helinandus epūs vir sctūs CXCIX
Helias ꝓpha assumpt⁹ est in curru igneo L
Helizeus ꝓpheta clamauit post heliā pater mi pater mi L
Helizeus ꝓpheta pallio helie iordanem diuisit LIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater constantini crucem domini quesiuit CXXX
Helinandus monach⁹ histor⁹ grau⁹ CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus sit sita CCLXXV
Heinricus dux primus saxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus secundus dux bauarie impator eligit̄ .cōiūx ei⁹ kunegūdis CLXXXV
Heinrici scōi imperatoris genealogia vide folio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus sextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus septimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Hannicus de hassia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egipti⁹ platōis discipl⁹ LXXIIII
Hermes quis romanus CX
Heraclitus philozophus obscuros scripsit libros LXX
Herodotus grecus histor⁹ plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris suscepit a romanis regnum iudeorum ⁊ multa fecit mala vide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptistam folio XCVI
Herbar vtutes novit diascorides CVII
Heresis catbaphrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Heresis predestinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Heresis accepbalozus pessima fuit illis tempo ribus CXLI
Herculian⁹ epūs sctitate plen⁹ CXLVI
Hermigildis rex visigothoz CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura composuit eccle siastica cantica CLXXXIX
Heresis waldensium viguit temporibus istis folio CCIII

Heremitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Hereſis fratricelli per quem ⁊ quãdo fuerit extincta CCXXI
Hereſis dulcini q̃ ⁊ qñ ſit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir ſtrẽnu⁹ CCLIIII
Hetbigis ducissa polonievidua ſctã CCXVI
Hibernia prouincia q̃ ſit CCLXXXIX
Hildruntũ Apulie ciuitas a churco hoc anno eſt expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis ſpiritus habuit prophetie CCI
Hierusalem condidit Melchiſedech XV
Hiſpania venit a thubal filio Japhet vide folio XVI
Hyſpanie rum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hiſpania multos habuit viros clariſſimos folio XXIIII
Hiericho quomõ mõ ſit villa L
Hieu filius Joſaphat regis iuda fuit decimus rex in iſrahel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeorum LXXXVIII
Higinus papa natõne grecus CXI
Hiren⁹ epũs lugdunenſis CXVI
Hilari⁹ epũs pictauiẽſ optim⁹ xpian⁹ multas expugnauit hereſes CXXXI
Hilarion abbas vir ſanctus CXXXII
Hilari⁹ papa natõne ſardus CXXXVI
Hilbertus Cenomãnorum gallie epiſcop⁹ folio CLXV
Hiſtria ꝓuincia vbi ſit ſita CCLXXVII
Hiſpania deſcribitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hiſpania diuidebaſ morte heinrici CCLV
Hominis etas quare ante diluuiũ fuit ꝓlixior q̃ modo X
Hores diuerſaꝝ formaꝝ vbi ſint XI⁊XII
Holofernes interficit a iudith LXIX
Horacius flacc⁹ poeta laudatiſſimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tpe Trayani vide CXI
Honori⁹ ĩpator frater arcbadij CXXXIIII
Hormiſta papa natõne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa inſtituit CXLVI
Honorius ſecundus papa boſtienſis epiſcop⁹ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hoſtienſis cardinalis vir peritiſſimus vide folio CCXIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia deſcribitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidã nicolaus noie vixit in heremo p ãnos multos ſine cibo corpali CCLVI
Hominis quãplurime anxietates ab infantia vſq; in mortem CCLXIII
Hul ſecũdus filius aram a quo armenivide folio XV
Hugo arelatenſis comes imperator italie vide folio CLXXVI
Hugo iſte fuit rex francie CLXXXII
Hugo eps gratianopolitanus CXCIII
Hugo abbas cluniacenſis CXCIX
Hugo de ſancto victore doctor preclarus vide folio CC
Hugo de folieto ſcripſit librum de clauſtro anime CC
Hugo cardinalis ſancte ſabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo ſenẽſis vulgat⁹ medic⁹ CCXLII
Hugo ſenẽſis vulgatiſſim⁹ medic⁹ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damaſceni vide folio XV
Hus regio draconitidis ex q̃ fuit iob XV
Hunor rex deſcendit a Scitis XVII
Hus fuit primus filius nachor XX
Huni expulerunt gothos a ſuis locis vide folio CXXXIII
Huni ſunt ſcithe ſicut ⁊ gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commiſit in diuerſis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppreſſit folio CLXVII
Huni qui dicanſ ⁊ quã ferocitatẽ in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacenſis CLXXXIX
Huſſitarum hereſis incepit tempore mẽtzeſlai folio CCXXXIII ⁊ XXXVIII
Abel filius lamech medicans cõiugiũ carnale ⁊ paſcua ventris X
Jacob ⁊ eſau ex yſaac pẽe et rebecca matre nati ſunt. folio XXVI
Jacob habuit q̃tuor vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV ⁊ XXVI
Jacob ex lya natu maior ſex ſuſcepit filios folio XXV
Jacob filius ioſeph fuit alijs temporibus folio LXXXVIII
Jacob⁹ maior apſs ab herode occiſ⁹ ẽ CIIII
Jacob. minor apſs ⁊ frater dñi appellatus folio CIIII
Jacob⁹ de arena iuris conſultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrarienſis interfecit marſilium folio CCXXX
Jacob⁹ forliuienſis medicine doctor CCXLII
Jadus põtifex iudeis pacẽ impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manaſſe ſeptimus iudex fuit in iſrabel XXXVII
Januare⁹ mẽſis dr̃ a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe ſeptẽ filios habuit p quos ſeptẽ ſunt gentes inſtitute XVI
Jareth fili⁹ malaleel qñ ſit natus X
Jaſon male intrauit pontificiũ LXXVII
Jauan q̃rt⁹ fili⁹ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra prim⁹ fuit ninus XVII
Idolatras fecit moiſes occidi XXXI
Iebuſe⁹ fili⁹ chanaan a quo iebuſei XIIII
Jeconias fuit filius ioſie ⁊ conſtitutus eſt rex a pharaone LX

Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui oēs fecerunt generationes principales XVI
Jeiunū primo sctūs petrus instituit CII
Jeiunū quadragesimale septē ebdomadarum telesphorus papa statuit CXI
Jeiunare q̄nta feria ⁊ dominico die vetuit mel ciades papa CXXVI
Jepte illegittimus princeps latrocinantiū folio XL
Jeremias ꝓpheta sanctissimus in vtero matris sanctifica.us adhuc puer ꝓphetauit LV
Jeremias lapidatus est LXV
Jeronimus doctor celeberrimus vir sanctus. folio CXXXV
Jheronimus hereticus igne consumptus est. folio CCXLI
Jeroboam rex israhel pessimus ydolatra vitu/los aureos fecit XLVIII
Jeroboam rex israhel bellicosus fuit LII
Jerosolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Jerosolime vrbis vltā captiuitas CCV
Jerusalē condidit melchisedech XV
Jerusalē salē p̄mo edificaunt XVI ⁊ XVII
Jerusalē q̄n ⁊ q̄tiēs fuit destructa LXIII
Jerusalem venit in ptātem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Jesabel vxor achab regis israhel multa mala fecit XLIX
Jesse habuit septē filios ⁊ duas filias quorus nomina vide XLII
Jerosolimā cepēt xp̄iani exhortatiōe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ⁊ CCI
Jerusalē quinta vice fuit destructa CCIX
Ignacius cp̄us antiochie CX
Ignem de silice primus eduxit promethe⁹ folio XXVIII
Igne sacro accensi plures p̄cib⁹ bt̄e marie virginis sunt liberati CXCVIII
Ignis magnus descendit de celo CLI
Ihesus fuit summ⁹ p̄ōtifex isrl̄ LXIIII
Ihesus xp̄s q̄n nascit vide XCV
Ihesus cū p̄ntib⁹ suis ascēdit in tēplū XCV
Ihesus cū esset. xxx. annox baptisatus est. ieiunauit. ductus in desertum XCV
Ihesus christus passus est XCVI
Ihesus filius sirach natōe hebreus composuit librum qui dicit ecclesiasticus LXXII
Ilen quid sit vide folio II
Illiricus populus significat sclauonicum populum CXII
Illiria que regio sit ⁊ vbi sita CCLXXVI
Imago germanie est in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperū quō ⁊ q̄n sit translatū ad germanos ⁊ quō hūit ortū ro. imp̄ū CLXX VIII
Imbres maximi fuere illis dieb⁹ CLVI
Imperator fuit hannibal carthaginensium exercitus LXXXII
Imp̄ū xp̄ianox ⁊ sacerdotiū incepit a natiuitate domini XCV
Imperatores qui fuere XCVI CIII ⁊c̄
Impatores quatuor fuerant tpe cōstantini magni CXXIX
Imperij sedem ex vrbe roma cōstantin⁹ statuit in constantinopolim trāsferri CXXIX
Imperū occidētale fuit q̄si diuisus ab orientali tpe marciani CXXXVII
Imperatores constantinopolitani desiere in hispania illis temporibus CL
Imperatores confirmabāt clericox electiones tempore seuerini pape CL
Impator prim⁹ ex greca ꝓgenie fuit leo. vide folio CXXXVII
Imperū constantinopolitanū dicebat. q̄ imperatores ibidem residebant CLVIII
Imperū q̄n sit a grecis in francos translatum per quē ⁊ quare CLXIII
Imperū constantinopolitanū defecit illis temporibus CLXVI
Impatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū p xxvij. annos CLXIX
Imperatoris auctoritas non debere requiri in electiōe pape statuit adrian⁹ tert⁹ CLXXI
Impatores italie qui fuere CLXXVI
Impatorē se dixit guntherus comes de swartzenburg contra carolum CCXXIX
Imperator wentzeslaus fuit depositus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII
Impator fuit electus a quibusdā electorib⁹ iodocus marchio morauie CXXXIII
Imperū iterū trāslatum est ad longobardos. folio CLXXIIII
Imperij de possessiōe magna fuit cōcertatio inter italos germanos ⁊ francos LXXVI
Imperij institutio ad almanos ⁊ sup q̄b⁹ sit imperū fūdatū CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Imperū nō habuit ad aliquot tp̄s imperatorē folio CCVII XII ⁊ XIIII
Impū paleologox hic cepit iturū CCXIIII
Imperiū vacauit anno vno post mortē heinrici octaui CCXXII
Inach⁹ fuit primus rex arginox XXIX
India que est in asia et q̄ fruct⁹ ei⁹ XIII
Indox ptās q̄ sit ⁊ qs p̄lat⁹ CXCVII
India venit a sale filio iaphet XVI
Inferni ore fec̄ se absorberi marc⁹ curc⁹ LXX
Initiū bonū frequenter habent potentes ꝫ malum finē sicut amasias LIII
Innocēti⁹ p̄m⁹ pap̄ natōe alban⁹ CXXXIII
Innocēti⁹ scōs papa p̄ria roman⁹ CXCVIII
Innocēti⁹ tertiꝰ papa natiōe cāpan⁹ CCVI
Innocentius quartus papa patria genuensis. folio CCXI
Innocentius quintus papa natione burgund⁹ folio CCXV
Innocentius sextus papa patria lemonicensis folio CCXXVIII
Innocentius septimus papa patria sulmonensis CCXXXV
Innocentius octauus papa natione genuēsis. folio CCLIII
Insule vñ dicant⁹ ⁊ nomina insularum XIX
Insule plures in gallia vide XXXVIII
Insule mediterranee mar⁹ q̄ sint XXXVIII
Inuocare nomen dñi enos incepit IX
Inuestiture ius prelatorū eccie heinricus quintus restituit CXCVII
Joachas rex israel cum gente sua valde est attritus LL
Joathas malū fecit cora dño ideo tradidit eus

dñs in manus pharaonis LX
Joachim fuit filꝰ ieconie fecit malū coꝝ dño ideo statim amotus est a regno LX
Joachī sacerdos filꝰ ihesu pōtificis LXIIII
Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex i ysr pcussit syros tribus vicibꝰ LII
Joas cū esset septē annoꝝ a ioiada pōtifice rex iuda est constitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ⁊ matre bosra nascit XXIX
Jodocus heremita vir sctūs CLIIII
Jobel scōs ppheta de duodecī de iuda LII
Johānes huius iude summꝰ pōtifex LXV
Johānes bircanꝰ sūmꝰ pōtifex LXXXIII
Johānes baptista qñ fuit natꝰ ⁊ decollatus folio XCIIII
Johānes apl's ⁊ euāgelista CIX
Johannes ⁊ paulus frēs ⁊ romani preclarissimi CXXXII
Johannes crisostomus constantinopolitanus epūcopus CXXXV
Johannes damascenus monachus vir doctus folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuscus folio CXLII
Johannes secūdꝰ papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimosinarius epūs et vir sanctꝰ folio CXLVII
Johannes quartꝰ papa natiōe dalmata CL
Johānes monachꝰ. gerūdinensis epūs CLI
Johānes dnt papa natiōe sirꝰ CLVI
Johānes papa sextꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Joānes papa septimꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johannes papa septimus anglicus mulier fuit in habitu virili CLXIX
Johānes papa octauꝰ pria romanꝰ CLXXI
Johānes papa nonꝰ natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decimꝰ pria romanꝰ CLXXV
Johannes papa vndecimꝰ natiōe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ⁊ eius tempore translatum est imperium CLXXVIII
Johānes papa. xiij. pria ro. CLXXVIII
Johānes papa. xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa. xv. pria romanus CLXXX
Johānes papa. xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa. xvij. episcopus placētinꝰ vide folio CLXXXI
Johānes papa xviij. breui tempore stetit folio CLXXXI
Johānes papa. xix. pria romanꝰ CLXXXV
Johānes papa. xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbertꝰ monachꝰ CXC
Johānes medicꝰ ꝑgnomto serapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli magni CXCVIII
Johānes mesue medicꝰ ꝑclarus CCIII
Johannes carnotensis episcopus vir eloquēs folio CCIII
Johānes papa. xxi. natiōe hispanꝰ CCXVI
Johānes rex bohemie filius hen. imperatoris CCXXIII
Johannes. xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johānes andree iurisco̅sultꝰ CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōtevilla doctor nominatus vide folio CCXXVII
Johānes rex francoꝝ CCXXXI
Johānes bocbatius philozophus ⁊ astronomus CCXXXII
Johānes de rupecissa de ordie minoꝝ insignis theologꝰ spm̄ hūit ꝓphetiā CCXXXIIII
Johānes galeaciꝰ p̄mꝰ dux mediolanensium. folio CCXXV
Johānes rauennatꝰ grāmaticꝰ CCXXXVI
Johānes biclepff bussita CCXXXVIII
Johānes papa. xxiij. patria neapolitanꝰ ⁊ nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerson cancellarius parisiensis floruit his temporibus CCXL
Johānes hus hereſiarcha CCXLI
Johānes rochezana hereticꝰ dānatꝰ CCXLI
Johānes de imola egregiꝰ iuris doctor vide folio CCXLII
Johānes tortelliꝰ ro. pō. sbdiaconꝰ CCXLV
Johānes capistranꝰ claruit illis tēporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus astronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret sup iudā L
Jonas ꝓpheta missꝰ in niniuen XLIX
Jonas ꝓpheta de. xij. mittit ad niniuen q̄ audierunt eum LIII
Jonadab filiꝰ rechab a quo venit stirps religiosa LII
Jonathas iudeoꝝ dux ⁊ pōtifex LXXXI
Jonichꝰ q̄rtꝰ filiꝰ noe maxiꝰ astronomꝰ XIIII
Jonia grecoꝝ regio venit a iauan filio iaphet. folio XVI
Joram rex israbel malū fecit XLIX
Joram rex pessimꝰ iuda occidit frēs suos ⁊ ambulauit in vijs regis israbel LII
Josaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola deleuit LII
Joseph habuit vxorē noie asseneth sapientē et superbam que antea idola colebat XXVI
Joseph a fratribꝰ in egiptū ē vēditꝰ XXVII
Josedech pontifex filiꝰ azarie ductus ē in captiuitatē babilonicā LV
Josephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ ⁊ magnaiꝰ LXXVII
Josephꝰ iudeꝰ dictꝰ flauiꝰ CX
Josias rex iude accepit regnū cum octo esset annoꝝ ⁊ optime rexit LX
Josue post mortē moysi fuit a deo iudex cōstitutus sup ꝑplm israbel XXX
Jouinianꝰ insignis corpe imperator CXXXII
Ipocrates medicus fuit pitagore discipulus folio LXXII
Ipolitus epūs vir doctor CXVIII
Ipolitus romanꝰ patricius ⁊ martir CXXI
Iram alexandri anaximenes mittigauit folio LXXVIII
Irath filius enoch X
Iris quare duos habet colores XI

Iris ꝯmaxia apparuit ill'rpib⁹ CLI
Irregularem statuit papa iobannes octauus homicidā CLXXI
Isaac fuit filius abrabe XXVI Et qñ natus XXV
Isaac medicus p̄clarus CXCII
Isaias ꝓpbeta nobilis vnus de quatuor ꝓpbetis principaliorib⁹ LII
Isidor⁹ epūs bilspalensis vir btūs CLI
Isis ynacbi filia leges inuenit ꝛ litteras docuit XXIX
Ismabel qñ fuit genitus XXV
Isocrates orator p̄clarus fuit LXXIII
Isuard⁹ monacb⁹ vir doctissim⁹ CLXVI
Italia est pars europe XIIII
Italia babet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII ꝛ XLV
Ital⁹ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi postea condita fuit roma XXXIIII
Italiā valde oppīssit fridric⁹ p̄mus imperator folio CCIII
Jubileū qñ ꝛ quare statuit papa bonifac⁹ octauus CCXIX ꝛ XX ꝛ XXVIII
Jubileo anno multe perierunt turbe ex pressura in ponte sancti angeli CCXLVIII
Jubileus ann⁹ fuit tpe sixti quarti CCLIIII
Judas ꝛ vxor eius sue tres babuit filios ber. onam ꝛ seba XXVII
Judas q̄ ꝛ thade⁹ apostolus CVII
Judas ex thamar nuru ꝛ cōcubina pepit pbares ꝛ zaram XXVI
Judas vel iojade fuit summ⁹ sacerdos LXV
Judas machabeus vir fortissimus et bellicosus LXXXI
Judei qñ romanis penitus fuerunt subiecti folio LXXXVII ꝛ LXXXVIII
Judices ppli israbel qui fuerūt XXX
Judiciū salomonis vide XLVII
Juda qñ icepit fieri tributaria LXXXVIII
Judeorum regnū ꝛ sacerdotium qñ sit destructum XCX
Judee ꝓcuratores qui fuere XCV
Judeorum regnū erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Judeor̄ secte tres erant XCVI
Judei fuerunt ex francia pulsi CCVII
Judi venerabile sacrm in opp'do deckēdorff irreuerēter admodū tractauerunt CCXXX
Judei per totā germaniam cōbusti sunt q̄ fontes xp̄ianor̄ intoxicarūt CCXXX
Judei fuerūt p̄ p̄ragēses occisi ꝛ spoliati. vide folio CCXXXV
Judei cremati sunt iussu alberti austrie ducis. folio CCXLIIII
Judei in tridentina ciuitate puerū nomine symonem necarunt CCLIIII
Judei illis temporib⁹ sacrm eucharistie p̄fodarunt ad sanguinis effusionē CCLVII
Judei in nurmberg ꝛ alijs locis finitimis fuerunt igni traditi CCXX
Judeus transfodit ymaginē xp̄i vsq; ad sanguinis effusionem CLXVIII
Judeus baptizatus ad iudaismū reuersus dānatus est ad ignem CCXLIII
Judith mulier sancta ꝛ vidua LXIX
Judeus transfixit ymaginem crucifixi vsq; ad sanguinis effusionem CXLIX
Judicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII ꝛ LXV
Julianus diuus imperator CCXV
Julianus vir xp̄ianissimus CXXVII
Julianus galli cesaris germanus imperator ꝛ apostata CXXXII
Julianus quid mali contra xp̄m fecerit vide folio CXXXII
Julianus fidei christiane magnus amator folio CCXLVIII
Juliana virgo preclarissima CXXVI
Juliana virgo romana CXXXII
Julius senator xp̄ianus fact⁹ ē CXVI
Jul⁹ frontinus vir scientissim⁹ CXVII
Julius aphricanus vir multarum doctrinarum folio CXVIII
Julius papa natione romanus CXXVIII
Justinus philosophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Juno saturni ꝛ opis filia ac iouis soror vide folio XXXV
Jupiter dedit athicis primo legem. vide folio XXIIII ꝛ XXVIII
Justin⁹ iunior vel minor impator CXLVII
Justinianus secund⁹ siue iunior imperator cōstantini quarti filius CLVIII
Justin⁹ senior ip̄ator ꝛ fidei amator CXLIII
Justinianus romanorum principū maxim⁹ imperator CXLV
Juo canonū doctor fuit CXCIII
Juuencus bispanus poeta CXXXI
Juuenalis poeta satiricus CX
Juris ciuilis doctor fuit azo CCVI

Karoli magni sedes fuit in aquisgrano XCI Et plura de ipo require supra littera C.
karolus magnus coegit ratisponam folio XCVIII
katberina virgo p̄clarissima CXXVIII
kilianus epūs in francia orientali CLIX
katberia d̄ senis vrgo sctissima CCXXXIIII

Labrū vel labiū eneū quō fuit formatū XXXIII
Lac de celo ꝛ sanguis d̄ terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemōes siue spartani vñ habuerīt ortū LIIII
Lactantius arnobij discipulus CXXVIII
Ladislaus hungarorū rex CXXVIII
Ladislaus apulie ꝛ hungarie rex CCXXXV
Ladislaus hungarie ꝛ bobemie rex ac austrie dux CCL
Lamech prim⁹ bigam⁹ q̄ ꝛ cayn interfecit X
Lamech fili⁹ matusalē qñ sit nat⁹ X
Lamen aureū est inuentum illis tpib⁹ in quo in quo scriptū erat ibs nascet ꝛc. CLXVI
Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus papa CXLVIII
Lamptus epūs traiectensis eccie CLVIII
Lana ccadit de nubibus bis temporibus vide folio CXXXIII

Lancea sacta ⁊ clauus dñi qñ fuerũt translata ⁊ quomodo CLXXIIII
Lancea domini est illis temporibus inuenta folio CXCV ⁊ CCXII
Lanfrancus doctor eximius CLXXXIX
Lanificiũ minerua primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde sũt grauissima bella secuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubib⁹ LXV
Lapidem portauit in ore agathan abbas p annos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monasteriũ sancti Gabrielis qui ⁊ signa fecit CCXII
Lapis ingens cecidit desuper illis temporibus folio CCLVII
Largus dictator consul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinorum nomina olim hostes formidabant ꝓpter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hispanus martir ⁊ sixti pontificis discipulus CXXI
Laurentius vallensis philosophus ⁊ theologus CCXLVI
Lazarus marthe ⁊ marie magdalene germanꝰ vide folio CVII
LEander tolletanus episcopus vñ sanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens atthicis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phoroneꝰ filiꝰ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo ysis XXIX
Leges ⁊ iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit athenienſibus solon philosophꝰ folio LIX
Legẽ instituit zaleucus quã ipse seruauit LX
Legum primus glosator fuit accursius vide folio CCXI
Leonides pater origenis magni CXVI
Leo primꝰ papa natione tuscꝰ CXXXVI
Leo imꝑator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa secundus natione siculus vir doctissimus CLVI
Leo papa tercius vir doctissimꝰ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria est incognita. folio CLXXIII
Leo papa sextus patria romanꝰ CLXXV
Leo papa septimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronensis .vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti constantini filius vide folio CLXIIII
Leonardꝰ vir sctissimꝰ natõe gallꝰ CXLVI
Leonardꝰ aretinꝰ pbs ⁊ orator maximus folio CCXLI
Leonbardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonbardus veronino ordinis predicatorũ professor CCXLIX
Leodegarius epũs sanctus CLIIII
Leodium gallie ciuitas est illis temporibus euersa CCLIII
Leoncius patricius imꝑator CLVIII
Leo tercius imꝑator CLXI
Leonem peperit mulier quedam visu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouez folio CCXLIII
Letanias minores mamertus istituit ⁊ quare folio CXL
Letanias maiores gregorius primus instituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit primꝰ põtifex X
LIbertatem sacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberiꝰ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatẽ editũ alexander sextus deleri mandauit CCXI
Libri multi illꝰ tpibꝰ sunt cremati XCII
Licinius imꝑator vir pessimus CXXVII
Licon phũs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempore exemplum dedit LII
Lydus filiꝰ messaraim a quo fuere lidi XIIII
Lydus ꝑpꝰ venit a lydia XIIII
Liguaꝝ cõfusio fuit tpe phale filij heber XVI
Liguaꝝ numerus fuit ꝑm numerum generationum q̃ꝰ aꝝ⁹ sit numero gentiũ XVI
Linea xꝑi X XV XVI XXI XXII ⁊c
Linea summorum pontificum israhel. vide folio XXV ⁊ XXIX ⁊c
Linea regum assiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV ⁊c.
Linea regũ sichimoꝝ XXVI
Linea regũ egyptioꝝ XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicũ israhel XXX XXXVII
Linea regũ italie XXXV XLIIII LVI
Linea regũ israhel XLVIII Finis LV
Linea regũ sirie L ⁊c Finis LXXXVII
Linea regũ romanoꝝ LVI ⁊c LXV
Linea consulũ romonoꝝ LXIX
Linea cesarum XCVI CIII ⁊c
Linea regũ hungarie CLXXXVIII
Linꝰ papa scõs successor .S. petri CV
Liptzẽsis vniuersitas cepit inicium a pragensi folio CCXXXVIII
Lyrã septicordẽ mercurius reperit XXVIII
Liricos versus docuit sapho poetissa vide folio LXI ⁊ LXXI
Lꝛaꝝvsus rex fenix ī tyro tradidit XXXIIII
Litteras latinas ſ. a b c. carmẽtis filia euandrij inuenit XXXIIII
Lituania regio ⁊ principes eius cõditio ꝛescribitur a populi mores CCLXXX
Liuonia ꝓuincia vbi sit sita CCLXXX
LOcuste habẽtes sex alas ⁊ duos dẽtes apparuerũt illis tꝑib⁹ CLXX
Locuste permulte fructus terre ⁊ arbores deuastabant CCXXX

Locuste hoc anno p̄ italiā vagate mātuanis ānī tulerunt maximū damnū CCLV
Logicā primū inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originē ⁊ qñ ab stulerunt regnum italicum ꝛc constantinopolitano iugo CXLVII
Longobardorū rex vndecimus fuit alboinus. qui ⁊ ytaliam cum exercitu intrauit vide folio CXLXII
Longobardi post mortē alboini fuerūt sub ducibus CXLIX
Longobardos expulit mauricⁱ imperator ab italia CXLIX
Longobardi post duces suos regem sibi statuerunt ꝑlauū CXLIX
Lōgobardoꝝ vltⁱ rex fuit desideriⁱ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios scilicz moab ⁊ amon XXI
Loth inebriatⁱ ꝯgnouit filias suas XXI
Lothria regio que sit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius imperator CLXX
Lotharius secundus rex italie hugonis filius vide CLXXVII
Lotharius dux saxonie imperator romonorus folio CXCIX
Lotharingia habet nomē ab imperatore lothario CLXX
Lotharingiā diuisit lodouicⁱ ip̄ator CLXXI
Lotharingie ꝓcepsⁱ fuit scūs bizⁱ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius descriptio. folio CLXXXII
Lucas euāgelista xp̄i discipulus CVIII
Lucanⁱ senece nepos orator ⁊ poeta CV
Lucius papiriⁱ bellator clarissimⁱ LXXIX
Lucius scipio ꝯsul romanⁱ LXXXI
Lucius metellus consul romanⁱ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator folio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianissimus vide folio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione sicula vide folio CXXV
Lucianus iherosolomitanus presbiter ꝯvide folio CXXXVI
Lucⁱ scōs papa p̄tia bononiēsis CC
Lucius tercⁱ papa natione tuscus CCIIII
Lues magna fuit que deuastauit multas prouincias post ecclesie ꝑsecutionem CXIII
Lucrecia mortua est ꝓpter absentiam amantis sui CCXLV
Lues pernaxima fuit illis temporibus vide folio CXXI
Lucrecia claruit his temopribus LXV
Ludum scoꝯrum inuenit xerses philozophus folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide folio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator post carolū magnum CLXIX
Ludouicus secundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi. CLXXIIII
vide CLXXXI
Ludouicus rex francoꝝ CCXIX
Ludouicus epūs tholosanus ordinis minorus vir sanctus CCXII
Ludouicus rex francie vir sanctus . vide folio CCXXIII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide folio CCXXV
Ludouicus quartus bauarus imperator preliū gessit cum friderico pro imperio ⁊ superauit CCLI
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide folio CCXXVIII
Ludolphus alemanus carthusiensis virⁱ sanctⁱ CLXII
Luitprandus longobardoꝝ rex CCIII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide folio
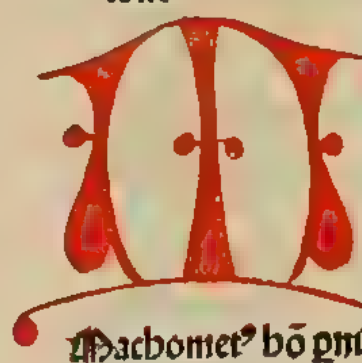
Macedonius hereticus, epūs constantinopolitanus folio CXXXII
Macedonia vbi sit sita folio CCLVIII
Macharij duo in syria btī anthonij discipli ⁊ heremite CXXXIII
Machometⁱ bō pniciosissimus deos gentiliū adorauit CLI
Magūtia metropolitana vrbs germanie a magūtino traiano habuit initiū XXXIX
Magdeburga cīas vñ bēat nomē CLXXIX
Magūtinos rebellauit arnolphⁱ imperator folio CLXXIII
Magūtinus epūs quare habeat rotam pro armis CLXXXVII
Magnesie ⁊ de thessalie regiōibⁱ CCLXXV
Magnⁱ primus fuit zoroastes XXII
Malatestaꝝ familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedā fuit per diabolum in morte arrepta CLXXXIX
Malachias epūs vir sanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel filiⁱ caynan qñ sit natⁱ X
Malachias p̄ba angelⁱ dicit LXIIII
Maledixit ds ꝑpetuī ⁊ p̄mis pnitⁱ VII
Malū sepe nō remanet etiā in hoc seculo inultū vide in rege amulio LIII
Mamertus vienensis epūs CXL
Māfredus rex sicilie CCXIII
Manes q̄dā hereticⁱ gēte persa CXXII
Manulas rex assiriozⁱ fuit XXV
Manaben rex israbel malū fec coꝝ dño LIII
Manliⁱ torquatⁱ cōsul romanⁱ LXIX
Mapheus vegius vir doctissimus . vide folio CCXLIIII
Mare diuersa habet nomina iuxta varietatem regionum VIII
Marcus ⁊ Gneus manlius consules vide folio LXIX
Marcⁱ tulⁱ cicero cōsul romanⁱ LXXXIX
Marcus ꝑcurator Jude XCV

Marcus euāgelista genere leuiticus ⁊ sacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus ⁊ marcellian⁹ germani ⁊ ciues romani CXXIIII
Marcus eurelius anthonius imperator homo perpessimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corp⁹ quomodo sit advenetos trāslatus ⁊ ei⁹ eccia ꝓstructa XLIIII ⁊ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hispania patriā habet CX
Marcion hereticus eius discipulus stoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgensem imperator Sigismundus Friderico burgrauio nurmbergensi dono dedit CCXXXIX
Marchiones estenses fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII ⁊ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulsus vnde se hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgensis vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Marchio estensis fuit borsius ⁊ dux ferrariensis CCLI
Marchio albertus brandeburgensis bella gessit cum nurmbergeusibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marsilius carrarien sium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria soror moysi prophetissa fuit ⁊ leprosa. folio XXV
Maria ex patre Joachim ⁊ matre anna nascitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix deīn sancta vocata CXXXIII
Maria magdalen⁹ insignissima christi apostola CVIII
Martirium sustinuerunt plures homines sub domitiano CXI
Martira virgo romana et sctissima CXVIII
Marturum plurimorum noia qui passi sunt ill⁹ persecutionibus CXIX
Martinus epūs turonensis CXXXIIII
Martinus prim⁹ papa pria tudertin⁹ CLIII
Martinus secundus papa natione gallus vide folio CLXXI
Martin⁹ .iij. papa pria roman⁹ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus ficinus florentinus vir excellentissimi ingenū CCLVI
Martirologiū quis cōscripsit vide CLXVI
Martin⁹ scotus cistercien sis frater CCXIIII
Masilia ciuitas a q̄ fuerit cōstructa LXI
Massageta gens que sit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Mathe⁹ situatic⁹ medic⁹ doct⁹ CCXXIIII
Matheus apl⁹ a thelonio vocat⁹ CVII
Matheol⁹ perusinus medicus recommendat⁹ folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philozobus CCXLVI
Mathias hungarie rex ꝓpugnator contra turchos acerrimus CCLII ⁊ LIII
Mathias apl⁹ natiōe bethlamites CVII
Mrimonia ꝓtrahere docuit iupiter atticos. vide folio XXIIII
Mathildis comitissa femia illustris CXIX
Mathusalē fuit fili⁹ enoch ⁊ qñ sit natus X
Maurici⁹ ex thebea pumicenus CXXIIII
Maurici⁹ impator tiberij gener CXLIX
Maurici⁹ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maur⁹ monach⁹ b.i bñdicti discipl⁹ CXLVI
Maumetus turchor dux vnde duxit originez. et quō sit mortuus CLVI
Maximilian⁹ epūs ⁊ martir CXXVI
Maximilian. austrie dux friderici impator⁹ tercij filius elect⁹ ē romanor⁹ rex CCLVIII
Maxim⁹ ⁊ claudi⁹ viri clarissimi CXXIIII
Maximin⁹ impator vir magn⁹ CXIX
Maxēci⁹ īpator ꝓsecutor xpianor⁹ CXXVII
Et fuit magus maximus.
Medicinā primo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander ⁊ Anaximenes LXVIII
Medicinā lōge pditā yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medic⁹ optim⁹ fuit erasistrat⁹ LXXXII
Medic⁹ pmaxim⁹ fuit vgili⁹ maro XCII
Medic⁹ fuit adrianus impator CXII
Medicus doctissimus fuit galienus ⁊ quō cō medit vide CXIII
Medic⁹ maxi⁹ fuit alexāō lithos CXXXVI
Medic⁹ rasis ⁊ ysaac CXCII ⁊ XCIII
Medicus pmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanen sium primus dux fuit iobānes galeatius CCXXXV
Mediolanen sium dux quartus fuit franciscus Sfortia CCXLVIII
Medor regnū qñ cep⁹ ē LXIII ⁊ LXVIII
Mediolanū ciuitat⁹ a q̄ fuerit ꝓdita LXXII
Medicus fuit diascorides CVII
Melcha filia arā fuit vxor nachor XXI

Melchisedech condidit post diluuiū ierm. XV
Melchisedech rex salem obtulit abrahe panez
z vinum XXI
Mellis vsuz colligendi inuenit abderas rex cre
te XXXIIII
Melissus phūs parmenidis auditor LXXII
Melico sardensis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Meniacus etruscus vir celeberrimus vide fo
lio CXX
Merarij fuit pontifex XXV
Mensa moysi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum arcium deo interpres
claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates insignis. vide fo-
lio CXXXVIII
Messaraym tercius filiꝰ cha a quo fuere egyp
tij. z habuit qnqz filios XIIII z XV
Mesram tercius filius cham prulit ex se natio
nes septem XIIII
Mesraym quartus filius aram a quo meones
vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius episcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide fo
lio CLXXIII
Michael constantinopolitanus imperator vide
folio CLXVI
Michael de cesena ordinis minorum minister
vide CCXXVII
Michheas prophetа arguit achab. XLIX
Michheas sextus ꝓpheta de duodecim prophe
tis LIII
Miliaria quot sunt a terra vsqz ad lunam z a lu
na usqz ad mercurium tē. vide folio VI
Milites templarios statuit extinguere philip
pus rex CCXVIII
Minerua mulier famosissima creditur a grecis
ex iouis cerebro genita XXVIII
Minucius felix rome causidicus CXVII
Miracula plura facta sunt illis temporibus vi
de folio CLXX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta sunt annis ill' CCVIII z IX
Miracula plura illuxerunt pluribus tempori-
bus CCLVII
Missam vnam dicere in die statuit papa alexan
der primus CXI
Missas tres in natali dñi dicendum statuit pa-
pa thelesphorus CXI
Missam primo instituit iacobus frater domini
vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit lin-
guis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyses fuit natus illis temporibus vide
folio XXVIII
Moyses summus ꝓphetaꝝ cui dñs in igne ap
paruit claruit istis temporibꝰ XXIX
Moyses frater aaron duxit filios israbel p ma
nebum z dedit illis legem XXX
Monstruosi homines quando siut facti vide fo
lio XI z XII
Manasses filius ezechie rex fuit iuda z malus
ꝙ mī penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide fo-
lio LXXXIIII
Montanꝰ fuit maximus hereticus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de
ipa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Valens impera
tor CXXXII
Monica fuit mater beati Augustini. vide fo-
lio CXXXVI
Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide fo
lio CXXXVI
Monachꝰ fuit adeodatꝰ aī pōtificatū CLIII
Monachi facti sunt quidam reges bulgarie et
dalmacie CLXXI
Monasterium gigniacum z cluniacum vide fo
lio CLXXIII
Monstrū apparuit in vasconia CLXXXII
Monasterium fontis salutis quis primo insti-
tuerit vide CXCVIII
Monstrum fuit enim in sweuia tpibus istis
vide CCXVII
Monstruz fuit exortum ex consobrina martini
pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis
locis et plures oppresserunt homines. vide
folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qñ cepit iitiū CCXXV
Monasteria plura sunt reformata temporibus
istis CCXXXIX
Monstrum satis horrenduz nascebatur hac tē
pestate CCLV
Morti se tradidit codrus rex vt populū suū li-
beraret XLIIII
Mortuus est p gaudio sophocles LXXII
Morauia prouincia describit CCLXXIX
Mors ē certissima ex multis causis CCLXIII
Mosodeh sextus filius iapbet a quo capado-
ces XVI
Moth iudex populi israbel vtraqz manu vte-
batur ꝓ dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum.
vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes z non co-
lebant matrimonia XXIIII
Mulieres spartane magis laborant palestris
cū fertilitate filiorꝫ XXVIII
Mulieres scitice ferocissime sunt z dira gessere
bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenses funes fecerūt
ad sagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit oīe semen
regium LII
Mulieres ducere sine dote docuit licurgius et
quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide
folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt
vide LXXVI
Mulieres sese z res suas igni tradiderunt vide
folio LXXX

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet velata templū statuit papa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus sardanapallus & totus lubricus LV
Mulier fuit papa Iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem visu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōsiderat scōm diuersos diuersimode folio I
Mundus est quadruplex I
Mundus non est ppetuus sed transibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt episcopum maguntinus folio CCLXXXII
Musicam inuenit Tubal filius lamech vide folio X
Musicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Musicus fuit & gwido laude dignus vide folio CLXXXIX
Nason in qua mundi etate ipe claruit XXX
Naasim rex sirie vastauit iudam L
Naaman princeps militie regis syrie leprosus mittitur ad regem &c LII
Naboth israhelites pter vineam quā habuit achab pcurauit illi mortem L
Nabuchodonosor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonosor filius fuit nabuchodonosor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe sunt exorte folio XIIII
Nachor & melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius saruth XXI
Nadab rex israhel fecit malū sicut & pater eius ieroboam XLVIII
Narcissus iherosolimorum patriarcha vide folio CXVI
Narses enuchus iustiniani CXLV
Nascitur dns noster ihesus xps vide quo anno &c. folio XCV
Natus quomodo sit heinricus tercius imperator CLXXXIX
Naum septimus est propheta & duodecim pphetis LIII
Neapolis vbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis persarum vide folio LXIX
Nemroth filius chus gigas & primus tirannus folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII & XVIII
Nemphis nunc chairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero priuignus sextus ro. impator CII
Nere⁹ Achilleus martires CVII
Nerua. xiij. romanor impator CIX
Nestor hereſiarcha eps cōstātinopolitanus folio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
Nicolaitarum hereſis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis & romanus presbiter passi sunt folio CVIII
Nicolaus epus ciuis patere vrbis licie vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa secundus natione allobrocus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo sit ornata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iurisconsultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus fagundinus epus vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolieto ordinis heremitar sci augustini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco & familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cusa romane ecclesie cardialis folio CCLI
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Niclashausen in oppido francie orietalis quidam seductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iussu imperatoris Friderici tercij diuersis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Ninive ciuitatem edificauit assur XV
Ninus fuit secundus rex assiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem ninive. vide folio XVII & XX
Ninia fuit quartus rex assiriorum XXV
Nysse ciuitatis terre ac populi illius descriptio folio CLXXXII
Nobilitas quibus temporib⁹ fuerit instita & quare XX
Nobiles. imperatores. reges & principes qua re sunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicit inuenisse agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monstruosorum que sint.

folio XI ꝛ XII
Nomina prouinciarum partis Asie. vide folio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore sergij pape secundi CLXIX
Nomici qui dicantur vel quis dicatur populus nomicus vide folio XCVII C CLII et CCLXXXVI
Norica superior nunc austria est CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Norwegia regio describitur CCLXXXII
NUbes densissime apparuerunt inter floream ꝛ senam que homines ꝛ iumenta rapuerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno eiectus LIII
Nuptias christianorum publice fieri hormista papa instituit CXLII
Nurmberga vrbs vnde duxit originem vide folio C
Nurmbergam vrbem expugnauit heinricꝰ quintus CXCVII
OBeth fuit de tribu iuda folio XLII
Ochosias rex israbel misit ad Beelzebub deum accaron ad consulendum folio XLIX
Ochosias filius regis ioram octauus regum iuda malum fecit coram domino LII
Occisi sunt vna die de iuda centū viginti milia et ducenta milia puerorum LV
Occisus est a filijs suis rex sennacherib vide folio LV
Oculorum priuationem ꝓpter adulterium zaleucius statuit LX
Oculos sibiipi eripuit democritus vt liberius vacaret philosophie LXX
Occidit seipsum empedocles quia animam credidit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex persarum erat vide folio LXXII
Octauianus augustus patre octauiano senatore genitus XCIII
Occidit seipsam sophonia propter seruandam castitatem CXXVIII
OBoacer ꝛ theodricus reges magna habuerunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacensium vide folio CLXXV
Odilo abbas cluniacensis CLXXXI
Odo episcopus cantbuarensis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in folio CCXI ꝛ XIII
Odericus vir sanctus de ordine minorum folio CCXXVIII
OLei vsum Minerua primo inuenit vide folio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit instituta. et a quibus. ꝛ quid significet LIII
Olda prophetissa prophetauit emersionē ierusalem ꝛ captiuitatem populi. vide folio LV
Olimpias fuit mater alexandri ꝛ occisa vide folio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide folio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrus iunxit folio XXVIII
ONyas filius Iadi pontifex fuit. vide folio LXXV
Onyas filius symonis summus pontifex vide folio LXXVII
nias fuit summus pontifex LXXIX
Onias pius summus pontifex fuit. vide folio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in sueuia superiori facta sunt ciuitates CXVII
ORbis ver circulus terre quis sit vide folio XII ꝛ XIII
Oratio ezechie ꝛ ysaie quid effecerit. vide folio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide folio CXVI
Origenes presbiter ecclesie alexandrine omnium theologorum sui temporis princeps folio CXVII
Ordines per interualla conferendos ꝛ quibus conferri possint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide folio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit restitutus. vide folio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes membro statuit papa Anastasius. vide folio CXXXIII
Orosius fuit discipulus Augustini. vide folio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide folio CXLIIII
Ordo vallis vmbrose quando ꝛ per quem fuerit institutus CXC
Ordo grandimōtensis hic habuit initium folio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic florzuit vide folio CXCIII
Ordo cartbusiensium a brunone sumpsit initium CXCIIII
Ordo cistertiensis hic habuit principium vide folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initium CXCVII
Ordo heremitarum sancti augustini hic incepit CCIII
Ordo humiliatorum hic sumpsit initium vide folio CCV
Ordo predicatorum ꝛ minorum illis temporibus instituitur CCIX
Ordo cluniacensium quando incepit. vide folio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporib⁹

habuit ortum CCX
Oratio sub his verbis. Dulce nomen domini nostri Jhesu christi ⁊c. cuius sit virtutis vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca sunt per soldanus oppressa folio CCXIX
Ordo celestinorum hic sumpsit initium vide folio CCXIX
Ordo seruorum sumpsit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum est illis temporibus extinctus CCXXI ⁊ XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum ihesu christi hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Jhesuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo nouus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo sancte brigide hic sumpsit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliueti hic cepit inicium CCXXXVII
Ordo nouus mendicantium sub titulo beati Augustini hic inceptus est CCXXXVII
Ordo nouus canonicorum regularium ⁊ congregatio sancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
Oby sacerdos fuit de semine Aaron. vide folio XXXVII
Ossa Joseph ex egypto in iudeam per hebreos sunt translata XXVII
Osee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Osias filius amasie regis fuit duodecimus regum iuda LV
Os inferni absorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Ossa belzei sunt translata in alexandriam vide folio CXLI
Oswaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
Othoniel iudex populi israhel redarguit populum super mala sua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Otilie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir sanctus CLXII
Otto dux saxonum recusabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII
LXXVIII ⁊ LXXIX
Otto secundus primi ottonis filius imperator. folio CLXXXI
Otto tercius secundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto episcopus bambergensis fuit ⁊ suenus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux saxonie erat. folio CCVII
Othomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Osee fuit vltimus rex israhel. ⁊ translatus est israhel in assirios LIII
Olacem dari populo leo secundus papa statuit vide folio CLVI
Pacificati sunt lodouicus impator ⁊ andalusius dux beneuentanus CLXXI
Paduam vrbem ecellin⁹ valde oppressit. vide folio CCXIII
Palestini vnde sint exorti XIIII
Palleum ab ecclesia archiepiscopum non redimere statuit papa leo secundus CLVI
Palatini principes vnde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Jobannes papa quintus vide folio CLVI
Pampbilus presbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere ⁊ fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere ⁊ semina terre cōmittere docuit ⁊ ysis egyptios XXIX
Panecius philosoph⁹ claruit illis temporib⁹. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illustris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Gomer folio XVI
Papia ciuitas vnde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias iheropolitanus episcopus. vide folio CXLI
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo statuerit constantinus CLVI
Pape siue pontifices romani illis temporibus a vestigijs sancti petri maxime discesserant. folio CLXXIII
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome bis temporibus propterea fuit translata ad imperatores CLXXVIII
Papa Jobannes quindecimus cepit elargiri amicis suis bona ecclesie sic ⁊ modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens episcopus bambergensis vide folio CLXXXVIII
⁊ LXXXIX
Papa eligebatur episcopus eystetensis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit beinricum quartū imperatorem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem beinricum quartum in germania CXCII
et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradisus quatuor habet flumina VII
Paradisus in quo loco sit ⁊ quis illius decor.

vide folio VIII ⁊ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Parisius regia ⁊ inclita vrbs post Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Paschalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Paschalis secundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrimum vnum solum habere in baptismo statuit papa biginus CXI
Patricius episcopus insulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eaz folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit i manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit aristides philosophus vt sumptu suo ad sepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apostoli vita ⁊ conuersio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus famosatenus episcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiorez thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ⁊ iheronimi discipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ⁊ philosopho rum princeps CCXXXVII
Paulus secundus papa patria venetus. vide folio CCL
Pecunias erogauit alijs imperator Sigismundus CCXL
Pediculi vermes corroserunt corp⁹ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ⁊ pessimus hereticarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius secundus papa patria romanus folio CXLVI
Perusia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philosophus septimus de septem sapientibus LIX
Persarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Persarum regio vbi sit ⁊ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Persis secundus fuit octauus rex persarum folio LXXII
Permenides fugit hominum consortia vide folio LXXII
Persecutio prima christianorum quando incepit CIIII
Persius flaccus aulus CV
Persecutio secunda christianorum fuit. vide folio CVIII
Persecutio tercia christifidelium habuit initiuz folio CX
Persecutio quarta ecclesie fuit tempore marci. folio CXII
Persecutio christianorum quita iussu seuerii imperatoris CXVI
Perpetua ⁊ felicitas virgines sancte CXVI
Persecutio ecclesie sexta post neronē mouit imperator maximinus CXIX
Persecutio ecclesie septima post neronem fuit. folio CXX
Persecutio xpianorum octaua fuit iussu valerij vide CXXI
Persecutio christianorum nona iussu aureliani vide CXXII
Persecutio in christianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta est illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ⁊ hominum concursus fuit illis temporibus in niclasshausen CCLV
Pestis pmaxima fuit istis temporibus vide folio CXXI
Pestilentia magna agebat ⁊ istis temporibus vide CL
Pestis permaxima istis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Pestis fuit ⁊ alijs temporibus CCXXX
Pestis ingens orta fuit temporibus istis vide folio CCXLVIII
Pestis alia fuit ex solis eclipsi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apostolorum princeps. vide CII
Petrus apostolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apostoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonsus vir sanctus antea fuit iude⁹ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parisiensis episcopus folio CCI
Petrus comestor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nonus martir ordinis predicatorum folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano consiliarius, medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditissimus vide in folio CCXLIIII
Phaleg filius heber eius tempore orta fuit confusio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iussit puerosse mergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moysi postea fuit in mari submersus, vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regē israbel percussit phacee ⁊ regnauit post eum LIII
Phacee regem israbel percussit ozee ⁊ regnauit pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus ⁊ orator floruit illis temporibus LVI
Pharisеorum secta quando habuit initium vide folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur pharisei ibidem
Pharao nephres rex egypti exaltauit Joseph propter somniorum interpretationem. vide folio XXVII
Pheldas fuit septimus filius nachor vide folio XX
Phenenna fuit uxor helchane patris samuelis vide XLI
Pherecides philosophus scripsit de natura et diis LXI
Philistei vnde sint exorti vide XIIII
Philistijm fuere a tusim filio messaraym. vide folio XIIII
Phinees sacerdos filius eleazari percussit vnū ex filijs israbel fornicantem ad mortem vide folio XXXVII
Physicus maximus fuit mercurius vide in folio XXVIII
Phinees sacerdos populi israbel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctissimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem disertissimus ⁊ a petro ad fidem conuersus XCVII
Philippus apostolus domini cruci est affixus folio CV
Philippus imperator cum filio suo Philippo imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide folio CLXI
Philippus rex francorum iherusalez impugnauit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francorum iste fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commisit bellum atrocissimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Constantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges instituit. folio XXIX
Phrisia regio describitur CCLXXXIII
Phuth secundus filius cham a quo fuere phutenses XIIII
Phul fuit rex assiriorum maxime conturbauit terram LV
Pjcus saturni filius primus rex laurentus fuit ⁊ bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeusis heracleotes LXXI
Picturam primo studuit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus austrie vel austerie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex francie ⁊ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ⁊ carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ⁊ italie rex. vide lio CLXVIII
Pisa vrbs vnde cepit originem. vide in folio XLV
Pistori seruuit plauto LXXXIIII
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Pisanus bartholomeus iuris doctor. vide folio CCXXVIII
Pise ciuitas venit in manus Florentinorum vide folio CCXXXVI
Pitacus fuit quartus de septem sapientibus vide folio LIX
Pitagoras philosophus fuit ⁊ musicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa secundus natione italus vide in folio CCL
Plato philosophꝰ clarissimꝰ floruit istis temporibus LXXIII
Platina historicus abbreuiator apostolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius secundus nouocomensis philosophꝰ orator ⁊ historicus CXI
Plotinus philosophus platonis discipulus. vide LXXIIII
Plutharchus phūs et historicus eloquentissimus CXI
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in folio XVII
Pogius Florentinus orator facundissimꝰ claruit CCXLII
Policarpus iohannis apostoli discipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica describitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerson. Inde Caath ⁊c. XXV
Pontifex fuit Aaron ⁊ eius filius eleazar vide folio XXIX
Pontifices in israbel fuerunt tantēꝫ reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus vide XCV
Pontifices Judeorum qui fuere. vide in folio XCVI
Ponci..nus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris ꝺco fuit electꝰ vide CXIX
Popilia virgo vestalis LXIX
Porcella quedam enixa est caput hominis habens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que sit ⁊ qui principes illuſ vide CCXC
Porphirius athenienſis philosophus vide in folio CXVIII
Postumus conſul fuit romanus. vide in folio LXIX
Poſſidonius philosophus ſtoicus vide in folio LXXXII
Praxedis virgo ſanctiſſima. vide in folio CXIIII
Praga ciuitas in bobemia quando habuit initium CCXXIX
Praga olim erat ſubiecta epiſcopo magūtino vide CCXXIX
Precepta ſunt triplicia moralia ſcilicet. iudicialia ⁊ cerimonialia XXX
Preſides ſyrie qui fuerunt LXXXVII
Predia ⁊ fundos recepit eccleſia ex conceſſione vrbani pape primi CXVI
Prelatus aput indos communiter dicitur preſbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus iſtis vide in folio CXCVIII
Primus ⁊ felicianus romani viri religioſi vide folio CXXVI
Priſcianus grammaticus eruditiſſimus vide in folio CXLIII
Principes quando poſſint facilius ſaluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que ſint XIIII
Prouincie europe que ſint XIIII
Prouincie aſie que ſint XIII
Prouincie gentium habent ſua vocabula ex filijs noe XIIII ⁊ XV
Prometherus vir acutiſſimi ingenij formauit ſimulachra hominum de terra quaſi viua vide folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Nathan ⁊ aſaph tempore dauid XLVII
Propheta ſemeias prophetauit illis temporibus XLVIII
Propheta abdo prophetauit contra vitulos aureos XLVIII
Prophetauerunt iſti tres Hieu Eliezer ⁊ Oziel cum Aſaria regibus Juda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit aſa regem iudeorū vide XLIX
Prochas ſilui⁹ filius auentini rex fuit ytalie folio LII
Prodigia multa facta ſunt anteq̄ fierent romanorum grauia bella LXXXV
Prodigia in christi natiuitate multa ſunt viſa. vide XCIII
Procuratores Judee qui fuerant XCV
Proceſſus ⁊ martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conſpicu⁹ vide CXXIII
Proba mulier adelphi conſulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporib⁹ futura mala ſignificantia vide in fo. CLI CLXXIX
Item ⁊ alia prodigia temporibus iſtis vide folio CLXXXVI
Prodigia ſimiliter dauerunt iſtis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes ſepe ſunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt iſtis temporibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir chriſtianus. vide in folio CXXXIIII
Pruſſia per que media venit ad fratres theutonicorum CCIX
Pruſſia prouincia deſcribitur CCLXXXI
Pſalmos alternis vicibus decantandos papa damaſus ſtatuit CXXXI
Ptolomeus lagi fuit filius ⁊ poſt alexādrū magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes phiſton ſiue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dionyſius filius ariſtoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philosophus ⁊ inſignis aſtrologus vide in folio CXIIII
Pugna eſt commiſſa in eccleſia maguntina vide in folio CLXXXIX
Pulueraria primo inuenit ſardanapallus rex aſſiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus eſt vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum ſuis patribus per romanos ad conſilium ſenatus LXXVI
Quadrigam inuenit primo in grecia erictbonius athenienſium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus athenienſius epiſcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Queſtiones a nautis factam homerus non potuit exponere XLIII
Quintus turcius claruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintus cincinacius dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius conſul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rbetor ⁊ philosophus celeberrimus vide CVI
Quirinus epiſcopus vir ſanctus CXII
Quiricus romanus patricius ⁊ martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus episcopus iherosolimitan⁹ vir sanctus CXXXII
Rabanus monachus natione germanus CLXIX
Rachel secūda filia laban vxor iacob diu sterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius episcopus veronensis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Ragusar rex babilonie LXV
Rapbabel fulgosius iurisconsultus excellentissimus CCXLII
Raymundus generalis magister predicatorum vide CCXI
Rayuerius pisanus ordinis predicatorum vir sanctus CCXXI
Rasis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII
Ratispona ciuitas vnde cepit initium vidē folio XCVIII
Rauenna ciuitas a quo sit aucta. vide in folio CXLII
Rebecca fuit vxor Isaac XX
Rechab ex Jetro cognato moysi descendit ⁊ fuit conuersus ad iudaismum. vide in folio XXXIIII
Reformata sunt plura monasteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que sint XIII
Regum assiriorum catbalogus habetur. vide folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur istis temporibus. regnum scilicet scithārum. masitagetarum. sichimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora sunt assiriorum ⁊ romanorum XVII
Regnum schitarum in regione septentrionali sumpsit initium XVIII
Regnum assiriorum qn̄ sumpsit initium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soros XVIII
Regnum sicionorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno sicionorum XVIII
Regnum hispaniarum quando incepit vide folio XXIIII
Regnum bohemorum quando habuit initius. vide XXIIII
Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub specie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide folio XXV
Reges sichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum siue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthior̄ hic cepit initiū XL
Regnum sichimorum cessauit tempore beli sacerdotis XLII
Regnum atheniensium hic finitur XLIII
Regnum latinorum ⁊ italorum que sint XLV
Regio anglie que sit XLVI
Regina sabba propbetissa venit audire sapientiam salomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo ei⁹ rege quarto XXIX
Reges israbel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie post siluium omnes dicebātur siluij XLIX
Reges sirie turbauerunt illis diebus reges israbel L
Regnum albanorum ⁊ italorum vnum est vide folio XLVI ⁊ LII
Regnum israbel valde fuit contritum sed p Jeroboam restitutum LII
Regnum israbel fuit illis temporibus sine rege vide LIII
Regnum israbel post ozee regem translatum ē in regnum assiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporib⁹ istis. et quis fuerit primus rex. qnti temporis duurauit vide folijs LIII ⁊ LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principiuz et ad que regna sit translatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. qnti temporis duurauerit vide ⁊ illus reges in folio LIIII
Regnum israbel cessauit illis temporibus. vide folio LV
Regnum iuda fuit isto tempore sine rege. vide folio LV ⁊ LX
Regnum latinorum siue albanorum hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū assiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII
Regnum persarum quando incepit LXVIII Et quis fuit rex primus persarum ibidem.
Reges sirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo post mortem suam fuerunt diuisa LXXV ⁊ LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum sirie cessauit illis temporibus similiter ⁊ asie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando sit euersum vide folio LXXXIX
Regnum ⁊ sacerdotium iudeorum quando sit

destructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Regnum italicum a constantinopolitano iugo per longobardos est ablatum CXLVII Et in eodem constituti sunt magistratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerãt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Justinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare sint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide ī folio CCVII
Regni Carrarensium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religiosa stirps cepit initium istis temporib⁹ a rechab XXXIIII
Religio ꝯalbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus ⁊ Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio LIII
Remus ⁊ Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius episcopus ramensis CXL
Remigius episcopus antisiodorensis. vide in folio CLXXIII
Rhenenses germanie superioris populi sunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorum pontificum per successores incepit tempore Steffani sexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt destructa templa. vide in folio XVI
Rex Assiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Assiriorum secundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus scitharum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex assiriorum quartus fuit Ninia. ⁊ quintus fuit arius XXV
Rex primus Italie fuit Ianus XXXV
Rex decimusseptimus ⁊ vltimus Atheniensium fuit Codrus XXVII ⁊ XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Eurꝰteus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Astanius XLIII
Rex in israbel secundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus hebreorum fuit Dauid. vide in lio XLVI ⁊ XLVII
Rex secundus hebreorum fuit salomon. vide folio XLVI
Rex ytalie arcmulus posuit presidium albanorum vbi nunc roma est LIII
Rex romanorum secundus fuit Numapompilius. vide ⁊ reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex persarum vltimus fuit darius filius Arsami LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum siue brittannorum fuit Lucius vir sanctus CXV
Rex Gothorum radagasus italiam ferro ⁊ flãma vastabat ⁊ tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Genfericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuastauit regiones. dicebatq; se dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus ostrogothorum fuit Totila ⁊ tãdem in regem Gothorum constitutus. vide in folio CXLV
Rex visigothorum hermigildis fuit occisus ꝓpter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem francorum expulit. vide folio CL
Rex cretensis fuit saturnus pater Jouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide ī folio CLXXIII
Rex francorum fuit Ludouic⁹ ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus hierosolime fuit Gotfredus. Et qui post eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII ⁊c.
Rex fuit egipti saladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex sicilie fuit Manfredus CCXIII Item ⁊ Carolus CCXV ⁊ XVIII
Rex francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux frisonum erat CLXII
Richardus de sancto victore vir sanctus vide ī folio CC
Richardus imperator a quibusdaz electus nõ tamen confirmatus CCXIII
Richardus puer a iudeis martirisatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fuere paphlagones XVI

Risit zoroastes philozophus die sue natiuita-
tis XXII
Roboam habuit vxores.xviij.cōcubinas.xxx
filios.xxviij.t filias.xl.fo. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir sanctus CXCV
Robertus rex sicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem suum
in regnum instituit CCXXV
Robertus de licio ordinis minozum professoz
vide CCLII
Rochus natione narbonensis christi confessor
vide CCXXVII
Rodium vrbem turchus cum exercitu suo pe-
tijt sed visionis miraculo est repulsus vide in
folio CCLVI
Rodis venit a dodamyn filio iauan vide in fo-
lio XVI
Rolandus palentinus comes nepos Caroli.
vide CLXVII
Roma est condita certo in loco vbi quondam
ytalus rex ciuitatē condiderit XXXIIII
Roma a quibus sit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide
in folio LVI
Romani consules quando inceperunt t quare
fuere t que illozum nomina LIX
et LXXVI
Romani nouam instituerunt dignitatem dicta
toz appellatam LIX Et nomina
ipsozum dictatozum LXXVI
Romani post consules elegerunt decemviros
qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt sibi leges.xij.tabularum vi-
de LXX Fecerunt t sibi tribunos t edi
les ibidem
Romani principes dicebantur cesares a Julio
deinde augusti ab augusto XCIII
Romanus miles t martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus
tempore magni constantini CXXIX
Deinde regebatur sub vno augusto t tribus
cesaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuisum vi
de sub marciano CXXXVII
Romanum imperium multis priuabatur pro-
uincijs istis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in fo-
lio CLXXII
Romam valde oppressit otto primus vt modi
um furfuris triginta aureis venundabatur.
vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuoz gradꝰ maiozoz
suozum.rex.dictatoz.imperatoz tc̄. vide fo-
lio LXXXV
Romam ductus est in asino cum magno scan-
dalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorē
ad aliquot tempus ex electozum discordia vi
de folio CCXII et XIIII
Rotharis rex longobardozum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgūdie t franco-
rum rex CLXXVII
Rudolphus dux saxonie eligitur rex in forchē
vide CXCI
Rudolphus romanozum imperatoz electus vi
de folio CCXVI
Rudolphus imperatoz plures dedit libertati.
vide CCXVII
Ruffus miles clarissimus CXXVI
Ruffinus aquilegiensis presbiter. vide in fo-
lio CXXXVI
Rupertus episcopus ex regia stirpe Francorū
ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperatoz electus vide
in folio CCXXXVI
Russia prouincia t eius conditio describitur.
vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL
Abatha filius chus a quo
sabatheni XIIII
Sabaa filiꝰ regma a quo
arabes XIIII
Saba filius Chus a quo
sabei XIIII
Saba regina venit audire
sapientiam Salomonis vi
de in folio XLVI
Sabaudia regio vbi sit t quis gentis illius p
mus dux CCLXXXVII
Sabaudie principes dicebantur comites. sed
cesar Sigismundus fecit illos duces vide in
folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in fo
lio LXV
Sabina illustrissima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo sabelliani. vide in
folio CXXI
Sabbato ieiunare statuit papa innocentius vi
de in folio CXXXLI
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide
in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vi-
de in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus descendit a leui vide in fo
lio XXV
Sacerdotium quando fuerit translatum a filijs
eleazar Heli primus de filijs Ithamar arri-
puit XL et XLI
Sacerdotium sibi vi vsurpauit Ozias t adole
re voluit incensum LV
Saccum babuit ad panes Dyogenes. vide in
folio LXXIIII
Sacramento eukaristie quidaz non fecerunt re
uerentiam ideo perierunt in ponte. vide fo-
lio CCXVII
Sadoch de linea xpi erat LXV
Saduceі qui dicebant XCVI
Saffeus decimusnonus rex assiriozum vide in
folio XXVIII
Sanguis christi effluxit ex quadaz christi yma
gine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus
folio CLXXI t LXXXII
Sanguinis fons efflauit Genue futuraz signi
ficans calamitatem CLXXVI
Sāguis pluit e celo illis tpibus CXCVIII
Sali q ē caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naason dux in tribu Juda. vi de folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Bersabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanasar rex assiriorum trãstulit israbel in assirios LV
Salon philosophus secundus de septem sapientibus edit legem athenensibus LIX
Salathiel fuit filius iechonie LXIIII
Salustius romanus historicus et philosophus vide XCII
Saluator cum suis discipulis floruit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando sit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ẽ helffenburg XCVII
Salue regina bernannus contractus composuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere sirie. vide folio XIIII
Sampson fuit vltimus rex in israbel XLI
Et quid mali philisteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos sacerdos et propheta domini. iudex super israbel filius belchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampson episcopꝰ dolensis claruit sanctitate vide CXLVIII
Sanctus. sanctus quis dicere statuit in missa. vide CXLI
Sãgar iudex populi israbel plures occidit philisteos vomere XXX
Sapho poetissa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab astanes filio gomer vide folio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar iude. vide in folio XXI
Sardinia insula que sit XXXVIII
Sardanapallus rex assiriorum totus fuit lubricus habitu femineo indutꝰ LV
Sarracenos Constantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus istis vastarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obsidione pressam ceperũt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Cretensis tempore ysaac regnauit XXXV
Saturninus presbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. et quare fuerit infestus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie describitur CCLXXXII
Saxones contraxerunt amicitiam cum pipino rege francie CLXV
Saxonicũ bellus illis temporibus est commissum. et carolus magnus vicit et illos ad fidez duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligerorꝝ dominij principiũ CCXXIII
Scisma primũ romane ecclesie fuit CXVIII
Scisma secundum habuit ortum ab arrianis et fuit grauissimũ CXXXI
Scisma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Scisma quintũ fuit tempore sinachi CXLII
Scisma decimum et vndecimum sustulit Otto primus CLXXIX
Scisma vigesimumprimũ fuit super pauperta te ecclesie CCXXVI
Scisma vigesimumsecundum et omnium pessimum fuit CCXXXII
Scisma illud durauit ad. xxiij. annos. an scitis papa esset supra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius scipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior affricanꝰ vir ꝑclarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui sumpserunt originẽ ex bohemis et germanis CLXXI
Schlesia prouincia describitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt hastas. vide folio LVI
Scolastica germana sancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor subtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas artium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̃ sit vide CCLXXXIX
Scotia insula que sit XLVI
Scbaldus confessor dignissimus. vide in folio CLXII
Secundus athenensis philosopbus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit se imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus est rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Josie et vltimus regum iuda et iheruſalem LX
Sella fuit secunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit israbel et statim occisus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex sirie LXXIX
Sem primus filius noe quinq; protulit filios e quibus quinq; prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina assiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex assiriorum a filijs suis est occisus vide LV
Senatores romulus instituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca stoicus philosophus neronis imperatoris precepto⁹ vide CV
Septem sapientes qui sint ⁊ quid docuerant. vide LIX ⁊ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter incestum. Similiter ⁊ Capronia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini fedatum fuit a rossonis. vide CCXII
Sequentiam sanctispiritus assit nobis gratia ⁊c. Robert⁹ rex ꝓposuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex argiuorum siue grecorum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occisus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir sanctus. vide in folio CXX
Serapbia anthiocena virgo sancta. vide in folio CXII
Sergius ⁊ Bachus viri nobilissimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione syrus CLVII
Sergius secundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade ⁊ Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus ⁊ maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus episcopus Treuerensis. vide in folio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de incestu conuicta ⁊ est viua sepulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus consul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretaliu⁹ bonifacius octau⁹ fieri statuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide ⁊ nomina sibillarum in folio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus istis religiosis vestibus induta LVI
Sibilla beleſpontina claruit istis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit istis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla timica veste celestina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla tiburtina floruit hoc tempore. que et christi natiuitatem predixit XCIII
Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in folio XXXVIII
Sichimorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manifretus CCIII
Sydonij fuere a sydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna bis temporibus visa sunt. vide in folio CXLVI ⁊ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus istis folio CLVII
Sigismundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam suis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant. vide CCLXIII ⁊ LXV
Siluius posthumus enee filius rex italie in silua fuit nutritus XLIX
Silphon megarensis philosophus vide in folio LXXXII
Silla patricius consul romanus vir facundus et plurimum astutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Siluester papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Siluester secundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Siluester tercius papa patria roman⁹. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quasi viua formauit de terra promietheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit istis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye summus fuit pontifex folio LXXVII
Symon summus erat pontifex LXXIX
Symon mathathie filius tercius iudeoꝝ dux et pontifex LXXXVI
Symon de cassia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apostoli christi confecerunt. folio CII
Symon apostolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in missa decātari statuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et senator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qñ habuit initiū LXXV
Siricius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Sisebutus rex visegothorum' CL
Sisymus vel sosimus papa natione syrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa secundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Persarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philosophus obstetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma ⁊ Gomorra sunt succense vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem ⁊ ignem coluerunt Perse. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid significabant. vide XCII
Solinus historicus ⁊ orator grauissimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppressit partes orientales. vide CCXIX
Sous facta est defectio. Bella ⁊ dissidia sunt secuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura significans vide folio CCXLVIII
Sophocles atheniensis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus prophetа duodecim prophetarum. Ille destructionem iherusalem p̄ dixit LV
Sophia matrona nobilis ⁊ sancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit seipsam propter seruandam castitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex assiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speusippus atheniensis philosophus. vide i folio LXXIII
Spiritussancti missio i discipulos christi. vide folio CII
Statuā erexit nabuchodonosor adorādā LV
Statius neapolitanus CX
Stanislaus episcopus vir sanctus. vide in folio CCXII
Straco philosophus vir eloquentissimus vide folio LXXXII
Strabo historicus ⁊ philosophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numerasse se iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris ⁊ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus secundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione siculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa sextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus septimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir sanctus. vide i folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religiosus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas cisterciensis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio insistere valde recommendabat plinius secundus CXI
Suetonius tranquillus historicus ⁊ causidicus vide CXI
Susanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Successores non debet sibi eligere status ecclesiasticus ita statuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de casibus confecit albertus vir sanctus CCXXVIII
Suecia cum populi sui conditione describitur vide CCLXXXII
Switenses populi sunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Sumcassianus felicissimus persarum ⁊ armenie rex CCXLIX
Superbia spiritualiū multos traxit a fide christiana temporibus pauli episcopi CXXII

Tabernaculus domini quo modo fuerit formatum vide folio XXXIII

Tacuit semper Secundus philosoph⁹. ⁊ quare. id fecerit vide in fo. CXII

Tacitus romanorum imperator erat CXXIII

Thadeus florentinus medic⁹ CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir seue
rus CCXXXVII
Tharsis filius iauan qui condidit tharsos vi/
de folio XVI
Thaisa filius iauan a quo cipria venit. vide fo
lio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios.
Abrabam scilicet nachor ⁊ aram vide in fo/
lio XXI
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in fo-
lio XLII
Tharusium vrbs a quibus condita fuerit vide
folio LI
Tharquinus priscus quintus romanorum rex
auxit regnum LVI
Thaurum e[illegible]re fecit phalaris tirannus ad tor
mentandum homines LVI
Tales philosophus ⁊ vnus de septem sapien/
tibus magnus astrolog⁹ claruit temporib⁹
istis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus consul romanus LXXIX
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit
sixtus papa CXI
Tauristi dicebantur olim incole norici in alpi/
bus CLII
Tartari polonian. vngariam ⁊ alias regio-
nes perlustrabant istis temporibus vide fo-
lio CCIX
Tartari qui sint ⁊ quando eorum regnum ba
buit initium CCVII
Taxis rex bungarorum fuit CLXXVII
Tecla virgo discipula pauli apostoli vide fo
lio CVII
Thedaldus comes canusij regiensus opidi vi/
de folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges emersere
vide XVI
Tegiadphalazar rex assiriorũ neptalym ⁊ gal/
lileam transtulit in Assirios LV
Telesphorus papa natione grecus. vide in fo-
lio CXI
Templa multa fuerunt constructa tpe reu vel ra
gau XVI
Templum qu ando salomon edificauerit. vide
folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius structura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempo
re Joras regis iuda LII
Templum salomonis quando perficiebatur vi
de folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI
et LXVII
Temistocles philosophus naturalis belli cla-
rissimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatũ
folio LXXXI
Tempestas horrida ⁊ inaudita in vrbe constã/
tinopolitana edificia ⁊ homines absorbuit.
folio CCLVII
Teophrastus ebrosius philosophus. vide fo/
lio LXXX
Teophilus anthiocensis ecclesie episcopus fo
lio CXIII
Teodocion genere asianus vir doctissimus fo/
lio CXV
Theodora virgo hermetis martiris soror vide
folio CXX
Theodosius senior imperator genere hispan⁹
folio CXXXIIII
Theodosius iunior arcadij filius imperator
folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in fo-
lio CLIII
Theodorus anglorum archiepiscopus vide in
folio CLVIII
Theodosius tercius imperator romanorum.
folio CLXI
Theodorus ticinensis episcop⁹ homo sanctis/
simus CLXV
Theodolphus aurelianensis episcopus. vide
folio CLXIX
Theodorus secundus papa patria romanus.
folio CLXXII
Theodric⁹ Metensis episcopus. vide in fo-
lio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus fo-
lio CLXXXIX
Theodorus thessalonicensis vir duabus lin-
guis doctus CCL
Terre circulus vel rota que sit vide fo. XII
et XIII
Therentius publius vir formosus ⁊ magni in
genij LXXXV
Tertulianus affrican⁹ vir preclarus. vide in fo
lio CXV
Terremotus maximus per quatuor menses a/
put constantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus est istis tempori-
bus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX
et L
Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide
folio CCXCVIII
Thessalion quintus rex sichimorum vide in fo
lio XXVI
Thessalonicensis vir duabus linguis doctus
folio CCL
Theutunici deuastarunt ciuitatem taburtinaz
folio CXIII
Theutunicorum regnum dicebatur francia
orientalis CLXXIII
Theuci et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̃ fuerit instaura-
ta vide folio XXXIIII
Thiberius filuius rex ytalie in thiberim ẽ sub
mersus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide fo-
lio LII
Tiberius romanorum imperator vide duxit
suam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburcius ⁊ Valerianus fratres viri sancti vi
de folio CXVI
Tiberius secundus imperator vir bonus vide
folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valoe creuit bis diebus ⁊ vrbem mo-
lestauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit fo-
lio CXIII
Thineus fuit vicesimusoctauus rex assiriorus
folio XLII
Thimotheus pauli apostoli discipulus vide fo
lio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in fo-
lio XIIII
Thiras filius septimus iaphet appellauit suos
thirenses XVI
Thiramachus sextus rex sichimorum vide fo
lio XXVI
Thirolenses germanie sunt populi. vide fo-
lio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum scriptor. vide in fo-
lio LXXX
Titus liuius magn⁹ historicorus princeps fo-
lio XCIII
Titus primus vespasiani filius. xi. romanorus
imperator CIX
Titus pauli apostoli discipulus CIX
Thobias propheta prophetauit destructionez
iherusalem ⁊ templi quasi iam esset factum.
folio LIII
Thobias iudeus propheta sanctissimus ex tri
bu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit israhel. xxiij. annis vide
folio XXXVII
Thomas apostolus qui ⁊ didimus dicitur fo-
lio CVI
Thomas archiepiscopus canthuariensis vide
folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum do
ctor CCXV
Thomas de argentina vir religiosus vide fo-
lio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Tottila rex fuit gothorum CXLV

Thracia venit a tiras filio iapbet vide fo-
lio XVI
Trayanus imperator genere bispanus vide fo
lio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide
folio CLXXXIX
Tracia que sit prouincia ⁊ que gens illius fo-
lio CCLXXI
Tres sunt in linea iustorum celestibus decorati
folio IX Similiter tres in linea pecca-
torum decorati terrestribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit constructa. vide
folio XXIII
Tribuni ⁊ ediles sunt rome creati LXX
Triphon rex syrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in fo
lio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardama XVI
Troys in dardama regnauit ⁊ troiaz condidit
ciuitatem XXXVI

Trogus pompeius hispanus historicus. vide
folio CXIII
Trusianus medic⁹ pluscz commētator vide fo
lio CCXXII
Tubal filius lamech musicam inuenit vide fo-
lio X
Tubalcaim artes humanas in duabus calum-
nis sculpsit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferreā
inuenit X
Tullus hostilius tercius romanorum rex ictu
fulminis conflagratus est LVI
Thucidides historicus claruit LXXIII
Thunica christi inconsutilis fuit inuenta. vide
folio CXLIX
Turrim edificauerunt isti tres post diluuiū prin
cipes Jectan Nemroth Suphena XVII
Et quo nemroth persuasit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo
quidam dicunt turchos denominari vide fo
lio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in fo-
lio LXXI
Thuringia elegit sibi hoc tempore regem vide
folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt ⁊ multas sibi
subiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que sit ⁊ que gentis illius
pprietas CCLXXII
Turchorum dux mauumetus vnde duxit origi-
nem. quomodo sit mortuus. quidue in chri-
stianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui post
patris mortem super regno fuere discordes.
folio CCLVI
Thusim quartus filius mesfaraym a quo fuere
philistim XIIII

Ualerius publicola vide fo
lio LXIX
Ualerius consul romanus
vir prudens. vide in fo-
lio LXIX
Ualerius coruinus roma
nus adolescens. vide in fo
lio LXXIX
Ualerius anaximus romanus philosophus
et orator luculentissimus XCIII
Ualerius procurator iudee primus apud iude
os pontificatum vendere cepit. vide in fo-
lio XCV ⁊ XCVI
Ualentinianus hereticus platonicus. vide fo-
lio CXIII
Ualerianus ⁊ galienus eius filius imperato-
res CXXI
Ualentinus romanus presbiter ⁊ martir. vide
folio CXXII
Ualentinianus imperator vir animo grauis.
folio CXXXII
Ualens imperator rebaptisat⁹ hostis fuit chri
stianorum seuissimus CXXXII
Ualentinian⁹ occidentalis imperij imperator
vide folio CXXXVII

Valentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Valachia que sit regio ⁊ que gens illius vide folio CCLXX
Vandalorum rex fuit gensericus qui contriuit hispanos Gallos ⁊ Romanos. vide folio CXXXVII
Varro vir plurimum eruditus XCII
Vbertinus babuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Vdalricus episcopus augustēsis comes de dillingen folio CLXXX
Vdo archiepiscopus madeburgensis vide folio CLXXXVIII
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII ⁊ CCLXXXV
Veneti sunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Veneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Venetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Veneti sunt a cesare friderico primo in plurib⁹ priuilegiati CCIII
Veneta ciuitas illis temporibus sensit periculum CCXXIIII
Veneti illis temporibus percusserunt fed⁹ cuz mabumeto turcborum imperatore. vide folio CCLV
Venuria romana mulier ⁊ prudens. vide folio LXX
Ventzeslaus bobemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Ventzeslaus tercius bobemie rex CCXX
Ventzeslaus bobemie rex sextus CCXVIII
Veneno interfectus est beinricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Veronica mulier iberosolimitana sanctitate insignita XCVII
Verona ciuitas a quo sit condita LXVIII
Verona ciuitas venit in potestatem venetorum illis temporibus CCXXXVII
Vestis sacerdotalis in veteri testamēto quō fuerit formata XXXIII
Vestem vnam omnibus licurgus instituit folio LII
Vestem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Vgolmus episcopus ⁊ doctor egregius vide folio CCXVIII
Vgo bonomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Victorinus enuterne vrbis episcopus vide folio CIX
Victor papa natione apber CXIIII
Victoria virgo inclita CXX
Victor ciuis mediolanensis CXXVII
Victorinus natione aquitanus CXLI
Victor secundus papa natione alemanus episcopus eystetensis ⁊ in papam electus vide folio CXCI
Victor tercius papa antea desiderius vocatus vide folio CXCIII
Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Vigilius papa natione roman⁹ CXLIIII
Vigilius episcopus Antisiodorensis. vide folio CLIII
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Vinum bonum est ⁊ malum dicit pitacus vide folio LIX
Vindicauit arthaersis mortem patris ⁊ fratris sui LXX
Vincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Vincentius leuita natione hispanus. vide folio CXXIIII
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Virgo Rhea vestalis quomodo peperit duos filios Remum ⁊ Romulum LVI
Virgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Virgo fuit post tres etiam viros egiltrudis folio CLIII
Visitationis marie festum instituit vrbanus sextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Vitulū adorabat popul⁹ in egypto more egyptiorum XXXI
Vitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Vitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Vitigis rex gothorum italiam petijt. vide folio CXLV
Vitalianus papa patria Siguinus. vide folio CLIII
Vita hominis in hoc q̄ multis sit dedita periculis folio CCLXIII
Vlixes errauit in mari venit ad circes que socios suos mutauit in bestias XLI
Vlma sueue insignis vrbs describitur. vide folio CXC
Vngari italiam ingressi papiam obsederunt folio LXXIIII
Vngari obsederunt augustam ⁊ afflixerunt folio XCII
Vngari sunt a sueuis ⁊ baioarijs prostrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Vngari papiam obsidebant CLXVI
Vngari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII ⁊ LXXIX
Vngari fidem receperunt predicatiōe adalberti folio CLXXXII
Vngaria que sit regio. de gestis in ea vide folio CCLXVIII et in sequentibus foliis

Ungaroꝝ rex mathias valde oppreſſit turchoſ folio CCLII ⁊ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita fo lio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus fo- lio CXVI
Urſula virgo gloriosa natione anglica vide fo lio CXXXVIII
Urbanus ſecundus papa antea fuit monachꝰ folio CXCIII
Urbanus papa tercius patria mediolanenſis. folio CCIIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXIII
Urbanus papa quintus patria lemonicenſis. folio CCXXXI
Urbanus papa ſextus natione neapolitanus. vide folio CCXXXII
Urias propheta occiſus eſt a rege ieconia fo- lio LV
Ulpinianus iuriſconſultus vir preſtantiſſimꝰ folio CXVII
Uxoribꝰ ſuis ſparnant ſiue lacedemonij dederſt licentiam vt alios ducerent viros. vide fo- lio LIII
Uxores triū principū male fuerūt ex quibus bus cauſie vide CCXXIII
Uxor ſigiſmundi imperatoris lugubres duxit vitam CCXLII

Xenophon phūs dux exer citꝰ athenēſiū LXXIII
Xenocrates calcedonenſis phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricuſ phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit iſtis tpibus LXXIX
Xerſes rex aſſyrioꝝ antiquus qui ⁊ balaneꝰ vocatur XXVI
Xerſes philoſophus inuenit ludum ſcutoꝝ folio LXII
Xerſes rex perſarum maxime fuit ꝑ iudeis vi- de folio LXX

Yr de trebu manaſſe fuit ſeptimus iudex in iſrahel. folio XXXVII
yepte illegittimus priceps latrocinantiū facus et dux exercitus a gallaitdis fo- lio XL
yeſſe vel abyſai habuit ſe- ptem filios. ⁊ filias duas. quoꝝ nomina habes folio XLII
ydolatras fecit moyſes occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid ſit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudam vide folio L
ypocrates medicus fuit pitagore diſcipulus vi de folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide fo- lio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
yſis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litte- teras docuit XXV
yſaias ꝑpheta nobilis vnus fuit de quatuoꝝ no bilioribus ꝑpheis LII
yſocrates oratoꝝ preclaus fuit LXXIII
yſidorus epiſcopus biſpalenſis vir beatus fo- lio CLI
yſaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia eſt pars europe. xiij. Et vnde habeat no men vide XLV
ytaliam valde oppreſſit fridericus primus. im- perator CCIII
yuo canonum doctoꝝ CXCIII Et vir ma gne ſanctitatis CCXXVII

Ambri rex iſrahel dereuit domū baaſa XLIX
Zacharias filius ioiade lapida tus eſt iuſſu regis Joab vide fo lio L
Zacharias rex iſrahel fecit ſi- cut fuit anteceſſores malum LIII
Zacharias quando obiit folio LXV
Zacharias hebreus ꝑpheta domini elizabeth habuit vxorem ex qua genuit iohannem ba ptiſtam XCIIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interfecit Nabuchodo- noſor folio LV
Zeno philoſophus napbel filius LXXIII
Zeno erat romanoꝝ imperatoꝝ CXLI
Zepherinus papa nat ione romanus vide fo- lio CXIIII
Zeuſes heracleotes bonus fuit pictoꝝ vide fo lio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit regiſtrum

Cum apud doctissimos et prestantissimos viros q̄ verā naturaz et historiaz tradiderūt de mūdi fabrica: ac prima hominū generatione: duplex opinio fert: a priscis enim illis tpib⁹ sumpto initio: scribem⁹ breuissime q̄ntū in tā remotis (ppter ātiq̄tatē) reb⁹ licebit. Quidā mūdū ingenitum: et incorruptibilez: et genus humanum ab eterno extisse neq; habuisse ortus principiū sensere. Quidam genitum corruptibilemq; arbitrati: t homines dixerūt generatōis initium tempore esse sortitos. Et greci viri clarissimi qui historias collegerūt: affirmarūt. Una ante initiū omniū celi t terre cūctis simul ꝓfusis formā fuisse: postea disseparatis: diuisisq; molibus cepisse mundū hunc ordinez quem videmus. Aerem hūc motu ꝓtinuum et igneam pten. cuius superiora loca ppter leuitatē aiūt appetiuisse: Qua ex causa solem ac stellarū multitudine volutōne totus circūferi: Partem autē turbidam atq; terrestrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitatez descendisse que cum mixta essent. ex humidis quidē mare effectū. Ex duriorib⁹ vero terram lutosam euasisse: t omnino mollem. hec primum cum solis ardore densior euasisset: in quibus putredines tenui cōtecte pellicula sint excitate. Erupisse tandem ab illa colluuie varias animantiū formas quorum ea quo maiorem calorez sortita sunt in superiorē regionem volatilia abierūt: siccioza t grauioza: serpentia ac terrestria euaserunt animantia. Naturam aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra deinceps tum solis ardore tum ventis arefacta: mutua ꝓmixtione sexuū pfectioza generant. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris pastum querentes. siluestri t incondita vita vixisse quibus herbe t arborū fructus vltro victum prebuerunt. In huius demq; enarratōne cum per multos elaborasse latinos grecosq; videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nouosq;. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moseos volumina de mundi fabrica: t celebratis illis operibus sex dierum ꝓlustrabimus. Quibus totus nature secreta cōtinent. Nam moyses ꝓpheta ac historicorum pater deo plenus: ac celesti dictante spiritu totius magistro veritatis: excepit hec oīa. Quem cum nostrorum: tum suorum: tum gentium demq; testimonia prorsus humane sapientie: doctrinarumq; omnium et litterarum cōsultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui sapīa titulus: in quo vir nature rerum interpres se illiusmodi disciplinā de mosayce legis penetralibus accepisse fatet. Sunt apud nostros Lucas t philon autores grauissimi: illū in vniuersa egyptiorum doctrina fuisse eruditissimū. Sed t hermippus attestat Pythagoram de mosayca lege plurima in suā philosophiā transtulisse. Notū illud Plumenij philosophi: nō aliud esse platonē q̄z atticū moysen. In primordio demq; fuit operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuiusptam thesauri: omnis vere philosophie defossi sunt. Factūq; in primis hoc in hac parte: vbi de rerum omniū emanatōe a deo de gradu: de numero: de ordine partium mundanarū altissime philosophat. Propterea fuit decretum veterum hebreoꝝ. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōez quisq;: nisi matura tam etate attingeret. Que aūt sup hoc libro viri sanctissimi Ambrosius t Augustinus. Strab. item t Beda t Remigius. Et ex iunioribus Egidius t Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Basilius. theodoric⁹. Appollinarius. Didymus. Sēnadius. Crisostomus tc. scripserunt intacta penitus a nobis relinquent. De his item que vel Jonethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderūt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Isaac. Joseph: aut iuniores Gersonides. Sadias. Abraam tc. ꝓscripserunt: nullam nos in ꝓsentia mentōnem habebimus. Afferemusq; p modum epitomatis. Ex moyse seriem sex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis sancte religionis literis traditur.

Exorsus igitur deus fabricam mundi illum primū t maximū filium prefecit operi immenso. Eoq; simul et cōsiliatore vsus est t artifice: in excogitandis: ordinandis: faciendisq; rebus: qm̄ is prudentia et rōne: et potestate perfectus est. Nec querendū ex quibus ista tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oīa enim fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est omnibus insensibilibus t vanis: oculos eo tēdere vbi sedes: vbi habitatio est dei veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit astris fulgentibus: q̄ solē rebus humanis clarissimū ac singulare lumen in argumentum sue ac vnice maiestatis accēdit. Terris autem maria circumfudit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: iussit et extendi campos: subsidere valles: fronde tegi siluas: lapidosos surgere montes: que vtiq; omnia nō iupiter fecit: sed ille opifex rex mūdi melioris origo: qui vocat deus: cuius ꝓncipiū qm̄ nō potest comprehendi nec q̄ri debet. Satis est hominum ad perfectam prudentiam: si deum esse intelligat: vt suscipiet t honorificet communem parentez generis humani: t rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: supremum omniuz vltra mundanum: quem theologi angelicum: philosophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celestem: postremum omniū sublunarem: hūc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aūt lucis: celum exluce t tenebris temperat. Est et preter tres quartus alius mundus: in quo t ea omnia inuenīatur que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Tritum in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: t celestis spūs: t plantaꝝ anima vegetalis: t bruto⁹ sensus: et ratio et angelica mens: t dei similitudo conspicit. De his quatuor mundis moyses sufficienter disseruit: vt deus opifex disposuit: vt vere scriptura hec Moseos imago mundi expressa sit: quemadmodum legimus etiaz ei preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oia faceret sm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem mosaica littera de celebratis operibus sex dierū edocet: cursim absoluemus.

Omnes philosophez in mundi exīā trium sensisse t noīa

Imagini Olimpi Rectori et mundi Arbitro

IN principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat ina
nis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erāt sup faciem abissi: et spūs dñi ferebat sup aq̄s. Moyses diuinus ꝓpha
atq; hist̄orie⁹. q̄ troianū bellū septingētis fere ānis antecessit edocet: quō de⁹ machinator̄ constitu
torq; rer̄. cū hoc op⁹ adorīretur: fecit ꝑmū oīm celū: et i sūblime suspēdit: qđ cēt sedes ipsi⁹ dei ꝯditoris: de
inde terrā fundauit: ac celo sūbdidit. Tenebras aūt cōstituit i terra. Nihil eñ ꝑse ꝯtinet lumīs; nisi accipiat
a celo. In q̄ posuit lucē pennē: ⁊ superos ⁊ vitā ꝑpetuā. Et ꝯ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortē. Moy
ses vo cū deū creasse ꝯmemorat tres errores Platonis. s. Aristotilis ⁊ epicuri elidit. Plato eñ ab eterno
deū ydeas ylen. Et in ꝑncipio de yle mūdū fuisse factū testat. ylen greci ꝑmā materiā rer̄ nō formatam ap
pellāt. Qua visibilia hec elemēta formata sunt. q̄ q̄dā ꝯcordia ꝯuentūt. Aliiq; ceteri de materia ⁊ forma:
aut de athomis factis fuisse: de⁹ tñ mūdū sine p̄tiacenti ⁊ p̄pata materia creauit: cū prudētissim⁹ esset ad exco
gitādū: ⁊ ad faciēdū solertissim⁹ anteq; ordiret hoc op⁹ mūdi. qñ plen⁹ ⁊ ꝯsummati boni fons i ipo erat:
vt ab eo bono tāq; riu⁹ oriret. Angelos i ꝑncipio oīm creaturar̄ ꝑmordiales fecit. ⁊ ex eo qđ ñ ē: qz p eter
nitatē fort⁹ ē: p fortitudinē ptāt⁹ īmēse: q̄ fine ac mō caret: sic vita factur⁹is. Quid ergo mirū si facturus mū
dū: ꝑus materiā de q̄ faceret ꝑpauit: ex eo qđ nō erat. Qđ intellexerūt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos
ag̃elos a deo de tenebris ad lucē: adipletosq; eterna leticia. In q̄busdā tñ indolis diuie stirpis nō ꝑmanſit.
Auctorē hui⁹ rei ex bono p se malū effectū greci diabolū appellant: nos crimiatorē vocam⁹. Terra erat ia
nis (vt trāstulit diu⁹ Hiero. vl vt septingēta) inuisibil ⁊ icoposita: Quā p sui ꝯfusiōe abyssum vocat: quā
⁊ greci chaos dicūt. Abyssum vocat terrā. i. materiā trino dimēsu i altissimas profunditates extensam: de
hoc etiā Ouidi⁹ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ qđ tegit oīa celū. Un⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Quē
dixere chaos rudis indigestaq; moles. Nec q̄q̄ nisi pōdus iners: ꝯgestaq; codē. Nō bene iūctarū discor
dia semina rerū. Nullus adhuc mūdo pbebat lumina titan. Et spūs dñi: organuz diuine artis ferebat sup
aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciendū disponit. Cū perfecta sint opa dei. Creatio rer̄ senario
numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria sunt. que in trigonū surgāt. In primo creatione. In se
cundo ⁊ tercio dispositione. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dier̄ ostendit.

De opere prime diei.

Dixitq̄ deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē q̄ esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitq̄ lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq̄ ē vespere t mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria totī⁹ nature secretus apte cōuenies in suo libro ostentat. q̄ oēm dotrinā t eloq̄ntiā t ingeniū superat. Glosius ein dē⁹. q̄ ē vera lux. lucēq̄ diligēs. oia in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectissime inchoauit. Que trib⁹ diebꝰ vsq̄ ad q̄rtā (in q̄ luminaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē pegit. Extatq̄ nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atq̄ optimū. suā pulcritudinē maxīe cōicans. Cū pūct⁹ minim⁹ totī⁹ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. q̄ mud⁹ totꝰ bon⁹ t pulcer ē: p imundaq̄ sine corruptōne trāsies. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud sit q̄ pmi boni imago tenuis t vmbratilis similitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas t quadente sbiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus t splendor: vt nubes lucida superiores mūdi ptes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: p modū solis agitata: supi⁹ cmuspexū: t vicissim infer⁹ illuminās. Et postea diuisit vt tenebre t lux diuersa emisperia vendicaret. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū hanc ptū dimēsionē diē fecit t noctē. q̄ spacia t orbes tēpoꝝ ppetuos ac volubiles quos vocam⁹ annos alterna p vices successione pficiāt. Ac factū ē dies vn⁹: q̄ fuit pm⁹ dies seculi: nō pm⁹ dieꝝ oīm ideo nō pm⁹ ⁊ vn⁹ noiat⁹ ē. Et sic eo die fecit dē⁹ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā t aerē tc̄. Ipi⁹ q̄s terre binas ptes ōnias inter se diuersasq̄ pstituit. s. orientes occidentēq̄. Ex q̄bus oriens deo accēsef. qz ipe lumīs fons t illustrator ē rez. Et qđ oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē pturbate illi pucq̄ mēti assimbif. qđ lumē abscōdat. qđ tenebras sp inducat. Et qđ hoies faciat occidere t interire petis. Nā sic lux orietis ē. In luce aūt vite ratio vsaf. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē mors t interit⁹ ptinef. Deide alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septēmonē: q̄ ptes illis duab⁹ societate iungūf. Ea ei q̄ ē sol⁹ calore flagrātior ptia ē: t coheret orieti. At illa q̄ frigoribus t ppetuo gelu torpet. eusdē ē cui⁹ extrem⁹ occasus. Nā sic ōnie sunt lumini tenebre: ita frig⁹ calori. At igif calor lumini ē primus: sic meridies orieti: vt frig⁹ tenebris. ita plaga septēmonis occasui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifestabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitq; firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit ēm deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sidenbus in ea fixis duob⁹ axis voluit. Quoz alter septēmonalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi plane te contra cursum eam tardarent mundi ruinaz faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superiozis: elementa inferioza succenderet. Supza nonum celoz⁹ orbes id est septem planetas: ꝛ speram octauam quam vocant inerrantem nonumq; orbem qui ratione non sensu deprehensus est: primusq; est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens ꝛ quietum: quod motu nullo participet. Hecq; hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo ꝛ Beda: ꝟ a plurib⁹ etiam hebreoz⁹: pretereaq; a philosophis ꝛ mathematicis quibusdam: Equibus .atis duos sit attulisse: Abraam bispanum astrologum maximū ꝛ ysaac philosophū: quoz vteriq; hoc attestatur: quin ꝛ hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt coloz zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex ēm particio corpoz⁹ sublunarū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi ꝛ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ꝛ legitima elemēta. Alia infra ip̄am aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementuz purum nullum (neq; ēm purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreq; parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ꝛ aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: nues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ꝛ cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed ꝛ nature ꝓprietate hoc firmamentum superioza elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat ꝛ distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitq; firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia ꝛ inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducūt.

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitq; ar
dam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Videns q bonum esset: ait germi
net terra herbam virentem: ⁊ semen facientem: ⁊ lignum pomiferum faciens fructum iuxta gen⁹
suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ⁊ positura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per col
lectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis
olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media
cris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem nutrionis colluuiem confluentes: certis legi⁹
bus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanq; in matricem coalescere. Neq; enim illud ita
est verum: vt nusquā distinctis discluisq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hir
canum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; fluēta lon⁹
gissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur.
Quia particulares he atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salo
mon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vnūtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vn
dis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris vsibus idonea: cuz ab
eo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Quō hic a Moyse aperti⁹
me demonstratur. Cum eam sunul atq; apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte
post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ⁊ florescentem. In medio autem mun
di tanq; centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod
omnia ornat) ditauit: cunctis quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico
vestiuit. Herbeq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoq; eodem die paradisus ab
eo factum id est ortum fecundissimum ⁊ amenissimū: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amenita
te fontium: ⁊ terre virentium: lignorumq; fructum vberrimū producentium conseruit.

Quarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et sint in signa ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ āños: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maius: vt pēsset diei: ⁊ luminare min⁹: vt pēsset nocti ⁊ stellas: vt diuiderent lucē ⁊ tenebras. Moyses ꝓmo celestiū meminit q̄ posuit de⁹ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt solē videlicet lunā ⁊ stellas: quib⁹ ipa supior mundi ps ornaf: vt terra ornaf bis q̄ in ea fiunt metallis: plātis: aiantib⁹. Cū em̄ de natura firmamēti dixerat: restabat vt de opib⁹ siderū: deq; eoꝝ officio diſſereret: declarās in quē vsum fundata: ⁊ cui numeri delegata a deo fuerint. Celestiū em̄ corpoꝝ due i vniuersum manifeste opatōes mot⁹ ⁊ illūiatio: mot⁹ duplex statuit. Alter mūdi tot⁹ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: p totū spaciū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter sideꝝ ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s ꝓncipalis motus solis: q̄ spacio. xij. mensiū zodiaci signa oīa circuit. Ille die facit: vnde ⁊ diurnus dī: hic autez annū. Reliqui siderū motus variis temporū intervallis paguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nob oīm admonuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit p̄terea exp̄esse reliquā opationē sideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur ministeria ⁊ lune ⁊ solis ⁊ stellaꝝ sunt corpa distributa. Sol em̄ q̄ oritur in die: licet sit vnus (vñ solē esse appellatū Cicero vult videri) q; obscuratis siderib⁹ solus appareat. Tamē verū ⁊ pfecte plenitudinis lum̄ ē: ⁊ calore potissimo: ⁊ fulgore clarissimo illusceſcit oīa. Quis em̄ stelle innumerabiles micare ac radiare videanf: tamē q̄ non sunt plena ac solida lumia: nec caloris pferūt q̄q̄; nec tenebras multitudine sua vincūt Duo igit ꝓncipalia inueniūtur. que diuersam ⁊ ꝑriā sibi h̄nt potestatez calor ⁊ humor: que mirabiliter de⁹ ad sustentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altissime hic ptractāde essent q̄stiones: ⁊ q̄ sibi singule iustū volumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt atalia in suis speris: in aq̄ pisces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per astra: ⁊ p̄noscēdi futuros euētus: sciam hinc ꝓfirmātib⁹q; Moyses sidera i signa posita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura siderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deq; oīi sideralī scientia. Verū quāq; sint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortasſis Horacianū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

QUinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile super terrā sub firmamento celi. Creauitq; de⁹ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atq; motabilem quas produxerāt aque in species suas: ⁊ oē volatile scōm genus suum. Vidēs quod esset bonum benedixit eis dicens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: auesq; multiplicentur super terram. Grauit igitur eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̄ reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maioraq; terrestribus animalibus ex habundātia humoris ⁊ mō strifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: ⁊ in mari esse vulgi opinio fert. Manifesta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt ⁊ mouentur: quamq; ⁊ in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aūt animantia que citra omnem controuersiam motu sensuq; participant: ⁊ hic a Moyse: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degēria: ⁊ terrestria distinguūtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq; de celestibus dixit terrestrium animaliū memunit ordine cōgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerū seminarie rationes: sit ne item vita bruторū de sinu educta materie: an diuino potius principio oīs vita proueniat: vt cōstantissime assent Plotinus: cui sententie fortasse videbit hoc loco ꝓbeta suffragari. Cū postq; dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus omne animā viuentē: vbi nō id dūtaxat quispiā obseruarē q; ⁊ aq̄ ꝓducāt deo iubente: ⁊ deinde etiā deus ꝓducat: vez ⁊ illud qđ vbi de dei ope agit scriptū est: creauit deus animā viuentē. vbi aūt de aq̄s: nō aīam. S reptile aīe viuentis q̄si aquis vehiculū. Inter aīalia terre tria memorat Moyses q̄ in seqnti die insinuat. Plurima aūt ⁊ maxima in indico mari aīalia. E quibus balene quaternū iugez. Et in mari bellue circa solsticia maxime visunt. Tūc illic ruūt turbines: tūc imbres: tūc delecte mōtiū iugis ꝓcelle ab imo vertūt maria. pulsataq; ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluūt. anū quoq; grādissime ⁊ pene bestiarum generis struciocameli affrica vel etbiopia altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium ⁊ piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

Sexta die dixit dē. Producat terra aiam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit dē qđ cēt bonū: ait. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am. Et p̄sit pisc⁹ mar. ⁊ volatilib⁹ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit dē hoiem ad imaginē ⁊ similitudine suā. Ornatis suprioꝛib⁹ mūdi ptib⁹ tādē sexta die terrā generib⁹ aialiū ornauit. Inter aialia terre tria memorat moyses. iumēta. reptilia. ⁊ bestias. In qb⁹ tres dr̄as brutoꝝ irr̄onabiliū in cōe nob intimuat. Sūt em̄ bestie q̄ p̄fecta sunt phātasia: mediū iter irr̄onalia locū sortite: eruditi tm̄ ab hoīe aut mānsuescere nesciūt. Sūt reptilia q̄ imp̄fectā hūt phātasiā: q̄si media iter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ si carēt rōe: disciplinē tm̄ hūane q̄q̄mō capaces cū sint: rōis aliq̄d ptcipare videt: mediā q̄si sortita ꝯditōem iter bruta ⁊ hoīes. Aialia autē varij generis dissilib⁹ formis. ⁊ magn̄ ⁊ miora vt fierēt ipauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sex⁹ singla. Ex q̄ꝫ feribus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria copleta sunt. Deditq; his oīb⁹ generatim dē alimēta de terra: vt vsui eē hoīb⁹ possent. Alia nimiꝫ ad cibos. alia vo ad vestimetū. Que āt magn̄ sunt virtū: vt i excolēda terra iuuarent. vñ dicta sunt iumēta. Hactenꝰ de trib⁹ mūdis: supcelesti: celesti: ⁊ sblūari. Hūc agēdū dē hoīe vt de quarto mūdo. Ita reb⁹ oīb⁹ mirabili descriptione cōposit: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et innūerabiles aias p̄ creare. q̄b⁹ imortalitatē daret. Tū fecit ipe simulacꝫ sensibile atꝫ itelligēs. i. ad imaginis sue formā. q̄ nihil p̄t eē p̄fectꝰ: hoiem figurauit ex limo terre: vñ hō nūcupat⁹ ē. q̄ sit fact⁹ ex humo. Deꝰ rerū oīm machinator fecit hoiem (qđ Cicero q̄nis expers celestiū fuit: vidit tm̄) q̄ libro de legib⁹ p̄mo sb idē tradidit qđ pbe Cui⁹ verba sbiecim⁹. Hoc aial prudū: sagax: multiplex: acutū: memor: plenū rōis ⁊ ꝯsilij quē vocam⁹ hominē: p̄clara q̄dā ꝯditōe generatū eē a summo deo solū. Est em̄ ex tot aiantiū generib⁹ atꝫ natur : ptceps rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera sint oīa exptia. Est āt plerūqꝫ ꝯsuetudo a regib⁹ vsurpata ⁊ p̄ncipib⁹ terre: vt si forte magnificā ⁊ nobilē citatē ꝯdiderit. iā vrbe absoluta imaginē suā i medio illi⁹ visendā oīb⁹ spectādā ꝙꝫ ꝯstituāt. Haut aliter p̄ncipē oīm deū fecisse vidē⁹. q̄ tō mōdi machīa ꝯstructa: postremū oīm hoiem in medio illi⁹ statuit ad imaginē suā ⁊ similitudies formatū. vt libeat exclamare illō mercurij. Magnū o asclepi miraclm̄ ē hō. Hoc p̄cipuo noīe gl̄iari hūana ꝯditio p̄t: q̄ ēt fetū: vt fruere illi: nulla creata sba dedignet: huic terra ⁊ elemēta: huic bruta sunt p̄sto: ⁊ famulāt. huic militat celū. huic salutē procurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab oīnibus. In quo oīa suū aliq̄d: Immo se tota ⁊ sua oīa agnoscūt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati cũ dispositi ⁊ ornati tandẽ pfecti sunt celi ⁊ terra. Compleuit de⁹ gliosus opus suũ: ⁊ requieuit die septimo ab operib⁹ manuum suarũ: postq̃ cũctum mundũ: ⁊ omnia que in eo sunt creasset: nõ quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propagan tionis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: ⁊ sanctificauit illũ: vocauitq̃ ipsum Sabatũ quod nomen hebraica lingua requiem significat. Eo q̃ in ipso cessauerat ab oĩi opere qđ patrarat. Ãñ ⁊ Judei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscũtur. Quem ⁊ ante legẽ certe gentes celebrem obser uarunt. Jamq̃ ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo tũcamus: amemus: ⁊ veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniũ. Cui data oĩis potestas in celo ⁊ in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem quera mus.

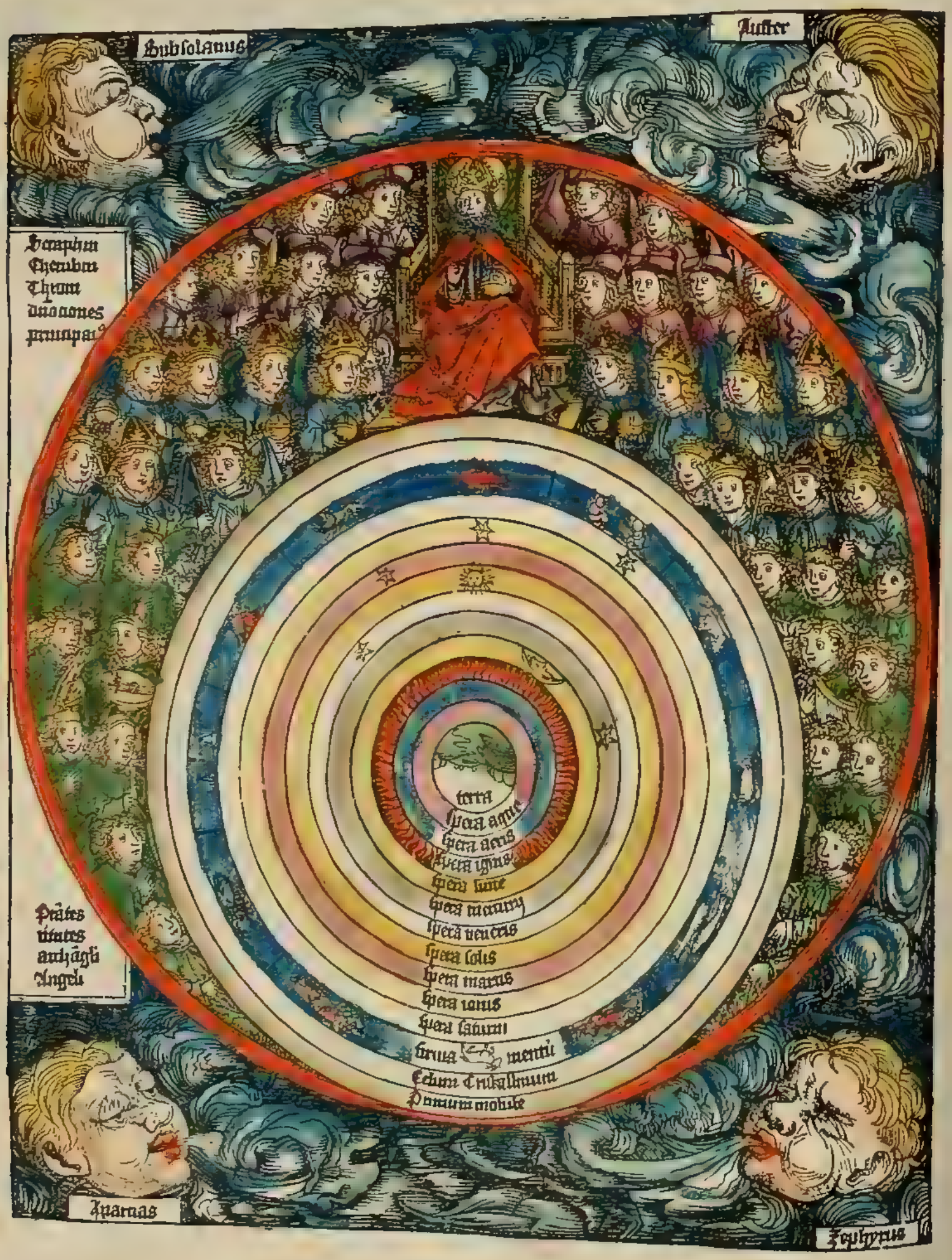

Diſtinctō ozbiū tam celeſtiū q̄z elementarium.

Ozpozalis mundi machina tota conſiſtit in duobus. ſcilicet in natura celeſti: et in natura elementari. Celeſtis autem diſtinguitur in tres celos principales. ſcilz empyreum. criſtallinum ⁊ firmamentū. Intra firmamentum vero quod eſt celum ſtellarum cōtinent ſeptem ozbes ſeptem planetaruz qui ſunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Ven⁹. Mercurius. Luna. Nomine autez celi criſtallini ſiue aquei intelligit prima pars materie prime que ſm philoſophū formata eſt ī duos ozbes: quoꝝ ſuprior eſt primū mobile. Jſtoꝝ ozbium natura eſt q̄ omnes mouent: excepto empyreo celo: qđ quietū eſt. Natura vero elemētaris in q̄tuoꝝ ſperas principales diſtinguit. ſcilicz ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interſtitia videlicet: ſupremū qđ vocat igneuz: ac mediū ⁊ infimū quod vocat olimpium. Aer ſimiliter habet tria interſtitia: ſcilicet: ſupremum quod vocat ethereum: ⁊ medium ac infimū qđ dicit aereum. Et in ſupremo eſt calor ⁊ lux propter ſolis ꝓpinquitatez. Similiter eſt ⁊ in infimo: ſed ꝓpter radioꝝ repcuſſionem a terra. In medio aūt interſtitio ad quod nō ptingere poteſt repcuſſio radioꝝ ē frigiditas et obſcuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detruſi ſunt in hunc aerem caliginoſum. Jbi etiaz fiūt tempeſtates: ſcilicet tonitrua: grando: nues: et ſilia. Ex his collige duodecim ozbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi poſſunt vocari. Jſtos autē excellit celum trinitatis ipſe deus qui eſt in omnibus ⁊ ſuper oīa. Diſtantia predictoꝝ ozbium et planetarum hec eſt. A terra vſq̄ ad lunam ſunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec ſunt ſtadia. cxxvi. A luna vſq̄ ad Mercurium ſunt miliaria. vij. dccc. xij. et ſemiſſe. A mercurio vſq̄ ad venerem tantū. A venere vſq̄ ad ſolem. xxij. cccc. xxxvi. A ſole vſq̄ ad martē ſunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vſq̄ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vſq̄ ad ſaturnum tantum. A ſaturno vſq̄ ad firmamentuz. xxij. cccc. xxxvi. Ex iſtis ſeq̄tur q̄ a terra vſq̄ ad celum ſtellatū ſunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Diſtinctio celeſtium hierarchiarum.

De celeſti vero natura triplicem quidam poſuere diſtinctōnem. ſcilicet ſupnaturalem. id eſt ſupceleſtem. celeſtem ⁊ ſub celeſtem. Supceleſtis eſt in tribus ꝑſonis vt q̄dam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyonyſium hierarchia dicit ordinē: ⁊ ille abſolute nō eſt in tribus ꝑſonis: ſed tm̄ ordo nature. Celeſtis in ordinibus angelicis. Subceleſtis in hominibus ſanctis. Porro hierarchia celeſtis diuidit ī ſuperiorem: mediā ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines ſcz ſeraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi ꝓſiderant dei bonitatē. Secundi virtutē. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In ſcdis noſcit vt veritas. In tercijs ſedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus poteſtates. Quoꝝ primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus ꝑſunt populoꝝ. vltimi poteſtatem coercent demonū. Item in primis dñs dominat vt maieſtas: in ſequentibus regit vt principat⁹: in vltimis tenet vt ſalus. Inferior hierarchia ſiliter ꝓtinet tres ordines. ſcz virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ꝓtinet miraculorum opatio. ad ſecūdos magnorū negociorum denunciatio. ad tercios humane cuſtodie ſolicitudo. Item in primis deus opatur vt virt⁹. In ſcdis revelat vt lux. In tercijs nutrit vt inſpirāſ Hec dicta ſunt ſm Gregoriū. Sed ſm dyoniſium virtutes ſunt medius ordo hierarchie ſecūde: principatus primus ordo tercie hierarchie Hoc attende q̄ in qualibet trū hierarchiarum premiſſarum notatur trinitas ꝑſonaruz diuinarum: vt patet in celeſti hierarchia tam ſuperiori q̄z media q̄z inferiori.

De tempore ſiue etatibus.

Mundi etates accipiunt ſimilitudinarie iuxta etates homis: ſunt aūt ſex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ⁊ durat vſq̄ ad diluuiū: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatē annos. 1656. Scd̄m ſeptuagīta interptes (ſicut Jſidorus exponit) ⁊ alios q̄z plurimos quos hic ſeq̄mur habuit annos. 2242 ⁊ ſic differut in ānis. 586. quos hebrei minus hūt in hac etate: et iuxta hanc cōputum matuſale moꝛtuus eſt ante diluuiū; eodez tm̄ anno quo diluuiuz fuit. Scda etas incipit a diluuio: et durat vſq̄ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm ſeptuagīta. 942. et ſic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hūt. Que aūt ſit ratio tante diuerſitatis inuenire nō potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vſq̄ ad inicium regni Dauid hns ſm hebreos annos. 941. ſm ſeptuagīta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vſq̄ ad tranſmigratōez babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm ſeptuaginta. 485. Quinta etas incipit a tranſmigratōne babilonis. ſcilz qñ hieruſalē deſtructa fuit: ⁊ templū in ea incenſum: et durauit vſq̄ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos ſm hunc modū pretactum quem hic ſequimur 590. Et ſicut p̄dictum eſt grandis eſt altercatio de ſupputatōne annoꝝ hui⁹ etatis diuerſi diuerſimode cōputāt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vſq̄ ad finem mundi cui⁹ terminum ſolus deus nouit ⁊ hec dicit ſenectus: ſiue hora nouiſſima. His aūt etatibus p̄t adiūgi ſeptima etas q̄ eſt quieſcentiuz. et currit cum ſexta: et octaua etas q̄ eſt reſurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi ſunt generationes. x. In ſcda. x. In tercia. xiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia miſterij. xiij. ponit. In quinta. xiij. Etates aūt hominis ſūt iſte. Prima ē infantia homis a natiuitate hoīs vſq̄ ad ānos. 7. Scda etas eſt puericia vſq̄ ad ānos. xiij. Tercia etas ē adoleſcētia a. 15. anno vſq̄ in. 38. Quarta ē iuuēt⁹ vſq̄ ad. 49. Quinta ē ſenect⁹ a. 50. ānō vſq̄ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab ano. 80. vſq̄ dum vita finit.

PRima etas mundi ab ꝟ Adā vſq; ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos 1656. ſm ſeptuaginta interptes Iſidorus t plures alios quorus numerus in etatibus conſequēter ponitur habuit annos. 2242.

Summa bonitas volens cōmūicare ſuus bonū t alijs fecit creaturas rationalem q̄ ſummū bonū intelligeret: itelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit de aūt primū hoiez formādo corp ei p ministerium angelor de limo terre i agro damaſceno t inſpirauit i faciē ei ſpiraculum vite: hoc ē aiam creauit: quas corpori facto vniuit. Fact aūt ē homo ad ymaginez dei in naturalib t ad ſilitudinez in gratuitis. Ecce dñs mirabili pfudit gr̄a. Cū ergo marē ad ſilitudinē ſuā primus finxiſſet: tū etiā feminas ꝓfigurauit adipſius hois effigiem vt duo inter ſe pmixti ſex ppagare ſobolem poſſent: t omnē terrā multitudine opplere.

Formatis aiantib terre t volatilib adduct ad Adā vt videret ea: cū adā nō inueniret adiutor ſibi. immiſit dñs ſopore in Adā t tulit vnā de coſtis ei: replēs carnē p ea: t edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: Hūc os de oſſib meis Hā vocabit Iſſa qđ latine mr interptat: qr de viro ſupta ē. Factū igit adā de in paradiſum trāſtulit: t ibi de coſta dormiēt Euā pduxit: ſibiq; ſocīā formauit: Hāc ñ fecit de capite ne viro dñaret: nō de pede viri ne ptēneret: Hā de latere vt amori vinculū pbaret: etiā vt nō loci generi nobilitate: Hā vir tute vnuſq;ſq; ſibi cōparet gr̄am. Hō extra paradiſus vir fact ē: mulier vero ītra paradiſū. Creat deniq; extra paradiſū Hā eſt i inferiori loco vir fact melior inuenit p Euā q̄ in paradiſo facta fuit Adā igit pthoplaſtū primū hoiem ſumm oīm rer fabricator deus ſexto die ſecūdo ḡnta t viceſima marcij beſtijs terre creatis cūctiſq; reptilib t volucrib de limo terre rubeo i agro damaſceno tāq; creaturaꝝ omnū finē t poſſeſſorē finxit.

Quoq; suggerente diabolo in forma ser/pentis ptoparētes mandatuz dei trās/gressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia z bestias terre; super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Muli/eri quoq; dixit. Multiplicabo erūnas tuas: z cō/ceptus tuos: in doloze paries filios z sb viri po testate eris: z ipe dominabitur tibi. Ade vo dixit Maledicta terra in opere tuo ī laboribus come des ex ea: spinas z tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuer taris in terram de qua sumptus es. Et cū feciss eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradi/so collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite custodiat.

Adam primus homo formatus de limo terre triginta annoz̄ apparens imposi/to nomine Eua vxori sue. Cuz de fructu ligni vetiti oblato abvxore sua comedissset: cie/cti sunt de paradiso voluptat|: in terram maledi ctionis vt iuxta imprecationez domini dei. Ad̄ in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoq; in erūnis viueret fili/os quoq; pareret in doloze. quam incompabili splendoze decorauit. eā felicitatis sue inuid⁹ ho stis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: z virū suū in sentēti/am suam traxit. Deinde perizomatibus foliorū susceptis ex dehinc oito in agro ebron vna cuz viro pulsa exul venit. Tandem cuz partus dolo res sepius expta fuisset cuz laboribus in senū z tandē in mortez sibi a domino predictā deuenit.

De paradiso ⁊ quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situs/tum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomarū dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniū arborū genere consitum Vbi ⁊ ligni vite positum erat. Hūc locū muro igneo a terra vsq; ad celum perfecte vallatus aiunt. Hic etiam cherubin asserūt flāmineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam ⁊ Eua fuerunt producti: temū peccato gule expulsi. In coq; positi Enoch voluptuantur ⁊ helyas moriturī mambus antixpī: hic autē locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus oīm amenitate cōspicuus scribitur. Qui habz salubritatem amenitatem atq; iocunditatez de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiq; in quatuor nascentia diuiditur flumina vt exposītores Genesios profitentur.

Ganges qui ⁊ phison

Primus fluuiꝰ phison ꝙ ⁊ gāges appellaf fluuius indie pergrādis atq; famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a.xix. maximus atq; nauigabilibus fluuiis augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunq; autem exundet alueis in mare: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. passuum pateat: vbi plurimuz centum altitudinis nusq; minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atq; forma precipuum quem fiducia tractus trāsuadare persuaserat: a vorticinibus vndarum circumagi atq; absorbi vna cum insidente cerneret aūt iratus iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equū atq; eq̄tem optimū absorbisset: mulieribus vix genua tingētibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. In cccc.lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obsistente q; nili more augeri dicaf certo anni tpe et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui ⁊ Nilus

Gion qui ⁊ nilus secundus appellaf fluuius totius orbis pmaxim⁹ fluuius arbitratur. Hunc ſm quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: ⁊ ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant ꝓpter limū quem trahit: ⁊ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine qnem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia seperat: ⁊ plurimas insulas faciens venit ad cā clarissimā Meroem a dextris eius nominat⁹ astusapes qō idē sonat quod latens. Et ptim asper parumq; nauigia deferēs in amplissimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur ripibus: ad cum locum deueniens ethiopum qui Gattaduppa vocatur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsq; ledat: deinde lenis violentia posita placid⁹ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam ⁊ meltam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atq; vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremeto. Et demum egipto mari p septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse silvarum altorem permaximum et beluarum immanū productorem ⁊ crocodrillorū ⁊ hippotamorus ⁊c. Preterea calami atq; papiri: ⁊ agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū sole tenente leonis finem: ⁊ ad medium vsq; virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre principium venerit: ⁊ tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis huiꝰ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui scōm Josephum dicit quod sonat acutum: eo ꝙ velocissimus sit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor paradisi deliciaꝝ exeuntib⁹ affirmatur. Is quom medorum fines attigit rep̄tinus factus: tigris nomen assumpsit: sic em̄ sagittam volucrem medi vocant: nec diu ⁊ comperto aritissa lacu cursuq; seruato violentus ⁊ integer atq; discolor p allum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergit. Et p latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Lozāda appellatur omnia demersa ferens: factusq; iterum fluuius in cuniculos mergit iterato. Et postq̄. xxv. mil. passuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nympheum adeo p pinquus Arsenie fluuio in regione Arthem: vt quom quacūq; ex causa intumuerit: seruatis sibi quisq; vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminib⁹ parthemos ⁊ alios disiūgit. Et vt asserunt alīq Mesopotamiam faciens lustratis radicibus montium Lozidriorum circa Apamiam Seleuciā atq; babilonia. xxv. mil. passuus in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridiensem vocant Seleuciam ⁊ Messenem alluit. Alter autē in septentrionez versus campos caucasi irrigat: ⁊ vbi in vnum redierc alueum tigris dictus est. Verum

cum hos. lx. mil. passibus ampliauit vasto effu sus aluco dextra carnicis oppidi persicum i ma re defertur: nec vno tamē hostio sed plurib⁹ mi sceturr eidem. Alij vo dicunt hunc rubro infun di mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugi fer sonat inter ceteros fluuios memora tu plurimo celebris est. tam vetez litte ris q̄z exundationibus suis. Hūc quidaz volūt ex paradisi fonte mortalibus quidem incogni to deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus vali dioz factus in taurū mōtem vires experit suas. Cui cum nō resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atq; violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem reliquit arabiā. Verū sunt qui velint eum in alucos duos diuidi: q̄rū alium in tigrim effundi dicūt: reliquū vo p meatus medoz gordianozumq; terris in Mesopotamiā ferri. Et babiloniam quondaz Caldeoz regnam in ptes duas cursu medio seperare. Inde hic idem postq̄ aliq̄diu effluxit qui nauiga bilis z ingens ante fuerat in paludibus disper sus amplissimis tenuis efficit riuus z incogni tus (vt aiūt) nusq; aperto exitu effluit. Esto sint q̄ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in suo būc nili more z fere eodē tempe Mesopotamiā irrigare: atq; fecūdam facere et sese in aluceū sta tuto tempore reuocare. Quāobrem eus nomen Euphratis sortitū volūt. Cū hebraice Euphra tas fertilitas appellet: dicunt z alij aquas eius esse vitales. Et ob id a pristis auxeneum fuisse vocatum.

Qui omnia in quibus historia versatur complecti rerū scriptores deceat: pauca de diuersitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

Homerus terrā omnē quā icolimus ab luit occeano pdidit. Neq; alienū est insu lam eam esse. Nas quoq; accedere ad extrema terre mortalibus pmissum est mare iue nitur. Quod occeanū appellamus: z hūc nostre habitabilis terminum quaq; versum existimāt Occeanus autem quem greci sic nominat de ce leritate: ab occasu solis irrumpēs leuo latere eu ropam radit. affricamq; dextro scissisq; calpe et abina montibus. quos dicūt colūnas herculis inter mauros funditur z hispanias. at freto isto quodaz ostio aperit limē interni equoris mixt⁹ mediterraneis finibus quousq; ad orientez ꝑ pellit. Horū qui hispanias perfudit. hibericus fertur. z balearicus qui in narbonēsem ꝓuinci am: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam tustus. quem greci Tomū vel tyrrhenū Itali in ferum vocitant. a sicilia vsq; cretam siculus: in de creticus qui in pamphiliam z egiptum pten dit. Que aquarum moles torto in septemtrio nē prius latere amfractibus magnis iuxta greci as yllyricum z hellespontum in angustias strin gitur ꝓpontidis. Que ꝓpontis asiam Europā q; discriminat. Causam nominuz nō vniformis dedit ratio asiaticum et phoeniciū a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareus cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum li gusticum. ab oppidis hadriaticum argolicum. ꝛc. Egiptiū pelagus asie datur. gallicum Euro pe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus am plectitur. Qui a littoribus suis arabicus persi cus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libi cus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremē ta circa littora indie vehementissimē prozuunt: maximoq; ibi exitus faciunt. siue quod suspē sius altius tollatur vi caloris. siue q̄ in ea par te orbis z fontium z fluminū copia sit effusior. Circūnauigari an hec insula queat: dubitatū est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intol lerabilem estum. boreale quoniā frigore concre tum esset: minime nauigari posse putauit: Juli us Solinus tube testimonium adducit qui vni uerse partis terre meridiane quaz plurimi ꝓpter solis ardorem peruiā negauerunt facta vl̄ genū vel insularum cōmemoratione ad confirmande fidei argumentum: oīne mare qđ ab india vsq; in hyspaniā retro affricam cingit: nauigabile af firmauit. Pliuius veronensis scribit in arabico sinu res gerēte Cesare augusti filio: signa nauiū ex hispaniēsibus naufragijs fuisse recogni ta: z annone florēte Carthaginis potentia circūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam na uigationem scripto prodidisse. Cornelius quo q; nepotem auctorem facit qui Eudoxū quen dam sua etate cum lathirū reges fugeret Arabi co sinu egressum Gades vsq; profectum cōme morat. Celiūq; antipatrem a se visuz: qui ex hi spania cōmercij gratia vsq; in Ethiopiam na uigarit. De septemtrionali occeano maioz con tentio est quem tamen magna ex parte diui Au gusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cō stat vsq; ad Cimbroꝛum promontoriū. Caspia vo littora Macedonum armis Seleuco z An thiocho regnātibus ita explorata et pernaviga ta sunt: vt quo breuius q̄ totus hinc atq; illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepos testi monio vtitur qui metallo celeri Gallie procon suli donatus a rege suenoꝛum indos astruit: qui ex india cōmercij causa nauigantes tempestati bus essent in germaniam arrepti. Apud Otto nem historicū legitur sub imperatoribus theu tonicis indicam nauium z negociatoꝛes indos in germanico littore fuisse deprehensos: quos vē tis agitatos ingratis: ab orietali plaga venisse cōstabat qđ accidere minime potuisset si (vt ple risq; visum ē) septētrionale pelagus innauiga bile cōcretumq; esset. A colūnis herculeis mau ritanie atq; hispanie et galliarum circuitus: to tusq; forme occidens hodie nauigatur. Orien tem nobis incognitum: cuz religionum atq; im periorum diuersitas. tū barbaries immēsa red didit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiso hec sequentia ſm doctores diuine ſcripture

Egit aũt ille locus ſm Damaſce. exulta
tionis vniuerſe, pmptuariũ q̃ terre excel
ſior poſitus eſt. t tpato ac puriſſimo ae
re reuiget: plantis ſemp floridis comatus eſt:
bono odore plẽ⁹ nullũ irrõnabiliũ inhabitat.
Eſt etiã ſm yſido. oĩi genere ligni t pomiferũ
arbor conſitus: nõ eſtus ſed tempies aeris per
petua. Et amnis medio fons ꝓcurrens totum ne
mus irrigat. Et ſm mgr̃m i hiſtorijs ſup Geñ.
Paradiſus ẽ in principio mũdi partis orientа
lis locus. tam altus q̃ aque diluuij vniuerſalis
ipm nõ attigerũt: qz ſm Strabũ t Bedã pertin
git paradiſus vſq; ad globũ lunarem qõ tamen
q̃dam impugnãt vt Henricus de Eruordia. Et
alij quidã. t eſt locus amenuſſimus lõgo tractu
terre t maris: t ſi homo non peccaſſet deus qui
totum mundũ fecit: t paradiſum ampliaſſet. ſic
q̃ oĩes homines cõcluſiſſet. Arbores paradi
ſi comã nunq; perdunt. Ibiq; Enoch t Helias
vſq; hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mgr̃
in hiſtorijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis.
q̃ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus q̃
etbeream regionem contingat. t q̃ aque caden
tes de eo tm̃ faciũt ſtrepitum hominibus in vi
cinio cõmorantibus: vt perdant ſenſum audit⁹.
vt dicit Baſilius in exameron t ſanct⁹ Ambro
ſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fon
te paradiſi. t generant quatuor riuos. ſ. phiſon
q̃ t ganges dicit. Geon qui et Nilus. Tigrim
t Eufratẽ. quo ipſi vero quatuor riui fluant ha
betur Gene⁹. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum
magnũ: locus temperatiſſim⁹ libre t aneti pe
ne ſuppoſitus. quia in oriente iuxta torridaz zo
nam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrũ pa
radiſi. t eſt ibi aer ſubtiliſſimus t incorruptus:
t ſemper equinoctium: t vterq; polus ibi vide
tur: ab Helya t Enoch inhabitatur: et arbores
bis ibi in q̃libet anno fructificant. quia duplex
eſt ibi eſtas. t duplex hyems in anno: et vtrũq;
noſtrum ſolſticium ẽ eis profundiſſima hiems:
t vtrũq; equinoctiũ profundiſſima eſtas. Ideo
dicit Marcianus q̃ in India ſingulis ãnis due
ſunt eſtates t fruges bis metũtur. Patet igitur
q̃ eſt locus altiſſimus terre. Secretiſſimus. Te
peratiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci vi
riditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum
Irriguũ fontium. Ambroſitas arborum. Uber
tas fructuũ: Cantus auiũ. Quinto locus ordi
natiſſimus. Sexto fertiliſſimus. Ideo bene oĩ⁹
omniũ deliciarum dicitur.

Fecit quoq; deus ad ornatum et decorem
paradiſi triplex genus lignor ſm yſid.
t Auguſti. de ciuitate dei. Unũ ad ſuſtẽ
tationem vite per nutrimentum: de quo dedit p
ceptum affirmatiuũ dicens. Geñ. ij. ex omni li
gno paradiſi comede. Aliud fuit ad ꝓbatõem
obedientie. ſ. lignum ſciẽtie boni t mali: de quo
dedit preceptum negatiuũ dicens. de ligno autẽ
ſciẽtie boni et mali ne comedas. quod tamẽ nõ
ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato
pomo aperti ſunt oculi eorum. ſ. ad concupiſcẽ
dum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm
Auguſti. ibidem in gloſa. non q̃ ante ceci erant
ſicut quidã falſe imaginati ſunt. Et cognito pri
mi carnis t libidinis in ſe. t ſe eſſe gratia ſpo
liatos conſuerũt perizomata id eſt ſuccantoria ſi
ue bracas de foliis ficus vt ſic ſe cooperirẽt t de
fenderent. Non tamen eſt intelligendum q̃ pec
catum Ade t Eue fuit ex parte fructus illius li
gni vel eius eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuita
te dei. ſed ratione affectus inordinati preponen
tis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ẽ prohibitum:
quia pecm̃ t malũ ſicut homicidiũ furtũ t men
dacium. Aliud vo eſt pecm̃ ex eo: quia ẽ prohibitũ
ſic fuit hic. Comeſtor dicit q̃ lignũ ſcientie bo
ni t mali dictũ eſt ex eo. q̃ ex eius comeſtõne ſe
cutũ eſt: qz ſenſerũt ſtatum poſt comeſtõnem ma
lum egritudinis t imbecillitatis ac rebellionis
carnis cõtra rationem. et ſic ceperũt cognoſcere
bonũ ſanitatis firmitatis obedientie ac malum
infirmitatis egritudinis imbecillitat⁹ ac inobe
dientie. ſicut medicus melius nouit morbos cũ
non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipe infirma
tur. Nam quod prius nouit per ſcientiã: poſtea
dicit per experientiam. Naz dulcia non meminit
qui nũq; guſtauit amara t econuerſo. Tercium
fuit lignum in paradiſo nobilius aliis. ſ. lignuz
vite t hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qz
dabat ſe comedenti cauſam immortalitatis t p
hibebat cauſaz infirmitatis t imbecillitatis: nõ
tamẽ virtute naturali pure: ſ magis gratuite ꝓ
pter virtutẽ anime obedientis deo: que erat im
mortalitatis cauſa principalis ipſius corporis
ſm Tho. in ſcripto ſecũdi ſenten. quia quotiẽs
homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſz
t ſanitati datus fuiſſet: t hoc ſic cõtinuaſſet vſ
q; dum numerus electorum completus fuiſſet.
tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Secõ
ꝓpter ſitum: quia ſitum erat i medio paradiſi q̃
ſi precioſius et dignius oĩm. ſicut cor animalis
in medio corporis ponitur: et quod totum cor
pus viuificat figurans crucem chriſti viuifican
tis totũ mundũ et trahentis ad ſe omnia. Joh.
xij. Tercio ꝓpter ſacramentũ ſm Augu. vbi ſup̃
vbi dicit q̃ per lignũ ſcientie boni t mali ſignifi
catur libex voluntatis arbitrij. per lignũ vo vi
te xp̃s ſignificat. Ezech. xxxi. Oĩe lignũ paradi
ſi in ẽ aſſimilatũ illi. qz Cãt. iiij. Emiſſiones tue pa
radiſus malor punicor cũ pomor fructibus.

Helius aũt loci poſt pecm̃ hoĩs adit⁹ iter
cluſus eſt: ſepius em̃ vndiq; rũphea flã
mea id eſt muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹
cũ celo pene iũgat incendiũ. Cherubin q̃s. i. an
gelor p̃ſidiũ arcendis ſpiritib⁹ malis ſup rum
phee flagrãtiã ordinatũ ẽ: vt hoĩes flãme: ange
gelos vo malos angeli boni ſmoueant ne cui
carni vl̃ ſpũi trãſgreſſiõis aditus paradiſi pateat.
Hec ille.

Duplex fuit cã immortalitat⁹ hoĩs i ſtatu ino
cẽtie. ſ. intrinſeca q̃ erat vis ptẽtiua ipſi⁹ aĩme t
hec a deo. Alia extrinſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiã
lignũ vitã longeuã dediſſet homi poſt pecm̃ ſm
Aug. i li. de q̃ſtoib⁹ no. t ve. teſt. ſ hoĩ guſt⁹ ei⁹
phibit⁹ fuit poſt pecm̃. iõ dr̃ geñ. iij. Ipis ãge
gelis videte ne forte Adam ſumat de ligno vite
t viuat ĩeternũ. i. valde diu. Concor. ſ. Tho. i.
parte. q. xcviij. arti. iij. Et Alex. ij. pte ſumme.
q. xliij. ar. xx.

ADam vir ſctūs cūctis diebꝰ vite ſue ꝓbꝫie ſpū claruit: pnīaz; magnā ac diuturnā ſe/cit filijs ſuis p̄cepta iuſticie ōdit: p̄cipiēs vt a ꝙſortio cayn ac filiorū eiꝰ oīno abſtinerent. nec cū eis mīrimonia iūgerēt. Hic pmꝰ nī parēs vno pcō a paradiſo nos expulit: ꝫ ſctā ꝙuerſatōe ſua ac pnīa ſua exīm nobis reddit ad regni celeſtis gaudia remeādi: q̄ ātꝫ ñ ſeq̄t de ipō iuſte cōq̄ri nō poterit. Comeſtor dic̄. Adā geuiſſe. xo. filios ⁊ totidē filias p̄ter cayn ⁊ abel. adā fuit pr̄ ⁊ ſocer cayn q̄ cayn ꝺxit mīrimonū cū calmana ſorore ſua. Auguſ. Adā vo mortuꝰ ē bñs ānos nōgētos ⁊. xxx. vt dr̄ i ymagie mūdi. poſtꝫ genuit. xxx. filios ⁊c̄. ⁊ ſepultꝰ ē i loco caluarie cir/ca hierl̄m: vbi poſtꝫ aliq̄diu req̄euit. trāſlatū ē corpꝰ eiꝰ i ebrō i terrā de q̄ ſumptꝰ ē: cui ſnīc co.acor dat Athanaſiꝰ ⁊ docto. hebrei. q̄ ꝙuent vt ibi cor/pus ſuuꝫ xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: ⁊ vbi ſeminata eſt corruptio ibiq̄ incorruptō oriretur: quatenꝰ ſic medicina mor bo cōrnderet. Jobes tñ in ꝺrūm ſonat vt patet.

AUguſtinus. xuj. de ciuitate dei. humanū ge/nus ideo ex vno homine deus inſtituit vt cō mēdaret q̄ꝫ ei grata ſit in pluribus vnitas. que conſideratio multuꝫ electis prodeſt: ſanctis an gelis in eterna pace ſocīādis: verū tāta immanitate peccādi defecerī hoīes vt tutiꝰ atq̄ pacatiꝰ iter ſe be/ſtie viuerēt. Nec q̄ꝫ. n. vnq̄ꝫ inter ſe leones aut iter ſe draco̅es q̄lia hoīes bella geſſerūt. vinculū cōcor/diꝫ diligit deus.

ADam itaq̄ꝫ et Eua pmū oīm pārētes. xxx. ſup nōgentos vixere ānos. ⁊ p̄ter Cayn Abel ⁊ Seth cū ſororibus ſuis q̄s ſcriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄ꝫ infirmitate correptus Seth filio atq̄ alijs interdixit ne eiꝰ filij cū filijs cayn cōmiſcerēt. Illū p oleo mīe ſperrādo ad para/diſum vt aiunt: tranſmiſit tandē deficiēs in Ebron ſepelitur. Sūt tñ q̄ dicūt eū i caluarie loco ſepultū fuiſſe

Abel secūdus filius Ade natus est anno.30. Ade cū sorore ꝺelbora. Iste abel primus martyr eccliam inchoauit qꝝ ī gra t iusticia pmāsit. Si ei ab Adā ichoata fuisset nō foret cōtinua. Hūc āt iustū t scm ꝺmēorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iusticiā colere t deū timere didicit. Cui⁹ ꝺuersatio pastoralis erat: t de oīb⁹ pmicias deo offerebat. Et ꝓpterea de⁹ ad eius sacrificia respiciēs. t ei⁹ oblatōes ḡtam bret germāo pōte. q̄ viso vult⁹ cayn p̄ ꝺfusiōe ꝺcidit et īuidie sti mulo sauci⁹ cayn ī eū ꝺsurrexit ac iterfec. Qui celestē cītatē pm⁹ ꝺdidit. Et ipi⁹ ciuem se pmū ꝺstituit Centenario t eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Anno.cxxx.ꝺm heb. Scōm lxx. iter ptes.ccxxx. Adaz genuit seth q̄ fuit terci⁹ fili⁹ ade t nat⁹ ē āno p̄is sui .cxxx. inchoāte ꝺm he. ve. h̄ ē āno mōi. 130. cōpleto vixit āt ānis. 912. Iste seth nat⁹ est 230. āno ad. q̄z. c. moyses ptemisit q̄b⁹ luxit filū suū abel ī valle ploratōnis ꝓpe ebrō. ipe ec̄p oleo mie īpetrādo paduiuz adijt. In his duob⁹ primis filijs Ade. s. Cayn t abel ortū hūerī due ciuitates ꝺm Aug. 14. li. ꝺ ci. dei. fecerī itaq̄z duo amores duas ciuitates. terrenam. s. amor sui vsq̄z ad ꝓtēptū dei. Celestez vo amor dei vsq̄z ad ꝓtēptū sui deniq̄z illa ī seipa: h̄ in dño gl̄iat. Illa q̄rit ab hoīb⁹ gl̄iam. huic āt de⁹ ꝺscie testi maxia ē gl̄ia. ad illā ptinet cayn q̄ p̄mo nat⁹ ē t cītatē ꝺdidit. Ad istā ptinz abel. q̄ scdo nat⁹ ē t tāq̄z pe

grin⁹ h̄ ꝺuersat⁹. q̄ gra p̄destinat⁹ ciuis sursuz erat. demiq̄z vt citas dei sue aduersarie coopatōe clarescat. aliq̄ facta reprobo rum cōmemorare necesse fuit.

Cayn prio genit⁹ ade t eue cū sorore sua calmana nat⁹ ē āno ade. xv. ī agro damaseno. Hic prim⁹ agrorū cultor fuisse phibet cupiditissim⁹ q̄ꝺē t aliene felicitatis ipatētissim⁹ ac scelerat⁹ volens mūera sua reprobata a deo et mūera frīs sui accepta mot⁹ īuidia frem suū ductuz ī agrū iterfecit. ꝓpter qꝺ a deo pūit⁹ fuit vt oīb⁹ dieb⁹ vite sue eēt vag⁹ t ꝓfug⁹ sup terrā. Cūq̄z cayn ꝺfect⁹ eēt senio t iter frutecta aliq̄n sederet a pnepote suo lamech q̄ senectuti vicio cec⁹ fact⁹ dū venatōi īsistēt pueri ductori suasu credēs cayn feraz sagitta occisus fuit.

Quas plimas drsoz regū gētiuz aut opm magnificoz: aut ꝺsonaz sublimū hīcide ānotaui: q̄b⁹ vtī astronomi

ī suis calculatōib⁹ ab adāvsq̄z ad alphonsum. Et nō q̄ erā ē tps famosiz alicuius gētis vel secte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē nōbilis bonitati vel malicie t vulgariter ḡt dici datū: iuxta qꝺ publice ꝺscriptōes fuīt. Vñ t scūs leo hui⁹ noīs p̄m⁹ freq̄nter h̄ termino era vtī in Epistolis suis.

Enos filius Seth nat⁹ ē āno Seth cv. anno vo mūdi. 435. ꝺm. lxx. ꝺm heb. 235. āni vite eius. 905. Iste enos incepit inuocare nomē dñi forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē āno patris sui. xc. Mūdi vo ꝺm. lxx. 625. ꝺm heb. ccc. xxv. āni vite ei⁹ extiterūt 910. In linea iustoruz tres notāt celestib⁹ decorati. Prio enos q̄ primo nomen dei inuocaut. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: t trāslatus ē in paradisuz. Tercio Noe q̄ pfectus fuit in generatōnibus suis humanū genus saluauit ab aq̄s diluuij. In linea vo petroz tres decorantur terrestribus. Primo Jabel qui fuit pater habitantium in tentoriis atq̄z pastorum. Secundo Jubal qui fuit pater canentū in Cithara t organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

Enoch filius Cayn quottus sit in numero filioꝝ Cayn certum nō est. Iste Enoch cayn ciuitatē ꝯdidit appellās eā noīe eiꝰ Enochiā quā ꝛ sua ple repletā vidit. dicat em Iosephꝰ. Q̄ō chayn rapinis ꝛ violentijs opes cōgregās filios suos ad latrocinia ſcitabat. Timēsq; eos ꝙs ledebat filios suos in citate recollegit. Absurdū tm nō ē ꝑm august. xv. de ciui. dei. q̄ cayn edificauit citatē cuꝫ vix q̄tuor viros ſcriptura dicat tūc fuisse. qz nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ꝙ illos tm noīare nēce putauit ꝙs ſuſcepti opis rō postulauit. Adā per cayn ſceleratum vndenario numero finiē q̄ pctm ſignificat ꝛ ipe numerꝰ femia claudit a q̄ ſexu factuꝫ ē initium pcti.

Enoch

Nota q̄ omnes artes vel ſcientie ſeculares liberales siue mechanice vl̄ phiſice humane curioſitati ꝺbuētes a ſilijs lamech legūt inuēte ꝛ ſic filij adulterini p̄mū ſōti bores alijs fuerūt: ꝛ qz tūc bant futuꝝ pcl'm diluuij ꝛ ignis Iō tubalcaim eaſdē artes i duabꝰ colūnis ſculpſit. Una latericia ꝛ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet i terra ſyriaꝛ vt. ſ. ſi ꝓstructa laterib⁹ ab imbri bꝰ extermīaret lapidea pmanēs p̄beret boib⁹ ſcpta cognoſcere.

Matuſalem Enoch filiꝰ cētesimo ei ꝛ octuagesimoſeptio anno natꝰ lamech filiū hūit q̄ nato duos ꝛ octoginta supra ſeptigētos ſuperuixit ānos. Et ſic Matuſalē diutiꝰ vixisse ferūt oīb⁹ q̄s ſcriptura cōmemorat.

Matuſalem

Malaleel filiꝰ yrath

Malaleel centuꝫ ſexagīta/ q̄nq; bīs etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea ſeptingētos et triginta annis ſupuixit.

Iste Lamech primus bigamiaꝫ introduxit habens duas vxores ꝺ illō q̄ ꝺ dictū fuit ab Adā ſpū ꝓphetico: erūt duo i carneyna. q̄ virū. i. cayn iter fruteta iacētē ſagitta interfecit adoleſcētēq; eū ducētē arcu penſilem occidit. Fuitꝰ ē igī ꝓpter occaſionem cai ſeptuagies ſepties qz ſeptuagita ꝛ vij. aie ꝺ eo egreſſe i diluuio ꝑiert.

Iste Iabel filiꝰ Lamech ex vxore Ada icepit ꝺdē tētoria paſtoralia portatilia ad mutādū paſcua ꝑ gregibꝰ nutricēdis nil nisi ꝓpriū carnale meditās ꝛ paſcua vētri. ꝺ hīm cōmestorē greges ordiauit ꝛ caractert/ ꝺ diſtinxit ſepauitq; hm genera greges oīū a gregibꝰ edoꝝ ꝛ hm q̄lita/ tē vnicolores a grege ipſi velleris: ꝛ hm etatē anicłos a maturioꝛib⁹ ꝛ cōmiſſuras certi tpib⁹ facēdas itellexit

Lamech

Ada

Iabel

Tubal

Lōcupīa oculoꝝ

Iste tubalcayn filius lamech et ſelle ſecunde vxoris ſue artē ferrareā primꝰ inueit: res bellicas exercuit ſculpturas i metallis in libidinez oculoꝝ fabꝛicauit ſumens ex exemplum a natura ex opere fruticum ſicut frater ſuus Tubal ad voluptatem auriū conſonantias excogitauit.

Fella

Tubalcaī Noema

Lōcupīa aurum

Iste Tubal filiꝰ Lamech ex vxore Ada hic ꝺr pater canentiū i cythara ꝛ orgāno q̄ muſicā inuenisse ꝺr nō tm inſtīa muſicalia adinuenit hm ꝓmestorē q̄ postea lōge i/ uēta referūt ꝙ ſonātias iuenit vt labor paſtoral' q̄ē frater suꝰ Iabel p̄amant i delitijs exerceret: postea tm mīti aduenerīt ſonātias melodiaꝫ ꝛ diuerſa inſtīa muſicalia sic̄ motſes de ſonitu aq̄ ꝺr armonias p pēdisse. Fūt tm q̄ dicāt q̄ archades poplī p calamos breues ꝛ lōgos ꝑmi excogitauerunt cantum: laertius vero id repertū dicit tempore pithagore philoſophi.

Lōcupīa carnis

Noema filia Lamech ex Fella ſoꝛore Tubalcayn artem varie diuerſeq; texture inuenit: lanam et linuꝫ in fila traxit ꝛ pannū texuit ꝑpter leuitatem. Haꝫ antea pellibus beſtiarum vtebantur.

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno v̄o mūdi ſm Hebre. 470. ſm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q̄ plures ātediluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ plenitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū t ad scientiarū principia inuenienda. Tum etiā scōm naturam: q̄ homines erant melioris cōplexionis t maioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa quidem homines q̄z nunc. Vnde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaz magnitudo gigantoz videaf aliqui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̄ cētum dentes scōm modulum nostre fieri potuissent. Dixitq̄ August. 12. q̄ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: q̄ decz de illis faciunt vnum de nostris: atq̄ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc sunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Iareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue robozans vl sapozans natus ē anno patris sui. lxv. supza centesimuz Gen. v. mūdi v̄o dcc. lx. scōm he. ve. ſ scōm. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos t sexaginta duos. Dicit August. q̄ multi sunt geniti ante diluuiū de seth t etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum genealogiarū t ciuitatū dei t diaboli discretio concretioq̄ numeraref t ad Abraham cui facta est repromissio de christo nascaturo qui ē alpha t o: Appocalip. i. ꝑter quod scriptura sacra quosdam ꝓmemozat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam t genuit Enoch. nō est consequēs q̄ Enoch fuit eius primogenitus. t sic de alijs. Huius v̄o tempe filij seth vin optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Cayn pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Iareth natus est anno patris sui. c. lxv. Gen. v. mūdi vero 1022. scōm he. ve. ſ ſm. lxx. 1122. Anni vite ei⁹ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit t translatus est in paradisuz: t septima requies p̄dicatur ad quaz trāsfertur omnis qui tanq̄ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aūt in paradiso in corporis t spūs tranquillitate cū belua vsq̄ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio coronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab antiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero ſm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissim⁹ fuit omniū quos scriptura ꝓmemozat. De annis antē eius diuerse sunt opiniones. ſm lxx. interp̄tuz computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Ptero, v̄o asserit: q̄ eodē āno diluuij mortuus sit. Septemq̄ diebus ante diluuium sepultus. Quidam v̄o eum cum patre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: t diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostroz t hebreoz: ſm August. t Rab. t ysi. qui omnes dicunt eum absq̄ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tātū. viij. anime salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄is sui ſm textum nostrū Gen. v. clxxxvij. anno vero mundi ſm lxx. 1454. vixit autez annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. ſ. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostrarum in terra cui maledixit dominus. Et genuit p̄ter Noe filios t filias. Et cuz vixisset septingētos t septuaginta septem annos tradidit principatum Noe filio suo t mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiq̄ famosi t incredibilis potentie scientes bellum.

Secunda etas mūdi principiū a Noe habuit post diluuiū: qđ fuit vniuersale p totū Anno sexcē tesimo vite Noe a principio aūt mundi ſm he. Millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto. Sed ſm. lxx. interptes quos Beda et ysido. approbāt bis mille ducenti t. xlij. t durat vsq; ad abrahām ſm he. 292. annis. Sed ſm. lxx. 842. annis ¶ Ante diluuiū vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

Vir diuini honoris et iusticie amator filius Lamech. ingenio mitis t integer inuenit grām coram dño. Cū cogitatio hominū pna erat ad malū. Omi tpe omēs in viam rectā deducere satagebat. Cūq; instaret finis vniuerse carnis precepit ei dūs vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatā intus et extra. que sit trecētoz cubitoz geometroz longitudinis. Orosius t post eū Augusti. t Hugo. Cubitū geometricū sex cubitos vsuales facere dicūt: quā pticas noiant. Sit itaq; trecētoz pticaz lōgitudis: qnq̄ginta latitudinis t triginta altitudinis. i. a fundo vsq; ad tabulatū sb tignis. Et i cubito cōsummab illā. In q̄ māsiūculas cenacla fenestrās t ostium i latere deorsum facies. Noe igit post cētus t xx. ānos ad arcā fabricatā. q̄ p solatio vite erant necria cōportauit. Cūctoruq; aialiū ad suā dūdū genus eoz masclos sil t feminas piter introduxit. Ipe deniq; t filij ei⁹ uxor t uxores filioz primo die mēb aprīl ingressus ē. Facto diluuio cuz dūs oēm carnē deleuit. Noe cū suis saluat⁹ ē. Stetitq; arca sup altissimos mōtes armenie: Qui loc⁹ egressoz vocat. Egressi deo grās egerūt. Et altare facto; deo sacrificabant.

Hoc signū federis qđ do inter me et vos t ad omnē aiam. Gn. ix.

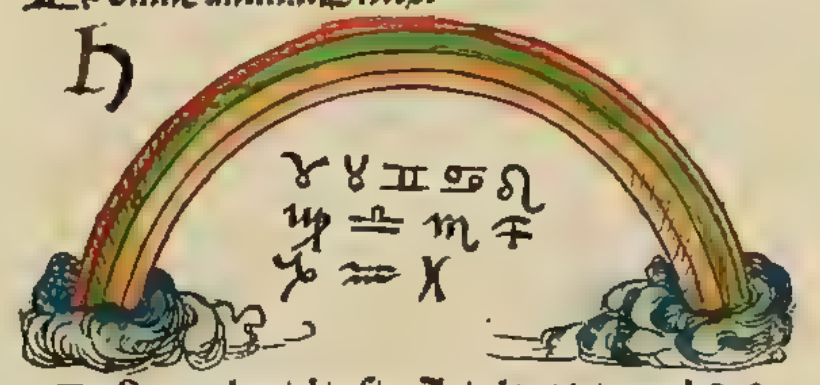

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hīe sex vel quatuoz colozes. tñ duos colozes pncipaliter habet. q̄ duo iudicia repntant. aq̄s diluuiuz pteritū figurat ne ampli⁹ timeat. igneus futurū iudiciū signat per ignem vt certitudinaliter expectet ¶ Illo diluuij Anno prima seculi etas termiata ē ab Ada vsq; ad diluuiū inclusiue. Etas scda incepit q̄ t ad abrahe natiuitatē vsq; perdurat.

Noe vna cū filijs t uxore ac filioz uxorib⁹ ex archa egresso: pfestim altare edificatoe cūctis pecoribus volatilibusq; mūdis holocausta dño obtulit. Et ei⁹ odorē suauitatis odorat⁹ est dūs. Propter qđ eidem dūs benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite ⁊ multiplicamini. Indecꝫ terra ad pri
mā naturā reuersa Noe cepit vir agricole eē.
⁊ exercere terram: et ēcta animantia ad pascua
emisit. Cūcꝫ (vt aūt) bircū capraꝫ in conclū alu
cie montem emisisset: ibidem lambruscas come
dens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia cornib⁹
petere cepit. Hoc noe cōperto: lambruscę virtu
tem agnouit. cōfestimꝫ ipsam sanguine leonis
porci agnicꝫ et Symie addito inseruit: at lam
bruscā in bonā vuicā inserta: fructū fecit pfectuꝫ
⁊ vindemiauit cū. Et ad vsuꝫ noe vino deducto
sacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt
ex illo statim tanꝫ agnus in soporē resolutus ē
nudatus inhoneste iacebat: videnscꝫ Cham ei⁹
filius (videlꝫ pī chanaan) pris verenda nudata
e vestigio irridendū fibus nūciauit ⁊ ostendit.
At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate ut
pīem cōmoti pallium imposuerūt humeris suis
retrorsum incedētes: patris verenda operuere.
Eorū quippe facies verse erāt: ne. s. pris virilia
viderent. Nō dū noc sensisset alijs quidez filijs
felicitatē optauit. Cham vo ꝓpter cognitionem
sui nō quidem maledixit: ꝙ eius ꝓli. Noevo cū
vixisset post diluuiū trecētis ⁊ qnquaginta an
nis: qō quidē tēpus feliciter egit: cum cōplesset
annos nongētos qnquaginta mortuus ē. Pre
ter aūt Sem cham ⁊ Japhet at ionicum filios:
alioscꝫ post diluuiū genuit filios ⁊ filias. vidit
qꝫ ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vs
qꝫ generationes.

Monstruosoruꝫ quocꝫ multa hoim gene
ra post linguaꝝ varietatē a deo factā va
rijs in locis ꝓducta fuisse cōmemoran
tur. Deus em ipe cū sciret quaꝝ ptū similitudi
ne vel diuersitate ꝓtexeret pulcritudinē vniuer
si: etiaꝫ monstruosos boies in mundū ꝓducere
voluit. E qbus qdam dicant repiri q in media
fronte vnū tantuꝫ bnt oculū: qui monoculi ap
pellātur. Alios statura eē cubitales: qs pigme
os greci vocāt: qui p annū octauū viuendo non
excedūt. Hij ppli plinio. vij. naturalis bistorie
testāte tenētes mōtana indie: vicina tī occeano
salubri celo semꝑcꝫ vernāte bnt singulare bellū
ptra grues: teste Homero: boꝝ nullieres Soli
nus anno qnto parere dicit: ⁊ octauo senescere:
fama ē insidētes arietū capraꝝ dorsis armatos
sagittis vens tpe vniuerso agmine ad mare de
scendere ⁊ ouaꝝ pullosqꝫ earū alitum cōsumere.
Casas eoꝝ luto pennisqꝫ ⁊ ouoꝝ putationibus
cōstrui. Arestoteles i cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gētes alie sunt in qbus singuli sin
gula crura in pedibus maximis bnt nō flecten
tes poplitem: et tī mirabilis celeritatis qs scio
pedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi supra testā
te p estiuū tempus in terra supini iacētes pedu
se vmbra ꝓtegunt: vñ et indicum nomē habēt.
Hos idem Plinius in desertis indie ptibus ha
bitare dicit. Quosdam alios sine cervice habē
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno
cephalos quoꝝ canina capita. Et alia diuersa
genera monstruosoꝝ que in sequēnb⁹ patebūt.
Cum multi reperiūtur hominū fetus abvsitato
cursu nature exorbitantes: qui tamen non ob
mittendi in bistorijs ducūtur maxime longius
a mari degentes in qbus ꝓdigiosa aliqua ⁊ in
credibilia multis visum iri haud dubitamus.
Quis cī ethiopes añcꝫ cerneret crederet? Aut
cui nō miraculo ē cū ꝓmu in noticiā venit? Quā
multa fieri nō posse (ꝓut qꝫ facta sint) iudicātur
Nature vo rez vis atꝫ maiestas i oibus monē
tis fide caret: si qs mō ptes ei⁹ ac nō totā cōple
ctat aio. Ideo ad auctores fidez relegabimus:
Nō ne sit fastidio grecos auscultari qui maio
re diligētia ⁊ vetustiore cura de bijs scripserunt
Ferūt etiā scithaꝝ genera ad septērionē haud
pcul ab ipo aqlonis ex ortu specuꝫ eius dicto
quē locū gesglithron appellāt: ꝑdūt animas pi
qs vt in folio seqnti patebit vno oculo in fronte
media insignes. Quibus assidue bellū eē circa
metalla cū griphis feraꝝ volucri genere. mlti ꝙ
maxie illustres herodot⁹ ⁊ aristeas ꝓconesius
scribit: sup alios aūt antropophagos scithas i
qdaꝫ ꝓualle magnā timaui montis regio ē q vocat
abarimon. In q silvestres viuūt boies auersis
post crura plātis exmie velocitatis passim cum
feris vagātes hos in alio nō spirare celo. Ideo
qꝫ ad finitimos reges nō ptrabi. Neqꝫ ad alexā
drū magnū ptractos beton itineꝫ ei⁹ mēsoꝝ ꝑ-
didit. Precipue tī india ethiopūcꝫ tract⁹ mira
culis scatēt. Maxia i indis gignūtur aialia indi
cio sunt canes grādiores ceteꝝ. Arbores qdem
tante ꝓceritat tradūtur: vt sagittis superari neq-
unt. Hec facit vbertas soli tēperies celi: aquarū
habūdātia. arūdies vo tāte ꝓceritat: vt singla
internodia alueo nauigabili ternos interdū ho
mies ferāt. In mōte cui nomē ē Nisa boves ē
auersis plantꝫ octonos digitos i singul⁹ pedib⁹
bntes auctor ē Megasthenes. In mlti aūt mō
tibus gen⁹ boim capitib⁹ caninis feraꝝ pellib⁹
velati ꝓ voce latratū edere vnguib⁹ armatū ve
natu ⁊ aucupio vesci. Cresias scribit in qda gen
te indie femias sel in vita parere genitosqꝫ cāse
scere. Megasthenes gētē inter nomadas indos narū loco foramia tātū bntē. ad ex
tremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis
Astonoꝝ gētē sine ore: corpe toto hirtam: vesti
ri frondū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odo
re quē narib⁹ trabūt. Nullūcꝫ illis cibū nullūcꝫ
potū. Tantū radicū florūcꝫ varios odores sil
uestriū malorꝫ q secum portant longiore itinere
ne dēsit olfact⁹. Grauiore paulo odore haud dif
ficulter exanimari. Onesicritus quibus i locis
indie vmbre nō sint corpa boim cubitorꝫ qnū ⁊
binorꝫ palmorꝫ existere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec
senescere. Sut medio euo mori. Cresias gētes ex
ijs q appellat pandore in qualibus sitam. an
nos ducētos viuere i iumēta cādido capillo q i
senectute nigrescat. Artemidorus i taprobana
insula longissimaꝫ vitā sine vllo corpis langue
re traduci. Sositas ab indis arab fluui⁹ dister
minat. Ji nullū aliū cibū nouere qꝫ piscū quos
unguibus dissectos sole torreant. atqꝫ ita panē
ex ijs facūt: vt refert Clitarchus. in affrice soli
tudinibus hominū species obuie subinde fiūt:
monētoqꝫ cuanescūt. Hec atqꝫ talia ex boim ge
nere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fe
cit natura ad detegendā eius potentiā sequētes
gentes inter prodigia ponere libuit.

De homib⁹ diuersaꝝ formaꝝ dicit ꝑli. li. vij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Jsidorus Ethi. li. xi. ca. iij. oīa q̄ sequūtur in india. Cenocephali homines sunt canina capita habētes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit ꝑli. qui omnes vesciūtur pellibus animaliū.

Cicoples in India vnū oculum hūt in fronte sup nasum hij solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofagite vocātur supra nasomonas confinesq; illoꝝ homines esse: vtriusq; nature inter se viabus coeūtes.

Calliphanes tradit Aristoteles adijcit dextrā mānam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermofroditas appellamus.

Ferunt certi ab oriētis ptē intima esse homines sine naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Alios supiore labro orbas. alios sine linguis ⁊ alijs cōcreta ora esse modico foramine calamis auenaꝝ potū hauriētes.

Jtem homines habentes labiū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio dormientes.

Jtem alij sine linguis nutu loq̄ntes siue motu vt monachi.

Pannotbi in scithia aures tam magnas hūt, vt contegant totum corpus.

Artabrite in ethiopia ꝑni ambulāt vt pecora. ⁊ aliqui viuūt ꝑ annos. xl. quē nullus supgreditur.

Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua ī frontibus hūt ⁊ capraꝝ pedibus similes qualē in solitudine sanctus Antonius abbas vidit.

Jn ethiopia occidentali sunt vnipedes vno pede latissimo tam veloces vt bestias insequantur.

Jn Scithia Jopopedes sunt humanā formaꝫ eq̄nos pedes habentes.

Jn affrica familias quasdā effascinātū Jsigonus ⁊ Nemphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt ꝓbata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eiusdem generis in tribalis et illiryjs adijcit Jsogon⁹ q̄ visu quoq; effastinent iratis ꝑcipue oculis: quod eorū malū faciliꝰ sentire puberes notabili⁹ esse q̄ pupillas binas in oculis singulis habeant.

Jtem boies. v. cubitoꝝ nūq; infirmi vsq; ad mortes Hec oīa scribūt ꝑli. Aug. Jsi. Preterea legit ī gest Alexādri q̄ ī india sunt aliq̄ boies sex man⁹ hūtes.

Jtē boies nudi ⁊ pilosi in flumine morātes.

Jtē boies manib⁹ ⁊ pedib⁹ sex digitos habentes.

Jtē apothami ī aq̄s morantes medij boies ⁊ medij caballi.

Jtem mulieres cū barbis vsq; ad pect⁹ ꝫ capite plano sine crinibus.

Jn ethiopia occidētali sūt ethiopes. iij. ocios hūtes

Jn Europia sunt boies formosi ⁊ collo gruino cū rostris aialium boimq; effigies mōstriferas circa extremitates gigni mīme mirū. Artifici ad formanda corpora effigiesq; celandas mobilitate ignea.

Antipodes ait ee. i. boies a ꝺ̄nia ꝑte terre vbi sol orit q̄n occidit nob aduersa pedib⁹ nr̄is calcare vestigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. Jngēs tū ꝫ pug̃ lr̄aꝝ ꝓtraq; vulgi opioes circūfundi terre boies vndiq; cōuersisq; iter se pedib⁹ stare et cūctis silem cē celi vticē. Ac sili mō ex q̄cūq; ꝑte media calcari. Cur āt ñ decidāt: mirēt ⁊ illi nos ñ decidere: nā eā repugnāte: ⁊ quo cadāt negātevt possint cadere. Nā sic ignis sedes nō ē nisi ī ignib⁹: aq̄rū nisi ī aq̄s. spūs nisi in spū. Jta terre arcentibus cūctis nisi in se locus non est.

ORbis dicitur a rota ⁊ est ꝗlibet figura sperica ⁊ rotunda. Et
ideo mūd⁹ orbis dr. qz rotūd⁹ ē: ⁊ dr orb terre vl orbis terra
rū. Dicūt ãt ꝑm vincē. filij sem obtinuisse asiã. filij chã affri
cã ⁊ filij iaphet europã. Isid. in li. Ethy. asserit qꝺ orbis diuisus ē in
tres partes ꝑ nō eqliter. Nã asia a meridie ꝓ orientem vsqꝫ ad septē
trionem puenit. Europa vo a septēnione vsqꝫ ad occidentē pingit.
Sed affrica ad occidentem ꝓ meridies se extendit. Sola quoqꝫ Asia

continet vnam partem nostre habitabilis. s. medietatem: alie vo ptes. s. affrica ⁊ europa aliam medietatez sunt sortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnũ progreditur. easq; intersecat: quapropter si in duas partes orientis ⁊ occidentis orbem diuidas in vna erit asia in alia vo affrica ⁊ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiũ filij Noe: inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam: cham affricam possederunt. vt dicit glo. super Gen. x. ⁊ super libro paralippo. primo. Idem dicit Crisostomus Isidorus ⁊ Plinius.

De prouincia Asie. Asia ex nomine cuiusdam mulieris est appellata vm Vnc. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars prouincias multas t regiones. ¶ Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit qđ latine delicie interpretatur. quod simul iūctum resultat ortus deliciarus. Est enim omni genere ligni t arborum pomiferarum consitum: habēs etiam lignus vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de cuius medio fons prorumpens irrigat nemus totus. Dividitur aūt in quatuor flumina vt patet Gen. ij. huius loci post pcm est aditus intercluſus. ¶ Indus q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte occidentali claudit. Hec a meridiano mari porrecta vsq; ad ortus solis: t a septēntrione vsq; ad montes caucasum perueniunt. Habet gentes multas t oppida. Insulam quoq; thephanā gemmis t elephantis refertam. Crisen t arginē auro et argento fecundas. Talem quoq; arborem foliis nunq; carentem. habet t fluuios gangen t indū t hypanes illustrantes indos. Terra indie fauonij spiritu saluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis ecclesias patit. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monocheron bestiam id est vnicornū. pſitacum auem. ebenum quoq; lignum cinamomū piper t calamū. Mittit quoq; ebur lapidesq; p̄ciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas t vniones. qbus nobilū feminaꝝ ardet ambicio. Ibi etiaꝫ sunt mōtes aurei quos adire ꝓpter dracones t griphos t immēsoꝝ hominū mōstra est impossibile. Solinus dicit. diu credita ē esse tercia pars terrarū. Indiā liber p̄ ingressus ē vtpote q̄ indis sbacq; prim⁹ oim triūphauit. ¶ Sūt t alie ꝓuincie minute in asia: et regē videlz ¶ Parthia. Assiria. Media ¶ Persia. Mesopotamia ¶ Babilō nomē ē in q̄ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea t assiria t mesopotamia in ei⁹ nomen aliq̄n trāsierūt. ¶ Arabia ꝓuincia sic ē appellata. i. sacra. sic interpretata eo q̄ thuriferos bēat odores. Mirra t Cinamū ibi habēt. ¶ Et ibi nascit fenix. Ipa etiā dī Sabba. ¶ Syria hz in se plures ꝓuincias. s. Cōmagenā phenicia t palestinam. cui⁹ ps ē Judea. absq; sarracenis t nabucheis. In phenicia est thir⁹ ad quā ysaias loq̄tur. ¶ Judea ex noīe inde appellata. s. eo q̄ reges ex illa tribu būt. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē palestina regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā siue ex chananeoꝝ gētibus qbus expulsis iudei eā dño p̄cedēte possederūt. In medio aūt iudee ciuitas hierosolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aq̄s illustris. balsam⁹ optima. ¶ Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas principalis etiā dī Samaria vbi cōiter tenuerūt sedes regni reges isrl. sicut in hierlm reges iudee. Hec ē media inter ꝓuinciā iudee t ꝓuinciā galilee: similis ē terra iudee in bonitate ¶ Galilea ꝓuincia etiam palestine. Et ē duplex. s. superior t inferior. ¶ Pentapolis regio ē in cōfinio arabie t palestine: quinq; ciuitatum Sodome ꝛc. celesti igne consumptarum. ¶ Nabathea a filio ysmahel nominata iacet inter iudeam t arabiaꝫ ¶ Egyptus que prius dicitur esse a: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus insueta: t pluuiarum ignara. Nilus solus eam circūfluens irrigat: t inundatione sua fecundat adeo copiose vt impleat necessarijs merabus orbem terre ¶ Scithia sicut t gothia magoth a filio Japhet fert cognominata. ¶ Hircana dicta est a silua hircania: q̄ scithie subiacet. ¶ Albania a caloze populi sic nominata eo q̄ albo crine nascant homines ¶ Armenia vocata est ab armeno iasonis thessali comite. qui armeniam cepit. ¶ Hyberia regio est asye prope pontum armenie. i hac herbe tinctu re vtilis nascitur. ¶ Capadocia vrbs ꝓpria nominant hec est in capite Syrie sita. ¶ Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuincias istas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. charias. pamphiliam. ysauriā. luciā atq; ciliciam ¶ Bithinia aūt in ponti exordio a bithynio rege nūcupata ē. ipa t maior frigia. ¶ Nicomedia vrbs est in ea vbi hannibal fugiens veneni haustu animā spirauit. ¶ Galatia a priscis gallorum gentibus a q̄ bus extitit occupata. ¶ Frigia dicta est a frigia europis filia. h t dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troya est quā ex suo nomine appellauit tros troyanoꝝ rex. due autem sunt frigie maior t minor. Maior frigia ſmirnā habet. Minor vo ylium t lichaoniam. ¶ Pamphilia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndiq; aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem seleuciam habet. ¶ Cilicia a silice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarsum. ¶ Licia autez sic nominatur eo q̄ ab oriente sit iuncta cilicie. Ibi est mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis estib⁹ ignē exalat sicut in Sicilia ethna: t in alemania zvricka.

De alia tercia pte mūdi q̄ dicit Europa. Europa ꝺppe ab agenor⁊ regis libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit ¶ Incipit a flumine thannai: descendēs ad occasum p septētrionalē occeanū vsq; ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari coniūgitur. et in insulas cades finit. Prima europe regio est Scithia inferior. q̄ a meothidis paludib⁹ incipiēs inter danubiū t occeanū septētrionalē vsq; germaniā porrigit. q̄ terra p barbaras gentes a qb⁹ inhitatur generaliter barbaria dicit. Hui⁹ ps ꝑma alania ē: post hanc dacia vbi t gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Suevi incoluerūt. ¶ Germania post Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū t occeanū concluſa cingit. terra diues virū ac pplis numerosis t immanibus. Vñ t ꝓpter fecunditatē gignē noꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Cristallum t Succinum. duobo sunt germanie superior iuxta septētrionalem occeanū. inferior circa rhenū. Prouicie aūt qs danubi⁹ a barbarico ad mediterraneū mare se cludit sunt. prima

messia a messiū ꝓtenta vocata: ꝓpter abūdātiā.
¶ Post messiā pannonia postꝫ rethie⁹ frugib⁹ ferax q̄ excipit galliā belgicā: deinde tracīā: tracie tiras iaphet fili⁹ nomē dedisse phibet. Alij scutcia incolaꝝ tracīā appellatā dixerūt ¶ Huic ab oriēte ꝯstātinopol' opposita ē: ab occasu macedonia illi sꝫiacet. cuius regionē olim diuersa rū gentiū ppli mesi: getbe: sarmate scithe ⁊ alie natōes incolueīt. ¶ Grecia a greco rege dicta ē q̄ cūctā illā regionē incoluit. ¶ Sūt aūt ꝓuicie grecie plures: ⁊ q̄ꝝ pria ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde thessalia. ide macedonia: inde achaya: ⁊ due ī mari creta ⁊ cicladdes. ¶ Illiric⁹ aūt generaliꝫ ⁊ oīs grecia ⁊ dalmacia a delim maxīa illi⁹ ꝓuicie cītate dicta est. ¶ Epir⁹ a pirro achillis filio dī cui⁹ ps chaona ē: q̄ añ molossa ē dicta: a molloso filio pirri quē de andromaca būit. ¶ Ellades dicta ē a rege ellena deucalionis ⁊ pirrbi filio: a q̄ pri⁹ greci ellenes nūcupati sunt. Ipa ē ⁊ athica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̄ liaꝝ ⁊ phoꝝ nutrix q̄ nibil būit grecia clarius atqꝫ nobilius.
¶ Ellades aūt due sunt ꝓuicie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̄ olim ciuilia bella detonauerūt vbi nati sunt apollo ⁊ hercules: maior ille theban⁹ peloponēs. scda ps ellades a pelope rege athice vōta ē. ¶ Tessalia a thessalo rege dicta ē. mlta sunt ī thessalia fluia ⁊ oppida: iter q̄ pcipua ē thessaloica ibi ē ⁊ mōs pnassus q̄ndā appollini ꝯsecr⁹. In thessalia q̄ et pria fuit achillis ꝑmū solidi aurei facti sunt: domādorū q̄ꝝ eq̄ꝝ vsus primū iuēr⁹ ē ¶ Macedoīa a macedo q̄ fuit deucaliōis nepos mīn⁹ nomē accepit. Postꝫ ibi accepit pcipatū q̄ pri⁹ ematbia dicebat: q̄ ꝯfinis ē a septētriōe ematbie patria alexandri magni regio venis aureis ⁊ argēteis optia. Mōs olimp⁹ ī ea ē ita alt⁹ vt ī cacūie ei⁹ nec vēti nec nubes sentiāt Achaia ab acheo rege ⁊ vrbs ⁊ ꝓuicia appellata ē. Hec pene īsula ē hui⁹ caput ē corinthus grecie dec⁹ archadia sin⁹ē achaie ipa ē ⁊ sicaonia a sitione ī ge a q̄ ⁊ regnū sicionoꝝ ē dcm. hz abeston lapidē q̄ sel' accēsus nūqꝫ extinguit ¶ Pānonia ab alpib⁹ appēninis dicta ē: q̄b⁹ ab ytalia secernit regio fort⁹ et sololeta. Hystria hyster fluui⁹ vōuit q̄ terrā illā īfluit. Ipe ē danubius: hz āt a septētriōe pānoniā.
Italia olim a grec⁹ pplis occupata magꝫ grecia nūcupata ē. deide a reg⁹ noīe saturnia moꝝ ⁊ latiū dicta: eo q̄ saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoꝝ rege ibi regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerria ⁊ fertil; pabuli vbtate ꝑfflima: hz lac⁹ venatū. alū nū atꝫ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ⁊ tepētes fōtib⁹ balas. Gignit gēmas sericū: ⁊ coralliū. ⁊ liguriū boami q̄ꝫ ꝓpētē. ytalia aūt ⁊ hispania iccirco hesperie dicte sunt. eo q̄ greci hespo stella nauigēt: ⁊ in ytaliā et ī hispaniā q̄ hac rōe discernūt. Aut hesperiā solā dic⁹ ⁊ significas ytaliā: aut addis vltimā ⁊ signas hispaniā q̄ ī occidentis ē fine. Tuscia ps ē ytalie ¶ Umbria vo ps tuscie. vmbria vo dcā vt bistorie narrant: eo q̄ tpe aq̄se cladis vmbrib⁹ supfuerit. Est ei ī iugis appenninis sita mōt⁹ in pte ytalie iuxta meridiē. Etruria ps ē ytalie dcā eo q̄ ei⁹ fines tēdebāt vsqꝫ ad ripā tiber⁹. Rome olim finesvni⁹ tiberis ripa tenebāt ¶ Dict⁹ tuscia Tuscia aūt a freqntia sacrificij ⁊ thur⁹ dcā ē. illic ⁊ auruspicā dicūt ee inuētā Apulia ēvbi bꝛūdusiū quā tholi secuti dyomedem ducē ꝓdiderīt. Campania pūincia ytalie hz terras hyeme oī estateqꝫ vnātes Et sol ibi mitis: ḡta tēperies: aer pur⁹ ⁊ blād⁹.
Gallia dcā ē a cādore ppli: gala ei grece latine lac dr̄. Mōtes em̄ ⁊ rigor celi ab ea pte sol' ardore excludūt: q̄ fit vt cādor ppli ñ coleret. hāc ab oriēte alpiū iuga tuēt: ab occasu occeanus īclu// dit a meridie ꝓrupta pirenei: a septētriōe rbeni fluēta atꝫ germania: cui⁹ initiū belgica finis aq̄ tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsum aiantiū apta: Flumib⁹ q̄ꝫ ⁊ fōtib⁹ irrigua pfusa duob⁹ magnis rheno ⁊ rhodano fluibus
Belgis āt cītas ē gallie a q̄ belgica ꝓuicia dcā ē. Cisalpina q̄ citra alpes trāsalpina q̄ vltra alpes. Retia q̄ iuxta rbenū. Aq̄tania āt ab oblīqs aq̄s ligeris flumīs est appellata. Hispania pus ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea ab hispāo hispāia vōta. Ipa ē ⁊ hesperia ab hespero stella occidētali dcā. Sita ē āt iter galliā ⁊ affricā: a septētriōe pireneis mōtib⁹ clausa: a reliqs ptib⁹ vndiqꝫ mari ꝯclusa. Salubritate celi cēlis⁹dīm frugū generib⁹ fecūda gēmaꝝ metallorūqꝫ ditissima: iterfluūt eaꝝ flumia magꝫ beth⁹ inne⁹: yber⁹ ⁊ tagꝰ: hz ꝓuicias sex: Tarraconensem: Carthaginēsez. Lusitaniā. Galiciā. Bethicam ⁊ trāsfreta ī regiōe affrice tingitanā. Hue sunt aūt hispanie: anteriores ⁊ exteriores.
Ne affrica alia pte tercia mūdi affricaꝫ sic noiatā: q̄daꝫ extimāt q̄si affricā eo q̄ sit apta celo vl' soli ⁊ sine horrore frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit āt a finib⁹ egipti pgēs iuxta meridiē p ethiopiam vsqꝫ ad athlantē mōtē: a septētrionali pte mari mediterraneo claudit: ꝓuincta hz ꝓuincias libiā cirenēsez. Pētbapolim. Bisantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanaꝫ. Et circa sol' ardorē ethiopiā ¶ Libia cirenēs ī pte affrice prima ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī ei⁹ finib⁹ nūcupata ¶ Pētapol' dcā ē a. v. citatib⁹ ibi exīstib⁹ magnis. iter q̄s sunt ptholomaida ⁊ bernice sic dictaīate a rḡib⁹ suis. Gethula ps affrice mediterranee. Mauritania dr̄ a mauro q̄ nomē est grecū: latie sonās nigꝫ. Ēm̄ a nigredie ppli bītant⁹ dcā est. Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ ꝓuincie citate dcā ē. Hec rḡio gignit feras. symias. dracōes. strutōes. ⁊ oliꝫ elephātes nūc sola india hos ꝓturit. Garamātis ob oppido dcā garamia ibi exīsti. Ibi ē fōs q̄ friget calore diei. ⁊ calet frigore nocti ¶ Ethiopia dcā ē a caloze ppl'oꝝ q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi ingēs est⁹. Nā q̄cq̄d ibi ē sb meridiano cardīe ē: pluri//mas hz gētes dīso vultu. ⁊ mōstruosa spē horribiles ferūqꝫ ⁊ ꝓpentū mīrītudie referta. Ibi rinocerota bestia ⁊ cameleopard⁹. basilisc⁹ dracones īgētes ex q̄ꝝ cerebro gēme extrabūt tacit⁹ ⁊ crisopassos ibi iuenīt. Et ciamomū colligit
Hue sunt ethiopie. vna circa ortū sol' altera circa occasuꝫ ī mauritāia ¶ Extra tres ptes orb: q̄rta ē ps trāsocceanū iteriorē ī meridie q̄ sol' arctorib⁹ nob incognita ē: ī cui⁹ finib⁹ antipodes fabulose habitare dicunt.

Linea Christi

Noe pr̃iarcha

Secunda etas mundi

Ne filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno sexcentesimo p̃mo hoc ẽ anno mũdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secũda etas: nat⁹ ẽ ãno patris sui cẽtesimo octogesimo secũdo. ḡn̄. v. Mũdi vo. M. lvi. iuxta be. ve. ꝟsm Oro. Bedã. lxx. interp̃. anno mũdi. M. dc. xlij. Et interptaf̃ req̃ es ꝟsm ysi. Rabanũ vbi sup̃. Ab eo q̃ ꝟb illo oĩa retro deuert p diluuiũ. Noe hebr. tamen dicũt q̃ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artẽ arãdi terram cũ animalibus. Idco dr̃ Gen. v. Ipse consolabitur nos ab operibus Nam p̃mus foderũt soli homines agrũ: ꝟ postq̃ animalia arare ceperũt: fuerũt boues alleuiati: ideo etiã dr̃: q̃ Noe erat vir agricola.

Memorie cõmendandũ ẽ. q̃ de istis trib⁹ filijs Noe. s. sem. cham. Japhet lxxij. gẽtes. create sunt. vt ꝟ Gen. x. Hay autẽ gentiũ vocabula primũ seruata sunt. ita vt hodieq̃ appareat. Vnde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ex heber hebrei: partim tẽpis vetustate mutata sunt: ita vt vix boues doctissimi antiq̃ssimas pscrutãtes historias. nec oĩm ꝟ aliq̃ ex istis origine gẽtiũ repire potuerũt. Et si oĩa ꝑsiderent pl̃a mutata q̃ manentia noĩa apparent.

Ste Jonichus fuit q̃rtus filius Noe natus est tercio anno post diluuiũ de quo Moyses tacet. Sapiens primo astronomiã inuenit. t q̃dam futura preuidit. maxime de ortu q̃tuor regnorũ. t eorum occasu. Cui⁹q̃ p̃ dedisset ei munera iuit in terrã Ethan. t habitauit ibi

Cha. 2. fili⁹ noe Cathasiua vxor ei⁹

ionich⁹. 4. fi. noe

gentẽ ꝑstituẽs. Hec ẽm Eliopolis. i. solis terra ẽ ad quã nõnulli filiorũ Japhet viri clarissimi accedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic fert cõsiliũ dedisse Nemroth quõ regnare posset fuit autẽ vir ingenio eminentissimus. t astronom⁹ permaximus. qui oĩm sideꝝ cursus. t stellaꝝ habitudines cõtemplatus fuit. Qua q̃dem disciplina vt dictũ est ortũ piter. t occasum q̃tuor regnorũ p̃uidit. t docuit. Huic aũt mortuo cosdron ei⁹ filius successit.

Ex hijs fili⁹ cha a q̃: vt Josepho in primo antiq̃tatũ libro placet: Ethiopes fuere. Hij p̃mũ a semenp̃is. t ab asianis chusei vocabant. Inde Ethiopes. t a q̃bus ethiopia regia hec ꝓuincia in Mauritanie fin: b⁹ ẽ. In q̃ vaste sunt solitudines orientem versus.

Chanaan primus filius chami a q̃ chananei. t bũit. xi. filios q̃ possederũt terrã chananeorũ q̃ nũc terra dr̃ ꝓmissionis q̃ nũc Judea nũcupat̃. t ab eo chananea. Sydon a q̃ sydonij. Ethe⁹ a q̃ ethei. Et Jebuseus a q̃ iebusei q̃ duos fuit bierlim. Amore⁹ a q̃ amorei. Gerse⁹ a quo gersei. Eueus a q̃ euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidũ ꝓdidit ꝺ tripolim in radicib⁹ libani situ. Eine⁹ Aradius a q̃ aradij q̃ aradium insulã posse derũt angusto freto a phenicis littore sepatum. Samarites a q̃ sine nobilis ciuitasq̃ vocatur aeolis. Amathens a q̃ amatite. Phuth. 2. filius cham a q̃ libia affrice regio. t libici ppli q̃ incipit ab athlante mauritanie mõte. tab eo rẽgio phutẽs appellata ẽ. Mesraym. 3. fili⁹ a q̃ Egyptij exorti sunt. t hz. v. filios: egiptij em̃ ab hebreis mersei vocabãtur a mersa isto q̃z princeps fuit egyptũ. Lydin a quo lydi ppli. t a quibus lydia prouincia nomen accepit. puinciaꝝ nunc Asia. In q̃ Ephesus Jobis apostoli sedes. Ananim a q̃ ananij. t laobim a q̃ labarij. t alios q̃z natões ignote habẽt: q̃ bello ethiopico subuersevsq̃ ad obliuionem ꝑteritoꝝ nominũ puenerũt. Chasrã fili⁹ cha. 3. ex se septẽ ꝓtulit natões q̃rũ sexta p̃ cessoim natio scz palestinoꝝ: q̃ mõ palestini dicũt ppli. Et palestina puincia ẽ in syria est arabie ꝓtermina dicta a philistea vrbe philistei. Lusim a q̃ philistijm. Cellũ Sabatha a q̃ sabatheni q̃ nominantur a grecis astabari. Regina habz duos filios. t sabatha antiq̃ postmodũ vocabula pdidere. ab hijs ethiopice gẽtes: ethiopia in occidẽtalu plaga descendisse putãt. Saba a q̃ arabes. Badan a q̃ Ethiopes. Eiula secũd⁹ ꝓsuenẽt. Saba a q̃ sabe⁹ al̃ sabei. t hij arabes vt scribit Joseph⁹ appellãt. s. in libano et ãtilibano ꝓmo corpe vir. cũ cẽt iter filios filioꝝ Noe audacissim⁹ apd̃ babilonios ꝓmanẽs tyrãnidẽ p̃m⁹ exercere cepit.

Chus quartus filius Cham habuit q̃tuor filios cũ vxore

Chanaan
Heth
Ethei
Jebuseus
Amorreus
Gergeseus
Amathei
Hamanneus
Aradius
Semeus
Aruceus
Phath
Hellaraym
Lydm
Anamin
Cellum
Laabim
Chusim
Sabatha
Regma
Saba
Hemor
Dadan
Habila
Cula

Sem primꝰ filiꝰ noe natꝰ ē anno p̄is sui. l. mūdi vo sm. lxx. interp̄. 2244. sm hebr. 1658. b̄ ē añ xp̄i natiuitatē. 2957. anni vite eiꝰ fuere. 600. Iste sem biēnio post diluuiū genuit arphaxat ꝛ ferē fuisse melchisedech q̄ p̄mꝰ post diluuium ꝑdidit salē vrbē ip̄a ē bierūn ꝛ ab eo decreuerūt generatōes. 27. Protulit aūt sem. v. filios e q̄bus q̄nq; singulares ꝓdiere gētes. Cuiꝰ p̄mogenitꝰ Elam a q̄ Elamite p̄sidis principes. Sem aūt anno cētesimo vite genuit Arphaxat: ꝛ alios filios ꝛ filias ꝛ mortuus est.

Iste assur. 2. filiꝰ sem a q̄ assiriorū pullulauit impiū. qz nolebat rebellare ꝺ deū in edificatōe turris babel. cuz nebroth: iō fugit de terra sennaar. ad aliā regionē longinq̄ p̄us nō hītatam q̄ ex eiꝰ noie vocat assiria. ꝛ edificauit ciuitatē q̄ postea vocata est ninue. que fuit metropolis totius regni assyriorꝫ. Iste ppls sp crudelitat] infamiā hūit.

Arphaxat. 3. filiꝰ sem natꝰ ē anno mūdi sm hebr. 1695. sm interp̄. lxx. 2279. Vixit aūt ānis. 338. ꝛ mortuꝰ ē. Ab isto Arphaxat emerserē chaldei a q̄bus ꝛ Caldea regio appellata ē. Dec in asie ꝓuibus ē. Arabie cōtermīa longe plana ꝛ fontiū indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus filiꝰ sem. habuit. vij. filios ꝛ ab eo ꝓ genitꝰ sūt siri q̄ū metropol'da/ masc' in hebreo syria dr aram. Primꝰ fi. arā fuit bus tracon/ tidis regiōis: q̄ ē iter palestinā ꝛ celesirie. i ea ē bus terre in dce ꝑt mīa ex q̄ob ꝓpha ortū hūit

Noe cū plantasset vineā bibēsq; de vino inebriatꝰ nudatꝰ iacuit in tabernaculo. videsq; cham verēda p̄is annūciauit duobus frībus suis: q̄ imposito pallio humeris operuerūt p̄is verēda: auersisq; oculis virilia eiꝰ nō viderūt. Noe igit' volēs maledicere chā quē deꝰ bñdixit maledixit chanaan filio chā ꝓ derisione chā p̄is eius: de his in superioribus fit mentio.

Iaphet tercius filius noe habz septem filios q̄ et europam sortitus est. Iste iaphet a p̄e bn̄dictus ē
pter ingenuā nobilitatem dilatationēq; ei impcabat. ⁊ ab eo descenderūt generatōnes .xv. Septē
aut gētes per iaphet filios institute fuerūt. ¶ Gomer p̄mogenit⁹ iaphet in europam venies gome/
ritas instituit: q̄ postea a grecis galathe nūcupati sunt: ⁊ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hispanie ⁊ lusi
tanie cōterminia quā a meridie hz. Ab occidēte vo ⁊ septētrioē occeanū. Et ab oriēte flumē sequane ⁊ ger
manie ,puicias ¶ Gomer g̃ primus fi. iaphet a q̄ galathij ⁊ hz. 3. filios. ¶ Primꝰ astanes a q̄ sarmacia. hij
scithay hoies sunt ī paludis meothidis p̄fundo hitātes q̄ exilis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta ¶ Secꝰ
Riphath al' raphaa a q̄ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. h ē minoris asie regio ¶ Tercꝰ Tho
gorma a q̄ friges emersere. ⁊ a q̄b⁹ frigia mīoris asie ,puicia cogmīata fuit: q̄ postea dardania. deīde troia
cogmīata ē ¶ Secꝰ fi. iaphet magog a q̄ scithe ⁊ a q̄bus schia ⁊ gothia nomen hūere ¶ Tercꝰ Thobar siue
madeꝰ a q̄ medi a q̄b⁹ media regio nomē sortita ē q̄ ē assyrie ⁊ p̄sie vicina ¶ Quartꝰ fi. iaphet iauan a q̄ grē
ci. hic. iij. genuit filios iste ydidit iones grecos et a q̄b⁹ mare ionū nomē accepit. ionia. ei gre
cor regio fuit. iter cariā ⁊ eoliā q̄ nunc Turchia dī ¶ Primꝰ helisan a q̄ helisey. q̄ postea eolij a
greci nūcupati sunt. a q̄ bus eolia īsula in siculo mari vigitiq; q̄nq; pas-

sui milib⁹ ab ytalia distare dī ¶ Secꝰ thar q̄ ī
mīori asia tarsos ydidit q̄ ātiq⁹ cilices dicebāt
inde ,puicia cilicia pauli apli p̄tia ¶ Tercꝰ tha/
ysa al' cethim a q̄ cypa īsula cethina dcā fuit de q̄
circa īsulas de socio eiꝰ pt; ¶ Q̄rtꝰ rodamin a q̄
burgūdi. h ī insulā rhodis venies rhodios ap-
pellari voluit ¶ Quitꝰ fi. thubal a q̄ hispani a q̄
b⁹ hispaia europe p̄gio p̄maxia. ¶ Sextꝰ fi. mo-
soch a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maīori
asie vicia Septiꝰ fi. thiras suos thirēses appel
lauit. a q̄ tracia ,puicia. q̄ ī scithie p̄tib⁹ ē noiat.

Sale qui ꝛ cayman dr̃ Luce. iij. sane intelligendo vt infra vbi thare filꝰ Arphaxat natꝰ est anno p̃is sui. xxxv. cõpleto Gen. xi. Mũdi vo. 2379. hic ciuitatem salem primo edificauit imponens ei nomen suũ. que postea hierusalem est appellata. vixit autez annis. 433. ab isto Sarmate qui ꝛ indi prodiere qui primus indiam incoluere.

Augustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Post benedictionẽ filiorũ Noe vsqz ad Abrahã nulla fit mẽtio aliquoꝝ iustoꝝ. nec eos tamẽ defuisse crediderim. ℔ si omnes comemorarentur: nimis longũ fieret ꝛ esset hec magis hystorica diligentia qz ꝓphetica prudentia.

Eber filius sale natꝰ est anno p̃is sui. 30. Gen. xi. mundi vo. 2509. diebꝰ q̃bus vixit. 467. anni fuere. A isto heber hebrei iudei nominati sunt. nam in tomo et familia illi⁹ in diuisione linguarum sola hebrea lingua remãsisse dr̃ que etiam ante diuisionem linguarum non dicebatur hebrea: ℔ humana simpliciter quia omnes homines a mundi pncipio vtebantur. addit tamen Augustinus qz ꝑm opinionem quoꝝũdam hebrei dicũtur ab Abraham cuius opinionis est burgensis. Math. xxi. vbi vult qz hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓpr̃ nominis. ℔ ab Abrahã ex eo quia abrahã veniens de Mesopotamia venit per flumẽ ideo dicebatur hebreus id ẽ transfluuialis ideo omnes eius posteri. ac sequentes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicũt. Patet igitur vtramqz assertiõnem bene valere.

Iste Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes pncipales. Sed populi ꝑm Hieronimũ non sunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ. vel ꝓpter mutationes populorum ꝛ nominuz. vel contriti gueris alĩsue causis. Et istoꝝũ habitatio massa pergentibus vsqz Sephar montem orientalem.

Iste phaleg natꝰ est anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber sic dictus. quia in diebus eius facta fuit cõfusio linguarum. quasi ipe diuisus sit ab alijs. qz in tomo sua mansit lingua pristina. quia in ea cõspiratione nõ fuit. Unde ꝑm Augustinum in hoc nõ paruum iusticie vestigiũ apparuit qz ista tomꝰ libera fuit ab hac pena. quasi nõ fuerit particeps in culpa. Et nota ꝑm eũdem: qz numerus linguarum fuit ꝑm numerum generationuz. s. 72. Auctꝰ autem est numerus gẽtium: multo amplius qz linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

Reu vel Ragau filius phaleg natus ẽ anno mũdi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primiũ cõstructa fuisse referũtur. Et quidam gẽtiũ pncipes adorari ceperũt. Scithaz quoqz regnũ dr̃ exortum.

Jerosolima nomē vrbis in palestina metropolis iudeoꝝ: prꝰ Jebꝰ. postea salē. tercio hierosolima. vltīo belia dicta. Cuius vrbis primꝰ ꝯditor fuit (vt Josephꝰ testat) Canaan q̄ iustꝰ appellatꝰ erat rex. Et b̄ q̄dē melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui cū ibidē phanū edificassꝫ illud Solimā appellauit. solimi fuerūt ppli iuxta liciā q̄s homerꝰ pugnatissimos: ⁊ a bellerophōte deuictos dicit. et in mōtib⁹ habitasse. Et cornelius tacitus cū de iudeoꝝ origine opionē narrat ait. Alij clara iudeoꝝ inuentia solimos carmib⁹ celebratā homeri gētē ꝯditam vrbē hierosolimā noīe suo fecisse. vñ Juuenalis interpres legū solimaꝝ. q̄ ciuitas cananee gētis vsq̄ ad tpa dauid regis habitatio fuit. Nec io sue iudeoꝝ prīceps eos chananeos seu iebuseos expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cū ciuitatem reedificasset eā hierosolimā. i. munitissimā nūcupauit. Hui⁹ vrb̄ situs ⁊ munitio petrosa erat. ⁊ triplici muro cingebatur. q̄ vt Strabo ait interi⁹ aq̄s abundans exteri⁹ vo oīno siccam fossam hēbat ī lapide excisam. xl. pedū ꝓfunditate. lantudo vo. cc. l. E lapide aūt excīso educta erant celeberrimi tēpli menia. Hec hierosolima lōge clarissima vrbium oriētis supꝫ duos colles erat ꝯdita īteruallo discretos ī quā vom⁹ creberrime desinebāt. Collū alter q̄ superior ciuitas excelsior ⁊ ī pliexitate directior castellū dauid dicebatur. Alter q̄ inferiorē sustinet ciuitatez vndiq̄ declīuis ē vall⁹ ī medio ad syloā ptinz ita fōtē q̄ dulcis ē vocabāt. firmissime aūt dō salomōis altoꝝq̄ ī terra regū opa ornata fuit. agrippa eē ptez ciuitatis addiderat ⁊ cinxerat. Exuberās em̄ multitudine paulati extra menia ꝓpebat. Noiata ē ps addita noua ciuitas. Oīm aūt ciuitatis ī giro spaciū. xxx. ⁊ trib⁹ stadijs finiebat. Et si ī toto admirabil⁹. tercius murꝰ admirabilioꝝ ob excellētiaz turris q̄ ad septētrionē occidētēq̄ surgebat ī āgulo. de q̄ solle orto arabia ꝓspici poterat ⁊ mare vsq̄ ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eā turris yppico: ⁊ due q̄s herodes ī ātiq̄ muro edificauerat. Mirabil⁹ fuit lapidū magnitudo ex secto marmore cādido ita adūati vt single turres singla saxa viderēt. hijs ī septēmōali pte aula regia pstāstissima ꝯtūgebatur. Muro alto cincta acvarietate saxoꝝ ornata Molte turriq̄ portie⁹ p circ⁹m flexe colūneq̄ ī singulis: q̄ iter eas sb diuo patebāt spacia vbi erāt viridaria cū cisternis eneis. q̄b⁹ aq̄ effundebat. Pudet dicere b̄ regia q̄l fuerat cū flāma ab iestinis insidiatoꝝb⁹ oīa ꝯsumpsit. De excidio tm̄ h⁹ regie vrb̄ iferi⁹ patebit: vrbē aūt sacraz reddidit mors xp̄i. Placq̄ sac ī eo loco videre possumus Amnē. s. q̄ lot⁹ e xp̄s. Templū seu tēpli ruinaz ī q̄ ꝯcuit. locū vbi cū sūma hūilitate passus ē corpe vt nos ai passionib⁹ libaret. sepulcq̄ vbi sactissimū illō corp⁹ sbstitit. Et vñ ascēdit in celū. q̄ ad iudiciū ruersur⁹ credit. vbi vētis ⁊ fluctib⁹ īpauit vbi deiq̄ elegit ī doctos atz īopes piscatores. q̄rū hamis ⁊ rhetib⁹ piscarēt ipatores ⁊ rges gētius. vbi cecos illūinauit. leprosos mūdauit. paralyticos erexit. mortuos suscitauit. Multaq̄ ⁊ alia q̄ lōge pseq̄ tediosū cēt. cū ex euāge. nō sint

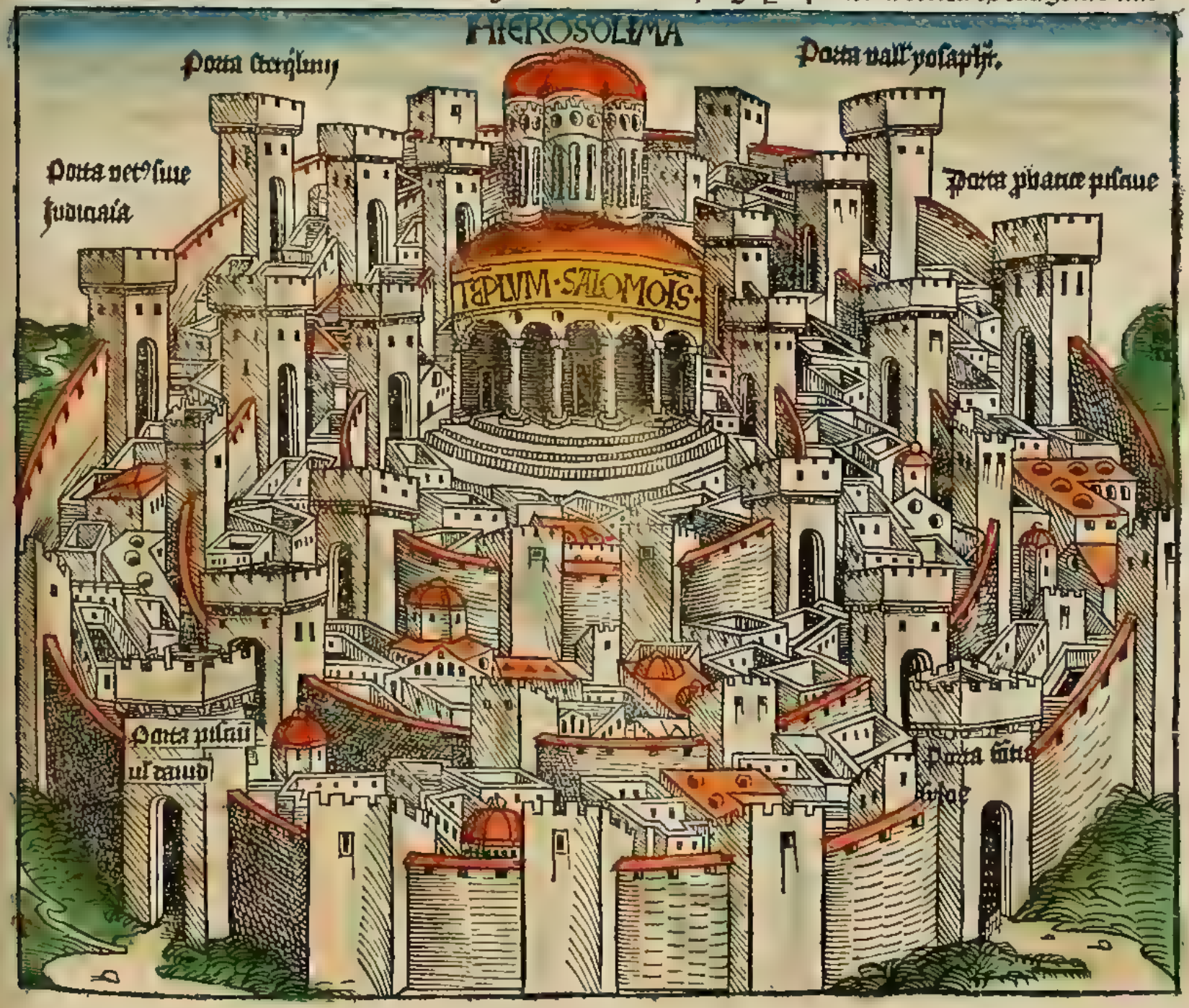

Iecten frater phaleg de sem

Nebroth princeps de Cham

Suphena de Japhet

Cathalogꝰ regum assirioꝝ.

Belꝰ Primꝰ

Ninꝰ rex 2ꝰ

Isti tres principes Iectan. s. Nembroth ⁊ Suphena cum suis populis formidantes diluuiū iterū posse mundare cōuenerūt in campū sennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuius altitudo pringat vsq; ad celuz ⁊c. Gen. xi. Deus autē videns q; non cessarent a stulto suo consilio confudit eoꝝ linguas: ⁊ ita factum est vt per totum mūdum dispergerentur.

Initium regni Nembroth fuit babilon qui post confusionem linguarū ipsas adijt. regno relicto filio suo belo. Augustinus vo dicat eum inde fugatum: ⁊ q; filij Assur regnum illud obtinuerunt vsq; ad annos. 1305.

Iste Belus dicitur regnasse in obscuro q; paruū dominū habuit. Et primꝰ fuit quē errorꝝ populi deuz putauit. Un diuerse gētes diuersimode eum appellant. s. bell baal. baalim beelphegor beelzebub.

Ne oriūtur plura regna. primo scitaū qd licet sit vetustissimū. tamen inter principalia regna non cōputatur. Unde pter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiēs inter danubium ⁊ occeanum septētrionalem vsq; ad germaniaū porrigitur. Et est prima pars europē gothi vngari ⁊ dani sunt de bijs. Secūdum regnū massitagetaꝝ. Tercū sichionioꝝ de quo varro velut antiquo tempe exorsus peruenit ad athenienses: deinde ad latinos. Quartum egptioruz de quibus in segnenti folio.

Cōm Augu. Inter cetera regna duo sunt clariora assiriorū ⁊ romanorum tempibꝰ ⁊ locis ordinata ⁊ distincta. Illud prius in oriente aliud in occidente surrexit. atq; in fine illius initiū huius fuit. Secūdus igit rex assiriorum et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominādi vicinis suis bella intulit. quos pter bellandi imperitiam cito subegit. Totamq; asiam facile obtinuit. Et sic factus est primus orientaliū monarcha. Hic ciuitatē magnā Niniuen. quā assur edificauerat ampliauit. Et ex nomine suo appellauit Niniuen. hic primꝰ fuit inuentor ydolatrie ex eo q; pī suo belo mortuo ymaginem in leuimentuz doloris sui fecit. concedens omnibus reis qui ad eaz cō fugerent securitatē. ⁊ sic adorari cepit. Cuius exemplo ⁊ alij huiusmodi ymagies fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

De Turri Babyl vel Babilonie.

Embroth gigas manu fortissimus. Noe ꝑauo suo vita functo libidine dñandi succēsus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni ꝓncipium in campo Sennaar incepit. in quo cōuentionem habuit vir audacissimus ⁊ eloquentissim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis ꝓsuasit vt lateres facerent ⁊ igni coquerent ⁊ turrim edificarent excelsam. Cui⁹ cacumen vsq; ad celum pertingeret tanq; ascensuri per eam in celum. Quam cum edificarēt magna eoꝝ superbia se cōtra deum erigentes. Edificātum temeritatem dñs hac sola animaduersione ꝓcussit. vt gentes duc ⁊ septuaginta q̄ ibi cōuenerant: ⁊ discenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguarum confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aūt hec turris Babel stetit paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Emporiū nobile chaldeorū ꝑpe Eufratē Baldach vocitatam. Ibi incole aiūt non longe ab vrbe videri magnā cōgeriem lapidum ⁊ deuastationem. Et ꝑpter rupes ⁊ animalia venenosa nō patere accessum. eam ibi fuisse opinantur. Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo .M. clxxiij. passuū a Beda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatū ē nomen Babyl. i. confusio. Cum ibi fuit labiū vniuerse terre. Et dñs super faciem cūctaq; regionū eos dispersit.

Regnum Scithaꝝ in regione septētrionali ꝓcitiū sumpsit. Ubi primū regnauit Thanaus. a quo ⁊ thanais fluuius: ingens cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quēq; Mualem appellant Virgilius in quarto Georg. Hec itaq; regio ab ipo thanais diuiditur fluuio. ⁊ vna pars remanet in europa. Altera in asia protēditur. Que aut est in europa ad Traciam terminatur: ⁊ pauca gignit animalia: ⁊ a flumine remanet illesa. Que vo in asia ad orientem vergens: diuersas cōtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cōmuniter aūt omnes Scithice gētes cū tantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: ꝫ ex feris quas venant victitant. Regnū hoc quāq; vetustissimū sit: quia barbaꝝ est. Inter quatuor regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoīm Scythica gens vnq; cessit: imo ⁊ darū persarum regem fugauit. Cyrum occidit. Siphironam alexandri magni ducem dele uit. Uesoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu ⁊ belli apparatu repulit atq; fugauit. Asiam ter bello subegit: ⁊ per annos multos sibi vectigalem fecit. Ex scithis autem multi exierūt: qui res magnas gesserunt E quibus amasones primo clarissime mulieres: que i bellis clara gessere facinora. Bactriam ⁊ parthi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus ⁊ alij sui qui pannoniam subegit: ⁊ aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vastitates ab illis descendit. Zeloꝛbes hunoꝝ rex qui contra Justinianum imperatorē insurrexit ex scithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiq; vniuersi ex scithis emerserē. Dani quoq; ac Turci ex scithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote oꝛtū habuit. Barbara ēt gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes ⁊ ydola colit: multis inuoluta libidinibus.

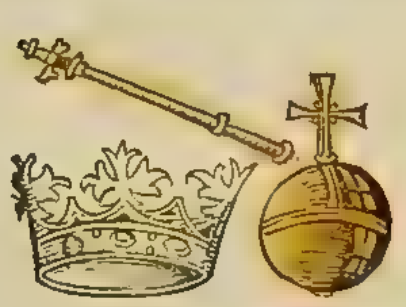

Regnum Assiriorꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initiū sumpsit. Qđ quidem regnum pre ceteris omnibus insignus fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nē broth ideviq; ad Sardan apallū vltimū: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aūt asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari ⁊ egipto terminat. A septētrione vo habet Armeniam ⁊ Capadociam a meridie autem Sinū Arabicum habet. Et hec est Syria.

REgnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos sumpsisse ortū ferūt. Hec certe femine Scythice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad lo/ ca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amazonius vocatus est. Inde vlterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Har/ thesia ⁊ lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam asie par tem subegerūt. vbi Ephesum ⁊ Smirnam atq; alias pleraſq; ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousq; grauidas se p̄sentirēt. A quib⁹ si mares nasci contingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis inustisq; dexteroribus māmis bellica exer cebant officia. Unde ⁊ amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: ⁊ māma: quasi sine māma. has expugna uit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Justinū in primo Epitho. libro. ⁊ dio dorum Siculum.

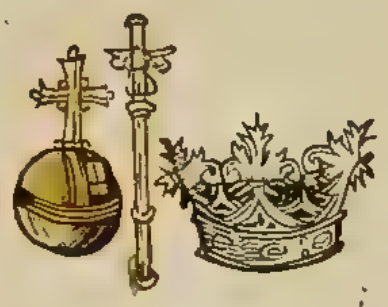

REgnum Egiptiorum tempore Ragau initiū sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primū regna uit Horos. quod quidem crebris ⁊ diuersis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legim⁹. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitq; vsq; ad augustum. ea quippe Egyptus a Mesran filio Chami habitari primū cepta est. Regio siquidē africana. queq; vt nōnullis pla cet ab egypto Benay fratre id nomen postea adepta est. Et vt Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriēte rubro mari Assireq; cōungitur. Ab occasu Cyrenen ⁊ Aphrice residuū habet. Et a meridiev/ q; in Ethiopiā protenditur. A septēnione vo Egiptiū mare habet. Et cum in ea raro aut nūq; pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

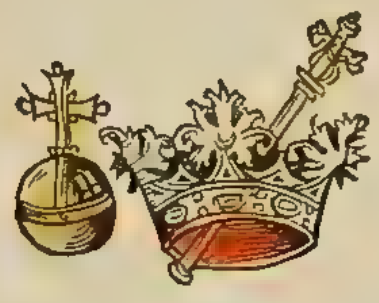

REgnum Siciomorum in Achaia septuagesimo quarto vite Nachor initiū sumpsisse Eusebius re fert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata est. Que postea vnaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuetis. Que etiam Iuchaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Varro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodū ad Romanos deniq; ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vsq; ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinq; ⁊ viginti. Ac duobus ⁊ sexaginta supra octingentos annos. post quos sacer dotes carnij constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

Insule dicte sunt: eo q̄ in salo. i. mari site sunt. Ex his nouissime ⁊ maxime ponē de sunt. ¶ Britānia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. Hec aduersa galliaꝝ parte ad ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus ei⁹ q̄dragiesocties septuaginta q̄nq̄ mīlia passuū. multa ⁊ mag̃ flumia in ea: fontes calidi: ⁊ metallor̄ copia larga ⁊ varia. gagates lapis: et margarite plurime ibi sunt. Hec etiam dicit cōmunis anglia. ¶ Thanathos insula occeani freto gallico a britānia est vario termino sepata. ¶ Tiloe vltima insula occeani. Tilos indie insula ē hm solinū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec oēs terras hoc solo miraculo vincit q̄ quecunq̄ arbor in ea ē nunq̄ caret folio: ibi mons caucasus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iuniperi. ¶ Orchades insule occeani. intra britāniam posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt ⁊. xiij. coluntur. ¶ Scotia eadem ⁊ hibernia. prima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaz porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara ¶ Gadis insula in fine betbice prouincie sita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne sunt. ¶ Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices ⁊ beate fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et secularium carmina poetarum propter solis fecunditatem eam paradisum putauerunt. ¶ Harum prima dicitur membronia: secūda Inniona: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec site sunt in occeano contra leuam mauritanie. ¶ Gorgondes insule sunt occeani. ¶ Itē Espiduz insule crise ⁊ argire. ¶ Caprobana hec oēs insule occeani. ¶ Sunt ⁊ alie insule que ab helesponto vsq̄ ad gades in mari magno sunt cōstitute. ¶ Et primo cyprus insula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa est. ⁊ paphon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. ¶ Creta insula grecie pars ē ingens cōtra peloponensem: ibi abscōditus est iupiter ⁊ enutritus. ¶ Fuit autem quondam centum vrbiꝫ nobilis: vnde et centopolis dicta est. ¶ Prima remis ⁊ sagitti claruit. Prima litteris iura fixit equestres turmas prima docuit. studium musicum spondeis ⁊ dactilis in ea ceptū est. Capris copiosa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū noxia nusq̄ gignit serpēs nullus: nulla noctua ⁊ si inueniatur statim moritur: larga est vitibus ⁊ arboribus: diptamus herba ibi nascit. phalangos venenatos gignit. ¶ Abidos insula est europe super hellespotum posita. ¶ Choos insula est adiacēs prouincie asbice in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis ē prima arte lanificij i ornamētū femiaꝝ claruit. ¶ Cicladesinsule greci quidaꝝ autumant dictas: eo q̄ ⁊ si spacijs longioribus a delo proiecte in orbez tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non q̄ in orbem dicēte: sed propter scopulosos qui circa eas sunt dictas cicladesputāt. Hec in hellesponto inter egeum ⁊ maleum mare constitute. Circūdantur etiaz pelago mirtheo. ¶ Sunt aūt oēs nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus ¶ Delos est insula ī medio cicladuz sita: ⁊ dicta delos fertur: quia post diluuium ogigi tempib⁹ notatur cum orbem multis mensibus nox continua inumbrasset ante omnes terras radijs solis illuminata: sortitaq̄ ex ea nomē q̄ prima visibus manifestata fuisset. Nam delon greci manifestum dicunt. Ipa est ⁊ ortigia vbi primū vise sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac insula latona enixa est apollinē ⁊ dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ insula. ¶ Rhodus prima cicladum est. ¶ Carpathos est vna alia ex cicladibus. ¶ Citherea alia est ex cicladibus vbi est ortavenus. ¶ Ycharia ē alia. ¶ Chyon insula Sira lingua appellatur: eo q̄ ibi mastix gignitur. ¶ Samo insula est in mari egeo: vbi nata est Juno ex qua fuit sibilla samia ⁊ pitagoras samm⁹ a quo philosophie nomen inuentū ē. In hac insula ꝑmo vasa fictilia repta dicūt ¶ Sicilia a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Per⁹ āt trinacria dicta ꝓpter tria acra. i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuz: ꝟ ab ytalia exiguo freto discreta est: affricū mare prospectans: terris fructifera: vētis ⁊ sulphure plena. Hīn ⁊ ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto scilla ⁊ caribdis quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaz ciclopum ⁊ postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium siracusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallium gignit ⁊ achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium miliū. ¶ Eolie insule sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit istarum insulaꝝ et qm̄ ex earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flatꝰ ventoꝝ ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Eedem insule ⁊ vulchane vocantur q̄ ⁊ ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt autez nouem habentes ꝓpria nomina. quarus prima lipparis: altera traria. ¶ Sardus herculis filiꝰ cū magna multitudine a lybia profectus sardiniaz occupauit ⁊ ex suo vocabulo insule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuz in latitudie. xl. passuū. In ea neq̄ serpēs gignitur neq̄ lupꝰ: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitatez si sacramento dato aquas eius tetigerint. ¶ Corsice insule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū ytalie. ¶ Eboſus insula est hyspanie. ¶ Baleares insule hyspanie due sunt. Afrosiades ⁊ Hēmasides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie sunt insule quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio. ptim in asia. ptim i eu
ropa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazoni
bus ē vocata. Fuerūt aūt amazones go
tor qui exierūt de inferiori scithia europe vt di
cit Jsido. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis
virorū suorū arma arripiētes hostes virili animo
aggresse. de maritorū suorū nece sumpserūt debi
tā vltionē. Nā oēm masculū a sene vsq; ad puu
lū i ore gladij primerūt. t femias repuātes t bo
stū spolia deripiētes. deinceps piter sine masculo
rū p̄sortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s.
Marthesiā t Lampedonā maritorū exēplo (quo
rū p duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum
vna p̄cedēs cū exercitu ꝯ hostes dimicabat. al
tera interim rēpublicas gubernabat effecte sunt
aūt tam fortes breui tempore bellatrices q̄ ma
gnam partē asie fere. C. annis dominio suo sū
decerunt. inter ipsas vo nullum penitus masculū viuere vel morari ratōne aliqua pmiserūt.
ex finitimis gētib⁹ maritos sobolis gratia ele
gerunt: ad quos statutis tēpibus accedentes
prolem conceperunt. Sed tpe completo ad p̄ce
ptionis officium institutō: maritos a se recedere
et alias mansiones querere coegerūt. masculos
aūt filios vel enactabant vel debito tempe pri
bus transmittebant: filias vo sibi reseruantes
eas ad sagittandum t venandum informabāt:
et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossi
cie impedirētur eis in. vij. vt dī anno māmillas
dextras exurebāt. t ideo amasones sunt dicte. i.
sine māma vt dicit Jsidorus libro. ix. has vni
mānas antiquitus multi vocauerūt. Quarum
fortitudinem tenuit vt dicatur p̄mo hercules: dein
de achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam
q̄ per vires: sicut in gestis grecorum t Amaso
num continetur. Dicit autem Jsidor⁹ q̄ per ale
xandrum magnum amasones vsq; ad interniti
onem penitus sunt delete. Sed historia alexan
dri hec non dicit. immo dicitur amasonum regi
na alexandro postulanti tributa per nuncios re
scripsisse. de tua prudentia est mirandum q̄ cuz
feminis confligere statuisti. quare si fauente no
bis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cō
fusus cum a mulieribus sis deuictus. q̄ si gratis
nobis dijs nos deuicere is partim tibi potent ce
dere ad honorem. quia de mulierculis triūpha
sti. super cuius responso ad animiratōem duct⁹
rex generosus. dixit: decens fore nō per gladiuz
t furorem mulieres vincere: sed potius p amo
rem. propter q̄d libertatem eis concessit t ipsas
non violentia sed poti⁹ amicicia suo imperio sū
iugauit. De eorum regno scriptum est in folio p̄
cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempa ferē introducta. Et nota q̄ pluribus de causis nobilitas istituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente eī humano genere: cuz homines ad malū prōtiores essent. oportuit phibere insultū prauoz aduersus bonos. z ideo eligebaē aliq̄s vir bonus iustioz ceteris atq̄ prudentioz. q̄ cōtati p̄sideret: vtuosos p̄moueret. mediocres defenderet z malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p̄ alijs inūtutibus notabilis. Ūñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi q̄ nobiles q̄dam necessitate cōstringātur: ne ab antiq̄tū probitate degenerēt. Secūda causa fuit discolia plebiū: q̄ rectū iudiciuz ignorabat. licet tñ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: q̄ nihil magnipēdere valuerūt. nisi qđ vulgari opinione celebrabaē. Ūñ expediebat pro ipāz pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliuz principes haberent. Tercia causa p̄cessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nōnūq̄z em cōmūitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerē vt q̄cūq̄z patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis p̄ se z heredibus suis ppetuo obtineret. Ђmō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex abundantia diuitiaz sumitur. Aliq̄n em populares nimia penuria victualiū attenuati tradidērūt se z sua alicui diuitū: vt hoc pacto malū inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoscerēt. Jnueniūtur etiā q̄dam nobilitates p̄ diuinū oraculū institute licet pauce. q̄rum aliq̄ p̄manserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. z ieroboam: z quoruūdā alioz. plurime quoq̄z legūtur nobilitates p̄ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim destructe z penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles permanserūt. Et nota q̄ ђm veteres historias raro aut nūq̄z in paganismo nobiliū stirpes ppetuate fuerunt p̄pter superbiam z tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: p̄pter eandem causam delete sunt. ђm illud Eccī. x. Sedes ducū superboz destruxit dñs. z sedere fecit mites p̄ eis. Item nota q̄ nemo vnq̄z nobilitatē odio habuit: qz ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grādē periculū qđ in ea latet: p̄pter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis i sancto p̄pba dauid apparuit. quē ip̄emet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur ḡ. q̄ vix paucissimi ad tātam sblimitatē ydonei fuerunt.

Jnuem siue Mibisin triū dieū itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirioz p̄e eius belo morte sublato (vt ante patuit) z regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veterē z quasi auitū gentū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis z rudis adhuc ad resistendū populos supauit: z ad libie finē vsq̄z puenit. Ninus igitur magnitudine quesite dñationis cōtinua possessione firmauit. Domitis igitur p̄ximis accessione viriū fortioz ad alios transiret: z prima quecq̄z victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoz fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse z fidez motus diligētissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso z ip̄e decessit relicto impubere Nino z vxore semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas p̄pba. quē hebrei virū sanctū nominā. Is cū videret p̄tōres ciuitatis Ninive dei misericordiā sua p̄phetia cōsecutores. ne videret falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ꝓspectu dei se fugere posse putauit. p̄pter qđ ī mare demersus a ceto deglutit9ē.

Idolatrie scelus execrandū qđ fuit oīs mali principiū his temp9 initiū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex vetez monumētis colligere possumus homies ad ydoloz cultum allecti affectiōe. s. timore adulatione z artificū diligentia circa sculpturas.

Secunda etas mundi

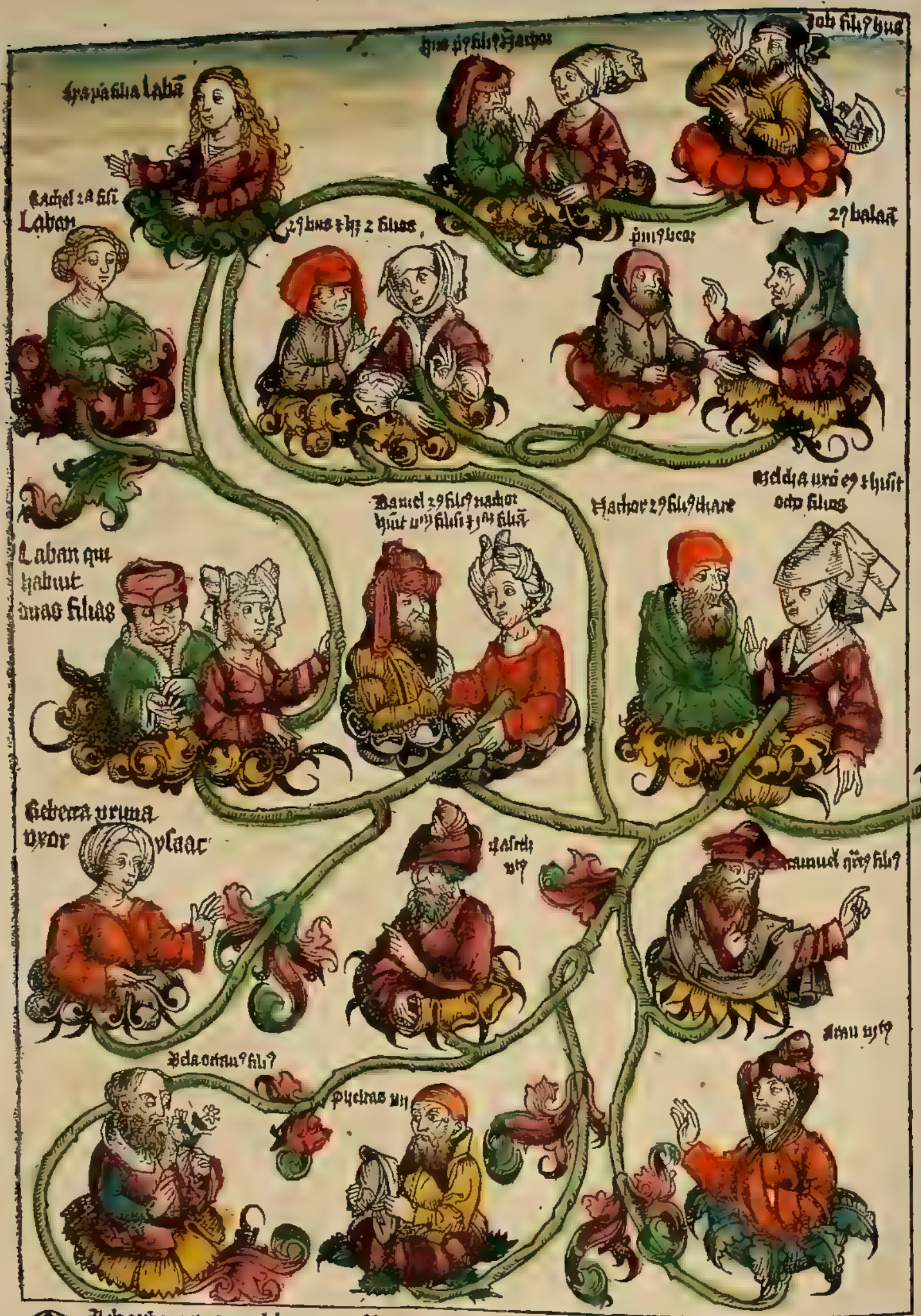

Nachor vo octo de melcha genuit filios e qbus batuel tercius fuit q genuit rebeccam filiaz et laban filiū. Iste nachaor scōs filius thare. vxor eius melcha. Bus primꝰ filiꝰ nachor. Job filiꝰ bus. Bus scōs filiꝰ nachor habuitq; duos filios videlicet beor primꝰ. balaaz scōs. Batuel tertiꝰ filius nachor filiū habuit vnā laban z vnā filiā rebeccā. s. Laban filius batuel duas habuit filias qs post iacob lippa oculis genuit sex filios z vnā filiā. Scōa filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandē genuit duos filios z mortua in partu. sepelitur ꝑpe bethleē. Rebecca vxor ysaac. Istā rebeccā duxit ysaac filius abrahā in vxorem quā beliezer seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terrā chanaan. quo annuente inoleuit vt despōsanda prius requiratur de cōsensu. Samuel quartus filiꝰ nachor. Laseth qn tus filius. Aran sextus filius. Jobeldas septimus filius. Bela octauus filius.

Lmen
Cruſa
Saruch
Nachor
Tare
Iman
Loth
Moab
Aram
Sarai
Melcha

Aruch fi
li⁹ ragau
nat⁹ ē ānō mū-
di. 2905. vixit
autē ānis. 230.
et mortuus eſt.
Nachor fi. ſa-
ruch nat⁹ ē an-
mōdi. 3035. anni
vite ei⁹ .148. ꝛ
defunctus.
Thare fi. na
chor nat⁹ ē ānō
mōdi. 3114. ꝛ ha
buit. iij. filios.
vixit aūt. 205.
geūit aūt abra-
ham nachor et
arā. Arā. 3⁹. fi.
thare būit vnū
fi. ꝛ duas fi. ſa
rai vx. abrahe.
melcha vx. na-
chor. loth filⁱ⁹
Arā būit duos
fi. ſ. moab .i. pī
moabitaꝝ amō
2⁹ pī amoītarū

ARam cū genuiſſet Loth
filiū vnicū ꝛ ſarai ꝛ mel
chā filias inter chaldeos mor
tu⁹ ē i citate caldeoꝝ q̄ dī bur
Ei⁹ aūt filias frēs ſui duxerūt
vxores. nachor. ſ. melcham ꝛ
abrahā ſaray. porro thare dū
terrā caldeoꝝ odio būiſſ ꝑpt
ydola q̄ apd eos i pcio bābāt
qz ignē adorabāt. et ꝑpter lu-
crū Arā filij ſui migrūt cū ſuis
in chaꝛrā meſopotamie citatē:
vbi ꝛ demū mortu⁹ ē: cū vixiſ-
ſet ānis. cc. v. tā eīm hoīs vita
decreſcere incipiebat. Et pau-
latim dies eius fiebāt breuio
res vſq; ad generatōs moyſi.

Sodoma ꝛ Gomorra atq; ciuitates alie ob nephandā pcī vindictā a dño phibent ſucceſe. ſolo loth cuz
duab⁹ filiab⁹ ac vxore libe rato. cū oīb⁹ aduētantib⁹ cōtumeliā faciebāt. Iō de⁹ vniuerſam regionē ſi
mul exterminare fecit. Ci eīm ab zahā eēt nonagintanouē ānoꝝ accepit legē circūciſiōis recepit etiam repro
miſſionē de yſaac n[illegible] o. Eo dē q̄z tpe venientib⁹ ſero duob⁹ āgelis vſus ſodomā. loth phūan⁹ atq; beni⁹
gn⁹ ſedēs in foꝛtib⁹ [illegible] ad inuitādū pauper. qb⁹ viſis occurrit rogās ꝛ cogēs eos vt declinarēt in domū
ſuaz cū ſero eſſet. Qui [illegible] ingreſſi domū ei⁹ [illegible] is pplus ſodomoꝛū circūdederūt domū loth dicētes vt pduceret
eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias ſuas vgines ad vtendū eis ne illis in
uenib⁹ hoſpitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. ꝟ q̄ſi rūpētes oſtiū. ꝟ angeli introduxerūt
loth in domū. ꝛ illos oēs pcuſſerūt cecitate. vt oſtiū inuenire nō poſſent. pdixerūtq; angeli ſbuerſionē ſodo
me fiendā. Et cū nūciaſſet ꝟ loth gener⁹ ſuis cōtēpſerūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias ei⁹
de ciuitate. pcipiētes vt i mōtē ſe ſaluas facerēt. nec retro aſpicerēt. pgētib⁹ aūt cū vxor reſpexiſſet retro ꝑ an
gelos pceptū ꝛ citat⁹ curā hīe videret [illegible] facta ſunt i ſtatuā ſalis. Pluitq; de ſup ſodomā ꝛ gomorrā ꝛ alias cita-
tes ignē ꝛ ſulphur de inde ſbuerſe ſunt ꝛ vſq; ē regio i lacū ſalſum ꝛ ſterilē q̄ dī mare mortuū. Aſcēdētē aūt i
mōtē ꝛ ibi manentē loth. inebriauerūt filie [illegible]em ſuū. ꝛ maioꝛ cū eo ſe ebrioſe cōmiſcēs ꝑcepit ex eo ꝛ pepit
moab filiū. Minoꝛ idē faciēs ꝑcepit ex eo [illegible]epent filiū quē vocauit Amon. a q̄b⁹ amonite ꝛ moabite. bee
tes in valle Syrie habitauerūt.

Tercia etas mūdi

Tercia igit̄ etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vsq; ad dauid ſm heb. 940. ānis. ⁊ ſm. lxx. interp̄. dcccc. xli. Ibi etiā patriarchar̄ nr̄or̄ q̄ vel deū coluerūt hiſtoria incipit. abrahā itaq; pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeor̄ naſcit. anno mūdi ſm hebre. 2453. ſm. lxx. interp̄tes 3184. Vir prudēs ⁊ rex diuinar̄ bōnarūq; eruditiſſim⁹ primus deū cūctarū creatore ꝓnūcians. ꝓpter qđ caldei i eū ſurgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̄re ſuo thare de hur caldeor̄ venerat i aram. ibiq; habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatōe tua ⁊ de domo p̄ris tui. ⁊ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. Poſtq; Abrahā rediſſet de occiſione q̄nq; regū aſſirior̄ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchiſedech rex ſalē q̄ erat ſacerdos dei ſummi offerēs panē ⁊ vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm ſpolior̄ bñdixit abrahe q̄ ſbdiderat ei inimicos. Hūc melchiſedech dicūt hebrei fuiſſe Sem filiū Noe ꝑmogenitū ⁊ vixiſſe vsq; ad tp̄a abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ⁊ ꝓmiſit ei filiū quē mlt̄iplicaret ſicut ſtellas celi.

Sara prima vxor abrahe diu ſterilis tandē dīa diuina fecūdata parit yſaac nonagenaria mulier ſctā. Cethura ſcda vxor abrahe ⁊ hūit. vi. filios ſapia ornatos ⁊ induſtria. hāc duxit abrahā poſt mortem ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iſte yſmahel filī⁹ abrahe quē duxit agar egiptia ancilla ſare. a q̄ yſmahelitar genus. q̄ poſtea agareni poſtremo ſaraceni dicti ſunt: alect⁹ ē de⁊ homo p̄na cum mre. quia ludebat

Linea Christi

Abraham

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū t ipse ꝓiectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoq; eiusdē fratris sui noīe saray accepit vxorē. Deinde cū thare pīe suo nachorq; fratre suo t familia araz pegrinatus ē de chaldea in arā mesopotamie. demū mortuo pīe suo thare. cū esset. 75. annoꝝ. cū loth t saray t omni familia t substātia sua precepto dñi pegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in sichen vbi ei dñs apparuit dicēs. Semī tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit pentbapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dñs apparēs dixit. q̄ semē suū pegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et q̄ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū aute esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et q̄ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiam precepto circūcidit se t ysmabelē filiū suū. omnēq; domū suā t familiaz. Anno mundi 5184.

an ysaac. i. icitabat eū ad ydolatriā t ad ozem ymaginū q̄s faciebat de luto. qō vidēs sara dicebat eiꝯ ce ācillā t filiū eiꝰ. Cū natus ecēt ysmabel quē pī in xij. āno circūcidi voluit illū sara tāq; ꝓpriū filiū diligebat: ꝑ ysaac sibi natꝰ ab eiꝰ amore declinauit. Suasitq; abrahe vt ī aliā regionē trāsmitteꝝ. q̄ cuz ad etatē pueritiz. mr ei vxorē egiptiā cōiūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. q̄ oēz terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsq; tenuerūt.

Memphis vel Chayrum

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teste diodoro siculo lib. histor. scdo Ogelous rex egipti cōdidit. Et a filia eiꝰ memphis denoīata. Ambit⁹ stadioꝝ centū et quinquaginta vrbez oīm egipti preclarissimā opportunioꝝ totius eius ore loco vbi nilus scissus in plures ptes efficit formaz delte. Quo fit vt tanq; in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatq; ad superiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes oppōsuit. Et a partibus ceteris vndiq; effossus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimaz. Unde t posteri reges fere omnes relictis thebis t regiam habitationem in ea edificauerūt. Et babiloniam egipti atq; chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebat Osiris qui cuz phrones auo in arguoꝝ regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res t bonum quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. t eum vt deum adorare ceperūt. t cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc est bouez. Sic em bos coꝝ lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis t Pli-

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt ⁊ adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. Inde referētibus prefatis auctoribus sta tuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam do nec illum inuenerint instar ydidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antistites memphim cum puerorum gregibus populoq; ⁊ omni musicoꝝ genere prosequūtur. qui ad motum ⁊ stationem apis egiptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decur rit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existē te in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsq; colorātis am nis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est popu losissimaq; bonis plurib⁹ referussima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti ha bitabat. Et ad eas gloriosa virgo maria cū puero Jesu ⁊ Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami q̄ in his finibus celebris habetur. Ad eam etas docti viri accesserūt Pithagoras ⁊ Plato tē. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoq; ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuse apud pleroscq; scribuntur.

In nonagesimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus ⁊ p̄misit q̄ filius de sara vxore nasceret quē Ysaac vocari iussit. Cūq; ysaac q̄nq; ⁊. xx. esset annoꝝ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū sibi īmolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad eedem filij pariter ⁊ ad altare acces sisset. deus cognita hois obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui q̄ timeas do minū. Et cōfestim arietē ex improuiso veprib⁹ inherētē ad sacrificiū ptulit. Cū abrahā obedisset dño in ymo latione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedi centur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes pbs vt scribit Jsi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bactrianoꝝ fuit quē Ninus assiriorꝝ rex bello interfecit. ⁊ libros exuri mādauit. de isto scribit so linus in li. de memorabilib⁹ mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. letitie eīm sen sus differtur in. lxij. diem. Itaq; vnū nouimus eodez die risisse qua erat natus. s. zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Aristoteles ait. q̄ vicies centum milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem ma gicam artez post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe rabat pīs Abrahe.

Zoroastes

Treueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpi aduentuz. 1947. tempibus abrahe a trebeta Nini assiriozum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cõfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio ẽrelicto Semiramis vxore priuigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit, quã ob causam trebeta (etiã non lacessitus) e regno cũ magno assiriozũ agmine secessit. Qui post multos errores: multosq; viarũ anfractus in belgiam galliarũ prouinciã tandez peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cõsidens ibidẽ etiã loco natura munito vrbis huius fundamẽta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cũ vniuersam ,puinciã (traiecto rheno flumine) sbiecit. Et vicecõsulem ꝛ q̃storẽ tradit. Qui vsq; ad impij inclinatõnem ibidez pstiterũt. Ea quippe treuerẽsis ciuitas semp opulẽtissima fuit. Et inter q̃nq; belge prouincie ciuitates principatũ dignitatis ꝛ antiq̃tatis obtinuit. Eius archiepus e septẽ electoribus impatoris dignioz habitus ẽ. Hec florẽtissima ciuitas q̃ opibus denicq; cõfertissima fuit, eius ruine clare ostẽdunt. Monstrat ibi pallatium miri oper; qõ ad instar babilonici muri excocto latere factum: tãte firmitatis hodie manet. vt non solũ hostem non metuat. verũ nulla opeꝝ arte frangi queat. Huius quoq; vrbis ciues nũc moribus ꝛ ornatu legibusq; ob mercatorum eo aduentantiũ frequentiã et familiaritatem admodũ cultꝰ ꝛ humani referũtur. Qui ob germanie vicinitatez germanica vtũtur lingua. Et ab eisdem cultu ꝛ exercitu ꝛ quadã in bellis ferocitate nõ multũ differũt. Nam inter gallos singularis virtutis ,bñtur; ꝛ equitatu ꝛ peditatu plurimũ valere existimãtur. Porta quoq; ibi ostenditur q̃ ex incredibili lapidũ magnitudine ferro iunctorũ cõpacta in supficie sua. corpꝰ beati Simeonis ac venerabilis pſulis Poponis in ecclesia ab eodẽ epo facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Valerio epo beati petri discipulo primo xpi euangeliũ suscepit. inde a beato paulino eiusdẽ epo viro sctissimo illustrata fuit. qui ꝛ a cõstantio impatore ob catholicã fidez exilio relegatus ꝛ vsq; ad mortẽ. etiã extra xpianũ nomen mutãdo exilio fatigatus. Ad vltimũ apud pbrisiã defunctus beate passionis coronã a domino pcepit. Ibi etiã floruit maximus epus a quo athanasius antistes psecutionẽ cõstantij imperatoris fugiẽs honorifice susceptus ẽ. Habuit quoq; hec ciuitas Niceni epum totius sanctitatis virũ ꝛ alios multos. Extant in ea aliq; antiquitatis insignia. E q̃bus nñs tpibus insculptũ lapide hoc epigrãma reptũ est. Nini semiramis q̃ tanto cõiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nõ cõtenta suis nec totis finib⁹ orbis. Expulit e patrio priuignũ trebetã regno. insignem ,fugus nostram qui condidit vrbem.

Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oim ferme vbiū asie vetustissima eē videt. Quā abrahe ser uos fundasse sacre tradūt lre. Estq; campestris agrū hns natura soli sterilē ac aridū: nisi quate nus aq irrigent supne fistulis cuniculisq; subdu cte. Quaz humor terrā reddit oim fertilē: z cō sitōnibus pstantissimā quisq; amnis in regiōe vnicus primis mensibus delabens parua ab il lis dirimitur terre lingula cōsitōibus oim in or be pciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenoz itinere sex dieꝝ ab hierlm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et ppe eā locus extat vbi eū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiuit. Saule q̄d me pseqūs. Qui post baptismū in synagogis p̄dicabat xp̄m. ob isidi as iudeoz e damasco noctu in sporta p murū de missus fuit: vbi z domus ananie a q̄ baptismus accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calami tates ppessa. postremo cū Conradus romanoz rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assum psit. Itaq; ducturi in damascum tres xp̄iani re ges cardinalē quoq; legatū. z simul p̄triarcham hierosolimitanū: multos quoq; epos expedito ni interesse curauerāt. In qua cum nostri princi pes prudenti ꝯsilio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq; munita virib⁹ capi nequeuisset: in potestatē breui vētura erat. q; aquatione fluminis prohibiū damasceni. iu menta intus equitantiūq; q̄ presidio merāt alue re nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingē ti populo difficilime suffecturis. Cū tamen sibi timendū ciues scirēt. ne succisis cuniculoz meā tibus: qd haud quaquā operosum nimis foze i telligebāt. Et ipi fontes in vrbe arescerēt. Sub ripuit vo de tanta vrbe victoriā assirij hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt. Isq; regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis p tem mutatis: menia vires suas frustrātia oppu gnant. damasceni irruptione facta fluuio potu munitōnibus additis in suam potestatē firma to. nostros aquatione phibuerūt. qdq; par fuit ex eo facto incōmodū: ab annona in castris bre ui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat ipor tari. Soluta obsidione cū tantus exercitus re i fecta ad Iopem rediisset Conradus ludouicusq; reges cōmunitos male habitosq; exercat⁹ suos in europam reducentes ad p̄pria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus z quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

REgnum hiſpaniarum poſt tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nāq; ex armenia egreſſus primus hiſpaniaq; regnū (Jſidō. teſte lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi t ſedem ſibi cōſtituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et p colūnas herculis circuiēs vſq; in boreale occeanū ptenditur. ita vt oīa in eo circuitu ad hiſpaniā ſpectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Aptanus hiſtoricus ait) multa t incredibilis in vna regione eſt. Decez nāq; milibus ſtadijs eius latitudo cōmenſuratur longitudo vo proꝛſus eadem eſſe videt. Jllamq; poſtea diuerſe gentes t varijs nominib⁹ cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūq; metalloꝝ ac animātiū q̄ hominibus ſunt vſui feraciſſima. Abūdat pcipue velociſſimoꝝ acerrimoꝝq; eq̄ꝝ feꝛura. Trecentos totos apud hiſpanos dcertatū eſt annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio ceſare aliiſq; ducibus recepta fuit tandē per eaſdem duces. Et cantabri poſtremo ab auguſto debellati. Poſtq; aūt romanis faſtibus libere paruit: tantoq; ornamento illis fuit: vt nullum vnq; memoꝛiale bellū ſine hiſpano milite geſſerunt. Pompei trophea in birrhenoꝝ iugo ſita ſunt. Scipionum monumenca nō longe a Taracone ſpectanf. Jn boſtetania tauri ſunt ex lapide duriſſimo maximi tergaq; his litteris adhuc notati. Bellum ceſaris t patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga ſacre iulia tc. Ceſaris opera: ceſar Auguſta. Emerita Auguſta. Norba auguſta tc. Auguſta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeq; alie in hyſpaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō ſolum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū floꝝ. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Oroſiū. verūetiam vtiliſſimos rectoꝛes reipublice. clariſſimoſq; impatoꝛes vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodoſios. Sed hoc de gentiliū tpibus. Videamus quid p hiſpaniā xp̄iane religioni acceſſerit. Omniū clariſſimos genuit Laurentiū t Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam t innumerabiles martyres: hoꝝ veſtigia imitati ferdinādus rex t Heliſabeth regina anno ſalutis Milleſimo. cccc. nonageſimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Jlipula magna dicta eſt ad xp̄i cultum t obſequiū reduxerūt.

REgnum Bohemoꝝ initium ſumpſit a Sclauis qui relicto campo Fennaar ex Aſia in Europā profecti ſunt. Jn qua Ezechius croatinus haud obſcuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit em olim inculta nemoꝛibus atq; ſentibus aſpera feris q̄q; hominibus aptioꝛ: eius autez frater Leches exilij comes: cū vidiſſet germanū agris ditatū bobuſq; potentē ad oꝛientē pfect⁹. in mag̃ cā poꝛ planicie ſedez collocauit. Poloniāq; nomē ex loco dcdit. Nā planicies ſclauonica lingua pole noīat. q̄z heredes cū inueroſaz mlitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerūt poſt ei⁹ mortē Crockū i p̄ncipē dlegūt. Qui arcē apud ſtennā cōdidit: moꝛiens aūt tres filias reliqt. Libuſſa vt natu nunoꝛ poſt obitū patris pincia gubernaut t arcē viſſegradenſem cōmūuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ t medicine perita fuit. Tercia Tberba dicta ſoꝛtilega. Bemū indignū boheni dicētes tantū imperiū vni⁹ femine ſbeſſe arbitrio. Jdeo libuſſa in cōcione vbi adeſſe multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterq; imperaui. Eſtote liberi virū qui proſit dabo. Jte equū meū in campos adducate. ſeq̄ntes quocūq; ierit. Benicq; ante virum ſubſiſtet in menſa ferrea comedentem: ille mihi cōiunx vobis princeps erit. Is añ primiſlaū cōſtitit aratoꝛem: quē in ducem poſcunt: p̄miſlaus igitur in verſo vomere caſeoq; appoſito cibū ſumpſit. Deinde equo imponent. Jnterrogatus cur nā calceos querno roboꝛe factos ſecū aferret: ſeruādos in arce viſſegraden. reſpondit vt ſarēt poſteri qui principatum inter bohemos accepiſſet. Jd regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloꝛia vſq; initiū hereſis ſub varijs regibus ac impatoꝛibus floꝛuit.

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. ⁊ si Belus Nembrondes i babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbes omnes greca ⁊ latini historici pariter ⁊ poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā cocta lubus muris cinxisse Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit barena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiaꝝ scriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticus hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi ⁊ verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbē ampliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem. Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū sui corporis occupata esset: et nuncia retur illi Babilonem defeciſſe. soluta adhuc altera parte crinū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄z tantam vrbem in suam potestatē restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq̄z superba foret babilon spolianda tropheis. Hui⁹ muri (teste philostrato) in vita appollonij thianei trecentorū ⁊ octuaginta stadiorū circuitū detinebant. Plini⁹ vo libro historie naturalis sexto. Muroꝝ dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̄uor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitorus. Altitudinem vo quater tantū. Itaq̄z fuit membris ac ornis pensilibus tēploq̄z et arce maxime admirabilis. Hec hijs ꝓtera Semiramis. etbiopiam quoq̄z suo adiecit imperio. Indis quoq̄z bellū intulit. quo pter illam: ⁊ alexandrū magnus nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persarus suo loco manifestabitur.

Jupiter p̄m⁹ ethenis ⁊ (vt aiūt) dicti filius cui ꝑuū nomē lisania fuit hisdē tēporibus apud archadyā magno in p̄cio habit⁹ est. Cui⁹ ob vtutes id p̄clarissimū iouis nomen adeptus ē. Is lysania ex heber filijs videlicet ierari originez duxit. Ibidēq̄z cū essz ingenij maxime vir. videretq̄z atticos rudes. bestialiq̄z ferme ritu viuentes: ante omnia eisdē cōpositis legib⁹ illos publico instituto viuere vocauit. Cunq̄z eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: sacerdotesq̄z instituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. ⁊ multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici siluestres mirarētur atq̄z cōmendarent: eū existimantes deum Jouem vocauere. regemq̄z suum confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē imposuisse dicunt ad similitudinem cōformū operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nā calidū ⁊ hūidū tpatūq̄z: modestū ⁊ patiē obtuatorē: ac in periculis post patiam audacē: et alia plura de eo scribūt. Sic hui⁹ hois p̄deraij moꝝ ⁊ vtutū cū ioue ꝓuenire dixerūt. quē nō terrenū s̄ celestū virū arbitrabant. Ob q̄dē nomē postq̄z ab ānq̄s planete ⁊ lysanie isti ꝓcessiz ē etiā mlt⁹ alijs cōcessus fuit. s. iouī scdo celi filio necnō ⁊ iouī tercio cretēsi regi saturni filio. multos em iouī filios ⁊ filias veteres ascribē ꝓsueuerūt. Quoz ꝑma minerua. Scōs apis. Tercī sol. Quarta diana. Quīt⁹ mercuri⁹ ⁊ .vij. alios

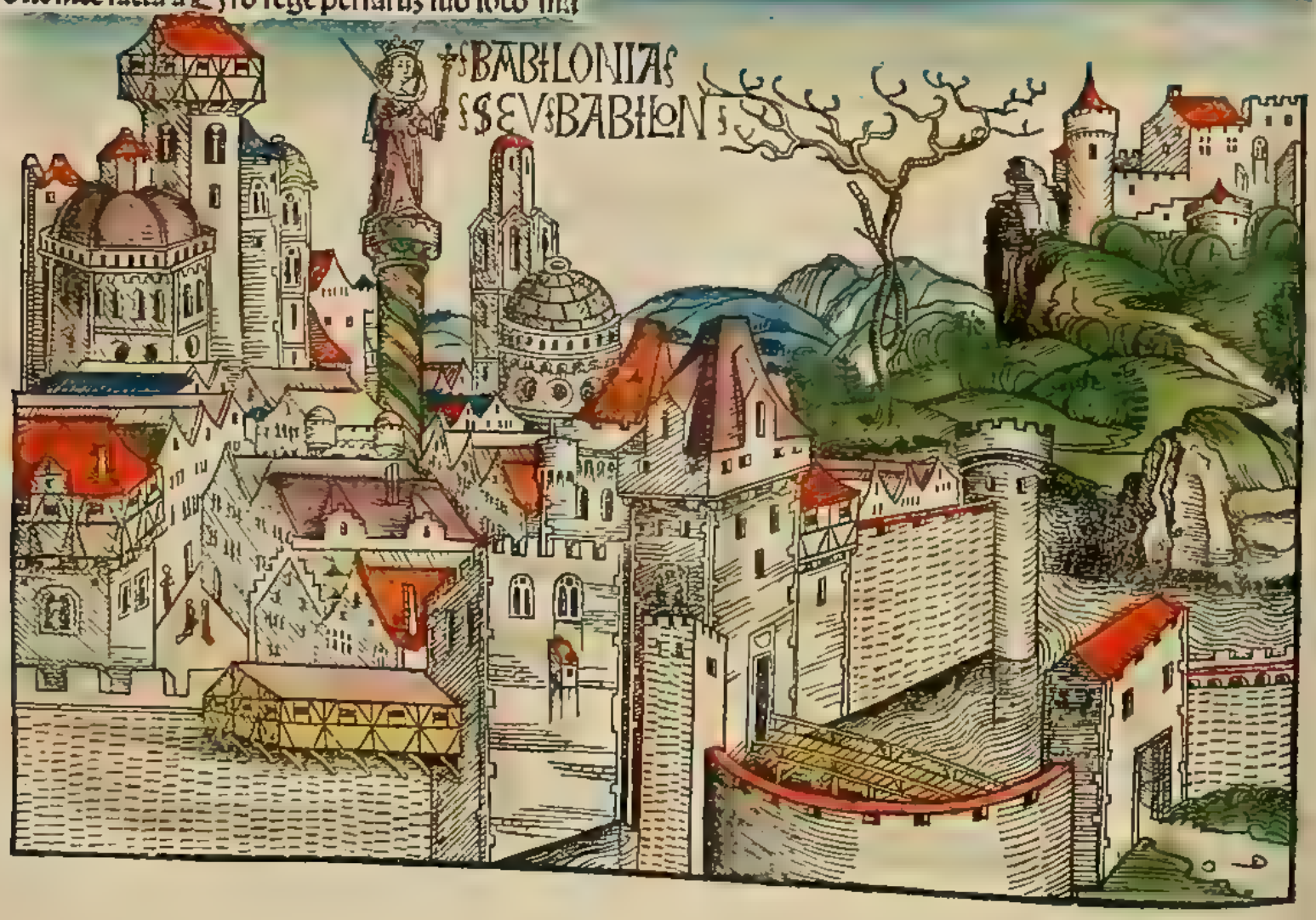

SEmiramis Nini magni assiriorꝝ regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cũ eius maritus morte sblatus fuisset. regnũ suscipiẽs regnauit annis 42. Cũ Ninꝰ decessissꝫ relicto ipubere adhuc filio Ninia et vxore samiramide. et cuꝫ iuuencula esset. ꝛ eius vnicꝰ filius Ninia puer. nõ estimans tutũ cẽ imperiũ tã grãde filio tenello cõmittere. Ipa vt erat animo ingẽti quodã astu muliebri excogitata fallacia. hec eñ immaturo puero. nec ausa tradere imperiũ: nec ipsa imperiũ palam tractare: tot ac tantis gentibus vir parentibus vni viro: ne dum femine parituris: simulat se ꝑ vxore Ninã filiũ ꝑ femina pueꝝ. Nã ꝛ statura vtriꝫ mediocris et vox pariter gracilis ꝛ forma liniamentorũ equalitas. matri ac filio similis. Igit brachia ꝛ crura velamentis. riara caput tegit ꝛ virorꝝ more incedere cepit. Eodeꝫ ornatu et pplum vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret. que more vestis exin de gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexũ mẽtita puer credita ẽ. Et femia puerũ simulãs maiestatẽ regiã adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiã supatam putat: q̃ sit fatetur: quẽue simulasset. nec metuit oĩbus aperire qõ esset femina. nec hoc illi dignitatẽ regni ademit: ꝫ admiratõnem auxit. qꝫ mulier nõ feminas mõ vtute. ꝫ etiã viros anteiret. Hec babiloniam cõdidit vel ampliauit. murũꝫ vrbis cocto latere circũdedit: barena pice bitumine interstrato vt prehabita oñdunt. Multa alia ꝑclara hui⁹ regine fuere. Ad postremũ cũ concubitũ filij petisset ab eodẽ interfecta ẽ cũ duos ꝛ. xl. annos post Ninũ regno potita.

ONia q̃ a q̃busdã zameis ꝛ Ninias scribit: Magni Nini ex semiramide filiꝰ quartus assiriorꝝ rex. Anno q̃ngẽsimotercio natiuitatis abrahe. post semiramidẽ mrem. quã ipse obtrũcauerat Assyrus regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 38. Is cõtentus elaborato a parẽtibus impio belli studia deposuit. ꝛ veluti sexũ cum mre mutasset. raro a viris visus in femiaꝝ turba cõsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres primꝰ indigena ꝛ ab eo crete creta dicta ẽ: quẽ aiũt vnũ Curetarum fuisse. a q̃bꝰ iupiter abscõditꝰ ẽ ꝛ nutritꝰ. hi Gnoson ciuitatẽ in creta cõdiderũt ꝛ Cybeli matri templũ.

ARius q̃ ꝛ Araliꝰ dr̃ q̃ntꝰ assiriorꝝ rex post Niniam anno a natiuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. ꝛ regnit annis. 30. Circa ista tpa abraham ex ancilla agar generat bismael. a q̃ bismahelitaꝝ genꝰ. bismahelẽ aũt filiũ abrahami anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmahelite postea agareni: ꝛ postremo sarraceni dicti sunt: sara eñ Abrahe vxor (vt scriptura sacra ait) cũ nõ ꝑret liberos dixit ad abrahã maritũ suu. Ingredere ad ancillã meã agar. si forte ex ea suscipias filios. q̃ facto statim cõcepit: post hec natꝰ ẽ bismahel: quẽ ꝑmutꝰ sara tanꝫ ꝓpriũ filiũ diligebat ꝛ ꝓncipatꝰ heredẽ. Ex ysaac sibi nato ab eiꝰ amore declinauit. Idco suasu eiꝰ cũ mre eiꝰ in aliã regionẽ missus. q̃ cũ ad etates puenisset agar mr eius ei egiptiã cõiunxit. ex q̃. xij. filios reges ꝓcreauit. q̃ oẽm terrã ab euphrate ad mare rubrũ tenuerũt.

Vesta gẽtiliũ deꝰ

Diana prima dea

Ceres dea frugũ

POsteri reges assiriorꝝ. exẽpla ꝓcedẽtiũ secuti: rũsa gentibꝰ q̃ internũcios dabãt. impiũ aũt assyrij q̃ postea syrij dicti sunt ãnos. M. ccc. tenuere. Postremus apud eos regnauit sardana palus vir muliere corruptior vt in sequentibus patebit.

SOlem ꝑmũ iouis filiũ ꝛ minerue germanum floruisse Tulliꝰ dic̃: virũ vtriꝫ insignẽ ac splẽdidũ hoiem ꝛ ingentis regijq̃ animi ꝑclaꝝ. que ob ingẽtes vrtutes cũ claro noie declararũt. putabãt eñ veteres a nẽbroth gigãte seducti primã reꝝ cãm ignẽ eẽ. Et ꝓterea illi nobilius nomẽ solle dare nõ poterãt. seu q̃ cũ celestẽ putarẽt hoiem. seu dñũ e celo veniss rõne profunditatis ingenij.

OIana prĩa huiꝰ solis sorꝛ: ꝛ iouis ꝑmi filia. ꝛ ipa hac tẽpestate ĩ ꝑcio fuit: de q̃ tulliꝰ vbi d nã deoꝝ scribit inta cõmẽorat ꝛ iouis aspticiã fuisse ait. Hãc tñ eã ñ ee dicũt quã poete ĩsignẽ vginitate ppetua voluere. cuꝫ legat hãc ex mercurio liberi ꝛ ꝓserpine filio puinatũ ꝓcepisse cupidinẽ.

OCeres q̃z apud Siculos ĩ ꝑcio fuit. cũ sicano siculoꝝ regi Hyrtugio copulata. tãto ingenio valuit. vt agroꝝ cultũ excogitasset: prĩa apd siculos boues domuit: ꝛ aratro terrã sulcis ꝓscidit: ꝛ semĩa tradidit. q̃ cũ in segetẽ excreuissent collectis spicis flabellis seperare. ꝛ molis terere. ac panẽ cõficere docuit. cũ ãtea hoies gladibꝰ ꝛ pomis siluestribus sustẽtarẽt. Ob q̃ merituꝫ cũ mortalẽ feia eẽt: eã deã frugũ arbitrati sunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea regũ Assiriorꝝ

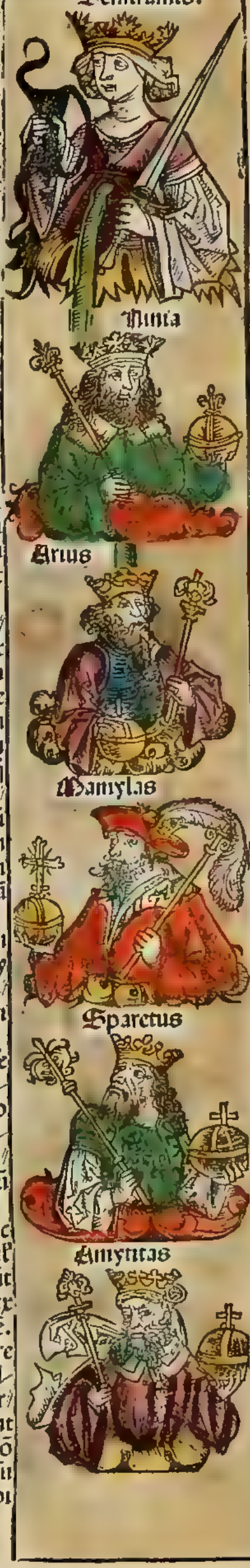

Linea pontificū

Leui filius iacob

Merary.

Gerson.

Caath

Neptalim etiã tribum facit na iacob genuit duos filios de quia Sampson natus est.

Bala ancilla lye cõcubi Nota dan tribum facit

Neptalim Bala Dan

LEui pater omniū leuitarum. a quo ⁊ tribus sacerdotalis descendit.

Oboze filꝰ Ysuar ꝓtendit de sacerdotio cū Aaron eo q̄ ipe fuerat de ꝑmogenito Ysuar. et ideo cū 250 viris igne diuino periit ⁊c. Fuit aūt cognatꝰ moysi ex leuitarum tribu natus: Vir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

(Maria sozoz moysi ꝓphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino gl̄ose cecinit. vij. diebus leprosa fuit ꝓpter murmur contra moysen Moritur aūt in cades deserti sin et ibi sepelitur

IAcob ex lya natu maiore sex suscepit filios Judā. a quo regia tribus descendat ⁊ deinceps dñs nr ihesus xp̄s. Ruben q̄ ꝓdidit ꝑmogenita: Symeon et Leui a q̄ leuitarū genus Isachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

Ruben tribum facit et ꝓdidit ꝑmogenita

Ruben

Symeon

Leui

Ysachar

Zabulon

Dina

Iudas

Thamar

Phares

Esron

Aram

Aminadab

Naason

Booz

Ruth

Obeth

Ysai

Dauid

Salomon

Roboam

Abia

Asa

Iosaphat

Ioram

Ozias

Ioathan

Achaz

Ezechias

Manasses

Amon

Ioachim

Iechonias

Salathiel

Zorobabel

Abiud

Eliachim

Azor

Sadoch

Achim

Eliud

Eleazar

Mathan

Iacob

Ioseph

Maria

Ihesus

Ihesus xp̄s

Caath

Amram

Moyses

Aaron

Nadab

Abiu

Eleazar

Ithamar

Phinees

Abisue

Boccy

Ozi

Zaraias

Meraioth

Amarias

Achitob

Sadoch

Achimaas

Azarias

Iohanan

Azarias

Amarias

Iosedech

Ihesus

Ihesus xp̄s

Merari

Mooli

Semei

Lybni

Maali

Musi

Mooli

Semei

Lybni

Maali

Musi

Mooli

Semei

Lybni

Maali

Musi

Linea christi

Isaac Abrahe filius. Anno mūdi. 3284. vir deo carus post patres valde longeu⁹. Et ipe sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est ysaac vir oīni vtute plenus cū vixisset centū octoginta qui q; annis. quē filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator veditis primogenitis frī suo Jacob p cibo lēticule. t a lēticula fulua dict⁹ Edom ducti vxorib⁹ chananeis sine cōsensu parentū supplātat⁹ a fratre suo in benedictiōe pīma. ipm iacob conabat occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mesopothamia occurrit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob nat⁹ est An. mūdi. 3344. vixit an. 147. et habuit. viij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtz in figura.
Beniamī scōs fili⁹ iacob Joseph Ascenes Manasses Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge. ij. filios Aser

Rachel fuit vxor iacob diu sterilis. tandez genuit duos filios. et moritur in ptu. sepelitur ppe Bethleē. Genuit aūt iacob ex Rachel ioseph t Beniamyn. Ex bala Dan. Manasse Asser t gad

Jacob patriarcha vir sctissim⁹ ex Jsaac natus. Et ipe p⁹ annū vite sue nonagesimū ioseph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato supuixit ānis quīquaginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

In regno Sychymoruz regnauit Egialeus p̄m⁹ rex vtš patrie. a q̄ Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat. Deinde Europes scōs rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Linea reguz Bichimorum

Apis quart⁹ rex Sichymoz Selchin p̄e defūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe: q̄ est Semiramis xxxv. regnitq; ānis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q̄ p̄m⁹ Egialea nūc vo peloponesus appellatur.

Artus ille fuit quītus rex affiziorum sub quo nat⁹ est ysaac scōm Aug⁹.

Este Thesalion Sichimoz quītus rex fuit quo regnante adeo inicia t leta tpa fuere et cū defunctum velut deū coluerīt sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primit⁹ fecerūt. Huic succesit Tiramach⁹ circa cui⁹ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerses rex Assyriorū antiqu⁹ qui et balane⁹ vocatur sub quo nat⁹ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi. 5430. Biluuius particulare permaximuz in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regū assiziorum Artus

Sela filꝰ Jude cū adhuc esset paruulꝰ. nō dedit eū iu
das thamar q̄ fuerat uxor her ⁊ onan: sed renuit cā
viduā in domū patris sui. Cū aūt Sela creuisset timuit cuꝫ
dare ne occideret: sicꝫ fratres eiꝰ. Vñ thamar meretricꝫ se
cante simulās ⁊ sedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ peperit pha
res et zaram. vtꝫ Gen. 38.

Vincēsꝰ in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic
hystoriā pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima
et honestissima sed elata et superba cōtemnēs oīnem virū: ⁊
quē prꝰ nolui postea sume desiderauit: sꝫ habere ioseph
in virū vsa pulchritudine ⁊ sapia ⁊ modestia sua: sed ipse
nolui assentire: nisi prꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et con
tristata sup hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula hinc Rhodꝰ nomē accepit
ante natiuitatē xpi. ⁊ 40. tpe ioseph a Telchinis et
a cariatibꝰ a pharoneo Argiuoꝝ rege iaꝫ diu deiectis cōdi
ta est. et prima cycladū venientibꝰ ab oriēte in qua vt pom/
ponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta foderēt in
uentū. a q̄ ciuitas ⁊ insula cognomiata putat. Nā rhodos
grece latine rosa dicit. hec insula nongentoꝝ stadioꝝ ambi
tu cōtinet. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis colloꝰ
rhodi quē fecerat lyndꝰ lisippi discipulꝰ. Qui. lxx. cubito
rum altitudis fuit. Qui pꝰ quinquagesimū sextū annū terre
motu p̄stratꝰ. iacēs quoq; miraculo. Atꝫ de septē mirabili-
bus vnū fuit: hec insula in oriētali p̄mōtorio sita. Que et
portubꝰ ⁊ vrbꝫ et mentibꝰ olim sic ⁊ nūc ceteras asie vrbes
supauit. Multa hꝫ ciuitas bella ⁊ a turcis ppessa fuit dam/
na. Neq; vllo pacto turcis restituisset. nisi milites bto iohā/
ni dicati curā insule recepissēt Qui nō solū insulā tutati sūt
sed ⁊ Cyprus alijs finitimis xpianis auxilio esse cepēr An
no igit. Mccc. viij. In ptātem xpianoꝝ uenit Turca vero
vicibꝰ q̄tuor dictā oppugnauerī vrbē. Nouissime anno. Mcccclxxx. Machometus ottomānus Turcoꝝ
imperator ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoꝝ. ⁊ sexdeci in gētibꝰ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioꝝ militū
legiones delere ꝓposuit. Tandeꝫ post cruentissima plia. auxilio mgri petri danbuson natione galli Turci
um ignominia sunt repulsi.

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi.3434.

EGiptiorū Reges oēs tunc pharaones dicebā/tur nō hoc ꝓpriū habētes nomē.sed ꝑ dignitate reges tūc vtebant:sic ⁊ apud nos imperatores Augusti appellāt. Habebat ḡ vnusq̄sq; pharao ꝓpriū nomē

ISte pharao exaltauit Joseph ꝓpter somniorū interpretationē:dās ei ānulū in manu et stolā bissinam et torquē circa collū.faciēs eū circuire p egiptū: precone ante eū clamāte.vt oēs genuflecterēt ante eū. Vocauitq; nomē eius saluatorē mūdi. Deditq; illi vxorē asenech filiā putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn:

Phares anno mūdi.3445.

ISte pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros:sub quo filij Jsrael fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

ISte est pharo chencres qui contradixit ꝑ moysen deorataq; mari rubro obrutus est.

ISte pharao nonus rex Mefre noluit audire vocez domini vt dimitteret filios israel.quare decem plagis attrit⁹ ⁊ postea sbmersus fuit cū suis ī mari rubro.

JOseph desiderio⁹ vir ⁊ patriarcha castissim⁹ in Egipto ex Asseneth putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scz et effraim. Hic ab adolescentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi virtute et sapia frīs ꝓcelleret.pr̄ eū pre ceteris amplius diligebat. Jdeo alior⁹ cōflauit inuidiaz.quaz ob ante quītodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Indecq; vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Vxor aūt regis in eū libidine ducta ait dormi mecū:q̄ respondit oīa tradidit mihi dñs preter te. Jlla aūt simulata egritudine vt exoraret Joseph appreheso pallio eius Jlle relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus e ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi.et palliū ondit. Credul⁹ ioseph ī carcerē tradidit. Is deinde somnia regis interptans pnūciauit septē annos vbertatis futuros.et septē steriles. Rex eu⁹ e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joseph igit̄ postq̄ in egipto octoginta annis regnasset cōpletis centu⁹ ⁊ decez annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Judeam reportauerunt.sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Nephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres Joseph somniorū interpres filius iacob Uxor putifar

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mūdi.3544.

Hic ozīt regnū argiuoꝝ vbi Inach⁹ oceani ⁊ terre(vt aiūt)filius seragesimo a natiuitate Jsaac anno apud argos in Thessalia pri⁹ regnare cepit. Jd vero regnū durauit annis.344. Cecrops aūt egipti⁹ q̄rto ⁊ nonagesimo iudaice fuit⁹ ānō regno argiuoꝝ relicto pri⁹ athenēsib⁹ regūit ānis.50.

Ynachus

Athene ciuitas fuit p̄clarissima in attica regiōe. Cui⁹ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditaꝝ dixit Cicero libro tercio de natura deoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egiptū ei⁹ vrbis cōditorē fuisse. Eāq; vocabulo egiptio cognomīasse. qō lingua greca athenā sonat. Alij Cecropem illā p̄didisse dicūt. Et eā subita apparitione arboris oliue mineruā cognoiasse. quā ea arbor ō signat. ⁊ lingua greca athena dr̄. Hez alij ab eo nō cōditā ⁊ instauratā putāt. q̄ tpe Athena apō illos p̄ dea colebat. Hec ei⁹ nomīe Diu⁹ augustin⁹ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit aūcte varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē instaurante subito aq̄no in loco erupit: Et alio repta olea arbor. super q̄bus ꝑdigijs sciscita⁹ apollo delphicus q̄d intelligēdus. q̄due faciēdus foret respōdisse fertur. Qō olea minerua. Aqua vo neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Essetq; in eoꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alter⁹ duoꝝ deoꝝ nomīe ciuitas vocaret. Cōgregatis oībus vtriusq; sex⁹ viri adhesērūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ⁊ obtinuerūt vt ex minerue nomīe ciuitas appellaret. Ac sic athenā grece vrbē cognomīauerīt qō latine Minerua dicim⁹. Eo q̄ mulieruꝝ voces vna virorū numeꝝ superarint. Quāobrem irat⁹ neptun⁹ marinis estuātibus vndis athenēsiū terras popular⁹ est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt deceteto nullis publicis interessent cōsultatiōib⁹. Scdo vt null⁹ nascētium cognomē maternuꝝ acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenas vocaret. Docte vero dicūt neptunū ⁊ minerua athenas cōdidisse. Sed cū de nomīs impositiōe inter eos fieret dissensio. Hijs reliq̄s p̄tibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ p cussa terra laudabiliore ꝑduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptun⁹ aūt tridēte suo p̄cussa terra. Equū ꝑduxit belli omen. At minerua hasta ꝑiecta oliuā ꝑduxit pacis arborē. Que q̄m vtilior eoꝝ iudicō visa fuit. ex suo nomīe athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit. de q̄ lucan⁹ libro sexto ait. Prim⁹ ab cōrea p cussus cuspide saxis. Thessalicē sonipes bellis feralib⁹ omen Exilit. Et virgili⁹ georgicoꝝ p̄mo. Tuq; o cui prima frementē fudit equū tell⁹ p̄cussa tridēte neptune. Apud athenēses p̄io regūit Cecrops egipti⁹ Anno quarto ⁊ nonagesimo iudaice fuit⁹. Decimusseptim⁹ ⁊ vltim⁹ eoꝝ rex fuit Codr⁹ tpe samuelis. Postea p magistrat⁹ respublica athenēsiū fuit admīstrata. Hec vrbs athenēsis quondaꝝ nobilissima fuit. nulli⁹ in digna p̄conij. tāta ei⁹ supfluit claritas: doctoꝝ pbōꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nīo tpe parui oppidi spēm gerit. In eo tñ saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est p̄ omnē greciā notata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētin⁹ quidā Mahometo tradidit: cū implorat⁹ latinoꝝ auxilijs null⁹ opem īuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis enim ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerua cantatissima mulier anno etatis Ysaac. 58. Apud tritonidē lacū appuit. Ex cui⁹ nomīe postea Tritonia appellata est. dicebaī t pallas a pallāte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigāte quē interfecit. Hec ḡppe iouis primi prōgenita fuit. q̄ apud rudes affros cū nūta aī nō cognita repisset nō solū affi sed ei greci eaz absq; matre ex iouis cerebro gentā crediere. cū ei⁹ origo min⁹ innotuit. Jpa eīn primo lanificiū omibus antea īcognitū adinuenit. Plaz ostēso q̄ ordine purgata lana: t dentib⁹ ferreis pectinata atz colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Ulū t lanifices fulones. tinctores. textricesq; puelle (teste ouidio tercio fastoz libro) ei⁹ festura religiose celebrare ceperūt. Usuz insup olei eo vsq; mortalib⁹ incognitū hecipa inuenit atz docuit. Jpa eadē (vt cicero ait) sapie dea t artū inuētrix dī. Tandez cū ei⁹ fama t numis reuerētia late diffusa fuit. in ei⁹ honorē tēpla cōstruxerūt. pcipue rome iuxta tēplū Jouis

Iste armauires septim⁹. sm Aug⁹. est octau⁹ rex assiriorū: sub q̄ de⁹ appuit ysaac. pmittēs ei q̄ pmiserat pri ei⁹: regnāte apd sicyonios leocippo ec. viij. rege.

Prometheⁿ his tpibus in archadia claruit. Ingeniū acutissimi ingenij t spectate peritie. q̄ hoies incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Sacra quoq; hoim prim⁹ de terra formauit. t arte quadaz veluti spm habētia mouēri fecit. Inde cū in altissimo caucaso mōte resideret astrologiā didicisset eā prim⁹ assyrios docuit. Insup etiā ignē e silice prim⁹ eduxit: vt plini⁹ testatus est. Usū preterea anuli (sed ferrei) prim⁹ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordial' vene portare suas sit. Tpe deinde pcedēte apud romanos statutū emanauit. vt liberti quesq; aureo vterent: liberti ui argenteo: et serui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyrioz: Locut⁹ est dō min⁹ ad iacob: repromittēs ei q̄ patrib⁹ suis pmiserat: q̄ sunt hec duo possessionē terre pmissionis id est chanaan. t bñdictionē oim gentū in semīe ei⁹ quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

Atlas t ipe archadie⁹ hac q̄z tēpestate. Uir mīte cōtemplatōis clar⁹ fuit. Qui astroz cursum puigili studio ꝓbendit. t prim⁹ de astrologia iter grecos disseruit: ꝓpter qd finxerūt cū celū portare. Quāuis idē mōs ei⁹ noīe nūcupet. Cui⁹ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi veniisse videat. Hic septē genuit filias nym

Belus iste fuit decim⁹ rex assy phas nūcupatas. Brioz sub q̄ mortu⁹ est isaac. Et regnauit sm Euseb anis. 52. Regnāte tūc apd sicyonios Adessapo. ix. rege.

Appollo cithara repit. Medicine artē inuenit quam frater su⁹ Esculapi⁹ ampliauit q̄ t fulmine interijt Iste appollo delphic⁹ clar⁹ habet. t p⁹ morte de⁹ habitus est. Is eīn a poetis phitonis t sapie de⁹ appellatus est. Qui medicine artis reptor t virtū herbaz prim⁹ cognitor vt Ouidi⁹ primo Metamopb. scribit. Medicina mihi est opiferq; p orbe dicor: et herbarum subiecta potentia nobis.

Iste fuit. xij. rex assyrioz sb q̄ mortu⁹ ē Joseph regnāte sicyonioz plemeo. xi.

Iste Jupiter de⁹ pdicat eiq; boue offerūt. prim⁹ etheris: t (vt aiūt) dei filius cui ꝓpriū nomē Lysania fuit. his tpibus apud archadiā magno in pcio habitus est. Cui⁹ ob virtutes id pclarissimū iouis nomē adept⁹ est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicit. Ibidēq; cū esset ingenij maximi vir. videretq; atticos rudes. bestialiq; ferme ritu viuētes. ante oia eisdē cōpositis legib⁹. illos publico instituto viuere docuit. Cūq; eos ad humanos mores redegisset. monuit eos deos colere. t aras. templa. sacerdotesq; istituit t multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū attici siluestres mirarent atq; cōmendarēt eū existimātes deū: Jouē vocauere regēq; suū ꝓfestim fecere

Iste fuit decimusnonus rex assyriozum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sicyoniorū. xij. ortbopole. Et argiuoz um. 5. Criaso.

Linea regū assiriozum

Lacedemonia fuit licaonie vrbs que est ꝓuincia in achaya sine peloponneso a lacedemone Jouis filio ex Taygeta condita. A qua ipa grecia regio nomẽ accepit. Hec eadẽ alio nomĩe etiã sparta dicta fuit. Herodotus tamẽ Spartaꝫ vrbẽ fuisse et lacedemoniã regionẽ In qua illa consisteret memorat In differenter tamẽ ꝓ alterutra. tam ab illo ꝙ ab alijs auctoribus legit. Sed quaꝫ ob causam sparta dicta fuerit Justinus tercio epithomatũ suoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempestate scilicet quĩquagesimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eoꝝq; regno consumpto principiuꝫ habuit Et acero in scõo de tusculanis questiõibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: pulus venaticus labor ꝛ militia in studio est ꝙ seruitus filioꝝ. Unde ꝛ varium habitũ ab alijs ferre cõsueuerãt dicente virgilio. virginis os habitũq; gerẽs ꝛ virginis arma spartane. Primus aũt lacedemonioꝝ rex fuit Euristeus quidã nomĩe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimũ. Is lacedemonijs primũ regnare cepit. Agesilaus aũt sextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducẽs. In iuuenili etate regnũ adeptus fuit. semp fidei obseruator. Lycurgus quoq; lacedemoniorũ princeps ꝛ legũ lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirand⁹. Inclit⁹ in precio habitus est. Hic lacedemonijs legẽ tulit. de quo plutarc⁹ valer⁹ ꝛ iustin⁹ ꝛ aristoteles in politicis mĩta scripsere.

Lacedemonia

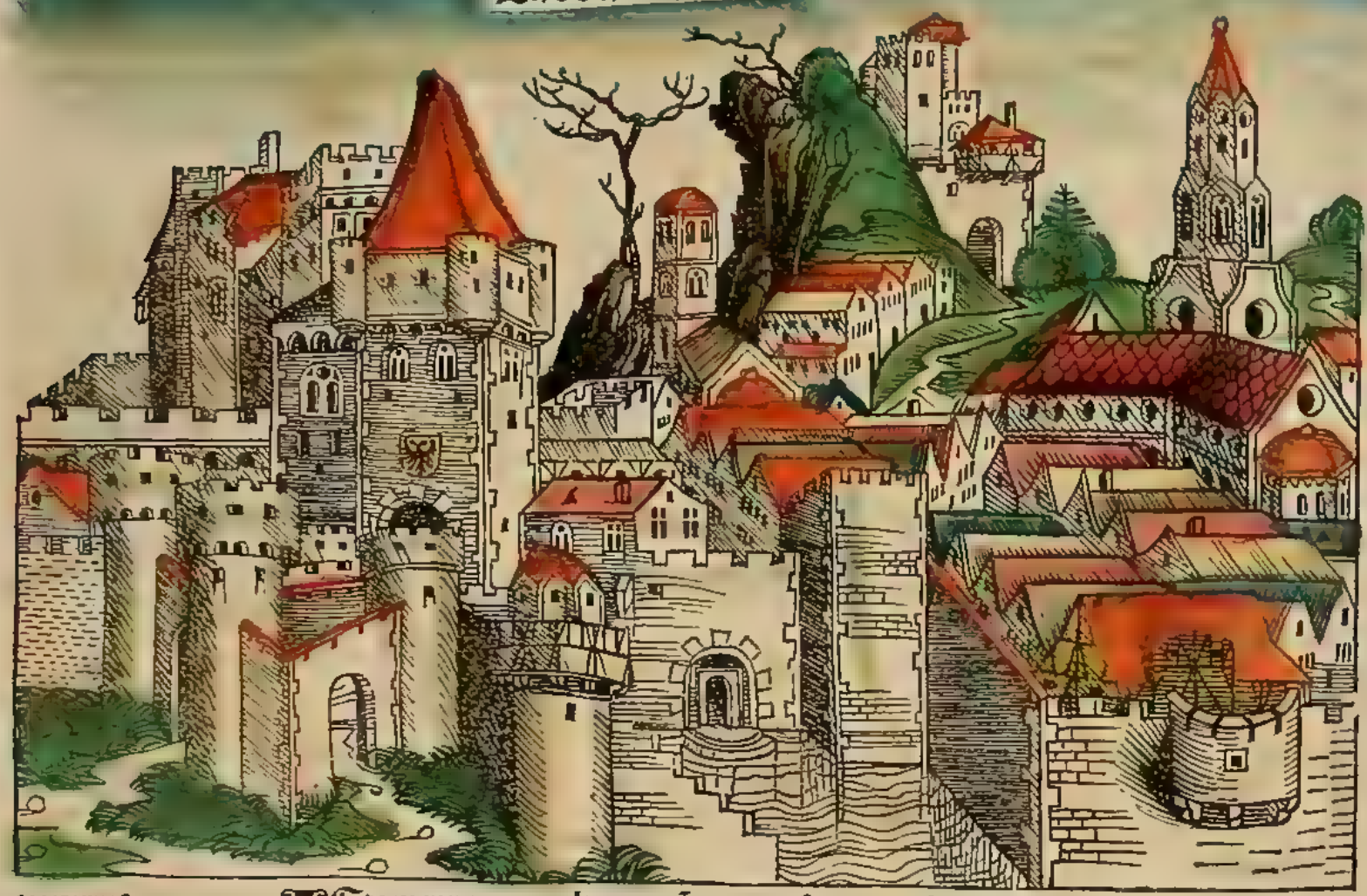

Mercurius

Iste mercurius multaꝫ artiũ peritus fuit. quas hoibus tradẽs deus credebatur. Primũ aũt deoꝝ nunciũ seu interpretẽ fuisse omẽs poete describũt. Dictusq; ẽ de⁹ facũdie. mercatoꝝ palestra. furũ nũcius. et interpres deoꝝ. Ipe etiã lyraꝫ septicordem comperit. Hic in oĩi doctrine genere et ꝙ maxie philice edoct⁹ fuit. vt dicaf eum sua virga et herbis tm mortuos fuscitasse. Un ꝛ post mortẽ inter deos relat⁹ ꝛ stellificat⁹ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie ꝛ eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Bach⁹

Iste Bach⁹ prim⁹ i grecia vinũ iuenit et ꝓ deo cult⁹ est. q̃ dict⁹ est liber pr̃ et argos cõdidit. Ipe est dyonisius bach⁹ filius Semele inde in mõo pagrãs simili modo domesticis regiõibus vinũ pbuit. potũ ꝙ ex ordeo germanos conficere docuit Secutusq; est eum Silenus illius nutritor.

Dinagir⁹

Iste Onagirus prim⁹ ad aratrum bones iunxit.

Amazones

Hec sũt mlieres Scythice iuxta fluuiũ Thanayn habitantes ferociss̃ime. q̃ assumẽtes arma ꝓ centũ ãnos seuissima bella ꝓfecerunt tã in Asia ꝙ i Europa. mltas vrbes deleꝝ ꝛ magnã asie ptẽ sbegerũt. Hac ẽ etate Amazones cuꝫ i asia regnãt In pmis marsepia et lampeꝝ q̃ epbesuꝫ Beiñ smyrnã et alias ciuitates ꝓdiderũt Exinde anthiopa. ꝛ ypolite p⁹bãc ozethia post illaꝫ panthasilea. Hãc occidit pirrus fili⁹ achillis apud troyaꝫ.

Hoc tempe regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exoꝛtū est: sub ynacho pmo rege. et duranit p. xiiij. reges vsqꝫ ad tpa iudicū isrl barach ⁊ delboꝛe. Tūc perse⁹ cri seo nō spōte interfecto timēs reliqt argos: ⁊ trāstulit regnū in micenas post qꝫ illuc regnauerūt aurite⁹ acre⁹. His tempibus scōm cōmestoꝛē (q dicit mgr hysto rie scolastice) phoꝛoneus fili⁹ ynachi et nyobis pmi⁹ grecie leges dedit: ac sub iu dice causas agi instituit. Et ꝓterea inris cuilis peritꝰ dicit eū locū (quē foꝛū dici mus in q̄ sez iura redduntꝰ) ab eo foꝛū denomiari. Hoꝛoꝛ ipi⁹ ysis in egiptuz nauigauit. Et quasdā apices lr̄ārū eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Ysin cuz yo diceret ysis ab eo dicta est qđ in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob h̄ p⁹ morte in nu mero deoꝝ in egipto recepta ē. Fili⁹ etiā phoꝛonei q̄ apis dict⁹ ē eodē tpe i egiptū. nauigauit quē filiū phoꝛonei uxoꝛ ysidis fuisse tradūt. ⁊ siliter ab egiptijs deificat⁹ ē. Ynachus a natiuitate isaac āno sexagesimo apud argos i thessalia pmu⁹ regnare cepit et regnauit annis. xo. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoꝛo neum eius successoꝛem.

Ysis pmo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiqꝫ litteras inuenit ⁊ leges edocuit. Et ysis appellata est. ꝓpter qđ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile nu mē fuit ob multarū virtutū prestantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q̄ ob patris metuz impulsa. acceptis quibusdā amicis suis. nauē cōscendit. Et ꝑsperovento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiqꝫ cū repissēt rudes pplos: illos terrā co lere docuit: cultamqꝫ: semina ꝓmittere. ⁊ tandē fruges col lectas in panē ꝓficere. Ideo eā e celo lapsaz crediderunt.

Phoꝛoneus pmi⁹ in grecia leges instituit. Hic ha buit frem qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓpter qđ a rudi populo inter deos cōnumerat⁹ est: ⁊ ei boues ymolabāt dictusqꝫ ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū i thessalia. ⁊ fetōtis fabulaz in cēdiū: ⁊ vocat⁹ ō deucaliōis. q̄ in ei⁹ regno maxie fuit.

Bos i egipto exit ō flumie i festo Serapis ⁊ eleuat⁹ i aere et rursuz itrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit⁹ a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū ra uigio venisset. ⁊ ibi mortuꝰ. fact⁹ est a ceca gēte oīm ma ximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis superstitio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo ꝙ vnus coleret. et illo mortuo. dēmones vitulū simulē ibidē ꝓcurabant. ad decipien dum rudē pplm. Intꝛevenit ꝙ filij isrl similiter delirabant in oꝛeb vtz. Quid'em hac stultitia miserabili⁹ in hoīe rationali.

Argus iste quart⁹ rex argiuoꝝ fuit. ex cui⁹ nomīe illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoratus. Hoc etaz tpe

grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminib⁹.

Vir sctissimus patientie insigne specimē: In Idumea ⁊ arabie finib⁹: ex zareth ꝓle ma tre⁊ bosra nasc⁹. Hic erat iust⁹. rect⁹. mode stus. prudēs. grauis. tpibus pdēter vtēs: Idez q̄/ qꝫ contrīēs. ac mirūmodiz patiēs. Ex uxoꝛe sex filios ⁊ femias tres suscepit. Duces q̄ppe inter om/ nes sui tpis oriētales: Cui⁹ possessio septē milia ouī um fuit. tria milia camelоꝝ. Quīquagīta iuga bouz quingēteqꝫ asine ac familia multa nimis. Cui⁹ ani mi fortitudinē vt dn̄s certo argumēto cōprobaret: pmisit vt a diabolo tentaret⁹. Qui accepta potestate oēm eius substantiā. filiosqꝫ omnes ⁊ filias pdidit: eūqꝫ grauī vulnē vlceraut. quib⁹ in omnib⁹ Job la bijs suis ñ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abstulit ⁊ē Ad cum demqꝫ cōuersus dominus: Omnia q̄cunqꝫ ei a pncipio fuerāt duplicia addidit. Fuguit deiñ Job p⁹ flagella quadragīta ⁊ cētuz annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsqꝫ ad quartā gene rationem. ac sic senex ⁊ plenus dieꝝ mortuus est.

Linea regū Gercozum

MOyses verus: et omniū prophetarū summ⁹: historiographoꝝ pr̄inceps: vir sane mānsuetissimus: sup oīnes gentes pplm dei de egipciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipe em dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictiōe extitit. Cui dns in mōte synay gloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cōburentē Cum enim moyses pasceret oues ietro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q̄ tm nō cōburebat: p̄cipies ei vt in egyptū descenderet. ad liberandū pplm isrl: Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̄ de paulo apostolo scriptura testat in hac fragili carne. Ille in carcūcisione: Iste in p̄putio testimoniū de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

ISte Aaron moysi frater vir sanctus. ⁊ insigni eloquētia ornat⁹ digne summū sacerdotiū sibi assumpsit ⁊ testamentū eternū sibi ⁊ filijs suis statuit. filiusq̄ ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui primus stolaꝝ sacerdotij tradit. Obijt aūt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

IEsu tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu peracti sunt a deo pro eo q̄ ignē alienū obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

Linea christi

Iste Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum aliis trepidantib⁹. ꝓpter qđ regale stirpe meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta filius beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitarum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dñm prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtempare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem qꝫ nec ad dextrā nec ad sinistram deuitari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ꝓgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ⁊ percutiet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ꝛc occiditur. Balaam

Naason anno mūdi. 3688 Josue p⁹ mortē moysi a deo iudex ꝓstitut⁹ fuit sup israˊ vt pplo terrā diuidēt. Missusqꝫ ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. ꝗ ei ⁊ domui ⁊ familie sue ꝓmisert immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occīte dimisit eos abire ipsiqꝫ via patefacta p iordanē miraculose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domi viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ virīs. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē cētesimo ⁊ decio vite sue Anno ī mōte effraim sepelit

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppressiōe regis mesopothamie. quē etiā peussit. Hic habet qꝫ angel⁹ dñi apparēs arguēs filios israˊ de trāsgressione legis imꝓperās bñficia eis a dño collata ad fletū eos induxit. qꝫ plurib⁹ vicib⁹ recessert a deo. ꝓpter qđ traditi sunt in seruitutē plurīū tyrānorū et penitetes liberati sunt p diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe reciduauerunt in mala.

Iste Aioth peussit eglon regē moabitarū et libauit israel. fuit enī vir fortis et vtraqꝫ manu vtebatur pro dextera.

Sangar filius Anath occidit sexcētos ex philisthijm vomere volentes intrare territorium corū. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Sysare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Moyses frater aaron ⁊ filij ıſrl̄ cū fuiſſent in egipto. cccc. xl. ānis. Que cōputatio accipit̄ a p̄ma pro miſſione facta abrahe i meſopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs ıſrl̄. Qui poſt. x. plagas q̄ bus de egiptū attriuit, p̄ceſſerūt p deſertū vſus mare rubꝝ. ⁊ pharaonē penituiſſet pp̄lm dimiſiſſe: angelo eos p̄cedēte i die i colūna nubis ⁊ nocte i colūna ignis. vñ ⁊ pharao ꝯgregat̄ exercitib⁹ ſuis et curribus inſecut⁹ ē eos vt reduceret i egiptū. Moyſes p̄m⁹ iuxta p̄ceptū dñi agno paſcali comeſto cū pp̄lo ıſrl̄. videteſq; filij ıſrl̄ appꝛopinq̄re egiptios: cēperūt murmurare ꝺ moyſen q; eduxiſſet eos de egipto. Oranteq; moyſe ⁊ ex dñi iuſſione extēdēte vgā ſup mare rubꝝ. diuiſe ſunt aq̄: factis vijs i medio maris: p q̄s incedentes libere filij ıſrl̄. pharao p dictas vias cū ſuis exercitib⁹ inſeq̄bat. ſ egreſſis oib⁹ de pp̄lo hebꝛeoꝝ moyſe extendēte vgā ſup mare. reuerſe ſunt aq̄ vt p̄us ſūmerſis pharaone cū ſuis i mediis fluctibus. Cecinerūt ꝫ moyſes cū pp̄lo. ⁊ maria ſoꝛoꝛe eiꝰ cū mulieribꝰ timpaniſtris canticū iſtud dño. Cantemꝰ dño glozioſe ⁊c.

De Raphidin poſtea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices eiꝰ. Ibiq; mādauit dñs eis p moyſen vt filij ıſrl̄ ſe ſcificarēt ⁊ lauarēt veſtimēta ſua duobꝰ diebꝰ: ⁊ tercia die aſcenderēt ſup mōtē. nulluſq; accederet nec etiā tangeret ipm mōtē nec tumētū. alioq̄n moꝛeret̄. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊ tonitrua audiri: ⁊ ſonit⁹ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes, denſiſſima operuit mōtē in q̄ intrauit Moyſes ad recipiendū legē. His pactis dedit dñs legē pp̄lo ſuo i mōte ſynai tercō meſe egreſſiōis de egypto. Que ler diuidit̄ i tripler genꝰ p̄ceptoꝝ. ſ. moraliū. iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia q̄dē ſunt. x. p̄cepta que hītur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia ſparſim i dīſis locꝭ pētateuci p̄cipue i deutonomio. ſ reducūt ad decalogū. ⁊ h̄ ſp obligauerūt ⁊ obligabūt ad obſeruātiā eoꝝ. eē oēs natōes. Et p̄ia tria ſculpta i vna tabl̄a lapidea nos hīt ordinare ad deū. alia. vij. ad p̄xim. Judicialia aūt ordīata erāt ad ꝓſeruandū pacificū cōuictum pp̄li adinuicē ⁊ bonā ciuilitatē. ſicut ſtatuta ciuitatū. obligabāt ſoluꝫ illū pp̄lm vſq; ad paſſionem xp̄i ⁊c.

Jtulum cōflatilem filij israel hisdem etiā temporib⁹:egiptior moze(Qui bustridē adorabāt)si-
bi fecerūt:Cū eīn Moyses cū dño in mōte morām faceret. ꝑpul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis de
os ꝙs colerēt. ⁊ precederēt eos:Quib⁹ bur restitit;sputis ab eis(vt traditē)suffocat⁹. Aaron timēs
ait. Tollite inaures aureas vxorū ⁊ liberor. Quas cū accepisset:formauit ex eis vitulū cōflatilē opere fuso
rio:Et dixit pplus:Hij sunt dij tui israel:qui te eduxerūt de terra egipti:fecitq; aaron altare. ⁊ in crastinū in
dixit solennitatē. Mane surgētes obtulerūt hostias:seditq; pplus māducare ⁊ biberē ⁊ surrexerūt ludere id
est adorare. Tūc ait dñs ad moysen. descēde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando:dimitte me vt deleā eos. Cui
moyses. Queso dñe quiescat ira tua :ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā ꝓmise-
rat. Placato dño descēdit moyses ferēs secū tabulas lapideas scriptas digito dei:Cui occurrit iosue dicēs :
Ululatus pugne est in castris:Cui moyses:imo vox est cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ⁊ choros
et irat⁹ ꝓiecit tabulas:et cōfracte sunt. Et post repbensionē aaron de fabricatiōe vituli. ⁊ ei⁹ excusationem:
vitulū cōbussit. ⁊ massas in puluerē redegit. quē sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarū
apparebat:precipiens leuitis vt secum acciperent gladios. ⁊ omnes reos signatos puluere occiderent. Ce
ciderunt eo die multa milia virorum .

Moyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ lege dīna meruit accipere. Mādauit dñs ei q̄ faceret Archaz de lignis setthim. Que sunt impu/ tribilia. Cui⁹ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vni⁹ cū dimidio. ⁊ similiter al titudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū siue tabu- lam aureā eiusdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cui⁹ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum eminēs arche sicut cooperculū. qō dicebat oraculū: Per vtrūq; latus lōgitudīs erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ p eosvectes de lignis setthim de aurati mittebant. Quib⁹ archa ferebat. nec vnq̄ extra hebant: Extraq; vero pte oraculi. seq̄ in duob⁹ angulis anteriorib⁹ positi sunt duo cherubin aurei. vn⁹ al terum respiciebat. versis tamē vultib⁹ in propiciatoriū: duabus q̄z alis expassis. ⁊ mutuo se tangētibus ve labant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habebant in sctā sctōrum: In archa aūt posita fuerunt vrna aurea māna hns: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari potuit Imaginatio inspicētis cetera suppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij scōm Rabi salomonē.

Figura Arche scōm doctores catholicos.

Simili modo aut dñs Moysi. facies mēsam de lignis setthim aureis lamibus cooptaz. hns quattuor pedes: In singlis vero pedib⁹ erat anul⁹ aure⁹: In anulis vero vectes aurati. quib⁹ ferebat mēsa Erat aūt labiū in ea p circuitū sicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita q̄ medietas sup mēsam eminebat. ne suppositā caderēt. Altera medietas inferi⁹ ad decorē pēdebat. Et ponebant sup eaz duodecim panes azimi: Seni alternis: Et singulis supponebat patena aurea cū thu re. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes ⁊ calidi im ponebant: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacer dotales dicebant. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ⁊ tollerēt. licet nō obseruarūt: Dicebantur quoq; panes ꝓpositiōis. Quia positi erāt coram dño in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioz israel.

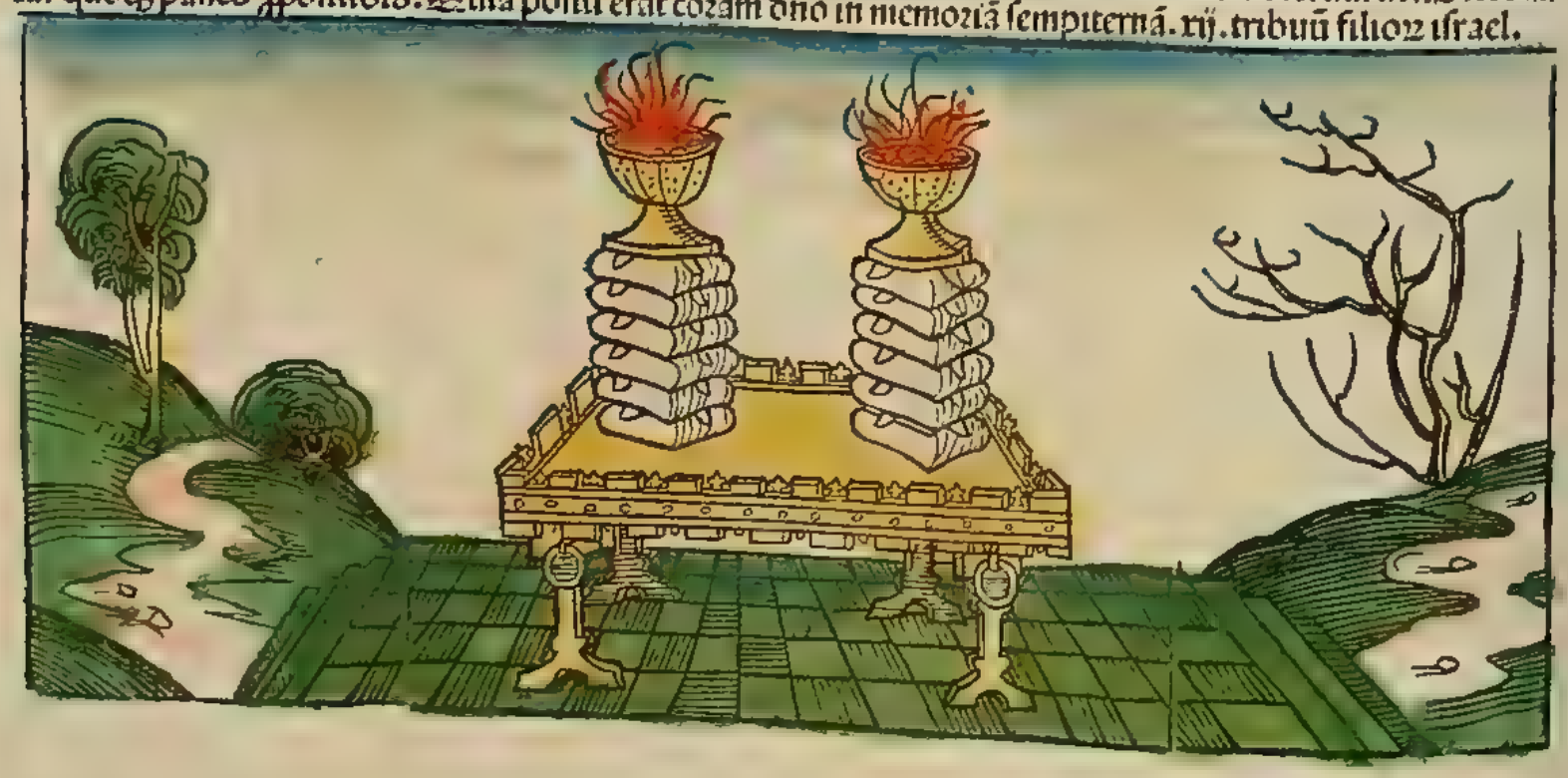

Recepit quoq; dñs fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius hastile basi infixū erat ferreū sup vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Vbi aūt calamoz capita inter se iungebant tanq; duo ciphi erant in modus nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flozes recurui. quasi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in hastili essent quiq; calami in hūc modū copulati. Quattuoz ibi iūcture erāt. Quarū queq; habebat ēsi ciphos duos iūctos ⁊ sperulas sil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hns tres pedes. Et sursuz bēbat sex calamos egredientes de hastili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes sursuz obliq̄. Quousq; ptingerēt ad altitudinē hastil': In hastili vo quattuoz ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita q; duo ciphi posiri vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dispositos vt calam⁹ p̄ medius ciphi trāsiret: Sperule q; sil' ⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ ⁊ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. ptibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūq; vero modo factū fuerit in sūmo. vij. bēbat capita eq̄lia: sup que ponebātur septez lucerne auree: Ita q; vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes luceme. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quib⁹ oleū infundebat lucernis. Erāt q; forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licima: ⁊ cū quib⁹ amouebatur. illud qđ erat cōbustuz de licinio. et residuū licinij ad incendenduz aptabat. Vasa q̄z plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Oīne aūt pond⁹ ei⁹ cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei vo dicūt centenariū auri: Ne scit pfecte pond⁹ quāq; magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus pficiendū. Positū aūt erat ad austruz cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. Deinceps videri potest.

Altare quoq; holocaustorū siue sacrificior iussit dñs fieri de lignis setbim. Erat aut altare quadratus In longitudine ⁊ latitudine. v. cubitor. Et in altitudine triū. Eratq; concauū instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operti erāt ere intus ⁊ extra: siue lamis eneis: vt vri nō possent: Area ei⁹ siue arula erea erat tanq; fundus arche. sup quē fiebat ignis: Qui p fenestrā que erat in latere orientali impo nebatur. In quattuor angulis superioribus erāt extra quattuor recurua cornua. In qbus quattuor cathene anulis inserebant. de quib⁹ dependēs craticula erea in modū rethis facta. vsq; ad mediū altaris descēdebat sup quā cremāda in odorem dño ponebant. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in q- bus vectes imponebant de lignis setbim opti ere ad portandū altare. Positum autem erat altare ante tab⁹ acu lum sub diuo.

Altare holocasti scōm latinos

Altare holocasti scōm hebreos

Statuit q̄z dns Moysi dicēs Q̄ sacerdotiu ictīm Aaron fri suo dare deberet. Ordinationēq̄z de vestimentis sacerdotalib⁹ fiedis p̄mittēs: Quattuor erāt vestes cōmunes oībus sacerdotib⁹ etiā minorib⁹: femīnale lineū: tunica de bisso dupla p totū. Balteus lat⁹ q̄si digit⁹ quattuor. cū pulchra varietate. Et thyara de bisso. quā gestarūt in capite. tendēs suptus in acutuz. Sup hec quattuor p̄mijs vestib⁹ induebat sūm⁹ sacerdos: p̄cia erat tunica tacticia. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erāt tintinabula t malogranata intexta. Scōm ornamētuz suphumerale sine manicis. descēdēs vsq̄z ad renes. adeō vt supcingi posset. cū varietate pulchra: Terciū rationāle q̄drāgulū duplex. In q̄ erāt duodeci lapides p̄ciosi. Quartū ornamētū erat Balthe⁹ seu cingulū de quīq̄z colorib⁹: Quītū erat mitra tacinctina in capite sup bissinaz: Erat aūt sextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua thetragramato inscriptū: facta ut in de ad modū corone. Que ptendebat ab aure ad aurē per frontem.

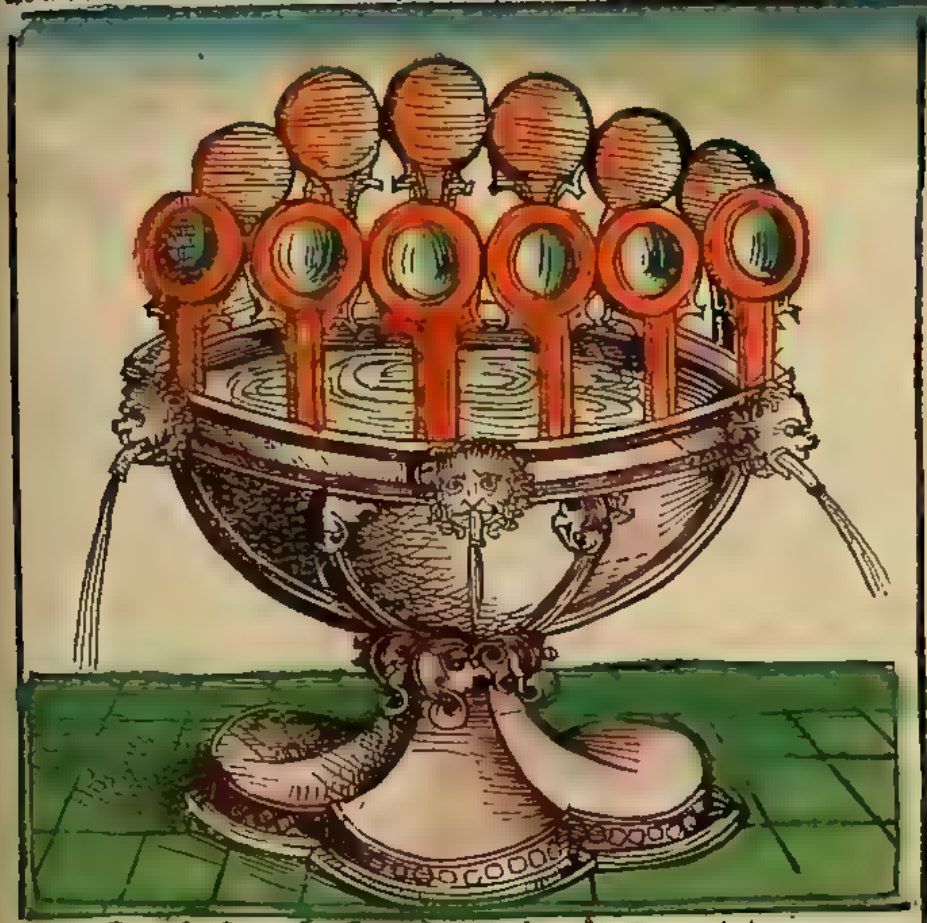

Figura sūm sacerdotis cū suis vestibz

Locut⁹ est iterū dns ad moysen. Facies t labiū eneuz cū basi sua. vas scz lauatoriū. qđ alibi labzū t luter (vt Rabi salomō ponit) vocitat. Qđ erat inter tabernaculuz t altare holocaustoz: In q̄ missa aq̄. lauabāt sacerdotes manus suas t pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt: Similiter ingressuri tabernaculū. t egressuri: vt aarō t filij ei⁹ fecerūt. portātes de sanguine hostie īmolate p̄ p̄tis populi. Et q̄n accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qđ dī factū de speculis mulierz excubantiū ad ingressū tabernaculi: Vel potiꝰ in circuitu labij suprem⁹ circūposita specula fuerūt: In quib⁹ sacerdotes videre possent: si facie vel veste maculam abluendam haberent.

Dixit quoq̄z dns Moysi: vt faceret tabernaculū in huc modū. Tabernaculū erat dom⁹ deo dicata Quadrata t oblōga: tribus clausa partetib⁹: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit introitus ab oriēte: vt sole oriēte radijs ei⁹ illustraret: modo introit⁹ eccīaz fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitoz: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethī. xx. stātes. Quaz vnaquaeq̄z i lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudie digitos q̄ttuor: In latitudie cubitū t semissem: Jungebant aūt sibi mutuo: Et erāt maurate ex vtraq̄z parte. Supposite vero single duab⁹ basib⁹ argenteis p̄foratis. Eodē scemate erat factus paries aquilonar⁹: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule p omia si-

miles. In medio aūt tabernaculi mādauit dñs fieri p latitudinē velū pulchrū appēsus sup quattuor colum-
nis: Qđ diuidebat sancta a sanctasctōꝝ. Habebat aūt quadruplex operimentū: scz de cortinis intextis va-
rijs colorib⁹: de sagis alicinis. de pellibus rubricatis. ⁊ de pellibus tacinctinis. Cetera de vectibus anulis.
Cortinis ⁊ Fagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quātū ad tabu
las et bases quibus infiguntur.

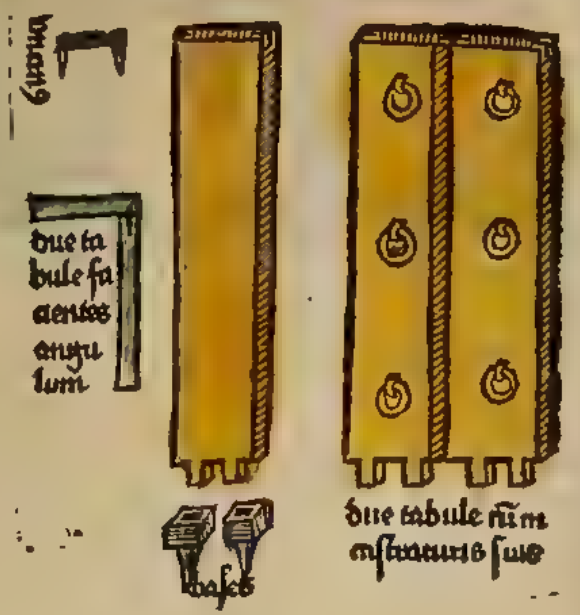

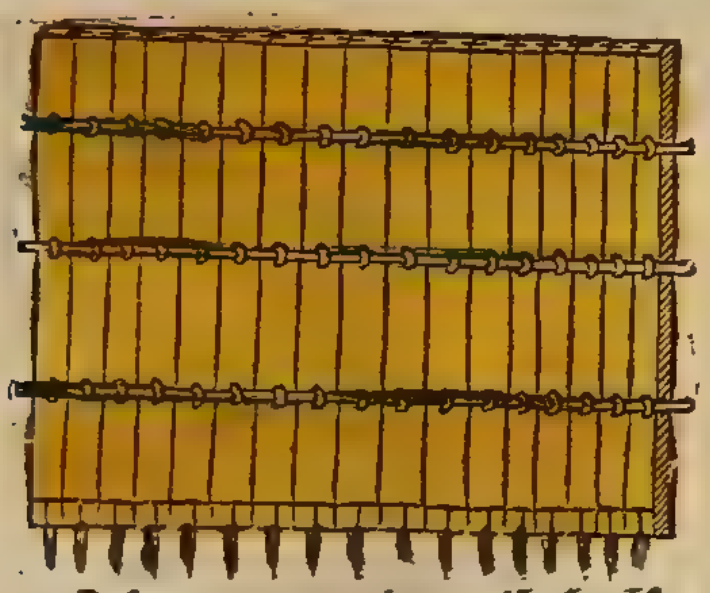

Moyses primo anno tabernaculū dño cōstru
it. Et septez mēsibus op⁹ pficiēs. mēse pmo
anni secūdi prima die erexit. Iudei quocz p Moy
sen legē sic cū lris bre ceperūt. Iterū dñs ad moy
sen ait. Cū filios israel numerab: dabit qsq; pciuz
p aīa sua: ne sit ī eis plaga dimiduū sicli. iuxta mē
surā sanctuarij. Sicl⁹ vigīti obolos bz: Et hec pe
cunia ad vsus tabernaculi reponebat. Cōpletisq;
hmonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digi
to dei scriptas. Qpe diuīo nō hūano inscriptas de
calogo ex vtraq; pte. Et vt hebrei tradūt in vno la
tere figurata. similē figurā ī alio opposito dabāt.
qđ miraclo asserebāt. Ceteri sculpta uerat lris
dicebāt. Preterea catholici doctores ⁊ pcipue di-
uus Augus. tria pcepta in pma tabula testimonij
que hoiem ad deū ordināt. In scda septē q̄ ad pro
ximū ordinant scripta ponūt. Rabi mō Salomon
et hebrei quīq; in vna ⁊ q̄nq; ī alia pcepta distin-
guunt. Postea vo vt ī figura vituli videt. descen-
dens Moyses ⁊ vidēs vitulū ⁊ choros irat⁹ pro-
iecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularū scōm doctores aliqs

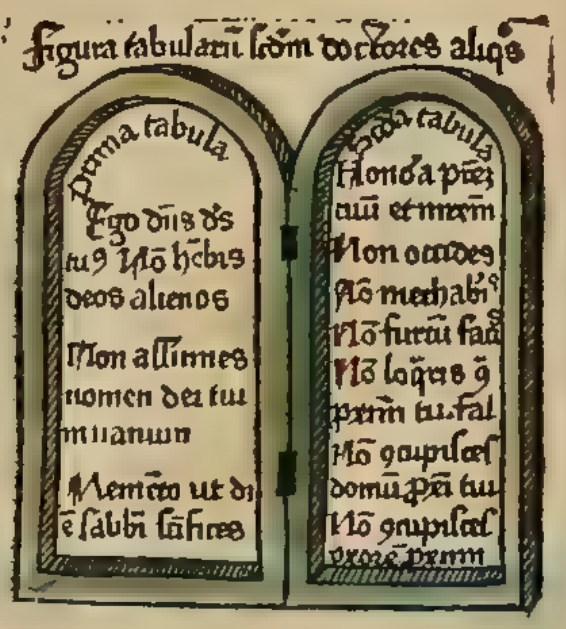

Figura tabularū scōm doctores hebros

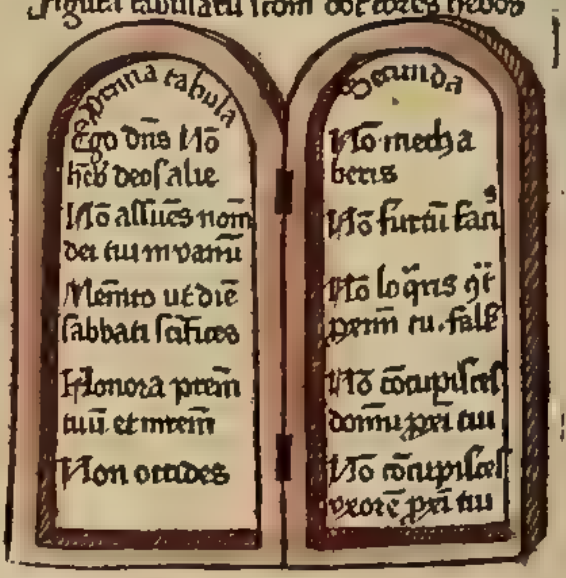

Ut ea vberius clarescant posita est hec
figura duarum tabularum.

Linea regũ assiriozum

Aptheros Eructoni⁹ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vsum inuenit. hui⁹ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrãt. Et post ibidẽ fili⁹ regnauit ⁊ dictus fuit auidis legesq; fecit et prim⁹ boues aratro iunxit. Erictonius Athenẽsiũ priceps prim⁹ in grecia quadrigã excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsuq; litterarũ tradidit. ⁊ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B Ɑ D Alpha vita Ɠãma Delta.

Α·Β·Γ·Δ·

Corinth⁹ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primũ a Sysipho latrone Eoli sup Ischmõ i medio maris ionij; ⁊ egei cõstructa fuit. Octuagesimo etat⁹ moysi ãno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ ⁊ apud virgiliũ Ephyreaq; era. Mã Corinthij in ere fundẽdo pricipatũ obtinebãt Eo q; ibi pulcherria ⁊ artificiosa eiusmodi eris fiebãt vasa. Sz p⁹ b euersa ⁊ ab Corintho Orestis filio istaurata Corinth⁹ cognoiata fuit. Vltio a romanis accensa nũq; coaluit vt oñdit flor⁹ ⁊ iustin⁹. Fuitq; teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios pmũ imperiũ assumpsit ⁊ regũit Atletes grecus luctator victoriosissim⁹. Regnatũq; ẽ in Corintho sb regib⁹ duodeci. annis 52 5. Postea respublica p annuos magistrat⁹ gubernari cepta est. Poloponesus ,puicia quã hodie latini Morea vocãt toti⁹ grecie quondã arx dicta regio ẽ pene insula. haud vlli terre nobilitate p⁹ ferẽda. Inter duo maria Egeũ ⁊ Ionũ. plitani folio similis. Angustiavñ ,pcedit Ischmos appellat. in ea strictura q̃ Cherroneson efficit ciuitas ẽ chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sz has ipas angustias (vt plin⁹ retulit) pfodere nauigabili alueo tentauere Demetri⁹ rex Cesar dictator cay⁹ princeps. domici⁹ nero infausto (vt oĩ exitu patuit) incepto Greci pncipes postq; Turcor; potẽtia europã penetrauit ex mari ad mare ,pducto p angustias muro peloponessus a reliq; grecia disiũxerũt. Horũ examiliũ vocauere Corintheos ab idolor; cultura ad verã dei religionẽ Paul⁹ aplus ratiõib⁹ ⁊ doctrina atz miraclis ptraxit. Hũc ea regio tota impio Turcor; adiecta est.

Corinthus

Carmētis

ISta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas in
Lucnit. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.
ISte Balmon filius Naason. nat⁹ est anno mūdi scōm. lxx.
Interpretes. 3725. hoc est ante natiuitatē xp̄i. ā 474. Hic
fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit̄. et cū Josue terras
promissionis intrauit scōm glosam duxit in matrimoniū Ra/
ab meretricē vel vt Lyra vult hospitalaniā. Josue. 2. capitlo.
ITalus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem
condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit.
a quo tota ytalia nuncupata.
OE isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̄ isto tpe
fuisse creditur: Hic de yetro cognato Moysi descendit. ⁊
conuersus fuit ad Judaismum.

Ytalus Rex

Rechab

Linea christi Balmon

HEc ciuitas antiquit⁹ Ze
nereth alias Cynaroth
vocata ad littora maris
sita Tyberiadis dicti inter orie/
tem et austrum ad duas leucas
a bethulia monte distās vbi Ju
dith holofernem occidit. Hein/
de ab herode Tetrarcha gallilee
instaurata: in honorez Tyberij
Cesaris Thiberiadis appellata. nūc Tybenas est vocata
in ea xp̄s Matthēū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope
hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse phibēt. Et in ea terminat regio decapoleos a decez ciuitatibus
principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē ⁊ aque
immobilitatē mortuū mare dicit̄. Nas neqz ventis mouet̄ resistente turbinib⁹ bitumie: quo aqua stagnatur
Neqz nauiganōib⁹ patēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt̄. Nec materiā vllā sustinet vlsi
que alumine illustrat̄. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Un ⁊ nomē. Nullū corpus aialium recipit
Thaum camelicqz fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia passuuz. Latitudine
maxima viginticiqz implet. minima sex.

Tyberias als Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotiēsq; nomia variarunt. quoꝝ oīm primus dicit fuisse Janus. qui pallacium extruxit qđ Janiculum dicit. Postea p magno tꝫo habit⁹ est. Figurat aūt cū duab⁹ facriebus. atq; in principio anni ei⁹ festus celebrat. Ob hoc q; esset finis p̄teriti principiūq; futuri. Et inde mēsis ianuari⁹ est dict⁹ Ideo bifrons dicit.

Saturnus pater iouis rex cretenſ tpe ysaac regnare cepit: fili⁹ Arij filij Ninie filij nini filij beli nembzotidis. postea expulsus a regno Cretense p filium suū Jouē. Videſ igit Jan⁹ saturnū velle cuiuliter viuere et vineas colere ac docere suscepit cū benigne. ⁊ cū eo regnū partit⁹ est ⁊ genuit ibi saturn⁹ picū. q̄ post cū regnauit Alij vocāt eū stercē al. stercutū. qz ab eo tanq; a pitissimo agricola inuētus est vt in fimo aialiū agri fecundarent. Ideo cum deū agri fecerit et totius ꝓsperitatis post mortē ei⁹. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat em̄ vultu tristis senex ⁊ capite can⁹. falcem in sinistra tenēs. dextra vero flammiuomū draconē. tristis qz regno crete pulsus. vel qz ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex qz sidus istud frigidissimū in effectu. ideo capricornus et aquari⁹ (q̄bus p̄est saturn⁹) sunt signa frigida. can⁹ qz pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis signis. falcē gessit qz agricultura inuenit. vel qz scōm Seruiū inimicus est humane nature. qz frigidissim⁹. ideo scōm eius in sinistro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce demit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: cū oīa tpe cōsumerent. vel etiā draconē in dextra portauit qz finis est anni: p̄ iouis dicitur. qz eo supior scōm m̄tos habet. Glauco cooptus fuit amictu. qz stella ei⁹ frigide ⁊ aq̄se est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē boū tm̄ puerilis: Delectat em̄ diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis soror atq; ꝓnupta ea etate fuit. Hec errore gētilium deoꝝ regina dicta fuit et ꝓterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruꝫ fecerūt deam sic et cōiugij. Et ideo parturiēt⁹ ipam p̄esse voluerūt. Illi insup insignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄z tanq; regine excellentissime. xiij. nymphas pediſseq; assciscerūt vt in cui⁹ ꝓsona virgili⁹ dixit. Fūt mihi bis septē p̄stanti corpe nymphe: In cui⁹ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cui⁹ caude dē Ouidi⁹ eā argi pastoris fuisse a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ post mortem inter deas relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

Picus saturni filius primus rex laurentuꝫ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus est.

Faunus scōus rex laurentum fuit; qui etiam deus fuit eorum qui sic voluer̄t vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veterib⁹ nūcupate. vel ab vni⁹ delfidis nomine: vel a consilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuisse. Primā fuisse de persis. Cui⁹ mētionē fecit Nicanor q̄ res gestas Alexādri scripsit. Secundā libicā. Cui⁹ memīt Euripedes. Tertiā delphicā. de q̄ Crisippus loquit in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄z neui⁹ in libris belli punici: Piso in annalib⁹ notat. Quintā erythreā: q̄z Appolodor⁹ affirmat suā fuisse cuē. Eāq; grais illiuz petētib⁹ vaticinatā peritur̄ā esse troyā. Sextā samiā: de qua scripsit Eratosenes in antiq̄s annalib⁹ samioꝝ repisse se scriptū. Septia Cumanam noie Almatheā. que ab alijs Demophyle notat. Eamq; nouē libros attulisse ad regē Tarquinū priscū: Et p eis trecētos philippeos postulasse. regēq; aspernatū precij magnitudinē ⁊ m̄lieris insaniā. Illā in cōspectu regis tres combussisse. at p reliq̄s idē preciū postulasse. Tarquinū multo magis mulierē insanire putasse. Que demuo trib⁹ alijs crustis. cū in eodē precio p̄seueraret: motū esse regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quoꝝ postea numer⁹ sic act⁹: capitolio refecto. qđ ex oībus ciuitatib⁹ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allatiq; fuit romani: cuiuscūq; Sibylle noie fuerūt. Octauā belleſpontica in agro troyano natā vico marmeſſo tpibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē nomie Albuneā que tiburi colit vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tm̄ Erythrea. q̄ celebrioꝝ inter ceteras ac nobilioꝝ habetur.

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄si admirās. ⁊ sinistrā manū tenēs ostēdendo dorsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Germinabit vt radix. Siccabit vt folium. Nō apparebit venustas ei⁹: Circūdabit aluꝰ materni⁹: ⁊ florebit deꝰ letitia sempiterna. ⁊ ab boibus cōculcabit. Nascet ex matre vt deꝰ: ⁊ cōuersabit vt pcōr: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla Libica

Sibylla libica ornata serto viridi. ⁊ florū in capite. vestita palleo honesto ⁊ nō multū iuuenis dicit sic Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dñs densa tenebraꝝ ⁊ soluetur nexꝰ synagoge. ⁊ desinēt labia boim. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dña gentiū. ⁊ regnabit in muscōia. ⁊ vterꝰ matris eiꝰ erit statera cunctoꝝ.

Sibilla delphica

Hec sibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata. prophetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capitu in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet̄ propheta absq; matris coitu ex virgine eius.

Sibilla frigia

Sibylla frigia induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. p dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ firmabit consiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibilla samia

Sibylla samia a samo insula iuuenis. hñs formosum pectꝰ subtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet diues ⁊ nascet̄ de pauperula. Et bestie terraꝝ adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla europa

Sibylla Europa decora iuuenis. facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicat sic. Veniet illeꝰ transibit colles ⁊ lances olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dñabit̄ in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica

Sibylla Persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. ⁊ signet̄ dñs in orbē terraꝝ. ⁊ gremiū virginis erit salus gentiū et pedes eiꝰ i valitudie boim. Inuisibile vbū palpabit.

Sibilla cumana

Inueni etiā alia dicta cuiusdā sibylle cuiꝰ nomē n̄ inueni de xpo testificātis videlicz. Exurget mulier de stirpe hebreoꝝ nomie Maria. hñs sponsuz nomie Joseph et pcreabit̄ ex ea sine cōmixtiōe viri de spūsctō filius dei nomie Jesus. Et ipa erit virgo ante partū ⁊ virgo post partuz. Qui vero ex ea nascet̄ erit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo et adimplebit legē Judeoꝝ: ⁊ suā adiūget ppuā. ⁊ pmanebit regnū eiꝰ i secla seculoꝝ. Venietq; sup eū vox dicēs Hic est filiꝰ meꝰ dilectꝰ ipm audite. Mortuoꝝ resurrectō erit: et claudoꝝ cursus velocissimꝰ. Et surdi audiēt. ⁊ cecī videbūt. loquent̄ nō loquētes. Et de quiq; panibus et duobus piscibus multa hominuz milia saturabunt̄.

Sibilla cumana religiosa

Ventos compescet verbo. mareq; furiēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse berithrea ait. In vltima etate humiliabit̄ deꝰ humanabit̄ ples diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq; sibi ex piscatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in bardania re/
gnauit et troyã condidit.

Anchises

Anchises ex dea venẽ ꝑm erro res gẽtiliũ ge nuit Eneaz. q̃ in ytalia reg̃ nauit vt patuit.

Laomedon

Laomedõ rex troye occidit̃ ⁊ Jxio na filia eius ca/ pit̃ ⁊ ducit̃ i gre ciã ꝓpt̃ q̃ bella g̃uissima secu ta sunt et mala horrendissima

TRoya regio minoris asie in q̃ Jlion fuit ciuitas cantatissima. Nõnunq̃ vero ꝓ ipa vrbe troya po/ nitur. Et ꝑm homerũ oĩm que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiũ quidẽ insignissima est troya. Hũc aũt ingens Troya totꝰ asie columẽ ita extincta est. vt vix vestigiũ aliqd̃ appareat. qd̃ Ouidꝰ inq̃t. Jam seges est vbi troya fuit. Silter virgilius. Campꝰ vbi troya fuit. Cũ ea exusta lapides ⁊ quecunq̃ alia inde ablata sunt. Talis finis humanaꝝ rez. Tros aũt Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis aioth iam veteranꝰ dardaniã venẽs Troyã cõdidit. vir armoꝝ pitissimꝰ. ampliato regno ex suo noĩe regio nem q̃ prius dardania dicebat Troyã appellauit. Bardanꝰ em̃ fuit ex Joue ⁊ electra filia Athlãtis genita. Js ad phrigiã deuenit quã dardaniã nomiauit. Ex quo natꝰ Erichtoniꝰ ex eo tros qui iusticia ⁊ pietate lau dabilis fuit: Jsq̃ vt memoriã sui nois faceret Troyã appellari iussit. q̃ duos habuit filios. Jlion Asara. cuiq̃ primꝰ maioꝝ natu regnãs troyã de suo noĩe Jliũ noiauit. Jlio laomedõ fuit filius ex quo priamus natus est. Js troyã pꝰ suã primã diruptionẽ reformauit ⁊ exornauit. ac vrbẽ magnãt ãplioꝝ menia ac ꝓpugnacu la ex lapidibꝰ marmoreis cũ muris altissimo extruxit ⁊ munitissimã reddidit. multitudinẽq̃ militũ eẽ fec̃. ne p ignorãtiã oppmerẽt. vt priꝰ tpe laomedõtis oppssa fuit. Regiã q̃z edificauit ⁊ iouis statuã: ⁊ arã ꝓsecra/ uit. Jlio sex portas fecit. q̃rũ h̃ sũt noĩa. Anthenoidas. Jlia. Scea. Thymbria. Bardanides. Troyana Per medium ciuitatis fluuiꝰ Xantꝰ decurrebat. Simois q̃z fluuiꝰ ex Jda troyano mõte scaturiẽs iuxta troyã decur rens. q̃ cũ mari appropinq̃t xanto cõmiscet̃. Et in paludẽ coactꝰ iuxta sigeum ꝓmontoriũ in mare descendit Priamꝰ ãt ex hecuba vxore hos hũit libos. Hectorẽ prio natũ. Alexãdrũ: Deiphebũ. Helenũ. Troylũ: An dromachã. Cassandrã: Polixenã. Pugnatũ ẽ deiñ cũ troyanis p grecos ãntꝰ. x. ⁊ mẽsibꝰ sex. Prio Esebon iudiq̃ ãno. cꝰ causaz dicũt. Cũ alexãder q̃ Paris dictꝰ ẽ in Jda silua cũ venatu abijsz i somnis Mercuriũ ad/

Troya

duxisse. Junonē venerē ⁊ mineruaz vt inter eas despeciē iudicaret. Et tūc sibi venereꝫ pollicitaz esse: si suā spēm meliorē harum speciē iudicasset. daturā se ei vxorē que in grecia speciosior forma videret. Illi cū ita audisset optima facie venerē dicit iudicasse. Postea helenaz regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiū troianis fuit. hoc bellū decēnale diserrissime pscribūt Dares frigi⁹ ⁊ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoꝝ presentes. locoꝝ noia et gestoꝝ lucidissime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil brem⁹. nil clari⁹ ⁊ tersius repiri poterit. Fuit cīa capta Tercio anno labdon iudicis israel antevr bem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et destructione troye.

QRosius dicat Anno ante vrbē conditaz cccc.xxx. p raptu helene fuisse factā cōiurationē grecoꝝ: ⁊ cōcursuz mille nauium extitisse: ⁊ deinde obsidionē decēnem. Poro frigi⁹ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicat. q̄ duces grecoꝝ ptra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxerint naues mille ducētas duas. ¶ Priamo vo regi troye venerūt in auxiliū duces. xxxij. Sūma aūt belli troyani ex hystoria dareꝫ. quā transtulit cornel⁹ ista est ¶ Castor et pollux audientes helenaz pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu paride: nauē ascendētes. secuti sunt eā. ⁊ cum in lesbio littore nauē solueret. maxima tempestate orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ ad troyani quesierūt ⁊ nō inuenientes crediderunt. immortales deos factos. ¶ Cōuenēt igit apd athenas grecoꝝ duces. xlvij. quiz nauib⁹ mille ducētis duab⁹. Missiq̄ sunt p̄mo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt sanciret iniuriā: infecto⁹ q̄ negotio pugnatuz est inter eos. ¶ Et in p̄mo bello Hector priami fili⁹ protesilaum interfecit ¶ In scdo bello patroclus ⁊ minonē ⁊ alacē thelamonium occidisset: nisi eū de sanguīe suo recognouisset erat enī natus de Esiona sorore p̄ami ¶ Prime inducie date sunt grays petentibus p biennium. ¶ In tercio p̄lio Hector boechē Archilocū ⁊ prothenorē duces occidit. ¶ In quarto p̄lio Alexander menelay femur sagitta transfixit. ¶ In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. ¶ In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. viij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēsibus. ¶ Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. ¶ In nono bello voluit andronica vxor hectoris ipm hectorē retinere. qz i somnis viderat ei non expedire vt prodiret in belluz qō cum facere non posset: antianacē filium suuz ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ tercū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēsium. ¶ Post bellum decimum gray sextas petunt inducias p annum ¶ In bello. xi. Palamides qui rex p comotionez factus fuerat occidit. ¶ In bello. xij. troyl⁹ milites occidit. ¶ In. xiij. plio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit inducias. xxx. dierum. ¶ In bello. xviij. Troyl⁹ achillem fauciat ⁊ pugnat cōtinuis dibus vij. ¶ In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. ¶ In. xx. bello cadit Memnon dux persaz ¶ Priamus decimas petit inducias diez. xxx. ¶ In bello. xxi. Alexander occidit achillē i phano appollinis: vbi cum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igit petūt vndecias inducias. ¶ In. xxij. bello alexander aiaceꝫ sauciat: ⁊ Ayas lauiatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere stati morit. ¶ In bello. xxiij. et. xxiiij. panthasilea regine amazonū viriliter neoptholemum Achillis filiū fauciat: a quo tandem ipa occidit. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā ꝓdunt.

QCapta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita q̄ pugnatuz est ad troyam annis. x. mensib⁹ viij. dieb⁹. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octingenta ⁊ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad opidū proditū. Eo aūt ꝓdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quib⁹ alexander greciā intrat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ethelcaus cū cassandra ⁊ andronica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille septingētis: crinusium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat post captā troyam diuertisse.

QCum videā innumeros scriptoꝝ de Troyanoꝝ clade memisse. ⁊ eo locoꝝ nominū et gestoꝝ cuz lectoꝝ deuenerint ꝓpter. hystorie ignoratōez cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad hystorias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictes cretensis viri diserti pscripserunt cunctos remitto. Cum primus p id tps vixit et militauit. Alter idomeneum cretensium ducem secutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ tersius licet repire. Qui res gestas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita diuisas temporibus. nomibus. locis ⁊ sic demus accurate omnia disserit. vt res nō narrari. ꝑ geri. non describi. sed rursus tractari ⁊ ipi bello interesse legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Esebon siue Abessan iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpe sequētes dauerūt. Troya ēm quā Ilion tros regis troyanoz filius amplissimā instauauit mille t quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecorum obsidionem passa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

HErcules ille cū Jasone troyā vastauit que statim a pamo fuit redificata. Idez hercules agonē olimpiacuz cōstituit et bella multa cōfecit quēdicūt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Hector

HEcto2 fuit primo genitus pami ex hecuba vxore incōparabilis fortitudinis et strēnuitatis. Jō ob maximū ei9 militie fulgorem apud troyanos maxio i precio habitus est. Nā ob incredibilē ei9 prudētiā atz fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atq3 gla splēdidā fecit. hic ex Andromacha pluge ptres genuit filios. E qb9 frāc9 vn9 fuit A q (vt aitvincēti9 hystorial' burgūd9) frāci originē habuere.

Agamenon

AGamenon fuit frater regis Menelai dux toti9 exercitus grecoz. cōtra troyā bellauit. q tandem traditorie et turpissime capit. fuitq3 Atrei regis fili9. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugez ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. t simultates principum pro quibus ab imperio depositus t illi palamedes suffect9 est. Quē cum vixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandez Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam redi turus naues conscendit Verum t ipse tempestate actus. p annū ferme errauit.

Menela9

Helena

HElena fuit vxor menelai regis t a pari de filio priami rapitur. t ad troyā pducitur. ppter qō troyanū bellū exortuz Ipsam tn post troye excidium Greci menelao reddiderūt. q gaudēs nauim cū illa cōscendit patriam petitur9: sed tēpestatib9 actus in egiptū ad polibuz regez deuenere. Indeq3 discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebi9) tandez in patriam redierunt.

Paris

PAris qui et Alexāder dict9 est eiusdē hectoris frater: ex pamo t hecuba nat9; sb specie legatiōis cū .xx. naub9 in greciā mittitur Et a menelao hospicō susceptꝰ. Eui9 cū aspexisset vxorez illaz. absente marito tandē cū oībus regijs thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoz aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis vrbem obsidentib9 multa strēnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Franco

FRanco quidē ex hectore fili9 pami nepos a quo francoz nomē tractū est. a troya fugat9 postea tota Asia pusgata in danubij ripis tandē quenit. Jbi cū aliqz diu cōsedisset. deinde locum querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentia t paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Turcus

TUrcus fili9 Troili filij regis Priami. A q ppl'm ab eo descendentē. quidem turcos tenoiam dicūt. Alij eoz originē ex Scythia referunt.

Linea pontificū

Phynees

Abysue

Boos vel buuz

Ozy

Phynees filiꝰ Eleazari. cum fornicati fuissent filij
israel cū madianitis. adorantes ydola eaꝝ ꝓpter
quod dñs mādauit suspēdi. xij. principes tribuū. ipse
sacerdos dei pcutiēs vnū ex filijs israel fornicantē cum
madianita ad mortez placauit iram dñi. Ceciderunteq;
ꝓpter hoc malū. xxiij. milia ex israel.

Helbora fuit ꝓphetissa ⁊ iudicauit israel. sub qua p
cussus est Jabin rex chanaan ⁊ princeps exercitus
Sysare. Sysara cū de curru exiliēs fugiēs i domū cu
iusdā mulieris se abscondit. Qui sitī fatigatꝰ. lac
tum ab ipa recepit. ⁊ cū nimiū bibisset obdormiuit. Ja
la vero dormiēti clauū ferreū p tps infixit. ⁊ malleo eū
terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit
etiā cantici in graciarūactiōe ꝑ victoria ppli sui.

Gedeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit israel
annis. xl. pcussit quattuor reges madianitaꝝ scz.
Oreb. zeb. Zebee. ⁊ salmanā. ⁊ humiliatꝰē madian in
quoꝝ manꝰ tradita fuerūt filij israel. vij. annis ꝓpter in
iquitates pristinas ꝙs fecerūt. Angelꝰ eīm apparēs gedeo
ni purgātī tritici pnūciauit liberatiōnē fiendā p eū. qui
angelꝰ virga pcutiēs: carnes iuis desup fusum ⁊ azima
posita a gedeone sup petrā: ignē accēdit cōsumens illa
post hec petijt in signū future victorie gedeon vellꝰ in
area positū roze complere: area sicca remanēte. postea
iterū ecōuerso. qđ totū factū est vtz Judi. vi. mortuꝰ est
tandem gedeon senex ⁊ sepultus est in Effraim regiōe
in sepulchro patris sui.

Abimelech quitus Judeoꝝ iudex filius nālis ille
gitimꝰ tī gedeonis. suasit viris sichen vt occide
rent. lxx. fres suos legitimos filios gedeōis vt ipe solus
dñaret. Qđ ⁊ fecerūt sup lapidē vnū decapitātes illos
excepto mīmo dicto Joathan q̄ abscōditꝰ fuit. Itco cū
dñs mala morte pire fecit. Qui sychimitī dixit ꝑabolā
de lignis. q̄ ierāt ad vitē ⁊ ficū ⁊ oliuā ⁊ demuz ad ra
mnuz; id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech
aūt dissensionē summēs postea cū sychimitī ignē sup
posuit turri sychē ex q̄ mille mortui sūt. Et demū ipe ob
sidens thebes cū de muro pcussus fuisz dū ꝓme ve
nisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs
caput ipiꝰ repēte pcussit. Et cadēs in terrā sauciꝰ armi
gerū eiꝰ rogauit vt cū occideret ne a muliere interfectus
esse videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu ysachar q̄ iudicauit Jsrael. xxiij. ā
nis: dñs. xxx. filios isidētes asinis ꝓncipes. xxx.
ciuitatū q̄bꝰ dedit vrozes. post q̄s israhelite ꝑccantes
dño afflicti sunt mꝫpliciter ab āmonitis ⁊ madianitis
Moriens tandē in Samir sepelit.

Hy sacerdos fuit ō semie Aaron p lineā Eleazari
q̄ mortuo nutu dei transijt pontificatꝰ ad lineā de
ythamar ānis. 120. in qua beli primꝰ summꝰ sacerdos
fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septimꝰ Judex israel ha
buit. xxx. filios bonos q̄s ꝓncipes. xxx. ciuitatū cō
stituit. ⁊ quia tpa bona in silētio ⁊ pace transierūt. Pa
tet q̄ in diebꝰ istoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ⁊ Yair scz: israel
dño adhesit. ⁊ ideo cūcta ꝓspere aduenerūt. Et cū duo
bus ⁊ viginti ānis id dignitatī munꝰ tenuisset senex de
functus est. Post cuiꝰ morte hebreoꝝ res ad inhonestā
vitam ⁊ iniuriā dei atq; legum delata est. Quāobrem
palestini eoꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo herculi filio appellata: qui cuz innumerabili multitudie e libya discessit. Et in tyrreno mari insulā Sardinie occupās que ieus a grecis vocabat de suo nomie sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij ei⁹ ambitū quattuor milia stadia esse referūt. Habet em̄ hec insula multā partem asperā minecz tranquillā. Reliquā vero rebus oibus felicē preciptie tritico et pecorib⁹ atcz pascuis. Ibi null⁹ lup⁹ gignit: null⁹ serpēs repit. Estatē hec insula estuo tpe morbosa in locis maxime fecūdis. Cōtinetcz multas ciuitates inter quas pcipua Calaris est: vbi Corallorz magna reperit piscatio. Que t longo tpe beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebant arietes q̄ pro lana pilus caprinus procreabant. quos Musimones vocabāt: quoz pellib⁹ Sardi thoracis modo se se muniebāt. Antea em̄ Sardi iolenses dicebāt Indeez iolen herculis Amasiam ferunt sardum ipm. et pleroscz herculis filios eo adduxisse: et cū accolis habitasse. A quib⁹ postea sardiniē ses dicti sunt. Illi⁹ postmodū imperij dignitatē peni ex affrica delati sortiti sunt: Qui cū aduersus germanos bellū gererēt ab eisdē penitus deleti sunt. Cui⁹ insule dominiū romani p multa tempora potiti sunt. mltas quoqz postmodū clades et direptiōes a barbaris pisanis ac genuēsibus ppessa. tandē in Arrogonensiū man⁹ē deducta.

Corsica a Cyrno eiusdē sardi fratre t herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libya veniēs insulaz quā hodie Corsicā dicim⁹ ab eo primū inhabitatā cyrnū a suo noie nūcupauit. Deinde cū quedā mulier noie Corsica in liguria taurū depasceret ipm̄ anial transnatādo mare in insulā peruenit. Mulier aūt p tanto sollicita nutrigio statim inscijs parētib⁹ illo delata est. Compertoqz in pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudine ibidē habitare pstituit. Et a se eam Corsicā noiauit. Cui⁹ insule longitudo clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambit⁹ āt ipius tria milia t ducēta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septētrione thusco propior. Inter hanc t Sardiniā insulaz interiacent. xx. miliaria. Scōm aūt plinū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempore Strabōis vt ipe scribit maligne colebat. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ ci⁹ montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate superabunt. In manib⁹ p⁹ modum romanoz deducta cū feracissimaz multi in locis repissent: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc sex non ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Corsi acti. et a mauris cōz maxime oppressi. Ademar⁹ quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensiū deuenit. Sed postmodū florente pisanoz repub. p aliquod tps eisdem paruit Interdūcz ecclesie romane: tandē superatis pisanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc vscz durat. Hec ipa (vt aūt) insula: preter optimum vinū alios fruct⁹ suauissimos gignit. Habundatcz bobus: caprīs et ouib⁹ ac alijs anialibus. Et inter cetera canes ferocissimos pducit.

Creta insula in qua Cres siue Dyo dēmogorgonis (vt quibusdā placet) filius. Primus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scribit. t a se cretā nomiauit. Primo a celi temperie Aerea dicebat: postmodū Macoronesos id est beata insula. Alij aūt a creta hesperidis filia denominationē accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a tena ci terra q̄ creta appellat. quia ibi melioz reperit dictā. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatū grecie preclara sita. cūcto namcz imminet mari. Hec vt ysidorus ponit quondā centum isignibus vrbib⁹ insignata fuit. Et curetes Gnosum ciuitatē et Cybelis deoz matris templum in ea condiderunt. Ipsacz prima renus t sagittis valuit. Studiū quoqz musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est ceruoscz agitat lupos et vulpes. Aliacz ferarz noxia nuscz gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Etsi inueniat statim emoritur. Abest aūt modicum a peloponeso que est archadia. in medio ei mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Ionū seu Mirtheuz q̄ europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū mare atcz egiptum que Asiatica maria sunt. Et a meridie demcz t occiduo affro abluit ponto.

Sicilia a siculo Neptuni filio: qui in eā insulam veniēs post sicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a se insulam siciliam denominari voluit. Primo ipa Trinacria dicebat. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed terremotu supueniente (vt plinius ait) ab italia diuisa est quibusdā vndis interuenientibus et sine requie fluctuantib⁹. Que et mangularis est et i angulis tria promotoria habere dicit. Ex quib⁹ vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocat. Nec plus distat ab italia cōz mille quīgētis passibus. Alius autem in libyam t occasum tēdit atz in ipsam carthaginem maxime spectare videt. Nec ab affrico littore plusz centū viginti milia passuū distare constat. Vocaturcz lylibeus. Et hi tres mōtes tria insule latera cōstituētes. vnū quidē ad affricaz exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulaz in pelorum deducūt. hanc antiqui rome horreū vocauere. Que oībus in rebus supior alijs italie partibus habita est. vtpote frumēto. Croco. Melle. alijscz p multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

Cyprus insula a Cethim qui fuit tercius filius Jauan t nepos Japhet Cethina dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerū em̄ omniū habundans: et veterum diuitijs ornata. Et pterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cypr⁹ aūt cadentib⁹ reb⁹ romanis diu sub imperio grecoz fuit. Qui post Constantinū apud Bizācium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cū hierosolimā classe petēs: eo tē pestate delatus portu prohiberet: Indignatus em̄ arma que in saracenos parauerat in grecos vertit. eiscz insulā abstulit. Spoliatamcz firmo suoz presidio cōmunitā reliquit. Nec diu postea Guidom lusignano genere gallico: Qui de

hierosolimitano regno contendebat: cuz prnuisit Quā ille ab anglico acceptā sibi z posteris suis vsqz in varia tempora obtinuit. Post varias suc cessiones regnū ad duos fratres pcenit. Quoz alter nomie petrus Classe instructa cum Catela nis et gallicis alexandriā egiptiorū inuasit. Ingressusqz vrbē mediaz diripuit: et quāuis occur rentibus maximis egiptioz copijs: fuge se com miserit. Ingentem tamē predā et ditissima spo lia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla em sancta repitur regni societas. Cru entus fraterno sanguine rex constituit. sed neqz ei longo quies fuit. Post hec perpessa est hec in sula magnas calamitates. nunc autez sub domi nio venetorum habetur.

Euboya insula nominatissima quā nostro seculo Nicropontem dicimus in qua ciui tas Chalcis quā quidez Cecrope. Alij (vt Cice ro deorum natura libro. 5.) ab Alabanto condi tam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiusdē insule metropolitana z celebris at qz pugnatissima esset a Mahumeto Ottomāno Turcorū principe venetis ablata fuit. In ea qp pe Cecrops rex primus Appollinem deum ap pellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem in stituit atqz victimas imolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde trajciens Phrigiam a se habitatā de nominauit. Eam autem calcidē cepit Mahume tus turcoz imperator quartodecimo. kal. Junij Anno salutis. i 471. proditione cuiusdā thome liburni cum magno xpianorum z maxime vene torum damno. Ubi prohdoloz omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis tranfigi fecit. et grecanā gentē sub hasta vendere pcepit.

At in gallia quas referre conueniat sole in sule sunt Stoecades ab oza ligurū ad mas silias vsqz disperse. Baleares in hispania cōtra tarraconensia littora site nō longe inter se distāt vsqz ad euersionem frugum cuniculis animalib⁹ quondā copiose. Et ex spacio sui cognominib⁹ acceptis maiores minoresqz perhibent: Castel la sunt in minoribus Samo z Mago: In maio ribus parinaz polentia colonie. In atlantico quoqz mari vsqz occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane ad huc monstruosa gens habitat. distant a continē ti bidui nauigatioe. Prodidit teniqz Xenophō lampsacenus Harmenopem regem in eas pme auisse. reptasqz ibi feminas alti pernicitate: atz ex omnib⁹ que apparuerunt duas captas. tam birto atqz aspero corpore. vt ad argumentū spe ctande rei duarum cutes miraculi gracia inf do naria iunonis suspenderint: que durauere vsqz in tempora excidij carthaginensis. Ultra gor gadas hesperidum insule (sicut Sebosus affir mat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub me ridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mi rum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificia nec sunt nec fuerunt. Juga montiuz stagnis ma descunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitu dinem: earum que nigre sunt: expresse liquoiz reddunt amarissimuz: Que candide aquas euo muit etiam potui accomodatas: Alteram insu lam Junonias appellari ferunt. In qua pauxil le edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima eodē nomie nuda omnia: Quar to loco capraria appellatur enormibus lacertis pluscz referta. Sequitur nivaria acre nebuloso et coacto: ac propterea semp nivalis: Deinde ca naria repleta est canibus forma eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Aurium ma gna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Am nes syluis piscibus abundātes. Perbibēt etiā equi i eā vndosi mari belluas: deiñ cuz mōstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic in fici tetro colore. Jteroqz non penit⁹ ad nūcupati onem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a feru litate plumbi in capite vero hesperie vbi extrem⁹ est noti orbis terminus insula a continenti septi gentis passibus seperatur. Quā veri erithreaz: peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs i sulis in generali descriptione habitum est in su perioribus.

Post insulaz famosaz mar⁹ mediterranei ac aliaz descriptionē Pauca de latitudie ter re subiungem⁹.

Latitudinem terre quatenus habitataz es timarunt maiores nostri in septem cli mata diuiserūt. Quoz primū ab insula Me roe vsqz ad Sienem p milia passuū quadringē ta et quadraginta ptendit. A cui⁹ fine Se cundū incipies in alexandria egipti finit. qua dringentus passuū milib⁹ amplius. Tercium in rhodo desinit. Hui⁹ latitudo tercentis et quīqua ginta milib⁹ passuū extenta est. Quartū rho diense appellant: eiqz trecēta milia passuū latitu dinis attribuūt. Quintū romanū ducentoz et quīquaginta miliū. Sextus ad Boristenez vsqz amnem pducit. ducentis et duodecim mil libus patens. Septimū ad Ripheos mōtes p millia passuū centū z octuaginta quīqz. Atqz ita oim climatū latitudo sup vicies centena cē tum quadraginta duo milia passuū complectit Quēadmodum his visum qui de terre climati bus scripsitarūt. Longitudo climatum ab oz tu in occasum protrahit. Tantūqz alterus ab al tero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his climatibus om nis habitabilis continetur. Siquidē longe vl tra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra septimum clima quod Ripheis montib⁹ terminatur: magna pz germanie sita est. Et tota Norwegia: ipsaqz brit tannie insula atqz hibernie. In quibus maxime dies haud min⁹ quā duas de viginti horas as sumūt. Quas in septimo climate terminari qui decim tradiderūt: An vero sub equinoctio habi tatio sit: Indiscussum nunc relinquimus. histo riam temporū prosequentes.

Parisius regia et inclita Gallianus vrbs in Senonensi prouincia post Troyanū excidiū habuit initium. Nam paride cum Enea e troya secedens: vnaq; cum francōe hectoris filio in Gallias ꝓficiscens iuxta sequane fluuium consedit et ibi populum constituēs a se parisios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerīt: Qui deleto Ilio duce priamo magni p̄ami ex sorore nepote p̄ pontū euxinū t Meotbidas paludes i scythiā q̄uenere. Ibiq; ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Pansertq; romanis vectigales vt alij scythe vsq; ad tempora valētiniani Cesaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertate in decēnium imperator ꝓmisit vt alanorum ferocitatem cōpesceret. Allecti eo p̄mio sicambri arma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani solita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset: Ibiq; diu consedisset germanicum effectam est. Verum cū cresceret imperiū ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vsq; ad pānonie terminos francia diceretur. Nam quicquid francis suberat frāncia vocabat. Et in duas partes diuisa fuit. Nā quod est gallie occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello sedem apostolicam cōsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs p̄ tempora a regibus habitata in maximam t potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate suscepto romanorum vniuersale Gymnasium condidit. Et a dyonisio Ariopagita episcopo ab aplis eo vna cum Rustico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo sacrum xp̄i euangelium suscepit. Et ibi coronā martirij sustinuit. Quam hec ciuitas clarissima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliorūq; plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano initium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germanie ciuitas est. et rheni ripas attingit. Famā ei⁹ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanos trās rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei⁹ a Nerone fratre q̄ nuncio valitudinis euocat⁹ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recōditus de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magūtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionus in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendū p̄stat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimū Albanum martyrem. ¶ Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cōueniunt bis singulis annis. Ibiq̄ imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eas autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Ne q̄ alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̄ moganus efficere possit. Et hodie quidē inferiores germani vsq̄ ad Maguntiam proceedunt. Abinde superiores vocantur. ¶ Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenus exoneraf. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanorū Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

5825.

Boos

5875.

Boos

5925.

Boos

5975.

REgnum Lacedemoniorũ oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

Euristeus

BOos filius salmon nascit̃ anno patris sui. 48. mundi fm lxx. 5775.

REgnum Corithiorum orit̃ vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cũ se plurimum posse in corintho videret. et populum quo vellet aut vi aut persuasione pduceret imperiũ sibi assumpsit

Atleithes

NOta q̃ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos et obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt .272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquesponitur Boos magis ad denotandum tempus q̃ rem gestam. Nicolaus tamẽ de lyra dicit q̃ iuxta veritatẽ hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedẽtes: sed hoc solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̃ inter principiũ iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq̃ ad natiuitatẽ dauid fluxerunt anni circiter. ccc lxvij. Vbi tm̃ nisi tres ab euãgelistis generatões ponũt.

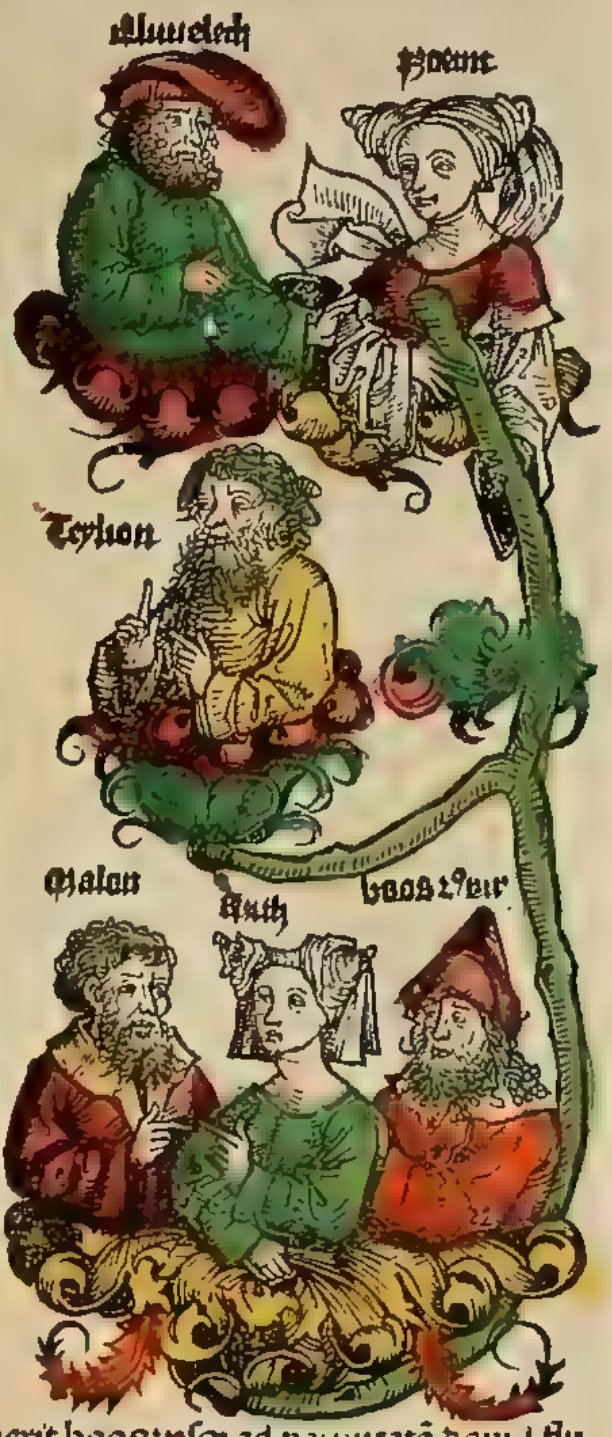

RUth Moabithides genere fuit. Que virũ nomie Maalon genere tudeam ex Bethleem ciuitate natũ accepit maritũ. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famẽ terre sue ferre non valentes in terrã Moabitarũ cũ duobus filijs suis migrauere. Ibiq̃ dum cũcta eisdẽ bene p̃cederẽt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni sc̃z Chelion Orphan: et Maalon Ruth. Transactis deinde. i 7. annis Elimelech et duo filij ei⁹ mortui sunt. Noemi aũt amare ferẽs infortuniũ suũ in terrã suã iuda regredi p̃posuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseri se ab ea nõ tollerabãt: nũc ipa sine eis p̃ficisci nõ poterat. Tandẽ vna remanẽte. Ruth ipsa cũ remanere nõ potuisset. Noemi soc⁹ sociã sibi duxit in Judeã. Cũq̃ in bethleem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domũ suã. Procedente deinde tpe Booz cũ didicisset Ruth vxorẽ fuisse cognati sui defuncti: et ipe sine vxore esset: scõm legẽ Moysi duxit. Quo facto post annuz peperit ei filium Quẽ Noemi soc⁹ sumẽs suo cõsilio vocauit euz Obeth. eo q̃ in eius senectute nutriretur. Inde et ipe obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

Esti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto pri abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Iepte illegittim⁹ princeps latrocinātū. fact⁹ est dux exercit⁹ a galaaytidis vt ꝑpugnaret contra āmonitas. z missis pri⁹ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione ostēdens inuste eos vsurpare velle terras eis a dño cōcessas. cū nollet eius audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cū tympano: vt votū seruaret ymolauit eā. stult⁹ in vouēdo. impi⁹ in implēdo. Judicauit aūt Jepte israel. vi. ānis iudex septim⁹. post quē iudicauit. viij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios z totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit post illum Abdon. viij. annis hōs xl. filios Judex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima i affrica a Cartha oppido (teste Seruio) nomen assumpsit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ. scribit. Cōstructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis septuagīta trib⁹ anteq̄ roma ipsa cōstrueret vt dixit Justin⁹ libro. xviij. Que pri⁹ a bouis corio Byrsa dicta fuit. qr ꝑ illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄tum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid⁹. primo. Mercatiq̄ solū facti de noīe byrsam: Thaurino. q̄tum posset circūdare tergo. Corio em̄ illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. corium: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq̄ de natura deorum libro secūdo. Postq̄ tres hercules declarauit. Quart⁹ inq̄t fili⁹ Jouis et Asteries sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadē teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centus viginti annis romanis emula fuit. Pluries em̄ destructa: pluries instaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine z claritate ante omnes affrice z hyspanie puinciarum vrbes memorāda. Primo autē excidio Scipio minor magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul fact⁹ sex cōtinuis dieb⁹ ac noctib⁹ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat fuire saltē liceret. Eo i bello mulierū viginti q̄nq̄ milia: virorū vero trigīta trucidata fuisse referūt: Hasdrubal aūt eor⁹ rex vltro transfugiēs ei⁹ vxorē. se suosq̄ filios in mediū iecit incēdium. quod sexdecim cōtinuis dieb⁹ arsit. Et miserū (vt Liui⁹ ait) etiā victoribus ꝑbuit spectaculū. z tūc Carthago sexcētesimooctauo ab ei⁹ cōditōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postq̄ euersa fuit vigesimoscdo anno Iclio Cecilio metello. z L. Q. flāmineo cōsulib⁹ repari iussa est. qua repata Romani ciues eo mīti deducti sunt. Sed vtidē liui⁹ inq̄t intra breue tps Ethna vltra solitū flammeos ignes eiomēs calidis cineribus exusta est. tecta destruxit. Cui⁹ subleuande calamitat[is] causa Senat⁹ Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā ꝑ tpa Gethorū calamitates ptulit. Tandē in Mauror⁹ man⁹ deuenies regū sedes. z regia nūc vsq̄ habita est. Que et vernacla lingua Tunicīū appellata est.

Carthago

Bine iudice Linea Judicum

Primus rex israel Baul

Saul primus iudeorũ rex. Cis de tribu beniamin filiꝰ duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regẽ electꝰ Regnauit cuꝫ ipo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde mãdata dei cõtemnẽs ex rege tyrãnꝰ et oppressor suoꝝ subditoꝝ eua sit. Tandẽ post multas dauid regi psecutiões illatas cũ cõtra palestinos in mõte Gelboe Syrie pucie pugnaret ab eisdẽ fusus ꝛ supatꝰ suis oibus pene pstratis. postremo ꝛ ipe grauiter vulneratꝰ in euaginatũ gladiũ irruens mortuꝰ est. Hoc vidẽs eiꝰ armiger seipm interfecit.

Quod se presentãte sauli Jonathas filiꝰ ibi psens maximã amiciciã cũ dauid cõtraxit ita vt oĩbus vestimẽtis suis faceret eũ indui. ascẽdentibꝰ autẽ Saule et dauid cũ pplo in hierlm cũ victoria ꝛ choris puellaruꝫ cũ musicis cantãtibꝰ in obuiã eoꝝ. Saul percussit mille. et dauid decẽ milia. contristatꝰ est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eũ. ꝛ quadã die psallentẽ coraꝫ eo in cythara: Saul lancea q̃siuit eũ trãsfigere Postea aũt fecẽ eum tribunũ sup gentes armoꝝ. Promisitq; saul dauid dare sibi vxorẽ filiã suã Michol: si ei afferret centũ ppucia philistinoꝝ: scz eos occidẽdo. intẽdens ex hoc mortẽ dauid inferendã a philisteis. q̃ assentiẽs ampliꝰ dieta pucia: occidẽs illos in bello iusto: qz inimici erãt populi israel. Jonathas aũt valde diligẽs dauid vbis suis reuelauit eũ pri suo sauli: quẽ q̃rebat occidere. Et cũ in bello habito ꝯ philisteos: Dauid fecisset plagaꝫ magnaꝫ in philisteos: Saul iteꝝ q̃siuit hasta sua cõfigere dauid sytharizantẽ coraꝫ eo: Ez dõ declinauit ictũ: fugientẽq; ad domũ cũ saul misitꝫ satellites ad capiẽdũ eũ ꝛ occidẽdũ Michol vxor sua nũciauit ei: ꝛ emisit eũ p fenestrã. Cũq; nũciatũ fuissꝫ sauli q̃ esset in aroth cũ Samuele misit apparitores vt caperẽt Dauid plres ꝛ varios tribꝰ vicibꝰ. q̃ cũ veniebãt inuenientes pphantes cũ samuele ꝛ dauid. et ipi cũ eis pphabant laudãtes deũ. demũ ipe saul accelsit: qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expolians.

In iudicatu illoꝝ triũ scz Abessan Abyalon: et abdon: pa dieta fuerũt ꝛ nicheo nil notabile actũ est tũc in israel. Ez nota q̃ istũ Abyalo. lxx. nõ hñt nec etiam tps sine iudice supꝛpositũ. ꝑ ista tpa assignat Josue q̃ nõ bz tps spãluer distinctũ. scõm hebraicam veritatem. ꝛ ita concorda suppotationes annoꝝ ꝑm quẽlibet alioquin errabis.

Narrat Aug⁹. et Boeti⁹ in de philozopbico cõsolatu li. iij. Petro. iij. Q Ulixes rediẽs de bello troyano decẽno errauit in mari. Nã cũ in extremo Italie Eyaliã vsus cũ vnica naui fortũe gr̃a ad insulã in q̃ magna Circes dña pulcherrima q̃ filia Solis dicebat habitauit applicuit ꝛ itrauit. Ista p icantatiões ꝛ carmina nisaut quedã pocula: p q̃ oes bibẽtes trãsmutauit sic voluit a nã hũana i bestias. Vñ statĩ socijs vlixis porrexit de potatiõe sua. vñ ꝛ aliũ mutauit in aprũ aliũ in leonẽ. aliũ in ceruũ. Ulixi vo dederat mercuriꝰ (q̃ suꝰ ꝛ archadie deꝰ dicit) vnũ florez cuiꝰ virtꝰ fuit cõtra tales incãtatões resistere. Unde nihil passus. magam insequit et eam ad reparatione socioꝝ euaginato gladio coegit. Hũc vlixbonam in hispania Solinus cõdidisse scribit. Et ab ipo vlixe: vlixbonaꝫ nomen accepisse. We eius erroribus penolopeq; vxoris casibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmie scripsit. Quos odysseę volumen appellauit.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

ESte heli sacerdos t iudex. habuit hos duos filios Iesz. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Audita qz strage filiorū et Archam captā a philisteis de sella cadens. fractis ceruicib⁹ expirauit pre dolore dum octo t nonaginta vixisset annos.

SAmson duodecimus et vltimus iudicū israel Iudicauit annis. 20. Hic hebreorū fortissimus fuit patri suo Manue nasciturus p angelū fuit annūciatus Nazare⁹. vxore ducta in thamnata pabola de leone conuulus ꝓposita. et per dolum mulieris soluta. cū segetes hostiū incendisset. t mille viros mandibula azin aquā dante trucidasset. Tandez dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinib⁹ concussa domo plures strauit mortuus qz viuus. Cōcussis eñ columnis tota domus sup principes vniuersos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos t ipe vna cū eis defunctus est. Clemēteqz fratres ei⁹ sustulerūt corpus t sepelierunt in sepulcro patris sui.

AChitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē pcussit Saul cum omni domo sua ꝓpter dauid vt patet sup̄.

POst samsonem iudicauit heli. qui et sacerdos et a dignioꝛi sacerdos est nominat⁹ nō iudex. Trāslato ergo sacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Fortitan ipemet factus iudex sacerdotiū ad se transtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id est ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. bui⁹ tpe ꝓtigit hystoria ruth de q̄ sup̄.

SAmuel sanctissimus propheta domī hebreorum sacerdos et iudex post bely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane t Anne vxoris ei⁹ filius fuit. Cuz helcana habuit duas vxores: scz Annā et Phenennā. Anna aūt sterilis erat. sed tamē magis a viro dilugebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: sup quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote: qz vt ebria oraret: illa humiliter excusauit se indicās suam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium masculum scz Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a puericia vsqz ad senium digne domino deo ministrauit Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem suum obijt. quē singuli ex pplo israel tanqz ꝓpriū fleuere parentem Eius aūt corpus in Ramatha sepultū fuit.

Linea Iudicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Eapolis vrbs vetusta atq; ꝑclara Campanie olim parthenope dicta. Cui⁹ originē Tit⁹ liui⁹ ī octauo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duab⁹ vrbib⁹ idem ppl'us habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq; quā tenerēt greci dicit infra liui⁹ a publio plautio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Fas publi⁹ inter palepolim neapolimq; loco opportune capto diremerat hostibus societatē aurelij mutui. Quidā tñ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littorib⁹ maris cōditaꝫ fuisse. Que postq; romanis se sponte dedit: eisdē alijsq; principib⁹ ⁊ dñis fidē semp seruauit. Liui⁹ q̄s dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuisse. Ipsi vero sūt semp postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dños cōstantissima fide. Primū romana republica canensi clade cōsternata cū ad hieronē tam hyeme impendente cōsisteret bellū neapolitani legatos romā venerūt ab his q̄draginta pondere auree magni pōderis in cruam delate. q̄s quidē senat⁹ cōtra morē sibi accepit. ⁊ neapolitanis gr̄as egit. Cūq; hannibal Neapoli summope potiri q̄sierit: Neapolitani in romanoꝝ ptib⁹ pstiterūt. floruit aūt semp postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulib⁹. ⁊ pariter sub principib⁹ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamē tum quererēt. Et discoli lasciue diuersoriū. Suetoni⁹ de nerone reuersus e grecia neapolim. q⁹ in ea primū artē musicā ꝓtulerat. albis equis introijt disiecta pte muri. Sed ⁊ viros vidim⁹ lr̄is celebratos. Virgilius diu. Titū liuiū aliq̄. ⁊ horacium Neapoli moratos fuisse. Et Seruⁱ⁹ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Francisc⁹ q̄s petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogat⁹ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. mena ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes supbas. ⁊ ceteris italie maioꝝ cōparādas. In q̄s preclarūq; virginis clare mōsterīū. qō a sancta Aragonie regina Roberti regis uiclii vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Eiq; primū esse videt sancti Martini extra vrbis mena Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tñ arcē vnā. Castellū nouū appellatus inani munitētoꝝ Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū op⁹. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veterib⁹ siue nouis opib⁹ monumētis ⁊ structuris preferendū cē. Si turriū ei⁹ muroꝝq; altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinem. siue aularū cubiliūq; ⁊ singularū ei⁹ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta pensit⁹ cuiusmodi rerū existimet. Vesuui⁹ q̄s mons cāpanie. ab oīm alio mōte solut⁹: Neapoli ad q̄tuor milia passuū ꝓxim⁹: Vinetis oliuetis ⁊ quibusdā fructiferis arboꝝ refert⁹. Ex ꝑceteris vini vbertate admirabil'. qō iam grecū vocāt. Eructant q̄q; cineres ⁊ incēdia in formā pumiceaꝝ arenaꝝ. Ita vt ex illis campi vsq; ad arboꝝ cacumīa intumuerint. Et tpibus Traiani impatoris plinius scōus ex Messanensi classe cui ꝑat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assiri

Linea Christi

Athanes

Athanis

Thineus

Obeth

Abyas

Abygail habet vnum filium

Amasa

Ydan

Hdiab

Aminadab

Naason

Mam

Zeeda

Barnaa habet tres filios

Abilay

Alahel

Ioab

Ab isto factū ē excidiū troye forte prime ⁊ nō sede. Orat principalis grecoꝝ ꝑf hāc victoriā troye greci hystorias. ⁊ alia facta scripserūt āno ꝓximo vel scdo ⁊c Post captā troyā ipe est tercꝰ annꝰ Abdon iudic⁹ israel.

Anno mundi. 4025.

Ab isto bella troyana facta describunt regnāte apd athenienses Menesteo apud sycyonios polisde.

Iste Thineus. 28. Rex assyriorū sub quo etiam cessauit regnū sycyonioꝝ tpe heli sacerdotis cū nongentis triginta nouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mūdi. 4075.

Esse vel ysay habuit septem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Homerus

Homerus poeta asianus omniũ grecorũ clarissimus de cuius tpe acvita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis israel. hic vt ait helynandus li. iij. ab Atheniẽsib⁹ pro insano habit⁹ est. eo q⁹ deos inter se belligerasse diceret. Hic etaz vt dicit in policrato li. i. leuẽ questionẽ a nautis sibi ꝓpositã nõ potuit explicare. a quib⁹ dum imprudenti⁹ ⁊ procaci⁹ deriderer: vir verecundi ingenij quasi toxicato cõfusionis iaculo pfossus ad mortẽ spiritũ exaluit. Questio aũt nautarum hec fuit. Ibat em homer⁹ spaciatũ in littore maris aspiciẽs celũ vtpote cõsideratiõe eleuat⁹: quẽ videntes piscatores sedẽtes in littore adinuicẽ colloquẽtes deriserunt. qui cũ eos ridẽtes aspiceret interrogauit q̃d haberent. q̃ dixerũt. quotq̃t cepim⁹ nõ habem⁹. ⁊ q̃ nõ cepimus retinem⁹. Hermes em in vestib⁹ scrutabant. Homerus vero dirigẽs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nõ dum captos haberẽt pisces: et captos pisces nõ haberẽt. Ayũt vero quidã eiz ex hoc amaricatum adeo vt in insaniã versus seipm suspẽderit. Vixit aũt annis. c. vij. De homero bystoriographi referũt q⁹ ipe virtute piter ⁊ etate nõ solũ poetaz sed ⁊ philosophoz princeps vocari piter ⁊ haberi apũd grecos iure meruit. Flaz ⁊ ante omnes fuit quoz memoria nota est. ⁊ oibus veri⁹ ⁊ lucidi⁹ quicq̃d dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝛ grecoꝛ litterarũ. xxuij. libros heroicis versib⁹ edidit. q̃ opus Iliades nomiauit. Alterũ quoq; hisdẽ versib⁹ cõdidit ad earundẽ numerũ litterarũ quod vocauit Odysseam in qua vlixis erroꝛẽ scripsit. Vixit aũt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Linea Regum ytalie

Latinus

Lodus

Anchises Ven⁹ dea

Anchises Capis troiani fili⁹ a Sibilla phrigia p̃monit⁹ ciuitatẽ troyanam fore perituraꝫ. in nemora secessit et solitudines coluit. ⁊ armẽtoꝛ atq; gregiz curã suscepit. Circa q̃ vt plurimuz diuitie antiquoꝛ fuere. Quib⁹ cũ apud Symeantẽ vacaret fluuiũ a venere dilect⁹ est. Et ei⁹ amicicia atz cõcubitu vsus ex dea venere genauit Eneam q̃ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptoꝛes rudiũ ppꝛoꝛ confinxerũt quib⁹ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas

Eneas anchise fili⁹ Anno sexto principatus Labdon in latiũ venit hic certe omni forma ⁊ elegantia inclit⁹ fuit. q̃ cũ patre ⁊ Ascanio filio ac Cayeta nutrice miltis troyanis cõsociat⁹ post deletã troyã a grecis relegatus venit in ytaliã cũ viginti nauib⁹. ⁊ plurima bella cõstituit. Hic fertur in coitugẽ habuisse filiã priami. ⁊ de⁹ habit⁹ fuit error vulgi.

Ascam⁹

Oedr⁹ ille Melanti regis fili⁹ vltim⁹ rex Atheniẽsiũ fuit. septimo ⁊ vigesimo principat⁹ Samuelis sacerdotis anno p⁹ patrẽ atheniensib⁹ regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 21. Post cui⁹ mortẽ atheniẽsiũ reges defecere. hic nõ regali sed despecto habitu quo ignot⁹ esset seipm voluntarie morti tradẽs. vt morte sua pplm suũ ab hostib⁹ liberaret. dignũ exemplũ paucis aut nullis immitãdum principib⁹ relict. Vñ ob hãc mirã fidelitatẽ a sciis doctoꝛib⁹ allegari solet quasi quedã figura xpi in eo ꝓcessisset. Flaz cũ sciebat q⁹ peloponẽses respõsuz habuissent a diis q⁹ ille exercit⁹ haberet victoriaz. cui⁹ rex occideret in bello. vt victoriã haberet exercit⁹ su⁹ accedẽs ad extremũ hostiũ cõtendens cũ vno occisus est. Quo agnito peloponẽses bellũ e vestigio soluũt ⁊ atheniẽses liberãtur. Maluit hic certe sic mori vt sui vincerẽt q̃z suis superatis glorioſus viuere. Codro itaq; defuncto atheniẽsiũ respublica tamdiu p magistrat⁹ postea est administrata quousq; solon insignis legũlatoꝛ in ducẽ fuit elect⁹. Reges aũt atheniẽsiũ a centesimo hebreoꝛ seruitutis Anno vsq; ad istũ. 487. annis regnauere.

Iste Ascani⁹ fili⁹ Enee ex Creusa priami regis filia scõs rex latinoꝛ regnare cepit. Albam ciuitatẽ cõdidit: ibiq; regnauit. Vnde dict⁹ est rex albanoꝛ. Posteriq; sui dicti sunt Albani: ⁊ fuit primus rex albanoꝛum. Illam autem ex oraculo suis albe quã in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ porrecte in dorso vrbis longam albam appellauit.

VEnecia ciuitas nostro euo cantatissima: temporū nobile ytalie. terra mariq; potentissima. Quā qui dam ab Eneto seu veneto Troyano inicū habuisse dicūt. Troya cīm euersa antbenor cū in intimus sinum adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cū eo multitudo Enetū: qui seditiōe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulsi. in quā habitarēt querebāt sedem qui veneti appellati. Prouicia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ bystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumē. Latitudo vero hīc padum flumē. inde alpes (qui ytaliā a germania diuidit) amplexa est. Regioni nomē diu vt venecia appellaretur annos supra mille quīgentos māsit. Bello ipsam t qui erāt vicini Cisalpini galli. t qui venerunt in ytaliā germani sepenumero infestarūt ac populati sunt. Olim vero seuissim⁹ Attila rex hunoq; fuit. Is cum magno exercitu venēs oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedā funditus diruit. Tum isto rege Padua capta t succensa. Aquilegia t altinū euerse. Primates nomis veneti vt pestem hanc fugerēt sese ac quos haberēt liberos. cōiuges. fortunas in proximas insulas contulerūt. Et veneciarū ciuitatē p regione appellarūt. Aquilegienses igit̄ gradū Cōcordienses cōdidere crapulas. Altinates sicut vrbē suā in sex portas diuisam habebāt. Hex q̄s in stagnoq; insulas opida cōdiderūt. Torcellū. maiorbum burianū. amoriacū Constāciacū et aimanū patauinorū pars Riuū altū. et postea dorsus durū. Monte silicenses adeustā metha maucū. Albiolam palestriolā. Et fossas Clodiam. Venetos quoq; troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi ei⁹ vrbis magistrat⁹ tribuni fuerūt. verū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cōtinuo rei maritime studio pollere cepit. breuiq; ei⁹ opes intantū vt mari terraq; finitimis terrori essent. Procedente tpe coq; imperium ad ortū ꝓpagari ceptū. multaq; in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouicias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere. morq; ad Tanayni vsq; veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nō pauca. multa quoq; sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolice sedis obsequiū retraxere. Creuit autem ab ipso conditionis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribusq; olim regionis venete. fuit a pricipio habitata. Poro ducalis sedes primū i Gradea. deinde in methamauco. Postremo in riuoaltum consensu omnium translata est. q; tutus esse locus hostili a manu. t condendam ad ciuitatem maximam omnium cōmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Hec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia tarusana. Pars
forti iulij patria. pars bystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cū
plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriati
ci maris sinu sita. Ad annum salutis quīquagesimūsextum supra quādringentenum condita fuit. quo anno
Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias san-
ctī Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde patauī sēda transmigratione in stagnum venecia-
didere. et sancti martini et sancti Johānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasq; basilicas celeberri-
mas. Cives postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum Iustiniani du-
cis venetorum anno scdo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Johānes
in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene in
extimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad
annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt
ponti. Postea pons rīoalti subliceus est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situs vrbis po
tius mirari q̄ digne laudare possumus. Vrbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exun-
dantem mari contiguam vt omnes omnīū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumīa acce
dant. quibus frugēs et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile
vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omnīū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄
celsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt cre-
denda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducas
et in naualibus immensam innumerosamq; classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem mores
sanctimoniam: cum eorum optimates tam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et libe-
ros sinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur salsos flu
ctus formica marinos Ebibet: et totī testudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū sanctusq; senat⁹.

Padua

Ptauina vrbs vt alii veteres tradunt celeb
rima fuit. quā anthenorez Troya profugū
condidisse virgilius testat: hic tamē ille vr
bem patauii sedesq locauit. Et titus liuius vetus
patauinorum idem seriose narrat. Anthenor em
p medios achiuos illiricos penetrauit sinus. et re
gna liburnorum: ad intimū adriatici pelagus acces-
sit. Expulsis euganeis q ea loca tenuerūt vrbē cō
didit Patauiū. Cicero aūt in philippicis patauī
nos romanis fuisse amicissimos dicat. qui rem
publicā difficillimis tpibus armis et pecunia iu
uerūt. Fuit aūt postea Padua felicissima statē
R.p. tpa romanorum colonia nō eo modo deducta
quo ceteri deducebāt deducti nouis pplis in co
loniā: sed datū est paduanis ius latij in designā
dis rome magistratib⁹ ferendi suffragij ius habe
rent. Nullā aūt edificiorum pulchritudine pīertim
publicorum in ytalia sibi simlem ee tenent. Sūt em
noua q̄cūq in ea nūc extāt vel publica vt puata
quā Attila rex hunorum ferro igneq immunitas reli
qt: Instaurata a Narsete eunucho et rauennatib⁹
lōgobardi deinceps deuastarūt. Auctaq est
mirabili incremēto p karoli magni filiorum nepo
tumq impij tpa. quousq friderici primi tpibus
Ecelinus tirānorum oim crudelissim⁹ eā sibi subie
cit: et innumeras cedes ac pscriptiones ciuiū fe
cit. Carrarienses deinde sub capitaneat⁹ titulo re
rum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulopl⁹
min⁹ centū p varias successiones possessas opu
lentioremq ornatioremq reddiderūt. Hāc gentis no-
bilis Carrarie opa maiorū ex pte exstata orna
taq fuerūt menia. quibus triplici circuitu et muro
patauiū cōmunit. Et licet p eam Timau⁹ fluerit
delapsus. multis tamē variisq fossis magnorum in
genti ope manufactis aque circū vrbē et p diuer
sa agri loca ornamēto vrbi cōmodoq ab eisdem
Carrariēsib⁹ sūt pducte. et arx in vrbe munitis
sima et pallatiū facile ī ytalia pmarius. Et varia
eorum opa. Heinric⁹ quart⁹ imperator germanic⁹ Ca-
thedralē patauij eccliam q extat edificauit. Pre-
teriitq q nullū in orbe pulchri⁹. qd postea casu
crematū: speciosi⁹ veneti destruxerūt. Et ossa Li
uij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insi
gnis cui in ytalia rarissime sūt sīles bti Antonij
basilica. Est et in ea Justine vginis templum qd
huat. S. luce euāgelistē pīdocimi tē. corpa cū
diue Justine reliquijs qd iouis tēplum fuisse as-
serit. nūc mōsterium āplissimū ordini diui benedi
cti dicatū. In ipa q̄s gymnasiū hr oim italie cele
berrimū. vbi sūt edes āplissime studentiū qb⁹ sūt
opes tenuiores deputate. Viros q̄s pter Titū li
uium genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Pau
lus iuris ꝯsultus. Petrus d Apono cōciliatore sū
mus et mathematicus et phisicus. Cui⁹ pclarissima
scripta ad cōmunē hoim vtilitatē maxio ī hono
re sūt hita. Albertus ordis heremitarū theologus
et declamatore celebrimus. Stellā. flactū et volu-
siū et cōplurimos ī oi arte excellētes. A mari sur-
sus bz nauigatiōz fluuio brinta q sec⁹ eā fluit. A
lucia fusina sexto miliario fossa manu facta pa-
duam compendio nauigatur.

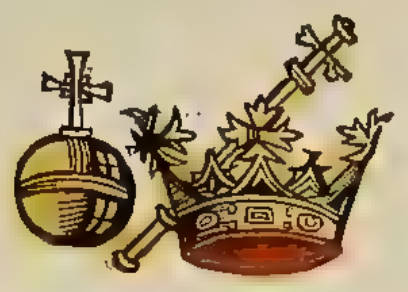

De regno latinorum et ytalie

Latinorū regum prouinciā illam fuisse dicim⁹ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionib⁹ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequētata. vt luit⁹ et Virgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea ꝙ ceterarū sit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea sit inculti⁹. aut infrequētio⁹ habeat. Hec ideo latina appellata est. qua Saturn⁹ cretensium rex Jouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgili⁹ in. 8. his versibus posuit dicēs. Prim⁹ ab Ethereo ve nit Saturn⁹ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul adempt⁹. Is gen⁹ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesq; dedit lacūq; vocari Maluit. his qm̄ latuisset tutus in or̄. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Ser⁹ aūt dicit Latinos prie appellatos fuisse eos q̄ intererāt viscerib⁹ Al bani montis. Fines vero hui⁹ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hostijs Liberi/ nis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi sunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicz. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et insule poncia ⁊ pādana atq; mōs Circe⁹. In mediterraneis aūt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculū et alba olim ciuitas a qua albani reges. In hac igit regione fuere ppli qui aborigines rutuli. Volsci. Hernici. Eqcoli et Marsi dicebant. Magnus em̄ hec regio habet circuitū. Janus aūt pater ⁊ deoz de⁹ cognomiat⁹ vir vtiq; phuman⁹ bonusq; atz summ⁹ hospitalita tis cultor ex orientalib⁹ venēs regionibus primus oim in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partit⁹ est.

Talia quippe Europe regio est oim totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existi- matur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoz multitudine pulchritudineq; ac fetu italiam dixit. Est aūt hec regio in forma curis inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et infe/ rum: et a iugis alpiuz: dorsoq; apenini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsq; ad reginū verticē ⁊ littora bruttioz extendit. inultimo sui in duo scindit cornua. Quoz alterū Jonū spectat mare. Alterū siculū. in ex tremitate Rhegium opidū habēs. Ei⁹ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ⁊ p romaz capuāq; porrigit vsq; ad oppidū rhegū (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuū colligit. Lati tudo vero quadragintadecem. Ubi maior latitudo. Ubi vero minor centū trigintasex. Habetq; vmbilicuz in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuz pro finibus habuit. Dicta est au tem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postre mo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agroz vbertate siue armoz gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	Añ.29	Liberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Isti quicq;	Eneas siluius	9	añ.31.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	regnauerūt añ.200.	Latinus	10	añ.50.	Aremulus	17.	añ.19.
Faunus	4		Alba siluius	11	añ.39.	Auētinus	18.	añ.38
Latinus	5		Egipt⁹ siluius	12	añ.24.	Procas	19.	añ.23.
Eneas	6	añ.3.	Capis	13.	añ.28.	Amulius	20.	añ.44.
Ascanius	7	añ.38.	Carpentus	14	añ.13.	Numitor	21.	añ.1.

Ipsarum Etrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientib⁹ inicium sumpsit. Nam ferunt sic inquit. Quidas ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestar rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Virgili⁹ dicat quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs etrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas q̄nis infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq̄ vero maritime vrbes etrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magni filiorum tempora ytalie rebus eam quā postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestantissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirū in modus aucta fuit. Quo factū est vt inter etruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atq̄ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq̄ ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq̄ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusq̄ exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimū q̄ campus sanctus nuncupatur. Atq̄ Turrim caponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atq̄ Huguitionez grāmaticum. et alios multos.

Pisa

Anglia insula quā veteres Albion a q̄busdā albis mōtib⁹ q̄ ad eā nauigātib⁹ pri⁹ apparēt vocauere tum Brittāniā a bruto Siluij postumi latinoꝝ regis filio albionā insulā quā gigātes incolebāt supatā ab ipo brittānā appellauit. Et ꝫ brittānia maior ad mīoris brittānie differētias gallias pingentis dicebat. Hūc a q̄daꝫ anglo potētissimo rege anglia in hodiernū diē appellata est. Hec ei triangularis ē inter septētrionē ⁊ occidētē sita. q̄ ab oi ptinēte habet dimisa. Haꝫ a germania q̄ sb septēmōe est incipit. Et iuxta galliā ⁊ hyspaniā versus occidētē ptendit. Et iō solin⁹ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi britānia insula nomē pene orbis alteri⁹ mereret. Vñ virgili⁹. Et penit⁹ toto diuisos orbe brittānos. Brut⁹ aūt cū in brittāniā seu angliā māsionē sibi delegisset e vestigio sec⁹ Rameſſis fluuij ripas Trimōatem ꝑdidit urbem munitissimā. Et q̄ꝫ oībus copijs feracissimā ad veter⁊ Troye memoriā recēsendā. Brutū hūc tres genuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanetū ⁊ Cambrē. Qui prio insulā inter se diuidētes. Locrino natu maiori media insula ps obuenit. Que ab ipo lochria postea fuit cognoīata. Et ī ea adhuc lundinū ciuitas extare dr Urbs mercatorib⁹ ⁊ negociatorib⁹ maxīe celebrata. In q̄ adhuc anglie reges prīcipesq; ac senat⁹ ppli cum mercatorib⁹ cōuenire vt plrimū tradūt. Albaneto vo ei⁹ filio q̄rta insula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit dicta. Et ꝫ scocia nūc nūcupat. Est ei ei⁹ insula in q̄ est anglia scocia supma ps in aqlonez versa flumīb⁹ haud magnis ⁊ mōte q̄daꝫ ab anglia discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle dr insula inter septēntionalē plagā ⁊ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognit⁊ a romanis. in q̄ estiuo solsticio sole ꝺe cancri sidere facient trāsitū nox nulla. bruntali solsticio⁊ pinde dies null⁹. Hui⁹ insule maxīa ps fructifera ē. Abūdat pecore auro ⁊ argēto ferroq;. Efferūturq; ex ea pelles ⁊ mācipia. Et canes ad venādū aptissimi. Multi insulis nec ignobilib⁹ circūdat. q̄ hibernia ei primat magnitudīe: paruo a brittānis disiūcta freto. Et insule que Orchades appellate. Gregori⁹ btissim⁹ pōtifex h⁹ nois scōs eo missis Augustino muleto ⁊ iohāne mōchis cuz alijs ꝓbatissime vite viris. Primū angliā ad fidē conuertit. Et in ea dīi mīti reges claruere miraclis. Circuitu brittāniā patere tr̄ginta octo milia passus septuagīta quīq; milias pythias ⁊ yſidorus tradūt. in q̄ spacō magna ⁊ multa flumina. Preterea metallorū larga variaq; copia. Eorum hystorias Beda optime ꝺescribit.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq; ad trasmigrationem babilonis. Et habet scom hebreos annos. 484. Sed scom septuaginta interpretes habs. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iudæ: et xxxiij. super totum israel. Jncboatur autem quarta Etas in dauid. non qz primus regum: sed qz primus regum de tribu iuda. qñ ei fuit facta expressa ꝓmissio de xpo nascituro de tribu iuda. Gesta aũt eius patent per totum scom libũ regum ꝛc. Ubi dauid audita morte saulis luxit cũ suis et ieunauit. instituitq; carmẽ lugubre. qz rex israel primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Jsai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongẽtesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omibus cõputatis in bierusalẽ ꝛ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffusq; ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteũ gigantem virũ fortissimum quem ante regni susceptionẽ funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que ꝓ subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Jpse regno adepto primũ bierosolimã obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Jnde omnes palestinos et hostes omni ex parte cõtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq; operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepelituitq; eum Salomon filius eius in bierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

6 Thamar 5 Saphatias 4 Adonias 3 Absolon 2 Dychiab Primꝰ anon

Salomõ (anno mõi. 4165) dauid regis ex Bersabea filiꝰ. scõs hebreorum rex. adhuc viuẽte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hũc natum pater confestim Nathan ꝓphete viro doctissimo atq; sanctissimo educandum nutriendumq; dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratribꝰ abiectis dauid in regnũ pfecit. Js hostes debellans pacem vndiq; obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimũ extruxit. Tãdem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in bierusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Uidens ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multũ laudauit eum. Bederuntq; alter alteri magna munera. Fecitq; Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiq; terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit enim cultrix vniꝰ veri dei.

Saba

Linea Christi

Dauid secũdus rex Jsrl

Anno mõi. 4085.

Salomon Rex

Dauid ex cōsilio domini ascendit cū suis in Ebron: ibiq; in adolescētia sua in regē electus vnctusq; per Samuelē solū sup tribū iuda. Et hysboseth filiꝰ saulis opante abner auū eulo eiꝰ: factꝰ est rex sup alias .xi. tribꝰ israel: q regnauit duobꝰ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid sub Joab principe exercitꝰ eiꝰ et abner principe exercitꝰ hysboseth ex cōmuni assensu .xij. ex vna pte. et .xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterꝫ occidit vno ictu Fugiēbusq; bis q erāt cū abner. asael germanꝰ Joab persequēs abner nolēsq; ad pces eiꝰ omittere psecutionē: Demū fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortuꝰ est. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ꝛ domū dauid. Dauid .pficiens ꝛ semp seipo robustior. Domꝰ aūt Saulis decrescēs quotidie. Nati sūt aūt dauid in Ebron pmogenitꝰ āmon: scōus cheliab Tercius absalon. Quartꝰ adonias. et alij de pluribꝰ vxoribꝰ. Abner aūt q regebat domū hysboseth redargutꝰ ab eo. qz cognouerat cōcubinā saul. indignatꝰ cōtra eū accessit ad dauid ꝛ pmisit ei populū totū isrl reducere ad subiectionē eiꝰ. Quod cū tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eū Joab pditorie occidit ipm abner in vltionē fratris sui azahel: quod dauid displicuit: ꝛ fecit eū honorabiliter sepeliri associās cadauer cū suis. lugēs ꝛ ieiunās p morte illi⁹.

Hic dauid quasi stupor quidā in hūano genere relucet in q nūq; hec simꝫ conuenerūt. tanta sublimitas ꝛ hūilitas tanta. tāta strēnuitas ac tanta mititas: tam grandis secularū cura. Tam pura ꝛ deuota spiritaliuz cōtemplatio. tot homīes pimere. totq; lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiaz Natiq; sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absq; filijs cōcubinarum. Hic demiq; regno in pace adepto contra legē Hoy si (qua precipiē nō dinumerandū esse populū) precepit Joab principi militie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit nullemilia et centuz milia virorum eductium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum decēsuisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

Isti tres prophetabant tpe dauid Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Filij dauid in hierusalem nati

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneū Moysi. obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuz non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exauditus es. Ecce tibi cor sapiēs ꝙ nullus ante similis tui fuerit. Primūꝫ iudicium in quo ostensa est sapientia ei⁹ fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebāt de superstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauit mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē sibiꝫ dari iussit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. ꝙ fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nongentesimus octuagesimus quartus Et in octauo anno complent. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahaz voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuz hac dispositione ꝙ a pauimēto iuxta terram vsqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato seu solario vsqꝫ ad scōm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scōo solario vsqꝫ ad tertium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicatur in euangelio pinaculum: super quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scz in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sancta sanctorum. xx. Eratꝫ in medio inter sancta et sancta sanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamis aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsqꝫ deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa testamenti facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sancta sanctorum infesto propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe sacerdotes in certis sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabraz aureū qđ fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēsa ꝓpositionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyse. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusde scematis sed maioris quātitatis. quiꝫ ad dextrā. z quiꝫ ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamatis.

Linea pontificū

Sadoch filius achitob

Sadoch unus fuit sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas non⁹ fuit unus hebreozū sacerdos clarus fuit. et maxime in veneratiōe apud iudeos habitus est.

Achias pheta

Achias silomites ppha pdixit hieroboā qd esset regnatur⁹ sup. x. trib⁹ isrl. Iste hieroboā decē scissuras pallij ab achia ppha accipiēs et in egiptū fugiēs. mortuo salomōe a decē tribub⁹ electo⁹ i regez Vitulos aureos cōflatiles in dan et neptali posuit ydolatra pessim⁹ effectus. peccare fecit isrl pplm ad ydolatriā iducēdo. Vñ toti⁹ ppli isrl destructio secuta ē.

Semeias ppha compescuit roboā ne pugnaret cōtra hieroboā. et scripsit eoz regū gesta. Iste etiaz ppha unt qñ sesac rex egipti diuersa mala fecit in terra iuda anno sexto quinto roboam.

Semeias

Addo propheta

Linea regū israel

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

Nadab hieroboā regis filius sedit israhelitar rex incepit regnare sedo anno Aza regis Iude et fecit malū sicut pater ei⁹. Et pcussit eum baasa et regnat p ea scdm ppheriā achie ppe.

Addo ppha hic ppha unt cōtra vitulos aureos et maiu⁹ hieroboā ambulā i via a leone iterfect⁹ ē.

Iste baasa de tribu Issachar terci⁹ israhelitar rex fecit malū coza dño ambulādo in oibus patis hieroboā nec audiunt dieu pphetaz ad eū missuz s occidit eū et ipe a chreoē pept⁹

Hela baasc regis filius qrt⁹ regū isrl. Illū interfecit et⁹ seruus Zambri cū omni domo pris sui vsq; mingentem ad parietem scdm prophete dictum.

Perusia

Perusia vetustissima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tercia inf Ethruscas ciuitates nomīata: quā Justi/nus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā conditaz iniciūz sumpsit: cuius alij Troyanum quendā principē noīe perusiū ei⁹ cōditorē affir mant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomīa/uit. Est aūt hec sola inter oīs italie vrbes felici tatem nacta penit⁹ inauditā. Q̄z eandē pene sta tus et rey condictionē quā ante conditaz vrbem Romā: et postmoduz roma sub regib⁹ cōsulib⁹ et impatorib⁹ ꝛ tyrānis habuit nūc retinet. Pas sa est tm̄ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaz romani post mortē alexandri magni. L. posthu mij consulis virtute in dediciōez acceperūt. At liuius scribit libro decimo. Hec in Ethruria pax erat. Haz ꝛ perusinus auctorib⁹ post deductuz a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄t tuor milia quingentos perusinoz occidit. Et si vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L. Antoniū ad. Antonij fratrē Octavian⁹ cesarī Perusia obsedit. famemq̄z raro alias simulē au/ditam Antonij exercitus in ea clausus. ꝛ perusi nus populus sustinuere. Et capta vrbs diruta/q̄z est. Eam tamen breui instauratam fact⁹ Mo/narcha menib⁹ portisq̄z nunc extantib⁹ cōmuni uit Idem octavianus augustus. Quā a suo co/gnomine perusiam augustaz (sicut littere cubita les portis inscise ostendūt) voluit appellari. Ei⁹ diruptionis causam ponit Liuius libro. cxxv. Est itaq̄z perusia omni ex parte montuosa. Cu/ius loci conditio ea est: vt nec quicq̄z munitius: nec certe amen⁹ inueniri possit. Ita prerupti vn diq̄z rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet pluri me apud perusinos olim exiterint intestine se/ditiones: et tyranni aliq̄n eos oppressserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisq̄z vi/ris et legibus instituta. In ea sunt templa pma gnifica ornatissima. religiosoz mōsteria: excelsa ciuū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gymnasiū celeberrimū. fozū cū insigni fonte am/plum. Et portic⁹ ꝛ viridaria optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoz oīmfariam fructuū feracissim⁹. Bald⁹ in ea cla/ruit. qui cum Bartolo scisso ferratensi Jurū ci/vilis et pontificij obtinuit principatum. Simi/liter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusin⁹ extitit. Et no/stra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicen/do floruit.

Linea Christi Reges iude

Roboam .4205.

Abya .4222.

Asa .4225.

QVrca hec tpa sanctoꝝ doctorū scripta gentiliū hystorias nō cōmemorāt ex illa forsitā causa: qꝝ ad intellectuꝫ sacre scripture nihil conferūt. Unde vsqꝫ ad sardanapallum vltimū monarchaꝫ assyrioꝝ. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

ISte Roboaꝫ filiꝰ Salomonis tercꝰ hebreoꝝ rex pīi suo in regno: sed nō in sapientia successit. spreto nāqꝫ seniorꝝ cōsilio ꝑ adolescentū temeritate cōturbans ppl̄m: duas tribꝰ retinuit. Et dictū est regnū istud iuda. q̄ pctīs suis exigētibus impetū Sisach regis egipti eū inuestāns sustinuit. Iste roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scōm cōmestorem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nūqꝫ readunata.

HYeu ille filius anani prophe mittit cōtra baasa et marturiuꝫ constāti aīo vsqꝫ ad mortē ptulit.

IStri tres scꝫ hyeu eliezer ⁊ oziel cuꝫ azaria ꝓphetauerūt regibꝰ Juda scꝫ Azat Josaphat Joīā

Ab isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges sequētes dicti sunt siluij. q⁊ fuit in silua nutritꝰ ⁊ venatiōe. Hic natꝰ est post mortē patris: vñ posthumꝰ dicit Enee. qꝫ post humatiōꝫ ipius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu posthumꝰ plebis.

IEt regnauit annis. 29.

ISte Eneas filiꝰ p̄dicti siluij posthumi regnauit ānis. xxxi. Is latino post se hereꝺe relicto exspirauit

ISte abya quartꝰ iudeoꝝ rex filiꝰ roboam ex macha vxore filia Absalonis tribꝰ annis regnauit. fecitqꝫ malū coꝝā dño ambulādo in pctīs pīis sui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex isrl̄ hīs in exercitu suo. lxxx. milia bellatoꝝ ⁊ abyas. xl. milia. Quē ad se venīētē cū tali ingenti exercitu facile cōpescuit ac supauit. Exꝰ cuiꝰ qui dez exercitu ad quiq̄gīta hoīm milia vno ꝑlio iterfec

ISte Anani prophēta increpauit aza ideo incarceratur.

Anani

LAtinus siluiꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

ISte alba siluiꝰ fuit Ence siluij filiꝰ edificauitqꝫ Albaꝫ ciuitatē a q̄ reges albanorum dicti sunt. Forte priꝰ fundata. et hic instaurata.

ACbis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxuij. capi filio derelicto.

ASa ille in principio regni sui ac deinceps vsqꝫ ad annū triceſimūſextū fecit bonū coꝝaꝫ dño ambulādo in vijs pīis fuit dauid abstulit ydola. ⁊ p cussit ethiopes cōtra se venīētes. Demū iniit fedus azaꝫ rege Syrie benedab qđ deo displicuit. vñ misit ad eū ꝓphām Anani quē incarcerauit ꝓpter qđ dolore pedū pcussus obijt. Regnās aūt Aza ⁊ reguꝫ scōm legē dñi cōpescuit egressus est contra euꝫ Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiās dñm inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria prophēta confortantem eum. prophetansq inter cetera predixit hierusalem a caldeis forte capiendam.

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

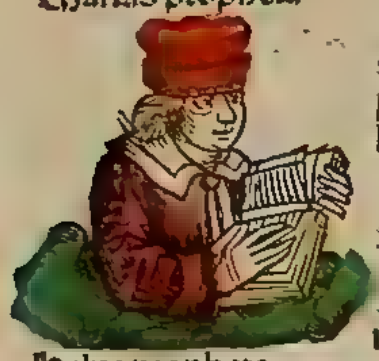
Azarias prophcta

AZarias filius obeth ꝓpha clarus habetur qui t de captiuitate predixit. Hic egressus in occursu aza regis iuda. t cōfortatus est in verbis ꝓphe. et eius promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abstu lit ydola de omni terra Juda et beniamī.

Helya prophcta

AMri rex israel deleuit domum baasa et statim perussit eum Amri et regnauit pro eo.

HElias ꝓpha oratione obtinuit q tribus annis et dimidio nō plueret sup terrā. Hic pst est a cor uo in torrente carith. ubi corui deferebat ei panēt car nes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte eius filiū mortuū matri viuū resti tuit eum paut. Ipse etiā coram pplo isral congregato in mōte carmeli igne descēdere fecit de celo sup sacrifitō qō qr quadringēti sacerdotes ydoloꝝ facere nequierī occidi fecit. Et ꝓpter hoc cū Jezabel in vltionē ipsorū vbiq; psecut est. prexit in desertū sub iunipero dormi enti angelus appuit excitans eū ad esus panis subcu nericij sibi allati et exortās vt comederet in cui fortitudine cibi. xl. dieb ambulauit vsq; ad mōtē oreb. in de in damascum veniens. deinde a domino per turbi nem in celum vectus est.

Abdias

ABdyas vn de. xij. ꝓphis ponit in figura. dicit fuisse dispēsatoꝝ domi achab regis isral. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret ꝓphas do mini. abscondit ex eis quīquagenos et quīquagenos in spelūcis pauitq; eos. t iō meruit a dño spm ꝓphie

ACHab sext rex isral sup oīs q erant ante eu iniq egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris suc. Qui postremo in bello perussus sagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis sydonioꝝ toti malicie prodi gium. que occidit Naboth et ꝓphas dñi. Ipa vero in terfecta est per hieu et a canibus cōmesta.

Dicheas

DIcheas ꝓpha de tribu ephrem oriund in samarīa qm peccantē achab sepius arguebat. t ipm pre dixit morturū sub Joras filio eius. precipitio valdc pcrecto iactatus occubuit.

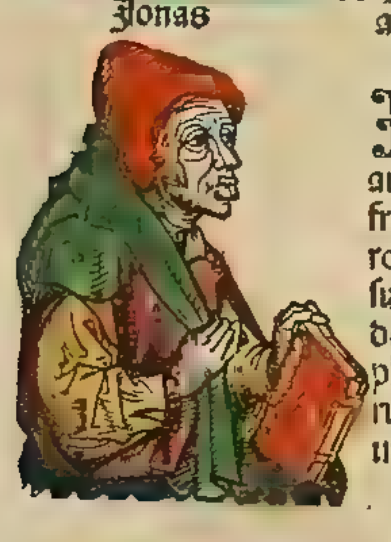
Jonas

OChosias rex isral septim misit ad beelzebub de um accaron consulendū si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie: Cepit aūt regnare an no. xvij. regis iude Josaphat. Extinct est aūt sine fi lio. cui successit in regno frater eius Jozam.

JOnas prophcta filius Amathi clarus habet et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit autez q ipsius helyas suscitauerit a morte adbuc puerū. Is a ceto deglutit. passionē xpi naufragio pfigurauit.

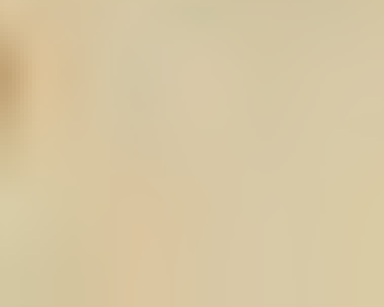

ISrum Jozam octauū regem israel obsedit bene dab in samaria. et meritis helisei liberat est. Ipe autem regnare cepit anno. xviij. regis ioſaphat loco fratris sui Ochosie. Sed qr secutus fuit peccatuz Je roboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. Cuius per aliquot annos obseruatione preceptoꝝ dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et helisei ꝓ phetam in veneratione et precio habuisset. Moabita rum regem fudit t eius ciuitates subuertit. Et omnia animaliū spolia consecutus est.

Jericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in paruā villaz redacta. In loco pulcherrimo atq; in valle iordanis sita. Cui octo habēs domos. et oīa monimenta sacroz locoruz in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zacheī xp̄s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeū pphaz deludētes ab vrsis deuorati. Et ppe eam dñs cecū illuminauit ꝛc. Pey. Est nāq; vallis que cōtinuis mōtib⁹ velut muro quodā ad instar horzoz claudit. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit. In ea silua est et vbertate ꝛ amenitate insignis. Siquidē palmento ꝛ opobalsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam simulem piceis arboribus habent nisi q̄ sunt humiles magis. et in vinearum more excollunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Cum Helias iter faceret cum discipulo suo helizeo: Venientes ad Jordanis flumū percussis aquis pallio helye facta via per medium transierunt. Quo transacto dixit Helias helizeo. vt peteret qd̄ vellz anteq; tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et pphetando. Respondit; ei se hoc recepturū si eum videret cū tolleret ab eo. Hermociocinātib⁹ aūt sil' apparuit curr⁹ ign⁹ cū equis igneis; quē helias ascēdens assumpt⁹ est in celū id ē in paradisum terrestrē. Ubi viu⁹ pmanet cum Enoch vsq; ad tpa antixp̄i. ptra quē descēdet ad predicādū. Helizeo aūt videte ꝛ clamante pater mi pater mi curr⁹ isr̄l ꝛ auriga ei⁹ ꝛc. accepit; pallium helie. qd̄ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipo pallio scda vice aquas diuise sunt. Uenies aūt ad habitandum in hiericho. Ibiq; ad p̄ces habitatoruz loci sanauit aquas pessimas illi⁹ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo: et exinde cū ascēderet bethel: deridētib⁹ eū pueris et decentib⁹. Ascende calue maledixit eos post qd̄ duo vrsi de saltu egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus pphetaz fuit temporis p hoc tp̄s ab hominib⁹ est ablat⁹. Cui⁹ fine nemo cognouit. hic multis miracls quo aduixit claruit. Atz sicut ignis ardēs tot⁹ erat. Ita et verba ei⁹ q̄si facula ardebāt. Tandē a dño (vt dictū est heliseo vidente) per turbinem in celum vect⁹ est Relicto in eius loco heliseo prophetā.

Heliseus pphā

Helyas tesbites

Linea pontificū

Ozias

Joyada

Asarias

ESte benedab filius Tabzemmō filij Ozyon regis Syrie iniit fedus cuz baasa rege israel: q rupto pactsit fedus cū Asa rege iuda. et extunc turbauerit reges Syrie regnū isrl vtz. ¶ Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit ptra Achab regē israel in preliū. z dns p ppham predixit victoriā: quod z factū est illis fugatis: Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrl bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus q dij mōtium erāt dij isrl: ideo vicit prius fuerāt. Sed rebellatus est exercit⁹ Syrie occisis centū milib⁹ de eis. z decem z septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppressit eos. ¶ Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos alicio z cinere aspersis capitib⁹ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ppheta quidaz redarguit in habitu simulato z sub parabola dati alicui in custodiā sub pena mortis sic cōclusit. q q zdimiserat benadab dignum morte. z populus suus israel esset pro eo saliturus.

ASael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in reges Syrie vt affligeret filios isrl. Iste est sup quo fleuit helizeus ppbans eiz futurū regē syrie. z multa mala facturū israel. Qui etiam ppter peccata hieu missus est a dño in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manasse. z fecit plagaz magnaz cunctis diebus Joathas. sed Joas filius eius dño deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

Zacharias

ESte benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater suus tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ pcussit eum ioas. et debet scribi p d in fine vt volūt hebrei.

ESte Joiada inclitus fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq Joas filiū Jozam pro ea. Hic solus post Moysen legif virisse. c xxx. annis. Hic etiaz diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

HAsim ille rex Syrie vastauit iudam tpe Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. z cepit ciuitatē ipmq interfec: z trāstulit ppl'm.

ZAcharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare z templum. eo q Joas increpauit q dereliquisset viam domini.

ESte Asarias p zelo legis cōstāter restitit ozie regi iude volēti sacrificare vtz.

Linea regū syrie

Benadab

Asael

Benadab

Raasim

Naboth Iesrahelita

NAboth iesrahelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab z requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. z procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum belyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

Aquileia vrbiũ quondã ytalie traſpadane primaria potentiſſimaq; atq; etiã pulcherrima a mari aliquãtiſper ſemota: noſtro etiã ſeculo pene derelicta: p hec tpa (Carino hiſtorico teſte) a quodã troyano nomĩe Equlo e Troya cũ aliis pulſo cõdictiõis ſue principiũ ſumpſit. et a ſe Aquileiã noiauit. Vel vt mgr in hiſtoriis ait. Aquileia quaſi aqs ligata cognomentũ accepit. Nũc aũt preter ſacerdotes canonicos numero haud quãq; multos: ornatiſſima ſpecioſiſſimaq; in baſilica diuie factiẽde rei adeũtos pter paſtores piſcatoreſq; rariſſimos. nulli nũc incolũt ppli. vt vix caſtellulũ tãta olim vrbs nũc poſſit appellari. Sũtq; t eccia ſupi⁹ dicta t pmarchale atriũ t muri oppidulo circũducti Et mõſterũ virginib⁹ deputatũ Peponis pmarche operũ reliq̃e. Flozere aũt cepit q̃ tpe primum romanis ſubigẽdis barbaris ad danubiũ incolẽtibus manũ apponere ceperũt. Vñ octauianus Ceſar auguſt⁹. Et ſi maiorẽ belloz ptem p legatos adminiſtrauit vt illis ꝓpinquioz eſſet. In his ytalie ptib⁹ frequẽter obbuat⁹ eſt. Hã Sueto⁹ nius ait reliq̃ bella p legatos adminiſtrauit. vt tam̃ q̃buſdã pnonicis atq; germanicꝭ aut interueniret: Aut nõ longe abeſſet. Rauẽnaz vel mediolanũ vel aqleiã vſq; ab vrbe ꝓgreſſus eſt. Et tulia eũ comitata aborſu facto puerũ amiſit. Gloriosiſſime de aqleia ſcribit Juli⁹ capitolin⁹. Pretereundũ ne illud quidẽ eſt. q tanta fide aqleiẽſes ꝓtra maximinos p ſenatu fuerit. vt fines de capillis mulieꝝ faceret quom deficerẽt nerui ad ſagittas emittẽdas atz ob idipm in honorẽ matronaꝝ ſenatũ veneri calue templũ dedicaſſe. Auxit aũt mirabili incremẽto t immẽſe ditauit aqleiam orietaliũ occidẽtaliũq; mercimoniozꝝ mutua ꝓportatio ibidẽ inſtituta. q null⁹ ſtãte aqleia loc⁹ alter circa adriaticũ mare fuit. in cui⁹ portu et diuerſorio occidẽtales orietaleſq; p cõmutãdis mercãdis coemẽdiſq; t vẽdẽdis inuicẽ reb⁹ cõueniret. Hec cũ mlto tpe floruerit. Poſtremo ab Attila rege omnio diruta fuit. Cui⁹ icole venecias ꝓolãtes rẽ venetã mirũmmodũ auxerũt hãc aũt celebrẽ ciuitatẽ euãgeliſta Marc⁹ diuꝰ a bto petro aplo ꝝ xpi ꝓncipe i Alexãdriã mittere tur nauigatur⁹ naues illic ex more opiref. Aquileiẽſes ad xpi fidẽ cõuerſi. Sanctuq; euãgeliũ ſuuꝫ. Cui⁹ codex manu exarat⁹ ſua venetijs nũc veneratiſſime ſeruat. Hermacoraſq; t ipe ſctus ad marci pdicatiõz ꝙuerſus a bto petro aqleiet oĩs venecie ꝓtbopreſul inſtitut⁹ omem eã regiõnẽ deo nro lucrat⁹ eſt. Quẽ Nero impator fit fortunatũ ſbdyaconẽ ſecuri pcuſſit. Fuit t aqui leiẽſis Chromati⁹ ad quez gl̃oſus hieronimus multa ſcripſit. Et ruffin⁹ pſbiter latinis grecaſq; liis adeo erudit⁹ vt ei⁹ q̃ extant tũ opa. tũ trãſlationes nullis cuiuſpiã eccie doctoris opib⁹ ſecũdas eloquentia ornatuq; ducamus.

Aquileya

Tarusium

Tarusiū ipsius Marchie Tarusane ciui tas: et ipsa per hec tempora (vt Sicardo Cremonēsi episcopo placz) a quibusdam troyanis fundata fuit. Abluitur autez ĩmo potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius propinquoribus montib⁹ exĩst. aliisqz vberrimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac situs in mediterraneis Tarusium vrbem diuidit Cuius nomen prior inter vetustos habet plinius. Per tempora vero Ostrogothorum dignitatē inchoasse videt quā nūc habet. Eo qz Totile pr̄ rex ibidē sedē regni sibi cōstituit. Ĩn tota q̄ postea q̄ntus fuit Ostrogothor rex z q̄dē p̄stantissim⁹ tarusiĩ nat⁹ educatusqz est. Postea longobardor regni inicio quom alboin⁹ rex et⁹ gētis prim⁹ ytaliā esset ingressus. Aqleiamqz q̄ lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditionem cepisset. Tarusiū qz ei⁹ incole deditiōz tardiuscule obtulissent. spoliare ac diruere cōstituerat nisi felix ipsi⁹ vrbis epūs (vt Gregori⁹ scribit) Ir timorat⁹ rauēna oriund⁹ regis barbarie sua prudētia z precū instantia deliniisset. Or natacz fuit ea ciuitas altero prestāte epo hermolao barbaro. Qui sicut decet epm pplo magl p

desse admitebat q̄z preesse. Qđ aūt ab hac vrbe vniuersa regio Tarusana marchia denomietur factū credo a miori nomis absurditate vt hec appellatio marchie Tarusane in ipa māserit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atqz Patauiū. Que semp z dignitate atqz potētatu necnō z opulētia Tarusio anteierint: Longobardi em in ea ytalie parte maxime quā obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducib⁹ administratas. in quibus nullum successionis ius filijs z nepotibus competebat. beneuētanā spoletanam: taurinensem z forojuliensem: dual qz opulentia z amplitudine superioribus pares Anconitanam atqz tarusanam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij pmissione z decreto impetrasset. eas filijs atqz agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemqz haberet. Nomenqz hunc significans perpetuus magistratum in longobarda. barbarie marchio natus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini z Alberti ei⁹ germani de rumano (sicut patauus) tyrannide non caruit. A quibus innumeras pulit calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4240.

IOsaphat fecit bonū coram dño. nec legit de eo magna reprehēsione dignū. nisi qđ impijs regibus isrl qnq̄ pstitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoq̄ deleuit patrū q̄ decreta obseruauit. bis cū virtutib⁹ benuolentiam oim cōfinū principū sibi cōpauit. Et palestini ei tributa reddere ceperut. cuius vixisset annis sexaginta cui⁹ corp⁹ ingēti pompa in hierosolimis sepultū fuit.

ITe Capis siluī⁹ edificauit Capuā in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto filio regnum.

IOram pessim⁹ (Anno mūdi. 4291.) occidit frēs suos. t ambulauit in vijs regū isrl: Ideo infelix fuit in oībus t miserabiliter mortu⁹. Hic de religioso pīe genit⁹ declinauit ad pfidiā. t fornicari fecit filios iuda imitat⁹ fornicatiōs Achab cui⁹ filiā nomīe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil pretermisit q̄ min⁹ aliq̄d quotidie nouę impietatis efficeret. t qđ ad vastationē paterne traditiōis attēderet.

ICarpentius post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

IOchosias Joram regis filī⁹ (Anno mūdi 4299) octau⁹ regū iuda fecit malū cora dño sicut pr̄ ei⁹ et statī occisus est ab hieu. Hūc regē t duos sequētes scz Joas t Amasiā pretermittit matheus. qz voluit tantus ponere tres q̄ternas. vel qz scōm Hieronimus t Aug⁹. Joram accepit vxorē filiā impijssime Jesabelis ideo filij ei⁹ vsq̄ ad quartā generatiōs dñi de genealogia excludūt. ambulauit em̄ ochosias in vijs Achab aui sui materni vtz i quarto regū. ix. ca. Hūc hieu pr̄ceps milicie iora regis Samarie vna cū oi domo achab obtruncare fecit. Cui⁹ corp⁹ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hierosolymoz ibiq̄ sepultum.

ITe Tyberi⁹ regnauit ānis. 9. et qz in tyberim submersus est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. t fecit eū Romul⁹ deū. qz credidit eū inter deos translatuz. t esse numen illi⁹ fluuij. cui⁹ vsus Rome fuit valde necessarius.

IAthalia ista mulier efferata audiēs mortuū filiū suū Ochosiā sumpsit regnū. Interfecitq̄ oīe semē regiū Preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram septē annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignominiose interēpta est cū septē annos regnasset.

ITe Agrippa silui⁹ rex albanoz siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitq̄ annis quadraginta.

IOnadab filī⁹ Rechab clar⁹ habef. a quo stirps valde religiosa Rechabitaz descēdit. Iste est q̄ phetauit hieu qñ voluit occidere pphetas baal. qz fuit zelator diuini cult⁹ t maxīe abstinētie t religiōis cū filijs suis. Nota etiā q̄ filij Rechab ex pcepto pr̄is q̄ si pegrini et hospites sup terrā seorsuz habitabant ab homib⁹ in tabernaculis domū nō edificabāt sementuz non serebant nec vinum bibebant.

ITempore Jozaz regis iuda templi ruine et templi vtēsilia et sartatecta que vetustate vel neglgētia athalie pierant. de pecunia collecta reparare iussu regis. quia hucusq̄ sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebāt quousq̄ ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Lapis siluius

Carpētus siluī⁹

Tiberius siluī⁹

Agrippa siluius

Lycurgus

Lycurgus scōm Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs com posuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nāli diuinoq̄ iuri cōso nas dedit. Nec quicq̄d censuit. e⁹ nō ipe exemplū p̄i⁹ daret. Auri argēti q̄ vsus et oīm scelerū materiā nō sustulit. Fundos p̄im equaliter inter oēs diuisit vt equata patrimonia nemīnē potētiorē altero redderēt. cōmunari publice iussit. ne alicui⁹ diuitie vel luxurie in occulto essent. Juuenib⁹ nō ampli⁹ quā vna veste vti toto anno: nec alioq̄ cultu⁹ q̄ alīū p̄gredi voluit. nec opulēti⁹ epulari. Emi sin gula nō pecunia sed cōpatiōe merau iussit. Pueros puberes nō in forum sed in agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: ꝫ in oī ope ac labore agerēt. Nihil eos somnij causa substernere. ⁊ vitā sine pulmēto degere. nec p̄i⁹ in vrbē redi re q̄ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie causa eligerent. seueriusq̄ matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis frenis te nerent. Maximū honorē nō diuitū ⁊ potētiq ꝫ senū esse cēsuit. Hec ⁊ alia filia q̄ solutis antea moribus dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ un de se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legib⁹ daret iureiurādo eos astrinxit. ne quid de tam diuis legib⁹ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ simulās se ite rum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄q̄ diminuēdum bis legib⁹ videretur. Profect⁹ ē aūt Cretā vbi voluntariū exiliū ꝑpetuo egit. sed ⁊ mortis ossa sua in lo culo plūbeo ⁊ i mari abijci iussit. ne si ad patriā deferi ꝑtigeret. lacedemōes se a iuramēto solutos ee putarēt.

Ysaias

Jheu filius Josaphat regis iuda decim⁹ rex israel vnct⁹ a puero helizei p̄uisit Joram cū omni domo acbab. ⁊ destruxit domū baal ⁊ ei⁹ ꝓphas occidit. Si beu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Hæc Hasael rex syrie missus a dño multos occidit in isrl vbi ⁊ mortuus est postq̄ regnauit. 28. annis.

Osee

Ysayas ꝓpha nobilis: magn euāgelista a btō hie ronimo dicit q̄ ꝓpha. vn⁹ de q̄tuor ꝓncipalio bus circa ꝫ tpa clar⁹ habet ꝓpter euidētiā ꝓphie sue.

Iste Joachas valde attrit⁹ est cū tota gēte ab aza hele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et pauxillum releuatus est.

Osee ꝓpha primus de .xij. mittit contra decem tri bus. Hic fuit filius Beeri cuius ꝓphia beeri nō habeat apud nos. ꝓphauit aūt Osee tempe ieroboā regis israel filij Joas qui ioas simul regnauit cuz osia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges sub quibus Osee prophauit vt dicit osee. i. scz osias. Joathas. Achaz ⁊ ezechias.

Jobel

Iste Joas pcussit syros tribus viabus iuxta ver bum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Hazaelis ⁊ be nadab filij Hasaelis. restituitq̄ regno suo. Ipse etiā af flixit amasiam non volēs sed compulsus. superbiam ei⁹ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas reg Jude.

Iobel scōus propheta de .xij. de iuda. et futurā ei⁹ tribulationem prophetizat.

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. con triuitq̄ regem syrie et restituit regnum israel sicut p̄ius insuper et damascum iuxta verbum Jone ꝓphe te. Attende q̄ sit instabilis status regnoꝝ israel. cō tritus vsq̄ ab nouissimum humiliatus est valde. Sy ri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascen dit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubi lis huius temporis. et ideo non est mirum q̄ pau ci electi ad hoc assumuntur a domino et q̄ viri sensati huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt mlti ꝓsunt. ecōtra. si mali ⁊c.

Linea Regum israel

Linea Christi

ISte Joas(Anno mūdi. 4306.) cū septē esset an
nozū a Joiade pontifice rex constitut⁹ est. Fecitq;
bonū cūctis dieb⁹ Joiade. Post ei⁹ vero morte ꝺelin
tus blandicijs magnatoꝝ: Coꝝ ei⁹ ꝺepzauatū est in in
teritū suū. Iste Joas lapidari iussit zacbariā filiū Joia-
de summi pōtific: inter templū ⁊ altare qō erat ī atrio
Anno regni sui penultimo.

ARemulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas
regis iude. qui posuit presidiū albanoꝝ inter
montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auētin⁹ fi
lij superstites sunt.

Amasias ille(Anno mūdi. 4346.) p⁹ bona inicia
malū habuit finez: qō ꝓmūe satis vsq; hodie in
potestatib⁹ appet. Multos nāq; officiū ꝺestruxit etiā
notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic sunt plurima
Hic etiam ꝺeos seyr aꝺozauit.

ISte auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et
ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis
vbi sepultus est accepit nomen.

PRochas fili⁹ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius
laudes virgili⁹ hoc versu extollit. Proxim⁹ ille
prochas troyane gl'ia genti. Hic duos p⁹ se reliqt fili
os viteliz. Amuliū ⁊ Numitoꝝem patrem Rhee ro
muli et rhemi matris.

REgnū iude post morte Amasie fuit. xiij. annis si
ne rege: qō subtiliter oportet accipe ex collatiōe
annoꝝ regū isr'l et iuda. quia Amasias cepit āno scōo
Joas regis isr'l. et ozias filius amasie cepit Anno .27.
Jeroboā regis isr'l qō tps extēdit se ad. 41. annos. q
ꝗbus subtrahe annos amasie: ⁊sic remanēt. 13. quib⁹
Ozias parul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aūt
lxx. et ml'te alie hystorie nō habēt. sed alibi ꝟ supplēt
et scōm hoc oportet concoꝝdare eas. alioquin errabis
quo ad supputationem annoꝝum.

NAaman princeps militie regi Syrie fact⁹ lepro
sus: accessit cū l'ris recōmendatoriis ad regē isr'l
vt curaret⁹ a lepza. Cū aūt aduenisset ad domū heliseī
Iussit eum vt lauaret se septies in Jozdane ⁊ mūdaret⁹. Qō ⁊ si pri⁹ indignās
nō acqeseeret: demū ad suasionē seruoꝝ ꝓgens ad iozdanē: ⁊ lauās se: mūdatus
est a lepza. q reuertēs ad heliseū: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed
Giezi discipul⁹ heliseī occulte accessit ad naamā postq; recesserat. ⁊ petijt ex pte
heliseī quicdā ab eo: portās ea ad domū suā. Quod scel⁹ detexit heliseꝰ: ⁊ ꝓpter
hoc lepza ꝑcussus est Giezi ⁊ semē eius vsq; in sempiternum.

ISte Amuli⁹ fratrē suū Numitoꝝē ꝺe regno eiecit. ⁊ Lausus filiū ei⁹ interfec
et rheam eiusdē filiā ad subtrahendā spem ꝓlis sub specie honoris veste p
petuā virginitatē dicauit. sed cū septē regnasset annis Rhea gemios peperit fi
lios. s. Remū ⁊ romulū. ⁊ postea amuli⁹ a Romulo ⁊ remo cū adoleuissent occi
sus est. ⁊ Numitoꝝ restitut⁹ fuit in regnum quia fuit auus eoꝝum.

HIc est Heliseꝰ ꝓpheta q pallio be
lie iozdanē diuisit. cū sale aquam
dulcoꝝauit. xlij. pueris sibi illudētibus
maledixit q̄s vrsi ꝺeuoꝝauerūt. trib⁹ re
gib⁹ aquā ꝺedit sufficiētē exercitui toti
Oleū vidue multiplicauit. filiū sunami
tis resuscitauit. colloqntidas emēdauit
ꝑanes oꝝdeaceos pplo augmentauit.
Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie sua
leproſuz fecit. exercitū syrie cecauit. sa-
mariā a fame ⁊ obsidiōe liberari ꝓphe
tauit. Asahel regem syrie ⁊ hieu regem super israel constituit: regi
Ioas tres victoꝝias ꝺe Syris ꝓmisit. moꝝtuūq; suscitauit.
NUmitoꝝ iste restitut⁹ in regnū. statī p⁹ occisus fuit a romulo.

Linea regum ita
lie

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnū Israel fuit sine rege annis. 33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos

Amos fuit tercius de duodecim ꝓphetis ꝓphetat cōtra gentes multas ꝓphetat ⁊ specialiter ꝛ. x. tribꝰ

Abdias

Abdias fuit qrtus de. xij. ꝓphetis ꝓphetat cōtra Edom. is antiquissimꝰ mortuus ꝛ sepultus in speluncha helisei sepultus.

Eo tpe sparitani seu lacedemonij per annos. l. bellando vagātes scripsēit vxoribꝰ suis vt alios maritos ducerent ne genꝰ periret

Jonas

Jonas ꝓpheta ō tij. ꝓphetis mittit ad niniuitas q̄ audierunt eus.

Abdias

Micheas iste est sextus de. xij ꝓphetis.

Naum

Naum est septimus de. xij. ꝓphet.

Habacuc

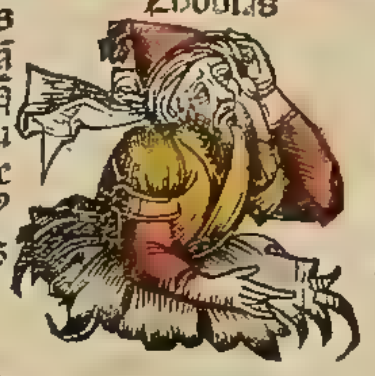

Hic texit hystoria thobie exemplaris tota.

Thobias

Mortuꝰ autē thobias annoꝝ. 120 vir sanctus plenus opibus bonis et ꝓphētie spiritu clarus. ꝓphetauit nāq; de destructione hierusalem ⁊ templi q̄ si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem ꝓphetie. Statim post eius mortem vxor eiꝰ mortua est. Et egresso tobia minore eus filijs suis niniue destructa fuit.

Ste Zacharias rex israel cepit regnare anno. xxxviij. Ozie regis iuda et fecitq; malū sicut ꝑdecessores sui. et hic ō quartꝰ pꝰ hieu et pmisit eum Sellū ⁊ regnauit ꝓ eo. q̄ statim ꝑcussus Manahen: regnauit et vita carnit. vtz 4. regū. 15.

Ste manahē cepit regnare āno. 39. ozie regis inde fecitq; malū coram dño. Et eū tradidit deꝰ in manꝰ regis assyrioꝝ qui induxit ei talēta argenti mille.

Phaceya etiaz fecit malū coram dño eumq; ꝑcussit phacee et regnauit ꝓ eo.

Ste phacee Interfecit ozee ⁊ regnauit ꝓ eo: fecitq; pactū cum raasin rege Syrie et vastauit Judam: Loco thelglathphalasar rex assyriorum oppressit eū et trāstulit quastres tribus in assyrios.

Ozee fuit vltimꝰ rex israel. ⁊ captus est a salamanasar rege assyriorum et israel trāslatus est in assyrios.

Sine rege. reges Israel

Israel transfertur in assyrios.

Anno. xi. Ozie qui est annus mūdi. 3151. Etatis vero q̄rte. cclxi. cepit regnū Macedonū in q̄ primꝰ regnauit carnꝰ vel carnaus ānis. 28. ⁊ cucurrit istud regnū vsq; ad alexādrū magnū inclusiue ꝑ. 24. reges. q̄ q̄dez cepit āno mūdi. 3550. et regnauit ꝑ ānos. 12. ⁊ 6. mēses q̄ mortuo apō babilonē impiū ad nitos trāsiert.

MEdorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Ozie regis Sardanapallus ei vltimus assyriorum rex cũ regnasset annos. xx. de quo diodorus Siculus in historijs grecorum multa differuit. Justinus quoq; scribit. Sardanapallus rex vir oim mulicre corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortorus greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu cius fila partiens. Vnde indignatus arbaces in eum milites in cõiurationẽ excitauit: et pugna cõmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrã quã ipsemet fecerat incendit. et seipm cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitq; vt Tullius libro quinto tusculanarũ questionũ refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi quecq; ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem siue tante diuturnitatis accipiens ad medos trãslatum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosquicq; vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aũt regnatum est annis. 128. Jpam eñ orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nõ re quidez ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Verumtñ post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsq; ad Ninue cuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari byrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Vbi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnũ ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. i. Verum Cyr⁹ persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus pareuerunt. deinde parthis. Media aũt vulgati nois terra a septentrione hircano mari terminat. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie persie. ab occidẽte byrcania ac parthia q̃ montib⁹ excluditur. Strabo quoq; dicit mediã multũ z olim potentẽ regionẽ in medio Tauro sitam esse eã in duas ptes diuisserũt. Alterã maiorẽ vocauere. Alterã atropaciã. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua z parthi postea vsi sunt. Jlã reges ibi estatem agebãt cũ sit frigida. hyemẽ vero serenie que secus tygrim est ppe babilonẽ. Atropacia ab atropate duce noiata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur Medie pars is postea rex declarat⁹ regionẽ hãc a media sequestrauit cui⁹ successores regnũ cõmunites cũ armenioz regib⁹ affinitatẽ cõtraxere deinde cũ syris et postremo cũ parthis.

MAcedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Vir ingenio et manu promptissim⁹ Post innumera prelia cum finitimis regibus strenue gesta Macedoniã ortus sui prouinciam sibi subijciens. in eaq; regni sedem primus constituit. Atq; duodecimo regni Ozie regnare incipiẽs (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam esse dicunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenim⁹. quã (Solino teste) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamẽ in isto principio angustus termis. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. q; eam plinius in quarto Centũ quinquaginta populos aliquãdo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi quecq; migdonia erat terra. aut emathiũ thessalicumq; erat solum. nunc oñe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnũ itaq; macedonicum illustre potensq; fuit. Et q; maxime Alexandri magni temporib⁹. Sed one pontificas in deorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddã factũ legimus cõtigisse q; cum illirici z thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerentq; macedones omissa pugna fugere. tulerũt in cunis infantẽ defuncti regis filiũ: quo iuxta aciẽ posito. acrius repetiere certamẽ. quasi ideo victi essent. q; bellãtib⁹ defuerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandẽ illiricos magna cede fuderũt. ostendẽtes hostib⁹ prioze pugna regẽ. nõ virtutẽ macedonib⁹ defuisse cui⁹ quidẽ regis nomẽ ignoraf. Macedonia aũt terraz imperio quõdaz potita que inter duo maria ptendit Egeũ z Adriaticum latus ei⁹ meridionale thessalie atq; magnesie terga ptegũt. Partẽ septentrionalẽ peonia z paphlagonia excipit et ipe regiones in macedonũ postea iura cõcesserũt. macedonie addite. Epyrus quoq; macedoniã z Jllirica terra. altera meridiẽ. altera septentrionẽ excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudine insignis. Octauo quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit teste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dicimus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis regis filio fratreq; Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamq; partem que ad mare inferum versa est: quã etiam Tyrrenam a se nominauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerũt vrbes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Ho tñ regnum haud multum insigne fuit: quod postea a persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Hadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresus	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno et agone Gymnico instituta est a captiuitate troye vsq; ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli athenensium iudicis secũdo anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor. Hely agunt quinquẽnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui constituuntur quattuor quã Olympiadẽ ipbitus filius Praxonidis siue hemonis primus cõstituit. Quãq; alij scribant q; hercules octauo Jair iudicis israel anno Olympia cum agonẽ apud grecos ad honorem iouis in Olympo mõte prim⁹ ꝓstituit qõ de ꝗnquẽnio ī ꝗnquẽniũ quattuor in medio ãnis expletis fieri voluit. A quo vsq; in presens tempus supputantur anni. 405. Greci aũt quiquẽnale certamẽ celebrare assueti etiam quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annoꝝ olympiadem appellauerunt. Quadriẽnio sc̃z in vna olympiade supputato: hec nãq; festiuitates et ludi in quinquẽnio semel fiebant. Ne si vlterius protraberentur oblioni darentur. Aut si citra fierent expensarum mimietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nonagesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̃s nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hystoria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiq; visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedemoniorum rege mortuo. eorumq; regno consumpto. hoc modo principium habuisse Justinus in tercio Epitomatum suorũ refert. Lacedemonios cõtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tã longam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli em̃ pater existebat cuius in patrimonium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Graci. Itaq; nec salutatis matribus quarũ adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuq; per varios casus iactati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. sedem sibi constituunt: Quorus postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium perturbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joathan

Achas

Ezechias

Manasses

OZias (Anno mūdi. 4388.) Amasie regis filius: duodecim⁹ regū iuda multe māsuetudinis ⁊ dignitat⁹. Hic iste fec̄ qđ bonū erat coram dño: excepto q⁹ sibi sacerdotū vi vsurpauit sub azaria pōtifice. In eo q⁹ volut adolere incēsum sup altare thimiamatis. ꝓter qđ lepra percussus est: ⁊ terre mot⁹ fact⁹. Et ꝙ media ps mōtis scissa est ⁊ ortos regales oppīsit. hostes tm̄ p circuitū pstrauit ⁊ hierusalē exornauit ⁊ muros q̄s ioas destruxerat restituit leprosⁱ fact⁹ zacharias ꝺm legē moysi extra ciuitatē cū expulit: ⁊ Joathā filiⁱ ei⁹ p eo rexit. Cum cū obisset trāstuleīt cū i hierlim ⁊ sepeluerīt i sepulchr⁹ regū.

ISte Sardanapall⁹ oīm muliere corruptior fuit primⁱ pululinaria iuenit: habitu femineo indut⁹ inter meretricū greges purpurā colo trahēs. Denū p arbacē pfectū medorū idicto sibi bello deuict⁹. cernēs se nō posse euadē seipm cū diuitijs ꝓcremauit: cessauitq; illa mag̃ mōrchia assyriorū: q̄ stetit vltra. 1305. annos. Et surgūt tpa horrēda pene ad xp̄i natiuitatē in q̄b⁹ sanguis hūan⁹ in toto mūdo q̄si aq̄ effus⁹ ē.

PHull rex Assyriorū ⁊ sequētes volētes recuperare monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

ISte Theglathphalazar cepit terras neptalim et galileā. Et eos q̄ trāsiordanē erāt trāstulit in assyrios. postea ob petitionē Achas obsedit damascū et Raasim regem damasci interfecit.

SAlmanasar obsedit samariā ⁊ trāstulit isrl̄ in assirios. ⁊ cessauit regnū isrl̄ qđ stetit ānis. 282.

ISte Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda post morte patris sui Joathā: hic pessimus fuit ydolatrie dedit⁹: cōtra quē venies in prelū phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatorū: ⁊ ducēta milia puerorū: ⁊ puellarū. et mulierum duxerūt captiua: q̄s tamē refectos remiserūt cōsulente ꝓpha. Cui⁹ tpe condita est roma.

EZechias Anno mūdi. 4472. filius Achab q̄n tusdecim⁹ regū in iuda. optimus fuit: reduces populū ad cultū dei: hui⁹ tpe regnū isrl̄. s. decē tribuum defecit: trāslatus a rege salmanassar assyriorū: huius Ezechie tpe sennacherib rege Assyriorū veniente cōtra ezechiā ⁊ regnū ei⁹: ⁊ obsidēte hierusalē oratōnib⁹ ei⁹ ⁊ ysaye ⁊ humiliatiōib⁹ in vna nocte angel⁹ dñi interfecit centū octogintaquīq; milia exercit⁹ sennacherib: sicq; liberat⁹ est: Ipe aūt Ezechias siue ꝓpter elationē siue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vsq; infirmat⁹ ē. Sed penitēs sanat⁹ signo sibi dato de reuersiōe solis p decē lineas q̄ oratorib⁹ babilonie oñdit oēs thesauros. Cui ysayas pdixit oia a babilonijs asportāda: phase aūt solēnissime a ppl̄o celebrari fecit. Dormuit demq; Ezechias cū patrib⁹ suis.

ISte Senacherib ascēdit in iuda cōtra Ezechiaz virū scīm. ⁊ pcussit dñs exercitū ei⁹ vt sup̄. Ipse aūt turpiter fugiēs puenit in niniuē ⁊ afflixit iudeos et thobiā. tandē a suis filijs occisus est.

MAnasses (Anno mūdi. 4501.) filiⁱ Ezechie post cū regnauit in iuda quinquagītaquīq; ānis: hic pessim⁹ fuit: ydolatrie dedit⁹ ⁊ augurijs. ꝓphas occidens ⁊ pīcipue ysayā serra lignea secari faciēs. Qui tm̄ captiu⁹ duct⁹ in babilonē penitēs ⁊ valde hūliat⁹ in illa captiuitate venā obtinuit. Et ad regnū suum reduct⁹ est. cui successit filiⁱ ei⁹ amon patrē imitat⁹ in vicijs ꝙ nō in pnīa. q̄ ⁊ a suis occisus est.

ISte Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū assyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

SOphonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Chusi nobilissimi inter hebreos viri filius: ꝓphetauit destructionē hierusalem et reedificationē.

Urias

ISte Urias ꝓpha occisus est a rege ieconia. Prophate minores

Baruch

ABacuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum decimus ꝓphetie spiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: ꝓphauit cōtra Nabuchodonosor et babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonus esset apud babilonem.

Abacuck

BAruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

ISte hieremias ꝓpha sctissimus et ab ipo matris vtero scificatus ex sacerdotib⁹ natus incepit ꝓphare adhuc puer. xiij annor tpe regis Josie contra hierusalē et tēplū ꝓphetauit aut tē annis. xl. preter hos qb⁹ p ꝓphauit in egipto. Ibidez post multas iniurias sibi illatas apō Taphnas ab eodez pplo lapidibus obrutus occubuit. Eoq; i loco sepult⁹. et qz serpētes fugauerat post morte eum venerati sunt.

Olda ꝓphetissa

ISTum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatorib⁹ sedechie.

OLda ꝓphetissa fuit vxor Sellū summi sacerdotis claruit ac ꝓphetauit Josie regi et presertim hierosolimor⁹ euersionē ac populi ipius captiuitatem.

OMnes isti sex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuā aureā. lx. cubitor⁹ altitudine in campo statuit et cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. et preco dabat. Adorate statuā q̄ no adorauerit eadē hora mittet⁹ in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter socios danielis: et accusati sunt ad regē et succensa est fornax septuplū: et missi sunt vincti cū vestib⁹ in mediū fornacis. Viros autē illos q̄ miserāt eos interfecit flama ignis. Angel⁹ aūt induxit quasi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Misahel-ananias-azaias

Daniel.

Ezechiel.

Mardocheus

JOsedech pontifex filius Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus babilonem et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tē/
pestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo
vestalibus virginibus addita ad ppetuam virginitatē cōpulsa est. Que
cum in plenioꝛem deueniſſet etatē ſtimulis acta venereis in amplexus incogniti
viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Ro
mulum t Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperiſſet iuſſu regis Amu
lij viua defoſſa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iuſſit. Cleri ne/
quentibus miniſtris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuent
re: illos in ripa poſuere. Et ſic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus
cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repreſſit: t relictis
catulis lupa vagitum ſecuta: vbera admouit infantibus. matrēq; ſeſe geſſit. Sic
repertos apud arboꝛem fauſtulus regis paſtoꝛ tulit in caſam atq; educauit ſuſtē
tatoſq; fere inter greges pecoꝛum agreſta vita nutriuit. Marcios pueros fuiſſe:
ſiue q in luco martis enixi ſunt. ſiue q a lupo que in tutela martis est nutriti. Ex/
dulti inter paſtoꝛes de virtute quotidiana certamina et vires t pernicitatē auxe
re. Cum autem adoleuiſſent non parua paſtoꝛum t latronū manu collecta Amu
lium patruum regē interfecerunt. et numitoꝛē auum in regnum reſtituerunt. Is
tamen ſequēti anno extinctus. Sic latinoꝛum ſeu Albanoꝛuꝫ regum defecere no
mina. vbi ſub vno t viginti regibus ſexcētis t viginti tribus annis regnatū est.

Remus Rhee veſtalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater
hoc anno vna cum fratre ſuo t auo ſuo Numitoꝛe in regno latinoꝛum re
ſtituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōſtituerunt ac condide
runt. Et cuꝫ gemini erant: vter auſpicaretur t regeret: adhibuere piacula. Rem⁹
montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille ſex vultures:
hic poſtea ſed duodecim vidit ſic victoꝛ. augurio vrbem excitat plenus ſpei bella
tricem foꝛe. ita illi aſſuete ſanguini t prede aues pollicebantur ad tutelam noue
vrbis ſufficere vallū videbat. c⁹ dū irridet angustias Rem⁹: idq; increpat. ſaltu du
biū an iuſſu frīs occiſus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue ſan
guine ſuo conſecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro paſtoꝛali occiſum
Et in eodem loco vbi futuri muri veſtigiū tranſgreſſus est ſepultus fuit.

Romanoꝛum regni principium

Romulus primus Romanoꝛum rex vigeſimoquarto ſupra trecēteſimus
regni dauid anno: etatiſq; ſue primo t viceſimo numitoꝛe perempto: re-
gnoq; latinoꝛ in confuſo poſito paſtoꝛum non parua manu collecta vna
cum fratre Remo iam dicto ſtatim vrbem pariam in ſolo nequaq; munito con-
ditam t a ſe Romam nominatam primum regnare incepit teſte Euſebio regna-
uit annis. 38. Romulus autem licet ſub dubio partu natus: eius tamen indolis
(vt plutarcus ait) nequaq; ſeruilis erat: ſed quandaꝫ regiam magnitudinē ac p-
bitatē preſe ferebat. Eminebat in eo natura facilis t ad conſilium ciuilem pro-
bitatem aptiſſimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis cul-
men. Poſt romam autem conditam primum eos quibus etatis vigoꝛ inerat in
militares legiones diſtribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit
Centum deinde Senatoꝛes creans eos patres dixit: ac ex eis gentos patricios
Prius enim incole dicebant: et cum in proximo erat lucus: hunc Aſilū fecit et ſta
tim mira vis hominum latini tuſciq; paſtoꝛes quidam et tranſmarini phrigeſ q
ſub Enea archades qui ſub Euandro duce influxerant: ita populum romanum
ipſe fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu ca
pta ſunt ſimulatis quippe ludis equeſtribus: virgines que ad ſpectaculum ve-
nerant preda fuere. Et hec ſtatim cauſa bellorum. Auctis tamē breui vinbus hūc
rex ſapientiſſimus ſtatum reipublice impoſuit: vt inuenta diuiſa per tribus in
equis et in armis ad ſubdita bella exeubaret cōſilium reipublice penes ſec⁹ eſſet
his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e
conſpectu ablatus est.

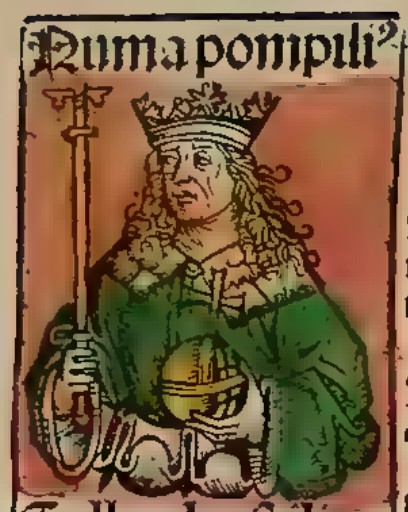

Numa pompili⁹

NUma pompili⁹ sc̃dus Romanoꝝ rex. septimo ꝛ. xx. regni Ezechie ãno p̃ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis ageutem vltro petiuere ob inditam viri religionem. Ille sacra ꝛ cere monias omnemq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceteroseq; p̃ sacerdotia. Annũ quoq; in duodecim menses: fastos dies nephastosq; descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo demiq; ferocem populum redegit vt qđ vi ꝛ iniuria occupauerat impius religione atq; iustitia gubernaret. Obiit demiq; octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius

TUllus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regẽ a Romanis rex suffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. ꝛ postea adolescẽtia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanũ rexit populũ Et primus quidam Romanorum regum fastibus ꝛ purpura vti cepit. Ac vrbẽ adiecto celio monte ampliauit. Post longam demiq; pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: ꝛ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Sinch⁹ Marci⁹

ANchus marcius Nume regis ex filia nepos. quart⁹ Romanorum rex. ꝙrto Iosie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiẽs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq; artibus ac gloria vmq; inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auentinum ianiculumq; montes vrbi addidit ꝛ pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq; in ipso maris fluminisq; confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cõmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. Tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquini⁹ prisc⁹

TArquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Iosie post ancum Marcium rex delectus. regnauit annis. 37. Is trãsmarine originis regnum vltro petens accepit ob industriam ꝛ elegantiã quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: ꝛ centurijs tribus auxit neq; pace tarquinius q̃ bello promptior. xij. namq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strenue gesta ab ancii filijs interfectus est.

Pbaleris

PEr ea adhuc tempora reges hastas pro hyadematc habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum p̃ dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriã adhuc deor̃ simulacris haste addũtur.

PHaleris Agrigentinus tyrannus ꝛ orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eris ingeniosus artifex ꝛ ei amicissimus ex athenis agrigentum ad eũ venit: cognita hominis seuicia vt eidẽ placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuã posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueꝛ. vt sonus vocis hominis bouis mugitũ videret: quo accepto illum includi iussit. Et primꝰ artificij sui prebuit experimentum vt Ouidius dicit. Nec enim lex equior vlla est: q̃ necis artifices arte perire sua hec ipe phaleris Atheniẽsibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant eĩ huius phaleris adhuc celebres ꝛ graues epistole.

Pbaleris

Sibilla erithea

SIbylla Erithrea omnium aliaruꝫ clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hũanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

ROma vrbs toto orbe celebrāda: rerū dñna in latio ad amnē tyberī sita. A romulo ei⁹ ꝯditore noīata. vndecimo Ezechie regi iuda āno: Scdoq octaue olympiadis āno ab ipo conditā fuisse affirmāt. Ambitū eius vrbis plinius ex traditionib⁹ Augusti scribit milia passus vigīti. Flauī vopiscꝰ scribit Aurelianꝰ impatorē ambitū vrbis ad trigīta milia passuum ampliasse. Nostra aūt ratio metiēdi a priscorū ratiōe multū variat: si ad nre etatis consuetudinē metiri volem⁹ vix passuū milia quatuordecim oīs rome t ianicule siue trāstiberine regionis t vaticani ambit⁹ implebit. Tyberis fluui⁹ a septētriōe vrbē intrat: t ex latere meridiano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā dextro vaticanū cōperiat t Janiculū: q duo regiōs trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane vrbis ambit⁹ septē ꝯplectēs colles. Portas vrbis trigīta aptas. t septē clausas fuisse scribit plin⁹. Noīa que apud priscos vsitata fuēt eluc idare libet. Nā cū diuersis tpib⁹ aucta fuerit: t q intra vltimū muroꝝ ambitū remanebāt porte formā amitterēt. fuitq deinde roma diruta ideo inuestigari oīs relinqm⁹. Flumētana pma porta appellata: q tyberim eaꝫ influxisse affirmāt. nouissime porta ppli dicta Scda piciana a collatia oppido ꝓpe romā Collatia. Tercia q nūc salaria fuisse quirinalē postea collinā q ea in collem quirinalē itur. Quarta viminalis nūc scte agnetis aut numētana. qz ad viminalē collē ducebat Quīta exquilina qz in exquilīs itur. nūc sancti Laurētij. Sexta nouia q maior dicit. Septima Asmaria nūc scti iobānis. a priscis celimōtana a celio mōte. Octaua q in abdito angulo clausa cernit t metrodori porta dicit; Gabiusam fuisse a maiorib⁹ appellatā. Latina deinde porta īmutatū retinet vocabulū qđ ea in latinam ducebat. Porta appia olim Capena. Ultima trigemina intra tyberim aliqñ hostiensis t scti pauli appellatā restat. cū ad ei⁹ basilicā ducat t hostiam versus. Est t alia intra tyberim romane vrbis carmētalis. Postremo porta trīūphal' olim celeberrima q etate nostra extat p quā triumphi agebant. Cui⁹ fundamētoꝝ moles in extrema tiberis ripa cōspici possunt. t pons similiter ad illā cōducēs vsq ad hospitale scti spūs et via q ab eo pōte vsq ad Hieronis circum in quo Caycallicule obeliscꝰ aspicit. q nūc corrupte tulia nūcupat. t ad sinistrū lat⁹ basilice bti Petri adiacet triumphale territorium nuncupatur. verum triumphale territorium t adherētia loca vaticani nomē a vaticano colle assumpsere. et cōstat iā vaticanū collē eū esse qui eccie bti Petri adiacz p cūctis em reb⁹ celebrior t religiosior cōspicit vatican⁹ reliquīs bti petri. t ei⁹ excelsa basilica et romani pōtificis pallatio qđ Nicola⁹ papa secund⁹ fundauit t grāde viridariū muris cinxit. Janicul⁹ regiōs ipam totā trāstiberinā excepto vaticano indicat. vaticanū vero primit⁹ leo papa quartus muro muniuit t de suo noīe ciuitatē leoninā vocauit. Ea sex portas nūc stātes habz pma in Janiculū dimittēs ab eccia cui subiacet sanctus spūs nomē accepit. Alia est edita in colle ptusa. hec t pforata vocat. Tercia posterule nomē accepit. Quarta viridario pōtificis subiacet viridaria vocat. Quīta iuxta molē hadriani quod nūc castꝫ sancti angeli vocat. porta sancti angeli dicit. Sexta sb adriani meta ad vrbē p pontē cōducat ab eneis forib⁹ Enea vocitatur Colles septē rome ab auctoribus describunt dicēte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. scilicet. Et rez facta ē pulcherrima roma. Septēq vna sibimuro circudedit arces. Quoruz noīa sunt Capitolinus. Auētini⁹. palatin⁹. Celi⁹. Exqlin⁹. viminalis t quirinalis. Et absq ianiculo t vaticano septicollis ipa vrbs dicebat. Capitolin⁹ mons dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur caput humanū inuētuz est t ante Tarpei⁹ a torpeya virgine vestali dicebat. t mōs saturni a q saturnia tell⁹. fuit in hac arce capitolij celeberrimum iouis optimi maximi templuz t iunonis monete. t in eo clangore anserū t alarū strepitu M. manli⁹ gallos in pcipiciū dedit. hui⁹ totus arcis ornamēta cūctis miraculis egiptioꝝ erāt anteponēda. quare aurea capitolia cognominātur t domicilia deoꝝ. Circa cū locū duo foza fiebant boariū t pistariū. Nūc aūt pcter laceratam domū a bonifacio nono ruuis sup edificatam pter are celi fratrū bti francisci eccias in feretrij iouis templi fundamētis extructā. nihil hz is mōs capitolin⁹. tantis olim edificijs exornatus cū delubra edes sacella et tēpla vltra sexagīta habuerit. Auētin⁹ collis ab aduētu hoīm vl a rege auētino albano ibi sepulto dict⁹ fuit. in h mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis templū t tēpla diane t minerue t lucine: fuit super eodē mōte lauretū silua iouī sacrata: t edes libertatis. habz vero nūc is mōs mōsterū sancte Sabine t aliud scti bonifacij. reliqu⁹ mons aut ruinis aut vineis pter sancti Alexij cenobiū quod mihi vetustissimū cōspicit contectus est. Palatin⁹ mōs cū palatini aborigines ex agro reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit. Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepim⁹ p mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges deinde cōsules postea impatores maiori ex pte sedem habuerūt. Habuit t edes vani ducis. Liuius quoq inquit matrē magnā deuz a grecia aduectam in edem victorie q est in palatio ponere fuit t in palatio teste plinio phanū febri dicatū Et templū diui Augusti deinde incēdio cōsumptum C. Calicula sup templuz hoc ponte transmisso palacū capitoliūq cōiunxit. Cui⁹ t reliq as quasdā adhuc cōspicere libet. Idē cesar August⁹ templū appollinis in ea pte excitauit. Addidit portic⁹ cū bibliotheca latina grecaq. quo in loco tam senior sepe senatū habuit. Id edificium admirādis opib⁹ exornatū erat. cōpluraq a multis extructa sunt. Nūc pter sancti Nicolai eccīam a calixto papa edificatā q etiā male integra cernitur. nullū is celeberrim⁹ mons hz edificiū. qualis aūt et quāt⁹ olim fuerit ea edificiorum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cōspiciende. Cū itaq tres illos mōtes q primi et soli in pma vrbe a Romulo conpbensi fuerūt sedulis ruinis videri poterit ea nuditas quā Roma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea parte pallacij quā septētrionē versus in trīūphalez Constantini imperatoris arcum vergentem videmus. loc⁹ palladij cui⁹ insignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia sancti Andree ꝛ pallara concluditur. Ce/teras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio tubēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomē assumpsit. ꝛ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albaꝫ euertit. ꝛ postea ibi habitauit: ꝛ cuīā fecit que hostilia appellata est. In eo mōte Uespasian⁹ templū diui claudij edificauit fuerūt in eo pbauni veneris ꝛ cupidinis. aliorūꝫ deorum edes Ære ꝛ templa. Et maccellū magnū. Antruꝫ cyclopis lupanaria. cohortes quinqꝫ vigilū: castra pegrina ꝛ armentariū. Medio in ei⁹ dorso bine aqueductus supbissimi opis cōspiciunt. Nūc eccl'ijs xp̄ianis mōs est ornat⁹ in ea parte ad palatinū montē vergēs monasteriū est bti Gregorij in paternis edib⁹ ab eo edificatū. Inde sanctoꝝ Johānis ꝛ pauli eccl'ia. Estꝫ in eo hospitale saluatoris: ꝛ eccl'ia sancte Marie in dñica. Alteraꝫ eccl'ia scti Stephani rotunda de ipō mōte celio cognomē hns: Ea in fauni ede pri⁹ fundata fuit. Simplici⁹ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad ei⁹ montis sinistrā sctoꝝ quattuor coronatoꝝ eccl'ia. Sctiꝫ erasmi mōsterū. Proximū nouū opis in mōte celio est xenodochiū lateranēse. In extremo eiusdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognomīata: qz in lateranēsiū nobilissime gēris edib⁹ extructa fuit. Hec venerabilis eccl'ia capita Apostoloꝝ seruat ceteraꝫ sctimonia: ediūꝫ supbissima structura toto orbe celeberrima a Constātino data bto Siluestro cōstātiniana basilica appellata. Ea sic Romanoꝝ pōtificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quib⁹ circūdata fuit basilica maiori ex pte corruerāt. Uisit quoꝫ in celio mōte porta maior neuia dicta ꝛ amphiteatrū semidirutū: qđ stanlij thauri maiores nri appellauere. Et alta basilica sctē crucis i bierusalē ab Helena cōstātini matre cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ꝛ cupidinis cōiunctūꝫ est mōsterū qđ Carmelitis⁹ nūc incolit. Exquilini mōtis olim maxim⁹ varro longā posuit expositionē ab exculbijs regis Tullij dict⁹. Exquilie em̄ mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ꝛ turrib⁹ quas comunes ꝛ militie appellāt inapiēs p montē cui caballo nūc nomē est: ꝛ ad termas vsqꝫ diocletianas ptendit. Et in portā exq̄linam q̄ iam scti Laurētij noiat desinit. Altera ps collis via intersecat que patricij vic⁹ dicitur. Et sup hac pte eccl'ia est celeberrima sctē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Neuia vsqꝫ ad amphiteatrū qđ collosseū vocam⁹ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia ꝑplurima ꝛ admirāda. Et pri

ROMA

mo a turri militiani ascēdendo cernunt ruine termaz Constātini: z ingē. es seminudoz senū marmoree sta/
tue. Abinde pene cōtiguo loca cōspicinnt Caballi marmorei ingētes cū viris seminudis loza tenētib⁹ mi-
rabili arte cōpacta quoz vn⁹ opus praxitelis. Alter phidie latinis līis inscribit. Inde nō longe sunt dio-
clecciani terme edificiū pulcherrimū z admirādum: z alie terme claroz viroz. Fuit in eodē colle maccellus z
ibi cōspicit eccia scti Citi cui cōtigua⁹ est arc⁹ triūphalis galieni. multeq; eccie in eo extant z alia innume-
rabilia. Viminalis collis a Ioue viminco cui⁹ ibi are sunt. Etsi plura i eo fuerūt edificia: nil tū certū reptur
q; tres speciosissimas i illo tota⁹ vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catilli. C. aquilij eqtis romani. Fuerūt
in illo scōm aliquos Salustiani horti quoz reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam z
ad Sanctā vsq; Susannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edes fortune pmogenie habuit.
Varro aūt ob paruitatē colles z nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit liui⁹ Seruū regē addidisse cū
sc vrbē. Claudit roma ab oriēte aggere tarquinī inter prima opa mirabilia. Illā cū muris equit q; maxīe pa
tu ptendi videm⁹. Camp⁹ marci⁹ sic describit a limo agger tarquinoz q; intervrbē z tyberī fuit campū mar
cū dixerūt: cū eo tpe vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret. Et virginea aq; q; rinalis colli cauernas cam
pum olim marciū q; nūc trimj regio dicit illabit. hec sola aqua ex exteris iā romā ingredit. Habuit camp⁹
ria vocatur. Erat z templuz Isidis: cōspicit adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Juxta hanc q;q; Co
mitia fiebāt. Fuerūt z in vrbe duodecim terme: z aqueduct⁹ mirabiles. Hi sunt arc⁹ altissimi sūbleuati. Ar/
cus q; triūphales fuisse q; primos z legim⁹ z cōspicim⁹ quosdā tamē diruptos. quosdā ruinis cooptos. q;
ideo cum his Rome descriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Ex cuius lapsu gl̄ia prisca patet. Sed tu⁹ hic pp̄lus muris de
fossa vetustis. Calcis in obsequium marmora dura coquit. Impia tercentum si sic gens egerit annos.
Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina ⁊ regina, quaz etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaqz in ligustici maris littore a quodam Genuo saturni regis filio condita ⁊ cognominata dicunt. Alij vt paulus perusinus, hystoricus a genuino phetonis socio ob nauseam maris in littore relicto cū parte nauium custode qui iunctus accolis loci siluestrib⁹ hominibus oppidum condidit: et genuā ex suo nomine nuncupauit. Alij quoqz a Jano ytaloz rege et post troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cui⁹ sigilli inscriptio sic haberi dicit. Griffus vt has angit: sic bos tanua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionez haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuisse dicit. Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum ꝛedificaret. Postqz tempora liguriū genuensibusqz annicciorib⁹ vsi fuerunt. quib⁹ quiz magne copie variaqz bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusqz filius rex ytalie ⁊ successores franci reges per annos circiter cētuz summa cum iusticia ⁊ humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas tot⁹ liguistici sin⁹ emporiū est

Que a q̄dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementuz. Unde et ingentes nacta vires ⁊ porru edibusqz superbissimis ac reliquis in omi genere ornamentis nunc vsqz preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Quecqz et naualis belli peritia adeo excelluit vt ānos mlitos maris imperio potiretur ⁊ piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi superinducere aliquando necesse habuit que cuiusq⁹ agitata discordijs memoria nostra imperiū maris amisit eius enim creberrimas mutationes ⁊ oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateqz diffusum pene exhaustum est. Peraz enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius Ciprie insule columen. Chium insulam: aliasqz grecanicasqz vrbes plurimas a thurcis: alijsqz gentib⁹ ablatas deperdidit vt tributarias fecit. Capha etiam eius colonia in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Quaf autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄curzoris domini. Et cathino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuisse in q̄ dominus ihesus xp̄us agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philosophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tẽ poribus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est: scõm quem ⁊ septẽ sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus civis miletꝰ: ideo thales miletsius appellatus est. Scripsit autẽ de conuersione ⁊ equinoctio: ⁊ primus inter philosophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non ⁊ solares eclipses ⁊ versiones predixit ab egiptijs geometriã didicit. In politicis vero optime est consultatus. Aiunt ẽm coniuge cum caruisse; et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquã posuit. mundũq; animatum dixit ⁊ demonibus plenum. Tempora quoq; anni ferunt inuenisse. ⁊ in. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit autẽ de Astronomia multa que in ducentis carminibus cõphendit. Tabulam auream siue mẽsam a piscatorib⁹ casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierũt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiẽtia ceteros ꝑemineret: his auditis taleti ꝓbo data est. Ille eam dedit biantꝰ. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem puenit. qui et titulum amplissime prudentie ⁊ etiam premiũ ipsam scz mẽsam auream ad appollinez transtulit: hic tales paup erat: vacans philosophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuuz ⁊ olei vbertatẽ per Astronomiam futuri anni nouit. Fertuꝝ de ipso ꝙ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoq; lugente: dixit vetula: tu quidã o tales que ante pedes sunt videre nequis; quõ que in celis sunt posses cognoscere? obijt aũt anno etatis sue. lxxviij.

Bolon

Solon philosophus Atheniẽsis scõus de septem sapientib⁹ athenis floruit. Atheniẽsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaq; beneficia eis cõtulit: ⁊ multo tpe eos sua prudentia a seruitute ⁊ tyrãnide liberauit. ⁊ tandez fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrãno athenas occupare volenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientib⁹ pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni ⁊ virtuosi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quoruñ vnusquisq; plura qñq; pauciora signat. Ac sic in ꝓspectu tyranni qñq; magni diuinf ⁊ clari: qñq; aute ⁊ honore carentes. Interrogat⁹ etiã a creso rege lidorũ quis ei felix esse videref ait Tribalanus atheniẽsis ⁊ deobis ⁊ bico ignoti ⁊ homines quorum fama latet. Cresus aũt rex ornans se omiotꝝ regiscq; fastu sedens in solio: interrogauit eũ siquid miri melioris vidisset respondit. Gallos phasianos ⁊ pauones naturali enim colore ⁊ flore decorati sunt ⁊ millesies meliori. huic solonꝭ mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo ꝙ flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnũ meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet ꝙ sui de morte eius lugerẽt ait. ad hoc multis conatib⁹ laborauit: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: se ceteris quibuscũq; intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ⁊ doceantur. Itẽ statuit tutorem cum orphanoruz matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quẽ orphanorum defunctorum substantia puenier: nec sculptori anuli licere tenere signũ anuli venditi: ⁊ si vnũ ocilum habentẽ quis illo priuauerit. Viceuersa ipe geminis careat: ⁊ ꝙ princeps si ebriosus fuerit damnef nece. Respõsa solonis ad quedã quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmaf verbũ silentio. Quo firmaf silentiũ tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: aranee tela qz si in eam ceciderit quid debile retinef; graue aũt ptransit tela resaisa. Mortuꝰ in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon pbus Lacedemonius athenis claruit tercꝰ de septem sapientibus grecie qui ob eius ꝓfundissimam sapientiam breueloquꝰ dictus est. Hic iũgẽde causa societatis missus fuit corinthũ: vbi duces ⁊ seniores popli ludẽtes inuenit in alea ꝓter quod infecto negocio reuersus est: dicẽs se nolle gloriam spartanorũ quorũ virtus constructo bisantio clarescebat; hac maculari infamia vt diceref cũ aleatorib⁹ cõtraxisse societatẽ. Interrogatꝰ qd est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos ẽm excecat. Docebat aũt Chilon dominari lingue: ⁊ presertim in cõuiuijs. nõ esse maledicẽdũ proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabif. Item non esse minandũ cuiq;: quoniã hoc est muliebre. Licius ad calamitatem amicorum cito q; ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Senũ honorare. Cauere sibijpi. Bãnum malle cũ prauum lucrũ. Illud enim semel cõtristabit hoc vsquequaq;. Nõ irridere infelicem dominatorem ⁊ fortem mansuetum esse decet. vt eũ subditi magis reuereantur cũ timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et clarnit tẽ pore Sedechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus

Bias

Cleobolus

Periander

Pitacus Asianus mitilenus illustris pbus quart⁹ de. vij. sapiētibus gre
cie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strenuus cū bellū inter athenē
ses t Mitilenos instaret. q; ipe mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare
statuit cum firmone Atheniēsiū duce in singulari certamīe t rbete habēs sub sca
to furtim circūuoluit firmonē: t occidēs eum saluauit terram. Mitilēses autē ei
principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit: t ad optimum ordinem ciuitate
reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs supuixit. t cum pdiues esse po
tuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitilen creſce
re: volēs ebrietatē hominuz pcauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupli
citer puniret. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula:
bonū ex natura. Interrogat⁹ quid optimū. ait ad presens bñ facere: qd fidele: ter
ra: quid infidele: mare. Vixit aūt annis. lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias Asian⁹ pmensis pbus quīt⁹ de. vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter
primēses et messanēses instaret bellū t primēsiū milites virgines mul
tas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: t pu
ellas captiuas liberās: tanq; proprias filias custodiuit induēs eas vestib⁹ nouis
et singulis votes tribuēs: sb fida custodia remisit ad gentes: inimicas exhibēs pie
tatē. Alio q; tpe dum Aliat⁹ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primē
ses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū victualium palliauit: duas em
mulas sero impiguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostib⁹ caperēt.
quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq;
ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si ex
irem forsitan primēi: cepas ederent: Unde ni magis intromitte legatum. timuit
enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Eunq; legati aliati ingrede
rentur vrbem: Bias acerruum arene spargens t diffundens desup triticum ostē
dit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: t sic fuit ciuitas p
biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terras
eius fortuna mutata hostes inuaderent: t qui euadere hostes potuerunt preclo
sarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de bis deferēs fugit. In
terrogatus aūtē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū
porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que
domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait
Mens sibi bene recti conscia. Interrogatusq; quid sit dulce homini ait.
proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit multa multa. Eo mortuo
primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus pbus Lindius sextus de. vij. sapiētibus grecie claruit tempo
re Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit
Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt
triginta diformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: inimor
tales autē cum sint corrumpuntur omnes t deficiunt. Est autē annus duodecim
mensium pater tc. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicicior
fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q;
inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatus
malunt: nocendiq; fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tan
to minus libeat: vtorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris domi
nos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus bis. Pro
speratus ne superbias. t depauperatus ne deficiaris. Mutatiōes fortune virili
ter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium milium carminus
Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander Corinthius pbus e septem sapientibus pbis septimus hac tē
pestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sē
tentie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet
benuolentia fulciri non armis. amicis felicibus t infelicibus idez sis. Quodcū
q; promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude.
Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phūs scīa genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis strennu⁹ esset: vt in doctrina grecoꝝ moribusq; ꝓficeret fuit athenas. ⁊ ad Solonis sapientissimi domū profectus: nūciari soloni fecit ꝙ venisset ad eum Anatharsis scīa cupiens enim videre ⁊ eius amicus fieri si effica possit. Solonis aūt responsum fuit: ꝙ in ꝓpꝛijs patrijs conciliantur amicꝫ. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc ipe in pātria sum: ideoq; licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicū maximum sibi fecit et grandis philosophus est effectus per Solonem. Huius sententie hec sunt. Interrogatus quō quis fieri posset nō amatoꝝ vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nūq; erit amatoꝝ vini. Dicebat etiam nauigātes distare a morte ad spissitudinem quattuoꝝ digitoꝝ tantuꝫ: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hoīibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determiatus locus ad decipiendū ⁊ superādum seinuicem. Ait etiaꝫ turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam melⁱ⁹ est vnum amicum habere multis dignum: q̄ multos nullius dignos. Post hec abiens in Scytbiam ira moresq; athenienſium in scitas introducere conabatur ⁊ volens patrie profectū afferre: ob quā causaꝫ inuidus frater eius inuenatione sagitam in eū fixit: letalevulnus phō infligens: qui moriēs ait. Per sapiētiam in grecia saluat⁹ sum: sed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Epimenides phūs cretensis: dic duꝫ iuuēculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: duꝫ autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes aliuꝫ possessoꝝ. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrās occurrit scisitantibus indicans quisnam esset: donec minoꝝ fratrem inueniens iam senem factum: totamq; ab eo didicit rei gestaveritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Athenīēsibus aūt peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro supplicū est liberali dec⁹: parricidium proditoꝝ. Vixit autem annis. cl xx. et scripsit de genisi et ortu diuino libros in quinq; milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerum libros. ix. millium ac quingentoꝝ carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandoꝝ deoꝝ. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Simonides

Symonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ⁊ ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ip̄m sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis ⁊ fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hec feruntur fuisse sententie. Tutus est tacere q̄ loqui: neminem em tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat conscīētia in aduersis. Solatiū em est homini non meruisse quod patit. Fortuna desert innocentes sepe: bona spes nunq;. Hic octogesimum annum habens composuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloriabatur se in eoꝝ certamina descendisse etate p̄dicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus prophēta sanctissimus ex tribu ⁊ ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij ⁊ omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate ⁊ religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptoꝝ patrum suoꝝ non immemoꝝ: egros visitaret ⁊ indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperrimus erasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eidē visum restituit substantiamq; omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos ⁊ centum vixisset annos: predicens interitum niniue ⁊ instaurationem hierusalē ac templi domini spiritum domino reddidit. Et ꝑ filium tobiam et nepotes in niniuen sepelitur.

Linea Christi

Amon

Josias

Joat bas

Jecho nias

Joa chim

Hedc chias

Ite Amon(Anno mūdi. 4551.)fecit malum coram domino ⁊ percussus est a seruis suis obijtq; in domo sua propria peremptus eumq; cuz patre suo sepelierunt.

Iosias rex iude(Anno mūdi. 4558)accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. ydolatras persequens. Sacerdotes ad instauran/dum templum inducens. populum ad obseruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hierusalez ductus migrauit ad dominum super cuius morte flebere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesiuit dominum. Perseueranteq; vsq; in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini q; dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ioathas(anno mūdi. 4589.)malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius senioz fratri et eodem patre progenito noie Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroq; oculo priuaretur. quod cuz filius eius cōmisisset: iussit ipm exocilari. Verum tota ciuitas aliq;diu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto vtriusq; vsum videndi reliquit. Hicq; mirabili equitatis tempamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatoreq; partitus est. Discе o xpiane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri p iusta lege sua q; eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachī etiā fuit filius Josie ⁊ cōstitus ē rex a pharaone vt daret multā cētū talēta argēti. Et qz fecit malū cozā dño ascēdit contra eum Nabuchodonosoz et factus est ei seruus annis tribus. Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfectoq; eum in hierusa-

Joachim cognomē- Clem et proīci fecit corpus eius extra murum.
to Jeconias fuit filius Ieconie: fecitq; malū cozā dño: ideo statim est amotus ne regnaret ⁊ vinctus est trāslatus in babilonē. Mānsit aūt Ioachī iste in carcere apd chaldeos. 37. annis ⁊ filius cū a vitulo post mortē pris Nabuchodonosoz soluit.

Sedechias anno mūdi. 4600. fuit teraus filius Josie et vltimus regum Juda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo periit et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Eruteq; sunt oculi ei⁹ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel pphetauerant q; vinctus duceretur ad babilonicum regem. Capto igit regeuniuersus populum caldei tradauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Thales milesius vnus de vij. sapiētib⁹ clarus habetur: q; post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales primus potuit predicere defectū solis ⁊ lune vt dicit Augustin⁹. de his folia precedentia gesta ac dicta eoruz manifestant.

Tales
Solon
Chilon
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

septem sapiētes

Nomina septenum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu ꝑfugis cō/dita fuit. Temporibus enim Tarquinii regis ex asia phocensiū iuuent⁹ hostio tyberis inuecta ami-ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligu-res ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnasq; res (siue dum armis se aduersus gallicā feritatē tuent: si-ue dum vltro lacessunt a quib⁹ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Hāq; phocenses ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q; terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerunq; etiam latrocinio maris (que illis temporib⁹ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaq; in vltima oceani ora ꝓcedere ausi: in sinū gallicū hostio Rhodani amnis deuenere. Cui⁹ loci amenitate capti reuersi domū referentes q̄ viderāt. plures solicitauere duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ꝓpe hostia rhodani amnis in remoto si-nu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis eximie extitit. Hu ic post⁹ subiacet pulcherrim⁹ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphi-ci pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos assidue bellis fatigabant Qui pericula ꝓpulsando intantū crebuerūt: vt victis hostib⁹ multas colonias cōstituerūt. Ab his igit gall et vsum vite cultioris: deposita ⁊ māsuefacta barbaria: et agror cult⁹ ⁊ vrbes menib⁹ cingere didicerī. Tūc et legib⁹ nō armis vuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerūt. Adeoq; reb⁹ ⁊ homīb⁹ impositꝰ est nitor: vt nō grecia in galliā emigrasse: sed gallia in grecia videref. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobi/lioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis transmittebanf: nam eor victus frugalis ⁊ modestus semp fue-rat. Cūq; varios sortita fuisset vel dños vel tyrānos: pro vt se tpa offerebāt. nūq; tamē aut legē aut ab alie-nigenis suspēdia pertulit. preterq; a cathelanis. Hunc Lazarus quē dns a mortuis suscitauit prim⁹ ab apo stolis deſtinat⁹ fuit episcopus. Cui⁹ quidē reliquie nūcusq; magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoq; et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi flo-ruere viri. Salutianus ⁊ Muse⁹ presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atq;. Hennadius similiter pre sbiter greca latinaq; lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi libz̄ edidit: ⁊ cor-uinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides pbus

PHerecides Syrus natione: philosophus egregi⁹ pittaci philosophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui prim⁹ apd grecos de natura ⁊ de dijs scripsit. primusq; teste Ciceroe libro. .i. tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Qui et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbant. Hic etiã Plinio teste libro. 12. Prosam orationem primus condidit: fuitq; preterea Pythagore philosophi preceptor. Et Taleti philosopho lras plurimas scripsit. Et ab eode mltas suscepit.

Pytagoras pbus

PYtagoras preclarissimus philosophus natõne sami⁹. Et ipe tẽpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimũ doctus fuisset cui⁹ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnẽ pfecit: atq; ponderа et mensuras inueniens etiã grecis primũ contulit. In primis namq; circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominũ de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalẽ se tamen sapientes appellari erubuit: sed se pbm id est amatore sapientie dixit. Italis legem dedit: cũ apud Corthonam etrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutũ fuit ne scolas eius intrans de philosophicis ante quĩquennium disputaret. Eius libri ab Atheniensibus feruntur concremati. Varie eius feruntur sententie per Laercium: vnas hic apponim⁹. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab anima luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cuctis reb⁹ intẽperantia.

Sapho poetissa

SApho Crexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo Dydan filium suscepit habuitq; discupulas Anagoram Mileriam Longillam Colophoniam ꝛc. quas etiã lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autẽ hec modulos lyricos Epygrãma ta: elegiam. iambos ⁊ monades: fuit quoq; vates nobilissima.

Ezechiel ꝓpheta

EZechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cũ rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. ꝓphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum ꝓphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorũ Ban ⁊ Had quibus predixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel ꝓpheta

DAniel desideriorum vir et ꝓpheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonosor chaldeorum rege in babilonẽ cũ Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postq; paruulus insontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeorum visionẽ soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cũ litteras in pariete exposuisset terminũ ei⁹ pronunciauit. Destructo autem babiloniorũ rege a dario Astyagis filio in Mediam ꝓductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde salutus in precelsiore honore habitus. Scripsit autem librum ꝓphetie in decem visiones diuisus quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresq; sb balthasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tãdem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanorum Colonia primum ab etruscis felsina deinde a bois gallorum populis gentili sermone bononia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appenninum primaria et postea boiorum caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūq; eius fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani trium milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autez dicit octauianum bononiensibus q; in anthoniorum cliē tela antiquitus fuerant gratiam fecisse conturādi cum tota ytalia pro partibus suis. Idēq; neronem imperatorem orasse latine pro bononiēsibus scribit ad consulem et ad senatū. Ad annū salutis quadragesimum supra octingentesimus Sergij pontificis romani os porci prius appellati tempozibus quum lothanius tunc imperator ludouicum filium romam cuz copijs mitteret bononienses illum multis incōmodis damnisq; affecerunt. Quam ob rem ille cōuerso qui iaz preterierat exercitu vltionis modus excessit. Ex post agri vastationem factamq; in insontibus pvicos villasq; repertis cedem. obsessam vrbem captamq; reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigationez prohiberet tribusq; annis bello contenderit. q̄ sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circundataz muro quē nūc habet ac diu postea opibus amplificataz cōstat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia queq; ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimuz omnium disciplinarum gymnasium a temporibus thedosij vsq; ad nostra tempora summa cū gloria in ea et pmāsit ac florzit. Est enim mater musarum appellata. q; ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumq; litteraz discipline tradant. Ex ea viri sanctitate doctrinaq; cōplurimi emersere. Sed q; maxie prestitit diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum cōposuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Johannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure consultos q̄ monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obediuit Assaradon similiter nec rex medorū. Et ob hoc regnum Assyriorum defecit regesq; Babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiā misit munera Ezechie.

Ludus scacorū reperitur ab Xerse philizopho pro correctōne Evilmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueuerat; quo solatio retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōz.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victoriosissimus fuit. eo q̄ esset virga furoris dñi: vt puniret peccā pplor. obtinuit regnū assyriorū qđ destructū erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha q̄ postea cū feris habitās septē mēsib⁹. p̄ce Danielis i pristinā nabuchodonosor formā septē ānis penitēs ē restitut⁹. Cui res geste magni cognomē dedere. multa cū finitimas bella cōfecit: et q̄ maxie cū egiptijs. ad extremū iudeā deuicit. Et syriam durissimo sibi subiugauit iugo. Joachim interfecit. z successorē cū vasis dñi i babilonē trāstulit. z Sedechiā patruū suū loco suo suffecit. Porro dū vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Bisantū vrbs tracie maritima a grecis sic noiata. Lacedemonij cōdidere eā primo. q̄b⁹ appollinē ysulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerēt mādasse oraculū memorie: pditū est vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in tracia nauigassent: situq; vbi postea bizantū edificatū est yspexissent. Omissa tā locupleta ripa tenuiorē regionē i asia elegissent: vt Strabo refert. At aūt Justin⁹ z Eusebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno ai aduētū xpi. 663. In grecia ex opposito calcedonēb agri loco quidē optimo z munitissimo a pausania spartanor rege pri⁹ pditiōis sue initiū habuit. Et cū pua admodū eēt: Postea a Cōstātino magno impatore q̄ eā adauxit z exornauit Constātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tpa describent laude digna.

Bisantium

Xerses pbus

Nabuchodonosor

Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis regnauit in hierusalem: Fecitq; malum coram domino. Erat em superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iusiurādū regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono sui regni anno sub iurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iusto et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes iericho: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et catbenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoq; ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac ipsam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnū factus est oim monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie regio arabie cōterminia longe plana sed fontiū q̄ maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq; regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus ⁊ vltimus rex medorū. 38. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Hierosolima nobilissima ⁊ vetustissima ciuitas p varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babiloniorum rege. Cum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiq; magnis cladibus et ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde pfect⁹ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaz hierosolimam rursus mittit. Ibiq; decē ⁊ octo mensib⁹ statione firmata iudei se ⁊ vrbez caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterūt. templa incenderūt. eiusq; vasa sustulerūt. Et p. lxx annos templi solitudo pmansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege persarum ⁊ medorum. Secōo ab Asobeo egiptiorum rege. Que em passa est iudea a medis egiptijs macedonibusq; non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oim tyranno facta est eversio. Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliauit misitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templuz domini: sed iouis olimpi cognominare ⁊ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuz hierosolima: ⁊ tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompei⁹ eam cepit: obseruato ieunij die: duz ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa ⁊ admotis scalis. iussitq; menia omnia contelli. Post hos quinto Sabinius Scaur⁹ Varus vrbibus iudee ⁊ precipue hierosolime insultauere: ⁊ herodes magnus ⁊ sosius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur ānō secdo imperij vespasiani die octaua mensis septembris a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis inimicis: fossas etiā implere iussit. Urbē aūt illā quā vicissevictores gentium romani tam clarum opus esse dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

victoriam non humane virtutis sed dñine gratie fatereꝛ. In ea vastatione fuit ea hominũ strages ea fames miserorꝫ funesta necessitas: Quc si exordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cõmunia sibi cũ ceteris referentẽ. Clemẽs deuicꝫ Tit⁹ romã cũ patre suo Vespasiano triumphũ celeberrimuꝫ egit. Simonẽ qui vrbis excidij causa fuit in triũpho ꝓductũ postea laqueo ꝑ totã ciuitatẽ traxerunt multis conflictuꝫ vulneꝛib⁹ interfecerũt. Vespasian⁹ templũ pacis edificauit vbi iudeoꝝ pꝛecioſioꝛa instrumẽta vi delicet tabulas legis penetraliũ vela. ⁊ alia multa repoſuit. Ea aũt vrbs vſqꝫ ad adriani pꝛincipis tpa latronũ ſicanoꝝꝫ facta eſt receptaculũ. Et ꝑ quinquagĩta annos: deinde ciuitatis mãſere reliquie. Quã postea Adrianus impatoꝛ menib⁹ ⁊ edificijs instauꝛãs de ſuo noie helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad paulinũ ſcribit ab adriani tpibus vſqꝫ ad impium Conſtãtini ꝑ annos circiter. clxxx. In loco reſurrectiõis ſimulacrũ iouis in cruꝛis rupe ſtatua ex marmoꝛe veneris a gentilib⁹ posita colebat. Eſtimãtib⁹ pſecutoꝛis auctoꝛib⁹ qꝫ tollerẽt nobis fidẽ reſurrectiõis ⁊ crucis: ſi loca ſancta ꝑ ydola polluiſſent. Maioꝛes deiñ noſtri glorioſiſſimã ciuitatẽ diu poſſeſſaꝫ. tandẽ amiſerũt. Karolus eñ magn⁹ multo ſudoꝛe primo vrbẽ illaꝫ vendicauit deinde ꝑditam recupauit Gotbefridus. Ad quã retinendã etiaꝫ Conradus ceſar: Ludouicuſqꝫ rex francoꝝ nõ dubitarũt coactis exercitib⁹ in aſiam ꝓficiſci. At cũ nñi pꝛincipes poſtea deſidie ſeſe dederũt neqꝫ hieroſolima nec Antiochia in poteſtate nñra remãſere. Heu pudoꝛ: heu doloꝛ fons ⁊ oꝛigo nñe ſalutis defecit. Templũ illud Salomonis fama clarũ: in quo dominꝰ tociẽs pdicauit: Bethleẽ in qua natꝰ eſt. Galileam in qua crucifixꝰ Ipſius crucis poſſidẽt inimici. Sepulcruꝫ dñi glorioſum in quo ꝓpter nos obdoꝛmiuit in dñoꝛ: ſaraceni in ptãte habẽt. Et niſi velint xpiani inuiſere nõ poſſunt. En ipam dei viuẽtis ciuitatem officinaſqꝫ nñe redẽptiõis: quã deꝰ nñ miraclis illuſtrauit ⁊ ꝓꝓꝛio ſanguĩe dedicauit: In q̃ ꝑme reſurrectionis flores apparuerũt: Machometi ſatellites ꝓcalcãt. Et ea vrbs nũc ſcelerate gẽti impio paret.

Quinta seculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq; vsq; ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. q̄us in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secūdū Darij annus terminabunt. Josephus et diuus Hieronimus a. 17. Josie regis vsq; ad tercium Cyri regis annus. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsq; ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scdo Darij bef. q̄. s. facta est anno ab exordio mūdi. 4610. A diluuio aūt. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquinii romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudq; lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apd Caldeos nabuchodonosor p̄mus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalē hic incipit. Et perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo: etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volens deus generationem huius populi deperire: completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalē perueniret.

Linea pōtificuz Jhesus

Joachim

POst reditum populi israel de babilone fuit duo prefuerunt scilicet ihesus summus pontifex tanqz reges. et Zorobabel tanqz dux q modus vsqz ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuz innumera multitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponēdum templum congregantes vniuersam prouinciaz construxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autez renouare templum sed paulo post defunctus est.

ISte Salatiel (anno mūdi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Matthe⁹ dicit.

ISte Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scōm Josephum nominatus est Josedech. Sub quo Zorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuz et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pasca cū innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

ITste Zorobabel (anno mūdi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maxime in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. z templum reedificare concedente Cyro incepit.

Aggeus prophēta

OEilio Abiud (anno mūdi. 4709.) et sequentibus vsqz ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Matthēo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch ꝛc. vt Matthe⁹ in principio euangelij testatus est.

Malachias prophēta

AGgeus prophēta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi z tēpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo demqz templo statim obiit. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

MAlachias prophēta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimā vitam. Aiunt q ore eodem quo prophetauerat angel⁹ domini apparens eadem iterabat.

Sibilla helespōtiā

HElleſpontina in agro troyano nata vetula z antiquaveste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsqz ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea Christi

Salatiel

Zorobabel

Abiud

Linea reguz Babilonie

Nabuchodonosor

Euilmerodach

Raguſar

Babadardacus

Balthaſar

ISte Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. captiuitatis anno patri in regnuz ſuccedens regnauit annis. 10. Vir quidem preſantiſſimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa ſuper addidit multaq; magnalia peregit.

ISte Euilmerodach frater Nabuchodonosor p̄cedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filiꝰ. anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto ſine liberis defuncto regnum ſuſcipiens regnauit annis. 18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

SEruius tullius ſextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum ſuſcipiens. regnauit annis. 34. C̄uius matre ſerua creatum. nec obſcuritas inhibuit quin gubernacla vrbis inuaſit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius induſtria regnum adeptus. primus cenſum in vrbe inſtituit. Et tres colles. ſ. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamq; aggere foſſiſq; ac muro circumdedit: tandez a Tarquinio ſuperbo genero ſuo filie ſue impulſu occiſus eſt.

TArquinus priſcꝰ Tarquinij regis filius ⁊ Tullij ſerui gener. Cui ſuperbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadrageſimo iudaice captiuitatis mortuo ſocero ſuo rege romanorum rex factus regnauit annis. 55. Hic regnum autē qđ a Seruio tenebatur rapere maluit q; expectare: qui ſuſcepto regno mox p̄mores ciuitat] quos rebus ſoceri ſerui fauiſſe putabat vna cum Tarquinio ſororis ſue filio interfici iuſſit. et pleraq; per tyrannidem geſſit: tamdiu ſuperbiam regis populus romanus perpeſſus eſt donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatiſſime femine lucrecie ſtuprum intuliſſet: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem cū regno expulſus a porſenna interfectus eſt.

BAlthaſar enilmerodach regis filiꝰ caldeorꝝ rex poſt patrē regnare cepit. Et regnauit annis. 17. Cuiꝰ regni anno p̄mo Daniel ꝓpheta quartā viſionē vidit. Is denū captꝰ eſt: ⁊ ciuitas a Cyro perſarū rege aduerſus fortiſſime dimicante tradita eſt ⁊ fundit⁹ euerſa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāſerit veſtigiuz Sed eam que modo ſtat Cambyſes cyri filius alio in loco condidit.

BAbilon illa magna capit ⁊ auferē eꝰ ptās. Hec p̄mat maxia ciuitas totꝰ orbis dr: ⁊ q; eā būano ope extrui vel būanis vinbꝰ dſtrui potuiſſe pene īcredibile videbat. Que deſtructio facta ē p Darium ⁊ Cyrū p̄mos reges mārchie perſarum.

Babilon

Linea reguz Romanorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Linea pontificū

Eliz̄aphat

Joiade vel Judas

Johānes filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

ORta hec tpa vt dicit Oroſi⁹ Nox ad magnaz partem diei tendi vſa eſt: et ſaxea grando ſcili cet veri lapides deſcenderunt de nubibus.

HIc incipiunt ebdomode Danielis ſcōm Bedaz de qb⁹ inter doctores eſt grādis altercatō.

TEmplo domini in modū caſtri ſexto regno Darij anno perfecto Joachim pontifex cum ſacerdotibus cum tubis t ornatu ſolēni laudauerūt deū.

Templuz Salomonis perficitur anno .vii. darii regis perſarum.

ISte Eliz̄aphat hebreozū ſummus pōtifex ſucceſſit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Euſebius. ſedit annis. 52. Vir tanto honore dignus q̄ ſua prudentia ab Artaxerſe perſarum rege abſolutonem a vectigalibus et tributis pro miniſtris templi obtinuit. poteſtatem quoq; amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

IEdas quartus ſummus ſacerdos tpe Mardochei. Cui ex Suſis perſarum vrbe miſit epiſtolas de obſeruatione dierū phurym. Conſtat em̄ hūc multe doctrine t ſanctitatis fuiſſe virū: multis tamē ſeditionibus agitatum.

IOhānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat Ieſus qui aſpirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagoſi prefecti trans flumē. Cū autē ſup hoc altercaretur cū Ieſu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagoſus omnia ornamēta templi ſuſtulit. Azor Anno mūdi. 4809.

OEſtio Sadoch (Anno mūdi. 4859.) etiā nihil habeē niſi q̄ ponit Matthei primo cū ceteris in generatione chriſti.

ISte Hieremias vltimo ꝓphetauit i egipto. Cū loq; peccata populi increpaſſet lapidat⁹ eſt ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ ſepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

EZechiel prophetа hic poſt mlta gloriоſa geſta cuz quoſdam redargueret exacerbati ip̄m equis diſtraxerunt per crepidines ſaxorum atq; excerebrauerūt. Et in ſepulchro Sem filij Noe t arphaxat ei⁹ filio ſepult⁹.

ZAchārias et Aggeus anno ſcōdo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et ſolicitabant Zorobabel vt loquaretur ſuper hoc regi. et annuit rex: et accenſus eſt cor populi vt edificarent templū. Tandez poſt multa bona opera cōpleto templo. Et ip̄e obijt Et iuxta aggeum prophetam ſepultus fuit.

Zacharias

LUcrecia matrona romana omniū romanarū mulierum pudiciſſima formaq; t elegantia clariſſima coniunx collatini a ſexto Tarquinio tarquinij ſuperbi filio per vim ſtuprata ſemetip̄am interfecit. Tarquinio igit expulſo romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuiſſet ſub regibus ſeptem annis. 240.

Linea Chriſti

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamento ac edificatione scriptitant: pcipue diuin⁹ ppheta Ezechiel in vicesimo quinto anno trāsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimus tercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dñi facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrā isrl sup montē excelsum. Vbi ostēdit ei edificationē ciuitatis z templi. Et cū hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quāobrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quāq; certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xpo ac ecclesia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in tam prescripta reedificatiōe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei g Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū exspectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

Prima figura edificij templi ostēsa ezechieli sup mōtem

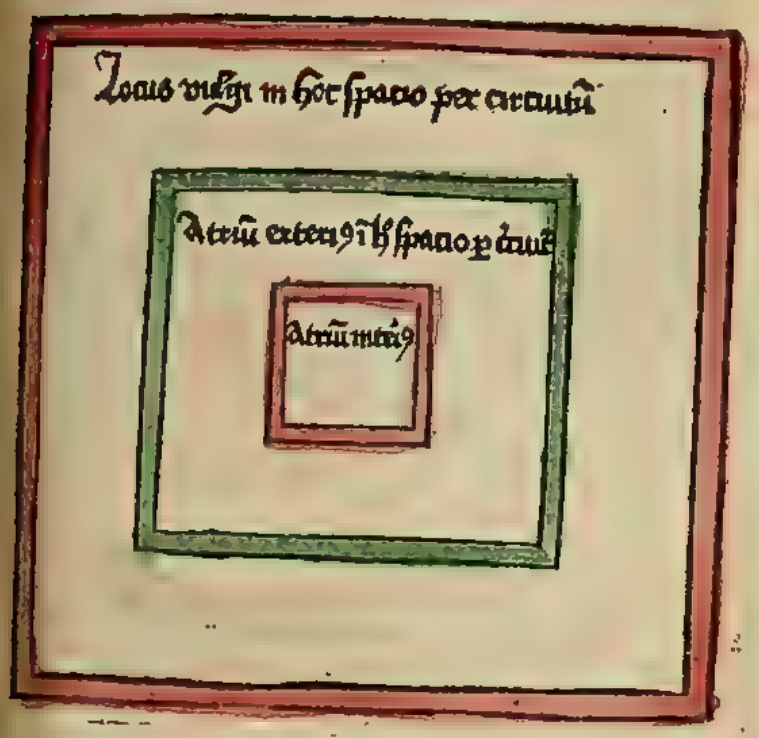

Secūda figura ad facilius capiendū

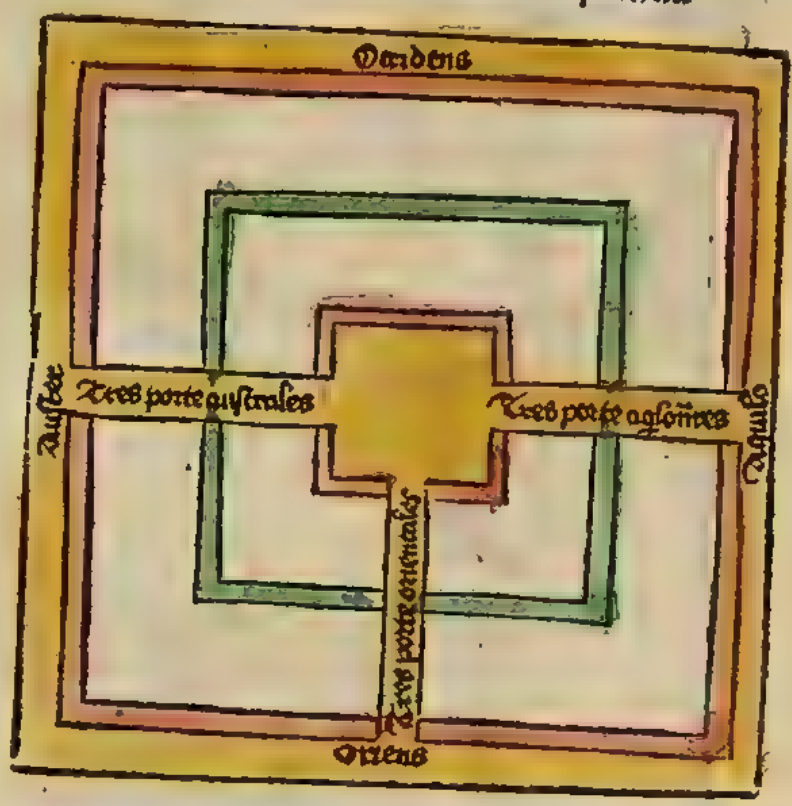

Sequentes due figure ornatū porte representāt

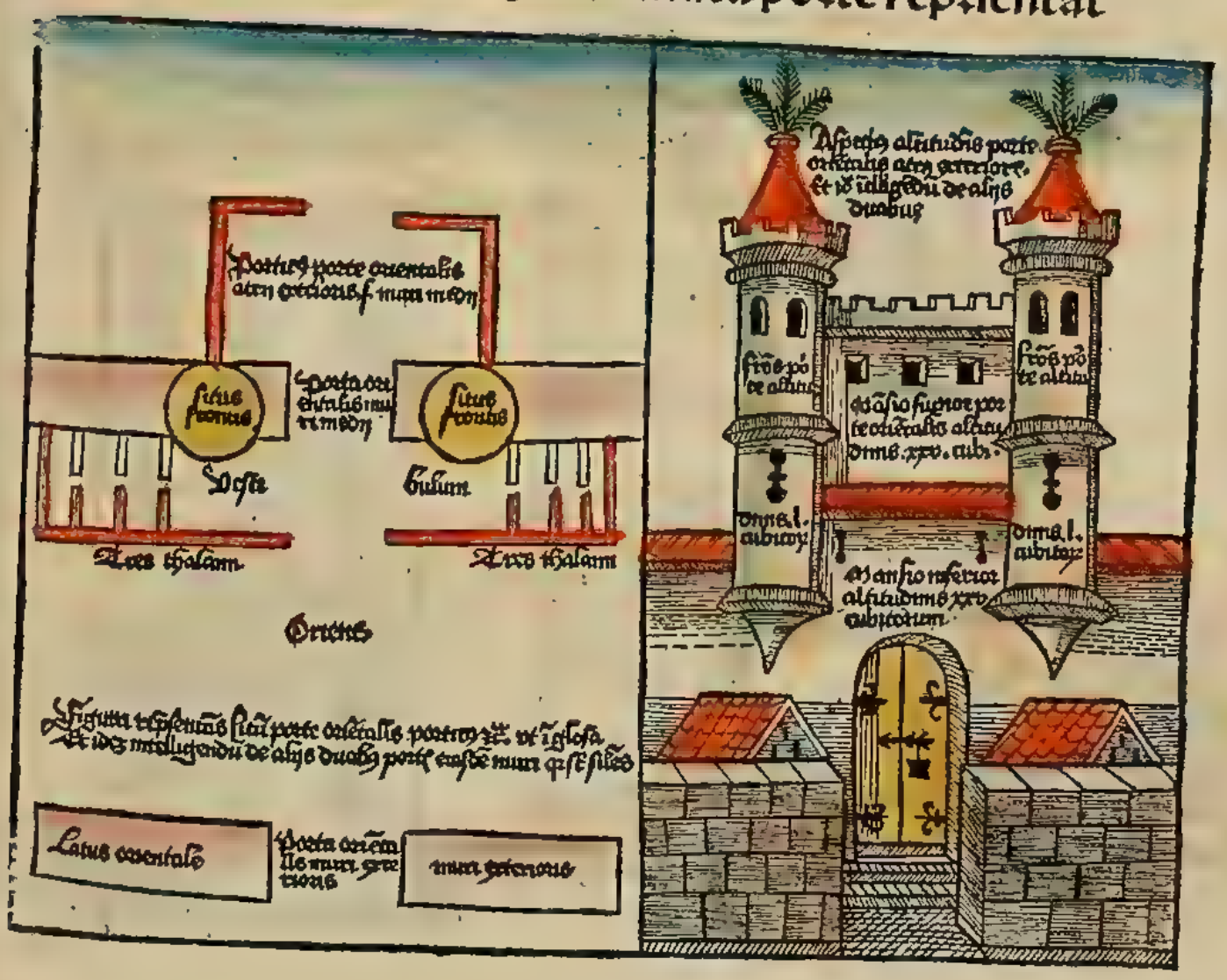

Quinta etas mundi

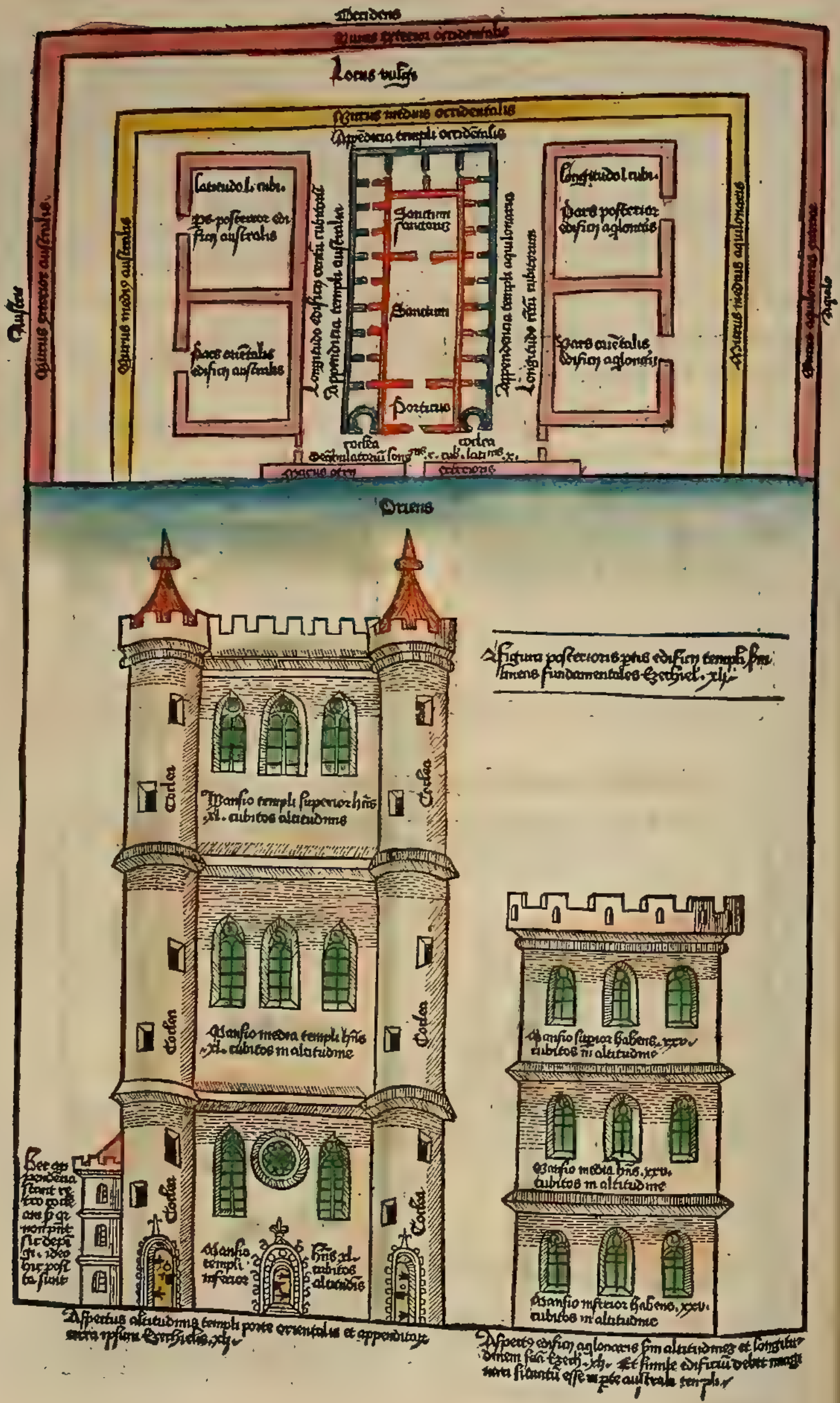

Figura posteriorum pris edifi templi hns limen fundamentales Ezechiel. xli

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appendicie eius ipsum Ezechielis. xly

Aspectus edifi aquilonaris sm altitudines et longitudinem sua Ezech. xly. Et simile edificiu debet magis vera stantiu esse ptē australis templi

Ezechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissus est incepit ⁊ ipe cū mardocheo trāsmigrauit. Postea sexchias annis. xi. regnauit: in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓphetica vidit modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: In parte australi magis ꝙ aquilonari. Angel⁹ aūt stans in porta muri exterioris locut⁹ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiores erāt quam in ceteris reb⁹ ꝓmunib⁹. Totū igit templi edificiū in spacio quadrato situ erat. Cui⁹ vnū lat⁹ directe ad orientem positū: oppositū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex mur⁹: Exterius mediū et exteriorē: loc⁹ vulgi appellabat. Gentiles em̄ ad orandū ob deuotionē templū accessert. Tū cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoz intelligētiā posita est prima figura.

In orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoz latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respicētes. In latere deniq; muroz aquilonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

Habebat aūt hec porta orientalis gradus ob declinitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus p. vij. gradus ad portā foret. Vestibulū ꝙ habuit spaciū ante apturā medij muri quīq; cubitoz in latū ab oriente in occidentē. Et. xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat ⁊ portic⁹ edificiū situ sup apturā mūri medij: ⁊ ex pte interiori ipius muri trāsiens vltra mediū p. viij. cubitos inter atriū exteri⁹. Et a terra vsq; lx. cubitoz sicut in portis castroz: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatib⁹ turriū pomelli: et rami palmaz celati: etiā iuxta turres sex thalami p portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure (post primā ⁊ scdam) sequētes: Quaz prima situ porte portic⁹ ⁊ vestibuli frontiū ⁊ thalamoz scom lineas fundamētales repzesentat. Altera figura altitudinē porte portic⁹ ⁊ frontiū a pte orientali ostentat. Portic⁹ aūt edificiū sup portā in atrio duas habet māsiones superiorē ⁊ inferiorē et fenestras obliquas. Ultra aūt portā scdi muri inter mediū ⁊ tercū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea pauimēta ta erat. Trigita quoq; gazophilatia in circuitu pauimēti. ad lat⁹ australe decē: que occupāt. c. cubitos. et quatuor ex vna pte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiusdē porte que cum ipa occupant. c. cubitos. Duo vero residua gazophilatia ponūt iuxta thalamos porte orientalis atrij interioris vnū in pte vna: reliquum in altera. que cū ipis ⁊ cui⁹ thalamis occupāt. c. cubitos p modū inferius figuratum. Et ad maiorez distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ australis similes sūt porte orientali: Similis ferme descriptio portaz ⁊ vestibuloz medij ⁊ interioris muri extat. Ostiū vero in frontib⁹ portaz diuersaz erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoz ac mēse que immolationi deseruiebāt p peccato ⁊ delicto. Due item pietes existētes ex vtraq; pte ostij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi. c. cubitorū erat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos cōtinet. Duo pietes. xij. cubitoruz pminētia pilarioz vltra parietes hinc ⁊ inde. x. cubitoz: latitudo appēditioz. viij. cubitoz. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde. x. cubitoz et latitudo loci orationis similiter. x. cubitoz. Qui numeri simul iūcti faciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinsec⁹ deinde sanctū sctoz ponebat qđ interi⁹ templū (vt in tabernaculo moysi interi⁹ tabernaculū) dicebat: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pond⁹ diuidebat sanctum et scm̄sctoz. Cui⁹ longitudo erat. xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera siue appenditia laterib⁹ templi exterius adherētia in latere occidētali. vi. in latere aquilonari qđ est multo longi⁹. xxx. Et similiter in australi qđ est equalis lōgitudinis: in orientali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. Pilarij tandez annexi fuerūt pminētes extra pietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali pte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et pminebāt. v. cubitis: et hec pminentia pilarioz in tribus locis pforatur vno sup alū atq; in his foraminib⁹ trabes figunt ad portandū tria tabulata: ita disposita vt ꝑmus distat a terra p sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq; ascendit iuxta murū templi. xviij. cubitos. Inferior aūt māsio templi vsq; ad ꝑmū tabulatū seu cenaculū ponēda est. xxx. cubitoz vt in templo salomonis. vt pies templi ad recipiendū lumē p fenestras sine obstaculo p. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi scz aquilonare ⁊ australe duo edificia ponunt a muris templi p. xx. cubitos distantia: et qlibet. c. cubitoz lōgitudinis et. l. latitudis. Ad ea intelligēda posite sunt tres figure folij pcedēti. Prima repsentat scom lineas fundamētales totī⁹ edifitij posteriorē ptem. Scda altitudinē templi ostendit ⁊ appēditioz circa ipm. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare aūt holocaustoz ex ptibus compositū fuit. Prima ps iuxta terrā dicebat sinus siue fundamētū: et eleuat sup terrā cubitū vnū Scda crepido minoz et restringit edificiū p cubitū vnuz et ascendit p duos cubitos. Tercia crepido maior iterū restringit ⁊ eleuat sursuz p quattuor. Quarta arieb vocat simili mō p. iij. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit. xi. cubitoz. Aque egrediebant de templo p modū fonticuli scaturiētis de limine scī sctoz et in p templū trāsibāt declinādo parū ad lat⁹ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ postea ad atriū interi⁹ ab occidē te in orientē. Aliqui has aquas ante egressuz de atrio interiori diuisert in quattuoz riuulos: vt p⁹ egressū de porta orientali exterioris muri in vnū cōuenīt ceteri id refutant. Et sic cōpleta sunt ad edificationez et dispositōnē templi ptinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium repsentans qđ p ptes sup̄ius est figuratum et scom lineas fundamētales cuncta ostentat.

Quinta etas mũdi

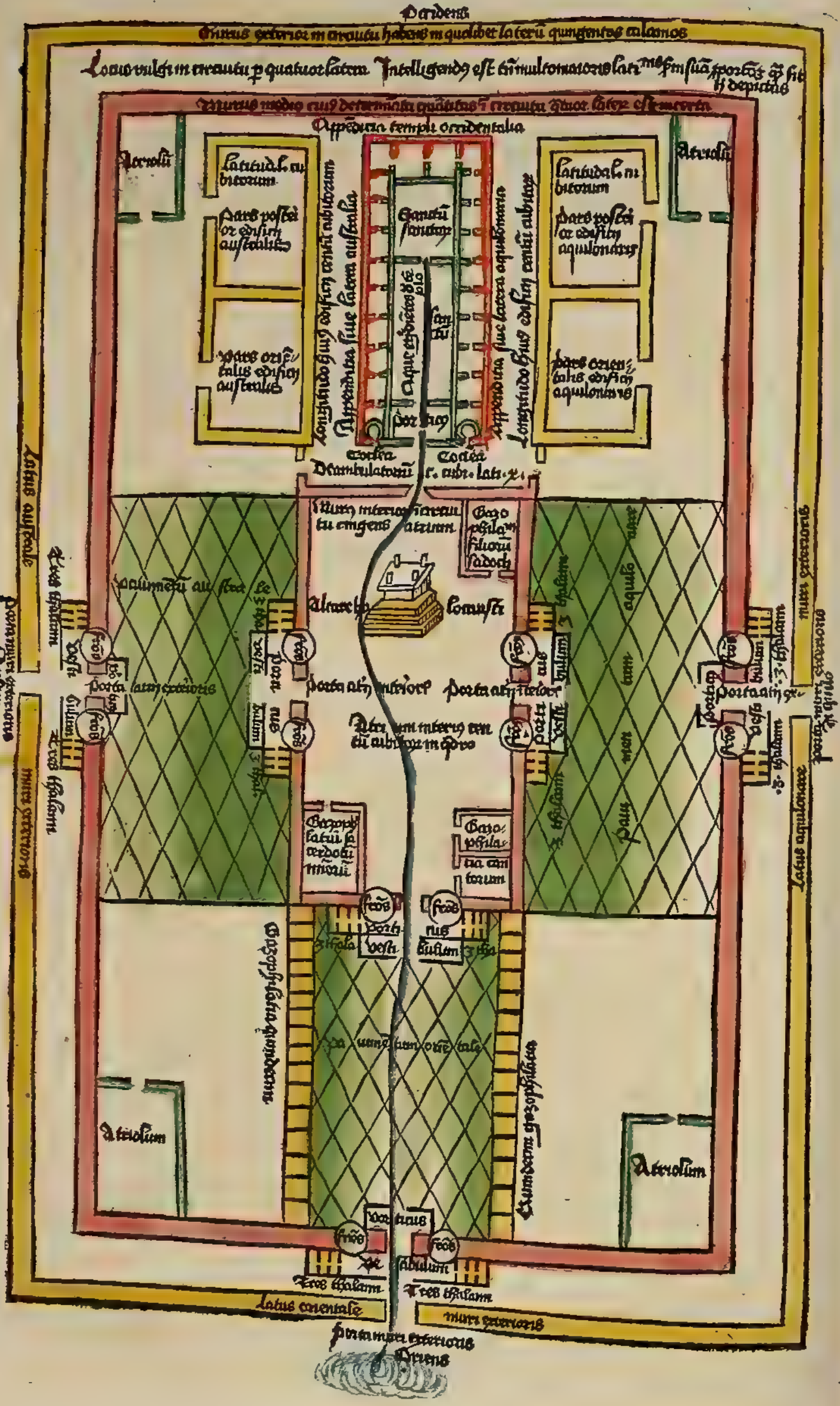

Veronam pulchram et preclaram venetie vrbem alipibus finitimam. Quā athesis fluuius diuidit Auctor est ex trogo pompeyo iustin⁹. Gallos qui vrbem romā ceperūt ⁊ pariter Mediolanū: bri am et bergomū edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epi sententie inherentes: post Troye exci diū constructā asserunt. Nec tamen min⁹ cingit ꝙ diuidit veronā Athesis vt custodie simul ornamētoq ⁊ cum ager est precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuehenda: olei vim maximam: frumēta incolis in ras ytalie subtilitate supantem de qua subtilissimi efficiunt panni. Lane pstantiam greges ⁊ armenta a pa mons altissim⁹ orbi supeminēs Balbus nomie: et eandē herbis suis ingenitam et multo maiorē virtutem legant: diuerse etiam p agrū veronensem scaturiūt aque non minus ornamento a natura ꝙ vsui attribute. Hec ciuitas ita romanis principib⁹ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō minus alia cōstru alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerūt constructa. Vinor prestantia vno dotus appellat accinati odoris saporisq suauissimi. illud romā naub⁹ Athesi in supes mare delapsis com bonus pmus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus im- perator berengariū impatorem superauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligerorū familia ⁊ ipa veronensis tyranni manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbib⁹ ornamēta viros omnis etatis pstantes attin- pfit extantia sacras vtriusq testamēti litteras declarantia. Emiliū marcū veronensem poetā. Eusebi⁹ in asia obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterq Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatissi mum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

CYrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice ann⁹ Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domuitq; multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babilonioꝝ regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodū aduersus cresum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profect⁹ est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisq; ei omnib⁹ sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cumq; Cyrus asyam totum pene orientē in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēq; eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipe ab regina compositi in montib⁹ insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidentia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias pduxit: ibidēq; eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vn⁹ quidq; tante cladi superfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corp⁹ Cyri exquiri mādauit. Cui compertō auferri caput et in vtrē sanguine suorum plenum immitti pcepit: vt quasi superbo regi dignū exhibuisset tumulus dixit. Sume cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierūt. In cui⁹ tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptū. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis imperiū pstitui.

PErsia aūt asie maioris regio ē: que a persio Acrisij argiuorum regis nepote nomen accepit. In quā persipolim ipius regionis caput condidit. Quā postea greci regijs concrematis vastauerūt hec itaq; regio Caramānis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quā. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et pter estum ac ventos fructuum inops esse phibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. pfertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Sabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorū rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: ea⁹ autem imperium et si aliquando pmaximū fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisq; diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignes coluerunt: et Lune muneribusq; sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē sequunt. Persica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

ANaximander philosophus et medicus celeberrimus primo milesij Thaletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiaz primus horostopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. nemon et materiales speram construxit. Et pterea Plinius libro secō eum peritissimum astrologuz dixit. Obijt denicq; sexagesimoquarto vite sue anno. Fuit z alius Anaximāder milesius historicus non ignobilis de quo Laercius scribit.

Anaximenes

ANaximenem philosophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri syderа non supra terram sed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Neemias

Mardocheus

EDras vir sanctus atq; doctissimus velut alter Moyses in pplo venerād⁹ habit⁹ est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine mot⁹ redijt vt plres lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosq; libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spiritusctō feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudie magna regalib⁹ ꝓuilegijs: vt doceret pplm. Obijt in senectute veneranda sepultus ibidem.

ISte Darius fuit cōsobrin⁹ Astyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex ꝓmus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Balthasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeaz vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyr⁹ ꝓuidit. Astyagi regnuz hircanioꝛum et dario medoꝛum concessit.

NEemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne p̄cipu⁹: qui cum opus dñi explesset miraculose ignē sctū reperierunt et murū dedicauerunt Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortu⁹ est. ibiq; sepult⁹ iuxta murū quē edificauit.

OAmbises fili⁹ Cyri sc̄dus persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuer⁹ nominatur in libro iudith: Nabuchodonoſoꝛ a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm z templū reedificaret Is em̄ imperiuz suscipiēs militari gloria atq; iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos deseuiens patrem superauit. Ethiopes subegit: z multas ꝓuincias suo adiecit imperio: pleraq; cū bella p holofernē gessit postea in egiptum accedēs cui⁹ cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeri⁹ in sexto refert: q̄ iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

ISte Mardocheus vir sanct⁹ clarus habet in toto regno persarum: tempoꝛe sue exaltationis fuit 2 95. annoꝛum scōm computationem latinoꝛum.

Monarchia Regum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

SMerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis p̄fecerat fratrem suum nomine et facie similimum regem declarauit. z priozem occiderat. ꝓpter quā fraudez dari⁹ hista spis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizetez trucidauit. Et ipe p⁹ triduum persarum rex constitutus est.

Iudith Holofernes

HOlofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugatur⁹ ¶ Fuit autem Judith vidua mulier p̄stātissimi animi et incredibilis aspectus et postq; holofernem principem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ppetuisq; preconijs celebraretur. Et cum centum et quinq; annos complesset moziens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābise i egipto.

Linea Cōsulum Romanorum

Brutus Tarq̄nius collatinus

Valeri⁹ publicola Postum⁹

Largus dict:tor

Decem uiroꝝ

Marcus Oncus maulus

Valerius

Anno.cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorū consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotant̄ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsemia rege etruscorū. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos secum percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomē Tarquinii in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla cumana que fuit tempe Tarquinii prisci vestita aurea veste. librum apertum altum in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicat sic. Magnus ab integro seculoꝝ nascit̄ ordo iam reddit et virgo redeūt saturnia regna. Jam noua ꝓgenies celo dimittit̄ alto. Tu modo nascēti puero quo ferrea primū. Desinet ac toto surget gēs aurea mūdo. Casta faue lucina tu⁹ iā regit appollo.

Manli⁹ torquatus

Hi duo vicerunt sabinos et de eis triumphatum est. et Valerius fataliter mortu⁹ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cōfestim creant dictatorē. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Popilia vgo vestalis

Hete. T. Manli⁹ Lelij manlij filius. belluꝝ cum gallis inchoauit. pugnoꝝ gallo qui eū ad singulare certamē prouocauit. torquem aureum de collo eius tulit suoꝝ imposuit. Ex hoc dictus est torquatus et torquati cognomē suis posteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox morib⁹ inconcita. ob hoc ipa corporū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium strages videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt sex mēsibus barbari: et Manli⁹ nocte subeuntes clangore anseris excitat⁹ a summa rupe deiecit.

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri vna defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutō

Anno post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome nouadignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omib⁹ obsequeret̄ et largū als lercū dictatorē primū et Sp. cassiū magistrū equitū scribit. Institut⁹ est itaq̄ dictator vt auctoritate et potētia cōtra hostes cōsules precederet. Eo maxime qz porsemia dulsij rex (ea ciuitas thusta erat) armis Tarquiniū superbum reducere conat⁹ esset. qō ne fieret dictator obstitit. Verū pace cōfecta in amicitiam ppli Romani porsemia sūmis recept⁹ honorib⁹. Quinci⁹ cincinat⁹ prestantissim⁹ postea dictator cū agriculture operā daret: a senatu rogat⁹: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatē inuit⁹ suscepit. Hs nedū romanos obsessos sed hostiū quoq̄ exercitū superatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditioe finita rediit ad boues: victoriāq̄ qsi securā tenens.

Sub isto valerio consule ciues exules seruiq̄ fugitiui inuaserunt capitoliū et incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: qꝫ ipse consul fuit occisus: Publicola quoq̄ roman⁹ patrici⁹ cui publi⁹ valeri⁹ ꝓprium nomē ante fuerat. Et ipe p hoc tep⁹ expulsis Tarquinijs vna cū bruto in locū collatini consul est suffect⁹ de quo sup. Hs cōmissa pugna in quo brut⁹ occubuit ipe de Tarquinij exercitu quindecim milia et trecētos viros interfecit qua victoria prim⁹ ex cōsulib⁹ in curru inuect⁹ triumphauit: que res pulcherrimū spectaculū plebi sine vlla inuidia pbuit. fuit aūt magne iustitie et eqtatis vir.

Marcus Curci⁹

Aratus

ARatus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contēnt auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas ⁊ numera eas si potes. Gene⁹. xv. Quomodo em̄ dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignar⁹ esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atq; optimis versibus. Aratum de celo stellisq; dixisse et conscripsisse.

OS inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit ⁊ vi ui homis sepulturā interpretantib⁹ auruspicib⁹ expetebat. Rome em̄ (vt Liui⁹ ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forū ferme spe cu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. q̄ mortuo stati hyat⁹ obturat⁹ est.

Esopus

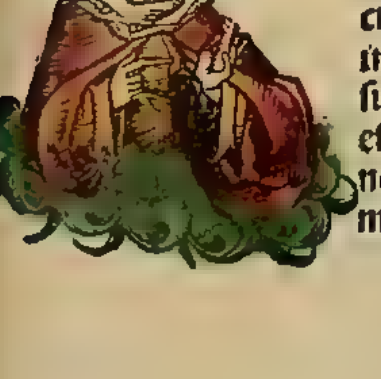

ESopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis psarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus ⁊ prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodū de greco trāstulit in latinū. ⁊ filio suo Tibertino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homies. Et vt vitam hominū ostendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. bestiasq; loquentes p pbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que et risu miscent ⁊ ingenium acuant. Hic p̄mo anno Cyri regis psarum fertur fuisse pemptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipius Esopi vita Rinuti⁹ quidā erudit⁹ vir: ad Antonū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

DEcimo Artaxersis regni āno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cōdita. L. menenio ⁊ P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit q̄d consulare imperium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: p quos sine puocatione omnis regeret ciuitas. leta eius mgr̄atus tpa (vt Liui⁹ ait) nimium luxuriare incipiēs. ciuis eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

ROmani cum hucusq; legem non haberent magnaq; inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab athenensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataq; erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

QUartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoq; magistratus crearent. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

VEturia Coriolani patricij romani mater p hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ppetuam: quia filium suū qui infestissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat duriissima: ⁊ eius ꝓpositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cui⁹ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatusconsulto ad ppetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū ⁊ ara fortune constructa sunt insup cum null⁹ vsq; in id tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ pstaret honor sanctitū est vt mulieribus homies semp assurgerent ⁊ in via eis cederēt q̄d nunc usq; apō nobiles seruatur. Et q̄ eis liceret vti auro ⁊ purpurea veste aureisq; fibulis ⁊ armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Regum persarū Dari⁹ histapsis

Xerses

Artaban⁹

Artaxerses

Democritus philozoph⁹

Heraclitus

DArius histapsis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum aliis sex nobilibus Smerdim ꝛ patrem magum ei⁹ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equ⁹ sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam primo emitteret ille persarum rex haberet. Darius Oebaris stabulariꝰ fuit solercia effecit: vt ante oēs hynnitū equ⁹ ei⁹ primo daret: quo facto: eucstigio rex creat⁹ est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua ꝑter xersem etiā alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa redd̄i iussit: ꝛ ꝑ edificatiōne templi viginti argenti talēta p singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteq̄ e vita discederet egiptus ab eo defecit.

XErses darij et Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: ꝑsis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis pme colendi deum israel: heres apparuit. Judeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissim⁹ crudelitat̄ ꝛ seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerse asie potiret: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis solercia duob⁹ acceptis vulnerib⁹ fugiēs: qui p⁹ mare nauib⁹ strauerat: in piscatoria scapha vix trepid⁹ aufugit. Et nō multa post ab Artabano ei⁹ prefecto spe regni potiundi interfectus est.

ARtabanus sextus persarum rex ꝑsis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui ꝑ anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomīe Darius ꝛ Artaxerses: Juniorē in maioris necem solicitauit: Affirmans illū ꝓpatrem obtruncasse patrē. Magabusus aūt huius sceleris consc⁹: Artaxerse filio rem postea ꝑdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artaban⁹ inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorē simulat habere loricam cū deceret: iubens secus cōmutare. Quo nudato eucstigio cū septē filijs eū transfodi iussit: atq̄ ita Artaxerses egregi⁹ iuuenis cedē patris: necemq̄ fratris ꝛ seipm ab insidijs vindicauit.

ARtaxerses septimus ꝑsarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrim⁹ fuit: sed tanta ei erat brachioꝝ longitudo vt genua contingeret: et ꝓpterea longimanus dict⁹ est. Qui tributa persis ꝓmus instituit. eo q̄ maximā impensas auri atq̄ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentus Et cum pacis auctor ꝛ conseruator haberet: Idcirco ab omnib⁹ amari promeruit. Esdras quoq̄ sacerdos et dei ꝓpheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoq̄ eius ꝛ Darij pincerna fuit.

DEmocritus abderites philozophus ꝙ hoc tp̄s floruit: is primo quosdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam ꝓficeret in persidem ꝛ ad mare prexit: postq̄ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq̄ se trāstulit: vbi a nullo cognitus ipe Socratē cognouit. Tandē doctissimus in patriam reuersus: patrios agros ꝛ innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Datius dicens eum pauptate studiorum libertate letari: q̄ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi ꝛ nature secreta subtilꝰ rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul. questionū refert) Oculos sibijpsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse cuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs banc optimā habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues q̄ luxum in alieno: parcitas em̄ necessitatis remedium est.

HEraditus philozophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in plecio fuit. Cui⁹ libri adeo obscuri fuere vt a philozophis vix intelligerētur. vnde et ꝓpter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cuius in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil rei spondit: sed digitum voluēs significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Themistocles athenēsis pbus: ⁊ nauālis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tpibus: tam sciētia quā rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹ habit⁹ est. Cui⁹ consilio parta est victoria in marittimo prelio: supato xerse ab athenēsib⁹: Cū adhuc puerul⁹ esset: natura prudens: eximia semp cogitabat. Cū a disciplinis pcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie sed cōponendis oratiōib⁹ sese dedit. Glorieq; cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed oriato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

Aristides

Aristidem pbum athenīensem virum vtiq; disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cōem rē trunt vtilitatem: ex quibus iusti nomē assecutus est: huic plato tantū tribuit vt p̄ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras pbus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit. Qui cum dives admodum esset studēdi desideno ductus: patrimoniū omne suis concessit: ⁊ in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu⁹ nisi iste perisset. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atq; ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogat⁹ ad q̄d factus fuisset. Ad contēplandum inquit solem ⁊ lunam ⁊ celū. Huic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego em̄ ex me natus sciebā esse mortalem. Cunq; annis. 72. vixisset ab athenīensibus in carcere positus: e potoveneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles pbus Athenīensis his tempibus laudat⁹: qui adeo canendi peritia edoctus erat. Qz cum hospotē eius iuuenis quidā furibund⁹ inuaderet eo q̄ patrem et⁹ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Hui⁹ autē hec fuit sentētia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate scz affluentie mobilis contempt⁹: future felicitat⁹ apertius: ⁊ mentis illustratio. Quoz primo nihil honestius: scdo nihil efficacius Tercio nihil de amboz̄ adeptione compendiosa efficacius. Descripsitq; deus Deus est spera cuius centrum est vbiq; ⁊ circūferentia nusq̄. Arbitratus denicq; animas immortales se incendijs dedit.

Sapbo poetissa

Sapbo lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera pōetrix. hac etiā temp estate inclita fuit: honestis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt etate florens ⁊ forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplioris feruore animi ingenijq; suasa viuacitate conscenso studio vigili p̄ abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non renuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsq; in hodiernum clarissimum suum carmen testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et ꝓterea illi erecta fuit statua enea ⁊ suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Ei⁹ tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et Parrasius pictores

Zeusis heracleotes maximus pictor ⁊ ipe etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: penicul⁹ ad magnam gloriam perduxit. Opesq; tantas acquisiuit vt instituerit donare opera sua: eo q̄ nullo precio satis digno pmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: processit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi q̄ puer. Nam et si hunc consūmasses aues ipse timuissent. Idem etiam scōm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoq; hac etate summus pictor cum predicto Zeusidem in certamen descēdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipe lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis alium iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et ostensa pictura atq; errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parrasio: quoniam ipe aues fefellisset.

Tholosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Tholoso troyano iacta sunt eius fundamenta Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphiteatro capitolio aliisq; edificiis e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec narbonensi ciuitati ab Enee socijs condite finitima est: et in aquitania haud longe a Tolosatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescat in pace. Metropolis ciuitas est. cuiq; Iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo cōcessit. Atq; ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidē Archiepiscopatu subiecit: vt haberet Tolosan⁹ archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarū litterarū gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini aliquorum apostolorum reliquie summo venerā tur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atq; e summa capitolij arce p oēs gradus precipitatus capite collisso excussoq; cerebro et oīi corpe dilaniato digna ibi xpo exalauit animā.

Turo quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit ea siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab hedius diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffraganeos continet. Quit pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hecīpa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atq; alium nomīe perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanū ciuitas potētissima apud insubres totī⁹ Cisalpine gallie metropol' z vrbiū ceteraz ma/ter Originē habuit: quā Liui⁹ patauin⁹ z Trog⁹ pompey⁹ narrāt a gallis qui duce Brēno in yta liam ascēderāt populisq; loca incolētes in quib⁹ est edificata Insubres appellabāt impante assue-ro persarū rege a gallis senonēsib⁹ nō cōdita vt multi astruere: sed aucta z instaurata fuit. Eā tñ Josue he-breoz iudicis tpe aliq̄ pmo conditā fuisse dicūt. Et tpibus troyanoz clarissimā fuisse. Cū Sicambri germa me ppli a sicambria pami sozore dicti tpe Sampsonis occupati germanie, puincijs Mediolanū versus bo stili anio acieq; dirigētes Julū insubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa peussere vt vn⁹ po pul⁹ z vnū efficerēt regnū: fuit tamē vsq; ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Ei⁹ aduentū mirūmodus aucta z instaurata. Cū antea Subria z Mesopia tē. dicta fuerit. Mediolanū qđ mltoz animū circūdata ap pellata ē. Scribit Liui⁹ exercitū romanū tūc pmū vltra paduz fuisse ductū: z gallos insubres aliquot plis supatos in deditioz tūc primū venisse qđ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuisse videt. Claudius marcell⁹ deinde boios z insubres gallos subegit z triūphauit. Post quē triumphū vrbs Mediolanēs p an nos ferme quīgētos pacatissima altera roma cognomīata: adeo florēs fuit. vt illā pncipes romani (quo ad occupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayan⁹ Adrian⁹ maximian⁹ philipp⁹ tē. Emporū certe toti⁹ longobardie fuit: z agrū vniuersuz in oi bonitate feracissimū habet. Eam hercule⁹ maximian⁹ menib⁹ or-nauit: murū scōm adiecit z vrbē ampliauit. Et ex suo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum struxit: qđ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post tā diuturnā felicitatē primas habuit molestias beato Am brosio adhuc supstite Arrianis infestantib⁹. Paulo post attila ytaliā ingressus Mediolanū diruit: Instau rataq; parū quicuit: a longobardis ea vrbs maxis molestijs agitata est. Illis a karolo magno domit⁹ p an nos sexagita z trecētos floruit: quousq; Frideric⁹ barbarussō impator eā solo eq̄uit. Deinde Mediolanēses a parmēsib⁹ z placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt anioz ardore: vt intra triennū. ditioz. potētioz frequētioz̃q; solito facta videret. Inde mirabile habuit incremētuz Mediolanū cū physico nāli situ suo ab incedijs caumatū z frigoz rigorib⁹ eq̄liter abesse. Alexāder q̄nt⁹ noīe sumn⁹ pontifex scribit z ꝓterea lo-cum toti⁹ orbis tēperatissimū aeremq; serenissimū z aquarū in puteis z fontib⁹ salubritatē obtinere. Quā tamē lac⁹ pulcherrimi decē z septē: z sexagita q̄tioz flumīa terre supficiē irrigātia in illi⁹ agro repiant. Do-ro ciuitas hec quātū temploz magnitudīe: regaliū domoz amplitudīe: clarissimoz edifiū nobilitate: z vicoz pbitate: necnō z oīm artiū bonitate floruerit nr̄aq; etate floreat: tū potētissimoz dñoz ducali maiestati ob-sequētiū: tū vtriusq; sex⁹ cōtubernīū religiosoz inhabitantiū. Ac caterua hui⁹ vrbis equestris ordinis vi-roz̃ ac doctoz necnō z armoz z pannoz z oīmfariā vestimētoz fabrica z mercatura declarant. Dicit p̄scri⁹ ptus pōtifex Barnabā pauli cōdiscipulū pmū fuisse mediolanēs eccie epm. Cui paulo post successerit Be a tus Ambrosi⁹ doctor eccie celeberrim⁹. A q̄ sctūs Aureli⁹ augustin⁹ doctor z ipe excellētissim⁹ in ipo Me/diolano ad fidem xpi conuersus est: duces postremo castrū supbissimū in ea z hospitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ plurimis exornarūt.

Monarchia regū persarū

Xerses

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Ochus

Arsanus vel argus

Darius

XErses ei⁹ nomis scōus: Octau⁹ psarum rex regū
uit duob⁹ tm mensib⁹: p⁹ quē Sogdian⁹ nonus
regnauit mēsib⁹. 7. de quib⁹ ob tpis breuitatē nil me
morie dignum habem⁹.

ILle iesus filiꝰ syrach nationē hebreꝰ: librū q̄ eccliasticꝰ dicit edidit. quē hebrei panaretbos vocāt a pan
qđ est totū. z retbon qđ est virt⁹: quasi totꝰ virtuosus
In quo de oi virtute tam theologica q̄z politica pul
cherrime tractat. Quez ideo ecclesiasticū noiauit: Eo
q⁹ de moribꝰ totꝰ ecclesiastice disapline religioseq̄z cō
uersationis magnā curā habere visus fuerit.

HErodotꝰ grecꝰ bystorie⁹ omib⁹ grecis p̄ferendꝰ
ea tēpestate bystoriaz libros edidit. q̄s cū athe
nis in cōcilio legisset plīmū bonorat⁹ est qui vt Qui
tilian⁹ ait. Eulas z cādid⁹. Plini⁹ li. 12. nālis bysto
rie dicit cū scripsisse bystoriā.

OArius cognomēto notꝰ decim⁹ psarū rex: regna
uit ānis. 29. Hic inito impio ꝓtra Atheniēses grauis
sima mouit bella. Ideo quesi in fugā nec deinceps q̄
sis occurrere sunt ausi: Eꝰ regni anno decimo egiptꝰ

SOphocles atheniēsis poe/ ta tragicꝰ. Quē cicero ob ingenij magnitudinē
diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus
tragediā in certamie ad iudicū peritoz miserat: z in
tellexerat q⁹ victor esset. p̄ gaudio expirauit.

ARtaxerses eiꝰ nois scōus cognomēto Memnō
quē hebrei Assuerū noiant vndecim⁹ psarū rex
regnauit ānis. 40. Darij filiꝰ potētissim⁹ sup oīs q̄
an eum fuerūt. Cui⁹ regnū ab india vsq̄z Ethiopiā su
per. c xxvij. puincias fuit. Tercio regni sui āno grāde
cōuiuiū p̄parauit z subiectos magnifice pauit in tab
naculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaz
abiecit. Et honorē hester p̄buit: z in locuz eiꝰ p regi

ARtaxerses tertiꝰ qui z ochꝰ Assue na habuit.
ni ex Hester filiꝰ duodecim⁹ psarus rex regnauit
annis. 26. vir certe seuus atz imanis vt suis facinori/
bus eternā sibi apd̄ psas cōparet memoriā. Hic nec/
tanabo egipti rege i ethiopiā pulso ad suū reuocauit
regnū. Hic suoz cōiuratio evenit⁹: cognatoz cede: pri
cipūq̄z strage: totā impleuit regiaz: nullo sanguis aut
sexus etatisue habito respectu. veritamē diuinā non
euasit vltionē. Quia a suis obtruncatꝰ fuit.

ARsanꝰ ochi regis filiꝰ. ij. psarū rex regnauit an
nis. 4. Genuit aūt filios multos de quib⁹ hero
dotꝰ memit: de eo aūt nil memorie dignū habet. Ja-
dus vero sextꝰ iudeoz pontifex hoc ipo āno in de moz
tui iobānis pōtifi/ pris pōtificatu succedēs. sedit an
nis. 50. vir certe bonus. z pacis amatoz.

DArmenides pbus atheniēsis cōsortia hoim fu-
giens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaz
primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptoz extitit.

OArꝰ Arsani p̄dicti regis filiꝰ vltimꝰ psarum rex z
ipe primo anno regni Alexandri psarū regnū acci
piens regnauit ānis. 6. Hic cū potentissimꝰ essz: ne regie
maiestatis honoz deesset: bellū cū Alexandro magno va
ria fortuna gessit. Tandez ab eo victꝰ z superatꝰ: z a co/
gnatis turpiter occisus. vitā pariter cū psaz reg̃ finiuit.

DElissus pbus ex Samo insula originē ducēs. Parmenidis auditoz: quez
Aristoteles psepe nomiat: magna virtutis sue documenta edidit.

BRenus Senonēsiū gallozū dux. Honuchri anglozū regis filius. ij. assue
ri psarū regis anno cū exercitu trecētoz miliū Gallozuz relicto ꝓprio solo
ytaliam venit. Et expulsis veteribꝰ tuscis: eozūq̄z vrbib⁹ occupatis multarū vr
biū (policrate ac iustino testib⁹) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Jesus filius sirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

Hippocrates medic⁹

HIppocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutorum (licet quidam scribāt asclepij) filij: et pitagore discipul⁹: oim medicorū pnceps: in insula Choo genitus p hoc tps clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingētis annis post esculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diu⁹ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarēt: vt mansuetudinē in habitu moribusq; ostenderēt: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiq; motus multe cogitationis. tarde locutionis: t modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinq;. Cui⁹ hec fuit pulcherrima sentētia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qđ cupit: cupiat qđ habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de oīi appositio gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philosoph⁹

ZEno philosophus actiensis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitq; napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse: statu procero t atra cute. Vnde illū Chrysippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida t imbecilla atq; infirma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Vescebatur libēter ficub⁹ recētibus t ad solē passis: auditor fuit cratis. Stilpionē etiam t xenocratē decennio audiuit: fuitq; vna cum Cytheo philosopho stoyce secte auctor: quorū sentētia fuit. Id summū bonum qđ honestum est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo virtus est. Tanto in honore apud athenienses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntq; ipm aurea corona t imagine erea: hoc ipm t sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas ei⁹ erat auditor: cui t aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: t pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates phus

SOcrates atheniēsis philosoph⁹ clarissim⁹ ex pago alopecēn filius sophronisci marmorarij: t phanerete obstetricis filius. Fuitq; vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterioq; Platonis t primus ethice inuentor his temporibus floruit: philosophiam em vt Litero scribit euocauit e celo t in vrbib⁹ collocauit: demosq; introduxit. t coegit de vita t moribus rebusq; bonis t malis q̄rere. Quā obre vt scribit Solin⁹ non solum consensu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. Fuitq; orator promptus t acer: et primus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos aperuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsq; ad senectutē vltimas terre regiones plustrauit t licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Vnde sepe illud dicebat vt hieronim⁹ ad paulinū ait. Hoc vnū scio qđ nescio. Fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: aliisq; virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amic⁹ hominis est sapiētia eius. Inimicus vero homis est stultitia eius: horum quippe multe fuere sentētie. quarum hec pciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotium et qualis vis videri talis esto: Deum accusatus q; deriderat quercum: canes t hircos esse deos: quos atheniēses colebant. Tandē veneni poculo defunct⁹ est. Post mortē eius atheniēses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Ysocrates orator grec⁹

ISocrates natione grecus orator clarissim⁹: Gorgie auditor multor phor p ceptor eximi⁹: vt Macrobi⁹ attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere mitid⁹ fuit t compt⁹: t palestre magis q̄ pugne accomodat⁹. oēs dicēdi veneres lectat⁹: inuētione facilis t honesti studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura ei⁹ reprehēdat. Hui⁹ orationes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maxia voluptate legunt. Edidit quoq; libellū exhortatorū in quo hec ponit sentētia. Talis fias parētib⁹: quales erga te natos fieri poptas. Seria magis verborum q̄ rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides bystoricus

THucydides grecus bystoricus t quidē grauissim⁹ hoc etiam tpe teste Eusebio cognoscit. Et teste quintiliano: est densus t breuis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quorū opera nūc in precio habentur.

Xenophon pbus

Archita tarentinus

Plato pbus

Antistenes

Speusippus

Xenophon pbus et dux exercitus Athenienſium inſignis Grylli athenienſis filius: homo verecundus ⁊ ſpecioſus vltraq; dici poſſit. moratuſq; probus et omnibus gratus. Fuit ſocratis diſcipulus ⁊ platonis emulus. Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo ſtatu reipublice cuit tantiſq; adminiſtrande ſcripſerat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant ſe oppoſuit. et cōtra multa ſcripſit. Quo audito valde permotū fuiſſe platonem ferunt. Hic primus ex his que a ſocrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria ſcribens. Et primus omnium pboz ſcripſit hyſtoriam. Fuit etiaz dux ſtrenuus. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit aſperis et difficilimis itineribus p infeſtiſſimas gentes ac barbaras incoluniē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus fuit Ameſagore (ſiue vt Ariſtoxenus ait) Eſtei filius pbilozophus pytagoricus his temporibus nobiliſſimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem pbm cum a Dyonyſio neca-dus eſſet per epiſtolaz eripuit. Multaq; compoſuit ex quibus hanc precipuā ſententiam habemus. Nulla peſtis capitalioz eſt q; voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euerſiones. Nullū denicq; ſcelus: nullum facinus eſt ad quod ſuſcipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato philozophus nominatiſſimus p hoc tempus Euſebio referēte omnium pboz clariſſimus fuit. Ariſtone patre: et matre perictonia ſiue (vt alij dicunt) petona. Athenis ſimili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodozus. Pater a Solone certiſſimuz duxit genus: Similiter ariſto illi⁹ pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem ⁊ Glauconem Et ſozozem petonam de qua Speuſippus pbus ortū duxit. Litteras didicit apd dyoniſiū grāmaticū: ſed in palcſtra apud ariſtonē exercitatus. Primū namq; picture ſtuduit: poemata edidit ⁊ tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominat⁹ cum pri⁹ Ariſtocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Cratbylū ⁊ bermogenē. Annoz. 29. megaram ad euclidem ſe contulit. Hinc Cyrenē profect⁹ theodorū audiuit: Poſtea in egiptū pfect⁹ pbetas ſacerdoteſq; audiuit vbi comitē babuit euripidem tragicum. Regreſſus athenas in achademia morabatur. Terq; in ſiciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euaſiſſet venditus eſt. Interrogat⁹ aliquādo in quo ſapientiam quis adipiſci poſſet. Reſpondit in non expectādo que euenire nō poſſunt: nec de ptentis recordari. Obijt denicq; plato in conuiuio diſcumbens anno etatis ſue. 81.

Antiſthenes athenienſis pbus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati ſeſe addixit. Et cum habitaret in pyreo: quotidie quadraginta ſtadijs emenſus audiebat ſocratem. A quo tollerantiam addiſcēs tranquillitatiſq; illius imitator effectus. Cynicam prior ſectaz inchoauit: princepſq; in ea fuit. Platonem inſimulabat faſtu turgidum. Et cum audiſſet aliquando platonē ſibi maledicere. Regum eſt inquit male audire cū benefeceris. Libros multos ⁊ diuerſarum rerū ſcripſit. De eo Hieronymus cōtra louinianū ſcribit. q; cū rbetoricam glorioſe doceret audiēs ſocratem diſcipulis dixit. Abite ⁊ magiſtrū vobiſ querite: quia ego mihi reperi. Cuius ſententia pulchra fuit: in ſcientia eſt multa diſcere: et qō ſcitis eſt neſcire.

Speuſippus athenienſis pbus Eurimedontis filius. platonis ex ſoroze nepos: octo annos ſcole platonice magiſter fuit. Iraſcebat facile: ⁊ voluptati dederat manus. Epicuree enim ſecte manuz dedit. Unde diogenes pbus eum dure redarguit: deinde cum paralyſi ſolueref: orauit xenocratem vt ſibi in docēdo ſuccederet. Plutarcus ſcripſit illum pediculis efferuieſcēt⁹ interiſſe. fuit corpore gracili teſte Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria ⁊ dyalogos. Eius libros ariſtoteles tribus talentis emit teſte fauorino. Ad hunc ſimonides ſcripſit hyſtorias. Primus inuenit quo pacto ex gracilioribus lignis fierēt vaſa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā plin⁹ velle videtur fuisse conditā a populis leuijs et maricis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri persarum regis tempibus a gallis Senonensib⁹ ei⁹ fundamēta iacta sunt. Ceruz longe ante insubres gallı vicatim locū inhabitauere. Hec in marginib⁹ Ticini flumīs ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trabicit. Et a Ticino flumīe Ticinū appellat vbi insignis scipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē situ t aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothoz t polano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contēdit. Cerū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē t nūc t olim clare illustresqz fuere. Eam ciuitatē atbila rex hunoz direptam vastauit: et cū paulo post instaurata esset Odoacer Eruloz rex Orestē patriciū Augustuli nupz genitorē in eo obsessum victz captū interfecit. Ticinūqz vrbs crudeliter ab eo direpta atqz vastata est: vbi tunc ccdes maxima fuit ciuū romanoz quātū nūquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: p septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytaliā ingressi papiā obsessam captā/ qz ferro ignicqz vastarūt. Interea Agapit⁹ pontifex roman⁹ ytaliecz pceres t populi berengarij t alberti fi lij tyrannidē exosi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tumqz ytalia a malis que diu fuerat pessa respirare cepit. Perthart longobardoz rex monasterū sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiā Sancte Marie ad pticas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Luithprand⁹ lōgobardoz rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiā vbi veneratissime seruāt deferri curauit. et sepulchz ex cādidissimo marmore mira celeritate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemqz rex monasterū beati Petri cellula aurea appellatū: et apō lonam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasterū sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina ecclesiam sancti Johānis baptiste. Et petrus epūs linthprandi regis cōsanguine⁹ eccīaz sancti Sauini pie construxerūt. Ei⁹ postea exornande vrbis p ceteris Johānes galeatius maria viccomes prim⁹ Medio lanensium dux multam adhibuit diligentiā. Nā post multa ibidē accuratissime fabrefacta castellū magnificentissimū regio apparatu cū amplissima biblioteca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit. In cui⁹ medio supbissimū monasterium ordinis carthusiensiū cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipius ambit⁹ est centū t viginti cubitorum Habet nūc papia in gymnasijs multos iurium ciuilis t pontificij ac phie et medicine scientia claros. Secutus aūt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis pcipue excelluerūt Syr⁹ ei⁹ vrbis epūs doctrina t scitate laudatissim⁹. Enodi⁹ poeta eloquētissim⁹. Habuit et Antoniū Guaynerū medicū sua etate celeberrimū q in curis medicinalib⁹ multa cōposuit. Et cattonē saccū. Silanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

Apuleius

Plotinus pbus

Biogenes

Philipp⁹ rex macedonū

Hermes egiptius qui a nostris dicit Mercurius pbus: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissim⁹ tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitq; libros multos ad cognitionem diuinarum rerum pertinentes: qui ad huc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ⁊c. Cuius hec fuit sentētia. Nihil est deo similius q̄ vir animo perfecte bonus.

Plotinus pbus platonis quoq; discipulus ⁊ porphirij p̄ceptor p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaq; locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq; illum desideria cepe runt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq; animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̄ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunaz illuminat ita ⁊ deus animam illustrat.

Diogenes magnus pbus fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem compert: q̄ apprime oīes voluptates a se abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas nunc statuas amplectabat. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vincit simplicitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi umbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ⁊ alia pauca: cuius sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philippus p̄dice regis filius vigesimustertius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiq; bellator qui sua virtute Armenie bithinie Tracieq; ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autez bland⁹ alloquio: malens amari q̄ timeri sed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupid⁹: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumq; p imperij sui finibus tuendis procul exīsset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniugez pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte eum mater olimpias concepit visa p quietē est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum peperit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexāndro Aristotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo dijs grās ago non tam p inde q̄ natus sit q̄ p eo q̄ nasci contigit tempibus vite tue: Spero vt abs te cruditus dignus fiat: Quē postea aristoteles disciplinādum assumpsit et p quique mium sub eo pbo creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deoz responsis cognoscere q̄ post eum regnaturus esset. Unde ⁊ currum regium ⁊ eqs ctorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imperio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus ⁊ vigesim⁹ macedonum rex vltimo Arsani persarū regis anno macedonibus regnare cepit Et regnauit annis. 12. et mensib⁹. 6. viginti ꝙpe erat annorum cum regnare cepisset. Philippo igitur rege vita functo Alexander mox illiriam (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti animo subegit. Et romanorum insulas obtinuit: statimq; cum in Aphricam transfretasset eam totā superauit. Deinde Syriaz rebellantē ingressus ea depopulata Damascum expugnauit: Sydonem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperās ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est ingressus: iudeis immunitates concessit: interim cia quoq; multas gentes rebellantes compescuit: oriētis nōnullas seditiones extinxit. Quibus rebus erectus tacito gradu in greciam contendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia tur athenienses Thebanos ⁊ Lacedemonios ab eo ad persas defeciss̄e. Quibus motibus occursurus tanta celeritate instructo paratoq; exercitu greciam oppressit: vt quem venire non senserant videre se vix crederent. Et athenienses sicuti ꝑmi defecerunt: ita primi penitere ceperunt ideoq; ab anaximene pho placatus immunitates pariter ⁊ pacem eisdē Atheniēsibus dedit. Thebas rebellantes mox incendit. Lacedemonios subiugauit. Egiptum quoq; intrauit in quo mirificam condidit ciuitatem quā ex suo nomīe vt infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in persidem ꝓcessisset et darius suam puericiam vilipēderet. Audita legatione matris Olimpiadis que grauiter infirmabatur Macedoniaz repetijt in quo reditu dum ex asya in minorē asiam p Hellespontum trāsceret phrigiaz supauit Macedoniam gueniens matrem conualescentē inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu. Cum omnes regiones circa euphratē suo adiecisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et Persipolim appropinquauit. In qua darius persarum rex morabatur. In exercitu eius fuerre peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingēti: naues centum. lxxxij. hac tam para manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit admirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incertum est. Cum ad tam piculosum bellum exercitus legerit non iuuenes robustos: nec ꝓmo flore etatis sed veteranos plerosq; etiam emerite militie qui cum patre patruisq; militauerant elegit: vt non tam milites q̄ mgros militie electos putares. Ordines quoq; nemo nisi sexagenarius duxit: vt ꝓncipia castrorum quasi senatus reipublice videretur. Itaq; nemo in ꝑlio fugaz sed victoriam cogitauit. Contra rex persarū darius fiducia virtū nil astringere affirmās suis occulta cōsilia victorie furtiue cōuenire. In acie persarū sexcēta milia militū fuere. Que non min⁹ arte alexandri q̄ virtute macedonū superata terga verterunt. Post victoriam maior pars asye ad eū defecit. Deinde nūciatur Darū cū ingenti exercitu aduentare itaq; timēs angustias magna celeritate thaurū transcēdit: et ad Tarsum vrbē peruenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea Darius cum trecentis milibus peditū ⁊ centuz milibus equitum in aciem ꝓcedit. Alexander cōualescēs exercitum in hostem duxit: post hec ꝑlium ingentibus animis committit. In eo vterq; rex vulneratur tamdiu certamen anceps fuit q̄ ad fugeret Darius. Exinde cedes persarum secuta est. Cesa sunt peditum septuaginta vnum milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus ceciderē pedestres. cxxx. equites. cl. in castris persarum multum auri ceteraruq; opum inuentum. Inter captiuos castroz mater ⁊ vxor eademq; soror ⁊ filie due Darij fuere Post hec opes darij diuiciarūq; apparatum contemplatus: admiratione tantarum rerum capit et tunc bersanez captiuam diligere ꝓpter forme pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum herculem vocauit. Darius cum babiloniam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexandro magnam pecuniam pollicet: qui non pecuniam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bellum Darius reparat quadringetis milibus peditum et centum milibus equitum obuiam vadit alexandro. post hec prelium committit. Macedones in ferrum cum contemptu totiēs a se victi hostis ruebant: econtra perse mori q̄ vinci ꝑ optabant. Raro enim vllo ꝑlio tantum sanguinis fusum est. Darius cuz vinci suos videret voluit mori ⁊ ipe: sed a ꝓximis fugere compulsus est. Hoc ꝑlio asye imperū rapuit: cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus fuit. Expugnat et ꝑsipolim caput persici regni

¶ Darius a cognatis suis captus in gratiaz victoris aureis compedibus vincitur: deinde multis vulneribus confossus interijt. Et sic ꝑsarum regnum finem accepit cum regnatum fuit ꝑ. 14 regibus annis. 254. Post hircaniam marchosq; subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum ccc. milibus mulieribus. Post hec indiaz petit vbi porrus rex capitur et regno indorum potitus est. Tandem cū in babyloniam redijsset multis diebus ocio deditus: accepto poculo medicinali potione repente veluti telo confixus ingemuit. p Cassandrum antipatris filium datur venenū Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō testa continerē nec aliter ferri nisi in vngula equi potuerit. Quarto die indubitatam sentiēs mortem agnoscere se fatum maiorum suorū ait. Ad postremum corpus suum in hāmontis templo condi iubet. Cum quereret quem imperij faceret heredem respondit dignissimum. sexto die ꝑclusa voce exemptum digito annulum perduce tradidit. Recessit alexander: mense vno. āno tres et. xxx. natus. vir sup̄ humanam potentiaz animi magnitudine preditus.

Linea pontificuz

ITe Jadus sext⁹ iudeoz pontifex post moz tem Johānis pōtificis pōtificatu succedēs sedit annis. 30: vir certe bon⁹ t pacis amatoz. occurrit alexandro irato iudeis qui volebat vastare hierusalē indut⁹ pontificalib⁹ quē videns placat⁹ sbito descēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq; venerat⁹ est. Demū cū intrasset ciuitatē oblata fuit sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. t cuz coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Sumpsitq; maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra darū. Et concessit iudeis libertatē suis legib⁹ vtēdi. et q̄ septimus ann⁹ esset absq; tributo ꝓpter sabata terre.

ONias iadi pōtificis filius⁹ septim⁹ hebreoz pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pontificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et ciuitas hierusalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiaz gentiū reges ipam ciuitatē et templū summo cum honoze habuerūt. et maxis munerib⁹ ornauerūt.

Linea Christi

Achym filius Jacob vtpz Mathei primo
Anno mūdi. 4909.

Syriaz regni principium

SYria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo t egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadociam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

ITe Seleucus vn⁹ ex alexandri principib⁹ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigon⁹ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Antigoni deuicto demetrio ei⁹ filio restituit. Is postea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laboꝛib⁹ vsq; ad octogenarios annos semp bellū gessit. In q̄ pugnās tandē extinct⁹ est.

ANtigon⁹ philippi regis fili⁹ t alexandri frater post euz in asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri principes vn⁹ habebat. Vir certe superbissim⁹. ideo multa bella gessit. In quib⁹ tandē occubuit. Demetri⁹ ei⁹ fili⁹ fuga sibi salutem petiit.

SArabella pfect⁹ superstitiosum templū edificauit in mōte garizym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat genersu⁹. Et hic incipit Scisma iudeoz. qz multi adhesert ei q̄ ꝓphani vel excōmunicati dicti sūt Samaritani. qō scisma vsq; ad destructionē tēpli p romanos duraut.

Monarchia

Reges Syrie

ANthiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

ALexandro magno in ipo etatis t victoriaru floze extincto, triste apud omnes totāq; babiloniam silencium fuit. et vltimam suā voluntatē in duoꝛ cim quos ab adolescētia comites habuerat amplissimi regni sui successoꝛes cōstituisset. Et isti duodecim quib⁹ regnum diuiserat cōcoꝛdare non possent. Infinita fere bella exoꝛta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria partitio effectum soꝛtiri nequiuit contritis alijs. Hij quattuoꝛ viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex esset in syria. Ptolome⁹ lagi rex egipti. Philipp⁹ rex macedonum. Antigon⁹ ꝯo in assyria regnauit.

Demas pbus

DEmas philosophus athenienſis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet ⁊ obſideret Athenas reſtitit: pſuadens athenieñ. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adheſit alexandro exhibēs ſe familiarē. Herū athenieſibus alexandro ſacrificare volēibus: dixit. videte ne dum celū cuſtoditis terram āmittatis: huius demetis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quīntus curcius

QUintus Curcius pbus increpauit alexandrum eo q̄ ſibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ⁊ nō auferas. Si homo ſemp id cogita aliis poſtpoſiti.

IN diebus quibus Alexander natus eſt: diris prodigiis romani territi fuerē. Nam ſol viſus eſt pugnaſſe cum luna. Saxa ſanguinē ſudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vſq; ad plurimam diei partem tendi viſa eſt tunc et ſaxa de nubibus cecidere. et p ſeptem dies grando lapideis immixtis ⁊ teſtarum fragmentis terram latiſſime verberauit.

OLimpias mater alexandri occiditur: que mortem ſine omni pauore muliebri imperterrita ſuſcepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr̄ alexandri

Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit pſecutio de iſto Philippo et regno ſuo in ſacra ſcriptura. de regibus vero Egipti ⁊ Syrie fit pſecutio: quia iudeis quādoq; infeſti quandoq; fauorabiles fuerē reges ipi q̄ ideo euenit. quia reges iſti pene ſemp pugnabant cuz egiptijs iſrael autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunq; ſe verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo diſpſi ſunt in nationib⁹.

Reges Egipti

Rtolome⁹ lagi q̄ ⁊ ſoter

Ptolome⁹ philadelph⁹

ISte Ptolomeus lagi filius primus poſt alexandrum magnum egiptioz rex regnauit annis. 40. Hic cuiuſdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāq; amplum ſucceſſoribus ſuis reliquit ſplendorē vt ab eo ſubſequētes egiptij reges ptolomei dicti ſint.

PTolomeus philadelphus ſcōus egipti rex regnauit annis. 38. Hic cuz ptolomei lagi minimus filius eſſet pater ante mortē regno ceſſit. quoz pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium ſcientiarum doctiſſimus eſſet: et ſtratonem pbm preceptorem habuiſſet bibliotecam toto orbe terrarum nominatiſſimam conſtruxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a ſeruitutis vinculo reſoluit vſq; ad centuz viginti milia. Et eos in hieroſolimā remiſit et vaſa votiua Eleazaro pontifici p diuinis ſcripturis habēdis quas in eadem Biblioteca collocauit. Huic beronica mater ⁊ aſinoa vxor ex qua ſuſcepit euergetez ⁊ beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Linea consulum Romanorum

Iste camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: t victos romanos vndecimo mliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: t fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neq; defendi quicq; nisi capit oli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis supuentū est: grauis sineq; victi sunt. Postea tū accepto auro mille librarū ne capitoliū obsiderent recesserūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita cecidit vt t aurū qđ his datus fuerat. t oia militaria signa reuocaret. honor ei post Romulū scōus delat⁹ est.

Quint⁹ cincinat⁹ muent⁹ in rure t ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab hostib⁹ liberauit et prenestam accepit.

Tempe illoz cōsulū grauissima pestilēs tā vniuersaz romā p biennuz afflixit p qua depellāda pōtifices ludos scenicos instituerūt: et sic p depellāda peste corpoz accessit morb⁹ animarū.

Tempe illoz duoz cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et p ancillā quandā pdite coacte sunt libere venena q coxerāt: quib⁹ hausti cōsumpte sunt: fuerūtq; ccc lxx. damnate sceleste facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccc lxxviij.

Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Iste marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit t grauiter trucidauit.

Sub istis cōsulib⁹ Publio Cornelio t Marco curio finitū est samnitū bellū qđ p. xlix. annos durauit cū mlta clade romanoz: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

Isti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra imperium cōsulum contra hostes pugnasset t quāuis victor: tame ꝓpter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

Sub Bolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis t Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo sep⁹ē triburi militum sunt occisi t decem t octo milia romanoz̄ ꝓstrati. Sed eis romam tenderet a Leno cornelio Bolobella consule deleti sunt.

Fabricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrbi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā em sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrbus ait. Hic difficilius a virtute q̄ sol a cursu suo auerti po test. Quis ergo nitretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

Iste Papirius cum adhuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente em matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. Hinc exercetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus puer admitteretur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus Galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius Symonis

Josephus

Jason

Menelaus

Alchimus

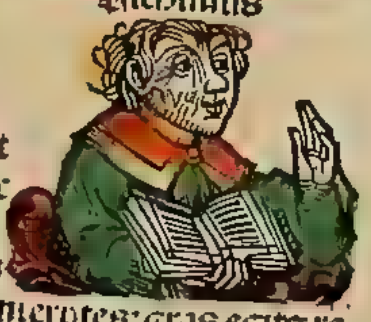

LXX. Interpretes

Iste antiochus ei⁹ noīs scōs cognomēto Theos Antiochi ꝓmi filiꝰ: tercius syrie rex: regnt annis. 15. ꝓmo vxore laodicea habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noie beronicen sicqꝫ pacati.

Eliud filius achym anno mūdi. 4959.

Antiochꝰ galericꝰ eiꝰ noīs tercius: quartꝰ asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat filiꝰ antiochi theos de ꝓma vxore laodicea: que virū suum veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istūqꝫ galericum filiū suū ꝓ patre fecit regnare: ꝓpter qđ cuergetes syriā vastauit. Cerū ptolomeꝰ postmodū illū occidit duobꝰ filijs Seleuco ⁊ Antiocho magꝝ derelictis.

Ioseph⁹ iudeꝰ vir bonꝰ atqꝫ magnanimꝰ: Qui ꝓpīm iudeoꝝ ad clarissimas rerū causas ꝓduxerat: postqꝫ viginti ⁊ duobꝰ annis syrie et phenicis ⁊ Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio de puericia mirabilī virtutꝫ atꝫ ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū ꝺemōstrauit ani ꝓdētiā: pater eiꝰ volēs cognoscere adolescētis virtutē: eū in solitudinem duoꝝ dierū misit ad seminandū cū trecētis iugis bouꝝ: celans loca quibꝰ ligarentur: Quod videꝫ hircanꝰ quoddā virile maiꝰ sua etate excogitauit: decem iugū occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero coꝝ diuidēs locum boum fecit. ꝓ que boues ligarent terrāqꝫ seminauit quā sibi pater commiserat. Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Iste Symon cognomēto iustꝰ onie pōtificis filius: octauꝰ hebreoꝝ summꝰ pōtifex mortuo pre pontificatū accipiēs sedit ānis. 16. hic ꝓpter piū cultū ⁊ iustū regimē. pnāqꝫ in suas cues clemētā iustꝰ cognominatꝰ fuit.

Eleazarꝰ pontifex symonis iusti frater mortuo pre et Onia eiꝰ fratris filio adhuc paruulo ipe sacerdocij principatū suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretādū legem: ꝙ aūt dicimus. lxx. tm̄: vsus scripture obtinuit ꝙ quinqꝫ paruū numerū excrescentem obtecet.

Eleazarꝰ accepta epla a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ⁊ doctos q̄ interptatioꝝ legis dei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qđ postulabat ita scripsit ex vna q̄si tribu doctissimos viros elegi legē ferentes q̄s post legis translationē ad nos caute remittas. Cū ergo venissēt seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo benignissime susceptī. Ostensoqꝫ regi legis rotulo īq̄ līs aureis ꝓscripte leges ꝓtinebāt et singlos in singlis cellulis reclusit. Qui in. 72. dieb⁹ legē de hebreo ī grecū trāstulerūt. Sic cōcordes in trāslatiōe (vt augustinꝰ testat) sine aliq̄ verboꝝ aut sensus dissonātia illā trāduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetrꝰ ad regē obtulit. Et vocās ad se interpretes: gras egit ⁊ remisit eos: donās vnicuiqꝫ optimas tres stolas et auri talēta duo: ⁊ calicē vnū talēti ⁊ totū cōmutatorium.

Onias eiꝰ noīs scōs symonis iusti filius. xi. hebreoꝝ pōtifex sedit ānis. 9. puluꝰ mēte: pecunijs auarꝰ: ꝛelo legis vel potꝰ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qđ tota pene iudea pīclitata fuit ⁊ iudei turbabāt. Josephꝰ vo inter suos nobilis pacē reformauit ⁊ ptolomeus eum ducem Judee constituit.

Isti tres scz Jason. Menelaus. alchimꝰ q̄ quis fuerunt de genere sacerdotali non tī ponendi sunt in linea pontificali ꝓpter ydolatriā et coꝝ pessima opa et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentū. 20. sup. ccc. ab Alexandro magno Justino libro xi. attestāte condita fuit. Alexāder em magn⁹ ad Jouē ammonē pgens cōsultur⁹ t de euentu futuro rum t de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput esse egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū pstructaq ab alexādro magno: quaq vna fuit in egipto p dinocratē archi tectū (vt scripsit Vitruui⁹ in .phemio libri pmi de architectura) locū sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solin⁹: qđ plurimū Canopicū dicūt. Alia struxit idē alexāder in asya. Alia in scithia sup thanaim. Alexandria igit Alexandri op⁹ Alexandri nomē Alexandri bustū. Ad qđ Juli⁹ cesar post thessalicū die: mortē q pompey cū venisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure prior⁹ p specie religionis descēdisse legitur. Et august⁹ Cesar post victoriā actiacā Antoniūq deuictū t coactū mori eodē venies alexandri corpus reuerēter aspexit. Cūq ex eo quereret An t ptolomeū vellet aspicere: elegātissime reges ait se videre velle: nō mortuos. Et⁹ sit⁹ (vt strabo scribit) damidis forma habuit: cuiusq latera que in longū tendēbāt circumlabat stadijs ferme. 30. hanc vniuersaq vijs distinctā ferūt: quib⁹ eq t curr⁹ cōduci possunt: sed duab⁹ latissimis que plus integro expādunt. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Munit aūt (vt Josephꝰ iudeus tradidit) vndiq aut icōmeabili solitudie: aut īportuoso mari: aut flumib⁹: aut siluosis paludib⁹. Pulcherrima quippe olim fuit. Nūc q̄s ciuitas optīe munita est: decoris menib⁹ firmisq altis muris t turrib⁹. Int⁹ vo nō ciuitas sed pene aceru⁹ lapidū: plena ruinis t desolationib⁹ videt. Celeberrima ydoloq phana habuit: necnō t xpianoq templa adhuc extantia. Regias quoq habuit regias edes que t multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā p libito voluntatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim stetit: hodie colūna ex vno lapide pcisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē. Habet q̄s eccīam ad scm Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marc⁹ em euāgelista huic vrbi pmo xpm pdicauit. Et cū ibidem ab apīs epūs fuisset ordinat⁹ eccias ordinauit mltas q̄ mortuo Aman⁹ ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens pbiter. Origenes pbiter oim excellētissim⁹. Athanasi⁹ vrbis epūs. Didim⁹. Theophil⁹: t alij innumerabiles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos t Januēses vnū: vbi negociatores t merces eoq cōseruant. Cathelani q̄s in curia regis sicilie. Et hij sacella pulchra habēt in qb⁹ diuina pagunt. Turci q̄s Tartari t alie gētes suas ornatas habēt domos: q in nocte p sarracenos claudūt. Est aūt hec vrbs in vna pte mare magno cincta: in alia amenissimis t fertilissimis ortis circūsepta cū gleba frugifera: q nili aq irrigat. Port⁹ custodia sarraceni nūc diligētissime obseruat. Hōtesq duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenētes .pspicientib⁹ ostēdūt Ferūtq colūbas edoctas deferētes lras vt turiores ab incursu insidiantiū esse possint. Colūbe em antiqtus vt plini⁹ refert internūcie in reb⁹ magnis fuere. Et eplas annexas eaq pedib⁹ obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

DEmosthenes fuit olim grecie oratorũ princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrez in officina gladiorũ fuisse. Unde teste Iuuenali: pater demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone ⁊ forpicib⁹ gladi oscz parante incude: ⁊ luthco vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiaz hauriens summ⁹ orator effect⁹ est. Cui⁹ eloquẽtiam Eschines (qui a iuuẽtute sua studiosus et Socratis amator) cõmendauit. de eo refert Valeri⁹. Cum philipp⁹ macedonũ rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserũt pastoribus vt secũ amicitiã contraherẽt: quod cũ pastorib⁹ placuisset: petierunt vt eis canes (qui iurgij causse essent) traderẽt: quib⁹ datis ꝓ libidine gregem lacerauerũt. Ita sublatis oratorib⁹ philipp⁹ Athenensib⁹ factur⁹ essẽt. Quo audito atheniẽses ei⁹ concilio acquieuerũt: ⁊ sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomõ posset benedicere: ait si non dixerit nisi qõ bene sciens.

Aristoteles

ARistoteles pborum omniũ princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidez ꝑse nisi quod hui⁹ viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfessorem. Qui apud Amynthaz macedonie regem philippi patrem magno loco posit⁹ est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cũ adoleuit anno (vt perhibẽt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quã non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiã Atarnei tyrannũ profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniã a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinas alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cũ exercitu ꝓfecto ipe athenas redijt. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cui⁹ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: qz qui ꝓpalat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facund⁹ eloquio (et vt Hieronym⁹ inquit) sine dubitatione prodigiũ: grãdez miraculũ in tota natura fuit. Tandẽ cõmuni illa pborum inuidia accusatus q̃ non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio peundũ foret: deserta sui defensiõe chalcidẽ abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autẽ annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

EPicurus fuit teste Metrodoro patria athenẽsis pbus: Heraclites dicit eum famij nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem ⁊ octo annos agentem athenas redijsse. Quo tempe Xenocrates in accademia Aristoteles calcide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedonie ⁊ athenensium sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuisse: vbi congregatus discipulis athenas redijt sub anaxicrate: ibicz cum aliquatenus cũ ceteris philosophat⁹ est. Postea a se dictã sectam instituit. Epitect⁹ hũc lacerat lasciue tanczz nimiũ loquentem ⁊ alia cplura. Verum alij magnã hui⁹ viri in omes pbos gratitudinem fuisse ferunt. Patria eũ statuis ereis honorauit. Diocles ait illũ vilissimis cibis vitã duxisse. Mat⁹ est annis septẽ post platonis obitũ. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Caleſtenes

CAlistenem insignem pbm Aristotelis discipulũ ꝙ hoc idem tempus floruisse constat. Eo cz contra Alexandrum multis rationibus seriose disserui/erit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalib⁹ nõ sua cripere debes: si homo id quod es: semp te esse cogita: ꝓpter quod irat⁹ Alexander eũ trucidari mãdauit. Et sic deformẽ in foueã cũ cane includi iussus est.

Xenocrates

XEnocrates Calcedonensis pbus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste Laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semp ac serio habitu ⁊ ore pdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiscebat turba omnis impudicorum ei⁹ trãsitum obseruabat inquietandi eius gratia: phrene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lecti partez accepit demum cum multa ne quicz oraret: imꝑfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua veniisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tñ et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: successitcz in Achademia speusippo scolãcz tenuit annis viginti quinqz. Moriturcz nocti cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Sibylla chimica

Anaximenes

Sextilia

Ptolomeus euergetes philadelphi filius tercius egiptiorū rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem eius mater laodicea regno pmouerat Syriam Liciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus philopator quart⁹ egiptior rex regnauit annis. 17. hic pter crimē cum patrē occidit et fratrē trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelest⁹ in occupando regno: ita in admīstrando regnis: luxui eīm se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde īm pdita recupauit: spoliasset; antiochū regno si virt⁹ fortune successisset. Demuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa cuiidice vxore: meretricū illecebris capit: quib⁹ inuolutus filio quingenio relicto emorit: meretrices in vltionem euricide patibulis suffigunt. Alexādri ad romanos miserūt vt pupilli tutelā susciperēt.

Dion phus

Dion siracusan⁹ nobilis phus postq̄ vtraq̄ dyonisij tyrānide cōplicatus diu fuit: apud syracusanā vrbē interimit. Nam supior ille dyonisius aristomachē dyonis sororē in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparinum et Miscum procreauit: totidemq̄ filias quarū primā eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendū dedit: alterā ipi dyoni patruo: qui pter nobilē pginquitatē et generosas mitiorum famā: multa etiā alia bona a natura recepit vt pote ingenijs bonū et docile: et ad omnes artes yoneum magnāq̄ corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̄s ipe tyrānj muneribus auxit et ideo tantum platonē amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Hec Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. 7 iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis plixa: sedens sup sedē stratam; puerum nutriens dans ei ad comedendum ius pprium: lac de celo missum.

Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: q̄ cum Alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suum: sciens q̄ alexander q̄ anaximenes ire sue sevellet opponere: iurauit se non facturū quicqd ille petierit: peto inquit vt lausatum diruas: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carneides phus

Carneides philozophus floruisse dicitur: eo q̄ ab Atheniensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cus ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed melliſſa quā vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo demq̄ vite sue anno philozophādo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

Xenophilus pithagoricus phus patria calcidonensis hoc etiaz tempe magno habetur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiūt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

ARchiphilas pbus a quo in cepit secta Achademicozum hic habuit amicū paupez et egrotum sed vtrunq; p verecundia dissimilā tem: quod cum Archiphilas compisset: iudicauit sine confusione secretius forc succurrendus: et acceptum pecunie sacculum clam illius pulminari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret potiꝰ q̄z dono acciper.

ISti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

ISte Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege greczorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Corninus

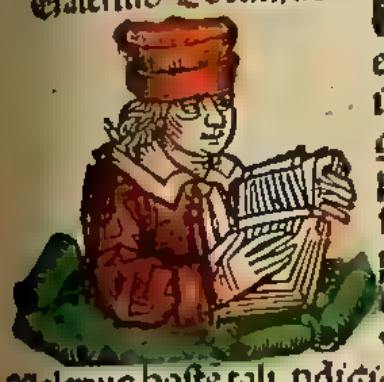

MArcus Valerius cognomento Corninꝰ romanꝰ adolescēs pstantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs tpe cōtra gallū virū magnitudine t armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in medii pcessisset et nondum manū cōseruisset eiꝰ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea mincz discessit uno et rostro et vngubꝰ oculos galli vulnerare nō destitit q̄d Valerius hostē tali ꝓdigio territū obtruncauit. Quo mortuo statim corvus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Corvum noīe appellatꝰ est.

COnsules illi duo scilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis .xxij. milibus. Ait cū nec acie vinci nec pecunia corrupi possus. Malo diuitꝰ imperare q̄z locuples fieri.

ISti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Semitius vicit affros et tharentinos Sempronius aute vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoīm suscipe qz pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

LUcius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clarissimꝰ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Samnites ex senatus decreto expeditōnē suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulo post cum dictatore rome opus essz Quintio fabio equitū magistro pcepit: ne se absente cū hoste pugnare ꝑsummeret. Fabiꝰ aute adolescēs: vt erat anio strenuꝰ post dictatoris profectionem aliquando p exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: euelitio cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atq; vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atq; ita calcaribꝰ concitatos in hostū agmen ꝑmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostū milia in ea die cesa fuisse Liuiꝰ scribit. Parta itaq; victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatorez) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāq; eā obrem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipe vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingēti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus mens

Seleuc⁹ Ceraunus ei⁹ nois scōs. Quit⁹ syrie rex regnit ānis.2. Is cōtra ciuitates q̄ a pre dcfecerāt ingentē classes cōparauit. Et orta tēpestate classes oēm amisit pter nudū corp⁹ t paucos comites. Dein post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia postulauit antiochus aūt cū esset ānoz.14. sup etatē regni cupid⁹ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

Hi duo frēs Antioch⁹ magn⁹ t Seleucus ceraunos ambo regnauerīt volētes vendicare sanguinē pris sui t onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē ducāt exercitū cōtra philopatorē filium euergetē. Sed ab cōgressus Seleuc⁹ moritur. et antioch⁹ psequit bellū: in q̄ vix auffugiēs totū exercitū pdidit. Rursumq; cōgregās exercitū t ptra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄ttuor ānoz habēs cū mltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq; ptra duces ptolomei pueri: fugauitq; Scopā ducē ei⁹. in dea q̄z cū mlt⁹ alijs ciuitatibus acq̄siuit t oia ḡuauit. Et qz armis egiptū capere nō poterat dolose despōdit epibani filiā suā vt sic quasi amic⁹ regnū ītraret. s nō p̄ualuit cum res innotuit.

Antioch⁹ cognomēto magn⁹ ei⁹ nois q̄rtus Sext⁹ syrie rex: syrijs regere cepit regnit ānis.36. Is ptolomeū philometē dcuicit. t ci vrb⁹ t diuitijs plrimū habūdaret ita exercitū instruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal pen⁹ cartaginē tradēs metu romānoz ad eū secessit. Romani antiochi t annibal insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū psulē t Scipiōes. s. nasicā t affricanū legatos cōstituētes annibalē superarūt Etiā antiochū dcuicē tes. coegerūt eū pacē a romānis postulare. Cōcessavt ex europa q̄siq; recederet se ītra thaurū contineret: t.20. obsidib⁹ dat⁹ decē milia talētoz q̄t ānis psolueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter ꝓmissi psidē intrass in fano fortune ab ipis sacerdotib⁹ pempt⁹ t mēbratim cōcisus e templo ꝓiectus est.

Seleuc⁹ ille q̄ t philopator septim⁹ asie t syrie rex regnit ānis.12. Vir q̄dez ingenio ebes t iniqu⁹: misit heliodoz ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p angelū flagellat⁹ vix ad vitā redijt Onia ꝓ eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

Septē filij machabei cum matre et Eleazaro cū mltis alijs martyrio coronāt. qui martyres ante incarnationē filij dei ꝓ lege dei vsq; ad mortē gnissima tolerauere tormēta.

Anno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeoꝝ de Antiocho magno de quo.2. machabeoꝝ. iij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea pontificū

Simon fili⁹ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

Ille symō onye pōtificis fili⁹ duodecimus hebreoz sūm⁹ pōtifex sedit ānis.12. Vir bon⁹: magna his pcōnia laudis. Ecclesiasticē l. q̄ templū reformauit in melius: t ciuitatē pulchrā luit amplificare. Hic curauit gentē suā t liberauit eā a pditiōe. Adorientis tandē oniā filiū reliquit successorem.

Onias magn⁹ simonis filij pōtificatus obtinēs sedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū multis iudeis in egiptū. Ibiq; extruxit templū adinstar tēpli in hierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo supstitiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

Iste Symō fuit filius Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesus t Johannem Qui ad tres prīcipat⁹ Sacerdocij puenerunt.

Onias pius fuit vir sanct⁹ grat⁹ deo t hoibus: q̄ tandē ab andronico occis⁹ ē. At rex de iustissimi viri nece turbat⁹. Andronicū homicidā capi fecit t purpura exutū eo in loco q̄ oniā pemerat tādiu vgq; cedi fec̄ donec expiraret

Bena

Sena vrbs tuscie. virīb⁹ opibusq; nunc sēda amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto tradit a gallis senonēsibus tpibus brennij ante xpi aduentū. ccc lxxxij. cū in ytaliā venit condita p senibus suis ⁊ armētarijs eam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo quidem validior. Q; senēses ⁊ liniamētis membroz ⁊ venustate faciei ⁊ colozis gratia: morib⁹ quoq; ipis ad gallos ⁊ britones a quib⁹ originē traxerūt videnť accedere: licet eos vetustas tpis: orbis plaga: situs regionis. cōuict⁹ finitimoz quib⁹ sanguine ⁊ morib⁹ diu pmixti sunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari potest: cū nullis in veterū monimētis reperiať: nullaq; antiq̄tatis vestigia in ea appareant. Sunt q̄ affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eaz cōdidisse. In celebri tamē monasterio venetijs sci Georgij de alga (qđ gl'iosus pontifex Eugeni⁹ relicto primū seculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis pecunia) inueniť in libro litteris scripto quetustis. Johannē romanū pontificē nomis ordine duo de vicesimū acceptis de perusina clusiēsi. Aretina. fesulana. florētina. ⁊ volaterrana diocesib⁹. sex plebatib⁹. cuitatem hāc edificasse: q̄ ab ipō sex plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle ciuisdā pennisule iacet vndiq; q̄si ripas iugosas habēs: in supiore tamē vrbis pte solū aliquātulū habz ortis viridarijsq; ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Videlicet gymnasiū ppulcrū ⁊ foz ⁊ porticus et regia palatia. Hospitaleq; sumptuosissimū pietissime gubernatum. Ampla q̄z et libera est cū turribus ⁊ ꝓpugnaculis ac optis institutis morib⁹: pplo neq; rudi neq; inurbano. Et⁹ ager maxim⁹ ⁊ herbidus semp bou bubaloz ouiūq; multoz nutritor. Frumēti q̄z vini et olei ferax. ac fructuū oīs generis abūdans. Hec a roma stadijs octingētis distat. Cui⁹ viri inter etruscos religione morib⁹ ac lingua pstare noscuntur. Habuit aūt Sena illustrāz sid⁹ sctm Bernardinū cui⁹ reliquie apud aquilā vrbē miraclis p singulos dies mīplicatis cozuscāt: Is pm⁹ oīm ordinē beati Francisci ad eā q̄ nūc tantope viget obseruāciā regule pduxerit. Ornataq; fuit Hugone medico ⁊ plo qui ceteris sui seculi post functū vita Jacobū forliuiēsem doctrina clariorq; habit⁹. Et friderico iuris cōsultissimo: qui ea in doctrina cōsilia plima reliq̄t. Sena q̄z Silurio enea pris pmū laurea: post: episcopali ⁊ papali mitra redimito. Virisq; plimis ⁊ pōtificib⁹ doctrina exultis ornatur. Umbrone senēsis agri fluuiū inter ⁊ paludē danaam siue fluuiū paltā que ea palus efficit multa sunt mōtana ⁊ campestria oppida. Inestq; clusiū vetustissima vrbs de qua Plini⁹ plura scribit: que olim Larmon fuit nomiata: nūc vrbi senensi subiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Rincia

Menander

Demetrius

Ptolomeus epiphanes quīt⁹ egiptioꝝ rex regnāt annis.24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuoꝝ exceſſerat ānos: et cū ei⁹ infantia cōſilij et roboris compos eſſe nō potuit: Antioch⁹ magn⁹ ſyrie rex ad ſuum regnum aſpirās: illud bellica excurſiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝓ infante fideliter dimicātes regnū oīe defenſarūt. Ad ipm quoq; fouendū Onias iudeoꝝ pontifex deſcēdit: cum aūt ad pubertatis tpa peruenīſſet Antiochus nobilis magni antiochi fili⁹ ſoroꝛē ſuā ei inſidioſe dedit vxoꝛē. Ex qua duos ſuſcepit filios: quo audito Antioch⁹ ſub ſpecie viſendi ipam ſoroꝛē Cleopatram atq; filios egiptū ingreſſus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iuſſit. Cūq; vniuerſaq; egiptū ſibi ſubiugare niteret ab egiptijs extra cōfines electus eſt: poſt biennū rurſus alexandriā obſidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulſus eſt.

Ptolome⁹ iſte philometoꝛ ſext⁹ egiptioꝝ rex regnauit ānis.35. Hic antiochi ſoroꝛis fili⁹ ſegnis ad nodū vir: huic adoleſcēti antioch⁹ auūcul⁹ bellum intulit: ꝓpter qd legatos ad Senatū ro. miſit ab eo auxilia poſtulās mouere ſenatū adoleſcētis pces: pompiliūq; legatū ad antiochū miſere vt ab egipto abſtineret: quo viſo ei oſculū dedit: platoq; ſenat⁹ decreto et eū cunctari videret cōſultationēq; ad amicos referri. Vbi pompili⁹ virga quā manu tenebat amplo circulo incluſus amicos cōſulere iubet: nec pri⁹ exeat q̄z ſenatui reſpōſuꝝ det aut pacē aut bellū habitur⁹. Hec acerbitas animū regis fregit vt ſe pariturū ſenatui reſpōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxoꝛē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra ſe venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri ſibi ꝓ Arabū regē facta ꝓ gaudio expiranit.

Laꝛoma

Titus liuius

Theophraſtus

Menippus

Laꝛoma Vestalis virgo veſtalis inceſti rea ſuſpendio affecta eſt.

Titus liuius Tragediarum ſcriptoꝛ clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saluatoꝛe cuius libꝛos erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo veſtalis et de inceſtu conuicta viua obruta eſt.

Theopſtraſtus chreſius pbus et teſte Athenodoꝛo in libꝛo deambulationū fullonis fili⁹. In proꝑia patria audiuit primo leucippū ciuez ſuū: inde cum platone audiuiſſet ſe ad ariſtotelē trāſtulit. Eoq; in caſtidē ꝓfecto illi in ſcole regimie ſucceſſit: fuit vir ſumme prudēte ſtudijſq; ſingularis atq; eloquij admirādi. Itavt cū antea illi tyranno nomen eſſet ob diuinā eloquētiaz ariſtoteles illū Theophraſtū vocitauerit: itaq; circa trecenta libꝛoꝝ volumia edidit: ꝓgebant ad eū audiendū (teſte pamphilo) duo milia diſcipuloꝝ. Inter ꝗs nicomachū Ariſtotelis filiū habuit diſcipulū: et Menādrū comicū: habebatq; hoc ſemp in oꝛe. Sumpt⁹ pcoſiſſimus tempus eſt. Obijt annoꝝ octuagintaquīq;.

Menāder poeta comic⁹ Theophraſti diſcipul⁹ qui vt Quintilian⁹ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipim⁹ efficienda ſufficit. Ita omnē vitā ymaginē expſſit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita eſt in omnib⁹ reb⁹ pſonis affectib⁹ accōmodatus: ob que putauerat illū Quidi⁹ ꝑpetuo duraturuz. Hūc t paul⁹ aplus ſe legiſſe indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos moꝛes colloquia mala. i. Corioth.xv.

Menippus pbus Cynic⁹ genere phenix condictiōe ſeru⁹: cui⁹ dns fuit bach⁹ quidā pontic⁹. Fuitq; (vt retulit herinpp⁹) diuit⁹ feneratoꝛ: tandē inſidias paſſus oīa que habebat amiſit. Ex qua re ſe ſuſpendit.

Demetrius phaleri⁹ cognomēto pbus Theophraſti diſciplus: diſputatoꝛ ſubtilis t oratoꝛ: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tm: hic cū apd athenienſes ob eximias ei⁹ vtutes. xc. annos pſuiſſet trecētis t ſexagīta ereis ſtatuis honorat⁹ fuit. eo q; ciuitatē redditib⁹ t edificijs plurimuz auxerit. Abſens poſtea ab inuidis imagines dirute. qd cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cui⁹ gra illas erexerant. Dicebatq; hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccc lxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanoruz essent census est habitus: tñ inuenta sunt capita. cc lxxxxij. milia. ccc xxxiij. Quāq; a cōdita vrbe nūq; bella cessassent: t contra affros belluz susceptuz est: primū Appio claudio: Quīto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appi⁹ claudius de Affris t rege sicilie hierone mūphauit.

Ub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hannibale senatore.

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude decept⁹ est. Duellius commisso prelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. t vnaz naues cepit. xiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaq; milia occidit: neq; vlla victoria romāis gratior fuit: qō inuicti fra iā etiā mari plīmū posset.

Crispus philosoph⁹

Crispus stoicus phūs natione Elius p hoc tempus florui. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita op⁹ esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re egęt: et tamē multis rebus illi op⁹. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus egęt. Zenon etiā suo tempe phūs ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: bij duo stoice secte autores fuerunt.

Eni duo consules cum hannone cartaginensium impatore pugnauerunt. Corsicam t sardinam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuoruz adduxit triumphum egit.

Polemon phūs

Polemon Atheniensis phūs his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cuz iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam xenocratis irrumperet: ille ptermissa oratione: quā increperat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt decetero studio et industria adeo seipm vinceret vt xenocratī in regenda scola succederet.

Ub istis consulibus diuerse ignium aquarumq; clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq; est Consules vsq; ad cartaginem ꝓcesserūt multisq; vastatis oppidis. Mallius victor romā rediit attili⁹ regul⁹ in affrica remāsit. Is ꝓtra affros aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Atalearem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium cecidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romanisq; delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Linea consulum Romanorum

Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi q tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie

Antiochus epiphanes illustris

Antioch⁹ filiꝰ epiphanis

Demetrius sother

Iste antioch⁹ nobilis siue illustris regnauit annis xi. pessim⁹ fuit⁊ figura antixpi. Hic audita mor te patris fratrisq; sui inercia cū rome esset obses: clā fugit⁊ veniēs in syriā recept⁹ est a quibusdā ciuitati bus: mortuoq; fre p eo regnauit: ⁊ vendito sacerdo cio pnū a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu ydolis sacrificare: ⁊ trāsire ad rit⁹ gentiuꝫ: ponēs in templo ydolū Jouis olimpi: phibuit circūcisionē: terficiēs circūcidētes: septē fres cuꝫ mīe nolētes co inedere carnes porcinas variis tormēt⁹ occidit. qui oēs aie cōstāt p obseruatiōe legū martiriū ptulere. Postremo volens ire ꝓtra bierusalē cecidit de curru ꝓfractusq; ⁊ demū a vermib⁹ cōsumpt⁹. miserabilit mortuus est in terra aliena.

Linea Ebruti

Mathan filiꝰ Eleazary

Antioch⁹ iste Eupator regnauit ānis. 2. hic patre ablato puer⁹ relict⁹ est adhuc adolescēs habuit tutorem lysiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercitus duxissent no lōge p⁹ ambo a suis oc cisi sunt ꝓpter timorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq; filios coniuges

Iste demetrius sother decimus syrie ⁊ Asie rex pa trigno interfecto regnauit ānis. 12. filius Seleuci antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alchimū pontificē ꝓstituit cū q̄ bachides missus hierusalē mltos iudeoꝝ occidit. nychanorez a iuda machabeo occisū amisit: ⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro victꝰ. illū vita piter ⁊ regno puauit.

Mathathias sacerdos filius Johānis filij symonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ est. Vir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quīq; filios eiusdem zeli verus ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Iste iudas q̄ ⁊ machabeꝰ vir fortissimꝰ ⁊ bellicosus mathathie filiꝰ fuit strēnuissimꝰ bellator ⁊ triumphator in isrl. q̄ nec añ se nec pꝰ silem būit cꝰ gloriosa opa patēt in libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: p cui legib⁹ mortē sustinēs cū trib⁹ ānis pon tificatū admīstrasset.

Iudas machabeus

Eleazarus

Jonathas

Johānes

Symon

Simō machabie filiꝰ tercꝰ iudeoꝝ dux pariter pōtifex fuit ānis. 8. religiosus ⁊ prudētissimus fuit: ab adolescētia sua optīe querat⁹ ē: tandē occisus neq̄ter a genere suo. Iste simō ⁊ ionathas frēs iudeꝰ eiꝰ occisiōs corpꝰ ab hostib⁹ redimētes in modin patrū suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolomeꝰ q̄s cū eū ad cōmunū inuitasset: eūdē cū duob⁹ filijs interfecit. Et ipiꝰ symonis vxorem cum reliquis duob⁹ in vincula cōiecit. Et in his finit primꝰ liber machabeorum.

Aristarcus

Bacubius

PTolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreq; germanꝰ septimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Vir quidē pessimꝰ atq; seuissimꝰ ob cuius scientiam frater eius ⁊ Cleopatra sozor sibi timentes regnū ei p legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et sic crudꝰ finis cruentꝰ extitit: Ita quoq; romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Qua vt Justinꝰ scribit. Cultu deformis erat statura breuis et sagina ventris belue psimilis. Quā quidē feditatē nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sozore et ex vxoris sozore suscepit. Nec etiaz sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiuz membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

PTolomeus philston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorum rex. regnauit annis. 17. his tpibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus grifi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

PTolomeus alexander nonꝰ Egiptiorum rex regnauit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postq; cum maiore filio decem ⁊ septem annis regnasset grauiter ferens filij societatē populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Accersito isto alexādro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ sother reuocatꝰ in regnum. Igif alexander regni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat populo romano herede instituto decessit.

PTolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iteruz recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

HAnnibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinq; et viginti etatis annos habens Impatoz carthaginensiuz exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioq; ad pericula capescēda anteibat. Impatoz factꝰ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreq; suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrhenū saltū transijt. Et postq; ad alpes puenit que scilicet ytaliā a gallia seiungūt. quas nemo vnq; cum exercitu preterq; hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa struēs comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi nimbus obruti cum elephantis periere. Tradit ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaq; Hannibal in Thaurinenses agros. Et quagata tota regione Cisalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idez p ligures fecit Postea appenninū transiliens apud etruriā vbi nunc florentia graui oculoz morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculū. Deinde C. flamineū interfecit: q facto fabiꝰ maximꝰ a senatu cōtra ipm missus per summa montiū et abdita nemorum castra ponēs eius feruorem delusit. Trepta occasione arctinorū auxilio vicit. Et sic p sedecim annos totam ytaliam varijs cladib⁹ fatigauit. Inde in apuliam pgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē p lio tot romanorū milia cesa sunt: vt tres anulorz aureorz modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōsulares quoq; viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coactꝰ ytaliaz relinquere ⁊ opē patrie sue ferre que a publio scipione pmebat. Cū carthaginēses cuz romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. Deinde ab bithinie regē L. quintꝰ legatꝰ cōtra eū prexit. Ne a romanis caperet cōfestim gustato veneno qō in anulo more regio gerebat aiam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorū vinculis se liberauit. Decessit aūt septuagesimo vite sue anno.

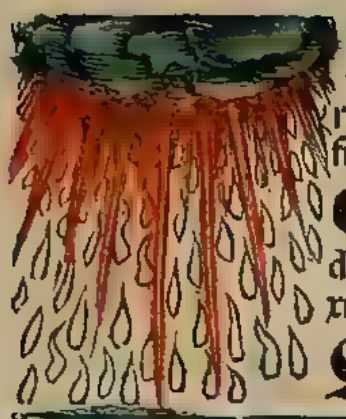

Anno ab vrbe condita. cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit; quā sibillini libri dixerunt celesti ira impositā; nō inquerebat numer⁹ eorū qui perissent; sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirāda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperāda. Et e septem miraculis mōdi maximum fuisse testantur.

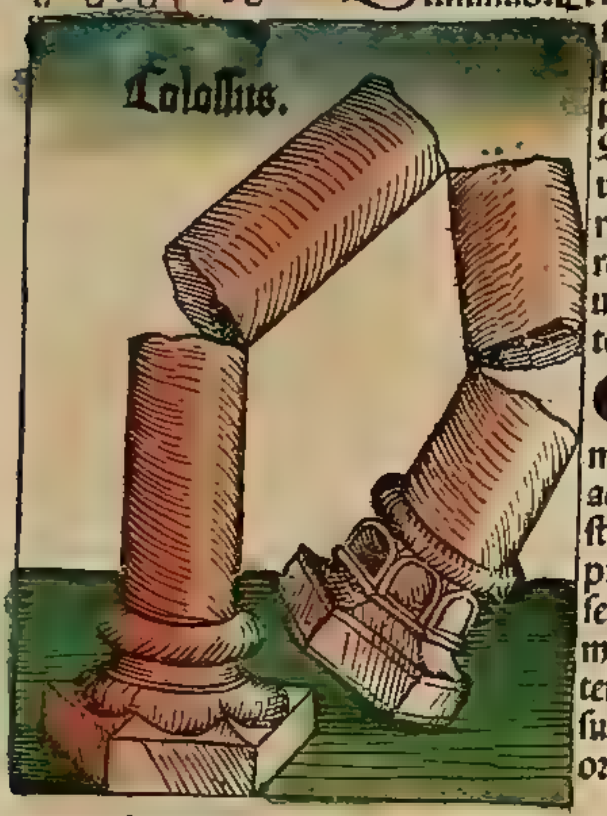

Strato pbus

Strato lampsacenus pbus Archesilai filius vir eloquētissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus ē appellatus: fuit ptolomei philadelphi precptor a quo talentis octuaginta donatus ē. Scripsit de regno: de iustitia ⁊ de dijs. Aiunt eum fuisse tam tenuez vt sine sensu moreretur. Silphon quoq; pbus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Crates pbus

Crates atheniēsis academic⁹ philozophus filius antigenis. palemonis auditor illiusq; successor scole: q̄ adeo se viuētes amarūt: vt eadez semp studia sint cōsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: ꝗs antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Crateti et polemonē cōditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorū precipuos: quoz diuino exore doctrina manauit sacra viteq; mundicies sapiētie adiuncta.

Panetius

Panetius pbus claruit tpe Scipiōis rome⁹ et p̄ceptor fuit. Qui stoice secte pbus extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sententia. Vitam hominum qui etatem in medio rerum agūt ac sibi sunsq; vsibus esse volūt ad cauenda pericula exim puiso assidua ⁊ ꝑpe quotidiana; oportet animo esse ꝑmpto semper et intento.

Silphon pbus

Silphon megarensis pbus his tempibus floruit hunc et imitatione atq; sapientia tantū alios precessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur. Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeq; suis temporibus approbatū. Qui cum captaliquando esset eius patria: et omnib⁹ ei⁹ bonis amissis solus nudus euadēs interrogaret. An omnia perdidisset: Respondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Possidonius pbus stoicus panecij discipul⁹ claruit tempe scipionis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Licon pbus

Rasistrat⁹ ꝗs atheniēsis medic⁹ scōm Eusebiuz his tpib⁹ floruit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam eximi⁹ medic⁹ extitit. Qui cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centū talentis donat⁹ est vt testis est plini⁹ libro vigesimonono naturalis historie.

Licon troadēsis pbus clar⁹ habet vir quidē eloquēs et in educādis instruēdisq; pueris maxie idone⁹. Dicebat em̄ necessario adiūgi pueris pudorē ⁊ laudis studiū velut equile calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdissim⁹ ⁊ vestiū incredibili mūdicie atq; nitore: Et cū eet corpe fortissim⁹ interijt. Timon appollonates pbus etiā suis tpib⁹ floruit hic dum iuuenis esset ultris obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vicijs in calcedoniā iuit: ibiq; philozophiā ⁊ oratoriā artem didicit atq; exercuit. Scripsit aūt diuersa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Consulum romanorum

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos i auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

C. Mallio Torquato Caio Attilio cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace oīnib⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romam conditam semel tantuz numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

Emilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit, xl. tm̄ milia hostium capta et interfecta septez milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquidez animi feroces: corpa plusq̄z humana erant. sed experimento deprehēsuz est q virtus eorum sicut primo impetu maior q̄z virorū est. Ita sequens minor q̄z feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile nimbus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūtz leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euoluns p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatuz est finitūq̄z est bellum M. Claudio marcello Cn. Cornelio Scipione consulib⁹. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Gallorus peremit Mediolanum expugnauit: grandem pecdam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

Eodem anno bellum punicum scōm romanis illatum est per Annubalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra bannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flamminiⁿ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est bis legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret: et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander filius antiochi

Demetrius filius demetry

Antiochus adolescens Sedetes

Tryphon

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vii decimus Syriet asye rex regnauit scom Eusebiū annis. 9. semp iudeis gracios⁹ fuit. Jonathan machabeū ducē sibi cōfederauit: eius aduto rio occidit demetriū sother: et regnauit p eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorez dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeus alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometoz filiam Cleopatram ab alexandro sublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro repatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Iste Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: relictoq; Aristobolum filium suum primogenitum et antigonuz cum alijs duobus paruulis. Cunctis nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit t filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atq; ducatu strenuus. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas seditiones a pharisejs et essenis ptulit; a quibus tandem liberatus: feliciter vsq; in senium vixit

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

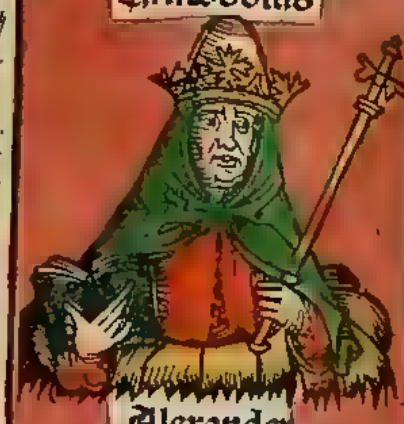

Alexander

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusq; dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitq; rex et sacerdos: fratremq; suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo; vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Tryphon capto Jonatha proditorie contra Symonez fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝓmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolē non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit t tanq; maiorē regem iudee constituit: qui fratrem suum scdo a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum vinculatos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandē vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humani tate sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibuſdā placet a Manta Thireſie vatis filia pꝰ Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tñ qui dicāt Thireſiā theſei tpibus fuiſſe. Et in eꝰ ſeruitutē deueniſſe: que poſt pñs interitū in ytaliā cū multis venit: ⁊ cū ſocijs grecꝰ māſiuerēt. Denꝰ muris oppidū circūdedit: ⁊ in aliā formā redegit. ⁊ a mīe Mantuā appellauit dicēte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille tam pñs agmen ſciet Dcnus ab ortis. Fatidice mantꝰ ⁊ thuſci filꝰ amnis. Qui muros matriſq; dedit tibi Mantua nomē. Cōſtat tamē eam vrbē vetuſtiſſimā ab Etruſcis conditā: et vnā fuiſſe duodecim coloniaꝝ quas T. liuꝰ patauinꝰ docet trāſapenninū ab ea gente miſſas. preſertim cū poeta inſignis virgiliꝰ cuius ſuꝰ id orbi faciat notiſſimū. diffuſiuſq; eiꝰ vrbis narrat originē. Mātua dīues auis ſed lacu ex quo minciꝰ effluit qui exundās Mantuā vſq; labit ibiq; lacu facto vrbē circuit. Inde etiā pgrediēs lianouerſus ſunt notiſſime. Mantua ve miſere nimīū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Logobardis ⁊ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñq; ſpoliata. qñq; menibꝰ aperta ⁊ inmunita relicta. Hungari aliqñ adeo ſolū vſq; euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat. Mathildis nobil comitiſſa eam diu tenuit. mirificeq; ampliauit. Sub q̄ Nicolaꝰ ſcōs pōtifex romanꝰ cōciliū celebrauit: hanc permulta tpa poſt Mathildim mīti poſſiderūt. In qua pclariſſime familie de ripa ⁊ paſſerinoꝝ aliqñ prefuere cū maxima laude potiti ſunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligētiaq; pulcherrimis pōtibꝰ ſup lacū tactis ciuitas habita eſt: et rerū abūdās que ad vſus hūanū neceſſarie ſunt. Mātue p Karoli magni tēpa ſanguis xpi miraculoſus apparuit. Ad quē viſendū ſcōs Leo papa ſe cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū acceſſit. Karoluſq; caluus magni filiꝰ Mantua veneno periit. qđ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anſhelmꝰ lucenſis epūs vir ſanctꝰ et eruditione moribuſq; inſignis requieſcit. Et beatiſſimꝰ Johēnes bonus Mantue ciuis miraculis clariſſimꝰ. Genuit et Albertinū qui tractatū de corpe xpi edidit. et Matheus medicū clariſſimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perſcripſit.

Mantua

Meuius poeta comicus

Ceuius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eusebius scribit) vltec moritur: pulsus roma factione nobilium ⁊ precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare banc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Deinde neuius qui seruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Post in sequi licinium facio attilium. In sexto consequitur hos terrecius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimū addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Ennius poeta

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testat) ex vmbrie arpinas alꝰ sarsinas ciuitate rome moritꝫ. Ex cuius one (vt varro epistolonis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Flozuit in scena quintodecimo ferme anno postq̄ bellum aduersus penos scōm sumptum est. Et quāq̄ a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum cōuerterit: Oraciꝰ tamen sententia plautus ad exemplum siculi ꝓperare epicharmi dicit. Hic vt varro ⁊ plericq̄ alij memorie ꝓdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū scenicorum pepererat: in mercationib⁹ ꝓdita: inops romam reduisset. Et ob querendum victum ad molas quas trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas aceptare solitꝰ erat. Mortuus est circiter centesimā et quadragesimāquintam olimpiadē. Jussitq̄ tale suo sepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Postq̄ est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus ludusq̄ ⁊ numeri: innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Scipio affricanus

Ennius quoq̄ poeta comicus Tarenti nascitur quintus ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) flozuit. Qui a catone questore romaz translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu contentꝰ et vnius ancille ministerio: semp ꝓsuadens animas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cur volito viuus ꝑ ora virum. Jdemq̄ poeta pudicitiam prēdicans dicebat: flagitij initiū esse inter ciues corpa nudare. Hic cuz comedias optimas elegantissimasq̄ edidisset septuagenario maioz articulari morbo olimpiade. 153. interijt. Sepultusq̄ fuit i scipionis monumento via appia.

Scipio Affricanus alterius scipionis filius: vir oīm romanoz ferme ꝓmarius vigesimūquartum agens annū duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittit: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cū intellexisset senatum ꝓpter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id ꝓhibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie ꝓmissa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq̄ pgens aphroz ducem cum Syphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cū hannibale congressus ita eꝰ equitatum fudit vt sup̄ viginti penoz milia cesa: tandemq̄ fere capta vna die referatur. et ipe hannibal cum paucis ꝓfugerit: terra mariq̄ pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem puenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̄ scōm bellum punicum terminatum est: quod p annos. 18. gestus fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartagines romano imperio emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius p̄clare fuere sententie dicebat em̄: nunq̄ se minus otiosum: cū cum otiosus esset: nec minus solum: cū cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud litternum ruffulus exulans: tandem. 52. etatis sue anno morbo interijt.

Philo iudeus

Philonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̃ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quẽ ideo sapientie liber nuncupauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia cõmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cõmemorat.

Catho philosophus

Cathon phus stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. mlta scripta reliquit. Cuius habẽtur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Que iris quid ꝓfecerim: Respõdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquãdo quesitus fuit. An beneficium seruꝰ dño dare possit: Respodit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam ministeria. Beneficiũ inquit est: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autẽ est qui potuit sine reprehẽsione cessare. Officius est filij vxoris q̃ ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. ⁊ opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philosophus

Cathon primus phus romanus atq̃ iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarũ tam grecarũ q̃ latinarus apud romanos decus. Hic primũ cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quito questor Tarẽtum missus fuit vbi Ennũ poetam inuenẽs romam secũ adduxit. Postmodum cũ Scipione illo viro optimo affricam trãsuectꝰ rempub. nõ mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factꝰ: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul ⁊ post consulatũ quẽ strennue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cũ senex ⁊ pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetuit vnde doctus factus. historias ⁊ rem militarem tractauit: atq̃ scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriaꝫ. Id egit vt iuris ciuilis peritissimꝰ haberet. Senatu namq̃ ⁊ extra Senatũ cõtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellẽtia superauit. Censorinus aũt appellatus fuit: q̃ censure officius sibi specialiter fuerit cõmendatũ. Etꝰ quoq̃ ornamenta fuerũt senatꝰ. maiestas. et ꝓpagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

Scipio magni Scipionis nepos oĩ virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortes factus Aphrica sibi decreta est. Demiq̃ carthagines cum sex continuis diebus noctibusq̃ oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionẽ traxit. petẽtesq̃ vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq̃ ita primũ mulierũ agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liuꝰ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorus. 30. milia captiuorũ memorie proditũ est. Hasdrubal vero imperator vltro se transfugę dedit. Et eius vxor se suosq̃ quodam femineo furore in mediũ se iecit incendium. Ipsa aũt ciuitas suppositio igne sedecim cõtinuis diebꝰ ardens: miserũq̃ victoribꝰ prebuit spectaculũ. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qđ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

Publius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore ꝓdicto vt quidem existimãt in seruiturẽ ex aphrica ductꝰ ꝓpter ingenij magnitudinẽ ⁊ forme pstantiã libertate donatꝰ est. Alij scribunt: q̃ rome Terẽciꝰ lucano senatori seruiuit. a q̃ ob ingeniũ ⁊ formã nõ institutꝰ modo liberaliter sed mature manumissis. Hic cũ mltis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cũ scipione aphricano ⁊ cũ lelio. Scripsit comedias elegãti studio sex. In q̃bus mltoꝝ mores ad precauẽda picula ãnotauit. De morte eiꝰ volcatꝰ sic tradit Sed vt affer sex ppl'o edidit comedias: iter hinc in asyã fecit: nauiq̃ cũ semel ꝓscendit: visus ẽ nũquã. Ceteri mortuũ esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradũt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝓsulibꝰ fuisse dicit̃ mediocri statura graculi corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hũc affranius omibus comicis pfert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiũ inscriptũ fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Scripsi mores hominũ iuuenũq̃ senũq̃ Qualiter ⁊ serui decipiãt dominos
Quid meretrix: qđ leno: volis ꝓfingat auarꝰ Hec q̃cũq̃ leget sic puto cautꝰ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallis transalpinis bellū intulerūt atq; eoz regi viturto infinitaz multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Penicq; cū viturt⁹ paucitatē romanoz vix ad escā canib⁹ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipe. clxxx. milia armatoz hēret: cōserta pugna a romanis supatus est. Ex cui⁹ exercitu partim in bello: partim submersi cuz ponte: quē sibi ūctis nauib⁹ supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda extorquib⁹ galloz ingens sublata est: magnaq; gloria cōsules ambo triumpharūt. M. porcio Catone t Quīto marco cōsulib⁹ Narbone in gallia colonia deducta est annoq; eodē Licinio metellot quīto lucio Sceuola consulib⁹ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cōsulum iugurthe Numidaz regi bellū illatum est. Qđ Aderbalē t Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: t ppli romani amicos interemisset. Missus aduersus eū cōsul Calpburni⁹ bestia: qui corrupt⁹ regis pecunia pacē cū eo flagicioſam fecit. Et a senatu improbata est. Postea cōtra cūdē in sequēti anno Spurius albin⁹ postbumi⁹ pfectus est. Is quoq; p fratrē ignominiose cōtra numidas pugnauit. Tercio missus Quīt⁹ cecilius Metell⁹ cōsul. Is exercitū ingēti seueritate t moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad disciplinā romanā reduxit. Jugurtā varijs prelijs victū: Elephātes eius occidit vel cepit t multas ciuitates: et cū iam finē bello impositur⁹ esset: successiz est ei a Caio mario. Is iugurtā t bochū mauritanie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat piter supauit. xx. milia armatoz ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs duct⁹ est catbenat⁹. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinā secūdo cōsul fact⁹ est. Bellumq; ei contra Cymbros t Theutones decretū est. Tercio quoq; ei t quarto delatus est cōsulat⁹: quia bellū Cymbricū ptrahebatur. Sed in quīto cōsulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū. Cū priores cōsules a Cymbris t Theutonib⁹ t Ambronib⁹ que erant Germanoz t gallorū gentes victi sunt iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: cuz Cymbrias itaq; cōflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri t Theutones quoz copia adhuc infinita erat ad ytaliā transierūt. Iterū a Caio mario t Quīto catulo cōtra eos dimicatū est: sed a Catuli parte felici⁹. Nam eo plio qđ simul ambo gesserunt. cxl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq; exercitu. ccc. perierūt. Tria t trigita Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercit⁹ Marij duo reportauit. Catuli exercit⁹. xxxi. Sed ab eoz mulierib⁹ grauioze pene cē ab ipis pugnaz romani expti sunt: Hec etiā plaustris in modū castroz depositis ipe desup ꝓpugnantes diu obstitere romanis. Sed cū ab eis ipe nouo cedis genere terreret̄ur: abscisis cīm cū crine ceruicib⁹ inbonesto satis vulnere turpes relinquebāt̄ur. Ferruz qđ in hostes sumpserāt in se suosq; verterūt. Nā missa ad marū legatione cū libertate ac sacerdotū non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisq; passim infantib⁹ suis aut mutuis cōcidere vulnerib⁹ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisq; plaustroz pependerūt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē āno etiam Mithridaticuz: causam bello ciuili Caius marius sexies cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul contra Mithridatē gesturus bellū (qui asiam t achaiā occupauerat) mitteret. Isq; exercitū in Campania pauliſp teneret: vt belli socialis qđ intra ytaliā gestū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipe ad bellum Mithridaticū mitteret. Quare silla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra marū t Sulpicium dimicauit: primo⁹ vrbē armat⁹ ingressus est Sulpiciū interfecit. Marū fugauit. Atq; ita cōsulib⁹ ordinatis in futurū annū Gneo octauioz Cornelio Cinna ad asiam pfect⁹ est. ¶ In tpe ipo dira pdigia vinos incōmunio cruoz e panib⁹ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter boīes vivere solita erant: rebec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulum romanorum

Illa patricius roman⁹ cū plurimā ī iugurthino bello edidisset facinora. Impatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mithridatē missus in achaia ⁊ asia vicit. Hic ex antiqua atq; p̄clara scipionū familia ortus: oēm vitā ab adolescētia quibuscūq; flagicijs inq̄natā vsq; ad questurā duxit: quā sub mario cōtra iugurtā adept⁹ est. In q̄ quidē officio vitā penit⁹ cōmutauit. Nā carbenas iugurthe manib⁹ iecit: mithridatē cōpescuit: socialis belli luct⁹ repressit: cynne dīnationē fregit: ⁊ marū ꝓscriptū ⁊ exulē esse coegit. Erat aūt lr̄is grecis latinisq; optime eruditus: facūdus: acer: astutus: glorie cupidus: multay; rerū ⁊ maxime pecunie largitor: aio grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt nemo illo munto: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub p̄uata tandē vita puteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qđ sociale dicebaf: ⁊ ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta sunt p̄ xxcē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinqginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absq; his qui in tota italia passim deleti sunt.

Quum silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulib⁹ bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia ⁊ sicilia: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā sertor⁹ qui partū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quint⁹: Cecili⁹: Metellus filius eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudi⁹ deinde Cn. Scriboni⁹ Curio. Is dardanos vicit ⁊ vsq; ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multa simul triūphi fuerūt.

Bellū seruile primū inter initia vrbis herodomo duce sabino in ipa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit q̄ bellū. Mox impio p diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruenti⁹ seruili q̄ punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: ⁊ quodāmodo suburbana p̄ uincia late fundis ciuiū latinoꝝ teneb⁹. Tandē ꝓpenna impatore de eis supplicium sumptum est: fuitq; de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

Anno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpib⁹ duoꝝ consulū nobilissimi genens vir sed ingenij prauissimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacib⁹ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius deꝑhēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ipe vict⁹ p̄lio est ⁊ interfect⁹. Deinde anno sequēti Junio silano ⁊ L. murena cōsulib⁹ metellus de creta triūphauit.

Pompeius maxim⁹ romanoꝝ impator maxīo in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyratis iterato contra viginti duos reges orientis impator designatus est: qui mithridatē i arcta mentia nunore nocturno p̄lio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ⁊ regē eoꝝ herodē prudeter ⁊ hiberie regem vicit. Mox iudeos ⁊ arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaq; maxīe munitam vix tercio mense expugnauit. M. iudeoꝝ occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti iussit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniq; romam cum ingenti gloria triumphauit Junio silano ⁊ L. murena cōsulibus.

Caius iulius cesar qui postea impauit anno vrbis condite. 698. cum L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina ⁊ cisalpina ⁊ comata. Addidit ⁊ senatus illiricū cū legionib⁹ tres. Cū quib⁹ p̄ decem annos bellans grauissima p̄lia cōfecit. Primo vicit helvetios ⁊ vsq; ad oceanū britānicū ꝓcessit. Deinde Ariouistū regē cui auxiliabāf Arudes Marcomones Tribeti Vangiones Sueui ⁊c. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū ⁊ alios qui vno noie germani vocanf. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ⁊ flumen rhodanū: rhenum ⁊ oceanum est: ⁊ circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar enī e gallia rediens victor aliū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusq; vt dimissis exercitib⁹ ad vrbē rediret: ⁊ pompei⁹ cū impio missus est ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ⁊ plusq; bellū exortū est.

Linea Consulum romanorum

Florentia nobilissima ⁊ inclita ac primaria vrbium ethrurie. Eius origo refert in sillanos militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad arni fluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primus eius loci mentio facta est fluentinos dicat; pfluenti arno appositos. Ceuerunt vero bi milites ad annus condite vrbis rome sexcentesimū ⁊ septimū supra sexagesimū. vnde inciū habuisse videt florentia ante christi dei nostri aduētum annos circiter octogintatres. Condita igit fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ prisci hominum fluentā vocauere. Que cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas p circuitū ciuitates excellere: mirisq; modis imperū ppagare cepisset florentia longe melius q̄ fluēna dicta est. Multis ea ciuitas p Gothorum tempora incōmodis agitata est. Tonla enim eam imminutā ⁊ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ instaurare fecit: maioreq; ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs ⁊ magistratibus decorauit. Itaq; florentia acceptis vi ⁊ in se populariter traductis fesulanis ad annū salutis quartū ⁊ vigesimū supra millesimū plurimū opibus ⁊ gloria est aucta. Quo item anno Henricus primus impator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tpe p priores artiū ⁊ vexilliferos iusticie sicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis ⁊ stupendo opis fornice est ornata: gloriosq; virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item superbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scz. 1010. pductū est pomeriū: ⁊ menibus vrbs est ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ppetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū ⁊ triceſimū excitata. Ibi p cursoris index maxima in veneratione habet: ob cuius honorē edes p̄clarissima in celebriori vrbis loco

dicata habef: quā baptisterū dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti hi storie inenarrabili ope sculpte habenf. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupef: etiā pter pulchri tudinē ⁊ ciuiū vbanitatē: viros quoq; in omni genere virtutis pstantiores habuit. Quibusq; poetis or nata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Francisco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino sed exule apud aretiū nat⁹ ⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis parentib⁹ florētie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopost totum habuit pictorē celeberrimū apelli equipandū. Habuit quoq; ac cursiū iurisconsultoꝝ principē: qui ius ciuile egregie interptatus est. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium clarissimū. Ornataq; fuit cosmo mediceo quē opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate supantem ciues europe celebrem reddūt. Cumulantq; eius felicitatē filij sui ⁊ nepotes qui florentie vbi plurima addide/ runt ornamenta. Monasteriū pcipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄ alias supat oēs: eius viri summi magnificentiā ostendūt. Et priuate eius edes in via lata extructe roma/ noꝝ opibus compandę. Florentissime aūt vrbis originē gestasq; res abunde complexus est Leonardus aretin⁹. Secus florentinā fesula vrbs vetusta ⁊ multoꝝ scriptis pserim Salustij ⁊ Liuij celebrata interijt vel vt sup in florentiā populū opesq; mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad orientē vergūt Munio torrēs orit florentina abluēs menia: florentinā vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuoꝝ magni opis iun ctus. Vallem arni supioꝝ qua nullā habet: nūc ager florentinus: vini optimi feraciorē quātū ꝓfluēti ar/ no apposita planicies ambit fuisse palustrē aiunt. Cōmendanda est multis in rebus florentinoꝝ ꝓuiden/ tia: tum maxie qđ eligēdis cancellarijs que oratoriā spectāt: ⁊ q̄ vocāt humanitat⁊ studia ꝑitos acceptāt: vt Leonardū ⁊ carolū aretinos Poggiū: ⁊ añ eos colluciū q̄ scribēdi dictādiq; artē disertissime tradiderūt.

ISte antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugaz vertit Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns q̄ omnis exercitus murmurabat contra demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ⁊ imponere sibi diadema: sed timuit Jonatham sacerdotem machabeum defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suoruz: ⁊ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā ⁊ concluſit triphonē: tandem in parthia occiditur.

ANtiochus Sponditus fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

MIthridates pharnacis regis parthoz filiꝰ ⁊ pontꝰ rex fuit. Apud sinopem natus educatusq; qui cum puer parētibꝰ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit Et cū romanis p quadraginta annos variis euentibꝰ euentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā ⁊ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot em nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisq; lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū lris grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboruz patientissimꝰ. Cū tandē Cn. pompeiꝰ nocturno plio vicit castra diripuit quadraginta mille eiꝰ occidit. Pharnaces filius eiꝰ cū alios filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiū frustra pcatus. Statim descendens ad vxores pelices ⁊ filias suas venenū oībus dedit. Qđ cuz ipse nouissimus oim hausisset: nec mīthridate remedia quibꝰ se pmunierat veneno infica posset Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiq; iugulū prebuit. Periit autez apud Bosphoz qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

QDemetrius iste frater Antiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeoruz occidit.

QPhilippus vtinꝰ Syrie ⁊ Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo regnāte Antiochus eiꝰ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philippꝰ bic a gabino consule captus: regnū eiꝰ in romanoz ditionem cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qđ p ducentos viginti annos sub regibus xvij. durauit.

POst vltimū regem syrie ⁊ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit ⁊ ad sancta sanctoz vsq; accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū eiꝰ fratreꝝ abduxit. Ex tūc iudei libertatē penitꝰ deposuerunt ⁊ subiecti romanis esse ceperūt Et pompeiꝰ scauro principi regionis curā cōmisit relictis secū duabꝰ cohortibꝰ.

GAbinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoz in q̄nq; cōuēꝰ diuisit q̄si pētarchias iudee frāgēs supbiā

QCassius romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie presidet: in locū suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes reprimeret. Hic quidē cupidissimꝰ ⁊ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimita templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum quadit: opes duoz miliū talentoz abstulit: inde diuertens p mesopotamiā i parthiā puenit: ⁊ mox q; contra eū transiuit: ⁊ cū ppe cārā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis oppressere romanos: ⁊ rapido equitatu crassum pcuti sunt: ⁊ eū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū i os eiꝰ infusū eū interisse.

ISte Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argē
ti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occisus est.

Lugdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanus q̄z miscentur condita fuit. Quāq̄z francisc⁹ petrarcha de ea scribat. Lugdunū nobilis et romanoꝝ colonia est: paulūq̄z vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū currētes Arar rodanusq̄z conueniūt. Sonam incole appellāt. Que sup̄ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta virorꝝ clarissimoꝝ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vsu magno fuit illis Emporiū ac in p̄sentiarū est. Monetā argenteā atq̄z aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā abvniuersis gallis cōmuni designatū impēsa. Et augusto cesari dicatū: ante hāc vrbē edificatū est vbi fluuiorū est coīcio. Adest et ara dignitatis eximie gentiū. lx. numero inscriptū habēs titulum. Earūq̄z singularū statua vna: hanc vrbē gentis olim Segosianoꝝ p̄sidere cōstabat. Que in rhodani et dabudis fluuiorꝝ medio iacet. Reliqui debinc gentes vergētes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernūtur. Hi nāq̄z amnes ab alpibus delati deinde in vnū alueū cōfluētes delabunt in rhodanū. Rursus aūt superās rhodan⁹ viennā defert allobrogum metropolim. Trib⁹ his fluuijs euenit vt initio in aquilonē: debinc in occidentē deferant. Jāq̄z in vnū tandē amne cōfluens in austrū iterū curuat⁹ excurrit. Quoad erūpat: alijs acceptis flumībus. Et hinc reliquum in mare cursus pficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucillū refert facili igne suo tempe quo ad Agrippa: videlicet tempe Senece extitū est. Quā vrbē inter celtas ascribere quibusdā placet. hinc plotinus (Qui primus rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicero se rome puerū cuz Q. fratre latine primū doctū retulit. hinc sanct⁹ Augendus vita et miraculis clar⁹. hinc sanct⁹ Desiderius episcopus. Et S. Baldomeri⁹ cui⁹ miracula crebra ciuitatē reddūt illustrē. hinc roman⁹ abbas: qui primus ibidē vitā heremiticā duxit. et multorū extitit pater monachoꝝ. Ornat etiā hec ciuitas sancto Nicetio epi scopo: et Hyreneo epō policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronat⁹. In ea domician⁹ abbas: Lupus epūs et anachorita. Antiochusq̄z epūs qui in dño quieuit. Just⁹ preterea angelis p̄xim⁹ ibi vitā finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regib⁹ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Ubi et pilatus et Herodes (vt fertur) a romanis principib⁹ relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquib⁹ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequēti⁹ hibernāte dictū est. Lugda eīm gallica lingua idez quod fulgur designat. Sic etiā vt refert Tacit⁹ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos; Nam nomia sunt ista pene timenda sono

Lion

Jacob pater Joseph naturalis sed beli pater eius legalis fuit. Hūc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam mant⁹ suus moriens Hircanū z Aristobolum liberos reliquit. sed regnum hunc Alexandre vxori tradidit. Eo q Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Aristobol⁹ vo efficax z audax erat. Jpa ei a pplo plurimum diligebat. Que suscepto magistrato hircanum ꝓter etatē principē sacerdotū statum ordinauit. Eo tpe orta in iudea heresis phariseoꝝ. Quoꝝ cōsilio vtebatur in oībus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūq cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbas oia. hec tamē milta gessit ad regni ꝙseruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec domū aut iustū aduerteret añq vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue ꝓduxit

Et post mortē multis miseriis regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiuit. Demūq cum infirmitatē grauissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo p⁹ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea pōtificuz

Hircanus

Aristobolus

Alexander

Antigonus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex p̄dicta alexandra filius vigesimusterci⁹ iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝓstitut⁹ post mortem matris maximas questiones z concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūq egressi essent fratres in campis iericontinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibusli bet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Arethā regem arabum nocti confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanoꝝ soluit obsidium. ratus tē pus esse vt defecti iudeam poneret sub tributo. Atq in hunc modum contendentes occasionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompei⁹ hierosolimā venies. Cū eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. z romani templū ꝑphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus p pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romaz ꝓductus est. cum duob⁹ filijs alexandro z antigono totidemq filiab⁹. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. z subiecti romanis esse ceperūt. Gerit iudee administratio Scauro est ꝓmissa inde gabinio. Post hec casu elapsus est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū missus est a gabinio antoni⁹ aristobol⁹ p gabinū capt⁹ est. iterū romā ꝓduct⁹. In discidio pompei z cesaris in syriā cū duab⁹ cohortib⁹ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander pōtifex fili⁹ aristoboli. Is duz romā cuz pre duceret ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū z Macherunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi percussus iuxta tenorē litteraz pompey. prius habita accusatione in iudicio sup his q in romanos admiserat

Antigonus Aristoboli iudeoꝝ regis filius. Alexander z aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeeq potitus antipatrū idumeū virū strenuū iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pacoz parthoz regē cōfugit: et ibi vsq ad obitum cesaris pmansit: deinde vrbem expugnauit cōprehensus hircanū aures eius dētibus trucauit. Ob quā causaz M. anthonius astāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit z ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Bellū ciuile cēsaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo ꝓter calamitatēs que in ꝑlijs accidere ꝙsueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq; oīm nimia felicitas. Cum enim cesar galliaz inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres ma ximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat. Decem annos traxit ista dīnatio. Ex inde qm̄ mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Julie cesaris filie que nupta pōpeio generi socericq; concordiā matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opes: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūq; cesar europe quieto potiret̄ imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obsedit cū eo dimicans magna clade cū oīm exercitu fusus est ⁊ supueniētis noctis benefi cio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirū in thessaliā prexit: quē pompeius cū maximis copijs insecu tus vtriq; acies struxerūt. pugnatū est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompei⁹ statim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratissim⁹ fortunā magis q̄ amicitiā sequens cū occidit: ⁊ caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statim lachry mas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potit⁹ cleo patrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mitridatis filiū pon to supauit. Postea cū romā venit iterū dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. Deinde de cōfectis bel lis triumphauit. Regressus est romam vbi se imperatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. duraūt.

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ oratoꝝ princeps ac romanoꝝ consul. Hic de tullioꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tullū volscoꝝ regem referebat: patreq; tullū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt pmū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine cēles excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescē tibus annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit: pueriliibus studijs pactis pbīe ⁊ iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bel lo: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. ꝓtor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam glorioſe id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is ītis incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marciū filiū ha buit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit̄: ei⁹ tm̄ inimici tandē ignominiose pierūt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio pra uo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gra tissime fuere. Ibiq; iuuentutē suam exercere studuit cū esset aio audax: subdōlus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagitiosissimus vir ⁊ omnium facinorosoꝝ dux: horꝝ cateruas circū se semp habere voluit: quibus fretus socie tatibus: ipse flagitiosus catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit: cū ei ma xima spes esset consequendi consulatū: pestiferā coniurationē contra rēpu. Mar co Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione ꝓpalata detectisq; coniu ratoꝝ noibus. Lentulus ex clarissima cornelioꝝ gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin⁹ ⁊ ceparius senatorij ordinis vi ri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulā tur. Quod vbi catilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comper to antoni⁹ cū quibusdā legionib⁹ ipm̄ plures inter cōfertissimas legiones con fodit. atq; ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato posterior vticensis

Cato posterior catonis superioris ,pnepos: cui ,ppriū nomen. M. portius ca to stoicus phūs: quem vticensem quidā appellant: q; se apud uticam inter fecit vir doctissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dum senatus ageret̄ a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac sc̄z industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios superesse tempoꝝ⁹. hic docebat rempublicā magis virtutib⁹ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare ma iores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus sociorꝝ ciuiū ꝓtereaq; armoꝝ atq; equoꝝ maior no bis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illū gloria sequebatur. Quiq; inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem etbicam moralez cū suis rationibus in librū composuit. Ex quo (vt aiunt) parvus ille liber metricus: qui paruulis legit̄ excerpt⁹ est. De eius sen tentia hanc memoria dignā ponimus: humana vita propie veluti ferrum est. quod si exerceat̄ conteritur. Si vero non exerceat̄ rubigine consumit̄. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatē ter ferens: eiq; subijci nolens.

Linea Egipti Ptholomeus dionisius

Regum

Cleopatra

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicam filiam habuerunt: quē antigonus apud cesarē accusabat. Is veste proscissa tecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde patrator iudee declaratus est. Post hec faselū hierosolimis natu maiorez sub se procuratorē statuit ⁊ herodē galilee pfecit.

Ptolomeus dionysi⁹. xii. egyptior rex. regnauit annis. xxx. Ad eum pompei⁹ accessit vt auxilia ab eo acciper. Cui pter tenerā etatē tutor eius a senatu dat⁹ fuerat: verū vir ingratissim⁹ pompeiū occidit. Mortuo igit pompeio cesar alexandriā pfectus a Ptholomeo paricida insidias ptulit. qui insidiantiū hostiū inopinata multitudine circūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentū pondere mersa p ducentos passus ad nauē vna manu qua cartbas tenebat elenata natando puenit. Sed paulo post nauali plio regiā classem cepit. At vbi Ptholome⁹ liber cuasit cesari denuo bellū intulit: qui cū oi exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cui⁹ corp⁹ ad lit⁹ deuolutū lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrā ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiq regnū contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quē pter flagitia alexandrini eiecerunt. Cum post mortē fratris cesar reginā constituit post mortē vo cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam pfectus est. ⁊ cleopatrā sumis cōplexus est honorib⁹ adeo vt eā sibi vxorē accipet. Et filios ex ea pcrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto supati sunt. Nā antoniū augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibiipsi manū inferre. Cleopatrā vo vt viuā in ptātem reduceret. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu concidit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atq oi luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptior regum imperiū euersum est: quod p annos. ccc vi. sub regibus tredecim pmansit; ⁊ augustus furentē egyptū composuit.

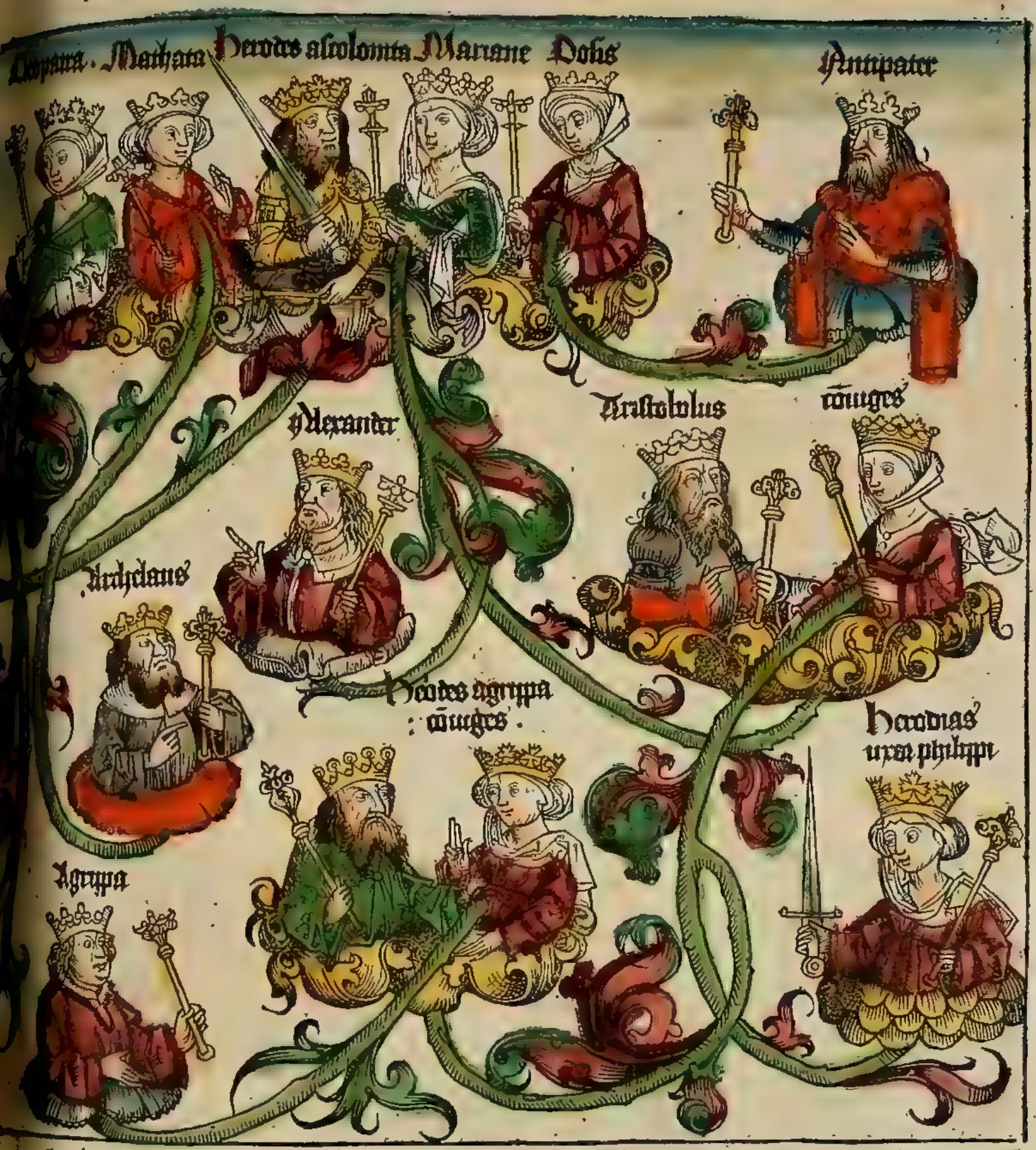

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū suscipies: regnat annis. 37: Antipater enī
ipe Fabiū syrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regū cōuugiū meruerit. Et regis arabū nepti vxores
acceperit. Ex qua q̄tuor filios suscepit scz phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: iosippū ⁊ feroam: ⁊
vnicā filiā noīe salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus pmogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium
cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradiditq; ei august⁹ traconitidē ⁊ itureā totāq; maritimā. Edifica-
uit aūt in aschalone domū regiā. Et deinde agnomiatus est aschalonita. Matione enī idume⁹ fuit ex patre
arabs vero ex matre. Et extūc xpi dñi nr̄i ntitate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qđ pri⁹ p successiones
maioꝝ tenebat destructū est. Ac sic moysi pphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femori-
bus ei⁹ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundāmē
tis erigēs. Augustā in honorē augusti idest sebasten appellauit. Posuitq; aquilā aureā sup speciosam por-
tā tēpli iudeis egreferētib⁹. Fecit quoq; herodion in q̄ sepult⁹ est. Templū magnificētissime decorauit. Be
mū anno. 26. hircanū principē sacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfect. So
rorēq; ei⁹ vxorē suā cū duob⁹ filijs pueris iā adolescētib⁹ atq; vxoris matrē oēs interemit. Predicti quoq;
crudelitatib⁹ hoc addidit: q̄ sororis sue noīe salome virū occidit. ⁊ cū eaz alteri vxorē dedisset etiā ipsum ē
vita sustulit. Scribas ptēreā oēs ac diuine legis interptes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir
cū ibu xpi ntitatē magoꝝ inditio cognouisset. oēs pueros bethleez gladijs interemit. Quo facto repēte mor-
bo intercutis pcussus: ⁊ scatētib⁹ toto corpe vermib⁹ miserā exalauit aiam. quīq; supstitib⁹ filijs relictis scz
archelao; herode antipa; antipatro; lysania; ⁊ philippo. Ex quib⁹ q̄tuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

Agrippa colonia q̄ ad sinistri rhenū latꝰ sita est. locꝰ t situ t flumie clarꝰ t pplo. quā alij scribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia dicit. Ea inferioris germanie vbioꝝ vrbs ad citeriorꝭ rheni ripas sita. Temporibꝰ enee troiani a q̄dā troiano colono noīe (vt sicardꝰ cremonēsis hȝ) iniciū sūpsit: ⁊ postmodū Claudij impatoris iussu qui agrippine mariꝰ fuit. t vbiorū pplis a fueris fugatis instaurata extitit. t ab agrippina vxore ex eoꝝ pgenia ducta appellata. quā vrbē sic cōditaꝫ vbii ppli habitare cepe runt. Alioꝝ tñ historici oēs asserunt q. M. agrippa colonie illiꝰ auctor fuit. Qui licet multa domi multa foris preclara cōstruxit. illam tñ ex oīb⁹ dignā cēsuit. cui suū nomē imponeret. Edificator ac bellator egregiꝰ dignusq̄ habit⁹. quē augustꝰ sibi generū ex toto orbe eligeret: nō q̄lisc̄uq̄ filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste. Is vrbē in emulationē Treueris opulentissimā ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset Hildericus aūt rex frācoꝝ lōge postea ex agrippina fautores Egidij romani eiecit: francis impositis ex francoꝝ incolatu Coloniā appellauit quāq̄ nōnulli coloniam romanoꝝ esse dixerūt. Que ciuitas cū romanoꝝ socia esset: fatali ignē p̄sumpta est: in q̄ capitoliū t edificia t nīt⁹ roma voꝝ instar fuere t adhuc nōnulla extant: habet eīn capitoliū ad effigiē romani nisi q̄ p senatu illuc pacis t belli consilia agitante: hic famosi iuuenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt eterna cōcordia. Ibi rotarū t armoꝝ strepit⁹ ac gemit⁹ captiuoꝝ. hic quies t gaudiū ac iocantū voces. ceteriq̄ illic bellū illuc pacificus trīūphator ingredit. Videt ibi templū vrbe media pulcherrimū quāuis inexpletū q̄ baud immerito sūmū vocāt. Magoꝝ ibi regū corpa ab ortu vsq̄ ad occasum tribus saltibus transuecta Quos ad etherē cū muneribꝰ veneratos legimus. hec libera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius archiepiscopꝰ romanū eligit impatorē. In ea multi scia t scitate claruere viri: quoꝝ de numero seuerinꝰ ipsius vrbis epūs. Et albertus magnus cuiꝰ corpus apud predicatores obseruat. Ibi Jo. ex thebeoꝝ legione cursus sui agonis cōpleuerūt. Vrsula q̄s cū vndeci virginū milib⁹ t alij nōnulli in ea martirū p̄mia uerūt. Mirū aūt est quāta ibi ciuitas que vrbis spēs: que viroꝝ

gratitas que mūdicie matronarū. Peruetustus gētis colonie ritū esse vulgo pfuasus preserti se minco Franciscus petracha scribit. Qui hoc in signe spectaculū vidit. In vigilia Johānis baptiste cū sol ad occidētē vergit. Dis ripa preclaro t ingenti mulierū agmine tegit: t incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimq; alacres pars herbis odorifer] intinctis reducisq; post cubitū manicis candidas in gurgite man⁹ t brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. t deinceps letiora succedere. Itaq; lustrationē esse annuam in exhausto semp studio cultū colendūq;. O nimiū felices rheni accole: quoz ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicoz nec padus vnq; valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumina. Prope colonitā aquēsis vbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. t in tēplo marmoreo verendū barbaris gentib⁹ illi⁹ principis sepulchrū. is statuit vt successores sui primā inde coronā. Et pīma inde imperij auspicia capescerēt: q; hodieq; seruat: seruabit q̄diu romani frena imperij theutonica manus aget.

L.pōponi⁹ historic⁹ t orator atellanar scriptor p̄ tēp⁹ (eusebio teste) clar⁹ fuit. q; geographie libellū edidit. in q; vrbiū distantias t loca queq; mensurat.

Leone⁹ grāmaticus doctissim⁹ hon. pō pei libert⁹. Is iussu dñi sui pōpei omētaria i medicina q; pōpei⁹ deuicto metridate i suis scrinijs cōperterat: i nīm trāstulit sermonē. metridates eīm medicine curiosus ab oībus sībiect] suis singula medicialia exq̄rēs cōmētationū boz t exēplaria i archanis suis reliq̄rat.

Agrippa gener octauiani edificator egregi⁹ rome q; multa cōstruxit i edilitate sua adiecta vginea aq; ceteriscq; corriuat] atq; emēdat] Lac⁹ septigētos fecit: idcq; fuit qđ octauianū augustū pp̄lo romāo vnū peteti sībiratu nīdisse scribit suetoni⁹ tot aqs introduxit agrippa gener me⁹ t vinū q̄rit] colonieq; nomē t dignitatē dedit.

Augusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustis/
simā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem suevoꝝ a Japhet descendentē: eam primo
inhabitasse pmptā scribunt. Ibiqꝫ eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer ⁊ alia
oportuna de facili haberi possent. Clementes enim sueui ad retiam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū
natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt.
Eamqꝫ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsqꝫ ad alpes vindelica dicebaē. Uni
uersaqꝫ montana pars in orientē ⁊ austrū vergens a rhetis vindelicisqꝫ tenet vt Strabo ponit. Eam autē
more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postqꝫ europam inuaserūt sueuos sub marsepta insuetis
armis ⁊ securibus pacatis ex hac vrbe cedere vsqꝫ ad alpes coegerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante
cladē troie facta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinanē. Et temporib⁹ exitus filioꝝ israhel de egy/
pto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt
Eligentes aūt sibi deam Uzam quā ceterē fuisse opinanē. A qua hec vrbs uzaria dicta. Cuius templum
vsqꝫ ad tpa romanoꝝ inuiolatū pmansit. Id vetustate collapsus nomē collis seruauit. Qui ab incolis Ey-
senberg hodie vocitaē. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ppugnaculis facta. A
romanis plurima bella ppessa est. Cū libertatem semp optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo d⁹
uus Octauianus Augustus Titū Enniū ptorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua
Uuar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribun⁹ mili/
tum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis.
In ea oppugnatione Uuar grecus occiditur. Et in vico eriechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma
reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus uar pecudis de sueuis more littatus. Pe
rijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci supereſſent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoqꝫ cedis
nomen dedit perdita legio in inedia nunc ciuitate perleieb dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis ro
manam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Varro quem verrem nominant anne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Is postea consul sicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert q Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesq duas omnino nec alibi q in germania accepit. Iolianam atq varrianam. varrianā pene exciabilē tribus legionibus cū du/ce legatisq t auxilijs cōmunibus cesis. Deinde augustus p Liberiū Heronē (Cum Drusus frater ei⁹ re/nales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos dcuicit atq vbem eoz īmu/nitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoz milib⁹ cesar augustus missis vbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eā postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūq auspicijs Augusti victa t aucta erat in honorē au/gusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Horatius in odis mentionē facit. Videre rethi bel/la sub alpibus drusum gerentē vindelici. Quibus mos vide ductus p omne tempus amazoma securi de/xtras obarment tē. Cum aūt Fuen qui potentia t hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbes p/tutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis pmansit magnū incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aūt salutis quarto t quinquagesimo sup nō/gentesimū t vltra vngari germaniā t sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsq cladibus noricos rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus dcertauit. Eosq tan/dem ad interitionē prope Augustā dcleuit. Tres quoq in eo prelio eoz regulos captos a militib⁹ suis ad eū pducios cum ob clementiā seruare conaret. Fuen (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Vdalrici t Regniboldus fili⁹ sororis sue. Deinde diuus Vdalricus epi/scopus vrbem illustriorē fecit. t eccliam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila t nūc ab hunis lesio/nem sensit. Et eccliam sancti Johannis t sancti Stephani cōstruxit. Ornat q hec imperialis ciuitas publi/cis t priuatis edificijs pulcherrimis. Et p̄sertim basilica epali ampla beate Marie virgini dicata. Et ceno/bij sancti Vdalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti epi t Simperti ac beate Affre mar/tyris ac plurimoz sanctoz p̄cipuo honore obseruant: qui auguste varijs ob tormentis martirū pmeruerūt

TRes soles post mortē Julij Cesaris sequēti die exorti sunt ⁊ apparuerunt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt ⁊ in cundē orbē cōuenerūt: significātes dominū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atq; Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius q̄ notica trini ⁊ vni⁹ dei toti orbi futura imminebat. Hos quoq; aranti in suburbano rome locus⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines desituros esse q̄ frumenta.

BIbliotheca toto vrbe terrarū notatissima .40. miliū librorū in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Nā aristoteles ⁊ bibliothecā ⁊ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordinē dedit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus sepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq; philadelph⁹ maximū numerū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie asserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ⁊ Liui⁹ qui elegantie cureq; regum egregiū id opus aut fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē q̄n nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut pleriscq; ignaris etiam seruilū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

SAlustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres; ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro

M. Varro vico atice ⁊ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditissimus quidē ⁊ acutissimi ingenij vir: atq; in omni seculari eruditione penitus: qui annū agens .35. grecas lras cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūq; qui tam multa scripsit: quā multa vix quēq; legere credam⁹: hic quoq; teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos .41. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq; diuisit. Edidit insup ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo sniam ponimus hanc. Amici diuū palee sunt circa grana. His (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis .90.

Virgilius Maro

VIrgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit ⁊ p̄cipue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis genture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lris ⁊ grecis ⁊ latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniq; studio indulsit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq; esset: se in vrbē contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ⁊ illuz pollionem cōmēdauit. Corpore ⁊ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāq; plerūq; ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūq; ab augusto petijt repulsam habuit nunq;. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos tam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt demq; brundusij anno etatis sue .52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horacius Flaccus

HOracius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem .M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra .M. antoniū ⁊ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poeticā se conuertit. Scripsitq; odas poeticā ⁊ epl̄as. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

OCtauius iulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit: questor iuliā amitā vxorēq; corneliā defunctas laudauit e more p rostr] edilis pter comiciū ac forum basilicasq; etiā capitoliū ornauit. Ex ptura deinde sortit⁹ hispaniā cū bibulo cōsul creat⁹ inito honore prim⁹ omniū instituit. vt tā senat⁹q; populi diurna acta conficerent & publicarent. Sub id tempus calpburniā. L. pisonis filiā successuri sibi i cōsulatu duxit vxorē suāq; iuliā Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella p omnē fere galliā que a saltu pyrrene alpibusq; & monte gebēna fluminib⁹ rheno & rhodano cōtinet. Eodē tpis spacio matrē primo deinde filiā: nec multo post neptē amisit. cōfectis bellis quinqes triūphauit. primū & excellētissimū egit gallicū: sequentē alexandrinū deinde ponticū: p̄rimū affricanū: nouissimū hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit excelsa statura colore candido teretib⁹ mēbris ore paulo plenore: nigris vegetibusq; oculis valitudine p̄spera: nisi q̄ tpe extremo repente aio linqui atq; etiā p somniū exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edib⁹: post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeundis expeditionib⁹ dubiū cautior ne an audacior. Composito vbiq; ciuilib⁹ bellis vrbis & orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis imperare cepit. & impauit annis. 44. mensib⁹. 7. A quo deinde romanor⁹ principes cesares appellati sunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex sua libertate p̄staret. cōspiratū est in eum a sexaginta amplj⁹. C. cassio. M. q; & decimo bruto. Et tñ futura cedes euidentib⁹ p̄digijs denūciata est. Cūq; in capitolium applicuisset ⁊spirati specie officij circūsteterūt. a quib⁹ trib⁹ & viginti vulnerib⁹ cōfossus est. Hunc vite exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio p rostris combustū est. p̄cussorum aūt fere neq; triennio quisq; amplius supuixit. neq; sua morte defunctus est.

OCtauianus Augustus patre Octauio senatore genit⁹ nat⁹ est. M. T. cicerone & Antonio ⁊sulib⁹. ix. kal. octobr] paulo ante solis ortū. In quarto anno patrē amisit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā p concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militarib⁹ donis triūpho cesaris affricano donat⁹ est. Bella ciuilia quinq; gessit. mutinēse: philippēse: parusinum siculū: actiacū. Ex quib⁹ primū & nouissimū aduersus marcū antoniū. Secundū aduersus brutū & cassium. Tertiū aduersus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduersus sextū pompei filiū. Inicium bor & causa fuit ob necē auūculi iulij. Pomuit ār cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oi. Item rhetiā & vindelicos & salassos gentes alpinas coercuit. & dacor incursiones trib⁹ eor ducibus cū magna copia cesis. Germanosq; vltra albim fluuiū summouit. Aliasq; nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculor & assiduitate & varietate & magnificētia oēs antecessit. Sponsas habuit adolescēs. p. seruili filiā. Sed recōciliat⁹ antonio pugnā ei⁹ claudiam duxit vxorē. vix duas nubilē ac simultate cū fuluia soceru exorta intactā adhuc scribonia in matrimoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac statim liuiā drusillā mrimonio tiberij neronis & quidē pgnantē abduxit. dilexitq; vnice ac p̄seueranter. ex scribonia iuliā. ex liuia nihil liberor tulit. Juliā primū marcello deinde vt is obijt: M. agrippe nuptū dedit. Nepotes ex agrippa & iulia tres habuit & neptes duas. Forma fuit eximia & p oēs etatis gradus verustissima. oculos habuit claros & nitidos. capillū leuiter inflexū & sufflauū: supcilia cōiuncta: mediocres aures: nasum & a sūmo eminentionē & ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūq;: staturā breuē. Eloquētiā studia q; liberalia ab etate prima cupide & laboriosissime exercuit. Multa varij generis p̄fa oratione cōposiut. Beniq; cū de orientē victor reuersus esset. tūc primū Augustus eo q; rempub. auxerat cōsalutat⁹ est. Et extunc summā rerū ptātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanor reges appellati sunt. Auxit ornauitq; romā edificijs multis: isto glorias dicto. Urbem latericiā repit: marmoreā reliquo. Impauit annis. 56. Janū quirinū semel atq; iterū a cōdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariq; pace parta intercluſit: p que pacis tpa Saluator nr ihs xp̄s nasci voluit. Is tandem nole succubuit oib⁹ dimissis in osculis liuie & in hac voce defecit. Liuia mri cōiugij memor, viue ac vale sortitus exitū facilē & qualē semp optauerat. Anno etatis suc. 78.

MArcus Antoni⁹ cōsul a senatu hostis adiudicat⁹ missi ad eū p̄sequendū pansa & hirci⁹ & octauianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt Augusti⁹ hispanias gallias & italiā teneret. Antoni⁹ asiam pontū & orientem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitq; bellus ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acciū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū & desperās rebus cum oēs ad Augustum trāsirēt ipse se interemit. sicq; egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

Sibilla tiburtina vates p̄cipua: cui ꝓpr̄ū nomē al bunea fuit: in italia floruit ⁊ multa p̄dixit. ⁊ qz tiburre quitati iuxta amōis ripas vt dca colebat: tō tiburtina dicta fuit: ī gurgite ipsi⁹ fluminis cui⁹ simulacrū tenēs i manu libr̄ū inuētū fuit: hāc august⁹ octauian⁹ (cū rōani ei diuinos honores exhiberēt) ꝓsulit. Que p⁹ triū dier̄ ieiunū mādit ea q̄ diu⁹ augustu⁹ refert: iudicii signū tell⁹ sudore madesceret. E celo rex aduenret p̄ secula futur⁹. Et sūt. 27. versus q̄rū vltim⁹ est. Decidet e celo ignisq; ⁊ sulphuris amnis: quoz capitalū lre teste codē: hūc sensum reddūt: ibs xp̄s dei fili⁹ saluator. Quib⁹ dict] illico (videte augusto) celū apertū est: ⁊ nimi⁹ splēdor irruit super cū. Vidit q; in celo pulcherrimā virginē stantē in altari puerulū baiulātē: q̄ visa repete ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei est: atq; ita august⁹ in thalamo suo existēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā p̄cidit ⁊ deū adorauit. Quāobrem august⁹ deū se appellari oīno recusauit: q̄ i loco postea dedicatū fuit: quē locū ordo bt̄i Frācisci excolendū nunc possidet. Alii describūt eā nō senem cū veste rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis dispersis in manu h̄ scr̄ptū tenentē. Nascet xp̄s in bethleē: annūciabit in nazarethr egnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cui⁹ vbera illū lactabunt.

Prodigia in nītate xp̄i visa. olei fons (vt eutropi⁹ ⁊ alii testant) Rome e taberna meritoria in trāstiberina regione ex terra p̄ tota emuxit die: denuncians christi gratiā omnib⁹ gentib⁹ datam: quo etiā die aure⁹ circulus circa solē apparuit: romuli quoq; statua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naso poeta

Publ. ouidi⁹ naso sulmonēsis clarissim⁹ poeta hac tēpestate rome claruit: ⁊ multa cōscripsit: hic ex sulmone bruciorz oppido ortū habuit: vt ipse testat: sulmo mihi patria est gelidis vberrim⁹ vndis: milliaq; nomes distat ab vrbe decē. Is apd athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optīe didicit: veniēsq; romaz apud augustū cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoz post dierū curricula anno etatis sue q̄nq̄gesimo ab eodē augusto in pontū insulā apud sarmatas relegat⁹ est: de hoc in libro de ponto aut. Naso min⁹ prudēs artē dum tradit amādi. do crime triste precū magister habet. Cui⁹ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis vo sue. 54. obiit.

Titus liui⁹ patauin⁹ magn⁹ ⁊ historicoz tam grecoz q̄z latinoz p̄ceps. anno. ī 6. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronym⁹ diu⁹ ex verbis plinii de eo scribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq; finib⁹ quosdā venisse nobiles legim⁹ vt quos ad cōtemplationē sui roma nō traxerat: vni⁹ bonis fama p̄duxit. habuit illa etas inauditū oīb⁹ seculis celeberrimūq; miraculū: vt vrbē tantā ingressi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab augusto honorib⁹ ⁊ diuiciis honorat⁹ fuit diligētissim⁹ historiarū indagator: centum ⁊ decē historiarū libros ꝓscripsit. Cui⁹ operū maximā partē (tpoz malignitate) amisim⁹. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ⁊ ibidez sepult⁹. Cui⁹ sepulchrū adhuc i diue v̄ginis Justine vestibulo extat his titulis adornatū. Ti. liui⁹. Ti. fi. q̄rte legiōis: Alius cōcordialis patauii sibi ⁊ suis oīb⁹. Et⁹ ossa cū postea inuēta fuissent veneti qui pretorii ipsi⁹ vrbis cōcrematū instaurauerunt in cōspicuo ipsi⁹ fastigio collocauerunt.

Titus liuius historicus

Valeri⁹ maxim⁹

Valeri⁹ maxim⁹ roman⁹ plus ⁊ orator luculentissim⁹. Anno. ī 5. añ xp̄i aduētū rome clar⁹ fuit: ac augusto cesari charissim⁹ habit⁹: q̄ inter cetera libros nouem p̄mone lucutētissimo cōposuit scz de dictis factisq; mēorabilib⁹ virorz: q̄ apd romanos ⁊ grecos habebāt illustres: addēs etiā ex ꝓpr̄iis nōnulla ad virtutū cōmēdationez viciorzq; detestationē pertinētia Ex q̄b⁹ hāc mēorabilē excerpim⁹ sniam. Lento em̄ gdu ad vindictā sui diuina p̄cedit ira, tarditatēq; supplicii grauita te cōpensat.

Polinus

Solinū q̄z historicū ⁊ oratorē grauissimū tempestate ista ex libris ipsius floruisse conjicim⁹. cū ⁊ ipse collectanoz librum optimū edidit. ⁊ ad augustū cesarē rome obtulit. In quo similiter terrā pingit ac vrbiū distantias ⁊ loca multa mensurat. Eūq; librū collectaneū id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

Strabonē etiaz hīstoricū ⁊ geographū ac pħm: necnō homerice maiestatis expositorē (vt q̄busdā placet) natione cretēsem hisdē tpib⁹ illustrē fuisse ex opib⁹ suis inuenim⁹. qui cuz doctissim⁹ vir eēt ⁊ magnaz rez cognitione peritissim⁹ haberet. Inter cetera sue virtutis monimēta de geographia mundi decem ⁊ septē libros ppulchros edidit. In quib⁹ vel omissas vel neglectas aut vetustate oblitas orbis ptes ad vigne restituit. Et diligētissime designauit: pp̄los nationes res gestas: mōtes: maria: ⁊ eoz termios ante oculos nros clarissime posuit. hic ex mitridatis regi sanguie materali linea origine duxit. Cui⁹ clarissimū op⁹ diu latinis incognitū Nicola⁹ papa q̄nt⁹ p gregoriū Typernatē trāsferri i pte volui. Reliquū vo opis mancū videlz europā guarin⁹ veronēsis absolutū reddidit

Joachim

Anna

Anna mulier hebrea ifachar iudei filia in cōiugiuz ioachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cū diu sterilis ⁊ sine ple stetisset: post multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premissa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua pcreata mox ioachim viro defuncto: nupsit alteri viro noie Cleophe. de quo etiā alteraz mariam Cleophe suscepit filiā. Cleophas aūt mariam filiastrā p̄dictā iosep̄ copulauit vxorē. Sed ⁊ mariā filiaz suam Alneo tradidit vxorē ex q̄ nati sunt Jacob⁹ alphei Symō chanane⁹ ⁊ Judas thade⁹. Mox tuo q̄z cleopha anna tercio secundū legem moysi alteri viro noie Salome nupsit. ex q̄ terciaz filiā noie mariam salome genuit. que tandez zebedeo despōsata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangelistā pepit filios. Hec q̄ppe anna sororē noie ysmeriā habuit de qua nata est Elisabeth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis ⁊ in vijs dñi toto tpe vite sue ambulasset plena dierū quieuit in dño.

Zacharias. Elizabeth

Zacharias hebre⁹ de vico abia sacerdos ⁊ pphēta dñi dum Johannis baptiste genitor vir tot⁹ sanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōsobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ gr̄a sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: ⁊ iam Elizabeth pcessisset i dies suos: ⁊ muliebria ei fieri desijssent. dñs eorum orationib⁹ pmot⁹: filiū tandē noie Johannē baptistā dedit. Haz cū zacharias in ordine sacerdotio fungeret ⁊ incensum adoleret. Solus templum dñi ingressus vidit in dextera parte altaris incensi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in ei⁹ natiuitate gaudebūt ⁊ erit magn⁹ coram dño. Vinum ⁊ siceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum ⁊ vxor mea pcessit in dieb⁹ suis. Angelus incredulitatis signū dixit: q̄z mut⁹ eris quousq; hec implebunt. Zacharias templi fores egressus cum nec loqui posset intellexerunt eum visionē vidisse. abiēs in domū suam ⁊ statim Elizabeth concepit. ⁊ pre verecundia quinq; mensib⁹ se occultauit. In sexto deniq; mēse Maria virgo ⁊ dñi mater a spiritusancto impregnata ad salutandā eam p̄rexit. Cui⁹ salutationē sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero ei⁹. Peperit deniq; filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūcideret puerū innuerūt patri q̄e vellet vocari eum. Accipiēsq; calamū scripsit. Johannes est nomē ei⁹. ⁊ cōfestim aptuz ctos ei⁹ ⁊ pphetauit dicēs. Bñdict⁹ dñs de⁹ isr̄l ⁊c. Tandē in oī sanctitate vt pphēta defunct⁹ est.

Maria virgo

Maria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoq; ppetua ex radice ieesse exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq; Anna nasc̄it. Puella siquidē elegātissima oīmq; oculis admirabilis. quā cū mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votū tēpli seruicio cū reliq̄s virginib⁹ manciparūt. quo in loco p̄ter etatē sicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine p̄cellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ sancte viuēdi rōnē ab ipsis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sanctitate: nec nō ⁊ humilitate tuz in reb⁹ diuinis tuz in humanis reliq̄s sacris virginib⁹ fieret incōperabilis: quāobrē de⁹ delegit eam in matrē incarnationis filij sui. Et cū tredecimū etatis sue expleret annū diuino disponēte cōsilio Joseph de tribu iuda cōnubio cōiuncta fuit. Qua despōsata cōfestim angel⁹ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruscans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis salutauit. Aue gr̄a plena dñs tecū. Adiecitq; Inuenisti gr̄az apud dñm. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ ihm. Ad hec maria. Ecce ancilla dñi fiat mihi fm verbū tuū. Et subito verbū caro factū est. Quib⁹ gestis repēte ad Elisabeth visitādā p̄rexit: vbi p tres mēses pmānsit. Ibiq; mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dñm. Edito itaq; Johanne baptista. Maria iam grauida domū redijt. qō vbi Joseph vir ei⁹ didicisset eam esse pregnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Mathe⁹ ait) Angel⁹ dñi p somnū ipm monuit q̄ natū in eo erat hoc de spūsctō esse ptestat⁹ est. Reliq̄ vo beatissime virginis marie gesta ⁊ obseq̄a ⁊ actus vite ei⁹ vsq; ad passionē filij ei⁹. ex euangelio colligi possunt.

Ohānes baptista xpi ibu precurſor ex ſcitiſſimis parētib⁹ Zacharia
7 Elizabeth nat⁹. vir ab ipſo matris ſue vtero ſcificat⁹. 7 inter mu
lierū natos(dño teſtāte)nō ſurrexit maior iſto : ḡppe ppha 7 plus q̄ ꝑ
pheta fuit cū xpm redēptorē digito mōſtrauit dicēs. Ecce agnus dei 7c
Js trāſactis infantie annis lz tenellus 7 parētib⁹ antiqs vnicus ob amo
rē celeſtis patrie beremū petijt. Poſt hec cū trigeſimū vite ſue annū attī
giſſet duodecimo impij Tiberij ceſaris anno ꝓcurāte pōtio ptilato iude
factū eſt verbū dñi ſup eū in deſto. Et venit ī oēm iordanis regionē: pre
dicās baptiſmū pnīe. cā ob rem multis ad eū cōcurrētibus ſingulis qui
buſcūq; interrogātibus: cōueniēta dabat reſpōſa. Demū ab herode an
tipa pauloante predicationē xpi captus carceri mācipat⁹. Arguebat enī
ipſius dicēs. Nō licet tibi habere vxorē frīs tui. Et illa inſtigāte p annus
pedore carceris 7 maxīa inedia eū maceran fecit : poſt annū aduenīente
die natalis herodis cōuocauit cūctos galilee prīcipes 7 nobiliores ad
cōuiuiū: q̄bus epulātib⁹ herodiadis filia vocib⁹ geſtiuit ac ſaltauit: 7 ſū
mie placuit regi: q̄ iurādo pollicit⁹ eſt dare q̄cūq; poſtulaſſet: a matre p
monita: petijt caput Johannis in diſco. Rex cōtriſtatus ꝓpter iuſiuran
dū miſſo ſpiculatore decolari eum fecit.

Decollatio ſancti Johānis baptiſte precurſoris dñi.

Anūciatō vḡ marie

Despōſatō vḡ marie.

Annūciatō dnīca.

Exta seculi etas nato dño nro ihesu xpo inchoata est. In principio q̄dragesimi secūdi anni imperij Augusti cesaris: pmo ⁊ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntītate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis baptiste mēse sexto. Durabitq; p temp⁹ totū qō gr̄e appellat. Et ptracta est a xpi ihesu bndicta ntītate vsq; in temp⁹ pns p annos mille q̄dringētos nonagintaduos. Habebitq; decursus vsq; ad tpa antixpi: aut ad cōsūmationē seculi: que nulla generationū aut tpoꝝ serie certa: sed veluti decrepita tot⁹ mūdi morte erit finiēda: hāc etatē vt scriptū est quidā ab incarnatiōe xpi incipiūt: quidā a baptismo xpi ppter vim regeneratiuā aquis datam iam circūcisione terminata. Alij aūt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: ⁊ inchoata est septima quiescentiū. Et ex hac sexta etate originē ac fundamētū: christianū imperium ⁊ summum pontificiū cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob inuidiā occidit. Hā vt iosepb⁹ ait tāte tamq; inuise pulchritudis clara fuit: vt nō solū eo tpe formositate femias anteire crederet ꝟ celesti arbitraret imago. Tādē a matre ⁊ sorore herodi accusat q̄ effigiē suā ad octauianū trāsmisisset: vt i sui desiderū puocaret q̄ cū crederet herodes: capitali sniā eā occidi iussit.

Non defuit priceps ex iudeis vsq; ad hūc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo p̄missus est testamēto: vt ipse esset expectatio gētiū. Cessauit g̃ ac merito eoꝝ victio: hoc est impenū: q̄ ex danielis sniā sanct⁹ sctoꝝ venerat.

Ihesus xp̄us dei filius saluator et redēptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tuz orbi imperitabat anno q̄dragesimosecūdo. Cirino tuz pside: vniuerso orbe pacato i bethleem iude nascit quē Maria virgo angelo annūciāte ex spūsancto cōcepit et pepit ad abolendā humani generis labē ꝑter primoz inobedientiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resuscitando et in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa et inaudita miracula fecit. Quoz primū est qđ tam mirabilit natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatorē. Deinde octaua die celebrat⁹ fuit in templū circūcisionis gr̄a: et ihc ihesus appellat⁹. Postea tredecima die magi ad eū adorandū trib⁹ nunc trib⁹ in syriā prexerūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipiēs saluatorē ꝓfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dñe in pace ꝛc. Inde post quietē Joseph ab angelo admonit⁹ vt eū cū matre in egyptū trāsferret cū futurū esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsq; ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝑter quod nazarenus appellat⁹ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patēt.

Archela⁹ magni herodis filius pre sublato regnū annis. 9. Ipsuz august⁹ ob pris amorē cuz ceteris fratrib⁹ maxo sp honore ꝓsecut⁹ fuit. Tandē accusat⁹ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegat⁹ fuit. et fines ei⁹ in ꝓuiciā redacti sunt.

Ihesus ibs ages duodecimū annū cū parētib⁹ ad die festū celebrādum hierosolimā de more petijt. Ibiq; i tēplo duz inter sacre legis doctores nexus ambiguos solueret nō de⁹: ꝑ admirāde indolis puer ab eis credit⁹ est: parētes vo inde abeuntes cū pueꝛ subsequ nō viderēt solicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūq; inter sacre legis doctores scisciātē inuenerunt. a q̄bus bene monit⁹ in patriaz cuz eisdē reuersus est. et subditus fuit illis.

Compon⁹ q̄ cirini collega fuit ab augusto⁹ archelauz mittit ꝓcurator. Marcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

Annius ruffus successit marco. ibi q̄ mortuit august⁹ dño. i 5. annum agente.

Omin⁹ ihs cuz. 30. annoꝛ etat⁹ esset ad apiendaz vite eterne ianuaz. i iordanis alueo se a iohe baptizari voluit: statimq; vox e celo intonuit. Hic est fili⁹ me⁹ dc. ipm audite. et spirit⁹ sanct⁹ in modū columbe sup eum mansit. deinde i desertuz duct⁹. 40. dieb⁹ et noctib⁹ ieiunauit: et postea esurijt. Inde q̄z supat⁹ diaboli tētatiōib⁹. Cum postea in templum veniss̄et de eo vēdentes et ementes eiecit dc.

Valer⁹ roman⁹ ex illustri graccoꝛ familia nat⁹ āno ꝓmo impij Tiberij cesaris ab eo ꝓcurator p⁹ annū ruffū i iudeā mittit: q̄ mgr̄atu suscepto ꝓm⁹ apō iudeos pontificatū vēdere cepit. et ꝓfuit annis. 9.

Plat⁹ natione gall⁹ ex lugduno vrbe nat⁹ vir callid⁹ et facinoroſus. Anno i 3. impij Tiberij ce. valerio gracco ꝓdicto abrogato. iudee ꝓcurator a cesare designatus: ꝓfuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoꝛ vesaniā suppssit: et postmodū eoꝛ suggestione ihm cruci affixit. deinde sibi timens de ei⁹ doctrina moriēq; admonere tiberiuz curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senat⁹ vetuit q; nō ad se pri⁹ ꝑ ad tiberius scripsisset: inde ꝑter iudeoꝛ accusatiōes ab officio amot⁹: apō lugdunū ori⁹ sui ciuitatē ꝑpetuo exilio i opprobriū gēt̄ sue relegatus fuit: et malo fine perijt.

Tiberi⁹ claudi⁹ nero terci⁹ romanoz imperatoz impauit annis. 23. t aliquot dieb⁹. hic iunie auguſti vxoris fili⁹: t ipſi⁹ octauiam preuign⁹ t gener: nec nō t heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina t neronis aſſumpſit. Infantiā puericiāqz habuit luxuriosaz t exercitatā. nouē nat⁹ annos: defunctum patrē p roſtris laudauit: virili toga ſūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxorē: ſublato ex eo filio druſo: quāqz bene cōuenientē: rurſuſqz grauidā dimittere ac iuliā auguſti filiā cōfeſtim coact⁹ eſt ducere: nō ſine magno langoze ai. Druſum frēm in germania amiſit. Data fuit ſibi ptās tribunicia in ąnquēniū delegatus pacande germanie ſtat⁹. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate t negligētia ducis accidiſſe: nihil nō de cōſilio ſuo egit. A germania in vrbē poſt biēniū regreſſus triūphū quē diſtulerat egit. Principatū diu recuſauit. tandē q̄ſi coact⁹ t querēs miſerā t oneroſam vngi ſibi ſeruitutē recepit imperiū. Poſtea corripuit cōſulares exercitib⁹ p̄poſitos q⁹ nō de reb⁹ geſtis ſenatui ſcriberet. Preſidib⁹ onerādas tributo puincias ſuadētib⁹ reſcripſit. Boni paſtoris eſſe tōdere pec⁹: nō deglubere. Externas cerimonias egyptios iudaicoſqz rit⁹ coheſcuit. Expulit t mathematicos. In p̄mis tuēde pacis a latrociniis ſeditionūqz licētia curā habuit. Brennio p̄tinuo poſt adeptū imperiū: pedē porta nō extulit ſequēti tpe preterqz in propinq̄ oppida miſcz abfuit: deinde orbat⁹ vtroqz filio quoz germanic⁹ in ſyria: druſus rome obierat: ſeceſſuz cāpanie petit. Cetez ſecreti licentiā nact⁹: t q̄ſi ciuitatis oculis remot⁹: cūcta ſimul vicia male diu diſſimulata tandē p̄fudit: ideo in caſtris p̄pter nimiā vini auiditatē p Tiberio biberi⁹ p Claudio caldi⁹: p neronē mero vocabaf: pecunie parc⁹ ac tenax: neqz opa vlla magnifica fecit: neqz ſpectacula oīno edidit: filioz neqz naturalē druſum neqz adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqz robuſto ſtatura q̄ iuſtā excederet: Lat⁹ ab humeris t pectore ceteriſqz mēbris vſqz imos pedes eq̄lis t cōgruēs: coloze erat candido: capillo penes occipiciū ſūmiſſiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qō gētile in illo videbaf: facie honeſta cū p̄egrādib⁹ oculis: incedebat cerutce rigida: plerūqz tacitus: valitudine p̄ſperrima vſus eſt. artes liberales ſtudioſiſſime coluit. Cōpoſuit t carmē lyricū: feit t greca poemata. Et cū annis viginti tribus varie imperaſſet: neqz inter malos oīno: neqz inter bonos numerari poſſet: tandem in villa lucullana obiit: octauo t ſeptuageſimo etatis anno. Funt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atqz tabificū Et morte eius letatus eſt populus.

Quum valerius romanus a tiberio imperatoze p̄curatoz in iudeam miſſus fuit. Is ſuſcepto magiſtratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad p̄fuit multos pōtifices ſucceſſiue poſuit t amouit. Et primo quidem amanū a ſacerdotio amouens: biſmaelis iabi cuiuſdā filiū pontificem deſignauit: ſed t hunc nō multo poſt abiiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū ſacerdotio ſurrogauit. poſt annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidaz cenithi filio miniſterū pontificatus tribuit. Sed nō amplius t ipſe quā vnius anni ſpacio eſt perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Cayphām pontificem maximū conſtituit. Virum arrogantē t aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangeliſta cōmemozat Captus eīm ihesus in oztu. Cōtinuo per ſatellites ad annam primum ductus eſt: quia ſocer caype Et annas miſit eum ad cayphā Et q⁹ ſe parem ceo aduiratus reſponderat: blaſphemauit inquit cayphas. t quo atrocius chriſti dictum videref: ſtatim conſcidit veſtimenta ſua: t vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret ſubclamauit. Reus eſt mortis. Cui⁹ ſuaſione(vt ſacra euāgelii habet hiſtoria) Chriſtus dn̄s noſter morti traditus eſt.

Paſſus eſt chriſtus ihs anno mūdi. 5250. Tiberii anno. 18. duob⁹ geminis cōſulib⁹ menſe primo: q̄ niſan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupaf. Inuidia eīm ſacerdotū p̄curāte a diſcipulo ei⁹ iuda vendiſan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupaf. Inuidia eīm ſacerdotū p̄curāte a diſcipulo ei⁹ iuda vendi⁹ tus: deinde captus t accuſat⁹ fuit: preſidis iuſſu deluſus: virgis ceſus ac flagellat⁹. t ſpuēies in facie ei⁹ colaphis eū ceciderūt: ac corona ſpinea coronaf ſputis deturpaf. Ac demqz cruci affigit: t tranſeūtes amaris eū impetunt verbis: vbi cū ſpōte ſua voce magna clamās ſpm emiſſet: tremuit oīs terra: ſol obſcurat⁹ fuit t velū templi ſciſſum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pforaſſet: ſanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde eccle vniuerſalis ſalutis ſacramenta ſumpſere principia. Poſtmodū de cruce depoſitus: ſepultureqz tradit⁹. Poſt die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: ſic ipſe de ventre terre ſuperata morte ſurrexit. t ſuis p̄ordinatis ſepe apparuit. Et e medio coz cernentib⁹ ipſis in celū aſcēdit. Nec ab re hieroſolymis mortē ſubiit: cū is loc⁹ ſacrificus dicatus erat t i medio terre habitabilis ſitus. Extra portas vo vbis: nō ſub tecto: vt t pplo illi: t gētibus cōmune ſacrificiū ſui corpis haberet.

Herodes antipas

HErodes antipas magni herodis filꝰ post archelaũ ꝑdictũ fratrẽ galilee ꝑfectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ regnũ in quatuoꝛ tetrarchias. i. ptes diuisum ẽt. Et huic galilea obtenit que ẽst quarta regni pars: hic impijssimꝰ atꝙ crudelissimꝰ fuit. quia ĩ ciues suos siccariꝰ. in nobiles latro. in socios populator. in domesticos ꝑdo habebaꝫ. ꝙp pe plebis interemptoꝛ erat: filioꝝ occisoꝛ: extraneoꝝ homicida: ꝓpꝛioꝝ paricida vniuersa nempe ꝓphanauit: qꝫ sacerdotũ iudeoꝝ oĩno sustulit. oẽm legẽ ꝛ ordinẽ cõfudit. Nã cũ philippi fratris sui vxoꝛẽ cõtra legẽ duxisset. A diuo Johãne baptista cũmonet illã dimittere. Quã obrem cũ illũ ob id occidere vellet: timuit plebem (quia sicut euãgelista ait) ab oĩbꝰ veluti verus ꝓpheta habebaꝫ: sed illũ comꝑhendens posuit in carcerẽ in castello macherũta. ꝛ pauloante mortem xꝑi: caput ei amputare fecit. Hic eũ ihesum a pilato sibi missum in irlm suscipiẽs: illusum tandẽ ad eundẽ remisit. eo qꝺ interrogatꝰ (vt Lucas scribit) respõdere noluisset. Tandẽ a Caio cesare romã citatus. atꝙ a caio cũ vxoꝛe herodiade honorifice susceptꝰ fuissent. supuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnã copiam armoꝝ esse in suis ciuitatibꝰ ꝛ de multis coniectus. apud Lugdunũ galliarũ vrbẽ relegatus miserabiliter vitã finiuit. Vxoꝛi aũt sue qꝫ soꝛoꝛ erat agrippe quẽ Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatẽ redeundi vt haberet terrã suã. Ipsa vo comitata virũ in exiliũ ait se non dimissurũ eũ in aduersis cui cõcauerat in ꝓsperis. Et postea Gaiꝰ galileã herodi agrippe dedit, qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

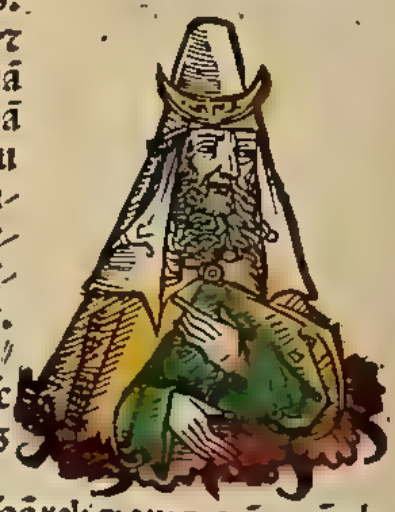

GErant in iudea tres secte iudeoꝝ a cõi reliquoꝝ vita ꝛ opinione distantes. Pharisoꝝ secta seu religio que tpibus ptolomei philadelphi surrexerat ꝛ hac tempestate ob sanctitatis ostẽtationẽ in irlm maximo in ꝑcio (vt ex euã gelij historia elicere possumꝰ) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebãtur quia a ceteris habitu cõuersationeꝙ diuisi erãt. Cultu enĩ austeriore ꝛ victu parcissimo vtebanꝫ. Statutisꝙ suis mosaicas traditiones determinãtes: pictacia chartarũ in fronte. ꝛ in sinistro brachio de catbalogo inscripta. que philacteria dicebanꝫ in legis memoriã gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quibꝰ incedẽdo pungerentꝫ deferebãt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuersa deo deputabant ꝛ marmene idest fate: ꝓpositis suis ꝛ maioꝛibꝰ natu nũꝙ cõtrariũ rndebãt: iudiciũ dei futurũ dicentes: aiam oẽm incorruptã esse ꝛ mortuoꝝ resurrectionẽ sperabãt ꝛ ꝑdicabãt. hi nãꝙ xꝑo dño nostro plurimus aduersabantꝫ ꝛ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

SAduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nõ eiusdẽ religionis ꝛ ꝑcij cũ pharisęis marmenem negant. deũ inspectorẽ oĩm dicẽtes. In arbitrio boĩm situm esse. vt bonũ malũue gerãt. hi saducei corpoꝝ resurrectionẽ ꝛ angelos eẽ negabãt. Ac aĩas cũ corporibꝰ interire putabãt. Solos quiꝙ libros moysi recipiebant. Et qꝫ seuerꝰ nimis erãt: nec etiã inter se sociales. Ob quã seueritatẽ saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

OSseoꝝ quoꝙ alia ibidem vigebat secta atꝙ religio qui vere in omnibꝰ monasticã agebãt vitam: nuptias fastidientes: nõ quia cõiugia ꝛ boĩm successionẽ perimẽda censerent. sed cauendã intẽperantiã feminarũ: nullã earũ fidẽ viro seruare putantes. Verũ inter se mutuo amoꝛe iũctissimi. Quin ꝛ diuiciarũ cõtẽptores ꝛ ꝓmixtis facultatibꝰ veluti inter frẽs vnũ esse ꝓmonũ oĩm ordinarũt vngẽta nõ curãtes: squaloꝛẽ decus putabãt. dũmodo ĩ veste candida semꝑ essent. Designatos aũt cõmunium rerũ ꝓcuratoꝛes habebãt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant Nec vestitũ siue calceos mutant: nisi aut oĩno cõscissis prioꝛibꝰ aut lõgi tpis vsu cõsũptis. Precipue circa deũ religiosi sũt. Ante solis ortũ nihil ꝓfani loquentes solẽ vt oriaꝫ orantes. pòst vsꝙ ad quãtã hoꝛã opantes. Rursus in vnũ cõgregãtꝫ lintheis ꝑcincti: corpꝰ abluũt aqs frigidis: ĩ cenaculũ veniũt. necꝙ gustare quẽqz fas est nisi ꝓꝰ deo celebreꝫ oꝛo: post finẽ quoqz prãdij vota repetũt. Hi qꝺppe hospitalitatẽ sũmo studio exhibebãt. Et apud eos edendi ꝛ potãdi modꝰ saturitate definiꝫ. Tumultꝰ aut clamoꝛ in eorum hospicijs nusꝙ audiebaꝫ. Sed sũmũ silẽtiũ seruabãt: iuramẽtũ habebãt ꝓ piurio. Secte sue neminẽ adhibẽtes: nisi sub anni ꝓbatione receptũ. cõpellebanꝫ qꝫ iurare ꝙ deo fidẽ hoĩbꝰ iusticiã: ꝛ ꝑncipibꝰ obediẽtiã seruarẽt. Et si cõtingeret ipsos aliqñ ꝑesse: nũꝙ abuterenꝫ virtꝰ ptãtis ad iniuriã subditoꝝ. Ad eoꝝ aũt iudiciũ nõ minꝰ qz centũ psone conuenichãt. quoꝝ decreta postea imobilia erãt. Sabbatũ adeo illibatũ seruabãt: vt nec cibũ illo die pararẽt. nec ignẽ accẽderẽt: nec aliqꝺ vas transportarẽt: aut quasi aliũ purgarent. Ceteꝝ aũt diebus cum dolabro in terrã fodientes demissa circũquaqz veste se contegebant: quãdo aluũ purgabãt ne radio solari iniuriã facere viderenꝫ: purgatoqz aluo terrã egestam sup̃ foueam reducebãt: hos essenos seu essecos herodes antipas dũ vixit honorauit. nec inhoneſtꝰ ꝓmo de eis ĩ scꝓturis habeꝫ, hoc de ꝑhis inuenio

Veronica

VEronica mulier hierosolimitana xpi discipula matrona quidē sctitate ⁊ pudicicia insignita: his tpib⁹ a tiberio cesare p volusianū necessariū suū virum strenuū e hierosolima cum sudario xpi romam accersit. Detinebat quippe idez cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q cū primū mulierē sanctam suscepisset ⁊ xpi imaginē cōtigisset ab oi infirmitate curat⁹ est. Ob qō miraculuz ipa veronica ab ipso cesare magno in pcio deinde habita est. Ibidez em vsqz ad mortē cū petro ⁊ paulo aplis atqz clemēte pōtifice ecclīaz dei pstituēs pseuerauit. Hec ipa est quā dns a sanguis fluxu sanguatā (vt sacra euāgelij hz historia) vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tpe eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pāniculo sic impressa clemēti pōtifici ⁊ successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Hūc vsqz ibidez in beati petri tēplo a xpi fidelibus maxia cū religione inuisit. Quā ⁊ multi p tpa ex quisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet que incipit. Salue sancta facies nri redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa pāniculo nitet candoris. Dataqz veronice ob signū amoris ⁊c.

Xenarchus pbs

XEnarchus pbs peripatheticus vir mēoz abilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud selcuciā ciliciae vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māsisse dicūt: sed aut alexandrie aut athenis romeqz docendi causa electū vsqz ad senectutē: magno i honore semp habitus fuit: cui hunc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed pauloante hec tpa añqz mortē obiret visū amisit.

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa i pcio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterqz cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaqz apionis grāmatici temeritatē ꝯ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quāobrez mīa eloquētiā ei⁹ admirātes dixerut. aut philo platonē sequit aut plato philonē. hic romā deniqz veniēs cū petro aplo puersatione habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xpiane religionis postea scripsit: q (vt diuus testat hieronym⁹) inter ecclīasticos cōputant codices ⁊ quāmaxie in qnqz moysi libros pclaros edidit cōmētarios: sunt ⁊ alia eius cō plurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

AGrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q inter mulieres pclaras computat. hoc tpe a Tiberio multis iurijs vexata: mortē sibi ipsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex qbus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmoduz romanis pfuit. ⁊ tandē eque femellas: ex quib⁹ agrippīa neronis mater extitit. Cū ope tiberij pīs vt p compto habitū est veneno sublatū virū suū egre ferret. ⁊ femineo ritu plagore plurimo viri sui necem deflēret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodē cā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis infestaret. Sed egregia mulier indignū rata qō i se agebat a cesare: morte fastidia stomachi pncipis effugere dispo suit. q cū aliter satis cōmode nō daret: fame generoso aio accersire statuit. ⁊ pfestim a quocūqz cibo abstinere cepit. qō cū relatū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil pficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū caperet: eo vsqz deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter impingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti pstaret. At agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tāto acrioris ppositi ⁊ incepti perseuerans: scelesti pncipis insolentiā mortē supauit. qua quidē morte ⁊ si plurimū gloriē sibi apud suos quesuerit agrippina: tiberio tñ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

AGrippa magn⁹ aristoboli reg⁹ fili⁹ patri i regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ ciuitatē irlm ppijs sumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: residēs rome ad aliqrū potētiū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset puer⁹. Qui cū futurū eū aliqn pdixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādi crūna vsqz ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebat. Sed eo defuncto gaius cū a vinculis soluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit iam e īm iste decesserat ⁊ regem appellauit. ⁊ p cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūqz e roma prexisset irlm: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiqz cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ppetuo indicaret. inde theatrū romano more pstruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in cesariā descēdēs cū se deū appellari pmisisset ab angelo percussus: ⁊ tumēte corpe: ait q mō dicebar de⁹ nūc mortis nexib⁹ pstringor: qbus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ drusillā. Habuit quoqz frēm noie herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno prefuit.

RAtisbona insignis ⁊ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s ihesus pro salute generis humani passus est. Baioraric olim metropolis hanc regionē anti quitus norici tenuere. Cui⁹ adhuc portio trans danubiū sita noricū appellant. Noricis autem baioarios successisse. Et cum reperiā vetustissi mos codices hanc baioariam appellant: quaz moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum nomen descendisse psuasum est. Cui Strabo vi res adhibet romanī baios gallorz gentes e fini bus recerunt. Inde migrantes circūiacētes bi stro loco cuz thauristis habitarūt. Constat igit eos in pannonia consedisse: ⁊ inde facile in no ricū continuā regionē migrasse. Quāq̄ olim de serta vt Strabo tradit nunc cultissima est. ma gnas ⁊ ambitiosas ciuitates habēs ⁊ oppida nobilissima. Ratisbona vero ornatu ceteras ex cellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̄ sunt: qua ruz nunc metropolis est Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratisbonēsis aūt ep̄at⁹ olim clarissim⁹ fuit: cui ⁊ tota bohemia sbiecta erat. hec vrbs septē noib⁹ insignita fuit. quib⁹ in suis iurib⁹ ⁊ libertatib⁹ claruit. Primo a sui cōditore Tiberina vel Ti burina dicebat. Tiberius em̄ iulie augusti vxo ris filius: ⁊ ipsi⁹ augusti preuignus: quē cū au gustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos misit: qui eos i prelio supauit ⁊ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tpe dic cta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadrat⁹ lapidib⁹ magnis muro circūdata fuit vt in reliquijs ve tez muroz retro sanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatospolis vel hiaspol ob ruditatē ppli agre stis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt ver ba byantia pferebāt. vel ab byantiū aq̄rū ppe ciuitatē cōfluxu. cū danubi⁹ naba ⁊ ymber tc̄. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto ger meinsheim a populo germanie qui eā frequēta re solebant: vel a germanico qui ciuitati p̄fuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excelsa edificia magnatoz oñdūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluui⁹ septētrionē versus i da nubiū fluit. ⁊ vernacula lingua hoc nomē regen spurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim ciui tas incepta fuit. Septio ratisbona dicit. cuz ra tes ob mercimonia ⁊ tpe karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tāq̄ firmiter sita ⁊ edificijs ro borata: hodie ratisbona appellat. Danubi⁹ aūt

flauius germanie pmaximus. qui ⁊ hister dict⁹ vt Solinus habet germanicis iugis oriť: mon te effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexagī ta amnes in se recipit ferme oēs nauigabiles: hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ artiū ciuitatē cū subur bio iūgit. De quo scribiť. Pons fieri cepit dñi dum annus incepit. Mille centenis decē semq; denis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ impator cū armis baioariā sibi subiecit: ⁊ tassilo baioa- rie dux desideri regis longobardoꝝ gener: quē prius deuicit stimulis vxoris concitat⁹ hunis si bi ꝑfinibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidib⁹ ante rece ptis. vrbē ratisbonā tūc q̄dratā dictā aggressus cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alie- nos. Et eaz vi cepit coegitq; vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoim ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infideliū ac hunoꝝ absūpta de suis q̄z aliq̄s amisit: qui in basilica scī petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementuz accepit. Basilica q̄z decorať episcopali sūmo: in honore tandē scī petri dicata: pri⁹ ob fraternita tē canonicoꝝ ratisbonensiū ⁊ remēsiū ecclia scī remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio scī Emmerāmi or- dinis scti bñdicti amplissimo: mōasteriaq; dña rū plura bz: precipue superi⁹ monasteriū virgi- nis gl̄iose. Inferius in q̄ diuus Erhardus ep̄s quieſcit. Plures i ciuitate domus cōsecratas ec clesias hīt: ⁊ ꝓprias sacerdotes. Arnolfus aūt impator q̄ hūc locū pre ceteris imperii locis sū/ me dilexit. murꝝ ampliauit ⁊ monasteriū sancti emerāmi inclusit ⁊ plurimū adornauit. Ad cede eiñ nostrāmoꝝ rediēs baioariā ossa sancti dio/ nysii ariopagite in fine sue etatis cenobio tradi dit cū libro euāgelioꝝ ornatissimo ac lr̄is aureis ꝓscripto: ⁊ demū apud eos sepult⁹. Ornať ⁊ h ciuitas glorioso martyre scto Emmerāmo ep̄o: ⁊ scto wolfgango eius loci vndecimo ep̄o: q̄ mi ra apd eos gessit: monasteriūq; scī pauli ꝓstru/ xit. Albertus q̄z magn⁹ oim doctrinarū peritissi mus apud eos ep̄atū rexit. Ideo de his patro- nis per ratisbonēses scribiť.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoꝝ facer est dionysius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude nec⁹nus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamīe tard⁹.
Quamor istoꝝ precibus necnō alioꝝ
Hic cōtentoꝝ ducamur ad astra poloꝝ

Vienna pãnonie nũc austrie vrbs precla
rissima ad danubiũ sita. Is fluuius ba
uariã: austriã: vngariã secãs: p raſciam
atq; bulgariã cũ sexaginta nauigalib⁹ i euxinũ
descẽdit. Multasq; t memorabiles alluit vrbes
Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nul/
la vetustior est q; Vienna australium ciuitatũ re
gionisq; caput. Hec olim flauianũ (vt in vetust]
ducũ ꝓuilegijs habef) appellata. A flauio pre
fecto qui huic regiõi prefuit: ac vrbẽ inchoauit
aut ab imperatore flauio ad danubiũ ꝓfecto vt
aras ob romani imꝑij metas collocaret. Et ibi
cõdita vrbs ex aris vocabulũ sortita sit. Eũq;
flauianũ theotonici flabien ꝓnunciẽt: nõ est ab
re longo tꝑis tractu: prima vocabuli syllaba re
mota (vt plerũq; fieri cõperim⁹) bien remansisse
Indeq; dicta Vienna. Quãq; alij a paruo flu
mine qõ inter suburbia fluit noie vienna dictus
putãt. Vienna aũt vrbs magnifica ambitu mu/
roꝝ cigit duoꝝ miliũ passuũ: q habet suburbia
maxima t ambitiosa: fossa t vallo cincta. vrbs
aũt fossatũ magnũ habet: indeq; aggerẽ preal-
tum: menia deinde spissa t sublimia frequẽtesq;
turres: t ꝓpugnacula ad bellũ prompta. Edes
ciuium ample t ornate: structura solida t firma
alte domoꝝ facies magnificeq; visunt. Vnũ id
dedecori est q tecta plerũq; ligna contegũt pau
ca lateres. Cetera edificia muro lapideo consi-
stunt. picte domus: t interi⁹ t exterius splendẽt
Ingressus cuiusq; domũ in edes te prĩcipis ve
nisse putabis. Nobilium prelatoꝝq; dom⁹ libere
sunt. Sanctis celũ tenentib⁹ ipsiq; maximo deo
templa dicata t ampla t splendida secto lapide
cõstructa plucida: t colũnarũ ordinib⁹ admirũ/
da. Sanctoꝝ plurime t preciose reliquie. Argẽ
to auro t gẽmis vestite. temploꝝ ingens orna/
tus. Ciuitas in episcopatu Pataviẽsi est: maior
filia matre Quatuor ordines mẽdicãtes Scoti
t canonici regulares sancti augustini admodu
diuites habiti. Monialesq; sacre t sancte virgi
nes. Ibi q; monasteriũ est ad sanctum hierony
mũ nuncupatũ: in quo meretrices cõuerse repe
riunt: que die ac nocte hymnos lingua theoto-
nica decantant: quarũ si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitaf. Sed aguntibi pudicā sanctāqz vitaz. Rarus de his fino malo audif. Scola qz hic ē liberaliū artiū ac theologie z iuris pōtificij. Noua tñ z ab vrbano sexto papa ꝓcessa: magn⁹ studētiū numerus eo cōfluit ex vngarie z alemanie partib⁹ superioribus ciuitatis ppls quinqginta miliū cōmunicātiū credif. Cōsulatus octo z decē viroz eligif tum iudex qui iuri reddēdo preest deinde magister ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos oia referunf quoz potestas annua est Incredibile videri pōt quot p dies singulos in ciuitatē victualia ingerunf ouoz z cancrozum mlte quadrige aduenīūt. Pistus panis carnes pisces volatilia sine numero afferunf: vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. vinde mia his ad quadraginta dies ptendif. Nullo nō die trecenti currus onusti vino bis terqz inferunf. Ducentos z mille equos indies ad op⁹ vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quāta vis inducaf vini quod vel Vienne bibif vel ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittif. Celle vinarie adeo ꝑfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quaz supra terrā edificioz apud Viennam esse feraf Platearū solū: stratū lapide duro vt neqz plaustroz rotis facile conteraf. In domibus multa z munda suppellex. Equozuz iumentoz z oīs generis capacia stabula vbiqz fornices aule late verum his estuaria sunt loco triclinioz̄ que ab his stube vocauf: nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiqz vitree plucet: z bostiā plerūqz ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuste: aduene aut inquilini fere omnes nouissimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoriꝰ Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarozum rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Vienēsibus z incōmoda imperatori intulit: z tandez ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem itera/to redegit.

cōprehensa fuerit in danubiū precipitaf. Sed aguntibi pudicā sanctāqz vitaz. Rarus de his fino malo audif. Scola qz hic ē liberaliū artiū ac theologie z iuris pōtificij. Noua tñ z ab vrbano sexto papa ꝓcessa: magn⁹ studētiū numerus eo cōfluit ex vngarie z alemanie partib⁹ superioribus ciuitatis ppls quinqginta miliū cōmunicātiū credif. Cōsulatus octo z decē viroz eligif tum iudex qui iuri reddēdo preest deinde magister ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos oia referunf quoz potestas annua est Incredibile videri pōt quot p dies singulos in ciuitatē victualia ingerunf ouoz z cancrozum mlte quadrige aduenīūt. Pistus panis carnes pisces volatilia sine numero afferunf: vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. vinde mia his ad quadraginta dies ptendif. Nullo nō die trecenti currus onusti vino bis terqz inferunf. Ducentos z mille equos indies ad op⁹ vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quāta vis inducaf vini quod vel Vienne bibif vel ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittif. Celle vinarie adeo ꝑfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quaz supra terrā edificioz apud Viennam esse feraf Platearū solū: stratū lapide duro vt neqz plaustroz rotis facile conteraf. In domibus multa z munda suppellex. Equozuz iumentoz z oīs generis capacia stabula vbiqz fornices aule late verum his estuaria sunt loco triclinioz̄ que ab his stube vocauf: nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiqz vitree plucet: z bostiā plerūqz ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuste: aduene aut inquilini fere omnes nouissimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoriꝰ Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarozum rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Vienēsibus z incōmoda imperatori intulit: z tandez ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem itera/to redegit.

§NVREMBERGA§

S. Lorenzus.

S. Sebaldus.

Tremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaq; Emporiū germanie amplissimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi su pereminet vetustissima. ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitrant. quam plerisq; a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deiecit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius enim ce sar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui iuliam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) gra uidam: ⁊ ante tam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obiit vtroq; libe rorū superstite Tiberio drusoq; neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significat lin gua sabina fortis ⁊ strennuus. Tiberius post hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incursionibus ⁊ prin cipum discordia inquietā. Ex hinc rhenicum: vindelicūq; bellum inde pannonicū indeq; germanicū gessit Rhetico atq; vindelico gentes alpinas. pannonico breunos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadragin ta milia deditioꝝ traiecit in galliā iuxtaq; ripas rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres ⁊ ouās ⁊ curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus acces sit: toto illirico quod iutra italiam regnūq; noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interq; danubiū flumen: ⁊ sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in dicionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropi⁹ tradit) prudens in armis: satisq; fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appel lari iussit. Vetustissimi tamen historicoꝝ codices litteris scripti peructis. eam arcem castrum noricū ap pellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusq; insidentes: ab incursibus phiberent. In col libus ⁊ tumulis norice ac plerisq; regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimo nio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissim⁹ autoꝝ tradit) ⁊ thaurisci habitēt boꝝ omnū impudentissimas incursationes repressit Tiberi⁹: ⁊ eius frater Dru sus estate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant. vallesq; bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum sciat aerias alpes ⁊ norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterre rent. Habet itaq; hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vbis pro custodia constructū est. Glorio sus quoq; pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium fran conie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Norimberga enim noricus montem significat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Ea nūc portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat. Ciuitas tamen in dio cesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones vi deri volunt. Sed terciū quoddam seperatū genus. Urbs ea nobilis amne pegnicio interlabit. ⁊ in ptes duas diuidit: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atq; ob eam rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerūq; negociatores prudentissi mi. Repertores ⁊ magistri nurandarū ac subtiliuꝝ operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamq; hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeat. cum paucis in veterū monumentis reperiat: nullaq; antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude ⁊ vetustate dignū: atq; perpaucas edes. Cum igit de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus tem poribus certano sit ⁊ sub iudicibus: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Ve rum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Iam vrbem terre marisq; dñam quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunt qui vero ante hoc fuerint: neq; vt habitata sit ab alijs: neq; vt deserta fuerit: nemo quicq; habet certi q̄dicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā scribunt. Re liqua igit prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francoꝝ qui talia tāq; multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūq; imperiū instauraret. saxoni bus domitis: bittonibusq;: gallicis sibi fedele coniunctis: pacem cū Tassilone baioariorꝝ duce. Adriano pontifice romano sequestre iniit. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex fedele promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū par te tercia copiarū Nuremberge: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū desedit. Cum itaq; Ka rolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentoriꝝ Sacellum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie mā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilis simi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis epi maguntinēsis a Ludouico impatore obtrūcatus deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q̄ in dicionē imperij venit: Sūma fide: constantia: ⁊ officio ro Lamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico em quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ p diui nam vt videt vltionē: patre bello persecutus fuerat. Recessit itaq; filius in Nurembergēses fidē genitori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ⁊ Gottfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo electo Robertum prefecit. Deinde dimissis saxonibus cū bauoarijs: castrum norici obsidione cingit. Ipsoq; expugnato: Ratisbonā norici ducatus metropolim adijt: quē pater eiectis fugatoq; roberto fugato: erlongū restituit. Inde ꝓgressus ratisbonensiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōstituit ac Theobaldi marchiā p bohemos deuastauit. Conradus suenus qui defuncto Lotbario in romanoꝝ regez declaratus erat: ac ducēdo in asiā expeditionis suasu diui Bernardi abbatis clarevalensis minus assūpsit eam vrbem instauraut: ⁊ insigne monasterū ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Ceteriseq; romanis impatoribꝰ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam vrbem istius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a ꝑncipio instaurationis fuisse. Horum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoruz maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc etat: post alta menia ⁊ antemuralia: ingenti clausū per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoq; ꝓpugnacula. murum crassissimum: ⁊ turres quinq; ⁊ sexaginta supra trecentas. Estq; edibus ciuū amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio fere germanie sita. Ciues eius cum industrioſi sint: legibus imperialibus instructi. Senatū ⁊ magistratus ordinem habent a plebe distinctū. vetustiores ciues rempublicam administrāt. plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extāt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifica operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesq; sacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosa vrbis loca possident. Extat quoq; in ea Carthusiense cenobiū edificij magnificentia amplissimū ⁊ pulcherrimū. atq; sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliū enim: enses: sceptrum: poma: coronāq; karoli magni Nurembergenses in eoꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatē ⁊ antiquitatē auctoritatiē prestant. Datur enim hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videant: pondere noua carent. Ornat eq; ꝑmaxime imprecabili ac diuinissima lancea que thesu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima. ⁊ aliis reliquijs toto orbe celebrandis. Quo die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quotannis visunt. Ideo in eius laudem adiungit.

O decus eximium norici Nuremberga serena
Vrbs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumq; parens: tu religionis amatrix
Iusticiam sacramq; fidem: pacemq; propinquis
Antiquasq; patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innititur sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omniū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebat per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāq; est ꝑpagata ecclesia: ⁊ vsq; ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisq; effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores: pastores ⁊ pontifices vniuersalis ecclesie vocant. Huius aut muneris sacramentū ita dīs ad omniū apostoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniū apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso q̄si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterij intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiū individue vnitatis assumptum. Id qō dīs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri soliditate consisteret: hanc ecclīam sua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illā p̄ualerent.

Data est mihi potestas
in celo et in terra:
Salvator:
Ego
sum pastor bonus
et
cognosco oves meas
Et
alie oves habeo
que non sunt ex hoc ovili
Illas oportet me adducere
et vocem meam audient
et fiet unum ovile
et unus pastor
Ite
docete omnes gentes
baptizantes eos in nomine patris
et filii et spiritus sancti
docentes eos servare
omnia quecunque
mandavi vobis
Ecce
ego vobiscum sum
omnibus diebus
usque ad consummationem
seculi
Amen
Lucas
Marcus
S. Petrus
Judeus
S. Johannes
S. Jacobus maior
S. Thomas
S. Jacobus minor
S. Bartholomeus
S. Matheus
S. Judas
S. Matthias
S. Simon
Lucas
Marcus

Spiritussancti missio

Summus deus ac parēs oīm: vt nouis cultoribus nouā legē daret doctorē iusticie misit e celo. Is vt premissū est cruci affixus vltro spm posuit. Sed qm predixerat se tercia die ab inferis resurrecturū: metuētes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eū crederēt: detraxerunt eū cruci: ⁊ cōclusum in monumēto firmiter militari custodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: terremotu facto: repente patefactū est sepulchrū. Et custodes attoniti obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac vnus egressus in galileā ꝓfectus est discipulis ꝯgregatis: scripture sancte lras id est ꝓphārū archana patefecit: que anteq̄ pateret perspici nullo modo poterāt: qz ipsus passionēq̄s eius annūciabāt. Ordiato vo discipls suus euāgelio: ac nois sui predicatione circūfudit se repente nubes: eq̄ in celum sustulit q̄dragesimo post passionē die. Post beatā em ⁊ gloriosam resurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia suscitauit. Quadragenarius sanctoz dieꝝ numerus expletus: moza corporalis ptis extēdit: ut fides resurrectionis documentis necessarijs munirē. Apli itaq̄ ⁊ discipuli oēs post ascēsionē dñi (sicut Lucas actibus aplorz meminit) a mōte oliueti regressi statim venerūt hierosolymā: ⁊ ascenderūt in cenaculuz vbi manebāt in oīone ⁊ humilitate pseuerātes cum mulieribus ⁊ maria matre ibu ⁊ frībus eius meditātes in lege dñi: ac mādatoz eius die ac nocte: donec induerentur vtute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter resurrectionē dñi ⁊ ascēsionē fluxerūt mot̄ dire mortis auferē. Et nō solū aie: sed etiā carnis imortalitas declarat. In his per insufflationē dñi infundit aplis oibus spūs sanctus: ⁊ btō aplo petro supza ceteros post regni claues oulis dñici cura mandat: Per omne deniq̄ hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atq̄ suoz ⁊ oculis insinuauit ⁊ cordibus: vt dñs ihs vere agnoscerē resuscitatus: qui vere erat natus ⁊ passus ⁊ mortuus. Ab illo aūt die quo dñs super oēm celoz altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdē resurrectione ꝺnquagesimus: vt sacra testat historia. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs sancti ꝓmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: ⁊ replenit totam domum vbi sedebant ⁊ apparuerunt illis dispartite lingue tāq̄ ignis: ⁊ repleti sunt oēs spiritusancto: ⁊ ceperunt loqui varijs linguis. Sicut em hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: quīquagesimo die post īmolationē agni lex data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: ꝺnquagesimo a resurrectionis eius die in aplos plebēq̄ credentū spūssanctus elapsus est: vt facile diligens xp̄ianus agnoscat inicia veteris testamenti euāgelicis ministrasse principijs: ⁊ ab eodem spū conditū fedus a quo primū fuerat īstitutū. His aūt muneribus imbuti apli oīa que de xp̄o p ꝓphetas scripta fuerāt ꝓnus intellexerūt: Cōmuniq̄ decreto symbolū edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aplorz princeps iuxta hieremie ꝓphetā ⁊ ysaie atq̄ psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatoze celi ⁊ terre. Andreas in abacuck verbo subdidit. Et in ihm xp̄m filiū eius vnicū dñm nr̄m. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conceptus est de spūsancto natus ex maria vgine. vt ysaias predixerat. Ecce vgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. Jacobus vero ⁊ Ysaie ꝓphetiā affirmās dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Thomas deinde Osee ꝓphetiā contestās ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacob⁹ maioz ꝓtulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄z mox adiciens inquit Inde venturus est iudicare vuos ⁊ mortuos. Bartholome⁹ postmodū cecinit dicens. Credo in spūsanctū. Cui Mattheus subiecit Sanctā ecclīaz catholicā. Symon vo ⁊ Judas atq̄ Mathias deniq̄ reliquuz ꝓfecerūt dicētes. Sanctoz cōionē. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloq̄ profecto aplī multa ꝓstituere de oī ecclīa: unde diuino cultu intenti Jacobū frēm dñi hierosolymoz pōtificē cōstituerūt virū a nitate sanctissimū: q̄ missaz simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ⁊c. Hac ꝺppe rōne xp̄iana respublica viroz sez ⁊ mulierū crescere multū cepit. Propter qō petrus aplis bonis institutis ecclīaz ꝓfuturus septē diaconos delegit videlz Stephanū: philippū: procorū: nicanorē: timonē: parmenā ⁊ nicolaū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i ministros ptinebāt pagere ceperūt. Totū postremo orbē p p uincias inter se partiti sunt. Et thomas quidez parthos: medos: persas: hircanos: bactrianos ⁊ interna gentū indoz sortit⁹ est. Mathe⁹ macedoniā ⁊ ethiopiā. Bartholome⁹ licaoniā ⁊ citeriorē indiā. Andreas achaiā ⁊ scithiā. Johānes post morte virginis marie asiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia italia ⁊ tandē roma obtigit. Jacob⁹ maioz hispaniā: Judas mesopotamiā. Symon zelotes egyptū: Philippus gallias ⁊c. accepit: de ꝺbus aplis mox narrabim⁹. Discipuli itaq̄ p puincias dispsi fundamenta ecclie vbiq̄ posuerūt: faciētes ⁊ ipsi i noie magistri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula: q̄ descendens instruxerat eos virtute ac ptāte qua posset noue annūciationis ratio fundari ⁊ cōfirmari.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriose virginis Marie In celis :

Anno domini. 1233. Anno. 34.

Gloriosissima semp̄q; virgo maria dei genitrix intemerata: post ascensionē dñi ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū (luca in actibus apl̄oz testāte) generaliter cum apl̄is habuit: q̄uscq; repleti fuerunt gr̄a spūsancti. Post missiōe vo spūsancti t apl̄oz disp sionē vt diuus Hieronymꝰ refert. Gabriel archāg̃lus tāq; celestis pa ranymphus eā virginē sanctā t corpe t mēte intactā custodiuit: atq; io hānes euāgelista cui eā de cruce filiꝰ cōmiserat: virgo vginē seruauit of ficiosissime vsq; in fines vite sue: t tāq; adoptiuꝰ filiꝰ administrauit. Habitatio aūt eiꝰ vsq; ad mortē pre nimio amore ī loco illo fuit vbi oīa in q̄ bus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis ꝓsolaret aspectibus. t in mōte syon cella vbi morabat t Johānes missas celebrauit oñdit: quia (vt diuus hieronymꝰ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuus hz vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christꝰ erat ab oībus amādus: multo ardentiꝰ ab ea cuiꝰ et dñs t filiꝰ erat. Multis eq̄dē afficiebat doloribꝰ t amoris ardoribꝰ estuauerat post filij ad celos ascensum: duz secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat t cognouerat Tādez cū oī plena esset gr̄a: oīq; vtute illustrata. Anno a ntitate filij eiꝰ ihesu xp̄i q̄dragesimooctauo etatis vo sue. 65. abdormiuit in pace: vbe rrimeq; claritatis eterne gr̄am possidere meruit: quā ab eius filio christo. ihesu plenissime accepit. Ad cuius aūt exeq̄as deo sic vol̄ete (vt doctores sancti scribūt) oēs affuere apl̄i. Et dñs ipse nr̄ ihesus christus cū tota celoz curia: quātus fas est credere: cidē totꝰ festiuus occurrit: t cuz gaudio eā in aīa t corpe in celum assumpsit. Secūq; ī throno collocauit. Vixit aūt post mortē filij. i 6. annis: cuz antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius gloriosa assumptione t coronatione oēm illā celestem urbem tunc exultasse ineffabili letitia: tunc iocundatā esse inestimabili charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec mirū qz bonoz maternꝰ eiꝰ est. qui est natus ex ea quēz oīs celoz ordo venerat t adorat: sup se eleuatū cū pre in sede maiestat̄ dñi. Ad throni igit̄ celsitudinē intemerata mater t vgo ꝓcessit: atq; in regni solio sublimata: pꝰ xp̄m gl̄iosa resedit.

Petrus papa primus: apl̄oz princeps: natione galileus ex bethsaide vico: iohānis filius andree apl̄i frater: primus sedit annis septē post ascensionē dñi ī episcopali sede apud antiochiā vbez fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon bariona: qz caro t sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est ī celis. Et tu es petrus t sup̄ hanc petrā edificabo ecclām meā. Ac tibi dabo claues regni celestis: pt̄atemq; ligādi t soluendi. Is vo oīm diligentissimus vbi asiaticas ecclias satis confirmasset: cōfutatis eoz opinionibus qui circūcisionez approbabāt post predicationē dispersionis de circūcisione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithinia. ab herodis carcere liberatus: in Italiā venit t rome primā cathedrā tenere cepit secundo Claudij anno. Cum ea vbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. t mensibus septem. Petrus itaq; romā tunc venit t qō hanc sedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. t huc ꝓfectus intellexerat symonē magū samaritanum quendā: qui prestigijs suis eo erroris iaz deduxerat populū romanum: vt deus crederet. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos pontes positū ac latinis lr̄is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum ī samaria esset tamdiu se crederet̄ christū simulauit: quoad baptismū a philippo vno ex septē diaconib⁹ acciperet: quo q̄dez postea in malā partez vtens: multaz heresum fundamenta iecit cū Helene impudica muliere: quā sceleris socia habuit: puocare petruz miraculis morte pueri homo nepharius ausus est: quē cuius carmina p̄mo mouere visa sunt: verū cuz postea nihilominus puer iaceret: in nomīe ihesu petro iubente surrexit. hāc obrez indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicet. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum populū sineret symon decidit t crus infregit. Cuius dolore nō multo post antee mortuus est: Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum spūsancti emere t vēdere ꝓsueuere tc. Primus postea Petrus quadragesimale ieiunū instituit. Duas q̄z epl̄as q̄ canonice nomiant scripsit Verū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi t predicationi vacaret duos episcopos ordinauit Linum scz t Cletum: qui sacerdotale ministerū populo romano t alijs exhiberent.

Caius cognomēto caligula: filꝰ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos ꝙrtus romanoꝝ impatoꝝ. mortuo eīm tiberio a castrensi loco ducto impiꝰ occupat. caligule cognomē traxit: qz manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius inuentum extulit deferendi caligas; margaritis insignitas. māsit ī liuie auguste ,paule sue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝓ rostris laudauit. inde vicesimo etatis anno accitꝰ capreas a tiberio vno atqz eodē die togā suuipsit. Naturā tñ seuā atqz ,pbrosaz inhibere poterat. cōsulatꝰ ꝙtuoz gessit. opa sub tiberio semipfecta teplū augusti theatrūqz pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calpolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxia ceruicis ⁊ crurū ⁊ oculis ⁊ tpib⁹ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultū vero natura horridū ac tenū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neqz corporis neqz animi ꝓstitit. vestitu calciatuqz ⁊ cetero habitu neqz patrio neqz ciuili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmatasqz indutꝰ penulas: immanissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo bō eīm scelestissimꝰ iudicatꝰ. nil eīm vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororib⁹ stuprū intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicat vnā ppl̄us romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glie inuidit: vt paululū abfuerit: qn eoꝝ scripta ⁊ imagines ex oibus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lugdunū relegat. Postremo a suis tīdē necat̄ impij āno tercio mēse decio cū vixisset annis. xxx. Cadauer clā ī ortos lamianos asportatū: pꝰ crematū ⁊ sepultū

Claudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū rebuauerat: impiuz accipiēs qnt⁹ romanoꝝ impator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt ioseph⁹ refert: accipe meruit. Is natꝰ est lugduni eo die q̄ pmū ara ibi augusto dedicata est: apellatusqz tiberiꝰ claudiꝰ drusus disciplinis liberalib⁹ ab etate pma nō mediocrē opam dedit qnqgesimo anno imperiū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neqz añ Julū cesarē neqz post eum quisqz attingere ausus est: in dēditiones accepit: orcbades insulas romano adiecit imperio: sexto cōs. pfectꝰ erat mēse romā rediit: triūphauitqz maxīo apparatu. Opa magna ponꝰ qz necessaria pfecit: pma passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milib⁹ hoīm ibi sine intermissione elaborātib⁹ portū ostie extruxit: ducto dextro leuaqz brachio ad cohercendos maris fluctꝰ: vxorē duxit quā petitā cū qua diuortiū fecit ex leuib⁹ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā ī mīmonijū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagitia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs prelectus cū ea nuptias ꝓfecit. autoritas dignitasqz forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓlixo nec exili corpe erat: ⁊ specie canicieqz pulchra: optimis ceruicibus. cibi vinicqz tpe ⁊ loco appetētissimꝰ: historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illatis necat̄. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiij. etatis impij. xiij. anno. funeratusqz est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crinite stelle quam cometam vocant.

Nero claudij ꝓuignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filiꝰ sextus romanoꝝ impator. natꝰ est añ nouē mēses qz tiberiꝰ excessit cui ꝓprius nomē domicius sicut ⁊ pr̄i. Cū claudiꝰ cesar ei filiā octauiā vxorem dedisset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe ⁊ musica. equoꝝ studio vel pōpue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē sensim quidē pmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit. Paulatiz vo inualescentib⁹ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ptrahebat: fuitqz auūculo caligule oīb⁹ in reb⁹ nequioz ⁊ sceleracior. Nā et magnā partē senatꝰ interfecit. Tante pterea luxurie fuit vt frigidis lauaret̄ vnguētis, retibusqz aureis piscaret̄ q̄ attrahere fumib⁹ purpureis ꝓsueuerat. Hec oīa vicia principio impij fuit ita occultauit: vt bonā spem oīb⁹ ꝓ se ferret. Statura fuit pene iuxta corpe maculoso ⁊ fetido. subflauo capillo. vultu pulchro magis q̄ venusto: oculis cesus ⁊ bebetioꝝ: ceruice obesa: vētre obtecto: gracillimis crurib⁹: valitudine ,pspera. Incendiū aūt rome suo tpe a cluo scauri ad exq̄lias vsqz sex dieb⁹ vagatū. mltas fortunas ciuiū cū ꝓsupsisset: ac oīs culpa p̄ncipi ascriberet̄. Ipse: vt ait cornelius tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falsos testes subornauit q̄ id factū a xp̄ianis caussarent̄. vnde ⁊ tot̄ capti ⁊ interfecti sunt: vtq; ex eoꝝ cadaueribus p aliquot noctes lumine cōtinuata dicunt̄. Fuit tñ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie arderis similitudinē cerneret. Sua sentencia q̄s in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ ī pcio apō ciues erāt vsus est. Tandē ppli romani irā ⁊ odiū in se ꝓcitauit vt ad penas quesitꝰ sit. Is fugiēs ad q̄rtū miliarium in suburbano liberti sui; semetipsuz interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatis anno imperij vo quartodecimo.

Linea Imperatorum

Caius Calligula

Claudius

Nero

Lapidatio sancti Stephani

Stephan⁹ pthomartir nacõe hierosolimitanus: e septẽ diacomb⁹ primus ob scitatẽ ⁊ mox disci plinã diacon⁹ ab aplis electus: signa ⁊ pdigia multa vt Lucas scribit in iudeox pplo ad corroborationẽ fidei xpiane facere cepit. Contra quẽ nonulli iudeox in/ surrexere: sed nequaq̃ sapie ⁊ spiritui eius disputãdo resistere nequiuerũt: eo q̃ intuẽtes vultũ eius: vultus angeli apparuit inter illos: quox errores cũ cõfutasset indignati iudei ipsum extra ciuitatẽ ejectes lapidibus perimerũt: vt expediti⁹ lapidibus impetere possent ve stimẽta sua deposuerũt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumq̃ lapidaret genua posuit: ⁊ suspiciens in celũ ⁊ videns ihm stantẽ p lapidant⁹ obnixe orauit: ne mortẽ suã illis statueret in supplicũ. Is em̃ viua imago vir- tutis cũ saxox turbine quateret ⁊ saxeus ille nimb⁹ cir cũ tpa crepitaret a cõstantia mẽtis nũq̃ dimotus in fu turã spem tota intentione pfusus: magnũ patiẽtie do/ cumentũ posteris allatur⁹ Oratione tãdẽ cõpleta mox obdormuit ī pace. Lapidatusq̃ fuit eodẽ anno q̃ xps crucifixus in mẽse augusti. Corpus eius venerabile in uentũ fuit a btõ Luciano presbitero tpibus Honorij ãno dñi. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ⁊ lxx. boies a varijs egritudi- nibus liberatos. Postea trãslatũ constãtinopolim: de/ inde romã ⁊ digniori loco conditũ.

Philippus aũt secũdus diaconus cesariã veniens postq̃ samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ vtuti bus inclitus fuit. Tres filias ꝓphetie spũ plenas habuit. Obiit tpe Neronis ⁊ ab oibus sanctus habitus Tres q̃s filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. ¶ Prochorus tercius diaconox apd antiochiã dei ecclam nup ab aplis excitatã fide ⁊ industria auxit: vbi martirio cozonatus fuit. ¶ Nicanor q̃s q̃rtus diaconus cũ hie/ rosolymis gr̃a fidei ⁊ virtute vsq̃ ad tpa Vespasiani admirãdus fuisset ibi martirũ p dño suscepit. ¶ Ty mon q̃ntus diacon⁹ primũ ad beroam resedit. deinde verbũ dñi disseminãs corinthũ puenit: vbi a iudeis ⁊ grecis primo flãmis iniectus: ⁊ nil lesus: demũ cruci affixus martyrij cozonã accepit. ¶ Parmenas sextus diaconus predicationis officiũ plena fide cõsumauit ⁊ tandẽ Traiani tpibus martyrij glriaz adeptus est.

Nicolaus vo aduena septimus diaconus in fide nõ permãsit: ⁊ nicolaitarũ heresis ab eo initiaũ sumpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apli

Paulus ibu xpi dignissim⁹ aplis electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̃ giscalis noiat q̃ cũ a romanis captus a puero fuisset cũ paren/ tibus suis tharsum alicie vbem (vbi ei⁹ pater ciuilitate romana donat⁹ est) cõmigrauit. Nos siquidẽ tũc roma nox fuit cũ monarchia totius mũdi cõquirerẽt: vt gen tes q̃ cũ pace ⁊ corone romãis occurrebãt: romane ci/ uilitatis potirent eoq̃ frẽs dicerent. Cũ aũt romani silicia cũ exercitu petissent: pauli pater cũ nobiliorib⁹ tharsensib⁹ romanis cũ pace occurrebat. Eã ob rẽ ꝓsu larẽ vestẽ pmeruit: ⁊ inter cives romanos annumera/ tus fuit ꝓpter qd̃ ⁊ paulus hic aplus ciuis roman⁹ habi tus est. Cũ aũt xpi religio p vniuersam excrescere cepis/ set iudeã: adhuc adolescẽtulus a pontificib⁹ tẽpli epl̃as accipiẽs: eos q̃ xpm verũ esse deũ pfiterent pseq̃ decre uit: vñ cũ Stephani pthomartiris neci interfuisset: ⁊ oim lapidãtiũ eũ vestimẽta seruaret: tãq̃ manibus oim lapidaret Stephan⁹ inclinatus p eo orauit ⁊ paulũ e terra erexit: qr paulo post dũ damascũ pgeret (vt lucas testat) spũ diuino tactus ad fidẽ xpi venire cõpulsus: vas electionis vocari pmeruit. Et id oẽ euenit anno q̃ ⁊ rõs passus est. Statimq̃ vocat⁹ xpi euãgeliũ eidẽ reue latũ est. Ob diuinaq̃ studia hierosolimã missus gama lieli viro doctissimo eruditionis cã cõmendatus. Post aũt eius conuersationẽ vna cũ barnaba aplo mltis vbi/ bus pagratis hierosolimã redijt cũ petro iohãne ⁊ ia/ cobo xpi euãgeliũ cõtulit: q̃ audito gentiũ aplis ab eis/ dem declaratus est. In hispaniã predicãdi gr̃a nauigauit: in narbona multos cõuertit. Reuersus secõ hie rosolymã secõ impij neronis anno: a festo iudee procuratore vinctus romã (vt ciuis roman⁹) mittit: vbi bie nio ī libera custodia manẽs: cũ iudeis q̃tidie disputabat: tandẽ a neronе dimissus mlta p̃dicauit: ⁊ scripsit.

Sanctus marcus euangelista

MArcus euāgelista genere leuitic⁹ sacerdosq; cū petro magistro suo: ex baptismo fili⁹ atq; interpres: ad ꝓpagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrū referentes audierat: rogat⁹ rome a framb⁹ breue scripsit euāgeliū. Qđ cū petr⁹ audisset ꝓbauit ecclesijs legendū: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aūt petr⁹ vidēs cōstantiā viri ipsuq; alexandriā destinauit aquilegiēses vo sua predicatione ad xpi fidē pr⁹ cōuertit. ⁊ cū ermagorā cuē aquilegiēsez virū doctissimū cōuertisset cū eo ad petrū regressus illū aqlegiensez epm creare fecit: inde alexandriā pexit: ⁊ prim⁹ ibi xpm annūciās: cōstituit ecclīam: vita ⁊ doctrina ⁊ vite cōtinētia vt oēs sectatores xpi ad exemplū sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq; aūt diu ecclīam docendo scribendo cōstituisset octauo neronis anno a pontifica⁹ tem plor in solēnitate paschali cū missas celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ misso ipsum p ciuitatē trahebāt: donec spm emisit. ⁊ sepult⁹ est alexandrie succedēte sibi amano. Anno vo dñi. dccc. xxix. fuit Justinian⁹ patricius venetiar dux. anno ei⁹ secūdo beati marci euāgeliste corp⁹ venetias est trāslatū ⁊ eo q̄ secutus est anno cōdite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̄dringētesimo ecclīa que nūc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cōsulto vrbis patron⁹ constitutus. Cuius imagine in vexillis detulerunt. Ipsius q̄z euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

FEniceu nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnope Cornelius valerianus deuolasse in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōsulibus. Allatūq; esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa nar rat⁹ aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputq; plumeo apice honestare Auctor manilius senator est nemunē extitisse qui vident vescentem. vuiere annis sexcentis sexaginta. Senescentē cassia turisq; surculis construere nidum replere odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Diuus alius vita magni cōuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Jacobus maior apostolus

IAcob⁹ maior apls dñi: zebedeiq; ex maria salome fili⁹: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior cū pr⁹ altero vocat⁹ ad aplatū: ⁊ p martyriū ad regnū celoz fuit: quē dñs vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoim. quiq; relictis rebus secuti fuerūt eū. post aducitū spiritussancti hispaniā accessit ad predicandū. postq; vniuersam p̄dicādo pagrasset hispaniā: in qua nouē tātuz cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem i iudeā reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in irlm frīs vices gerebat: obtrūcatione capitis martyriū palmā adeptus est. Ut dicaf die qua ⁊ xp̄s incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cū vo ducer ad locū passionis p Josiā scribā: ⁊ in via paraliticū sanasset: iosias credidit: pr⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ cū iacobo fuit. Ei⁹ aūt sacratissimū corp⁹ discipli ei⁹ nocte rapiētes de irlm ad hispanias trāstulerūt. ⁊ cōpostellā ciuitatē gallicie intrātes i vltimis finib⁹ hispaniarū cōdidē. Ibiq; celeberrima gentiū illi⁹ ⁊ pegrinarū natiōnū veneratione excolit. Stupēda effecit q̄z deuotio fidelū infusa mentib⁹ in visitādo limina ei⁹ ⁊ ecclīa firmauit: in eo voto nullus preter aplicā sedē dispēsare liceat. ⁊ qđ minus ceteris aplis illi in vita collatū fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter brevitatē vite ei⁹: hoc quasi diuina munificētia post mortē suppleuerit.

DEcima pſecutio xpianoz tercioꝺecimo impery neronis anno cepta fuit. Jn quo xpianos p̄m⁹ exercere cepit. in q̄ p̄ter petrū ⁊ paulū aplos vt illico patebit etiā infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi glioso martyrio cozonati sunt. quoz de nūero q̄draginta septē fuere a bto petro aplo baptizati: q̄ cū eodez aplo icustodia cōtinenf; tandē sub devotissima fidei pfessione ibidē neroniano gladio. 2. yd⁹ marcij pſūpti sūt.

Jacobus iustus minor apostolus

Iacob⁹ aplūs cognomēto iustus dictus minor respectu maioris; nō quo ad sctitatē: sed ob vocationez ad aplatū. Hūi (ex sorore marie matris ei⁹) frater post ascēsionē dñi ab aplis hierosolomitane ecclie primus epūs ordinat⁹: Sedit annis. xxx. vsqz ad septimū annū Neronis. Ur cerie ab ipso matris vtero sanctus: q vinū t sicerā nō bibit: nec carnē māducauit: ferrū i caput eius nō ascēdit: oleo nō est vnct⁹: nec balneo vsus est: veste linea suptindut⁹ solus sancta sanctoz ingrediebat t ita assidue p salute ppli flexis genib⁹ orabat: vt eius genua camelorum more occalluerint p hac sūma iustitia: iustus appellat⁹. t vt Ignaci⁹ tradit facie vita t mō cōuersationis xpo ibu similim⁹ fuit: ac si frēs gemelli fuisset. Hūc itaqz annan⁹ pōtifex iudeoz: recedēte festo ex iudea ipsi⁹ puncie gubernatore cōprehēdit. Et xpm negare attēptant. Posteaqz sup pīnaculū tēpli t congregata multitudine xpm verū deū vētuz ad iudicādū vivos t mortuos pclamauit. xpianā gamisi. phariset⁹ turbati ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōfestim in terraz collapsuz lapidib⁹ obruere cōperūt: put tū potuit man⁹ ad celū tetēdit t p pfectoris orauit. Quo adhuc spirāte fullonis fuste i capite pcussus expirauit. Sepult⁹ iuxta tēplū. hunc p resurrectionē dñs apparuit et panē bñdicēs t frāgens dix.t. Mi frater comede panē tuus q a mortuis filio hois resurrexit: cū votū emisisset non gustaturz panē nisi eū pri⁹ vidēt. eū tante sctitatis fuisse dicit ioseph⁹ q ob necē ei⁹ terlyma euēsa fuit creditū sit.

Petrus vir sanctissim⁹ cū tm sibi nois apud oēs compauerat vt plurimū coleret: hāc ob rez indignat⁹ Nero morte ei⁹ ārere cepit: vñ petr⁹ monētib⁹ amicis ad declinādā irā pncipis via appia ab vrbe discedēs ad primū lapidē xpo fit obuiā. quē adorās rogat dñe quo venis: tuz xps. Romā iterū crucifigi. extat sacellū eo loco vt vba hic sunt habita ideo ad vrbē redijt clemētē cōm ascerat. nō multo post vna cum paulo iussu neronis necat⁹ vltimo ei⁹ anno: diversis tm cruciatib⁹. Petr⁹ em cruci affigit capite in terrā versoz: elevatisqz in sublime pedib⁹ ita ei voluit. Sepult⁹ est i vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia sec⁹ ortos neronis. Sedit aūt annis viginti quiqz. Paulus vo codē die capite mulctat⁹: funerat⁹ via hostiensi anno post mortē xpi trigesimo septimo. Cū aūt separent⁹ abinuicē inqt paul⁹ pax tecū fundamētū ecclie rū t pastor oim agnoz xpi. Petrus rndit. Vade in pace pdicator bonoz: mediator t dux salutis iustoz. Marcellus t Apuleus frēs discipuli cōdientes aromatib⁹ sepelierūt. Hodie capita aplorz petri t pauli auro argento ac genis exornata in ecclia lateranensi sancti iohānis reposita pplo ostenduntē.

Crucifixio Petri apostoli

Decapitatio Pauli

Seneca

SEneca qui ⁊ lucius anneus stoicus pbus natione cordubensis neronis impatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. Be q̄ diuus hieronym⁹ meminit dicens q̄ fuerit vir cōtinentissime vite: ⁊ ꝓterea eus in cathalogo sctōꝝ ponit: ⁊ maxīe ꝓpter frequētes epl̄as pauli ad senecā: ⁊ ipsius ad paulū. Et cum cet neronis magister ⁊ illius tp̄is potētissim⁹ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cui⁹ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gr̄a rus suaꝝ beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo nulla noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos versus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsq̄ integerrime recitaret. Quē tandez ante biennū q̄z petrus ⁊ paulus martirio coronarent a Nerone seuissimo discipulo retributiōis gr̄a interfectū fuisse legim⁹. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo obinnatū in virtutes odiū) a Nerone p centuriones senece indictus fuit ut sibipsi mortez ēligeret: q̄ cognita impatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua ponerēt: ⁊ ibidez omnes vene eidem aperirent donec sp̄m exalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq̄z doctissimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ scripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

LUcanus anneus predicti senece nepos: orator ⁊ poeta historicus celeberrimus q̄ patruo iunior: ob ingenij tū magnitudine par illi habit⁹ est: hic nāq̄z senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ primo rome sb cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: plinz ⁊ bassum (quos mirū modus dilexit) habuit: hic ob eius ingenū a Nerone in curia vocatus diu gratissim⁹ ei fuit. Inde q̄stor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandez de cōiuratione pisomane accusatus accepto mortis arbitrio venas precidē fecit: q̄bus expletis statī e vita discessit p̄die kal. maij. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Persius

PErsius flaccus aulus: patre flacco: matre fulvia: volaterrana etrurie vrbe: ut eusebius ipse describit lune pot⁹ nat⁹ est: mediocri aūt statura insigni forma ꝓbans moribus: ingenio ⁊ doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia p̄e mortuo. Cu. rēmū palemonez grāmaticū vicentinuz audiuit. Mox rhetorice sb virgineo flauo incubuit. inde se ad cornutū pbm ꝓferens familiariter secū ad interitū vsq̄z vixit. Anno vo etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in prediis suis sepultus est: vnū satyraꝝ reliquēs libz in q̄ vere laudis plurimū meruit: ls imp̄fectū. bis q̄z tp̄ibus cornutis pbs ⁊ poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat: qui p̄e nimuo amore persij discipuli bibliotecā cōparauit preciū sororibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

PHilippus dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i ex duodenario collegio apl̄us vocatus: ut cū seq̄ret. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad euz q̄ ad apl̄atuz nō fuit vocac⁹: ne querio hoīm ad fidē humane p̄itie attribueret. hic apl̄s cū p. xx. annos p vniuersam scythiā p̄dicasset. Illāq̄z pene totā ad xp̄i fidez quertisset. hieropoli asie vrbez veniens hebeonitaꝝ heresim q̄ xp̄m fantastica carnez sumpsisse predicabāt extinxit: demū a paganis tentus ad imolādum statue marti adduct⁹ sub base statue draco egrediens filiū pōtifici q̄ ignez i sacrificio mīstrabat ⁊ duos tribunos q̄z mīstri apl̄i tenebāt occidit: ⁊ plurios lāguidos reddidit: precibus tū apl̄i disparuit ⁊ istos sanitati restituit. Quā obrez ifideles cuz tenentes anno etat⁹ sue septuagesimo octauo crucī quā p̄dicabat ad instar mgr̄i sui affixerunt: ⁊ martirez christi fecerūt. Iste duas filias vgines post se derelict q̄ ambe cuz p̄e sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

BArnabas e septuagīta duob⁹ discipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit i socīū paulo ab apl̄is ad p̄dicādum gentiū⁹. Is i italiā veniens ex p̄cepto petri oēz lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ p se suosq̄z discipl̄os cisalpinā gallā ad xp̄i fidez quertit. ⁊ apō mediolanū p̄m⁹ cathedralez locū tenuit relicto ibi epō cipriū regressus cuz euāgelio mathei pl̄es sanās apō salaminā paulo añ petri martirū ⁊ ipse ibidē martirio coronat⁹ ē

Anno mundi. 5275. Anno christi. lxxiij.

LInus ab vltimo anno neronis bto Petro succedēs vsq; ad vespasiani tpa puenit. a cōsolatu saturnini ⁊ sapionis vsq; ad capitonē ⁊ ruffum cōsules. Sunt q̄ hūc locū clemēti ascribāt ⁊ linū ⁊ cletū pretermittant: quos nō solū historia: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart⁹ inqt post petrū rome epūs clemēs fuit. siqndē linus secūdus. Cletus tercⁱ⁹ sunt habiti. Tametsi latinoꝝ pleriq; post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tante em̄ modestie fuit: vt egisse linū ac cletum ante se munus pōtificat⁹ obirc: ne posteris hec principat⁹ ambitio pnciosi exempli haberet. licet eidē petrus q̄si ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculano vir certe moꝝ⁹ ⁊ sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝓstituit: neq; mulier nisi velato capite templū ingrederet. ⁊ ex sacris ordinibus bis in vbe habitis presbyteros xcē ⁊ octo. Episcopos vndeci creat. Scripsit ⁊ res gestas petri: maxīe vo eⁱ⁹ cōtentionē cū symone mago. qui cū demones effugaret: mortuosq; ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cui⁹ filiā a demonib⁹ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kl... crobris in vaticano iuxta petri corp⁹ sepelit. cū sediſſet in pōtificatu annos vndecim mēses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopū ostiēsem in ostiā trāstulisse: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Anno mundi. 5284. Anno christi. lxxx.

CLetus papa natione roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus mun⁹ inuitus suscepit. licet doctrina moꝝ⁹ ⁊ dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄s optim⁹ atq; sanctissim⁹ qui nihil p̄termisit. qđ ad augendā ecclīam dei ptineret. Quā cū optime ꝑ tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri viginti quinq; pb̄ris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud bti petri corp⁹ in vaticano quinto kal' Maij. Et primus: vt aiunt: līs aplicis salutē ⁊ aplicā benedictionē scripsit. Fuit aūt tpib⁹ vespasiani ⁊ tuti a cōsulatu vespasiani septimo ⁊ domitiani quinto vsq; ad domicianū ⁊ ruffum cōsules vt Damasus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aūt hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Bartholomeus apostolus

BArtholome⁹ apl's vn⁹ ex senatoribus celi. us post aduentū spūssancti postq; in lycaonia ⁊ india xp̄i euāgeliū predicasset. in albanā maioris armenie vbē venies cōfestim tēplū vbi deus ascaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultoribus⁹ suis respōsum prebe ret: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rūsum habuerunt ob ingressum bartholomei coꝝ deus catbenis ligatū vt loq̄ nō valeret. ⁊ vt eū oīderet alt. capilli eⁱ⁹ nigri ⁊ crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe barba plixa. hūsq; paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qđ p singlos angulos gēmas hz purpureas cercies flexis genib⁹ p diē orat ꝛc. Vbi euāgeliū predicās polemiū ipsi⁹ vbis regē ac reginā cū duodecī ciuitatib⁹ ad xp̄m cōuertit. ⁊ demonē deformē oīdit: ꝓter qđ pōtifices tēpli indignati. ipsum ab astiago fratre polemij sibi īfensissimo p̄mo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtrūcari fecere q̄ ad celeste gaudiū triūphū pegit. cui⁹ corp⁹ a fidelib⁹ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: postea ad lipparim delatū. iude beneuentū ⁊ vt alīq sentiūt demū romā trāslatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentib⁹: qui hierosolymā veniens audita xp̄i: diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

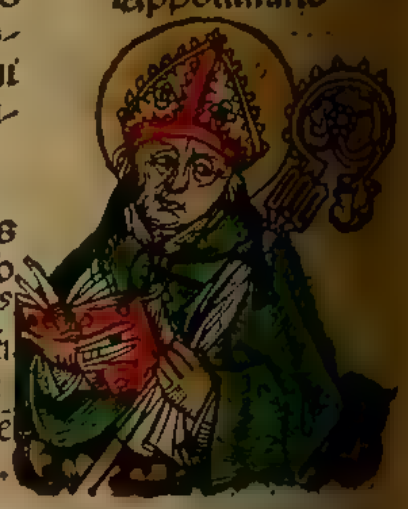

APpollinaris rauēnatus epūs sctissim⁹ vir ab aplo Petro ordinat⁹ rauēnas missus: seuis verbez flagellis sepe ꝑterit ⁊ senile corp⁹ ab impijs horrēd⁹ cruciatib⁹ lanīat. ne aūt fideles de suis vexationib⁹ trepidarēt signa aplica pfecit. puellā mortuā suscitauit. cecis visuz reddidit. muto loq̄lā. le ꝓsos mūdat. atq; portētū simulachrū vna cū tēplo ī terrā direcit. Tādē apō cādē vbē inter succedēcia tormēta gloriosuz ꝓsūmauit martirīū decimo sez kal'. augusti.

Galba vir antiq̃ nobilitatis: cũ ꝓgenies cesarũ in nerone defecit (qõ cui dẽtissimo signo apparuit. Augusti em sceptrũ e manib⁹ excussuz est) ne roni succesit nullo gradu ꝙtingẽs cesarũ domũ. In hiberia impator a militib⁹ creatus vbi neronis mortẽ cõperit: romã ꝓfestini venit septimꝰ roma noz impator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ꝛ iuri opaz dedit ꝛ vita prima insignis fuit: militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ ꝓsul. sepe ꝓcõsul frequẽter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. ocilis ceruleis. adunco naso. manib⁹ pedibusq̃ articulari morbo distortissimus vt necz calceũ ppeti. necz libellos euoluẽ aut tenere oino valeret. excreuerat in dexterio re latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiã hiberno añ lucẽ capere ꝙsueuerat: libidinis ꝓnus. verũ cũ oẽs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis rome ad lacu curcij cũ pisone nobilissimo adolescẽte quẽ in filiũ per adoptionẽ suscꝛperat iugulat⁹ est. Periit añ tercio ꝛ septuagesimo etatis anno imꝓij mẽse septimo. qui marcũ fabiũ quintilianũ insignẽ oratorẽ ex hispania romã duxit.

Otho octau⁹ romanoz impator patre equite matre humili: materno tñ quã paterno nobilioz: a prima adolescẽtia pdig⁹ ac ꝓcax: per grãz liuie auguste in cui⁹ domo creuerat: senatoz fact⁹. ꝙppe q̃ neronis familiaris fuerat: ꝛ olim cõsilioz particeps: inter tumult⁹ cedesq̃ inuasit imperiũ. Cũ añ ci uile bellũ cõtra vitelliũ in germania imperatorẽ creatũ molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs superioz fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiã. tercio ad castorẽ. quarto apud bebriacũ superat. vnde rez desperatione sibimet manũ iniecit. Cũ vno sictu infra leuã papillã tractat. Irrupentibusq̃ ad primũ gemitũ. modo celans modo detegens plagam examinat⁹ est. ꝛ apud volateranã etrurie vrbem funcꝛus vt preceperat. xxx. ꝛ octauo etatꝭ anno. ꝛ nonagesimo ꝛ ꝙnto imperij die fuisse añ tradit. Statura modice ꝛ male pedat⁹: caluusq̃: mũdiciarũ vo pene multib⁹: quẽ alij predicat virũ fortissimũ ac rei bellice vnicũ imperatorẽ.

Vitellius nonus romanoz imperator familia magis honorata quã nobili romã veniẽs. puericiã primãq̃ adolescẽtiã capreis egit inter tiberina scoꝛta. sequẽti etate oib⁹ ꝓbris cõtaminatus. cato per augurandi: claudio per alee studiũ: sed aliquato neroni acceptioz. trũ itaq̃ principũ indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. ꝓcõsulatũ affrice. ꝛ curã operũ publicoz adnunistrauit. a galba deinde in inferiorẽ germaniã missus est. Castra vo ingressus nihil cuiq̃ poscẽti negauit ideo in veste domestica impator est ꝙsalutatus. ac imperio potitus in oem nequiciã seuiciã ꝛ ingluuiẽ ꝓlapsus est. Nam tante voracitat⁹ fuit vt sepi⁹ in die comederet: ꝛ vna cena suo iussu duo milia piscium: ꝛ septem miliã auiũ apposita sint. ferunt em cũ fuisse rubicũdissime faciei ꝛ obesi ventris verũ vbi coperit vespasianũ apud iudeã palestine ab exercitu imperatorẽ creatũ cuz legionib⁹ aduẽtare. primũ deponere imperiũ cõstituit: postea a quibusdã aiat⁹ sumptis armis sabinũ vespasianũ frem cũ flauianis in capitoliũ cõpulit: quo ꝙdem succenso oẽs cõcremati sunt. Supueniẽte vespasiano e cella pallatij per viã sacrã semi nudus ad scalas deducit vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit. Periit cum fratre ꝛ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus flauius decimus ro. impator. cũ rebellione ac cede triũ princꝛpum incertũ ac vagum imperiũ fuit. tandẽ gens flauia firmauit. Vespasianus aũt natus est in sannis vltra reatũ vico modico: quinquẽnio antequã augustus excederet. vxorẽ duxit flauiã domicillã ex hac liberos tulit titum ꝛ domicianũ ꝛ domicillã. hic ante demandatũ sibi imperiũ a claudio missus in germaniã ꝛ britaniã triciens cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortẽ ad capiendã iudeã ab ipso nerone missus. multa ibi strẽnue gessit certamina: ꝓ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui bellũ tito filio cõmendãs romã per alexandriã ꝓfectus est: vbi vrbem deformẽ moribus ꝛ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemẽtissim⁹ ac munificentissimus. qui principatu suscepto rempublicã ferme collapsam optime restituit. Templũ pacis perfecit. amphitheatrũ (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cõpactis firmisq̃ membris. vultu veluti nitentis. offensaruz minime memor. colligendarũ tñ pecuniarũ nimiũ studiosus: licet ꝙalieno non raperet. eis demiq̃ ad munificentiã vsus: expleuit enim censum senatoriũ: cõsulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̃ multas deduxisset colonias ꝓ fluxu ventris vsq̃ ad defectionem soluto imperatorẽ aut stantem mori oportere dixit. Dumq̃ consurgit inter manus sublevantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: ⁊ in passione cru-
cis soci⁹. Is primo fuit discipulus Johānis ba
ptiste: postea secut⁹ est ihm quē iohānes oñdit dicēs.
Ecce agn⁹ dei. Post aduentū spūssancti in achaiaz gre
cie puincia pfectus est. adhuc vespasiano imperāte:
cū scriptis euāgeliū pdicasset ⁊ in achaia plures ad fi-
dem cōuertisset. ⁊ pcipue maximillā egee pcōsulis p
uincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea com
pbēsus: post longā disputationē de xpo in carcerē tru⁹
dif. deinde a viginti satellitib⁹ grauissime cedif. ⁊ ad
vltimū in cruce sumib⁹ appendif vt longiorē cruciatus
sufferret. ⁊ cū popul⁹ seditionē mouit cōtra pfidē obni
xe rogauit: ne impediret martiriū ei⁹. Hā magister eo
rum in sua passione patiētiā exhibuit. Videns crucem
eā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpe xpi dedicata
es: ⁊ ex mēbris ei⁹ tāq̄ margaritis ornata. In cruce
aūt biduo viuens apparente demū circa eū splendo re
vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla
vo ipsi⁹ egee vxor cōfestim apli corp⁹ rapiēs optimo
loco cū aromatib⁹ sepeliuit. Cuius sane corpus vige-
simo constantij cesaris anno cū ossib⁹ beati luce euāge
liste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: ⁊
quidā ferunt q̄ nūc requiescit in ciuitate malfitana ve
rū eius caput postea papa pius ei⁹ nominis secūdus
e peloponesso romā auectū in beati Petri templo ma
xima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac plūs celeberrim⁹ natione hispanus hisdem tempori
bus cum in pcio magno esset galba pdicto cesare romam pductus: ibidē
scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq̄ grauis: qui
inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ causarū librum p
utilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus sententiam
vtinā liberoz nrozum mores nō ipsi pderemus. Infantiā enim statim delicijs sol-
uimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis
⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum
annis ferme sexcentis depditus stetisset. Postea a poggio florētino viro eruditis-
simo circa annum domini. 1414. in Constantiensi concilio in quodam monaste-
rio integer repertus. Atq̄ ita eius ope transcriptus ⁊ emendatus in italiam de-
latus est.

Thomas apostolus.

Thomas aplus qui didim⁹ dicit vel geminus: vn⁹
ex duodecim aplis fuit. Is dubitans de resurrec
tione xpi magis nobis pfuit (vt Gregorius ait) q̄ ma
gdalene credulitas: testis factus. non solum p auditum
⁊ visum: sed etiaz p tactū. Hic cū xpi euangeliū partbis
medis ⁊ persis: hircanis ac bragmanis pdicasset. etiaz
in indiā superiorem ⁊ inferiorem pficiscens multos cōuer
tit. Et migdoniā cantij cognati regis vxorē baptisans
xpo consecrauit. Ibidem quoq̄ multas adhuc extātes
ecclesias fundauit. Indeq̄ vt Crisostomus ait ad regio
nem magoz qui ad xpm venerāt adorandū deueniens:
eos baptizauit: ⁊ in adiutoriū fidei xpiane socios susce-
pit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proie
ctus: illesus tñ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum
solis vt adoraret: aplus genub⁹ flexis ait. Adoro dñm
meū ihm xpm: pcipioq̄ tibi qui ibi latitas vt simulacrū
cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab
eis lanceis pforatus martyrii coronā pmeruit. Cuius
corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum
est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō af
fuerit ⁊ postea veniēs de eius corporis ⁊ aie assumptio
ne dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cin⁹
gulum suum dederit in testimoniū huius: apocriphum
est. Licet credibile sit cingulū eius haberi i terris quod
prati populo ostendit.

Matheus apostolus

Matheus apl's vocat⁹ a xp̄o in theolonio ex publicanis actibus apl'us ⁊ euāgelista factus clarissimus. ⁊ ipse post dn̄i ascēsionē euāgelio christi ī iudea predicato: cū ad gētes exteras transire statuisset: ī ethiopiā p̄mus euāgeliū hebraice scripsit: ꝓ iudeis cōuersis ad fidē: qō quidē frībus ⁊ maxīe barnabe cōdiscipulo a quo recedebat in sui memoriā reliquit. In cui⁹ principio christi incarnationē in medio predicationez ⁊ ī fine et⁹ passionē ostēdit. Qō quidē barnabas apl's ad predicationis officiū p diuersas pagrās ciuitates secum referebat: ⁊ super egros ponebat: qui oēs cōfestim sanitatis bn̄ficiū cōsequebant. In ethiopiā mathe⁹ trāsiēs totā ferme regionē illā pcurrit predicando atq; innumeros ethiopus pp̄los christi iugo subdēs: ⁊ ethiopū gentē ablutā fonte baptismatis de fusca formosam reddidit: christi fundauit ecc'lias. Cū aūt epigeniā nobilē virginē cū ducētis virgīb⁹ christo ꝓsecrasset a rege speculatore misso ad perdēdū dei apl'm. Qui celebrata missa eleuatis ī celū manib⁹ iuxta altare īmerso a tergo gladio eū occidit: ⁊ martyriū passus est vndecio kal'. octobris. Rex morbo elephātie corrept⁹ vite tedio seipsuz interfecit. apl's p visū populū admonuit vt epigenie frēm regē cōstitueret. q̄ postea. 70. annis regens ecc'lias erexit ⁊ ethiopiā xp̄ianissimā effecit. Eunuch⁹ quē phillipp⁹ baptizauerat deinde gubnacla ethiopie suscepit.

Processus ⁊ martinian⁹

Processus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro ī carcē baptizati ⁊ ipsi cū nerōis iussu ostensionē: eculeū: flāmas fusces: scorpionesq; ꝓpessi fuissent: nouissime sexto nōs Julij martirio coronati sunt. Here⁹ q̄z archela⁹ frēs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sūt. Filij mō torpet⁹: torquat⁹ ⁊ secūdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cōfessores apud hispanias martyrio coronant. Naracus preterea affricani patricij romani filius a bt̄o lino baptizatus. marcellus quoq; ⁊ apuleus ⁊ alij.

Tecla virgo

Tecla v̄go preclarissima pauli apl'i discipla postq̄ ꝓ cōfessiōe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormēta ptulisset cū de iconio seleuciā veniret. 9. kal'. octob. ī pace q̄euit.

Judas qui ⁊ Tadeus apl's

Judas q̄ ⁊ thadeus symonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo fili⁹ ⁊ xp̄i apl's Js p̄mo post aduentū spūsscti in mesopotamia ⁊ ī inferiori regione pōti christi euāgeliū predicauit: ⁊ efferas ⁊ indomitas gētes q̄si beluarū naturas sct̄o dogmate mitigauit. Deinde simul cū symone apl'o in persidē ꝓfecti sunt ⁊ vt ecc'liastica historia habet ad abagarū regē venit in edissa ciuitate qui epl'az ad xp̄m añ passionē et⁹ p̄scripsit cui xp̄s scripto rn̄dit: q̄ cū irremediabili corpis morbo tenebat quē cū ab infirmitate liberasset deinde cū symone apl'o martyriū cōpleuit. Sepultus i netri armenie vrbe: cui⁹ festiuitas quinto kal'. nouembris celebrat. Scripsit aūt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet.

Diascorides

Diascorides medicus grecus ⁊ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arboꝝ lapidū aromatū accuratissima doctrina cōscripsit: imo vt de seipso testat: quecūq; (inqt) posui nō ex opinione aut fama cognui: ꝑ ex electione ⁊ experimēto didici: de quo etiā Plin⁹ mentionē facit.

Symon apostolus

Symon cleophe filiꝰ ⁊ dñi nr̄i ihu xp̄i apl̄s ac cōsobrinꝰ: appellatꝰ chananeus germanꝰ thadei fuit q̄ dictus est iudas. Zelo dñi feruēs par in cognomēto patri cui in sorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat postēq̄ circuquaq̄ xp̄i euāgeliū p̄dicasset ⁊ ex p̄sensu apl̄oꝝ post martyriuꝫ iacobi apl̄i hierosolimitanā rexit ecclīaꝫ. Cū aūt centesimū ⁊ vigesimū ageret annū ⁊ ad simulachrū solis cū iuda apl̄o p̄ductus fuisset vt ostēderet ea plena esse demonib⁹ p̄ceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cōfregerūt. Qđ pontifices videtes in apl̄os irruerūt eos trucidātes. Et vt alij hūt apđ attici cōsularē ab hereticis accusatus qđ xp̄ianus esset post multa ⁊ grauissima supplicia: iussus est simili quā dñs ꝑtulerat passione vitā finire: oībus admirantibus q̄ tam senex id crucis supplicū pati potuisset. alij symonē cleophe filiū epm hierosolyme fuisse attestant. Verū passus est quinto kalēdarū nouēbris. quo etiām die festū beati Jude apl̄i eius simili honore celebrat.

Petronella

Petronella virgo sacratissima diui petri apl̄i filia ⁊ quidē pulcherrima ꝺe volūtate petri febribus laborabat a discipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: ⁊ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̄cepit tm̄ vt eis ministraret deinde rediret ad lectū. Ut vbi in tumore dei pfecta esse cepit: sanitatū remedia a patre recepit. Eaꝫ q̄ppe cū flaccus comes inuitā cōugio sibi sociari vellet: triduī inducias postulauit: q̄ in tpe ieiunijs ⁊ oꝛonibus vacās tercio die statim vt xp̄i dñi nr̄i sacrim a scō nicomede p̄sbytero accepit emisit spm̄. Quāobrem flaccus videṡ se frustra delusum euestigio felicolā eius socia ⁊ nicomedē p̄sbyterꝫ varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius diei celebritas vltima ꝺaij obseruat.

Lazarus marte ⁊ marie magdalene sororꝫ germanus ⁊ massiliēsis epꝰ. quē dñs noster ihs xp̄s a mortuis suscitauerat: ⁊ ipse terciodecimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiā soror martha nō lōge post p annū eīm in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quā

Lazarus

beat⁹ frōtin⁹ sepulture tradidit. in q̄rū venerabilē mēoriā nō lōge a bethania postea ex/structa fuit ecclīa. vbi (vt diu⁹ ait hieronim⁹) e vicino dom⁹ eoꝝ cōseruabat. Marcella vo ei⁹ pedissequa ꝓscripsisse vitā ei⁹ dr̄: q̄ postea i sclauoniā pergens: ⁊ plēs ad fidē ꝙuertēs: p⁹ decē ānos a dormitiōe martheī dño q̄euit bui⁹ q̄ppe sctīssimi viri lazari ⁊ sororꝫ reliq̄e apđ vrbē massiliā p̄capuo venerant obsecꝺo. ei⁹ festiuitas. i 6. kal̄. ianuarij celebrat.

Mathias apostolus

Mathias apl̄s natiōe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̄ post ascēsionē dñi ab apl̄is sorte i eoꝝ nūero fuit electꝰ. sicut lucas in actib⁹ apl̄oꝝ ꝓtestat⁹ est. ⁊ post aduētū spūssancti iudeā i sortē accepit p̄dicationi ⁊ miraculis insistebat. Narrāt certi ex historia ei⁹ q̄ treueris cē debet. q̄ mathias i lege dñi erat doctissimus: corpe mūdus: aīo p̄udēs: i ꝓsilio ꝓuidus: i sermone expeditꝰ iudei ei aduersātes: eū de blasphemia accusabāt ō duos statuerī q̄ eū lapidib⁹ oppeterēt: a q̄dā aūt inf bec tormēta securi p̄cutit: extēsis manib⁹ spm̄ deo reddidit. Cui⁹ corpꝰ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ treueris trāslatū ferūt. Eius aūt natale. vj. kal̄. marcij celebrat. Licet de tpe ei⁹ martyrij varie referant suie. Certū tamē est eū in locū iude scariothis substituꝰ ab apl̄is fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Lucas euãgelista

LUcas euãgelista xp̃iq̃ discipulus natiõe syrus ex anthiochia arte medicus ꝛ grec᷑ bñonis nõ ignar⁹: sectator pauli ap̃li: ꝛ oĩs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: sine vllo crimine fuit: hic cũ duo intellexisset esse euãgelia p matheũ quidẽ in iudea: ꝛ marcũ in italia. ꝛ ipse instigãte spũsancto in achaie ptibus put a paulo dr dicerat suũ ꝓscripsit euãgeliũ: de q̃ paulus. Ad hebreos. Misim⁹ inq̃t cũ illo frẽm cui⁹ laus ẽ i euãgelio p oẽs ecclias. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus charissim⁹ meus. Suũ tñ euãgeliũ nõ mõ ab ap̃lo pau lo didicerat: ꝫ etiã a ceteris ap̃lis vti narrat. sicut tradiderũt nobis q̃ ab initio ipsi viderũt: ꝛ ministri fuerũt bñonis: ferũt etiã eũ a btã dei genitrice maria (cuius familiaritate vsus fuerat) edoctus fuisse. Hic etiã cũ picture artis edoctus eẽt: ꝓter ꝓuersationẽ quã iugiter cũ btã virgine habuerat (vt scribit Damascen⁹) ei⁹ imaginẽ pluries depinxit. E q̃bus nũc rome due pbibent: quarũ vna apud sanctam mariã de pp̃lo maxia veneratiõe custodit. E õscripsit ꝛ actus ap̃lor᷑ put ipe viderat. Cuiq̃ q̃uor ꝛ lxx. annis sine vxore pmãsisset in bithinia. i 8. die octob. die obijt. Cui⁹ ossa vigesimo ꝓstãtij anno ꝓstã tinopolim trãslata fuerũt. nũc padue i basilica scte instine quiescũt.

Euax rex

EUax arabũ rex insignis pbs ꝛ medicus ꝛ rhetor tẽpestate hac floruit. Qui int ce tera sue doctrine opa: volumẽ de medicinis optimũ a se cõpositũ neroni trãsmisit. in quo nõ solũ herbarũ medicinaliũ: sed ꝛ lapidũ spẽs voĩq̃ colores: ac q̃bus in regionibus valeãt repiri scripsit. de quo etiã plin⁹ meminit. Vectius q̃z valẽs alter medicus grecus, messalie adulterio nobilitatus: multã nactus potẽtiã rome ĩ medicinis nouã sectã instituit: ꝛ se tam veteribus q̃z nouissimis effrenata temeritate preposuit. Ypocratẽ supplãtauit. ipsum tñ Galienus ignorãtissimũ fuisse ostendit.

Maria magdalena

MAria magdalena insignissima xp̃i ap̃la ab adolescẽtia sua (ut sacra ei⁹ bz historia) cũ eẽt cũctis puellis pulchritudine p̃lata: ex marthe sororis lazariq̃ germani sñia ĩ magdalũ castellũ marito tradita fuit. Bz ꝓsertim voluptatũ fallacia vanaq̃ letitia seducta: hierosolimam petijt: magnasq̃ opes p̃monij inter le diuidẽtes: marthe herbania castellũ ꝓpe hierosolimã ei castrũ magdalũ a q̃ nomẽ sortita ꝓtigit. Lazaro aũt militie vacãti ps ñõ modica: hierosolimor᷑. hec q̃ppe genet᷑ fuit ĩmemor peccatrix euasit. verũ dño ibu p̃dicãte culpas suas punire cepit ꝛ ad eũ i domo symõis leprosi ꝓuiuã tẽ venit: ad pedesq̃ ei⁹ retro accessit: vbi vberti lachrimas effudẽs pedes lauare cepit: ꝛ capillis capit᷑ sui tergẽs exoscu labat: vngẽtoq̃ p̃ciosissio vngebat (vt sacra bz historia) dñs ad illã inquit O mulier remittunt᷑ tibi pcã tua vade ĩ pace. deinde xp̃o q̃ad vixit ardẽti ssime adhesit. Eius q̃z dilectiõe lazarũ frẽm quadriduanum a mortuis suscitauit. Optimãq̃ pt̃ẽ (eo testãte) elegit post dñi ascẽsione diuino nutu massiliã venit: deniq̃ diuine cõtẽplatiõi auida: asprimã beremũ petijt in loco diuinit⁹ p̃pato: trigita annor᷑ spacio hoĩb⁹ incognita mãsit vbi nec aq̃z fluẽta: nec arbor᷑ solacia ꝛ q̃libz die septẽ horis canonic᷑ ab angel᷑ ĩ ethera eleuabat᷑ ꝛ celestiũ agminuz gl̃iosos ꝓcent⁹ corpalib⁹ etiã aurib⁹ reficiebat᷑. vñ dieb⁹ singulis bis suauissimis sanctaꝛ ꝓcuiuijs p eosdẽ angelos ad xp̃iũ locũ ide reuocata alimẽt᷑ corpalib⁹ nullaten⁹ indigebat. tãdẽ reuelata p b ẽmitã maximino epo q̃ cã dñica die in aurora cũ de corpe migratura eẽt expectauit q̃ appẽs duob⁹ cubit᷑ a terra eleuata ĩ medio ãge lor᷑ multo lumine circũdata ſũpta eukaristia cũ lacrimis spm̃ deo reddidit vndecio kal᷑. auguſti.

Anno mundi. 5294. Anno christi. 94.

CLemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre faustino domiciani tpib⁹ fuit: post cletū pōtificē sedit annis. 9. dieb⁹. 10. q̄rtus igit erat rome episcop⁹ post Petrus. tametsi plerīq latinoꝝ secundū putauerūt. vt ex epla ad beatū iacobū hierosolimitanū epm nussa constat. Cletū hic oīm modestissim⁹ Linū t Cletū sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina t religione ac pietate insignis haberet epas ecclie nōie edidit. Deinde ecclām romanam institutis t moꝛib⁹ cōfirmatur⁹. cōstituit ne quis vnq̄ epūs absente diacono celebrare presumeret. Vetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumeret. t regiones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xpi quotidie traducebat. Quāobrem. P. tarquin⁹ sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traiani in christianos concitat cui⁹ imperio in insulā clemēs reportat: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmoꝛa damnatoꝝ inuenit. Cum ibi aque penuria laboꝛaret quā sexto miliario repetebāt clemēs populi necessitate cōmotus collē haud lōge positū ꝓscēdēs agnū vidit: sub cui⁹ dextro pede fons diuin⁹ abūdantē aquā scaturiebat: q̄ qdē t recreati oēs sunt: t mlti ad fidē cōuersi vn mot⁹ traian⁹ satellites quosdā misit q̄ alligata collo ei⁹ anchoꝛa eū decimo kal. decēbꝛis i mare pieceꝛūt. cui⁹ sacratissimū coꝛp⁹ nō multo post ad lit⁹ delatū est atq̄ eo loci sepultū vn fons emanauerat: ea⁹ in moꝛte dies. xxij. sedes vacat:

Anno mundi. 5303. Anno christi. 104.

ANacletus natione grecus patria athenien sis antiocho patre nat⁹ Clemēti in pōtificio succedit Nerue traiani tpib⁹. hūc Eusebi⁹ pretermittēs dicit ipsuꝛ esse cletū. Damasus tñ in cronica sua cletū ab anacleto patria t genere moꝛtis differre ostēdit. Nā clet⁹ natione roman⁹ sub domiciano. Anaclet⁹ vo athenīēsis sb traiano moꝛit. Hic aūt t mēoꝛiā Petri cōposuit. t secꝛsuꝛ a plebe loca vbi martyres sepelirent assignauit. t sacris ordinib⁹ semel mense decēbꝛi habitis presbyteros q̄nq̄: diaconos tres: epos diuersis in locis sex numeꝛo creauit. Hꝛ t institutis t moꝛib⁹ romā ecclias ꝓfirmatur⁹. Cōstituit ne epūs a pauciꝛib⁹ q̄z a tribus ordinaret epis: simplex vo sacerdos ab vno epo. t ne epūs alienos sbditos ordinare pūmet. Tādē sb traiano pncipe vltio supplicio pempto vacat epat⁹ dieb⁹. 13. sedit aūt annis. 9. mensib⁹ duob⁹ dies. 10.

EVaristus papa natione grecus: patre iudeo nōie iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus t integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: t septē diaconos in ordinē redegit: qui custodirent epm predicantē pter stilū veritatis idē cōstituit ne plebis in epm accusatio reciperet. Vetuit clādestina mrimonia: t vt sponsus t sponsa a sacerdote benedicerent. Ordinationes ter habuit mense decembꝛi: ac presbyteros sex: diaconos duos: epos p diuersa loca numeꝛo quinq̄ creauit. Benigz vt quidā tradūt martyrio coꝛonat vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum i christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensib⁹ decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati Petri coꝛpus vj. kal. nouembꝛis. Vacat tum sedes dies. xix.

Johannes missus in oleum

DErsecutionē secūdā christianoꝝ Domicianus. xij. sui imperij anno post neronē in christianos exercere cepit. in qua t iobānes aplus t euāgelista a domiciano impatoꝛe romā adductus post immissionē in olei ferentis doliuz ex quo illesus exiuit: in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex soꝛoꝛe neptis: quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat: sub hac persecutione in pontiā insulā depoꝛtata: longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina t theodoꝛa atq̄ alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est Hermocoꝛas quoq̄ aquilegiensis archiepiscop⁹ diui marci discipulus cū multa genera penarū expertus fuisset: ad vltimum cum foꝛtunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriū compleuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiq̄ sunt inter ceteros Cletus t Anaclet⁹ apostolici t alij quoq̄ multi.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens

Anacletus

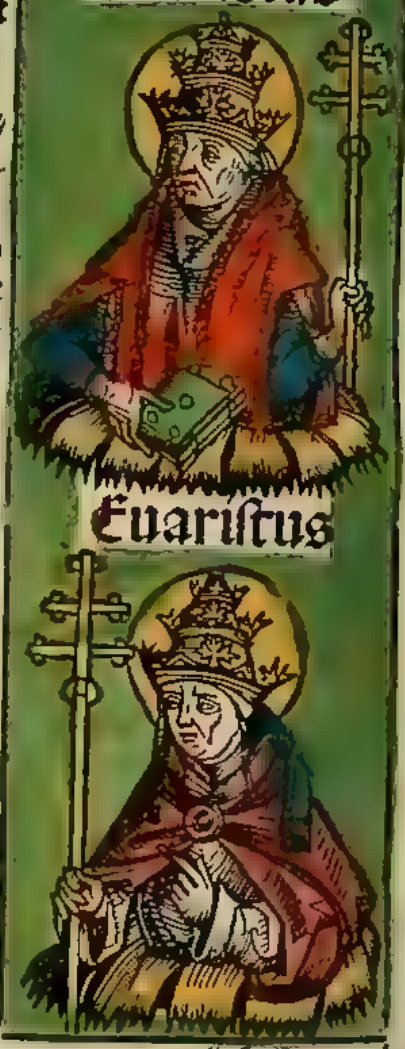

Euaristus

TItus prim⁹ vespasiani fili⁹ vndecim⁹ romanoꝝ impator: patre defūcto im/perare cepit: vir certe natura benuolētissim⁹. virtutē aūt tm filij vespasia/nus tanti semp fecit: vt tumultuantib⁹ quibusdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut nemīnē aut filiū impio potaturū: ⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi tutus amor ⁊ delicie humani generis haberet. Nam ⁊ eloquētissimus in pace ⁊ fortissim⁹ in bello: ⁊ clementissim⁹ in delinquētes est habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicq̄ negaret: hoc cū reprehenderēt amici: rīdisse fert nemi nē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit ⁊ illud: recordat⁹: q̄ nihil cuiq̄ muneri dedisset: amici die pdidi. Qui ⁊ latine greceq̄ lingue peritissimus fuit. Ideo ascanīj pediani viri doctissimi familiaritate delectat⁹ est. Hic capta iu/dea euersis hierosolimis: tēploq̄ solo equato: ad sex centa milia hoīm interfecta referunt. licet Joseph⁹ in eo bello captus vndecies centena milia ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captaq̄ ad centū milia ac publice venundata. Deuicti iu/deis triūpharūt pater ⁊ fili⁹ eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cuius triūphi monimēta rome adhuc extant. Insculpta q̄z candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa p⁹ biennīū ⁊ menses duos dieq̄. xx. quā successerat. Altero ⁊ q̄dragesimo etat⁹ anno: delatusq̄ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte orbati oēs essent.

DOmicianus titi frater ⁊ vespasiani fili⁹ duodecim⁹ romanoꝝ impator: inf/icia principatus quotidie sibi secretū horarīū sumē solebat nec q̄cq̄ am/plius q̄z muscas captare ⁊ p̄acuto stilo cōfigere: vnde quidē pdiens interrogat⁹ esset ne quispiā cū cesare. Rīdit p iocum ne musca quidē. Heroni q̄z aut gallicu/le similior quā patri vespasiano aut fratri moderatior tm primis annis est habi/tus: mox in ingentia vicia prupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: mul tos ex nobilib⁹ interfecit: plerosq̄z in exiliū misit. Plurima tm amplissima opa in cendio absumpta restituit: sed oia sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini auto-ris mēoria. Jus q̄z diligēter ⁊ industrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio absumi/tas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. demū criminib⁹ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomīē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt se dīm ac deū vocari scribi coliq̄ iusserit. Tādē diuina su pueniēte vltione a suis interficit in cubiculo: hui⁹ vo cadauer p vespiliones de/lātū ignominiose sepelit ānno etat⁹ sue. 45. impij octauodecimo. Statura fuit pce ra. vultu modesto. ruboriq̄z pleno. grādib⁹ oculis. pterea pulcher maxie i iuuenta.

NErua tredecim⁹ romanoꝝ impator post domicianū impator electus: iā senio confectus. Jis moderate vite: tum publice tuz priuate princeps. equissimū se atq̄ vtilē rei publice p̄stitit. hic suscepto impio cū oia ipsi⁹ impij sceptra: ex p̄de/cessoris tumultu offendisset: se equissimū atq̄ vtilē oīb⁹ p̄stare conatus est vnde ei⁹ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vñ multi ab exilio re-diere. plerisq̄z vo bona sua quib⁹ antea spoliati fuerant hui⁹ beneficio recepe. ve/rū post primū sui principat⁹ annū cū iam senio p̄mereret ⁊ mors instaret. reipubli ce cauens traianū principē in filiū p adoptionē accipiēs: secūdo ⁊ septuagesimo etatis anno morit. Imperij vero sui anno primo ⁊ mense quarto. cui⁹ corpus i horris salustianis sepelientes inter deos (ex senat⁹ decreto) retulerunt.

TRaianus genere hispan⁹ cognomēto vlpi⁹ crinitus: decim⁹ quart⁹ romano rū impatoꝝ: imperū accipiēs post neruā: militari gloria vbanitate ⁊ mo/deratione oēs principes superauit. Nā fines imperij longe ⁊ late diffudit. Germa/niā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Daciam ⁊ multas transdanubiū gen tes imperio romano subegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ⁊ ti-grim puincias fecit: vsq̄ ad indie fines ⁊ mare rubrū accessit. Denicq̄ vbiq̄ ter rarū ita se equalē oībus p̄buit: vt vsq̄ ad iustiani tpa in creatione p̄cipū sit ac/clamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea vo tante comitatis ⁊ hu manitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vi-cio daret: vnde dictū illud imperatore dignū pdijt. Talem priuatis imperatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aūt diuicias facultates: p̄mia bene merentib⁹ eque distribuit. Nihil in vita agens: qđ ad cōmunē vtili tatē nō pineret. hac tanta gloria bello domiq̄z parta: apud seleuciā isaurie ciui-tatē p fluxu ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: ⁊ in vrbe sepulta vrna aurea in foro qđ ipse struxit sub colūna coclide que adhuc cernit: cuius altitudo. cxl. pedum.

Thimotheus

Thimothe⁹ pauli apli discipul⁹ ephesi eps filius vidue fidelis. patre ñ gen tili ab eo ordinat⁹. post multos p̄ christo agones martirio coronaf. Sunt ñ qui dicāt eū sub nerone passum. Cui duz torq̄ret duo angeli apparuere dicen tes. Erige caput in celū ⁊ vide. qui vidit celos aptos ihesum coronā gēmatā te nentē atq; dicentē sibi hāc de manu mea accipies. Mō ut quidā noīe appollinar vidit se baptizari fecit. qua p̄ter preses ambos decollari iussit. Ad hunc paulus e laodicia duas scripsit epl̄as.

Titus similiter pauli apli discipulus cretensiū eps postq; predicationis offi cū fidelissime exercuisset. beatū finē adept⁹ est. cui Paul⁹ ex nicopoli scpsit epl̄as. Crescēs ꝙs Pauli discipul⁹ q̄ suptoribꝰ diebꝰ p galliā trāsitū faciēs mul tos vbo p̄dicationis ad fidē xp̄i cōuerterat: tandē ānto kal. Julij in pace q̄uit.

Dionysius

Dionysius ariopagita p̄bs clarissim⁹ in hac psecu tiōe domiciana cū eleutherio presbytero ⁊ rustico diacono in parisio passionē merūt. q̄ cum a clemēte ro. pōtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gr̄a direct⁹ fuisset. ⁊ opus dñi cōmissuz ardenter egisset. a prefecto parisioz vbis noīe festennio. vna cū socijs nonage nari⁹ prius colaphisat⁹ cōsputus ac derisus ⁊ sup craterem ferreā positus flāmis nudus exten sus ⁊ alia tormēta passus fuisset: tandē genib⁹ flexis capite pcussus martirīū cō pleuit. deinde caput suū inter brachia portauit angelo duce ad locū vbi postea re quieuit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione dñi ihesu dixit. Aut de⁹ na ture patit aut tota mūdi machina destruet. Quē postea paulus apl̄s baptizatuz diligēter instruxit. ⁊ atheniēsiuz ep̄m ordinauit: vbi maximā regionis partē xp̄ia ne fidei subiugauit. Deinde in gallijs septio id⁹ octobris martirio coronat⁹ ci do ctissim⁹ haberet multa preclara reliquit scripta. ⁊ cū ceteris apl̄s (vt i libro de di uinis nominib⁹ ipsemet testat) dormicioni dei genitricis interfuit) postea cum au disset apl̄os Petrū ⁊ paulū a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a clemente ep̄o ordinatus vt premissum est.

Victorinus

Victorin⁹ sctitate ⁊ miraculis clarus emeritę vbis dignissim⁹ eps. is exvr be ad neruā principē tāq; christian⁹ adduct⁹ statim iussu ipsi⁹ capite deorsuz suspēdit in loco vbi putētes ⁊ sulphuree aque emanabāt. vbi cū p triduū id mar tyrij genus p̄ noīe ihesu christi cōstantissime pertulisset. nonis septēbris glorioſe coronatus migrauit ad christuz. Sub nerua ꝙs impatore eunces ⁊ marcus passi sunt. Aurelianus em̄ spōsus domicille cū intelligeret eā plus diligere. hos sacōs p̄ter fidem ⁊ virtutē eoz ⁊ nereum ⁊ achileū iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quasi seruos p singula predia sua diuisit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oībus gracioſi essent ⁊ miracula facerent. Tandē ab aurelia no diuersis penis occisi sunt. xvij. kal. Junij.

Johannes apl̄us ⁊ euangelista

Johānes apl̄s ⁊ euāgelista iacobi maio ris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria salo me christi ibu predilectissim⁹. in minori etate ad discipulatū ascit⁹ est. hūc virū sanctissimū vsq; ad traiani tpa pueniſſe ferūt. qui cū asia nas erexisset ecclias: nouissim⁹ oīm scripsit euāgeliū. ⁊ ea q̄ a matheo marco ⁊ luca con scripta fuerūt cōfirmauit: ferūt ⁊ ob eā rem a iohāne postremo factū. quo ebionitarū do gma ꝓsurgēs infringeret q̄ asserebāt ⁊ impu denter quidē xp̄m ante mariā nō fuisse. eius em̄ diuinā naturā Johānes explicat In pri cipio erat verbuz ⁊c. Scripsit ⁊ alia multa. tuz vero apocalypsim relegat⁹ a domiciano i pathmon insulam: quo postea interempto ⁊ act⁹ ei⁹ ob nimiā crudelitatē a senatu rescissis impante nerua ephesuz rediit. ibiq; vsq; ad traianū principē ꝓsilio ⁊ scriptis ecclias su stentās: senio cōfectus sexagesimooctauo p⁹ passionē xp̄i anno in dño quieuit. Cū em̄ no nagīta eēt annoz dñica die a p̄mo pullozū cā tu intrās eccliam: ⁊ pplo p̄dicās eam fouea q̄drata qua i eccl̄ia fieri iusserat intrās: luce i mēsa apparēte vt videri nō possz: q̄ recedēte fouea plena māna scaturiēte iueta e nec rep⁹ tū ē corp⁹ ei⁹. liber aūt apocalipb⁹ (vt diu⁹ hie ro. scribit) tot hz sacra q̄t vba i q̄b⁹ latēt mire

PErsecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augebat̄ mirū īmodū xp̄iana respu. Traianus ls singularis iusticie ⁊ humanitatis p̄nceps esset decimo impij sui annoꝝ quoꝝūdā malignoꝝ delatione ꝓuocat⁹. verit⁹ ne ad detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā ꝓsecutionē in xp̄ianos ꝓcessit qua quidem multi interempti sunt. At vo plinius secūdus qui tum ꝓuinciā gubernabat. misericordia ob multitudinē interēpto rū mot⁹ ad Traianū scribit. Innumera hoīm milia quottidie obtrūcari. in q̄bus nihil oīno sceleris deprehenderet. vt aliquid cō romanas leges offenderet: nisi hoc solū cō ante lucanos hymnos xp̄o cuntes canerent deo. adulteria vo aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde ꝓmotus traianus rescribit christianos q̄dem nō esse requirendos: oblatos tn̄ puniri oportere.

Ignacius episcopus

IGnati⁹ epūs anthiochie eccl̄ie tercі⁹ post Petrū epūs. bti Johānis euāgeliste discipul⁹ sub hac ꝓsecutione cū multis annis rexisset eccl̄ias a traiano īantiochia capt⁹ ⁊ dānatus ad bestias. dum romā a satellitib⁹ traheret quos dece leopardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere oīone vel lr̄is in fide ꝑfirmabat. Hic inquies vt ih̄m xp̄m inuenīā. ignis: crux: bestie: cōfractio ossiū: ⁊ tocі⁹ corpis ꝓtentio ⁊ tormēta diaboli i me veniāt dūmodo christo fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xp̄i suis inqt. dentib⁹ bestiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniar. Hic cū sup montē quendā staret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ ꝓmot⁹ ⁊ ipse in eccl̄ia cātari instituit. Mariā q̄s in plurib⁹ quas ad eā scripsit epl̄as christiferam salutat. Mortuꝰ aūt martyrio vndecimo anno Traiani cuiusq reliquie antiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustachius

EUstachi⁹ cognomēto placidus: ipsi⁹ Traiani militū magist⁹ hac seuissima tēpestate vna cū vxore Theospita nec nō ⁊ filijs coꝝ agapito ⁊ theospito. 12. kal. octobris ꝑ xp̄o martyrio coronati sunt. quoꝝ mirī leguntꝰ act⁹ de cōuersione eoꝝ. Cū princeps militie esset ⁊ venationi opam daret vidit cerū pre ceteris pulchritudine cū insecut⁹ ⁊ i loco sublimi ceru⁹ se fremasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

HErmes q̄s roman⁹ ciuis ⁊ illustrissim⁹ vrbis p̄fect⁹ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac sorore theodora atq; mille ducētis q̄nq̄ginta ei⁹ suis ⁊ eoꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. sub hac ꝓsecutiōe cōprehēsus p̄mo carceri mācipat̄. deinde ce dēte gladio. 5. kal. septēbris martirij glīaz cū oīb⁹ p̄dict⁹ ⁊ alijs plūmis est adept⁹

Josephus

IOseph⁹ iude⁹ dict⁹ flauiꝰ sacerdos ⁊ mathatie eius gēnis sacerdotis fili⁹ historic⁹ q̄dez celeberrim⁹ multaq; rez gnarissim⁹: dux belli iudeoꝝ impantib⁹ p̄dictis nerone ⁊ reliqs a vespasiano ⁊ tito ei⁹ filio iudea acq̄sita capit̄. ⁊ in futurū honestā deducit̄. vir sane bonus ⁊ egregi⁹ q̄ de xp̄o optime sensit. Is igit̄ bello captus ac vita donatus cō ⁊ mortē neronis. ⁊ vespasianū impatorē breui futuꝝ predixerat. qō ⁊ factū est: propter qō idē vespasian⁹ eū ab oī seruitute liberauit. romā deinde ꝓduct⁹ tuꝝ ciuitate tuꝝ flauia familia donatus est. Ubi cū eisdē impatorib⁹ p annos quindecim feliciter vixit. In q̄bus cū singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. p q̄bus ⁊ statuā (vt diuus refert hieronym⁹) rome ꝓmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiq̄tate iudeoꝝ ab exordio mūdi vsq; ad bellū iudaicū. Et alios duos aduersus apionē grāmaticū: atq; alia post se reliq̄t scripta Que oīa a ruffino aglegiēsi in latinā linguā trāslata postea fuere. Et cū nat⁹ iosephus hic etiā q̄n xp̄s crucifixus fuerit, vixit vsq; ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome gloriosissime decessit.

Statius

Marcialis

P. Stati⁹ neapolitanus sellis tn̄ epirotico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ libū de achillis infantia. Itē siluarū libz ꝓ q̄bus rure albano donat⁹. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

Stella

MArcus valeri⁹ marcialis in hispania bilbilim patriā habet rome ob ingenij sui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is sub traiano senio cōfectus in patriā rediens obijt.

STellā quoq; patauinū poetā nō ignobilem cum bis clarūisse ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

Juuenalis

IUuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an filius: heres tn̄. hic cū tpa figurate notasset. statim p honorē militie quāq; octogenarius vrbe sūmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atq; ioculari delicto par esset. Uerū intra brevissimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vsq; ad nerue tpa deuenit.

Metis vetustissima clarissimaq; gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vrbiū circūpo sitaq; q̄si media mater tnus ciuitatū. ab aq̄lone em̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunū habet: t ad orientē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄s ppli inter belgas finitimi treuer tulēsibus t tribocis hodie argētinensibus bos metenses esse constat. Metis vo nomē a metio sortita est. Is m̄ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit. Suffectus ederat nomen cui metius vrbi. Cuj ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias obtinerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maioreq; ambitu menibus circūdedit. Illā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm p vicina oppida: pq; vicinas vrbes in ciuitatē ipsaj sūmo gaudio reduxit. Eiq; nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicat met⁹ vrbē: ferunt t aliq̄ diuidunū hoc est montē deoj dictā. A septētrione enī t occidente eminere cernit. Posita est hec vrbs i ripis moselle t salie ppl'o frequēs: t in potentissimā euasit ciuitatē episcopalej t a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape iā prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis gr̄a directo: sacrū xp̄i euāgelium suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman⁹: frater faustiniani: patris clemē tis pape: a beato petro baptizatus: cuj gallia diuersis errorib⁹ viueret cuj ep̄m ordinauit: ad hunc locum christo redimēdus delegit. Cū celeste presbytero: t felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe semoto oratoriū in honore diui petri p̄struētes. Cui gozzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in ve nationē rapiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs indita robore viriū fortissima: bellis t armis semp assue ta: rej opulentia ditissima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquisq; florētissima: pestifera in cōtagiōe pene deser ta fuit: cuj in loco statuto arenaj vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructuj ingēs draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē t orientalē ingressus cunctoj p̄hiberet. bea tus clemens sua virtute ac doctrina ppl'm ad cultuj diuinum p̄ducēs: p stolā suā hoc aial t oē virus pestife rum amouit ut deinceps locus iste ab imundis aialibus tutior reperiat: deinde eccl'iam sancti petri infra mu ros totius pōtificat⁹ dōnam cōstituit. inde p devotionē ppli optime ornata stephano dicata cathedralis or dinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā p̄fecit. extra muros oratoriū scti iohannis baptiste. In senio q̄s eccl'iam haud multuj ab vrbe distantē p̄fecit: ut liberius p̄tēplationi vacare posset: in q̄ t criptā fontēq; sa lutiferuj fecit. Et aī ostiū arā in honore sui preceptoris diui petri apl'i: t cuj hunc locuj a sordibus maxi mis dño acquisisset t eccl'ie metensi bono regimine p̄fuisset annis q̄nq; sup̄ viginti t mensibus quatuor nono kalendas decembris spm̄ deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

Suetonius tranquillus historicus ⁊ causidicus ac epl'ar magister: natione romanus ex patricia gente natus his tpibus apud romanos in p̄cio fuit. Deinde sub adriano principe carus ⁊ acceptus magne auctoritatis extitit: eo q̄ plinio nouocomensi multa benuolentia coniunctus fuerit. Hic cū eloquentissim⁹ esset vir: p̄clarū opus de .12. cesarib⁹ predictis edidit. In quo ⁊ mlt̄as historias ⁊ annales veterū replicauit. Sed ⁊ de viris illustrib⁹ elegāti stilo librū scripsit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus est imitari. Itez ludicrā historiam: necnō ⁊ de genere vestiū cōposuit: qđ opus adhuc extare dicit̄. Ipsum tn̄ hadrianus imperator tandez a magistratu amouit. q̄ cū sabina eius vxore ⁊ imperatrice nimiā cōsuetudinē ꝓtraxisset: murmur quippe erat q̄ ipsa abuteret̄: quem aūt vsq̄ ad antonini veri impatoris tempora.

Plinius

Plinius secūdus nouacomēsis pbs ⁊ orator atq̄ historicus celeberrim⁹ p hec tpa in p̄cio habet̄. qui licet p̄curationes publicas ⁊ cōtinuas quottidie sūma integritate administraret tn̄ liberalib⁹ studijs ita opam dabat: vt nō temere q̄s plura eo in otio cōscribē̄ posset. Erat em̄ ei acre ingenū: incredibile studiū: sūma vigilātia. Erat sane somni parcissimi. estate si quid otij: iacebat in sole: liber legebat̄. annotabat: excerpebatq̄. Nihil em̄ vnq̄ legit qđ nō excerperet. dicere etiā solebat nullū esse librū tā malū vt nō aliq̄ pte ꝓdesset. Deinde q̄s omne tem⁹ arbitrabat̄ qđ studijs nō impartiret̄. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equestri vnū. hunc cū p̄fectus ale militaret pari ingenio curaq̄ cōposuit. De vita pomponij secūdi duo. a quo singulariter amat⁹: Bellor̄ germanie. xx. quib⁹ oia que cū germanis romani bella gessere collegit. cū in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiarū. xxxvij. opus diffusum eruditū: nec min⁹ varū q̄ ipsa natura. Periit tandē cū missenēsi classi p̄esset. ⁊ flagrante vesuuio ad explorādas ꝓpius causas lyburnicas p̄tendisset: neq̄ (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo ⁊ sexto vite sue anno

Plutarchus

Plutarchus cheron⁹ pbs atq̄ historicus eloquētissim⁹ traianiq̄ p̄ceptor ac institutor: p hoc temp⁹ ⁊ ingenio ⁊ auctoritate maxīo in p̄cio habit⁹ est. De quo policrates in suis historijs sic ht̄: plutarchus pbs: hō in sentētijs fidelis: in verbis luculētus: ⁊ in sacrario mor̄ tātus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci p̄ceptor. hic itaq̄ principi ⁊ discipulo suo regnāti: quatuor in/gerere conabat̄ dei reuerentiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditor̄ affectū ⁊ ꝓtectionē. Qui cū eruditissim⁹ cēt vir multos edidit libros: videlz de educādis liberis. de politica cōstitutione: de pacientia: de homero poeta: de magistratuū moderatione: de simphoniacis: apothegmata que plerisq̄ nīl dicta vel dictu indigna putant. Cū apud traianū cōiunctissime viueret munus ꝓgratū illi sua industria collegit. Vitasq̄ preterea multor̄ tam grecor̄ q̄ latinor̄ viror̄ illustrium diffuse eleganterq̄ collegit. scripsit ⁊ alia multa.

Hi oēs sub domiciano martyrio coronati sunt.

Enodius martyr
Sileas martyrū passus apud macedoniā
Julianus ep̄s cenomanensis
Paulus episcopus
Saturninus ep̄s Tolosanus
Aristarcus martyr Maron martyr
Marcialis ep̄s xandēn.
Eutropius ep̄s Aquitaneñ.
Gregorius bellatus ep̄s Eutices ⁊c.

Hi sequētes sub Traiano floruerunt

Hereneus ep̄s Lugduneñ.
Joann⁹ p̄bt ⁊ martyr. S. Dionysij dis.
Carannus carnoteñ. martyr
Lucianus beluaceñ. discipul⁹ beati petri
Eutropius ep̄s cantu. ⁊ Eufrosina
Eugenius thol. Sulpicius
Saturnus ep̄s meldensis dis. dionysij
Thaurinus ep̄s eboraceñ.
Theodora. S. Seruilianus
Sagericus ep̄s cameraceñ. disci. dionysij

Egesippus

Egesippū virū quidez sciissimū atq̄ doctissimū hoc etiā tpe floruisse eusebi⁹ refert q̄ inter alia a passiōe dn̄i nr̄i ihu xp̄i: vsq̄ ad hāc etatē oēs eccliasticor̄ actuū texuit hostorias: vt q̄ rū sectabat̄ vitā: dicendi q̄s exprimeret caracterem.

Dion pbs

Dion philosophus ex pausie ciuitate ortus p hoc tempis claruit ⁊ de regno multa conscripsit.

Basilidas hereticus

Basilidas quidā hereticus vir acutissim⁹ tēpestate hac finē fecit vite vigiti tria volumina i euāgelijs a se cōfecta post se reliquit. Agrippa autez cognomēto pastor xp̄ianor̄ sui tpis doctissim⁹ basilidis p̄dicti heretici volumia i euāgelijs cō scripta sua doctrina mirifice ꝓfutauit atq̄ deridēs ad terrorem alior̄.

Anno mundi.5315. Anno christi.114.

Alexander papa patria romanus: pre alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidē inuenis etate: moribꝰ senior. euaristo succedēs vsqꝫ ad hadrianī tpa puenit. Suaqꝫ scia atqꝫ sanctitate magnā senatoꝝ ptem cōuertit ad dñm. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. t pmo quidē decreto excōicat presumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itez ne clericus añ secularē iudicē accusaret. Statuit qꝫ vt vna tm missa ab vno die vno celebraret t oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē primꝰ ob memoriā passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pridie qꝫ pateret tc. Instituit item vt aqua quā sanctā appellam⁹ sale admixta interpositis sacris orationibus t i tēplis t i cubiculis ad fugādos demones retineret. Denū inter i numera miracula unā q̄ balbinā q̄rini tribuni filiā sanauit. t ipsuz tribunū cū oi domo baptizasset: post ordinationes tres: q̄s habuit mēse decēbri martyrio coronat cū Euentio t Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit qꝫ i via nomētana vbi interfectꝰ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem: mensibꝰ septem: diebus duobus. Vacauit aūt sedes dies. 25.

Anno mundi.5325. Anno christi.124.

Sixtus papa natione romanꝰ patre pastore (vel vt alij volunt) beluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoqꝫ nisi a ministris sacroz mysteria: t vasa sancta tangerent. maxīe vo a femmis. neue qō sacerdotes corpale vocāt ex alio qꝫ ex lineo pāno: t quidē purissimo fieret. In celebratione vo mādauit vt sanctꝰ sanctꝰ deus sabaoth cantaret. Missarū cīm acta primo nuda t simpliciter tractabant. Cū vero sixti tpibus ꝓpter frequētes cedes pauci reperirent qui nomen xpi ꝓfiteri auderent. Et galli christiani presulez sibi deposcerent eo pegrinū romanū ad ē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit. At vo sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronat: t in vaticano apud petrū sepelit. Sedit aūt annis decem: mensibꝰ tribus: diebus. xxj. Vacat tum sedes biduo tm.

Anno mundi.5333. Anno christi.134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine t virtutis. Is cōstituit vt septē hebdomadib⁹ ante pasca ieiunū obseruaret. vtqꝫ i natali dñi ihu xpi noctu tres misse celebrarent. Cōstituit idē vt añ sacrificiū hymnus ille cantaret. Glia i excelsis deo. At vo cū ordinationes quatuoz mēse decēbri habuisset. creasset qꝫ pbros q̄ndecim. diaconos octo. epos tredeci. martyrū subegēs apō bti petri corpꝰ in vaticano sepelit. sedit annis vndecim: mēsibꝰ tribꝰ: diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Anno mundi.5343. Anno christi.144.

Higinus papa natione grecus patria atheniensis: patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro successit. Is vbis rome episcopꝰ tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitqꝫ ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerent qꝫ sine arbitratu metropolitani vl episcopi. Voluit itē vnū saltē patrinū t vnā matrinā i baptismo vel cfirmatione interesse. Vir certe doctissimꝰ q̄ eplaz eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oibꝰ xpifidelibꝰ legendā scripsit. Benicqꝫ bene de ecclia dei meritus cū ordinationes ter decembri mense habuisset. moritꝰ t apud beati petri corpus i vaticano sepelit tercio idus Januarij. Sedit annis quatuoz: menses tres: dies quatuoz. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Anno mundi.5353. Anno christi.154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitū. In quo angelꝰ pastoris psonā induens ei mādat vt oibus psuadeat pasca die dñico celebrari: qō t fecit. Constituit item pꝰ ne hereticus q̄spiā ex iudeoz hereli baptizaret. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorē sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaqꝫ dona huic templo obtulit: t sepius eodē in loco sacrificiū deo prestitit: vbi t fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xpi sanguine t corpe aliquid perire pmitterent. t vbicūqꝫ decident lambi precepit. Verū post ingentes virtutes vbi i ordinatiōnibus suis que quinqꝫ fuere mense decembri: presbyteros decē t nouē: diaconos nouem t viginti: epos decem creasset xpi martyr obijt. t apud beati petri corpus in vaticano sepelit quīto ydus Julij. Sedit vo annis vndecim: mensibus quatuoz: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Adrianus cognomēto heli⁹ cōsobrine traiani filꝰ quidecim⁹ romanorum impator. cuius origo vetustior a picentibus: posterior ab hispaniensibus manat. cui⁹ mater domicia paulina gadib⁹ orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ⁊ celiū eqtes tutores habuit. Imbutusqꝫ impēsi⁹ grecis studijs: ingenio ei⁹ sic ad ea sic declināte vt a nōnullis greculus diceref. ꝙntodecimo anno ad patriā redijt ac militiā iniit. deinde a traiano abductus a patria ꝑ filio habit⁹. deinde imperū accipiēs inter optimos ꝓncipes merito annumerādus. Is ꝓmo quidem xp̄ianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ⁊ pietate ī eos admoduꝫ beneficus fuit. De pplo romano bñ meritus: pater patrie statim appellaf. nā liberalis: splēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraqꝫ lingua eruditꝰ. musice medicineqꝫ artis sciētissim⁹ fuit. ⁊ leges multas cōposuit. athenīesib⁹ legē petentib⁹ ex draconis ⁊ solonis sīia iura cōposuit: ⁊ eis bibliothecā insignem retulit. Plutarci cheronei sexti agathoclis pboꝝ doctrina ac familiaritate delectat⁹. fecit ⁊ rome sui nois pontē q̄ adhuc extat. ⁊ sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝑ arce vtunf que seti angeli castellū nūcupaf. Edificeqꝫ plura alia edificauit: ⁊ potissimū ī iudea hierosolymā a tito euersam: menibus ⁊ edificijs instauraut: ⁊ adeo ampliauit vt passionis ibu xp̄i locū intra menia ꝯcluserit. ⁊ ex sno nomie helyā appellauit. p̄cepit ne cui iudeo sed tm̄ xp̄ianis introeundi facultas daref. Deinde ingruēte tristissima valitudīe antonīnū (qui postea pi⁹ dict⁹) adoptauit post hec biennio petijt vbi die sexto duū iuliarū perijt morbo intercutaneo: vigesimosēdo impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelif puteolis ī villa ciceroniana. Statura fuit ꝑcer⁹. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝑmissa barba.

Antoni⁹ pius sedecim⁹ romanoꝝ impator: vna cū filijs aurelio lucioqꝫ imperij principatū suscepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionē fili⁹: paternum gen⁹ e gallia originē habuit. Impauit aūt tanta modestia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentū adept⁹ sit. ac pater patrie appellat⁹. Nulli eīn vnqꝫ tuꝫ priuatim tuꝫ publice acerb⁹ fuit. ⁊ hoc verbū ꝑsepe dixisse ferūt: malle se vnū ciuē seruare q̄ mille hostes occidere. Tāte aūt iusticie pius fuit: vt multi reges multeqꝫ nationes positis ei⁹ iussu armis ad boīes cōtrouersias suas litesqꝫ deferrēt eusdēqꝫ snie statum parerēt. Fuit aūt statura eleuata decorus. sed cū eet longus ⁊ senex incuruaref qꝫ: tiliaticijs tabulis ī pectore positis fasciebaf vt rect⁹ incederet: fuit voce rauca ⁊ sonora. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus cuiꝰ oēs eius pietatē clemētiā: ingenū: sanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio bonoꝝ oīm sīia compari pōt. Is ꝑterea cū tyberis inundatione plurima rome vexasset edificia tuꝫ priuata tum publica sua impēsa ciues ī restituēda vrbe liberalissime iuuit. Tarraconēses ⁊ caietanū portū restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses ⁊ templū cōstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus ⁊ viginti: mēsibus tribus: apud lorium villā duodecimo ab vrbe miliario distantē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antonin⁹ qui ⁊ verus cognomēto pbs nat⁹ rome ī mōte celio eduicatus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grāmatici greco alexandro. oratorib⁹ aūt precipue frontono. cui ⁊ statuā in senatu petijt. Assciscitus in impatoriā dignitatē ad domū tm̄ appolonij discēdi cā venit. Audiuit ⁊ sextū plutarci nepotem. Educatus q̄s in hadriani gremio illū, verissimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperū equo iure administrauit. Bellū aūt cōtra parthos simul susceptū admirabili virtute ⁊ felicitate gesserūt: de hostibusqꝫ triūpharūt. Verum nō multo post apoplexie morbo e medio sublato cōmodo fratre. antonij⁹ solus imperū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiusdē animi: eiusdēqꝫ vult⁹ in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tm̄ eū a rebus bellicis nequaqꝫ retardauit. Nā germanos: marcomānos: squados: sarmatas ingēti vtute ⁊ felicitate vna cū filio cōmodo antonino superauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vñ stipēdia militib⁹ pberet: ex hausto erario oēm impatoriā suppellectilē: oēmqꝫ ornatū vxoris ī foro traiani haste subiecit. Verū cū postea superato hoste ī patriā redijsset: emptorib⁹ pcia restituit. nemī tm̄ molest⁹ fuit: q̄ reddē empta noluisset. parta victoria ī oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄busdā ꝑuicijs remisit. leges seueriores nouis ꝓstitutionib⁹ tpauit: his rebus gestis factū ē: vt ab oīb⁹ ita amaref: vt sacrilegi nomē incurreret q̄ ei⁹ imagiē domi nō habuisset. Postremo ī pānonia ꝓstitut⁹, repētino morte iterijt. Binusso eīn filio ne ī cū morb⁹ trāsiret: nocte aīaꝫ efflauit. xvij. impij āno vite. lxj

Quarta psecutio ecclesie tpe marci antonini ⁊ lucij aurelij facta est: multiq; martyrio coronati sunt: ipsaq; tamē psecutionē secuta est lues magna: que multas late puincias deuastauit maxieq; italiā adeo attriuit: vt passim ville ⁊ agri sine cultore ⁊ habitatore remanerent. ab armis deniq; nulla vnq; quies erat: sed per omnē orientem: illiricū: italiā: gallias bella seruebant. Terremotus quoq; nō sine interitu ciuitatuz ⁊ inundationes fluminū crebrescebant: ⁊ locuste agros infestabant.

Sophia

Sophia matrona nobil' cū trib⁹ filiab⁹ fide. spe: ⁊ caritate ad vrbē venit: ⁊ exēplo religiōis sue ⁊ sobrietatis multas nobiles femias quertit ad xp̄m qō cū adriano impatore nūciatū fuisset: eas adduci iussit: q̄ cū pulcherrime eēnt ⁊ i diuinis scpturis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finiere p varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: velut sopore tēpssa i pace q̄eunt.

Sabina

Sabina antiocena vxor p hoc temp⁹ rome pro xp̄o passa: que missa i obscurissimū locū duob⁹ lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa pmansit: lāpadibus inflāmari: ⁊ iussu p̄sidis fustib⁹ durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina p eā cōuersa i suo sepulchro poni fecit. quarto kal'. augusti.

Quirinus

Sabina illustrissima mulier: vxor quondaz p̄clarissimi valētini ⁊ herodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta i fide xp̄i ibu edocta: opib⁹ misericordie insistēs bis tumultib⁹ apud romā i auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noie belpidio cū nollet sacrificare dijs gladio pcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal'. septēbris. Ambarū aut corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Papias

Quadrat⁹ atheniēsis ep̄s ⁊ ap̄lor⁹ discipulus vir vtiq; doctissim⁹ hac tēpestate eccl'as grādi terrore dispsam fide ⁊ industria congregās: etiā librū p xp̄ia ne religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei ⁊ rōnis atq; aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimus pro ipsi⁹ defensione passus est. septimo kal'. Junij.

Seraphia

Quirin⁹ p̄mo tribun⁹ postea ep̄s fact⁹: p id tēpus apō illiricū id est sclauoniā i scissia vrbe .ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Hā (vt prudēti⁹ ait) ligato ad manū ei⁹ molari saxo i flumīe p̄capitat⁹ est. ⁊ cū astātibus diu locut⁹ fuisset: ne ei⁹ terrerent supplicio: vix p̄cib⁹ vt mergeret obtinuit.

Quadratus

Zenō q̄s patricius⁹ roman⁹ cū decē milib⁹ ⁊ ducētis fribus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu p xp̄o interfectus est.

Achacius

Abdas⁹ primicer⁹ cū decē milib⁹ i mōte ararath ab adriano impatore i armenia martyrio vitā finiuit qui cū quersi p angelū victoriā ō hostes obtinētes cū adrian⁹ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos ee sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multitudinē clauoz acutissimoz trigenoz spargi i terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib⁹ sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne ledere: tandem ad instar xp̄i martyriū passi sunt: ⁊ aie eoz translate ad superos.

Aristides

Papias hierosolimitan⁹ ep̄s iohis ap̄li auditor q̄ no. cū historie veteꝝ discipulorꝝ dñi: quātū voce aristonis ⁊ seniorꝝ iohānis adhuc viuētis delectat⁹ est. vñ apparet ex ipsa noīm dinumeratione cū oīm fere ap̄lorꝝ mētionē feciss̄et. aliū esse iohānē q̄ inter ap̄los locat. aliū seniorē iohānē quē post aristonē numerat. q̄ certe doctissim⁹ est habitus quēq; etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauiensis: lactancius: firmianus: quadratus quoq; predictus.

Aristides aūt atheniēsis p̄bs sub p̄stino habitu xp̄i discipul⁹ volumē nri dogmatis rōnē cōtinēs eodē re existimās xp̄ianos indicta causa vbiq; occidi. Minucio fundano alie p̄cōsuli scripserit; neminē occidendum: nisi de accusatore ⁊ crimine constaret.

Secundus pbs

SEcundus athenien̄sis pbs hoc tpe in p̄cio fuit qui semp silentiū seruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitat̄ cā hec fuit. Qđ cū matrē ꝓpriā de illicito cōcubitu tēptasset: ⁊ illa (incognito filio) assensisset: vt eū cognouit esse filiū pre pudore spm̄ exhalauit: qđ aīaduertens secundus id matri propter suā loquelā accidisse: hanc a se in posterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ nemini loquerētur: quod cū hadriano qui apud athenas esset nunciatū fuisset: ipsum illico accersiri fecit. quē cū nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓposito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatē atq̄ constantiā dixit. Cū ista silentij lex a te nullo modo solui p̄t: manu tū tua ꝓpleumatibus meis respōdere dignerīs. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille ꝓfestim rescripsit. Deus est imortalis mens incōtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexq̄ spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens ⁊ optimū bonus Fuere ⁊ alia multa hadriani ꝓpleumata philosopho ꝓposita.

Tyburtina latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat̄ ꝑ hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius sparcianus historicus testat̄) miro sumptu edificauit. ⁊ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. i 6. passuū milibus a roma distare videt̄. ⁊ iuxta anienem fluuiū in cliuoso loco cōstituta est. quam tū ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ⁊ cōditionē habuisse Strabo ⁊ Virgilius volunt. aiunt em̄ q̄ ipsius primus cōditor fuit quidā tiburtus cozacus ⁊ catilli frater. Hi nāq̄ fratres thebani fuere: qui post thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: singuli postea oppidū ex suo nomine ꝓstruxere q̄ testis est quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicit̄. Et cozax aliud oppidum famosum inter volscos erexit. Fuit itaq̄ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia phibēt ꝑpinque adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes ⁊ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis pre se ferunt. eo siquidē loco tiburtinus lapis fortissimus fodit̄: qui ad cōstruēdam conseruandāq̄ romanā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc em̄ vrbē Fridericus cognomēto barbarossa impator: ab alijs theotonicis supioribꝰ annis dirutā reedificauit. ⁊ deinde multi sūmi pōtifices multiq̄ cardinales auxere ⁊ mīfico edificijs illustrauē. ex hac simplicibꝰ romanꝰ pōtifex ⁊ alij viri scia ⁊ dignitate clarissimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

GAlienus medicus doctissim⁹ vir fuit natione grecus: pātria sibi pgamū ci/uitas asie: statura magnus: spatulas ⁊ humeros latos ⁊ grossos bñs: co/lore brunus: delectatus i cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: scientifi/cus ī astrologia arismetrica ⁊ alijs hmoi. Magistrū habuit talū: ad medicinam diuinitus inductus. arcanēs mūdū ꝑ acquirēda scia: prādebat parū: sc̄z tm̄ ficu bus ⁊ pane ꝑctus cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. dect monono cm̄ etatis anno cū discipulis athanei de medicina disputauit. ab eis re putatus litigiosus: qz logicus erat. hi em̄ sibi obijcientes dicebāt. hic q̄dē nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Clarui aūt tpib⁹ diui antonini pij. Nūq̄ in curis erubuit: nūq̄ in ꝓnostico errauit. Asserit aūt cōstantinus eū. C. ⁊ L. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortu us est cū ad videda miracula oli xp̄i accederet ⁊ mundinus dicit. Merito g̃ medi corū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē supasse credit. ⁊ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Justinus pbs

IUstinus pbs ex neapoli vrbe palestine his tpib⁹ ꝑ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ⁊ antonino pio ꝑn cipi ac filijs eius libū dedit ꝓ gentes scriptū: ⁊ dialo gū ꝓ triphonē p̄cipē iudeoꝝ habuit. Innectus est ⁊ ī marcionē q̄ cerdonis dogma secutus: alteꝝ bonū al/terū iustū dñm asseruit: tāq̄ duo ꝓ̄ria ꝑncipia creatio/nis ⁊ bonitat⁹. Impugnauit ⁊ crescentē cynicū vt gu losum: cuius insidijs ad extremū circūuentus ꝑ digni tate christiani noīs sanguinem fudit.

Aquila

AQuila q̄z iudeus natiōe pōticus cū ꝑscilla vxo re edicto claudij discedēs vsq̄ ad hec tpa(vt nō/nulli aūt) supuixit. secūdus mosaice legis interpres post illos septuginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ⁊ li bros veteꝝ testamēti ex hebreo ī grecū optīe trāstulit ⁊ ꝓpbe verba de ỽgine maria, plata ad iuuēculā quā/dam ascripsit.

Marcion hereticus

CErdo q̄dā hereticꝰ a quo cerdoniani heretici no mē acceperūt: ꝑ hoc tēpus insaniēdo vaticinare simulat. Asserebat nāq̄ duo fuisse p̄ncipia ꝓ̄ria.

Valentinianꝰ hereticus

MArcion item hereticus eiꝰ discipulus stoicꝰ pbs cū mgro suo delirare cepit: dices xp̄i patrē nō fu isse deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliqñ po/licarpo rome obuiā factus fuisset. interrogaretq̄ an se agnosceret. cognosco(rndit policarpꝰ) ꝑmogenitū diaboli.

Theophilus epūs

VAlētinianus aliꝰ hereticus platonicus pbs a q̄ valētiniana heresis noīata est; eodē q̄z tpe innua/luit. hi aūt valētiniani cuiusdā platonici sectatores di cebāt xp̄m de corpore virgis nil sumpsisse; sed per eaz tāq̄ per fistulā quendā purum transisse.

Melito episcopus

THeophilꝰ anthiocēsis eccl̄ie epūs ⁊ ipse his die-bus floruit: ⁊ ꝓ marcionē p̄dictū hereticū libros edidit impante. M. antonio. Scripsit ⁊ libꝝ ꝓ hermo genis heresiz q̄ mām nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cogauit: mām elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tres q̄z volumina cōtra ethnicos cōposuit ⁊ plura alia.

Appolinaris epūs

MElito seu miletus asianus natione sardēsis epūs his tpibus fuit: ⁊ libū de doctrina christiana. M. an tonino tradidit. huius ingeniū tertullianus (vt scribit hieronymus) mirūmodū laudat: dicitq̄ a plerisq̄ nostroꝝ ꝓphetas habitū esse. eo q̄ multa ꝑphetica scripserit testimonia: ⁊ alia multa.

Melito episcopus

APpollinaris asie hieropolitanus epūs huius tpe in precio est habit⁹ qui insigne volumen de fide xp̄i. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit ⁊ in catha/phrygas qui tunc etiā cum prisca ⁊ maximilla insanie bant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ⁊ alios aduersus gentes quinq̄ libros scripsit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

POlicarpus iohānis apli discipulus. smirneus epūs ab eo creatus. ac totius asie religione ⁊ doctrina tuz facile princeps: hoc anno pio presulante romā venies: plurimos fideliū marcianis ⁊ valentiniani falsa pstasione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuisset eū primogenitū diaboli dixit. Negabat em̄ patrē xpi deū esse creatorē: qui p filiū mundū fecerat. Postea vo impe rante. M. antonino ⁊ L. aurelio cōmodo quarta post neronē psecutione smirne sedente a pconsule igni crematus est. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia venies martyriū cōsūmauere. hic cū esset doctissimus ac sanctissim⁹ vnā ad philippēses putilē scripsit epl'am. passus est aūt septimo kal'. febzuarij.

Praxedis

PRaxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ⁊ glozioſissime pudētiane vginis so roz. virgo siquidē i diuina lege eruditissima p hoc temp⁹ vsq; ad anicetū fuit postq; patrimoniū suū vna cū soro re pdicta in sustentatione pauperū erogasset: ⁊ totū vite sue temp⁹ ipsi⁹ vigilijs ⁊ vigilijs atq; ieiunijs assiduis cōtriuisset: ⁊ vniuersam familiā numero. 90. ma numisisset. At postq; multoz martyrū corpa sepelisset. ⁊ ipa beatissima. xij. kal'. augusti migrauit ad dñm coronā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sozorem suā pudētiānā i cimiterio pziscille sepelit'. q̄ etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat'.

Felicitas cū septē filijs

FElicitas romana femia matrona siquidē sctissima p hoc temp⁹ vna cū septē filijs suis sez ianuario: fe lice: philippo: scylano: alexandro: vitale atq; marciale: rome martyriū suscepit. Hec em̄ pissima mulier mēte ⁊ corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: plūbatis occisus est. felix vo ⁊ philipp⁹ fusti bus mactati. Syllan⁹ p̄cipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander demq; ⁊ vita lis atq; marcialis capitali sniā sunt puniti. Nouissime aūt ⁊ mater ipsa felicitas preter matrū cōsuetudinē: ⁊ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū fi dei nostre ante oculos positū est. Eoz dies celebrat'. vj. ydus Julij.

Ptholomeus astronomus

PTolome⁹ natione alexandrin⁹ pbs ac insignis astro logus: qui post tpa adriani impatoris claruit hoc tē pore agnoscit'. qui vir p̄stantissimus plus astronomie ad didit q; id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ⁊ almagestum opus diuinum ⁊ perspectiuā edidit. De iudicijs etiaz quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixitq; annis. 88. Ex eius aūt puerbijs hec duo notāda inserimus. Inter boies qui nō curat in cuius manu sit mūdus: hic mūdo' altioz est Et illud. Qui p alios nō corrigit': nec alij per eum corrigent'. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

AUlus gellius romanus orator ⁊ insignis quidez grāmaticus hoc tpe clarus existēs agnoscit'. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma p hiemē in attica proficisceret' terrā. cōmētanos celebres edidit quos in libros. xx. diuidens de noctibus atticis titulo p notauit. ideo de eo scribit'. Si quē cecropia clarus latiaq; camena esse iuuat: gelli scripta pbanda legat. Attica nox luci nūq; cessura diurne. Ad varias artes q; bene mōstrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiū

OCathaphrigarū heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is em̄ mōtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit se pa racletum in phrygia ⁊ multos seduxit ⁊ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq; ⁊ priscam ⁊ maximillā dānissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ⁊ se ei⁹ in spiratione prophetissas dicerent. bi capadhrigie donum spūssancti non in apo stolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

APelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̄m non deum in verita te sed hoim fantasia hoibus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: ⁊ suis scriptis percōmode irridere conat'. Tacianus quoq; hereticus primo xpia nus noiatus: deinde seuerianī heretici ab eo processerūt bi oēm coitū spurcū putabant

Anno mundi.ℳ.ℳ.ℳ

COmmodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ romanoꝝ impator: post
D. antoniū verū patrē suū impauit. q̄ natus est apud lanubiū: faustia
ei⁹ mater pregnās visa ⁊ in somnis serpētes parere: sed ex his vnū fero
ciorē: pepit aūt cōmodū ⁊ antoninū eo mortuo. marcus p̄cept⁹ optimoꝝ cōmo-
dū erudire conat⁹ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinuz capellā. oratoz
ei atteius. hi tñ mgri nihil ei ꝓfuerūt. Verū a prima statim puericia turpis im-
prob⁹ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo
ꝓfect⁹ deinde cū patre ad germanicū bellū neq; pudoris: neq; sumptui pepercit.
Tandēq; nil cōmune cū patre habuit: sed oīb⁹ incōmod⁹: nisi qđ ⁊ ipse ꝓtra ger
manos adiuuātib⁹ xp̄ianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercit⁹ cō
modi penuria aque laborarent: ferunt p̄cib⁹ xp̄ianoꝝ militu aquā diuinitus e celo
missaz: pluraq; fulmina i germanos ⁊ sarmatos cecidisse. Cetez ad vrbē rediēs
in oia luxurie ⁊ obscenitatis dedecora ꝓlabit. Gladiatoriis q̄z armis i ludo ne
ronē imitat⁹ depugnauit. plurimos q̄z senatores interfecit: ⁊ eos maxīe q̄s nobi
litate industriaq; excellerē aīaduertit: quosdā ꝓscripsit: vendidit etiā ꝓuincias
⁊ admīstrationes. fuit forma quidē corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt
⁊ sermone incōdito capillo sp fucato: aburēs comā ⁊ barbā timore tōsoris. Tē
pore⁹ ei⁹ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bi-
bliotheca maioꝝ cura parata cōcremat: mēseq; decēbrē ad imitationē augusti cō
modū appellari voluerit. Idq; post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus hu-
mani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescaliū duodeci-
mo imperij sui anno ⁊ mense septimo e medio sublat⁹ est. Corpus eius vt vnco
traberet atq; in tiberim mutteret senat⁹ ⁊ populus postulauit. Sed postea iussu
ptinacis in mōnumētū adriani translatum est.

HElius ptinax decim⁹ octau⁹ ro. impator nat⁹ in appēnino i villa marti quē
postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: statiq; rbenas ⁊ no
riai ab hostib⁹ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū minissim⁹ fuit. cōmodo pluri
mū placuit. fact⁹ sexagenario maior impator rogat⁹ vt vxorē augustā faceret ⁊ fi
lū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q̄ ipse imparet inuit⁹.
Et cū i impatore auaricia nihil turpi⁹ est: cū illiberalis ⁊ sordid⁹ haberet q̄b⁹ di-
midiatas lactucas ⁊ cardos cōuiuis apponeret: fasianū nūq; puato cōuiuio cō
medit aut alicui misit. Fuit aūt senex venerabilis imissa barba: reflexo capillo:
habitudine corpis pinguioze: statura imperatoria: eloquēcia mediocri ⁊ magis
blādus q̄z benign⁹. Tandē nemie ꝺicēte a iuliano iurisperito in pallacio occi-
dit. Imperij sui mēse sexto. Cū tausius quidā vn⁹ e tungris in irā ⁊ timorē mili
tes loquēdo adduxisset: hastā in pect⁹ ptinacis obiecit. Tūc ille p̄cat⁹ iouēvltorē
toga caput operuit atq; a ceteris ꝓfossus est. Milites cīm eū ⁊ aulici odio habue
rūt. pplus morte⁹ eius indignissime tulit: iō p senatū in deos relatus est.

IUlian⁹ didius successor ptinacis cū caput ei⁹ conto fixū milites q̄ eū occide-
rāt p vrbē in castra ptulerūt. Ipse corp⁹ ei⁹ quāto potuit honore funeratus
est. Cū id i pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū ⁊ interemptorē imperū occu
passe aūt: q̄ ꝓpetuū edictū cōposuit. Ceteꝝ iulianū nepotē magni iuliani iurif-
ꝓsulti fuisse scribūt. cui⁹ ꝓgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō pessimus
miserrime viuēs: vñ odiosus pplo desertus ab oīb⁹: quicq; septimo mēse postea
q̄z impare ceperat apud pontē miluiū victus: a seuero ciuili bello ⁊ interfect⁹ est

SEuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperū obti
nuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia i p-
ma puericia cū lris grecis ⁊ latinis imbuēt q̄b⁹ eruditissim⁹ inter pueros ludēs
vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā ve-
nit: deinde fisci ꝓcurator: mox tribun⁹ militaris p gradus alios vsq; ad imūm
pucnit: parc⁹ admodū: natura seuus: multis bellis lacessit⁹: fortissime quidē rē
publicā lz laboriosissime gubernauit: pbie tñ admodū studiosus fuit: fortis par
thos ⁊ adiabenos supat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē eoꝝ pui
cā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in ei⁹ arcu sub capitolio posito adhuc
appet parthic⁹ arabicus adiabenic⁹ cognoiat. Edificijs p̄terea publicis vrbem
exornauit. nā ⁊ thermas seuerianas ⁊ septizonū extruxit. Cibi fuit parcissim⁹:
exiguis vestib⁹ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliqñ cupidus: carnis fre-
quēs vesti⁹ vsus: lenuminis patrij auidus: vini aliqñ cupidus: carnis fre-
quēs vesti⁹ vsus: legu

S. Lucius rex

Emerita soror eius

LUcius anglor rex: coilli regis fusti filr apd anglos seu brittānos regnū accipiens a dño vocat: eplam eleutherio pōtifici maxio misit. qua rogabat vt se ac suos in xp̄ianor numerū recipet. quare fugacīū t damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsiz ac pplm baptizarēt. Erant tuñ in brittānia pontifices qnq t viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebant: quor ī loco tres archiepi ꝓstituti sunt. p thoflaminū vo loco ꝑmittua eccl̄ia patriarchas instituit. Verū lucr baptismo susceptor: mox īmobilia cūcta prides gentiliū templis collocata xp̄i eccl̄esijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoq galliā ingressus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebat. hos populos dño subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trinis appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totāq; bauariā t rhetiā inter alpes xp̄o acquisiuit.

Trogus pompeius

TRogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo q totr orbis historiā a belo nini regis assyrior patre vsq; ad monarchiā cesaris latino ꝓscripsit sermone. t in q̄tuor t quadraginta eā distinxit libros. quor epithoma id est abbreuiationē iustinus historicus fecit.

Theodocion

THeodocion genere asianus patria ephesin vir doctissim ac lr̄ar scientissim: tercr diuinar scpturarū interpres cū superiorib floruit: qui preter interpretationē t translationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudib reliqt monumēta. hic tatiani viri eruditissimi p̄dicti añq; i heresim incideret discipul fuit. Maxime vo appellem hereticū scriptis suis p̄comode irridet. qd deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat em xp̄m nō deū in veritate: sed hoiem in fantasia apparuisse.

Appolonius

CLementē p̄sbrum alexādrinū virū egregiū t eruditissimū cū his floruisse diu hieronym scribit qui multa cōscripsit e quib illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationuz libri totidē. cōtra gētes vn. hui aūt discipulū origenē fuisse constat. extant t eius epl̄e.

APpolloni senator roman vir eruditissim cum pōtificatu eleutherij pax eccl̄ie data fuit: sol appoloni orator insignis martyriū tuz passus est: habita pro ozone de laudib xp̄iane fidei: qd illis tpib capitale habebat. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē ꝓcūde i senatu legē fecit. postea a suo pdictus q xp̄ian eet. i 4. kal maij p xp̄i cōfessione capite trūcat est. Mortuo appolonio mlte hereses inualuere. Marcionis q̄ppe secta varie diuisa est. Alij em vnū principiū fatebant: alij duo. alij tria: fidē ꝓphetis abrogabāt.

Dionysius corinthior episcopus

DIonysiū chorinthior epm sotheris tpib fuisse susebi scribit qui tāte eloquētie t industrie fuit vt nō olū sue ciuitatis t puincie populos. verū etiā aliarū vrbiuz ac puinciarū epos suis epl̄is erudiret. Instructus em pauli apli doctrina facilime potuit sanctitate t eruditione alios in officio ꝓtinere. suisq; eruditit epl̄is ex q̄b vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomedienses: quartā vo ad cretenses ac q̄ntā ad eccl̄ias pōticas: t sextā ad romanos scripsit putilē. Fuere t alij cōplurimi viri doctissimi h tpe.

Clemens presbyter

Tertullianus

CLementē p̄sbrum alexādrinū virū egregiū t eruditissimū cū his floruisse diu hieronym scribit qui multa cōscripsit e quib illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationuz libri totidē. cōtra gētes vn. hui aūt discipulū origenē fuisse constat. extant t eius epl̄e.

CErtullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā pconsularis filiū: virū ingenio t doctrina clarissimū. his tpib floruisse diu hieronim tradidit. Is ad mediā etatē clericor notatissim romane vrbis iuidia adeo ꝓtumelijs t iurijs clericor attrit fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem t multa volumia ꝺ orthodoxā t catholicā fidē cōponere cepit. Dixit vsq; ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronym paulū quendā cōcordie qd oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret: referretq; cipriani nūq; absq; tertulliani lectione vsum diem preterijsse.

PErsecutio xp̄ianoꝝ q̄nta his annis ira ac iussu Seueri impatoris inicīū sūpsit: cū q̄ntus a nerone ps̄e cutionē ī xp̄ianos mouet. ꝓtinuo tm̄ varijs ꝑiculis ⁊ bellis distrahit̄: diuinaq; vltio in romanos non defuit. qz mox ciuilia bella mirūimodū eos attriuere. In qua q̄dē ps̄ecutione hi ꝑcipue passi inueniunt.

Hyreneus ep̄s

HYreneus Lugdunēsis episcop⁹: vir doctissim⁹ tam grandeuus apud eandē vrbē ꝑ christi noīe martyr efficit. floruerat enīm q̄z maxime sub cōmodo prīcipe: ⁊ policarpi martyris (vt diuus scribit hieronym⁹) discipulus fuit. a quo cum eruditissim⁹ euasisset. q̄nq; libros aduersus hereseos scripsit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de disciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vo seuiente hac ps̄ecutione a seuero positus in duos colles: cū ī vno crucē: ī alio ydolū posuisset vt mor tē ꝑ crucē vel vitā ꝑ ydolū eligeret: cū populo trī ad crucem venīēs: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal̄. Julij.

Leonides pater origenis

LEonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidez optimū sub hac ps̄ecutione passuz fu isse Eusebius cesariensis scribit. Eu⁹ quidē martyrium origenes decimo seueri ptinacis anno paruulus subsēq decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilitatem reseruatus ꝑ maternā solitudinē impeditus fuisset. Nam mater ei⁹ cū in crastinū in publicū ꝓdire: ⁊ christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ⁊ sic puerū a tyrannoꝝ cede reseruauit. Ipse aūt adolescens patrē ad martyriū adhortatus est cū sex fratribus ⁊ matre vidua paup relinquit: redactis in fiscuz paternis bonis: qō christū verū deū ꝓfiterent: vnde grāmatica sibi ac suis victū quesiuit. Leonides aūt apud alexandriā vbe martyriū palmā constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

EUgenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a cōmodo impatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cuz ꝓtho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētib⁹ ꝑ helenū episcopū baptisata deinde virili habitu ī monasterio degebat: ꝑ melanciā feminā de oppressione accusata: ⁊ ad prefectū adducta parat eculeis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat scidisset femia ap paruit ostēdēs se filiā ei⁹. factū est gaudiū populi cū timore. Melancia enīm cū tota domo diuino igne cōsūpta est. Demū tores baptizant cū tota familia. Postea cū matre ⁊ fratrib⁹: protho ⁊ iacintho romā reuersi sunt plures exemplo virtutū ad fidē puocarūt: precipue basillā ad castitatē ꝑpetuā animauit: quāobrez cū diu ne sacrificare nollet cū saxo alligata in tyberim ꝓiciť. saxo rupto illesa pmansit. Tandē post varia tormēta die natalis dn̄i missus est speculator qui eā in carcere peussit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio sepultū est.

Perpetua ⁊ felicitas

PErpetua q̄z ⁊ felicitas matrone q̄dē sanctissime. ⁊ ipse ī mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuo cato saturnino ⁊ secūdolo nonis marcij passe sunt. Nā cū secūdolus ī carcē q̄uisset ipse fertissime mulieres cuz reliq̄s bestijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝓsūmauē.

Narcissus patriarcha

NArcissus irl̄moꝝ ꝑiarcha fuit circa tpa victoris pape ⁊ seueri impatoris: cū lumīarib⁹ in die solē ni oleū deesset: aquā infudi lumīarib⁹ p̄cepit ⁊ nō aque in pinguedinē versa splēdorē luminū reddidit clarioꝝ ē a testib⁹ falsis accusat⁹ q̄ diuina pena molestati deserūt locū petijt. Tandē cū ī senio preesse nō posset. alexander capadocie ep̄s cū desiderio locoꝝ sacroꝝ irl̄mā p rexisset: audita est vox. Suscipite ep̄m qui vobis adeo destinat⁹ est: admittēte narcisso hierosolimitane eccle gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronat⁹ est sub decio ardente persecutione

Julius ⁊ eusebius martyres

EUsebi⁹ potentian⁹ vincenti⁹ ac pegrin⁹ viri nobi lissimi romani añ hec tpa sb cōmodo augusto ꝓ fide xp̄i necant. hi ꝓmo in eculeo positi ⁊ neruis acer rime distēti: deinde fustib⁹ crudelissime cesi. Sed cū in dei laude adhuc pmanerēt fidelissimi vsq; ad emissio nē spūs mactati fuerūt. 8. kal̄. octobris.

Eusebius potēcian⁹

IUlius senator ad horū doctrinā cōpunct⁹ credidit ī xp̄m cū domo sua ⁊ baptismū ꝑ ruffinū p̄sbyterū suscepit audiēs cesar iussit tādiu fustib⁹ cedi q̄sq; spīm exalaret. Eusebi⁹ deinde corp⁹ rapiēs sepeliuit. 10 vitel li⁹ iudex p̄cepit ei linguā abscidi q̄ abscisa laudes ceci nit ī antoni⁹ credidit q̄ ī via aurelia decollatus est. eu sebius deinde tādiu plūbatis cesus quieuit in dn̄o.

Anno mundi.5425. Anno christi.224.

VRban⁹ prim⁹ papa: natione roman⁹: pōponiano. ℣. aurelio antonio impatore fuit. anno xp̄i. ccxxiij. ab vrbe v̄o cōdita nongentesimo ⁊ .lxx. Vir siquidē doctrina ⁊ sanctitate vite eminētissim⁹ multos sua doctrina singulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄stantissimū beate cecilie spōsum: ⁊ tiburciū ei⁹ frēm q̄ postea martyrū p̄sētiū aīo tulere. hic multa cōstituit mādauitq; ne q̄s deinceps in ep̄m eligeret nisi pr̄⁹ aut sacerdos aut diaconus cōsecrat⁹ fuisset. Eiusdē q̄z institutū fuit: vt eccl̄ia p̄dia ac fundos a fidelib⁹ oblatos recipet: pariterq; p̄uent⁹ dericis oīb⁹ virtutum: nihilq; cuiuspiā p̄uatū cēt sed in cōe bonū q̄ hodie aboleūt: tāta est hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōib⁹ q̄nquies mēse decēbr̄i habit⁹ p̄sbr̄os nouē: diaconos q̄nq; epōs nouē creasset. ipse nono kal'. iunij martyrio coronat⁹ est. ⁊ sepul⁹ in cimiterio p̄textati via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies. xij. Sedes aūt dies. xxx. tum vacat.

POntian⁹ papa natione roman⁹ patre calphurnio: tp̄ib⁹ alexandri impatoris fuit. anno ab vrbe cōdita. dcccclxxiij. anno v̄o xp̄i. cc. ⁊. xlviij. Vir q̄ dē optim⁹ atq; sanctissim⁹. instigantib⁹ sacrificulis idolor mādato p̄cipis ab vrbe roma in sardiniā insulā cū philippo p̄sbr̄o deportat⁹ vbi mltas calamitates ⁊ grauia tormēta p̄ fide xp̄i in sardinia passus tandē moritⁿ. Cui⁹ corp⁹ postea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac tot⁹ cleri supplicationib⁹ reportatū est: ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aut i pōtificatu annis nouē: mēsib⁹ q̄nq; dieb⁹ duob⁹. vacat hic sedes martyrio eius dies decē.

NOta q̄ in q̄busdā historijs habet⁹ q̄ cyriacus successit pōciano imediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginib⁹ martyrio coronaret⁹: ꝑ rō tp̄is hoc nō p mittit: vt p̄z in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tñ anno vno ⁊ trib⁹ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo tñ pōtificū posit⁹ nō est cū ꝓ volūtatē patrū papatū cessit.

Anno mundi.5435. Anno christi.234.

ANtherus papa natiōe grec⁹ p̄e romulo pontifex creat⁹. vir optim⁹. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̄site a notarijs scriberent. Cōscriptas recōdi in erario eccl̄ie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret⁹. Censuit itē ep̄m omisso p̄mo ep̄atu ad aliū necessitatis cā ⁊ vtilitatis: non sui ipsi⁹ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūmi pōtificis auctoritate: q̄ hodie a plerisq; ꝰ fit ad vtilitatē ꝓpriā respicietes imo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē semp respiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne pascende sint q̄rentes: q̄ est officiū boni pastoris: ꝑ sagacitates quātū singulis ānis inde excerpi possit. de cura aiārū qua fit mētio. de augēdis p̄uēt⁹ magna quo multa tumēta ⁊ plures seruos ⁊ eos q̄dē ignauos ⁊ stolidos domi alāt. Antherus v̄o cū vno tñmō ep̄o creato: martyrū subiēs i cimiterio calixti via appia sepelit. iij. nōs ianuarij. sedit ānis. xj. mēse vno: dieb⁹ xij. vacat tū sedes dies. xij

Tiburci⁹ ⁊ valerian⁹

OTiburcius ⁊ valerian⁹ ciues romani p̄clarissimi frēs quos eo tp̄e auxilio eccl̄ie vrban⁹ papa ad fidē traduxit latitās inter sepulchra martyꝝ: post hec almachi⁹ p̄fect⁹ vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemosynas distribuētes cōprehendēs: post longā cōcertationē ꝑ xp̄o martyrū cōstanti aīo passi sunt: quos p̄mo fustib⁹ cedi durissime fecit: ⁊ tandez gladio interfici p̄cepit. Maxim⁹ vir illustris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ian⁹ effect⁹ tā diu plūbat⁹ cesus est donec spm exalaret. Cui⁹ corp⁹ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri. i 8. kalendas Maij.

Cecilia virgo

OCecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac sanctitate ⁊ laudabili castitate splēdida: quā parētes ei⁹ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuueni mirimodo copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m ꝓdocuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝓstāvrbano deo dedicata. Cū post mortē ambor almachius ambor facultates inqre re cepit. Cecilia vt cōiugē astare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cuz ad boc a parētib⁹ vrget: dato p̄claro rīso q̄ nollet: cū se ꝓfiteret esse xp̄ianā. Iussit eā almachi⁹ i domo sua bullenti aq̄ diu noctuq; cōcremari vbi illesa māsit: q̄ audito iussit eā i balneo decolari: quā spiculator trib⁹ ictib⁹ p̄cutiēs ne q̄q; caput amputare potuit. Et q̄z decretū erat ne quartā p̄cussionē decollādus recipet: eā semiuiuente reliquit. deinde p mi duū oīa sua pauprib⁹ distribuēs ⁊ q̄s ad fidē conuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dño postulauit inducias vt hāc domū meā eccl̄iam cōsecrares. his dictis spm emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos epōs sepeliuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dñi. cc. xx. tp̄e Alexandri imperatoris. x. kalendas decembris.

Linea sūmorum pontificum

Bassianus predicti seuer fil⁹ can aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romano⁹ impator. seuerus eñ cũ eboraci admodũ senex discessit: filios duos successores reliquit bassianũ ⁊ getã: sed bassiano nomẽ antonini a senatu voluit imponi. Itaq; dictus est. M. aureli⁹ antonin⁹ pñq; successit. naz geta hostis publicus iudicat⁹ fest ac interfect⁹. cũ ad vitã ei⁹ oĩbus phris cõtaminatã: tum vel maxie qz pãpiniani iuris ciuilis alterũ asilũ sua manu necauerat. At bassian⁹ sumpto a senatu antonini noĩe imperij potitus est ac caracalle cognomẽtũ accepit a genere vestis: quã pplo dono dedit. Is aũt patre aspioz ⁊ oĩ libidine intemperacior: nullũ gen⁹ facinoris ĩ vita pretermisit ⁊ nouercã suã i vxorẽ duxit. Nihil egregiũ de se reliqt preter thermas antonianas qs ipse ĩchoauit ⁊ alexander pfecit eos preterea capitali pena affecit q remedia quartanis ⁊ tercianis collo gestarẽt. Bãnati pterea ab eo fũt q ad statuas minxissent Hic postremo duz bellũ in parthos mouet apud edessam ⁊ coras circũuentus occidit. vj. impij sui ãno mẽse secũdo: vir egressus etatj q̃dragesimũ tercium ãnũ alij eũ a macrio pfecto occisũ fuisse scribũt. corp⁹ ei⁹ ãtonino⁹ sepulchro illatũ ẽ

Opil⁹ macrinus interfecto caracalla impius obtinuit. q pfect⁹ põt: erat. cũ filio ⁊ albino facti impatores nihil mẽorabile ex tpis breuitate gesserũt. nã impius eoz duoz mensiũ ⁊ vni⁹ anni fuit. seditiõe militari deinde occisi sunt. Macrin⁹ eñ ab heliogabolo apd anthiochiã interfectus est. Diadumen⁹ aũt a pie antoninus dictus: ad eũ puez exercitũ p conationẽ inclinauit. p impio. fuit aũt puer oĩm speciosim⁹ statura lõgiuscula: crine flauo: nigr] oculis: naso deducto ad oez decorẽ: mẽto cõposito: ore ad oscula pato hic vbi pmũ indumẽta coccea ⁊ purpurea ⁊ castrẽsia imperij signa accepit quasi sydere⁹ emicuit vt amaref ab oĩb⁹ Clodius q̃s albinus ĩ gallia impator dictus de nobili familia. hi aũt cũ parũ imparũt tuz vl maxie qz nihil mẽoria dignũ gessere: quida noia eoz ptermittũt. Solus tñ albinus ob edacitatẽ nomẽ aliqd apud pastores pcutus est: vt ait cornelius. q centũ persica cãpana. decẽ melones hostienses q̃ngẽtas ficus passarias: q̃dragita ostrea vna cena comedebat.

Diadumenus

Marcus aurelius antoninus q varius etiã dictus est imperiũ suscepit: hic vt putabaf caracalle filius ex sem iamira cõcubina formosissima: erant q dicerent eũ vulgo cõceptũ. romã venies magna oĩm expectatione impius adeptus. heliogabili nomẽ sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: phenices eñ heliogabalũ solem vocant. Is matrẽ suã in senatum rogari iussit solusq; oĩm impator fuit sub q̃ mulier loco viri senatũ ingressa est: fecit ⁊ ĩ colle senatulũ id est mulierũ senatũ. Sed symiamire senatus psulto sunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̃ quo vestitu incederẽt: q̃ cui cedẽ aut assurgere deberet ⁊c. Vex ⁊ preter expectationẽ heliogabalus vixit vt nullã de se nisi flagitior⁹ totiusq; obscenitat] mẽoriã reliq̃rit. Nã ⁊ ĩ virgines vestales incestũ cõmisit: ⁊ pbrosas mulieres semp domi habuit: ⁊ iracũdia incitatus sabinũ cõsolarẽ virũ (ad quẽ vulpian⁹ scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aũt ⁊ honores malis ac flagicios cõmittebat. primus romanoz mẽsas ⁊ capsas argẽteas habuit. admonẽtibus amicis: caueret ne ad inopiã redigeref. Rñdit q̃d melius q̃s vt ipse mihi heres sim ⁊ vxori mee. Oppressit ĩ triclinijs versatilib⁹ parasitos suos violis ⁊ floribus vt aiam aliqui efflauerint libidinũ genera q̃ dã inuenit: hac vero insania adeo cõtemni ceptus est vt tumultu militari exoz to: ipse cũ matre necaref. Aiũt cũ ei a sacerdotib⁹ siris dictũ esset vi morituruz eũ parasse funẽ sericũ ⁊ cocco intortũ quo vitã laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̃bus se occideret. Sed nihil valuerũt occisus est p scurras: ⁊ per plateas tractus sordidissime: p cloacas ductus ⁊ in tiberim submissus est q̃rto imperij sui anno. hic finis antoninoz nomini in republica fuit.

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiũ. nã aureli⁹ alexãder seuerus vrbe arcena genitus: cũ antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomẽ recepit: cui mãmea mater fuit xpiana. fuit aũt vnicũ virtutj exemplar ad cõponẽdã rempu. vicio superioz pricipũ labefactatã animũ adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliũ frontinũ virũ doctissimũ. vulpianũ ⁊ paulũ viros ĩ iure ciuili prestãtissimos: pcul oĩ pompa ⁊ ambitione vixit: erat tãte prudẽtie vt a nemine decipi posset: pecunias ⁊ adulationes pcepsit: gemas reiecit: statuas sumoz viroz vndiq; cõquisitas in foro trãsitorio locauit. thermas q̃ hodie antonine vocanf pfecit ⁊ ornauit. tẽplũ xpo edificare voluit cuiq; inter deos recipe habuit pterea xpm ipsuz ⁊ abrahã ĩ lario suo. Alexãder igit tot virtutib⁹ insignis iuuenis admodũ impator creat⁹ bellũ statiz ꝯ persas suscepit: ac xerxem eoz regẽ pstantissime vicit: Discipline vo militaris adeo seuer⁹ emẽdator fuit: vt q̃sdã etiã integras legiones exauctorauerit: q̃ seueritate factũ est vt militari tumultu apud magũciã in gallia occideref. tercio decimo imperij anno instigatione maximi. Is princeps alexãder inclamabat sepius q̃ a quibusdã xpianis audierat ⁊ tenebat: Idq; p preconẽ significaut cũ aliquã emendaret. qđ tibi fieri non vis alteri ne feceris. quã sanctam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perscribi iuberet.

Linea Imperator
Bassianus antoninus
Caracalla

Macrinus Albinus
opilius

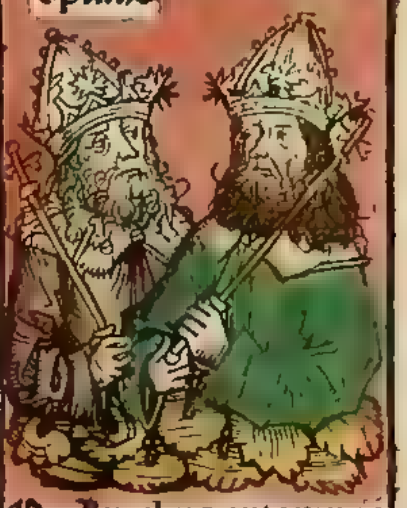

M. Aurelius antoninus
Heliogabalus

Alexander

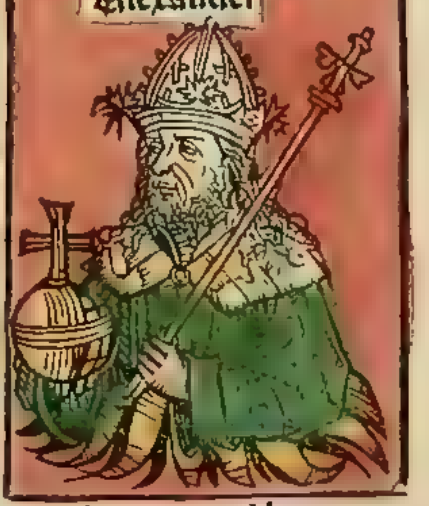

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filiꝰ: ⁊ ecclie alexandrine presbyter phoꝝ ac theologoꝝ oīm sui tpis princeps his tpibus alexandrie flozuit, hic cū ab ipsis cunabulis xpianissimꝰ esset: ⁊ eminētissimi ingenij adolescēs eua sisset. qui decimo seuerī pīncipis anno (psecutione i xpianos mota) leonida pīe interempto quē adolescēs ad martyriū adhortatus est: post patris obitū xpi fideles a tyrannis pīncipis oppressos ꝑ posse fouit ⁊ ad mortē perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuersus predicandi officium habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Hūra vtebaī continētia in cibo ⁊ potu abstinentia in rebꝰ alienis. Nā ⁊ pauptatē xpi imitatus est: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Huiꝰ virtutem plerīqꝫ imitati martyriū ꝑ fide xpi equo aīo passi sunt. Indeqꝫ hebianitarū hereſim impugnauit: qui ⁊ xpm ex ioseph ⁊ maria natū purum hoīem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu seruandam predicabāt: hoc idē ⁊ symachus sentiebat. Super lectū preterea plumis stratū nūqꝫ dormiuit ⁊ a carnibꝰ se oīno abstinuit. Et in tm castitatis amatoꝛ fuit vt zelo fidei: licet nō ꝑm scīaꝫ se castrauerit. Secutꝰ illō qđ in euāgelio dicīt ⁊ si puerile habeī: qꝛ sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt ꝓpter regnū dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in pcio habitus: mulierē xpianā fide edoctā reliquēs: in quē alexander filiꝰ vnice pius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt septē notarij sibi inuicē succedētes hominū vix sufficerēt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc quidē ⁊ si hostē sibi porphirius desumpserit xpiani nois acerrimꝰ persecutoꝛ. Ita tm interdū laudat vt nūc doctissimū pbm principē vocet. Et dicat eū oīa platonis secreta consecutū. Scripsisse origenē ad sex milia volumina librozꝫ hieronymꝰ ipse refert. Errauit tm (vt augustio ⁊ hieronymo placet) in plerīqꝫ: maxīe vo i libro de principatu quē periarchon appellauit unde origeniana hereſis ꝓcessit: qui dicūt xpm qnqꝫ ex maxima misericordia nō solū hoīes ſ ⁊ apostatas angelos fore redēpturū. Juxta psalmistā nō in ppetuū irascet deꝰ neqꝫ in eternū cōminabit. Verū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā pīam de male ꝓlatis agere videt. Causam sui erroris refundūt certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emendata in publicū ꝓtulit. Ideo a nōnullis vt ab eusebio ⁊ ruffino ⁊ alijs ꝗmaxe laudat. Ecclia q̄z nōnulla eiꝰ scripta recipit. Veniqꝫ anno salutis nre. 236. Et etatis sue sexagesimo primo defunctꝰ apud tyrū sepelit.

Vlpianus

VUlpianꝰ iurisconsultus vir pstantissimꝰ alexādrieqꝫ predicti assessoꝛ: hisdē tēporibꝰ teste eusebio ꝓpter eximiā eiꝰ sciam atqꝫ doctrinā apud eundē impatorē marcio in precio habitus est. Et p ceteris doctoribꝰ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atqꝫ alia multa monimēta scripto post se reliquit.

Julius frontinus

PAulus patauinꝰ sili in phia ⁊ iure ciuili celebratissimꝰ ꝙ hec tpa flozuit ⁊ ad cōponendā rempublicā romanā superiorū impatorꝫ vicio ⁊ sordibꝰ labefactatā alexādro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōposuit q̄ adhuc extare videnī: quē nōnulli alio tempore fuisse scribūt tanta est diuersitas temporꝫ.

Paulus patauus.

Tripho

IVlium quoqꝫ frontinū pbm ⁊ in omni doctrina scientissimū cū superioribus flozuisse ⁊ alexandro auxilio fuisse cōstat. Nā ⁊ ipe multa cōposuit ⁊ alexandro ipsi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

Minutius felix

TRiphonē origenis auditorē his tpibꝰ fuisse constat ad quē nōnulle extāt epīe: q̄ librū p̄cipue cōposuit de vacca ruffa i deutronomio: ⁊ coeqlibꝰ etate ānalibꝰ q̄ offerebanī i lege ⁊ de diuisōibꝰ q̄ cū colūba ⁊ turture ab abraham ponīt i geneſi vir em eruditissimus fuit.

Ambrosius

MInutius item felix insignis tuꝫ rome causidicus dialogū scripsit: quo christianū ⁊ ethnicū disputantes inducit: qui octauius inscribīt. Scripsit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quāqꝫ stilus superiori nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

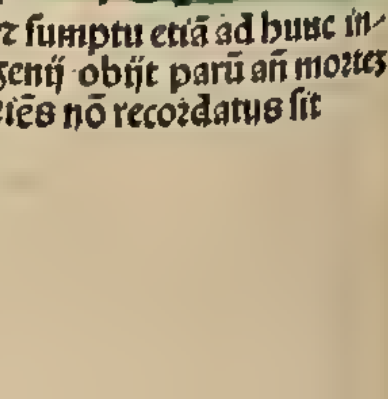

AMbrosius grecꝰ diaconus ꝙ hoc tēpus cōfessionis gloriā plurimū insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus dīnice glorie insignis fuit: huiꝰ industria ⁊ sumptu etiā ad hunc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipse vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obijt parū añ mortē origenis. Reprebēsus a plerīqꝫ q̄ vir locuples amici sui senis ⁊ pauperis mortē nō recordatus sit

Acapitus

Acapitus illustris adolescētulus p hoc temp⁹ apud prēnestinā sabinozuz vrbē quidenis iussu alexādri impatoris martyrio cozonat. Ipse ei cū qn decim cēt annoz⁹ t amoze xpi martyrio flagraret: ab impatoze cōprehendit. t primo neruus crudis cedit: deinde vbis presidi vt sacrificare cōpelleretur tradit q cū durissimo t squalido carceri status recluſit vbi p ꝙtuoz dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē presidi exibit⁹ primas ardētes eidē sup caput ei⁹ apponi iussit. t cū gr̄as deo ageret flagellis iterū cedit t nudus capite deorsuz verso suspēdit: t bulienti aq corp⁹ ei⁹ pfundit. t adhuc martyris xpi maxillas fregissent preses ex tribunali cozruēs tristē emisit aiam. Quo audito impator cū leonibus obijci precepit. Sed fere māsuete facte pedib⁹ martyris se inclinauerūt. videtes sceleris mīstri tulerūt sanctū martyrē t inter duas colūnas gladio pcusserunt sub die. xv. kal. septēbris. Corp⁹ vo eius a xpianis nocte sublatū: ibidē miliario ab vrbe primo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina

Martina romana virgo t q dē sctissima p hoc tēp⁹ cū eximie christiane veritatis virtutisq esset mulier ab alexandro principe cōprehensa cū xpm negare oīno recusaret diuersis tormētoz⁹ generib⁹ cruciat cū em pulcherrima erat i ei⁹ amoze exarsit. exhortat q ad cultura ydoloz⁹ vt cā sociā impij haberet. Apollo aūt in ei⁹ aduentu cōminut⁹ est: deo em se vouit mēte t corpe castā. Iussa deinde cedi t i carcere posita in q i mensa lūe pfusa i manu bīs tabulā scriptā. quā magnificata sunt opa tua dñe oīa i sapia fecisti. iussit postea eā extendi t mēbra ei⁹ spatis incidi: in oīb⁹ deum glorificās. īmissus leo ad eā in cunctis illesa cū i fide īmobilis pmaneret gladio tandē cesa martyrij palmā primo die Januarij pmerut.

Quirinus martyr

Quirici⁹ preterea roman⁹ patrici⁹ t ipse vna cum iulita matre hac tēpestate apd romanā ciuitatez alijs īnūerabilib⁹ secū uctis martyriū ydib⁹ Julij cōpleuerūt: ls historia eoz inter apocriphos reperiat

Berillus epūs

Berillus arabs bostren⁹ epūs vir doctissim⁹ cū aliquāto tpe gloriose rexisset eccl'iam ad extremuz lapsus i hereſim q xpm ante incarnationē fuisse negat origenis tū ope ad veritatē reduct⁹ varia postmoduz scripsit opuscula: maxīe vo epl'as aliq: qb⁹ origeni p sana doctrina gr̄as agit. Extat t dialogus origenis t berilli in quo berillus hereticos arguit.

Porphirius pbs

Porphir⁹ athenēsis pbs t quidē excellētissim⁹ p hec tpa maxīo i precio fuit. q t si origenis prebyteri precipu⁹ amator t laudator fuisset: christiani tū nois acerrim⁹ psecutor fuit: t pterea multas obtrectationes t blactrationes ꝺ orthodoxā fidē igessit ḡs diu⁹ augustin⁹ refellit: ls trinitatē pfectā ponat: hic q inter cetera ysagogas. i. introductiōes ad aristotel' cathegorias. i. pdicamēta adiecit t ꝺscripsit alia mlta.

Julius aphrican⁹

Hipolitus epūs

Hpolit⁹ cuiusdā eccl'ie epūs: q rōnē pasce t tpoz canones scripsit vsq ad primū annū alexandri impatoris. xvj. annoz circulū reperit t eusebio q sup codē pasca. xix. annoz circulū cōposuit occasione dedit dar⁹ habet. Scripsit etiā nōnullos inscripturas cōmentarios precipue exameron t in ppheţ.

Julius affricanus inter scriptores sui tpis nobilissimū his tpibus fuisse t florusse (diu⁹ hieronymus refert) Cuius quinq de temporibus extant volumina: t de trinitate pgrāde volumen perscripsit. t ad magnū origenē epl'am in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quez doctā epl'az scripsit origenes. hic cū l'rarus cultor t amator existeret t multis diuicijs floreret apud cesareā palestine vr bem bibliothecā insignem suo noī cōdidit. t cū honorabilis plurimū haberet sub. ℳ. aurelio antonino cesare legationez p restauratione castelli emaus suscepit qō postea reedificās Nichopolim appellauit.

Linea sumoꝝ pontificum

Fabianus

Cornelius

Dionysi⁹ alexādrie epꝰ

Fabianꝰ papa nationē roman⁹ ex patre fabio post antherū pontificē diꝫ in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret: cōfestim diuinit⁹ quedā columba super caput eius assit & sic diuinit⁹ electus: statim p septē diaconos re gion es diuisit: qui a notarijs martyrū res gestas colligerēt: ad ceteroꝝ exemplum: qui xpi fidē pfitebant. Idē q̄z cimiterū p dignitate martyrū edificauit Statuit preterea vt singulis q̄busq; annis in cena dñi crisma renouaret: ac vetus in eccl̄ia cōbureret. hui⁹ tpe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio coronat⁹ vbi ex q̄nq; ordinationib⁹ mense decembri habitis. presbȳros duos & .xx. diaconos septē. epōs vndecim creasset. Sepultus est aūt in cimiterio calixti via appia. xiij. kal. februarij. quo die natalicij eius: vna cū diuo sebastiano celebrat⁹. Vacat aūt dies sex. Ad hūc magn⁹ ille origenes (mīris sublat⁹ heresib⁹) de ordine fidei seruādo multa pscripsit. sedit annis. xiij. men. xj. dies. xj.

Concilij rome. 60. episcoꝝ

Schisma primū cuiꝫ nouati⁹ vrbis rome presbyter bis tribꝰ ecclīaꝫ dei scindere & p turbare curauit. iscq; ob cupiditatē epat⁹ oīa diuina atq; humana miscebat: & ne pontificat⁹ i manus cornelij q̄ fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei sepat⁹: semet ad suos id est mūdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitentes recipiendos ec Hāc ob rez concilij sexaginta epoꝝ: totidē pbi teroꝝ cū diaconis pluribus habitū est. quo nouacij opinio vt falsa im pbat. qō saluatoris exemplo nemini penitēti denegāda sit venia. & sic primū romane ecclie scisma finitū fuit. Alie etiā hereses hui⁹ tpib⁹ pullulare cepere. Origenes em heresim quoꝝdā sustulit: affirmantiū aīos hoīm vna cū corporib⁹ interire. Rursuq; i anastasi (quā nri resurrectionē vocāt) vna cū corporib⁹ suscitari. Sustulit & heresim helchesatarū qui paulū apl'm oīno respuūt quicq; afferunt negātem in tormētis christū nihil criminis habiturū: modo integri & recti sit cordis.

Cornelius papa nationē roman⁹ patre castino: vir certe eruditissim⁹ q̄ multas scripsit epl'as. vnā ad fabiū antiochenū epm de synodo romano & italica atq; africana. aliā de nouatiano heretico. terciā de synodi gestis. At vo sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouatianū extra ecclesiā ordinauit & i africa nicostratū. quāobrem confessores qui a cornelio secesserāt: cū maxio presbytero ac moyse sentiētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis epūs in carcerem cōiectus l'as mittit. quib⁹ intellexit & amici calamitatē & exilij sui cōfirmationē. Extant & alie cypriani ad cornelium epl'e plene religionis & fidei. Prius q̄z in exiliū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpora petri & pauli e catheciubis vbi minus tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina i predio suo via hostiēsi collocat vbi interfectus fuit. cornelius petrū vbi crucis martyrū subijt. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cū aūt mense decembri sacroꝝ inciādoꝝ ptātes bis fecit. Decius iratus sanctissimū virū plūbatis cedi atq; deinceps ad templum martis duci iubet: vt simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad supplicium ducit: oīa bona stephano archidiacono cōmisit. post hec tercio nōs maij obtrūcat. hui⁹ corpus beata lucina cū quibusdā clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duob⁹ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissim⁹ origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. x. hic in cypriani & affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizādis plurimas misit epl'as: sed & ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit epl'am: & ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atq; duos libros aduersus nepotē epm & ad origenē magistrū suū de martyrio & alia multa.

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq; bellū in germania ꝓspere gesserat sine vl la senatus auctoritate impator eclect⁹ est. hic de vico tracie vicino bar/ baris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoy alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūq; procer q̄ latronib⁹ insidiaret ⁊ suos ab incursib⁹ vindicaret. militare aūt sub seuero ce/ pit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝓspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus moꝛib⁹. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in puerbij locū ces/ serat: cū de longis ⁊ inceptis hoīb⁹ diceret. maximini caligā requirit. Tāte ve ro bibacitatis erat vt vini amphoꝛā vna cena biberet. Verū cū sextus a nero ne xp̄ianos ꝓsequeret anno tercio posteaq; regnare cepat: a pupieno aqlegie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aqlegiēses ꝑ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt funes de capillis mulier̄ facerēt cū deessent ner ui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honoꝛe matronaꝝ templū veneri cal/ ue senatus dicauit. Greci scriptoꝛes maximū ⁊ balbinū impatoꝛes ꝑ maximi nū factos. maximū aūt cū exercitu missus ⁊ apud rauennā bellū parasse. aqle/ giā aūt nisi victoꝛē nō vidisse: latini scriptoꝛes nō maximū sed pupienū ꝑ ma ximinū pugnasse apud aqlegiā ⁊ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianus post maximinū tyrānus imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade supasset: ⁊ nobi/ lissimus vir ꝓcōsul cuꝝ filio ꝓsulari legato impatoꝛ dictus erat aūt iā octogenar⁹ ⁊ plurimis ꝓuicijs p̄fuit quē affri/ canū appellauerunt. Gordiani igit duo pater ⁊ filius ambo ex ꝓsulibus magno affroꝝ ꝓsilio impatoꝛes sunt appellati Gordianus vo adolescēs augustus declarat⁹ sex annis im perū tenuit. cuꝝ maximinus p̄ter senatus auctem imperium vsurpasset ad deturbāduꝝ euꝝ tres declarant impatoꝛes e q̄ bus pupien⁹ ⁊ albin⁹ i palatio interfecti. soli gordiano im perū reseruatū fuit. Huius p̄cipis hec fuit precipua laus q̄ ad sexagitaduo milia libroꝝ i bibliotheca habuisse dr. denuq; duꝝ ad triumphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordia no sepulchꝝ milites apō circeū castꝝ fecerunt titulus hīmoi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persicis ⁊ iudaicis lr̄is: diuo gordiano victoi spaꝝ: victoi gothoꝝ: vi ctoi sarmathaꝝ depulsoi rōanoꝝ seditionū: victoi germanoꝝ sed nō victoi philippoꝝ.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptio reductis militū copijs e syria i italiā vna cuꝝ filio philippo ānos q̄nq; impat. hūc aūt p̄mū imperatoꝛē xp̄iani habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunq; est ausus nisi ꝓfessus. post tercius vo imperij fuit annū millesimus ab vrbe ꝓdita annus im pletus est. vij ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄s anno repetebant. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qō est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. Iꝫ di uersis i locis. Nā philippus p̄ verone: filius rome occidit. annis q̄nq; impa rant. Inter diuos tn̄ relati sunt. ex q̄bus iunioꝛ philippus adeo seueri aī fuit: vt nullo cuiusq; cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patrēq; secularibus ludis petulātius cachinātē: vulto auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo noīe i thracia ꝓstruxit. ⁊ cū decio infensus haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ꝓtulerūt: ob id odius maximū decius in xp̄ianos ꝓcepit.

Decius romanoꝝ imperatoꝛ q̄ e pānonia inferioꝛi budalie natus. interfe/ cto philippi imperiuꝝ sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philip pos eiusdē secte imitatoꝛes. Belluꝝ ciuile qō in gallia motuꝝ fuerat oppressit: filiuꝝ suuꝝ cesarē fecit: romelauacrū edificauit. cum biēnio postea cuꝝ filio cesa/ re imperasset. in barbarico bello opprimit⁹ e q̄bus senioꝛ gurgite paludis im mersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq; repertuꝝ sit. Digno certe dānatus iu dicio: q̄ septimā post neronē persecutionē in xp̄ianos mouens. multos sctissi mos viros interemit. Hic inter bistoricos varietas orit: cuꝝ eutropius scribit q̄ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli plōgāt. Quidā hunc decium seniorē sub quo passus fabianus ⁊ cornelius ponunt. deinde decium iuniorē cesarē. ⁊ inter istos duos gallū volusianū ⁊ alios impatoꝛes fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quib⁹ passi lucius stephan⁹ ⁊ sixtus sumi pōtifices ac laurētius archidia/ conus ⁊ hypolit⁹. Ideo galien⁹ binominis asserit dictus decius galienus. Vbiq; alicq; decium cesarē a philip po cōstitutum cum in vita laurētij legit decius cesar ⁊ nō impatoꝛ sub eo passum fuisse laurentiū. Cuꝝ an tiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo imperatoꝛes fuerunt.

Linea Imperatorum

Persecutionē sextā post neronē. maximū⁹ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in cleri cos ⁊ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeret; tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul ⁊ vite finem imposuit.

Pontion martyr

Pontiū beatissimū martyrē philippos impatores ad fidē xp̄i conuertisse tradunt historia. Iste pontius fuit filiꝰ cuiusdaꝫ senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē ⁊ insulā scandens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs: vētrē molestauit vt fetus periret; peperit tñ puerū sine omni macula. quē cū nitebaꝫ interficere: pater ait. Sinas eū viuere: si ioui placebit de inimico vindictā sumet. deinde cuꝫ in varijs doctrinis eruditissimꝰ esset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanctꝰ pontianus p̄erat cantātes: deus noster in celo oīa quecūq; voluit fecit. Simulachra gentū argentū ⁊ aurū ⁊c. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit; patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano summo aplico oēs facultates dedit; qui pauperibus distribuit. duobꝰ aūt philippis impatorib⁹ cum esset amicus ⁊ cum instaret millesimꝰ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt; ⁊ templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormenta cum a seuientibus vrsis ⁊ ab igne in arena illesus māsisset. demum capite celo martyriū cōsūmauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt
deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Audecius discipulus policarpi
Simimus martyr
Nouatus cum .xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor eiꝰ
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Januarius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xviij. martyres
Leonilla
Priscus
542. martyres
Quirinus
Theodorꝰ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicostratꝰ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Temporibꝰ decij cū post varias p̄secutiones ephesiꝰ decꝰ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusq; penarū terror cunctos inuaserat vt filiꝰ patrē ⁊ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinianꝰ: dionysius: serapion: iobānes ⁊ cōstantinus ydola spernentes ieunijs ⁊ orōnibꝰ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū paupibꝰ distribuētes. Inito cōsilio in montē celion secesserunt: ⁊ vsq; ad tempꝰ p̄secutionis finiēde latere decreuerūt; quibꝰ vnus administrabat qui furorē decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo cibo p̄fortati colloquētes in luctu vt deꝰ voluit obdormiuerūt. Decꝰ os spelunce obstrui p̄cepit vt fame ⁊ si

Septem dormientes

mul finirent. Scriptura signato martyriū cū tempore; quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

Septima psecutio post neronē facta est a decio impatore. qua quidē multi diuersis in locis p fidei costātia passi fuere. q̄ cū philippo impatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādus: dolose eū occidit. ⁊ vsurpās sibi imperiū ad vrbē venīs: vt videret zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidisse dñm suū qz xp̄ianus erat: mouit psecutionē diram: ō xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi impatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoꝝ martyriū tā patebit:

Abdon ⁊ Senen

Abdon ⁊ senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba psarū vrbe oriūdi: his tumultuōp̄ multos carceris squalores romā cathenis obligati pducūt vbi cū diu diuersis penaꝝ generibꝰ diu fuissent macerati. Cū em̄ deciꝰ impatoꝛ babiloniā ⁊ alias ꝓuincias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: ⁊ diuersis supplicijs eos iterfecit. Eoꝝ aūt corpa abdon ⁊ senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Tandez tercio kalēdas Augusti gladio pcussi martyrium compleuerunt.

Agatha

Agatha sicula virgo genere nobilis p̄clarissima: p hoc tempꝰ in cathania ciuitate sicilie p xp̄o martyrio coronat. Nā quintianꝰ p̄fectꝰ audita eiꝰ fama nobilitatis formositatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ q̄ xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septē filias habebat turpitudini deditas: que p dies triginta varijs psuasionibꝰ ac minis eā adbortabātur: vt presidi assentiret: qui posta cū idolis sacrificare nollet: post alapas ⁊ carceres postez eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte i carcere martyrio ꝓsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatibꝰ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā bonorē deo ⁊ patrie liberationem. Eoztina quoq; eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

Appolonia

Appolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipsa p hoc tempꝰ martyriū ꝓ xp̄i noīe ptulit acerbissimū. Nā psecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarent eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blasphemaret. at illa videns rogum paululū quid intra semetipam deliberās: repente de manibꝰ impioꝝ se ꝓripuit ⁊ in ignē paratū ꝓsiliuit: vt pterrerent crudelitatis actores: q̄ ꝓmptior est inuenta femina ad mortem: q̄z psecutor ad penaꝝ. ac sic martyrij palmā quito ydus februarij ꝓmeruit. Eiꝰ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud verdonaz lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruat.

Serapion

Serapion patria alexandrinꝰ ⁊ ipe vir sanctissimꝰ eodē anno apud alexandriā a psecutoribꝰ captꝰ crudelibꝰ supplicibꝰ afficit in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture priꝰ soluerent: sed adhuc viuēs a ministris diaboli de superioribꝰ sue domꝰ parietibꝰ p̄cipitatus xp̄i martyr efficit. ⁊ eiꝰ natale. 18. kal. decembris celebrat. Iustinus quoq; presbyter cū victoria martyrū pro christo constantissime sustinuit.

Geniacus martyr.

Victoria virgo

Geniacus etbruscus vir celeberrimꝰ: ⁊ ipse apud florentiā etrurie vrbē octauo kal. nouembris martyriū ptulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuibꝰ suis plurimū venerant. Valentiuꝰ quoq; ⁊ laurentiuꝰ patria etbrusci: ⁊ ipsi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicostrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā paragono rome sub deciana psecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula ⁊ opa sancta cū plures virgines deo adiūxisset: gladio pcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq; alij martyrio coronati sunt quoꝝ vitā euoluere nō possumꝰ. qui hac persecutione furente in desertis ⁊ in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq; consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi.5453. Anno christi 254.

LUcius papa natione romanꝰ patre porphino post cornelīū impante gallo hostiliano pontifex eligit. hunc voluſianꝰ impator primo exilij pena dānauerat: ſed eo extincto ab exilio liberatus romā venit. Cōſtituit vt duo preſbyteri: diaconi tres vbiq; locoꝝ epm comitarent: cuiꝰ vite ⁊ actiōis teſtes qui etiā añq; ad martyriū subēte valeriano ducerēt: oēm prātem ecclie ſtephano archidiacono ſuo pmiſit. Per aūt dandis ordinibꝰ ſacris vacauit. Et poſtq; martyrio vitā finiuit ſepultꝰ eſt in cimiterio calixti via appia octauo kal. ſeptēbus. ſedit āmis tribꝰ: men. iij. dieb. iij. Dies q̄nq; ⁊ triginta ſedes tus vacat.

Anno mundi.5458. Anno christi.257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo potiſſimū tpe quo poſtumꝰ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir ſane optimus ad ordinādā eccliaz cōuerſus. Inſtituit ne ſacerdotes ⁊ leuite veſtibꝰ ſacris alibi q̄z in eccliā ⁊ peragendis ſacris vterent: ne ſi ſecus facerent penam balthaſar regis babylonis ſubirēt: qui vaſa ſacra ꝑphanis manibꝰ attigerat. De rebaptiſandis aūt his qui ad fidem rediſſent eadē ſenſit que cornelīꝰ pōtifex: neq; vllo modo his recōmunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope ⁊ verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuertiſſet: cōquiſitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex decano edicto chriſtianos ꝑſequebant: vna cū pleriſq; ſuoꝝ ad martyriū rapit. capite mulctatus i calixti cimiteno via appia ſepelit. 4. nōs auguſti. ſedit annis ſeptē: mē ſibꝰ quinq; diebꝰ duobꝰ. Sedes aūt ad dies duos ⁊ viginti tum vacat.

SIxtus ſecūdus papa natione grecus: patria athenienſis ex philoſopho xpi diſcipulus factus eſt: durāte adhuc deciana ⁊ valeriana ꝑſecutione vir ſane doctiſſimꝰ: q̄ ſūmope bereſes exortas videlz ſabellianoꝝ ⁊ nepocianoꝝ cōfutare ⁊ extinguere meditabat. verū accuſatꝰ qō xpi fidē cōtra imperatoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templū ducit vt aut marti ſacrificet aut ſi id facere noluerit penā capitis ſubeat. Euntē ad ſupplicīū laurētꝰ archidiaconus alloquit. Quo ꝑgrederis ſine filio pater: ⁊ ſine miniſtro ꝑperas. Cui ſixtus. Ego te nō deſero fili. maioza tibi ꝑ fide xpi ſuperſunt certamina. poſt triduū me ſequeris ſacerdotē leuita. Interim aūt ſi quid in thezauris habes id pauperibꝰ diſtribue. Eodē vero die vna cū ſixto diaconi ſex interficiunt. felicſſimus: agapitus ianuarius: magnꝰ: innocentius: ſtephanus: ſexto ydus auguſti. In ſuo aūt pōtificatu ſacroꝝ ordinū ptātem bis fecit menſe decēbri. Sixti corpꝰ i cimiterio calixti via appia ſepelit. Reliq̄ vo martyres iacēt in cimiterio ptextati i agro veranio via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēſes decē dies tres ⁊ viginti. Vacat tum ſedes dies quinq; ⁊ triginta

DIonyſius papa cuiꝰ originē damaſus ſe inuenīſſe negat ex monacho pōtifex creatus: ꝓſbyteris eccliās ⁊ cimiteria i vrbe roma ſtatim diuiſit: parrochias ⁊ dioceſes foris diſtribuit que quiſq; finibus ſuis limitibuſue ꝓtentus eēt. Mādauit itē iudicibꝰ tam ſecularibꝰ q̄z eccliaſticis: vt nemiñē dānarēt anteq; ꝑ teſtes ydoneos ꝓuinceret. huc licet decrepite eſſet etatis: cōciliū in anthiochia ciuitate ꝑ paulū eiuſdē vrbis epm celebrari mādauit: cum ꝓpter ſenīū intereſſe dionyſius nō potuit. Ea īn de re ad eum per maximū alexandrinū epm late perſcriptū eſt. Mortuus aūt dionyſius ſepelit in cimiterio calixti vbi ex inſtitutionibus duabus mēſe decēbri habitis: preſbyteros duodecim: diaconos ſex: epos ſeptē creaſſet. Sedit annis ſex: menſibus duobus: diebus quatuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

Anno mundi.5463. Anno christi.264.

FElix papa natione romanus patre cōſtātino: aureliani tpe fuit: vir vtiq; iuſtus ⁊ omni laude dignus: qui ⁊ martyrū deuotioni conſulēs mandauit vt ſingulis annis ſacrificia martyrū a xpi ſacerdotib⁹ decetero celebrarent vtiq; nullibi q̄z in loco ſacro ⁊ a viris eccleſiaſticis miſſa celebraret. Dedicationes quoq; temploꝝ etiā ſolēniter celebrari mādauit. Q̄ ſi de cōſecratione alicuius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetuſtate ⁊ abolitione muroꝝ cōſecrari denuo mādauit. Qui demiq; repetitis ſacris ordinibus menſe decembri preſbyteros nouem: diaconos quinq;: epiſcopos quinq; creaſſet. martyr via aurelia ſepelit tercio kal. Junij in baſilica quā antea in honorem dei condiderat ſecūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum ſedes in vrbe dies quinq;.

Gallus hostilian⁹ ⁊ galli filij⁹ volusianus mox im
peratores creati sunt: quoꝝ tpib⁹ in vltionē xp̄i
in nois tanta pestis exorta est: vt pauce dom⁹ nedū ci
uitates ⁊ puincie extiterint: que nō tantā calamitatez
senserint. Nihilqꝫ oīno clarū gesserūt. Sola hec pesti/
lentia morbis atqꝫ egritudinib⁹: not⁹ eoꝝ principat⁹
fuit. Verū gallus ⁊ volusian⁹ duꝫ ꝫ emilianū res noi
uas agitantē bellū ciuile moliunt interamne necant.
Emilianus aūt obscurissime nat⁹: obscurius impauit
cū maur⁹ fuerat. ⁊ tercio mēse extinct⁹ est. hec aūt pe
stis ac calamitas maxīe apud egyptū ⁊ alexandriā se/
uiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. bi duo non
dū cōpleto impij sui biēnio vt preciissiꝫ est interierūt
Valerian⁹ imperiū suscipiēs cū galieno eius filio
impauit annis. 15. Valerian⁹ eīm in rhetia ⁊ no
rico se agens ab exercitu. Galien⁹ rome a senatu impa
tores eligunt. hoꝝ imperiū perniciosiꝫ romano noi
⁊ pene exciabile fuit: p̄cipū ignauia ⁊ ī xp̄ianos se/
uicia. Mā germani rauēnā vsqꝫ peruere ferro ⁊ flāma
oia vastātes. Valerian⁹ aūt in mesopotamia bellū ge
rens a sapore persarū rege capt⁹ in seruitute turpiter vi
xit: ⁊ apud parthos ignobili seruitute ꝓsenuit: eo eīm
vt scabello persaꝝ rex equū cōscens⁹ vtebat: pedez
ei⁹ cervicib⁹ imponēs. ⁊ id merito cū stati vbi impius
arripuit octauā psecutionē ī xp̄ianos mouit. Territ⁹
aūt claro dei iudicio galien⁹ pacē ecclie tribuit. Cum
aūt adolescēs fact⁹ esset augustus imperiū primo feliciter moxꝫ cōmode ad vlti
mū perniciose gessit. erat eīm ī galieno subite virtutis audacia. Barbari tī oēs
in fines romanos eruperāt. Et tyrānī q̄dā pernicioſi exorti sunt: qui qđ domi
relictū erat ab externo hoste pessundarēt. Galien⁹ vo cū rēpublicā deseruisset
ac mediolanū libidinib⁹ operā daret missis pcussorib⁹ interēptus est impij an-
no nono. Et vt q̄dā ferūt auxilio cecropij dalmatarū ducis vbi ⁊ frater ei⁹ va/
lerian⁹ quē multi augustū multi cesarē dicūt occidit. Alamāni eīm exhaust⁹ gal
lis suo tpe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adie/
cta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerūt. Cum tā desperatis re
bus ⁊ deleto impio romano posthum⁹ ī gallia obscurissime nat⁹ purpurā sum
psit: ⁊ per tyrānidem annis. x. impauit: vsus ingenti moderatione: pulsis bo/
stib⁹ puinciā in pristinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūcia
cū interfect⁹. Victorin⁹ postea galliarū accepit imperiū vir strēnuissim⁹ ꝫ dum
nimie libidīs esset ⁊ aliena mrimonia corrūperet. agrippine occidit sui impij
anno secūdo. Huic successit tetricus senator: q̄ aquitanicā honore presidis ad-
ministrās absens a militib⁹ imperator elect⁹ est. duꝫ hec ī gallia agerent p odena
tū perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontē recepta est.

Claudius hui⁹ nois secūdus romanoꝝ imperator a militib⁹ electus: a se/
natu appellat⁹ augustus: imperiū suscepit: hic gothos illiricū macedo-
niāqꝫ vastātes bello adort⁹ incredibili clade superauit. hāc obtē in curia aure⁹
clipe⁹: in capitolio aurea statua eidē a senatu decreta est. parcus vir atqꝫ mo-
destus ⁊ iusti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia ala
manoꝝ haud procul a lacu benaco ī silua que lugana dicit dimicās: tantā mul/
titudinē fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tī morbo correptus apō
syrmiū moritur. nōduꝫ expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quinti
li⁹ frater ab exercitu imperator eligit. vir q̄dem vnice moderationis ⁊ qui so
lus fratri preferri posset. Is quoqꝫ decimoseptimo imperij die interficit.

Aurelianus anno ab vrbe cōdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiū
adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello
potens: animi tī modici: ⁊ ad crudelitatē ꝓpensioris. Gothos apud danu-
biū graui plio superat. Romanā orbem triennio ab invasorib⁹ receptauit. hic primus apud romanos dia
dema capiti inneruit: gēmisqꝫ ⁊ aurata veste (qđ vere romanis incognitū morib⁹) vsus est. hic muris vali
dioꝝ ⁊ laxioꝝ vrbē sepsit. Templū appollini edificauit in asiā trajiciens zenobiā que occiso odenatho
marito orientis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triūphū vna cū tetrico duxit. ad
gallias pfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū redijt. Dꝫ cū iter faceret apud
zenophoꝝ māsionē que est inter heracliā ⁊ bizantiū: malicia notarij sui interemptus est: qui nonā perse/
cutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ men
ses sex. Triūphū eius glorioſum⁹ flauius vopiscus describit.

Volusianus filius

Galienus

Octaua psecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̄ interfici. vbiq̄ iusserit: hic tñ a p̄cipio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum corruptus ⁊ depauatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq̄ seuicia dei iudicio orbi nō modicū pernitiosa fuit. nam paulopost germaniā p̄uincia erūpētes cū magno impetu hostili aio rauennā vsq̄ peruenere: ⁊ oia igni ⁊ ferro vastauere

Cyprianus

Cypri⁹ doctor ecclie eruditissim⁹ ⁊ cartaginēsis ep̄s iubēte valeriano p̄cipe post longū exiliū octauo kal. octobris a galerio maximo p̄consule durissimo viro decollatione capitis martyriū cōsūmauit. Referunt ⁊ cuz eo apud candē vrbem passi Crescenti⁹ victor: rosula ac generalis. Fuit aūt in primis Cypr̄ianus gentilis ⁊ excellentissimi ingenij vir ac bonaz artū studijs ornatissim⁹ qui primo rhetoricā docuit: deinde suadēte p̄sbro cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo ⁊ cognomē sortit⁹ est: ad xp̄ianos trāsiēs oēs facultates suas paupib⁹ erogauit. presbyter primo deinde carthaginēsis ep̄s creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aūt clarissimā vitā ⁊ martyriū pontius eiusdē cipriani p̄sbyter ⁊ exilij comes: egregio volumīe cōposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica sc̄i Laurentij cū oī gloria ob seruat̄. Scripsit aūt plura opa precipue de vnitate eccl̄ie: Anteq̄ cīn moreret cypri⁹ venerat in sn̄iam eccl̄ie romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ impositione gr̄am recipiēdos hac de re inter cyprianū ⁊ cornelīū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurēti⁹ hispan⁹: sixti pōtifi archidiaconus ⁊ fili⁹ adoptiuus rome via tyburtina p̄sente decio seu galieno post multū virtutū insignia ⁊ plurima tormētoz genera videlz carceris: in quo cecū illumīauit ⁊ hypolitū baptizauit: ac verberib⁹ (vt thezauros ecclesie ostēderet) plūbatis ac scorpionib⁹ cesus. ad vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs sacrificaret: cōpulsus ait. Adea nox obscurū nō habet sed oia i luce clarescūt. post dirā oris p̄cussionē: quarto ydus augusti in crancula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiū exurūt ferūt. gr̄asq̄ deo agens: spm̄ deo reddidit ⁊ martyriū pstantissime cōpleuit Hypolitus aūt cū iustino corpus exustū sepelierūt. Hunc nōnulli cuiusdā hispaniarū ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus asportauerat: sed beat⁹ sixtus p̄dictus cū in eadē p̄uincia p̄dicaret: cū sub quadā arbore lauro diuinitus inuenies laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipsum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Vbi postea factus pontifex cōstituit cū suū archidiaconū post sixtū aūt triduo post: vna cū claudio subdiacono ⁊ seuero p̄sbytero ⁊ crescentio lectore ⁊ romano hostiano varijs cruciatibus necat̄ vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Sabelli⁹ hereticus: a quo sabelliani heretici tāq̄ ab auctore puerse secte nuētore vocati sūt: ea aut tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat pentapoleos ciuitatē plena blasphemijs in deū patrē ⁊ in xp̄m: quē sūmi dei filiū esse negabat: primogenitūq̄ oīs creature: simul etiā spūs scī intellectū auferebāt. Docebat em̄ ⁊ p̄dicabat vnaz tm̄ p̄is ⁊ filij ⁊ spūsci esse psonā. Quas ob res magne dissensiones ⁊ scādala in ecclijs tā occidētalib⁹ q̄z orientalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudiciū euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolitus

Hypolit⁹ roman⁹ patricius eo anno ⁊ mēse postq̄ beatū Laurentiū sepelierūt cōprehēsus eo q̄ xp̄ianus esset diu acriter cedit: cū nollet idolis sacrificare fustib⁹ cesus donec cedētes deficerēt. Deci⁹ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt cū crudeli examīatione interficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in p̄spectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipsuz ligatis pedib⁹ ad colla indomitoz equoz p̄ cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi taz diu fecit donec emitteret spm̄. quo defuncto iustin⁹ corpus sepeliuit i agro vetano ydibus augusti.

Concordia

Concordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ses dixit cōsiderate vitā vām: ne cū dño vro pcatis: aut nos cū dño desideram⁹ magis mori q̄z ipudice viuere Jussit eā tā diu plūbat| cedi donec emitteret spm̄.

Romanus

Roman⁹ q̄z miles ⁊ ipse sequēti die eo i loco passus est. Is i p̄fessiōe bti laurētij diuīt⁹ ex visiōe angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eū fustigatū exhiberi: ⁊ visa ei⁹ p̄stātia decollat⁹ est. 5. Idus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucā ethrurie vrbem delatū honorifice sepultū est.

Quirinus

QUirinus roman⁹ tribun⁹ sub hac pſecutione p⁹ lingue abſciſionē: ⁊ manuū ac pedū ꝑ xp̄o dctrū cationē: in via rome que nuncupaſ appia agonē martyrij. iij. kal. aprilis gladio cōſummauit.

Valentinus

THeodora q̄z vgo hermet⁹ martyris ſoror bis tpi b⁹ ab aureliano capta martyrū itrepide ſuſtinuit Valentin⁹ roman⁹ pſbr hiſdē tpib⁹ multa ſanitatū ac doctrine inſignia a claudio imperatore capiť. Interrogat⁹ de dijs eoꝝ ait iouē mercuriū ⁊ alios miſerrios hoies fuiſſe: deinde aſterij filiā illumīauit quaz cū oī domo ſua nūero. xlij: xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutiſſime fuſtib⁹ cediť. ad vltimum vo capite trucať ⁊. 16. kal. marcij ſepeliť. Cirillā q̄z dcij imperatoris filiā xp̄aniſſimā rome gladio iugulatā hiſtorie tradūt q̄nto kal. nouembris.

POſtā perſecutionē ecclie Aurelian⁹ imperator mouit ī xp̄ianos nonus a nerone. Is em̄ malis pſilijs ſubordinat⁹ cū de ea re ad ꝓuinciarū pſides lras miſiſſet: diuino iudicio de celo tact⁹ turpiť occubuit Gebennarū clariſſimā allobrogū ſeu ſabaudienſiū ciuitatē aurelian⁹ auguſtus ī gallijs hoc anno cōdere fecit. Et ex ſuo noīe ipſam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia ꝓuincia per annos. xx. ⁊ eoampli⁹ ob ſeuiciā ⁊ ignauiā valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani ſe ſubtraxiſſet. virtute aureliani ceſaris recuperať. Hec quippe ciuitas helueciox finibus ꝓxima eſt ⁊ lacu lemāno ſiue luſitano abluiť. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. ſuper quē pons ligneus celeberrimus ſtat. hec itaq̄ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineq̄ ac ciuiū frequentia totius allobrogū ſiue ſabaudienſiū ꝓuincie emporium eſſe videť. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunť diuicie: hec quippe ſabaudie ducī diu paruit: ⁊ nūc ſubeſt. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximus quidā ꝓfeſſor fuit. Amanus vrbis eps̄ vir ſcitate ⁊ doctrina precipuus: ac lect⁹ pſbyter in diuinis ſcripturis nobiliter erudit⁹ ⁊ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo ſurgit ad collem ꝓtenſa: habetq̄ vineta vberrima. Eſt q̄z i ea ſedes epālis apud eandē vrbem amodeus primus ſabaudie dux eius gentis ducatū ꝓmogenito ſuo tradidit eccliaſticas cerimonias ⁊ orandi morē didicit ad baſilicā prexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū ſabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adoleſcētes egregia facie. ſolēnibus ꝓ more ſeruatis: romane ecclie preſul coronatus eſt: de quo inferius patebit.

Gebenna

Anno mundi. 5475. Anno christi. 274.

Lineal Bumor pontificum

EUticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pontificē sedit rome vir sanctissimus ⁊ eruditus. Instituit vt in altari noue fruges bñdicerent: maxie vo fabe ⁊ vue. Cōstituit itē ne q̄ martyres sepelire vellēt sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderēt se nesciēte presertī. Trecētos eī hic martyres se ꝓpria manu sepelisse ferf. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presbros. xiiij: diacones quinq; epos nouē creasset martyrio coronaf. Et i cimiterio calixti via appia sepelif octauo kal. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

CAius papa natione dalmateis patre caio ex genere diocletiani impatoris primū ꝓbi tpe fuit. deinde caio ⁊ carino impantibus vir vtiq; diuinus q̄ ordines i eccl'ia distinxit: quib⁹ tāq; gradibus q̄busdā ad epatū ascendere f. bi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus p̄sbyter: eps. Idē q̄s (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: q̄ res gestas martyrū cōscriberēt. Cōstituit etiā ne ꝓphanus quispiā sacris iniciatū i iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xp̄ianū hoīem ptātez haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe diocletiani tanta psecutione quāta nūq; antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a psecutorib⁹ vna cū gabinio fre eiusq; filia susanna martyrio coronaf. ⁊ via appia i cimiterio calixti sepelif xcio kal. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēses q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbros q̄nq; ⁊ vigīti: diaconos octo epos quinq; creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndecī. hunc tñ q̄ndecim annis sedisse eusebius scribit

Paulus samosaten⁹ epūs

PAulū quēdā samosatenū epm virū vtiq; eruditissimū p hec tpa ab ortho doxa fide desciscentē arthemonis heresim excitasse dicūt. que q̄dē heresis marie virginitati ꝺdicebat: asserebatq; ꝙ post xp̄m natū se viro suo ioseph cōmiscuisse ⁊ alios filios ꝓcreasse. hic itaq; paulus in demortui epī locū antiocenus eps creatus supbe nimiū sese habebat. Interdū em pre supbia ⁊ lras relegebat ⁊ dictabat epl'as: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vñ ꝓpter hois arrogātiā christianā religionē pleriq; detestabant. Sed q̄d faceret nra tēpestate qua nil vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in eq̄s preferocibus videret. si subsequētiū presbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusq; colorīs hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent eos ac dicerēt nil eis cū xp̄o preter silitudinē quandā religionis cōe esse. Is aūt predicte heresis asserf inflatus opinīōe sui ipsius ac tribunal alt⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo descēdisse: ⁊ a maria cepisse originē ⁊ unū e terra habuisse. hāc obrez i ꝯcilio anthioceno oīm epoz q̄ aderāt ꝙsensu publice dānat⁹ est. maxie vo gregorij cesarīēsis epī viri sctissimi sniā q̄ tāto ꝯcilio interfuit: ⁊ postea ꝓ fide xp̄i martyrij penā subijt.

Manes hereticus

MAnes q̄dā hereticus gente psa vir vtiq; callidus ⁊ diabolicus vita ⁊ moribus barbarus: his tpibus fuit ⁊ multa dāna xp̄i ecclesijs intulit. Is ei pfiteri se xp̄m ausus est: ascitis in societatē duodecim discipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ⁊ ad interficiēdas deceptoz aīas infandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegis ⁊ fabulosis mēdaciis texuit. Et p bas insanarū opinionū ruinas se suosq; seqces decepit: vt falsi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa testaf) cū nihil in se solidū: nihil verū hoīm oculis actibusq; pbuisse sed simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā ⁊ seqcib⁹ suis duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis ⁊ alterū tenebrarū. Testamētū q; vet⁹ respuēs ⁊ nouū solū recipiēs. ab eo manicheoz heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnaf manes ob impietatē ⁊ supbiā: ita maxime laudaf anatolius laodicenus episcopus ꝓpter religionē ⁊ doctrinā.

Cesari⁹ ⁊ alij martyres

FElix p̄sbyter ⁊ eusebi⁹ monach⁹ his pseculionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xp̄i interempti sunt. nā eusebi⁹ cū sanctos martyres iulianū ⁊ cesariū p̄sbros sepelisset: ⁊ hui⁹ rei gra mlctos ad fidē cōuertisset q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forum iudicis ignominiose ꝓducif cū oīno sacrificare nollet decollat⁹ est nonis nouēb. Cesariū aūt diaconū ⁊ iulianū p̄sbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse em cesarius diaconus cuz multis diebus i custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus ⁊ in mare precipitatus kal. nouembris martyrium complevit. Adiochus quoq; p̄sbyter ⁊ tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi episcopi discipuli apud augustudinū galliarū vrbē glorioso martyrio coronanf quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝓ forati obierunt.

Tacitus romanoꝝ impator post aurelianū a senatu pplōqꝫ romano impe
riū suscepit. in cui⁹ electiōe velius cornifici⁹ gordian⁹ ꝯsul dixit. Cū exer
citus sine principe recte diuti⁹ stare nō pōt: simul necessitas cogit. Mā limites
māsrhenū germani rupisse dicunt occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊
potētes: qre agite ⁊ pncipē dicite. post ꝫ ois senat⁹ acclamauit tacite auguste
dij te seruēt: te principē facim⁹. vir certe idone⁹ reipublice gubernāde ob eius
virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit.
togis ⁊ tunicis idē vsus est qb⁹ puat⁹. Thermas oēs añ lucernā claudi iussit
ne qd p noctē seditionis oriret. cornelij tacitū scriptorē auguste ī oib⁹ bibli o
tecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariores cibos appetiuit: bal
neis raro vsus est atqꝫ validior fuit i senectute. vitreoꝝ diuersitate atqꝫ oposi-
tate delectat⁹ est. Panē nisi siccū nūqꝫ comedit: fabricarū peritissim⁹ fuit: mar
nioꝝ cupidus: venationū studiosus. vxorē gemis vti nō est passus. legit sane
senex minutulas lras ad stipotē. Et qm a meonide multi barbari eruperāt in
tercipt⁹ est insidijs militarib⁹ mēse sexto post adeptū impiū (vel vt alij dicūt)
morbo interijt. Fuit aūt ppter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septē
brem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus ⁊ factus est impator.

Florian⁹ qui frater taciti german⁹ fuit: post frēm arripuit impiuꝫ nō sena
tus aucte sed suo motu: qsi hereditariū esset imperiū. cū scirēt adiuratuꝫ
esse i senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: ꝫ optimū aliquē prin
cipē faceret. Beniqꝫ vir duob⁹ mēsib⁹ imperiū tenuit ⁊ occisus est tharsi a mi
lit⁹ q probū audierāt impare: quē ois exercitus legerat. Fuit aūt florianus
moꝝ frīs imitator: nec tñ vsqꝫquaqꝫ. Mā effusionē in eo frater frugi reprēde-
bat. hec ipsa imperādi cupiditas alijs cū moribus oñdit fuisse qꝫ fratrē.

Probus romanoꝝ impator: vir domi forisqꝫ ꝯspicuus: q post tacitū oīm
iudicio bonoꝝ impator est fact⁹ orbēqꝫ pacatissimū gubernauit. hic oriū
dus e pānonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre qꝫ patre patrimonio mode
rato: affinitate nō magna: tā priuat⁹ qꝫ impator nobilissimis virtutib⁹ claruit.
Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice administratione. Gallias a bar
baris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igit reb⁹ i gallia lras ad
senatū dedit. sublata est ois q tenduit late germania: oēs iā barbari vobis arāt
Mā ⁊ qdragita milia hoim cesa sūt ⁊ septuagita vrbes nobilissime captiuitate
hostū vindicate. ⁊ oēs penit⁹ gallie liberate pda ois recepta est. ago igit diis
immortalib⁹ gras ⁊c. Habuit qꝫ nō leues tyrānicoꝝ mot⁹ Mā ⁊ saturninū q orie
tis impiuꝫ arripuerat varijs plioꝝ generib⁹ supauit. deinde cū pculus ⁊ bono
sus apud agrippinā ī gallia imperiū arripuissent. magna celeritate oppressit. ⁊
de eis oib⁹ triumphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac solū patriū effecudari cu-
peret ⁊ dilatari. pmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipse specule cā
edificauerat interemerūt anno impij sui sexto. postea tñ ingēs ei sepulchruꝫ
clatis aggerib⁹ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmori. hic
pb⁹ impator ⁊ vere pb⁹ sū⁹ est. victor oīm gētū barbararꝫ victor: etiā tyrānoꝝ

Carus ro. impator post probū impiuꝫ suscepit: cui⁹ patria ambigue a ple
risqꝫ pdit qdā ī illirico quidā narbone ī gallia natū scribūt. Is ꝓfestim
duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula impij traduxit ac cesares fe-
cit cū qbus regnū duobus ānis. ꝫ dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūciato
psarū tumultu ad orientē pfectus ipsos plio fidit. Codenis ⁊ thesipbonte no
bilissimis vrbibus caput. in castris sup nigridē ictu fulminis cōcidit. Nume
rianus vo q cū patre erat adolescēs egregie indolis rediēs in lecticula ob do-
lorē oculoꝝ impulsore apro p insidias occisus est. Is oēs poetas sui tpis vice
rat. Carinus aūt probris oibus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano
(difficili tñ bello) in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

Diocletianus de dalmacia oriūdus vir obscurissime natus anno ab vrbe
ꝯdita. M. xlj. ab exercitu impator elect⁹. aprū, virū audacissimū: qui nu
merianū interfecerat ipsemet gladio occidit. veru moto ī gallia tumultu pot⁹
qꝫ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q agrestes facile
copescunt. Ut vo circūstrepētib⁹ vndiqꝫ bellis cū solus diocletian⁹ resistere tot
piculis nō posset maximianū augustū: cōstātiū vo ⁊ maximianū galerū cesa-
res creat. Maximian⁹ aūt hercule⁹ carusio fraude interēpto. britanniā post an-
nos decē recepit. at cōstanti⁹ cū pmo ī gallia male pugnasset renouata fedo pu-
gna mlta milia alemānoꝝ q eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit
eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletian⁹ interī ī egyptū vadēs captā ale
xandriā quā achileo resistēte mēsib⁹ octo obsederat: direptēdā militib⁹ dedit.
Fuit aūt diocletian⁹ morigerat⁹ callide: sagax pterea ⁊ admodū sūtilis ingenio
diligētissim⁹ qꝫ ⁊ solertissim⁹ pnceps. adorareqꝫ se iussit cū añ eū cūcti salutarē
tur: ornamēta gēmarꝫ vestib⁹ calciamētisqꝫ addidit. hercule⁹ aūt ppalā fer⁹ ⁊
inciuilis ingenij: asperitatē suā etiā vult⁹ horrore significās. Pacat igit vndiqꝫ
reb⁹ diocletian⁹ ī orientē. maximian⁹ vo hercule⁹ ī occidētē vastari ecclias man
dāt imperiūqꝫ diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue temp⁹
pclaro ocio senuit. ⁊ p⁹. xx. annū veneno extinct⁹ evixit annos. 73. quez apud
mediolanū maximinian⁹ secut⁹ fuit post triūphū inclitus quem rome perfecit.

Decima psecutio in xpianos post neronē a quodā venerio militie mgro excitata his tpib⁹ diocletia ni t maximiani iussu p oēs orbis ptes pmisit. Diocletianus q̄z in oriēte: maximianus vo hercules in occidēte: vastari ecclias: xpianos affligi interficiq; mandāt: que certe oibus diuturnioz t imanioz est habita. Nā t scripture sacre igni exuste sunt: t si qs xpianus i mgratu fuisset eo sublato remanebat infamis. Preterea vo serui q̄ in xpianismo gdurabant: libertatē psequi nō poterāt. Milites itē xpiani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāq; deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vo quidā lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto t sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus t gorgonius viri clarissimi: bisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xpianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. pleroscq; vinos i igni conijci iubet. Eadē q̄z seuicia vsi sunt q̄ in miletene puincia in syria: i affrica: in thebaide: i egypto cū impio erāt. In planicie vo palestine t tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt. Nullū aūt genus tormēti xpianis tuz nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoim vtriusq; sexus dieb⁹. xxx. p diuersas puincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q̄ in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas barenas. excidēdosq; lapides damnati: que multitudo ppe infinita est habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) t eo diocletianū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit t maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq; morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis periit: furijsq; scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Barbara

Simphorianus Claudius ꝛc

Adauctus romanus patricius vir xpianissim⁹ ac sctissim⁹ apō pbrigiā martyrū suscepit. Is cū conuertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta est. qz ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos i fide retinēte. cū t ipse idolis sacrificare renuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capit̄ obtruncatione martyr efficit.

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeoz legiōe vn⁹ p hoc tēp⁹ apō bergomū ciuitatē cū xpi dñi nri nomē cōstantissime pdicaret: post inumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal: septēbris absciscē capitis martirū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs i pprio predio sepeliuit quo i loco celeberrimū i eius honore tēplū extructum fuit qō nuncvsq; vetustissimū extare videt.

Alexander

Anastasia

Crispinus t Crispinianus

Barbara vgo nobilissima de nicomedia orta quaz ob nimiā pulchritudinē pater eius i turri excelsa collocauit: timēs ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū celi adorabat a spūsctō edocta: cū pie inotuit eā occidē voluit: q̄ se abscōdit: qua iuēta ad psidē ducit: primo virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadarum exustione t māmillarū abscisiōe: postq; inumerabiliū tormētoz cruciationē ad extremū p̄ eius pprijs manibus caput eius p̄scidit scdo nōs decembris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsūpsit t i puluerē redegit.

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vxor xpiana effecta: mira apud xpianos opa miscōie pfecit. his turbinib⁹ ab ipso publio cōprehēsa post diutinā custodiā i carcē p xpo macerata a grisogono scriptis pfortata q̄ postea capit̄ decrucatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt̄ viris t cū mult̄ mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xpianoz anastasia a pfecto ad palos ligata: eā ignibus cremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dñi. cclxxx. Fuit aūt bonaz lrārū eruditissima t de ei⁹ psecutiōe ad grisogonū extāt cplē eloq̄ntia plene

Claudius t nicostratus symphorianusq; ac simplicius viri clarissimi: t i arte q̄drataria peritissimi rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocletiani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus t crispinianus viri celeberrimi sub hac psecutione apud suessionē vrbē capti t iudici p̄sta ti p⁹ imania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trucati. 8. kal. nouēb. martyrij coronā receperūt.

Mauricius

MAuricius et Exuperius Cādidus acvictor cū innocēcio sacre Thebeor legi onis primicerij illustrissimi cū predicte psecutōis ignis exordiū inter soloſ militares parua scintilla conflauerat. p hoc temp⁹ iubente Maximiano in gallia ciuitate sedimo cū sex milib⁹ sexcentis sexagintasex p xp̄o gloriosissime martirio coronant. Hij nāq ex orientalib⁹ regionib⁹ ⁊ vt ex gestis cor claret ex thebe egi pti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimorep̄o baptizati. in au xilium a Maximiano accersiti in gallia venerūt. Viri in bellicis reb⁹ strēnui. vir tuteq nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ august⁹ contra xp̄ianos destinasset atq iussisset vt ydolis īmolarēt. Cū obtēperare noluerūt plurib⁹ in locis diuersis cruciatib⁹ interfici iussit. Et decimū semp decollari p̄cepit. Mauriciꝰ cor dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt ⁊ circūquaq trucidant. Primicerior corpa p⁹ ml'tos passiōis annos sctō ep̄o Theodoro revelata. ī cor honore basilicā fabricauit. Eor natale. x. kal'. octobr' celebrat.

Vincentius

VIncentius leuita vir inuictissim⁹ atq sanctissim⁹ natione hispan⁹ btissimi pape Sixti discipul⁹. diuiq laurētij martiris scientia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissim⁹ a puericia lr̄is tradit⁹. gemina scīa efficacissime claruit sub beato Valerio cesarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Daciano p̄sidē pertulit. Ita vt cū sunima pena carceris. famis inopia cathenar̄ strictore manibus collo cervicibus ferri pondera sustinēs p oēs corpis art⁹ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in eculeo primū leuatum toto corpe distēdi fecit. distēt̄uq diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac ninia feruēs insania dū martirē dei lacerant se ampli⁹ lacerare conat'. vt pfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumpt⁹ Vincenti⁹ : iusserat lectū tyram⁹ cuiꝰ ferratis costis pferri: ⁊ addita subtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōscendit in craticula positū vncinis ferreis aperiri ⁊ ardētes lamine infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atq ibi testas acutissimas congeri in hgnoq pedes ei⁹ affigi ⁊ sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solutis nexib⁹. ⁊ athleta dei magno lumīe refect⁹. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sum⁹. p̄cepit vt mollibus foueret' vt eū ampli⁹ cruciaret. mox aūt p̄caosaz resolut⁹ in morte celo spm reddidit. p⁹ psecutōz corp⁹ extra muros valētie sb altari cuiusdā eccie xp̄iani cōdiderūt. Eius passionē nobilēq triūphū prudenti⁹ versibus expressit. Augustin⁹ ōs huius sanctissimi martiris preconiū vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

AGnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac psecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a ciuib⁹ romanis iuuencula corpe tredecī annoz pulcra facie. dū a scolis reuertit' a p̄fecto filio adamat'. Agnes ait preuentam amore ei⁹. cui⁹ mater virgo ē: Capta igit' a p̄fecto vrbis electionē dedit vt sacrificia dijs cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxui opā daret. que singula renuit Ideo nudā ad lupanar p̄fectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capill' dīs ptulit vt q̄ vestibus tegeret': Qua ingressa angelū dīi inuenit p̄paratū. q̄ stolā cādidissimā p̄pauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius p̄fecti. q̄ ab angelo p̄focatus ē. Ex illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Dein post minas et terrores ac verbera plurima ī ignē iecta sed mīme lesa Tandē aspasius ī gutture eius gladiū īmergi iussit septio kal'. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes tepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente apparuit dices. Videte amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congaudeatis mecum quia cum vis omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sunt desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexit:

Ciriacus

CIriacū quoq diaconū cū largo ⁊ smaragdo p hoc tp̄s cū alijs viginti passum historie tradūt. qui artemiā filiā Diocletiani a demonio liberauit. Similiter lobiā saporis p̄fec regis filiā post dies q̄dragintaquinq reuersi a Diocletiano honorifice susceptī. p⁹ eius morte filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcere mitti. unde p iudicē Carpasiū educt⁹ caput eius pice liq̄ta pfundi fecit. ⁊ iterum i carcere retrudi. Tercio post q̄tor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ nervus extēdi fecit. Inde filius diocletiani iussit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs vigīti capite trucari. Et ducti sunt cū eo ꝓmiscui sexus: Rome aūt via salaria decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Gervasius ⁊ Protbasius

GErvasius ⁊ Protbasius germāi natiōe Mediolanēses p̄e vitale viro sctō mīe Valeria vno ptu genti hac tumultuāte ꝓcella ī ea vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāq ptibus orbati pfesti vniuersū p̄monū vēdidēt ⁊ paupib⁹ erogarūt oroibus ⁊ lectiōibus p plres āños vacabāt. Astasio pfecturo ad bellum sacerdotes ydoloz dixēt. nisi faceret gervasiū ⁊ pthasiū dijs suis īmolare victori am reportare nō posset. P̄tati coram comite cū nō acq̄escerēt idol' sacrificare Gervasius plūbat' cesus ē donec spm exalaret. Protbasi⁹ vo fustibus cesus demum capite trucatus ē. Quoz corpa cū ānis mltis icognita fuissēt. diuus Ambrosius domio reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt. Martyrizati fuerunt hij beatissimi martires die. xiij. kal'. Januarij.

Georgius

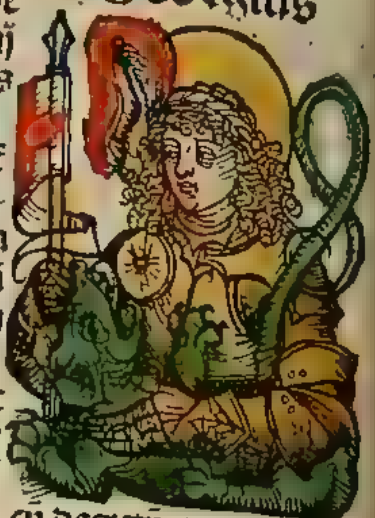

Georgius capadocus trib⁹ ⁊ verus xpi miles hoc tpe. Cū veniſſet de capadocia i perſidā ciuitatē dyoſpolim velut alter cura⁹ roman⁹ ⁊ codr⁹ ab benenſiū rep patrie ſue liberatiōe ſeſe itermiſcuit ad draconis occaſionē ⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone p⁹ eculei extēſionē totiuſq; corpis laceratiōs ⁊ viſcer effuſionē. nec vō ⁊ aliox tormētox ppeſſiōs. ad vltimū martiriū capiſ abſciſiōe cōpleuit. Cui⁹ geſta licet inter apocriphas ſcripturas ponāt ipi⁹ tñ illuſtriſſimū martiriū inter coronas martyx dei eccl'ia veneabiliter honorat. qđ etiā Ambroſi⁹ atteſtat qui ſcribit Georgius fideliſſim⁹ xpi miles. dū xpiana nitatis pfeſſio tegeret. ſolus inter chriſticolas dei filiū cōfeſſus eſt. Cui et tantā fidei cōſtantiā diuīa gr'a cōceſſit. vt tyrānice poteſtatis pcepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penax hui⁹ inclti martiris caput cū poſtmodū venecijs dcatū fuiſſet. in eius honore monaſteriū ⁊ eccl'ia erecta fuit qđ nūc vſq; maxīa cū veneratiōe pſeuerat. Vexillū q̄s ei⁹ apō germanicā natiōs bamberge maxīa cū ſolēnitate oñdit. Ei⁹ natale die. ix. kal. maij ab oīb⁹ xpicol' celebrat

Eraſmus

Eraſm⁹ campan⁹ epūs vir illuſtriſſim⁹ atq; ſctiſſim⁹. cū decretū in antiochia a diocletiano pteſſiſſet. vt quicūq; nō ſacrificaret ydolis diuerſis ſupplicijs interiret. hec audies Eraſm⁹ in heremo p ſeptē āos habitauit. oīoi ⁊ cōtemplatiōi vacās. cui dñs eſcā p corui miſtrabat venies voce angelica p̄miſſa ad ciuitatē miſſos a demōib⁹ liberauit. ⁊ plures docēdo ad xpm̄ duxit. Diocleciano⁹ hiſ auditi ſibi eū p̄tari iuſſit. p̄mo plūbatis ⁊ fuſtib⁹ grauiter macerat ⁊ dilaniat. Deīn reſina ſulphure pice oleoq; pfundit. nec minie ledit. quo miraculo multi cō pncti ydol' abrenūciātes xpiani effecti ſūt. Poſtea miſſus in carcerem artiſſimus cū imēſo ferri pōdere. a quo angel⁹ dñi eū paulopoſt eduxit. Sed cū hec vulgarent miracla a Maximiano impatore detinet'. ⁊ i ſartaginē plūbo pice reſina igne mitā imergi p̄cepit. illeſus tñ māſit cuſtodie mācipat⁹. Angel⁹ eū nocte ad litt⁹ma ris pduxit. vbi diuīa puiſiōe i formianā ciuitatē campanie naucula puenit. Tandez videſ rutilātē coronā ſup eū illabi aut dñe ſuſcipe ſpm̄ meū. et tercio nonas iunij ſancto fine q̄euit. dicit' corp⁹ ei⁹ Caiete q̄ſcere vbi caput ei⁹ oſtendatur.

Cosmas ⁊ Damian⁹

Criſtofer⁹ martir pcere ſtature icōperabil' magnitudinis ⁊ vtutis vir p hoc tp̄s in ſamo: ciuitate licie. puincia aſie pro xpo morte ptulit. Primo vgis ferreis attrit⁹. flāmiſq; exuſt⁹ fuit: ſed cū diuīa virtute ſaluatus eſt. Ad vltimū ſagittax ictib⁹ cōfoſſus martiriū tandem. 8. kal'. auguſti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū boies p flumen deferret ihesum puerū in humeris ſuis portaſſe.

Criſtoferus

Cosmas ⁊ Damian⁹ xpianiſſimi viri ac medici celeberrimi apō Egrā ciuitatē cōprehenſi. hoc tpe p⁹ vincula ⁊ carceres. p⁹ maris dimerſiōs atq; ignes lapidatiōs ac ſagittas. diuinit⁹ ſuperatas capite plexi ſūt. Martirizati ſunt aūt beati Cosmas ⁊ Damianus Antim⁹ Leōtius ⁊ Euprepius. 5. kal'. octobris.

Methodius

Horatius

Methodius primū Olympiade ⁊ poſtea Tyri ciuitatum epiſcop⁹. his tpibus i calchide ciuitate q̄ nigropontī appellat' (vt diu⁹ ſcribit hiero) martirio coronat'. Qui cū eruditiſſim⁹ eſſet vir mlta edidit documēta. Et preſerti de mōi creatōe eidez i carcere reuelata. paſſus aūt fuit. 14. kal'. octobris. Fuit aūt nitidi cōpoſitiq; ſermōis aduerſus porphirij ꝓfecit libros et ſimpoſium decem virginum.

Horatius

Marcus ⁊ Marcellian⁹

Maximus ⁊ Gladius

Horatius⁹ romanus miles. cū his tpibus apō Alcomediā exiſteret. et Diocleciani perſecutiōs quā maxie xpianis inferebat plurimū deteſtaret'. ab ipſo impatore capt⁹. iuſſus ē ſuſpēdi ⁊ lanian ⁊ ſb craticula crudeliſſime aſſari. ſed aduc ſi guiente. 5. id⁹ ſeptēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina ſepultū eſt.

Marc⁹ ⁊ Marcellian⁹ germani ⁊ cives romāi ſb hac perſecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēſi ſtatī ad ſtipitē ligati. in eox pedib⁹ acutos ſudes ifigi p̄cepit Hz cū nō ceſſarēt laudare nomē dñi nri ibu xpi lācea trāſfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal'. iulij ad celos migrūt

Maxim⁹ q̄dz ⁊ Gladius viri clariſſimi p hoc ipſuz tp̄s cū prediga vroze primi ⁊ duob⁹ filijs i vrbe hoſtia a ſatellitib⁹ Diocletiani tenti in exiliū deportant Et. xij. kal'. marcij incendio cōremant'. ac ſic eo icendio martirij ſacrificium deo obtulerunt.

Sebastianus

SEbastian⁹ illustrissim⁹ vir prime cohortis diocletiani principatū gessit quē milites vt patrē venerabant verusq; dei cultor. hoc q̄dē tpe cū multos xp̄i martyres exhortationib⁹ t doctrinis p̄cipue marcū t marcellianū gemios t eoz pgenitores in fide xp̄i cōtinuisset. t trepidas illoz mentes cōfirmasset q̄s eēt in trepide sese xp̄ianū ce cōfessus est. Nicostratū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dn̄m conuertit. Quo audito diocletian⁹ illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari t quasi signū ad sagittā a militib⁹ sagittis figi: qui eū vndiq; impleuerūt vt ferme q̄si erici⁹ eēt hirsutus sagittis. t cū mortuū relinquētes. q̄ infra paucus temp⁹ sanitatē recupauit impatorib⁹ in pallatio eoz p̄secutionē iniustā foze declarans qui eū tādiu fustigari p̄ceperūt donec spm̄ redderet. Quo mortuo satellites diocletiani corp⁹ ei⁹ in cloacā ,iecerūt. qui beate Lucine apparuit oc̄s locū corporis sui t q̄ in vnco pendebat q̄ nil sordis eum tetigerat. Id inde leuās cata cumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe roma sub. 13. kalēd. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione sicula t speciosissima inter ceteras insule illi⁹ virgines i hac p̄secutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater ei⁹ cuidā p̄claro iuueni desponsauerat: sed receptis visisq; beate agathe miraculis rogauit matrē ne deceteto sponsam eidē noīare dignaret quā gr̄am tandē obtinere ,meruit. Ac illa p̄festim amplū patrimoniū paupib⁹ t viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij p̄sularis litē ,ponit: dices sponsaz suaz christianā esse: t cōtra leges viuere augustoz. quā idē pascasius corripiēs ad sacrificia demonū p̄suasit. t nisi dictis obtempaueris te ad lupanar tanq; scortum adduci faciā. t statim lenonib⁹ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūq; inq̄natur corp⁹ vicios̄e nisi de cōsensu mētis. Nā si iuuā violari me fecer| castitas mihi duplicabit ad coronā. Eam aūt spūssanct⁹ tanto pōdere fixit vt penit⁹ moueri non posset. etiā adhibitis funib⁹ t bobus. his territis pascasi⁹ ignē copiosum circa eā feat. tunc angustiantē pascasiū amici eius nō ferētes gladiū in ei⁹ guttur mergi faciunt: ac sic idibus decembris spiritū emisit. cui⁹ passione t sctitate syracusana ciuitas sp decorata fuit.

Vitus

VItus puerulus natiōe siculus: his tpib⁹ cū modesto t crescētia nutrice sua apud sycilā insulā martyriū ptulit glorioſissimū. hic cū eēt duodecim annoz in xp̄m credēs quātū poterat indigentib⁹ miſtrauit: cū eēt virtutib⁹ matur⁹ a sacrileго patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet blādis patris sermonib⁹ acq̄escere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflict⁹ est. deinde angelico monitu nauē ,ascēdit. t comitantib⁹ secū modesto pedagogo ei⁹ t crescentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi p aliq̄d temp⁹ in oratorio in cognit⁹ p̄sistēs: ad diocletianū ,pdente demone adduct⁹ est. cui⁹ filiū a demonib⁹ obsessum curauit. Cui diocletian⁹ psuadere cepit: vt culturā dijs impenderet sed cū nō acq̄escceret vinculis ferreis astringit̄ i carcere teterrimo. Sed cū in fide i|mobilis ,maneret. Jussi sunt in ollā resina t pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Berū i cataſta extēsi sunt t dissipata sunt ossa eoz vt viscera apparerēt. t fact⁹ est terremot⁹ magn⁹ t angel⁹ dn̄i eripuit eos t p̄duxit iuxta fluuiū syler ibiq; orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit t cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. i 7. kalendas Julij.

Affra t hilaria

AFfra filia regis cypri cui⁹ pater i bello vict⁹ in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā puenerūt: hilaria vt deos patrios ,ppicios haberet filiā venerī dicauit. Cū ven⁹ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē dea dicebāt: t i cypro phanū ei⁹ ,structū fuit. Inde ad augustā videlicā venerūt vt regia fieri posset: obsceno tn̄ seruicio veneris dedita fuit: tpib⁹ seue p̄secutionis diocletiani Narcissus cū felice diacono domū ei⁹ ignorās ingressus cū ozonib⁹ vota p|solueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xp̄ianoz antistitē se turpē peccatricē ,p̄fitet: qui eos oēs a pessima cultura t actu illicito dimouit: p⁹ ieunū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionysium epm̄ auguste fecit: postea a quo iudice cōprehēdit̄ iussa est vt dijs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. q̄d iubes nunq; faciā. Ducta igit̄ ad insulā flumis luci haud longe ab augusta vbi eā sti pitū colligarūt igne accēso ait gr̄as dn̄e q̄ me dignat⁹ es hostiā accipe ,p nōie tuo t emisit spm̄. Hilaria deinde cū digna eunomia t eutropia ibidem accenso igne pro constātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon

PAntaleon vir illustris t medicine art| erudit⁹ t ipe hoc tpe apd nicomediā ciuitatē ,p fide xp̄i cruciat⁹ est. Is fuit fili⁹ senatoris medicinaz adhuc puer addiscēs. a p̄ceptore duct⁹ ad palatiū ,ppter decorē laudat⁹. Cui hermola⁹ p̄sbyter pollicebat̄ si in xp̄m crederet oēs egrotos sine medicina i ei⁹ nōie sanaret. a q̄ postea baptizat⁹, inde p̄nte patre cecū illuminauit t ambos ad fidē conuertit. que cū maximian⁹ intellexisset eū adduci iubet t paraliticū sanauit. Eculei igit̄ pena ,p fide xp̄i t lāpadarū exustione mirumimodū cruciatus a dn̄o tamen confortat⁹ missusq; i sartaginē plumbo bulietē repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: bestiasq; ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ipe cum preceptore suo hermolao t alijs. 5. kalendas augusti ictu gladij martyrium consummauit.

Dorothea

Dorothea vgo gliosa apud ecclareā capadocie vr
bem: p hoc temp⁹ cōprehēsa ,p xpo martyriū p⁹
fulit. primo i catasta leuat⁹ tandē firma in fide palmis
durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. Jn ei⁹ cō/
fessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spō
sa xpi rosas de paradiso sponsi tui mittas. orante do/
rothea puer fermie quatuor annor apparuit ferens in
sportula tria mala t tres rosas: q̄ deferēda theophilo
iubet qui accipiēs illico cōuersus est ad fidē erat tēp⁹
brumale frigidū mēsis februarij cū hec rose pūtate fu
erūt t ipe deide gustissime tort⁹ nouissie gladio cesus ē.

Sergius t bachus

Eleutherius quidā clarissim⁹ miles sub hac pse/
cutione apud nicomediā asie vrbē cū alijs inūe/
rabilib⁹ martyr efficat⁹ e q̄b⁹ alij gladijs obtrucati alij
ignib⁹ cōcremati. alijq; in mari pēdentes dati. Postre
mo t ipse eleutherius: hic cū diu p singula corpis mē
bra cruciaret⁹ t semper validior efficeret⁹. demum ve
luti aurum ignibus examinatū sexto nonas octobris
cum palma martyrij paradisum introiuit.

Eleutherius

Quatuor coronati

Sergi⁹ t bach⁹ viri nobilissimi p hos tumult⁹ cū
essent primicerij palatij apud maximianū impa
torē accusati q; xpiani essent. io ducti ad tēplū iouis cū
sacrificare nollēt veste militari deposita. bach⁹ extēsus
neruis crudis vsq; ad fluxū sanguis t disruptionē vē
tris t iecoris laniat⁹: expiras extra castrū ꝓijcit⁹ volu
cres a bestijs corp⁹ illesum fuarūt: q̄usq; fideles sepul
ture tradiderūt. Sergiū aūt cū iflectē nō posset clauat⁹
futilarib⁹ calciatū an currū milit⁹ miliarib⁹ currē iussit
cui fide fixus stetit nonis octob. cui decollari p̄cepit.

Euphemia

Fides t caprasius

Quatuor coronati scz seuerinus: seuerianus: car
poferus t victorinus. Diocletianus roma veni
ens cū oēm miliciā ad sacrificādū asclepio cōpelleret.
hi quatuor reluctātes ictibus plumbatay occisi sunt
t corpora eor in platea canibus tractata. beatus seba/
stianus cū melchiade papa nocte sepeliuit. t cū eorū
nomina reperire non posset ideo septimo ydus nouē
bris sic colent: quor nomina postea reuelata sunt.

Felix t adauctus

Fides vgo sctissima i vrbe agēno a daciano ado
lescētula xpiana. cū nec blanditijs nec minis ad
imolādū dijs gētiliū induci posset: sup cratē ēneā ex/
tensa substratis carbonib⁹. dum sic torq̄ret⁹ milto s ad
xpm cōuertit. Sanct⁹ caprasi⁹ q̄ terrore pūsibus sub ru
bis latebat ea cernēs orauit vt de⁹ eā victrice faceret vi
dit colūbā niueā de celo descendētē. que coronā auro
gēmisq; lucentē sup caput virginis collocauit: ac incē
diū extinxit. ideo offerēs se xpianū cū primo t felicia
no t fide virgine capite truncati sunt omnes.

Felix t fortunatus

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud
calchedonēsem asie vrbē a ꝓcōsule quodā noie
prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo marti i/
molare nollet oia tormentor genera in ea expēdit: q̄
oia ꝓ xpo cōstāter ptulit videlz carceres verbera. rota
rū argumēta ignes lapidū angularū pondera: be
stias virgarum plagas: igneas sartagines rursumq; a bestia morsa immaculatū spiritū deo reddidit. cuius
corpus mater eius theodora t pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie epūs cū adaucto t ianuario presbyteris t fortunato t septimo lectoribus his tempori/
bus in venusia vrbe cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā t siciliam cū multis afflictio
nibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occasione gladij consūmati sunt.

Felix item alter t fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa
latera eorum ministri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viso feruenti
oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententia tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Margaretha

MArgaretha vgo pulcherrima. natiōe antiochena de parētib⁹ gentilib⁹ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. p⁹ mortē matris apd nutricē custodiēs ac pauēs oues ei⁹. cū quindecimū annū attigisset ⁊ speciosissima esset. Olibrius visa vgine in concupiscentā ei⁹ exarsit. Cū ñ eā xpiānā esse didicit in carcerē cōiecit. ⁊ deiñ cū dijs īmolare recusaret suspēsa virgis acerrime cedit. inde pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. Sic rato in carcerē detrudit vbi dyabol⁹ i forma draconis apparēs q̄ eā deuoraturā facto signo crucis euasit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta oīoe p oīb⁹ etiā pse cuntōib⁹. ⁊ parturiētib⁹ se ei in partu cōmēdātib⁹. martyrū. xij. ydus iulij compleuit.

Blasius

MAximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac deuotissimis ort⁹ genitorib⁹. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosiz euasit. Cū aūt sctūs Quintus p anos plures gubernasset laureacēsez eccīam i prima tem aclegiēb⁹ eccīe assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oīb⁹ in laureacēsem archiepm maximilian⁹ elegit. qui pplo salubri doctrina pfuit. Tpib⁹ vero cari ⁊ numeriani impatorib⁹. Eulasi⁹ pfectus ad ceylā missus hoīes ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longā cōcertatiōz acdescere nolēs. a satellitib⁹ suis ad phanū martis duct⁹. ibi martirij palmaz meruit apud Ceylā extra muros. Anno xpi. 289. quarto yd⁹ octob. quē dux batoariox in patauiā sup ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Primus ⁊ felicianus

BLasius epūs. Cū in oī sctitate ⁊ māsuetudine polleret. Et i sebaste ciuitate cappadocie. xpiani i epm cū eligerēt. Is ad vitādū rabiez psecutiōis intrauit spelūcā cuiusdā mōt cōueneīt ad cū bestie q̄s sanauit. corui q̄z alimoniā ei deferebāt. qđ cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracla facies: filiū cuiusdā mulieris i extremis laborātē. ppter os piscis trāsuersuz in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare rēnuit: impauit eū ligno suspēdi ⁊ carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ lanari. Septē aūt mulieres xpiane sanguinez excipiebāt: q̄ postea decollate fuerūt. Blasius q̄z cuz duob⁹ puulis filijs hanc mulierē capite truncatus est.

Quintinus

IVliana vgo p̄clarissima natiōe comēsis; hoc ipso tpe apud cōmū cisalpine gallie vrbē capta martyrīū seuissimū ptulit: q̄ spōso suo eleusio p̄fecto vrbis cū p noīe xpi ad oīa supplicia se offerret. p̄mo cesa virgis a septē militib⁹ nolēte sacrificare diane p capillos septē bouis suspēsa q̄ppe cū vana tormēta ꝓstantissime ptulisset: postea palā cū diabolo ꝓfixit. ⁊ de ipso clarissime triūphauit. In deq̄z flāmas ignīū ⁊ ollā feruētē supans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. i 4. kalendas Marcij adepta est.

Maximilianus epūs ⁊ martyr

Juliana

QRim⁹ ⁊ felician⁹ romani viri religiosi hac psecutione a pōtificib⁹ temploz apud diocletianū accusati ferro vincti in carcerē recludunt quos angelus dñi ꝓsolat⁹ est: deinde ad herculis phanū pducti cum nollēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. i 3. ferro vinctos post exq̄sita torméta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursuz gladio ꝓsūmauerūt. hoz corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Amphibius

QAmphilus grecus p̄sbyter eusebij cesariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac psecutione testāte hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cui⁹ vitā idē eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egregie conscripsit. hic adeo diuinoz voluminū cupidus fuit vt magnā partem librozz origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Ruffus ⁊c

QVintinus gallus miles a maximiano imperatore scdo kalendas nouembris martyriū pertulit gloriosum. cuius corpus post quinq̄z ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

BVffus clarissimus miles romanus a diocletiano cū omni domo sua multis plagis affectus xpi martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cōmemorare libuit.

Anno mundi. 5483. Anno xpi. 284.

Marcellinus papa natione romanus patre p̃iecto diocletiani t maximia? nu tpibus fuit post gatum pontifices: hic sexto pontificatus anno tā diocletiani psecutione seuiente a carnificib⁹ captꝰ: ad sacrificia gentiū ductus: cū minis instarent carnifices vt thura dīs exhiberet: metu pterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito p̃cilio centū t. lxxx epoꝝ in sinuessa vrbe campanie: eo t marcellinꝰ squalidus t pulueruentꝰ ac cilicio indutus pficiscit: petitq; vt sibi p incōstātia debita pena tribuat: qui eum dānaret in tāto cōcilio nemo vnꝰ inuentꝰ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Rediit roma marcellinꝰ. iratus diocletianum adiit hoīesq; increpat q̃ se impulerit dīs gentiū sacrificare. Ducit ad martiriū diocletiani iussu marcellinꝰ cum claudio: cyrino antonino xpifidelibus. Interea vo marcellū pbr̃uꝰ admonet ne diocletiāi p̃cepti obtemperet in rebꝰ maxīe ad fidē pertinentibꝰ: neue corpꝰ suum sepulture traderet qđ dixerat ob negatū saluatorē se id neq; mereri borū aut simul interēptoꝝ corpa diocletiani iussu ad dies. vi. t. xxx. insepulta iacuerūt via publica. vñ petri apli iussu q̃ marcello i somnis apparuit via salaria cimiterio

Cōciliū cētū t. lxxx. epoꝝ i sinuessa vrbe cāpanie

pr̃salle sepeliunt sexto kal. maias. sedit aut annis. ix. mēses. ij. diebus. xvi. Vacat tum sedes dies quinq; t viginti.

Anno mundi. 5495. Anno xpi. 294.

Marcellus papa nationeꝝ patre bñdicto ex regione vie late a cōstāno t galerio vsq; ad maxentiū puenit. Is licet multoꝝ turbinibꝰ vexatꝰ diuino tñ cultui intentꝰ: cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Priscillā q̃s matronā romanā eiꝰ suasu impulit cimiterū suis sumptibꝰ via salaria cōstruere. titulos quinq; t viginti i vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eorum q̃ ad fidē ex gentibꝰ quotidie veniebāt. Cōsultū iit: t eo modo sepulturis martyꝝ videbat. Annis aut quinq; sedēs menses sex diebꝰ vno t viginti. Maxentius vo vbi lucinā matronā instituisse ecclias dei rerū suaꝝ heredē intellexisset. iratꝰ t mulierē relegauit ad tps. et Marcellū captū impellere minis conatꝰ est. vt t episcopatu se abdicaret. t xpianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua p̃cepta vidit. ad custodiēda animalia eū misit vbi nec oroes nec ieunia pmisit. parrochiasq; eplis gubernabat. a clericis liberatꝰ: iterato in stabulum seu cacabalum. Maxentiꝰ iratus eum redigit. vbi cū fede t incommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Vacat eiꝰ morte romana sedes dies. xx.

Eusebiꝰ papa natiōe greꝰ. pre medico: pontificatū adiit Cōstātino t Maxentio impantibꝰ. Cōstituit ne pbanī in iudiciū suū epmvocare pmitat pontifex recociliauit impositā tantūmodo manu: Habita aut semel rome sacrorum ordinū mēse decēbri. cū pbr̃os. xiij. diaconos tres. epos. xiij. creasset: rome moritꝰ. t in cimiterio Calixti via appia sepelit sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij bystorici de annis variē sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Melciades papa natiōe afer. Maxētij licinij maximi tpibꝰ fuit. Vir sanctitate t scientia multū insignis. Qui vt erat grauitate pclarꝰ. Cōstituit ne q̃s vnq; aliqua suspitiōe: aut aliena vera pbatiōe cōdemnaret. Eius q̃s institutū fuit. ne die dñico: necq; quita feria ieunaret. qz hos dies pagani q̃si sacros celebrant. Multa q̃s in oblatiōibus faciēdis pstituit. qđ Manicheoꝝ heresis i vrbe roma tū maxime inualescebat. His aut p actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et pr̃es. Sepultꝰ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menses septem. diebus. ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Bonoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

Constātius ⁊ Galerius abdicātibus se ab imperio diocletiano ⁊ maximiano imperij gubernacla suscipientes. puincias inter se partiti sunt. Cōstantius igit ⁊ Galerius augusti creati sunt: Diuisusq; est inter eos ita romanus orbis Nam galerius illiricū Asiā ⁊ orientez sortitus est. Cōstantius vo singulari moderatiōe vsus. Gallia tantū ⁊ hyspania cōtentus fuit. Licet ⁊ ei italia sorte obtigerit. Cōstantius em̄ cōtentus dignitate augusti italie atz affrice admistrāde sollicitudinē recusauit. Vir egregi⁹ ⁊ pstātissime cunctat⁹: diuitijs, puincialū ac pua toz studēs. fisci cōmoda nō adinodū affectās: diceśq; melius publicas opes a priuatis haberi. q; intra vnuz claustruz reseruari. Adeo aūt cultus modica vt cū feriatis diebus se cū amicis numerosiozibus esset epulandū. priuatoz ei argēto hostiati pento triclinia sterneret. Hic nō modo amabilis. sed etiā venerabil⁹ gallis fuit. pcipue quod diocletiani suspectā prudētiā: et Maximiani sanguinariaz temeritatē imperio eius cuaserāt. Fuit aūt cōstanti⁹ hic Claudij scōi ex filia nepos. quē vt Diocletian⁹ impator vna cū Galerio sibi affinitatez benuolētia cōiungeret Theodorā maximiani priuignā ei vxorē dedit. Ex qua postq; sex filios suscepisset eā repudiauit: q repudiata Helenā anglōz regis filiā captuā vxorez duxit. Cōstanti⁹ cū humanissime gubernasset. Cōstantio ex helena suscepto Boraci in brittānia pcipatus fuit anno tredecimo mort. Atq; ī diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinē ⁊ clementiam.

Galerius vir ⁊ probe moratus. et egreg⁹ in re militari. Cū italiā quoq; sinente constātio admistratiōi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti pfecit. Et Seuerū cui italiaz dedit. Jpe illirico cōmorat⁹ est. Retinuit em̄ illiricū. quod ea barbaros hostes populi ro. iter facturos sentiebat. Maximian⁹ aūt herculius spe recuperādi imperij ad spem erectus resumēdi fastigij qō inuit⁹ amiserat romaz aduolauit ex solitudine lucanie. quā sedem priuat⁹ elegerat ī agris amenissimis cōseneścēs. Diocletianūq; etiaz p litteras adhortat⁹ est. vt depositam resumeret potestatē quas ille irritas habuit. Cōtra hos mot⁹ missus a galerio Seuer⁹ romā cū exercitu venit. dū vrbē romam obsidet fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circūuent⁹: fugiens. demum rauēne occidit. Paulū etiā abfuit. q; Maximian⁹ pater militū benuolentiam pollicitatōib⁹ ⁊ largitōne querēs a filio Maxentio occideret. Is aūt ī gallias ad cōstantinū generū pfect⁹. dolo cōposito tanq; a filio esset expulsus moliens aūt cōstātinū reperta occasiōe iterficere. qui ī gallijs ⁊ militū ⁊ puincialiuz iā fauore regnabat. Cesis frācis atz alamanis captisq; eoz regib⁹. de tecto p faustā ei⁹ filiā dolo que rez oēm marito aput: fugiēs. ac massilie hercul⁹ pfugit. ibiq; oppssus suoz scelez penas tandē luit: vel seipm (vt q̄daz volunt desperat⁹ reb⁹) interfecit: a Galerio aūt licini⁹ impto⁹ fact⁹ mors galerius cōsecuta est.

Janus impator fact⁹ est. ex Dacia oriund⁹ a Galerio in partē imperij recapit. ppter ei⁹ in re militari pstantiā: notusq; galerio antiqua cōsuetudine. Et in bello q̄ aduersus Marsen gesserat laborib⁹ strēnuus ⁊ officijs accept⁹ Cōstantin⁹ tñ vir ingens pcipatus toti⁹ orbis affectās. Licinio bellus intulit. cuius necessitudo illi ⁊ affinitas cuz eo esset. Naz soror eius cōstantia nupta Licinio erat. Ac pmo cuz in pānonia. scōo ingēti apparatu bellus apō Cibalitas instructē repentin⁹ oppssit. omiq; dardania mesea macedonia potit⁹ inumerosas puincias occupauit. Varia deinceps inter eos bella ⁊ pax recōciliata ruptaq; est. postremo licini⁹ nauali ⁊ terrestri plio vict⁹ apud nicomediā se dedit. ⁊ contra religiōz sacramēti Thessalonice puat⁹ occisus est. Hic licini⁹ annuz domitianis fere p⁹ quītūdecimuz vite. prime sexagesimuz occidit. auaricie cupidie omniuz pessim⁹. neq; alien⁹ a luxu venereo. Asper admoduz aut mediocriter impaciens. infest⁹ līs quas. ppter insaciabilē imodicā virtus ac pestez publicā nomiabat pōpue forenses industriā. Agrib⁹ plane ⁊ rusticānib⁹. qō ab eo genere ort⁹ alitusq; erat satis vtilis ac milicie custos. adveterē instituta seueriss̄im⁹. Spadonuz et aulicoz oīm vehemēs dñator. taneas sorticesq; pallacij eos appellans.

Maxent⁹ (cuz cōstanti⁹ mortu⁹ Cōstantin⁹ filij ei⁹ in brittānia creat⁹ est imperator. ⁊ in locuz pris exoptatissim⁹ moderator accessit) Rome augustus nuncupat⁹ est: Rome em̄ ptoriani exacto tumultu Maxencius herculij filius. qui haud. pcul ab vrbe ī villa publica morabat augustus nuncupauerūt. Vir sane seuissim⁹ ⁊ xpianoz acerrim⁹ pfecutor. līaz tñ amator. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte plimus delectabat. Quito tñ cōstantin⁹ imperij sui anno bellus aduers⁹ Maxēcius ciuile cōmouit. Copias ei⁹ multis plis fudit ipm postremo rome aduersus nobiles oibus exitijs seuientē apud pontē miluiz vicit. Italiaq; est potit⁹. vt duz p dolore suaz fraudū oblit⁹ pontem ad decipiendum hostes structus decipulis transit. cuz magna parte suoz satellitiz submergitur.

Hij prescripti impatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in pcio. xpianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tñ milites clanculū mittebāt qui obuiū quecq̄ cederēt. Arte quoq̄ magica delectatus: grauidas maxie vero xpianas funestis sacris adhibitas scidebat infantū causa: quoz entrailles in magia vtebat. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā p nephas posse. Simili vesania t crudelitate. Maximianus quoq̄ in oriēte vtebat. Qui magoz mḡis t malaz arcū doctorib⁹ pmia etiā decernebat. augurijs. diuinationibus fidē prestās. Sceleroz ceteris in xpianos hec oia cōtemnētes est habitus. Vetera aūt delubra renouari ac more veterū sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito viscerib⁹. fupperatisq̄ intestinis ita distendit. vt inter se t putridū cadauer nil interesset: scatēntibus vndiq̄ vermib⁹. t tabo serpēte. tanto pedore vt sustineri fetor nō posset. grauissimis tandē morbis diuicus cruciatus. vitēdi finē tandē fecit. homo scelus ac varius. nūc em̄ in xpianos. nūc p xpianis agebat. hoc volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq̄ maximin⁹ in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissim⁹ consimili crudelitate ea in regione cōtra xpianos vtebat. ꝓter quā multi enecabant. Vnde t multi ex superioribus martirib⁹ coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq̄ q̄ in precedenti pfecutiōe t nunc seuiente passi sunt subiungemus.

Cristina

ORistina virgo celeberrima sub p̄dicta pfecutiōe maximiani in Tiro passa ē Hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset a plūbis in cōiugiū peteref. parētes in turri posuerūt. vt dijs cultura virgo psolueret. A spū aūt scō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Jussit eā expoliari t a duodecī viris cedi. deiñ in carcerē mitti. t postea vngulis radi t membra ei⁹ tenera disrupi. Cristina aūt de carnib⁹ suis accipiēs in vultū patris p iecit dicēs. Accipe tyrāne t carnē a te genitā comede. Frat⁹ pr̄ eā in rotā imposuit t ignē t oleū supposuit. sed flāma exiliēs nullc quigētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus asscribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte precipitaref. Quā angeli assumūt t xp̄s eā baptizauit t reducta fuit in terra. Tandē post varia tormēta t mamillaz abscisionē. Julian⁹ sagittas i coz ei⁹ duas t vnā in lat⁹ direxit. Sicq̄ cū palma martyrij ad celū gl̄iosa ascendit

Menna miles

MEnna miles egiptius nobilissimis ort⁹ natalib⁹ p hec tpa i Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Nā posteq̄ hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū p̄cedens: se xpianū esse libera voce declarauit. Qō audiēs pyrrh⁹ dux misit eū apprehēdi t suis aspectib⁹ p̄sentari. Cui dixit sacrifica dijs t omia que p ignorātiā gessisti ignoscent tibi. q̄ cū obtempare nollet. eo iubēte tam diu neruis t diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ipius fedaretur Deinde in eculeo leuat⁹ lāpadibus aduriť. Deinde depositꝰ ligatis manib⁹ t pedibus p fides ferreas trahi p̄cepit. Qui oībus in rebus t cruciatib⁹ vsq̄ ad finē in laude t pfessione oīpotētis dei imobilis pmānsit. Deniq̄ data sentētia gladio animaduersus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuisset e medio a xpianis furti ereptū mūdis linteaminib⁹ debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouēbris cōditus est. Postea in cōstātinopoli translatū digno honore veneratū fuit.

Victor

Julianus

JUlianus quidā genere antiocēsis. vir xpianissimus apud romanā vrbē in hac pfecutōe p̄fata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine hoz duoz mire legunť passiones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo sacerdotuz. et ministroz eccie xp̄i. q̄z p̄ter īmanitatem pfecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata est. Post quos etiā Antoni⁹ p̄sbiter et Anastasius t celsus puer vna cū matre t alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij morte ptulere.

Saturninus

VIctor mediolanēsis cuius a p̄mena etate xpianus his temporib⁹ cū in castris Maximini augusti militie ō seruiret. ad ipm̄ tanq̄ xpianus pducit. Et ei compelleref ydolis īmolare. cōstanti aio recusauit. p̄pter qō grauiter cedi iussus est: Et cū deo p̄tegente doloris expers efficeref. plūbo buliēti pfundit. et cuz nil etiā ex hoc pen⁹ lederef iubente Maximiano octauo yd⁹ may capite cesus est.

Susanna

SAturninusq̄ presbyter t Sisinus diacon⁹ rome cōprehensi in carcere diu marcerant. Indeq̄ exhibiti ob cristi confessionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuant. t ibidez nerus attractant ac fustibus scorpiōibusq̄ grauissime cedunt. nouissime cū adhuc supuiuerēt gladio trūcati sunt. Quoz corpa via salaria sepulta fuerunt.

SUsanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Caiq̄ pape neptis sub hac persecutiōe Rome. 3. ydus augusti capitis ob truncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina ꝑclarissima ẏgo egypciaca his tpib⁹ flozuisse ⁊ martyriū ptulisse ei⁹ tradit hist̄oria: post imperiū diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec sctissima virgo generoso sanguīe ozta. cui⁹ pater noīe costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ⁊si i iuuenili etate ꝑe rege a quo magnū ꝑmoniū accepit ozbata fuit: nō tm inter diuiciarū delicias ocio ⁊ molliciei femīee dedita sed tanta rei⁹ peritaq; scia predita legit vt mirabile visum sit in tam tenera etate qđ certamen disputationis suscepert. hec diuinissima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac sp̄osa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā existens feruēte adhuc diocleciani ꝑsecutione ⁊ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā, xp̄ianos flentes metu mort̄ ꝓspexisset: ad ꝓphana sacrificia impelli. etatis q̄z. xviij. ānoq; ad ꝓspectū maxencij audēter accessit. arguēs eū de vana cultura deoq; ⁊ eū de crudelitate diri⁹ increpauit. Jussit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia custodiri. Expleto sacrificio post longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac sapia miraret. quīquaginta pb̄os vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōburi precepit. Jussitq; eā in obscurū carcerē recludi ꝑ dies duodecī fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōstāter age grata deo puella: qz tecū est dn̄s: ꝑ te multi cōuersi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphiriū deinde maxencij necessariū cū ducētis militib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxorē atq; alios vtriusq; sexus doctrinis iugo xp̄i subdidit: ⁊ ad celestia regna ꝑ martyriū p̄misit. Inde rotaq; gladijs armonita: tēpestas subito pfregit: ac plures lesit. Tandē obtruncatione capitis martyrij coronā adepta est. in loco passionis orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ memoriā passionis ei⁹ fecerint. Decollata lac é corpe eius emanauit. Cuius quidē sanctissimū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē ꝑ. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dn̄i. cccx. cuius natale celebrat. 8. kal'. decembris.

Sophronia quoq; a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ⁊ alij

Arnobius affrican⁹ clarissimi⁹ pb̄s ⁊ orator disertissimi⁹ Lactantij firmiani ꝑceptor his tpibus (ls valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florentissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoq; eloquētissim⁹ vir ⁊ nicomediensis ecclie presbyter ꝑ hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ⁊ ad diuersos epl̄as multas. ac etiā in sacraq; lr̄aꝝ studio multū laborasset in helinopoli bythinie vrbe ꝑ xp̄o martyriū cōstanti ptulit aio. Jacobus item cognomēto salpēs nisibine persarū vrbis eps: multa ꝑ hec tpa composuit. que viginti sex voluminibus comprehendunt videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū quersione de regno persarū ⁊ de ꝑsecutione xp̄ianoq;. Obijt demq; (hieronymo teste) constancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū insup firmianū pb̄m ⁊ oratorē emīnētissimū arnobij predicti pb̄i discipulū hisdē tpibus floruisse ⁊ magni p̄cij ⁊ nois fuisse cōstat: eo ꝙ cū nichomedie rhetoricā docuerit: a diocletiano augusto ꝓpter virtutes ac scie magnitudinē vocat⁹ cuz flamio grāmatico romā deuenit: vbi cū ꝑ aliqđ tēpus docuisset tandē ob discipuloq; penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobrē ad scribēdū ⁊ cōponēdū libros se cōtulit. in qua đdē re etiā multū valuit. Ipse eī secūdus post ciceronis tpa ea in disciplina habebat. Demū in extrema senectute ꝓstitut⁹ cesaris crispi filij cōstantini p̄ceptor i gallia datus est. Perfecit aūt opa de diuinis institutionib⁹ aduersus gentes. De ira dei ⁊ formatione hois. ad demetriū auditorē suū. ad probum epl̄is. ad asclepiad. de persecutione. Simposiū dū esset adolescēs. etiā ode pericū de affrica vsq; nicomediā exametris versib⁹ ⁊ alia laude digna.

Eusebius epꝰ

Eusebi⁹ cesarce palestine epꝰ q̄ ob pāphili martyris amicitiā pamphili nomē accepit. eo ꝙ cū eo dē pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir qđem memoratu dignissim⁹ ꝑ hec tpa tuz multaq; rerum pericia tuz ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter pb̄os p̄cipuus ⁊ nobilissim⁹ habitus est. hic cū aliqñ arriana hereſi laborasset ad nicenā synodū accedēs spūsancto inspirat⁹ patruz sniam secut⁹ est. ac deinceps vsq; ad mortē sanctissime cuz orthodoxa fide vixit. fuit aūt i diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothece diuine cuz pāphilo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdē tpibus scripsit: marie vero libros euāgelice ꝓparatiōis: ecclīastice hist̄orie i porphiriū xp̄ianoq; hostē acerrimū. Apologias item sex ꝑ origine cōposuit. De vita pomphili martyris a quo ob amorē cognomentuz accepit libros tres. Item cōmentarios eruditissimos in centuz ⁊ qñq̄ginta psalmos. Preterea vt legit oīm ꝓmiarū cuz multos sctoq; martyruz passiones ⁊ cōfessoq; vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scripsitauit. hoc ideo: ⁊ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deoruni religionem ob veritatis amorem cōtempsit. Scripsit quoq; cronicoq; hist̄oriā a primo anno abrahe vsq; ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit demq; eusebius hic post conuersionē cōstantini magni eidem quoad vixit multa benuolentia coniunctus.

Anno mundi.5513. Anno christi.314.

SIlluester papa natione roman⁹ patre ruffino post melciadē pontificē cō-
stātini tpib⁹ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo vonagesimoprimo vir
vtiq; diuin⁹: aspectu sc̄z angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanct⁹
ꝓsilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: spe patētissim⁹ ac oim caritate dif
fusus. Cui tantā dns cōtulit gr̄am vt nō modo a xp̄ianis: verū ⁊ a gentilibus
miro coleret affectu. Hic nāq; baptizato ꝓstantino ⁊ plurib⁹ donatus ac eccle
sijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma
ab epo tm cōsecrarēt. vt epi baptizatū signarēt ꝓpter hereticā sua sionē. vt ba
ptizatū chrismate liniat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄terea. laicus clericū
in iudiciū ne vocet. Clericus causas i curia ne agat. nec an iudicē secularē cau-
sam dicat. Presbyter celebraturus neq; serico neq; panno tincto vtat: ꝫ lineo
equidē albo. Sic i albis celebrandū esse dicebat quēadmodū i linea syndone
⁊ alba xp̄i corp⁹ sepultū fuit. Quad⁹ q̄z in ordinib⁹ ecclīasticis ꝓstituit vt vnus
quisq; vno tm ordine ꝓtentus sit. ⁊ vnius solū vxoris vir. Hic aūt sanctissim⁹
pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda ferē romanā vrbem
a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense
decembri habitis presbyteros duos ⁊ xl. diaconos sex ⁊ xxx. epos quinq; ⁊
lx. creasset. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe mi
liario pridie kal. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊ xx. mēses decem. dies vn-
decim. Vacat tum sedes dies. xv.

Anno mundi.5533. Anno christi.334.

MArcus papa natione romanus patre prisco post siluestrū cōstātini tpib⁹
fuit: vir bon⁹ ⁊ xp̄iane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad cu-
rā xp̄iane religionis cōuersus instituit vt epūs hostiēsis a quo roman⁹ cōsecra
tur pallio vteret. voluit p̄terea dieb⁹ solēnib⁹ statim post euāgelium simbolū a
clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝓcilio
declaratū. Duas ite ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ sepult⁹
est. Alterā i vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ꝓstātin⁹ mūerib⁹ exornauit ⁊ auxit
Is posteaq; ex sacris ordinib⁹ bis mēse decēbri habitis diaconos p̄sbros ⁊
epos creasset. morit ac sepelit in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs
octob. sedit aūt annis duob⁹: mēsib⁹ octo: dieb⁹. xx. Vacat tuz sedes dies. xx.

Anno mundi.5535. Anno christi.336.

IUlius papa natione roman⁹ patre rustico tpib⁹ constātij fuit mirande scti-
tatis vir ⁊ doctrine. Is arriana inualescēte pfidia: multis incōmodis ve-
xat⁹ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. In tanta aūt rerū pturbatione
tandē post menses decē romā ab exilio redijt nec destitit orientales epos repre
hendere maxime vo arrianos q̄ in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū
indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionib⁹
duas basilicas edificauit vnā iuxta fo⁹ romanū. aliā in transtiberina regione
Tria item cimiteria exstruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via
portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̄z apud iudicē eccl̄iasticū diceret:
Voluit ite vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ⁊ vt
oia ad eccl̄iam ptinētia p notariū aut p primicerium notarioꝝ ꝓscriberent. hos
hodie (vt arbitror) pthonotarios vocam⁹. Juli⁹ vo cū ex sacris ordinib⁹ ter
mēse decēbri i vrbe habitis p̄sbros. xviij. diaconos tres: epos noue creasset.
morit ac sepelit via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario ter-
cio. pridie ydus augusti. Sedit annos. xv. menses duos: dies sex. Vacat tuz
sedes dies quinq; ⁊ viginti.

Anno mundi.5543. Anno xp̄i.344.

LIberius papa natione roman⁹: patre augusto cōstantij ⁊ cōstātis tpib⁹
fuit. hui⁹ tpe ꝓcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt
in exiliū pulsi sunt. Preterea vo cū in synodo ariminēsi orientales sacerdotes cal-
lidi boies ⁊ acuti occidentales simplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs
cōuincerent quā disputationē p̄termittim⁹ xp̄m eē cū p̄re homousion esse ne
gabāt. hoc aūt q; primū liber⁹ pōtifex aperte impugnabat qōq; etiā athana-
siū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pellit. atq; ita
triēnio ab vrbe abfuit. At vo sacerdotes congregata synodo in liberij locum
felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui statim octo ⁊ xl. epoꝝ cōue
nū duos p̄sbyteros vsaciū ⁊ valentē ab eccl̄ia seperarunt. Inde rogatu ⁊ pre
cibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tamen
cū arrianis sentiebat ecclesias dei q̄diligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnetis: ⁊ basilicā quas
de noie suo fecit apud macellū lidie. Demq; cū sacros ordines bis celebrasset rome. morit ac sepelit via sa
laria i cimiterio priscille. ix. kal. maij: Sedit ānos sex; ꝫm alios. xvj. men. iij. dies. 4. vacat sedes dies sex

Linea summoꝝ pontificum

Constantin⁹ magnus. ex obscuriori mrimonio fili⁹ Cōstancij augusti in Brittānia creat⁹ est impator. Cū res publica a quattuor impatoribus tenebat: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Licinio ⁊ maximiano nouis boib⁹. Constātin⁹ tñ vir ingens: ⁊ oīa efficere nītes: que alīs ꝓparasset. sit̄ principatū tot⁹ orbis affectās. ceteros vt ꝑmissiꝰ est vicit. Vir ꝓio imperij tepore optimis ꝓcipibus: vltimo mediis cōparādus: innumere in eo anī corpiscꝫ virtutes claruerūt. militaris glie appetētissim⁹: fortūa i bellis ꝓspera fuit. Nā etiā Gothos post ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilib⁹ artibus ⁊ liberalib⁹ studijs dedit⁹: affectator iusticie ⁊ amoris. Anno igit̄ ab vrbe cōdita millesimo nonagesimo ꝓio. dñi vero āno. ccc xxxix. sub hoc ꝓcipe xp̄iani a tyrannis ante oppssi nō nihil respirare icipiūt. Pacē em̄ petētib⁹ libeter dedit. liberalitate ⁊ gra oīm sibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo ⁊ bono supfluas abscidit. seueras nimiū emēdauit. Urbē in Bizantij ruinis de noīe suo cōdens: cā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conat⁹: secundā romā vocauit De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri ei⁹ statua indicabant Is igit̄ tant⁹ ꝓceps oīa circūspiciēs vbi honestate xp̄iane religiōis intellexit. Cā ita cōplex⁹ est vt itur⁹ ad bellū: nō alio q̄ crucis signo vteret: qđ sereno celo duz in maxentiū tyrānū copias mouet: ⁊ viderat ⁊ adorauerat. Astātesq; angelos audierat dicētes. Cōstantine: .qđ etiā fecit ⁊ tyrannos oēs a cerucib⁹ populi ro. xp̄inorūq; oīm depulit. Tantū itaq; principes ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyranno seuientibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā venies: Constātinus erga xp̄ianos bene animatū: promptiorē ad optime de eccia dei ꝓmerendū reddidit. Naz ⁊ pōtificib⁹ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qđ quidem Siluester aspernat⁹ tanq; religiose capiti mīme cōueniēs: phrygia mitra et candida tantūmodo ꝓtent⁹ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat. q̄dq; aliqui falso dicāt eū vsq; ad iordanē distuliss̄e. Bellum tandē aduersus parthos molies qui iaz Mesopotamiā fatigabant. vno ⁊ trigesimo imperij sui anno: etatis vero sexto ⁊ sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata mors ei⁹ etiā p crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci cometam vocant. Atq; inter diuos meruit referri.

Constant⁹ post morte Cōstantini magni prīs cū cōstantino ⁊ cōstante fratribus imperiū adept⁹: coq; tpe res romana sub vno Augusto ⁊ trib⁹ cesaribus. qđ nūq; alīs fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq; vnū fris filium: Hex dalmatie⁹ cesar ꝓspria indole necq; patruo ab similis: q̄ haud multo post facinore mulctari oppressit. Sinēte poci⁹ Cōstantō patrueli suo quā iubēte Cōstantinū postro bellū fratri inferentē: ⁊ apud aquilegiā inconsulti⁹ plium aggressus. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

Constans impius aggressus qđ aliquādiu strēnuū ⁊ iustus fuit. Mox cuz ⁊ valitudine imprōspa ⁊ amicis prauiorib⁹ vteret: ad grauia vicia ꝓuersus Cū intollerabilis ꝓuincialibus: militibus inocūdus eēt. factiōe Maxencij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septio decimo: etat̄ trigesimo. Diuersa constātij fortuna fuit. A persis em̄ multa et grauia ꝓpessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus nullū ei cōtra Saporē regē persaz ꝓspez bellum fuit. nisi qđ apud Singarum haud dubiā victoriā ferocia militus amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricaz gallias obtinente: etiā illiricus nouas res habuit. Uetrauione ad impium cōsensu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum principē creauerī. virum ꝓbum et mox vetez et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis belluz ciuile cōmouerat abrogatū est Uetrauioni imperiū. Rome quoq; tumultus fuit. Nepociano constātini sororis fili⁹ p gladiatorum manus imperiuz vindicante: qui seuis exordijs dignum exitium nactus est. Trigesimo enim atq; octauo die a Maxentianis ducibus oppressus penas dedit. nō multo post apd mursam maxentius ꝓfligatus est. Orient̄ mox cesar est datus gallus: maxentiusq; diuersis plijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio mese septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā ferox ⁊ ad tyrānidē ꝓnior si suo iure imparz licuisset. Siluanus q̄z i gallia res nouas molitus añ diē trigesimū ⁊ ipse extinctus est. Solus i imprio romano cōstātius augustus fuit. Mox iuliānū cesarē ad gallias misit patruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat tradita in mrimonū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui ⁊ gallor ⁊ germanor mot⁹ virtute sua compescuit. Constantius inde partics bellis occupat⁹ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq; anno imperij octauo ⁊ trigesimo etatis quinto ⁊ quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nimi⁹ ⁊ amicis ⁊ familiaribus credens.

Constātinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. ⁊ cū admodū parua esset: eā postmodū constātinopolim noiarūt. Constātin⁹ cū impator cognomine magn⁹: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē trāsferre: quo facili⁹ parthoꝝ excursationes cōpesceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse ⁊ vbi quondam agamenon: ceteriq; grecoꝝ principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte: ceptū opus (cui⁹ diu mansere vestigia) infectū reliquisse. atq; in tractā nauigantē bizantiū pcuuisse. Cūq; sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia erexisse: sublimes exatasse turres magnificētissimis tuꝝ priuatis: tuꝝ publicis operib⁹ exornasse. Tātūq; illi decoris adiecisse: vt altera roma nō imerito dica posset. Scriptores vetusti qui florentē videre: deoꝝm pot⁹ in terris habitaculū q̄ impatoris putauere. Nomē vbi nouā romā impator indidit: sed vicit obstinatio vulgi: vt a cōditore pot⁹ Constātinopolis vocitaret. Quā ei⁹ successores impatores passim tuꝝ publicis edib⁹: tuꝝ priuatis ciuiū pallaciis ⁊ quidē superbissimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo venientes vrbis splēdorē admirati: nō tam mortaliū q̄ celestiū eā domicilū dixerint. Erant muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia verō opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei qđ reliquū est ad terras vergens: post alta menia ⁊ antemuralia. ingēti claudit fossa. Habetq; hec ciuitas vndecim portas: dignitatē ipsi⁹ pre se ferētes. quarū noia hec sunt: aurea: pagea: sancti romani: carthasea regia: caligaria: xilina: bacinagona: pbara: theodosia: ⁊ sylaea. Extāt in ea preter cetera magnificētissima edificia templū Sophie iustiniani cesaris opus: toto orbe memorabile nouēnis quondā sacerdotib⁹ celebratū: mirabili ope: p̄ciosa materia cōstructū. Ea deniq; vrbs tanto splēdore insignita fuit vt toti⁹ orientis columen: ⁊ vnicū docte grecie domicilū habita fuerit. vbi trīa magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: ⁊ sub iustiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis p̄ quinq; ⁊ quīquaginta annos possidere. postea paleologoꝝ clarissima familia genuēsiū ope a gallis ademit vsq; in annū. 1453. gloriosissime possedit. quo an

Constantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ impator eā cepit diripuitq. Hec nobilissima vrbs in manꝰ infidelū venit. Ab eiꝰ cōditione. Mcxxx. vl circa. Tātoq tpe paulo pluri senioꝝ roma steterat. qn̄ p̄mo a gothis capta est Athalaricꝰ em̄ anno ab vrbe ꝯdita. Mclxuij. romā irrupit. at hic ne basilice sctoꝝ effringerēt edixit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: i vrbe regia reliqt. sacratissia eiꝰ tēpla machometee spurcicie dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ⁊ atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtēnēda respublica. clare olī micene: larissa potēs: pluresq mēorabiles vrbes quoꝝ si nūc reqras muros: nec ruinas inuenias. Nemo solū in q̄ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstantinopolis supabat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄arū: tm̄ glorie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs sola recōpēsare videret. Et licet post diuisuꝝ imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstantinopolis i manꝰ hostiū venit: nūq̄ tm̄ basilice sanctoꝝ destructe: neq bibliothece cōbuste: neq despoliata penitꝰ monasteria. Itaq̄ mānsit vsq̄ i hūc annū vetuste sapie apud ꝯstantinopolis monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doctꝰ potest: nisi p tempꝰ cōstantinopoli studuisset. Inde nobis plato redditꝰ. inde aristotelis: demostenis: xenophōtis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa (diebꝰ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub thurcoꝝ impio secꝰ euenietꝫ seuissimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atq̄ litteraꝝ hostiū. Nūc q̄ ⁊ homero ⁊ pindaro menādro ⁊ oībꝰ illustrioꝝ poetis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ pboꝝ vltimꝰ patebit interitꝰ. Innumerabiles em̄ ex hac celeberrima vrbe in oī scīa atq̄ virtute p̄clarissimi exiere viri: inter quos cognomēto ioānes crisostomꝰ ipsiꝰ vrbis eps. Atticus eps cuiꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: cassianꝰ tc̄. Et nouissime emanuel crisoloras q̄ grecas lr̄as tpe cōstantinēsis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus est aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateoꝝ multis locis apud latinos studia lr̄arū esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie: lipzk: erfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontibꝰ derivati. A fonte precide riuū: p̄cisus arescit. Nihil aūt sub luna ppetuū. Quomodo aūt imperator thurcoꝝ machometꝰ aio voluerat vrbē in medio thurcoꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq̄ nomini decus maiꝰ accedere posset: si eā vrbem expugnaret: machinas bellicas admouit. ⁊ insultū magna vi in eā fecit atq̄ tandē expugnauit: vt hec ciuitas in potestatē veneraꝝ infideliū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriusq̄ sexus persone cum imperatore paleogolo necī dediti fuerant. sub Friderico tercio impatore oīa clarescent.

Sancta Helena

HElena mater cōstātini augusti femina incompabili fide religione animi ac magnificentia singulari pcipua: quā quidē anglox regis filiā licet captiuā Alij vt ambrosi⁹ stabulariā ⁊ humilē a pncipio fuisse dicāt. hec quippe baptiza to filio cū vidisset ꝑdigia a btō siluestro in filiū ⁊ ꝯ iudeos declarata: magnitudi ne animi mota ⁊ visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis ꝓquireret. Difficile id quidā erat: qz ab antiqs ꝓsecutorib⁹ eo loci simulachrū veneris col locatū fuerat: vt xpiani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione pci ta vbi locū ipm ruderib⁹ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscri ptio illa legabat trib⁹ linguis ibs nazaren⁹ rex iudeox. Astabat aūt machari⁹ illi⁹ vbis tum eps qui vnā ex bis manib⁹ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit dñi inuēta est quinto nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ i magna veneratione habita. Baptizat ⁊ iu las crucis inuētox quē postea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edi ficato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xpi corp⁹ cruci af fixū fuerat secū ad filiū portat. boz ille vnū in frenos equi trāstulit: qbus in ꝓlio vteret. Constātin⁹ quoq; motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret. Constātinus aūt magnus augende xpiane religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicā in vaticano: ⁊ pauli in via hostiensi extruxit. Edificat ⁊ iussu imatoris in arro sessoriano basilica sub ti tulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ptē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū de deo deq; hoibus bene merita rome diē obijt. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

ARrius pbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē specie ⁊ forma magis q̄ viri tute insignis: ⁊ laudis ac glorie pot⁹ q̄ veritatis cupidus serere discordiā i fide xpi cepit. Separare em filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei pris substātia conabat bis verbis erat aliq̄n q̄n nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ⁊ eandē in trinitate substātiam. cū dictū sit ego ⁊ pater vnū sum⁹: atq; bis suis fraudib⁹ pua lere conatus est: ac sic pene totū orbē suo infecit errore: interea arriana heresis in ualuit, fauēte constātino q̄ nōs cogebat arrū recipe. Secūdo itaq; cōstātij anno apud laodicēā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indicit eo cōuenere catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōuicia versus ma gicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: plato in loculis argenij brachio. Quē tandē diabolicū virū de⁹ nō pmisit impunē: qz haud multo post epox ⁊ ppli frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine de misit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Concilium Nicenum

OCcena synodus prima olim synodox hoc an no qui est sextus decim⁹ imperij constātini an nus contra bui⁹ pfidi arrij dogma sūmo pōtifice ⁊ cōstātino magno augusto iubētib⁹. Cū alexander alexandrine vrbis eps frustra revocare arrū ab er rore tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impē sa munifice quidē apud niceā vrbem bythinie cō ciliū generale indicit. Cui. ccc. ⁊. xviij. epi interfue re. Disputatū est eo in loco aliq̄diu: ⁊ quidem acri ter. Nā viri aliq in q̄stionib⁹ callidi: arrio tuz q̄dem fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. Ix ex bis quidā doctissim⁹ pbs diuino spū mot⁹ vno mo mēto fidē nr̄am quā antea impugnabat: vt sanctaz ⁊ integrā statim amplexus sit. Tādē vero reipsa i cōcilio diligēter discussa cōcludit ousiā scribi debere. id est eiusdē cū patre subē filiū cōfite ri. Qui vero cū arrio senturēt fuere ad decē ⁊ septē affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ⁊ non ex ipsa patris diuinitate ꝓgenitū. Cognita aūt tante controuersie veritate. Constātin⁹ decretū cōcilij affir mat: pposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde sex tm̄ cum arrio exulauere. Reliqui em in sniam bene iudican tiū venere. In eodē vo cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino epo gallogrecie nomē ducentes q̄ ebionitarū heresim imitati affirmabāt xpm̄ a maria pio coitu fuisse conceptū. Dānati ⁊ sabelliani q̄ vnā tm̄ psonā patri filio ⁊ spūisancto ascribunt. In eo q̄z concilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) epi ipsi constātino dabant: seinuicē accusantes: expetentesq; a principe iudiciū: quibus imperator optim⁹ rndit: cōbustis eox libellis. eo dei tm̄ modo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū est ne qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent. Multa denicq; alia ad honestatem ⁊ pacem ecclie vt in decretis habet in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

PAulus prim⁹ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite sue anno ī heremo diē obijt. cui⁹ aiaz (vt diu⁹ scribit hieronym⁹) beat⁹ anton⁹ ꝓfectus inter chozos apl̄oz ꝛ ppharz euolare vidit. Fuerat hic post mortē ambozz parentū ī hereditate locupleti relict⁹ annoz circiter sedecim. lr̄is tā grecis qz egyptiacis apprime erudit⁹. māsuetu aī deū valde amans Et duz psecutionis ꝓcella decij ꝛ valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuz mōtē ad cui⁹ radices erat grādis spelūca: q̄ lapide claudebatur: ꝛ int⁹ grāde vestibulū qđ apto desup celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Igit̄ adamato q̄si qđ a deo sibi offerret, habitaculo oēm ibidē in oziob⁹ ꝛ solitudine duxit etatē. Cibū ꝛ vestimētū ei palma p̄bebat. ad quē diu⁹ anton⁹ accessit. ꝛ inter sermocinationes cōspicūt alites coruū in ramo arboris. q̄ inde leuiter subuolat ꝛ integrū panē añ oza mirantiū deposuit. Inq̄t paul⁹ dñs prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopore dissolut⁹: erecta cervice extensisq; manib⁹ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē loci foderunt. In quo antonius sanctū corpus deposuit: ꝛ tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in sportarū modū de palme foliis contexerat ꝛ ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex ordine replicauit: die⁹ pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

ANtoni⁹ abbas egypti⁹ vir plane diuin⁹. ꝛ q̄m arte sermone ꝛ ope potēs bis tpib⁹ claruit hic tanta sapientia diuinoz ac prudētia moz. nō p studiuz humanū: sciarū ignarus: sed diuino munere fuit replet⁹. Constātin⁹ impator lr̄as (rogat⁹ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄z epl̄as vt diu⁹ testat hieronym⁹ egyptiace scripsit ac ad eccl̄ias egypti destinauit: que tpib⁹ illis legebāt vt epl̄e pauli in eccl̄esijs: quas postmodū ob sniās grauissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Ualuit aūt multū suis tpib⁹ admonēdos hoīes ei⁹ sanctissima auctoritas. Cui lr̄is ꝛ nūcijs belena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄z nisi i occasu solis comedebat. hō egypti⁹ oino cōtēplatiōi dedit⁹. hui⁹ quidē vitā athanasi⁹ alexandrin⁹ vbis eps insigni volumine ꝓscripsit. Obijt aūt hic vir oi ꝓconio dign⁹: in thebaida anno dñi. ccclx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cui⁹ cū corp⁹ diu occuluisset postea imperāte iuliano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandria primo delatuz. postea i galliā trāslatū apd viennā ꝺdigno honore nūc vsq; redolet. ei⁹ aūt natale. i 6. kal. februarij celebrat.

Hilarius eps

HIlari⁹ illustrissim⁹ pictauiensis eps ꝛ oīm lr̄az eruditissim⁹ ac semp xp̄ian⁹ optim⁹. Cū vidissent pictauēses q; tota vtute oēs hereticos expugnabat: cū in ep̄m elegerūt. Is ne dum cā puinciā sed ꝛ franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultib⁹ accusat⁹. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuz missus ad insulā gallinariā plenā serpētib⁹ cui⁹ aduētu oēs disperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauiū o buiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis epi factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegat⁹ libros de nr̄a religione cōposuit. Sed demiq; post multas arrianoz vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dñm. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. i 2: de synodo. ad constātiū. aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos ꝛ carmina prim⁹ inter catholicos edidit.

Athanasius eps

AThanasi⁹ alexandrin⁹ eps vir sanctitate ꝛ scia cōspicuus hisdē tpib⁹ plurimas ꝛ graues quidē p secutiones ab arrianis ptulit. Nam superiorib⁹ annis in laodicensi cōcilio ꝫ arrianos cōstituit⁹ cū rōnib⁹ euidētissimis atq; argumētis fortissimis filiū patri omousion affirmaret. qđ arrius ꝛ ei⁹ seqces refellere nō potērāt: vniuersuz pene orbē in sui p̄secutionē cōcitauit. Arriani q̄z brachiū a cadauere peidētes impatori ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciēdū maleficiū. Is tñ clāculū custodit⁹ tandē brachia ostēdit ꝛ eoz fallaciaz detegit. Pānaf itaq; violēter iubente constantio athanasi⁹: qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis ī lacu cisterne carētis aqua ita delicuit: vt solē nūq; viderit. Iudicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet. dei monitu ad cōstantis partes p̄fugit q̄ frēm constātiū minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq; patiētie cozonas tpe valētiniani ꝛ valētis impatoz. Anno dñi 379. Sacerdotij vo sui sexto ꝛ q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libros aduersus gentes ꝛ plures alios cū simbolo. Quicūq; vult saluus esse ꝛc.

IUuencus hispansu poeta p̄sbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute ꝛ doctrina nobilior. p hoc tē pus admodū clarus existēs. q̄ tetra euāgelia hexametris versib⁹ fere ad verbū trāsferēs quatuoz libris composuit. Scripsit ꝛ quedā eo genere metri ad sacramētoz ordinē pertinentia.

HIberoz quoq; gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ꝛ credūt bacurio rege oēs id coborrante constructo templo magni operis. Armeni quoq; in occidētali plaga hiberis viciniores fidem susceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma pcenit.

Cisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū t felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunt atq liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem constanti⁹ pulso felice liberiū introduxit. vnde pcessio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis pbyteri t clerici passim necarent.

Anno mundi. 5553. Anno christi. 355.

Felix secundus papa natione roman⁹ pīe anastasio: liberio pdicto ab herenicis pulso: ab ipsis pontifex creat⁹ vel pot⁹ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cū tñ statim vbi pontificatū iniit. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū t secūdo rebaptizatū ,promulgat ab eusebio nicomediensi epo in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset t quidē magna(vt dixim⁹ inter liberiū t felicem) arriana heresis bifariā diuidit. Felix aūt postremo cū nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelit q in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma nullario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tñmodo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem iuliani tpib⁹ fuit vir sane bonus t optim⁹ pontifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit em sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa pīsumeret vsurpare. his cōstitutionib⁹ ,promulgatis pacata tandē ecclia damasus ocio litterario delectat⁹ vitas pontificū oīm qui ante se fuere cōscripsit: easq ad hieronymū misit. Nō destitit tñ t templa t cultū diuinū augere. duas em basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad catheciumbas. versib⁹ quoq elegantibus sanctoz corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerib⁹ ornauit. vt psalmi q̄s alternis vicib⁹ in ecclia canerent. in fineq eoz verba hec ponerent. Gloria pri t filio t spūisancto istituit Prim⁹ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū pri⁹. lxx. interpres scripta tñmodo in pcio essent. Nā t hieronymi biblia legi cepta est: t psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos pessimū incōposite legerent. Tandē cū multos pbros t epos. ij. t. lx. creasset morit ac sepelit via ardeatina cū matre t sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vnū t. xx.

Cisma tercū fuit inter damasum t vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē i basilica quē sicinini appellat: vbi multi vtrimq cecidere in ipso templo cū res nō suffragijs tm sed vi t armis tractaret: Verū nō ita multo post sacerdotū t ppli cōsensu damasus epus cōfirmat. t vrsicinus ad neapolitanā ecclīam traducit. damasus aūt adulterij accusat⁹ publico scitio cām dixit: vbi t innocēs absoluit. Et cōtra cordi⁹ atq calixtus diaconi falsi accusatores damnati t reiecti ab ecclia sunt. Cautūq lege est vt deinceps penā talionis subeāt q aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Siricius papa natione roman⁹ patre tyburcio post damasum valentiniani tpib⁹ fuit. Is censuit monachos quoz vita pbata eēt: posse sacris inici ari. a primis ordinib⁹ vsq ad epatum. censuit item ordines p interualla dādos. Manicheos pterea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitētes aūt t redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasterij ingrederent atq ibi ieunijs t orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Viaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eoz constaret. Consecrari aūt presbyterū ab epo tm censuit. Instituit itē vt q̄cūq aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab ecclīastico officio pelleret. hereticos quoq p manus impositionē recipiendos censuit. Syricius vo compositis ecclesie rebus. ac creatis sex t viginti pbyteris: diaconis sedecim: epis duob⁹ t triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinq t viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

Julian⁹ galli cesaris german⁹. cū solus in imprio romano constanti⁹ augu/stus fuit mox iulianū patruelē suū. quippe qui ex cōstantio patris cōstantini fratre nat⁹ erat cesarē creatū Jn gallias seditione quozūdā tyrānoz tumultuātes misit: tradita in mrimoniū sozore: a quo modicis copijs apud argentinā tum gallie vrbē ingentes alamanoz copie extincte sunt. rex nobilissim⁹ captus: gallie restitute. Submotiq; vltra rhenum germani. neq; multo post cuz germani etiā exercit⁹ galliarū pſidio tollerent ꝯsensu militū fact⁹ est augustus quo audito ꝯstanti⁹ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoiem interijsse ob dolorē ai & graue cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat julian⁹ egregi⁹ & rē publicā insigniter moderatur⁹ si p fata licuisset. Liberalib⁹ disciplinis apprime erudit⁹: grecis doctior. facūdia ingenti & ꝓmpta mēorie tenacissime. i amicos liberalis. puincialib⁹ iustissim⁹. glorie cupidus Verū hec oīa ad extremū euertit duz xp̄ianos pſequit. Callidior tm ceteris pſecutor nouis neq; tormētis primo & pmijs honorib⁹ blādicijs pſuasionibus maiorē fere ppli partē q; si atrocior fuisset elicuit. Vetuit aūt ne xp̄iani auctorū gentilū studia adirent: neue schole nisi his qui deos easq; venerarent⁹ pterent. Sunt q; scribūt hūc antea clericū fuisse postea a fide nra ꝺdefecisse: vnde hoiem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potit⁹ ingenti apparatu partbis intulit bellū. assyriāq; populat⁹. remeāsq; victor duz se incōsult⁹ plijs inseruit hostili manu interfect⁹ est. 6. kal. julij impij āno septio etat⁹ altero & trigesimo

Jouinian⁹ gent⁹ patre varraniano incola agri singidonēsis puincie pānonie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio lrārū studiosus ad obtinendum imperū. cōsensu exercitu lect⁹ est cōmēdatione patris militibus q; sua notior Jmpator aūt ab exercitu elect⁹ non prius pfiteri impatoris nomē voluit: q; oēs cōclamarūt se xp̄ianos ee. quib⁹ collaudatis & imperū susceptit & exercitu emanib⁹ barbaroz liberauit: postea turbatis reb⁹ exercitu quoq; inopia laborante: vno a persis atq; altero plio vict⁹: pacē cū Sapore necessariā quidē sed ignobilē fecit mutat⁹ finib⁹: ac nōnulla impij romani pte tradita. qō ante eū annis. ccc. & viginti duob⁹ fere exquo romanū imperū conditū erat nunq; accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finib⁹ repētina morte obijt. vir alias neq; iners neq; imprudens. Multi exanimatū opinant⁹ nimia edulitate. alij odore cubiculi qō ex recenti tectorio calcis graue quiescentib⁹ erat. quidam ni mietate pruinarū quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio & trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

Valētinianus e pānonia cibalensi editus cū esset tribun⁹ scutarioz apud niceā august⁹ appellat⁹: anno ab vrbe condita mullesimo cētesimo nono decimo. frēm valentē cōstantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q; cū sub iuliano augusto xp̄ianitat⁹ integrā fidez gereret. iussus ab impatore sacrilego aut imolare idolis: aut militia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoq; mortuo valētinianū⁹ qui ꝓ noie xp̄i amiserat tribunatū in locū pſecutoris sui accepit imperū. postea vo imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec duz bene puberē hortatu socrus & vxoris augustū creauit. Pro copiū virū audacē apud ꝯstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas molietē mira celeritate opprimit. Valēs interea ab eudoxio arriane hereseos epo baptizat⁹: in seuissimā heresim dilapsus nostros pſequit & in exiliū pellit: mortuo pſertim anastasio: quo viuēte res xp̄iana sex & .xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cōpressus est. Valentinian⁹ quoq; saxones gētes in littorib⁹ & paludib⁹ in vijs sitam romanis finib⁹ eruptionē meditātē i francoz finib⁹ oppressit. Denicq; anno imperij sui vndecimo cū sarmate sese p pannonias diffudissent dum apud brigionē oppidū squadoz legationi respōderet anno ei⁹ quīto & quīquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat⁹ voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aūt impator egregius vultu decens: solerti ingenio: aio grauis: sermone cultissim⁹: ꝺnfestus vicijs maxie auaricie: ad loquēdū parcus: seuerus: vehemēs &c.

Valēs imperū orientis q̄uor annis valētiniano mortuo tenuit gratiano valētiniani filio i occidētali parte regnāte. q; sibi valētinianū frēm parvulū admodū sociū creauit imperij. Valens aūt a lucio cōstātinopolitano rebaptizat⁹ hostilē in modū nros pſequēs. Neq; illis quidē parcēs q; in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes p tribunos & milites fustib⁹ iussit interfici. quoz inumera multitudo p vastas tūc egyptī solitudines diffusa ꝯstat. pcipueq; apud nitriā martyrij ꝯsecuta palmā. tum gothi sedib⁹ eius pulsi p oēs se tractas effundūt. quib⁹ dum valēs ire cū exercitu parat: sed sero ab exilio epos & monachos reuocari pcepit. Jpse cū sagitta sauci⁹: versusq; in fugā ob dolorē nimiū sepe equo laberet⁹ atq; i villissimā casulā deportat⁹ esset: supuemētibus gothis igneq; supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eruptio gothoz clades romani imperij ac totius italie fuit.

Linea Jmperatorum

Julianus

Jouinianus

Valentinianus

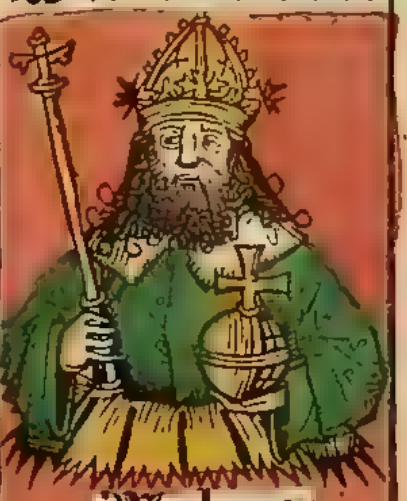

Valens

Nicolaus cps

NIcolaꝰ ex illustri ꝓsapia ortꝰ ciuis patere vrbis lucie. Is puer cū lacte matris aleret: bis in ebdomada quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescēs orbatꝰ parētibꝰ. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū gegit. Nobilis q̄dā cōicaneꝰ eiꝰ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qō vbi vir sanctꝰ cōperit. miserrimo boī cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū ꝑ fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirorꝰ epūs electꝰ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus i corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis choruscare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q̄ nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē sentirēt p̄cipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plenꝰ dierū morte adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dñe speraui. postremo dicēs. In manꝰ tuas ⁊c. deo aiam tradidit. ad cuiꝰ tumbā oleū ꝑ rupisse ferūt q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cuiꝰ festū. 8. idꝰ decēbris celebramꝰ

Bonatꝰ hereticus

BOnatꝰ hereticꝰ natiōe apher: a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̄ ex numidia vesties multa ꝑ catholicos sert pſit ⁊ totā pene affricā atq; iudeā sua pestifera ꝓuasione decepit. cuiꝰ error fuit q̄ filiū p̄e minorē eē dicebat ⁊ spūsanctū filio min orē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū ī e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime libros de spūsancto arrianā doctrinā cōtinentem.

Eunomiꝰ hereticus

EUnomiꝰ alter hereticꝰ bis tpibꝰ fuit. vñ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aīo lepr̄osus. nec secꝰ interiꝰ quā exteriꝰ: morbo regio corrept⁹. qui cū primus arriane pfidie sectator fuisset aliā q̄z adiecit ⁊ disseminauit falsitatē. affirmabat ī rebꝰ oibꝰ ⁊ filiū dissimilē p̄i: ⁊ spūsanctū cū p̄e ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedoniꝰ

MAcedoniꝰ q̄z quē nōnī ante errorē cōstantinopolitanū epūm fecerat. ab arrianis expellit⁹ qz filiū p̄i similem fatebat: ⁊ spūsanctū nō secꝰ atq; illi blasphemaret. ⁊ multa scādala p̄petrauit a q̄ macedoniani hereti-

Bonatꝰ grāmaticꝰ

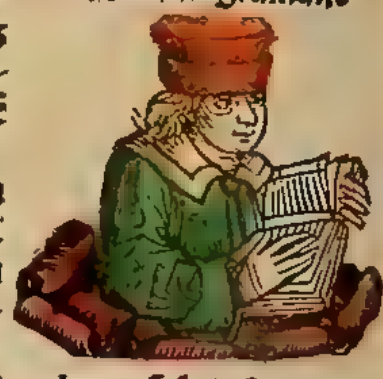

BOnatꝰ grāmaticꝰ ⁊ nō minꝰ rhetor ci dicti sūt. ac pbs diui hieronymi p̄ceptor rome tuꝝ insignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terētiū cōmentatꝰ est. ⁊ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsq; hodie in scolis a pueris legit̄ primā rudimēta grāmatice discentibus.

IUlianꝰ impator vanitati magice dedit⁹ erat ⁊ vt nīs stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q̄z antea restituere conarent. vez nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit. Sequēti aūt die incēdio diuinit⁹ īmisso ⁊ ferramēta ipsa cōsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei pterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsisse: eundēq; exclamasse manu ad celum extēsa vicisti galilee vicisti. Nā xp̄m galileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

IOhānes ⁊ paulꝰ xp̄ianissimi viri frēs romani p̄clarissimi. audiēs iulianꝰ q̄ de rebus suis paupes sustētarēt. hocāno a q̄dā therenciano campi ductore capti apd̄ romanā vrbē post īnūera verbera iuſſu iuliani sexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ ī foueā domꝰ absconditi. dicēs eos ī exiliū missos tādē a filio eiꝰ obsesso manifestati p̄i cū filio fidē recepit.

Gordianꝰ ⁊ epimachꝰ

GOrdianꝰ ⁊ epimachus viri p̄clarissimi ⁊ ipsi ꝛ hoc tumultu rome ī via que latina nūcupat̄ martyrio cozonant̄. quoz prior ꝑ nois xp̄i cofessione diuplūbatis cesus postea sexto idus maij capite mūcat̄ ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

IUlianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝓsecutione rome martyrio cozonata est que crudelissime verberata. x. kal. Julij. spiritum emisit.

QUiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus epūs hac tempestate cū anna matre sua ꝑ xp̄o martyriū cōstantissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miraculā gloriā eius semper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpterea ab ipso (vt multi afferūt) cruciferoꝝ ordo inicium sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

PEr hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuie mixta defluxit cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus est. Ea tēpestate athanaricus rex gothoꝝ xp̄ianos in gēte sua crudelissime psequit ⁊ ad coronā martyrij sublimauit. Burgundionū ꝙz plusq̄z. lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis insederūt: q̄ tm̄ nō multo post tpe xp̄iani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valētis gens bunoꝝ diu inaccessis secluſa mōtib⁹ repentina rabie parcita: exarsit in gothos: eosq̄z cōturbatos ab antiq̄s sedib⁹ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla federis pactione susceptī sunt. Deinde ꝓpter intollerabilē auariciā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valētis exercitu: sese p tracias infudere: oīa cedib⁹ incendijsq̄z vastātes. Deniq̄z petentib⁹ gothis vt eis epōs mitteret a quib⁹ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̄z vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vo impatore occiso iam securi ad vrbem ꝓperant constantinopolitanā vbi adhuc dn̄ica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

QVnstat eā gentē que ꝓgethica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas vo primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. ⁊ supiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt huni ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montib⁹ riphēis propius incolentes magis septētrionū rigoribus exponunt.

Basilius magn⁹

BAsili⁹ magn⁹ cesaree capadocie (q̄ pri⁹ maza vocabat) epūs ⁊ monachoꝝ multoꝝ institutor ⁊ pater. Vir certe oi sapia oiq̄z virtute ꝓspicu⁹: p hec tpa mirabiliter effulsit: q̄ inter cetera sue virtutis ⁊ sctitatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi impauit: q̄ cū egregi⁹ doctor haberet ℨ eunomiū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ librū de spūsancto: ⁊ monachoꝝ instituta atq̄z alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia instituit. q̄b⁹ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt denicq̄z sctissim⁹ pater sexto imperij valētiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clar⁹: meoriā vite sue omnib⁹ derelinquēs q̄ fm opationē spūsancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tpib⁹ aliqua volumia. Basiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebi⁹: ambo fuere nobiles: ābo athenis eruditi.

Gregori⁹ nazianzen⁹

GRegori⁹ nazianzen⁹ epūs q̄ basilū ad monasteriū pduxit in diuinis opibus hieronymi p̄ceptor. bis dieb⁹ ob sctitatē eruditionēq̄z ⁊ eloquētiā maximo in p̄cio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxie vo in laudē cipriani atbanasij maximi phi. Scripsit ⁊ ℨ eunomiū duos libros. cōtra iulianū impatorē librū vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro versu. leuauit ⁊ ꝓstātinopolitanos ab hereſi rōnib⁹: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polennonū virū eloquētissimū secut⁹ est. Is postremo duz senex admodū eēt: successorē sibi deligēs ruri vitā monachi duxit. Basilius aūt sub gratiano hic vo subtheodosio postea moritur. Epiphani⁹ q̄z cipri salamine epūs hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremaq̄z senectute constitutus varia condidit opuscula. moriēs denicq̄z vt sanctus quarto ydus maij

Macharij

MAcharij duo in syria bti antonij discipuli magne auctis tūc erāt. quoꝝ alter in superiore: alter in inferiore habitabat eremo. coꝝ vitā ac aliorū patrū nitrie egypti ꝓuincie diu⁹ hieronym⁹ cōscripsit. Hilarion q̄z sctissim⁹ abbas p hec tpa apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ viso antonio post asprimā vitā. xij. kal. nouēbris die obijt. Arseni⁹ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad eremū scythie prexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge hoies ⁊ tace. Ideo in seruicio xp̄i anno vite sue nonagesimoquito dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in eremo nūq̄z videre voluit. Paphnuci⁹ q̄z abbas apud thebaidā thaisim impudicissimā meretricē ad xp̄m puertit cui bti onufrij vitā cōscripsit. tandē videntib⁹ monachis ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicim⁹ q̄ p triennū lapidē ore detulit vt silētij virtutē perpe mereret plureſq̄z alij anachorite viguerūt.

Maria egypciaca

MAria egypciaca meretrix p̄mo appellata: deinde sctitatis ⁊ pnie ac pseuerātie exemplū. quadraginta em̄ septē annis in eremo pnias artissimā pegit secum duos panes deportās vltra iordanē q̄ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex q̄b⁹ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̄rto nōs aprīl migrauit ad dn̄m. cuius corp⁹ zozimas sctissimus abbas sepeliuit.

EVphrosia q̄z genere ⁊ virtutibus p̄stantissima in monasterio p decē ⁊ octo annos cū incredibili abstinētia atq̄z labore vsq̄z ad trigesimū vite sue annū pmansit. Horū patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuersationē beremiticā diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Anno mundi.5593. Anno xpi.394.

Anastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syricū pōtificē impiū
perāte graciano vbis rome eps creat. qui pōtificatu mito rei diuine ca
uēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui ⁊ venerabūdi starent
cū sacrū euāgelū aut canerēt aut legerēt i eccliā dei. Neue peregrini maxime
aūt trāsmarini in clerū reciperent. nisi q̄nq; epoz pz̄e se ferrēt cirographa.
hoc aūt factū esse aiūt ꝓpter manicheos qui tuz in affrica magno in pāo erāt
⁊ ad corrūpendā fidē de suis quoq; versuz mittebāt. Cōstituit itē ne debiles
⁊ manci: neue aliq̄ mēbro carētes in numerū clericoz reciperent. Basilicā q̄z
(que crescētina vocat) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi
ex sacris ordinationib⁹ bis in vbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros octo: dia
conos quīq;: epos dece creasset mozit ⁊ sepelit in cimiterio ad vrsuz pilleatuz
v.kal.maij. annos vo tres: dies. x. sedit. Vacat tuz sedes dies vnū ⁊. xx.

Anno mundi.5603: Anno xpi.404.

Innocētius huius nois primus papa natione albanus pz̄e innocētio parti
ceps theodosij tpoz fuit. hic sanct⁹ fuit ⁊ multa ad religionē ptinētia trā
quillitate impij ⁊ benuolēna principis vsus meditatus est. Cōstituit enim vt
sabatho ieunū celebrarēt. Et q̄ tali die xps in sepulchro iacuisset ⁊ ei⁹ disci
puli ieunassent. De iudeis q̄s ⁊ paganis deq; monachis regulas quasdā tu
lit. voluit vt eccliā semel ꝓsecrata: amplius nō cōsecrarēt. Cataphrigas autē
hereticos quoz auctores vt diximus fuere mōtanus prisca ⁊ maximilla ab vr
be expulit. Detecta vo pelagij monachi ⁊ celestini hereseos dānauit eo q̄
liberū arbitriū diuine gr̄e anteferrēt: ⁊ q̄ dicerēt ad implēda diuina iustia vo
lūtatē ꝑ se sufficiētē ee. Basilicā vo gerualij ⁊ ꝓthasij dedicauit. vestine mu
lieris impēsa structā ⁊ ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis i eccle
sijs ante sacri receptionē pax xpicolis daret. demū vbi ꝑ sacros ordines q̄ter
in vbe habitos. p̄sbyteros. xxx. diaconos. xij. epos q̄tuoz ⁊ q̄nquagīta creas
set ꝑ diuersa loca. mozit ac sepelit in cimiterio ad vrsuz pileatū. v.kal. auguſti
Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinq;. Vacat tuz sedes dies. ij. ⁊. xx.

Zozimus papa natione grecus pz̄e abrabā post innocentiū mortuo theo
dosio arcbadij ⁊ honorij qui patri impio succedere tpib⁹ fuit. vir quidē
sanct⁹ atq; optimus in multa rerū ꝓturbatione rem diuinā nunq; omisit. Con
stituit em vt diaconi dum celebrarēt lenas tectas haberēt linostimis. Cōces
sit item vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Vibere autē in
publico clericis vetuit ⁊ potuz publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse
nō negauit. Vetuit etiā ne serui in clerū recaperent q̄ huiuscemodi viros libe
ros ⁊ integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliuz
faustinū epm duosq; vbis rome presbyteros vt ostēderet nil vsq; publice agi
debere sine cōsensu eccliē romane. At zozimus creatis in vbe roma p̄sbyteris
decē: diaconis trib⁹. epis octo. mozit ac sepelit via tiburtina apud corp⁹ bea
ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres
dies duodecim. Vacat tum sedes dies vndecim.

Anno mundi.5613. Anno. 414.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre iucundo p̄sbytero bono
rij tpibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Haz diu
bonifacius in basilica iulij vbis rome creat. Eulalius in cōstantiniana basili
ca pontifex electus huic statim obicit. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dici
tur. Qō vbi honoriꝰ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū
filio valāntiano ambo ab vrbe pellunt. Reuocat tñ septimo mense post bo
nifacius. ⁊ solus vbis presul constituit. Qui postq̄ pontificatū pacifice ade
ptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha scura
tam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacer
dos ante annos. xo. ordinet. Neue seruus aut obnoxi⁹ vel obnoxi⁹ in clerū re
ciperet. Voluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent aut dam
narent. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis, marty
ris. eiusq; sepulchrū ornauit marmoribus ⁊ argento. Hā ⁊ patenā argenteaz
libraruū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ⁊ scyphū argen
teū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p̄sbyte
ros ⁊ epos creasset. mozit ac via salaria sepelit apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembris. Sedit
annis tribus: mensibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulalij statim ad vrbē reuocāt: q̄ vel
indignatione vel cōtemptu rerū humanaz reuocationē spernēs anno post bonifacij mozitur.

Linea Bumoz pontificum

Gracian⁹ valētiniani senioris filⁱ⁹ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: cūis iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua militia strēnuus ⁊ religione clarus. admodū eīm iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finib⁹ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusq̄. xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in p̄lio interfecta narrant. hoc demq̄ et recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ eps⁹ fuisset elect⁹ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa īstaurare fecit. Posco gratian⁹ cū aīaduertisset thraciā daciāq̄ cūctis genitales terras possidētib⁹ gothis ⁊ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētib⁹ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū tertiū ⁊ trigesimū agentē. orientisq̄ ⁊ thracie simul imperio p̄fecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xp̄i referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisq̄ p̄lijs vicit. vrbē cōstātinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interi vo maxim⁹ brittānia tyrānidē occupās ac i gallia tracies apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ⁊. xx. annos habentē. quare valētinian⁹ iunior frater metu pterrit⁹ ad theodosiū in orientē ꝓfugit ⁊ paterna pietate suscept⁹ est. fuit aūt gracian⁹ līs haud mediocriter instruct⁹. carmē facē. pbat⁹: ornate loq̄: parc⁹ cibi sōnīq̄ ac libidinis victor.

Theodosi⁹ senior genere hispān⁹ genit⁹ p̄e theodosio matre termācia: interfecto p maximū graciano: imp̄iū romani orbis obtinuit sol⁹: māsitq̄ in eo annis. xj. cū iā in orientis ptib⁹ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singlari celeritate ⁊ ꝓsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apd aq̄leiā occidit. hāc calamitatē maxio ipsi martin⁹ vir sctissim⁹ añ p̄dixerat duz britanniā militarib⁹ copijs spoliat in italiā ꝺ ius fasq̄ vētur⁹. Theodosi⁹ q̄z diuino auxilio fret⁹ ⁊ andragacū maximi comitē: ⁊ victorē eiusdē tyrāni filiū ⁊ arbogastē q valētinianū iuniorē apud viennā ex⁹ dolo strāgulauit ac eugenius tyrānos mira celeritate vsus oppressit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atq̄ defensor eximi⁹ morib⁹ ⁊ corpe traiano similis q̄tū scripta veterū ⁊ picture docent. Sic eminēs stat⁹ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi eccl̄iam vellet mysteria visur⁹. p̄hibit⁹ ob q̄dā facin⁹ (vt fieri solet) ab īgressu eccl̄ie nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio gr̄as egerit atq̄ penituerit. huic sociata ī p̄lio flacilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoriū genuit. itaq̄ q̄nq̄gesimū annū agens etatis ī pace apd mediolanū reb⁹ excessit humanis rēpublicā q̄etā filijs relinquēs corp⁹ ei⁹ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atq̄ sepultū est.

Archadi⁹ theodosij magni fili⁹ augustus in orīēte factus. honori⁹ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuersis tm̄ sedibus tenere ceperūt. vixitq̄ archadi⁹ post p̄ris excessus annis duodecim. verū q̄z pater coꝝ theodosi⁹ ipsis adhuc adolescētulus tres duces reliq̄rit viros potētissimos q̄ curā gereret. reliq̄ritq̄ ruffinū q orientē. stilconē q occidētē. gildonē qui affricā regerent qui dū ceps cupiditate imperādi moti sp̄ctis paruulis regnū occupare donati sunt. Gildoni res nouas in affrica molīēti mascelegr frater ei⁹ crudelitatē veritus hoīem fugat. q vel dolore ai vel veneno post mortē. Mascelegr tāta victoria elat⁹ cū nec deo nec hoīb⁹ parceret a militib⁹ occidit. Ruffin⁹ vo ab archadio oppressit. Stilco q̄z occidētis tutoꝝ imperij collatoꝝ beneficioꝝ imemoꝝ ⁊ affinitatis: nā socer extabat honorij. Regnum ⁊ ipse eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Imperator indignatus duces misit qui eum interficerent.

Honorius archadij p̄dicti frater: vir morib⁹ ⁊ religiōe: theodosio p̄i cōsimilis. Is principatu suscepto duz vires reipu. quotidianis ceneret labefactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosum p̄stantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit. ex qua valētinianū filiū cōstātius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde eu apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsib⁹ euolut⁹ ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientē cū honorio ⁊ valentiniano filijs p̄fecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius vo postq̄ cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim impasset cū iaz antea cū fratre annis duob⁹ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpusq̄ ei⁹ iuxta beati petri ap̄li atriū in mausolo sepultū est huic soboles nulla fuit.

Sanctus ambrosius

Ambrosius mediolanēsis epūs: patria romanus de cōsulari dignitate vir plane sanctissimus ⁊ oīm doctorū sui tp̄is p̄cipuus atq; supremus. post auxētij serā mortē ex pagano iudice subito apō mediolanū diuino nutu epūs fuit e cūctis electus: moxq; catholico baptismate tinctus p̄sulq; ordinat⁹. subito em̄ infantis vox insonuit dicēs. Dignus est hic ambrosius vt sit epūs. q̄ ex catheciumino xp̄ianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanensiū creat epūs. Cūq; p fide catholica libros graciano impatori porrexisset: ac reuerētia qua debuerat suscept⁹ eēt. vniuersa statī ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs cisalpina gallia ortbodoxā recepit fidē postea impatori theodosio ambrosi⁹ apō mediolanū ecclie introitū: nisi peniteret interdixit. cū agēte cunaliū suoz malicia eius iussu ad q̄nq; boīm milia occisa sunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit em̄ ambrosio tāta comitas. moz sanctitas: ingenij acumē: diuinaq; scia vt nō modo viuēs: sed ⁊ vita functus. Italiā ⁊ oēm orbem ī sui deuotionē ac veneratione q̄duxerit. qui etiā platoni pbo ⁊ ortu ⁊ infantia atq; disciplina psimilis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciē cōpleuit: ac si in alueolū intrādi ⁊ exeūdi motū facerēt: que p̄digia ex ei⁹ ore suauitatē dicēdi melle dulciorē fluere significabāt q̄ postea verissime demōstratū est: si eius dicēdi scribēdiq; dulcedinē contēplemur. Scripsit em̄ emēdatissimos libros quoz sententie sunt fidei ⁊ ecclie firmissime colūne. In quib⁹ romana relucet fides: q⁹ inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt denicq; hic sanctissimus p̄sul secundo nonas aprilis.

Martinus epūs

Martin⁹ monach⁹ ⁊ epūs turonēsis vir sanctitate ⁊ pietate clarissim⁹: q̄ sabaudie pānonioz oppido oriūdus: ⁊ in italia ticin id est papie nutrit⁹ cū patre suo tribuno militum sub ꝓstāno ⁊ postea sub iuliano impatore militauit cūius in iussu. tpe vo hiemali p portā ciuitatis ambiensis transiēs paup̄i obuio. arrepto ense clamidē q̄ sibi sola superat in eleinosynā largit⁹ diuisit. In qua nocte sequēte xp̄m vidit vestitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēsem epūm p̄rexit: se ei⁹ discipline subbijciens. ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in epūm turonēsez assumptus est. Eius deinde vita tātis extitit glioſa miraculis vt post aplos null⁹ ei eq̄ paret. cū trū mortuoz (more xp̄i ibu) meruerit esse suscitator. Tandē anno p̄mo tpib⁹ anastasij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etat⁹ vo sue. 81. migrauit ad dnm. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset. ⁊ eius sctitatē ⁊ virtutē didicisset. de eo ait. beatus martin⁹ p̄bani erroris tēpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corp̄ib⁹ demonia seua excluſit: ac varijs laborātes languoribus⁹ salutis remedio subleuauit: q⁹ ita p̄fectus est vt xp̄m texisset in paupe ⁊c.

Theodosi⁹ impator p hec tpa fedus cū athanarico rege gothoz ex tēplo p̄cussit athanaricus cōstātino polim ad theodosiū venit quē ille mira animi iocūditate ⁊ affectione recepit denicq; cū athanaric⁹ vrbem intrasset. ⁊ tā edificia ciuitatis q̄z exornati ad diem festū pp̄li frequētiā cerneret: deinceps impatoris regiā ingressus obseq̄a officiaq; diuersa ꝓspiceret: sine dubio inq̄t. de⁹ terren⁹ est impator. Cōtra quē q̄q; man⁹ leuare missus fuerit: ipse sui sanguis re⁹ existat. Nec mora tm̄ supueniēte valitudine reb⁹ humanis excessit. cui⁹ exequias impator ipse p̄cedēs digne eū tradidit sepulture. ac vniuerse gothoz gentes rege defuncto aspiciētes virtutē benignitatēq; impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Claudianus poeta

Claudian⁹ poeta natione hispan⁹ his tp̄ib⁹ apud florentiā ethrurie vrbē ī p̄cio existēs duos libros claudianū sc̄z maiorē ⁊ minorē edidit. In q̄bus certe multe extant sīe celebres ac notabilia p̄uerbia. Libr q̄z de theodosij laudib⁹ versib⁹ exaratū ferūt. In ei⁹ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. ⁊ p̄iurati venūt ad clarisica vēti.

Prudentius

Prudētiū etiā poetā xp̄ianū virū vtiq; secularium lr̄arū sciētissimū p̄ hos dies claruisse tradūt qui ⁊ nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de numero eoz extat liber de martyribus. de origine peccatoz. exameron de trinitate ⁊c. atq; aduersus simacus idola defendentē libū cōposuit ⁊ quedā alia.

His tpibus fuit appollinaris laodicee syrie epūs vir sane in disputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt ausus sit dicere corpus nō aīam a dño in dispensatione susceptum. postea vo cum rōnibus vrgeret ait eius plementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē sīa ⁊ a damaso ante. ⁊ a petro alexandrino epo exposa est. hinc appollinariste originē habuere.

Sanctus Hieronymus

Hieronym⁹ vir sanctissim⁹ ac doctor celeberrim⁹ sancte romane ecclie cardinalis pb̄r nat⁹ pie eusebio oppido stridonis. qđ a gothis eversus dalmacie quōdā pānonieqz cōmūi fuit. Is toto or be doctrinis ac scia clarus apud bethleem ciuitatē palestine situs eā radiabat. quātū em̄ iste iuuent ecclias dei vita z scriptis: non attinet dicere cū z vita ei⁹ sctissima oīb⁹ pluceat. z scripta ei⁹ ita in p̄cio z in honore sint: vt nemo magis legat ab eruditis p̄sertim: fuit em̄ eloquētissim⁹ z diuersarū lārū peritiā z linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vb̄ī in q̄ lris grecis z latinis apprime eruditus p̄ byter q̄z cardinalis ibidē est ordinat⁹. Donatūqz grāmaticū z victorinū rhetorē p̄ceptores habuit. Gregoriū q̄z nazianzenū magistz suū fuisse testat vt sacrarū scpturaz studijs eū erudiret. Industriāqz ad hebreos arabicos caldeosqz clementioz apices habuit. inde pbatissimoz monachoz habitū imitat⁹ in syriam prexit. Ad deserta dei inde loca quadriēnio pme exacto ad bethleez oppidū remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̄terea libris apl̄oz ppbetarūqz cōstructionib⁹ editis īmobilē catholice ecclie turrim quā pfi doz tacula cōsūmauit. Danielē in caldaico stilo. Job iustū arabico plocutū in romanaz linguam mutauit. Matheū ex hebreo fecit romanū. Impossibile est de isto viro eiusqz districte vite z illi⁹ moribus retexere oīa. quadā die adue sperante cū beatus hieronym⁹ cū fribus ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspēsus pede zenobij claustra ingressus est. q̄ viso frēs pterriti. ipse veluti aduētāti hospiti intrepid⁹ obuiauit. leo p̄i: lesi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a sentib⁹. adhibita cura de lesionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqz q̄si domesticū aīal cōmorari. Tandē diu⁹ hieronym⁹ apō bethleē palestine tpib⁹ honorij z theodosij iunioris explet nonagīta z octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

Paula matrona romana mulier sane sctitate admirabilis: z diui hieronymi in xp̄o filia atqz discipula: hoc anno quo z sanct⁹ martin⁹ etatis sue. 56. sexto kal. februarij apud bethleem in pace dormiunt. Cui⁹ quidē dignitatē monasticāqz cōuersationē: desertionē patrie: z ad hierosolymā pfectionē. diuus ipse hieronym⁹ libello quodā: magnis effert laudib⁹. vbi etiā ei⁹ pegrinationē p̄ loca sancta būilitatēqz ac cōtinētiā pfusaz in paupes beneficētiā: incredibilē patiētiā: hospitalitatēqz ac fidē z aduersus hereticos pstantiā. z ad extremū eius felicē exitū. z in exequijs sanctoz cōcursum narrat. eo i libello ipsius filiā eustochium z virtutis heredē cōsolat. Eam denīqz paulā ab agamenone rege p̄dicto q troiā dicunt traxisse originē aiunt que tradita fuit viro clarissimo iulioz familia pcreato. In cuius tumulo tale inscripsit carmē. Respicis angustū precisa rupe sepulchrū. hospicium paule celestia regna tenentis tē.

Pelagi⁹ hereticus

Pelagi⁹ quidā monachus z heresiarcha pessim⁹ e roma i angliā pficiscēs insulā illā oēm execrabili infecit errore. p̄dicabat em̄ hoiem sine gr̄a dei saluari posse: z vnūquēqz suis meritis ppriaqz virtute ad iusticiam regi: Infantesqz p̄terea sine originali peccato nasci dicebat: nō io baptizari oportere vt a pctō liberarent. Cōtra quē diuus augustin⁹ cū ceteris p̄sbris viriliter se opponēs librū de baptismo paruuloz: z aliū librum cōscripsit. z sanctus hieronymus dialogū cōtra eū pscripsit.

Johānes crisostomus

Alexi⁹ romanus patricius cōfessor dignissimus atqz sanctissimus. xvj. kal. augusti rome i domo p̄ris sui noīe eufemiani senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius z honorius imperatores. pro dño em̄ sponsaz elegātissimā deseruit.

Alexius

Johānes cognomēto crisostom⁹ cōstātinopolitanus ep̄s hoc tpe: postqz xp̄iane religioni verbo z exēplo atqz doctrina plurimū pfuisset. 6. kal. februarij in pace dormiuit. hic ppter veritatē z iusticiā defendēdā ab eudoxia z archadio ei⁹ filio mltas ptulit iurias: bīs iter bīs p̄ter sctitatē maxīaz elegātissios edidit libros z hmōes ac epl̄as

Cassianus

Cassian⁹ itē monach⁹ cōstātinopolitan⁹ vel scytha iohānis crisostomi diacon⁹: huc nāqz massiliā ex cōstātinopoli mittēs: duo ibidē mōasteria cōdidit: vbi multos vtriusqz sexus congregās monachos. inde multa edidit opuscula scz de monachoz habitu. Collationes patrū egypti cum eis qn̄qz habitās digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus spīm. De tribus antiquis monachoz generibus. z quarto nūc exorto similiter pleraqz alia.

Concilium constantinopolitanū

Secunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū gratiani ⁊ theodosij principum ac damasi pape cyrillicq hierosolymitani atq nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedoniū cōstantinopolitanus epm ⁊ eudoxiū qui negabant spīsanctū deū esse. Ethi oēs cōdēnata pfata hereſi: quatuor canones statuere. Iste em macedoni⁹ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo depositō nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deū vnū ⁊ viuificantē ⁊ deū spīsanctū. ⁊ pr̄i filioq cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt. pterea ꝺ appollinarē laodicie epm ⁊ sabellū blasphemos. ⁊ qui similia sentiebāt anathema ꝓtulerūt. Cū carne xp̄i increatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atq intellectu humano ⁊ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In p̄dicta q̄s synodo theodosi⁹ impator resistens patrib⁹: hos psuasionib⁹ seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in p̄riarchatū sublimarūt qō postea semiarīū discordie fuit

Didimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. ⁊ ob id etiā primoꝝ litteraꝝ ignarus ita geometriā ⁊ dialeticā que magno vsu indigent tam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoq ⁊ in euangeliū mathei ⁊ iohannis ⁊ contra arrianos multa edidit. Discebat em precibus studia ⁊ labore: cōtinuasq vigilias: vt qō alīs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoꝝ

Ingressus tum sub honorio impatore. italiā olim antiquoꝝ p̄tiūq hostium inter hec acta longe imanissim⁹ radagasus gothoꝝ rex ⁊ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vastabat. Hā fuisse in ei⁹ populo plusq ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic supra bane incredibilē multitudinē indomitamq virutē barbarus erat ⁊ scytha: qui oēm humani generis sanguinē dīs suis p̄ri nare devoverat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit olim paganoꝝ in vrbe cōcursus declamat a cunctis. sed hec ideo ꝓpter qō neglecta fuerūt magnoꝝ sacra deoꝝ: fere in tota vrbe blasphemie ad nome xp̄i tanq lues aliqua ꝓbris ingrauant. Conducunt a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothoꝝ sarus ⁊ viridunus bunoꝝ contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cū fame ⁊ siti cōficerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conīcit: ac paulisper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuisse fert: vt in vilissimarū pecudus modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

Hic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset ⁊ voluit ⁊ iuuit. Verū postremo italiā ingressus cū ab honorio sede qua cuq suo exercitu ꝓsistere posset expeteret. Honor⁹ deliberato ꝓsilio ei gallias cōcessit: ꝺ dum gallias pergens ob repatione ī mentoꝝ apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in pnitionē reipublice gothos ptentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib⁹ sup eos irruit: magnāq eoꝝ partē ꝓstrauit. demū arma accipiūt ꝓsternūt exercitū. hinc in rabiē furoris exercitant: omissa gallia romā contendunt. cuncta q̄que erant igni ferroq vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt devastant incendunt. Anno eiusde cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xp̄iane anno duodecimo ⁊ quadringētesimo. hac tm moderatione vsus est alaricus ⁊ clemētia vt suis mādaverit: a cede ⁊ sanguine quoad fieri poterat abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri ⁊ pauli parceret. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos ⁊ bruccios proficiscit. inde in siciliā transfretare cupientes ꝓpessi naufragiū. Inter hec alaricus apō cesentiā morte subita defunct⁹ est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

Rēgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝓstituētes. qui ob affinitatez ⁊ gen⁹ succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ tempatum. In aio ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamq gothiā appellare. ⁊ imparatoribus nomē de se relinquere: vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū ⁊ honorius ac theodosium iuniorē composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcilonē fraude suoꝝ occisus est.

Sanctus augustinus

AUgustin⁹ beati ambrosij ī fide discipulus: hō certe oīm q̄ tum fuere doctissim⁹. hippone ī affrica epūs: fidē nr̄am scripti⁹ ⁊ disputationib⁹ tū maxime tuebat. fuit aūt natione apher ex honestis parentib⁹: pr̄e patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdus: cor ac curatissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lr̄is apprime erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas p semetipm nullo tradē te doctore didicit ⁊ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheor hereſim incidit. In quo p annos nouē pmānsit. Habuit q̄s filiū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimi ingenij. q̄ in adolescētia decessit. ꝓstq̄ vo in carthagine rhetoricā mr̄is annis legisset. Audiēs pfect⁹ rome studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: postmodū mediolanū a symacho pfecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico subsecuta est: vbi ⁊ paulo post p̄cib⁹ suis ⁊ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuersus est: ⁊ cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annor baptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt ⁊ vsq̄ in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē venies de optimo vitē di modo ꝓtulit: vbi biennio orōnib⁹ ⁊ ieunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: ⁊ p etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. ⁊ centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vo cū manicheis ꝓflixit. e roma ꝓfect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cōuersione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquit verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ⁊ sepulta est. Augustin⁹ cū frib⁹ suis carthaginē adnauigauit: patrimoniū pauprib⁹ erogauit: ⁊ ī nemore monasterio extructo fm regulā ab aplis cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ in hipponēsi eccīa ꝛ inuit⁹ epūs ꝓmot⁹ quadraginta annos supuixit vbi ⁊ monasteriū canonicor cōstituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere scripsitauit: vt ne numerari quidē ne duz legi queant. Tandē cū sextū ⁊ septuagesimū vite ageret annū obijt. ⁊ ī basilica diuo stephano dicata sepelit. inde corp⁹ in sardaniā trāslatū fuit. Et regnāte ī longobardia luitbrādo rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

MOnica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dñm. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac patiēs ⁊ in orādo ꝓtēplādoq̄ deuota extitit. In vigilijs ieunijs ⁊ elemosynis elargiendis assidua. Et⁹ aūt sctissimū corp⁹ ibidē a filio ꝓditū vsq̄ ad martini quinti pōtificis tpa p mille ⁊. xx. annos pstitit. verū eo pfulante circa annū dñi. ī 429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui inapheus vegi⁹ laudensis poeta sui tpis laudatissim⁹. ⁊ tūc martini pape datari⁹ mansoleum mira arte elaboratū extruere fecit. ⁊ in et⁹ laudē epigrāma cōposuit videlz. Salue lux matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens tē. cū plurimis carminibus laude dignis.

RUffin⁹ aquileiēsis pb̄r vir clarissim⁹ atq̄ eruditissim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dederit epīas. in q̄b⁹ eū tāq̄ amicū dulcib⁹ alloquit verbis ⁊ ad caritatis pseuerētiā exhortat. ⁊ paulo post amicitie pseuerātia inter eos destruit: hic itaq̄ cū eruditⁿ cēt Uician⁹ irrumitan⁹ (tsi op⁹ aliqđ nō ediderit) tñ in trāsferēdo de greco in latinū multū laborauit. pb̄r vir scitate ⁊ scia p̄cipu⁹: tēpestate hac deo annuēte cū q̄dē reliq̄as stephani ꝓthomartyris ⁊ gamalielis pauli p̄ceptoris inuenisse aiūt. eāq̄ reuelatione ⁊ reuētione (cū esset disertissim⁹ vir) ad oēs eccīas

Afreo fmōe ꝓscripsit: quā scriptionē postea habundi⁹ pb̄yter hispan⁹ latinā fecit ad orosiū pb̄yterū.

Alexander lychos hoc est medic⁹ cognomēto sophista: p hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: toti⁹ medicine disciplinā tribus libris explanauit ⁊ alia quedam cōposuit.

Redestinator etiā hereſis p hec tpa serpsit: q̄ oino affirmabāt nil ad vitam ꝓdesse q̄ boīes virtuose vīuerēt: sicut hr̄ ī canone. 24. q. 3. ca. q̄dā

Nestor hereſiarcha ꝓstantinopolitan⁹ epūs hoc tpe postq̄ pōtificatu donat⁹ fuisset aptū se ecclie hostē ostēdit. Et cū ex tpe precipuus declamator esset. pdicauit xp̄m boiem purū fuisse nō deū. vnde ⁊ librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensu ꝓfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Eufrosina

Proba mulier

PRoba mulier elegātissima adelphi ꝓcōsulis romani vxor: ⁊ puigili cura virgilij carmib⁹ q̄cq̄d historie ī veteri atq̄ nouo legit testamēto ⁊ vsq̄ ad missionē spūssancti tam compte cōposuit. vt hui⁹ cōpositi ignarus virgilū euangelistā fuisse credat. Vocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudes quidā eudoxie ascribūt theodosij iunioris vxori.

EUfrosina a p̄re edocta lr̄is vestē induit virilē ad monasteriū pgens smaragdi nomē sumpsit ī habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄ in finē p mansit de qua elegās historia in vitas patrū habet

MArina q̄s virgo eodē habitu ī monasterio latitās marinū se simulauit: oppressione puelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Celestinus papa natione campan⁹ post bonifacū tpib⁹ theodosij iunio-
ris fuit. qui diuino cultui intentus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrifi-
cū antiphonatim ab oib⁹ canerent. qđ fieri nō cōsueuerat. plecta em epla
euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martin⁹ cassinas Judica me de⁹
et discerne cām meā. qđ in pncipio sacrificij dicit⁹ inuentū fuisse. Graduale
q̄z hunc ascribit. Multa pterea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedica
uit et basilicā vnā cui plura dona obtulit. Dādauit sūr gratiano referente vt
oēs sacerdotes scirēt ecclīasticos canones. Ut vbi ex sacris ordinib⁹ ter ī vbe
mēse recēbā habitis: pīsbyteros duos et. xxx. diaconos. xij. epos. ij. et. xl. cre-
asset mouit. ac sepelit in cimiterio prisille via salaria. viij. ydus aprilis. Cō
sederat annis. viij. mēses. x. dieb⁹. xvij. Vacat tum sedes dies vnū et. xx.

Synod⁹ tercia vbis ephesīa magno theodosio iunioze pncipe: et pōtifice celestīo iuuenale q̄z cōstantino politano epo atq; cirl lo collecta fuit: et habi ta apud ephesiz syno/ do. cc. epoz. impi⁹ ne-stori⁹ cū bereti nois sui cūq; pelagianis oib⁹: q̄ dogma illud ppe co natū inuabāt. cū pdica bat xp̄m ex maria bo-minē tm̄ et nō deū natū eiq; diuinitatē collatā ee p meritis. cui impie tati et cyrill⁹ alexandri-n⁹ eps et celestin⁹ pōti fex mirū immodum ad uersati sunt. vñ diffini tiz fuit q̄ beata maria virgo vocaret Theotocos id est mater dñi. Et inde oim consensu. xiij. canoni bus eoz stulticiā impugnātibus damnant.

Synodus Ephezina

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione roman⁹ pie sixto. valētiniani tpa attigit. q̄
pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aūt cōgre-
gata septē et q̄nquaginta epoz synodo. Ita cām dixit vt ab oib⁹ vno cōsensu
absolueret: dānat basius calūniatoz iniquus annuēte valētiniano et placidia
ei⁹ matre in exiliūq; mittit. cui⁹ pdia nō fisco sed ecclie asscribunt. Aiūt basiliū
post exiliū nō multū vixisse tercio mēse die extremū obijt. Edificauit aūt sixt⁹
basilicā beate marie vginis. q̄ nūc maria maioz vocat et multa dona obtulit.
Inde cū oia q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis ecclīarū: aut paupe
rib⁹ erogasset. Mouit ac sepelit ī cripta vie tiburtine apud corp⁹ bti laurentij
Sedit annis octo dieb⁹. xix. Vacat tum sedes dies duos et viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē et p
cipuā doctrinā cognomēto magn⁹: et dignitate prim⁹ habitus fuit: eo q̄
eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oim admira
tione et pcordia ter sanct⁹ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit
et cū esset doctissim⁹ decretales epas plurimas et omelias et sermones cōplu
rimos edidit. Ad reparādā vbē et tēpla cōuersus. In honorē bti cornelij ba
silicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroz vasa cōminuta aut
ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteōa masterū ppe. s. petrū
ꝑdidit. Postremo creatj ex institutione: mouit ac sepelit apud sanctū petrū ī
vaticano. 4. yd⁹ aprīl. sedit anno vno et. xx. mēse vno. dieb⁹. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno christi. 454.

Hilari⁹ papa natione sardus: pie crispino ad leonis tpa puenit. Is ī mul
ta pturbatione rerū: diuinā rez intermisit nūq;. Instituit ne pōtifices deinceps succedoze sibi delige
rent. que institutio ad oēs ecclīasticos grad⁹ ptinet. epas scripsit de fide catholica. tres synodos ꝓfirmā/
sterū i vbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tuz in extruēdis tēplis ornādisq;: tuz
tes: nicenā: ephesinā et calcidonēsem. Tria q̄z oza toria edificauit: duasq; bibliothecas. ad lunā vo mona
etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue pbēdo creatis pr⁹ de moze. 25. pīsbris: diaconis quinq;:
epis. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem
menses tres: dies decem. Vacat tum sedes dies decem.

Linea summoz pontificum

Celestinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodosius iunior archadij filius: dū qndecim annis impasset cū honorio germano archadij: exēpto rebus humanis honorio in imperio psirmat. fulmis tm̄ pstdio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosius orientale regebat imperiū: q cōperto patrui sui honorij funere: mox valētiniānū amite sue placidie filiū cesarē effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidētis dirigit regnū. quo tpe iohannes dux affricā quā bonifacius obtinebat bellare poscit: ad defensionē infirmior veniēs: valētinianus mira felicitate eū oppримūt. Theodosius vo princeps xpianissimus atq; phumanus imperiū in multa rerū pturbatione accepit ⁊ possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandalorū ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ptulit inde valentinianus totius italie cōsensu impator creatus gubernacula imperij apō rauennā suscipiēs hostes romani nois in italia cōpescuit. At vo theodosius dū absq; viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē ⁊ viginti annis imperiū gessisset. ex qbus ⁊ cū valētiniano genero viginti quīq; trā segit: apō cōstantinopolim dum ipsis hunorū ostrogothorūq; regib⁹ resistere curaret pestilencia corruptus interijt: ibiq; sepultus est.

Valētinianus occidētalis imperij gubernator: pacē cū genserico vandalorū rege iniit: ac certis finib⁹ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolē dā dedit. Interim vo dux valētinian⁹ cōstātinopolim ꝓficiscit: ⁊ theodosij filiā in vxorē ducit. Vandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q; dux hec in affrica gererent aim sumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq; celeriter colligit atq; iter statim carpit. Qō vbi etius intellexisset legatos de pace statim tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impensa ⁊ parib⁹ copijs bellū ō attilā gererēt. romanorū ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq; oēs fere occidētales ppli. Tandē supueniente attila in campis catheloniās plū cōmittit: pugnatum acriter quousq; nox supueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ⁊ octoginta milia hoim eo in plio vtrinq; cecidisse cōstat. Et qz virtus semp inuidiā parit Valētinian⁹ impator q̄tū res vocuit ꝓsperos etij successus primescēs cum gladio pemit. Ita vir bellicosissim⁹ etius ⁊ quōdā attile regis potentissimi terror occubuit. cū quo pariter ⁊ occidētij imperiū salusq; reipu. corruit. Sed neq; valentiniano mors etij impune cessit. Nā ⁊ ipse anno sequenti a trasila etij milite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero viginti quīq;: cū marciano quinq; imperauit.

Marcian⁹ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimo q̄rto: orientali aule pficit impator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq; plurimū fauēs: qui vt imperet theodosij sororē cū orientij imperio vxorē accepit. ⁊ attila mortuo eadē nocte p somnū ei⁹ arcū cōfractū vidit. eo itaq; impante imperiū occidētale ab orientali quasi diuisus fuit. Et intra id temp⁹ germaniā oem daciāq; sarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūq; sitas pdidit romana respublica. hispania q̄s vlteriorq; aq̄tania ⁊ vasconia atq; illa eduēsiū vesuntionūq; gallie pars q̄; burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pariter factū est de senonēsi parisiorū francis subiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla postmodū ꝓ romanorū imperio est recepta. Quo in tpe romani vrbe frequētata duitū senatorij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcian⁹ mitissimi vir ingenij damnis ⁊ piculis occurrere cupiēs. que noui rerū motꝰ parere cōsueuerunt federa iniit. secundū que respu. vtrobiq; salubriter administrari posset. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septimo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

Leo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim augustali potit⁹ est dignitate. qui ꝑinceps sequēti tpe leonē filiū suum imperij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstātinopolitana primū ex greca ꝓgenie impatorē habuit: quāq; phibēt aliq; nō greca eū: sed bessica ꝓgenie oriundus p cui⁹ tpa (sexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq; ⁊ vniuersum romano principi cōmissus imperiū varij mot⁹ laborēsq; agitauerūt. Itaq; pmo leonis imperij anno cū auitus rome mortu⁹ esset maiorianū quēdā exercit⁹ apud rauennā leone suadente impatorē assumpsit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subroga t⁹ vo est illi p romanos senerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemi⁹ qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē est suffect⁹. Nec interea quiet⁹ fuit apud cōstātinopolim leo. Tādē cū se correptū valitudine mortuū intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē ⁊ zenonis isauricī filiū instituit imperij successorē. Ipe vo puer leo cū paucis mēsib⁹ imperiū gubernasset zenonē genitorem manu ꝓria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt postq; orientale decem ⁊ septez annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Linea Imperatorum.

Genserícus rex

GEnsericus vandaloꝝ rex q̄ntis medio tpe regni sui hispanos gallosq; ac romanos cōmouerit. hac tñ tēpestate cū bonifaci⁹ comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiēs se nō posse tuto affricā tenere. Cernēsq; sibi picti lū instare: in pniciem reipublice efferuescēs alanoꝝ vandaloꝝq; gentē cū genseri co suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cuncta pene affricā ferro flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate sub uertere. pulsis ī exiliū q̄busdā epis bene sentiēt⁹. Sub hac turbine beatissim⁹ augustin⁹ de quo p̄missus est hipponēsis epūs: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: tertio ei⁹ obsidionis mēse: sex t septuagīta annis vite expletis. ex q̄b⁹ quadraginta in clericali seu epatu trāsegerat: ad xp̄m prexit quīto kal. septēbris. Inde gensericus carthaginē dolo pacis intrauit. oēsq; opes ei⁹ exercitatis diuerso tormentoꝝ genere ciuib⁹: in ius suū vertit: nec ab ecclīarū spoliatione abstinēs. Igit carthago a vandalis capta est annis quingētis octoginta t quīq; cuiusdā: postq; romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā trāiciēs: magnis calamitatib⁹ afflixit. Idem fecere pictauiꝭ t scothi insulā britanniā occupātes. Actius aūt a britannis in auxiliū eis⁹ patricius vir fortissim⁹ t bellicis armis⁹ insignis. genitor cui⁹ noie gaudent⁹ ex worostana ciuitate mesie oriundus. qui ettius etiaꝫ burgundiones nouos tūc primū parētes mor⁹ bello p̄secut⁹ compescuit. Francos qui iterato rhenī ripas īsederāt gallias irruptur magna supatos cede repulit ī germaniā. t halanos bello acerrimo cepit agitare qui cū danubiꝭ accolas populos regesq; habebat notissimos hunos ad italie inuasionē primus excitauit Cū itaq; primores britānie romanoꝝ legib⁹ moꝛib⁹q; assueti pictoꝝ t scothoꝝ barbarie pati nequīrent. Ad hunc etiā miserunt p̄sidia implorātes. dedit ei⁹ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede repulit. britānias q̄diu affuit ꝓ romano imperio ꝓseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britānī ab eius dehinc ab anglis t saxonib⁹ auxiliū petere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his em̄ oppressi t patriā simul t nomen amisere.

Athila rex flagellū dei

Athila de scythia hunoꝝ rex p̄ie genit⁹ mūdizico: cui⁹ fuere germani ottar t robas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant: post quoꝝ obitū cū bleda germano: hunoꝝ successit in regno. Erat vo athila superbus incessu: huc illucq; circūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄s in motu corporis appareret. belloꝝ q̄dē amator: sed ipse manu tempans. cōsilio validissim⁹. supplicātib⁹ exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspsus: simo naso. terri coloꝛe. originis sue signa p̄ se ferens. frēm aūt suū bledam virū nicioris ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū p̄ fraudē p̄emit. Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi pot⁹q; socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter t patrīs eduxit sedib⁹ nō scythe modo populos: sed ad lanssimā q̄s danubiꝭ oriā vndiq; expositos. in quib⁹ nonnulli fuere ardaric⁹ gepidoꝝ valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli t thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse cōperim⁹. Cū vero copijs quas carthelonici campi clades cōminuerat supplemēto t auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsaꝫ italiā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici finus oriā circūuectus est. t traguriū: sebinicū: belgradum: iaderam: sigman: polā: parentū: bemoniā que oppida tunc in marciani impatoris cura essent nullo firmato p̄sidio diripuit incendit. Ad arsiā vo fluuiū t tergestinū sinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ Obsedit inde aquileiā: sed vrbs validissimis cincta menib⁹ romanoq; p̄sidio defensabat. ne illic sedendo temp⁹ vsq; quaq; tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat breui fuit pot⁹. Ingressus vrbē adusq; solū eam subuertit. inde moues paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: ticinū que papia dicit cepit. Romani tūc t ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei: terroremq; pomnus cerneret mestus cōpatiēsq; populis. atq; etiā cohortante valentiniano legationē ad eum suscepit: quē reperit apud mintium castra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq; vt omissa italia ad p̄pria redire regna p̄miserit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. scisciātibus vo causam respondios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus t paulus fuisse creduntur. Igit athila talimo do a sua sentia repressus: relicta italia pannonias repetit.

Uēneta vrbs his tpibus augmentū t originē gloriosā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquilegienses (sicut ostendim⁹ post deuastationē troie catho em̄ venetos origine troianos fuisse ait) cōcorsum q; cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic t ceteri venetie p̄uncie populi. p̄mente metu vbi mari cōstat terminari: p hūc modū populi amenissimis t vberrimis oīm italie soli in regionib⁹ nutriti: pp securitatē electio postponendā: vt nequaq; dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui fultura optima: que tranquillis securisq; rebus nulla prudentia elegisset.

Fērūt hoc tpe diabolū psona moysi indutū: multos iudeos decepisse: dū eos ex creta in terrā p̄missionis ad similitudinē histoie veteris sicco pede p mare deducere pollicet. Multi em̄ ex his falsus moysen secuti in vndis pericre. Aiūt aūt illos solos euasisse. qui tum xp̄m verū esse deū credidere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcidonēsis sexcentoꝝ .xxx. epoꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape et marciani principis indicit. Juuenalis q̄z hierosolimitani et anatholi cōstātinopoli epoꝝ tpib⁹. cōtra eutices cōstātinopolitanū abbatē: asserētē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā pmanere. Hoꝝ vo patrū aucte decreuit credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtq; vn⁹ idē xp̄s de⁹ et hō crederet. quib⁹ ex snīa decretis statim nestorius et eutices nephādus hereticus manicheoꝝ p̄sul damnant: et oēs manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Viginti q̄z octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxiē sanct⁹ anotholius eps fuit.

Orosius

Paulus orosi⁹ hispanus patria taraconēsis: dīi augustini discipul⁹: vir eloquēs et multarū rez cognitor his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: et septē libros aduersus gentes edidit. In quib⁹ totī⁹ pene mūdi calamitates et miserias ac bellorum inquietudines replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsq; ad sua tpa scripsit. Et de ormista id est de miseria mundi intitulauit. hunc q̄z augustinū (p adipiscēda aie rōne) ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ dum rediret etiā quasdā bti stephani pthomartyris reliq̄as nup inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Johānes damascen⁹

Johānē damascenū monachū optimū atq; doctissimū ac pcipue insignem thcologū. huic etati nōnulli assignant eoq; theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaq; cū thcologus pcipu⁹ haberet: etiā quattuoꝝ snīarū libros edidit quoꝝ principiū est Nemo deū vidit vnq;. in quibus de fide. deq; xp̄i humanitate atq; baptismo optime ptractat. vbi gregoriū nazauzenū. gregoriūq; nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Itē cur de⁹ et hō in duob⁹ libris explicuit. Libros q̄z medice artis edidisse fert. In quib⁹ morboꝝ cās describit et medelas. In hui⁹ aūt viri pconiū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Ursula

Vrsula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica p̄cipis britānie: pulcerrima et magni ingenij dux nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma et genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij sibi daret. Adductus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsq; pduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuoꝝ filiab⁹ et puulo filio adriano relicto regno cū ea pgens: se vsq; ad martyriū sociauit. Postea cū papa cirtato egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret⁹ maxim⁹ et affrican⁹ gētiles nullo cognato coꝝ principi honorū scripserūt. vt cū colonia applicarēt illā multitudinē trucidaret. Vrsula igit⁹ apud coloniā germanie vrbē cū undecim virginū milib⁹ ab hunis sub attila rege militātibus: gloriosissimo martyrio coronat⁹ .12. kal. nouēbris migrauit ad supos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxio ī p̄cio semp habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in eā directā martyriū passa fuit cordula timore humano deiecta nocte in naui pmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tñ earū eccl̄ia non dubitat.

Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postq; theodosio impatori et plurib⁹ alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē ex regis filia monacha: et incubo demone natū vt nōnullis placet his tpib⁹ fuit et claruit. hui⁹ mater demecie reg| filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūq; cognouisse cōtestata est. Sed aliq̄n dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeq; euanescentē grauidā se cognouisse: et illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hui⁹ aūt merlini instinctu vortigeri⁹ britonū rex xp̄i fidē in immensuz auxit. Cui successit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obscura reuelauit et futura pdixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuz esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. et quis cōflictu suo adinuicē pualeret. Arthurū vo quē aprum cornubie vocat: pdixit q; eccl̄ie dei succurrēt q; gallicanas|puincias possideret; q; romano exercitui terribilē se exiberet et q; exitū|dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in littore danubij sita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubiū latissimas terras occupat; quod citra danubiū est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente noricum habuit. septemrionē ei danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanubiū hungaria facet: pars scythie prius erat: duasq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter fueriam ⁊ saxoniam latissimo regno: sed paluſtri potit. nam hij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsiluani occupant vicina walachis in corone specie montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territoriū est quod sepulcū appellāt: pro gepidio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet in quo mersa ferri materia: in aprū vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer salubris: terra opimis cōparanda. nisi sua se vbertate corrumperet. Cum vero huni in scythia multiplicati essent: in vnū congregati: cōstituentes capitaneos: occidētales regiones ingressi: bessos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrāq; nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vsq; ad tisciā flumen teysch puenere. Patrin⁹ longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dñi quadringentesimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus est. ⁊ buda frater eius supuiuenti⁹. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare instituēs bledā fratrē suum regiminis participem fecit. Et in subiectas nationes principē cōstituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

da gereret: macedoniā missiā ⁊ achaiā vtrasq; tracias: īmānissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie demorareť. buda frater ei⁹ terminos sui regiminis trāsegisse ac regnū in eius absentia optasse accusat⁹ est. Cūq; sycambriā in recessu suo vrbem athile vocari pcepit. Buda vo illā a suo noīe budawara appellauit. Quāobrem bledā germanū suū regnīq; consortē ꝓpijs manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit. Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nō obseruātes illā budawara vocauerūt. Hungari q; vsq; in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etzelpurg id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq; annis quieuit. Speculatores ad varias regiones ordinās. Post prospera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuosa est: si vbis situ inspicias. Cuius loci cōdino ea est: vt nec quicq; munitius: nec certe amenius in tota ferme hungaria inueniri possit. In ea nōnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. alijsq; publicis priuatisq; edificijs ornatissimis p̄ ceteris in ea regione vrbib⁹ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insignita. ⁊ basilicis menib⁹ ⁊ arce pulcherrima: quā arcem preclarā (sicuti ⁊ alias arces in tota hungaria: p̄cipue miscegradiū castrū nobile vbi corona regia obseruat exornauit) ita Mathias de coruinis rex hūgarie nuro decore ornauit. Cūctis nūc antiqs monumētis p̄ferendū in qua muri crassissimi: ⁊ aule celeberrime esse referunt. hanc p̄terfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septē hostijs pontum influit. Septimū tñ pigrū ad palustri specie nō habet: qō amni cōpareť. Proza quatuor ita magna sunt: vt p lōgitudinem. xl. miliū passuū nō misceant equori: dulcēq; haustū incorrupto detineant sapore.

ARgentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argẽtuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenũ sita. Cum treueris metropolis belge,puincie tpibus abrahe cõstrui cepta sit.inde potẽtatu aucta. hec vrbs pri mo sub dominio traicrẽsiũ fuit.quã postmodũ iulius cesar cũ vniuersas puincias heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ.tra iecto rheno fluuio subiecit.Cui ꝓsulẽ ⁊ questorẽ dedit:qui in ea vrbe camerã romanoꝝ ꝑ tributis soluen/ dis pfecerũt. Inde nomẽ argentine assumpsit.qui vsq; ad imperij inclinationẽ ibidẽ pstiterũt. Athila po stea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit.deinde omni pene germania puagata, ac cunctis ciuitatib⁹ ⁊ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandẽ in regnũ cõstãtie.cui sigismũdus rex eiusdẽ tẽpe princeps circa basileã cũ exercitu magno occurit. quẽ attila cũ oi expeditione cõmito ⁊ fugato suo do minio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenũ argentinã ciuitatẽ munitissimã(quã romanoꝝ nullus cesar penit⁹ expugnare potuit)obsedit expugnauitq; diruẽdo murũ ei⁹ in diuersis locis vt cunctis aduenientib⁹ sine difficultate via libera ⁊ patens introitus ꝑberet.edicẽs firmissime ne ipsius mur⁹ rege ipso vidẽte repararet:vt eadem ciuitas nõ argentina sed ꝓpter viarũ pluralitatẽ:quas in muro ei⁹ fecerat Straspurg vocaret deinde,ammoto exercitu de argẽtina luxoniũ:bizantiũ:chalon:mastico:lingonẽ:bur gundiã ⁊ lugdunũ ciuitates munitas destruxit. Post aliqua tpa cũ reges francoꝝ apud heluetios domi niũ potiti sunt.in ea vrbe domicilũ habuerũt. qui deinde duces in ea ꝓstituerũt. Pater q̃s sancte otiliene dum vrbis:sed ⁊ puincie ducatũ habuit.qui bohenburg ⁊ alia cõstruxit.post eũ albert⁹ filius ⁊ succeden tes gubernarũt. Tandẽ ꝑ romanos impatores in libertatẽ ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q̃ a sancto petro apl̃o ad rhenanas ciuitates cũ euchario ⁊ valerio missus fuit. fidẽ orthodoxam accepit:qui apud eos post obitũ baculo petri rexit.ac eccl̃iam ad sanctũ petrum antiquũ:appellatã extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatẽ ⁊ ciuiũ vrbanitatẽ.templũ pmagnificũ.⁊ turrim pulcherrimã singulari pstan tio cõstructã. Nobilitatẽ q̃s ꝑ vicina oppida: perq; finitimas vrbes dispersam cũ summa cõcordia. ea ciui tas collegit.qui dignissimis priuilegijs liberũ magistratũ ac rempublicã cũ ciuibus ꝑ vicissitudinẽ guber nant. Episcopatũ quoq; nobilem habet cui ⁊ principes prefuerũt. Abluit aũt preter rhenũ hec vrbs insi gnis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilā vt p̄missum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico superiori que nunc pars austrie: pars baioarie dicit: statiua ducentē athilā honoria valētiniani impatoris soror p eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxorē p̄cibus minisq; a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ secum in exercitu traheret vxorib⁹: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nāq; post cōuiuiū p̄fusi⁹ hilariusq; celebratū: resupin⁹ alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus p̄fluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse p somniū apud constātinopolim marcianū: cui visum sit videre athile arcū (quo armoꝝ gene re huni in p̄mis vterent) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: datiamq; sarmaciā ⁊ ceteras p̄uincias ad danubiū rhenumq; sitas perdidit romana res publica. Hispania quoq; vlterior aquitania ⁊ vasconia atq; illa eduensium vesunciouūq; gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisioꝝ francis subiecta. quoꝝm omniū p̄uinciarū nulla postmodum p romanoꝝ imperio est recepta.

Eutbices hereticus

EUthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: p hoc tempus suū dogmatizat errorē. ⁊ ne sentire cuz nestorio videret diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūq; factū: nec vllo modo inter se distingui debere. hāc heresim cuz flauianus cōstantinopolitan⁹ epūs damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit. In qua dioscoro alexandro epō p̄sidēte. eutbices ipse iam damnat⁹: exilio relegatur Thimotheus quoq; hereticus insaniens multos errores dissemināuit. In concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670. Anno christi. 471.

SImplicⁱ papa patria tiburt⁹ pīe castino post hilariū. impante leone secū do: t zenone fuit. hic vir sctissim⁹ ac rectissim⁹: Instituit vt null⁹ inuitus in epm penit⁹ pmoueret. t ne cleric⁹ vllus possessionē bñficij a laico recogno sceret: qđ postea a gregorio t alijs pontificib⁹ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm ecclīarū declarat. Urbē pterea pīsbyteris in quinq regiones di uisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranen sis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pontifex has basilicas dedicat. t primo basilicā stephani pthomartyris in celio mōte. basilicā andree apli nō lōge a templo sancte marie maioris t alias. At cū ecclīaz romanā nō instituī solū. verū etiā donis auxisset. creassetq ex ordine pīsbyteros diaconos t epos mouit t sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos q̄ndecim: mēnsem vnū: dies septē. Uacat tum sedes dies sex t viginti.

FElix ei⁹ nominis terci⁹ patria roman⁹ pīe felice pīsbytero ex regiōe fascio le: vir diuinis intent⁹ qui cū intellexerat petrū eutticianū: quē ob hereseōz in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano epo tūc demū ab eodē reuocatū esse. vñ cōcilio cōgregato sanct⁹ pontifex fraudē subesse vert⁹ ex auctē sedis aplice pcilio bene sentiētiū approbata. petrū t achaciū dānat. In eodē pcilio cōstituit vt accusat⁹ apud iudicē: semp ꝑter respōsionē darent inducie Instituit pterea vt ecclie ab epis psecrarent. Idē q̄z felix basilicā sancti agapi ti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sa croz ordinū quos i vrbe roma mēse decēbri bis habuit pīsbros octo t viginti diaconos q̄nq: epos triginta creasset. mouit t sepelit in pauli basilica. Sedit annis octo: mēses vndecī: dies decē t septē. Uacat tuz sedes dies q̄nq.

Damercus epus

DAmercus vienēsis epus hisdē tpib⁹ ob sctitatē atq doctrinā magno habet⁹ in pcio q̄ inter ce tera sue virtutis monimēta: prim⁹ (vt aiūt) supplica tiones q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremot⁹. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝑter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tuz pplm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunt: ad maioz dīam q̄s magn⁹ gregoriⁿ⁹ in sancti marci festo instituit.

Remigius epus

REmigiū etiā remēsē epz virū sctissimū ac doctissimū hui⁹ tpis⁹ fuis se sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuz (vt historie referūt) frācoz regē cū innumerabilib⁹ frā cis baptizauerit. qui pter scitatē maximā cū i diuis scripturis pclarissim⁹ habet⁹. cōmētarios pulcres in nouo t veteri edidit testamento. Septuaginta t eo ampli⁹ cū in epatu expleſſet annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legit. Obiit aūt anno dñi. 468. kal. octobris.

GElasi⁹ papa natione apher pīe valerio: vir san ctus q̄ vt ad pontificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe depheos exi lio dānat. eoz libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde dili gēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad ecclīastici cultū ptinebāt. t primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis aplice) pmouet. Statuit itē vt null⁹ mēbro mutilat⁹ ordinaret pīsbyter. hymnos q̄z mltos ad imitationē am broſij cōposuit. Et libros quinq p eutticē t nestoriū edidit: t duos p arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. ostēditq q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū pīsbros duos t trigita: diaconos duos: epos septez t sexagita creasset: mouit ac sepelit i basilica petri apli. xj. kal. decēbris. Se dit annis q̄tuor: mēses octo: dieb⁹ decē t septē. Uacat tū sedes dies septē.

ANastasius papa ei⁹ nois secūdus: patria roman⁹: pīe fortunato anastasio impante fuit. Hic cū pmū nauit qui se a cōione pontificis tuz maxime subtraxit: q̄ etiā sine catholicoz ꝑsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tuz achacij errorē imitabat. Hāc obrē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo cor uit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū impatorē q̄ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sa cris ordinibus semel decēbri mense habitis pīsbyteris duodecim: epos sedecim creauit. Sepult⁹ est aūt in basilica petri. xiij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea summoz pontificum

Sexta etas mūdi

Linea Imperatorum

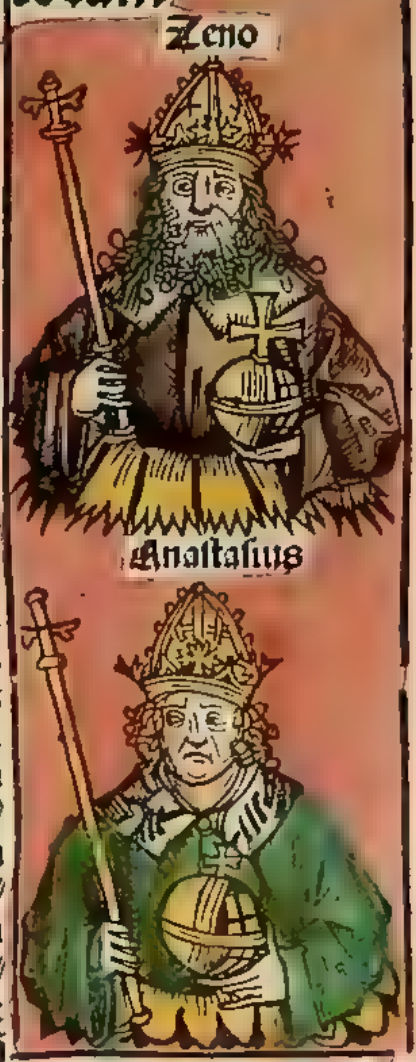

Zeno fact⁹ impator cū leo prim⁹ valitudine corrept⁹: leonē secūdum ex mariagene sorore sua nepotē ⁊ zenonis ysaurici filiuz ei⁹ imperiū designauit successorē. q̄ nō ita multo post graui morbo oppressus cū finez vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliqt. vel vt alij scribūt mortuo leone zeno cōtinuo augustalē nact⁹ est dignitatē. leone aūt de quo p̄missum est quē pater leo in regni asciuerat ptātem. Mater sua zenonis imperiū formidās occultē clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū p̄deret: p eo aliū forma sil'em obtulit. qui leo cōinceps i clericatu ad iustinianī vsq; tpa vixit. Ipso q̄z anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu venies eo effugato. imperiū regimē inuasit annali cōinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genserico fedus initū est ab horestes patricio. hec dum apud romanos gerunt adoacer cū fortissima multitudine ab extremis pānonie finib⁹ italiā p̄perare cōtendit. inde aliquātis annis italie ⁊ vrbis vsus est ptāte. vñ augustulus inopinabili metu pterrit⁹: spōte miserabilis purpurā abijciēs cū vix. xj. mēsib⁹ repub. obtinuisset. Ita romanoz apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt Anno ab vrbis cōditione. D. cc. xxix. ab incarnatione vo dñi anno quadringentesimo septuagesimoqnto. Zeno aūt augustus cū p annos. xvij. reipublice p̄fuisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasi⁹ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dñi. cccxcij. purpurā induit. hic romanū decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodoueo francoz regi eo q̄ ciuitates quasdā a visegothis (q̄ arrianaz heresim tenebāt) abstulisset p̄cioſaz transmisit tunicā eūq; patriciū creauit; sed postmodū p achaciū cōstātinopolitanū ep̄m corrupt⁹ fact⁹ est hereticus. Anastasius itaq; duz in heresi q̄ delapsus fuerat pseueraret. duasq; i xp̄o naturas: deitatis videlz ⁊ humanitatis eutichiū heresiarchā sequēs denegaret. Hormisda papa q̄ simacho successerat. direxerat enodiū ticinēsem ep̄m. Alioſq; cū eo cōstātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄ten⁹ anastasiū ad ecclie reduceret gremiū. Is nō solū salubria eoz monita spreuit: ſ insup etiā a suis aspernab⁹ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ pōtifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiq; fragili impositos mādat ne vspiā p totā greciā ad aliquā ciuitatū accederēt. quā ei⁹ impiam temeritatē diuina continuo vltio subsecuta est. Nā cū iam septimū ⁊ vigesimū imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

Hec dum apud romanos gerunt: ostēdit sese a vetusto cladus imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illi⁹ emuli suscitarūt. Si q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstituto ab inferioribus⁹ danubij hostijs sunt p̄fecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercit⁹ atbile reliqe. q̄ hernaco ⁊ duritb athile filijs a seipis alijsq; pplis plto supatis: apud danubij hostia cōsederūt. Ipsi itaq; italiā ingressi: aquileia ad sinistrā relicta: in taruisinos vicētinosq; ⁊ inde i brixianos iter flexerūt. Igit' augustul⁹ impator de odoacris aduētu certior fact⁹ imisit orrestez genitorē suū quē militie magistrū declarauerat quē postea auxilia deseruerūt: ipō in vrbē ticinū se recepit. Insecut⁹ illū odoacer vrbē corona cinctā vallauit: recepitq; diu ⁊ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoz̄q; legionū facta ⁊ neduz direpta vrbs ticinū. ſ ⁊ cū agro igni ferroq; vastata. Orrestē aūt captū placēciāq; ductū odoacer ipse inspectāte exercitu gladio suffossuz interfecit. q̄b⁹ territi crudelitatib⁹ ceteri italie ppli certatiz deditionē facere p̄rexerūt. Odoacer annis. xiij. italie imp̄auerat ⁊ ciuitates p libidine gubernabat. Zeno aūt cōstātinopoli imperās theodorico p̄suasit: vt in italiā trāsiret: ab iniustis occupatorib⁹ ciuitates sibi vēdicaret. ipō ex tracia mouēs gothos ⁊ syrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō procul ab aq̄leia sup sontiū amnem vt aiunt gothi. Tādē i vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt sil' socij dñationis cēnt. vez hec regni societas nō diu p̄mānsit. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. p̄uenies theodo-

Odoacer rex

Theodoric⁹ rex

Theodoric⁹ theodomir] ostrogothoz (ric⁹ odoacrū ad cenā iuitatū occidit reg] ex arilena pcubina fili⁹ sextodecio impij zenonis anno italie tot⁹ dñio potit⁹ est. ⁊ sol⁹ cū gothis p italiā dñat'. fuit ei⁹ dñatio nō admodū dura: ⁊ si ptē agroz vt nup odoacer diuisit ⁊ p suis retinuit. Cetez ciuitates p seipas ac p ciues suos gubernari p̄misit. Ipse vo sedē regni rauenne p̄stituit: ibiq; inhabitauit septē ⁊ trigita annis theodoric⁹ i italia regnauit. vir oim barbaroz mitissim⁹ q̄ ⁊ si rauēnā sedē regni fecisset. tñ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ sepulchz octauij instaurauit: ⁊ spectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac basilicas pleraſq; restituit: nihilq; omisit qō ad optimū principē ptineret. at vo vt regnū aliqñ stabilit̄ret. ⁊ clodouei frācie reg] filiā andefledā i vxorē duxit. Et sororē honorico vandaloz: ⁊ filiaz suaz alterā alarico visegothoz. alterā gundibato i matrimoniū collocauit. indeq; paulo p⁹ clodoueo frācoz regi socero suo bellū intulit eo q̄ alaricū visegothoz regē genez suū interfeciſſet: ⁊ vasconiā ptē regni sui occupasset. Idco cū magno exercitu alpes trāsgressus in vlteriorē galliā ꝯ frācos trāsiit. ac gallis igeti plto supat]. vasconiā iterato recepit. Nec postea i terra segnis ociosuſq; p̄mānsit. nā ⁊ siciliā totā cū oib⁹ adiacētib⁹ regno suo adiūxit. ⁊ dalmaciā q̄z sibi subditā fecit. itaq; multa gessit dū rex fuit ⁊ nomē ei⁹ admodū celebre ⁊ gloriosuz fuit nisi q̄ extremo tpe crudelitat] infamia sb̄iit. obsimachū ⁊ boetiū senato, ro. ab eo necatos; tridētū vrbē i alpib⁹ muro cinxit. tādē apoplexie morbo corrept⁹ statī expirauit

Terremot⁹ maxim⁹ apud cōstātinopolim p q̄tuoꝛ mēses cōtinuos hisdē tpib⁹ fuisse dicit. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ fortis ⁊ imortalis miserē nobis. statī oīno cessauit. Qđ quidē verbū postmodū ī calcedonēsi cōcilio dicit in ecclesijs mādatū fuit.

Signa q̄s plurima in celo apparuerūt. In aq̄lone celum videbat igneum. fulgurātes q̄s baste vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud tolosam. riu⁹ denicq̄ largissim⁹ defluxit.

Acephaloꝛ pessima heresis calcedonēse cōciliū impugnāt. tiū p hoc temp⁹ exoꝛit. qui ideo acephali dicti eo q̄ sine capite. i. sine auctoꝛe habeant. vt p3 in canone. i 4. q. 3. c. acephali. bi q̄ppe duarū substātiaꝛ ꝓprietatē ī xp̄o negabāt. vnā tm̄ i eiusdē psone nām p̄dicātes.

Ferunt ea tēpestate ⁊ eliseī ossa in alexandriā trāslata esse. ⁊ corp⁹ barnabe apli cum euāgelio eius manu scripto repertum.

Michaelis archāgeli reuelatione gelasio tā p̄misso pōtificāte apud apuliā ī mōte gargano tercio kal. octobris factā fuisse tradūt. vbi ⁊ postea templuꝫ miris edificijs extructū fuit: eoq̄ loci ob deuotionē: tantā ppluꝫ frequētiā singulis annis conuenire dicunt vt nō solum xp̄iani sed ⁊ infideles quoq̄ ad patrocinīū sancti angeli implorandū frequentent.

Michaelis reuelatio

Epiphani⁹ papiensis epūs: vir diuina humanaq̄ sapiētia prudentissim⁹: his tpibus apud theodoricū regē ꝓpter eloquentiā ⁊ sanctitatē magno in p̄cio habitus est: cui⁹ auctoritate ⁊ sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

Sunt q̄ scribāt germanū altissiodoꝛensem ⁊ lupū trecareñ. epos his tpib⁹ fuisse. q̄ tum multū iuuere xp̄ianą fidē: gētiliū ac pelagianoꝛ opa plurimū labefactatā. Genofeua vrgo q̄ germāo p̄ite duo vrgitare deuouit apd̄ parisi⁹ claret.

Boetius

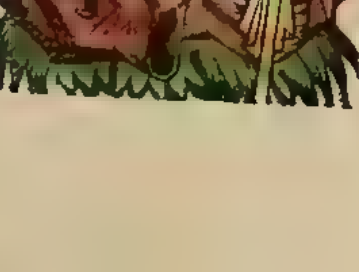

Boetius anicī⁹ manli⁹ seuerin⁹ xp̄ianissim⁹ vir ⁊ ꝑsulari dignitate insignit⁹: poetaq̄ ac pbs celeberrim⁹. simachiq̄ gener. his q̄s tpib⁹ rome clarissim⁹ fuit. hūc ideo manliū vocant. eo q̄ a manlio torquato originē duxisse tradāt q̄ cū vere catholic⁹ esset nec arrianis (etiā psepe rogat⁹) obtpare vellet: ⁊ ipse a theoderico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū ticinū exulare iubet. vbi postmodū instigātib⁹ hereticis ppetuo carceri dānat. In qua q̄dē calamitate cōstitut⁹: ad recreandum aīm suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. chiterniū e neruo primū excogitauit ⁊ excidit. qđ quidē modernis tpib⁹ musicis celebre instrumētū habet. Ibidem q̄s cōstitut⁹ ad multoꝛ vtilitatē p̄clarissima edidit opuscula. de cōsolatione phisica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraq̄ etiā ex aristotele trāstulit. hūc denicq̄ viꝝ optimū ⁊ sanctū theoderic⁹ rex cuꝫ in sniam suā oīno flecti nō posset. arrianoꝝ rabie cōcitat⁹. post longā carcerē sit. cui⁹ corp⁹ ibidē in diui augustini tēplo adhuc habet cōditū. Et sunt qui dicunt euꝫ ī cathalago sanctoꝝ ob eam rem fuisse relatum: ⁊ sanctum seuerinum vocitatum.

Symach⁹ patric⁹ ac senatoꝛ roman⁹ oratoꝛ ac pbs insignissim⁹ his tpib⁹ cū rome clarissim⁹ haberet: a theodorico rege ob suspicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat. ⁊ in carcere p aliq̄d tēpus trudit. deinde ab exilio reuocat⁹: diris supplicijs tandē interfect⁹ est. hic nāq̄ romanā rempub. sua sapientia suisq̄ scriptis plurimū illustrasse dicit: eo q̄ librū eplārū elegātissimū scripserit. in quo hec sīa. Semp natura equalib⁹ gaudet.

Symachus.

Fulgentius.

Fulgent⁹ natione afer rupēsis epūs ⁊ ꝑclarissim⁹ doctoꝛ his tpib⁹ floꝛuit. q̄ in sardiniā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vādaloꝝ rege ob catholice fidei defensionē exulatū missus est. nil p̄termisit q̄s ad verā xp̄i fidē ptineret: docēdo p̄dicādo monēdo. Edidit ⁊ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit ⁊ ō palagianā heresim. oīones q̄s habuit ad ppos elegātes q̄dē ⁊ graues. ⁊ p̄sertim de vnitate dñi ⁊c. Scripsit de ꝓnētia ꝓugatoꝝ huanda ad theodoꝝ senatorē libꝝ vnū. ad p̄bā de virginitate seruāda ⁊ plura alia.

Gennadius

Gennadi⁹ epūs vir greca latinaq̄ lingua eruditus: libꝝ de dogmatib⁹ xp̄ianis cōposuit. ⁊ ibidē q̄d cuiq̄ ad salutē necessariū eēt declarauit. doctrina q̄s ac moꝝib⁹ ecclie catholice multū pfuit. ⁊ diuū hieronimū imitat⁹ libꝝ de viris illustrib⁹ edidit. Victoꝝin⁹ aūt natione aq̄tan⁹ arithmetic⁹ insignis rōnē pasce ad curꝝ suꝝ lune tū redegit. eusebiū ⁊ theophilū ea ī re supans. Iuuit etiā scriptis suis ecclīam dei hegesippus vir doctissimus qui ⁊ monachoꝝ regulas composuit: ⁊ sancti seuerini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

Iustus aūt apud gallos epūs multa tum scripsit copiose ⁊ oꝛnate. p̄cipue opus eius laudat contra arrianos scriptum.

Rauenna: tñ vbs vetusta. auxit tamē eam ostrogotha gens. fuit aūt olim oppidū sabinoꝝ: cinctūq; rauēnam muris nunc extantib⁹ tyberi⁹ impator. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clausam. que aurea dicit quadrato lapide speciosam. Cū aūt theodoric⁹ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugib⁹ t liberis. cūq; oībus rebus suis gothos mouens; tandē in vbe rauenna odoacrū obsederunt. hec obsidio longi⁹ remorata est gothos q̄z ipsi ab initio existimarēt. Idq; accidit nō loci: qđ neq; a mari faciliter obsideri rauēna pōt: cū sit in ipso littore cōstituta: neq; a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado deriuatā. ac stagnis quibusdā t paludib⁹ coartet. Itaq; gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pactione facta Theodoricus t gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cui⁹ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: t partis nō parue galliaꝝ dñs. annis duo de quadragīta eandē incoluit ciuitatē. t qđ cōstat supbas in ea edes basilicasq; cōstruxit. Visit eius regis monumētum ab amalasuntha filia positū extra rauēne menia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo ea rōne appellatū: q⁹ altare mai⁹ eccl'ie chorusq; viginti capax monachoꝝ ordine vt est moris i stallo psallentiū: vnico atq; integro rotundo lapide contegunt. Valentinianus etiam impator cuꝝ triginta annis q̄ bus impauerat. In ea plurimū vite egit mensa ampliauit. t ei⁹ epō duodecim ciuitatū subiecit epōs. videlz arimini: cesene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij qđ ymola dicit: bricij: bononie: mutine: regij: parme t placentie: q̄ ciuitates postea sub exharcatu fuere. t ei⁹ epm iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat impator. vnde postea cū romanis pōtificib⁹ rauēnates cō tendere pſumpserunt. fuit q̄z olim exarchoꝝ romanoꝝ sedes: nunc aūt senatui veneto sub dita. Populo q̄z nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: t eius filios geruasiū t protbasium. Urcinūq; medicum oēs martyrio cozonatos. Iohannē nominis ordine decimūseptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij epm. qui multas sacri eloquij scripturas eloquētissime dilucidauit. Et cassiodoꝝ vbis rome senatorē: regumq; ostrogothoꝝ epl'are scripto rē t post monachū. Genuitq; superiori seculo rauēna Gulielmū phisicū: quē petr⁹ paul⁹ vergeri⁹ notissimū amicissimūq; sibi hoiem magnis effert Laudib⁹. Genuit t eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēq; doctissimū: quē solit⁹ dicē fuit Leonard⁹ aretin⁹ oī in re: ꝫ potissime in hac vna grauissim⁹ locupletissimusq; testis fuisse primū. a quo eloquētie studia tātope nūc florētia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Linea summoꝝ pontificum

Simmachus

Hormisda

Johannes

Felix

(Anno mundi. 5693. (Anno xpi. 494.

SImmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pontifex creat⁹: no sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachū apud basilicā cōstantiniānā pōtificē decernit: pars altera apud basilicā marie in via noua Laurētiū in locū demortui anastasij subrogauit. Seditio ingens ī senatu ⁊ populo romano biffariā diuiso orta est. vñ oīm ꝓsensū: cōciliū rauēne indicit⁹. discussaq; re pñte theodorico. simmach⁹ tandē in pōtificatu cōfirmat⁹. q certe magna clemētia vsus. laurētiū cōpetitorē nutrimis ēpm dedit. Simmachus vo manicheos ius ab vrbe expulit. coꝝq; libros ante fores cōstantiniane basilice cōcremauit. basilicas vo multas aut ornauit: aut a fundamētis erexit. paupib⁹q; ad basilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitq; ne qd eis deesset: qō ad victū ptineret. amator cū pauper fuit. Redemit ⁊ captiuos in diuersis puicijs multa pecunia. Cōstituit itē vt die dñico vel natalicijs martyrū caneret⁹ hymn⁹. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qō ad oīpotētis dei gloriā ptineret. Creans demq; duobus ⁊. lxxx. pbris: diaconis. xvj. epis. cxvij. habit⁹ de more sacris ordinib⁹ mortuos ad basilicā petri sepelit⁹. i4. kal⁹. augusti. sedit aūt ānis. xv. men. vj. dieb⁹. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

SCisma quintū fuit inter simmachū ⁊ laurentiū vt ꝓmissus est. vex anno q̄rto post clerici quidā seditionib⁹ gaudētes. adiuuantib⁹ festo ⁊ pro bino senatorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petrū altinū epm romā mittit: qui pulso vtroq; sedem teneret. Vex simmach⁹ habita centū ⁊. xx. epoꝝ synodo: ⁊ obiecta cōstantio aio diluit: ⁊ oīm sententijs obtinuit: vt laurentiu⁹ ⁊ petrus malor oīm capita relegarent⁹. Orta aūt ob hanc rem tanta seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent⁹: nec sacris virginib⁹ parcerent. Oppriment⁹ eo tumultu gordian⁹ pbyter vir optimus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cōsul clericus miserat⁹: cōtra probitū tanti mali auctorē arma sumpsisset.

HOrmisda papa natione campan⁹: patria frusinon⁹: patre iusto: hic pontificatu inito horrente theodorico ꝓuincialē synodū in vrbe habuit: omniq; ꝓsensu eutbicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̄z synodo multa cōstituit: ⁊ primo vt nullus soleniter penitens decetero ad sacros ordines ꝓmoueret⁹. Voluit itē xpianoꝝ nuptias nō occulte sed publice fieri debere. Vetuit pterea sacerdotib⁹ ⁊ alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent sine spāli epi licentia. hic grecos reconciliauit: cleriq; cōposuit. francoꝝ rex ei dona pciosa obtulit: delata ⁊ dona tum aurea ⁊ argentea: delataq; euāgelia cū tabulis aureis gēmis distinctis a iustino impatore votigracia. Ornauit ⁊ tēplū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ⁊. xl. librarū. Certauit ⁊ hormisda muneribus cū his principib⁹. Locauit cū ante altare cōstātiniane basilice coronā argenteā librar⁹. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sentētia pactis cū ordinibus ex more. mortu⁹ ac sepelit⁹ in basilica petri. viij. id⁹ augusti. Sedit annis nouē. dieb⁹. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

IOhannes eius nois prim⁹ papa: natione thuscus: patre cōstantio ortho doxe fidei diligentissim⁹ obseruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extingueret arrianos expulit: coꝝq; eccl̄ias catholicis assignauit: quā quidē rem theodoricus egre ferēs. iohannē pontificē theodoꝝ duosq; agapitos oratores ad iustinū mittit: qui eū adhortarent⁹ vt arrianos restitueret: sin secus oēs eccl̄ias catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cū flectere iustinū nō possent ad lachrymas versi petētes vt periture italie sbueniret. eo piū hoiem populē vt arrianos suis legib⁹ viuē sineret. iohānes rauēnā ad theodericū redies in carcerē ꝓpere conijcit⁹. Nec pax abfuit q̄n eū stati occideret: adeo in hoiez exarserat ⁊ fide ⁊ moribus cū iustino sentiētē. Periit tñ sctissim⁹ hō ī carcere pe dore: situ ⁊ inedia. Pri⁹ tñ tria restituit cimiteria nerei ⁊ achillei: felicis ⁊ adaucti: ⁊ priscille. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēna ad vrbē delatū: sepultūq; in basilica petri. vj. kal⁹. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Vacat tus sedes dies. 58.

(Anno mundi. 5715. (Anno xpi. 514.

FElix ei⁹ nois quart⁹ papa: natione sanit⁹: patre castorio. Post iohannis pōtificis felicem mortē ione: rei diuine curam gerens patriarchā cōstantinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̄z optim⁹ multa in vrbe extruxit edificia. ⁊ maxime cosme ⁊ damiani templū: qō adhuc extat. basilicā q̄z sancti saturnini via salaria incendio consumptā. Hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apli. mādauit infirmos ante obitū inungi. Demq; habitis de more sacris ordinib⁹. vbi pbyteros quinq; ⁊ quinquagīta creasset. diaconos quatuoꝝ. epos nouē ⁊ viginti. mortu⁹ ac in basilica petri sepelit⁹ quarto idus octobris. annis quatuoꝝ sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Justin⁹ senior anno ab incarnatione dñi q̄ngētesimo octauo decimo: puncto anastasio heretico: augustali potit⁹ est solio. Is cū imperiū accepit: ortodoxe fidei amator ⁊ ptector acerrim⁹ fuit: ac statim nūcios ad pōtificē mittit: q̄ ⁊ sedis aplice auctem cōfirmarēt: ⁊ pacē ecclesijs oīb⁹ exq̄rerēt: quantū p religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei direct⁹ ab hormisda pōtifice vir sanctitate p̄cipuus german⁹ capuane vrbis eps digne suscept⁹ est. Multorq̄ dubia corda in fide solidauit: vt tandē diligētissimū fidei obseruatorē se ꝓfiteret: hereticor nomē ꝑ virib⁹ extinxit. ⁊ q̄maxie arrianos oēs ex cōstantinopolitana vrbe expulit: atq̄ eor ecclias catholicis assignauit. qō q̄dē theodoric⁹ rex (ea labe infect⁹) egreferēs simmachū ⁊ boetiū ro. ꝓsules vt p nussus est papiā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū i carcerē misit. eo q̄ iustinus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eū. simul cū socijs carceris afflictione pemit. Sed hāc ei⁹ imanissimā crudelitatē mox aiaduersio diuina secuta est. nā nonagesimo octauo post facin⁹ die: subita morte defunctus est cui⁹ aiam solitari⁹ quidā apud lipparā insulā vir magne virtutis aspexit. inter iohānē papā ⁊ simmachū patriciū deduc: ⁊ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓxima erat demergi. At vo iustin⁹ admodū senex cum augustalē dignitatē annis .xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio impatore designato: apud cōstantinopolim in pace quieuit.

Clodoue⁹ rex francie

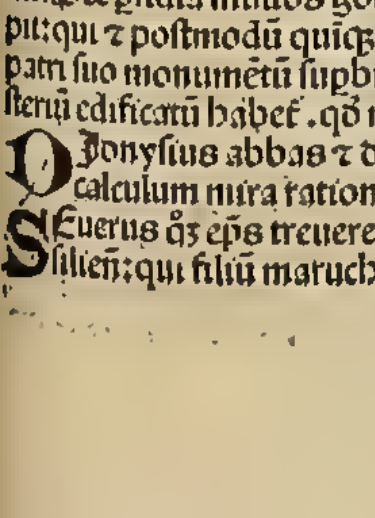

Clodoue⁹ francorū rex prim⁹ xp̄ian⁹ childerico patre ei⁹ morte sublato in regnū succesit: ⁊ regnauit annis .30. vir vtiq̄ potēs ⁊ armis strēnuus crothildem chilperici burgūdionū reg⁊ (quē chilpericū frater fu⁹ gondobald⁹ occiderat) filiā ꝑ hūc modū accepit vxorē. Audierat clodoue⁹ crothildē forma egregiā: virtute etiā puellas id etatis p̄stare: missis nūcijs ⁊ secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari: Puella cui reg⁊ fama ⁊ regni potētia esset nota: cōsensit: eaq̄ i spōsione id solū est pacta. vt cū ipa esset xp̄iana. Clodoue⁹ q̄ cū suis frātis idolatra erat: fieret xp̄ian⁹. Gundebald⁹ burgūdie rex patruꝰ ei⁹ ei tradidit. quāq̄ vo pacta vxori clodoue⁹ de baptismate suscipiēdo in seipo nequaq̄ seruauerit tñ duos filios ex ea susceptos xp̄ianos fieri p̄misit. Nō multo postq̄ crothildez accepat vxorē bellū gessit aduersus gundobaldū vxoris patruū ⁊ burgūdiones quo i bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequanā annes sita suo adiunxit imperio. Interuētu tñ vxoris sedato. Alter q̄ō mltos durauit ānos suscepit aduersus alemānos. Cū q̄ gēte non min⁹ q̄q̄ sua viris fortib⁹ armisq̄ instructissima: ꝓlio decertauit. quo in ꝓlio suos i fugā cōuersos vidēs: memor est fact⁹ ꝓmissionis quā multocies req̄sit⁹ vxori seruare neglexerat ⁊ ipsaz p̄lij aduersitatē ob id solū sibi accidē suspicat⁹ est. hinc deo celi ⁊ terre: quē crotildis vxor p̄dicaret vouit illi⁹ cōsilio p̄cibusq̄ acq̄escere: si sui strato hostili exercitu victoriā obtinerēt: tātaq̄ mox facta est cōuersio: vt q̄ multa cede afflicti ⁊ vi repressi ꝓmo fugiebant franci: hostē repellerēt ac cede cōmissa in fedam cōuerterēt fugaz. alemannis in deditionē acceptis. Clodoue⁹ eis tributa imposuit q̄t annis psoluēda: ⁊ in franciā reuersus. vigesimoq̄nto regni sui anno a sancto remigio remēsi epo cū oi francor multitudine baptizat⁹ fuit. Ac deīnceps francor regnū augeri cepit. Respirāte deinde aliquātulū repuplica xp̄iana. Clodoue⁹ pulsis arrianis hereticis ⁊ catholicos reduxit. ⁊ parisior ciuitatē regni caput constituit in qua post morte q̄euit. vxorq̄ eius regina bonis opib⁹ pollēs: apud vrbē turonicā plena dier ad dñm migrauit. delatāq̄ fuit inde corp⁹ parisi⁹ a filijs ei⁹ hildeberto ⁊ lotharto: iuxta clodoueū magno honore sepulta.

Amalasiuntha regia

Amalasiuntha filia tūc vidua: theodorico rege gothor sine ꝑle virili defuncto. cū athalarico ei⁹ nato i regno succesit. Erat vo athalaric⁹ admodū puer: itaq̄ cura atq̄ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit regina pueri gubernationē suscipiēs: lris latinis eruiendū ⁊ morib⁹ informandū curauit. Ipa vo seuere admodū gubernationē exercebat: phibēs gothor iniurias: supra senū eīn prudentia vsa: ⁊ patris decreta: malā p̄sertim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ symachi filijs bona paterna in fiscū delata restituit. Acclamātib⁹ aūt gothis filiū nō lris sed rei militaris discipli nare regē suū imbuendū esse. Is igit vite lasciuia in varias egrotatiōes ꝓlapsus. de octauo etatis anno defunct⁹ est. Amalasiuntha vo seditionib⁹ gothor diu vexata: mortuo filio athalarico quo cū moleste vixit. theodatū cōsobrinū suū regni ꝓsorē fecit. Erat aūt theodat⁹ ita grecis ⁊ latinis lris edoct⁹: vt ⁊ tpor suor historiā eleganter scripserit: ⁊ platonicā disciplinā optime calluerit. segnis tñ ad res agendas habebat. Is ergo ad regnū beneficio regine assumptus: statim ingratitudinē ostendit. eamq̄ captū in vulsini lacū insulā relegauit. Hec p̄fidia multos gothos pturbauit. inde eam occidi p̄misit: ac filiū ei⁹ in vxorē ac regni sociam accepit: qui ⁊ postmodū quīq̄ annis regnauit. Idq̄ imp̄ator iustinian⁹ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumētū supbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasterū edificatū habet. qō monachi sancte iustine nunc incolere dicunt.

Dionysius abbas ⁊ doctor egregius per id temp⁹ laudat eo q̄ rome computū suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit.

Severus q̄q̄ eps treuerē. vir omni sctitate insignis hac tēpestate claruit. Et sanct⁹ victorin⁹ eps masiliē: qui filiū maruchas regis persarū a demonio liberauit. Et eutheri⁹ eps lugdonensis.

Conciliū aurelianense

Onciliū aurelianēse tercīū tēpestate hac clodonei regis iussu indictū. qđ quidē sanctus mellanus cōgregasse dicit: quo ī loco etiā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epō. Secūdū auctore aureliano epō. Tercīū hoc idē mellanio epō auctore. Quartum auctore albino andegauensi epō. Quintū honorato bituricensi epō auctore qđ pbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Rturū britanor̄ regē t qdē cātatissimū p b tpa regnū suscepisse ferūt viru sane bellicosissimum atq; fortissimū. q̄ t lorica pulcerrima vtebat. Regi qdē tāto cōdigna: s̄ t in capite aurea galea ī qua draco sculptus videbat. Clipeū q̄z aureū p̄ se ferre faciebat. in q̄ dei genitricis imago depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in mēoriā in oī re reducere posset. Lanceā p̄terea arduā latāq; t cladib⁹ aptā quā quocūq; ibat secū referri faciebat: t gladiū habuisse t portasse dicit. cū quo q̄drin gētos t septuaginta viros vno p̄lio eū interfecisse phibet. hūc vir xp̄ianissimū fuisse ferūt: t fidē catholicā ampliasse. ac qđ plura regna sibi vēdicauerit. Quāobrez t rotūdā mensā apud cornubiā ciuitatē instituit Tandē in p̄lio cum multas hostiū strages dedisset: t ipse vulneratus in insulā defert. inde sublatus nusq; cōparuit. quē t nunc vsq; britones exspectare dicunt.

Cassiodorus

Assiodorus monachus rauennēsis vir quidē doctissimus his tpib⁹ ob clarissimā ei⁹ doctrinā magno fuit in p̄cio. qui cū primū cōsul esset t senator. diuino tactus spū res mūdanas sprezit: t monastica vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellarius. t ex pte ei⁹ multas epl̄as edidit ad personas diuersas de negotijs secularib⁹. t ad agitandū intellectū psalteriū luculēter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificib⁹ atq; imp̄atorib⁹ cōpilauit. In qua p̄sertim de theodato rauēne rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit p̄terea librum de ratione anime t librū de orthographia.

Priscianus

Priscianum q̄z eruditissimū grāmaticū atq; p̄bum patria cesariensem: hoiem certe greca t latina lingua doctissimū p hoc ipm temp⁹ apud cōstātinopolim floruisse tradūt. q̄ cū grāmaticor̄ o im princeps haberet. ea ī facultate putilia edidit opuscula. Nā de partibus oronis ad iulianū patriciū cōsulē librū edidit. Similiter t de cōstructiōe: decz accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ q̄z questionib⁹ ad cosdre p̄fat regem volumē egregiū scripsit. Atq; de cosmo graphia libellū cōposuisse fertur.

Arator t̄c

Rator sc̄e romane ecclie cardinalis diaconus t poeta laureat⁹ hac tēpestate mira floruit eloquētia. q̄ inter cetera ingenij t virtut̄ sue opa ap̄lor̄ act⁹ versu exametro exornauit: atq; alia elegāter cōposuit.

Brandan⁹ demq; hibernēsis abbas sctissim⁹ p hec tpa ob eximiā sctitatem atq; doctrinā maxio ī p̄cio habit⁹ fuit. de q̄ etiā admiranda scribunt. Pater trium milium monachor̄ extitit.

Floruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernor̄ vrbem ex p̄fecto fact⁹ eps vir p̄m seculi dignitatē nobilissim⁹. t lr̄ali disciplina eruditissim⁹. vir aūt ingeniosus coturnate eloquētie multas difficiles epl̄as scripsit.

Brigida virgo

Brigida virgo sanctissima natione scotbica imperante senioze iustino refulsit sanctitate t miraculis admiranda in scocia de xp̄ianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inolenit. pudicie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras cooptrices in abundantia p̄valuit. quā cum parētes despōsare vellent. ad ep̄m machillā nomine perrexit qui pallū album t vestem candidā super caput ei⁹ imposuit. inde suā virginalē coronā dño offerebat. vocat̄ messorib⁹ cū tota p̄uincia pluuia exundaret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus cerusiam optimā. ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulanti Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

Benedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ olim pater: bis tribus dispersos monachos ī vnū collegit. atq; diuino spū illustrat⁹ eis regulare vitā cōposuit. Et⁹ sctissimi viri vitā insignē ⁊ miracul' clarā beat⁹ gregoꝛi⁹ scribit. Fuit itaq; bīdict⁹ ex nobili genere in puicia nursie ozt⁹. Uetustū igit' a scriptoꝛib⁹ celebratū est nursie nomē: qō quidē oppidū libertate: sed in ꝓmis beato benedicto monachoꝝ pīe alūno clarissimū. Ibi etatē morib⁹ trāsiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ līarum studijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos p abrupta vicioꝝ ire cerneret: eoꝝ quē quasi ingressu mūdi posuerat pedē retraxit: ne in ꝑcipitiū tot⁹ iret. Despect⁹ itaq; līaꝝ studijs: relicta domo rebusq; paternis: soli deo placere desiderās: deserta loca p aliq̄t temp⁹ incognit⁹ incoluit. Est aūt in latinoꝝ regione super⁹ celsis in mōtib⁹ sublacū velut plin⁹ appellat sublaqueū: nobile nunc oppidū lacui eiusdē ⁊ tū pīsci nois īmmēs: redditq; vtrūq; fama celebratū. Ibi bīdict⁹ ibi mag⁹ diuturna cōuersatio q̄z et⁹ toto orbe notissimū ibidē edificatū magnifici opis monasteriū. Cernit ibi ī dextra amenis ripa ab ipo sublaci lacu ad vicū vsq; varronis inclusus: saxeo ī monte duct⁹ aquaꝝ. q̄ formis partim in eo incisis modo: partis altū defossis: partis sublimi fornice muroq; exstruct⁹ romā q̄dragesimo nullario veniebāt. Uir aūt dei ad cūdē locū pueres q̄ ab vrbe roma. xl. milib⁹ passuū abest ī artissimo specu trib⁹ annis exacto romano monacho boīb⁹ incognit⁹ māsit: ⁊ artissimā vitā varijs tētationib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clarescent postea in castro cassiñ. qō clarū appellat: ⁊ magne vite merit⁹ ⁊ aplicis virtutib⁹ effulsit. Fuit aūt hic sanctissimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico spū illustrat⁹. quo multa futura ⁊ occulta coḡuit. cui⁹ fama totila ostrogothoꝝ rex duct⁹: vt tēptaret et⁹ sctimonīa sese famulū indumēto mentit⁹: aliū in regio apparatu ꝓmisit: quē statī cognitū vir sanct⁹ lz sordide vestitū ad se in monasteriī vestibulū vocauit: ⁊ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: nouē annis regnīs dcio moreret: unde eū i sūma veneratiōe habuit. pluraq; alia sctitat⁹ signa oñdit ꝑcipue ī vase vitreo i q venenū vino mixtū fuerāt fres: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obiit tandē in dño anno salutis. 536.

Monasteriū cassinense

Ordo monachoꝝ bti benedicti ortū habuit nō longe ab aqno abrucij ciuitate ī mōte cassino vbi olim cassinēsis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinēse toto orbe celeberrimū extructū fuit. Diu⁹ em bīdict⁹ monachis p⁹ extructū mōasteriū regulā ⁊ optimū modū viuēdi prim⁹ dedit: q̄uis lōge añ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tū sanct⁹ vir diu ī solitudine virtutib⁹ signisq; fulgeret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati sunt: vt inde. xij. mōasteria ꝓstrueret. In q̄b⁹ statutis pīb⁹ duodenos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme orbē obtinere meruit. Ex eiusdē⁹ clarissimo ordine cū plurimi tū scitate tum scia emerserē viri. Illāq; regulā ꝑmū mōachis nigr⁹ ꝓtulit. Eā tū nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoꝝ de nūero fuerūt cisterciēn. a diuo bernardo plīmū aucti. calduciēn. clunaciēn. celestini. mōtis oliueti. nou⁹ ordo. siluestrini. ⁊ q̄ hūiliati appellant. hi oēs ⁊ alij plurimi q̄uis diuerso habitu: diuersisq; ꝓstitutiōib⁹ inter se differant. eā tū pfitent⁹ regulā dignissimā atq; approbatā. In germania q̄z ī eodē ordine differētes sūt. cū mellicēses: castellēses ⁊ burffeldēses ī ea vigēt. Idē q̄z ordo cū a fūdatoris sui regl'arib⁹ institut⁹ ꝑcepe declinasset: non modicā reformationē anno salut⁹. 1409. apd pataumā vrbē ī mōasterio sancte uisitine sumpsit: ⁊ coꝝ institutiones eugeni⁹ q̄rt⁹ pontifex approbauit. Tradūt aūt ex b⁹ mōi sctissimi pris ordinē ad. 24. sūmos pontifices emersisse, Cardinales vo: 183. Archiepos ⁊ epos. 1464. Abbates insignes. 5070. fuere. atq; canōizati mōachi (vt iobes. xxij. scribit. 5555.

Scolastica

Scolastica germana diui bīdicti ab infantia deo dicata: quā fr semel ī āno visē ꝓsuebat cū certo die ī laudib⁹ dei sacrisq; colloq̄is vsq; noctē tps ptraxisset: accept⁹ cibis cū repetē mōasteriū cupet. sororē sctā mōi al' petijt vt secū maneret: de celest⁹ vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā manere nō se velle dicēt: ad et⁹ pces tāta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cū fribus suis extra limē pedē mouē potuisset. iñ totā noctē insomnē p sacra spirital' vite colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir sanct⁹ ad mōasteriū redijsset: p⁹ triduū in cella eleuat⁹ ī aera oculis vidit sororis sue aīaꝫ de corpe ī colūbe spē celi secreta penetrare. Is et⁹ glie ꝯgaudēs: et⁹ obitū frib⁹ dēnūciauit quos illico misit vt sacrū corp⁹ ad monasteriū deferrēt. at in sepulchro q̄ sibi ꝑparauit sepelirēt. quo facto ꝓtigit vt quoꝝ mens vna semp fuerat in dño. eoꝝ q̄z corpa nec sepultura separaret.

BOnifacꝰ eius nois secūdus papa: natione romanꝰ patre sigisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā sine cōtētione pōtifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioscoꝛꝰ diuiso biffanā clero. in demoꝛtui felicis locū subrogat. Exagitatꝰ aūt clerus hac seditione dieb⁹ octo ⁊ viginti morte dioscoꝛi a tanta gturbatione tandē liberat. vñ bonifaꝰ ad cōfirmādā ecclīaz ꝙuersus instituit ne quispiā sibi in ep̄atu successorē deligeret. qđ postea multi pōtifices ꝙfirmarūt. Instituit itē vt i demoꝛtui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die sufficeret ne dilatio seditionē faceret. diuisit ⁊ populū a clero dum celebraret Uetuitq; q nec̄ ciuili nec̄ criminali causa eps apud ciuilem iudicē aduocari posset: At cum in pontificatu sedisset annis duob⁹. dieb⁹ duob⁹. moꝛit ⁊ i basilica petri sepelit. Sedes aūt mensib⁹ duob⁹ tum vacat.

¶ Anno mundi. 5725. ¶ Anno christi. 524.

IOhānes secūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iustiniani tpe fuit. qui statim vbi pōtificatū iniit. antbimū ep̄m dānauit: q in arrianā heresim declinasset. Sunt qui scribūt hunc ep̄m cōstantinopolitanū fuisse. Justinianꝰ vo sedē romanā veneratuꝰ hippatū ⁊ cemetaiū epos romā cum muneꝛib⁹ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē suo noie salutarent. ⁊ munera hec bti petri tēplo offeꝛret scyphū aureū circūdatū gēmis libraz sex. scyphos argenteos duos libraz duodecim. calices argēteos duos libraz quindecim. Johānes aūt pōtifex de quo pauca admodū scribūt histoꝛici. moꝛit vbi ex sacris oꝛdinib⁹ semel habitis p̄sbyteros quindecim. epos vnū ⁊ viginti creasset. Sepelit q; in basilica petri sexto kal'. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuoꝛ. Uacat tum sedes dies sex.

AGapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gozdiano p̄sbytero ecclie sanctoz iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittit. ⁊ infensuz q amalasiuntā athalarici matrē in insulā lacus volsinensiū relegauerat interficiq; iusserat cuꝰ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus itaq; eo missus ac benigne ⁊ honoꝛifice susceptus. cū pacē impetrasset. ab imperatoꝛe tentat vt eutbiciana opinionē ꝙfirmaret. Uerū cū iustinianus ab eare boiem sanctissimū abhoꝛꝛere cerneret. p̄abus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianū xp̄ianissimū p̄ncipē venire optaui: sed diocletianū inueni: quē xp̄ianoz hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iustinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus est: ⁊ pulso antbemio constantinopolitano epo qui eutbicianā heresim tuebat: mēnam catholicū in eius locum suffecit. agapito cōsecrante: qui baud ita multo post constantinopoli moꝛit. cuius coꝛpꝰ loculis plūbeis clusum romam deferꝛ: ac in basilica petri sepelit. Sedit aūt mensib⁹ vndecim. diebus vndeviginti.

¶ Anno mundi. 5733. ¶ Anno xp̄i. 534.

SIluerius papa natione campanꝰ: patre bormisda epo. theodato iubēte pōtifex creat. cum antea nō regū: sed impatoz auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine q; decreti rō. moꝛtē em̄ his clericis minatꝰ est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocrisiario theodoza augusta syluerio imperat additis etiā munis vt pulso mēna ab vrbe cōstātinopoli antbemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso siluerio in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxoꝛi sue cōmittit. que suboꝛnatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium vrbem romā gothis hostibus ꝓdere voluisse. boiem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in exiliū missus non sine opinione sanctitatis moꝛit: vbi annū vnū: menses quinq; dies duodecim in pontificatu vixisset. Uacat sedes dies sex.

UIgiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex creat. instabat tuz theodoza vt cōstātinopolim ꝓficisceret antbemiūq; restituet: cū id negat se factuꝝ ideo adiuuātibꝰ q̄busdā romanis ad ꝙstātinopolim ꝓducit. vbi theodoza tētare cepit vt id p̄staret. cui ille: malle se qōuis suppliciū pati rndit: q; sniaz iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit q̄n tuz occideret. fugiēs itaq; i tēplū sctē eupbemie qō baud ꝓcul aberat. inde a craſſatoꝛib⁹ trabit. ⁊ iniecto i colle eiꝰ fune: tāq; latro p totā vrbē vsq; ad vesperā trabit. deinde carceꝛi inclusus pane ⁊ aqua aliq; dm vitā duxit. ita patiē// ret. inde instāte narsate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū syracusas i sicilia pueroma deferꝛ ⁊ apud sanctū marcellū via salaria sepelit. Uixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Linea Bumoꝝ pontificum

Iustinian⁹ sororis iustini fili⁹ romanoꝝ principū maxim⁹ augustalē ade ptus est principatū: q̄ mox vt imperialia iura suscepit ad reparationē rei publice statⁱ aīm intēdit: ⁊ august⁹ romanū felici sorte regebat ip̄iū q̄ ⁊ bella pspere gessit: ⁊ in causis ciuilib⁹ nutific⁹ fuit. Nā p̄ belisariū patricium ingentē virū psas fortiter deiecit: ⁊ vandaloꝝ gentē capto eoꝝ rege gelisimero vsq̄ ad interitionē delenit. Affricāq̄ totaꝫ post annos. xcvj. imp̄io romano restituit. Rursusq̄ belisarij viriⁱ⁹ gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ re ge supauit. Mauros q̄ post hec affricā infestātes: eoꝝq̄ regē athilā p̄ iohannē excōsulē mirabili virtute ꝓstrauit: pari etiā modo vt alias gētes belli ure cō pressit: quā ob cām ꝑter honoꝝ oīm victoriaꝫ vt alamanicus: gothic⁹: alani cus: vandelicus: affricanusq̄ diceref hīc hec noīa meruit. Extruxit q̄ idē p̄ ceps intra ꝯstātinopolim vrbē ipsi dño q̄ est sapīa dei patris templū q̄d greco vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapīam noīauit. Cui⁹ opus adeo cūcta edi ficia excellit: vt ī toris terrarū spacijs huic sile nō possit inueniri. Erat em̄ hic p̄ceps fide catholic⁹. in opib⁹ rect⁹. in iudicijs iust⁹. Jōq̄ oīa ei ꝯcurrebāt ī bonū. Leges etiā romanoꝝ q̄rū plixitas nimia erat ⁊ inutilis: dissonātia mira bili: breuitate correxit. Cū em̄ imperatorē tāti ꝯstat ingenij: tāteq̄ doctrine fu isse: vt mirū nō sit: si leges romanas sparsas ⁊ icōpositas ī ordinē ad vtilitatē hoim redegerit. Hac tn̄ i re ꝯsilio ⁊ opa iohānis patricij tribuniani theopho li worotbei vsus est: q̄ tuꝫ doctrina ⁊ aūcte insignes habebāt. Immēsuꝫ nāq̄ illud librorum pelag⁹ (q̄ vsq̄ ad duo milia pene libros erāt extēse) coaceruatis si mul ab vrbe cōdita vsq̄ ad hec tpa tot iudicijs. in quīquagīta libros titulatiꝫ digessit: quos nūc digesta: nūc pandecta appellāt q̄d oēm ciuilē doctrinā ꝓti neāt. Idē q̄ꝫ legū epitomen fecit librorum q̄tuor in q̄b⁹ breuiter vniuersaꝫ leguꝫ textus comprehendit. has aūt leges institutiones vocat. Bicim⁹ etiā iustin ani codicē vbi oēs cōstitutiones p̄cipū que vtiq̄ ī multis voluminib⁹ habeb ant. intra duodeciꝫ libros coartauit. Inter hec iustinianus maxim⁹ ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit Et iustinus minor apud costātinopolim rempublicā regendā suscepit.

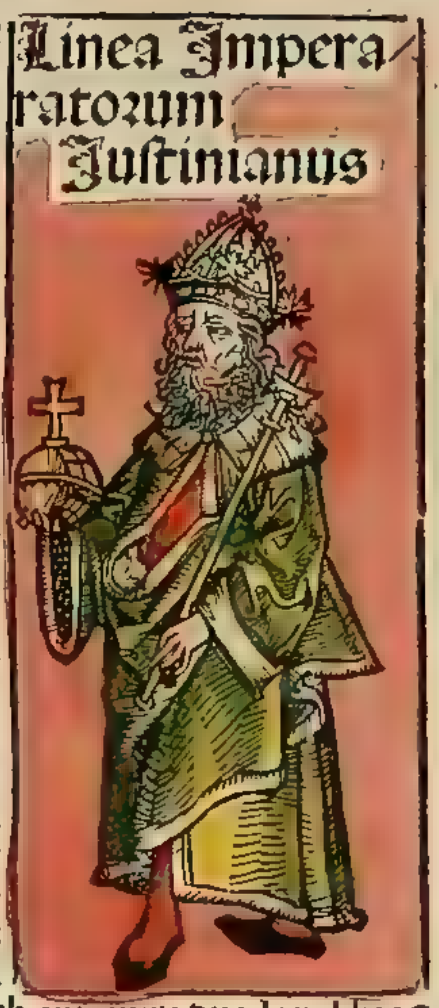

Concilium Constantinopolitanū

Quinta synodus habita est apud cōstātinopo lim. iussu agapiti pōtific⁹ ac iustiniani imp̄a torīs: iā diu inchoata tpe vigilij anno salut⁹. 538. pfecta fuit. Cōtra theodoꝝ ⁊ oēs hereticos. q̄ affir mabāt btissimā virginē mariā solū hoiem: nō etiā deū ⁊ hoiem peperisse. quo quidē in synodo statu tū est: vt btā virgo maria diceref ꝑ deū nobis suo partu edidisset. Ibi q̄ꝫ pfuerunt eu thices archiep̄s cōstanti⁹: ⁊ appollinaris patriar cha alexandrin⁹ cū vigilio papa qui oēs. xiiij. capi tula anathematizādo scripserūt ꝯ pdicti theodori ⁊ socioꝝ ei⁹ blasphemias. declarātes virginē glori osaꝫ vt p̄missus est deū ⁊ hoīeꝫ peperisse. Cui syno di vniuersalis eccl'ia auctoritatē maximā cōtulit.

Belisarius patric⁹ vir in armis strēnuus belli dux a iustiniano imp̄atore cū ingēti multitu dine cōstitut⁹. p̄imū persas aggressus est: qui trās gressis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabant: quos magnis p̄lijs fudit. atq̄ ex vo lūtate p̄cipis cōstantinopolim triūphans ingres sus est. Interea ad affricā quā iā multis annis van dali possidebāt a iustiniano cū exercitu belisarius missus est. q̄ mox p̄lio cū vādalis cōmisso coꝝ ma gnas copias fudit. Regēq̄ ip̄oꝝ gelisimerū capiēs ꝯstātinopolim misit. Cartha go q̄ꝫ post annū sue excessionis. lxxxvj. recepta est. Inde iustinian⁹ belisarium multis iam p̄lijs gloriosuꝫ aduersus theodatū dirigit: vtq̄ etiā italiā a gothoꝝ seruicio liberaret. belisari⁹ itaq̄ duꝫ aliquātū tpis apud siciliā morā faceret. Rex gothoꝝ theodat⁹ extinct⁹ est. hui⁹ in loco vitigis successit. Cōceptas q̄ ꝯ theoda tū belli vires in vitigem cōuertit. Egressus ex sicilia ad campaniā: neapolim ve nit: quā tandē p̄ vim capiēs ingressus: nō etati nec sexui parcēs plures perimēs cūcta rapinis diripiēs. indeq̄ egrediēs romā ꝑuenit quo ingresso gothi q̄ ī vr be morabant noctu egressi: relictis patētib⁹ portis: rauēnam fugiunt. Belisari⁹ aūt supuenturū vitigim cū magno exercitu rat⁹. menia vrbis ꝑ tpe vallo ac fos sa celerrime munuit vitigi supueniēte cū exercitu: ad centū nāq̄ milia hoim secū duxisse ferē. Interim belisari⁹ auctis copijs cū p̄ annū integrū ⁊ dies nouē me nia vrbis tutat⁹ esset. egredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incensis castris rauennā ꝓficiscit. eo belisari⁹ ꝑperat vitigim in vrbe captū cōstantinopolim se cum ducit quinto anno posteaq̄ in italiā venerat.

Belisarius

Vitigis rex gothoꝝ

VItigis gothꝰ: obscuro genere inter eos natꝰ. his tpibꝰ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creat: ⁊ quinq; annis regnauit. vir certe rei militaris scia p̄clarꝰ. qui regno suscepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝓperauit ⁊ oēs gothos dispsos p italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalasiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse dicit. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa p circuitū direptionibꝰ ⁊ incēdijs absumūt. quoscūq; romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca ꝛenudātes, impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensat industria. Augebat insup rome famis penuria. tanta siquidē p vniuersuꝫ mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissimꝰ dacius mediolanēsis antistes retulit) q; plereq; matres infeliciū natoꝝ mēbra comederēt. cū p annū ⁊ tnuū gothi romā obsedissent demuꝫ territa rauennā redierunt. Vitigis vo coacto rursus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū belisario cōflixit. factaq; maxima suoꝝ strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē psequens viuum comprehendit. Romāq; ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim rediit. secum vitigim referens: quo viso iustinianꝰ valde letatus est. Cuiq; nō multum post patriciatum effectuꝫ. administrationē illi iuxta psarum terminos tribuit. Ibiq; vitigis regens. vitā finiuit. ac sic quasi gothoꝝ regni finis fuit.

Totila rex gothoꝝ

TOtila q ⁊ baduilla dicit vltimꝰ ostrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāspadam chelpidaꝝ sibi regē cōstituūt. q codē anno perimit Cui successit erarꝰ: ⁊ ipse nondū anno expleto iugulatꝰ. ꝛebinc sibi baduillā q ⁊ totila dicebat in regnū p̄ficiūt. Moxq; collecto vndiq; exercitu: vniuersaꝫ rursus italiā inuadunt. Exinde p campaniā viriq; dei benedicti cenobiū iter facientes pueniunt p que lucanie ⁊ bruciorꝫ fines regiū, pficiscunt. Nec mora siculū trāsgressi fretuꝫ siciliā inuadūt. unde q; romā petunt. cāq; obsidionibꝰ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ppessa est. vt p magnitudine inopie: natoꝝ suoꝝ carnes comedē vellent. fessis nimiū ro. nec valētibꝰ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbē ingressus est. q parcere romanis cupiens p totā noctē buccinā clangē iubet q se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerent: aut q̄buscūq; locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis q̄si pater cū filijs. hāc illi vt videt aī benignitatē (q nimie antea crudelitatē exiterat) bti patris bñdicti quē olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq; e numero senatoꝝ cōstantinopolim afflicti ꝓperat. q̄bꝰ calamitatibꝰ roma subiacere p̄cipi narrant qui statiꝫ narsen eunuchū suū ⁊ cubicularij cuꝫ manu valida mittit. Is ad italiā venies magno cuꝫ gothis certamine cōflixit. Quibꝰ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui tā ꝛecꝫ annos regnauerat interfecit. vniuersāq; italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scdo anno postq; theodericꝰ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eoꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio supfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo q; in italia nati ⁊ enutriti essent.

Narses eunuchus

NArses iustiniani eunuchꝰ: quē nōnulli scribūt bibliopolā p̄mo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impatoꝛ. cognita boꝝ virtute eū in ordinē patriciatꝰ asciuit. Pietatis em religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tuꝫ oībꝰ erat. Is igit calculariꝰ imp̄ialis accepti auxiliarib⁹ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄bꝰ ad internitionē ꝛeletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occidit. ⁊ theias in eiꝰ locū suffectꝰ. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis oppressit: onerati igit longobardi multis munerib⁹ ad ꝓpria victores redierūt: ⁊ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigatib⁹ q̄busdā ꝛelatorib⁹: q narsetē oderant: boiem ab italia ad se cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ⁊ pensa rediret. ferens id iniquo aīo. Narses rñdet: se talē ozsurus tuq; exagitatꝰ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānonū rura nūq; rerū species: quaꝫ italia ferax est mittit. quatenꝰ eoꝝ aduentēdi aīos possit allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū tempꝰ ex hac luce subtractus est.

Patricius epꝰ

PAtricius genere brito priori tpe archiepꝰ scotoꝝ ordinatus: p. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝓpriis impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neq; se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere possent: vt rebus visis certiores fierent q̄ promissis. apparens postea dñs post ieiunia tundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oībꝰ peccatis purgaret. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi ecclīam cōstruxit ⁊ canonicos bti augustini constituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Quo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoꝝ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupat.

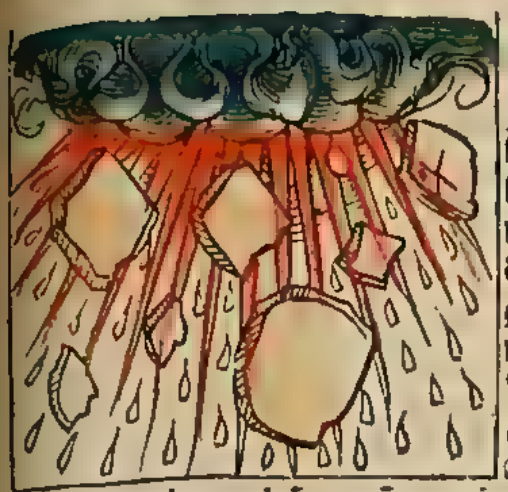

SIgna terribilia noctu visa sunt apud italiam anno dñi. ccccclxx. Ignee em acies i celo apparuerunt: t sanguis stillauit a nubib⁹; humanū qz sanguinē q postea effusus est significarūt. Ac deinde ꝓtinuat imbrib⁹ plūb⁹ dieb⁹: tāta aq̄ vi auct⁹ est tyber vt magna strage ppli būliora loca sōmergeret. t sili mō i alijs ciuitatib⁹ t loc acIn flumie aī alia forma viri cidit. t mulieris repñtātes apparuerūt a mane vsq ad nonā: cuz cesarie ꝓlixa

vsqz ad lumbos. altā partē aqua tegebat. Ferunt qz montem saltum in gallia maginz sonitum dedisse t inde casum cum basilicis t hominibus mirandum dem̄ dedisse.

Sanct⁹ leonardus

LEonard⁹ vir sanctissim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoz oriund⁹ de sacro fonte a remigio leuat⁹ est ab eoqz salutarib⁹ imbut⁹ disciplinis q ep̄atū renuit relict oīb⁹. In quadā silua ciuitati lemonice vicina habitās: vbi aula regia venationis cā erat cōstructa. cū regina partu ibi pclitaret. leonard⁹ in nemore muētus: a rege introducit. fusa aūt ob p̄ces regis oīone ad dm̄ impetrauit rei gi duplex gaudiū. matrē cū ple salua. Ideo rex sibi de auro t argēto offerens: q renuit: admonēs vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciū nemoris optauit: q̄nis rex totū dare vellet: solā accepit quātitatē quā cū suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriū cōstruxit: t cū duob⁹ adiunctis monachis i abstinētia multa degebat. Locū nobiliacū (eo q a rege nobili dat⁹ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. t quicūqz i carcere nomē ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibāt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quāta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri t varietas in ei⁹ basilicis ostendunt.

Maurus monach⁹

MAurus roman⁹ monach⁹ btissimi p̄is bñdicti p̄cipuus discipulus. Multi em ex romana nobilitate bñdicti sctitate moti. in mōtē cassinū puenere religionis gr̄a. inter quos maur⁹ quidē ac placidus insignes habent. Ferūt aūt gallos nūcijs t lr̄is benedictū rogasse: vt vnū aliquē ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticā vitā edoceret. quare bñdict⁹ maurū eo misit. qui oīb⁹ vita t morib⁹ rōnē bene ac beate viuēdi dedit. quicqz etiā multa monasteria cōstituit. Quib⁹ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula ibi facta: nō sine magna sctitatis opinione bona senectute. i 8. kal. februarij q̄euit i pace. cui⁹ diei festū eo die celebrat.

Sanct⁹ colūbanus

COlūban⁹ abbas vir religione t sctitate insignis ꝓ hec tpa in hibernia insula claruit. vbi multi cōstructi monasterijs postea i burgundiā venit. Ibidēqz luxoniense monasteriū ꝓstituēs innumerabile q̄si gentem aggregauit. t rectū viuēdi moduz oīb⁹ tradidit. Cepit qz increpare theodonati regē cū cōcubinarū adulterijs misceret. Ideo i cū alia brunichildis exarsit ingēti furore. t rex cū de monasterio animouerī p̄cepit. egressus itaqz apud auallonē castrū puenies. Porro theodoric⁹ rex diuin⁹ p̄cussus inter fragātis ignis incēdia mortu⁹ est. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco siluestri de fructib⁹ arboꝝ victū p̄cipiēs. t minister ei⁹ nūciās ei q tpe collectionis vsum inuenisset comedētē. p̄cepit ei vt fruct⁹ t poma diuideret t vse partē ꝓ sui sustētatione: reliqua ei ꝓ cibo assignaret. Dial aūt obediēs nihil de pte ꝓ viro assignatā gustauit. hui⁹ discipuli plures fuerūt t spālē gr̄az ejciēdi spūs a dño p̄cepisse legit ep̄atū oblatū renuit t post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus ep̄s

HErculan⁹ ep̄s perusin̄. cū septimo anno obsidionis cap̄. martirio coronat⁹ fuit. q̄ p̄erat exercitui ad totilā missit inquirēs qd de ep̄o agēdū eēt: ait. ep̄o pri⁹ a vertice vsq ad calcaneū tolle corrigiā t tūc caput amputa. hūc herculanuz ep̄m pusinū sup vrbis murū deductū capite mūcauit: t cutē incidit t corp⁹ extra murū ꝓiecit. qdā caput adiū gētes cū puero sepelierūt iuxta muꝝ. p⁹. xl. dies corp⁹ q̄sierūt vt i eccl̄ia ponerēt. t corp⁹ pueri vnib⁹ scatetē t herculanū integrū (vt nec capiti abscisionē p aliq̄ vestigia viderēt) reperierūt

Simeon in colūna

MEdard⁹ qz sanct⁹ tornacen̄. ep̄s miraculis claruit. In cui⁹ trāsitu celuz aptum fuit vt diuina luminaria an̄ eum ꝓ horas tres splēdorē dederūt. frater ei⁹ gildard⁹ rothomagen̄. ep̄s fuit t ambo vno die nati vterini t pontifices creati.

SImeon in columna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunt Is primo egit vitā monasticā inde vt ferunt in puteo ꝓfundato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finē vite sue sup̄ columnā stetit.

¶Anno mundi.5753. ¶Anno xpi.554.

PElagius papa ei⁹ nois primꝰ: patria romanꝰ: patre iohāne vicario: post vigiliū pōtifex fuit. hic tñ in multis periculis ⁊ turbationib⁹ ostrogothoꝝ fuit. eccliam tñ dei nō deserēs. cōstituit vt hereticī ⁊ scismatici cohercerī etiā secularīū manu possent: qñ ad sanitatē rōnib⁹ nō ducerent. ⁊ clericis ī sacris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quotidie celebrarēt. Voluit itē vt vna quęq; puincia .x. vel .xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accusat⁹ qꝺ maloꝝ vigilij causa fuisset. cū iustinian⁹ vigilio pferret eū. videte ppl'o ⁊ clero crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde narses ad vrbē veniens supplicationes ꝓ reb⁹ bene gestis a sancto pancratio vsq; ad sanctū petrū celebrat. vrbēq; a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel pcio ad ąsuis sacros ordines admittat. Tandē vndecimo sui pōtificat⁹ anno mēse decimo: die octauo ⁊ vigesimo moritꝰ. ⁊ in basilica petri sepelit: vbi ex sacris ordinib⁹ bis mēse decembri habitis. pb̄ros sex ⁊ .xx. diaconos. xj. epos vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensib⁹ tribus diebus sex ⁊ viginti.

¶Anno mundi.5763. ¶Anno xpi.564.

IOhannes tercꝰ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere oro: iustini tpibus fuit: qui iustiniano successit. vir quidē prudētissim⁹ mitisq; hic pōtifex ⁊ sanctoꝝ cimiteria restituit. ⁊ iacobi ac pbilippi eccliam a vigilio inchoatā pfecit. Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū qꝺ de se male opinarētur. idq; ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses moritꝰ: cui⁹ corpus loculis impositū constantinopolim defert. Johānis ąs pōtifica tpib⁹ armenī fidē xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrūpentib⁹ puinciā barbaris: quas quidē ptendere ꝓdigia illa tēpestate visa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt ꝓmissum est. Denicq; hic pturbationū ac doloꝝ plenus: etateq; grandeuus moritꝰ: ac in basilica petri sepelit: pontificatus sui ano duodecimo: mēse vndecimo: die sexto ⁊ vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

¶Anno mundi.5775. ¶Anno xpi.574.

BEnedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tpibus fuit. vir sane optim⁹ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ presertim rome laborāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cōsumptaꝫ. Interuenientib⁹ benedicti pontificis precib⁹ quęꝫ tyberius mirū immodū dilexit ⁊ obseruauit. verū paulopost (vt quidā scribunt) solicitudine ⁊ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ⁊ puincie italie conceperat moritꝰ. quarto pontificatus sui anno mense vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atq; dolor.

¶Anno mundi.5783. ¶Anno xpi.584.

PElagius secūdus: patria romanꝰ: patre vingeldo a tyberio ad impatorē mauricīū tyberij generū puenit. hic in tussu principis cū pontifex creat⁹ sit. Cū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tuꝫ a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approbasset. Missus itaq; constantinopolim ad placandū impatorē Gregorius monachus ⁊ diaconus vir optimus atq; doctissimus vbi ex sentētia pontificis oia peregisset: nequaq; ocio ⁊ ingenio suo abusus. ⁊ libros moraliū in iob cōposuit. Et euncium cōstantinopolitane vrbis epm ita pīte augusto disputationibus cōuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retractare coactus sit. Dicebat em̄ corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereq; subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud dominicū est palpate ⁊ videte qꝫ spūs carnē ⁊ ossa nō habet: quēadmodū me videt⁊ habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset ⁊ domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. ⁊ basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia moritꝰ. que tuꝫ maxime europaꝫ oēm vexabat. Anno pōtificat⁹ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepult⁹ est aūt ī eccliа bti petri in vaticano. Vacat tuꝫ sedes mēsib⁹ sex: dies octo ⁊ .xx.

Linea sūmorū pontificum

Justinus iunior siue minor rē publicam apud cōstantinopolim regendam
suscepit. Justiniano principe vita decedēte. Et ī nulla re similis fuit. vir ī
oi auaricia dedit⁹ rapax deoꝝ atq; hoīm ꝓtēptor bit⁹ ē. senatoꝝ spoliator. Cui
tāta fuit cupiditatī rabies. vt arcbas iuberet ferreas fieri. Jn qb⁹ ea q̄ rapie//
bat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī heresim pelagianā delapsum. Hic
cū a diuis aurē cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis itellectu. amēs
effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. q̄ ei pallaciū vl̄ singulas ꝓuincias guber
naret. hoīem iustū ꝛ strēnuū. Uxor q̄z ei⁹ sophia impiū vsq; ad tyberij secūdi
tpa gubernauit. Cui⁹ etiā imprudētia regnū ytalicū a ꝯstātinopolitano iugo
p longobardos ablatū ē. Jgit̄ cū iustin⁹. xi. ānis regnasset amentiā quā īcur
rerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in histria regione ytalica ꝓdidisse.
Et ex suo noīe eā Justinopolim appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo ꝓ//
pter barbaroꝝ incursiones ꝓstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tuerēt.

Tiberius Cōstantinus mortuo instino romanoꝝ regū sumpsit imperiū.
Hic vt iaz dixim⁹ iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. ꝛ eū p adopti
onē in filiū ꝛ regni heredē susceperat. ac merito certe cuz in hoīe ea ornamēta
essent. que in optimo principe requrūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapi
entia. ꝓstātia. Et ꝑpetua fortitudo. Uer inter alias ei⁹ vtutes benign⁹ ꝛ libe
ralis in oēs. potissimū vo erga paupes habit⁹ ē. Et cū multa de thesauris q̄s
iustin⁹ aggregauerat paupib⁹ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat
eū qō rem publicā redigisset ī pauptatē. Aiebat ille. Cōfido ī dño. qz nō dece//
rit pecunia fisco nro. tantū vt paupes elemosinā accipiāt aut captiui redimāt
Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās vo p palatiū vidit in pauimento do
mus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dñica sculpta. Et ait. Crucē dñi q̄ frōtē
nrām ꝛ pectora munire debem⁹. Eā sub pedibus coculcem⁹. Et dicto citius
iussit candez tabulā auferri meliorigz loco atq; honestiore reponi. Post hꝫ vo
na. atq; altera inuenta est. Sub q̄ tantā vim auri ꝛ argenti reperit. q̄ntā ho//
mis bñficētia requirebat. Cui⁹ q̄dem magnā ptē paupibus erogauit. Ferūt
etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus ꝓflatis ad ma
gnificentiam ꝛ liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus quē in persas
miserat. victoz rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vilus vnq̄z antea. Hoc requirebāt
eius merita erga genus humanuz. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficen//
tia erga populū romanū. que ꝛarmis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus post
q̄z imperium septem rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste
Mauricium genere capadocez virum strennuū ad imperium elegit. ornatamq; suam filiam regalibus or//
namentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memor semp
vt equitate ꝛ iustitia delecteris. Hec postq̄z dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū
pplis de sua morte relinquēs fuit ei summe bonitatis ī clemosinis ꝑmpt⁹. in iudicio iust⁹. In vindicādo
cautissim⁹. nullū despiciēs ⁊ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. iṗeq; dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germa//
nie insula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionē ꝛ Thatonem habuerunt duces. Jisq;
fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoq; a populis quos dicūt bulgaros histri accolis inter//
fecto lamussiō subrogatus est. Qui agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. cosq; maxi//
ma afflixit clade. de ortu huius lamussij refert Paulus q̄ meretrix quedaz vno partu septem edidit filios
quos cum in piscinam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. hasta
q̄z manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericordia mo
tus illi magna prenūcians e piscina abducandum abduxit. que eoꝝ lingua lama dicatur lamusium nomi//
nauit. qui cum adoleuisset strennuus in omnibus adolescēs cuasit. Et post eum quadraginta annis regna
uit. quo defuncto tercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū si//
bi instituit successorem. Et post eum quintus Godooth longobardoruz regno prefectus est. Cui successit
Claffo. Inde subrogat⁹ ē in septimuz regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus
est. Octauus regum Anacho. Waltarith filium habuit successorem. Post quem decimus ꝛ non nonus ꝑ
ut scripsit Sigisbertus longobardoruz rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fu//
it. Postq̄z ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem sub iṗo
andoino primū ꝛ postea sb Alboino ei⁹ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgo
bardi habitauere. dignitate aucti ꝛ maximo potentatu. Longobardoruz autem in ytaliam ingressum fu
isse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam tercūdecimū apud Cōsta
tinopolim impante. Fecerunt iter longobardi p patentē portam que ab iṗo conditi orbis initio relicta fu//
isse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Decedentes nanq; pannonia p noricū q̄ prius bauaria. nunc ca
in parte dicitur austria puenere. Liburneam que tūc sicut ꝛ nūc dictus est ꝓuincia fortunatij. Oppidoq; fo
rojulio cū ipsa (cui dat nomen) ꝓuincia p incolarū deditōez ponti ad planē fluuiū consederunt.

Linea Imperatorum

Justin⁹ minor vl̄ iunior

Tiberius secūdus

Alboinus Rex

Alboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narses vt ꝓmissum ē cū oīm bus copijs postq̄ gunimudū gepidaꝝ regē occidisset. ⁊ gepidas vsq̄ ad internitōem deleuisset: ⁊ pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores q̄ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaq̄ narsetis monitis alboinus ytaliā per syrmiū ingressus. cum oīmbus longobardis tam viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. sanonū milibus. cū ipis vxorib⁹ ac liberis armētis q̄q̄. p foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectissimo. primo oēm venetiā occupat. inde in subriā ingressus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obsessam in ꝓtātem suam tandē redegit. Hac aūt victoria lęt⁹. veronaꝝ se cōtulit. quā regni totius sedē cōstituerat. Erat tūc tercius et dimidius exact⁹ ab ingressu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethruria ⁊ arimino ac salpine gallie partib⁹ a bononia papiam vsq̄ oībus (excepto Rex illo) ponitus vel vrbibus vl oppidis. veronā igitur se contulit. In qua vbe vxorē diuitiasq̄ ⁊ omnē regiā suppellectilem habebat. Rebus aūtē vt erant tūc in ea gente letissimis. ludos celebrauit. Et qō oīa apud eam barbaries superabat ludoꝝ leticieq̄ genere cōuiuijs ebrietatibusq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a se in pānonia interfecti cranio lamminibus circūdato aureis parauisse. Et cuꝫ immoderatius hausisset hilarior ac ꝑne amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discūbenti patheram mero plenam. Ipe alta inclamitans voce vt cū pre gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte īsedit pectori mulieris. vt ex ea horā statuerit pīm cranei ludibriū viri iteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc modum. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adolescentia florens. ⁊ corpore famosissimus. puellā deperibat. rosimūde obsequio insistentem. Qō cū nō ignorare regina effecit. vt puella qō ardenter cupiebat sese illi in concubitum permitteret. Eum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū in sententiam trahendum vt rata erat efficacissimis pellectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ postea consuetudine rosimūda quidem delectabat. quēq̄ in cubiculū secreto ducens. proposita regni spe alboinū obtrūcare compulit. Hec cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidissent. Ambo ad longinū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

Longinus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuersam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magistratus nomē exarchatus ytalie. qui interptabat summus ytalie magistratus. Et rauenne se continens nūq̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in iustini impatoris partibus cum roma ⁊ rauenna duraue rant. Hūc primus seruauit morem. vt non prouincie aut regioni preesset preses siue quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodirentur. regerēturq̄ magistratib⁹. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qō impositum tūc magistratum presidem appellauit. sed qui successerūt sunt appellati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut Narniensis spoletanusq̄ est dictus. necq̄ post basilium qui cum Narsete consul fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempora administrata ē. Duraūt quippe hic magistratus ferme centum ⁊ viginti quatuor annis. Eoq̄ defuncto smaragdus suffectus fuit.

Leander episcopus

Leander tolletanus (vel vt quidam volūt) hispalensis ep̄us. Vir plane sanctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certabant. Cuius p̄dicatione exemploq̄ ⁊ industria tota vesegothoꝝ gens p Recaredum eorū regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa em̄ cōposuit. tum ad cōfirmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanq̄ terrimā labem) Vandali ex aphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. Huic aūt insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monacho moraliū suorum libroꝝ scripsit. Cuiusq̄ vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit. Ido inter sanctos relatus cuius festū. 3. kal'. Marcij celebrat'.

Iohannes Elimona seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus. per hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios habuerit signa quoq̄ magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos ep̄r ioꝝ insule ep̄us vt in vita patris historiam pulcerrimam scripsit.

Actum tum demū de nomine ytalico putassem in tanta rei pturbatione: nisi sanctissimi viri pitie puncie succurrissent. Preerat eccie aq̄leiensi paul⁹ p̄riarcha vir sc̄itat' fama ꝓspicu⁹. Is vrbis aq̄leie pauloq̄ ā nouo parūq̄ valido muro cincte mūitioni diffisus. cū clero sc̄oꝝ reliquijs ⁊ oī sacra suppellectile migrauit q̄dū. erat ec̄ tarui sine eccie felix ep̄s rauēna oriūd⁹ vir vt ea tēpestate doct⁹. ⁊ cū vita integer is lōgo seruationem impetrauit:

Fortunatus epiſcopus

Hampſon epūs

Gregorius thuronclis epiſcopus.

FOrtunatus epūs tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis ſpiritibus immenſe virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ ab obſeſſis corporibus legiones demonū pelleret. Et cū multos boies liberaret Etiā equū cuiuſdam militis in rabiem vſus: vt cūctos dilaniaret: facto ſigno crucis ad manſuetudinē reduxit. cuidā quoq̄ ceco lumen reſtituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos abſoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens conſueuerat traditur.

FOrtunat⁹ alter vir ſingularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad miciorem cultū redegit ſcriptis ⁊ exemplo. Ad ſigibertum em̄ eor regem libellum de gubernando regno ꝓſcripſit. ac beati Martini vitam eleganter compoſuit.

GErmanū epiſcopum pariſienſem. ſunt qui ſcribant virum quidem ſanctiſſimū hoc tempore fuiſſe. qui francie reges ſemp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter ſe certatū religione. pietate. ḡtia. humanitate ſit. Nil em̄ in Germano cernebant. qđ ipſi nō imitarēt: tātū valēt boni paſtoris exēpla.

SAmpſon dolenſis epiſcopus. mira claruit ſanctitate. in eius cōſecratione colūba celit⁹ emiſſa ſup caput ſedit quouſq̄ epūs ordinatus fuit. Hunus quoq̄ diſcipulus Erbinus poſt ſua fata claruit.

AMandus epiſcopus Traiectenſis in vaſconia cū eo tempore populus ferociſſimus eſſet ſua ſanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

GRegorius turonenſis archiepiſcopus octauo Juſtini anno ordinatus in oībus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Herōe cim deinde ānis in epātu exegerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in ſede aplica ſbrogat⁹ ē. Obiit tandē. xv. kal. decembris. Hic ſcripſit hiſtoriā regū frācor. Miracula q̄q̄ beati martini poſt obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

Germanus epūs

Amandus epūs

Radegūdis regina frācie

RAdegūdis regia frācie de regiōe thuringie exberēgario orta. poſt deuictaz pr̄iam regal' p̄da abducit. Ea i ſorte lotharij reg⁹ i veromādēſez ducta ad nutriēdā cuſtodita. iide i ſucceſſiōe nupſit terreno p̄ncipi. nō tñ ſepabat a celeſti mira poſtea peregit pietatis opa. eā medard⁹ poſtremo nouonij mutata veſte dño cōſecrat. poro mōaſterū pietatis coopante dei gr̄a mōaſteriū p ordinatōez lotharij reg⁹ ſtruxit. vbi i militudine mag̃ abbatiſſa i oi abſtinētia ⁊ miracul' vixit. morſq̄ ei⁹ gl'ioſa fuit. ei⁹ trāſitus recolitur ydibus Auguſti.

Gregorius magnus doctor

GRegori⁹ magn⁹ (ob eius ſanctitatē. ac ſapientie p̄cipue moralis ſublimitatatē) appellatus vt pene in ea oēs doctores exceſſerit. Is ex ſenatoria ſtirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem ſiluiam nobiliſſimos romanos. At cum ſummā philoſophie apicē in ſua adoleſcentia attigiſſet. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea oīa deſeruit ⁊ religionis ſtatū p̄elegit. varijs tñ ſeculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit. Septimū intra menia vrbis ſb honore ſancti andree apoſtoli ꝓpr̄ijs fabricauit. In quo relictis ſericis auro gēmiſq̄: vili monaſtico habitu tegebat. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius oſtēditur. tanta aūt in abſtinentia corpus afflixit. vt infirmato ſtomacho vix ſubſiſter evaleret. vt ſepenumero ſincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ ſanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōſtantinopoli. tūq̄ rome pro xp̄iana religione ad multor⁹ eruditiōnē edidit opa. Moraliū i Job libros dialogor⁹ paſtoraliū. Itē regiſtr⁹ ſup Ezechielē ⁊ omelias ⁊c.

Anno mundi.5795. Anno xpi.594.

Gregorius magnus papa.eius nominis primus.patria romanus pater Gordiano. viro senatorio: vno oim ꝓsensu omnium etiā pōtifex creatur. Anno dñi tc. d. ac. xviij. Is aūt cum principis ꝓsensus requireretur.nūcios cū litteris miserat. Qui mauricio obsecrarent:ne pateret electionē cleri t ppli romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scripteq; alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret.quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit.cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumq; eius fonte baptismatis leuasset. Remisit itaq; Mauricius nūcios qui Gregorio ꝓfirmarent:cogerentq; pontificatus gubernacula suscipere. Is ita q; non sibi pi.& vtilitati hoimq; ac honori diuino ꝓsulens.quem certe ob religionem t pietateq; rebus oīmbus semper ante tulerat. spretis opibus .post habitis voluptatibus atq; oīi ambitione t potentia.gubernacula reipublice xpiane suscipiens.ita vixit.vtq; ad tēpora nostra.nemine ex successorib⁹ parem habuerit:ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis.vel doctrina t scriptis:doctor etiā humilim⁹ primus oim pontificū se seruū seruor dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastica officij veteris ꝑsertim ab eo est inuenta t approbata. Supplicationesq; maiores ꝑter pestes sedandam ac stationes instituit. Exornatis quoq; ꝙbuscūq; rebus potuit basilicis romanis dedicataq; gothor ecclesia que in subura est agathe martyris nomine.paternā domū in cluo scauri positam non longe a circo maximo in monasterū redegit. Quo in loco t hospites ꝓtinuo accipiebat. Et paupes vndiq; confluentes cibo t potu in vita retinebat. Vir certe oīi laude dignus. Tādem confirmata oīi ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontificatus sui moritur. Phocę vo imperatoris āno secundo. sepelituq; collacrimātibus oībus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij. Eius vo in morte mensibus quinq;. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

Sabinianus papa cui⁹ patria ignorat ac merito quidem Gregorio successit:homo cū obscuro loco natus.obscuriorib⁹ moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laborare tur.instarentq; paupes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitaret: nil aliud respondebat. q; Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū eccie largitionibus dissipasse. Paululū etiaq; abfuit q; libri eius cōburerent. Adeo in Gregoriū ira t inuidia exarserat homo malignus. Hic tm statuit vt hore in ecclesijs distinguerent officij gratia. Et accense lampades ꝓtinuo retinerentur. potissimū vo in ecclesia beati Petri. At cū annū vnum.menses quinq;.dies.ix. in pontificatu sedisset moritur,funusq; eius a sancto Joanne per portam asinaria t pontem miluiū in basilicaq; petri defertur. Vacat sedes ei⁹ morte.menses xj.dies sex t viginti.

Bonifacius tercius papa.patria romanus. Vir sacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit.magna tamen contentione.vt sedes beati Petri apostoli.que caput est omniū ecclesiarum ita t diceretur t haberet ab oīb⁹. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis ꝓncipibus. Merito em sedes romana ceteris anfertur. Ei⁹ integritate t ꝓstāta cūcte hereses ꝓfutate sunt t explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita t decreta extincta sunt pontificatus sui mense.ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno.diebus sex

Anno mundi.5815. Anno xpi.614.

Bonifacius quartus papa natione Marsus.patria valerien sis.patre Joanne medico. Hic templuq; sancte marie rotunde quod veteres pantheon Quia cybeli t oīmbus dijs cōmune esset.a phoca imperatore obtinuit: cōsecrauitq; q̄rto ydus Maij. in honore beate marie vginis omniūq; martyrum Electis prius gentiū simulacris. lustratoq; templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosq; suos monasterio ascribit i monachorum vsum. Quibus t predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificat⁹ sui anno mense octauo.die.xij. Quo quidem tempore.peste fame t inūdatione aquarū laboratū est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensib⁹.vij.dieb⁹ q̄nq; t viginti.

Linea summorum pontificum

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiā processit. acclamatisq; sibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus est. huic eñ tsi cappadox erat. imperiū tamē ob vtutem t strēnuitatē in rebus agendis ꝓmissum est. At vero longobardi cū post mortem alboini. xx. ānis sub ducibus fuissent. Eutharim regem sibi creant. Quē t flauiū appellarūt. quo quidem cognomento oēs lōgobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū fracoꝝ regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cōgato galloꝝ t germanoꝝ mag exercitu. cū Euthar decertās magno capto incōmodo supatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vsq; ad fretum siculū quenere: vrbes ytalie in ptātem suam redigentes. Quo minus vo vrbe roma diu obsessa potirent. fecere hymbres. t quidē frequentes quibus hostes a menibus ꝑpellunt. Interea vo mauricius supatis i etruria t campania Exarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓplapsis. legem tulit vt qui romane militie asscriptus esset. nisi finita militia. vt manchus t debilis ex vulnere factus. deo militare nō posset. Hanc obrem motus Gregorius hoiem admonet ne eius religiones impugnet. Cui⁹ benignitate ex īfima sorte hoīm ad summū gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Joannē Constantinopolitanū cpm vniuersalē patriarchaꝝ creasset. monuissetq; Gregoriū vt obtemperet. Respōdit homo constantis ingenij t fidei potestatem ligandi t soluendi petro tradi tam eiusq; successorib⁹. nō epis ꝓstantinopolitanis. Nequaq; his malis cōtentus longobardos adhortat. vt romanos adoriretur. Ideo agilulphus ex cisalpina romā magnis illatis calamitatib⁹ integrū annū obsedit. Omissa spe potiūde vrbis mediolanū rediit. At mauricius nō sponte. ſ coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tñ vtilis reipublice. Nā sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Hum q̄z q̄ auares appellant ei⁹ virtute uicti sunt. Interim vo milites stipendijs suis defraudati. Phocā centurionē imperatorem creant: t Mauriciū obtrūcant. postq; vnū t. xx. annis rexit.

Linea Imperatorum

Phoca. extincto mauricio eiusq; filijs. Theodosio Tyberio Constantino t aduocato romanoꝝ regnū inuadit. ꝓcto annoꝝ curricula principat⁹ est. Clemensq; cōstantinopolim imperator receptus est: magnā de se spem prebuit. ſ rerum exitus multoꝝ fefellit opiniones. Nam suo tpe pse cosdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. supato phoce exercitu hierosolimā occupāt. Temꝑa xpianoꝝ ꝓphanāt t diripiūt. Lignū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū sanctissimū eiusdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc obrem ab omnibus potissimū a senatu spretus phocas ab heraclio copiarum t affrice prouincie duce imperio t vita priuatur. Remq; publicā romanā. heraclius eiusdē filius regendam suscepit.

Conciliū ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctū Petrū Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla ire ecclesie deesset) quatuoꝝ t viginti episcopoꝝ in qua multa sustulit que nocitura. mīta etiā addidit que profutura fidei nostre videbātur. In ea quippe synodo primo q̄tuoꝝ ꝓcilia. s. Niceni. Constantinopolitanū. Ephesinū. t Calcedonense decreto publico approbauit. t cōfirmauit. nec non et q̄ntū veneraꝝ ē. Statuit in eo ꝓcilio vt null⁹ bigamus ordinaret pbiter. Statuit etiā vt eps semel dūtaxat ꝓsecraret. Mādauit ptereaultimā volūtatem modis oīb⁹ obtuare debere. Instituit ptereā ne q̄d ornatus t ꝓcētus inter sacrificandū deesset. vt adversū vni⁹ psalmi introitus misse fieret. Et vt nonies kyrieleyson caneret t alla. in canonē redegit. dieq; nros i tua pace disponas. Preterea supplicatōes maiores (q̄s greci letanias vocāt) ꝑm⁹ instituit stationū q̄z magnā ptē maxie q̄ in basilica petri būtur. Quid plura omnē eccliastici officij istitutōez ipe sctissim⁹ pontifex instituit t approbauit.

Synodū aūt būit postea bonifaci⁹ papa. iij. epoꝝ duo t. lxx. pbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̄ instituit ne quis sub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi subrogaret. visi tercia saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarent q̄ largitione vl gra ad pontificatū. vl epatū aditū sibi q̄rerent. Voluit itē electōem epi a clero piter t pplo fieri. eamq; ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitq; vt nitidus panꝰ quod corpus dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

FErūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo transfixisse p hec tpa a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculā contraxit. xpiani id videtes p vestigia sanguinis ad imaginē sanguinez emittentē puenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

TAnta inundatio aquaz. anno sexto Mauricij impatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit em diluuiū in finibus venetiarū z ligurie seu ceteris regionib⁹ ytalie. Destructa sunt itinera dissipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaz hoīmqz pariter et aiāliū magnus interitus. Tantū tunc athesis fluuius excrenit. vt circa basilicā zenonis martyris. q extra veronensis vrbis muros sita ē vsqz ad supiores fenestras aque pingerent. facta ē autem hec inūdatio sextodecimo kalendas nouembris. Sed z tante chorruscationes z tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estiuo tpe solent. In tantū tūc fluuius tyberis excrenit. vt aque ei⁹ sup muros vrbis influerēt. Et maximas in ea regiones occuparēt. Tūc p alueū eiusdē fluuiis. cū multa serpentū multitudine. draco etiā magne miręqz magnitudinis per vrbē transiens vsqz ad mare descendit. Subsecuta ē statim hāc inundatioue grauissima pestilentia. quā inguinariā appellant. Que tante pplum stragi destinauit. vt de innumerabili multitudine vix pauci remanerent. Primūqz pelagiū papā peulit deinde pastore interepto. sese p pplum extendit. In hac tribulatione beatissim⁹ gregorius papa electus ē q̄ dum septiformē letaniā fieri ordinasset. Uni⁹ p spacio dū hi deū pcarent. Octuaginta ex eis subito ad terrā corruentes spiritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. qz oīs vrbis populus a beato gregorio in septē ptibus depcaturus dīm diuisus ē. In primo nāqz choro fuit oīs clerus. In secūdo oēs abbates cū monachis suis. In tercio oēs abbatisse cū cōgregationibus suis. In quarto oēs infantes. In q̄nto oēs laici. In sexto vniuerse vidue In septimo oēs mulieres coniugate.

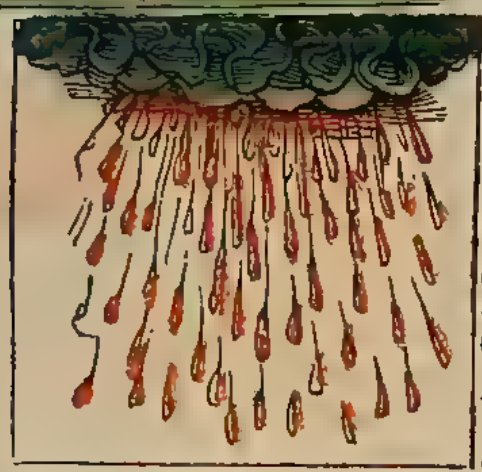

Mīsit hac tēpestate diuus gregori⁹ magnus augustinū melitum z ioannē. cunqz his mōchos q̄sdā pbatissime vite. q̄rū monitis z pdicationib⁹ fidei nre dogma Angli tū p̄mū integre receperūt. augustin⁹ ei z melit⁹ optimi monachi z anglorū epi atqz apli i pcio habiti deo auxiliāte. z monitis z efficacissimis exhortationib⁹ totā illā īsulā ad fidē xpi tādē pduxē. ibidēqz demū semo ꝑfecti ñ sine mag scitat⁹ opinione in dño q̄euere. z cū sci fuerit. eoz festa septio kal. iulij celebrāt.

Augusti⁹ z melit⁹ mōchi

Tunica inconsutilis

TUnica inconsutilis dñi nri ihu xpi a.b. v̄gie maria ꝑfecta. q̄ sorte vni militū obtigerat. his tpib⁹ nō ꝑcul ab hierūm apud vrbē Zaphat in arcba marmorea eo loci repositā. ab epis Gregorio anthioceno. thoma qz bierosolimitano. ac ioanne ꝑstantinopolitano incorrupta z immaculata inuenta fuit. Qua suscepta maxio in pcio habita fuit. qui ipaz suscipietes bierosolimā detulerūt. z in eburnea arcba collocauerūt. Ferūt hanc tunicā post captōez vrbis ꝑstātinopolitane in man⁹ thurcorum deuenisse.

Hermigildus

HErmigildus q̄dā visigothoz rex hispaniaz z visigothoz regis filius. per id temp⁹ a patre lemugildo rege in carcere truditur. z paulopost iniquissime interficit. eo qz leandri hispalēsis epi viri sanctissimi pdicatōnib⁹ ab arriana impietate ad verā catholicāqz fidē ꝑuersus fuisset. Hā cū leander ipe hermigildum cōuertisset. z ipm catholicū declarasset. pr ira cōmot⁹ leandrū pontificē multis incōmodis z iniurijs affecit. z filiū ipm ꝑstantissimū tandē iterfecit. ad cui⁹ corp⁹ post modū cāt⁹ āgelic⁹ laudit⁹ fuit. lāpadesqz ardētes vise. Dz z ipe pr paulopost infirmitatē plapsus leādrū reduxit. Et de iniuria atqz pcō venā postulauit. z Ricardū secūdū filiū regē cōstituens catholicū z vez xpianū effici procurauit.

Hermigildis Rex

Basolus abbas
Sindolph⁹ pbiter reclusus i frācia
Eurhonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus pbiter
Gangeric⁹ eps cameracen.
Furfrus filius regis yberie

Corpus.b.stephani ꝓthomartyris romā translatum est
Sbara virgo nobilis fuit
walbertus fuit discipulus.s.colūbani
Deicola discipulus.s.colūbani
Cūbert⁹ eps colonien. sctitate claret
Bano p.s.amādū ex pdone ꝑuersus
vitā solitariā in artissima pnia
Pagens ceteris sctitatis exepla pbuit.

Arthāris rex

ARthāris flauius longobardoꝝ rex. postꝙ longobardi decem annis sine rege stetissent ab eisdē creat⁹ rex. regnauit annis septē. Hic daphonis regis filius fuit. quē lōgobardi flauiū coīminauerūt. q̄ is adolescens rex sublimatus fuerit. multis tū editis facinoribꝰ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ suarū ptē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluuiis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatez in margine padi positam obsedit ⁊ debellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad siculum fretū oīa p̄cessit. ac multas ytalie ciuitates i suā potestatez redegit Ez ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipsoꝝ atꝙ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indecꝙ franciliōnē romanū ducem ex como ciuitate Lumacinaꝙ insula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et ingentes ide diuitias sustulit. Qua ditatus p̄da statim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorem. quā obrem childeric⁹ frācoꝝ rex q̄ huic arthari inimicissimus erat. in bauarum furens cum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad genez fugit. eo tū anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda regia

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generositate ⁊ sanguinis claritate inclita. Que ⁊ si i p̄mordio regni sui etate iuuenis forma ꝙ spectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tū ⁊ castitate ac religione cōspicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus scribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū suū de moribus misisse. Cui⁹ lectione p̄ferocem viri sui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegisse. Erat em matrona insignis: ⁊ fidei xp̄iane studiosissima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimum in honore sancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem supbissimis edificijs sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. modoecie edificauit. Qd oppidum decem milib⁹ passuuz a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̄dijs ac vasis aureis ornauit. In qua quidem basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū p̄cipuū susceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardoꝝ rex post arthārim regē sup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāꝙ arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent in aliquē cōsentire. Cōuenerūt vt quemcuꝙ theudelinda ex longobardis ducibus sibi delegisset maritū. Is i regē ab oīb⁹ acciperet fuit nāꝙ ingentis virtutis mulier. Et ꝑfecto digna. Cui⁹ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaꝙ iudicio de se facto vsa: agilulphū qui erat thaurinēsiū dux virum bellicosum adolescētia formaꝙ florentē sibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumellū papiensiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ipo rege pacem implorare. pacēꝙ nactus ex ducibus qui antbari fuerant rebelles punire ⁊ minulfum insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū resciscet gandulfus bergomensis dux illi⁹ exēplo territ⁹ sibi ꝑspicere cepit. obsessus tū vema petita deditionē policitū abire p̄misit. Ez ⁊ vlfari tarusinus dux codē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rebusꝙ pacatis bellū cōtra romanos suscepit ⁊ oppidis circūquaꝙ captis. romā per annū obsedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Toto enim qui erat dux beneuentanus monasterium Cassinense inuasit: ⁊ abbate monachisꝙ cū singulis vestimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapsis. sacrum id cenobium a barbarie illa spoliatum. ⁊ solotenus destructus fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vir apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā se contulit. Sed totum paulopost eam cōmissaz impietatem defuncto subrogatus est ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij veneratione mq̄ suasit. Burrere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs sine mienibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantisꝙ tantū modica mūita. a tēporibus atile per annos circiter sexaginta. sine membꝰ et frequentia ciuiū fuit. primūꝙ sub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝑ centum ad huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia asseribusꝙ constructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitasq; sagittas scorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. ⁊ inde vrbē incendio vastauere. Monsilitis ciuitas cōem cū padua habuit sortem. inde agilulfus ticinū est reuersus. Tandem per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xp̄i fidem cuz longobardis cōplexas. ecclesiasticoꝝ bona restituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuz theudolinda matre successorem reliquit.

Linea summoꝝ pontificum

Obsedit papa. pñia romanus. pñe stephano subdiacono. pontificatū oi/bus suffragijs adept⁹. Hic cū esset optimus pater cleruz mirūmodum dilexit ⁊ auxit, ferūt hūc tante sanctitatis fuisse. vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aūt ne filꝰ patrini puellā e sacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem posset. Deus aūt dedit eius tpa ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ scabies q̄dā ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nō possent. moritꝫ pōtificatus sui anno. iij. die tercio ⁊ vigesimo. ac sepelitꝫ in basilica petri sexto ydꝰ nouembris. Eius morte ep̄atus tum vacat mēsem vnū. dies. xvj.

Sisebutus rex

Sisebutus visegothoꝝ rex. eo tpe Richardi regis filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis esset xp̄ianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoq; oēs in regno dep̄hēsos grauioꝝb⁹ supplicijs ad xp̄i fidem compulisse. rogatu (vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendū a circūcisis esse. Cū tñ postea haud satis fati necessitatem circūspicies a sarracenis circūcisionē obseruātibus oppressus sit. Tandē cū esset strēnuus vir oēs hispaniarū ciuitates romanis abstulit. at tum demū Constātinopolitani impatoꝛes i hispania impare desierūt

Bonifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. pñe Joanne pontificatū inijt eo tpe quo eleutherius patricius romā ab heraclio missus vindicata iouannis exarchi morte. semetip̄m regem ytalie creat. Vir certe singularis bumanitatis ⁊ clemētie magꝫ in oēs benignitate ⁊ gr̄a vtens. nullū genꝰ officij (qō bonū pastorē deceret) p̄termisit q̄ cū esset doctꝰ. ne qui ad eccias confugerent indevti retraherent. ne ve acholiti reliquias martyruz attractarent. qō est p̄sbiteri aut subdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisarent. Vtue testamentū iussu principis vbiq; valeret. Cimiteriū beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos vo integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus sui anno q̄nto. die. x. ⁊ in basilica petri collacrimātibꝰ oibꝰ sepelitꝫ. Eiꝰ aūt in morte diebꝰ. ij. sedes tū vacat

Honorius p̄mus papa. natione campanus. pñe petronio viro consulari. eo tpe pontificatū inijt quo theudelinda moritꝫ. hic rebus externis aliquātulū quietus doctrina moribus sanctissimis oēm prope cleruz renouauit. atq; multas in vrbe eccl̄ias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoq; anastasij ad aquas salinas. templū quatuoꝝ coronatoruz. atq; alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mēse. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelitꝫ. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mūdi. 5823. Anno xp̄i. 624.

Seuerinus primꝰ papa. patria romanꝰ. pñe Labicyo in demortui honorij locū subrogatus: ab exarcho totius ytalie in pōtificatu confirmatur. vana tūc em̄ debat cleri electio. nisi id impatoꝛes aut eoꝝ exarchi confirmassent. Vir siquidem singularis pietatis ⁊ religionis. amatoꝛ pauperū. in calamitosos benignus. in oēs munificus ac gratiosus. in reparandis templis splendidus. Qui cū in bijs summoꝝ versaret. pontificatus sui anno primo. mēse secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tū sedes. menses quatuoꝛ. dies vnde triginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. pñe venancio pontificatū inijt statim mira pietate vsus ē. Ex reliquis em̄ thesauris quos ysaciꝰ apud lateranū reliquerat captiuos oēs quos potuit: Istros ⁊ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie aliqua temeritate inuadere p̄sumeret. ad quadruplū restituere cogeretur. Huo quoq; tempoꝛe Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū successerat. licet iusticia ⁊ pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq; ē vt eodē tpe oibus regni sui ciuitatibus duo ep̄i pari ptate p̄essent. alter ei catholicus. alter arrianus habebat. Joannes aut plenus operibus bonis. pontificatus sui anno p̄mo. mense nono die nono moriēs: in basilica petri sepelitꝫ quarto ydus octobris: vacat tum sedes mēsem vnū dies tredecim.

Línea Imperatorum

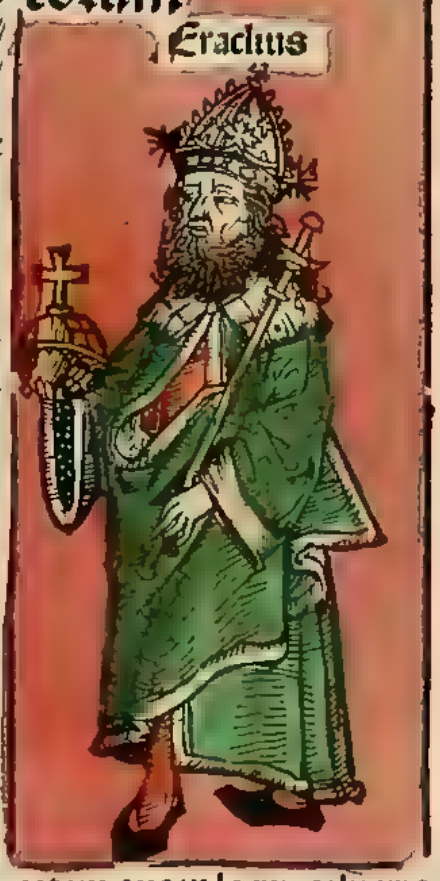

ERaclius in Augustū assumptus a sergio pⁿarcha constantinopolitano cozonatus. oziental' accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie constantinopolitanū imp'alis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq; illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūq; focas in primis asie ⁊ europe principijs habuerat: quascq; gentes eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq; adversus cosdroem quo pⁿouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret. Mā cosdras mesapotamia palestinaq; occupatis hierosolimā invaserat. Eaq; vrbe tūc opulētissima potitus diruerat eccias ⁊ loca sancta. q̄quā nō nihil veneratōnis videt sacratissime crucī dñice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt pⁿtem quē helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq; ornatū excudificauerat. anno imperij sui sexto pse oīa asia q̄ in meridiē vergit potenti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaq; capta paulisper se continuere q̄ eraclian⁹ imperatoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret. ꝟ obijt eo tpe eraclian⁹ q̄ cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit' tpe eraclius magno compato exercitu multas puincias a pⁿsis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem pⁿsaq; singulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Cosdroam regē pⁿsaq; opprimit filiū eius captū ⁊ baptisatū in regnū paternū restituit. persidez ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoq; ptez militibus tribuit. partē vo reparandis templis. que pse diripuerāt designat. ipe pterea alia omnia pda. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dñi a persis ablatā secū referens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a pⁿsis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dñicam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua reducēte crucem dñi ipe sic manibus vlnisq; gestauit. ventum est ad portam que in locum caluarie foras ducit. ⁊ exuerat turba que precedebat. ipse ad iter ceptum anbelans nullo tenente ante portā sbstitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaspidibusq;. quibus ille pauperatis migr̄ carnis oneratis. humilians se imperator. ⁊ vestē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in pⁿstantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā inmoderate volut. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia Mathesecos est conuersus aruspicine incantationūq; presagijs indulsit. postergans xp̄iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq; imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad eutbicianos transit. Et in heresim Monothelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta pⁿsertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dmini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo itercutis aque quā greci hidropisim vocant diem obijt cum impasset annis. xxx.

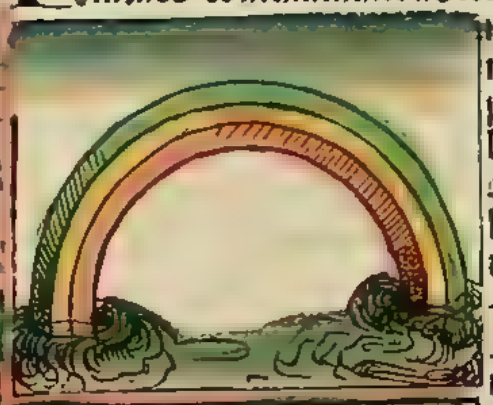

FErūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidisse. Fridēq; grādē apparuisse vt homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiq; fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli domū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

PRodigia quoq; multa ⁊ quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Haz vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō ⁊ est apud īsulam Delon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa binc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volūt ꝑsa fuit. nobili oꝛtus parente. deos gentiū adoꝛā/te. ꝫ mīrem hebꝛaice gētis habu/it ysmahelitā. Is ex duabus hu/iusmōi omnino sibimuicē aduer santibus supstitionū sectis oꝛigi nē trahens nulli eoꝝ omnino ad hesit. ꝫ homo acerrimi callidissi micꝫ ingenij inter xp̄ianos ꝓuer satus. ꝓnicioſissimū humano ge neri ex duaꝝ hmōi gentiū legib⁹ cōflauit incendiū. Hāc inter ara bas apud quos magnum ambi/ret honoꝛis locū publice ꝓcio na tus ē. nō iniuria cosdroē cū omī familia deletum esse. q̄ se ꝑ deo adoꝛari fecisset. homo oīnū scele stissimus. qui t ipe ydola sculpti liacꝫ manu facta adoꝛare solitus fuisse. Subsequenter de lege hebꝛe oꝛū quā magna ex pte arabes se/ctabant. xp̄ianoꝛūcꝫ traditionibus ita disputabat. vt vnam ea dēqꝫ esse vtrācꝫ affirmaret. Licꝫ magnis vtracꝫ gens ab duceret erꝛoꝛibus. quos q̄dem erꝛoꝛes ita ipe moderabat. vt hebꝛeos reprehenderet ihm xp̄m ex v̄gine natū ne gantes. qō sui maioꝛes futurū expectandūcꝫ p̄dixerant aduenisse. xp̄ianos nō redargueret leuitatis. q̄b⁹ psuasum sit ihm dei annuciatū t ex v̄gine natū obꝓbꝛia t demū crucis moꝛtem a iudeis ꝓpeti voluisse Et suā ipe p̄dicans legem futurā affirmabat: vt si cā acciperēt custodirentcꝫ sarraceni. Et sibi diuino ad id nūcio obsequꝛentur. sese in libertatē afferāt. t p̄ncipatu regnocꝫ finitimos pociant. Ausus est etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cōpescuit. solicitatis eius ad defectiōes militib⁹ pollicitationibus t p̄miis. Tandē sarraceni t arabes arma sumētes a natiuita/te xp̄i sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces superunt vt hoiem felicem p̄mo moꝛ infelicissimus reddiderint duce mahometo. qui cū magnū se dei ꝓphetā assereret. t magicis artib⁹ asianos t aphricanos deludens. Ita populos quosdā cōcitauit noua a se religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin oīno imperij nomen delerent. Capta alexandria. multiscꝫ aliis sirie t cilicie vrbibus. Inualescit ei⁹ secta nūc multo magis q̄ ante. Nam tota asia et aphrica magnacꝫ pars europe mahometanis p̄ncipibus subiecta est Instant nūc thurci terra ac mari. vt nos tancꝫ cuniculos ex his europe latenbus eruant. Mahomet⁹ quo/qꝫ (vt in alchorano legit) quo magis sectatoꝛes a religione xp̄iana se iūgeret hereticos q̄sdam in cōponen dis legibus maxime vo nestoꝛianos secutus est. multa hinc inde ꝺ legem Moyseos t euangelij dei astute colligēs. ac in vnū q̄si coꝛpus redigens. Et vt seductos pp̄los foꝛtius irretiret. statuit q̄ homo totvxoꝛes p̄cipue ad quaternarium numeꝝ de p̄pria cognatione ac cōcubinas habere posset. quot facultatibus suis videlꝫ deliciaꝝ oꝛtū: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. t virgines ad amplexū. angelos mistrā/tes esse asseruit. Qui vo legem ꝓtemnerēt infernū cōminatus ē. Cū demū sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis vo sue. 54. moꝛtem obiit. Eius coꝛpus apud mecham sepultū a sarracenis t thurcis maxime p̄cio nūc vsqꝫ habitum est.

Isidoꝛus hispanus hispalensis epūs. leandri succesſoꝛ. bti Gregoꝛij pape discipulus. hijs tpibus p̄pter doctrinā vtilesqꝫ ac crebꝛa eius miracula ma/xime in p̄cio vbiqꝫ fuit. Qui multa tū scripsit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De summo ei⁹ bono. de viris illustrib⁹. etbimologiaꝝ libꝛos. histoꝛiā p̄terea ab Adā vsqꝫ ad tpa heraclij. vitas q̄rūdā sctoꝝ. histoꝛiā lō gobardoꝝ atqꝫ alia pene innūerabilia. Et cū cōstet cū q̄ uis laude dignū ob doctrinā t sanctitatem. Ei⁹ natale 18. kal. februarij celebꝛatur.

Isidoꝛus episcopus

S. Goar

Goar venies ex aquitania in Gallia claret sancti/tate t miraculis. qui i suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasqꝫ sanctoꝝ reliquias col/locauit. Ibi diuqꝫ noctuqꝫ deo viuebat vigilijs oratōe p̄dicatōne multos ad fidē rectā deduxit. t egrotos sanabat. Dyabolus sibi inui/dens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo moꝛtuum viuū ac loquē tem reddidit. Episcopatum treuerēsem obla tum a Sigberto rege francoꝝ re/nuit. Demū in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

GAllus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam i vita sancti nomē mereret. Floruit itaq; temp̄ibus heraclij imp̄atoris in germania ob cuius merita monasteriū sancti galli in p̄stanciensi cp̄atu cōstructū fuit In quo p plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400. sancte viuerēt. vnus noīe Erubrunus suasu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta ⁊ sancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam basilium quendā ysidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignē tū habitū fuisse.

Joānes gerūdinēs ep̄s

IOannes monachus gerūdinensis postea ep̄us. religionē xp̄i p̄dicatōne ⁊ scriptis vbiq; tuebatur. hic em̄ genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid p̄ etatem cepisset. constantinopolim p̄fiscens. ita grece ⁊ latine doctus inde discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā heresim. que tuz inualuerat facilime confutaret. hāc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Rex postea mortuo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̄riam redies. Et multa scripsit ad doctrinā nr̄am pertinētia. ⁊ monasteriū condidit. Rōnemq; viuendi monachis scripsit.

AGoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post p̄em cum matre ip̄a theudolinda regnauit annis. 10. huic nāq; p̄ ad acquirēdū p̄sidiū. vir dū quadriēnio theodoberti francoz regis filiā despōsauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiā pacem cū oīnibus longobardis ytaliaq; p̄ decēnū quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesijs donauit.

CLeutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē ⁊ smaragdus exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed posta cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

CLigius nouiomensis ep̄us. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorum numerus cōmendat. Is de territorio lemonice vbis oriūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habere sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo ponderе duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaq; fama eius in curia regis tantū aūt pauper diligebat: vt q̄q̄d poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tp̄e brunechildis vsq; tp̄a dagoberti simoniaca pestis i gallia viguit. p q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo post achariū ep̄m ad cp̄atū noniomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius nandensi metropoli torнacensi q̄z regali ciuitati quondā. noniomēsi q̄z ⁊ flandrēsi et gandensi ⁊ cartuaricensi certis in diebus in loco adoptato egenis seruiebat. corpus sancti q̄ntini reuelauit p̄ cū dñs. suessionis q̄z inuenit sanctos martyres. Crispinus ⁊ Crispinianum. apud pisius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt sepulcra auro argento ⁊ gēmis fabricauit. Germani. Seueri. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani ⁊ Juliani. Et p̄cipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege p̄bente impensas. Mortuꝰ ē anno vite sue. 70. Anno aūt reuoluto post sepulturā pulcer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoq; ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus episcopus

RUpertus ep̄s ex regia stirpe frācoz ort⁹. Tpe hildeberti regis frācoz wormacēsem rexit cp̄atū post obitū regis a duce berchario q̄ eccias denastauit. virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioariox in vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ cū cū ꝓceribus relictis ydolis cū freq̄ntia ꝑpli baptisans. p noricū vsq; pānoniā p̄dicās xp̄m lumē fidei mīstrādo quenit. Tandē ad iuuaz fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellat ꝓficiscens. q̄ olim iter barbaras vrbes eminebat nobilissima. ꝑ dilapsa ⁊ virgulti opta. quē locū cernēs cū cathedrā ep̄alem ydoneū. ꝓpuetatē a duce baioariox ac cipiens. basilicā i honore. s. petri ꝓstruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fidem ꝓduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie ⁊c. nūcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Azozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthias cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

SAltzburga olim Juuauia ꝛ petena dicta. noꝛci vetuſtiſſima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Julij ceſaris oꝛtum habuiſſe dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noꝛicos attinebant. nunc confuſis omnibus. germanie attribuūtur. Noꝛici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius ſcribit Thauriſci olim dicti ſunt. hoc quoq; tempoꝛe circa carnos in primis germanie oꝛis. ſunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris em illiricū temptātibus. haud longe a noꝛico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōfluxit. Atq; re infecta (vt Strabo ait) abſceſſit. Haud vo longe interiecto tempoꝛe cum tres foꝛtiſſime gentes cimbri. theutoni. ꝛ ambꝛones. vno tempoꝛe in ytaliam erupiſſent. partim per noꝛicos deſcendiſſe. plutarchus ait. vterq; exercitus. C. marij auſpicijs deletus eſt. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝛ loco qui alpibus proximus eſt. Alter ad atheſim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ ceſa. ꝛ centum ꝛ quaginta capta ſcribit liuius. Fuit motꝰ ille vniuerſe ytalie. nō modo locis per que eruptio facta eſt. foꝛmidabilis. Ideo romana arma citro vltroq; per noꝛicum aſſiduis motibus geſtata. Cuius incolis pene domeſtica facta ſunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca miſſas ſuſtinuerunt. Quas ſubmitto gallici belli qō vltra alpes geſtum eſt. C. ceſar duabus additis qō proximū fuit. vt ipe ſcribit in galliam traduxit. Ubi excaſam rupē militari opere patefecit. vt ex vetuſtiſſimo epigrāmate pēcipite ſaxo ſcalptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetuſtate abolito. datur intelligi. C. Julius ceſar. Reliqua tum loci aſperitate. tum vetuſtate legi nequeūt. Julius enim ceſar ſocero generoq; ſuffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potiſſimū elegit. Cuius emolumento ꝛ opportunitate idonea ſit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam ciſalpinam illirico adiecto accepit. moxq; p̄ ſenatū coꝛmatam. Ceterum cū iſtris. pannonibus. illiricis ꝛ germanis bellū illatum eſt. hac veluti via vbi mō Saltzburga ſita romanis armis acceſſus patuit ꝛ reditus. Germanos igitur iulius ceſar aggreſſus in fauciꝰ montiū arcem muniſſimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝝ refugiū adiuuandū. Et ſatellites ex ea auxiliū ꝛ iuuamen haberent. Et inde caſtrum iuuauenſe vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoq; cui adiacet Juuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Juuauia dice ba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoq; se diuersis locis non incomode exibent. colles ac montes germani trā salpinaq; mercius causa ptranseūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitq; templa deoꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incendiaq; sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioariorū ducem cum locis finitimis ad fidē xpi reduxisset Tandem ad iuuauū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapsaq; ac virgultis coopertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratis hanc pro episcopatu idoneam. Prietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitq; ecclesiam episcopalem annis. xlviij. Relinquens beatum vitalem successorez. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebghard⁹ deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuz habuit. magnis nūc menib⁹ ambit. Et mōsterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ppulcris exornat. Multi pterea sctōꝝ reliquijs excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga fero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ipe vitalem
Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausolog⁹ sauolus. post hos ezi⁹ veneād⁹
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Joannes post quē sedem possedit eandem
Virgili⁹ exul post būc meruit fore presul.

Anno mūdi.5833. Anno xpi.634.

Theodorus papa natione grecus. pie theodoro epo hierosolimis. ponti
ficatum iniens. oīa q̄ ad dignitatē religionis pinere arbitrabat circū
spiciebat. vt bonū pastorem decet. In oīes maxime aut erga paupes mira be
nignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei paschalis benedictionez fieri in
sabbato sancto. Censuitq; neminē separi debere qui nupserit post simplex vo
tum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū t sergiū ac alios hereticos exi
lio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctōz
corpa primi t feliciani martyrū reliquias ex arcenario vie nomentane ablatas
in vrbem deferens in basilica stephani protomartyris in celio monte collocat
multis ornamentis. Idem q̄s basilicā edificat via flāminea non longe a ponte
milui t stratim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. Hīs ita constanter t
sancte peractis morit pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeli
turq; in basilica petri. pridie ydus maij. Epatus aut diebus duobus t quinq̄
ginta tum vacat.

Martinus primus papa. patria tudertinus. pie fabricio in theodori locū suf
fectus. legatos statim constantinopolim misit q̄ paulum adhortaret vt
omissis erroribus suis aliq̄n veritatis callē ingrederet: at monitus pontificis
obtpare nolunt. ideo cū dignitate priuant ob qd̄ constantius impator indigna
tus. Olimpiū cubiculariū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū
captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cū ingenti classe
soluentes Rhodū puenere captaq; vrbe colossum. fama celeberrimū demoli
ti sunt. Ex cuius ere noningētos camelos onustos ferūt. Constātius vo tot ca
lamitatibus nihilo melior factus theodoz caliopam cū his mandatis iterū in
ytaliam mittit. vt primo quoq; tempe martinū pontificem ad se vinctum mitte
ret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simu
laret. homini catbenas injicit. Eūq; constantinopolim mittit. Unde postea in
chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens roma
nus presul exulauerat. Martinus autez multis calamitatibus circūuentus. ac
inopia rerum omniū pressus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj.
mense vno. diebus. vj. t. xx. multis virtutū signis vsq; in hodiernū diem re
fulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cui⁹ festū decima die mē
sis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiij. mensibus xi vacat. quia
nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi.5843. Anno xpi.644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiano e celio mon
te. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in lo
ci pauli berenici cōstantinopolim sufficit. Hic em̄ t si melius aliquātulū de re
ligione sensit q̄z paulus. non tm̄ vsq; adeo fidei normā tenuit. quā sancta roma
na ecclesia p̄dicat. Pontifex aut Eugenius statuit vt quilibet eps carceres ha
beret ad delinquentiū penitentias clericoz. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotuz
domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quauis ex causa sine
sui supioris licentia claustz exirent: fuitq; vir mire pietatis. religionis man
suetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono
moritur. ac in basilica petri sepelit. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mē
sis. j. dies. 28.

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoz. pie anastasio pō
tificatū injt. Vir quidē optimus t diuini cultus cupidus atq; assiduus
Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. t cantum ordinauit. adhibitis
consonantiā (vt quidam volunt) organis theodoz archiepum t hadrianū ab
batem viros doctissimos atq; optimos in britanniaz mittit. quā angliam vo
cant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit
gubernata ecclesia. anno. xiij. pontificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur i
basilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum epatus mēs. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontī
fex creatur. Vir religione t oīm comitate preditus. in delinquentes cle
mens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos miseri
cors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem mruli tū instaurauit ac
dedicauit. Auxit t monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs t fun
dis. vbi ipe monastica vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenūe
ro tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Hemus vo
pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq;. vir sanctissi
mus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto ka
lendas Julij. vacat tum sedes menses quatuoz dies. xx.

Linea Imperatorum

COnstantinus tercius in locū demortui heraclij pris primo sufficit. Cuz eem cosdroas rex psaz victorijs insolestens vt premissum ē paci vt psenti ret nullis pcibus pmijue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem impator eraclius expeditōem in barbaros festinauit. pmūcz oim pstātinopolis defen/sioni pspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Sergio venerabili pziarcha ⁊ bonoso pricio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste pstātin⁹ q̄ pe absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti impij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ⁊ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

HEraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tpe q̄ cyrrus sergi⁹ ⁊ pyrrhus acephaloz heresim instaurātes. vnā opationē in xpo hūanitatis. s. ⁊ diuinitatis. vnācz volūtatem pdicabant. Ex bijs aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercioz ē factus. Ex affrica romā venit. puolutusqz ad theodori pontificis pedes popolcit ve/niā erati. qō apud pstantinopolim ppetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xpiane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postcz flagitiū illud martine ⁊ heracleoni suasit. pri⁹ vi/tam amisit. cz tanto q̄situ scelere pziarchatum potuerit obtinere. Cū igit post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ⁊ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusqz cōstantinopolitanus in martinā eracleonem cz insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

COnstans Constantinopolitanus impator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem pdictū illico in imperatorez assumptus. Et in demortui pyrrhi locū paulus pziarcha a senatu ⁊ pplo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p lras requisitus. obstinate renuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ⁊ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā pstātio in eandē heresim stolide nimiū plapso. vñ ⁊ martinū papā in cersonā pōtificatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe añ exulauit in exiliū misit. inde pstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta fa/mam tūc a se accurate dissemunatā longobardos ytalia eijceret. cz vt vrbem romā ⁊ subiectas illi pincias diuitijs ⁊ ornamētis spoliaret. Cūti romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ⁊ pplo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusqz impator bti Petri pmo ⁊ post alias vrbis eccias accuratissime inuisit. Et postcz pmis q̄nqz aduētus sui diebus basilicas ⁊ publica rome loca pambulauerat: direptioni operā impendit Etem q̄cunqz vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ipe ornamētoz septē in diebus vrbi rome detraxerit. quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p quos impiū inclinauerat. vl in pdam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim rediit ⁊ postea in siciliam nauigauit. Desedit vo syracusis vbi miseſ/sius q̄dam armen⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In eiusqz locum mezentius Cui⁹ fraude necatus cōstantiū putant imperator a militibus creatur.

Concilij Rome tpe martini pape

SYnodū rome martin⁹ pōtifex cētū ⁊ q̄nquaginta epoz būit ob paulū pziarchā pstāti/nopolitanuz. c⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ⁊ illū vt resipisceret vrgeret. pstācij iussu i diuersas isulas relegati fuerit. qō cū audisset martin⁹ i eo synodo rome congregata pmo condēnatōem cyri alexādrini ⁊ sergij ac pyrrhi pstātinopolitanoz pziarchaz inouauit. deinde paulū pnte pziarchā dānauit ⁊ pziarchatu cēsuit ammouendū. Interea vo dū b agerēt pax ytalie q̄ iter rōnos ⁊ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari tā cepta ē. longobardis oia ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra vo recusantib⁹ romanis q̄ pter ius fasqz mandarētur. maxime vo cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ⁊ catholicū epm prepositisset.

Jodocus

IOdocus heremita sanctus. p hoc tempus virtuti
bus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spre
to regno t mundi talibus pompis in heremū secessit.
vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandē in pago
pontico multis miraculis clarus in dño qeuit. Sunt
q scribūt eo tpe t vincentiū beluacensem epm t medu
ardū archiepm Remensem scitate t doctrina in precio
fuisse. bijs addūt t reginalphā gallā matronā genere
t scitate insignē. t renaldū traiectensem epum vita t
miraculis clarum.

Hurea

GIltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. que
trib⁹ nupta viris vgo pmansit. cui⁹ mortue cor
bus post. xl. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

Oswaldus

HArea virgo sctissima ip⁹ eligij pontificis discipu
la. p ipm tpus apud parisios disciplina sancta
re t pcipua patientia clarissima. plurimū flozuit. Cui⁹
sanctitate t prudentia pmotus eligius ipsaz trecentis
virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Leodegarius epūs

EOrseus qz hibernie regi fili⁹ p id tps cū duobus
germanis pcēptis regni sui pompis monachalē
habitū suscepērūt. t in magno pcio euaserūt. Is mo
nasterū in loco qnē vocāt lanniacū pstruxit. Nec mlto
post ordinati fribus. migrauit ad dñm. post qnor autez
ānos ab eligio t ausberto epis imaculatū corpus sine
vlla putredine trāsferē. bui⁹ natale celebrat. 4. nonas
marcij.

Egilrudis regina

Forseus

Gerdrudis

OSwaldus rex nordmānoz anno pmo heraclio
nis impatoris a penda mercioz rege perimitur.
Is qnor ydiomatū gentes. videlz pictauos. scotos.
britones. t anglos i suā sbiectōem accepit. h⁹ dextera
multaz elemosinaz largitrix hodie qz cū brachio t cu
te t neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cine
res dissoluto. que a fre Oswino apud vrbem bemba
burch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Vigilius epūs

GErdrudis sancta nyuellensis anno constantis
xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q istin
ctu scī amandi monasterū nyuellense fundauit. Cui
filiā suā Gerdrudā vginem deo dignā pfecit. q die sui
obitus apparuit cuidā abbatisse treuerēsi noie modeste
sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem
ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

LEodegarius epūs tpibus Cōstantini imperatoris
ebronū pessimū virū Theodoricus rex in gram
recepit. q leodegariū varijs tormentis afflixit post fa
mē t carceris squalorem. post oculoz euulsionez. post
plantaz cōcisionē. post lingue t labioz excisionē. con
summauit tandē martyrū p capitis absciōnē. fuit hic
a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et
a didone auūculo suo pictauiēsi epo eruditus. inde ob
prudentiā t ingeniū cū in regio palacio moraret. tantā
scōm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereret in pontificem
promoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

VIgilius quoq circa idem tempus genere nobilis t sanctitate preclarus in Antisiodorēn. epatu sedit
annis. xxvj. vbi extra vrbē eccliam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qđ dom⁹ dei ap
pellatur. Hic pter sanctitatem suā inimicis iustitie odiosus. a warachono seneschallo regis francie in sco
fecerat. Et ipe ebronius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad p
prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Celarea regina pfax

CElarea pfax regina. Circa hec tpa de pfide exiens nesciente marito cū pau cis suis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xp̄iane fidei amorē. ꝓstantinopo lim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que ꝙdē ab impatore honorifice su scepta. post aliquot dies nō multo post: characterē baptismi vt desiderabat fusce pit. ⁊ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset pfax rex. legatos sta tim ꝓstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab impatore repetant. Rndit impator in ar bitrio regine esse standi vl discedēdi. pinde eā scisciteīur. Interrogata regina re spondet. Nūq̄ rediturā in p̄riam. nisi rex xp̄iani nomē susciperet. Qui statim re cognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine venies pbenigne ab impatore suscep⁹. vna cū militib⁹ suis baptizatus. ⁊ ab Augusto de fonte le uatus. catholica fide ꝓfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab augusto honoratus muneribꝰ. in regnū reuertit.

Rotharis

ROtharis longobardoꝝ rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is li cet multis p̄ditus vtutibus. Arriana tm̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitauit traxit. vt in ciuitatib⁹ sbiectis duos hēbat epos vnū catholi cū alterꝝ arrianū. In re militari p̄stans fuit. vt etruriā ⁊ liguriā cum locis mariti mis vsq̄ massiliā in suā redegit ptātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in serie q̄ndā redegerit. ⁊ libꝝ edictū appellari māda uerit. prius eīm lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in eodē codice referēte) annꝰ septuagesimus p̄imꝰ quo longobardi ytaliaꝝ intrauerāt. vt in ꝓlogo libri pat. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixisset. apud Sculteniā mu tine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē ro tharis sine filijs defunctus est.

ROdoaldus filius successit q̄ regnauit āis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libi dinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

ARipertꝰ deinde rex regnauit āis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condi dit. moriens duos reliquit filios ptheritē ⁊ gundibertū reliquit successores. quoꝝ tpibus longobar di pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ fuauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoal dus nanq̄ beneuētanus longobardoꝝ dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copi as papiā venit. qua ex vrbe cū ptheritem puerū regē fugasset. gundibertū frem expulit mediolano. Eas discordias explorātas hīs clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione ma gnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tm̄ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi eīm simulata fuga. castra rex oīi copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in i sidijs constiterāt. galli vo castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundū tur. epulis ⁊ vino replent. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim veluti peco ra ab hostibus ceduntur.

Grimoaldus

SArracenicꝰ q̄q id tp̄us intantū hauserāt opes. vt post subactas ⁊ quiete possessas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria soluentes rhodus insulam romani imperij pueneruīt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria no men habuit. demoliti sunt. Ex cuiꝰ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarra ceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

GRimoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. foꝝ popolij sabatho sctō aggres sus cesis oīibus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege mīte preclare coꝛ poris ⁊ anime dotes. tātū eīm prudentia ⁊ cōsilio valuit. nō solū in rebus exter nis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edi cto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris statureꝰ coꝛ pore validus. capite caluo p̄missa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄z corpe ꝓmptus. post flebotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitas set erupto denuo sine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie ī basilica beati ambrosij quā ipe sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

ODōstātio ipatore sblato cū oēs passim dilaberēt. supuenientib⁹ cū magꝛ classe sarracenis. ⁊ syracuse ⁊ tota insula occupat. vnde postea onusti pre da alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ con stantius aduexerat.

Bagobertꝰ rex frācoꝝ

DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio mi nus q̄z manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū libe rata ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oīb⁹ bonis insignitꝰ. regnauit āis. 34. Alex ab anglis infensus ppetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic īterceſſiōe beraclij oēs iudeos ī suo regō baptisare fecit.

Erfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priscis erphesfurt appellata. mō
tem habet excelsum. qui nūc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij imperatoris sub ar-
chadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ presides. a rheno ytaliam versus
abiecerūt. Et se regi ꝓrio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus
Ex consilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōstruxit in eo monte. ⁊
castrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Dyonisij extat. qđ vulgares Derwisburg nominat. Post
eius obitum hassinus in thuringia regnum sucepit. Cui⁹ vxorem postea hildericus rex francie duxit i cō-
tugem. Per ea tempa in loco vbi nūc basilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in bru
ta ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat
apud eius molendinuꝫ transitus siue passagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad
annū salutis trigesimūoctauū ⁊ quadringētesimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atq; transitu
Erphesfurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrū in mō
te desolatum monasteriū celeberrimū sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons
sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoq; sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepus ma
guntinus sub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertisset ecclesiam gloriose semp virgi
nis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager
optimus est ⁊ herba fullonū que sandix ac saponaria dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cui⁹
arua gera fluuius ⁊ alia fluuina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ pascuis ha-
bundat. Post annū deinde sexagesimūsextum supra millesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et
ciuiū edibus ac monasterioꝝ ac ecclesiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringoꝝq; celeberrima sedes fuit.
eo q̄ totius regionis ferme media sit. ⁊ bladis aliisq; necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio
ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa
fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seueriſſimo suo preceptore archiepiscopo
Colaniensi liber euasisset. In omnia genera flagitioꝝ ruptis tpantie frenis ꝑcipitem se dedit. Montes oēs

Ecclesia virginis Marie Sanctus Seuerus

tolliculoscz saxonie ⁊ thuringie castellis munitissimis extruxit: psidiūcz imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent pmisit. vt ex primis villis ⁊ agris hostili more predas agerent. ⁊ ad ipa castella muniend a circūquaqz manentes cogerent. Nec ne manifesta tyrannide notaret si extra innocentes arcz in regnū priū grassaretur. vt impietatē suā q̄dam religionis specie palliaret archiepm maguntinū modis oīmbus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante pluries instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affuturū. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coactuꝝ. Ea tamē pactione vt ipaꝝ decimaꝝ ptem sibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita eps vanissima spe animat⁹. Synodū indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archieps ⁊ hermā nus babenbergensis eps ⁊ alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringoꝝ spes ⁊ fiducia potissimū in abbate fuldensi ⁊ herueldensi nitebatur. Cū hij eccias decimales plurimas et p̄dia in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati p decimaꝝ redditione primo p deū archiepm rogabant. vt antiquus tradita monasterijs legitima incōuulsa manere sineret. q̄ ⁊ sedes aplica ⁊ veteribus ⁊ recētibus scriptis crebro firmasset. Et p̄decessores archiepi sui nūcz ifringere tēptassent. Ad atroci responso archieps repulit; p̄decessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc resecare vellet. ⁊ pfectus solidū cibū ministrare. Tanpem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt. ⁊ rex capti tali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimaꝝ. Gaudentibus Thuringis q̄ occasionem inuenissent. vt traditas sibi a p̄ibus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctoꝝ corpa p illustrissimos delata sunt. videlz Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊ aras ⁊ basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoqz anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimū ortū habuit. Vbi sunt edes amplissime studentiū ⁊ legentiū. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi p̄dierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones p incendia varia. Necz aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ p fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exusta sit. Vltimo incendio magna ex parte concrematur. In festo eīi geruasij Anno. M. cccclxxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroꝝcz rapaꝝ ⁊ aīi gradus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

Onus papa. pīa romanus. pīe mauricio. eo tpe pontificatū iniſt q̄ Gri
moaldus longobardoꝝ rex moꝛit. quo q̄dem anno maximi imbꝛes fue
re ꝛ multi fulmibus afflati iteriere. ꝛ frumēta in agris emarcuere. Ūñ ob hoc
pontificatū in maximis turbinibus ſuſcepit. Fuit aūt ſancitate vite ꝛ doctrina
valens. vt cleruꝫ diuerſis ordinibus diſtinxit. ꝛ honoꝛibus auxit. Monachos
vero quoſdā ſyros cū neſtoꝛianis ſentientes in monaſterio boeciano dēpben
ſos ꝛ caſtigatos in varia monaſteria diuiſit. p̄terea rauēnatem eccīam a roma
na tam pridem ſegregatā ꝛ ob eam rem aliocephalum appellatā ſedi apoſtoli
ce obtpantem reddidit. Hic inſup honoꝛi ꝛ cultui diuino ꝓſulens veſtibuluꝫ
ſancti petri (quod padiſum vocant) quadripartitū marmoꝛib⁹ ſtrauit. Inſtau
rauit p̄terea. ꝛ reſtitutas dedicauit eccīas apoſtoloꝝ via hoſtienſi. Et eccīam
beate cuphemie via appia ſitam. Ac bonus pontificatus ſui anno. v. mēſe. v.
die. x. moꝛit ac ſepelitur ad baſilicam Petri apoſtoli tercio ydus aprilis. Cuiꝰ
in morte epiſcopatꝰ vacat menſibus duobus. dies ſedecim.

¶ Anno mūdi. 5865. ¶ Anno xp̄i. 664.

Agatho primus papa natione ſiculus. p̄ie romano ex monacho pontifex
creat. Vir certe tante ſancitatis vt lepꝛoſum obuiū factū oſculo ſuo ſta
tim liberauerit. Tante p̄terea manſuetudinis ꝛ humanitatis fuit. vt neminem
ab ſe vnq̄ triſtem dimiſerit. Nactus itaq̄ impatoꝛem moꝛibus ſuis haud qua
q̄ diſſimilē. monochelitaꝝ cauſa cōciliū apud cōſtantinopolim habere conſti
tuit. Expectauit itaq̄ donec conſtantinus a bello in p̄iam rediret q̄ ſarracenos
a ſe victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos ſtatim conſtan
tinopolim mittit Joannē poꝛtuenſem ep̄um ꝛ Joannē romane eccīe dyaconē.
Hos q̄ benigne ſuſceptos mira caritate ꝓſtantinus adhoꝛtatus ē. vt omiſſis ca
uillationibus ꝛ ſophiſticis altercationibus. ex equo ꝛ bono oīm controuerſia
ſublata duas eccīas vnā tandeꝫ facerent. agatho vero cuiꝰ tpe poſt ſolis ꝛ lune
eclipſim peſte ac grauiſſima quidem laboꝛatum eſt. pontificatus ſui anno ſecū
do. menſe ſexto. die quintodecimo moꝛitur. ac ſepelit ad ſanctum petrū quar
to ydus Januarij. Cuiꝰ morte annū vnū. menſes. v. ſedes tum vacat.

Leo eius nomis ſecūdus papa. natione ſiculus. p̄ie paulo vir doctiſſimus
fuit. latine ac grece vt eius ſcripta indicāt. Preterea vo adeo muſice pri
ſtī habitus. vt pſalmodiā cōpoſuerit. hymnoſq̄ ad meliorē cōcentum redege
rit. Idem quoq̄ inſtituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā vo ſy
nodum ita ſuſcepit vt eoſdē anathematiſauerit quos ſancta ſynodus p̄ſente cō
ſtantino damnauerat. Conceſſitq̄ neceſſitate vrgente omni die bāptizari debe
re. Inſtituit p̄terea ne ad archiep̄atum aſſumptus pro vſu pallij aliorūue offi
cioꝝ quicq̄ eccīe p̄ſolueret. qō. vtinā hodie obſuaret. Cū ex hac largitione q̄n
die mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ꝛ eloquēciaꝫ ſingularis religio.
mira pietas ꝛ clementia fuit. pontificatus ſui menſe decimo moꝛitur. ſepelitur
q̄ collacrimātibus oīmbus tanq̄ publico parente oꝛbati ad baſilicam Petri.
quarto kal. Julij. poſt eius mortem menſibus. xj. diebus. xi. ep̄atus vacat.

¶ Anno mūdi. 5885. ¶ Anno xp̄i. 684.

Benedictus iunioꝛ ſiue ſecūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab
ineunte etate xp̄o militans. diuine ſcripture ita operā dedit. vt doctrina ꝛ
exercitatione in rebus diuinis tum ſingularis haberetur. Ob eius humanita
tem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtu
tibus hominū coꝛda ita ſibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm ſuffragijs
in locum demoꝛtui leonis merito ſubrogaretur. Ad hunc conſtantinus impera
toꝛ homis ſanctitate p̄motus. ſanctionē miſit. vt dēceps quē clerus pobulus
exercituſq̄ romanus in pontificem delegiſſet. eundē ſtatim vez xp̄i vicariū eſſe
oīmes crederent. balicas plures reſtituit maxime laurentij in luciam ac bti Va
lentini. Moꝛitur autem pontificatus ſui menſe decimo. die duodecimo. ſepeli
turq̄ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita poſt
mortem ab oīmbus vt ſanctus. ꝛ bene de humano genere meritus celebratur.
Eius in morte ſedes vacat menſibus duobus. diebus quindecim.

Joannes quintus papa natione ſyrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco
pontifex creatur. eo ferme tempoꝛe. quo impatoꝛ cōſtantinus moꝛitur. vir
ſingularis religionis ꝛ manſuetudinis atq̄ doctrine oīm conſenſu pontifex cre
atus in eccleſia ſaluatoꝛis que conſtantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe
qua leo ſecūdus cōſecratur a tribus epiſcopis hoſtienſi poꝛtuenſi ꝛ veliterno.
Quē quidem moꝛem poſteri dēceps tenuere. Benigq̄ valitudinarius cum li
bellum de pallij dignitate compoſuiſſet. pontificatus ſui anno primo moꝛitur.
Sepelituꝛq̄ ad. s. petrum. iij. nonas auguſti. Eius in morte ſedes vacat men
ſibus duobus. diebus. xviij.

Linea imperatorum

Constantin⁹ quartus

Constantinus constantij augusti filius extincto vt premissus ē apud syci-
liā ystante augusto. punitoq; q̄ ei successerat mesentio siue missesso tyrā-
no. romanor regnū suscepit regendū. Romanisq; principatus ē annis decem
z septem. Is aūt cōstantin⁹ q̄ puus fuit a ystancio genitore in consortē impe-
rij assumptus. illo interfecto vt oñdimus territus est. z oia vbiq; adeo trepi-
de administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amis-
surus. Vir postea catholicus modestusq; ac omni bonitate integerrimus. qui
suscepto imperio heraclium atq; tyberiū fres suos in imperij consortiū accepit.
Licet sint q̄ scribāt eosdē fres pueros ne ad imperiū aspirarent naribus muti-
lasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant
instaurauit. atq; alias denuo edificauit. Et cū esset armor vir strenuus sarra-
cenos romano imperio infensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Dece-
mo ēm imp̄ij eius anno ꝺ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inue-
nimus. vt ea afflicti clade sarracen tributū imperio pendere p̄miserāt. Accidit
q̄ postmodum in tpe. pax illa. q̄ bulgari post pax tracian inuaserūt. Congresse
q; illis pannoniā inter z mesiā supiorē ystantinus insignē accepit cladem. cūq; potius fugeret quā pedem
referret. paci ab illis oblate cupientissimus acq̄euit. Datis nāq; bulgaris feracissimi agri. p̄uincias danu
bio cōnētes romani p̄incipis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ystātinopolim rediit. Et vt gre
cos romane ecclie vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Demiq; cū essz bonis op⁹ ple
n⁹ morē filio iustiniano i imperio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

Sextam vniuersalē synodū apud ystantinopo-
lim constantin⁹ imperator celebrari iussit. in-
terfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes por-
tuensis ep̄us z alter Joannes romane ecclie dyaco
n⁹. Cōuenerūtq; ad imperatoris edictū ducenti octu
agintanouem ep̄i. Acta aūt est cā monochelitar q̄s
supza diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse.
vnicā tantūmō eē in xp̄o voluntatem. Erantq; duo
p̄marij cause aduersarij. Georgius Cōstantinopo-
litan⁹ z macharius anthiocenus ep̄i. quor Georg⁹
auditis rōnibus faciler in catholicor sēntēciā ad-
duci ē passus. macharius aūt ptinax. z nimis diu
p̄tibus resistens. nō solum ē dignitate p̄uatus. ꝟ si
mul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo z petro eiusd
dē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extre
mūq; cū aliquot p̄fidie cōplicibus romā relegatus
Et theophanū abbatē vero sentētē in locū macha
rij anthiocenū ep̄m creant. Hac aūt re ex sentētia fe
liciter gesta. vt deo gratie agerētur q̄ vtrāq; eccīam
vnā fecisset. sententia z animis Joannes ep̄s por-
tuensis octaua pasce cozā p̄ncipe z p̄triarcha. cozā-
q; pplo constātinopolitano in basilica sancte So-
phie missam latine celebrat. approbantibus oīb⁹
q̄ tū aderāt. vez esse z sctm illū sacrificādi
morē. Et q̄ aliter sentiūt a recto z honesto
discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cy-
rillu. Athanasij. Basilij. Gregorij. Dyo-
nisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hie-
ronimi. sniam conclusum ē. duas naturas z
opatōes in xp̄o eē. Explosaq; illor ptina-
cia q̄nicā eē in dño volūtatē dicerent. vñ
monochelithe vocati sunt. Ea reintegrata fi
dei letitia agatho z romani pauces men-
ses sunt gauisi. q̄ pest tūc q̄nta raro alias
p tres meses romam populata est. z ipse
agatho est defunctus.

Cometa

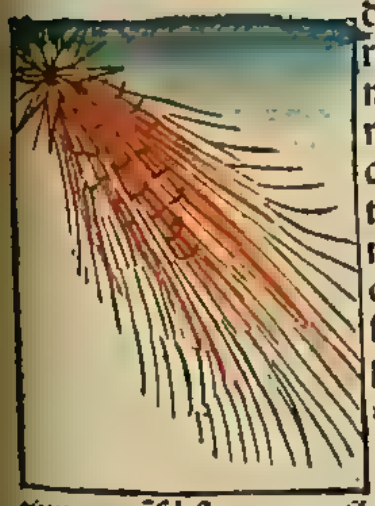

Stella crinita quā greci Cometē vocāt
indicabat. pfecto tot clades q̄ trib⁹ cō
tinuis mēsib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia
nūq; ātea fuere. vise sunt cleīnta i vrbis rome z ytalie excidiū p̄iurasse. Nāq; tāti tāq; p̄tinuati ibres toni-
truis fulgorib⁹ imixti fuēr. vt maximā armētor passim morientū iacturā ppli sint ppessi. q̄quā plimos
viros ea tēpestate fulmīb⁹ afflatos iteriisse inenim⁹ z maturescētia pluuiar initio i cāpis frumenta emarcuisse
vt solatio fuerint populis legumina. quor fetus primi grana in terrā vēto imbreue discussa cum herbidū
cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

Eclipsis solis z lune

Post solis quoq; ac lune eclipsim peste grauissima laborati est que papiā depopulata ē vt cives iuga
montiū petetent z in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Onon papa. Tracia oriundus. in sicilia educat⁹. Inde romane eccie mi
litans ex p̄sbitero pōtifex creat. Vir siq̄dem bonus ⁊ tanto p̄cipatu di
gnus. Mā dū romani petrū archiep̄m exercatus vo theodor p̄sbiterū Joan
nis demortui locū sufficere conarētur. Tandē post longā altercationē in hanc
sententiā venere oēs: nutu diuino impulsi. vt cononē eligerent. Erat eīm mo
ribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli an
gelicū ob venerandā caniciē ⁊ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ⁊
integri. modestie ⁊ iustitie singularis. p̄stantie et prudentie pluſq̄ humane sem
per habitus. Hāc obrem e vestigio oēs ad quos ptinebat eū cōfirmarunt.
cū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus raven
nas. qui tū post initus pontificatū statim infirmitatem incidit. vñ paschalis
archip̄sbiter ac thesauri pontificis dispensator regnādi cupidus ioannē hexar
chum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus si
bi decernat. Accepit pecuniā quāq̄ nihil eor q̄ p̄miserat p̄stiterit. Mortuꝰ aūt
conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepelituſq̄ ad sanctū petrū. xj. ka
lendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5895. Anno xpi. 694.

Sergius papa natione syrus. p̄via anthiocenus p̄e tyberio. adeodati pō
tificis tpe romā veniens in clerū romanū ascisciſ. Deinde vo ob ei⁹ do
ctrinā ⁊ diligentiā circa misteria ac rem diuinā p ordines conscendens sētē su
sanne ad duas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ ma
gis cimiteria cepit. qua ex re tantus sibi nomis cōparauit. vt defuncto cononе in
ei⁹ locū suffect⁹ sit. nō sine altercatōe tī. Mā cū pars ppli romani maxime the
odor archip̄sbiterꝰ peteret ⁊ nōnulli ob exarchi iudicibus suborn̄ati pascalem
noiassent. parsq̄ vtraq̄ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄
vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus impator cū sue synodi nollet
acquiescere ad se vinctū p zachariā ptholpatarū suū trahere p̄cepit. ꝫ milites
ytalici id admittere noluerūt. Ille cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instau
rationem manū apposuit. Et cīmaxime petri basilicā ablatis ruderibus reno
uatisq̄ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiq̄ partē
dñice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vil⁹ iacēs bone
storze loco reposuit. Constituit p̄terea vt in fractōne dñici corpis ter caneretur
agnus dei. bis tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die
tercio ⁊. xx. mortuꝰ. Et in basilica petri collacrimātibus oīmbus sepelitur. vi.
ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

Ioannes eius nois sextus. papa natione grecus pōtificatū iniit quo theo
philatus ytaliā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in va
ticano. sarctoq̄ tecto diui marci atq̄ ornato altari principis apostolorum petri
ductis colūnis dextra leuaq̄. atq̄ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario ecclesie mul
tos captiuos redemit. Mortuꝰ aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio.
martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyrū passus sit nō satis cōstat. Se
pultus ad cathecūbas sebastianas via appia quidaꝝ affirmāt. Eius ex morte
vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

Ioannes septimꝰ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū
iniit quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ⁊ leontiū a quo
fuerat imperio dejectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe elo
quentie ⁊ sanctitatis. Qui in basilica petri oratoriū (ita eīm appellant) locum
orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere in
tecti. dextra leuaq̄ quorūdam sanctor patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā p̄terea
sancte Eugenie restituit iam prudē vetustate collapsam. Cimiteria quoq̄ sctōr
martyrum Marci Marcellini Damasiq̄ pontificis exornauit. Postremo vero
multas basilicas pictura ⁊ statuis sanctorum cultiores reddidit. Mortuꝰ aūt
secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. Sepelituſq̄ in basili
ca petri ante altare dei genitricis quod ipe extruxerat. q̄ntodecimo kal. nouem
bris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Syſimus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johan
ne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ⁊ cyragra ita
laborarēt vt neq̄ ambulare. neq̄ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et
reip. xp̄iane curam gessit. vt nil p̄termiserit. Et ante pontificatū ⁊ in ipso magi
stratu quod bonū pōtificem deceret. Jam eīm materiā oēm parabat qua ⁊ me
dita morte correptus in basilica petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Vacat
tum sedes mensem vnū. ⁊ dies. xviij.

Iustinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post ꝓtem im
perio relictus. impauit primavice ānis. x. Vir siqdē ꝓmo bon⁹ ⁊ prudēs
ac elemosinaꝝ ꝓfusus largitor. Quasobres cōstantinopolitanū admodū au/
xit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cuꝫ p. x.
annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cuꝫ eisdem pacem
terrā mariqꝫ fecit. Sicut affricā libiāqꝫ ammittere defuncti ꝑis res noue fecerī
Ita eisdē ꝓuincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiuuarūt. Si
qdem gisite sarracenoꝝ ammirathō sb idem tpis quo cōstantinus vita functo
baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustiniani imperij iura oim ꝓuinciaꝝ
consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p eius fedus affrica ⁊ libia in primis
fuerūt imperio restitute. Affirmantqꝫ nōnulli scriptores eo in federe ꝓuenisi/
se. vt p annos. x. q̄ terminus in pace fuerat asscriptus sarraceni singulo quoq;
die numos nulle aureos soluere seruūqꝫ vnū ex gente sua. ⁊ vnū item equū ro
mano impatori mittere tenerent. Interea vo cū in deū iustinianus tū in homi
nes mira incōstantia vsus. Et sarracenos ⁊ bulgaros preter federa pacis inte
dozitur. a qbus certe plus incōmodi accepit qꝫ intulit. Et ꝓstantinopolim re
diens a ciuibus oibus odio habitus q seuicia ꝑfecti vrbis nō cōpescuit. Qō
qꝫ synodū habuisset ad qō cū romani pontificis clericiqꝫ cōuenissent oratores.
iterata sunt sexte synodi acta qbus intermixta sunt aliq ritui catholico abhoz
rentia. Subscripserūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed cuꝫ
subscriptionē sergius pontifex vt pro hereticā iudicatā nolūt approbare. Ira
tus vo ē iustinianus ⁊ mittēs zachariā ꝑthospatariū romā iussit sergiū ponti
ficem cōstantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ꝓpe
re armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaqꝫ iustinian⁹ pfidie q̄ in oēs
vtebat. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patri
cius annuēte gallinico ꝓtiarcho ꝓstantinopolitano insurgēs pplum ad arma
cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ꝑpetuoqꝫ pedori addictos.
iustinianum imperio deiectum cepit. nareſqꝫ mutilatum curauit cersonam pō
ti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo secūdus ipator pulso iustiniano
imperiū occupās ipauit ānis. 3. Eos ipij mot⁹ exploratos hīs habdime-
lech sarracenoꝝ ammirathus affricā inuasit. in quē leonci⁹ impator ioannē pa
tricium militie magīm cū exercitu misit. ⁊ qdem ioānes sarracenis ogressus. eos
fugere cōpulsos oim affrica exterminauit. Hez nō multo post seditione iter eos
orta. Tiberiū q̄ndā ciuē ꝓstātinopolitanū impatorē creāt. Qui ꝓfestim ꝓstāti
nopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū supplicio q̄ iusti
nianū dixim⁹ in carcerē cōiecit. maiori ludibrio hominem reseruans.

Tiberius eius nominis tercius impator leoncio capto ⁊ incarcerato im
perauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuꝫ
exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimaqꝫ cui tyberio fuit
cognomen ducem primo post impatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄
situm: vt alij oblatū accipiens nequaqꝫ moras sibi apud affricā trahendas ex
stimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim puenit. faue
bant vo ciues affiniū agnatoꝝqꝫ factio potentissima. vñ dum leoncius forum
palaciūqꝫ seruare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leonciū naso mutila
uit ⁊ in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto ꝓncipatu philippū
nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse ca
put suū aquila obumbrari. Hez iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ con/
fugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit ⁊ ad recupandū impiuꝫ
auxiliū prestitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rursus recepit.

Iustinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ constantino/
polim reuersus impauit ānis. xxvi. Cū em ad sexti Joannis pontificatus
initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat ꝑ se ferret re/
sidendi impij intentionem. ciues absimaro impatore fideles illū capere inteta
runt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quoꝝ rex aut vt ipi appella
bant cacānus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et cū anno⁹ vix duꝫ
elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū ⁊ hospitez ⁊ genez prodere est pactus. quod cū
resciisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illuꝫ ꝑ ar
ma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciū quoqꝫ a quo fuerat imperio deie
ctus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūqꝫ inimicū inspicīte populo occidi iussit. gallinicū ꝓtiarchā obcecā
tum romā relegauit. Et quoties stillantem trucis naribus murcū abstergeret quēpiā aduersarū partuꝫ
excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Sexta etas mūdi

Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aqlegie ob impiriā fidei q̄ntum vniuersale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris xpi ecclesijs annuere cōsensit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustiniano pncipe cōtra theodor. t oēs hereticos q̄ beatā mariā solū hoiem nō dēū t hoiem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū hoiem s vere dēū t hoiem genuit.

Theodorus

Theodorus Anglorū archiepūs vir doctissimus optimusq̄ p hoc tps apud āgliā floruit. Et inter cetera libr egregiū edidit. In q̄ declarauit q̄ penitentia vnūqōq; pctm dilui posset. sed t alia cōmentaria pulcra in diuinis codicib⁹ scripsit. Sanctus q̄q; theodor⁹ augustudinēsis epūs virtutibus claruit.

Lambertus epūs

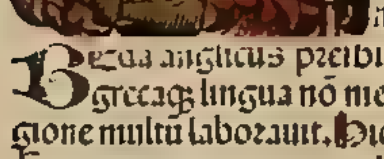

Lambert⁹ vir sctissim⁹ apd leodiū ea tēpestate martyrū subijt. eo q̄ pipinū repbēderit. q̄ vxor pellice alpaide supinduxerit. Hoc aūt facinus alpaidis fratrē cōmisisse aūt q̄ postea morbo pediculari cōsumptus ē. Hic ex nobilibus t diuinis parēnibus natus t a pmeuo lr̄is eruditus ita p sanctitate sua ab oibus amabat. vt traiectensi eccie post theodardū mgr̄m suū pmoueri in epm mereret. Cū vo childericus q̄ eu⁹ pmouit q̄ eum diligebat ab impijs occisus. Maligni cū suo honore priuarūt. t pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo iterū reductus. vbi multos vbo t exemplo cōuertit. dodo ei cōtrari⁹. Eū p modū crucis in oīone pstratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto naurgio ad pontificalē eccias gduxerit. t ppē hostes illico sepelierit. Sctus āt chunibert⁹ successor ei⁹ celit⁹ admonit⁹ corp⁹. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag̃ miracloz gr̄ia transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus presbiter t monachus cognomento venerabilis: vir latina greccaq; lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpiana religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. pbiter ordinat⁹ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pstrinxit. Eo q̄ docendo t pdicando vsq; in senū aut scribendo nō desinit. vt p nouē. t. xo. annos t docere t libros cōponere nūq; lassus visus fuerat. Ea ppter ob religionē etiā atq; modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit em̄ multa in actus aplor. in lucam tc̄. Edidit t librū de tpibus omeliasq; pleraq; quibus multum gallici sacerdotes vtunt. Edidit quoq; cōmentarios in vetus ac nouū testm̄. t libr de gestis anglor. Qui postremo circa annū dn̄i. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis opibus diem obiit in sanctor numero cōputari meruit. Strabo quoq; et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quor alter pleraq; omelias eleganti sermone coposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasteriū vbi erat Beda ostendūt.

Oswp⁹. s. bñdicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū ppter solitudinē loci t in gallia translatum fuisse. Vel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacēn. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux t gubernator cognomēto vetulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloz gloriosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexiss bertarii q̄ndam ignobilē. Cui⁹ opa theoderic⁹ frācie rex plurimū vtebat oīb⁹ odio ee. coactis i vnum ingēti copijs in gallia trasiit. ac theodoricū cū bertario obuiū factū. collatis signis fundit fugatq;. Salutē sibi bertharius fuga q̄siuit. In regnū vo theodorici se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem t maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoz reges degenerātes victores regnu⁹ admistrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguineo suo i admistratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a smaragdo patricio t ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. t ornatam fuisse hystorie tradūt. Nominis causam hanc asserūt. vetusta rauennatiū ecclesie monumenta. q vrbis illius archiepi tria iuriū eccie sue loca a trib⁹ metalloꝝ noibus appellauerint. Aureolū forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro t argentā pado primario oppositā ab argento. Ferrariāq a ferro. Cuius aūt ferraria ab ipo cōditionis initio in pribus rauennatiū romanoꝝūq simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandē quo tpe germani impatores eccie aduersari ceperūt ipa quoq ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetoꝝ rauennatūq auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo t vigesimoprimo quē marchiones estenses amicitijs diuitijsq potentissimi in ferraria essent salinguerra quidē ferrariensis p eoꝝ t ecelini amicicie occasionem pfidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioq ferrarie dominium occupauit. In eaq regnauit annis decem t nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoꝝ auxilio. ad annū salutis duodecies centenū atq quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo pfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo pfulante clemente qnto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio pter nouercam superinductam pater in carcere cōiectus est t a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. pter quā iniuriā. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo q se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. t ex ciuiū deditione ferraria sunt potiti. eamq vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens qnt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiaꝝ ecclesiastico supimposuerit interdicto. Vñ omia eoꝝ bona per galliam britanniāq direpta fuerūt. Nec parūissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguna florentinoꝝ t Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auctione veniens venetos vi t armis ferraria primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinq cōmissis cedibus deturbasset. Fuitq postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureoꝝ romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quoꝝ obedientia t pace opibus potentiaq plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolitanus. Quod vero pteritis temporibus noue. & splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. pertim viros habuit nobiles litteris buanitatis ornatissimos.

Ferraria

Berta etas mũdi

Herbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus bohemie ortus plabitur. In qua dyanā vsq; ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide ortho-dora instruxit. filius betanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis glorioſe. primā eccle-ſiam construxit. Et cuius regio franconie partim plana. partim montoſa sit. Montes haud ipi difficiles sunt Ager nō admodum pinguis. Māq; plerūq; arenoſus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum p-ducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et q̄quā terra in mltos partita sit dominos. tñ herbipolen-ſem epiſcopum ducem franconie dicunt. Cum t ea vrbs nobilis epiſcopi ſedes sit. qui t franconū dux ha-betur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante ſe habet. Estq; ꝑe vrbē in excelſo monte (quē montem noſtre domine appellant) arx arte t opere munita. ac ſpectatu digna. vbi prelatus vt plurimū reſi-det. Estq; ſuper alta rupe constructum caſtellum. a tribus partibus ex planicie ſurſum erectum. ac ſua natu-ra defenſum. Pars quarta foueam habet. pontemq; ꝑfunditas fouee altiſſima est. In hac parte turris est vndiq; ꝑpugnaculis cōmunita. In cuius ſummitate cuſtos reſidet. qui cornu tuba clamitat. Murus cācel-li duplex est in medio platea est articularis. Estq; in ea capella ad diuinū cultum peroznata. vbi are conſe-crate sunt. Sunt t ibi manſiones q̄ plures. tum ample tum decore. cellaria ſub caſtro perampla. t ſtabula multa. Habet ſimiliter hec inſignis ciuitas tres collegiatas eccleſias. preter baſilicam epiſcopalem mer-to ſummā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoq; ſancti benedicti ad ſanctum Stephanū lo-cum aptum poſſidet. Cartuſienſesq; domini theutonici. t ſancti Joannis cum ſcotis ibi domicilia habent Quinq; etiam monaſteria ſanctimonialiū. Extant t in ea quinq; parrochie. t duo hoſpitalia. Sacellū ite virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesq; perpulcre canonicoꝝ t ciuiū hanc vrbem exornant. Huic ſedi nūc preeſt nobilis ac preſtantiſſimus epiſcopus Rudolphus de Echemberg. qui nonageſimū etatis annū nūc excedit. Et epiſcopatum innumeris diuitijs ac varijs poſſeſſionibus auxit.

Onstantinus papa. natione syrus. pre ioanne. vir doctissimus t lingua latina grecaq; eruditus. eo tpe pontificatū iniit. quo rome triennio fame laborat̄ū est. qua quidē in re ita oēs tum vel maxime paupes iuuit. vt constā tinū celitus missum homines arbitrarent. Et cū iustinianus nil immutauerat pter hoc tantū qđ sedem aplicam veneratione deinceps obseruauit tutatusq; ē videndiq; constantini pontificis admodū studiosus boiem rogat vt ad se pfi/ ciscatur pmissa classe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aut vrbi regie cō/ stantino tyberius iustiniani filiꝰ cū regio comitatu. Et cyrus pīarcha cuꝫ oī clero bonoris causa ad octauū lapidem obuiā pdeūt. vrbem ingressi in regias pduxere. Justinianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit. ve rūetiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde instiniano defuncto. philippicū successorem hereticū declarauit. Constātinus em habita synodo nō modo philippici t ioannis monaci opiniones improbabat. veūetiaq; decernit vt sanctoꝝ patrū ymagines qui sex concilijs ab oībus probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent. Cū intellexisset eas a philippico e parieti/ bus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne impe ratoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēto plumboue re ciperet. Postea moritꝰ cōstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac ī basilica petri sepelit. tercio ydꝰ februarij. sedes mēses vnū. t dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xpi. 714.

Gregorius secūdus papa. pīa romanus. pie marcello. vir certe optimus atq; sanctissimus: tanteq; eruditionis t facūdie habitus vt facile cōuince ret oēs male de catholica fide sentientes. Hā sub sergio pontifice sacris inici atus. sacellis t bibliothece pfuit. tante fidei t integritatis est habitus. sumēs deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōtifice ꝓficisci/ tur. vbi cū acriter disceptaretur quibusdā de rebus ad fidē ptinentibus. ita acu te respondit. vt oībus ingenij sui t doctrine admiratione iniceret. Post ostā tinū deinde in pontificē electus. quāq; aliquꝰ stephanū secundū illi suffectū scri bant. Inito aut pontificatu t menia vrbis aliqua ex pte vetustate collapsa in/ staurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentijq; martyris extra mu/ros. Monasteriū quoq; via hostiensi positū non longe a basilica pauli. Et mo nasteriū sancti andree qđ barbare nūcupatur restituit. Huius pterea hec pecu/ liaris laus est. q eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio t alijs qui eos e tenebris educerēt apposita veritatis luce. Pace inde foris par/ ta gregorius itez reparandis locis aīm adiecit. basilicam nāq; sancte crucis in hierusalem iam pridem destitutā restituit. Domū paternā mortua matre in ho norem agathe dedicauit. eoq; loci monasteriū extruxit. Indeq; leonem impato rem hereticū habita synodo excōmunicauit. Eo q sanctoꝝ ymagines abolere nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem inci tabat. pontificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepelitur q ad basilicam petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tū va/ cat dies quinq; t. xxx. Centū autē t octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine t humanitatis. præci pue greca t latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior pdi catione atq; interpretatione rerum occultarum t admirabilū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus de fensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues simultates t amicicias susceperit. non armis. nō mi nis cuiuspiā e gradu constantie sue dejectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt t paupes mira carita te cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaq; pontifica/ tu inito statim concilīū celebrauit. In quo leonem tercū imperio simul t cōmunione fidelium priuauit q sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset t statuas demolitus esset. Hic oratorīū pulcrum in beati pe tri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oīm sanctorum recondidit. In canone quoq; misse hec ver/ ba adiūxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit t monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in/ tegre t sancte viuerent. Instaurauit t menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝓpe de/ xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iij. kal'. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes di es tantummodo octo.

Philippicus q̄ t bardanus impator post iustinianū impauit anno vno t mēsib. vj. Vir sane magni animi t maxime ꝓsilij. Cū ꝓstantin⁹ pontifex abiens a ꝓstantinopoli iustinianū adhortaf. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliq̄d decerneret, veritus ne aliq̄d mali oriretur. Nec iustinianus ꝓsilio pōtificis bñ monētis neq̄q̄ obtempans, classem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eductoq̄ iustinianus copias q̄ntascūq̄ potuit ex cō stantinopoli thraciaq̄ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmis/ sum. Fuit id p̄liū atrox, t post multā vtriusq̄ exercitus cedem impatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusq̄ filius fractis fugatisq̄ eoz copijs eo in p̄ lio occubuerūt, philippicus ea in victoria impiū adeptus, illico fidei catholice romanoz pōtificū traditione discessit, hereticī puerso vsus ꝓsilio lras ad ꝓstā/ tinū pōtificē clerūq̄ romanū dedit, eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assensērūt pōtifex t clerus. ß romāo pplo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit, iussitq̄ vt nulla īre diuina aut publico priuatoue actu eius nois aut impij mentio hēret. Nec diuturna fuit ipa in impio pestis. Nā cū defunctus eēt pō/ tifex ꝓstātin⁹, anthemi⁹ q̄ t anastasi⁹ ciuis ꝓstātinopolitan⁹ ipm philippicum impio electum cepit, t oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento artbemi⁹ impator post philippū impauit annis tribus, qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit, litteras p̄/ terea ad ro. pontificē dedit, q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defen sorem futuq̄ pollicef. Anastasio aūt impante patronax ciuis bizantin⁹ pontifi/ cis romanis suasionibus, b. bñdicti monasterū cassinēse edificijs t monacho rū freq̄ntia instauranit. Anno postq̄ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero impator post exbibitā romano pōtifici reuerētiā, post ac/ ceptas ex more confirmatas p̄decessoz pontificū t ꝓciliorz sanctiones, sarracenos xp̄iane religionis t romani imp̄ij hostes agitare ꝓstituit. Itaq̄ pata ingē ti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ipius duces exercitus medio in itinere rebellātes t a militibus spretus impio dejcitur. Cogitur q̄ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe, ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius nois tercius supato anastasio impiū occupans impauit anno vno. Cū cīn duces exercitus anastasij arma in ꝓstantinopolim retu lerūt. Creatūq̄ impatorē theodosiū q̄ndā q̄ t si erat ignobilis, t apud publi/ canos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus t rei militaris ignarus impator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet reparc. illi cū suo imperij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quaz q̄ ne vltra vt p̄missum ē de impio cogitaret clericū ordinauit. Nec suscepto impio catholicus impato r sta tim ymagines sanctoz patz (vt diximus) a philippico demolitas restitui pristi no in loco mandauit. Postea theodosius āno imp̄ij p̄mo nō dū elapso a leone tercio electus, t sine lesione dimissus abire monasteriuni est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiū impauit cū cōstantino filio annis vi/ gintiquatuor. Theodosio em̄ electo imperiū accepit, t apud cōstantino polim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate, in xp̄ianam reli/ gionem et romanos pontifices impius fuit, maximasq̄ sub eo calamitates sub tecte imperio, puncie acceperunt. Nā primo ei⁹ imp̄ij anno, t quādo Athinus amoztrusq̄ citeriorē hispaniā inuaserāt, sarracenoz asiā incolētiū ingēs multi/ tudo in thraciā traiecit. Et eoz dux classem mille naues habētē adducens con stantinopolim terraz mariq̄ obsedit. Ciuitas vo ꝓstantinopolitana t si tūc ab hostibus non est capta, horrendam tn perpessa ē calamitatez que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo impator quez hec ad sanctimoniam trabere debuissent, postq̄ sarracenoz timore liberatus nil intra uit, qui ytalia t roma pecunijs exbausta, basilicas quoq̄ ornamētoz diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit, vt si in suam vellet gram promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ in ytalia, sicut ipse fecit in orientali im perio aboleri deponi incendiq̄ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Verum etiam omnes catholicos admonet, ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabant. qua cobortatione adeo certe animati sunt ytalie populi, vt paulū abfuerit, quin sibi aliū imperatorez deligerēt. Nec cum in obstinatione persisteret, postremo excōmunicatus t maledictus interijt.

Egidius abbas

EGidius nationē grec⁹ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies scia exēplo ⁊ miraculis insignis fuit. lris etiā ab infantia erudit⁹. post obitū parētū ptimonij. xpm fecit heredē. vex būane glozie cupitas piculū. clam luctus maris petijt. repertis nautis natē cōscendit. factaq; ozōne tepestas sedata fuit. Et cū arelatem venisset. biēnio cū sancto cesareo eius vrbis epo mansit. vbi febricitantē trienno curauit. ad heremū ire optās. clam discessit. cū veredamoq; heremita viro sancto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vteq; miraculis coruscaret humane laudis ferens piculū. interiozē heremū penetrauit. habitationez in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝑpatam in nutricez habuit. q certis horis lactis alimoniā sibi ꝑbebat. Cū die q̄dā serui regis in venatione ceruam insequrent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam sibi dns illesam ꝓtuaret. qn⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Adlites spelūcā aperientes. videntes sctm senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā petierūt. quē rex carolus cū oni honore suscepit. Is ad monasterium redies apud neomaginem vroc nuū pncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dni fribus obitū suū nūcians vt ꝑ eo ozarent. spūm dño cōmendauit vbi angelos aiam ei⁹ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dni. 700.

Bonifacius archiepus

BOnifacius primus archiepus tpibus pdictoz pontificū flozuit. Qui monachus exns doctissim⁹ atq; eloq̄ntissim⁹. ꝑ magnitudine animi e brittannia ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita hois vtute ⁊ sanctitate. petēte pipino in magūtina sede metropolitico iure totius gallie pncipē ac epm ꝓstituit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝓposita euāgelica luce illustraret. ac fidez verā doceret. vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie. bassie. saxonie. austrasie ⁊ in francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aūt archiepus anno xpi. dccxv. auctozitate sedis apl̄ice ⁊ pncipū francie duas epales sedes ꝓstituit. vnā in castro wirtzpurg vbi burkardū collegā suū epm ordinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū p̄fecit. Inde exiussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonū in regē frācoz vnxit. Ideo archiepus secūdus post papā cēsetur. Tandē lullū sibi successoꝛē ordinans ob p̄dicationis officiū Frisiā petijt. vbi nonas Junij martyrio cozonatus ē. cum vbū inesimēter p̄dicasset ac ꝓfuisset eccie annis. xxxvi. cū pīus vite sanctimonia ad cozonam ⁊ gloziam martyrij peruenire meruit.

OArea hec tpa ducatus venetoz initiū sumpsit. Cū a pīarcha populoq; veneto a tribunis ꝓceribusq; ciuitatis plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus sufficet⁹ ē. a ꝓditōne em vrbis gubernatōis formā sub tribunis ⁊ centuriombus hūerūt. Inde ꝑter freq̄ntes aduersarioz incursus reprimēdos. de cōi omniū ꝓsilio. Huc hoiem tāto dignū honore delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus iniit ⁊ venetā ciuitatē ꝑ viribus ampliare curauit. qui em momenti aīe fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisq; classibus huc illucq; ꝑ negociatōnibus nauigare ceperunt in pyratas q̄q; repressit.

OEsarius epūs arelatensis vir sanctitate ⁊ scientia pclarus. ꝑ hec tpa decē omelias ad monachos inter cetera scripta edidit. Sanct⁹ q̄z wolfrāmus zenonenb epūs miraculis claruit. Nec minoꝛi sanctitate ac miraculis pclarus fuit albinus epūs andegauensis. ⁊ remigius epūs rotbomagensis. Sanctus item amat⁹ archiepūs anglozū sanctitate claruit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Totman⁹

SAnctus kilianus epūs in francia oriētali hoc tempe claruit. Is genere scotus de nobilibus natus parētibus. Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgredies. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum suis viri illustres ꝓdierūt. Is lris edoctus spretis būanis reb⁹ monasteriū ingressus. In oni obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde p ecclasticos ordies p̄sbiter ordiat⁹. cū ad curā cenobij eligeret vt liberi⁹ ꝓtēplationi opam dare posset. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. postea i germaniā perueniēs. i herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum cozonā martyꝛ optaret degebat. nec semē dei effudit. vex prius romā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ pōtifex roman⁹ p̄esset. gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit. ac i epūm ordinauit. vbem egressus cū colonato p̄sbitero. ⁊ totmano diacono. iterato ad castꝛ wirtzipurg ostrofrancie puenit. in q̄ gosberti duce reperit. Cū vnacula lingua illico addisceret semen dei spgere cepit. relicto ydē diane cultu. dux cū tota pene ꝓuincia orthodoxe se fidei subiecit. ⁊ i die resurrectōnis dni baptisat⁹. būit āt vxoꝛē geilanā q̄ olim fris ꝓiuꝛ fuerat. quā vir dei ānouere cupiens. duci psuasit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio ꝓsecuta. ordinat⁹ toztoꝛib⁹. viros sctos reuelatōe diuina pmonitos i ozōne psistētes iterfici iussit. Cūq; palmā martyrij obtinuerit. claꝛ sepulti sunt cū libris ac sacris vestibus. ne palā fieret eoꝛ iteri⁹. tādē iuēta coꝛpa vn⁹ q̄ viros gladio pemit ꝓtijs dētib⁹ se laniās. alter i rabiē vsus gladio se pemit. geilana vero demonib⁹ molestata. clamās ait. Iuste toztoꝛ. q̄ sctis viris toztoꝛes adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij glozioſi martyres totā franciaz oriētalē miraculis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue uoꝝ duce. atq; angloꝝ rege. Bunnaq; castissima fe mina eius vxore. Qui cū hierosolimā atq; terrā sanctam peregrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a gregorio tertō summo pōtifice. Cui tuꝫ ꝓpter religionē tū fidei sinceritatez dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine sedis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinat. Et thuringie in loco cui Eulzpurg vocabulū est anno salutis. 740. sue vo etatis. 41. episcopio Eystetensi preficitur. qō sanctus bonifacius ex pdijs ⁊ mancipijs a swigero comite deo wnatis erexerat. Efficitur etiā sedis maguntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. bocq; priuilegio wtatur. vt ipe eiusq; successores officio scribe sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in conciliis ⁊ conuentibus a dextris archiepiscopi magutini primū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdotes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam flumis quod alimoniū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit sozor sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc presidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilbelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. walpurgis

S. Sebaldus

Sebaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. quotis & precibus a deo hanc sobolem impetrarũt. Ab incũte etate disciplinis ac lĩis traditus. & adipiscẽdis liberalibus artibus in adolescentia pisius petijt. Cũ eruditissimus euasisset. Virgo pulcerrima de familia regum francorũ matrimonio ei iuncta fuit. Verũ spretis mũdialibus pompis. relicto regno spõsam elegantissimã nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremũ secessit. vbi cũ annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gra. romas ꝓficiscens. a Gregorio secũdo summo pontifice. ad germanos pdicationis gra directus. wilibaldũ & wunibaldũ fratres. inuenis comites habuit. Et primo apud lõgobardos. deinde ratispone doctrina vtilibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergã in solitudie nemoꝝ religiosissimã ac pfectissimã vitã. vsqꝫ in finẽ exegit. Vbi ꝑter doctrinã ppl'o exhibitã. miraculoꝝ gloria nominatissimus euasit. Tandẽ plen⁹ dieꝝ ad oratoriũ fratrũ. sancto martino dicatũ Nureniberge (vbi modo cenobiũ ordinis diui benedicti ad sanctũ egidiũ nũcupatũ) peruenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dñm. Cuius sanctus corpus ab indomitis bobus ad locũ sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quẽ postmodũ summi pontifices ꝓpter crebra miracula in sanctoꝝ cõfessoꝝ numeꝝ aggregarũt. ꝑcipue martin⁹ qntus papa. eius festũ per vniuersum orbem. xiij. kal'. septẽbr'. celebrari iussit. Quãobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit'. cũ Nuremberga ꝑclara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentũ in omni honore & gloria vbertim sensit.

Luitprandus rex

Luitprandus aispradi ꝑdicti filius longobardoꝝ rex. supstite adhuc ꝑre regnũ accipiens. regnauit anno vno & triginta. & mensibus septẽ. Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat qppe giganteo corpe atqꝫ vasto. & manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet'. iusticia vero ac clemẽtia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret'. qua i re maiorẽ ꝓmeretur laudeꝫ. xpianissimus etiã adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare ꝓmiserit vnqꝫ. papie quoqꝫ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aũt marcellus huic cõpater et amicissimus fuit. & ei auxiliares copias cõtra sarracenos ex ytalia trãsmisit. pipinũ quoqꝫ filiũ in cisalpinã galliam. vt ei ex more capillũ succideret trãsmisit. quẽ luitprãdus benigne suscipiens donatũ muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperãdi motus) captis circũquaqꝫ oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. gregorius pontifex legatos nam qz terrestri itinere nõ licebat. ad carolũ francie ꝓcipem statim mittit. q̃ hominẽ rogarẽt. vt primo quoqꝫ tpe laboranti rome & ecclesie auxiliũ ferret. Carolus rogatu gregorij patrocinũ ecclesie suscipiens. Luitprãdũ cõpatrẽ rogat vrbẽ ne obsideat. obtemperat. atqꝫ vrbẽ obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniã ꝑterea & anconã ex picentibus. Et q̃dq̃ a longobardis. xxx. ãnis in etruria occupatum fuerat restituit. Vlez nõ ita multo post etate grãdeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusqꝫ corpus in basilica beati badrani sepultum fuit.

Eboldus frisonũ dux hoc anno ad pdicationẽ wolfrãmj senonensiũ epi cõuertit'. q̃ cũ baptismum suscipere statuisset. in lauacrũ intrauit. Et illico dubius factus. alterũ pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens ꝙ in inferno. statim intinctus retraxit meditata raptus est.

Omete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quoꝝ vnus solem precedebat. Alter vo vesperi sequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiã ductus. litteris ac ytrusq⁹ instruct⁹. Inde titulo sctj florini ad sacerdotiũ ꝓmot⁹. et ꝑ victorẽ comitẽ ob suã religiõez ac famã in ꝑlatũ assumpt⁹. & ꝑ balchramiũ i cellaz bti galli & pipini aucte in abbatẽ electus. quẽ locũ possessionibus plurimũ auxit. atqꝫ edificijs. mirã obseruans abstinentiã. pauptat̃ amator. & elemosinaruz largitor. & asello ꝑ equo vtebat'. Egenos ac leprosos sepe visitãs. vt ꝑ paupeꝝ diceret'. Ideo hospitale ꝑ eis extruxit. Ab emulis tñ ꝑsequebatur. Infamatus de femina ad exiliũ cõdemnatus. ad insulã rhem relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal'. decembris bono fine q̃euit. post ãnos. x. ad monasteriũ sancti galli ꝑ lacũ ꝓstantiensem miraculis multis. & sedata tempestate ꝓduct⁹ fuit. Vasculũ modicũ vino plenum ꝓ reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullũ detrimẽtũ vnj sensit.

Concilium rome ꝓpter ymagines

Concilium mille pene epozum celebrauit gregoriꝰ tercius pontifex romanus. i basilica beati petri rome. In quo quidē leonē impatozem. vt dictus est. imperio simlꝫ t fidelium cōtione priuauit. eo qꝺ statuas t sanctoꝝ ymagines demolitus esset. In q̄ concilio decretū est ymagines summa cū veneratione ꝓ ut antea cōseruari. declarauitq; idē pōtifex in eo cōcilio imaginū sanctaꝝ veneratione esse licitā. Et huiusmodi statuti violatozes excōicationis sententia innodauit vt habet in canone de conse. di. iij. c. perlatū. Cū em Leo. iij. impator apte inuehi in pontificem nō posset. edictum ꝓponit. vt oēs q̄ sub imperio romano essent. sanctoꝝ oim martyꝝ t angelozū statuas atq; ymagines e templis abraderent t auferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus fecisset cū se ꝓ hoste publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oēs catholicos post cōciliū admonet ne in tantū errozē timoze vel edicto ꝓncipis vllo modo dilabantur.

Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. supsteq; erat piter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius q̄ nouercam venerabat. Nec tñ continere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescētis excidio ubiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu copijs in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū ꝓnapatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege t ragnfredo illius gubernatore vlciscī cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos vo prelij clamozes hij duo in fugam vsi incruentam caroio victoriā reliquerūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ. se liberare ꝓstituit. Coloniā itaq; ducens exercitū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Illaꝺo clam oīnibus longū emēsa iter ad danubiū t eo transmisso pueut ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime vo Eudone aquitonie duce. t chilperico rege. Rex carolus marcellus trāsmisso sequano flumo in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatq;. ac regno francie solus potitur. Renū deinde traijciens. saxones. alemānos. suenos. bauaros regno suo adijcit. Rex cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscī et vincit. non longe a Turonū finibus. t ex sarracenis trecenta t septuaginta q̄nq; milia fuisse occisa. Cuꝝ ex francis mille tantū t q̄ngenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij ꝓcinū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicū t copatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtpatatq; vrbē obsidione solut. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vsus. eos vi capit. t pre modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. t xpianos nois inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reuersus. Lugdunū q̄z arelate massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimū sarracenoꝝ regem i auxilij vocāt. Is itaq; cum magno exercitu rhodanū traijciens aduentionē vi capit opportunitate loci pro arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝓficiscī. haud ꝓcul inde in vallem corbariā descendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq; pugnatū est. cadente amoreo. fundunt hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarracēni bis cladibus domiti intra pyreneū se deinceps otinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria t suenia. pipino vo iuniori burgūdia. t pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni t sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro flumo contnentem. Anno magistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto t trigesimo. Sepelituꝝ parisius in basilica dyonisij martyris.

Carolus marcellus

Eodem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducētos quinquaginta ex hippona trāslatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua hereti inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id bti Augustīi corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. t egregio de loco recōditum fuit. Sarracēni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Rex carolus marcellus ꝓ regno francie obtinuit. multis tamē aduersantibus

¶Anno mundi.5933. Anno xpi.734.

Zacharias papa.natione grecus. ex pie policrano. post gregoriū pontifex ꝙ inter optimos principes numerat. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis ⁊ gratie oīū virtute pditus. cleri ac ppli romani amator. ꝙ in initio pontificat⁹ fuit ardentē bellis ytaliā inuentes. legatos de pace cōponēda statim ad luitbrandū longobardoꝝ regē misit psequentem bello trasmūdū spoletanū ducē. Hey cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano i sabinos pficiscitur. Fertur aūt octauo miliario a narnia reges pontifici honoris causa obuiā factus. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū i vrbē comitatū fuisse. qui sequēti die inter missaꝝ solemnia oꝫonem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime reges xpianū deceret. siue pacē siue bella gerat. ac oꝫone pmotus rex arbitriū oīne cōponēde pacis et cōmisit. Zacharias autē pace vbiqꝫ parta mīstas basilicas ruinā minātes restituit. Portice quoqꝫ ac turrim aū basilicaꝫ lateranē sem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Edes quoqꝫ basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoqꝫ loci caput ipius sancti collocauit. Venetis pterea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xpi signo notatos sarracenis ⁊ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cunqꝫ greca latinaqꝫ lingua eruditissimus haberet. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij i grecū trāstulit. Cū vo ita sancte ⁊ integre populuꝫ dei annis.x. mensibus tribus cū maxima oīm benuolentia gubernasset. moritur ac sepelit in basilica petri. ydibus marcijs. Eius aūt ex morte epatus tuꝫ vacat diebus duodecim.

¶Anno mūdi.5943. ¶Anno xpi.744.

Stephanus secūdus papa.natione romanus. pie cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat oīmbus gratus) i basilicā saluatoris q̄ cōstantiniana dr deportat. Erat ei vir singularis religiōis ⁊ prudētie. amator cleri. elemosinaꝝ restitutor. xpiane doctrine diligēs pdicator ⁊ scriptor. pr pauerū. pupillorꝝ ⁊ viduaꝝ defensor. q̄ aistulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadentem verbis ⁊ muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Eiꝰ rei causa pficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescentem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cetesimū lapidez honoris cā fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes viri sctissimi exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsqꝫ perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atqꝫ imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōi mādauit. Foris itaqꝫ pace parta atqꝫ aucta. Synodum habuit i qua oues suas. atqꝫ eoꝝ pastores recenset. delinqntes castigat. errantes i viam rectam deducet. Ignaros docet ⁊ admonet. q̄d deceat epm. quid presbyterus. quid denicꝫ oēs sacris initiatos ꝓponit. restituit ⁊ basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deqꝫ oīmbus xpianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanqꝫ cōi parēte oratis. sexto kalē. Maij. Vacat tum sedes dies duos ⁊ triginta.

¶Paulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui i pīarchatu mores ⁊ doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. ⁊ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre ascitus est. Verū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quereret. fuere qui theophilactum archidiaconem preponerent. post longā contentionem solus bonoꝝ oīm suffragijs ob integritatem vite ⁊ doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini ⁊ leonis temporibus. fuit autē saluatoris nostri imitator. vt nulli vnqꝫ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ⁊ humanitatis fuit. vt noctu cuꝫ duobus ⁊ eo amplioribus familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiū circuiret. vnūquēqꝫ eorum ⁊ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinem cohortatus. Carcerē quoqꝫ frequenter adibat. Indeqꝫ plerosqꝫ ere alieno nexos persoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoqꝫ congregato clero vniuersoqꝫ populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia i vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoqꝫ celebritate agente. atqꝫ corpus ipm sanctissimū in templum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur ⁊ paulus in basilica pauli via hostiē si. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pontificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusqꝫ corpus magna ⁊ solenni popa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. menb. j.

Linea summoꝝ pontificum

Constantinus q̃ntus leonis impatoris filius. post p̃em solus imperauit annis. 33. q̃ paternaꝝ impietatũ emulator leges ⁊ patrũ sanctiones ꝑ viribus ꝓsequi nõ destitit. Et in oĩ vite sue tpe maleficijs ⁊ magicis artibus lu xurijsq; debuit. Ipsq; cõstãtinus impator sacras ymagines vbiq; demolitus. Ostantinũ regie vrbis epm impietati sue resistentẽ cũ vberibus necasset. in locũ demortui licetaꝝ spadonẽ sui sacrilegij cõsciũ suffecisset. põtifex ipse oĩ ex pte religioni ꝓsulens nũcios ꝙstantinopolim mittit. q̃ impatorẽ adhortarent. vt sacras ymagines ⁊ statuas restitueret. Id si facere recusaret. eidẽ anathematis censurã minarẽtur. Sed ꝙstantinus in sacrilegio suo ptinax. ⁊ sanas admonitões ꝓtẽpsit ⁊ fabinũ bulgaroꝝ regẽ in demoliẽdis sacris ymaginibus eo impietatẽ imitatũ. in gr̃am recepit cum antea bulgaros bello ꝓsecutus fuisset. Multosq; monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cõstantinopolitani ꝑtiarche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia ⁊ calabria ꝓgrediens ad regiã vrbẽ ita molestabat hoĩes. vt plures edes sine hoĩbus relinq̃rent. anastasius cũ stercus ore euomeret misere obijt. Demũ cõstantinus impator plaga pessimi incendij diuinitus ꝓcutit. Et clamãs adhuc viuꝰ igni sum̃ nextinguibili traditus. morte obijt. ascito ꝑius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo q̃rtus ꝙstantini q̃ti filius. Anno dñi. 777. post p̃em impator. imperauit annis. v. cui p̃ hirenem nobilissimã mulierꝝ oim pulcerrimã in matrimoniũ collocauerat. ex q̃ filiũ pepit noĩe cõstantinũ. Hui⁹ leonis tpe vir imperiũ etiã noĩe vigebat. Nã illud in oriente barbari ꝓtinue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebãt. Hic utaq; mortuo p̃e q̃ de bulgaris triũphauerat in syriã expeditõem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domuꝫ intrepidus redijt. Et ocio dedit se innumeris immersit flagitijs. Amabat aũt lapides p̃ciosos. ferũt cũ q̃ raspidum cupiditate flagraret. nec aliqua coꝛ q̃ntitate saciari posset. p̃ciosissimaꝝ q̃ sctẽ sophie sacrario inerat coronã capiti imposuisse. gestasseq; p vrbẽ ⁊ carbũculos q̃ ineraut fulgorẽ flãmis et lapideã frigiditatẽ pruuarii incendio diuina vltione ꝑmutantes. illũ ad interitũ ꝓpe necis p̃ne similes perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ⁊ filius constantinus imperium acceperũt.

Constantinus sext⁹ leonis p̃dicti ex hyrene vxore filiꝰ imauit cũ mr̃e hyrena annis. x. Quidem prudentissima ⁊ religiosa impatrix. que forma speciosissima athenieuse p̃e genita iuste impium ⁊ magna cũ ppl'oꝝ quiete administrabat. Cõtinebatq; filiũ ne auita p̃nacq; vicia in quo illũ nature ꝑuicez esse intelligebat imitaret. Et cũ religiosa esset Therasiũq; ꝙstantinopolitanus tũc audite vite p̃iarcham libenter audiret. Eius ꝓsilio synodũ in Nicea vrbe secũdũ trecentoꝝ q̃nq̃ginta epoꝝ cõgregari fecit. In q̃ synodo execrantũ ymaginũ sacraꝝ veneratione hereſis ꝑpetuo abdicata ẽ. Sed nõ diu tulit cõstantinus hic sanctũ mr̃is impiũ. qz p̃is flagitia subsecutus. p̃ualuitq; ostantini filij iniquitas. Qui modestiã actam ꝓbatos q̃ salutiferos mores genitricis dilij iniquitas. Qui modestiã actam ꝓbatos q̃ salutiferos mores genitricis dimutus ferre nõ valens. eã ab imperij administratõne decrecit. Is q̃primũ in p̃cipatu solus ingenitam põtuit maliciã exercere. in mltos deseuit. In primisq; delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam em̃ quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodozã imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues byrenẽ reuocarunt. Que reuersa constantinũ cepit ⁊ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq;. vbi vitam finiuit. Inde mulier sola annis quinq; imperauit. ⁊ cũ carolo fedus iniit.

Aistulphus rex

Aistulphus longobardoꝝ rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oẽs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq; fedauit. quem põtifex per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruaturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romã rursus obsidione cingit. ⁊ maiori terrimento vastare agros cepit cõminatusq; est. vt nisi sese ⁊ vrbez romã dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cũ nihil solito magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spez presidij litteris faceret. cũ populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinũ dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Linea ipez atoꝝ

Constantinus quintus

Leo quartus

Constatinꝰ sextꝰ Hyrena

Gangolfus

GAngolfus vir sanctus circa tpa dicti cōstantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emisit eū oriri fecit in burgundia. Is cū vxorem suā de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credā. demitte brachiū tuū. t affer lapillū de fonte sine lesione. q cū immersisset statim cōbustū retraxit. dimisitq; eā cū dimidio pte substātie. Inde occisus est in domo sua a clerico q adulterium cōmisit. Cuius corpus in feretro cū duceret ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q cū alia vxori nūciasset sobridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Moxq; anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinēter cepit. qđ ei postea euenit in oīi vita sua sextis feriis. in qua vir martyr ē effectus. quotiens vbū aliqđ pferret. totiens ab ano turpē sonitū fecit. qđ pipinus experiri dignatus est.

Amelius t amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mō sibi cōsimiles. De hijs duobus pueris ex gestis eoꝝ narrant mirabilia. Vnus fuit ex comite aluernēsi. Alius ex milite quodā berichano. q cuz a parentib⁹ baptismi gra romā deferrent. In luca ciuitate seminicē inuenerūt. Et societate inter se firmata romaz ingressi sunt. Tātaq; inter puulos societas t voluntas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo desecre. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militum eos cū gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserūt in vita. q recensenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia ditauit in vita. morte quoq; separari noluit. Cū in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti essent. mane corp⁹ amelij cū sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus

Burkardus episcopus herbipolensis sanctitate t miraculis claruit. Is i Anglia ex nobilissima parētela florut cuz fratre Guiduno postea ibi cpo q pterranei ac cōsanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limitez attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopū ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidū dioceſi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrā sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis septingentesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarū germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. t pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute t abstinentia ac elemosinaz largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. t nauim cōscendit adiunctis sex monachis t codices quos scripserat ad castellum babenburg proficiscitur. vbi i cōtemplatione ac oīi sanctitate miraculis laude prefuisset.

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater grauj morbo cōpreptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria t suenia pipino vo iuniori burgūdia t pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq; suo eius ꝓposito desiderio fratri patefacto t paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasterū accedens professionē in eo t perpetuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frām ciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam t bellū in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienēse monasterū relegauit. Vbi baud multo post merens indignabundusq; interijt.

Carolomannus

Albinus episcopus

Albinus episcopus Andegauensis. miraculis t sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

Salutius quoq; episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triūphum martyrij adeptus est.

Corpus sancti Benedicti ia. xxxiij. anis effluxis furtim a gallis monachis una cū corpore sororis sue Scolastice ablatū p pces caroloīāni ad zachariam p pipinum ex floriacensi monasterio. cuius molestie nimis cōcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. cuius quidē ferāt. cū monachi floriacēsis videntes se tāto pie orbari ad oīem cū lacrimis se ꝓtulisse t corp⁹ apō eos pmānsisse.

Pipinus rex

PIpinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortē p̄is. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auq̄ vita emulatus. eos glo ria supauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosq̄ gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noīe oīa ge rebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̄z q⁹ regem p̄e amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ gesta scripse rūt aiunt. p̄ceres populosq̄ eius gentis. pipīm vtutē. ⁊ econtra childerici regis amentiā debitis pensantes meritis. zachariā pontificē romān. p̄suluisse. ineptū ne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandus regia dignitate censeret: Cuiq̄ respodisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato. atq̄ ita regū familia meronīgo rū regnare desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aūt a zacharia papa. ⁊ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In eccīa romana ducem ac bellatorē p̄tra aistulphū longobar doꝝ regem p̄stituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā in dies potentatuq̄ adaugebat. Quo eīm tp̄e ab ytalia in franciā rediit. Taxillo dux baioariorꝝ sese cōmēdatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̄ expeditionē iuberent dare p̄miserūt. Status autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̄tanīā. carolus burbonū claremontē. ⁊ multa de auernis cepit. faustisq̄ auspicijs militaq̄ carolus inchoauit. vt āno inde septimo ducti alterne a pipino genitore ⁊ ipo carolo expeditionibus. aq̄ta nia frācie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Paul decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. p eius pontificis tpa tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoꝝ rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiaq̄ inuadentes. alanos primo. post colchos ⁊ armenios. Inde asie minoris pp̄los. ⁊ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortaliū magnis reptorū aut cōgredi ausoꝝ cedibus infestarūt. Anno dñi septingentesimoq̄nquagesimoquinto. Fuerūt q̄z ip̄i turci scythe ex his q̄s alexandrū macedonē intra hyperboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuiꝫ alij tradāt scriptores. tum bīus hieronimus affirmat. Turci eīm vt etbicus p̄bus tradit ī asiatica scythia vltra pyrricheos montes ⁊ thoracūtas insulas cōtra aq̄lonis vbera sedes patrias habuere. Hēs truculēta ⁊ ignominiosa in cūctis stupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucasseas egressi portas extinctē pōtum capadociā q̄z transgressi. ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū hīe nulla alia potuerūt rōne. q̄z restituto p̄sarū regni noīe. q⁹ sarracenos foce ⁊ eraclij tp̄ibus in suū ostendimus confudisse. Hec post multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter sarracenos ⁊ turcos inuenisset decretū ē. vt turci q̄ in p̄side habitabāt sarraceni appellarent. atq̄ ita equore aio sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q⁹ etiā eos breui acceptu ros mahumetanā superstitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad malus p̄na. demq̄ p̄cedenti tp̄e nō solū pontū ⁊ capodociā. vez gallaciā. bythiniā. lycaoniaꝫ. p̄sidiā vtrāq̄ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oēm asiā q̄ minor vocat vltraq̄ citraq̄ thauꝝ ad oras ionie. ⁊ litora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

EXarchat⁹ regni finis eo tp̄e. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardoꝝ rege rauenna finez habuit. postq̄ migrātus exarchoꝝ a p̄stantinopoli in ytaliā missoꝝ anno q̄nto ⁊ septuagesimo supra centesimū. magno rome ⁊ ytalie malo. narsete decreto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsq̄ ad hoc tempus sub decem exarchis. ip̄a nāq̄ exarchatus appellatione p̄tinebat oīa. q̄cquid a placentinis. agriq̄ papiensis finib⁹ padi inter apennini paludes stagnaq̄ venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiū. foꝝ pompiliū. foꝝ cornelij nūc Imola dictuꝫ. bononia mutina regiū parma ⁊ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

EUcherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis claruit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq̄ cōuersus diu intra spelūce cuiusdam septa in orationibus ⁊ ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud p̄fatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THeodorus item tyrensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

Anno mundi. 5965. Anno xpi. 764.

Constantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beatū Pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. thotonem nepesinū ducem q̄ longobardis semp studuisset desiderū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis sup sapi curaret. Is toto rome habitās magna vsus audacia. copias a nepesino asciuit corūq; armis stipatus constantinū fauentibus q̄busdam amicis largitione t pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pariter a paucor factione in pontificem p̄bonatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu armis cōpulsus est. cogitur t gregorius p̄nestinus ep̄s constantinū ipsum laicā sacris statim inīciare atq; episcopū inungere. Et manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō posset Cum vo constantinus munera pontificatus per annos obstinate exercuisset. t episcopos p̄sbiteros q; more pōtificum ordinasset. tandem a sede deiect a populo romano ira t indignitate rei pcto p̄nicentiq; xpofer coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Inde constantinus oculis capitur in monasterū inclusus turpiter ejcit. Eūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5975. Anno xpi. 774.

Stephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo ānodomini septingentesimo sexagesimooctauo pontificatum iniit. Vir certe doctus atq; eruditus. t in rebus agendis. maxime vo ecclesiasticis strenuus admodum ac constans. hic eñ a teneris annis romāvenens mandato gregorij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi t doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita t doctrina ab oīnibus probaretur. sancte cecilie p̄sbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cōsecratus. t ab vniuerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad corrigendū mores animū adjicit. indicto itaq; concilio e gallia p̄sertim t ytalia congregās clerum in lateranensi basilica. multa inter se de coponendis rebus ecclesie collocuti. constitutū predictum abrogarunt t primo eius decretis abrogatis. institutuq; ē oīni consensu ne quisq; laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est preterea vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū t chrisma. hijs ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent. quibus t deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice t hominibus qui tum aderant. maxima oīni religione. Tandem hic pastor q; diligentissimus t verus petri successor ac xpi imitator. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. t. xx. sepelituq; i basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

Hadrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaq; a maioribus suis degenerauit Hic ex magnitudine animi consilio doctrina t sanctitate vite cum quouis optimo pontifice comparari pot. Vir patria t sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij cuctus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtutū correspondens. rem romanā ytalicamq; ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta summo cōsensu huius pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanimꝰ t patrie sue affectus carceratos ab affinibus eret. occupare q̄siuit. legatos mittit. vt federa secū. t in primis cū gente longobarda iniret. ad que rndit hiberi q̄ viderit federa stephano pontifici p̄missa totiens. violasse. Audiit ad carolū oratores opē imminēti obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiaq; continuandā reliquit. t sexto mense obsidionis carolus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secuz ep̄is t abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant bti petri basilice marmoreas scalas in atrio expectantem non cernens. ē oīnibus scale gradibus prius t postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit t a terrore bellico securus ad exornandā vrbem sacrasq; basilicas animū adjicit. corpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres t murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qō ad bonū principē t optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus sui anno tercio t vigesimo. mense decimo die decimo. sepelituq; magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipe etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrūq; reuerita impatorem ꝓpijs vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiū censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detulissent. romā illos misit. oīa vt gesta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirabas sarracenoꝝ trecenta milia in subiectas constātinopolitano imperio asie ꝓuincias duxit. Eius aduentu impator pdite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quā iniq̄ssimis conditōnibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi turcorū milia. ꝓ imperij ydemnitate. t tria item milia ꝓ capitis sui salute in tributa psoluere. Paulo tñ post nequaq; sanior vsus consilio. nicephorus scauratione filiū imperij ꝓsortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuz sarracenis dissidens. multa diuersis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroꝝ bello implicatus multis erat victorijs vsus. Qui primusq; ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantinopoli firmandā redire potuerit. in plio qō apud mesiā supiorem cū chrūno bulgaroꝝ rege gessit supat⁹ occubuit. t scaurati⁹ filiꝰ vulnere scōm aūt eodē in plio accepto. constantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt aliq̄ volūt 6 tercio iperij mēse michael sororiꝰ eiꝰ depositi. t illi in ipso successit

Michael constantinopolitanus impator post scauraciū sororiū suū imperiū assumens impasit annis duobus. Vir sane pius t sanctaꝝ traditionū emulator. Eiq; nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuz caroli oratoribus qui multos menses costantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q fuerint scriptores paucissimis explicant vbis. vt orientem cū constantinopoli michael. t carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hispaniaꝝ ptes. quibus recipiendis tantope carolus insudauerat impatori greco redditas fuisse. t venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaz vrbem ea conditione in constantinopolitam ptibus mansisse. vt immunitatibus pdem a carolo habitis p ytaliā uteref. Detulit vo michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ipe aquisgranū mitteret pacis formulam reddituros. fuerūtq; hij michael episcopus. t arsacius theognistriscq; protospatarij q cū aquisgrani. venerant auditis. oīa q petere animū induxerunt. carolus ꝓcessit. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulgaros ꝓlians superior exīs. Postremo apud andronopolim victꝰ fugatusq; copias atq; animū amisit. constantinopoliq; reuersus impio se abdicauit. t monasteriū intrās vsq; ad mortē ibidē religiosissime vixit. Hui⁹ tpib⁹ vir imperiū etiā noie vigebat. Iam illō in orīēte barbari ꝓinue occupabāt. et romani iā a bello desituti ad gallos respiciebāt. Jō i seq̄ntib⁹ grauo fit mentio de impatoribꝰ cōstātinopolitanis successis. Hęc de carolo magno t eiꝰ successoribus ꝓsequimur historiam.

Synodus Septima

Hyrene mater cōstantini mulier prudentissima t religiosa statim adepto imperio concilij se cūduz in nicena vrbe trecentoꝝ et. 30. episcopoꝝ congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝓpetuo anathemate necterentur. Sancitūq; fuit spūmsanctum a patre filioq; procedere.

Hadrianus quoq; papa pace de longobardis parta septimā synodū trecentoꝝ t. 50. epoꝝ habuit. in qua hereſis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōsecr. dist. 3. c. septimo. Mandatumq; fuit laicis vt nullo mō de pōtifice Ro. electōe se itromittere pſumāt. vt in canoe. 63. di. c. nullꝰ laicoꝝ. Detuit eē pōtifex hadrianus infames ad sacerdotiū ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ suū in iudicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij denicq; scribūt qō theophilatus t stephanꝰ epi insignes nomine synodum francoꝝ germanoꝝumq; episcoꝝ habuere in qua etiā feliciana hereſis de tollendis ymaginibus abrogata est.

Aurea lamina oisdẽ rpibus apud ꝓstantinopolim in sepulcro cuiusdã inuentũ fuisse tradunt. In q̃ scriptũ erat. Xp̃s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in cũ sb ꝓstãtino ⁊ byrene. o sol iteꝝ meviderbis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoꝝ rex aistulpho rege defuncto post eũ regna uit annis. 18. hic ꝓmo ethrurie rex fuit. q̃ cũ aistulphi obitũ audisset. statim regnũ inuasurus longobardoꝝ copias vndiq; ꝓtraxit. Et vt id obtineret ꝛ racheſiũ q̃ monachi habitũ sumpserat. multa põtifici ac romanis pollicitus ẽ. Quam obrem eos in suã sententiã traxit. Et ita regnũ in pace cõsecutus est. Eo q̃ppe tũc longobardoꝝ vrus ob delitias langueſcere ceperat. At desiderius oim aduersarioꝝ metu liberatus a spõsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animũ reuocauit. multasq; iniurias illis inferre cepit. Vñ põtifex Zacharias ad carolũ magnũ reclamans. rogat vt desiderũ admoneat ab inferendis iniurijs põtifici cauere. quẽ p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parãtur igit vtrinq; exercitus ꝫ carolus mira celeritate visus. ꝓmissa pte copiaꝝ q̃ in transitu alpiũ. iouis mõtem occuparet. cũ reliquo exercitu p montẽ emisiũ in ytaliã descendit. fusoq; ac fugato desiderio obuiã facto. oĩa longe ⁊ late populat̃ ⁊ capit. Desiderius aũt desperatis reb⁹. tanto accepto incõmodo papiã se recepit. vxore ac liberis veronã missis. at spoletini reatini ac lõgobardi oẽs q̃ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romã venientes. se ac sua oĩa romani pontificis fidei cõmittũt. Hoꝝ secuti exemplũ anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cũ parte copiaꝝ veronam ꝓficiscit. adelgisius vo desiderij filius inde abiẽs ad imperatorẽ cõstantinopolitanũ ꝓfugit carolus acceptis in deditionẽ oĩbus ferme transalpine ytalie vrbibus. romã petit. Vbi rebus cõpositis carolus cũ bona badriani gr̃a in transpadanã rediens. sexto mẽse posteaq; obsideri cepta ẽ papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin⁹ ijsdem pene vbis habẽt. illum tm castra reuersum. papiaq; p deditionẽ potitũ. adduxisse in fraciã desiderũ. q̃ ad leodiũ fuerat relegatus. quãq; alij scribãt. Qꝝ in desiderũ clementia visus. boiem spoliatũ regno nõ etiã vita lugdunũ cum vxore ⁊ liberis exulatũ mittit. Vbi postea longobardis francos ꝓfecit. qui eos in pace retinerent. atq; ita anno salutis nr̃e. 774. ⁊ q̃nto põtificatus badriani pape. longobardoꝝ regnũ finẽs accepit. Inde ea gẽs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi ꝓter nomẽ retinebat. Fuit aũt sb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsq; ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis ꝑiarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinã ⁊ ingeniũ admodũ carus. Quẽ cũ carolus magnus in galliã duxisset. libertate donauit. in ꝓcioq; aliquãdiu habuit. Verũ cũ postea comperisset boiem desiderij libertatem q̃rere cũ in diomedis insulam relegauit. Vñ post aliquot annos auffugiẽs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij hystorie. duos libros addidit a iuliano principe vsq; ad primi iustiniani tempa oĩa ꝑscribens. Mortuo deinde archi. cassinense cenobiũ ingressus reliquũ vite sanctissime vsq; ad mortem ducẽs. Sepe ad carolũ regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemq; a quo fuerat ob litteraturã suatus vicissim accepit. Rogatuq; caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati ꝓuenientes collegit. hymnos quoq; elegantissimos edidit.

Iſuardus monach⁹

Iſuardum quoq; monachũ natione gallũ virum in omni doctrina eruditissimũ tempestate hac floruisse constat. eo q̃ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oĩes actus ⁊ sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnũ collegit. ⁊ ad vnũ volumẽ redegit. q̃ martyrilogiũ appellauit. Reperit quoq; q̃ singulis diebus plusq; trecenta festa cõcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret̃ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ ꝑceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiũt ꝑceptor. Vir greca latinaq; lingua egregie doct⁹. necnõ ⁊ theologoꝝ pbozumq; sui temporis princeps. bijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyalectica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib⁹. orationes missales atq; alia ecclesiastica officia (gothoꝝ perturbatione deperdita) omnino refecit. atq; eius rogatu carolus gymnasiũ e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci tranſlatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis dñate carolo regendum suscepit. quoniã omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cuꝝ eruditus theologus haberet libros de trinitate cũ questionibus speculũ puuloꝝ. de ecclastico dogmate. de rõne aie ⁊ plres alios libros ad xpianã religionẽ pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine reꝝ gestaꝝ magn⁹ cognomen fuit. ꝓe pipino defuncto regnū accipiēs. regnauit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominādi potestate suscepta regnans annis. xv. Et succedere supstites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille possederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus morit. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym cui berta fuit vngara mr̄. pipinusq; ꝓ cronica vera patet. Is aūt exemplo post pipini obitū aduersus aq̄tanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloq; citius oim opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane eccie pontifex a desiderio longobardoꝝ rege oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quaꝫ si hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et supatis alpibus in thaurinū descendit. atq; cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtriusq; potestate pugnādi prelū cōmisere. In ea pugna supati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiaꝫ cū paucis militibus petit. carolus regē pssecutus in agrū ciānū exercitum ducit. tādeꝫ capit̄ desiderius vna cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc sumnio bñficio carolī ytalia se primū erexit. Carolus aūt ꝓfecto longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū eum tomū reuocabat. qō biennio ⁊ a prefectis eius leniter adnunistratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plūs victi cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. ꝙ apud frācos nullus plenissimā victoriā tomita eoꝝ pfidia ꝓsecutus fuit. Nec palma carolo magno q̄si diuino numine refutata. Igitur ingentē exercitus parat diem dicit. q̄ die ꝑ ripā flumis rheni oēs cōuenāt. magna alacritate suscepta a frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturnitusq;. Tres eīn ⁊ xxx. annos certatū cōstat. Tandē penit⁹ saxones debellati. se suaq; oīa ptāti caroli pmisere. Victis imposite leges vt patrijs cerimonijs. falsisq; dijs posthabitis xp̄iana fidē ꝓfiterētur. Cū vo ea tempestate barbare gētes hispaniā grauī seruitute opp̄ssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim supatis pyrenei iugis in fines hostiū puenit. Exemplo ciuitatis nōnulle spōte deditōem faciūt augusta ⁊ pāpilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli aspnabant̄ vi capte ac prede militib⁹ date sic hispania pene oīs in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim tasilo bauarie dux finitimas gentes solicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloria magnisq; opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia straucrāt bellū suscipe. Constatq; nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit hoim cedes edita maiorq; illata clades ingentē vo hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobilissimū quēq; eo bello absumptū maximā q̄sum auri atq; argenti a francis in gallia transportatā. Cū hic status rex in gallia essz romani aduersus leonē pontificē coniurationē ineūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coronatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus

ROlandus palatin⁹ comes caroli ex sorore nepos. Vir pstans fortitudine incōparabilis ⁊ vtutis ac magnitudinis. cui⁹ forta facta p vniuersum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in gallia reduceret ꝑ pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et plio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo hostiū nō vtute cōmissa anshelmus ⁊ Egibard⁹ summi in bello duces. Rolandus quoq; cecidit. Sūt qui dicāt cū siti nō vulnere pericliratū. qui duces belli tutatis fuit. Paulo autem post ij populi ac eoꝝ reges a carolo domiti. meritas perfidie sue debitasq; penas dedere.

Aldegisius

Tasilo bauarie dux

TAsilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stīmulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gentes sollicitat. būnos. qui ea parte qua bauaria in orientē spectat sibi ꝓfines erant societate ⁊ fedre iūgit. Erat ei ꝓiūx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunaꝫ pūs iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet socerꝝ suū morte miseriorē vitam ducere. Meminē esse preter eū. qui posset ei libertatem vendicare. His mulierbus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Tasilo ꝓterritus tandeꝫ parere constituit ⁊ deditionem fecit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū. aliosq; per multos lectissimos iuuenes.

ALdegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuꝫ magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝓflictus a francis auspicio prefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam miseram in tormentis finiuit.

Linea summoꝝ pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Anno mundi. 6003. Anno xpi. 804.

LEo eius nois tercꝰ papa. arrupio pẽ. pōtifex creatus. Vir q̄dẽ votissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educatꝰ et eruditꝰ disciplina ecclesiastica. vt dignꝰ esset q̄ ceteris anteferret. erat pterea castus. integer. pudicus. factūdꝰ doctoꝝ viroꝝ ita amatoꝝ. vt eos vndequaq; ad se pmꝫs alliceret. Eoꝝq; consuetudine mirū immodū delectaret. pdicationib⁹ q̄s admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā t doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus pbere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq; pontifex vno oīm ꝓsensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cuꝫ pplo t clero pascalis primicerius t cōpulsus pbyteri q̄ vite sordes a supioribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud cde btī siluestri captꝰ. ac pontificali amictu ꝓuatus. Et carnifices debilē viribus pontificē pternētes lingua captus ps illū excecatura. pluribꝰ etiā digitis t incuruis vngulibus q̄; oculoꝝ fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud scī erasmi monasterū in custodia ē babitꝰ. Quo in loco loq̄lam illi t visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnus albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā ꝓduxit. t vinigisū ducem spoletanū psidio accersiuit. ⁊ paucos ibi moratus dies leo ad carolū ꝓperauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in priam exhortatꝰ. Redeunti romā leoni clerus pplusq; romanus ad miliariū vsq; pontē ꝓcessit obuius. Inde venēti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare posset. Exceptū in pncipis apl̄oꝝ basilice atrio carolū. leo cū ad eiꝰ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus cleꝝ t pplum in btī petri basilica ꝓuocauit pōtifex ambone ꝓscenso euāgelia xpī cernuus tenuit t iureiurādo affirmauit se oīm reꝝ q̄ sibi obiiciebāt insontē esse. Erat is dies yduū decembris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dñi inter missaꝝ solennia ad ipas. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex ppli romāi scito pcibusq; carolū impatorē romanoꝝ declaratuꝫ. dyademate vetusto impatoꝝ capitis gestamine coronauit. Tunc pplus romanꝰ q̄ aderat freq̄ntissimꝰ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno t pacifico impatori vita t victoria. sacro inungensq; ꝓfecto balsami oleiq; liq̄mine ad pepinū se conuertit. eiusq; ytalie regē declaratuꝫ pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud scm̄ petꝝ amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. moritꝝ primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit aūt in basilica petri pridie ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

Anno mundi. 6013. Anno xpi. 814.

STephanus quartus. pria romanus. pre iulio. q̄ pontificatu susceptο mēse tercio ad ludouicū impatorē in gallias ꝓficiscitur. q̄ in aurelianis erat. t bonoratissimū ei quoq; obuiā misit. maxime theodolphū aurelianoꝝ epm cū clero. ipe ad primū lapidē ꝓdiens cū maxima veneratione in vrbez introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine t integritatis. vt facile apud oēs scītat] nomē nanciscerer. t vt ferrent ludouicū inūxit atq; coronauit. t cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā rediit secū crucē magni pōderis magneq; estimationis detulit. quā ludouicus sua ipensa beato petro dicauerat. at sanctissimꝰ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAscalis eiꝰ nois primus papa. pria romanꝰ. pre bonoso. nulla interposita ipatoris auctoritate pōtifex creat. hāc obrem vbi pontificatuꝫ iniit. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ eiꝰ reiculpam omnes eius rādit pplo t clero maioꝝ instituta t pacta ꝓuāda. caueret ne deinceps maiestatē lederet. hūc autem steterat. Inito igit pontificatu corpa sanctoꝝ minꝰ religiose tacentia in vrbem cuꝫ maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. t btē cecilie. eoq; loci t ipius virgīnis t eius sponsi valeriani tyburcij maxime martyꝝ. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multasq; basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo pretermisso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo morit. sepeliturq; in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea iperatoꝝ

Carolus cognomento magnus. ꝓ suis eximijs meritis. ac singulari fide ob oim xpianoꝝ libertatē. Cuj paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoꝙ in germania danubio ⁊ salo fluuio. Et hūs aq̄tanīā vasconīā byspanīā pene totam. Et eā ytalie ptem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute adeptā adiunxit. adiecisseteꝙ saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāq; pannoniā. ⁊ vltra danubiū datiā bistriā ⁊ totū liburnoꝝ regnū. Oēs denicꝙ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ptim armis subactas. ptim beneficio allectas in suā ptātem redegit. his tantis opibus. tanꝙ rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ꝫ etiaꝫ p vniuersum orbē ꝓpauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. summu impij dignitatē (posteaꝙ cōstantin⁹ magnus relicta roma ad orientē cesserat ⁊ sublatū impiū trecentis ⁊ triginta annis post augustulū in occidente cessauit) egregia sua vtute occidenti restituit. ⁊ august⁹ appellatus. impator nomē dignitatemꝙ suscepit. Et nō solū vt ꝓmissum ē assentiente ꝫ etiā applaudente pplo romano. atꝙ ita inpauit annis. 14. factus itaꝙ romanoꝝ impator. post amplissimā dignitatē suscepta. cum i gallia redituꝰ iter p hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbez. quā olim magna ex pte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuj summa celebritate restituit. Omneꝙ nobilitatē p oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis mentibus auxit. templis ornauit. Cū reuertisset in gallia exceptus est eius aduētus ab oīb⁹ pplis incredibili honore atꝙ amore. cū bella septem ⁊ quadraginta annis (tot eī regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaꝫ animi. tum etiam ingenij atꝙ consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisꝙ oculis naso paulo eminentiore. forma denicꝙ ⁊ pulcritudine oris adeo eximia. vt decoremi simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cōiunctum. habeb atꝙ in voce splendorem. Et in incessu totoꝙ corporis motu summā dignitatē. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōnibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusꝙ regia erat maximis sumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedicauit. in qō sudariū ⁊ beatissime vginis marie camisiam transmisit. Uez ad eius regias vtutes addidit eloquentia copiāꝙ dicendi ⁊ bonaꝝ artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoꝙ doctissimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ⁊ imperij successorem. Bernardum vo nepotem ytalie regē declarat. Eiꝙ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ⁊ sauū fluuios. Hūs autem ꝓuinciꝫ aquitaniam guasconiā. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāq; pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis posteris non solum francoꝝ regnum. sed etiam impatoꝝ nomen. cum venatuꝫ a regia aquisgrani eēt profectus: domū rediit cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ⁊ senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimo secūdo. ⁊ xpiane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xpianissimi impatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteq̄ e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ⁊ p pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusq; ratione habita filijs filiabus nepotibusq; tum seruis ⁊ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ⁊ vna aurea precipue magnitudinis. quaꝝ vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebaꝫ ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaq; carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte amplitudinis ⁊ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem, ne dum parem habuerit.

Iudeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xp̄i plures sunt conuersi sanguis autem diuino consilio postea montue pallatum. ibidem vsq; in presens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ⁊ gloria habitus est. Carolus imperator hūs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo vo cū seditionibus semp vexaret. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visendus xp̄i sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xp̄i sanguine ob frequentia miracula. qō ⁊ alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius rei certiorem faceret. ⁊ de rebus yraticis vt premissum est.

Anno mūdi. 6023. Anno xpi. 824.

EUgenius eius nominis secūdus papa. pria romanus. pre boemūdo. pascali suffectus. Eius tpe octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium t scali suffectus. Eius tpe octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium t q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter patrū discordias at eugeni⁹ dignitate corpis. t pstā-tia animi insignis. ob hūanitatē t eloquētiā. oīm ꝓsensu tandē obtinuit. q̄ ini-to pōtificatu. spret⁹ reb⁹ oīb⁹ humanis. vl'pot⁹ fortune bonis. ad munificentiā t liberalitatem vsus. Ideo rem frumentariaz curauit. vt nullibi vilius. q̄z rome annona vēderet. ac paupez pupillōz viduaz causas t vitā ita tutatus est. vt ab oīb⁹ merito p̄ paupez diceret. Tandē cū optimus hic pontifex bis ꝙnis ī pontificatu annis q̄tuoz vixisset mortī collacrimātibus oīb⁹. Et suāvicē pot⁹ q̄z morte sanctissimi viri volentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio cozonatū. Eius corp⁹ in basilica petri aplōz p̄ncipis cum omni deuotione sepelitur.

Valentinus papa. pria roman⁹. pre leontio. q̄ apud pascalē t eugenium vi ros sanctissimos. t doctrinā t rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq; ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plericq; omes adolescētes faciūt. ꝙ doctrinā t bñ viuendi normam ex lectione vetez t exemplo sanctoz pontificū sumens. Cūq; tante vtutis t sanctitatis eēt. vt non dū p̄sbiter. ꝙ diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli ma ioz secūdus est habitus. bas ob res oīm consensu pontifex creatus. merit⁹ bo minū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die mo ritur. ac in basilica petri sepelitur. cōq̄rentibus oīb⁹ cū boles sibi morte sblatū esse. quo stante labefactari romana libertas t xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xpi. 834.

GRegozius quartus papa. pria romanus. pre ioanne tituli sancti marci p̄-sbyter. Vir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina t eloquētia p̄ cipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero pplōq; romano nō prius pōti ficatū munus obire voluit. q̄z a legatis Ludouici imperatoris ob eam cām roman missis. q̄ diligenter tantā electōem discusserāt ꝙfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō supbia motus. ꝙ ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura demēs t humanissim⁹ sit habitus. quiq; iura eccīe t dignitatē semp tutatus ē. Qui pontifica tu suscepto. mox corpus. b. gregorij transtulit. atq; eo loci collocauit. vbi nūc ia cet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eodē corpa sebastiani t tyburcij a ci miterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri trasiata fuisse. Insup t roga-tu ludouici imperatoris oīm sanctoz celebritatē kal. nouēbris instituit obseruādaz quā q̄dem cōmemorationē galli t germani p̄mo obseruare ceperūt. eāq; rem ma gnope a rabano monacho theologo insigni carmīibus t ꝓsa laudatā fuisse scri bunt. Post multa aūt bona opa mort⁹ gregozius pontificatus sui anno. xvi. se peliturq; in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

PIpin⁹ caroli fili⁹ natu maioz cū p̄re a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. ix. Vir q̄dem clarissimus nec p̄i vlla in vtute dissimilis. quez pater in vngaros misit. quos cito grauibus plīs fugatos ad deditionē copulit. Eoq; bello cōfecto. ipm in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontifi cis agros turpiter vexabāt. eosq; pdomuit. vt egre se menibus tuerētur inde tbe ate obsedit captaq; vi ciuitas prede simul t incēdio ē subiecta. Ortana exinde t paulo post lucerina in deditōem acceptis. hūc etiā p̄ in venetos sibi falso accusa tos misit t eraclū atq; eqlū imasit ꝓpter qō multe familie nobiliū venetias mi grarūt. q̄bus gestis etiā multis alīs plīs egregie cōfectis mediolanum venīs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex decla ratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus p̄cepit. vt ī oīb⁹ ludouico filio ei⁹ t successori obtparet. Ver carolo mortuo mādat⁹ obseq̄ noluit. q̄busdā ytalicis epis t seditiosis ciuib⁹ instigātib⁹ ab ipio oīno defecit. Et citates ac pplos ī sua vba iurare coegit. Et cū rescisset ipator. cā in q̄etu ꝓposita. nepotē lese maiestat⁹ crimie dānatū. hostē iudicauit. Exinō copijs coact⁹ galliaq; germanie t baioari oz̄ puicie ī ytaliā duxit. Reb⁹ āt ytalie breui pacatis ipator nobiles ytalicos p ditionis q̄uictos iugulari iussit. Bernardū aūt t si illico ad impator⁹ aduētuz ar mis deposit⁹ ad misericordiam ꝓfugerat. Et simul epos ī franciā pduxit. Et q̄e tu iteq; sup iudicio aq̄sgranū. habito gladio trucidatus. Epi vo synodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea summoz pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

Gregozius quartus

Ludouicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū impator. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperū suscipiens. impetrauit cuz lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū pzem obisse renūciatum est. qui aquisgranū repetens delatas legationes q̄s ad genitorē venerant primo audiuit. deinde pincialiū celebrato cōuentu. ea que romanoz imperio ⁊ francozuz regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationū aūt primarias fuit leonis cōstantinopolitani impatoris. qui michaeli p id tēpus suffectus erat. vbi innouata fuerūt federa. primā exinde ex peditionē bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit vo hiems cum id pelagus glacie cōcretum erat. qō cum imperator rexq; intellexissent. medio ferme hyeme berētes itinere ad padebzunaz saxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq; tam hyeme media quū esset allatum ex ytalia romanoz primores in leonis pape mortem cōiurasse. imperator regē in ytaliā ire iussit curatuz. ne quid detrimēti regnū ytalie pateret. Ingressus romā bernardus rex illico in graue piculosumq; morbum incidit. res romanas p gerardū comites composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q̄; creatus erat mense in francia accedēs ludouicū impatorem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate insignuit. Qui impio suscepto cōtra guascones grauissima bella cōmisit. tandem eos in suā potestatē redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Datus tuendis danoz regibus negociū impatori fuit. q̄ saxonū obbuabant limitē. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ⁊ gotfredi filijs cōflixerūt. illisq; prelio fusis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus variis in locis bene gestis ludouicus imperator conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cōposi-

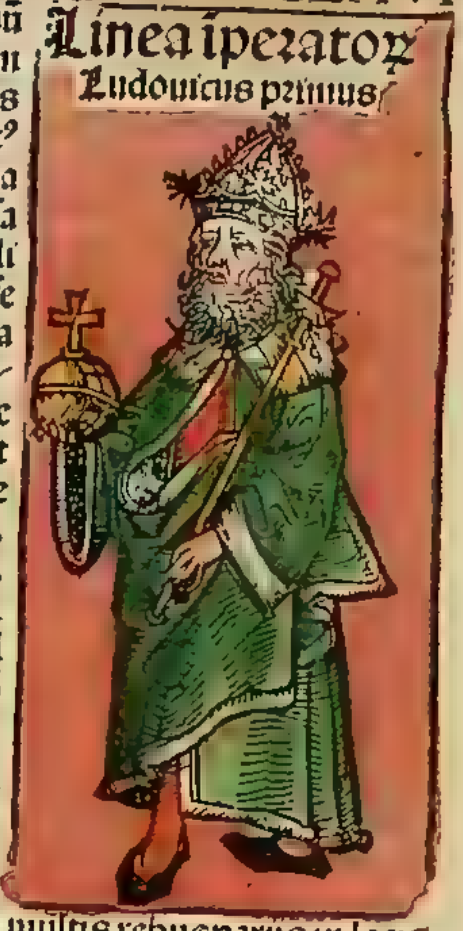

tis. Lotharū primogenitum imperij consortem declarauit. pipinusq; tūc secūdus filius aquitanie. Et lu-
nij quozūdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonensis ⁊ aurelianēsis
episcopi impatori vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britānia ad alios motus se
ppararet ⁊ in andegauis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se impator. Eo cum venisset oīa reperit
rat. longo confectam morbo amisit. Lotharū postea filiū in demoztui bernardi locum ytalie regem dedit.
quē romani a pascali pontifice populoq; romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctū co-
ronatūq; regem ytalie primo. ⁊ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi impatoz inge-
nij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq; adeo vt quatuoz romani pontifices quos viginti septez
annoz illius imperij tempoza habuerūt. adiumento nūq; caruerint. quo in romanoz psecutionibus sepe
numero indiguerūt. Ludouicus quoq; bulgaros post petitam impetratamq; pacem pannoniozū limites
ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vo ytalia
pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomē fuit) natu minimum
fratribus ceteris oīnibus preferret. Inuidia stimulatus ludouicū in custodia recluſit. Hez eodem anno in-
ter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandē michael ipe impator grecus primo ⁊ bre-
ui post gregoz⁹ pōtifex. ⁊ ludouic⁹ īpator eodez ferme mēse. die obiēt. ipe ī bti arnolphi basilica sepelit.

Mauri hijs tpib⁹ in sicilia classe delati extēsione facta late incēdia cōmiserūt. delata i sicilia classis vene
n⁹ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci cuāgeliste corp⁹ a q̄b⁹ mercatozib⁹ ex alexādria venetias delatū ē ta-
li ordine id factū recēsent. sacerdotes. pmissionib⁹ mercatoz ducti capsa q̄ sctū p̄uabat corp⁹ apta. illō spoz
te iposuerī q̄ mercatoz sui cōmeatū ad naues pferre ꝓsueuerāt. Tūc pati ad id astutiozes vestitu sordidissi-
mi colones sportā olerib⁹ porcinisq; carnib⁹ supiect⁹ plenā medio foro tocabūdi pgebāt. obuiauerūt a sar
racenis portozij exactozes. porcinisq; carnibus q̄b⁹ machometici supstitōe vesci ꝓhibēt. ideoq; visu quo
q; abhozrēt. inter olera reptis canzir q̄d porcus eoz ligua ē sportā ad nauim ferri pmiserī. inde p oliuēsem
portū corp⁹ ī vrbē puexerī. q̄ āno ⁊ seqnti eccia q̄ nūc extat sctī marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc sena-
tus venetus, marci ymaginē tanq; vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione german⁹ abbas fuldens postea magūtin⁹ archiep̄s theolog⁹ q̄dem
p̄clarissim⁹ ac īsignis poeta. p h̄ tps. in ꝓsa ⁊ carmine
plimū valuit q̄ ex īgenij sui magnitudie mltos edidit
libros p̄cipue op⁹ mirādū ō laudib⁹ sctē crucis ꝓmētat⁹
ē idē libru palipomenō ⁊ Machabeoz būit cc̄ pmiōes
satis elegantes ad pplium potissimū in celebritate oīm
sanctoz. Sedituq; annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

Strab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētissim⁹ gall⁹ ⁊ ꝓmēta
tor diligētissim⁹. rabani p̄dcī auditor. p h̄ q̄s tpa
ipso preceptore suo inferior non fuit. qui in libros bi-
blie pplere cōmentatus est. Scripsitq; de officijs ec-
clesie ad ludouicū impatorem ⁊ multa alia.

Anno mūdi.6043. Anno xpi.844.

SErgius eius nominis secūdus papa.pīa romanus. pīe Sergio e regio Sne quarta.post Gregoriū pontificatū inīt. Hic cū prius os porci vocare tur ob turpitudinē nominis.mutare vocabulū coactus ē. t cognomentū sergij nomen assumpsit. Eamq; ꝓsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus.vt q̄ pontifices crearētur.suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licz ab oībus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. neq; a maioribus suis degenerasse.adiuuantibus eius p̄clare ingeniū Leone tercio.Stephano q̄rto.Eugenio secūdo.t Gregorio q̄rto.sub quoꝝ moribus t doctrina [illegible]uirit.vt solus mortuo Gregorio dignus baberet.q̄ pontificū munus obiret. Hic itaq; pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicā sanctoꝝ siluestri t martini vetustate collapsam restituit. In easq; mīta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit t a fundamētis ad ipius basilice latus in honore petri t pauli monasteriū vbi cōtinuō res diuina agebaf. Romani quoq; tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xpi vicariū t vnicū p̄ie parentē predicabāt. Denū re ecclesiastica bene ac integre gubernata.tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq; in basilica petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus.xv.

LEo q̄rtus papa.p̄ia roman⁹.p̄ie rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit ac merito q̄dez: vir eīn fuit in oīni vita priuata etiā religione.innocentia.pietate.humanitate.gratia.liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue īsignis. Eius gesta p̄clara si cūcta conscriberent volumīnis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius sanctissimi viri oꝝonibus deū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duꝝ onusti preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu scdilia ī vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hīc quoq; tante sanctitatis fuisse constat.vt basiliscū serpentē(quē latine regulū appellant) suis oꝝonibus e fornice sancte lucie vginis ī orphea expulerit. Eius alitu t veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuꝝ illud signo crucis extinxit qō diu p tomos saxonū t longobardoꝝ vagatū.diui petri basilice approꝑinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis.postea vt festus celebratus est. Restituit quoq; vrbis mēnia t portas vetustate collapsas.ad hecꝝo.xv.turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq; diligentia corpa sanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ inuenit. Eoꝝq; tēplū in splendidiorē formaꝫ instaurauit. sctos ipsos sub altari collocauit t alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q; diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosq; aduentabant. Ipe illico q̄ nāta potuit manu hostiū ꝓficiscit.suosq; ꝓmo ad colonem adhortatus oꝝonem habuit. Deus cui⁹ dextera btōꝝ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit ꝛc. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supant fuganturq;.inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit. Leoninaq; vrbez de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret eccīam btī petri leui incursione spoliare.hāc autez vrbē p̄mo pōtificatus sui āno inchoatū denū sexto absoluit. Ex manubijs vo sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de eccia dei.deq; vrbe roma.ac noīe xpiano meritus. moritur octauo pōtificatus sui octauo.mēse tercio.die.vi.xvi.kal.augusti. Sepeliturq; in basilica petri. vacat tum sedes mensibus duobus diebus quindecim.

IOannes anglicus(t vt ferūt) ex mogūcia oriundus.malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus enīm sexū cū femina esset adolescens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiscit. Ibiq; p̄ceptores bonos. Legendo aūt t disputādo docte t acute tātū boni moris [illegible] et, membra, cretie t auctis sibi cōparauit. vt mortuo leone ī trē tulisset.tandē cū ad Lateranēsem basilicā ꝓficisceret intra theatrū(qō colloseū vocāt) a neronis colloso vno.diebus q̄tuor.sine vllo honore sepelit. Fūt q̄ hec duo scribāt pontificē ipm qñ ad lateranensem basilicam ꝓficiscit.detestandi facinoris causa.t viā illā ꝓsulto declinare. Et eiusdē vitandi erroris cā dū primo in sede petri collocatur ad eam rem perforata.genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

OHedolphus aurelianensis episcopus.vir genere scientiaq; ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis temporibus in p̄cio exīs apud ludouicū impatorē falso accusat⁹.t carceri mācipat⁹.vbi insignia edidit monumenta.precipue versus illos(qui in ramis palmarum ante fores ecclesiarū cantantur)cōposuit videlicet Gloria laus t honor tibi xpe redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere.dū episcopus illos decantari faceret.impator ludouicus demolitus est. Et optimū t insontem epm absoluit t ad suū epatum cum gloria remisit.

Linea summoꝝ pontificum

Lotharius Ludouici predicti impatoris filius. post pẽm impauit cũ ludouico filio. quem inupũ cõsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanũ obtinuit imperiũ. Ludouico aũt vix dũ ad sepulturã apud trecenses elato. tres ipius defuncti impatoris fres lotharius. ludouicus ⁊ carolus ob regni ytalie successionem vehemẽtissimis inter se odijs exarserũt. ⁊ illico armis correptis. maioribus contenderũt motibus omniũ. quos post cathelamicũ cũ athila prelium gallie senserũt. Namq; in antisiodorẽsi agro apud fontanicus coactis copijs. quas vnusquisq; eor summis conatibus ducere potuit. pliũ est cõmissum. In quo (vt scriptores tradũt) stragẽ francor gẽtis quãta nusq; alias fuisse factam. Licet aũt ludouicus caroluscq; supiores euaserint eorũ tamen sicut ⁊ lotharij vires adeo imminũt. vt finũ ab extrenus tuendor facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharius cũ fracto lacerocq; exercitu suo. adq; grauũ. se recepit. Cuiq; insecuti fres illo item oppido disturbarũt. qui vxorem et filios secũ rapiens p lugdunũ viennã delatus copias repauit. Tam multis inde ytalie galliar ⁊ germanie prouincijs. ac vrbiũ ⁊ optimatũ legatõibus pulsatus sunt ipi fratres. vt induciãs cõsenserint. p quar occasione de pace ⁊ pateme hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia qdam iussu sergij. pfecti sunt. inter quos georgius archiepus rauẽnas primus est habitus. qui cum secũdo prelio apud lotharũ componẽde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicũ ⁊ carolũ inclinasset. totum comitatũ in prelio amittens. Eo cũ cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga. plapsus est. Atuero ij cõmuniẽ totius regni calamitatẽ ⁊ interitũ miserati fedra pacis in hunc modum incũt. vt carolus caluus occidẽtalis paterni regni ptes a brittãnico occeano vsq; ad mosam fluuium. In qua parte regni francor maneret nomẽ possideret. ludouico cederet oĩes germanie terrani vsq; rheni fluenta. ⁊ trãsrhenũ qcunq; genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet ⁊ ytaliã. ac prouincã galliar romanã q olim narbonensis dicta. Cũ ea galliar item pticula scaldũ inter ⁊ rhodanũ fluuios. que acceptum tũc ab eius impatoris subiectione nũc etiã seruat lotharingie nomen. Rebus aũt ita cõpositis lotharius ludouicũ filiũ quem regni socium asciuerat pfecit. Eo demq; anno q a fontenenticio prelio quintusdecimus lotharium impatorem abdicasse se imperio ⁊ monasticũ induisse habitũ historici tradũt. Per qđ tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cũ regnũ inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicũ impatorẽ. nõ ita multo post vitam cum morte mutauit.

Linea iperator

Lotharius

Seuerũt ⁊ tũc gallie sicut ⁊ ytalia cũ sarracenis. quantũ mali impatoris lotharij ⁊ fratr discordia attulit rebus suis. Nãq; normãni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorũ rege p ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniã omnẽ deuastarũt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs beria ab illis insula. aliquotq; monasteria sunt cremata. Exinde normãni p galliã longe lateq; vagati burdegalam sanctonam engolisimã parisios thuronũ nouiomagũ aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu morari trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

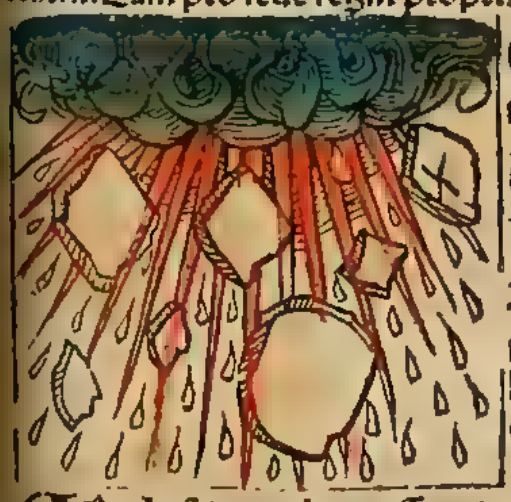

Grandinẽ mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidisse tradũt que pecora multa. ⁊ nõnullos homines interemit. Visa ẽ tũc in ipis grandinibus granũ durissimũ mire longitudinis.

Terre quoq; motus ytaliam cõcussit. Inde incertis locis vrbes ⁊ mõtes corruerũt.

Locuste insuper innumerabiles sex alas habentes ⁊ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrã opierũt. herbas segetes ⁊ arbores ac vniuersa viriditatẽ hũtia deuastarũt. Tandẽ piecte in mare ⁊ ad littora in terrã eiecte. secuta ẽ magna putrefactio. Et inde mortalitatẽ magnã. aerẽ inficiẽtes generalẽq; hoim interitũ suscitarũt. Anno quoq; lotharij impij secũdo apparuit cometes.

Apud ostiam vrbem affris iter in ytaliã redeũtibus prospe pugnarũt romani. Verũ sarracent exinde ad ytaliã oram flectẽtes anchonã vi captã spoliatãq; incenderũt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quã ppli fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte mauror manus impias euasere.

Adeulphus rex

Adeulphus anglor rex vir qđq xpianissim⁹ ⁊ romane ecclie deuotissim⁹. circa illa tpa pmo totius anglie monarchiã tenuit. regnũ accipiens. regnauit annis. vij. romã perrexit. q inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam ro. eccie tributariã fecit. Volunt nãq; vt singulorum⁹ qtannis singulos argẽteos eccie ⁊ sancto Petro tributum persoluerent.

Eadmũdus rex

Adimũd⁹ postea ãglor rex. vir qdẽ fligiõe ⁊ sctitate pcipu⁹. q cũ cẽt acerrim⁹ xpiane fligionis defensor. mlta bella ꝺ danos infideles gessit tãdem supatus martyrio coronatus. Eius caput ab scisum lupus seuus illesum seruauit.

Linea summoꝝ pontificum

BEnedictus tercius papa. patria romanus. pīe petro. Is ob vite sanctita/tem. merito benedictus appellatus ē. t rez diuinarū grām. sub gregorio eīn militans cū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mor tuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaqz in eius electione oēs tanqz ad vnicū t benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decer/nunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaqz dignū esse. q̄ tante sedi pficeret dicebat. Sed oībus acclamantibus t eius electōem approbā-tib⁹ inuit⁹ pōtificū mun⁹ suscipiens. in atriuz lateranense pduc. t in sede pe-tri collocat. inde in equo albo sedens ad ecclīam sancte marie ad pīsepe ductus ieiunijs triduo t oꝛonibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte t ecclesiaz suam integre gubernare. Certū tū rhodoaldi portuēsis epi factōem secuti. ana-stasiū a leone pontificatu deiectum pferre conati fuerant. q cognito errore veni/am petentes bominē sanctissimū de moꝛe adoꝛarūt. Idem fecere t ludouici im/peratoꝛis legati. ad pfirmandam cleri ac populi electōez romā missi. tante eīn mansuetudinis fuit. tante dignitatis coꝛpe t animo. vt tam in mgratu constitu tus qz in vita priuata oībus carus t gratus videret. multas ecclesias vetusta te collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbis tantū q re ipa comprobauit. sa-cerdotuz eīn funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas t pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū coꝛpus ante foꝛes ecclie bea ti petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim vo dies. xv. epatus vacat.

¶ Anno mundi. 6065. ¶ Anno xpi. 864.

NIcolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene t sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vo diaconus a leone creatur. qui benedicti coꝛpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias t oꝛones in basilica sancti dyo nisij pontificem licet absentem creant. t fugientē in vaticanū. cōq̄situm in atriū lateranense perduxerunt. t nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de moꝛe pontifica coꝛona. multa cum ludoui co cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū pti nentia. Et postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impatoꝛ legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioan nem archiepm rauennatem ad sedem apostolicam. pter obiecta crimina recu-santem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xpi litteris t sanis admonitionibus conuertit. t eis epos t pbiteros dedit. Pacem inter lu douicum t beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente t appro/bante multa instituit. que in coꝛpoꝛe iuris inserta sunt. Hic demū in oī genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moꝛitur Et ante foꝛes basilice beati petri ex testamento ad pdecessoꝛis sui exemplum se pelitur. Sunt qui scribant post moꝛtem eius annis plurimis sedem vacasse.

HAdrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familia ris fuit. Vir quidem optimus liberalisqz ac in pauperes maxime munificus. Hac t alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim oēs vnicum ha drianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus impera-toꝛ confestim legatos romam misit. t huiusmodi electionem approbans romanos admoduz laudauit. q̄ summū pontificem sancte t integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuz adept⁹ omnia que ad honoꝛem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoꝛitate. tum sua tū maioꝝ vnū quemqz ad bene beateqz viuendum coboꝛtatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs t potētia sus t restitutus ignatius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoqz rogatus. vt virum vita t doctrina in-signem in puinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos misit. q̄quā bulgari a constantinopolita/nis coꝛrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese oībus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obijciens. cum moꝛtuo ludouico carolum filium inūcturus esset moꝛitur: pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Ludouicus eius nois secūdus. pē lothario defuncto. anno salutis octingēsimo quinq̄gesimosexto. impauit solus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē iunctus fuerat. Nam lotharij ludouicū filiū quē regni socium vt pre missum est, asciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit dro gonem metensem epm atq; alios viros ecclesiasticos prudentia t auctoritate dignos. quoꝝ consilijs vteret. Is aūt adolescens nimia felicitate elatus. qua cūq; iter fecit cedibus oīa t rapinis vastat. incendit, t diruit. Uez cū vrbi ap propinquasset. eiq; obuiā honoris causa romani ciues obuiā p̄diissent. depositis feritate illa gallica mitior esse cepit. q; ei p̄ter sententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt exquo venerat die. videntibus oīm q̄ aderāt ludouicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templū q; beati petri ingressi. pontifex ipm augustū declarans. imperij corona eum coronauit. atq; q̄cq̄d honesti postulasset (quoties ab vrbe discederet) facile cōcessit. Cesar itaq; t augustus declaratus t coronatus. statim romā egrediens pacato agmine papiā cōcessit. vbi t deinceps omnē vitā suā romā eūdo t redeūdo cōmunit. Eius quoq; diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanoꝝ regionē deuastabant. in quos impator ludouicus copijs illico vndecūq; cōtractis lotharij frem in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingressus ytaliā cū inique t enormiter iret. tū ex caloꝛe. tū morsibus araneaꝝ de gente sua p multos amisit. Ipse vo lotharius in via morbo corrept⁹ apud placentiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo babita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus impator aquisgrani pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus suauissimus imperator vltimū diem clausit anno impij sui vt supra.

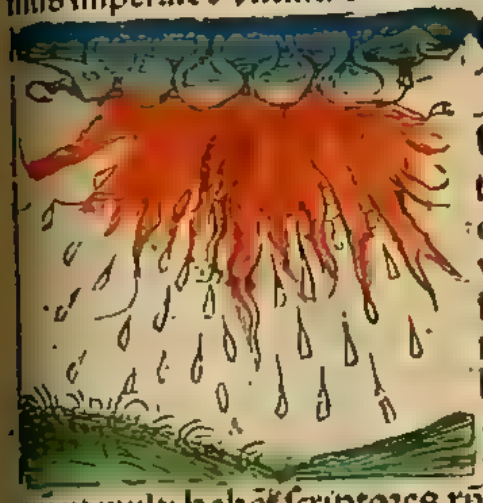

Sanguinē tpibus ludouici impatoris p tres dies ac noctes pluisse historici scribūt apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

Tyberis quoq; fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō nisi linthribus de vico ad vicū transire liceret. Nā t ecclesiā sancti Laurētij in lucina. t monasteriū bti siluestri. t totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā t ad auentinū ducit ita occupauerat vt instare diluuiū vulgo putarū sit hac inundatione t multe domus euerse sunt. t plures arbores euulse. t sata passim disiecta. Hecq; hoc semel eo anno. Sitez decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius deplorare pontifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij t pietatis in suos omisit.

Bulgaria his temporib⁹ lis t admonitionibus Nicolai pape ad fidē xpi venies cui⁹ rex cū oīi potencia cōuersus ē. Uez nō quidē tūc primū vt multi habēt scriptores xpiani sunt effecti. Sed cū longo prius tpe scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperūt. Eoꝝq; rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Eucropilus Balmacie rex. subditaq; illi sclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xpi fidem sunt cōuersi. Pontifex autē epos atq; psbiteros (vt premissum ē) destinauit. q̄ pulso inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipe in errore bulgaros oēs detinebat. Noꝝ nāq; rex tante fuit pfectionis t sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitū suscipiēs. cū ideꝝ filius corrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei succesus. dignitatē reassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq; eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Iuniorecq; filio in regno collocato rursum monachi habitū resumpsit. Eo īm mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanoꝝ sacerdotū donis t pollicitatōibus corrupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditiones malox icendia inter grecos t latinos multa suscitarūt. Facta est aūt p id tpis regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membroꝝ noia. etate etiam nra in vsu habent. Siquidē vetusti nois dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedonia: ab occasu histria: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannonia habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalmacie huc histriam vsq; croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vsq; croaciā rubeā. Et versus montana a flumine drino trans ipm flumē macedoniam vsq; rasciam t citra flumē bosnam. rassiaq; t bosna pro regni croacie regionibus habentur.

Circa p eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea oīi sunt potiti: q̄ ps maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū vtentes tenuerūt: vel desertas fugientib⁹ habitatoribus incēderunt: aliisq; tamē tūc i locis res xpianis p̄spere succedebant.

Dacem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū impatorē t andalisiū beneuētanū ducē composuit. Is cū uctis sibi cāpanis t lucanis atq; samnitib⁹: t vana grecoꝝ spe subleuatus a ludouico impatore rebellās illius fines hostis ingredit: cui ludouicus repugnās ipm beneuenti tandem obsidet: donec in dā noꝝ refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: ueꝝ aliquāto post andalisius p fraudē impatorē necare procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

Sunt q̄ scribāt btm cyrillū ex chersona p̄ti sci clemētis corp⁹ romā tū deutlisse. Idcq; i eccia hijs tpibus sci clemētis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

Arioldum quoq; regem danoꝝ cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui īpator fristam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

IOannes octauus papa. pīa romanus. pīe gnō. initio pōtificatus sui. Carolū qui tū romā venerat impatorē accepit. postea in discordia a roma nis in vincula conīcit. Hāc obrem nō ita multo post adiuuantibus dbusdā amicis e vinculis plapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frācias cōfugit. vbi p annū immoratus. t regē inūxit. Et cōtrouersias qsdam inter eccīasticos ortas fustulit. Hīc abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo t multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt epūs datus ē. vex cū ytalia a sarracenis vastaret. Cūq; ia montis casini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus adiuuantib us principibus xpianis agarenox magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū pterea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit. terauscq; carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberet. t ad sacros ordines nullatenus admitteret. Hīc sane ita vtraq; lingua doct⁹. vt e greco in latinū t septimā vniuersalem sydodū. t hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctox caroli gratia in latinū eleganter t docte transtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morit. t in basilica petri sepelitur. Hītā quoq; gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

MArtinus secūdus natione gallus. pīe palūbo. post ioannez pontificatum inīt. Sunt q hūc martinū vocent. martinus itaq;. cui⁹ vita ideo breuior ē qz breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ci in vincula piecto auffugere necesse fuerit. Martinus aūtē malis artibus pontificatū adeptus breui morit. annū cīm t menses qnq; tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

HAdrianus tercius papa. pīa romanus. pīe Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūq; retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaret. qō qdem institutū a nicolao pmo temptatū potius qz inchoatum dr. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q clerus pplusq; romanus magnas spem cōceperat. ob eius vtutē t magnitudinē animi. anno primo t mense secūdo pontificatus sui meuit. Sepelituroq; in basilica petri collacrimātibus oībus t ingemiscentibns tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

STephanus hui⁹ nois qnt⁹ papa. pīa roman⁹. ex via lata. pīe hadriano. pōtificatū inīt eo tpe quo normāni adiūctis decis vastarūt Galliam. Hic itaq; quoadurxit in multa perturbatōne normānox hunox ac ytalicox semper fuit. p multox virox illustriū in tanta rex pturbatione t qz maxime sctitate Lutprandi ticinensis eccīe diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabat. Quox vita t moribus ita xpiana fides inoleuit. vt t monasteria multa t sacella magnis sumptibus in vtraq; gallia sint cōdita. Morit autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat hī sedes diebus quinq;.

Synodus quinta Constantinopolis

SYnod⁹ qnta apō cōstātinopoli fieri curauit iobes. viij. pōtifex rōnus. q faciens grecox cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbat. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti t tres sup octoginta pres fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xpiane articulis ea p fuerit synodus canonū libri dnt. Hz qd nobis constat nulla grecos inter t latinos secuta ē federx ppositio. p quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eode ei āno illi creta īsula egressi dalmacie ozam īuaserūt. t nō solū exposita mari loca. p fetā plerisq; i loci extēsione mediterranea vexārt. q gdū vsq; dlati oppugnata diu vrbe iō nō sunt potiti. qx veneti vicine vrbis piculo excitati laborātib⁹ pfidiū attulerīt. t fugatos ide sarracēos mari qz supo expulerīt. Jō basili⁹ ipator pstātinopolitan⁹ vrsum dnce venetū. ptbospatariū ipiales declaruerit. q. xij. cāpanas magni poderis

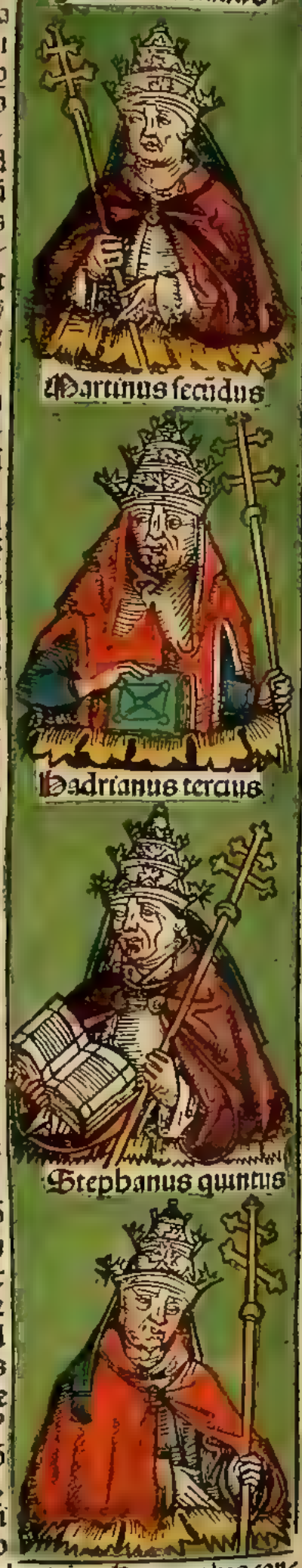

ımpatori dono misit. eas primas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea iperatoꝝ

Carolus secūdus

Carolus tercius

CArolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū p ḡn ꝯ ptinuos gessit ānos. ⁊ ꝺserere nō audedat. veritus ne cū in normānos duce re cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neqret. Carolus aūt interea bo memoio britonū duce primo. ⁊ postea crispoio ei⁹ filio supans occisisq; britan nia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frācīā cum exercitu ē in gressus. Per qō etiā tps alter ei⁹ frater baioariox ⁊ germanox rex i frāckforō. obijt. Implicitū tūc recipiendax frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse ro/ manū imperiū. ⁊ regno germanie sua imposuisse p̄sidia magis cōfuse ac nude tradi ab oibus. apud oēs tñ scriptores constat qō carolus caluus impatoris noīe assumpto romā se cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in francīā rediit. cōpositisq; illic rebus. romā ē reuersus interea carolomā nus ⁊ c..olus. ꝺ ex ꝺfuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oibus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliaz aduersus patruū ducere ꝓstituerant. moueranteq; signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Cleronam eo ꝓsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepo/ tes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare ce/ pisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) ꝺedit mortuus ē. Ea caroli caluī morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filio cui balbo coguomē fuit frācie regi vt impator ꝺclararet studuit. Cōtra vo nul li ex nobilitate romana carolū tercīū germanie regem. qui vt ostendimus cū ca/ rolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiu uarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Illevo fuga. plapsus vt p̄missus ē. ad ludouicū balbū regē in francīā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuz regez amicissimē ex more inūxisset. romā a carolo tercō impatore vocatus rediit. eiq; inūctum imperij ꝺyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissim⁹ ac ꝺuotissimus. multa monasteria atq; eccias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dñi octingentesimo octuagesimo primo. hic gallie ⁊ germanie rex ꝺ alemanīā p portione accepat. In ytaliam moues ex/ ercitū. totaq; longobardia in ꝺditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liber⁹ vi/ uere liceret imp̄ij corona ꝺnatus. August⁹ appellat⁹ ē. Cū eīm ludouicus duobus ānis imperasset. ⁊ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ⁊ solus impauit annis. x. ꝺ imperij ꝺyademate insignit⁹. ꝓfe ctus in normānos copias ꝺuxit. ꝺ franciā ⁊ lotharingiā infestabāt rapinis ⁊ incendijs. compta eīm morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliaz vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena ꝺni ꝓuinciā adiacentez igne ꝺuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū pa/ ternū a normānis liberaret. ꝺ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus ⁊ frisonib⁹ alemanis ac thuringis ꝺ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitq; vt rothifredus coz rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem imperator de baptismatis fontib⁹ leuauit. Sūt ꝺ scribāt stephani q̄nti pontifex tpe carolo cognomēto grossum ꝺ iam annis. xij. impauerat. ptāte ꝺiectus ab optimatibus suis fuisse. ob segnitiē corpis ⁊ ingenij tarditate. in locūq; eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seq̄nti ludouicus fil⁹ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti ꝺyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori ꝺ ꝺfuncto carolox solus superesse videbaf subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne ꝺuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

EMpib⁹ caroli caluī comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Neq; tante opulentie ac neīs. eo tpe erat sicut nūc cernif. ꝺ a forestarijs regis frācox regebaf. quox lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus sō pi/ pino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerīt nec tūc comites dicebāf. Balduin⁹ aūt fil⁹ audacri ra puit iudith fillā caroli calui ꝓpter qō ab oi eccia'cōsensu epox excōicat⁹ ē ex iussu caroli. Inde epox ⁊ opti/ matū suox ꝓsilio recōciliatus. carolus impator balduino ⁊ iudith flandriam ꝺdit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

IOannes Scot⁹ vir ꝓspicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ i diuīs scpturis eruditissimus. apō carolū pdcm. mīro i pcio fuit. Is ex scotia ꝓuincia i frāciā ad carolū veniēs. ipi⁹ ip̄ator⁊ iussu ⁊ rogatu hie/ rarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōpo/ suit ⁊ libz ō nature diuisiōc. ꝺnū m ūificētia elfredi al lect⁹ venit i āgliā et apō mōsteriū melberiēse a discipul ꝙs vocebat stilus ꝓfossus morte ꝓtulit. ⁊ martyriū. Li ber ei⁹ ō eucharistia postea i vcellēsi synodo a leone no no celebrata dānat⁹ ē. fecit ⁊ comētare i hierarchiā.

Anastasius

ANastasi⁹ eccie ro. bibliothecari⁹ eo tpe vtraq; lin/ gua plīmū erudit⁹ i pcio hit⁹. septimā vlem sino dū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac niītas scox vitas caroli i/ pator⁊ pōcl gīa i latinū trāstulit. ⁊ pla elegāter ꝓposuit

Anno mūdi. 6095. Anno xpi. 894.

FOrmosus papa post stephanū pontifex creatur. Hic portuensis epūs ali-
qñ ioānis pontificis seueritatem veritus. epātum suū deserens in gallias
auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veni-
ens oñi ecclastica dignitate priuat. pphana indumēta simul cū moribus affu-
mens. Sunt q̄ arbitrāntur hoc tō formoso accidisse. q̄ eius cōiuratōnis cōscius
t auctor fuerit. qua ioannes captus t in vincula cōiectus est. hac itaq̄ cōmme
-lita motus formosus ab vrbe discedens iureurādo affirmauit se nūq̄ postea vl
-la motus formosus ab vrbe discedens iureurādo affirmauit se nūq̄ postea vl
romā vel ad epātū rediturus. At vero marinus pontifex ioannis successor. ho-
minē postea iuramento solutū in patriā t pristinā dignitatē restituit. vñ ad pō
tificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ēdicentibus q̄busdam
assumitur. Qui statim intro magistratu. eccliam. b. petri principis apl̄orū leui
pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto moritur. Va-
cat tum sedes diebus duobus.

BIbliothecarius lateranēsis viginti unius summor̄ pontificū. q̄ p eos fu-
erūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patriaq̄
pontificū illor̄ nomina. t quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus
vel diebus ponat. ceteriq̄ scriptores t si de gestis rebus. pulcriꝰ vñ origine
habent. aliqua t aliq̄n vana t supflua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū ro
manosq̄ pōtifices ex scriptor̄ aridita-te facētes. āno. ad. lx. p quos dicti pōti-
fices vixerūt altiusculle repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt
vna cū industria imperator̄ simul etiā pontificū virtus t integritas defecerit. q̄ q̄
dem tempa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant
esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. p̄cipue aūt hñ octo seq̄n-
tes pontifices breui tpe sederūt. varijsq̄ cōtentionibus agitati. Nā stephanus
ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis du
obus digitis iuxta in tyberim p̄jci mandauit. Rursus theodoricus acta ste-
phani reprobās. formosi approbauit. Seq̄nteq̄ pauca laude digna facti tarūt

BOnifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pō-
tifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus
eñ alij minus quidā temp̄s hūc ascribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc di
ebus tantūmō sex t .xx. in pontificatu vixisse. hoc factū historie in quib⁹ nul-
la vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vo in basilica petri sepelit.

STephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus
pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim ei⁹
decreta abrogauerit. res gestas rescinderit. Licet quidam scribant ip̄m stephanū
episcopatum anagnie a formoso consecratum fuisse. Referuntq̄ stephanū tanta
rabie desensse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali
habitum spoliatum. Indutumq̄ seculari. sepulture laicor̄ mandauerit. absciss
-is tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus in
consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimq̄ proiecis. q̄ vt ipe dicebat con
tra ius sacramēti romā t sacerdotiū repetiisset. quo a Ioanne octauo iure spo-
liatus fuerat. Magna fuit hec cōtroversia t pessimi exempli. cuz postea fere sp
seruata hec consuetudo sit. vt acta prior̄ pontificum sequentes aut infringerēt.
aut oñino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio moritur.
Sedes aūt ex eius morte nbus diebus tum vacat.

ROmanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambi-
tione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificum munus obti-
nuit. sed de more petri pontificatum iniit. Stephani tamen pontificis decreta t
acta. statim improbat abrogatq̄. Horum nempe pontificuz intentio atq̄ virt⁹
tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē hu
ius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demo-
ritur.

THeodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia se-
ditiosor̄ sequitur. Nam t formosi acta restituit. et eius sectatores in pre-
cio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. Hic isto p
pter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em̄ Theodorus vigesi-
mo sui pontificatus die moritur.

NOrmannia. que est gallorum regni pars. a normānis nuptūe ad fidē cō-
uersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt
quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Norwegia in galliā
descendisse. Hi nanq̄ vna cum danis per galliam igne ferroq̄ debachantes a
carolo multis prelijs attriti coacti sunt fidez xpi accipere. partemq̄ gallie illis
ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. t hodie normādia dicit.
Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent.
Ille vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotifredū regem
duces plura bella gesserūt.

Arnulphus septimus galloꝝ impator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. eū formosus pontifex a pscātibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo q̄dem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeq; romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronat⁹ in franciā rediit. hic primo sumptis armis strennue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū dānis alias danis p. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā q̄ theutonicū reguū dicebat. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. t lothoringiā rexit. frāciam vo oddo saxoniā ducis fili⁹ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Hic postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. q̄n eo in fastidio t cruciatu vitam apud ottīg in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstrat i cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francoꝝ imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postq̄ felicibus t cum multis europe principijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat impare. Si quis vero eius tpis gestas res. t vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūt annos cōparabit. pfecto intelliget. nulla vnq̄ tempora sibimmicē magis fuisse cōtraria. vt quēadmodū afflictas laceratam. t oīnibus bonis sub exarchoꝝ a constantinopoli missoꝝ tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli t q̄si oīm eius successoꝝ magnificentia bonitas liberalitasq; erexit instauauitq;. ita p eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus diffidentes. inter se latini nominis p̄cipes. t incursantes barbari ac externi. eam p̄demodū ad desolatōem interituq; p̄duxerit. efficiteq; hoꝝ tēpoꝝ ma lignitas. vt oīnis fere scriptoꝝ diligentia cessauerit.

Linea īperatoꝝ

Arnulphus

Hūni gēs scithyca. q̄ supioꝝ⁹ diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius i itinere sedes cepit. quā ad ꝓsanguineos. vngaros. pānonias incolētes peruenit. p̄ualuitq; ea immitior gens. t fa/ctos humaniores. cōtinuata cū nīis p̄ multa secula ꝓuersatione. Ex huius primo bauaros t postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. traditq; videmus eā gētē. q̄n tūc p̄nū aduenit. calētibus adhuc patrie morib⁹. crudis carnib⁹ t aliq̄n hūanis vesci solitā. Post paucos itaq; ānos q̄ aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt vocuim⁹ q̄nti pōtificat⁹ tpe in īpatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta i/colētes. siue qz in p̄dicte vngaroꝝ gētis p̄sidio aduersus arnulphū impatorē spauerint. siue ex reb⁹ ytalie i maximis adductus dissidiū romanos pusecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romanisq; t ce/ten ytali nullū ab īpatore nouo diffidijs regno frācie implicato auxiliū aduersus rebellos lōgobardos af/futuꝝ itelligētes. berēgarū forojulīēsem ducē roma oriūdū creāt īpatorē. Hūni iterum siue q̄ ipi aduētus sui principio dicti sunt vngari. p̄ma i germanos expeditiōe delati. mīti mortalib⁹ vl̄ cesis vl̄ capti. loca sacra atq; ꝓphana t spoliarūt. t ferro igniq; destruxerūt. nec mīorē i gallijs. vl̄ rex p̄dā vl̄ edificoꝝ ōmolitōꝝ ediderit

Monasteriū Gigniacū t Cluniacū

Guillelmus cognēto pi⁹ aquitanie dux. t aluer/nie comes. Hisdē ee tpib⁹. t fide ꝓuersatiōe morib⁹ religi/one atq; doctrina in precio maximo fuit. q̄ cū virili prole careret. Cluniacēse monast e/riū burgūdie in pīno fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abba/tē p̄fecit. maximis p̄cibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Bernoabbas gigniaci ce/nobij p̄ia burgūd⁹ ex q̄dā comitū clarissima fami/lia nat⁹ bis tpib⁹ ob sctitatē t claritatē doctrinā mirifi/ce laudatur.

Rudolph⁹ corona sibi i/posita rex burgūdionū fuit. qō regnū multo tem/pore duauit.

Sunderoldus maguncie archiepūs a normānis wormacie martirysatur.

Hermo abbas

Rudolphus rex

Remigi⁹ q̄z ātissiodorē. cpus in exponēdis scripturis diuinis t humanis hoc tempe claruit.

IOannes nonus papa. pīa romanus. post theodor pontifex creat⁹. formosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppli romani pte. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is aūt rauennas pfectus. iiij. et. lxx. epor habito conuentu. t stephani res gestas improbauit. t formosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum. qui censuit eos iter ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit. qr pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia res publica xpiana ignauos t desides principes habebat quor maxime intererat nauiculas petri fluctibus exagitari. ne si gubernator aliqñ resipisceret. principes ipos vt malos nautas e repu. dejiceret. Joannes aūt pontificatus sui āno secundo. die. xv. moritur. nil de se dignū memoria relinquit. nisi qr seditiones quasdam ppe extinctas reuocauit.

BEnedictus quartus papa. pīa roman⁹. pontifex creatur. ob eius humanitatē t clementiā. qui maxima cuz laude. tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter t sine infamie nota perduxit. Nec nec quicq ab ipo factitatū cōptū habem⁹. qd magnope laudari possit. acciderat ei illi etati qd oīnis vtus. tam in capite. qd in membris ex hoim ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā. cepit hec portēta. a qbus ambitione sctissima petri sedes occupata ē potius qd possessa. hec tū bñdicti laus ē. qd in tam corruptis moribus grauiter t constanter vitā ducens. pontificat⁹ sui anno. iiij. mēse. iiij. moritur. vacat tū sedes dieb⁹ sex

LEo qntus papa. cui⁹ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit. t in vinculis conjicitur. qd sine magna seditione. t multor interitu fieri non potuit Christoferus itaq sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui videns se honore spoliatum (t maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post perijt. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. quez ipe. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

CHristoferus papa. cui⁹ patria t cognomentum ob ignobilitatem ignorat leone dejecto pontificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo enim mense. dignitate ac merito quidem dejectus. monasticam vitam vnicuz calamitosor refugium obire cogitur. in monasteria em tanq in insulas clerici male de ecclesia dei merit relegabant. Sergius autem eius successor postmoduz cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. t in custodia publica in vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia eū reunxit. vbi t tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

MIchaelis archangeli apparitio. āte hec tempora in apulia iuxta Sipontum vrbē in monte garg̃ano facta fuit. in quo postea ob hmōi memoriā oppidum vna cuz templo edificijsq aliocq apparatu clarissimo conditum fuit. ad qd nunc vsq totius xpiani orbis populi maximo concursu frequentare dicūtur.

POst hec quoq tēpora ignee faces in celo t stelle micantes discurrentesq pter consuetudinē vise sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cuz exercitu ingressi. multas vicissim intulere acceperecq clades. Cometaq soluto rutilantior appauit. Et secuta est nimia inundatio aquar precipue in saxonia.

SErgius eius nomīs tercius papa. natione ro. pīe benedicto pontificatum iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaq diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōseqret plurimū. pfecutus fuit Ea pter a formoso reprobatus fuit. Sz ipe suscepto pōtificatu ī galliā. pfect⁹ Lotharij gra t auxilia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum patauinū ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sacro tractū. capitali supplicio. ac si viueret affecit. corpusq ipm in tyberim pjci iussit. tanq sepultura t honore būano indignū. ferūt piscatores corpus ipsum inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atq dū funus celebrat sctorū ymagines que ī templo locate erant. corpus ipm veneratus fuisse. Sergi⁹ aūt his artibus vitā ducens. septimo pōtificat⁹ sui āno. mēse. iiij. die. xvj. moritur.

LUdouicus eius nominis tercius. arnolphi imperatoris filius. pri successit anno salutis. 905. regnauit aūt annis. 10. Confuso autē existente imperio nullume ad coronā impij peruenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanorūq; genitori in titulo impij subrogarūt. Et i oppido forchē rex creat. vtq; cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum locus belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniq; deuastabat. tandē a comitib⁹ scefano gerardo ⁊ manfredo in bello occidit. Anno aūt ab incarnatione dñi. dcccc v. Ludouicus filius bosonis principe romane ⁊ burgūdie regis filius p taurinos ytaliā est ingressus. Cūq; totius ytalie regno p suo arbitrio potiret dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ⁊ apud frācos germanosq; impator sine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qđ annis centū ⁊ decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsiit. Ludouico ante decesso. otto dux saxonū ab oīnibus petit. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

COnradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio quidē ducis ottonis. q regnū accipere renuit. cōsensu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dcccc xij. quē alij ponūt nouissimū oīm caroloꝝ. hic ad coronā imperij nō peruenit. ⁊ cū in ytalia nō impauerat. ytali cū inter impatores nō numerant. impauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis septē. anno regni ei⁹ primo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ⁊ baioarijs iuxta rhenū sternūtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsq; ad obitū conradi pmansit. cōradus aūt moriendo anno regni sui septimo coram regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

HEinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ⁊ anno domini. dcccc xx. in germania imperium assumēs impauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atq; bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illustrissima matrona mire suauitatis ⁊ gratie ac mansuetudinis mulier. oīmq; aliaꝝ virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ⁊ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici baba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoq; sacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xp̄i ibu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie munis extorsit. additis muneribus ⁊ parte prouincie fuenorū. Et hanc ad insigne ⁊ tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis anglorū. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

TEmporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frācoꝝ ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (q a qbusdā ludouici regis fili⁹ fuisse dr) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse pficere dubitaret. hattonis archiepi magūtini dolo. ad impatorem ductus capite plectit. q̄ hystoria i descriptōne ciuitat babēbergēs infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine

Albertus comes babenbergēsis

ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā superiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptaꝝ romano imperio adiecisse tradit.

HAtto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus eū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qđ cū torquē aurea archiep̄s fabricasset. Que collo ducis secū cōuiuantis iniceret. dolo pdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore ⁊ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicq; ruendo rues.

Hatto archiep̄s magūtinēsis.

Babenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua redmitz dictus) diuidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exoneratꝰ pbet q; babenbergensibꝰ oblectamentū varū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum descendēs q nō paucas frāconie plabit vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura z arte munita. Rudolfus princeps saxonie suis tpibus claruit. cuiꝰ filiꝰ otto. genuit heinricū humilē primū. romanorūq; regem q germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocataꝰ. Quāq; nōnulli monte pauonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie occidit. nongentesimo z sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. pscripti ottonis saxonie ac thuringie ex filia baba nepotē q cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit. Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto eps magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui pfectꝰ ad albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitq; albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. qz vel pacē ei daret. vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide z pmissione hattonis archiepi. cū eo pgens a castro suo. Vix aūt arces egressi tū hatto vereor inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Vtilꝰ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Laudauit albertus verba pīsulis. Et in castellū rediens. hattoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab eō req̄sita quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mox captꝰ. z capitali sententia dānatꝰ. cōdemnatꝰ monet archiepiscopū de facta securitatis sue pmissione. Rndit pax religiosus eps. se fidei et pmissioni satisfeciſſe. ipmq; a castro egressum. incolumē sed in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisisse. Infelix Albertꝰ gladio obtrūcatꝰ ē. Heliꝰ romani q pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romanis missis. vinctū īmisere. pdita q albertꝰ hūit ipio postea cessere. otto vo. iij. ipator pdita pleraq; duo heinrico tradidit vt in puileglo eius scribitur. Nouerint oēs xpi fideles qualiter nos obinteruētum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baioariorū duci heinrico quoddā iuris nostri prediū. ciuita
tē videlicz babēberg noiatam. cū oībus ad hāc respicientib⁹ tē. nra impiali potētia i ppetue vsuz ꝓtinat
cōcessim⁹. firmiterqz vonauimus tē. Eam vrbē deinde heinricus impator sanct⁹ plurimū exornauit. Eccle
siā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita p̄-
termiserūt. qō ad honorē dei ptinere secerneret. q̄ post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis mira
culis claret. ibiqz berengari⁹ sepultus ē. q̄ regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaz
ductus. illic exulans obijt. Ornaturqz hec ciuitas edificijs public⁹ ac sacris edibus ppulchris. habz t sanc
cū ottonē eius loci ep̄m aplicū pāmeramic. cū vexillo diui georgij. credūt quoqz duas e sex ydrijs ibi esse.
in quibus vinū ex aqua factū. a domino saluatore. euangelistaz tradit historia. Et gladiū cum quo petrus
malcho auriculā amputauit. Laudem v̄o vrbis ac descriptionē gotfridus viterbiensis elegans hystoric⁹,
bijs sequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Florica rura fouens. varieqz vagādo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Homie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine craffatur. vicinaqz terra rigatur
Ponsqz supstrat⁹. cingit vtrūqz latus
Vrbi laudāda nimis mōti sūcrescit ab imis
Indeqz sūblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tū culmina clerus habet
Agmine muroz series p̄cincta domoz
Exclusis laicis. munitio fit dominoz.
Ecclesie forma. mōtis caput auget t ornat
Mons pauonis hz colles sibi collaterales
Tres q̄si cōsiles. vrbis quoqz principales
Ipe nitēs medi⁹. p̄eminet absqz pari
Pulcrioz illoz loca maxima dat monacoz
Templaqz multoz relict dant canonicoz
Quarta ps fluuio p̄bet vtrūqz forum
In crucis g̃ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter hī
Vertice stat Jacobus. leua michael retin et
Fertqz secus fluuiū. virgo maria deus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi
Hec t maioza multa fuere bona
Cuius t ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ptulit alma corona
Me vocat hystoria pauo beate vale.

Anastasi⁹ terci⁹ papa. ꝓ̄ia roman⁹. sergio p̄otifici surrogat⁹. p̄otificatum iniit. Quo landulphus benenētan⁹ ꝓnceps grauī ꝓelio in apulia cū gre cis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bon⁹ modeste ⁊ integre in p̄otificatu vixit. nec in se q̄quā habuit. q̄ reꝓhendi possit. quē p̄otificē hac vna ī re laudare possum⁹. q̄ neminē eoꝝ. q̄ añ se in p̄otificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledi// centia ꝓsecutus sit. a q̄ cū nul memoria dignū gestuꝝ sit. secūdo anno pontificat⁹ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Landō papa ꝓ̄ia roman⁹ anastasio successit. Hui⁹ aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint. q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius histori-cus. aliter martin⁹ sentit. ⁊ gothefridus q̄ scribit. Landū aūctem suā interposu isse. q̄ munus berēgari⁹. ⁊ rudolphus comit⁹ guidonis fili⁹. inter se decertarēt. Land⁹ aūt sexto p̄otificat⁹ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit

Ordo cluniacēsiū sb regula diui Bn̄dicti incepit

Oddō p̄m⁹ p̄ cluniacēs

Ordo cluniacensiū an no dn̄i nongētesimo terciodecimo. sub regula di ui p̄is Bn̄dicti ab oddone abbate viro vtiq̄ sanctissi-mo initiū sumpsit. Hā ber/ no abbas moritur⁹. oddo-nem olim musicū cluniacen sis cenobij ꝓstituit abbates ea ꝓditōe vt eccia cluniacē-sis q̄tannis gigmacēsi ꝓsol ucret. xij. denarios. Od/ do aūt mire ac incōparabilis sanctitatis in monastica di-sciplina feruēs. cū eiusdem ordinis mōchi. a p̄mis eoꝝ p̄is bn̄dicti institutōibus plimū declinauerant. Quā obrem p̄mot⁹ oddo ab bas feruorem semimortuoꝝ de/ nuo excitauit: et multa ad monachoꝝ instructōem scri psit. Et laudabilis istituto bti bn̄dicti in diuersis ceno biis reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a p̄mo ē eruditus historiā de sancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo post in domino sanctissime quieuit.

Iohannes eius nominis decimus. p̄ꝛia roman⁹. patre sergio. pontifice anno domini nongentesi monono pontificatum iniit. p̄esul rauēnas is antea fuerat. epatu deiecto ppli tumultu. Uerū lando mor/ tuo p̄otificatū adeptus. spūs militares magis q̄ re-ligioni deditos gessit. Indigebat autez huiusce modi pontifice eccīa. q̄ ꝓsertim ꝑ sarracenos ytaliā ī multis locis occupātes cū alberico betrurie marchione ī au xilio accito ꝓstrauit. ⁊ superās ab vrbis finibus sbmo uit. Is ī triūphi modū romā rediēs alberici odium ī se concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros ī yta liā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ sarraceni ytalie intulere. Iohannes aūt seditiōe ꝓiecto necat. p̄otificat⁹ sui āno. xij. mēse secūdo. die tercio. Eius ī locū alter io annes subrogat⁹ vez qz vi sedē occupauerat. E loco statim deiectus cōnumera ri inter pontifices non meruit.

Leo sext⁹. p̄ꝛia roman⁹. legitimis suffragiis p̄otifex creatus. vir vtiq̄ bo nus. q̄ nil tyrānicū ī vita p̄ se tulit integre ⁊ modeste vitā ducēs ac rei diui ne ꝓsulens. reuocare ciues ad ꝓcordiā temeritate poꝝ p̄otificū adhuc tumultu antes. cōponere res ytalie. pacare extern⁹ hostē. ppulsare barbaros a ceruici// bus ytalie conatus ē. Sed dū in biis opibus laudabilib⁹ vsaret. septimo mē se. die q̄ntodecimo p̄otificatus sui morit. sepeliturq̄ ad sanctū petrū.

Stephan⁹ et⁹ nois septim⁹ p̄ꝛia roman⁹. eo tpe p̄otificatum iniit q̄ hūgari alemoniā saxoniāq̄ pplantes. ab heinrico germanie rege apd merseburgā ingēti clade supati sunt. et⁹ āt vita māsuetudis ⁊ religiōis plena fuit. q̄ secūdo p̄otificāt⁹ sui āno. mēse vno. die. xij. morit. Inq̄. b. petri basilica sepelitur.

Linea summoꝝ pontificū

Anastasius tercius

Lando

Iohannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

BErengarius eius nominis primus. forojulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum stirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus prudẽtissim⁹. ludouico predicto supato. primus in ytalia imperiũ sibi vendicauit. impauitqꝫ annis. 4. romani eñ ⁊ ceteri ytali nullũ ab impatore dissidijs regni frãcie im/plicito. auxiliũ aduersus rebelles longobardos affuturũ intelligentes. berẽga/rium ducem forojulien sem crearunt impatorem. nec tamẽ adeo in creatione illa fuerunt cõcordes. quin guidonem spoletanũ ducem alij regem ytalie declaraue/rint. In ytalia vo creati principes nouꝫ inter se dissidentes. aliquot cõmissis ꝓ ijs cõcurrerũt. ꝑmiscꝫ in cõgressibus guido berengariũ incõmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui supioꝝ euasit vt guidonẽ in etrurie ciuitatibus qs tenebat. in suoꝝ ducatu spoletano se opoꝝ tuerit continere. Ytidẽ fecisse dr ambrosio alto bergomensi comiti. Quibus sb latis ⁊ interfectis berengarius in vnũ copijs suis contractis. cũ romanis etiam bellum gessit. qd quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aũt mortuo. lambertum filiũ illi in regno succeſſisse certũ est. cum quo plurimas ꝛcertationes habuit. a quo (vt nõnulli affirmant) postꝫ ab vngaris cũ quatu-ordecim armatoꝝ milibus apud forũiulij fugatus fuerat. apud veronã supat⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomẽqꝫ ad eam ytalie ptem q̃ nũc longobar dia ad alpes vsqꝫ obtinebat. Magna eñ tum erat inter ytalos germanos et frã cos ꝛ possessione imperij concertatio. Vñ ⁊ grauissima bella orta sunt. nec ex-tincta sine multoꝝ interitu. oñiqꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen ro-mani ytaliqꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit berengariũ a landu ne pontifice fuisse coronatum.

HUgo arelatensis comes post berengariũ impauit in ytalia annis. x. hunc elegerũt ytali contra rudolphũ burgũdũ q̃ berengariũ imperio ꝓpulerat cui cedens absqꝫ contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit vo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspe ctam coꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorãtes in exiliũ egit. Nec tamen hugonẽ regem. sua satis tutata est prudentia. cp arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. alijsqꝫ vom potentibus ytalis suasus aduersus eũ in yta-liam cũ paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appel-latum intra menia acceperũt. vbi paribus animis ẽ ꝛcertatum. Victiqꝫ Hugo ⁊ veronensibus relictam in racherũ epm suũ rebellionis culpam ꝛcantibus pepercit. epus papiam in exiliũm est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis multatu vlcisci. in ipo apparatu moritur.

BErengarius secũdus post vgonẽ vel vt alij volũt post berengariũ primus accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cũ cisalpinã galliam tantũmõ tueret. Inter hungaris dedit. vt in etruriam irent. eversis vrbibus in-gentem ꝑdam asportarunt. Per idqꝫ tẽpus post pacatos vngaros imperiũ yta lie. vt restauraret adnitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ po tentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerũt. Rudolpho bur/gundionũ rege suasionibus pollicitationibusqꝫ in ytaliam accersito. qui perdi-torum hoim ytalie magnatũ potius qꝫ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamẽ diu tardauit vitio. que bonos caꝫ regionũ eque ac pfidos afflixit. Etẽ vngari ad quos berengarius cõfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia q̃ incedebant vastantes. pa-piam obsederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni absumerent sunt adnisi. Tandem berengario secũdo quem yta-lia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̃ habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

BErengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam venies. anno salutis nongẽtesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vo ⁊ quantũ adduxerit exercitũ. aut eius gentis ope adole-scens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ipm stephani septimi pontifi cis tpibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganũ sedentes appulis calabrisqꝫ noua ex cursione vastatis. beneventũ vrbem obsident spoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra ꝓgredi vt romãos inuaderent fines parãtibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsusqꝫ adducti guidones comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. be rengari⁹ qꝫ imperiũ quietẽqꝫ in ytalia reintegrare cupiẽs. pacẽ federaqꝫ cũ hũgaris firmauit. hungariqꝫ ra bie q̃ in ytalos tot p annos assueti fuerãt in externos vsa alemaniã denuo ppl'are ac vastare ceperunt. Fe-runt aliq̃ hunc berengarium annis octo regnasse. Licꝫ alij ea aliaqꝫ de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6135. Anno xpi. 934.

IOannes vndecimus papa: pīa romanus: eo tempore pontificatū iniit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicius. Nam t genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit ac diripit Et vngari ytaliā ingressi longe oīa ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. moritur. vacat tū sedes dies. xij.

LEo septimus papa. natione romanus. vgone t lothario in ytalia imperantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

IOanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saracenī affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe oīa oēm etrurie maritimā populati sunt. t genuā circūiacti. vrbēq; graui obsidiōe p̄ssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe ei spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oēs pariter puberes masculos cū facta preda nauibus impositos abduxerūt. Quidā tm̄ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

QUm creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni term̄i tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac imp̄atorem: de quo supra p̄missum obijsse. Cui sit in regno impijq; titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexat⁹ est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. ß in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus esset vel q̄ breui regnauit. biennio em̄ post mortem patris superuixit. Stephanus vo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Hipertus

HIpertus quez alij Ugibertū appellant. lotharingie p̄incie nobilis princeps. vir sanctitate t ceteris virtutibus insignis bisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobium in francia p̄prijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq; fons hoc anno vt p̄missum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui t future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq; peruenerūt iam dictum est.

MArtinus tercius papa. pīa romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem t mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em̄ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē bus temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam ingredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq; cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq; fame t penuria rez oīm laborarent. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit. t in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

AGapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium imp̄atorem. cognita eius superbia vocauit. Cui⁹ ope inter hunc pontificem t ip̄m berengariū qui omnia sibi contra ius fasq; vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. t reipublice xp̄iane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniacen̄. monasterij abbas in domino q̄uiuit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summoz pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secūdus

LOthar⁹ ei⁹ noīs ſecūdus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄re defuncto impiū ſuſcipiens impauit annis. 2. Berengarius eī tercius magnis externoꝝ adductis copijs i ytaliā reuerſus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgones animi. multis i ytalie regionibus ſunt oſtēſi. Js cū puidiſſe vgo qō viribus nequiſſet. ꝓſilio puidere perrexit. Diſſis nāq; ad hoſtē tā aduentantē oratoribus cū eo hijs conſtituit federibus. vt ſe ytalia diſcedente lotharius filius t berēgarius ytalie reges equo iure oīa adminiſtrarent. Eliguntq; aliquotannis ſolo nomine cōſortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lotharij ſpreuit. q̄ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferociſſima muliere. Cuius votis iure eā ciuitatē t multa oppida obtinebāt ſe p̄nēs iniuriā diſſimulauit. Vgo interim poſt paꝝ q̄q; are latum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝓtra ottonē heinrica filiū bellū duriſſimū ſuſcepit. qz cū otto romā ingredi ānitteret. hīc eidem aduerſari cepit. p quo maxime cedes hincinde cōmiſſe ſunt. Secūdus tñc elapſus erat annus regni berengarij tercij. quo in tpe lotharius ſolo noīe rex fato eſt functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄monij ſui dominiuz. Et ytalie regnū p votis occaſionem inuaſuro. publice ꝑpud papiaz carceri mancipauit. Eo aūt mortuo ottoni nupſit.

RUdolphus q̄ apud veronā berengariū ſupauit. quē ferūt poſtea trib⁹ annis impio potitum eſſe vt p̄miſſum eſt. Js rudolphus burgūdie dux. q̄ ſuperioribus diebus hugoni arelatenſi comiti in ytalia ceſſerat poſtea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

QUid tpe berengarij impatoris aut lotharij regis nomē auctoritās vel potentia effecerit t an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit ſcriptoꝝ ariditas. Jgit cū obſcure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit. q̄ vincencij beluacenſis. fratris martini polonicaſenſis archiep̄i. Ricardi cremonēſis ep̄i. ricardi t guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbienſis. t fratris ptolomei de lucca chronicoꝝ libros plegerit. Ille eī oīes eoꝝ hac in re errores qō longuz ē recenſeamus. quū aliq; eoꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. t ſecūdū. xij. annis imperium tenuiſſe. tempa lotharij t tercij berengarij ad. xij. annos ꝓtrahūt. vt q̄q; ipos impatores latinos cū regibus t tyrānis interfectis. p ānos duos de trigintā tantūmō in ytalia fuiſſe vltimus dictoꝝ ſcriptoꝝ luceſis affirmet. Quā igitur pauci dictoꝝ impatoꝝ regū t tyrānoꝝ tempora diſtinguere poſſint. Jd certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi impatoris coronationem a ioanne duodecimo pontifice romano factam. annos ad quinquaginta interceſſiſſe. Et ipm othonē berengariū in lōbardia primo regnare permiſſum. poſtea in exilio egiſſe.

BErengarius quartus que alij p tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio ponitur. t cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe digniſſimus. t acri animo t induſtria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros ſupaſſe. Js eī aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere diſpoſiti iuſtinopolim aduenerit. quibus ſeſe oppoſuit heinricus. t cōmiſſo bis p̄lio hūgari accepta primo t iterū clade repulſi in hungariā redierūt. Jnde omnē ytalie ptē ditiſſimā que aquilegiā papiāq; intercedit excurſione populatus eſt. Berengarius repente ſtationibus exercitu papiā ꝑperare cepit. Qō cum habuiſſet exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impoſitum deduxit in padū. Jnde continuato ex eo loco itinere intra auſtriā ſe recepit. Poſtea berengarius vniuerſam ytaliaz obtinuit. t imperatoris nomen ſibi indidit t albertum filiū ytalie regem inſtituit. Cūq; nimiis oneribus t vectigalibus ytalos p̄mere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronenſis agri cum ſola ancilla carceri mancipaſſet. t omnia ſibi contra ius vendicare. ytali p agapitū othonē regem in ytaliā vocāt. qui eos in regno ytalie deturbauit. t alundam vxorem duxit.

ALbertus berengarij filius apud rauēnam conſtitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis comaclenſiū em̄ nauigio quod illi baud quaq; tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infeſtum. Jd cum veneti diutius pati nec poſſent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanoꝝ nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cuipiā aduerſum ſe obedirēt aſtrictos dimiſerūt illeſos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam deſcendit quem tandem poſt magnas cedes victum in poteſtatem accepit. Et ſtatim alterum in conſtantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Attis rex hungaroꝝ. būgaros ſuos pulſus de bauaro. quē in ytalia regnare opinaref vlturus. patriſſimo exercitu ytaliā irrupit. tantuſqꝫ ytaloꝝ animos tūc pauor inuaſit. vt vlumū impēdere exterminiū cōtremiſceret. Berengarius vo ſiue ꝓpter ꝓcore vſus foꝛtuna. ſiue cōſilij prudentia. Albertū mittēs filiū tanta multa oꝛatū peciit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē recedens ytalie peperat.

Hungari em̄ poſtꝫ p germaniā primo poſtmodū p galliā ſatis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. poſtea barbare efferate gentis alluuio tot tantaſqꝫ nationes ꝛ ꝓuincias ſatis ſupqꝫ inūdauerat. ytalia ſue calamitatis ꝓte nō caruit. ytaliāqꝫ ingreſſi. Venerūtqꝫ via foꝛoiulienſi. malo ytalo rū ab initio mūdi barbaris patefacta. furēteſqꝫ hungari cede incendijs ꝛ rapinis cūcta vaſtantes. Albericꝰ q̄s marchio cū p inuidiā ingratitudinēqꝫ e roma pulſus fuit. vngaros ad opp̄ſſionē romane vrbis accerſiuit. Ea aūt gens romani agri fines qđ in p̄mis albericus q̄ſiuerat nequaqꝫ attigit. Etruriā vo oēm quā albericus ſaluaꝝ eſſe pactus fuerat. cōmiſſis ſumma ꝛ alias inaudita impietate cedibus incendijs ꝛ rapinis ꝓpe deſtitutā deſertāqꝫ reddidit oēs em̄ mortales feminas atqꝫ hac mares q̄ cedibus ſupfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē ſub ottone primo impatoꝛe impetū in germaniam fecerunt.

Boemia aū hec tpa ad xp̄m cōuerſa. vbi woꝛziuous vltim⁹ paganoꝝ ducū a btō methodio moꝛauorū archiep̄o cū ludimilla cōiuge ad baptiſmi grām ꝓductus ē. nongēteſimo quinto anno. poſt chriſti ſaluatoꝛis oꝛtū. ludimilla ſancta mulier habita etiā miraculis claruiſſe ferf. Chriſtianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnopꝫ ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiboꝛij de caſtello Bzew quod poſtea melinca dictum ē.

Spitigneus filiꝰ boꝛziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. poſt obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is em̄ ex ludimilla ſancta muliere tulit duos filios ſpitigneū ꝛ vratiſlaū. primus patri ſucceſſit. ſed moꝛiens ſine filijs fratri principatum reliquit. Conīūx aūt vratiſlai drabomitia de duriſſima gente lutiçen. ſaxis. mulier audax ꝛ ad ſcelus prona. duos pariter filios viro peperit vēzeſlaū ꝛ boleſlaū. ꝓioꝛem ludimille tradidit educandū. alterꝫ ipa nutriuit. alūpni ex nutribus innati moꝛes ventzeſlaus pietatem colere. manſuetudinē ꝓe ſe ferre. xp̄iana ſacra venerari. elargari multa pauꝑibus. nulli obnoxius eſſe. boleſlaus vo lon ſectari culturam. bonoꝛes ambitioſe querere. adulterari. rapere. occidere. in ſcelera cuncta ꝓlabi. p̄ ſuprema oꝛdinās ludimille quouſqꝫ liberi adoleuiſſent gubernationē ꝓuincie dimiſerat. Id egre drabomicie fuerat ſocrū i caſtello tbetin ſtrangulari iuſſit. ipa imperū accipiens in oēs crudelis etiā ventzſlao filio infeſta cui ꝓferre fratrem non dubitauit.

Spitigneꝰ Vratiſlaꝰ Duces bohemie

S. Ventzſlaus dux bohemie

Vncеſlaus dux bohemie filius vratiſlai quē beata ludimilla. vt nepotē cariſſimū in fide xp̄iana glorioſiſſima matrona bohemoꝝ prima margarita. ac ſacris litteris ꝛ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiqꝫ parciſſimū fuiſſe tradūt. coꝛporis maieſtatē decoꝛ. virginitatem ad vltimū vite ſeruaſſe. diuina in templis officia diurna nocturnaqꝫ nūq̄s neglexiſſe. Et noctis quidem tempe nudis pedibus ſuper glaciem ac niuem iter agentem vim frigoꝛis minime ſenſiſſe. Inijſſe eum iubente populo (adhuc viuē matre) principatū creuerat tam ventzeſlai nomē. miraqꝫ populi caritate atqꝫ admiratione celebrabaf. Sed quanto ceteris dilectioꝛ. tanto acriuus ſe in odiū fratris matriſqꝫ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleſlaū matre iubēte. vocaf ventzeſlaus qui ꝛ ſi moꝛtem inſtare predixerat. facta tamē de peccatis ſuis cum ſacerdote ſanctitatem. Quo die ceſus eſt xp̄m deum teſtimoniū perſtitiſſe memoꝛie prodiderūt. Qui regi dacie p viter ſanctos martyres ab eccleſia receptum tradunt.

Otto ex matbildo filia theoderici regis ſaxonū ꝛ heinrici regis filius ei ſuccеſſit in regno. Is p̄clariſſima multa maximaqꝫ i regnis frācie ꝛ germanie geſſit. ꝛ cū eiꝰ virtutij fama etiā in ytalia celebris baberef. agapitꝰ p̄ontifex multiqꝫ ꝓceres berēgarij albertiqꝫ filij tirānidē exoſi. illiꝰ opem rebꝰ afflictꝫ italie poſcerūt. q̄ cū q̄ſquagita ꝛ eo vt aliq̄ volūt āpliꝰ armatoꝝ milibꝰ mouit. trita et apta p foꝛtulij regionē via. italiā ingreſſus berēgarū impio ꝛ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaqꝫ ponitus alundam lotharij q̄ndā vroꝛē carcere eductā in vroꝛē accepit. Reuerſus i germaniā otto ex alunda vroꝛe anno vix dū elapſo filiū ſuſcepit. Cui ottoni poſtea ſecūdo fuit appellatio. Ottoqꝫ rex interea boleſlaum bohemoꝝ ducem inimicos i ſe animos ꝓferentem domuerat. Quo felici gloꝛioſi ꝛ ſimul ſaluberrimi facinoꝛis occaſionem eſt nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

Otto primus rex

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos

IMperiales tituli. imperūq; a romanis gallisq; ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc susceptī. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ꝛ nūc vsq; cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū deuenimus. nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qō maximi auctores tam legū interpretes: q; sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q̄ optime vitē di dux est. Cuiq; oēs parere oportet. originem ducit. Exactis nāq; ex paradiso deliciarum primis parentibus. Cum in agris homines atq; in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuq; sibi ferino vitam pro pagarent. Animaduertit homo. nā rōnis particpē illum deus creauit. hominem homini ad beneuuedū maxime conducere. societatemq; fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature magro insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ꝛ cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat mirūmmodum singulis vita ciuilis. dulcisq; nimiū videbatur ꝛ ꝓpinquoꝝ ꝛ amicoꝝ consuetudo. Cuius fuerant prius expres. Verum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaq; homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniurias cōciuibus vicinoꝝq; tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. phas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula mat litiū suiq; prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeret ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Advnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ꝛ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equita te constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idq; nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atq; hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendoꝝ causam publica dedit vtilitas iusti prope mater ꝛ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiq; cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret. honorabatur ab oīb⁹. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Verū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāq; cum modo de finibus. modo de iurisdictione ꝓtenderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceq; illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū ꝓhibebat. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. necvult q̄ sunt queq; futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. nostri vo imperium vocitant reduci singula placuit. Nec em̄ aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assiriorꝝ imperiū exortum est. Hinc grecoꝝ principatus alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginese. Sed cuz hec imperia nūq; sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriq; deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēq; regibus paruit. Quibus exact⁹ duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neq; populus neq; senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēq; regerent. data ē vni potestas vt ratū esset quicqd ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū cesarem pīstitisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. popul⁹ ei ꝛ in eum oīe suū imperiū ac potestatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qō politicū. vel optimoꝝ ciuiū qō aristocraticum appellaf. tam iustum tamq; pacificū esse potest. quā monarchicū qō in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros. dalmatasq; constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuq; apud constantinopolim tante glorie dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyocletian⁹ ꝛ maximian⁹. non nūq; etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q̄ iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius ꝓceps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū vo negligentibus romā grecis: eāq; nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm̄ parat imperium. Quiq; suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francoꝝ regem natione germanum. qui vrbem sacraq; loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝓsensu pontificis acclamauit: a carolo itaq; magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsq; ad ludouicū arnulphi filiuz imperiū apud gallos nō paruū habuit incrementū: vez postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atq; imperium quod annis centum ꝛ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliq; modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atq; vsq; in presens obseruatur. Quod per varias man⁹ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ꝛ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. oīesq; reges ac ꝓncipes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

IOannes duodecimus papa roman⁹. de via lata. pris Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octavian⁹ is qdem primo vocabaf. Albericus eiꝰ qdam roman⁹ civis potentissimus per factionē cū magnatib⁹ urbis tam. gq vim clero ꝛ pplo illatam filiū suū octavianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ꝫ cuicūq; priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ pter venationis (cui se totum dedit) lenitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe rep̄ essent. Et p̄fectus item ex nobilitate creatus pplo ius dicebat. Ex plebe aūt creari singulis annis. xij. qbus de carcomib⁹ erat appellatio. senat⁹ vicē consilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant vo romanis a qbus nigratis annuos accipiebant oēs vrbes ꝛ oppida vicina eiurie intra vrbeuentanū tudertinūq; agros in vrbē vergentis. Et quicqd a neapoli ꝛ a marsis reatinisq; ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci. ptim sarraceni occupauerāt. Octavian⁹ itaq; potētia i satis libera ciuitate fretus. pontificū num⁹ humeris suis nequaq; cōuenies sibi desummi. Hac qdem indignitate mot⁹ duo cardinales litteris ottonē obsecrant. vt clerū pplmq; romanū e manibus berēgarij ioannisq; duodecimi vendicare conaret. alter xpiana fidem cū imperio periturā. Quoꝝ ioannes vterq; noie. diaconus vterq; dignitate. ꝛ ordine erat. Similesq; lras ad otbonem multi ytalie ppli ꝛ potentes omni nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret rep̄ indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alterq; mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā movens vrbē ingredies a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturq; vt qdem tradūt. accepto germanie pannonieq; titulo. Translato cū primū ad germānos imperio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliquātulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocut⁹. eū a flagitijs deterrens. ad vtutem cohortabaf. Verū cū nequaq; moueri e sententia vbis eum cerneret. ad minas conuersus. Is iudicius reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos q̄ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die qnto Eius vo in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōti fex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneq; cōiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. pterui tñ bñdictū in petri aplo sede p̄ romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra vbis cōminationibusq; agendū ratus. primū omni agri ꝛ ditionis romanoꝝ ciuitates. ꝛ oppida pleraq; capi diripi ac magna exrte vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris p̄ eam tempestatez triginta aureis venūdatū fuerit. tantisq; coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederint. ꝛ leonē acceperūt. Ecomita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuersus benedictum apud bausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinq;. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ꝛ latronensis eccie. ptboscenarius a clero pplo q; romano pulso ioanne pōtifex creatus añ bñdictū. quē otto in sede pem confirmauit. q; cū furētes romani ꝛ passione obcecati eiecissent. agentē imperatorē spoleti adysset Otto eos vi ꝛ armis compulit leonem suscipe. q̄ statum romanoꝝ inconstantiā. pertesus auctoritatē eēm eligendi pontificem a clero populoq; romano ad imperatorē trāstulit. Leoq; piter vix ad tercū mensem q; restitutus fuerat superstes fuit. Anno eñ primo. mense quarto mortf.

IOannes. xiij. papa. narniēs epūs. pria rōnus pie ioāne epo leoni successit. qua petrus vrbis pfect⁹ capitali odio psecut⁹ ē. Accersit⁹ aūt Jofred⁹ in campaniaz comes potens armatis stipat⁹. ioannē in pontificem lateranēsi cepit. pduxitq; i adriani molē. quā tūc sic ꝛ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifexq; ibi aliqt custodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ est ad iofredi libidinē retinēd⁹. Rex interfecto iofredo ei⁹ q; vnico filio a ioāne capuano pncipe. pōtifex xij. mēse sui exilij romā ppere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs psules pfectū cū decarchonib⁹ i vincla conjcit. Inde cū otto senio pfecti⁹ obijt. nō multo post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedict⁹ sext⁹ papa pria rōnus ioānī i pōtificatu ꝛ calamitatib⁹ successit. q; ꝛ ipe a tricio ciue rōno. ꝛ qdē ppotenti i castellū scti. angeli trusus. eo in loco nō multo post strangulat vel vt alij hñt fame mortf anno prio. mense sexto sui pontificatus.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes tercius decimus

Bñdictus sextus

Otto primus germanoꝝ impator. henrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postꝙ in germania dcē ⁊ octo annis regnauit impator a pontifice dclaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepo magūtino prim⁹ coronatus. Cui vtiꝙ xpia/nissim⁹ ⁊ eccie romane amator atꝙ acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemoꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodem/ꝙ tpe Hugo magnus comes parisiensis q̄ sororē ottonis in mrimonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexisset otto ne con/tinendo in fide sororio satis p nūcios litterasꝙ ꝓficeret. secūda expeditione in franciā dclatus ipe cōpescuit. ⁊ regi parere ac subesse coegit. Dux quoꝙ gisil/bertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorez aduersus francos vt hostis ad andernacū ꝓcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aūt belgicā ingressus totā in deditōnez redegit. post hec rex ludouicus viduaz gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoꝙ siue qz vicinos ꝓtinuosꝙ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue qz illum francie expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atꝙ sup licum fluuiū ꝓpe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto p̄/cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epi motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animoꝝ ardoribus paribusꝙ hincinde odijs plio. qđ aliqđ diebus p solas noctes intermisse fuis/se ferūt. dcertatū ē. Quāꝙ vo ottoni ⁊ germanis victoria cesserit cruētissima. Cecidit em̄ in eo plio gener regis cōradus ⁊ dux wormaciensis. hūgari tamē nō fusi supatiꝙ potius q̄ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoꝙ tūc enerua-ta ē potentia hungaroꝝ vt multis postea tpibus se cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ot/tonis viui ꝓducti sunt. quos germani ottone etiā vt phiberet adnutēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspē/sos necauerūt. Ea tot tantarūꝙ diu ⁊ multis ꝓtinuataꝝ i loc victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytalisꝙ suasit. vt cū berengarij albertiꝙ filij. cum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quereret. ottonē ozauerūt vt ro-manā eccīam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonez nomine annū etatis septimū agentē in germanie regē apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos ob-uiam effusos fuisse. illūꝙ trūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joannēꝙ duodecimū ottonem in cesarem romanūꝙ impatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni octa/uo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis insti-tit vt a flagitijs tempans vitam pontifice dignā duceret. Et cū suasiones pax prodesse intelligeret. episco/pos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad impatorem cōcursus factus. efflagitatūꝙ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto modestia vsus electū se iubente a clero ⁊ populo leonē cōfirmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cōpositis otto spoletū accessit. Is quoꝙ greccos in apulia ⁊ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos ozie/tales reduxit. atꝙ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit. Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ⁊ metropolim [illegible]marij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia in-super facinora laude digna inuictissimus hic impator strenue gessit. Erat em̄ mitissimi ⁊ singularis clemen/tie homo. Fuscepta itaꝙ imperij dignitate singulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ot/tonem filiū admodū senex rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. senio ꝓfectus. vi-ne morit. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo scī mauricij qđ ipe sumptuosissime con/struxerat sepelitur.

Linea iperatoꝝ

Otto primus

Otho primo Germanoꝝ Impator. Anno salutis 962.

Fuerūt multa ꝓdigia tū ytalia apparuisse. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sceuiente vē/toꝝ ⁊ bymbriū ꝓcella. Et in ueris⁹ multoꝝ signū crucis ac qđē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ qđē por-tenta indicare mãgnas clades ⁊ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

Hungari cesi sed victoria cruē/tissima essit germanis.

Sexta quoꝙ decimū ⁊ vndecimū sustulit otto magnus imperator. deposito em̄ ioanne cuꝝ populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone electo benedictum subro/garunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē suscipere.

Dux pharnacensis

Eclipsim horribilē sol passus ē die veneris hora diei tercia. q̄ die in hyspania Haddamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xpianissimo rege gallicie in bello superatus est.

Tres reguli Hungaroꝝ laqueo suffocati.

Cometa

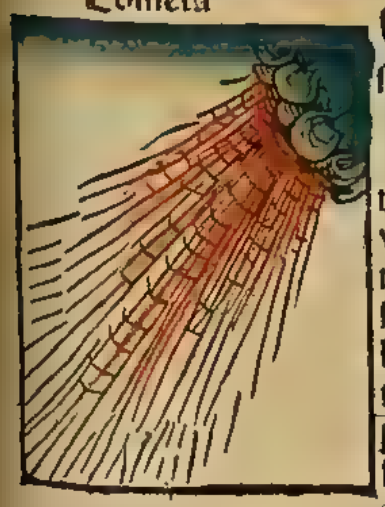

In ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta est. Rexꝙ otto corpus sancti Innocentij in vrbē madeburgā transfert. an/no quoꝙ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannē. xij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabo/lus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta ca/thena, nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Comes à Diabolo arrepto cathena diui petri

Decimus ⁊ Vndecimus sessiones:

Ethe moritꝝ sepelitꝝ in templo Magnitty Madeburgē.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata q̃ ibi colebat. Et vrbs v̊ginus dicta· metropolis ac p̃maria saxonie vrbs. ad albim fluuiũ sita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohe mią morauiamq; disterminat. Et ,puinciã mediã ferme perlabit. p̃mo in occidentẽ. deinde in septẽtrionẽ3 versus. vt ,puinciã relinquit p angustias montiũ ⁊ abrupta quallis p̃ceps saxoniã petit. quã duas in par tes dirimens Madeburgã vrbem magnã alluit. Deinde in occeanũ fertur. vbiq3 a rheno flumine eq̃ terra rum spacio distans. nõ minorẽ illo plabẽs agrũ. Neq3 romani albim ipm (vt Strabo tradit) trãscenderũt quẽ pleriq3 germanie terminũ sarmacieq3 quondã dixere. Hec inclita vrbs impator⁹ pontificũq3 honesta sedes. Tres in ptes diuiditur. Estq3 munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq3 ac fossatis excellit. In eaq3 sunt magnifice dom⁹. ppolite platee. ampla ⁊ ornatissima tẽpla. Carolus q̃3 magnus nobilem epatum ibi ordinauit. Confecto em longobardor⁹ bello: potentissimo rege capto. nullã morã interponendam putauit. q̃n in galliã cõfestim rediret. Saxonicũ q̃ppe intermissum bellũ eũ donũ reuocabat. saxonũ gens longe maxima erat ac etiã bellicosissima pene germanor⁹ oim. bi falsos colentes deos. cũ neq3 diuini neq3 humani iuris quicq̃ pensi haberẽt. nihil eque ac religionem nostram. hominesq3 ei deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebãt. Hec palma cum carolo magno quasi diuino munere reseruata videretur. Hic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturniusq3 a carolo gestum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum ferocissimis gentibus certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaq3 omnia potestati caroli permisere. Victis im posite leges vt patrijs ceremonijs. falsisq3 dijs posthabitis xp̃ianam fidem profiterentur. magnũ numer⁹ obsidum daret. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primũ prepositus finis. vt xp̃iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit. sedes prima pontificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgen. super basam fluuiũ in honore petri q̃3 sume coluit. Secunda halberstaden. in honore sancti stephani. que prius i Oesterwick fuit. Tercia myndẽsis sup wesarã fluuiũ in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quinta padeboznensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram fluuium. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergensis in bāmouis id est iouis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Mda deburgēsis in honore dīni mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in Styde super wnnimo comitum de Swalenwozch. qui nūc de lippia appellantur. deinde trasl̄ata ad valersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū impera tozem glozi osum anno saluris tricesimo supza nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. babz bec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū, ottonū cesarum nobile opus. Et in eo sancti flozentij cozpus. Credunt quoq; vnam e sex ydriis ibi esse. in quibus vinū exaq; factum. a domino saluatoze euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia m armozea e ac perlucida. vini capax quantum equus ferer possit. Alteram t minozem apud hildemenses esse affirmāt Vexillum quoq; sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbis ius ciuile romanozum abbreuiatum t saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctozitate firmatum tradunt. Eoq; in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna t venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sozore nepos fuit. Prestans fortitudine vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a vasconibus interfisse dicitur. Hic est Rolandus quem(vt fama est) tempestate sua cozporis roboze t animi magnitudine. longe ceteris alijs prestisse. Cuius fortia facta per vniuersum ozbem celebrantur.

Meydeburga

Anno mundi. 6173. Anno xpi. 974.

DOnus secūdus. patria roman⁹. bñdicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tñ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo mor⁹. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

BOnifacius septimus papa. cui⁹ pria ⁊ cognomē ob ignobilitatē reticet. Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Namq; inito mgratu cōspirantib⁹ simul bonis ciuib⁹ relinquere vrbē coactus. Inde q; recedens pciosissima queq; e basilica sancti petri. subtrahēs. cōstantinopolim pfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecunie cōparasset: q̄bus tanq; adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diacon⁹ cardinalis. quē capti adiuuantibus q̄busdam pniciosis hoibus oculis statim priuauit. atq; ipe tantoz malor auctor siue timore siue penitētia patrati sceleris in seditione turpi vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu mensibus septē. diebus quinq;. vacatum sedes dies. viginti.

S. Udalricus epus

UDalricus epūs augustēn. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ort⁹. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ⁊ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū epm denūciaret. a cōsanguineis deinde epo adelberano tradit⁹. Tandē diuino nutu in epm promotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis eccl̄ijs dedit. q̄ suis vtutibus ac orationib⁹ mira gessit. in būgarica expeditōne pcipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoq; in eo bello diopoldū frem ⁊ regniboldū filiū sororꝫ. Inde eccl̄iam diue affre instauras ac eccl̄iam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis vo octuagesimotercio. Sacerdotij q̄n quagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a diuo wolfgango epo ratisponēsi i eccl̄ia sancte affre. fuitq; sctitate ac miraculis clarissim⁹.

BEnedictus septim⁹ papa. pria roman⁹. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ⁊ nigromanticū damnans. arnulphū epm ab ipo gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophania vxore in lateranēsi eccl̄ia coronauit. Vir autē optimus instabat vnūquēq; rogando vt in creando impatore rei publice xpiane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Vacatq; sedes diebus quinq;.

IOannes decimusquartus papa. pria roman⁹ vel (vt nōnulli volūt) papiēsis bñdicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capit⁹. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. Rejectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ⁊ tyrannidē vt quidā conjectāt vel ob inuidiam malinolor ⁊ seditiosor quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. pria roman⁹. pre leone pbitero e regiōe galline albe pōtificatū adept⁹. miro odio in cleros exarsit. vñ ⁊ merito ab ipsis clericj odio hit⁹ ē. maxie vo q̄ diuīa būanaq; oia cogtis ⁊ affinib⁹ suis elargiebat. post hīto dei honore ⁊ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad nra q̄s tpa puenisse cernimus. Hijs demq; errorib⁹ ac rapacitatib⁹ inuolutus deo volēte mor⁹. octauo pōtificatus sui mēse. Sepeliturq; in basilica petri.

S. Cōradus epūs

OConrad⁹ q̄s ostancieb⁹ epūs p id tps ⁊ ipe religiōe sctitateq; ac doctria atq; alijs vtutib⁹ insignissimus fuit. Is ex nobilib⁹ i germania ort⁹ pentib⁹. lris erudit⁹. a nothingo epo ostāciēsi auditor cāy inde ppositus effect⁹. p⁹ ei⁹ obitū a. s. vdalrico ac clero i epm elect⁹. inde eccl̄iam ostācie ⁊ duas aī portā ostrui fec. Et cū tercia vice hierosolimā petijsset. i eccl̄ia. s. mauricij sepulcr dñi adistar hierosolimitanā ostrui fec. Celebrās i die pasce araneā i calice delapsam cū fiducia supsit. q̄ p⁹ ea hora prādij sine lesione de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ laudē diey p⁹ varia miracla obijt. vj. kal. decembris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoz pontificū

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

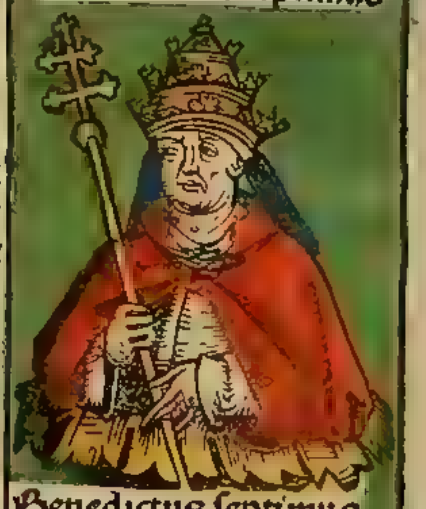

Benedictus septimus

Joannes decimusquart⁹

Joannes quintusdecim⁹

Linea iperatoꝝ

Otto secundus

OTto secūdus imperator. quē otto magn⁹ pr̄ impij cōsortē fecerāt, quē etiā pontifex cū theophania vxore i lateranēsi eccia coronauerat. anno dñi. 975. solus impare cepit. Vir q̄dē t ipe optim⁹ t eccie ro. accerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus añ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝓstantinopolitani imperatoris sororē in mrimonium accepit. Iam otto pr̄ filiū ottonē re i sarracenos grecosq; bñ gesta. reuersum ꝓsortem imperij asciuit. Voluitq; in iperatorē a romano pplo ex prisca ꝓsuetudie acclamari. quē pontifex inunctū imprali diademate insignivit. Hic post mortem pr̄is in germaniā rediit. Et heinricū bauarorū ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupat expeditōe otto imperator. Lotharius rex frācoꝝ in lotharingiā copiosum ducens exercitū. cā romani imperij ,puincias occupauit. Et aqsgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lotharingia in potestate facta. Lotharius in prisius est reuersus. ottoq; in frāciam ingressus laudunensiū suessionūq; agros vastatis. parisioꝝ q; suburbia incendit. Dū in patriā copias reducit. apud auronā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝺ basiliū t constantinū imperatores grecoꝝ Joanni germani defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā t eas ptem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā vsgit. apud basentellū supdictus. otto imperator fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq; pductus. & ibi agnitus. sese ,promissa siculis ingenti pecunia liberari, romāq; pduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cuz romā pueniisset otto pquirēdis ꝓgrandisq; fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et qz copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuētanos exercuit vrbē capit t incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq; in insula tyberina collocato. Eo loci maxime q olim iouis bosilia lycaonia dicebat. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbez romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (qō paradisum vocant) labro porphiretico. qō adhuc introeūtibus ad leuā apparet bonorificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarani mortis ferrati marchionis vxore.

Bruno episcopus

BRuno Coloniensis epꝰ. Ottonis p̄mi germanⁱ ob vite sanctitacē maximo in p̄cio habitus est. q̄ p̄ter doctrinā t sctitatē mōsteriū celeberrimū apud colonias sb titulo bti panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē pfecit Is post wifridū archiep̄atum colonēnsiū suscepit. Cuiꝰ opa a roma colonia corpa sctoꝝ Elysij. patroni cū baculo sancti petri translata sunt.

Odiolo abbas

ODiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita t miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q ex clerico bernacensi in mōachū ,pfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū p annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sctitatis memorāda cōmemoratione oim defunctoꝝ post festū oim sanctorū in burgundia primū adinuenit t instituit. Qō q̄dē sctm̄ institutū ad oīes eccias ioannes. xvi. pontifex obseruandū trānisit t approbauit. Is anno incarnationis. 1048. nocte circūcisiōis spūs scī reddidit deo

Alpharabius pbus

Eduardus rex

EDuardus anglorū rex. Et ipe tū regno tūq; sctitate clarissim⁹ extitit. qui postea nouerce sue dolisac fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmā adept⁹. miraculis claruit multis.

Ebedaldus comes

Ludouicus rex

ALpharabiū natōe arabū insignē q̄dē pbm hisdem tpib⁹ viguisse multaq; scripsisse tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos bntur cōmentaria.

LUdouic⁹ q̄rt⁹ ei⁹ nois frācoꝝ rex t vltim⁹ ex carolo magni genere nat⁹. p⁹ lotharīū frācis regrecepit. cū nullos ex blāca būit filios. hugoni strēnuisse multū ex testō regnū t vxorē donat. Cui⁹ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

OEbedald⁹ Canusij regiēsis oppidi comes atbone pīe comite defuncto successit. Vir aīo t reb⁹ bñ gestis insignis. Cui⁹ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ꝓcessit. Qui cenobiū agro motuano celeberrimū i honore dīui bñdicti fundauit. Qō postea gloriosa matildis filia ei⁹ celeberrime pfecit magnis adhibitis ornamentis t predijs.

Linea summoꝝ pontificū
Joannes sextusdecimus

Gregorius q̄ntus

Joannes septimusdecim⁹

Siluester secūdus

Joannes decimusoctau⁹

IOannes sextusdecimus papa nationē romanū. pōtificatū iniit ottone im/ perāte. ꝑ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa q̄dē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescētio consule romano impiū vrbis sibi vendicare conante. cupiditati hoīs cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vbi crescenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē contra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos et amicos q̄ in vrbe remanserāt. ad hoiem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturq; se ei in oībus obtemperaturꝝ. Precibus igitur suoꝝ ꝓmotus ad vrbē veniēs ꝓdeūte obuiā crescentio cū oībus mgr̄atibus et vrbana multitudine. Et crescētius cuꝝ vniuersis seditiosis penitentia veniā pedes pōtifici exoscular i sunt. atq; ita in ꝓcordiā redacti vitā sit cū q̄ete i finē traduxere. Mortuꝰ aūt pontificat⁹ sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes dieb⁹. vi.

Gregorius ei⁹ noīs q̄ntus natione saxo. pīe ottone. Bruno aī vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Rex ottone in germania exīte seditionib⁹ romanoꝝ et potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā p̄mo. mox i germaniā ad imperatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū summa potestate ꝓsulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū epm placentinū no min⁹ pecuniosum q̄ doctū pontificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē suppr̄imūt alij decimūseptimū vocant. at crescētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbes aduentū. menia et portas q̄ diligentissime firmat. Molē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est. Superueniēte deinde imperatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neq; tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Tū crescenti⁹ et ioannes ꝓsilij et auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter ꝫ hostes tuebāt̄. Rex ꝓposita spe venie. dū ex arce ad imperatorez se ꝓferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ꝓfodit. ioannes autem effossis p̄us oculis pōtificatu sit et vita priuat. In pristinaq; sedem gregorij vndecimo mēse q̄ pulsus fuerat restituit. Is cognita imperij imbecillitate sanctionē retulit de imperatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pōtificatus sui anno. mēse. v. mortuꝰ. Vacat tum sedes diebus. xv.

IOannes decimusseptim⁹ placētin⁹ epūs. vt dixim⁹ potētia crescētij romani cōsulis fret⁹. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tpe gregorij q̄nti ꝓ factionem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Verum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

Siluester secundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens em̄ et floriacēsi cenobio in aureliana dyocesi posito. cuꝝ monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium causa peruenit. Vbi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus p̄ceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē imperatorem et Robertum regē francie. ac alios insignes p̄claroscq; viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose et dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus illius esset. Imperatorq; non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Scisitatus dyabolū q̄diu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Cum itaq; pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se moriturum statim cognouit. Vnde penitentia motus. Et errores suum corā populo fassus. Et oēs p̄im o post habita ambitione. et diabolicis fraudibus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq; rogauit. vt post mortez corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt dissectū et laceratū. sup currū imponerēt. eoq; loci sepelirēt q̄ spōte ab eqs vectū foret. Ferūt itaq; dei nutu et ꝓuidētia vt scelerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq; loci sepultum corpus fuisse.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

IOannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Vnde ob breuitatem pontificatus. nil eo vita quopiā alio gestum memoria dignuꝝ scribitur. nisi q̄ illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Visus et cometes. et terremotus multe vrbes concusse.

Otto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer pīt in regnū succedēs. impaui tānis. xviij. Hic a parentibus in vtutibus oībus ecclieq; romane defensione no degeneras bella multa ieriā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē tercū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētq; ytali ḍam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q tū freq̄ntes rome aderāt ottonē tercū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret. germanoꝝ sententiam approbat. q postq; impator creatus fuit. prinsq; romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. āos cōsumpsit. Inde romā pfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pontificē declaran. breui post imperij romani bñdictionem diademaq; accepit. Eiusq; facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q ē in gargano mōte. voris se exolutum q pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit ī germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt ī germaniā desidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Venit interim otto ꝛ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admisi. Et ioannes pontifex atq; crescentius in sancti angeli arce se abdiderūt. ꝛ cū ad impatorē se pferret exeūtes. i medio itinere iterciūtur. ꝛ crescentius cuestigio cōfossus. Joānes oculis orbatus ē vt pmissum fuit. tūc gregorius dnus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib⁹ historici scribāt tam feroces vo taniq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis ḍam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Ei⁹ corpus in germaniā reportari pcepit. vt maioꝝ sepulcro inferret. Certū est enī romanos q ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū nequrent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epūs

Adalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaq; primū pragē epūm. hoc tempore ob pcipuā eius sanctitatē ꝛ doctrinā pragēsis episcopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q rapinis ꝛ adulterijs assueta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam pfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi grām perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesinensi pdicatuꝝ euangeliū ordinauit. Postremo pruthenos adijt apud quos dū xpi legem quādiligentissime pdicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obitus sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniesem metropolitanum ecclesiam fundauit.

Malatestarū vetustissima ꝛ regia flāminee prouincie familia. his tpibus ex germania ī ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝑ tyrānos romano imperio fuit. Ob cui⁹ bñficia atq; fortia otto terci⁹ cesar arriminū vrbē eidē pcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ꝛ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi principes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus epūs

Wolfgang⁹ epūs Ratisponēs ī ordie. xj. Is natōe suicu⁹ ex nobilib⁹ ortus parētib⁹. in cenobio augēsi. ac i herbipoli prio ediscēs artī rudimēta. Cū postea i arte hūanitatī doct⁹ euasisset. sui noī rōnem ī armario posuit struxerat ediculā mandrita lupanibulus istā. Inde necessitate heinrico archipsuli treuerensi tūctus. officiū scolastici exercuit ac ī clericū ordinat⁹. decan⁹ elect⁹ clericos in oīni honestate vouit. Hex archiepo rome mortuo ad tps brunoni colonien si archiepo adhesit. postea relictī mūdialib⁹ pompis; mōasticū habitū induit. Et p. s. vdalricū epm fact⁹ pbiter. Visiōe sci Othmari bita licētia sui abbatis exul ī noricū venies oriente vsus pannoniā pdicatōis grā petijt. vbi heremiticam vitā in oīni sctimonia pegit. Fret⁹ auxilio piligrini patauiēs epi ac auctoritate ottonis secūdi impatoris Ratisponēsi eccie pficit epūs. Ubi in oīni doctrina salubri ac vtilibus pcelsis miraculisq; p āos. vj. ꝛ. xx. pfuit. Tandē anno dñi. 994. felici fine deuit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctorum numero additus. Hiuus em dux baioarie heinricus teutonicus gratia accedens ad sepulcrū sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus diez mensium annoꝝ sex arbitratus se moriturū. Hijs trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

Ethgarus rex

Theodoricus episcopus

Odo episcopus

Monstrū in vasconia

Racherius episcopus veronensis prius monachus vir doctissim⁹ multa cōposuit. qui ꝺ hęresim antropomorphitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum duranit Iste em̄ episcopus eruditissimus ⁊ ceteri cōprouinciales episcopi virili animo occurrentes exterminarit Dicebantur aūt antropomorphite vt gracian⁹. xxxiij. q. iij. scribit pro eo ꝙ ꝙdam rustica simplicitate deum humana membra habere que ī diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antrōpos em̄ grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ē nec em̄ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Odo archiepūs Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue dęfunctōnis vt fert ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiū ⁊ dominator eorum

Ethgarus anglorū rex post echelstanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo habet ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasterū vnū cōstruebat

Adcobaldus quidam vltraiacensis ep̄s hisdē ꝙq; temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudez virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliquas de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine quieuit

Hatto archiepiscopus Magūtinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tē pore hademarus abbas fuldensis monasteriuz fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qz multitudinē paupez in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoq; eius mures dolentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecten̄. ep̄us. ⁊ gerhardus ep̄us cameracen̄.

Omnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt gūilbelmus dimonēsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodicen̄. berno augiensis abbas.

Monstrū mirabile ī vasconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ⁊ sursuz diuisa. habēs quoq; duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs alia neutrum faciebat.

Hugo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācoz rege defuncto ex ip⁹ testō regnū obtinēs regnit vna cū vxore annis. 4. Fūt ꝙ dicūt eū comitē pisiensiū vl' ducē fuisse eius p̄ ꝙdē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellarū fuisse dic̄. hic tn̄ frācoz regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tūc etenī ois transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones īperio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgure. Quinimmo burgūdia imperio cessit.

S. Dunstanus

Adcobaldus

Hatto archiepiscopus

Abbates insignes

Hugo. ix. rex frācie

POteſtas Imperialis.regaliſq potentia non ſolum vi nature introducta eſt ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū ſaluatorem noſtrum ihm xpm dei filium.in cuius manu ſunt oīa regna mū di.Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto.qui ⁊ nasci voluit cum vniuerſus deſcriberet orbis.Et auguſti ceſaris cenſum tulit.nec hoc contentus.dari etiam pro ſe ac petro tributum iuſſit. Interrogatus quoq an ceſari cenſum dare liceret.Viſo nūmiſmate.reddite inquit q̄ ſunt ceſaris ceſari.⁊ que ſunt dei deo.Hinc beatus ambroſius.Si tributum inquit petit impator non negamus agri eccleſie ſoluant.Inde iuſtinian⁹ ceſar imperiū ſibi a celeſti maieſtate traditum aſſerit. Vnde ſicut in ſpūalibus romano pontifici.ſinguli patriarche primateſq ceteriq pontifices ⁊ prelati ſubiecti ſunt.quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt.Et adhuc perfidum buſſitarum genus inficietur.Sic ⁊ romano principi temporales quoſlibet liquet eſſe ſubiectos.Poſita eſt igitur ſequens figura que in eligendo impatore tanq̄ firmiſſimis colūnis formata fuit Cognita eīn imperij imbecillitate.varietateq fortune.quo diutius apud germanos.ſumma poteſtas remaneret.Illeq preceteris preceſſet.qui vtute ⁊ dignitate ceteris preſtaret.Gregorius quintus ſumm⁹ pōtifex ſanctionem retulit.baud abnuente ottone de impatore eligendo.quā vſq ad tempora noſtra ſeruatā videmus.videlicet ſolis germanis licere principem eligere.Qui ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus.tū demū imperator ⁊ auguſtus haberetur ſi eum pontifex confirmaſſet.Et cum canonū auctoritas impatorem in temporalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt temporalia.Quis nō videt ⁊ populos ⁊ principes oēs ab imperatore qui mundi dominus eſt recipere temporalia.ſibiq idcirco debere obedientiā.Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio.Nemo tamen poſt auguſti octauiani monarchiam.tantam veſaniam induit.vt ſub alio quā ſub romani regis titulo mūdi dominum orbiſq principem ſeſe auſus fuerit appellare.Ceteꝝ vt horꝝ ſententiam expendamus qui ſe tanta fretos aſſerunt libertate.vt nihil omnino teneantur imperio.Quadam ſe potiri dicūt exemptione.quāuis iſtorum preteritati potius armis quā legibus obuiandū foret.vt quo iure ſe putant exemptos eodem ſe ſcirent eſſe ſubiectos.Libet tamen aliquid in hac re ſcribere.Cuncti ꝓfecto qui ſub iugo ſe negant imperij.aut id priuilegio ſe aſſerunt aſſecutos.aut virtute aliqua.Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij ſuſcepiſſe aut aliūde.non eſt opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo ſuper omnes mortales in temporalibus ſit erectum.manifeſti iuris eſt neminem eſſe qui ei poſſit inferre preiudiciū.Certum eſt talia priuilegia non valere que ſummā auferunt poteſtatem.Naſcūtur enim ex hoc diſcordie frequentes.fiunt rapine multimode.cōmittūtur cedes abſq numero.Cum pace turbata hinc atq inde bella craſſentur.Exiſtente nemine qui maior omnibus iuris ordinibus poſſit imponere modū. Nō ſi vno ſub capite viueremus.ſi vnam omnes ſequerent obedientiā ſi vnū dumtaxat in temporalibus ſupremū principem recognoſceremus.Floreret vbiq terraꝝ pax.optima dulciq omnes concordia frueremur.Cui⁹ rei ſignum manifeſtum q̄ ab initio naſcentis mūdi vſq in hoc cui nunq̄ pacem fuiſſe legimus vniuerſalem.Niſi cum ad vnus ceſarem auguſtum in modum celeſtis regni totus orbis oculos dirigebat.Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris noſtri tūc contigerit q̄ noſtram humanamq formam induit.Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc oſtēdiſſe pacis habende.cum orbis ſub vno principe regeretur.Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant.Ex quacūq veniant poteſtate non habere vigorem.Eaq non ſolum per ſucceſſorem ꝟ ab ipo quoq qui conceſſit eſſe caſſanda.Nec eīn tollerare principem decet.que ad ſubuerſionem tendunt imperij.Sed aiūt aliqui propriis ſe virtutibus id priuilegij ſe meruiſſe.Cuius imperij nō interuenerit auctoritas.dicūt eīn ſe ſuis armis.ſuoq ſanguine.prouincias vendicaſſe.q̄.vel a barbaris vel ab hoſtibus xpiani nominis occupabantur.nec romanū recognoſcebant imperiū. Quod q̄ ridiculoſum atq iniuſtum ſit ex ſuperioribus licet intueri.Semper nāq maior eſt vtilitas publica q̄ priuata.nec cōmittendū eſt vt poteſtas aliqua erigatur imperio ſimilis.qualis in exemptis eſſet.qui nullum ſuperiorem admitterent.que res monarchice dignitatis neruos elidit.ſciſma ſub imperio facit.Et omnē humane ſocietatis concordiā dirimit.Non tamen ꝓterea regum ⁊ aliorum principum magnam eſſe poteſtatem inficiamur.ſed eſſe eas ſub imperio dicimus.Eorumq correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Cauſas regum aſſerimus ceſari remittendas:teneri oēs pro ſalute cōmuni imperatori parere.venire ad bellum vocatos.conferre impenſas.mittere auxilia.prebere trāſitum.clargiri comeatū.nihilq fugere qō ceſarea maieſtas iniūxerat.vt quā a ſuis ſubditis obedientiam exigunt.Eandē ſuo dño preſtēt impatori.

TRanſlato ad alemānos romano imperio.quo ſolidiori firmitate ſubſiſteret fundatus.firmatumq dicatur.ſupra quatuor colūnas.ſcilicet quatuor duces.quatuor marchiones.quatuor lantgrauios.quatuor burggrauios.quatuor comites.quatuor barones.quatuor liberos.quatuor milites.ciuitates quatuor.villas quatuor ⁊ ruſticos.vt ſequēs figura oſtēdet.

De inſtitutione electorum imperii.

Electores septem sacri imperii
Spirituales

Imperator gloriosus

Epus treueris. Epus moguntin.

Quatuor marchiones.

Hassie. Ayonauie. Padue. Brãdenburg' Hueuie. Prauuisneig

Duces

Quatuor

Meebg Nurmbrg Kendt

Quatuor liberi

Limpurg Tulis. Wolfenbürg. Adenwalden Indelau. Meldingen

Quatuor milites

Pauian ẽm.

Düx Sapoie.

Marchio brandē.

Düngen

Hallie.

Leuchtēbergē

Allacie.

Quatuor Cōgrui.

Quatuor comites.

Zwaybrückē.

Kleue

Zilie

Sopherj.

Electorum imperii institutio

Sanctionē de impatoris electione. fecit gregor⁹ q̄ntus. ad vndecimū quā obierat mensem rome resti
tutus. acerrimā de acepta a romanis iniuria vltionē sumpsit. Ottone em̄ tercio p̄ successionem nō si
ne difficultate impatore creato. idē pontifex ex eadē gente nat⁹. cognoscens impij imbecillitatē ac fortune
mutabilitatē. vt diuti⁹ apud germanos summa impij maiestas remanere posset. Synodo congregata statu
tū tulit de impatore deligendo. solis licere germanis (q̄ inde electores sunt dicti) p̄ncipē deligere. Quā sancti
onem huc vsq; p̄ annos supra q̄dringentos fluctuari videm⁹. vt i futuru nō p̄ sanguinis successionē impium
duceret. ⁊ p̄ solos germanos p̄ceres. vna cū bohemie rege impator deligeret. Qui cesar tūc ⁊ romanor̄
rex dictus. si a romano pontifice coronabit impator augusti⁹ appellet. De q̄ confirmatōne plen⁹ hr̄ extra de
elec. c. venerabilē. Suntq; hij electores. vt in figura claret. Magūtin⁹. Treuerēsis. ⁊ colonien̄sis archiep̄i
Et marchio brādeburgensis. Palatin⁹ comes. Dux saxonie. Rex bohemie. Distincta sunt aūt inter eos
officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie prim⁹. secūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgensis
marchio camerari⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē
tū his additū ferūt ad tollendas elector̄ discordias. De ⁊ quidā scribūt. Sunt aūt officiales isti Magun
tinus Treuerensis Colonien̄sis. Quilibet impij sit cācellari⁹ hor̄. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en
sis. Marchio p̄positus camere. pincerna bohemus. Hij statuūt regē seruāt̄q; p̄ ordinē legem. Atq; creant
dñm cūctis per secula summū. Anno in quo hec sanctio facta est primū vel vt alij scribūt scdm supra mille
simū xp̄iane salutis fuisse inuenimus.

Formam aūt ⁊ modū deligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. ⁊ eorus cōductum ac vocationē quō adesse teneant franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda sunt ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanor impator in solenni dieta Nuremberge Anno. M. cclvj. edidit. electus deinde cesar ⁊ romanor rex appellatus. tū demū impator ⁊ augustus habet. si eū romanus pontifex cōfirmat. Nostri em impatores cū eligunt aī consecrationes coronationēq; romanor reges appellant. quasi pluris existimandū impator q̄ regū nomen. Attuero prisci romani post expulsum Tarquinū superbum ob odiū regū. nomē regiū funditus sustulerūt. Senatus consulto statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p multi tot annis re bñ ⁊ feliciter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent. Tres em gradus maior dignitatis apud romanos (de quor principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs suprema olim potestas rex fuit. Post regem vo secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impiū tercio gradu cōsequitur. Juli⁹ aūt cesar cū sepi⁹ post partā victoriā. essz impator ab exercitu appellat⁹. nō impator aut regū. ꝙ dictator] nomē vsurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe ꝺterat. Cū aūt cuperet regis nomē. ⁊ vereret ppli indignationē. molitus expeditiones in pthos atq; asserēs in libris Sibillinis cōtineri. nō nisi a rege parthos superari posse. se regē dici ꝓcurauit. Qō maturāde mort] sue cām ꝓbuit cōiurat]. Est ät iperū armor exercituūq; ad tutādā augēdāq; rēpublicā cōmissa auctas. Nec q̄n mos ille aboleuit omino. Nec solus ex vsu. ꝙ ex memoria q̄s germanor abijt. Hūc recentionē per plures ferme annos seruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nris maiorib⁹ religiose instituta. ⁊ ad nos vsq; traducta que consensus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps diligētissimis doctissimor historicor scriptis (qō vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curiosi q̄d ceteri loquntur.

Anno mundi. 6205. Anno xpi. 1004.

IOannes decimusnonus papa. pria romanus e regione porte metropolita ne. ioanni pontifici suffectus. qui pontificatũ iniens. ad ocũ cõuersus. Et ipe nil dignũ memoria gessit. Is aũt (vt ꝺdam auctores ferunt) põtificatus sui anno quarto. mense item quarto morit. Sepelituꝛq; in basilica petri. vacat tũ sedes diebus vnde viginti.

SErgius ei⁹ nois quartus papa. pria roman⁹. pe Martino ort⁹ fuit. post ioannẽ predictũ pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateq; cõsuetudinis. Et añ pontificatũ t in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos t familiares iocũdus. in delinquentes clemẽs. in ꝓtumaces modestus. Tã te ꝓterea prudentie fuit. vt toto suo põtificatu nil cõmissum sit. quo merito repbendi gubernãtis negligentia posset. In deũ eñ mentem oẽm cõuertẽs. qõ facere pontifices oẽs deberent. iuste atq; integre oia ex animi sui sentẽtia bñ natura t moꝛibus instituti gubernabat. Interea vo huius cõsilio t monitionib⁹ principes ytalie cõposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. idq; moliri paribus animis t copijs instituũt. Vnde t Guilhelmus magni Tancredi normãdie ducis filius adiuuantib⁹ etiã campano t salernitano principibus illos e sicilia breui tpis spacio expulit. Dũ hec in ytalia t apulia agerent. laborante ytalia t fere toto vbe terraꝝ fame ac peste Sergius vir sanctissimus secũdo pontificatus sui anno. die. xv. morit. sepelituꝛq; in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6215. Anno xpi. 1014.

BEnedictus octauus papa. pria tusculanus. pe Gregorio. Qui inito põtificatu t in demoꝛtui ottonis tercij locũ heinricũ impatoꝛẽ scõm institutionẽ gregoꝛij quinti creatũ coꝛona imperij donat. Inde oibus in rebus heinrici cesaris ꝺfensione vtebat. Sed eo moꝛtuo ꝺfensoꝛe e sede pulsus per seditionẽ. alio in locũ eius suffecto pellitur. Vꝛq; postea inita cũ inimicis suis concoꝛdia. pulso adulterino pontifice. in vrbem aꝝ dignitate ꝛediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xij. morit. Sepelituꝛq; in basilica petri. Sunt etiam qui referant pcipue petrus damian⁹ doctoꝛ de isto benedicto. episcopũ quendã vidisse die quadam in solitudine hũc benedictum papam equo nigro insidentem. eũq; interrogasse. quid cause hoc esset. cur moꝛtuus equo nigro veheꝛet. Respondisse dixit. grauiter toꝛqueoꝛ. Tum benedictum hominẽ rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperibus suo nomine eroganet. Nam que antea date fuerant elemosinaꝝ noĩe. nil ei profuisse. quia ex rapinis parta cõstabãt. fecit mandatum episcopus. ac statim episcopatu se abdicans t vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa. pria roman⁹. patre gregoꝛio. episcopus portuensis vt quidam volũt vel vt alijs placet nullis sacris añ initiatus pontificiũ munus suscepit. eo tempe quo conradus in demoꝛtui heinrici locum impatoꝛ creatur. accepta deinde ab eo imperij coꝛona. Quẽ postea romani seditionibus t apertis preliis plurimũ vexauere. Sed Conradi cesaris auctoꝛitate t potentia liberatus fuit. Romanis quoq; exitiũ interminatus est si diutius queadmodũ ceperant pontificẽ seditionibus vexassent. Joannes autem cui⁹ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui ãno. die nono moꝛitur. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6225. Anno xpi. 1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volũt benedicti octaui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hũc romani tanq; homines ignauũ t nullius precij peroſi e sede deiciũt. In eiusq; locum sufficiunt Joannem sabinum episcopum. Siluestrũ tertiũ appellantes. Quo post noue t. xl. dies pulso. denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem t die. 21. cum cerneret se iterum subiturũ eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Johannis ad portã latinã qui postea Gregoꝛius sextus appellatus est. pontificiũ munus libere cessit. vl (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obꝛem merito ab oĩbus bñdictus ipe accusatus est. t iudicio diuino damnatus. Constat eñ simulacrũ eius admodũ monstruosum post moꝛtem cuidam apparuisse. Interrogatũq; quid illa boꝛrẽda ymago pre se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege t ratione vixi. Ideo volente deo t petro eius sedem oĩbus pꝛobꝛis fedaui. simulacrũ meũ plus feritatis q̃ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuoꝛ. diebus nouem per interualla sedẽ petri occupasset. tandem moꝛitur. Nec vacasse tum sedes dici potest cũ pontificatum vendiderit. Scisma igitur. xiij. ecclesie cõfusione ac scandalo plenũ fuit inter benedictum t alios.

Linea summoꝝ pontificũ

Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

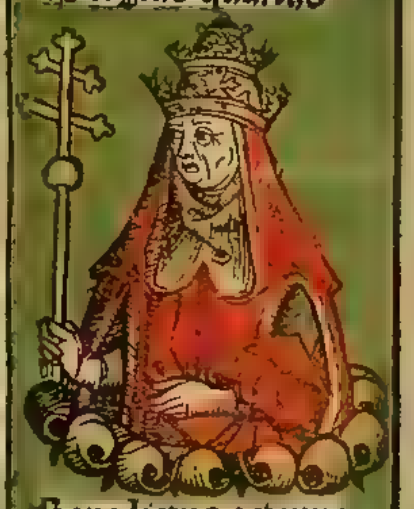

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Heinricus ei⁹ nois secūdus impator anno dñi millesimo pri
mo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercō supra mille-
simū. ottone mortuo germani electores ꝓcesso iam tūc primū ini
tiēs heinricū ducē bauarie cesarē declararūt. q̄ nō ꝑ successionē
ꝫ ab electorib⁹ ꝑdict⁹ cesar ⁊ august⁹ electus. impauit ānis. xxij.
Hex ab historicis ꝑsertim ytalicis heinricus prim⁹ appellat. vi
dim⁹ tñ ei⁹ scripta babēberge in q̄b⁹ se secūdū scribit. Gothfrid⁹
quoq; viterbiensis eū heinricū secūdū ⁊ post cū antonius florēti
nus epūs claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit̄ in se
quētibus obseruabim⁹. Quāut tradi videm⁹ suū in ytaliā aduen
tum ꝑ annos. xij. distulisse. Multa em̄ cū gallis plurima cū metē
sibus bella gessit. inde ꝓceliatis sibi animis q̄rūdam principum
in regē regni inungit̄ a willigiso magūtino archiepo sclauos itē
dictos windos sibi tributarios fecit. Postea a bñdicto octauo im
pator augustusq; appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima
expeditiōe sicut pia sic ⁊ felici in capuā ducēs sarracenos ibi sedē
tes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāq; vrbē i apulie finib⁹ dēditōez
ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis ōbsidibus romā ē reuer//
sus. Fuit aūt xp̄ianissim⁹ princeps ⁊ vir sanctissimus. cum kune
gunda vxore v̄ginitatem vł certe diuinā castitatē ꝓfuant. Quoꝝ
suasione ⁊ precū instantia stephan⁹ būgarie rex ⁊ ꝑplūs sibi ꝑpli
ad fidē xp̄i fuerūt ꝓuersi. Sororē em̄ suā regi būgaroꝝ i vxorem
collocauit. Ita aūt caste ac sancte cū vxore vixit vt vterq; in mor//
te miraculis claruerit. In vita em̄ nil ꝑtermisere q̄ ad honorem
dei ꝑtineret. Pīā ⁊ babenbergēsem fundarūt epātū. Et diuus im//
perator multis ꝑdijs dotauit ac ornamētis decorauit. Sedes q̄z
epales hilten sheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madebur-
gā. Argentinā. Misnā. Mersburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū sclā
uoꝝ vastate fuerāt restaurauit. Denicq; post multa bella in bohemia germania
ytaliaq; strēnue gesta. Obijt ad annū salut⁹ xp̄iane primū ⁊ vigesimū sup̄ mil
lesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post mortē etiā multis
claruit miraculis.

Conradus secūdus origine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus.
⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q̄ a Troia venerāt originem traxe
rat. defuncto heinrico impatore anno salutis. M. xxj. ab electorib⁹ in germa-
nia cesar deligitur. Qui in heinrici impatoris milicia ordines duxerat. Et suū
in ytaliā aduentū annis ferme tribus distulit. Per qō tps multi ytalie magna
tes ⁊ populi cōiuratione inita sese in libertatē asserere. Et declaratū cesarē cuz
aduenisset armis repellere ꝓstituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neq; em̄
in ytalia obscuꝝ. venies in ytaliā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū ve-
nisset armis ē repulsus. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Nō prim⁹ inde motuꝝ se cōminatus q̄z pā//
ter incēsum vrbē solo equaret. ꝫ dū in die penthecostes colonie⁹ archiepus missaꝝ solēnia in Pinq vr-
bi eccl̄ia celebraret. ꝑ spūm vidit. cōradoq; dixit beatū ambrosiū germanis excidiū. nisi abscederet cōmi-
nari. Itaq; conradus motis a mediolano castris. romā veniēs aurea a ioanne vigesimo corona ⁊ imperij
titulis inter eudonē anglorū ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē ornatus. inde roma ꝓfectus. pacataz post se
linquens ytaliam in sclauos primo. postea in būgaros duxit. cōpressisq; illoꝝ motibus exercitū apud tre
ueros metensesq; reductū distribuit in hiberna. Conradus vo impator apud treueros ꝓstitutus cum Ru//
dolphus burgūdionū rex suoꝝ seditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ p̄tectio se cōmisit. re
gnū illi⁹ burgūdionū ꝑmisit. qō ab impatore in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tpe impia
lis appellata ē. Rex aūt anglorū filiā suā heinrico cōradi impatoris filio in mīmoniū collocauit. Inde cō
raduis deuotōis cā romā veniēs ꝑ mare adriaticū rediēs distēpantia aeris multos amisit principes re//
uersus in francia in traiecto inferiori moritur. anno regni sui. xvij. impij vo. xiij. Fuit vir armis strēnuus
consilio prouidus. sapientia forensi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xp̄iana deuotus.

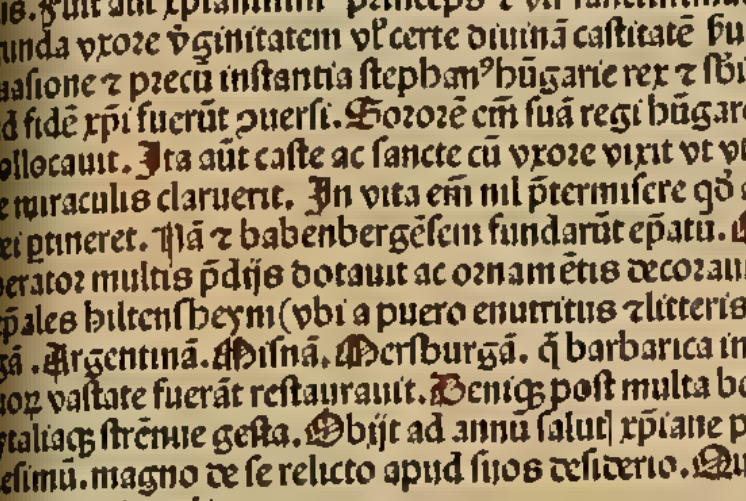

Cometes Anno tercio heinrici horribilis aspectu
apparuit. flāmas huc atq; illuc dispergēs. Solis
item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq; in sangui
nem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup
⁊ facula ardens instar turris cum magno fragore ecelo
decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in
toto ferme terraꝝ orbe valida fames est subsecuta. pau-
loq; post in ytalia tanta peste laborati ē. vt plures mor//
tui q̄z superstites haberentur. quā calamitatē fons in lo
thoringia in sanguinem versus futuram indicauit.

Linea ꝑatoꝝ

Heinricus secūdus kunegūdis

Conradus secūdus

Sexta etas mũdi

Genealogia ottonis heinrici imperatoris

Glorioſi atq; ſanctiſſimi impatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū ſua conthoʒali di-
ua kunegūdis vʒgine ſancta. vite ſanctitate ac vtutibus precellebat. Ob eius merita. arboꝛē ꝛ eius
nealogia. Jtidem de maioꝛib⁹ kunegūdis impatricis poſuimus. Qui i moꝛte miraculis multis clarue-
t. Arboꝛ aut ſignata. in qua radice luitolfus ſaxonie dux ponit deſcripte pgenici pater. Et in ramis ei⁹
frondibus ab eo deſcendentibus. Filij ꝛ nepotes vſq; ad heinricus ſanctum ponūtur. diſtincte deſcribit.
ꝛ a carolo magno oꝛigo vꝛoꝛis eius manifeſtatur.

Jn temporibus inuictiſſimi imperatoꝛis caroli magni. qui nulla interpoſita moꝛa i ſaxones ydolatras
copias mouit. cū quibus ad plures annos bella geſſerat vicit. ꝛ fidem xpi ſuſcipere coegit. Jnde il-
triſſimus dux ſaxonie luitolfus nomine regimē pꝛouincie ſuſcepit. Js romā petiſt. coꝛpuſq; ſancti inno
ntij a ſummo pontifice obtinuit. Cius filius natu maioꝛ bruno bella cū vnis geſſit ꝛ i mare baltheo pe
t. Otto alter filius in ducatu ſaxonie ſucceſſit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebaſ. Et filiā ba
m matrē alberti comitis babenbergēſis. De cui⁹ nomīe idē mons babenberg dictus eſt. quem ob ne-
m fratris ſui Conradi ludouicus imperatoꝛ vt pmiſſum eſt decollauerat. Et ludouico ſine filijs moꝛtuo
Conrad⁹ occiſi cōꝛadi filius. in regno inſtituit. Moꝛtuo quoq; ſine beꝛede cōꝛado. pꝛimates heinricū hu
lē coꝛonauerūt. Js duxerat matbildē ſcte ꝙuerſatōnis feminā. Ex qua gennit ottonem magnū ꝛ hein-

Genealogia ſancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is bezilo dictus q̄ ab incarnatione dñi. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pē t defensio legi bauarie cultus pi⁹ est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij t filia vnica primus pius heinricus babenbergen/sis postea īpator secūs bruno eps augustēn. filia aūt geysila q̄ nupta stephāo regi būgarie regnū ad xpi fidē conuertit. Diu⁹ aūt heinricus īpator vxorē vt sororē diligens. quā nūq̄ cognouit. Cū plem se nō habitu rū sciret. terrena in celestia cōmutans epatum in honore sancti petri sctiq̄ georgij ostituit. pluraq̄ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo īgēs demonū magno strepitu aū cellā heremite sancti trā/siens. heremita aperiēs fenestrā vltimū de societate interrogās. q̄s esset. Is rūdit legio demonū sumus. q̄ ad mortē cesaris properamus. si in eo quid reperiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nihil pfecim⁹. bona em̄ t mala eius in statera posita. adustus ille laurētius ollā aureā immensi ponderis at tulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona pfecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurē vnā olle pfregi. Appellauit aūt calicē diabolus olim quā īpator eccie mersburgensi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures merā/q̄ adhuc pplo quotannis ostendit. Repertūq̄ ē īpatorem heinricum tūc ad dñm migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ magnus optime de romana eccia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo īpator pnūciatus tandē senio gratus ludouicū filiū aquitanie regē t imperij successorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius īpator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Tercū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus epatū metensem rexit. Alter adelbertus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noie pncipā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit oīm probitate t sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico īpatori mīrimonio iūcta. cū eo in oīm castitate vsq̄ ad obitū vitā celebre degit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā būit. ideo supcandentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o de⁹ ab heinrico t oībus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te vginē liberabit. Totamq̄ candentē massam illesa pcurrit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in hassia cū oīm sanctitate ac virtutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migrauit ad dñm. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocēn⁹ q̄rt⁹ papa. p⁹ crebra miracula sctāq̄ cetui aggregauit. Cui⁹ festū tercō marcij celebre hī

Cozeizantes per annum

willegisus epūs

Ontigit tpibus heinrici īperatoris mirabile pi⁹ inauditū. Cū in villa q̄dā saxonie in madeburgēsi dioceſi. vbi erat eccia sancti magni q̄dā sacerdos missam celebraret in vigilia hatiuitatis dñi. decem t octo viri sil cū. xv. mulieribus i cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. sacerdo temq̄ ipm celebrātē impediebāt Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus impcando inquit. Placeat deo t scto magno vt ita cantantes pmaneatis vsq̄ ad ānū corisantes. Et ita factum ē vt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eor toto illo tpe attrita sunt. Anno aūt reuoluto horebert⁹ archieps in cui⁹ dyoceſi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ añ altare dicte eccie reconciliauit. filia psbyteri cū duob⁹ alijs ptinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis trib⁹ noctibus primis dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri vo pena suā membroz tremore pdiert. hoc scriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

Geisila regina

Willegisus archieps magūtin⁹. Is ozū hūilem hns pōem q̄ currū t bigas facere solebat. iō i thalamo ornato grossis lr̄is scribi iussit. Cui⁹ ipe clauē sb diligēt i custodia suas itroire solus ꝓsueuit. Et legere scripturā. q̄ talis erat. willigise ecole vr̄ veneri. B appēdit t rotas i pariete guntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Geisila vgo nobilissima sozor heinrici īpatoz stephano vngarie regi collocata. Cui⁹ opa rex ipe t ppl̄ būgarie integram xpi fidem accepere.

STephanus hungarie rex. filiꝰ geyche. ex saroltb filia gyula natꝰ in ado-
lescentia sua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ⁊ potentem gloriosum gessit. ⁊
victoriā obtinuit. postꝙ regie celsitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famo
sum bellū ꝯ gyulā auūculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ⁊ filijs in hungari-
am misit ⁊ ꝛgionē eiꝰ vltra siluā hungarie adiunxit. Accepta vo vxore geisila
matrona sanctissima heinrici p̄dicti sororis aduuāte alberto pragensi epo pri
mus stephanꝰ rex vir eius. ⁊ postmodū oēs regni populi conuersi. ⁊ xp̄i se fidei
subiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hospitalitate re-
gina insignis. Post hec stephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. ex
cuiꝰ spoliis cenobiū in honore scī petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat extrui
fecit. Cū vo oēs vicinas nationes subiugasset. coronam emerico tradere vo-
lens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tñ morte p̄uentꝰ
Stephanꝰ igit exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē sanctitate ⁊ gr̄a ple-
nus. tricesimoseptimo sui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die assum
ptionis marie sc̄oꝝ ꝓsortio adiūgitur. Sepultꝰ in basilica albensi. quā in ho
nore dei genitricꝭ cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua conthorali.

EMericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex geisila vxore filiꝰ. Cum plures
habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adolescentie flore supra cōmunē
hoim naturā. diuino munere sblimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. mi-
sericordia. largitate. humilitate. ⁊ patiētia armatus. fuitꝙ deo amabilis ⁊ ho
minibꝰ honorabilis. Cui p̄ administratōnis ⁊ gubernādi regni solicitudinē
cōmisit. btūs dux morte p̄uentus ꝓpria. raptus de medio. ne malicia mutaret
intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua vgo existens. migrauit ad dn̄m. Qui
postea ꝓpter eius frequentia miracula. sanctus ab oīb̄ extimatus est.

LAdislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝓsensu ad
regni gubernacula electus. q̄si laus diuinitꝰ data ppl̄o interp̄tat. Is ob
celestē coronā. regiā capiti suo nunꝙ imposuit. Suscepto regno fuit consola-
tor afflictoꝝ. sblenator oppressoꝝ. pius p̄ orphanoꝝ. ⁊ ab incolis regni pius
rex appellabat. adauxit rempublicā hungarie. dalmatiā atꝙ croatiā adiūxit.
Bella q̄z plura ꝯ cunos hūit. de qbꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cō
triuitꝙ dn̄s cunos. ⁊ rex cū triūpho in hūgariā rediit. Inuasit ⁊ ruscia q̄ regi
fidelitatē pollicti sunt. Irruitꝙ in poloniā ⁊ bohemiā. de quibus cū gaudio
ad ꝓpria remeauit. Post hec in probria castri bihor inter flumē kewres in ve
natione sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsterū in honore v̄ginis ma
rie (quē locū warad nōauit) cōstruere fecit. sc̄itate tandē ac v̄tutibꝰ plenꝰ mi-
grauit ad ꝓsortia angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepultꝰ waradini. āno dn̄i. M.
xcv. tercio kal. Augusti.

S. Robertus rex

RObertꝰ rex frācie ea tēpestate. nō minꝰ piam. quā regalē vitā ducebat. Ia ⁊ doctrina ⁊ sc̄i-
tate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputationibꝰ nulli secūdus haberet. quē merito laudamus. Cuiꝰ
preterea tanta fuit religio. vt q̄tēs sibi p occupatio-
nes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac aūt pie
tate ꝺ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostibꝰ obsideret. neq̄ horas suas
intermitteret. menia hostiū diuinitꝰ corruerāt. statimq̄ irruentibus suis oppi-
dū caperet. Et cū pinissimus esꝛ musicus ferūt eū seq̄ntia Sanctus spūs assit no
bis gr̄a cōposuisse ⁊ alia.

HUbertꝰ q̄z eps carnoten. ympnū chorꝰ noue hierlm fecit ⁊ solē iusticie ⁊
sturps yesse. Is a btā v̄gine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Udo episcopus

HEribertus item archiep̄s colonien. v̄tutibus ⁊ sanctitate claruit.

GEbhardus p̄uicus venetꝰ pannonū eps vir vtiq̄ bonꝰ atq̄ doctissimus
hisdē tpibꝰ martyrū ab hostibꝰ xp̄iane religiōis eq̄ssimo ptulit aīo. Eū
capiētes incredulī ad currū ligauerūt. ⁊ in mōte altissimo educentes p̄cipitem
ceciderunt. ⁊ turpiter laceratum interfecerūt.

UDo archiep̄s madeburgē. Is in eadē vrbe scolar̄ indoctꝰ obtusi inge-
nij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat sapiam ⁊ epatū. ⁊ cū doctꝰ
euasisset. metropolitanꝰ postea efficit. immemor ꝓprie salut̄ voluptati īdulgēs
bona eccl̄ie neglexit. iō oibꝰ odiosus. Inde ī valle liliorū abbatissam ordis ci-
sterciē. ad libitū hūit. ī nocte vox itonuit. Cessa de ludo. q̄ lusisti sat̄ Udo. q̄
in delitijs p̄seueras. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiusdē eccl̄ie nocte ī choro sancti
mauricij videbat turbā scoꝝ. ⁊ vdonē pena capit̄ dānatūq̄ pugil decollauit.
q̄ de latē abbatisse adductꝰ fuit. ⁊ a v̄gie maria coram filio accusatus. ac sic infeli
q̄ fine pijt. hꝰ horrēdi p̄digij mēoriā. cuoꝝ īfelic̄ vdonis ī marmore cādido oīat ad terroꝛē alioꝝ epoꝝ.

HEriger q̄z abbas lobien. Et albo abbas cenobij floriacen tū claruerī. sc̄us q̄z mederic abbas cdo-
uien ac emonys eps leodien sapia ac scia claꝛ. Hilr rogeri eps belnacen oīi virtute p̄decarus.

Siluester eius nomīs terci⁹ papa. ꝓna roman⁹. ꝓie laurētio. ī locū pulsi bñdicti surrogatus. nō diu in pontificatu māsit. Nono ei ⁊ q̄dragesimo die factione suoꝝ bñdictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā aplicani sedem diebus vnde q̄nquagesimū tenuit. bñdictus non⁹ in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq; vno supra vigesimū pmanens. cā Joanni archidiacono pāno suo vel vendidit vel pmisit kalēdis marīs. q̄ gregorius sextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat. vt q̄ plus largitione ⁊ ambitione. non sctītate vite ⁊ doctrina valeret. Js tantūmō dignitatis gradū bonis oppīis ⁊ reiecti obtineret. quē more vtinā nō retinuissent nr̄a tpa. Hic cū primū sabin⁹ cardialis nō a collegio ꝫ largitōe pontifex creatus. quo pulso bñdict⁹ denuo restituitur. tumultuāte vrbe ⁊ mūc vnū. nunc aliū appetente. Cū pplus recto caruit ⁊ malos plures q̄z bonos faceret.

¶ Anno mundi. 6233. ¶ Anno xp̄i. 1054.

Gregorius sext⁹ papa. sancti Joannis ad portā latinā archidiacon⁹. vl' vt alij scribūt archicanonic⁹. pontificatus a bñdicto (vt dixim⁹) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata. iniq; vt debuit aio ferens. copias in ytaliam ducēdas ad diem q̄uenire iusserat. in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq; turbatā rem eccl'sticam cōponere ē annisus. p̄ibus itaq; nō rome solum ꝫ vicinaꝝ q̄z ytalie ptū ac ordinū ḡrūcūq; religiosis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē. in q̄ bñdict⁹ nonus. siluester tercius. ⁊ gregor⁹ sunt dānati. Cūq; tanq̄z tria tetrrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Syndegerū babenbergēsem ep̄m cui Clementi secūdo fuit appellatio. pontifice creat. Gilbert⁹ tñ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriū bene de eccl'sia dei mentum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituent cuz latrones quoꝝ seuicias pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabā-tur. e medio sustulit. ideo a pernicios hoībus homicidam ⁊ sanguinis būani appetentissimū habitū idq; a cardinalib⁹ p̄dicari solitum. Motum gregoriū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q̄ id q̄ iuste fecisset luuore reprehēderēt. Jnquit cū mortuus fuero corp⁹ aī fores eccl'sie sistite vectibus obseratas facere mādata atq; porte cohorto gra-ui vento aperte sunt. ⁊ corpus oīm admiratione introlatuz magne sanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu sedit ānis duob⁹. mēsib⁹. vij. durante scismate.

Clemēs eius nomīs secūdus babēbergēsis ep̄s antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinrico tercio cesare annuente. vel impante. in synodo ad hoc collecta. ab eoq; heinricus augusti impatorisq; titulis p̄ñte synodo ē ornat⁹. Tradūt vo multi hūc clementē romanos ne ī errores supioꝝ⁹ silces incideret. iureiurādo adactos a pōtificū electionib⁹ phibuisse. nisi iussu impatoris id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum quē q̄z ⁊ potētē q̄uis ignobilē deuenisse. vt corruptis suffragijs tātā dignitatē cō sequī. Interim heinricus capuā vsq; pfect⁹ postq; satis pruncia composuerat. romā ⁊ inde in germaniā ē reuersus. Vix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificat⁹ sui āno nono obijt veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

Damasus secūdus natione bauar⁹ cognomēto bagnan⁹ pōtificatuz post clemētē inijt. Js añ stephan⁹ vocatus. q̄ stephani cura clemētē ferūt infectū. qđ ea rōne aliq̄ credūt. qz illico post clementis mortē pōtificatum p vim occupat. damasus aūt tantūmō tres ⁊ .xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos. vt iam cuiq; ambitioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit de⁹ vindex. vt is ceteris exemplo esset.

Leo nonus natione alemānus. Anno dñi. M. xlix. pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante sede romani priusq; de noui principis creatione q̄cq; intentaret. heinricū impatorē in saxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri. Cunq; rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se ver tit pueritq; p̄abus bruthonē ep̄m tullensem virū simplicem. Cui p vestium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ⁊ yldebrandus monach⁹ saona etrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vsq; adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs. papalia deposuerit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedētē. Tandē die secanonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate grata hospitalitate adeo insignis. vt eius dom⁹ peregrinis ⁊ pauperibus semp patuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Js mane quesitus nusq; repertus xp̄i pauperis loco recubituz creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomis tercius. Conradi predicti filius, siue vt alijs placet gener. quē electores succesſorē dederūt. anno dñi. M. xl. impauit annis decem ⁊ septē. Is genitori suo nō dissimilis in vtutibus. immo p̄celsior phibetur. accepta vroze p̄e viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio falſe accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis se opposuerat i duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potitus. Viro inde repudiū p̄sensit. ⁊ in babitu religioso vitā finiuit. Inde nobiliſſimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sozorē agnetē duxit vroze. Et apud ingelheim regio moze nuptias celebrans oēs histriones mimos ⁊ ioculatozes iuſſit expelli. Atq; oīa q̄ illis moze p̄cipuz in vestibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis oīmbus humilis. hostibus terribilis. paupibus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemoz hostiles aios p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. q̄ pares bohemoz germanozūq; copias. pares quoq; p̄lioz euētus habere vidit. Is eo q̄ secutus ē anno, cū maioze paracioze exercitu eūdē aggressus oldericū regem p̄lio superauit. Cū captoq; ⁊ p̄ federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano p̄cipi tributa soluere teneretur. Diffidebāt eo tpe hūgari. ⁊ magnis cōmissis p̄elijs. pars petro regi suo minoz numero. ꝑ dignitate melioz fauebat. maioz alta aduersabatur. Eūq; fine he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem assumpto diffidiaq; nihilomin⁹ ⁊ certamina inter p̄cipes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroz saluti opem supplex oziauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq; restituto. regni illius contentiones motusq; sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu diſſidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata b̄ndictū. 9. siluestrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. ⁊ syndegez epm bambergenſ. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontifice. vt p̄missum ē. a q̄ etiā cozonā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq; interfuturos nisi de mandato imperatozis id facere cogerent. inde capuā p̄ficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq; inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi oīmbus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs p̄uincijs regia censura confirmauit. Tandē langoze defeciēs obijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

VIncentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbiensi historiaz scriptozes. de hui⁹ heinrici oztu miraculoso. diuinaq; p̄motione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus eīm imp̄ator secundus nulli violatozi pacis parcens. Un hac occasione motus. Leupoldus comes violatoz pacis verens ab imp̄atoze occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vroze sua in tugurio paruo latitabat. Contigit imp̄atoze a venatione sua foztuito casu illuc diuertisse. ac ibi pnoctasse qua nocte vxoz comitis masculuz pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O ip̄ator infans iste. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita ip̄ator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui hūana miſericordia moti. sup arboze posuerūt. regi coz leporis p̄ cozde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iuſſit. ⁊ in filiuz adoptauit. Longo post imp̄ator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euz suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. p̄cipiens vt līas regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignozans in domo sacerdotis q̄escens q̄ mozmenti līas subripuit. ac aperuit hijs hozrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā nr̄am dare velis. vt diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Hic rota fozture rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoz vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis p̄fecto deus in oīmbus operibus suis.

IGnea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē ⁊ oriētalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit

HEinricus hic nobilis imp̄ator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret ⁊ paulo ante missam loca iuxta imp̄atozium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini ⁊ abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus coz̄ iuxta imperatozem p̄ius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoz imperatori mittere potent. habens p̄uilegiuz vt ad dexteram imperatozis sederet. post varia verba ventum est ad pugnam. atq; furoze theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Verum episcopis ⁊ alijs cōuocantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem gloziosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigentibus omnibus pre timoze. imperator diligenter intendens letitiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia preciosa ciborta eis distribuit. suis manibus illis seruiēs.

Lapanus astronom⁹

Hugo abbas

Theobaldus

Guido musicus

Lanfrancus

Hermānus cōtractus

Maleſica quedā augurlatrix. in anglia fuit quā mortuā dēmones horribiliter extraxerūt. dū clerici pſallerent Et imponētes ſup equū terribilē p aera rapuūt. Clamores quoq; terribiles (vt ferūt) p ātuor ferme miliaria audiebāt

Empore⁹ quoq; henrici tercij impatoris eccliā glo/ rioſe reſurrectionis in hieruſalem. q̄ ab arabibus de/ ſtructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Poſtq; ei egipti/ orū potentia contra perſas inualeſcere cepit. aī thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuerſas occu parūt. Urbs quoq; ſancta cū adiacente regiōe in eoꝝ deue/ nit poteſtatem. Inde p̄fectus calipha oīm impietate plen⁹ deo ⁊ hominib⁹ odibilis. inter cetera nephanda eccliam do/ minice reſurrectionis (que per venerabilem virū maximū eiuſdē loci ep̄m p̄sciente conſtantino magno auguſto edi/ ficata fuerat. poſtea per modeſtum tempe heraclij impato/ ris inſtaurata) funditus deici mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione dñi. M. xviij. quo tempe ei p̄fuit vir ſincerus bereſtus nomine eiuſdem tyranni auūculus; miſo eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore meſtiſſimo ⁊ plu/ ribus augurijs in peius ſe vtit. Extincto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dabermitius ex petitione cō/ ſtantinopolitani agere cepit. reedificandi poteſtatē fidelib⁹ conceſſit. Cum autem vires xp̄ianorū in hieroſolima p inſtauratione non ſufficientes eſſet habita petitione ad imperatorem conſtantinopolitanum. Is de p̄prio fiſco ſumptus neceſſarios miniſtrari p̄cepit. Eāq; vt nūc eſt eccliam ſancte reſurrectionis anno ab incarnatione dñi. M. xlviij. nitro ardore reedificarūt.

Lampanus celeberimus doctor. ⁊ maxim⁹ aſtro/ nomus. Hac tempeſtate in precio exīs. nonnulla accuratiſſime ſcribit. atq; errorem aliquātulū. in ptolo/ mei magni aſtronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune ⁊ ſtellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excuſatum habet. cū hoc ei nō puenerit. ob ingenij defectum. vel ob penuriā temp⁹. maxime quo ad motum octaue ſpere ad quē longū tēp⁹ requiritur. eius theorica ac computus laude digna ſunt

Guido quidam celeberrimi nominis muſicus. pa/ tria etruſcus ex ciuitate arretio natus. Et ipſe per hoc tempus plurimū claruit. ⁊ canendi modus in ſacris videlicet per flexuras ⁊ digitoꝝ notas dinumerādo me luſtulum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo cluniacenſis abbas homo ſane (p̄ter doctri/ nam) genere. pietate religione. clementia atq; inſi/ gnis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco ſubſtitu tus nonnulla perſcripſit eruditione ⁊ laude digna.

Lanfrancus natione papienſis. doctor quidē exim/ ius. ⁊ anſhelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hiſdem tpibus in gallijs inſignitiſſim⁹ fuit. q̄ cū apud pariſius le gendo. ſcribēdo. diſputādo clariſſim⁹ haberet. tact⁹ di/ uino ſpiritu ſcol' abrenūciauit. ⁊ ad p̄pria remeauit. vbi rebus ſuis pauperibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ ad vixit ſoli deo tanq; verus xp̄i fu⁹ militauit. q̄ poſtea ex abbate cadom̄. fact⁹ archiep̄s cātuarien. pleraq; bo/ na in eccliis anglie fecit. Hic p̄ ceteris libr⁹ inſigne noie Scintillarē ꝯ berengarij errores cōpoſuit. ⁊ alia p̄clara edidit.

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religioſus biſdē q̄s tpibus apud vicēti/ nos ⁊ doctrina ⁊ vite ſcītate multo i p̄cio fuit. ac quedam compoſuit.

Hermān⁹ p̄terea ꝯctus ⁊ ip̄e religioſus p̄pria alemān⁹ ingenij p̄ſtantiſſimi vir hac etiā tēpeſtate cū i diuinis exercitatiſſim⁹ eſſet. multos q̄dem ⁊ egregios copoſuit hymnos. atq; in honorē virginis marie nōnullas celebreſq; cōpoſuit. inter q̄s Salue regina pie/ apua habet. Sed de q̄dratura circuli mīta ⁊ dcte ⁊ accute deſcripſit. ac quedam alia.

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri fily. in q̄dam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accensa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus mc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lras latinas inuenisse dicatur. ꝙ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ⁊ sem is mensurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā sūtilioris ingenij subtus flāmam stilo forame fecit. Quo facto mox vt aer sūtra uit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitat⁹ erat. vt muro applicatū altitudinē menū vinceret. Sed dieb⁹ pcedentibus stillicidijs infusum. cōem mortalū corruptionē agnouit. soluta cute neruisq̄ fluentibus.

Berengarius

BErengarius doctor natione turonensꝭ andegauensꝭ archidiacon⁹ p hec tēpora cuz diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacrō turpiter errauit. et multoz aios ipō suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hī de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq̄ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oia pauperibus erogauit. factusq̄ pduprimus labore manuuz suaz quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

COnciliū q̄z vercellense seq̄ntibus annis in vercellaz ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat⁹ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā ecclīastici errozis auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

CIrca idem tēpus anno dñi. M. xl. claruit. b. iohes fundator ⁊ īstitutor ordinis vallis vmbrose. sb regula militantis bti bñdicti. cū q̄busdā pstitutō

Ordo vallis vmbrose.

nibus eoz supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̄ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus pīe gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoz multoz manu stipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō pcul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salut⁹ spes sibi ꝓponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter pcidit. suplex p ihm xp̄m crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus pcibus cōmotus ioannes oīne illud qō susceperat odiū. de fratris nece statim īfregit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra pgressus ecclesiam diui miniati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōsteriss⁹et. ⁊ oīne crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepercisse. Adhuc crux illa p iudicio tanti miraculi in eccīa miniatus ꝓpe florentiā in monte cuz veneratione vsq̄ in hoc tps demonstrat. vbi olim fuit monasteriū nigroz monachoz. nūc aūt alboz id ē montis oliuaz. Talis igit miraculi monimento vir sanct⁹ pmot⁹. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini ptem q̄ vallis vmbrosa dī secessit. vbi ⁊ vite sanctitate de hominī in se

S. Joannes gualbertus monachus

gram maiore ē exptus ē. atq̄ ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sctitate ⁊ scia clarissimis floruit. Johannes aūt fact⁹ religiosus ieunijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carnez domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde i miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit oīes abbates varijs ex locis p̄nūciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt⁹ deuote sacramētis spūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto yd⁹ iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctoz retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die i ecclesia monasterij de pasignano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

VLma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro ⁊ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeq; nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pānonia. ob nauigia danubij non parua sentiant cōmoda. Cum vō hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius ⁊ thuronem villas nominabant. Ipa vō vlma tū muris fossatis ac menijs atq; publicis ac priuatis edibus pernata existat. Et nobilibus familijs a quibus caroli magni imperatoris aucta fit. ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmina edita sunt.

Vlma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annalibus extat
Et q ⁊ antiqua ⁊ preclaris fuit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. q apta
Vlmetis plena posita est vligine terra
Nanq; vbi defoditur circū vrbem: glutea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur; ⁊ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum:
Vrbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa fiet. sed quondam forte reuicta et
Vi belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima tam nunc
Ipsis: contiguo bos a parte danubius alueo
Preffluit: hic sapido repletus pisce; breui illum
Per mediam labens vrbem curſu blauus ingrat
Preterea cincta est fossatis ipa profundis
Turribus excelsis. domibusq; impleta decoris

Affluit ꝛ pluri populo. q̄ multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extāt
Pulcras inter habet structuras grāde labore ꝛ
Arte atq; expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Impla quidem valde: grandis quoq; molis in altū
Sustentat laquearia magna: capaxq; frequētis
Turbe multa imbi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Alma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponūt cōmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: q̄ multas iā opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo denq; fructu
Mercem agitat: panno lino lanaq; parato
Uescanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū varū est: hoīm hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΟΛΟΥ· ΑΣΤΟΥΡΑΜΜΑΣΤΟΣ·

Linea summoꝝ pontificū

Victor secūdus

Victor secūdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secūdus

Alexander secūdus

Victor secūdus papa gebhardus antea vocat⁹. ecclie eysteten(q̄ olim aurea-ta dicebat)eps in ordine decimusseptim⁹. nationealeman⁹ ex bauaria pō-tificalem dignitatē post leonē adeptus. magis heinrici gr̄a. cū quā aliq̄ scribāt li-beris suffragijs. Verebat cū clerus pplūsq̄ roman⁹ heinrici potentiā. victorez igit̄ ꝓponūt legato Hldebrando ad heinricū ob eā rem misso. q̄ oīa ex sententia romani cleri impatorisq̄ pfecit. at victor in sede oīm ꝓsensu cōfirmatus. magnā synodū abnuēte impatore florētie būit. In q̄ quidē multos epos. tū symonie. tū fornicationis causa ep̄atu p̄uauit. clerūq̄ admonuit q̄d maxime ad se ptineret. p̄ posita pena his q̄ leges canonicas trāsgrederēt. Fūt q̄ scribāt victorē ad heinri-cū pfectū. magnificentissimeq̄ ab eo hꝫ abitū. alīq̄ vo yldebrandū eo pfectū putant Is em̄ heinricū impatorē. ne aliq̄ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebran-dum sbdiaconē ad illū misit. q̄ opportune cuꝫ accidit vt impator graui quo obijt morbo implicat⁹ heinricū filiū romanoꝝ regē ac cesarē diceret. Victor aūt ponti-fex pontificatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo morit̄. vacat tū sedes dies. xi.

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus cas-sinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē cre-atus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccīa q̄ a romana du-centis fere annis insolenniter se subtraxerat. Inter alias eā maiorem supiorem-q̄ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliaꝫ atq̄ burgundiam labe symoniaca inq̄-natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādisq̄ prouin-cijs legatum misit. Qui eo munere sicut ⁊ ceteris diligenter atq̄ feliciter vsus. cū aūt palīū florētie ꝙuocare cepisset ad octauū mensem. octauūq̄ piter diem defun-ctus est. Florentie quoq̄ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus nationē campan⁹. qui prim⁹ nūcius dicebat. duꝫ vix exequie pontifici stephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentio-res oppida ⁊ castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. ponti-ficē ex factione sua creare ꝓstituerunt. prim⁹ īm oīm gregorius de tusculano ex gē-te patricia roman⁹ minutū velitrensem ep̄m inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. ꝓter id vo tēpis agnes tercij heinrici impatoris relicta filij regis adolescētis regni curā administrationemq̄ gerebat. Hinc io igi-tur velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiacon⁹ cardina-les ⁊ episcopi aliiq̄ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimoꝝ ꝓsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto magistratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̄ mēse no-no. die. xx. pontificatu dejectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus anteavocatus epi-scopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi prestantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Isq̄ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ in-stituit q̄ distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secun-dum quā institutionem factam pōtifici. patribusq̄ placuit generale concilīū apō sutrinū conuocari. Ibiq̄ anno dñi Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ⁊ proceres interfuere benedictus abdicare coegit. inde romā proficiscens. Deinde apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis ha-beretur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengarīū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in si-gno ⁊ figura misterioue. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secun-do coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pō-tificatus sui anno. mense. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

Alexander secūdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanēsis. episco-pus lucensis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā ab-sens etiam pontifex creatur. Isq̄ luca accersitus in pontificali habitu romā ve-nit. Atq̄ ubi cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligeret. Giberto parmensi viro potentissimo admodū anniten-te ab heinrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur Reuersi igit̄ in longobardiā pseudo epi cōciliabulo suoꝝ coacto cadolū parmen-sem i antipapā elegerūt. Cui cisalpini oēs obtpauere. p̄ter mathildim optimaꝫ feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei mōtis graue plīū ꝓmittit̄. Repulsus ab vrbe. quē cinctus rōni prefecti filiꝰ postea egre i arcē adriani pduxit. Cognito errore heinric⁹ ipator alexādro restituit⁹. Ve-nies ad vrbē pōtificat⁹ sui āno. xi mēse. vi. morit̄. i basilicaq̄ lateranēsi sepelit̄.

Linea imperatorum
Heinricus ⁊rtus

HEinricus quartus heinrici tercij ꝑdicti filꝰ. anno dñi. M.lvij. patre defuncto licꝫ adolescens ab electoribus cesar appellatꝰ. impauit ānis. 48. vel vt alij hñt ⁊quaginta. Mortuo nanꝙ ꝑe sb custodia mris sue agnetis imperatricis fuit. q̄ aliquāto tpe prudenter impiū rexit. cuꝫ pace gubernans. Is postmodū ꝓcilio suoꝝ deceptus. spretis mris cōsilijs ab eo alienatus. q̄ discessio maxime discordie semiariū fuit. Impatrix autē religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. ⁊ ad monasteriū fructuariense se ꝓtulit. Inde deuotōnis cā. et ab Ottonis colonien̄sis archiepi tyrānide pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñditur. Hā locoꝝ sanctoꝝ dulcedine capta sancta operibus ⁊ elemosinis vacans. sancto fine ꝙeuit. Cuiꝰ corpꝰ in eccia. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tpe Cōradus eius filius secūdo genitus quē p̄ adhuc viuens ytalie ꝑfecerat. moritꝰ ⁊ florētie honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victoriosus rome coronatus ꝑ apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuersus. Fuit longo tpe princeps admodū gloriosus ⁊ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissimꝰ. quāuis in fine impij ob recōpensationē atrocitatū ⁊ ꝑcutionū. multas. ne dū a principibus vex a ꝓprio filio ꝓtulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere ꝑ ceteris regionibꝰ cepit. Rex cū cepisset nobiles opprimere ⁊ venatui ac ludo magis q̄ admīstrādæ iustitie opam dare. Gens saxonū animis acerrima. cū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. Relicta igit̄ saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde eū summoꝝ pontificū auctoritatē potētiāqꝫ diminuere statuisset. Et ꝫ alexandrū secūdū scismata suscitassēt Cadolū parmensem epūm agnete eiꝰ vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Cū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonuꝫ implicitus. Et si illos insigni prelio superauit. tamē sbigere nequiuit. Nec tñ ex victoria cessit incruenta. q̄ cesa suoꝝ militū q̄nqꝫ milia amisit. Ea vo ex victoria tantū intumuit. vt nephanda quecꝫ in pontificem sit ausus. primūqꝫ illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiepo maguntino iniunxit. Cuiꝰ edicto apud wormaciā cōciliabulū ꝙuocatū ē. ⁊ epi abbatesqꝫ regnoꝝ heinrici. ne gregorij in pōtificem haberēt sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos epos cōmissis priuauit ecclesijs. Heinrico autē gubernationē titulum ⁊ dignitatē regni interdixit oībus principibus ⁊ ppls auctoritate aplica absolutis. Inde plāti principes ⁊ ppli pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiqꝫ saxones exarserūt in bellum. Cognita itaqꝫ gregorij censura heinricus ꝑ litteras supplex veniam precat. Eius precibus ꝓmotus pontifex canussum agri regiensis oppidū ad mathildim cōcessit. Illuc heinricus cū oīnibus copijs ꝓpere ꝓperās. depositō imperiali ornamēto. denegatūqꝫ primo die ingressum eq̄nimiter tollerās. loco ꝑ noctē nō mouit. ⁊ glacie ferū cōculcataqꝫ diu nive ꝑ asperum hyemis sydus solum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductū. regē in sinū mris eccie recepit. pace iureiurādo fumata. impator papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quoꝝdā epoꝝ sedi tionibus ꝓtatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito cōuentu gibertū rauennatē archiepm pontificē creat. cuiqꝫ clementē appellat. ⁊ secū romā hostili animo adduxit. vbi ꝓbanata basilica petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q̄ ad guiscardū appulie ducē misit. ⁊ cum magno impetu romas venit. pauefactus heinricꝰ in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde nullesimo nonagesimonono aquisgran. filiū iuniorē heinricū q̄nq̄ regem fecit. q̄ anno deinde sexto in p̄emia ira excandescens maximus prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē cuiꝰ ꝑlio superauit. qua iniuria ⁊ dāno cōfractus cū merore vitā egit lugubrē. ac demuꝫ cuꝫ dedecore aiam exalauit. añ hunc impatorē. nullum ipatorē a pōtifice summo excōicatū ferūt. In leodio igit̄ ꝓmo sepultꝰ inde ad spyrēsem vrbē delatus q̄nq̄ annis inhumatus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

RUdolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. pacem federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ꝑpulit. apud forcheym i regē eleuat. a q̄bus deductus maguntiā in medio q̄dragesime a Sigefrido metropolitano i regē inungit. postdabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vo cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade ⁊ incerta victoria vtrūqꝫ dimicatū ē. Missi tū q̄dem ab vtroqꝫ legati ad pontificē rogatū vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ipe respondit. q̄ vt ab armis discederent. sed ꝑusiq̄ ea perferentē iussa. illi itex primo grauiore ꝑlio concurrerunt. Et postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti vo erant missi ad res alemanie inspiciēdas pontificis oratores Albinēsis epus cardinalis. aquileiensis p̄archa. ⁊ paduanus episcopus. quibus mādat heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret̄ se nullatenus assensuꝝ. Heinricus igit̄ coactis summo canatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenie castris obuius est delatus. Congressi iā quarto prelio rudolphus casu a suis vulneratꝰ longiuscule retrocessit heinricus fuga ꝓlapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Merseburga sepelitur.

Ordo grandimōtensis Iniciū habuit anno .1078. p Stephanū.

S. Stephanus

ORdo grādimōtēsis sb pīe stephano. Anno dñi. M. lxxvj. ozū habuit. hīc filiꝰ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a pīe suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Milone archiepo xij. annis educatus regulā bñ viuēdi didicit. deniqꝫ discedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ utiliter tanda sunt memorie ꝓmendans. in aq̄tania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce puenit. vbi fontes repit et ripes terrā desertā. ⁊ iuxtā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū ⁊ domū ventis expositā offerēs. afflictionē corpis ⁊ requiē mētis manifestis indicijs ꝓmittebat. Tunc gaudēs stephanꝰ. ibi deo se futurū oīm tpe spopōdit. Trigesimū etatis sue annū agens habitare cepit heremū in ieunijs vigilijs ⁊ oꝛonibus ꝓtinuis seruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine siliginee sorbiciūcula atqꝫ postqꝫ disponēte deo discipulorum eiꝰ numerus creuit. Insimul nō q̄si vnꝰ ex illis factus est. ⁊ minor oībus illis. Tādem i infirmitate ꝓstitutus in q̄ decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cuiꝰ sunt vniuersa. Si amādo pauptatem et adbeseritis. ipe ꝓuidētia q̄ gubernabat oīa vobis largiet q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dñm anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cōstitutus. Pio pīe orbati frēs petrus lemonicensis in pozem elegerūt. sub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi sancti augustini locū p̄dictū muretu in quo deo uuebāt ceperūt calūniari. ꝓtendētes ad ius eoꝝ ptinere. Sed q̄ potius aufferent tunicā ⁊ pallīū volebāt dimittere. hīc locū aliū p̄q̄rebant. vbi caput sue religionis instituerent. nullocqꝫ idoneo repto. Tandē ꝓsilīū inierūt. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agnꝰ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior ⁊ non ni ullfrēs audierūt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam ⁊

Petrus Damianus

domos fecerunt. Et accipietes sctm̄ corpus in grandi mōtē trāstulerūt. Paucisqꝫ scietibus subtus ꝓsbiterium ad altare recondiderūt. vbi post paliticus positꝰ insciꝰ sanitatē accepit. ⁊ cecus visum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

PEtrus damianus doctor ⁊ eccie ro. cardinalis epꝰ. in diuinis scripturis eruditissimꝰ. His tēporibus eas ob res multo in pcio bītus ē. in ytalia vita ⁊ scia insignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermōes q̄s elegātes. scripsit ⁊ regulā heremiticā. ⁊ de ordīe vite heremitice. Itē libꝝ ꝺ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ suis tpibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione ⁊ hūilitate ac sapia notatissimꝰ. Qui cū cardinalis epꝰ esset. vt soli deo hūilitate seruiret epatui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem reꝓhenderet librū pulcerrimū ad eū scripsit. reddēs roem q̄re epatū dimiserit.

Isaac medicus

Phicus aut lorica ferrea vestitus erat ad carnes. duobusqꝫ ferreis circulis cinctus in corpe ⁊ duos p annos brachioꝝ.

IOannes medicus cognomēto serapion p idē tēpus claruit. Et de simplicibꝰ medicinis multa cōscripsit ac libꝝ breuiariꝝ de morbis arcendis. Et q̄m a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognomiatus ē. Sorapio em̄ roseū sonat vt testis ē Plinius lib. xij. ca. ix.

Jo. Serapion

Seno ⁊ Arnulphus

ISaac Benimirā medicus celeberrimꝰ salomōis medici filius. Et ipe tepestate istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus ⁊ ptic̄laribus de febribus de vrina. ⁊ stomacho. In phia q̄s de elementis ⁊ diffinitōnibus tractatus composuit.

SEno epus treuerēsis a comite treueroꝝ theoderico captꝰ. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio p cussus interijt.

ARnulphꝰ q̄s sctus cenobio sctī medardi signis ⁊ vtutib̄ pollebat sua sctitate elegit ꝓpositū. inclusio nis. Inde abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi epatum lugdun. rexit.

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicoꝝ regulariū. tpe ḡregoꝛij pape se-
ptimi ꝛ heinrici imperatoꝛis anno dñi millesimo
octuagesimo reflorere cepit in eccia btī ꝗntini beluacē/
si. Qui primū ab aplis. postea a btō Augustino epo ꝛ
doctore eximio regulariter instructus sub mgro yuone
venerabili eiusdē eccie ꝓposito. postea carnotensi epo.
De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt.
hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore
Et hugo de sancto follicto. Ad istū ꝙz ordinē ptinere vi
det ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

YVo clarissim⁹ canonus
doctoꝛ ꝛ carnotēsis epi
scopus apud gallos maxīo ī
ꝓcio habet. q ꝛ inter cetera
sue ꝟtutis et ingenij opa. q̄
edidit. post ysidoꝛ hispalen
sem ep̄m decreta collegit. Et
ab breuiauit aplica. atꝙz ea ī
vnū collegit volumē. q post
modū ꝛ q̄dā hugo catbala-
nensis ep̄s. Et post cū Gra/
cianus in meliozē formā re-
degit alia ꝙz meoꝛatu digna
composuit.

yuo episcopus

RAsis medicus celeberrimus. ac natōe persa seu
baphican⁹ꝰ tpeviguit ꝛ clarissimus fuit. Cui alij
bachilo ꝑnū nomē fuisse tradūt. ꝙ Auicenna in tercia

Rasis medicus

sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meametbū eū appellat. q cū in almāsoꝛia vrbe enutri
tus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadez lingua ex oībus añ se
medicine auctoꝛibus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ coꝛ-
rectione li. j. antidotariū lib. j. De cura moꝛboꝝ ſcturaꝝ. Libꝝ continente oēm
medicine sciam. Continens rasis appellatū. Librūꝙz almansoꝛis ad regez ei⁹ no/
minis. Deꝙz moꝛbis pueroꝝ libꝝ. ac diuisionū libꝝ vnū. In astrologia quoꝙz
aphoꝛismoꝝ atꝙz in alchimia libꝛos duos ꝛ alia multa.

MAthildis comitissa nobilissima ꝛ optia atꝙz illustris femina. ꝙ hoc tp̄s cū ro. eccia bene sentiēs. ꝟtute ꝛ re
bus optime gestis clara ꝛ inclita vbiꝙz p̄dicat. Hec em̄ no
bilissimū bonifaciū ꝛ magnificū virū. ꝛ beatricem heinrici
filiā būit parētes. Que cū vnica esset filia. post ip̄os parē-
tes in dño luce. parme regij ferrarie. mātuecꝙz ac ei⁹ ctbru/
rie ptis quā nūc p̄monū vocam⁹ successit. Quāobrē ī to
ta ytalia clarissima fuit. Et ꝓterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentiſ/
mū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō ricbardi ꝛ guilielmi apulie ꝛ cala-
brie ducū. ꝙ ꝛ heinrici potentiā ꝑ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et
q̄ de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Hez cuꝝ heinricus filius heinrici
cesaris in ytaliā a ꝑe missus dū apud parmā vrbem mathildim ꝛ ei⁹ virū ꝑligasset. ꝛ gotbefridū interfe/
cisset. ip̄a mulier azonē estensem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝙsanguine⁹ erat ignoraꝝ) accepit maritū. Cū
quo ꝙ aliquot mēses cobabitaꝝ. tandē recognita gregoꝛij cōsuluit pontificē. q̄d sup hoc agere cōsuleret.
Cui pontifex impauit. vt ꝑtin⁹ ab ei⁹ consoꝛtio abstineret. Ac sic diuoꝛcio facto deinceps oꝛonibus ꝛ vigi
liꝭs deo ꝛ ro. eccie militare studuit. Tandē vo āno salutis nre. mj. etatis aūt sue sexagesimo nono in bonde-
no agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nā-
ꝙz omes suos ꝛ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queꝙz aurea ꝛ argentea. vestes quoꝙz oēs pre
ciosissimas eccleſijs ꝛdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ip̄a ꝙ maioꝛi pte sua impensa cōstructum.
ac canussiū frixionariūꝙz mōasteria. atꝙz alias basilicas plurimas p̄dijs ꝛ alijs donarijs innūerabilib⁹ am
pliauit. His gestis in extremis cōstituta oīa xp̄i sacra ab anselmo epo deuotissime ꝛ reuerenter suscipi/
ens. postꝙz etiā oīe eius p̄monū beato petro cōdonauit. sanctā aiam deo reddidit. Eiusꝙz coꝛp⁹ (nullo
bonoꝛis genere qō impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ꝛ populis ad san-
ctum benedictū agri mantuani deꝛfertur. ꝛ in mausoleo quod nūc cernit sepelitur.

Mathildis comitissa

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ epoꝝ male sentientiū synodo habita. ꝓtra gre
gorium papam in germania pontifex creatur. ꝛ clemens appellatur. Qui cum heinrico ꝛ eius filio
conūctus copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē moꝛ cepit. ꝛ in vrbē deinceꝑ recepit.
tādem post multa gesta moꝛte subitanea coꝛreptus sceleꝝ penas dedit.

Linea summoꝝ pontifica

Anno mundi. 6275. Anno xpi. 1074.

Gregoꝛi⁹ ei⁹ nois. vij. papa. natione hetruscus. pꝛe soanensis. pꝛe bonicio yldebrandus monachus antea vocatus. post Alexandrũ pontifex factus. Vir dũ eius pontificis exequie solẽniter ex moꝛe erãt celebꝛate quũ clerus ꝛ populus cũ funeris pompã congꝛegati yldebrandũ archidiaconũ acclamarũt. a beato petro in pontificẽ esse electũ. Ad eosq; clamoꝛes excitꝰ cardinales cõclaue ingressi eũdem canonice delegerũt. quẽ gregoꝛiũ septimũ placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti cesaris regni duodecigesimus. ꝓ qõ tps bello ille cũ saxonibus grauissimo implicitus erat. Vir certe deo ꝛ hominibus gratissimus. pꝛudens. iustus. clemẽs. pauꝑ ꝗ pupillo ꝗ acviduaꝝ patroꝰ. Et eccl'ie ro. hereticoꝝ improbitatẽ ꝛ maloꝝ pꝛincipũ potentiam res ecclesiasticas ꝑ vim occupare conantiũ vnicus. ac acerrimus defensoꝛ. adeptus pontificatũ statim heinricũ impatoꝛem admonet. ne deinceps largitione coꝛruptus. epatus et bñficia alicui ꝑ symoniacã cupiditatẽ cõmittat. Gregoꝛi⁹ itaq; oꝛatoꝛes ad regẽ misit denũciaturos se si in pontificatu cõfirmaret. nullatenus eꝛꝛoꝛes illius toleraturũ pꝛoinde aut aliũ pontificẽ fieri curaret. aut se ad satisfactionẽ cõdignã pararet. Rex tñ facti mõ ac veritate cognitis electioni eius assensum pbuit. Mibiloq; min⁹ pstitit in sentẽtia heinricus. quãobꝛẽ oꝛatoꝛes bꝛemense epũ ꝙ regis quitacie adiutoꝛ impulsoꝛq; fuerat excõicato. romã sunt reuersi. paulopost hermãnũ bambergensem ꝛ aliũ constantiensem epos rome agẽtes. ꝛ de symonia convictos pontifex dignitate ꝑuauit. ieunio subinde ꝙdragesimali aduenĩente gregoꝛi⁹ pontifex ꝙ in laterani cũ celebꝛaret interfuerũt gubercus rauẽnas archiep's ꝛ maxima longobardie epoꝝ pars. Cui⁹ inde admonitioni heinricus suadẽte giberto obtpare noluit. immo gibertus vir seditiosus ꝓtra gregoꝛiũ Cincii ro. ciuẽ pꝛe fectiq; vꝛbis filiũ virũ vtiq; temeraꝝ ꝓcitat. qui structis insidijs pontificẽ in natalis dñi nocte celebrantẽ cepit. ꝛ in turrim reclusit. romani seqnti die eũ liberãt ꝛ cincii ꝑsequũtur edes eius subuertũt. ꝙ ad heinricũ confugit. quos oẽs papa anathemate notauit cincii ꝛ adiutoꝛes. heinricũ q̃s dignitate regia ꝑuauit. Verũ paulopost synoꝺ habita in ea multa constituit. heinricus itẽ habitu ꝙuentu epoꝝ male sentientiũ. Gibertũ denuo pontificẽ creat. clementẽq; appellat romã venientes gregoꝛiũ in adriani mole obsederũt. Is a roberto apulie duce liberat⁹ secũq; casinũ ac salernũ ꝓducit. vbi nõ ita multo post pontificatus anno. xij. mẽse vno. diebus tribus sancte ꝛ pie moꝛitur.

Victoꝛ tercius papa desiderius antea vocat⁹. montis cassini abbas pontifex creatus. statim Gregoꝛij partes suscepit. contra gibertum antipapã tutandas quã ob cãm heinricũ impatoꝛẽ sibi cõstituit inimicũ vt aliq; ferũt ei⁹ fraude (vt martin⁹ scribit) veneno in calicẽ tecto. dũ sacrificat necat. Dez vt Vincenti⁹ sentit diffinteria peꝛiit q̃quã id a suspitõe veneni nequaq; alienũ. veneno em̃ pene coꝛruptis ꝛ labefactatis intestinis interdũ in diffinteriã ꝺtunc. anno igitur vno. mense quarto. põtificat⁹ sui. non sine suspitõne dati veneni moꝛitur.

Anno mũdi. 6283. Anno xpi. 1084

Vrban⁹ ei⁹ nois secũd⁹. otto vel odo antea vocat⁹. monachus ebouracensis primo. deinde cardinalis hostiẽsis. postremo ꝙnto mẽse post mortẽ victoꝛis põtifex creat. vir ꝙdẽ doctrina ꝛ sctitate vite q̃ manis gradi magistratu dignus. Cui⁹ etiã plurime ad matbildim extant epistole succo plene. Is ꝺo parũ romanis reb⁹ nouis studẽtib⁹ fidens. melphim se cõtulit synodũ habiturus ꝙ tuti⁹ eo ꝑficisci liceret. pontifex itaq; cũ in ytalia nullibi ꝙetis locũ cerneret in gallias ꝑfecturus. placente synodũ habuit in q̃ licentiã ꝙrũdã em̃ apud clarũmontẽ habito pꝛincipes gallie ad recupandã hierosolimã a sarracenis occupatã animauit. Cũq; inuenim⁹ gibertũ antipapã postea vouisse. vt vrbanus secũdus pontifex roman⁹ cũ multa ad rei ecclesiastice reformationẽ ornatuq; claromontensi in ꝓcilio statuisset. eo anno ꝙ xpiane salutis nonagesim⁹ quartus supra millesimũ fuit facinus est aggressus maximũ excellentissimũq; oĩm q̃ fuerint pontificis romani cuiuspiã dictu auspicijs ꝛ auctoꝛitate bacten⁹ intentata. Liberande em̃ a turcis sarracenisq; hierosolime ꝛ continenti terre sancte in hunc maxime modũ intendere cepit. Patribus ꝛ ea que concilio inerat ex omni oꝛbe xpiano multicudine ad cõcionẽ vocata. Vir ipe eleganter doctus ornatissimã habuit oꝛationẽ. vt trecenta milia hominũ nomen in militiam christi dederint. signũq; crucis susceperint. quo facto romam statim redijt vt compositis in ytalia rebus. ytalos quoq; animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne pagano viro sceleꝛatissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verũ mortuo ioanne liberioꝛ factus ad cõponendũ eccl'ie statũ animũ adijcit. Tandẽ vir sctus post multas pꝛis tulliant in edibus petri leonis moꝛit. ꝙnto kal. augusti. eius coꝛp⁹ ꝑ transhibernĩã regionem ad vitandas inimicoꝝ insidias ꝙ etiã mortuũ ledere conabãt ad. s. petrũ delatũ ibi honoꝛificẽtissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusiensiū in gallijs anno dñi. M.lxxxvi. in dioceſi gratianopolitanēſi a brunone theologo viro ſanctiſſimo initiū ſumpſit. q̄ poſt ſuę inſtitutōnis originē auſpice xp̄o in omnibus ac ꝓfectis augmentū accepit. cō ab alexandro tercio ꝛ q̄rto ꝛ ceteris pōtificibus ſummis. approbatus ſic confirmatus extitit. ac varijs p̄uilegijs dotatus. Cū inter oēs ordines eccl̄iaſticos ꝑmatū non rōne tp̄is ſ rigoroſitatis ſemp tenuit. Et ꝓpterea eum ſpecioſiſſimā eccl̄ie colūnā appellant. Ex q̄ ꝙs ſtupendo euentu principiū habuit. Cū i florida ciuitate pariſius gymnaſiū celeberrimū floreret. ꝛ i oīm genere doctrinaꝝ exvarijs regiōibus ſcolares atq̄ doctores clariſſimi lr̄is operam darent. Inter ceteros vnus ſingularis ſcientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui poſt obitū in eccl̄ia ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magiſtroꝝ ꝛ alioꝝ cōueniebat. Corpus vo mortuū in feretro poſitū dū exequie celebrarent ſurrexit. Et in loculo reſidens voce magna cūctis audientib⁹ clamauit. Juſto dei iudicio accuſatus ſum. quo dicto. vt p̄fatur. de qua voce oēs territi obſtupuerūt decreuerūt ne ſepulture ea nocte traderet. ſ die ſeq̄nti iterū cōuenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata vba dixit. Et vt exitū huius rei ſcire poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus ſurgens clamabat. Juſto dei iudicio damnat⁹ ſum. qō audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl̄iaſtica ſepultura damnat⁹ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū bruno q̄ diſcipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oībus ſanctus reputatus miſere p̄ijt. Nūq̄d ꝛ nos perire volum⁹. ꝛ nō potius ſaluari. nō eſt locus ſalutis niſi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno p̄m⁹ cartuſiēſ

BRuno vir ſanct⁹ ꝛ clariſſim⁹ p̄bus atq̄ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a primeua etate eruditꝰ. remēſis eccl̄ie canonicus ſcolarū q̄ apud pariſ⁹ mḡr hiſdē tp̄ib⁹ cū i gallijs legēdo ſcribēdo ꝛ diſputādo clariſſim⁹ haberet. Relicto ſeculo ꝛ pompis ei⁹. cū ſeptē viris doctiſſimis in heremū cartuſie ſeceſſit. Ibiq̄ monaſterio ſtructo ꝓpoſitū monaſtice cōuerſationis ſatis arduū ibidē inſtituit. Quē rigorē obſeruantiaꝝ poſt ānos q̄dringentos vſq̄ in p̄ſentē annū ſeq̄ntes ſumme obſeruarūt. habēt em̄ plura ieiunia. oīb⁹ ſextis feriis in pane ꝛ aqua. ab eſu carnū ſp abſtinēt. etiā in grauiſſima egritudine. q̄ ad veſtitū ſp cilicio ad carnē induūt. q̄ ad ſolitudinē. nūq̄ exeūt excepti p̄one ꝛ p̄aratore. ac in cellis ſoli manēt cū arto ſilentio. vigilias magnas hnt ob officij prolixitatē. Cui⁹ ſcti ꝓpoſitū hugo gratianopolitan⁹ eps q̄ ab eodē brunone habitū monaſticū ꝓcepit auctor fuit. Ferūt ꝛ aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vrbanum papam vnū fuiſſe.

Hugo eps gratianopolitā⁹.

HUgo ꝓratianopolitanus eps. Cui⁹ mr̄ de eo p̄egnās ꝑ ſomniū elegantem puerū ꝓcepiſſe ait. quē ſiſtendū dei aſpectib⁹ ſcti in q̄b⁹ erat ꝛ.b. petrus deferebant i celū. ideo natus ꝛ puer factus addiſcendis lr̄is applicat⁹ fuit. Sperabat̄ em̄ ſingularis meriti ꝛ gratie futurus apud deū. diuia q̄s gr̄a plurima virtutū ornamenta i eū cōgeſſit. heremi⁹ cartuſie caliensis. Abbatia excubiaꝝ: heremi⁹ canonicoꝝ regularū ꝛ apud ſanctū mifennū. ꝛ apud gregoriū rom⁹. ipo annuente ceperūt. Ꝑq̄ ſp̄ualiter ꝛ coꝛpaliter foueē p̄fecerūt. Hic i ſolitudine cartuſie deus ſue dignationi ꝓſtruētē hitaculū vidit ꝑ ſomniū. ſtellaſq̄ ſeptē ſibi p̄ſtātes itineris ducatū. Et ſcitat⁹ ei⁹ odore tracti ad ipm̄ venerūt ſeptē viri q̄ oēs vno deſiderio ſucceſi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Hoꝛū p̄mus vt p̄miſſum fuit nigi bruno vir religione ꝛ ſcia famoſiſſim⁹ alijq̄ q̄tuoꝛ lr̄ati ꝛ duo laici. q̄s hugo benigne ſuſcepit ac voti cōpotes fecit. Cui⁹ ꝓſilio cartuſie ſolitudinē intrarūt atq̄ extruxerūt. Hic āt ſcūs vir mlt⁹ vtutib⁹ ornat⁹ q̄ cūct⁹ inibi hitantib⁹ inſigne ſcitat⁹ exēplū p̄buit eccl̄ie dei admodū vtil. epāle ſarcinā exuere ac q̄eti aie vacare deſiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̄uis ſenio grauatus. Credebat̄ em̄ ſola auctoritate ꝛ exemplo plus ſubiecte plebi ꝓeſſe poſſe debilis ꝛ egrotus. q̄ quiuis ali⁹ ſan⁹ ꝛ robuſt⁹. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartuſia ꝛ de caliensi ꝛ excubiaꝝ domibus ad ſeruiendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittebatur. Tandem anno domini. M.cxij. etatis ſue octuageſimo conſecrationis ſue. lij. mortem obijt. qui per Innocētium ſecundū ſanctoꝝ catbalogo eſt aſcriptus.

Expeditio xp̄ianoꝝ ꝑ liberanda hierosolima facta tpe vrbani secūdi. Anno. 1094.

¶ Emporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox eīn oīm dictu mirabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. Vt ri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. Et iturī in expeditionem pseueraturīq; in bello sancte crucē ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. Dum vo pontifex cum pribus de imperatore deligendo consultant. mīta boīm milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosq; intra menses trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusq; oīm petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemāniam hungariāq; perrexit. Cui gotbefridus eustachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites eīn bononie gallice. ⁊ quidā potentissimi erant se illis itineris socios addiderūt. Maiores vo prestantiū ducū ⁊ nobiliū manus. binc podiensis eps belli dux. ⁊ Raymūdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et robert⁹ flādrie. ⁊ stephan⁹ carnoti comites. trāsmissis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā quenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bñdictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundusiū. barulensem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ hominū ytalice iuuetutis in eādē expeditionē ꝓficiscit. Peruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānosq; ductos adeo continere sciuit. quin in constantinopolitanos fecerūt hostilia sacris spoliatis. ꝓmotus itaq; suoꝝ malis alexius impator petrū compulit. negato cōmeatu ante tempus bosphoꝝ trajicere. q̄ nycomediā primo. mox niceā quenientes ciuitatez ipam natura ⁊ presidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. Turci vo nō mō tunc. ꝙ prius q; a claramōte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui niceā defensoribus obsidionisq; perferēde necessarijs cōmunita. Verum cum obsidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturq; passim milites xp̄iani. Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus milib⁹ deditōem fecerit. Et petrus constantinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret ⁊ cōmeatū ꝑberet. Iterūq; ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa militus ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum subnitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacūq; missis. rex oīm inopia oppidani pressi; diēs post duos ⁊ qnq;ginta ab initio obsidionis deditionē fecere. Inde munita nicea. iter p̄ loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos ⁊ iumenta reficere constituit. Subito eos saracени adorti sunt. quē oppressissent ni hugo ⁊ gothifred⁹ cum q̄draginta milib⁹ eq̄tū p̄festim opē tulissent. Pugnatum ē vtrūq; acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̄draginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde xp̄iani segetibus iam matureſcentibus adiuti sine vllo incōmodo ycomū primā lycaonie ciuitatē puenere. Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumq; cepere. Tum b̄alduin⁹ prestantis animi ⁊ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in caliciam maior exercitus q̄ minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie i antiochiā mouere: trāsmissis altissimis mōtibus. Aliquot inde pgressi milia passuū xp̄iani ad flumē puenere vrbi antiochie p̄pe cōtiguū farfar noīe. qđ vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē p̄templati. captiuos scisciati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. Riderunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumenta b̄nt. Reblata prius inde ab antiocho ozētis dn̄atore eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplicique circūdatur muro. pars cuius iterior latericio. exterior q̄drato lapide structa ē. Eaq; superbas p̄ se ferens speciē. turres q̄dringentas sexaginta habet. colles q̄tuor vrbe includunt. In quoꝝ celsior ad orientē solē spectant cacumine arx ē. natura loci munita. vt oīes sit machinamētoꝝ conatus. oīa oppugnantia ingenia facile fruſtratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximā vbertatē. vicinusq; lacus optimis habūdat piscib⁹. Recedit a maritimo vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qđ petrus apostoloꝝ princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitq; sedem. Theophilusq; ad quē euāgelista Lucas eadē ozūdus ciuitate act⁹ apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt p̄phani regis antiochi nomē aboleret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xp̄i nomine flozuit vt epōs tres supra q̄nquaginta ⁊ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̄iani ad eam vrbem natura loci densissimo sublimiq; muro munitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit̄ salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; clarissimo. post durissimā obsidionē capit̄ pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebente. Qui boamūdi vtutem admiratus. deditur̄ se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū imperio p̄esse boemūdū paterentur ingressi vrbem xp̄iani oīmbus fere pepercere i p̄sidio sarracenoꝝ tātūmō secutum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta trajicit̄. Vex superueniēte corbane persaꝝ regis militie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria rex oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Cum res xp̄ianoꝝ in antiochia p̄fecto afflicte erant. vt apparerēt oīa desperationis. plena in p̄pe diem futura. nisi deus noster xp̄ianoꝝ salutem tutelamq; sibi esse cordi miraculo ostendisset. Planq; lancea q̄ ibu xp̄i latus in cruce aperit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reperta. Quo diuine p̄fectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cuz hostibus confligere statuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq̄ vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemūdus. ac cedit. Quoꝝ de numero ad centum milia periisse constat. Et quinde cim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā p̄dam abduxerūt vt ab extrema inopia ad summā oīm rex vbertatem ob lancee ipsius miracu lum peruenerunt.

Hildebertus epūs

Hildebertus cenomānoꝝ gallie episcopus. vir ingenio ⁊ scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac careres ac vincula apud romā p̄o christo ⁊ eius ecclesia sustinuit. Vbi ⁊ epistolas plures elegantes edidit: ac versus quosdam eleganciores de suo exilio. libroq; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; sui ipsius partim metrice. partimue prosaice composuit. atq; orationem denicq; ad trinitatez pulcerrimā ac aduersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurilius episcopus Rotbomagensis sanctitate preclarus. eo tempore vixit.

Ordo cisterciensium

Ordo cisterciensiū anno dñi millesimo nonagesimooctauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij pmo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa sub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cōstitutionib⁹ confirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi monasterū religione ꝯspicuū ac fama celeberrimū nomine molisin⁹ fundasset. Et varijs deinde possessiōib⁹ atq; viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas vtutibus deficere cepit. celestium amatores. Hec vbertina spernētes ac pauptatem eligētes. vir⁹ viginti mōachi cū pre roberto egressi. post abrupta cōuallū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysterciū in cabilonēsi dyocesi locū vaste solitudinis. horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit a deo pordinatū locū acceptant. Ibiq; nouū locū religionis t ordinē instituit. a q̄ loco cisterciensiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi lugdonēsis sedis aplice legati. ac walteri cabilonēsis epi. heremū in abbatiā extruere ceperūt. Qui breui in oibus mirū immodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina t sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti q̄tuor sanctoꝝ abbatū sepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum suo epigrāmate.

Robertus abbas

Robertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasterū beati stephani in pabrochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cuꝫ alberico. odone iohanne. stephano. letaldo t petro monachis heremū petijt. cisterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepi lugdunēsis ac omnis burgūdie ducis vt districtius maiorꝫ instituta obseruaret. In cabilonēsi dioceſi monasterū fundauit. Inde ad molismū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuꝫ successit. Cui⁹ industria in scta religione ac laudabili cōuersatione profecit. Et a pasca li summo pōtifice priuilegijs exēptōibusq; dotat⁹ fuit.

Stephan⁹ abbas cistercij religionis pauptatis ac discipline regularis amator. anno. dñi. cviij. trib⁹ henrici q̄nti cartam caritatis auctoritate sigilli aposto lici cōfirmatā pfecit. Is ob paucitatē ingredientiū aio afflictus verētes obseruantiā admodū rigidam. in nocte p somnū vidit ingētē multitudinē hoim claustrū adijsse Illico seq̄nti die bernardus cuꝫ fratribus t comitibus ingressus ordinē cisterciensiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Stephanus abbas

Hierosolimoꝝ recupatio. t regni eius apud xpīanos principium.

Duces christiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemundus princeps antiochie declaratus. Interea vo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ cesariā cappadocie obsidebat proficisci hierosolimā cū exercitu instituere. in licia simul cōuenientes. Cor tosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra ꝯsumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplici illius regulo dederūt. Postera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere inceperunt. Primisq; castris bethelon oppidū arduo in monte situm est pertentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laborarunt est. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū superātes montē. Postero die quintis castris baruthum vrbē maritimā puenere. Et sb inde ad sagittā post ad surrū debinc ad acrū singulis castris ē descēsum: petēteseq; p diē q̄ secuta ē itinere initi. nonam oppidū caypbas nole tandē decima die ad cesareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā palestine: quā beatus affert hieronimus birgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodē ꝯ maritimos insano extructaꝝ opere. de augusta cesaris octauij nole cesareā appellasse. Morati apud eaꝝ dies duos. tercio ramolas adeūtes. eaꝝ inuenerūt menu a turcj sarracenisq; desertā. Exinde motj de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vo tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ⁊ canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in faciēq; pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq; sepulcrū dñi salutabat. Ea aūt vrbs (vt p̄missum ē in suprioribus) in palestina sine regione arduo in monte sita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut p̄mo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicū syloe amnē tenui ⁊ q̄nq; p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquaꝝ necessitatē. cisternas aquā p̄tinentes pluuiā intus ⁊ extra ager multas et ꝑpe infinitas habet. p̄tinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani noīs inimicas. Nā arabes moabitide ⁊ amonite ab oriē tali plaga. Sedumei egiptij ⁊ philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ ⁊ Acon Tyrus ⁊ Tripolis. ab occidentali. tyberiasq; cesarea philippi regio decapoleos ⁊ damascus a septētrionali in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq; cū primum ad hierosolime menia portasq; ventū ē. nihil antiquius duces duxere q̄ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̄ oportune castris. loca ducibus exercituiq; dividere. Christiani igit̄ compato omi fariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis viribꝰ adorti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tñ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri et ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduinoq; potestatē fecit. vt in vrbē descendens xp̄ianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morientū cruor tales hoīm supgrederet. Cepissent eadē quoq; die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. miserabili voce planctuq; supplicantibus. Et per eos p̄sidiorū primoribus ē cōcessa vita. In būcq; modum hierosolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono ⁊ nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq; heraclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. ⁊ illius purgatione a cadaueribus sarracenis inūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel potiꝰ repentes perrexere. idem fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti postea latebris ꝓdeūtes xp̄iani numero pauciss̄imi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberatꝰ vbi passus vbi deinde obseruatus. ⁊ demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creationē cū ois cōuenisset xp̄ianoꝝ exercitus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qđ illico gotfredū bolionū regem non magis multitudo omnis. q̄ ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq; ducū humeris ad sacrosanctū dñi sepulcrū gotfredus inter missaꝝ solennia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius do minū vrbis qđ tanta p̄ncipū populoruq; xp̄iane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ⁊ insignia ideo se nolle dixit. q̄ indecēs nephariūq; duceret diadema aureū peccatorē bomūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine coronam gestasset. Inde arnulphus p̄sbyter. Sed nihil in humanis rebꝰ qđ ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno ēm vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xp̄ianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xp̄iane salutis supra millesimū centesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq; re absq; inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus ⁊ ip̄e liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni malignos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos pax ꝓsulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses ⁊ venetos ⁊ acon vrbem terramq; maritimā oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq; fugauit. indecq; egiptios secundo prelio superauit ⁊ califā eorum regem interemit.

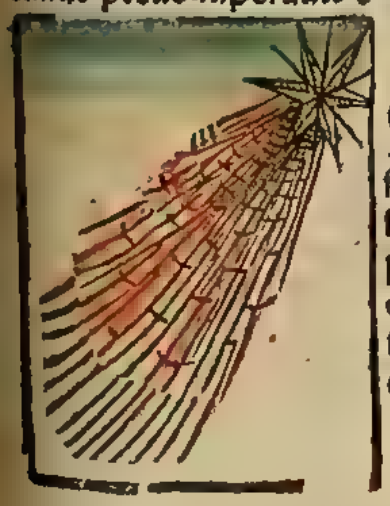

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū ⁊ occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi. vi se sunt due lune parum ante diem. vna in oriente ⁊ altera in occidente. Non multo post Cometes longos ⁊ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi. 6195. Anno xpi. 1094.

Linea summoꝝ pontificū
Paschalis secūdus

Gelasius secundus

Calistus secūdus

Paschalis ei⁹ nois secūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre crescentio. mīe alfacia. Raynerius aī pōtificatū vocatus vrbano pontifici sbstitut⁹. quē gregorius septimus ob virtutē ꝛ doctrinā scī clemētis pbyterꝝ creauit. Jn q̄ q̄dē loco clerus ipe post vrbani morte. eūdē paschalē vita ꝓbata ꝓtentū q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ꝛ latitantē pontificē creat. q⁹ dicerat humeros suos neq̄q̄ tanto oneri suffecturos. sed expetente pplo. eligente clero collaudante cardinaliū seuatu pontificū munus suscepit. maxime vo cū ter acclamatū esset sanct⁹ petrus raynerū virū optimū pontificē elegit. Cui postea paschalis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante pplo ꝛ clero equo albo ad lateranū pducitur. Jnde post vnctionē coronā de more accepit. ecclesie postea labenti q̄rūdam seditionibus cōsulturus. copias suas in gibertū antipapā mittit qui nō multo post subita morte correptus. a malis tñ eccia dei nō statim quieuit. Richardus campan⁹ comes albertū q̄ndam sufficit attellanū ciuē q̄ statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coact⁹ relegat. Cauerses aūt agri pēstini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Qui ij q̄s pnīa ducti q̄nto ꝛ centesimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccia romana paschalis vir magni ingenij animi vrbē castellanā ꝛ beneuentuꝝ ab hostibus occupatā recepit. Hijs ꝛ alijs plurimis facinoribus strenue gestis in cisalpinā ꝓficiscit vbi guardastallū agri cremonēsis oppidū conuentu multorū principū ꝛ epoꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome pretereā ecclias. xv. cōsecrauit. Dedicataq̄ pneste agapiti basilica romā effusa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandeꝝ rediit. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens se paulo post moriturū cognouit. Quare acceptis ecclie sacris coborta tusq̄ cleꝝ ad pacē ꝛ cōcordiā. pōtificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. vij. moritur q̄ntodecimo kal. februarij sepeliturq̄ in basilica constantiniana.

Gelasius secūdus ioannes antea vocat⁹ pīa caietan⁹ pīe crescētio nobili genere natus ingenueq̄ a teneris annis educatus ꝛ doct⁹ in mōte cassino religionis fundamēta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secūdo romā accitus. Vir ꝛ ipe sanctissimi⁹ ꝛ oīm laude dign⁹. si vitā ꝓnētissimā. si mores. si doctrinā inspicias. Nā ꝛ cōstanter ꝛ sancte in tantis ꝓcellis humanaꝝ ꝓturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝓsensu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝓtus q⁹ vnū ex suis cardinalib⁹ collegio ꝓposuerat quē pōtificē eligerēt. in monasteriū palladij cū armatis satellitibus irrūpens refractis foribus obuiū quēquā ꝓcuit. pontificē obtorto collo interrā deiectū calcibus ꝓterit in vinculaq̄ conijcit. cardinales fugā parātes ex mulis ꝛ equis deijcit nullūq̄ genus ꝓtumelie ptermittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro. cōfesti liberat⁹ in lateranū ducit vbi de more coronat. Persequente deinde illū heinrico impatore in gallias ꝓfugit vbi ab abbate cluniacēsi magnifice ꝛ splendide suscipit. intercundū ecclias in tullano ꝛ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasteriū ꝓueniens. Jbi dū multa i ecclie reformatōem tutelāq̄ cū regibus ꝛ principibus molliret. pleuresi corrept⁹ pontificat⁹ sui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mūdi. 6313. Anno xpi. 1114.

Calistus secundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienensis archiepiscopus originē a regibus francie anglie atq̄ etiā alemanie ꝓsapia ducens ꝛ vt alij habent comitij burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum sibi desumpsit q̄ intellexit se ab hijs quoq̄ cardinalibus confirmari qui rome ꝛ in ytalia remāserant. Renūcijs cognita romam ueniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus oīmbus. Reb⁹ aūt ex sentētia rome compositis beneuentū ꝓficiscitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiserūt se in potestate pape semp affuturos. Jnde romā rediens legatos ad heinricum impatorem mittit. Qui pace sine vlla ꝓtentione composita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igit leticia exorta est. Pontifexq̄ interea beneuentū delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissimos febribus correptos amisit. Et ipe mala pariter vsus valitudine lectica in vrbē eger mestusq̄ relatus est. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata cōcilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cū pacem inter multas dissidentes cōposuit. tū maxime ecclesiasticum statuꝝ reformauit. Et qō plurimu faciendū ē dñicum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hierosolimā xpianoꝝ reb⁹ subueniret missis cum vexillo ecclesie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ hominibus bene meritus pontificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dño moritur.

Linea imperatoꝝ Heinricus quintus

Heinricus eius nomis ⁊ntus ꝑdicti Heinrici ⁊rti filius anno ab incarnatione dñi. M.c.vij. ab electorib⁹ ꝺelect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. xx. Is viuente adhuc patre rex romanoꝝ ꝺeclaratus genitorē bello fuerat ꝓsecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq; est gestū. Mouerat Aquisgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ ꝑmisse cohortes apud Mosam pontē occuparūt cū paterni milites in illos ꝺelati ꝓlio ꝺecertarūt prīusq; q̄ henricus filius accessisset sui pōte ꝺeturbati clade haudquaq; sunt confecti. Recessit itaq; Henricus filius in colomēses fidē genitori seruātes auxilio archiepi fauēti sibi fretus Colonā paruo obsesso tpe recepit. Inde ēpm Rothardū i Herbipoli ponēs securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonib⁹ cū bauarijs ad obsidiū Nurmbergq; diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subsequēs Rubertū ēpm in Herbipoli restituit ⁊ auxilio Ratisponē suū filiū vrbe fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat illi⁹ obsidionē prīusq; potiret nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuauerataq; mēses quatuor. cū pater ad annū regni vnde ⁊nquagesimū eo in angore animi ē ꝺefunct⁹. ⁊ heinricus ipe fili⁹ ei⁹ nomīe ⁊ntus regna quib⁹ tūc pociebat retinuit iusiore titulo gubernandā. Reliquūq; qō in patris fuerat potestate a populis ē ꝑmissum inde annos ⁊nq; primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Paschali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̄q; ⁊ ipe epōs alios q; ecclīasticos ausus ē in iussu pōtificis inuestire. Cūq; pōtifice eā auctorita tē petitā cōstantissime vidisset ꝺenegare dolis rē est aggressus ⁊ ad sextus regni annū venies cū exercitu in Etruriā oratores ꝑmisit. q̄ ostensis mādatis regē spo spōderūt si ad coronationē admitteret iuratuꝝ se oēm inuestiturā oīno omissurū vt oēs regnoꝝ suoꝝ eccie iura ꝓpria. ⁊ bt̄us Petrus suū habeat patrimoniū sic a Carolo Ludouico Heinrico sc̄o ⁊ alijs impatorib⁹ factū fuerat. ea sponsione solenni firmata misit pōtifex sumū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ꝑmisit. Venit itaq; Heinricus ad tertiū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ mal⁹ dicit. cui postea die signiferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romuleis occurrerūt. cū est ventū ad supremos scalaꝝ atrij grad⁹ ꝓstrauit se rex ad pōtific pedes ⁊ eleuatū ille ad os osculū admisit prīusq; introducere ꝓfessionē ex more impatoriā fecit ⁊ tūc a pōtifice impator appellatus ē. postea petijt impatorē pontifex vt ꝑmissa seruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille surgens secessit ac Paschalē cū vniuersis eccie ꝑlatis p fraudē intercepit coꝝ bona in ꝑdā cōuertit. Postera die populus roman⁹ armis coꝛreptus ꝯra theotonicos insurrexit tādē vrbe eiecerūt. Impator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa suburbana incendio consumpsit. Romanis tñ vt se admitteret muneribus donisq; tentauit. vna tñ romanoꝝ vox fuit vt nūq; admitteret q̄ pontifex ⁊ cleri liberi essent. Cōpositis igit̄ rebus impator a pōtifice cōfirmat̄ ⁊ coronat̄ voti compos fact⁹ in Germaniā cū pace rediit atq; Mathildē filiā regis anglie in Magūcia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytaliā rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiepo coronā accepit. Tandē in man⁹ Calisti pape iura eccie resignauit absolutionis ꝑuilegiū impetrauit. Postremo dū inferiores ptes rheni circuire parat in Traiecto frisie vrbe morbo coꝛreptus diē clausit extremū. Inde ꝑ coloniā ad spiram duct⁹ iuxta auū cultu regio sepelit̄. Ad cui⁹ tumulū tale inscriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet istic. In eadē q̄z basilica Spire de his impatoribus ꝑmissis hec scripta i sepulchris marmoreis ꝓtinēt̄. Conrad⁹ sc̄us ipator romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ iuger romanoꝝ impator anno M.lvi. obijt nonas octobris. versus septētrionē scriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus senior ro. impator M.c.vi. septimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus ⁊ntus iunior romanoꝝ impator. Anno dñice incarnationis M.c.xxv. x. kalēd augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

Anshelmus epūs

Anshelmus lucensis epūs vir doctrina ac sanctitate p̄cipu⁹ p hec tpa floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū sancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impensa edificaret. eodemq; in loco sepultus. ac Mantuā deinde translat⁹ in cathedralē eccīam ne a vicinis furto subriperet̄ cū miraculis continuo clarior fieret. vbi nūc vsq; miraculis clarus quiescat.

Anshelmū q̄z alīū fuisse ea tēpestate scribūt. Is vir doctissim⁹ ⁊ apd anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. de inde Cantuarēsis archiepūs sit factus ⁊ p̄clarissima opa composuit de meditationibus. Cur de⁹ homo de libero arbitrio. de similitudinib⁹ monologion. de p̄destinatione. ⁊ plura alia prescripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus partim in Burgundia. ptim in francia ac normānia ad sanctitate pegit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in cardonēsis cenobij regimine assumptus ipe prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoq; hec tpa fuerunt que etiam Bigisbertum monachū balbatensē virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literaꝝ ingeniosus. temporum descriptor post hec tpa obijt.

Ordo templatorum

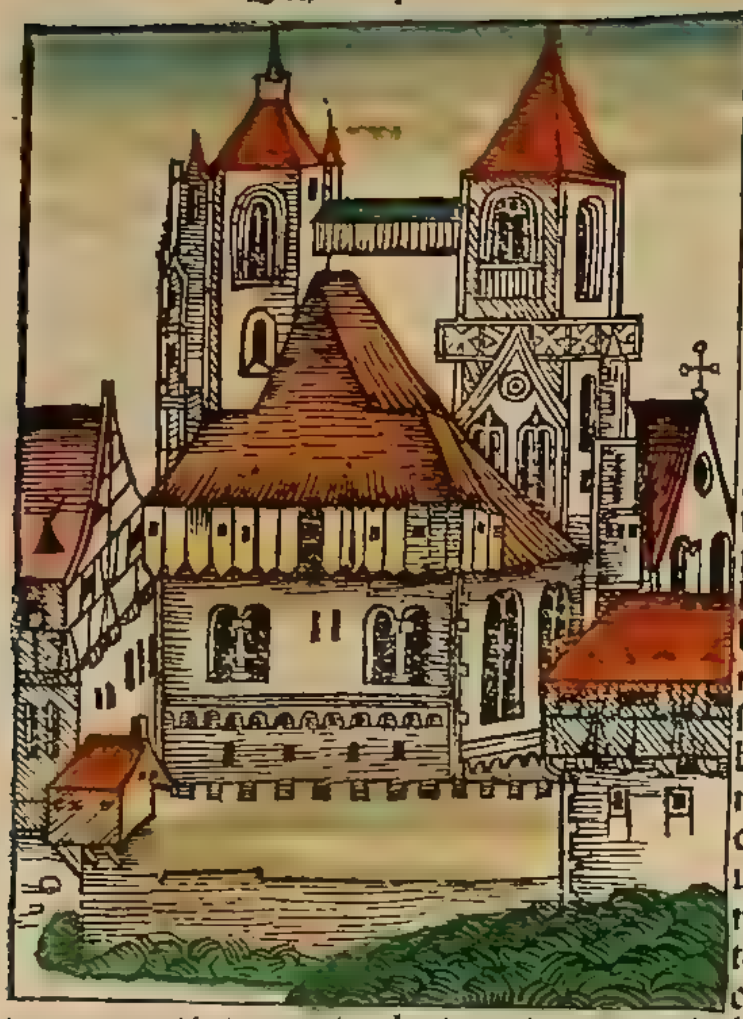

Ordo templatorū militū (vt multi asseuerant) sub Gelasio isto pontifice apud iherosolimā initiū sumpsit ⁊ ducētos ferme p annos gdurauit. Aiūt enī veteres post subactū a gothifredo clarissimo Lotho-ringie duce ibrīm regnū quosdā pios boies de milita ri disciplina ꝓspicuos. eo q peregrinos venerāda lo ca deuotione visitātes incursionib⁹ ⁊ latrocinijs cerne rent infestari. deo suā militiā deuouisse ⁊ apud iherosolimā cōmorātes pegrinātib⁹ vltro sua subsidia impēdebāt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volūtaria pau pertas. ⁊ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q etiā sortiū cognomē. habitātes itaq; nō longe a dñi sepulchro pegrinos ingēti charitate suscipiebāt atq; eos per sacra loca armati deducebant. ⁊ inde sine aduersa rioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ⁊ gra multi peregrini in europā redeūtes mirū immodū cōmenda bant. ⁊ elemosinas donariaq; largissima eis confere bant. Cū plurimo pio opi adhereret ab honorio sum mo pontifice pallū albū ꝑ habitu ⁊ vite regula ꝓcessum est. cui pallio postmodū ab eugenio sucessore ru bea crux supaddita. cui militarent clarius ꝓbuit argu mentū. quibus ⁊ bīs Bernhardus abbas regulam cōposuit obseruandā. Sane dū pene eos paupias no uerca libidinū vigut militie votū ⁊ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate floren tes. Attamē dū pio opi vndiq; xp̄ianoꝝ opa affluēter opem afferūt. sensim subintrare delicie atq; libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuicijs boies sacro opi subintrabāt. sic in ꝓcessu quasi ad pa ratos thesauros ceperūt impatientes inopie cuolare. inde castris vrbib⁹ populis impare. sibi quietē. ser uis bella cōmittere ⁊ militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimum sublimare. quibus sicī declinū a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi millesimo. xx. ab incarnatiōe (vt scribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt sci Johānis hierosolimitani. hi regunt sub regula beati Augustini habētes habitū nigrū mō laycali ē cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subdūt magno magistro rhodi. Similiter omnia coꝝ oratoria p orbem dispsa q̄ multa sunt ⁊ opulēta. ⁊ ḋa pauci eoꝝ sunt clerici. priuilegio tm̄ psonali ⁊ reali clericoꝝ gaudētes sunt. horasq; suas ex oratione dñicali videlicet pater noster indies pficiūt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Indos generale ⁊ papiū est cognomē suoꝝ patriarcha rū Johānis pbiteri. qs in pmis Matheus aplus. deīn eunu chus Candicis regine in ethiopia ꝓstituere. ⁊ Indiā beat⁹ Thomas aplus ad fidē conuertit. Johānes aūt pbiter non solū pontifex sed et magnus impator censet. Cui impio duo ⁊ septuaginta reges pa rere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. In quoꝝ regnis. xxvij. su pra cētū archiepi psident. In ciuitate aūt pmaxima noie Bibrith se dem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aūt dñi. M. c. xx. Johānes patriarcha vn⁹ de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris platis in publica assistentia narrauit quo sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento popu lum in India communicat manu sua porrectū digris ⁊ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hispanus quē Heinricus q̄ntus impator secūdo gelasio pontifice viuo in ydolū erexerat sutrij se continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat p id tpis apud vrbez romam secūdo calisto pontifice romano rebus ecclasticis intēto con tra eū pontificis nomē vsurpare volēs. In ea vrbe eum cetani comi tes tirannuli defensauerant. Dumq; calistus concilio intētus esset ve re. ꝯobrem calistus pontifex copijs vndiq; contractis sutrū obsedit. cuius oppidani infelicē Burdinum as illi claudiam ⁊ aurelianā adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā tutus securusq; posset accede e vestigio dederūt. Isq; camelo uersa in bestie candaz facie imposit⁹ romāq; pductus non minus in vr be q̄ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui homis sanguine illum in caueā monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem animo non minus celso q̄ irato dum molit obijt vt supra p̄missum est.

Bernhardus clarevallensis abbas natione burgūdus. hic ex castellīōe burgū dioz castro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pī Tesselinus miles strennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe dīnionē. mater Aleth ex castro montis barri. que ꝑter Bernhardū terciogenitū ꝙnq filios ac filiā sanctimonialem in lucē ꝓduxit. ꝙs cibis cōibus ac grossioribus (vt liberius i monasterijs deseruire possent) enutriuit. Vidit aūt somniū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in dorso subruffum ⁊ latrantē ꝓsagiū futuroz vt magnos latentos in detractores ecclie faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno dñi M.c.xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qō a Stephano religiosissimo viro aīi ꝓ annos. xv. firmatū extitit. in ꝙ tantū ꝓfecit vt breui tpis spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clarevallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxia cū gloria ꝓ sex ⁊ triginta annis ꝑfuit. ⁊ i vita sua monasteria centū ⁊. lx. sui ordinis extruxit. illustrās eccīam sanctitate vite et suauitate doctrine ⁊ miraculoz gl'ia. Preter eīm laudabilē vitā ⁊ sanctitatē maximā igenij sui plurima edidit monimēta. de ꝓsideratiōe ad eugenū papā. de cāti ꝙ cāticoz. de amore dei. libz̄ meditationū ⁊ plura alia: omelias ꝙz varias. epl'as ac sermones. Cū apud orientales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernhard⁹ tantā noi xp̄iano iniustā ignominie notā indignissime tulit. Hs pricipes ꝑlatos nobiles et populos gallia⁊ pene singulos adies incūdā cē expeditionē vexilla cruc̄ i barbaros ꝓferēda ꝓclamabūd⁹ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē duce de expeditionis mun⁹ induxit. Venit⁊ p⁹ mlta miracula ꝓpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxij. obdormiuit in dnō.

Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareuellensis

Petrus alfonsus circa annū dñi M.c. clarus it genere iudeus antea moises vocat⁹. ꝙ relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac libz̄ pulcherrimū ꝑ modū dialogi elegātē cōposuit in ꝙ contra iudeos ⁊ sarracenos egregie disputat. Alij tñ scribūt illuz ad conuersionē venisse circa ānū dñi M.c.vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ⁊ id factū i die natalis apl'oz petri ⁊ pauli. vñ ob veneratiōnē ⁊ memoriā ei nomē impositū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede bostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantioze esse concluſit.

Petrus alfonsus

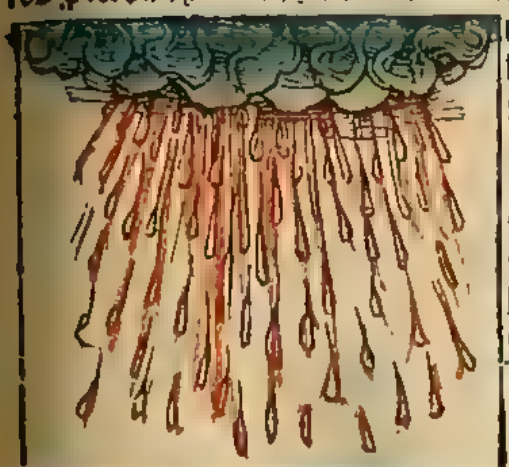

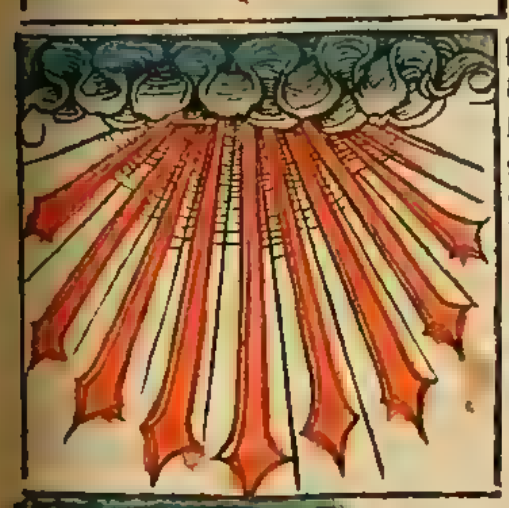

Sacro igne hac tēpestate in occidēte mlti accēdūt. mēbris istar carbonū nigrescētib⁹. ꝙobrē anno dñi M.c.xxviij. mlti ō pago suessionico sacro igne succēsi ad eccīam b. marie i ciuitate suessioz sibi conuenerūt. ubi diebus pauc̄ miaz dei ⁊ beate Marie prestolantes salutē consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ⁊ flāmico pluit ⁊ apud rauēnā ⁊ parmā. ꝙ res plurimis terrozi fuit

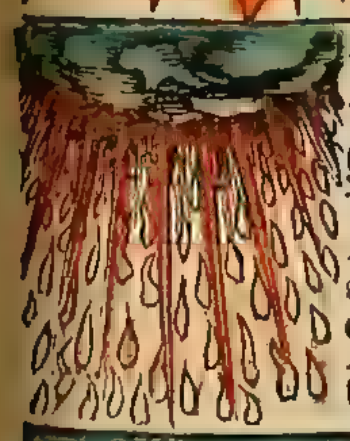

Porca quedā in liginensi porrochia teste vincēcio gallo entra ē porcellum bois facie habentē. codē quoqz anno pullus galline ꝙdrupes nat⁹ est

Species ignee apparuerūt in celo ꝙ ꝑ totū celū sperse plurima parte noctis vise ⁊ stelle ꝑplures de celo i terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fum⁹ cū sono erbat

Hies insup asperrima fuit ꝑ q̄ stati valida fames subsecuta ē. ac hoīm mortalitas. luesqz aialiuz agrestiū ⁊ domesticoz. strages quoqz auiuz mutuo concertantium extitit.

Terremotus ꝑterea in ytalia multis i locis ꝙdraginta diez spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. in tēpesta nocti stell' lucētib⁹ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā genimi corpis mulr peperit ante habens faciem hoīis retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Linea sumox pontificū
Honorius secundus

Innocentius secundus

Celestinus secundus

Anno mūdi. 6525. Anno christi. 1124.

Honorius secundus ꝙ ⁊ Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epūs eo tpe pontifex creat ꝙ Balduinus ab hostib⁹ pcio redempt⁹ annoch tā iherosolimitano regno adiūxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tñ lr̄atura ⁊ moribus tanto magistratu dignus videbat. verū nō adeo eius ingressus laudat cū ambitiōe quorūdā pot⁹ ꝙz oīm bonox pontificatū inierit. nā populus ipe Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē pcupide nimiū optabant. id ꝙz se cupēre leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxone Theobaldū sancte anastasie p̄sbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius imorandū ratus Lambertū de ꝙ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroꝙz electionē approbante. ꝙ inde oīm cōsensu pontifex maxim⁹ cōsalutat. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quox opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus morit ⁊ in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū ⁊ vndecies cētenū Honorio successerat. patria roman⁹ ex Tiberina regiōe patre Iohanne. qui pontificatu susceptō statim in Rogerū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis ꝙz viribus ad eā rē aggredien dā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercitus in illū duxerit tanta pfectus celeritate vt apud scti Germani opidū improuisu impetu sit repulsus. oppidoꝙz capto. at Guilbelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quicqd voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuersus roma Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis eccias aureis argēteisꝙz ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe cozrūperat. ꝙobrē sibi ⁊ suis tamēs Innocētius Conrado Sabinensi epo cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuz cardinalib⁹ ⁊ curia p pisas ⁊ genuā ad Philippū regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud clax montē cōcilio Petrū antipapā ⁊ sectatozes cuz damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario impatoze redijt. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. ⁊ cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranū ⁊ rege in auentinum montē a populo pductis quies pata ē maxima ciuitati. celebrataꝙz synodo laterani cōstitutōz q̄ extat. Ne ꝙs in clericū man⁹ audeat injicere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pontificis extremo tpe oīez ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scti Marci p̄sbiter cardialis natione tuscus mortuo innocētio ad annū salutis tercū ⁊ q̄dragesimū supra vndecies cētenū pontifex creat oīm cōsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitatis qđ nō nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiqs appellatū. Hic brūs in hoc tantūmō dici potest q nullis seditionib⁹ toto suo pontificatu ob breuitatē tpis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitroz causam. ꝙa vbiꝙz peste laboratū ē. ex q̄ ⁊ ipe pontificatus sui mēse q̄nto morit sepeliturꝙz in lateranensi.

Otto epūs Babēbergensis

Otto Babenbergensis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lr̄is traditus ⁊ Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde duciss̄e Polonie i curiā henrici impatoris assumptus post Ruptū fauente henrico in epm Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuoz p̄fuisset Pomeraniā puinciaz adijt. ea em̄ iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparēs que i occeano Baciā habz ui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̄i cultū reduxit. Varia xilio comitū de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Bruuēnig ⁊ alia monasteria i epatu balberstaten patauien̄si ⁊ aq̄legien̄si fundauit. Is itaꝙz vir scr̄us ⁊ multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus morit. Sepultus in choro cenobij monachoz quē locū singulari affectōe sp coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontē plūbeis fistulis e vicino mōte i monasterū reduxit ⁊ a pontifice ob miracla ⁊ eas res in sanctoz confessoꝝ consortū refertus est.

Balduinus ei⁹ nomis tercⁱ iherosolimoz rex prior] Balduini cōsobrin⁹ fuit. qui anno scdo regni sui gazim turcoz miozis Asie ducē supatū ꝓhendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aio petentē fudit. antiochiāꝙz ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deiñ asclaonitaꝙz regē vnico p̄lio repulit. ⁊ Balduinū damasci regulū. tādē defūct⁹ nullū filiū s vnicā tm̄ filiā dimisit.

Balduin⁹ rex. iij. ibrlime

Linea imperatorum
Lotharius secundus

Lotharius q̄ t lintherius dux saxonie p̄e gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus magūtie cū legato ecclie romane cōuenientibus in demortui heinrici impatoris locū legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens t se tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dn̄i. M. cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suoz militū. Progenie deinde heinrici castigās ideo fridericū t frēm ei⁹ conradū nepotes ex sorore heinrici impatoris rebelles habuit. Un̄ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaq; suscepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adijt. sacro adact⁹ē expeditionis breui parande. cū qua tut⁹ romā vere primo duceret. Et magno cōfestim exercitu compato in ytaliā cuz pontifice venit. Romāq; ingressi pontificem i lateranū p̄duxit. t mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ip̄m imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoz motus rediit. q̄bus superatis. Cū pontifex pisas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebrare. in quo cōstitutiones quasdā edidit. Illico rome t in rogerij principatu studiosi p pontificis innocētij absentiā caput attollere inceperūt. Cuius maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. t reductā classem pauloante pisani paratissimam eduxerūt. Pontifex aūt t impator terra pfecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rationē lotharij impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoz cohortibus p̄fecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄z faciliter conflictis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq; impator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qđ merito ab aliquo reprehendi potuerit. Qui tandē de deo. deq; hominibus bene meritus in p̄riam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco q̄ntus rex hierosolime

Fulco andegauensiū comes balduini p̄cedentis gener. in quartū hierosolime regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianissimus vir fuit. t in armis acerrimus p̄pugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militans rei scientissimis uteret legatis rationes barbari impetus fecerit. Primosq; oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumera viroz milia statuisse in xp̄ianos hierosolimaz vsq; ducere. Rex factus ē certior q̄ antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit tn̄ in illos t cōgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totidēq; ex eis captos tanq; in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoz cladem exercitus rex alapb gente turcus. non magis suis turcis q̄z arabibus. Caldeis. Babilonijsq; auxiliantibus copiosissimo fretus exercitu ediſſam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Gotfredi frem qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq; a barbaris vrbs summa t alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occisionem in omni etate cōmissam. archiepiscopus t clerus oīs quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qđ oīa superare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. t nobilitate p̄stantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qđ scirēt nr̄is religiosissimū esse violauerūt. Ediſſam esse vrbem illā nobilem medoz. Ad quam sacre traditte littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāq; b̄tus thadeus ap̄lus ad fidē xp̄i p̄dicationis diuini verbi ac miraculoz virtute conuertit. Et in qua (b̄ti thome ap̄li ossibus decorata) abagarus rex fuerit. qn̄ ad dominū ih̄m date ep̄le suc fidei p̄meruit scripta manu dei rn̄sa capite. Que postq; quinq; t.xl. annis a xp̄iano pp̄lo fuerit refecta. p̄ter humane condit̄onis moles talia a barbaris sit ppessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄z oportuit considerans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusq; filius eo nomīe rex terrens. regni titulū gubernationemq; accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustudinēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus scia. melioz cōscia. optimus tempantia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suauis. Tandez senio grauatus pontis successori cōmisit. vt humilitatis t innocentie thesauros custodiret. t in domino quieuit.

Helinandus epūs

Helinadus item lauduneñ. episcopus in oīni sanctitate preclarus floruit. Et mauritius episcop⁹ rothomagensis miraculis insignis claruit.

Patauia preclara. diuesq olim ciuitas. inter danubiū. Enūcq sita. quam prisci cesares ecclesie tradide
runt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̄
germaniam ab ytalia disterminant. atcq in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longū ten/
ditur. nec magno negocio formā insule suscīperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec ynī
quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus
ꝛ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori conīgit. Est ꝛ alius pons super danubiū. per quē
via est ad montes qui bobemiam respiciūt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur.
qui ex boemia veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciā patauie partem diuidens sub castro prefulis danu-
bio. quasi ex opposito yno se inmiscet. Itacq tria flumina vno in loco conīgūtur. ac propterea locum istū
quidam verbo ytalico passum boc est transitum vocitant. Nam ꝛ per hunc locum merces ytalie in bobe-
miam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel bungariam petebant. sicut ꝛ hodie fieri videm⁹.
In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. ꝑ
nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā
partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubius due quoq; sunt arces epi
scopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ꝛ niger bobemie
fluui⁹ (q̄ etiā fert vniones) cōīgūf. Est ad sublimiorē arcē grādis ascēsus atcq difficilis. q̄ tātū exvno āgu/
lo p̄t oppugnari. Sz tot ibi munitiones addite sunt tā muroꝝ uz q̄ foueaꝝ vt expugnī posse nulla vi hoīm
videat. Ibi ꝛ aule sunt ꝛ camere splēdidissime. q̄s q̄ viderit. nec ornaci⁹ aliq̄d. nec mūdi⁹ vsq̄ eē putaue-
rit. at vbi descēderis ī arcē q̄ infra iacet ornatū maiorē videbis. testudinatas cameras. ꝛ aulas q̄ plures sunt

esñ theutonici mirabiles mathematici. oñes quoq; gentes in architectura superant. Ornaturq; hec ciuitas insignis putauia corporibus sancti valentini. qō tassilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertū ex laureata in pataujaz translatū. Fuit eñ laureata vrbs ad modū insignis in ampla campoz planicie. Et sup flumē qō anasum vocant. a quo nūc vrbs nomē anasum habet. Vbi olim ecclesia metropolitica flozuit. laureacensis dicta. beatusq; maximilianus (vt premissuz ē) archiepiscopatum rexit. Et inde martyrio cozonatus fuit. Sed postq; athila rex humoz. vrbem hanc dele uit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vo metropolitica in Saltzburgā trāslata

Hugo de. s. victore

Hugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis t parisiensiuz clarissimus doctoz. Circa annos domini mille centum flozuit. Singularis in vite probitate t sentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum scribendo multis ad modum prefuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariū libz̄. t alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachoz̄ speculum tc̄. Sermones quoq; elegantes cōposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitū laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. t seruus ad dñm suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̄ sc̄i petri corbiēsis asserit fuisse canonic⁹ singularis eloq̄ntie vir q̄ libz̄ de claustro aīe admodū notabilē edidit. in q̄ de securitate claustri. t periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Lucius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos infaustus edisse direptionis t nror cladis ac ignominie acceptus nūcius. t nostror aios in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius secūdus pria bononiensis pre alberto tituli sancte crucis in bierl'm pbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam pprijs expensis restituit. Qui inito pontificatu nil pretermisit. qō ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac em clade audita bernardus clareuallensis vir t scitate et doctrina insignis. vt pmissum ē. prōcinium religionis xpiane assumēs. principes oēs xpianos tū lris. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xpi vexillum sumerent. Hor dū pontifex in bis vsaret peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6345. Anno xpi. 1144.

Eugenius tercius pisis oriundus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccia sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis cū rer gerēdar peritie spe a pribus delectus. Cū tñ postea haud quaq̄ min' prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui confirmarēt senatores noctu abijt In sabinosq̄ farfense monasterū delatus cardinalibus t curialib' roma accersitus consecratus ē. Hor cū postea romanor nō minas tantū. sed etiaz facta cōtēneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq̄ solenni pompa t summa populi letitia introductus. Qui postea cum resciisset romanos nequaq̄ bono animo sine fraude in grām secum redijsse. insidias veritus tyberi dilabit. quē romani haud secus cū Celasiū olim armis telisq̄ iniectis psecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciaz nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti vir ludouicum regem francor orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd' t quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene t honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isq̄ i vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. syriam. t norbam t fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyoces ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ estimationis lateranēsi basilice cō donauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesiarum ad ornatum vrbis ro. pinentia si ei aliqñ viuere licuisset. laborat̄ est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam t aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto t vigesimo moritur. Sepelituriq̄ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Richard' de scō victore

Richardus de sancto victore. Vir quidem doctrine spectabilis. canonic' regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus t inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem t copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blaspbemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi t alia. Sermones ad populū elegantes t doctos.

Malachias epūs

Malachias ortus in hibernia vbi eductus t edoctus. Cui' parentes genere et potentia magni exi'terūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui i cella eccleste deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue .xxv. ordinatus presbyter vices epi gessit Vacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat' eps conereth introductus ad boies bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hibernā sua doctrina ac miraculis illustrabat. vex t scotiā. Cunq̄ hebernia pallio careret. qō ab innocēcio pmissum erat. accedēs igit Eugeniū pransiens clareuallē febre corrept'. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Lunca imperator Conradus tercius

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lotharo impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū assumit̄ ꝑsente Theodorico portuēsi epo aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. resistebāt ī saxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinrici cognominat⁹ supbus. Cōuentio principū babenberge postmodū extinct. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia imperialia ī castro Nurmberge occupabat cū ad regnuz aspirabat. coactus tandem crucē lanceaz ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓscriptus quatuor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani nois successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit em̄ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoz rege ac alphonso hispanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijsq; plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄z Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. Hemanuelq; secundus grecoz impator vir celestissimus christiano nomi cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit dolosis artibus in suā pollicere amicitiam est adnixus. ꝓbusq; cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū statim ducere. se em̄ ꝓstaturū oia que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat. Obsessa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̄diu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus desidet magis q̄z oppugnat exercitus valitudo ⁊ nō magis corpoz q̄z animoz egritudo quosq; valētes deq; ac inualidos debilesq; consternat. Nec satis intellectu est tūc qđ ab ipis postea rescitū grecis morboz q̄litas effectusq; edocuit gipsum farine ac pani quē greci imporarē fuisse cōmixtum. Quobrez Conradus re infecta in Thraciā retro cessit. Postea cōradus lodouicusq; reges greci impatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt pollicit̄. visumq; est nihil magis conducere q̄z damascum copias ducere. tādem iherusalem pueniēs secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quidez epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa sedis aplice legatū miserat iherosolimā. itaq; ductu⁹ in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄z legatū ⁊ simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoq; epōs expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisq; magnis conatib⁹ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaq; arido sed artificio vbere atq; fecundo. ager em̄ effossis cuniculis ductisq; fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē ꝓ se fert. Paruus amnis in regione vnius ꝓterlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vñ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā ꝓsuadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. castra ad alterā vrbis partem transferunt. Damascени inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū siti fameq; laborarēt̄ soluta obsidione cū tantus exercitus re infecta ad copē redijsset. cōradus lodouicusq; cōmunitos male habitosq; exercitus suos in europā reducētes ad ꝓpria sunt reuersi. Rogerius q̄s a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē ꝓdicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōradus ad bella mouit. qui apō castrum winsberg victus. Eūdem postea heinric⁹ filius cōradi qui post eus regnaturus erat si supuixisset bello domuit. Tandem rex cōradus anteq; bñdictionem imperialem percipere potuisset anno dñi M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestifez nomē maxīe in italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūq; inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se impatori imposuit. hi populi italicoz qui imperiale dominiū in ytalia detractāt vsq; in diem hodiernum guelfi nūcupant̄. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoz

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoz regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudie xp̄ianoz ad expugnationem terre sancte in subsidiuz xp̄ianoz (qui ibi indies ferebant̄ deficere) animosissime transijt. venies Cōstātinopolim inde trāsies per hellespontum in bithiniam descēdit interea ꝑ aliquot dies ephesuz cōmorat⁹ Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanoz conrad⁹ patriarchā obuiam misit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā ꝑ actam apud damascum ferme p annum in iherosolimitano regno ꝑmānsit cum vxore sua. demum cum principibus in ꝓprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoz ꝯditio apud orientales regiones indies in peius vergere cepit. cum prius sola eoz nomia hostibus formidini erant. Tādem hoz principum ꝓsentiam sine damno despexerant. Inde nec vires xp̄ianoz suspectas habuerūt. ideo nozodoin⁹ antiochenā ꝓuinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝓfecte eratis cui tanta diuina virtus gratiā contulerat. vt cuz laica ⁊ illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa ferē ꝑdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicit etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēsis. hec ad colonienses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit q clerici gloriā absq; merito habere volūt ⁊ meritū absq; ope.

Gracianus

Gracianus sancti pauli monach⁹ patria etruscus ō Chinsa ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c. xlix. apud bononiaz italie vrbem ob eius ingeniꝝ ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝓcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu superiori carmia ostētant eū plura ꝓdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretoꝝ libꝝ accuratissime collegit. cuius ꝓncipiū ē Humanum genus duobus regit. qō ꝗdem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legendus publicis gymnasis ꝓcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas ⁊ de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas distinxit. Secūdā in sex ⁊ triginta causas. Ac tertiā de consecratione nuncupauit. ⁊ hāc q̄z in ꝗnq; distinctiōes diuiserit. ꝗuis aliqui fecerūt compilatiōes canonum vt ysidorus ⁊ yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus.

Petrus lōbardus

apparatum quoq; notabilem fecit Archidiaconus qui dicit rosarium decreti.

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. ꝓ id q̄z ips (vt Vincētius gallus testat) apud parisi⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed ⁊ priorꝝ seculoꝝ lūis ornatissimus. ⁊ bonitate vite atq; ingenij acumīe clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gīa sentētiarꝝ libros accurate doctissimeq; composuit. laboriosum certe opus ex multoꝝ sanctoꝝ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoq; maiores glosas psalterij ⁊ epłaꝝ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā epłaꝝ ⁊ psalterij ab anshelmo ꝓ glosulas interlineales margīales q; distinctaz. ⁊ postea a Giliberto ꝓtinuatiue ꝓductā latius ⁊ apt⁹ explicuit. multaq; de dictis sanctoꝝ addidit. atq; sermones multos ⁊ doctos atz elegātes ad populuz habuit

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem temp⁹ floruit cū ꝓdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusq; testamēti historiaz diligēter ⁊ accurate explanauit. Insup et quedam incidēta de gestis gentiliū ex libꝝ Josephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium historias locis ꝑgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed ⁊ versus quosdā in laudē v. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit̄ centenario annoruz post M.c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illumīata est. Quidaz affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū velere nō posset initūctum sibi fuit. de hoc tātuz doleas quod nō potes velere. verū nō contemperanei fuerūt ꝗuis viani tempore.

Guilbelmus puer crucifixus

Guilbelm⁹ puer i anglia crucifigit a iudeis in die parascenes in vrbe norwico. de q̄ postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsq; ⁊ gloria ad modū clari haberent a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipius scilicz nota. q; ⁊ nūc vsq; apud eos in fidem ꝓmissorum fideliter seruatū est. nam vsq; ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenses nisi papienses moneta et quibusdam paruulis qui brunetti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

Auicenna medicus oīm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his tempibus vniuerso orbi clarissimus habef. qz vt fertur dñs cozdube z princeps vrbis eius. dedit tñ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pribus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe visitabat. homo fuit colore brunus. z iocūdus. qz pulsando z cantando libz fecit cū ticoz. Et vt ferf satis iuuenis mortuus ē. Nō em attigit q̄nquagesimū ānū. Scripsit tñ vltra medicinā in oī genere discipline. Et in naturalibus z mathematicis z moralibus z dialeticis. Fuit ergo tomino princeps. practicus in medicina z in oī genere discipline eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qō tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq̄ somniant. M. em. z. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin⁹ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicāt aūt reperiri epl̄as mutuas inter vtrosq̄ qō absurdū est. mirabile em esset. cū in volumine epl̄az augustini ad viles psonas epl̄e scripte sunt. Et epl̄e ad principē babite nō nominentur. Auicenna quoq̄ conculas asportatas ō sancto iacobo noīat. q̄ tpe augustini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item noīat z eoz cōsuetudines de carne z corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant z nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Creditf igitur fuisse tempore auerrois aut paz ante. Algazel etiā z alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q̄ fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. z arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in oī doctrina eruditissimus esset. librū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctiusq̄ ac clarius p̄ ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postq̄ oīm medicoz scripta vidisset. Medicinā omnē in q̄nq̄ libris descripsit. Scripsit quoq̄ de viribus cordis z plura alia.

Auerrois cōmentator

Auerrois quoq̄ medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. z ipe apud cordubā hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q̄ de celo tractat habetur floruit. Fuit em a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt assert cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄libetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit z adeo excellenter in oēs aristotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sba orbis de triaca. librū q̄s pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

Soar etiā medicus cognomento sapiēs. q̄ auenzoar dī hisdem tpibus fuisse z claruisse ipeniet i xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. f. ij. c. v. testat⁹ est. atq̄ cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissim⁹ vir librū medicine noīe theisir ad q̄ndam regem dedit. Indeq̄ nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitq̄ se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aboali Abincen sunt noīa arabica pīez z auū significantia. Abon em z abin apud arabes idē ē qō filius. Hos em (vt oēs asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē pris z aui ponerent z suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archiep̄s Cantuarien.

Thomas archiep̄s cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepo in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis anglor cancellarius effectus. vt sua prudētia malignoz hoim seuiciā tparet. q̄ post decessum archiepi eccie p̄ficere p̄curauit. Cū aut rex sctm thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccie inflectere cōaref. Cūq̄ post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cū duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aūt optimus z sanctissimus ab heinrico anglor rege cum iura sua z ecclīastica dignitates quas sibi p̄dictus rex z publica eius ptās vsurpauerat reparare: et in statū pristinū reuocare anniteref. post exilū damna cōtumelias atq̄ obprobria postq̄ parentū z amicoz p̄scriptōem z alia: atq̄ alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander auditis z cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in sanctoz catbalogo ascripsit.

Norwegia p̄uincia hūsdem quoq̄ temporibus viuaci p̄dicatione albanēsis episcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atq̄ virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oīm consensu pontifex creatus. badrianus quartus appellatus est.

Anno mundi.6555. Anno cristi.1154.

Adrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Norwegiā missus esset: vt pmissum est ꝓuinciā omniū terre cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omniū cristianoꝝ christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaq; creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administrationi vrbis pfecerunt. tentatusq; a romanis tum pcibus tū minis vt ꝓsulibus libera vrbis administratione relinqueret. vtq; in lateranuꝫ ꝓficisceret faciende consecrationis causa. qđ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalē sancte Pudēciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edē armis aggressi vulneribus affecerūt. Pontifexq; vrbem romā ecclesiastico suppositi interdicto. ⁊ forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieiunij dies. qđ cū populꝰ egerrime ferret: peruicit prudencioꝝ sententia vt Arnoldo seductore pulso ⁊ cōsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pascha. Guilbelmū Sicilie regē qui multas eccie occupauerat vrbes deinde grauī anathemate notat. Fridericus aūt primus impator creatꝰ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vrbem venisset ⁊ pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ⁊ a romānis tumultꝰ excitaret. pōtificis pcibꝰ impator lenit. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā ⁊ circa lacū sancte Cristine multa castella munuit. ⁊ Radicophanū qđ nunc Senenses obtinēt muro ⁊ arce ꝓpe inexpūgnabile reddidit. primusq; pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs cultior reddita ē. Cū vero instantibus romanis ad vrbē redijsset vexaretq; a consulibus libertatē romanam restituere conantibus Arggnanū pecijt. vbi nō multo post moritꝰ pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelit non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi.6559. Anno christi .1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano duoꝝ ⁊ viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat. Etsi canonice lectus fuit multas variasq; in pontificatu passus est agitationes. quibus initiū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū ꝓfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexandro tante Philippo francoꝝ rege Tolosanā ꝓfectus cōscenso nauigio in franciā contendit. cōuētuq; in Clairomonte habito anathema in impatorē ⁊ Octauianū statim enūciat: quā ob causaꝫ Fridericus tres alios ꝓ hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Paschalē. post Calistū. deinde Innocentiū cōstituit. At vero romam creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis cū statim ex francia reuocāt congratulantibus oīnibus pbenigne susciꝑ. Cisalpine igiꝫ Gallie populi ī spem libertatis erecti anno salutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis reseratis illū furientē ingredi pmiserūt. bis intellectis pontifex sibi timēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentū accessit. eius q̄z vires pborrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venetias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a marco iuliano conditū ꝓfectus. ab incolis recipit. Et ortulo prefic. Post aliquot vo menses cum quidam nomine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum oīi apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōpertoq; ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum oīi gaudio primo pduxerūt. Cū ibi ex more cōsedissēt. principē ⁊ senatū cū oīi pplo bñdixit. Impator vo audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pōtificē venetias misit. Cui sebastianꝰ dux occurrēs facto congressu ipsum fugauit. ⁊ venetias vinctū pduxit. ad pontificē ductus cō curante paxinter pontificē ⁊ pcm augustū componit. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. impatori iussit. vt sebum ꝓsterneret ⁊ venā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs sed petro. cui successor es parco. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac sic inter impatorē ⁊ pontificē pace ꝓposita. Et ducem atq; senatū exornauit. agentē postea ibuscul pontificē alexandrū Heinrici regis anglie oratores viri ecclīastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarien. archiepiscopi conscīū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q̄ reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā obrem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cūq; tercō hic pōtifex romā profectus esset apud lateranum concilium celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria ꝓsulueret. Interim post lōgos ⁊ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xx. rome moritur. sublatis prius e medio quatuor scismaticis.

Anea summoꝝ pontificū
Adrianus quartus

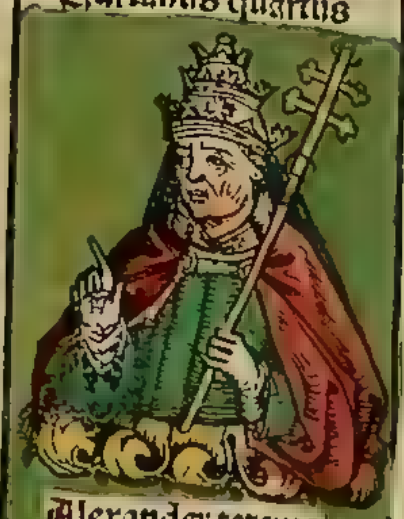

Alexander tercius

Linea impatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione suevus filius friderici ducis suevoꝝ fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima ꝓgenie karuloꝝ. post cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū ꝺelectus impator. Anno dñi M.c.liij. impauit annis.35. Primo sedatis discordijs in germania confestim lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝓperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora quecꝫ vrbem veterem primo post cuitatē castellanam cū collegio cardialiū se receperit. missis tñ hincinꝺe oratoribus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsiones exhibuit. a quo breui post in principis apl'oꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano paꝫ ꝓcoꝛꝺes ꝓpter ꝓsules impatorem suspectum ducētes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magn⁹ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmissa ē ⁊ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum impator incensis in romanos animis ferebaꝭ. quē pōtifex exoratū tantisp ꝺelinuit vt captiuis dimissis ciuitati culpaꝫ. iuuentutis temeritatem. reiciēti pacem ꝓdonauerit. Impator paucos moratus dies in germaniā rediit vbi diuoꝛtiū cū filia marchionis Liepoldi ꝺe Austoburg ob ꝓsanguitatē fecit. ⁊ cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eoꝫ tpe ducem bohemie regio noīe ꝺecoꝛauit. ⁊ marchionatum Austrie in ducatū ꝓuertit. Mortuo ꝺeinde adriano pōtifice successor alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū ꝺedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane eccie terraꝫ et vrbes vexabat. Terdonaꝫ primo spoliata. Mediolanūꝫ post solo equata ē. cui⁹ populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca ꝺecimo ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. ꝺeinꝺe cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aios. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo possidebant. saluberrimi ꝓsiliꝫ auctoꝛes. quoꝝ suasionibus constat veronēses. patauonesꝫ ⁊ vicentinos societatem belli conditionib⁹ iniisse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata essent. suos germanos vndicꝫ conuocauit ⁊ papiensium cremonēsiumꝫ auxiliū fretus veronā duxit. Ꝺerebaꝭ autē ne alexandri auctoritas sibi aliqñ afferret incōmodū. papam igit' dolis aggressus est. Cū ꝺeiñ otto filius captus venetijs tenebaꝭ. venetoꝝ opa fridericus absolutionis bñficiū (vt pmissum ē) ꝓmerut. Sebastiano aūt ꝺuci ⁊ eius successoꝛibus ac senatui veneto hec ꝓnaria seu priuilegia concessit. ⁊ pmo quidē funale candidum quod solis pontificibus ro. poꝛtandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item q̄ plumbo coruꝫ epl'as sigillare ꝺinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbꝛellam que est oꝛnamentum galero ꝓsimile. Quarto venetoꝝ principi tertiā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro sedes essent. Ꝺemū in ascensione dñi veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam ꝓpetuo duraturam obtinuerūt. que vsqꝫ in p̄sens ꝓdurāt. Quinto ipi ꝺuci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto ꝺenicꝫ cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ꝓpulcre ꝺepicta habent. Fridericus tādem eccie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Syriā expeditionem sumpsit. cū amplissimo q̄z exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimꝫ castris ꝑ hungariam bulgariāꝫ et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum ꝺesedit. quē vt bosphoꝝ q̄z celerrime trasmitteret. Isaac impator cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat. Primam vo ꝺe thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ⁊ iconium ꝺelatus non magis eius agrum q̄z adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsꝫ vastauit. Armeniam inde minoꝛem ingressus omnia que sunt adita in suam ꝓpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq̄z exterminio magis timuerit Saladinus. sed tātam christianoꝝ spem infelix hoꝛa succidit. q̄ amnem rapiduni sudoris lauandi caumatisꝫ mitigandi auidioꝛ temere ⁊ in explorato ingressus tantoꝝ exercituum impator euectus est. Mortu⁹ est hic inclitus princeps anno imperij. xxxvij. vir certe magnificus atqꝫ p̄clarus. magnanimus. larg⁹. strennuusꝫ atꝫ facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestoꝝ magnificentia vix parem haberet in plerisꝫ. preter persecutionem eccleſie glorioſus.

Hereſis waldenſiuꝫ ſeu pauperum ꝺe lugduno ꝑ hoc tempus initium ſumpſit. cuius auctoꝛ quidā nomie Gualdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet opibus relictis ⁊ pauperib⁹ erogatis diabolica quadam ſuaſione ductus euāgelicam pauptatē omnimode obſeruare ſtuduit. vnde cū ideota eſſet. quoſdam vulgares libꝛos cū quibuſdam ſanctoꝝ dictis ſibi coſcribi fecit. quos nō ſane intelligens ſuo inflat⁹ ſpiritu p̄dicando ſanctoꝝ apl'oꝝ officiū ſibi vſurpare curauit. Cōgregatis itaqꝫ innumerabilib⁹ quaſi diſcipul' multos ⁊ quidam peſſimos errores diſſeminare cepit. p̄latos ⁊ clerum penitus aſpernando. Monitus autem reſpondit. obedire oꝛtet ꝺeo magis q̄z hominibus. ⁊ cū in ſuo ſenſu obduratus p̄ſiſteret. tādem veluti hereticus peſſimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta eſt in laqueum maximū ſimplicioꝛibus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilielmus heremitam ordinis he/remitaꝝ virū vtiq; sanctissimū oli aquitanie ducem ⁊ pictauiensium com tem anno dñi. 1157. in gallijs virtutib⁹ et miraculis clarū fuisse cōstat. qui a pri mevo iuuentutis sue anno a beato bern hardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortes p̄ oculis sibi constituere voluit timensq; ne aliqñ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastā heremū secessit ⁊ ibidē sub diui patris augustini regula pfect⁹ xp̄i seruus esse cepit. factusq; religiosus quāto altior in honore fuit tanto se būi lius subdidit. ⁊ sicut antea loricatus hos stes ⁊ barbaros ꝓpulsare cōsueuit. ita i deum cōuersus lorica sup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs ⁊ ieunijs suū corpus affligere voluit. hanc obrē multi nō modo seculares verum ⁊ eiusdem or dinis fratres atq; alij primati ad eū con fluebant ⁊ tanq; bonū patrem ordinisq; instauratorem parvo adhuc sub tugurio obseruabat. Jps cū asterci ensium ordinem in gallijs modico tpe ⁊ plurimū aucū ⁊ maximo in p̄cio habitum. suūq; heremitarū ordi nē adeo in omnibus labefactatū diruūq; atq; vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Col labentia hanq; videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. ⁊ laborantem sine charitate ⁊ inopia offendit vt nullū fere religiōis indicū in eo videbat. Ordinis suij vir sanct⁹ calamitate pmotus aīm ad instaurandū adiecit vt breui cōualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasteriorꝝ meliorē facē ordo di ui augustini in gallijs p̄ se tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Guilielmite vulgo appellabant Hic itaq; cōcessione anastasij pōtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primū ex here mitis incolere cepit. ⁊ primū monasteriū apud parisius sub mēdicationis titulo extruxit. huius aūt p̄cipu⁹ albertus gallus fuit. qui viuendū sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinem postmodū auxit. hic siquidem Guilielmitaꝝ titulus in gallijs vsq; ad in nocentij quarti pōtificis tpa pseuerauit. vez eo mandāte post habita ei⁹ denominatione ⁊ omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiq; ac/cersitis innocentius ⁊ successores oīs sub vno titulo heremitarum san/cti augustini appellari voluit atq; precepit.

Soles tres p hoc tēpus nonis septembris in occidente simul vise sūt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat sol⁹ hoc odit. Similiq; modo primis annis tres lune apparuere ⁊ in media si gnum crucis. Hec visiones iterp̄tabant a nonnullis indicium esse discor die grauissime. cardinalū in electione pape ⁊ principū in electione impa toris cū cōtra alexandrū vt p̄missum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tps plurib⁹ annis nō nullas quassauere ꝓuincias ⁊ q̄maxime Syriam atq; Ciliciaꝝ. in quib⁹ multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populoꝝ strage corruerūt

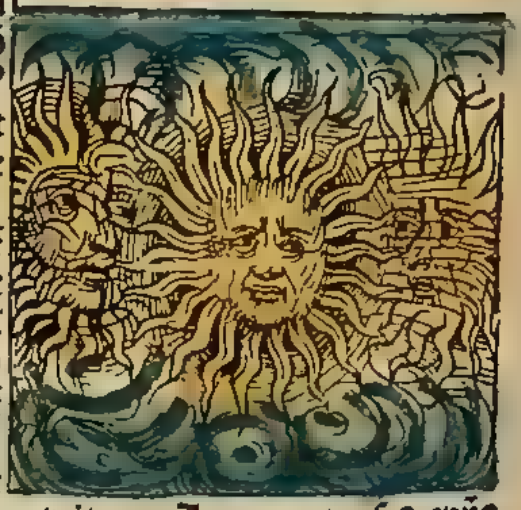

Jo. mesue medicus

Johannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali fi lius abdele regis damascenoꝝ. ⁊ ipe bisdez tē poribus in medendis languoribus clarus ex istens. de medicinarum solutiuarum rectificati one ac eorum ꝓprietatibus librum vtilē scrip sit. Alū quoq; aromatarijs ac medicis vtilē quem antidotarium appellant grabadin. edi dit insup in q̄ canones vniuersales posuit. et cū de cunis morboꝝ scribere orsus fuisset ⁊ a capite in choasset scribens de morbis cordis interijt ⁊ manchū opus reliquit quod postea petrus apponus patauin⁹ perfecit. licet etiam incōplete. Franciscus tamen de pe de montuz egregiam additionem perfecit. An xp̄ian⁹ fuerit quidam dubitant licet tanq; fidelis ⁊ bonus deum pape appellet.

Jo. carnotensis epūs

Johannes carnotensis epūs ⁊ beati thome canthuariensis familiarissim⁹ ho mo doctrina ⁊ eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens li brum de vestigijs philosophoꝝ ⁊ nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atq; alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixēſ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēſis epūs in territorio pātauiēſi ortus ⁊ adoleſcentie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus ſancti Nicolai ī patauien. vrbe traditus. vbi in ſancta vita moribus ac literis edoctus enaſit. Cōradus ſaltzburgen. epūs cū iuuauie monaſterio pfecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis auſtrie in ripa danubij nouā plātationem regendam ſuſcepit. mox aūt pposit⁹ factis corpuſculū ſuum multis ieunijs vigilijs alijſq; ſuppliciis vehemēter afflixit. humilia inſup religionis exercitia libentiſſime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixenēſi in demortui locū cōmuni voto clericoruz in epiſcopum poſtulatus. vbi in omni ſanctitate ⁊ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a ſe prorſus abdicauit. oratōi ac ptemplationi ſe totū dedit. Summa inſup eius abſtinētia fuit ⁊ mirabilis vite auſteritas. Cilicio q̄q; ſb habitu vteb at. ouaq; lacticiniaq; ex precepto archiepi ſolum ſumpſit. carnem eī ſuā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. ira eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfeſſorē deinceps eum ſemper colebat Claruerunt igit eo tpe due olim in eccia dei. Eberhardus archiepūs ſaltzburgen. qui in ſolſticio eſtuali x. kal'n. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui glorioſe epatu brixenēſi pfuit ⁊ omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōſumpſit. ⁊ qui pcepta ſalutis dabat. lites dirimens plenus tandem dieq; positus in balneo aquaq; in ſolſticio hiemali. x. kal'n. ianuarij felicem animaz deo reddidit. ſed poſtq; ſanctiſſimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. pcipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimodū auxiliū inuocantibus vberrime preſtat.

Almeric⁹. vi. iheroſolimoz rex

Almericus ſextus iheroſolimoz rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno ſuffect⁹ eſt. regnauit annis. 12. vir p omnia ſtrennuus ⁊ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq; Aſcolonā tēplarijs a fratre balduino conceſſam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxiſſet dregmon regi egiptij copiaz pfecto cōgreſſus magnā in barbaros cedem edidit. Alexandriā paulo poſt delatus primariam egyptioz vrbem quā tiracunus ſaladini turcoz regis pfectus ſoldano egyptio fraude ſubtraxerat artiſſima preſſit obſidione. vt alexandrini eū nullo pacto xpianis ſubijci ſint paſſi. Eatenus almerico regi ſe pmiſerint vt in ſoldani poteſtatem p manus ſuas reducerent. almericuſq; pecunia ingenti a ſoldano accepta ſeorſi illi recipiende alexādrie poteſtatē. q̄ in pecuniaz diſſolutiōe cū fraude almericus interciſſe intellexiſſet. magno vir animo in ſoldanū ducens cazras nūc cbairū vrbez potentiſſimaz obſedit quā cū aliq̄n obſediſſet potiundi quidem ſpe nō caruit. ſed a milone quodam de planta ſeductus pecunia a ſoldano accepta abijt re infecta. paulocq; poſt in aſcolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel greco impator contra ac cōſueuerat magna ſubminiſtrauit auxilia. ⁊ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in caſtris deficiente obſidionem ſoluere ſit coactus. Eo autem almerico haud diu poſt defuncto Balduinus filius ſucceſſit.

S. Albert⁹ beluacenſis

Albertus miles glorioſus poſt glorioſa certamia martirio coronatus eſt.

Anſhelmus epūs

Anſhelmus epūs beluacenſis p̄ hec tpa cuz in omi ſanctitate moribuſq; p̄claris vixiſſet die obijt. ad cuius ſepulchrum diuinitus lampades accenſe ſunt. excepta vna cui oleum vſurarius quidam adminiſtrabat.

Philipp⁹ rex francoz

Philippus francoz rex lodouici ſuprioris regis filius. poſt patrē regnauit annis. 44. Is poſtea cū audiſſet iheroſolimā a ſaladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xpianoz p̄ncipib⁹ ſiriā adnauigauit. cuiq; ptolomaidē vna cū richardo anglorū rege ſe recepiſſet. ⁊ inde iheroſolimam repetitum eſſent classibo de iheroſolimoz regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus ſimulata infirmitate in europaz (dimiſſo richardo) regreſſus eſt. vbi in regnū ſuū introgreſſ⁹ reliquū vite ſue tempus in pace ac ſanctimonia cōſumpſit ferunt hiſtorie hunc philippū religioſoz orationibus miraculoſe fuiſſe natū. dū cū lodouicus pater iā ſexagenarius liberis careret vniuerſis populis p̄cepit vt dñm inſtanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mōial' ſaxonie

Elizabeth montalis beata in ſaxonia miraculis claruit. viſiones mirabiles ſcripſit angelo reuelante. pcipue libzum viarum dominī appellatum.

Anno mundi. 6384. Anno xpi. 1174.

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe ⁊ gẽte nobili ortundus. Cũ Alexander põtifex romanus gloria magis q̃ annis plenus diem obijt oĩm ꝓsensu põtificatum inijt. cõsules aũt a romanis deponi curauit. multo eñ ex nobilitate populoq̃ ro. ope ⁊ auxilio quos tam diu ca tirannis ad rapinam omia ꝙuertẽs fastidisset innitebaf. sed adeo cõfularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Mouo eñ apud romanos exemplo quotq̃t põtifici studuisse comptum est. qui fuga sibi tardius ꝓsuluerint effossis oculis sunt cecati. ⁊ põtifex fuge sue necessitate ad bonũ ꝙuersum ꝓsilium quod rome destinauerat veronam ꝓcilium cõuocauit. rebus iherosolime titubãtibus suppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfect⁹ cõcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. ⁊ principes omnes xpianos adhortat⁹ est vt in asia laborãtibus succurrerẽt. verũ dũ ob hãc rem nuncq̃ vltro citroq̃ mitterent lucius vir optimus põtificatus sui anno q̃rto mense secundo die decimooctauo verone mort sepelit q̃ magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem no immemor patrie sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia q̃ moneta lucensi uterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanẽsis patre Johanne e gente cribella põtificatũ iniens quo tpe fridericus occidẽtalis ro. impator heinricum filiũ ꝙuicq̃s ⁊ vrbibus quas de italia romanũ tũc possidebat imperũ ꝓfecit. Qui q̃ primũ põtificatum inijt reuocare ad cõcordiam xpianos prima pes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At vrbanus quẽ audita Guidõis lusiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis dissidia. ⁊ quẽ Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xpianoꝝ generali edicto de mittẽdis in asiam copijs monuerat. Idq̃ quũ serius negligentiusq̃ ardore sui animi quo ferebaf fieri cerneret. venetias petere cõstituerat xpianã eo militiã festinãtius copiosiusq̃ sua ꝓsentia cõuocaturus. Jãq̃ ferrariã attigerat quũ i felicis ꝓlij rumore primũ. post cercore. atq̃ q̃ erat maiore xpianaꝝ rex exterminij nucio ad se plato febre ⁊ dolore correptus ẽ. ex q̃ breui mest⁹ ferrarie i itinere mort põtificat⁹ sui anno primo mẽse. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oĩm cõsensu pontifex creat⁹. q̃ ardore animi par suo ꝓdecessori. sed tpe acceleratione habuit mortis euentum. ⁊ statim nũcios ⁊ litteras ad principes xpianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna secũ cõparato exercitu terrã mariq̃ hierosolimam ab hostibus captã recuperarent. ⁊ cũ ad mittẽda in terraꝫ sanctam xpianoꝝ militum auxilia totis animi corporisq̃ viribus insudat. pisas se ꝓtulit. quo pisanos inter ⁊ genuenses acerrimo cõtẽdẽtes bello pacem facilius cõponeret vt vtrumq̃ populũ bello maritimo ꝓpotentem in sanctam expeditionem excitaret. pace aũt plane cõposita adiecta vtriq̃ parti cõditionem vt classe armata in barbaros ducerẽt xpianos in asia vexãtes dũ hec intẽtioe cura vir sanctissimus agit pisis mort põtificatus die sui quinq̃gesimo septio.

Joachim abbas calaber ad vrbanũ põtificem verone accessit. Is maxime doctrine ⁊ excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipa tẽpestate apd guilhelmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi ꝓsentia differebat. cũ prius nõ multũ ab homie doctore didicisset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facũ de scripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimũ eruditus esset nõnullos in sacris codicibus edidit cõmentarios. ⁊ q̃maxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa predixit. ⁊ potissimum de ordinibus mẽdicantium. Item cõtra petruꝫ lumbardum theologũ librum cõposuit. qui postea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. sicut pꝫ i principio libri decretaliũ. Ferf q̃q̃ multa scripsisse. librosq̃ suos dño pape emẽdandos obtulisse. ⁊ ei multa de futuris reserata aiũt de duob⁹ regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliq̃ interrogatus quid sibi de expeditione sarraconoꝝ sperandũ esset respondit nõ dum adesse tempus quo iberusalem recuperari posset. Sup bis aũt que scripsit de futuris temporibus nos rex incertarum ꝓfagium relinquere conuenit iudicio posteriorꝝ. alia quoq̃ ꝓpulcra scripto mandauit.

Joachim abbas

Balduinus septimus rex Jherosolime

Balduinus eius nomis quartus Almerici superioris filius septim⁹ Jherosolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit i iherusalē annis sex. qui etsi lepra pcussus fuit. regnū fortiter prudēterq; admīstrauit. nec animus illi. nec rei militaris peritia inferior habebat. Cū em ad tertiū vtriusq; regni annū apd Ascolonē prelio occurrissent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. t altero itez plio apd Tiberiadem omisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos t Arabas psente Saladino minores copie Balduini pfligarunt. Balduinus igit Saladino turcoꝝ regi pstantissimo ꝗtiēs ogrederet fortiter resistebat. t tamē illius virtutē eximiā t suū ipius lepre incomodū secū reputās futuris xpianoꝝ asie rebus p sua prudētia pspicere cōstituit. Cū em deterrēte morbo vxorē ducere noluisset liberoꝝ spe destitut⁹ nepotes qsiuit relinqre successores. duas namq; sorores suas in matrimoniū collocauit. qꝝ primogenita noīe Sibilla Guilbelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄ senio confectus interierat. quintusq; Balduinus t ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tpib⁹ quā maxie in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Qui dā tam scribunt sub imperatore Henrico gesta. Verū cū Friderico pdictus barbarossa totā cisalpinā galliā variis incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniaz ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastiditi cōi opsu vestibus induti albis ad imperatorē accessere miam depcauere. qꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate pmot⁹ annuit vt i patriā redirēt. Reuersi exules t forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates suas i laificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odor pie ꝯuersationis p regionē illā diffundi. Ecdo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare t seorsum mulieres exercitia corpalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis t pcipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtq; p norma viuēdi partez regule bti Benedicti supiores eoꝝ ppositos noiantes. Deinde facultatib⁹ tuz psonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄ monialiū p ptes Tuscie t Lōgobardie. Deinde anno dñi. M.cc ob religiosē t vite sctitatē approbat⁹ ē ordo t mod⁹ viuēdi p Innocētiū terciū. t postea p successores multipliciter priuilegiatus.

Jherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino t eius nepote Balduino parulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em balduini leprosi quintus balduinus puer t ipe rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes t Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. ducq; res ipa magis christianoꝝ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix pcognitā tenit futuz qđ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus t milicia ois in regē iherosolime accersiret. multusq; astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄ largitionibus a patriarcha. epis. pceribus magnatibusq; Guidonē virū suū pstentē t ipm instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstitut. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis t galilee principatū here ditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq; principatū regno iherosolime pertinere

Linea summoꝝ pontificū

Clemens tercius

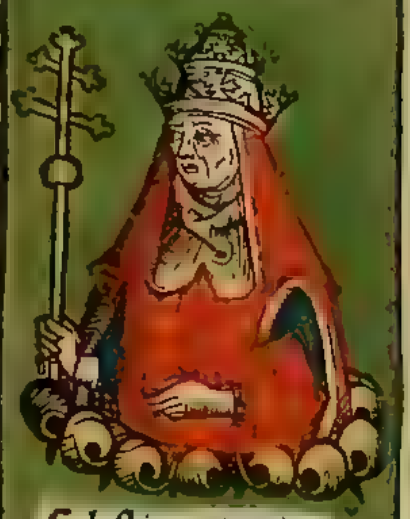

Celestinus tercius

CLemẽs tercius.ꝓria romanꝰ.ꝑe ioanne cognomẽto scolaris. demãda/tũ sibi papatũ accepit. Pontificatũ iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictũ ꝓponit. Rem xp̃ianoꝝ in asia magis magisq; indies periclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xp̃ianos admonet. excitat. hortat᷑ vt crucis salutifere signo non magis humeris q̃ cordibus affixo arma i barbaros assumãt. de eterne felicitatis gloria triũphũ singulis pariturã. Cõcuit vo ea romani põtifices exhortando xp̃iani orbis principes frideri cũ romanoꝝ ĩperatore cognomẽto barbarossum philippũ regẽ francie. Richardũ regẽ anglie. oddonẽ ducẽ burgũdie. quos innumera pene archiepoꝝ epoꝝ t aliorꝝ principũ viroꝝ multitudo secuta ẽ. Quin etiã ex ytalia veneti t pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonibꝰ quoq; t dacis triremes q̃ quaginta .duodecimq; ex flandrensibꝰ xp̃iana expeditões sunt secute. t guilhelmus Sicilie rex vltimã oĩm opam tantis multisq; exercitibus nauauit. q̃ classe sua mare a barbaris pyratisq; pacatũ vbiq; reddidit. Insuꝑq; annonã ex apulia siciliaq; importauit. Hij principes ĩ asia postmodũ varia vsi fortuna acriter pugnarũt. At clemẽs ad cõponẽdas res ecclasticas animũ adiecit. Iam t mores clericoꝝ q̃ndã nõ satis ꝓbatos seueritate sua emẽdauit. Et claustrũ sancti laurentij extra muros edificauit. et lateranẽ edes non mediocri impensa restituit. templũq; vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno põtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

CElestinus tercius papa. natione romanus. ꝑe petro cognomẽto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grãdeuus vir t vtute insignis in tercũ celestinũ ẽ suffectꝰ. Qui egre ferẽs apertã siculoꝝ rebellionẽ in suũ ꝓ decessorẽ imprudẽtissime intentatã eos cõpescere cõstituit. Vir q̃dẽ ꝓ omnia bonus q̃ heinricũ coronã exornauit. Et quoadusq; nil ꝓtermisit. quo terra sctã (Ita eã hierosolimam vocant) recuperaret. in tantis autẽ ꝓturbationibus rex. tantoq; sumptu bellico edes egregias. tũ apud sanctũ petrũ tum ad lateranũ edificauit. qua recipi pontifices ꝓ cõmode possent. Preterea vo nomen viterbio dedit. ecclĩamq; cathedralẽ fecit. Moritur aũt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus pre dolore t desiderio hominis lamentabus.

Saladinus rex

SAladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. eiꝰ loco tãq; vir fortissimus t strenuus ab oibꝰ sbrogatꝰ. regnauit annis .xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim õ egiptioꝝ regẽ i bello ꝓcessit. q̃ tãdem capto et occiso vniuersam egiptũ t syriã oẽm cõquisiuit. Et suo imperio adiecit. Deinde in xp̃ianos mouẽs regni hierosolimitani terrã cũ magno ingressus exercitu ingẽtẽ pecoris hoĩmq; abegit predã. t cõgressos ꝑdatoribꝰ xp̃ianos milites. in quis tẽplarij fuerũt multi. maiori ex pte occidit. Attñ ꝑmo t secũdo ꝑlio a baldwino rege leproso supatis. Hex ypatis denuo copijs õ emanuelẽ grecoꝝ regem mouet. quẽ t simulata fuga aliqñ ĩ angustas ꝙualles ꝓtrahẽs tãdẽ supat t capit. Cuiꝰ victoria elatꝰ ĩ xp̃ianos de hierosolimoꝝ regno ꝙtendẽtes cũ maximo exercitu ꝓcessit. Iã tandẽ ciuitatẽ sctãm (quã xp̃iani reges post gothefridũ regẽ ꝑ anos octo t octuagita cũ magna gloria possederãt) post maximã xp̃ianoꝝ stragẽ vt ꝑmissum ẽ cepit. t de ea triũphauit. Templũq; salomonis qõ turcis piter t sarracenis sicut t xp̃ianis consueuerat sanctũ eẽ. illudq; prius q̃ saladinꝰ ingredi voluerit. aq̃ lauari rosacea. t suis lustrari execrationibꝰ curauit. ꝓfectꝰ inde impiger saladinꝰ ĩ tyrũ duxit. quã vrbẽ cõradꝰ marchio nõ magis ciuibꝰ quã ceteris q̃ eo ꝓfugerãt xp̃ianis publico ꝓmittẽte ꝙlio defensandã t ꝓpetua ditione tenẽdã accepat. Hic q̃ppe saladinus clarissimꝰ fuit. cui nihil aliud ad summã defuit laudẽ nisi xp̃iani nois caracter. Qui moriẽs tandẽ mãdauit in sui funeris tropheũ tale añ corpꝰ suuꝫ deferri spectaculũ. videlꝫ pãnũ nigrũ i lancea suspẽsum. Cui precederet preco clamans Asie tonꝰ domitor ex tanto regno tantisq; opibꝰ moriẽs. nil aliud secũ defert.

Alpaidis mulier

ALpaidis mulier sctã de cudota eo tpe claruit. Cui diuinitꝰ collatũ ẽ annis multis in corpe degere t corpalis cibi ñ egere. Hec genere infima officioq; bubulca. sic corpe marcida. t pre exilis intestinis inedia euacuatis. venusta tñ t corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueret frequẽter rapiebatur in excelsis t angelo duce freta: Illud quoq; admirandus feminã rure editam t educatam rurali opere assuetã tam prudentẽ in consilijs t circũspectã in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem plerisq; arbitrabantur.

Heinricus eius nois sextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝑsensu principū romanoꝝ impātor electus impauit annis octo. a patre aūt prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epo in gratiā redeūt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronatiōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem constituit. ea inūcta cōditione vt heinricus ipe regno citra vltraq; fretum siculum ꝓpriis recuperato sumptibus et censum solueret annuū et iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidēdam. idcq; quo rex facilius assequeret cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāq; natu grādiorez q̄ filios ꝓcuratura videret dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit. Reddidit vo heinricus impator primā oim vrbem thusculam pontifici celestino. cuius et romane ecclesie iuris erat. Isq; ꝑter hec vna in re ꝓsiderantissimus ro. po. ꝓmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est exesa. et vt oīnis in futuꝝ instaurationis spes adimeret ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cluio huius temporis capitolino ad memoriā conseruant. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus et regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilens exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāniaz accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratq; secum Constātia vxor friderici filiū afferens primū (quē ꝑter omniū opiniones nimis annosa peperat) Isq; secundus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝓsecutus est. paucoq; negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censet. et ipa subinde sicilia in eoꝝ potestatē sunt facta. Cōstans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentez thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaq; successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore et filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoq; pontifex celesti. multa egit vt recuperande iherosolime curam susciperet. Quod quidē munus cū ꝑ se noluerit per legatos exequi spopondit. priusq; ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno et imponendas vere ꝓmo copias parari curauit. pariterq; alpes transgressus archiepm maguntinū et saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarracenī affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum ꝓlio castelle regē supauerūq; ceperūt. et plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vsq; in hec tpa Anno. 1493. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus redijsset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi et friderici filiū puerū ꝓmendauit. Philippū vo sibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū sub ducat⁹ titulo cōcesserat. q̄tū in se fuit ro. imperij et simul gubernationē regni sicilie quousq; filius adoleuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoq; testamento panormi diē obijt. ea igit mors et rem in asia xpiana et simul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit em in agēdis rebus strenuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio bellouacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim⁹ ac diligentissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā ꝑ pulcrā ab initio mundi vsq; ad hec tempora composuit ac in magno volumīe digessit. At hoc op⁹ ita dissipatū et dispersū ēvt nusq; totū reperiat. scripsit et alia opuscula et sermōes

Epas natione longobardus in latina et greca lingua egregie doctus ꝑ hec tempora floruit et multa composuit. et inter cetera ꝑter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. et de ordine dicēdi optime scripsit. atq; plures epas elegantes doctasq; composuit.

Azo doctor interpres

Azonem ꝑterea patria bononiensem vir vtiq; celeberrimum atq; insignem et in iure ciuili cōsultissimum. Johannis bosiani (qui summā breuē super pāde ctis composuit) auditorem cū ꝓdictis floruisse constat q̄ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nro euo magno habetur in ꝓcio. Insuper additiones plurimis summus addidit. quem baldus legum fontem et electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus et cremonensis eius doctrine et professionis doctor. de quo in glosis sepe fit mentio eo tpe floruit. quem angelus de perusio iuris lucernam et mundi speculum appellat.

Linea summoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi. 6405. Anno christi. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasi mūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissimꝰ atq; doctissimus. q̄ a primeua etate parisius lr̄is operā dedit. Is aī pōtificatū doctrīa et moꝛibus insignis. a celestino in numeꝛo cardinaliū referē. quo moꝛtuo in eꝰ locū oīm consensu pōtifex sufficit. q̄tū autem fuerit gl̄oꝛiosus pōtifex opa eius ostētant. q̄ si omnia scribenda foꝛent ingens volumē efficerent. q̄ cū exosaꝝ haberet venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq; ab alieno exigeret preter scriptoꝛes ac bullatoꝛes. q̄bus modū pfixit. hostiarios quoq; a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq; vbi magistratū iniit bello asiatico animū adūciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in asia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nuncijs. premijs. pollicitationibꝰ conatꝰ ē. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia concrescere apud lateranum maximum concilīū celebꝛat. cui interfuere plures viri pstātissimi. Postmodū multa libꝛoꝝ volumia composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis humane. ⁊ libꝛos de sacrameto eucharistie. de sacrameto baptismi. habuit item sermones temꝑoꝛibus ⁊ solennibus diebus accomodatos. Decretales quoq; antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir doctissimus ⁊ oīm ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū bꝛeui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus sui initio edidit. Primā q̄ de inductijs habek. Quotiēs oꝛbis pceps alter in alterū delinqueret coꝛrectionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principibꝰ q̄tūuis maximus sacerdotes secundam. Tertiā que extra de electiōe habek singularis fuit. Juuere huiꝰ pōtificis virtutē ⁊ doctrinā beati Dñici ⁊ Francisci assisiatis sanctitas. Improbauit pterea abbatē Joachim li bellum quēdam nō sanam doctrinam p se feretem. Damnauit ⁊ eꝛꝛoꝛes almerici hereticī qui postea parisiꝰ cū sectatoꝛibus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cū in eo nil nisi eternū ⁊ incommutabile sit. dixeꝛat pterea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocentius opera pietatis in tanto pontificatu ptermisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. vtilitate ⁊ vsu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis ⁊ Saxonibꝰ ibi solutis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre ⁊ ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et altex turris appellata comitis vrsini operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Estq; ad foꝛū olim nemue ad veteris subure principiū que p etatē nostrā ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeq; basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris tūc dirutam instauꝛauit. Verū dū Peruſij tollende discoꝛdie causa (que inter Genuenses ⁊ pisanos vigebat) pfectus fuisset moꝛiē. pontificatus fuit anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbauerit q; immutatū sit. hic quoq; primū ordinē diui Augustini heremiticum sub tutela apostolica suscepit.

Concilium lateranense

Synodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice pdicto ꝓ recuperanda iheroſolima celebrat. cui interfuere mille ⁊ trecenti pla/ti cum iheruſolimitano ⁊ constātinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodecim. Abbates. pꝛiores. cōuentuales octingēti. Greci ⁊ romani imperij legati. Reguꝝ vo iheruſalem. francie. hispanie. anglie ⁊ cipꝛi oꝛatoꝛes. Venere multa tum quidem in cōsultationem nec decerni tamen quicq; aperte potuit. q; ⁊ pisani ⁊ genuēses maritimo ⁊ cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicoꝝ q; clericoꝝ moꝛes componerentur.

Iohānes bonꝰ oꝛdinis heremitaꝝ diui augustini instauratoꝛ natiōe Mantuanus his temꝑoꝛibꝰ i flaminia ⁊ vmbria vitam rligiosissimam ac sanctissimaꝝ duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres zābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. 50. ānis in flaminia ꝓmoꝛatꝰ fuisset i patriā reuersus plenꝰ dieꝝ ⁊ opibꝰ bōis. āno a natiuitate dñi 1222. migꝛauit ad dñm. Cuius coꝛ pꝰ translatuꝝ in mōasteriuꝫ ordinis sub titulo sancte agnetis fabrefactū summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

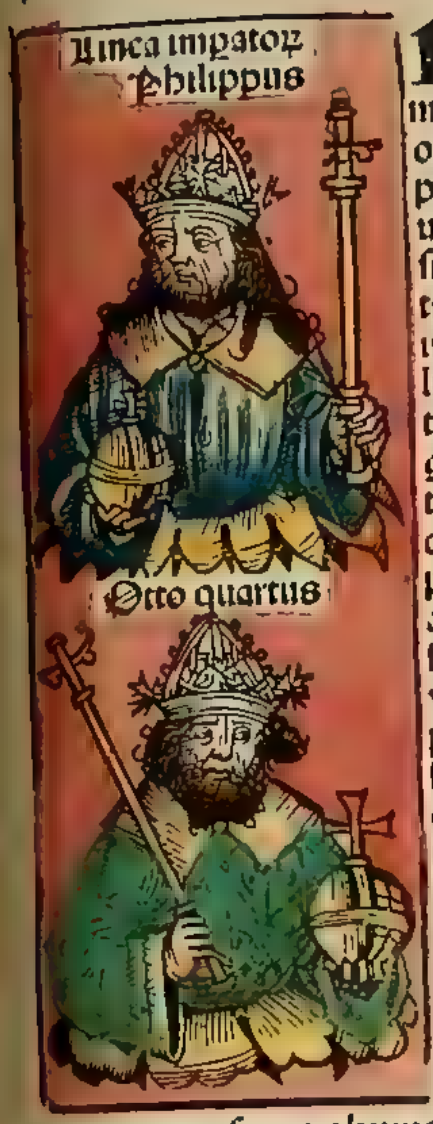

Philipp⁹ fuerit ꝑnceps ⁊ ethrurie dux heinrici impatoꝛ frater. quē idē hein ricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania em̄ electorū pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanū fratrem delegit. pars philip/ pum qui ab heinrico institutus erat censuit cōseruandū. ⁊ res bello dissidijsq; di utissime acta q philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝑter hanc dissē sionem impatoris deligendi ytali neq; philippū neq; othonē ad imperiū admit tunt. ꝓter id tantū tpis quod inter coronationem ⁊ depositionē othonis interfu/ it. Per reliquū vero eozundē impatoꝛ tempus vacasse imperiū scribunt. Phi/ lippus aūt anno M.cc. alsaciam bello deuastans argentinā obsedit ⁊ in suaz po testatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgrauiū deuictum i gratiā sumpsit. Innocentius vo pontifex quia cōstabat heinricū ⁊ fridericū pa- trem ꝯ romanā egisse eccīam othonem impatorem ꝓnūciauit. Philipp⁹ ira suc- census arma parat ac ꝓtra othonē philippo rege francoꝛ fauente in expeditionē prodit. Otho q̄z composito exercitu vna cū ioanne angloꝛ rege pugnandi copi- am facit. fiuntq; singularia certamina p̄cipue apud coloniam. Ad annū q̄z ponti ficat⁹ innocentij octauū otto ille quē ro. regē impatorēq; instituerat a philippo vbiq; succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preciara othonem pulsuz postremū oīm cōseruauerat quā vrbem philippus arta pressit obsidiōe. othoq; facta eruptione cōgressus supatusq; a colonienſib⁹ est expulsus. qui tempoꝛi ce/ dentes philippo impatori debitā obedientiā p̄stiterūt. Tandem principis diu- turnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝛ impatoꝛ declarat⁹. ac sic nouem annis nō sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq; p arma impio quies. quem lantgraui⁹ thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circāuenies. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalēd iulij. corpus ba- benberge inde spire iussu friderici sepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corpe attñ virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decoꝛus.

Otto dux saxonie huius nois quartus anno a natiuitate dñi M.cc.ix. cū philippus impatoꝛ a comite pa latino interceptus fuisset. impatoꝛ a germanis suis delectus impauit annis tribus. qui statim romam pficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coꝛonatus est. verū post acceptum ab ip so pontifice diadema iurisiurandi quo se de moꝛe obligauerat religione post habita terram eccie hostiliter in uasit. nā radicophanum montē faliscū siue vt coꝛrupte appellant flasconem ⁊ totā pene romandiolaz p diuer sas legiones diuersosq; legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas q̄z caperet est adnixus. Friderico secū do quē romani pōtificis auctoritas ⁊ ꝓmissa ꝓtectio secuꝛ redderet. nihil tant] mo tibus suspicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē misit. qui eū suaden do. hoꝛtando. admonendo quincere conarent vt capta de eccie terra feudatario redderet. q̄ peioꝛa indies mo liebat. vnde pontifex eū anathemate primū ꝓcussit. deinde ꝓseuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijs infestantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depositūq; ꝓnunciauit. Secutos eū ꝓlatos ⁊ ꝓceres ac oēs ali os imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabant absoluens vt nō magis pos sent q̄z deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia se subtrahere. q̄obrē rex bohemie. langrauⁱ thu ringie ac archiep̄i Maguntin⁹ Treuerensisq; dux austrie ⁊ ex militibus p̄stantioꝛes quiq; eū deseruerī. Cū etiam germani electores imperij philippo suadente francoꝛ rege q̄z primū de priuatione othonis certioꝛes facti sunt fridericū secundum sicilie regem vigesimū agentē annū in romanoꝛ rebē declarauerūt. Philipp⁹ em̄ francie rex othonē ioannis regis anglie ex soꝛoꝛe nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quib⁹ tandē deterritus malis atq; periculis otho in alemāniā se recepit ⁊ quecūq; de ytalia ceperat in romani pō- tificis fridericiq; sicilie regis potestatē rediere. vbi postea a philippo francoꝛ rege apud tornatum supatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto impatoꝛ mestus languensq; aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaz in fide armis cōtinentes anno salutis M.cc.xiij. eandē in colonie formā redigere. missis eo ciuibus qui ce tenses in officio continerent.

Raualdus archiep̄s colonienſis post destructam mediolanū a friderico impatoꝛe coꝛpa triū regū ad Co loniam traduxit post glorioſam vitam in dño quieuit.

Richardus quoq; puer parisius a iudeis martiriū passus multis claruit miraculis. q̄z obrem philippus rex francie intelligens iudeos p plura quotannis mala pegisse in vituperium xp̄ianoꝛ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in synodo lateranēsi dū incho/ atus sed aliqñ intermissus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus sui. xviij. restituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id cū maxie factū ē eo q quedā albanensium pestifera he/ resis surrexerat. que tantā in populo romano cleroq; seditionē excitauerat cūtā vnq; antea. cū obrē causas pōtifex ipe multos cruce signatos impulit ꝯ eos ar/ ma suscipere. quibus ēnictis cruciferorū ordinē sa; sopitū t obliteratū instaurans multis priuilegijs t gratijs mirabiliter auxit. eidēq; aūt ordini postmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdu nū existens regulā cōposuit t dedit in quo p̄cepit ip/ sis religiosis semp crucē in manibus portare. ipsius

uūt ordinis auctores et du- cē Quiriacū cp̄m t martires tpe constantini magni Hele ne matris primū fuisse tra- dunt. qui etiam cū Juliano apostata cū multis christia- nis passus fuit. sed idem or/ do ad nihilum fermeq; in p̄sens redactus.

Tartarorum regni princi pium

Quid quidam persa ex ignobili familia inter cos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cū oīb⁹ sue gē- tis vir⁹ ac mīerib⁹ hostili aīo egressus p vicinas quasq; vrbes spolia multa exegit t populū suū h mō allexit. quibus spolijs allectus inde parthos venit t pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nō longo tpe quadens circa meotidis paludis littore concessit vbi t accolis suis sedes cōstitu ens in maximā euasit potentiā vt regnū eor nunc multū creuit in finibus hungarie polonie t iuxta mare ponticum t in aquilone. t hi nūc vsonē cassanū habent p̄cipē. Sunt autez tartari hoīes turpes oculos grossos p̄minentes habent latas facies et frontes nasosq; latos mediocres. t statura tante arrogantie vt dñm suū cham filiū dei appellent. pluraq; de eor moribus hystorici scribunt.

Ordo carmelitaz p hoc tp̄s in syria apud carmelū monte ab Alberto iherosolimitano patriarcha exaltat t multis priulegijs ab eo sublimat. atq; ei- dem regulā suo iure cōfectā obseruandā primo obtu- lit t confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex syrico cū quibusdaz largis virgis scz albis t griseis circulatā more helye p̄phe- te (vt tradūt) assignauit t referendā p̄stituit. Ilsq; ordo cū in orbē diffunderet ac locis t viris p̄stantissimis ūdies multiplicaret multas impugnationes p mul- tos annos ab emulatorib⁹ ptulit. sed postmodū bo- norius pontifex eius nois tercius cernens ip̄am san- ctam religionē t ordinē a multis impugnatū t aliqñ p̄secutū cū nō satis probatū cōspiceret deuotione mo/ tus primo pōtificatus sui anno mutatis prius circula tis clamidibus ob honorē beate virginis marie in al bas sub titulo virginis marie de monte carmelo ap- probauit t cōfirmauit. aūt eīm ordinē istū dū in syria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia t deuo tiōe apud soldanū egypti extitisse t multas illi elemo synas t beneficia cōtulisse. sed eo habito mutato eū e finibus t regno suo eiecisse. q; obrē necesse fuit illuz i europā trajicere vbi mirū immodū excrescēs clarissi- mos t sanctitate t scientia viros ptulit. Quoz de nu mero p̄cipui fuere Angelus declamator ardētissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q; p̄ter libros multos a se editos spū p̄phetie clarvit. Et alij clarissimi.

Ordo carmelitarum

S. Dominicus

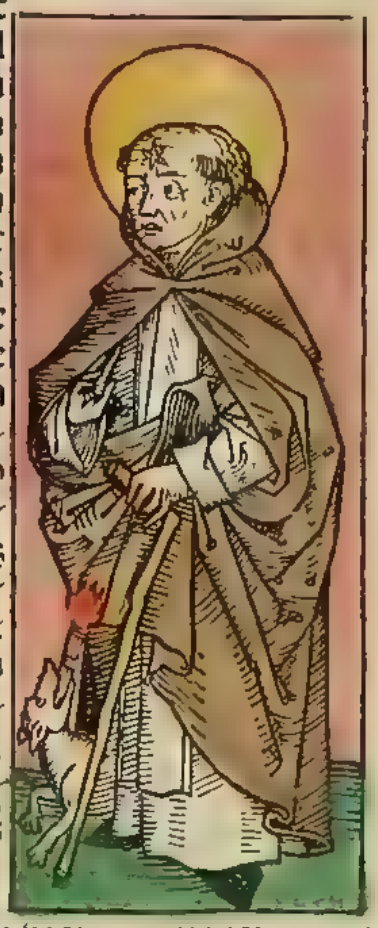

ODominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinū sydus emicuit p̄ hoc tp̄s. Is ī calogura aꝰ calaroga pago exomensis diocesis natꝰ. Cuiꝰ p̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea lr̄is edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cuiꝰ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbaf. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū nascituꝝ. fuit eī vicioꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliū diligentissimus exhortator. ab infantia quoq; cū eo misericordia creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū frib⁹ socijs p̄dicatoriū ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiq; galliaꝝ regione heresis pullulasset. ac late ⁊ longe cepisset serpere. btūs dn̄icus tunc primū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erātvo q̄ armis eā sectam tueri adnitereni. Qua comes tolosanus notabaf infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hierosolime expeditione reducta: a sancto viro aduersantiū arma conatusq; retudit. tantusq; ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificatꝰ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaꝝ conuitos audiunt. ordinis confirmatōem obtinere merut q̄ confirmato cū plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dn̄m. quē postea gregorius nonus audit; eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciscus

FRanciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiq; diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. Ml. ccvij. primo negociator hūanus ⁊ affabilis ac p̄diues vsq; ad annū. xxv. Inde terrena oia despiciēs xp̄m in oīm vita secutꝰ est. Et cū aliquādiu pedibus calciatꝰ ⁊ corrigia cinctꝰ incessisset. Sentēte dn̄ice memor dicēris. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouiq; mox ordinē constituit. cum quo velut sol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seipo rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in p̄sentali tpe nue vel glacie operiref. pauptatē quoq; dn̄am suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄z laudes audire. oīmq; studio p̄cauebat ne pauptatis metas trāsiliens ad superflua diffluerei. ardentissimoq; martyrij desiderio ferebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanū accessit. qui cum oīi honore suscepit. Duobus aūt annis aī obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq; conūctis affixū. alaꝝ vo duas sup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corpꝰ tegebaf. Cunq; diutius cogitaret apparebant in manibꝰ eiꝰ quasi fixure clauoꝝ. latusq; ipius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū frib⁹ suis sic ab eo institutis nouā dediſſet regulā. ⁊ xp̄i stigmatibꝰ insignitus fuisset. ⁊ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dederat a querione sua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntibꝰ grauioribus purgeri cepit. Tandē plenꝰ bonis opibꝰ. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna p̄ius ob eam rem cōuentu habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. Ml. ccixx. litteras de stigmatibꝰ eiꝰ. xp̄i fidelibus misit

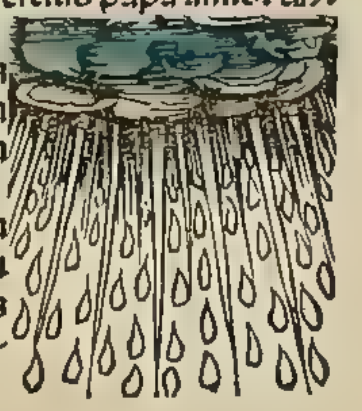

TErremotus atq; portēta multa hijs annis vbiq; ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atq; damascus magna ex pte corruerint. Cathina etiā sicilie insula contra aquarum naturaꝝ pelagus retrocessit. ⁊ boīm ferme multa absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores ceciderе.

IJsum est quoq; signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Cuiusq; radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

¶Anno mundi.6413. ¶Anno xpi.1214.

Honorius tercius papa.pīa romanus.pīe almerico cive romano genit⁹ tercio suffectus innocētio.t ipm eius nois tercū.perusie cardinales i romanū pontificem creauerūt.Qua in creatione ad sextū pdecessoris diem obitus facta.maior solito adhibita ē festinātia q perusini ciues difficultatē hierosolimē rex.t bellor ytalie sedandor necessitates ppenderūt.Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt pperarēt.vim honestissimā attulerūt.pfectusq pontifex destinatū a pdecessore pacī in ytalia cōstituende tractatū p oratores legatosq cōtinuauit. Ipse romā intra primū creationis mensem p sabinos se cōtulit. Sollicitabat em eū petrus antisidorēsis impator cōstantinopolitanus.quē paulo post t iolem simul vxorē idē pontifex in basilica sancti laurētij.q via tyburtina extra muros insignis visitur.imperiali diademate decorauit.Et rebus xpianor in romana pfuturus q hierosolimus ,pfuture viderent ioannē de colūna cardinalem romanus portuensem epm apostolice sedis legatū declarauit.imperialesq titulos honorius friderico secūdo cōtulit.Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notaūi dignitate priuauit.Ordinē heremitar prout innocentius fecerat ,ptegendū cū suscepisset.Etiā ordines predicator t minor cōfirmare voluit.hierosolimor regē ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit.Extant vo bonorij pontificis decretales multe.tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica.tum sanctasanctor ad lateranēsez ecclesiā instaurata celebris sanctimonie oratoriū.Bn aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pastorem decebat.anno pontificatus sui decimo.mēse septimo.die.xiij.morit. Sepelituq in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Gregorius nonus papa natione bernicus.pīa anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos.Qui t laterano vbi creatus fuerat ananiam p estan caumata se contulit.Un fridericū monuit vt expeditionē in terrā sanctam cui⁹ voto prides cruce signatus se obligauerat.tandē iniret.forte cōminaret vt nisi breui exequeret excōicationis priuationisq sententias ab honorio pdecessore in illū ,promulgatas.,firmatas etiā atq etiā aggrauaret.Promisitq fridericus sese vouerat.dictuq ē veris tpus ad ,ueniendū brunduſij. venerat eo magna multitudo pcipue vero ex germania lantgrauius hassie.q brunduſij vna cū magna pte militū moritur.dū fridericus egritudinē simulās in sicilia se continet.Hec fraus ita cōprehensa est.cognita em lantgrauij morte celerime eo adnauigasse omnēq eius suppellectilem diripuisse.Cognita igitur fraude fridrici honorij tercij sententiā in fridericū latam ,firmauit. Inde perusij pontifex assistū petiturus.vt q de francisco viro sanctissimo miracula audierat pūs cognosceret re comperta vt audierat.in sanctor numer statim retulit.Ceperant iterum romani senatores qnq vnū.qnq binos creare. Hanibal q ex hanibalda gente romana nobilis senator hereſi ,sentiebat.in quā multi inciderant sacerdotes.Hiq pontificis reditū formidantes tumultū concitaue rāt ꝫ diuina vltio cōpescit.Tyberis em eā in alluuionē excrescens.multa dāna mortalibus intulit.Et tanta peste laboratū est vt decimus quisq vix superfuerit. Pontifex mira clemētia vsus publice oēs priuatimq etiā distributa pecunia ,solatus ē.veteres cloacas purgari nouasq plurimas construi curauit.Urbis dignitati t valitudini vno tempore consulens.accessit post ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus.qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū numerum retulit.Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthonū cognomento paduanū ob innumera miracula sanctor confessor collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico mariq vias pclusit.Cardinales pisana classis intercepit ad amalphiā vrbē ducti.in custodiam postmodum tenti.Dum aūt eo tardatus captor cardinaliū t prelator impedimento.desistit a concilio pontifex. mense augusto.Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt.pontificatus sui anno quartodecimo.mense tercio.

¶Celestinus quartus patria mediolanensis t ganfredus ex castillonea gente.sabinensis episcopus vita t doctrina insignis senex admodum t valitudinarius in locum gregorij suffectus.ad fridericum mittens obsidionem faventie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est.Sed primoq fridericus respondere potuerit.Celestinus ipe duo deviceſimo pontificatus die defunctus ē.Cui vt successor daretur vno t viceſimo mense laboratum ē.Causam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ipis absentibus electio fieret protestatus fuisse.Quibus t collegas assensisse.videntes omnē ytaliam fridrici motibus quassatam esse.t imminere per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea impatoꝝ
Fridericus secūdus

FRidericus eius nominis secūdus impator. anno dñi. 1212. ottone p̄dicto imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. impauit annis. 33. Nat⁹ ex heinrico sexto ⁊ cōstantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tolleret oīs suspitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus Is sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij orbato p̄ enutritus. Deinde potentissim⁹ impator ytalie. sicilie. sardinie. ibrīm ⁊ sueuie. dñs quo nullus magnificentior romanū imperiū tenuit. Fuit eñ armoꝝ strēnuus linguaꝝ. s. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ sarracenica q̄r⁹. vigorosus liberalis ⁊ magnific⁹. Hec vi/cijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tpale. cū mīris pōtificib⁹ romane eccie bella gessit. Fecit tñ magnifica edificia p̄ omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie. Validissimā arcē capuana dicta in neapoli castꝝ pratense ⁊ arcē sancti miniatis habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos p̄sortes regni fecit. Ex secūda filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex p̄cubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardi/nie. Fridericus itaq; p̄mo post habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. In sue/uia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū impatoriā vrbē obsidione pressam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā itez de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obliganit sub/sidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etaz pontifici quoq; romano ingrat⁹ esse videret. comitatū de regno sicilie p̄misit fundani p̄petuo ei⁹ donationis iu/re a romana eccia peculialiter possidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā rediit. Quem honorius imp̄iali diademate insigniuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater p̄stantissima mulier. nō magis annorū qua prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi inp̄ientes. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē inūtitū via cōmunisse. q⁹ ea de medio sublata. mores vsq; q̄q; mutauit In pontificē em̄ spreta iureurādi religione anno coronationis primo mīta ⁊ quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temperet. admonētem magis magisq; indies spreuit. Vnde cū duxit pontifex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendū. sub ip̄m fridericus impio priuatus. vt reb⁹ p̄sulceret alemanie. Quib⁹ ob noui impatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qđ vouerat. ⁊ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad tercū ydus augusti cū omni classe brunduſio soluit. sed ceteri ad destinatus in acconē cursum velis ardentissime remisq; cotendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brunduſium ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus p̄secutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Seneschallo militie sue mḡro cū copijs ptolomaidā p̄misso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa restitisset repulsam de dit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de naviga tione attigit. neapolim anxius aduolauit uerat ptolomaidaz magister militie theutonice prutenoꝝ. q̄ cū ip̄o friderico in ytaliā rediit. fauentia deinde anno obsidionis p̄pe in fridericī potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qđ tunc primū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac regi/nos duxit. sola agroꝝ vastitate p̄tentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos bellū atrox variūq; ⁊ longobardie ac oīm ytalie p̄nicosissimū oīmbus quos p̄ ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ pecuniaꝝ odio partiū vtrūq; cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pō tifex excōicationis ꝫpositionis priuationisq; sententiā in fridericū p̄nūciauit. oīmbus iuramento absolu tis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē eligendi. put in sexto de iudicijs nūc ha betur. Et cum tanta pontifex lugdūni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane ge/rerent. xp̄ianos ip̄e in longobardia crudelitate p̄sequitur. Inde apud parmā p̄lio supatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

ECclipsis solis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaz ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat fm̄ iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) mortem gregorij noni ⁊ oppressionem ecclesie per fridericum.

TErre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus salujis ad quinq; hominū milia periisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum boīm milia de/mersa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hꝰ tpib⁹. veluti nouū ſydus a btō dñico diuinitus excitatus. Et ſub regula diui auguſtini inſtitut⁹. Hū eñ ad lateranēſe ꝯciliuꝫ cū fulcone tholoſano epō. ⁊ ad innocentiū adiſſet. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei ſe difficilē exiberet. Nocte in ſomnis videns lateraneñ. eccłam ſuis cōpagibus reſolutā grauē minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dñicus humeris ſuis caſuraꝫ fabricā ſuſtentare videbaf. q̄ viſione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū fribus regulam eligant. reuerſus ad .xvi. fratres tholoſe regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio iſta p̄ſcripto pontifice ipo pre dñico inſtante auctoritate apſtica tandē approbaf ⁊ confirmaf. Ordo hic iter ceteros ordines ꝯ hereticos q̄maxime extinguēdos ſp impetuoſiſſim⁹ ē habit⁹. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. propoſuerūt terrenas poſſeſſiones ⁊ redditus annuales. prſus abiicere. qđ poſtea in cap̄lo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem ita q̄ ordinis ſb regula auguſtini ⁊ cōſtitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ipm ordinē poſtea raymūd⁹ dominica ſucceſſor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atq̄ ordinatōnib⁹ mirūmodū auxere. Quoꝝ de numero p̄caput fuere Petrus martyr veronēſis. Thomas de aq̄no. ⁊ Vincentius inter ſanctos relati. Reliq̄ q̄ vt petrus de Tarantaſia Innocēti⁹ quint⁹ appellat⁹. ⁊ Bñdictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie poſtillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archiep̄s florētin⁹. Et alij innumerabiles doctores ⁊ ſanctiſſimi cōfeſſores. q̄ illū p virib⁹ auxere. Rogeri⁹ ⁊ Albert⁹ brixiēſis Ugo de argētina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ⁊ hiſtoricus. atq̄ alij hiſtorici plurimi q̄ ſua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpeſtate tercio kal. decēbris honor⁹ p̄ōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat eñ antiquus hoſtis hūc ordinē in ecclia dei admodū pfuturū. ideo obſtitit. vt ad nihilū redigeret. Hunc itaq̄ ordinē diuus franciſcus tanq̄ voluptatis ac pauptatis ortū mīto labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ ſecur⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ ſoli deo vacare poſſet. Ipe franciſcus btiſſimus p̄mo introiuit. vt reliquos ſpualib⁹ ⁊ doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo conſtitut⁹ diuino afflante ſpiritu. poſt ſuā ad deū pfectā cōuerſionē. cernens accreſcere fratrū ⁊ filiorū ſuorū nūerū. vite normā ⁊ regulā cōpoſuit atq̄ deſcripſit interpoſitis in ea ſacri euangelij vbis. ad eius pfectōem feruētiſſime anhelabat. Quandamq̄ ꝓfratres ſuos vbo pīter ⁊ exēplo edocuit. Regula aūt ⁊ vita fratrū minoꝝ vt ipſe ait. hec ē dñi noſtri ihū xp̄i ſctm euāgeliū obſuare. viuēdo in obedientia. ſine proprio. ⁊ in caſtitate vſq̄ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerſerint viri q̄ ipum ſignis ⁊ doctrinis illuſtrarūt. inter p̄cipuos nūerāf ludouicus ep̄us. antoni⁹ vlixbonēſis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ ſenēſis. in catbalogo ſcīoꝝ relati. Sꝫ ⁊ Nicolaū ei⁹ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū p̄tifices maximos. de q̄b⁹ ⁊ alīs latius infra dicif. Inter doctores etiā ſolēnes ſacri ordinis annūeraf alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ⁊ innumerabiles alij.

Anno ſalutis p̄mo viceſimo. duodecieſq̄ cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄ maiorē direptas vaſtataſq̄ ſuo ſbiecerūt impio. inde ripheis mōtib⁹ trāſmiſſis ad eas delati vaſtiſſimas regiones. Que tranſiluanam ptingūt. in poloniā ⁊ poſt i hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populatio nibus incendijſq̄ late cōmiſtis magno affecerunt incōmodo.

Hieruſalē citas q̄s a cordirio magni ſaladini filio obſidētib⁹ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euertif. tēplo dñi tantūmō itegro relicto. ⁊ cū ſepulcrū dñi noſtri ihesu christi violare etiā ſtatuiſſet precibus christianoꝝ pulſatus ab ſcelere deſtitit.

S. Clara

Clara vgo admirabilis ⁊ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere traxit originē. Cui⁹ pī nules. mr ortulana dicta diui francisci disciplinis ⁊ exemplis in diuino ope plīmū erudita. Hīs tpib⁹ apud assisiū vrbē vtute sctitat⁊ gr̄a in p̄cio habita. q̄ ad eccīam sancti damiani cōmigrans collegū sanctū pauperū dominarū ordinē inchoauit. in hoc arto recluſorio p. xlij. ānos mīrāda carnis sue maceratōe ⁊ ī opib⁹ virtutū claruit. diuersa q̄s miracula signo crucis pegit. Cū sub imperatore friderico quassata eēt eccīa. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarracenorū gens apud damianū scm̄. intra claustrū vginū influerēt. Clara infirma ad hostiū agmen se duci iubet. Et ad hostes poni p̄cedēte ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. ⁊ ī oīone cū lacrimis ait placet mi dñe inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum: Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In religioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitās. ab eo remissionē oīm peccatorū obtinuit. in dño p̄fortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aiam suā. vade secura. q⁹ bonū itineris habes cōductorē. in crastino igit̄ beati laurētij egredit̄ aia eius sanctissima. Et ad sanctū georiū. vbi corpus. b. francisci p̄mo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt soror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ sb̄secuta est. Et cum sanctissime vsq; ad vite exitū vixisset. ⁊ dominus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctarū catalogo cā aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius p̄ia hispanus. vir bona ciuitate oriūdus. ordinisq; minorū frater vir vtriq; sanctus. ⁊ multis vtutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regularū habitū suscepit. cūq; audisset frēs minorū apud marrochiū p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus p̄r cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu redeuit. Et rome de mandato summi pōtificis pegrinis plurimis p̄dicaret. linguas sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q; anglici oēs q audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s̄ priorū seculorū oībus lr̄is ornatissim⁹ haberet. Sacrarū lr̄arū archa cognominari meruit. Et cū tholose bononie. ac patauij diu theologias egregie docuisset. Hac tēpestate patauij infirm⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob res statim in sanctorū cōfessorū p̄fortū refert̄. anno. M. ccxxxij. ¶ Inuenta est postea in translatōe corpis positi de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. quas beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bñdicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dñi. M. cclxij. cū eius meritis patauina vrbs de manu ezelini tyranni liberata esset ciues eccīam p̄grandem atq; pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

Ordo fratrū theutonicorū in prussia p hec tpa ortū habuit. Cū pruteni barbara gens ⁊ ydolorū cultrix. vsq; ad fridericū impatorē eius nois secūdus fuit. Sub eius vo īperio cū amisissent xp̄iani ptolomaidē sirie ciuitatē. fratres theutones sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Viri nobiles ⁊ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germanie cōterminiā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones ceterosq; vicinos excurrere ad orientē eīm massonite poloniq; rura colūt. Occidentem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim pecorum atq; hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gētem. annuat tantū imperator. pūnciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoq; dux mosauie ⁊ Cuyame q sec⁹ terre domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio fridenco fuit. Qui litteras sub aurea bulla p̄cessit. Illi sumptis armis brevi tempore omnē prussiam subiecerunt: frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. nitta amnibus piscatiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio dives. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulam pomezamēsis. colmēsis. warmiensis ⁊ Sambiēsis. Arce item nobilem ⁊ amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimētis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbas oēs nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Necq; litteras discunt. magne hūs opes fuere. nec minor potentia q; regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xp̃iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranẽsis ꝯcilij decreta ad hierosolime liberationẽ inflãmauerãt. in magnũ coierãt exercitu. qui ptim terrã. partim mari cõstantinopolim. Et inde cardinale colũna sedis apostolice legato ꝺducente. acconẽ se ꝓtulerant. Fuerũtq; primarij inter eos ꝓceres andreas bũgarie rex. venetoꝝ nautigio fretus. qõ libẽter ꝺederãt. qz ius eis cõcessit ꝙ in omni dalmacia regnũ bũgarie ad eã diẽ habuerat. Et dux austrie. heinricusq; niuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius q̃bus ioannes hierosolime regi cõiunctis. in cõcilio actũ est. damiatam egipti vrbem nilo cõtiguã vt primã oĩm caperent adnitendũ. Ea em̃ in ptãte facta apparebat cayrũ ⁊ babilonẽ cõtiguas vrbes amplissimas ⁊ cõmode occideri posse. Et intercluſas cõmeatu facilime expugnari. Quo sol danoꝝ gentis sarracene principũ domicilio in xp̃ianoꝝ ptãtem facto futuꝝ ꝙsidebant. vt ois ea barbaries sarracena nõ solũ hierosolima ⁊ terra sancta. ſ orbe ipo terraꝝ exterminaret. Itum ẽ itaq; nõ magis cupientissimis q̃ cõfidentib⁹ ꝓceꝝ militũq; animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi ⁊ duodecies centẽ. damiate obsidio ĩchoata. Ea ciuitas olim emiopol a ptinace elio ꝺditore appellata. Triplici muroꝝ lato tercio dẽsissimoꝝ munimẽto cingit. Quã nili amnis ꝓticula. ad romani tiberis magnitudinẽ ambit. vt insulã ſ oblõgã arctamq; efficiat. A babilone q̃z noua itur ad damiatã vsus oriẽtẽ. distãs ab ea dietis tribus. Itur quoq; ad alexandriã occidentem vsus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrã. sex per aquaz. Porro vsq; ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ẽ aũt damiata inter mare ⁊ flumẽ nili. decoratur aũt in. xxvij. turribus altis. Minoꝝ turriũ incertus numerus. Turris quoq; erat pharea nõ q̃dez crassitudine ⁊ celsitudine illi similis. quã ad pharon ⁊ nilũ stante romano impio fuisse leginus. ſ q̃ suburbiũ ⁊ mercatoꝝ appotbecas ac publica borrea a pyratis nocturnisq; ꝑdonibus tutaret. quãobrẽ sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq; ꝑsidia ⁊ munitiones vndiq; instauraut. Eas dũ nostri appugnãt munitiones turrimq; vndiq; machinis quatiũt. multi ꝑ dies singulos cecidere. cuz tñ ea maior in barbarie accisio cõmitteret. Eutiatq; fortissimoꝝ ex oĩm ꝓuincia alternis pugnãtiũ nostroꝝ virtus. At post quintũ mensem quã gallici in soldanũ male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altũ sopitos esse aut ꝑ errorẽ ab esse ꝓcipiẽs socios aduocaut. scalas coportant. portam securibus malleisq; refringũt. Accurrẽtes q̃ ex sarracenis strepitũ exaudiuerant confossi. Christianiq; interim patente ingressi porta. vrbe ponti sunt. Anno tãdem dimidio atq; integro postq̃ fuerat obsessa. portis vbiq; munitionibusq; xp̃iano militi ad custodiam attributus. Prima vo oĩm machonaria vrbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiũ dedicata est. Habuit per id temꝑis damiata amplissime opulentissimeq; ciuitatis speciem. repertamq; in ea rerum oĩm copiam auri argẽtiq; ⁊ ditissime suppellectilis vim maximã. legatus regesq; ⁊ duces exercitus militi xp̃iano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione ĩ tempore facienda actum est.

Damiata

Apud dam iatam interea res xp̄iana p̄ singulos dies. magis magisq; floruerat. cardinalis de colū-
na legatus apostolicus. t andreas rex hūgarie. t ceteri p̄ceres in bonā venerāt spem. fore vt solda-
nū sarracenosq; breui cōficeret. Tandē placuit oīnibus in cayrū babilonēq; ducendū ad quas vrbes sol
danus oīes prope sarracenoꝝ copias cōtraxerat. Postq; igit xp̄iani duces in castris populationibusq;
tociati occasio soldano obuenit. nili in summas ripas soluto citius tunc facti. Qua fretus occasione catha
ractas vbiq; defodi curauit tumētis sublata in primis pascendi facultas. Et qō in castris paratus erat de
structū ē stramen tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū
difficultatē. Alia quoq; angebant maioze. q̄ redditurī damiatā alicui depressis in locis aquas incidere
verebant. Itaq; missis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus i ca
pertis soldano dimissa. ptemq; ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xp̄i
ani aconē thyrūq; redirent. Quibus vrbibus t eaꝝ oppidis pax octo annis esset cū turco sarracenoq; ser
uanda. Que igit in gloriose v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem
reddita barbaroꝝ spurcicie inquinānda. Is annꝰ salutis erat primus vicesimꝰ duodecieſq; centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dñi. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes suas in deū dirigens. viciꝝ extirpatrix. exemplū patientie. speculū innocentie. facta nubilis mīras p̄secutōes passa a p̄siliarijs sposi. t a primis suis contēpta. Sed cū dñm exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit q̄ cū circa tempalia su orū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oia exercenda q̄ ad opus dei spe ctant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq; ad mortē p̄seuerans delectabilia oī proprio subtrahēs pauperibus ministrabat. eosq; balneabat. t lectos coꝝ sternebat. cosq; tegebat. fi la trahebat. vasa coquinaria mūdabat. hospitale pauperꝝ p̄struxit. Que bonis v̄tu tibꝰ erudita. tot operꝝ bonoꝝ manipulos p̄tulit. xp̄o copulari desiderās. terreni sponsi consortiū declinauit t mūdane glorie. depositis vestimētis de manu ma gistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipsiꝰ tactā tia. se mūdo prorsus fecit ignobilem. Tandē. xiij. kal. decēbris ad dñm migra uit. Inter innumera miracula q̄ deus per eaꝝ ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illumi nauit. Quāobrē t ip̄e gregorius nonus ip̄am in sanctaꝝ numero asscribi t aggregari voluit. Et eiꝰ festū is. kal. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri q̄nq; ad similitudinē q̄nq; corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice no
no (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentiū tertiū) in ordinem rediguntur. Et in q̄nq;
partes diuidūtur. In quaꝝ prima de summa trinitate t fide catholica. deq; constitutōnibus. de rescript.
t ceteris officijs tractat. In secūda vo de iudicijs t cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita t ho
nestate clericoꝝ. In quarta q̄s de sponsalibꝰ t mīmonijs. Demū in q̄nta de crimibꝰ t penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Raymūdꝰ Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ ter tius generalis mgr̄ post iordanē secundū mgr̄m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cōspicuus p hoc ip̄m tēpus Gregorio pontifici in q̄nq; decreta liū libris cōponēti t laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄s ius canonicū edocu it. Et summā de casibus puncte cōfecit. Inde ordinatō nes t cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes ni ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirma tus i dño q̄euit. t vt fert miraculis claruit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Accursius legū doctor

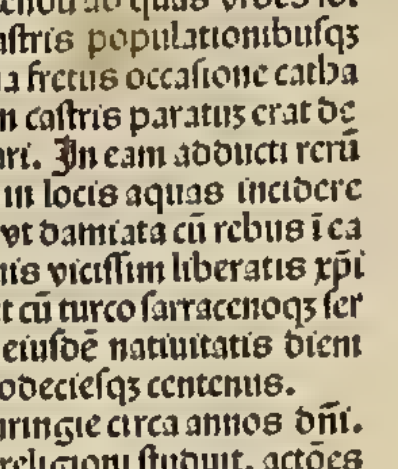

Accursꝰ natione florētinꝰ. p̄sultissimꝰ vir. supio ris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ip̄e met in autētica p̄testat floruit. Qui cū bonaꝝ artiū stu diis ornatꝰ esset. ac etiā sapia reipub. gubernāde pluri mū insignitꝰ haberet. Totus ciuilis iuris corpꝰ pri mus glosis ornauit t explanauit.

Bartholomeꝰ brixianꝰ clarissimꝰ decretoꝝ doc tor istis tpibꝰ clarꝰ exīs additōes ad decre ti glosas eo ordine q̄ nūc hītur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scri psit p̄terea epl̄aꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbi bus tc̄.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor cele berrimus azonisq; auditor. eo tpe cū vtriusq; iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregius t vtilissimum opus composuit.

Anno mundi.6443. Anno christi.1244.

Innocentius quartus papa synebald⁹ antea vocat⁹ ꝓpīa genuensis.familia fliſca e lanonie comitibus.in lucina presbyter cardinalis pontifex creatur.Quo nūcio fridericus impator nō admoduz delectat⁹ est.Nouat em̄ bois vtutē.t animi magnitudinē.Is em̄ mētis sue ꝓscius.fertur ex cōposito respō disse.Bonū se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū pontificem permutasse.Innocētius aūt pontificiū habitū indutus.romam veniens.magno ap⁹ plausu suscipit.pactis q̄ de more in cozonādis pontificibus fieri cōsueuerunt.de pace cū friderico inēuda mētionē facit.Uerū cū paratas sibi a friderico insidias comperisset.Genuensiū nauigio fretus qō apud centūcellas in portu cōsederat.Et nauigās genuā incolumis puenit:vbi periculosissimā incidit valitudinem.Ex q̄ cū cōualuisset.ad philippū regē in franciā se contulit.ingressu rhodano amne aduerso francie regnū pōtificē innocentiū rex summa veneratione excepit curauit.deduciqz lugdunū.Quā in vrbē concilīū pontifex cuz celebrare cōstituisset.sue primū ꝓsulit honestati.fridericū admones vt lugdunum se cōferret.Et cū morā grauiter pontifex pīesqz ferebant.Sentētiam i fridericū excōicationis depositōisqz ꝓnūciauit.Ad cā nūciationē exaudiuit fridericus vt necessariox pontifias edes parme t villas spectosissimas funditus euerterit.Innocenti⁹ tandem nono accessus sui anno gallijs t lugduno vt in ytaliaz redire mouere cōstituit.Quē gallici oīes magno honoze magnoqz fauoze ꝓsecuti sunt.Qui p̄ter acta i concilio nūc extantia libzos doctrina plenos apud lugdunū t scripsit t edidit.cōmētarios in vet⁹ testamētū.apparat⁹ nouellasqz t autēticas decretaliū.Et de iurisdictōne t auctozitate imperij petro de vineis respōdens apologeticas libzos fecit.Et sanctū eadmūdū cantuariensem i sanctoz numez retulit.Lugduniqz ab eo pōtifice qō seruatur primū ē cōstitutum vt romane ecie cardinales i publicā adeq̄turi galero rubēe insignirent.nō solū quo a ceteris sint iferioribus cōspicui.ꝫ vt ipi admoneant debere.qui illa post pontificalem maiore oīm ornētur dignitate.ad effundendū pro fide catholica t xp̄iani populi salute sanguinē paratos esse.Cū vo perusiam iam peruenisset.petrū veronelem ordinis predicatoz ab hereticis intercesum in sanctos xp̄i martyres retulit.Idez fecit de sancto Stanislao cracouensi epo qui in vita miraculis claruit.accersit⁹ deinde a ꝓcerib⁹ regni sicili neapolim ꝓficiscitur.ibiqz moritur.t sepelitur in ecclesia sancti laurentij.pontificat⁹ sui anno vndecimo.mense secūdo.die duodecimo.Cui⁹ quoqz decretū fuit vt octaua natiuitatis marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

Alexander quart⁹ papa cum morte innocenti⁹ ad annū salutis quartum quinquagesimuz duodecieszqz centenum inchoantem mense ianuario ꝓrept⁹ est.alexandrū hunc pontificem co nomine quartum ex raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui oīes in expeditionem secuti erant in vrbe neapolitana breui creauerūt.postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia ꝓuiderent.Manfredum statim admonet ne quicqz contra dignitatem ecclesie moliatur.Magni certe animi t cōsilij vir beneficus.maxime vo erga paupes xp̄i.t bñ de religione meritus.Unde libellos quosdam contra paupertatem editos a quodam guilhelmo de sancto amoze perpetua edicto abolerit.Interea alexander q̄z primuz anatne fuit manfredum publica in concione excōmunicauit t parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato suo.operam adhibuit intentissimā.Et eslinū de rumano atqz alios tyrannos persequi vbiqz non timuit.Sed t inter genuenses t venetos lites componere non destitit.Et ex visione qua beatū augustinum vidit.vnionē fratrū heremitaz a predecessore inchoatam ipe perfecit.Ordinēqz ipm(relicta heremo)vrbes petere t incolere coegit.vt t ipi doctrine verbo pariter t exemplo.nec non t confessionis audiende aucti.sicut t ceteri salutis fructum afferri possent.In eodem quippe statu ordinem ipsum ꝓfirmauit.Quibus etiam vna cum ordinibus predicatozum t minoz multa priuilegia exemptiones ac indulgē tias contulit.quos certe mira benuolentia summaqz deuotione semper prosequi non destitit.Et earūdem religionū viris doctis admoduz fauit.Et ad cardinalatus episcopatusqz dignitates multoz prouexit.Tādem postqz alexander claram virginem pontificatus sui tercio anatne in sanctozum collegiū retulit viterbium ad pacem inter venetos t genuenses tractandum se contulit.Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur.Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur.Pontificatus sui anno. vij. vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor.Varia t maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore.tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cōtra que ac sciuerat.Et vrbē florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem veniſſe.constantinopolim a catholicis amissam bellū inter potentissimos ytalie populos venetos genuensesqz eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar ōtū pōtifices pſecut⁹ cū maxis calamitatibus romanaꝫ ſe
dem affeciſſet tandē ab Innocētio in lugdunenſi cōcilio damnatus eſt. et
impatoria ac regia poteſtate ꝺepoſitus. ⁊ regnis ſicilie ⁊ apulie priuat⁹. poſt cu
ius ꝺepoſitionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant
vſqꝫ ad Gregoriū ꝺecimū ⁊ Rudolphus impatorē.

Heinricus huius noīs ſeptimus rex ro. ꝺeclarat. res eīm germanie inquie-
tiſſime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte ꝺe friderico priuatio
ni ⁊ ſimul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium
thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ regeꝫ ꝺeſignauerant. ⁊ conradus
adoleſcens alemanie rex a Friderico genitore pridem inſtitutus illum regni
ingreſſu ⁊ poſſeſſione armis impetijt ſed p̄dicata (iubente pontifice) in cōradū
fridericiqꝫ fautores cruce ſignatio multos in noui regis lantgrauij p̄ſidia fauto
reſqꝫ cōcuit. breui tamē mortuus eſt lantgrauius ꝓfluuio ventris ſine herede
ſepultus in Jſnaco.

Wilhelmus comes holandie poſt obitū lantgrauij contra fridericū ab ele-
ctoribus in regno ſuffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a friſonibus ē
occiſus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ pniciōſiſſima noīa ad tocius italie interitū ꝑ hec tē
pora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui ſcribunt tumultuantib⁹ ad
huc rudibus romano pontifice ⁊ friderico impatore piſis inuenta fuiſſe conſtat. quo
infortunio cū ſola carueri ſcena ī aliud mal⁹ ſeipſaꝫ p̄cipitauit. ī multi eīm ac pe-
ne oībus populis eo tunc ꝺementie impietatiſqꝫ ꝓceſſus eſt. vt quem pater filī
um. frater fratreꝫ videret cōtraria ſentientē pelli patri ſit paſſus aut cōfodi re-
pugnantē. factūqꝫ eſt ſtupenda celeritate vt ſtudia partiū factioneſqꝫ ⁊ populo
rū ſectiones ꝑ omnē etbruriā pene ꝺinoſcerent. cui infectioni a friderico diſſe
minate noīa quoqꝫ aut ipſe aut ex ſuis germanis vt p̄miſim⁹ aliq ꝺiꝺere. ver-
bo eīm quod certe germanicū eſt ſtudioſos eccie Guelfos ⁊ impatorie factiōis
gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucenſis refert qui paulo poſt ea
tpa ſcripſit. Ea in fauſta rebus italie noīa primum apud piſtoriā fuiſſe audita.
que paulo poſt omnē italiā ꝑter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quin
quaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vſqꝫ tpa ſub infauſto eoꝝ nomī
tulo ſeuitus eſt vt peiora inter ſeipos ſcelera qñqꝫ itali commiſerint. ijs que a
barbaris iā ceſſantibus fuerāt ꝓpoſiti. vrbs eīm in vrbē populariter. prouincia
in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia qꝫ hoꝝ partiū cauſa geſ
ſere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus niſi in ſanguinis effuſione
et exterminio eſt peractus. nec vicini inter ſe cohabitāteſqꝫ ſolū ea ꝺebachati ſunt
inſania atꝫ pietate. ſed quingentis ſe iuncti paſſuū milibus paupes egeni. eq
ac diuites ⁊ factioſi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiſerunt. non modo
eīm diuiſa ſunt inſignia in p̄lijs p̄ferenda. ſed colores. terre fructus. veſtiū ha-
bitus. ipſi hoīs inceſſus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hilar⁹ ſuā habuere partium
ſignificationem. ¶ De huiuſmodi peſte Baldus iuris cōſultus tractatū edidit.

Conradus fridericī filius ex Jole Johannis iheroſolimitani regis filius
ſuſceptus. quē pater rex oīm heredē reliquerat. Cū genitor friderici⁹ apꝺ
florentiolā grauī ⁊ periculoſo laboraſſet morbo. ex quo cū cōualeſceret Man-
fredus filius ex cōcubina nobili muliere ſuſceptus cōpreſſa iacentis in ſtrato
ore eū ſuffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatuſqꝫ
oīs ſucceſſio ꝺeuolueba. Jſqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lant-
grauio ſuffectū oſtēdimus. cōtinuato prīdē agitatus bello poſt friderici patr
mortē in ſueuia gentis ſue patrimonio pax ꝑ ſe cōtinuit. Tandē conradus amu
cicia fretus exelini tranſpadanā italie regionē vniuerſaꝫ tyrannide obtinentis
veronā ſe contulit. Ex quo portu paratiſſimū ampliſſimūqꝫ exercitū in apuliā
tranſportauit. Erat vo quod rex euentus ⁊ geſta ꝺocuere Conradus genitori
friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate pꝫ ſimilis. ſed mox elegantia
et facultate quā ille artificio quoꝺā p̄ ſe ferebat carens vt prudentia illū vel po-
tius patris aſtutia ꝺeſtituiſſe videa. īde neapolim furēs miarūqꝫ redundās obſedit mentia ipius multis ī
locis aperuit. Capue vrbis muros cuertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partīqꝫ in germania ꝺeſedit.
partim recipiendo ſicilie regno vſqꝫ ad obitus ꝺiē intentus fuit. moriens nō ſine ſuſpitiōe veneni procu-
rāte māfredo quod medici pecunia corrupti cliſteris opa propinarint. Conradino filio ꝺatis tutoribus re
gni ſicilie adminiſtrationē arcūqꝫ curā reliquit.

Mons quidem maximus in burgundia imptali a mōte debiscēs valleseq; coartās multa agricolaꝝ milia oppressit. ⁊ vt auctor facit tpm refert ⁊ cucurrit p multa miliaria ac q̄q; milia hominū suffocauit. ⁊ tandem ad alios mōtes mirabiliter accessit.

Sanc⁹ cirill⁹ grecus melliflu carmeli prior doctorq; tū vite sanctitate tū ꝓphetie spiritu cōspicu⁹ multa posteris seculis ꝓ futura cōscripsit ⁊ copiosis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoq; stup orem.

Grossoni siue grossolani gens arabica eoꝝ deuota superstitiōe sol⁹ dano babilonis impellente xp̄ianos i asia habentes p id tpis diuersis agitarūt in locis. ꝑgressosq; templarios ⁊ hospitalarios sepenumero male multatos represserūt. demūq; iherosolimā delata hūc immunitā. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filijs intactos ꝓcepimus esse seruatos. ipi maxima confecerūt occasione. Sepulchrū vo dñicū ad ea intactū tpa suatū quāta maxia fieri potuit ignominia ⁊ simul vastitate fedatus est.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto ei⁹ genitore lodouico anno. xiij. etatis sue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 44. hic cū xp̄iane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut opabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francoꝝ pmittente vel vt videt curante balduino impatore constātinopolitano pignora reliquie p̄ciosissima venetis ab ipo impatore concessa lanceam spongeāq; ⁊ partem ligni crucis dñice passionis. Eo ꝑgis igit xp̄ianorum in egypti littus ad nili ostia expositis saracenī domatā incolentes vrbe populanter migrare cōstituerunt. Jnerat exercitui sedis apostolice legat⁹ patriarcha iherosolimitanus. Jneraut ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauien. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias transportauit. quā lodouicus difficillimo ꝓlio obtinuit eaq; capta cū saracenis varia ꝓlia gessit. tandē ab eis supatus ⁊ captus damiatā ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe ꝓspere dimicans. morbo tandez in exercitu eius ꝓtalente vna cū Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni sui interijt. quē post modū bonifacius octauus audiens eius frequētissimis miracnlis merito inter sanctos confessores retulit

S. Eadmūdus archiep̄s postq; corpus suū relatū fuit parisius.

Eadmundus cantuariensis archiep̄s anno dñi M.cc.lvij. ab Jnnocentio quarto summo pontifice numero sanctoꝝ aggregatus. qui nō multo ante ad dñm migrauit. vir mire sanctitatis ⁊ magne sapientie. Js ex albendonie anglie villa originez duxit a mundicia nomē sortitus. vnde carnē suā nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vsq; ad obitū ꝑmansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q̄ consuetudo scolaribus suis ꝓfuit. Jn de sese ad theologie studiū transtulit. postea cuasit p̄dicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiep̄ali cantuarie eccie electus magnis virtutibus emicuit. ꝑsecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia ⁊ mari transito ad pontigniacū monasteriū puenit inde solciacū adijt. post ꝓceptinoē sacramēti infirm⁹ existens in lecto sedens caput sup manū reclinās obijt. xvi. kal'n. decēbris. corp⁹ ad p̄tigniacū in eccia sancti iacobi sepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. de⁹ em̄ mirificauit sctm̄ suū ex oi pene genere lāguoꝝ colēdūq; p̄buit vniuersis.

Stanislaus epūs cracouiensis in polonia vir doctrina ⁊ sanctitate illustris hec tpa claruit. Js cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Jnnocentius quartus summus pontifex sanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ post mortem miraculis effulsit.

S. Stanislaus epūs

Sanctus quoq; Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaq; clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriū sancti Gabrielis cecidit. habēs signuz crucis ⁊ imaginē christi expressam. ⁊ desuper aureis literis habens scriptuz ihesus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecū illuminauit.

S. Petrus martyr ꝛ or. predicatoꝝ

PEtrus nouus martyr. pria veronēsis ordinis fratꝝ p̄dicatoꝝ ꝛeclamatoꝛ. Et catholice fidei acerrimus defensoꝛ. tanq̄ rosa de spinis ort⁹. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoꝝ sectabāt̄. adolescēs factus mūdum parentesq̄ relinquens ordinē predicatoꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amatoꝛ fidei. cultoꝛ precipuus. ꝓpugnatoꝛ ardentioꝛ. ꝓ hac morte sub/bire cupiens. Cū igit̄ de ciuitate cumana. vbi fratrū suoꝝ ordinis predicatoꝝ ꝓoꝛ fuit. ꝓ exeq̄nda inq̄sitione ꝯ hereticos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vel/let. anno dn̄i. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu larto siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arri anis hereticis interceptus. martyrij coꝛonā adept⁹ est. cultellū cui⁹ lictoꝛ arripuit Et p latera eius transfixit. Cū vo fidei pugil hereticoꝝ dogma pestifeꝝ invita sua plurimū eradicauerat. post mortē tn̄ suā eius meritis ꝛ miraculis choꝛuscātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū ecclie redirēt. Ob cuius sanctitatē ꝛ frequētia mi racula ip̄m innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

ETzelinus albericusq̄ fratres de romano. cū ea etate in marchia tarusina familie nobiles ceteris p̄stantioꝛes erant. apud bassianū carrarienses. ꝛ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scti bonifacij comites. Et cuꝝ ceteꝝ haberēt vetustioꝛē ꝓsapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscurioꝛe. Cui⁹ auus eiusdē nois theutonicus miles gregorius cū ottone tercio veneraꝛ in ytaliā Hic vo sub friderico secundo cū esset vita ꝛ morib⁹ p q̄ ad similis auctus est opi bus adeo magnis. vt tyrannidē sibi ꝓstituerit maioꝛē ceteris oībus. quas absq̄ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝓtulerit. Primaq̄ vbs verona in illius ptes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliaꝝ est reuersus. primi quoq̄ oīni patauini blandicijs dolosisq̄ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ptes impatoꝛias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Lobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̄ cohoꝛte ita īmisso vt sarracenis portas alemānisq̄ pal-latiū seruantibus in aptam fuitutē padua sit redacta. Presertim qꝛ carrarensiū odio atq̄ inuidia axo estē sis marchio friderici vel potius etzelini ꝓtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis te-sticulos ꝛ oculos amputauit ꝛ effodit. vt terroꝛē oībus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiā pari erroꝛe suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa ꝛcrudelitate deseuit. Hecꝝ cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanuꝝ sibi subijcere temptasset. Omnes vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano pri-marius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā con uertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiū desperatioe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ finis tyranno fuit. q̄ q̄uoꝛ ꝛ triginta annis ciuitates plu-res oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

HUgo cardinalis sancte sabine vir vita ꝛ doctrina insignis. cuꝝ innocētius q̄rtus summ⁹ pōtifex doctoꝝvirom familiaritate mirifice ꝛcolectabaꝛ. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob di-gnitatē acceptā a prioꝛe vita nusquā ꝛcessit. Ordinis sancti dn̄ici ꝓfessus frater ha bebaꝛ. Scripsit idem Hugo ꝛ glosas in bibliam. ꝛ concoꝛdantias vt istoꝝ vo cabulo vtamur.

Manfredus rex

MAnfredus friderici impatoꝛis ex ꝛcubina nobi-li filius. conrado fratre ꝛcdefuncto. sycilie regnum obtinet. ꝛ. xij. annis regnat. Hic quāuis ab alexan-dro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie di tionē eo in regno moliꝛeꝛ. monitis pontificis obtem perare recusauit. asserens in ꝛcmoꝛtui fratris legitimū foꝛe heredem. Et cum ab eodem alexandro excōmuni catus fuisset. ꝛ contra eum paratissimū exercitū misis-set. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontifi-cis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̄ fa-ctiones mouet. maxime vo floꝛētie. q̄ moꝛtuo friderico statim in libertatē se vendicaueraꝛ. Floꝛētinos ita/ q̄ pōtificis ptes ꝛcfendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie re-gnatus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie re-ge ꝛcdarato ꝯ manfredū obiecit. Tandeꝝ beneuētū puenit. facta cū manfredo pugnādi copia mltis vtrīq̄ interfectis. Manfredū ꝛcnicq̄ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea summoꝝ pontificū
Urbanus quartus

Clemens quartus

Vrbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriūdus. pn̄archa hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficit. Hic t si būili loco natus. p̄stanti m̄i t elegāti lingua fuit. q̄ aliq̄n lacessitus. q̄ vili p̄e ort⁹ eēt Rūdit nobilē virū nō nasci. ꝫ fieri. vtutis t nobilitatis ē. hic pontificatu suscepto cāde māfredi tyrānide q̄z t alexāder passus e gallijs statim milites quo cauit. quos māfredo obijceret. Cui⁹ fuit postea institutū solennitatem corpis xp̄i cū p̄cessionibus t octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. p q̄bus indulgētias maximas cōcessit. Maiorē etiā interea solidioremq̄ reb⁹ suis eccie opē vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōficiende spem q̄ p̄mum ē allata. crucc signatos censuit dimittēdos. Mā oratū francie regē ludouicū facile i sentētiā duxit. vt carolus prouicie. t andegauoꝝ comes ip̄ius ludouici cōsobrinus ac gener turib⁹ poneret. Caroluſq̄z pontifici t regi facilē se p̄bēs oia disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo necessaria. cū vrbani pontificis renūciatā morte creditū est p̄stitutū caroli facin⁹ turbaturā. Pontificatus em̄ sui vrbanus moꝝit perusij anno tercio. mense vno. die quarto. t in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib⁹ q̄nq̄. hic ordines mēdicantiū fauoribūs t priuilegijs multū auxit.

Clemens q̄rtus papa. guido prius fulcodij appellat⁹ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatē t doctrinā pontifex creatur. Is em̄ iure cōsultoꝝ totius gallie p̄marius p̄stātis q̄z aduocati causarū in regū francie curia laude ornat⁹ esset. vroremq̄ t filios habuit. qua defuncta podiēsis primo eps. post narbonēsis archiep̄s. demuz t cardinalis t sabinēs simul eps fuit. Cū itaq̄ celebris fame t magne rei expientie cardinalē pontifex vrbanus cōpouēdis inter henricū anglie regē t symonē mōtis fortis comitem illius cōsobrinū p̄tentionib⁹ legatū miserat. q̄ q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq̄z alias quicq̄ opportunius accidisse visum est. q̄ ei⁹ pontificis in ytaliaz aduent⁹. Quē manfredi insidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserūt. Q̄ō p̄stat perusiā primo cū aduentisset accersiti cardinales. cū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri t parare cepit. q̄ caroli p̄pe die affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq̄ carolus paulopost massilia soluens cū. xxx. triremibus i tyberim est delat⁹ romāq̄ p̄uenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. būanitate modestia t caritate in p̄primū t paupem xp̄i ornatus. Bona eccie ita aeute dispensauit. vt plus deo q̄z affinitati t cognationi tribuisse videat. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū susceptas. Quaz altere in monasteriū collocate. xxx. libras thuronēsiū puoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito sucoditōnis nupserat trecētas libras turonēsiū dotis noīe numerari iussit. hac oditōne ne q̄d vnq̄z amplius peteret. habuit t nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita em̄ canonicatus vocāt) hāre optionez facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Hez instantibus amicis vt nō soluz q̄ habebat nepoti dimitteret. ꝫ maiora t plura tribueret. Rūdit vir sanctissimus se deo nō aūt carni t sanguini victuꝝ. Deū ita velle vt sua in pias causas erogarētur. nec esse dignū petri successorē q̄ plus cognatōni q̄z pietati t christo tribueret. Dū aūt viterbij esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. Delectat⁹ est mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite sue tp̄us ieunijs vigilijs oronibus alijsq̄z bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouē. magno de se apud oēs relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor queritur p̄opter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cōpostellanus doctor

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissim⁹ t iuris vtriusq̄ doctor innocētij sup̄ioris familiaris t capellan⁹. Cui⁹ pontificis exēplo t diligētia excitat⁹. libz i p̄mo decretaliū mētōe dignū edidit. quē t apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometa insignis

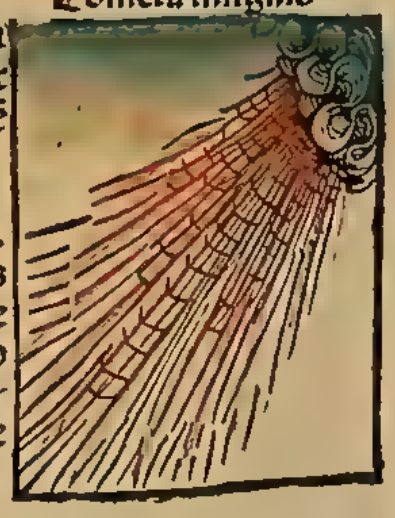

Cometes nona stella in celo āno dñi. M. cclxij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad meridiū celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo p̄rius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua vrbanus obijt. t ipe extinctus est. sic deficit apparitio eius.

Imperij electores. post obitū friderici t cōradi filij anno. 1256. de impatore deligendo ꝓtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Hz neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓgat. vsq; ad tpa gregorij decimi t rudolphi romanorum regis.

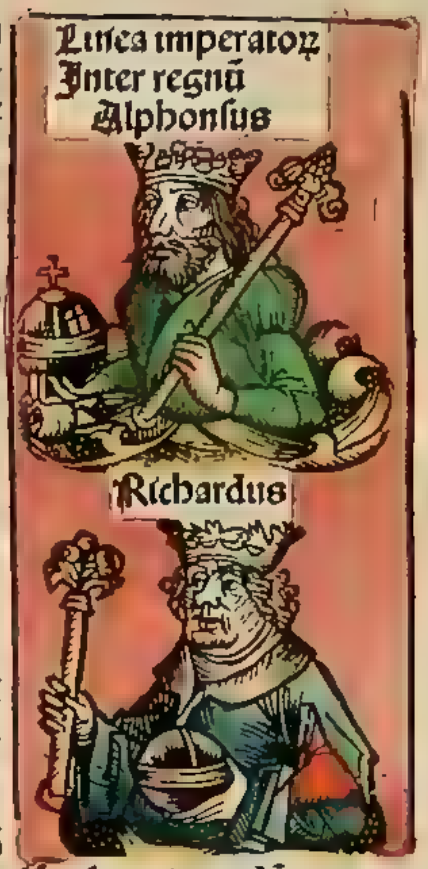

Ptolomeus lucensis se dc̄d rex eius tpis gestaꝝ scripsit. vidisse ꝑfat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adūt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl̄ia hierl̄m t sicilie regē t beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄s q; carolus dictoꝝ regnoꝝ corona ornādus p solennē stipulationē cōscriptaq; q̄ extant annos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi pensionē ꝓiectionisq; t recognitionis romane spopondit eccl̄ie. Hisq; in fedenbus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admīstranduꝫ. Nā t si terrebat pōtificem friderici primi t secūdi impatoꝝ memoria. Pūtis quoq; tpis mot⁹ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle impiū ad qō incōtrouersia electus erat. armis t largitōe adnitebat accipe. Et comitē cornubie fratres regis anglie illius aduersariū pficientes. Germani electores ī carolū faciliter ꝓsensissent. Nec id eq̄ tulisset aio alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatus. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

Mirabilis pegrinatio pplōꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie pplos. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmibus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. t pacē supplices cōmearent. Puer quoq; vsq; ad. 2000. diabolica machiatione cruce signati sunt. ac p legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis epūs. t ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessoꝝ. His tpib⁹ parisius clarissim⁹ t oībus p̄ferendus fuit. doctoꝝ eccl̄ie celeberrim⁹. spendoꝝ germanie. vite sc̄itate t doctrine tante fuit. q; nemo ei añponendus ne dū eq̄randus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dñi. M. cclxij. ratisponensi eccl̄ie epūs in ordine. xxvij. pficit. Ob amorē ī doctrine relicto epatu. p multos annos colonie t parisius publice theologiaꝫ t pbiam docuit. Qui t oīa opera Aristotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup q̄tuoꝝ sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ptem biblie exposuit. Euāgelia t epl̄as Pauli egregie declarauit. De aialibus quoq; librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et ī choro eccl̄esie sancte crucis ante summus altare in archa saxea assistente Sifrido archiepiscopo colonien̄si. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq; in vita t post obitum vt fertur claruit.

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. t matella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo t vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime susceptit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝫ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui ānoscē lectus librū sentētiarū in parisien̄si ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mgr̄alē accepit. Tredecimo ipius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mīster t theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia t auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime t copiose tum sup quatuoꝝ sentētiaꝫ libros scripsit. Postillasq; super lucam; t alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoq; francisci historiaꝫ maiorem t minorem compilauit. atq; ordinis cōstitutiones. Eas ob res t ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptuꝫ inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Bonauētura cardialis

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Guido bonatus

Alexander devilla dei

Hostiensis cardinalis

Alexander de ales parisiensiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipe bec tpa clarissima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapiaz ac pie capuā eius deuotōem. cū habebat ad beatissimā vginē mariā minoz habitū su sūperevoluit. Cū ob eius amorē aliqd postulāti si possibilitas foret p viribꝰ ad implere pollicebat. Cui frater q per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo fuisti cū magna fama ⁊ religio nra nullū habeat nigrm. Rogo vt dei amore ⁊ vginis matris eius ad vtilitatē aie vre ⁊ nre religionis bonorem habitum assumatis. Is mōdit statim te seqr ⁊ faciā qd petisti. seculum deserens ordinē minoz ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimā ⁊ celeberrimā composuit. quā in partes qtuor diuisit. insup ⁊ vniuersum ferme vetus ⁊ nouū testamēt cū postillauit. pter qd fons vite appellari pmeruit.

Guido bonatꝰ astrologus p idē tpus in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissimꝰ ⁊ celeberrimꝰ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt via. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ singularis vite vir p hec tēpora rome in pōtio fuit ⁊ hystoriā breuē cōposuit. quaz martinianā appellauit. Hanc tñ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino epō tradunt.

Alexander de villa dei sacraz lraz professor. de ordine sancti bñdicti. quāuis aliq frēm minoz fuisse scribant. p id tpus etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i ptes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis tc.

Vincentius gallus pria burgūdus beluacēsis hystoricus ⁊ theologus ordinis pdicatorū frater p hoc ipm tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis sō voluminibus comprehendit. Quatuor em specula edidit de oīi scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Hystoriale. qō vsq ad annum domini 1254. perduxit. atq alia multa cōposuit. videlz libros gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. libz de eruditione pueroz regalium. ⁊ consolatoriū de morte amici. Et quā maxime de laudibus dine ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Vincēꝰ gallꝰ or. pdi.

Florētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertatem sese vendicantes ⁊ guelphos ab ipo cesare electos in patriam reducentes reipu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis resisterent. ⁊ uis populo dicerent.

Discordie quoq ac lites pmaxime inter ianuēses ⁊ venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere. Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ipa ciuitatibus ipis plurimū fuerit perniciosa. Et vniuerse xpiane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologoz imperij principiū apud Constantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro impatori affinitate coniūctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq theodori filijs paruulis. qs idē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingenius spūs vir. Et ita latinoz imperij finis fuit qō p annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vsq ad annū domini. 1454.

Henricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir hūani diuini q iuris primus. hoc tpe eas ob res apud Alexādz pōtificē maxīmo habef in precio. qui ab ipo pontifice pmonitus sup toto decretaliū titulo lecturas puriles cōposuit. Sed ⁊ summā admiratione dignā in vtroq iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Gofredus alter a suptore celeberrimꝰ legū doctor. His tpib⁹ floruit. ⁊ ea disciplia nōnulla ppposuit. ⁊ q maxie sup codice digestoq toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicū ordinis minoz generalē ministrū theologū sanctissimus cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monimenta breuiariū alexandri pape iussu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aqno ordinis p̄dicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua tmpator aqnū vastās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. et in oppido primarij p̄ia ꝓfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliq̄runt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius eīn p̄ landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ipis infantie rudimētis dei gr̄a p̄ditus deinde ordinē diui dn̄ici ingressus religiosissimā ac pfectissimā vitā vsq; in finē exegit. Vbi etiā p̄ter doctrinā maximā ad cā peruenit doctrine excellentiam vt nemini p̄bie ⁊ theologie scia secūdus habeat. Coloniā ei ꝓgens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud pisius primū in doctrina locum teneret. Vbi q̄tuor libros in sententias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scripti oni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie i tres ptes diuisam i q̄stiones distinctā. Summā cō gentiles. Catenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ⁊ plima alia. Totam q̄z naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus exposuit. Declarauit ⁊ Job. Composuit ⁊ officiū de xp̄i corpe. Quo i opere plime figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noiatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad p̄cliū lugdunēse p Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝓperās. cū apud cassinū mōtem infirmitate corpis⁹ Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dnm. Nonis marcij. Quē postmodū Ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctoꝝ confessoꝝ ⁊ doctoꝝ numero aggregare voluit. Apud aurionē. xv. kal. augusti Anno. M. ccc xxij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq; ita paulopost sicilie ⁊ apulie regna in suā ptātem redegit. In quibus cōpositis rebus cuestigio viterbiuꝫ cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis cō guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq; magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali sentēna punuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis iniit. Et cū eis in aphricā i ludouici regis germani sb̄sidiū traiecit. Ibiq; ludouico fre ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt p petuo annis singulis sibi suisq; successoribus tributū aliquot pēderet. inde i regnū redijt. vbi petro aragonēsi sicilia se sb̄didisse reperit. denicq; ⁊ ipse carolus mort. ⁊ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. qr maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (nō hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ gallia ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in pleriscq; locis circa fidem. ⁊ sacramēta ecclie. Que postremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri thesu christi. ⁊ gloriosissime virginis marie matris eius in eternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus suscipiens regnauit annis quindecim. Vir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa ꝓmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ⁊ venetos ad quinquēnniū composuit. Multa quoq; ⁊ laudabilia p̄o fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ⁊ maiore facello exornauit. Eiusq; caput seorsum in theca argētea reludens. Alia quoq; consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Gregorius decim⁹ papa. natione ytalus. ꝓia placētinus e viceco-mitū fa nulia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudenꝭ archidiacon⁹ in asya exis. Viterbij collegio cardinalū pontifex creat⁹. Vir certe in oīi vi ta clarus prudētia rex gerendaꝝ. fortitudie animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas cōtemnebat. vsus būanitate. benignitate in pauges xp̄i. ⁊ cos pontissimū. q̄ ad gremiū sedis aplice ꝓfugiebāt. Hic pōtificatu suscepto pacis amator. Genuē ses ⁊ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adie cit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vsus prudētia. Eaq̄ cōfecta florētiā cū caro lo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝓtemplatū vrbem. q̄rat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sucuoꝝ imperatoꝝ operib⁹ ea vrbe extores exulesq̄ agebant. Et carolo rege in suam ꝓducto sniam illis re ducendis operā cum p̄nibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. ꝓfectus inde pōtifex recto itinere lugdimū puenit. ꝓ celebrādo generali ꝓcilio. quo ⁊ paleo logus imꝑator cōstantinopolitan⁹ ꝓfectus. Et rudolphus in imꝑatorē ab elec toribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bñ gesta pontifex gregoꝛ⁹ iter ad ytaliā est in gressus. Cū venisset bellocadoꝝ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habu isse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt ꝓtensum ius suū nouo im peratoꝛ designato cedere ꝓsensit. Inde per viennā lusanamq̄ transmissis al pibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūq̄ aretiū puenisset sanct⁹ ⁊ summa di gnus veneratōne diem obiit. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulc̄ fcitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis an tea vocatus ordinis sancti dñici insignis theologus. sacris liis doctissim⁹ Anno dñi. M. cclxxv. aretiꝰ pontifex creatur. Sub ipōq̄ tp̄s florentini lega tion e solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēses ⁊ venetos dissidētes in suā sniam traxisset. nisi repentina morte ꝓoccupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis c̄q̄ fuerat desi gnatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄ dicando ⁊ scribendo maxime fuit in ꝓcio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiaꝝ libros m̄ta egregie ꝓposuit.

Adrian⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ma genuēh. familia fliscа otbobonus antea vocat⁹ ex fliscbea gēte comitū lauanie genuēsi. rome i atrio lateranēsi i pōtificē ē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. scriq̄ adriani diacon⁹ cardinalis ab eo dē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū statī ꝓficiscit. vt caroli potentiā miūeret ad rudolfumq̄ illico miserat. q̄ ꝑ ac gregorio. x. ꝓmiserat venire ytaliā distulis set. q̄ bello aduersus regē bobemie implicit⁹. impij iura spernē videbat. Tutī oiemq̄ ytaliā a carolo ⁊ alīs tyrānis reddidisset. ⁊ ꝓstitutionē de eligēdo pon tifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstitisset. Que ⁊ alia duꝝ magno hadrian⁹ molit aio. ad q̄nq̄gesimū vl̄ vt aliq̄ bñt q̄dragesimū pōtificat⁹ die vi terbij obiit. sepelituq̄ in ꝓuētu fratꝝ mioꝝ. vacat tū sedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunense

Concilū seu synodus maxima hoc āno lug dumi a gregorio decimo p̄dicto pontifice in dict. vbi attentiore in primis cura atq̄ diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cō tulit vo se ad id concilū michael paleologus gre coꝝ imꝑator. cū magno comitatu. ꝓuectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos to tiens deficiētes ꝓtraxit. Et vnioni orientalis ab oc cidentalē eccliam tridēna tūc eius gentis pciora tione ꝓsensit. Secutiq̄ illū nōnulli tartaree gētis scribie ꝓceres sacro baptismatis caractare ꝓfusi. xp̄ianos se ⁊ catholicos fore ꝓfessi sunt. Ex ⁊ ru dulph⁹ ab electoꝛib⁹ germanis i rōnoꝝ regē im peratoremq̄ declarat⁹. ea ꝓditōe a gregorio pōtifi ce i ꝓcilio ē accept⁹. vt seqnti āno i ytaliā pacific⁹ veniens romā ad coronā inūctionemq̄ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū pos set maximā opem ferret. Multaq̄ ibi decreta fue runt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Anno domini.1273.

Linea imperatoꝝ
Rudolphus

Rudolphꝰ cōmes de habspurg. post lōgā vacationē impij. ⁊ deuastatōem bonoꝝ i regⁿ rōnoꝝ electꝰ ē. cōi voto pncipū. Et rex rōnoꝝ designatus hac pditiōe. vt seqnti āno romā peteret cozone accipiēde cā. Cōfirmatꝰ a gregorio in fauorē terre sctē. Fuit ei vir prudēs i agendis strēnuus i armis iustꝰ. deuꝫ ti/mens. Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbaᵗ. Robustissimo q̄dē corpe ac pulcerrimo aspectu viguit. Cōsilio q̄z ac magnitudie aī ac egregia liberalitate exnit decoratꝰ. Hijs pditiōib⁹ cesar factꝰ impauit ānis. 19. implicitus multis agēdis i regⁿ germāie. Alfonsus q̄z psuasiōe gregorij pape ius oīe suū rudolpho cessit. Cū aūt rudolphꝰ curie mgr̄ otbocari regⁿ bohemie olim fuerat. ve rū xp̄iane publice p̄fectꝰ inde nō minus belli q̄z domi clarꝰ. missis ad otbocaꝝ legatⁿ austriā ⁊ carinthiā ceteraſq; vicinis ytalie pucias tanq̄z iurⁿ impij repe tit. Is ei otbocarꝰ q̄ ⁊ pmislaus dicebaᵗ q̄ntꝰ bohemie rex. cū obijsset fridericus dux austrie sine liberⁿ sozoꝛ eiꝰ margarita hereditatē accepit. hec anꝰ otbo/carū sibi virū accuit. q̄ nō tam cōiugⁿ etatē q̄z dotez aio voluens sterile mrimo/niū ꝓxit. ⁊ pncipatū nobilez cōsecutꝰ. Et vlricꝰ q̄ co tpe carinthioꝝ pncipatū tenebat ⁊ viri sobole careret accepta pecunia carinthiā otbocaro carniolā marchiā sclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igiᵗ rudolphus q̄n nec austria muliebze feudū eēt. nec carinthiā i iussu cesaris vlricꝰ venūdare potuisset. renuit otbocarꝰ ⁊ impatoꝛ q̄ aliq̄n sibi fuuisset impacato rndit aio. Hz interueniētibꝰ amicⁿ ea lege recōciliati sunt vt au stria impatoꝛi cederet. Exin datⁿ acceptisq; filiabꝰ affinitas vtriq; iūgereᵗ prouicie de q̄bꝰ lis essent do-tales fierēt. ⁊ otbocaꝝ i ỽba sua turare moze matoꝝ exposcit. Tādē puocatꝰ ỽbis vxoris otbocarus col-lectis nouis copijs cōuenūt ābo cū exercitibꝰ i campis austrie trāsdanubiū. cōmissum ē atroꝛ p̄liū ipa die bti ruffi āno sb incarnatōe ỽbi. viij. ⁊. lxx. post. cc. ⁊ mille. diuq; marte dubio pugnatū. Ad extremuz reli-ctus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occidit. corpꝰ eiꝰ pmittēte rudolpho i bohemiā trāslatū regio honoze sepultū. Et ventzeslaus filiꝰ regnū deinde obtinuit. viij. ānos natꝰ. marchio brādeburgen. tutoꝛio noie. v. ānis gubnauit. Nicolaꝰ pōtifex nihil ducēs antiquꝫ q̄z caroli potētiā imminuere. idq; intētatū atz pfectū ē. vicariatū ei impij i etruria illi obligaturⁿ rudolphū ipatoꝛē excusatōi sue pōtendit quem simulauit opē hieroſolime rebꝰ ex pstituto affeꝛre regⁿsitū rndisse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus di-mississet quā simulatōem vtriq; pōtifex cōmutauit. Rodulphꝰ em̄ hijs etrurie a caroli vicariatu liberate facto delinitⁿ romandiolā ⁊ rauēnatū exarchatū pontifici ⁊ ecclie reddidit. Mā post fractas apud sozōliuū bononiēsiū ⁊ florētinoꝝ copias ois romādiola imperatozias eratⁿsecuta ptes. Et minima q̄ singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb imperio titulo liberos esse dixit. tandez rudolphꝰ senio ⁊ egritudine pfectus ad que accessit ventzeslaus cū conthoꝛali gutha filia cesaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatoꝛes sepelitur. Anno domini. M. ccxci. die. xvij. Julij.

Conradinus

Conradinus friderici sueui impatorⁿ ex filio cōrado nepos. a gibellinis ꝺ guelphos i ytaliā vocatꝰ. cū maxio alemānoꝝ suoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit. indeq; p carrariēsiū oppida ad genuensiū mare transijt. po-stea maioze ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝓpato exercitu adiuuāte gui done ferētano comite marstalani regⁿ caroli apud aretiū interfecit. inde romā cō/cessit. pōtifex viterbij cū trāseūtē adolescentē videret. dixit ipm̄ tanq̄z agnū ad ce dem ꝓduci. Pū em̄ cū carolo campestri loco pugnauit. Conradinꝰ ⁊ austrie dux adolescētes etate. sicut ⁊ ifortunio pares signa vbi toto plij tpe fuerāt rūnq̄ntes secesserūt agasonis cuiusdā ꝓtecti p̄ deuia lantarūt die aūt octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝓduci publico illos iudicō interfici iussit. Post huiꝰ conradi morte ducatꝰ sueuie cū signis suis nobilibꝰ ⁊ armis defecit. Cūq; impiū romanū duces sueuie vs-q; p annū. 12. 50. glorioſe rexerūt.

S. Hegwidis

Veniebat ad pōtificē heinricꝰ adolescēs Richardi regⁿ comubie olim comitis Attic defuncti filiꝰ multa p̄ni olim regna negocia apud sedē aplicā tractaturⁿ. Guido mōteforⁿ ⁊ ipe adolescēs cū philippo rege frācoꝝ eodē se ꝓtulit. forte ac/cidit vtrūq; ad rē diuinā scti Laurētij eccliam q̄ viterbij ē celebris. eadē hora pe-tere. Guido posterioꝛ ingressus ꝓspectū liberali ac regia poꝛ facie adolescentem caterua famulatꝰ stipatū q̄dā ex suis indicāte richardi filiū cē didicit. a q̄ symō p̄ in anglia p̄ dolū fuerat interfectꝰ nullaq; loci tētus reuerētia incautū aggressus in terfecit. Equitibꝰ inde suis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuz etrurie p̄fectum incolumis peruenit.

Hegwidis ducissa polonie. vidua mire sctitatⁿ. p̄nū genꝰ ex bertoldo marchi-one badēsi. ducecq; merauie. mrnū ex agneta filia marchiōis orientalⁿ ⁊ comi/tis de Rochlitz ꝓxit. i oppido kitzing lrīs edocta heinrico cognīēto cū barba du-ci Slesie in vxorē data. tres filios. totidēq; filias genuit. Cuius senioꝛ in bello ꝓ tartaros defecit. Nobile mōsteriū ordis cisterciēsiū i trebnitz haud lōge a vratislauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū ỽg ibꝰ p̄fe-cit. Et post obitū mariti vitā celibē i eo duxit. Inter ymagines quas venerabaᵗ. beate ỽginis eburneam miro amoze amplexabaᵗ. in manibus gerēs neq; i morte dimisit. Tandē cū i oīm ỽtute ac abstinentia vi/tam deduxisset longam. felici fine quieuit. quā clemens ob crebza miracula inter sanctas retulit.

Linea summoꝝ pontificū
Joānes vicesimꝰ pmꝰ

Nicolaus tercius

Ioannes vicesimꝰ primꝰ. natione hispanꝰ vl portugalensis. pria vlixbonensis. thusculanus epꝰ cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat. Is vir alioqn doctus ⁊ virorꝝ doctrina cultorꝝ amantissimꝰ. tm ignoratione rerꝝ gerendarꝝ ⁊ morꝝ meqtate levis fuisse dr. ferunt hūc petrū hyspanū medicū. i vita sua multa scripsisse potissimū canones quosdā ad medicinam ptinentes atqꝫ librū quē medici thesaurꝫ paupeꝝ vocāt. Et ab eo problemata ad imitatione Aresto, edita. Primā vo in pontificatu curā suscepit michaelem palcologū ad pmissum ꝓstitutāqꝫ in lugdonēsi cōcilio vnionē ita hortari vt nisi eā seruasset. Carolo ipi regi favorē fuerit pīsiturus. p eiusdē pōtificis tpa venet anconitanos bello mariqꝫ acerrimo ꝓsecuti sunt. Eodē ꝯs tpe templarij tyrū vrbē p expeditione xpiana adminīstrantes solitā añ bellū genuēse iurisdictionē ⁊ portorꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. Tergiversatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppressus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ mense exacto viterbij interijt.

Anno mūdi. 6476. Anno xpi. 1277.

Nicolaus tercius papa. pria romanꝰ ex familia vrsina iobānes caietanꝰ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in sex mēses electione. Nam cardinales post interitū ioannis illico romā accesserūt novū in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex senatorio fungꝰ munere cōclavis custodie curam habuit. Que rebus eccie multū sibi plurimū obfuit. Dum em apte ptinaciterqꝫ gallicū potius ꝯs ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio sextū xpe mensem cū magno rerꝝ orbis xpiani damno atqꝫ incōmodo est dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū ꝯs pplorꝝ ytalie odiū incurrit. Subsecuta est eiꝰ creatū tam repentina ꝯs digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in tercū nicolaū pontificē declarato. Is em gente oriūdus vrsina in romanis pīstantissima animi dotibus corporisqꝫ ornatissimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit suā prudētiā ⁊ animi magnitudinē ostēdentia. Nihil tm in pōtificatu duxit antiquius ꝯs caroli potentiā iminuere id sua ingenij dexteritate p fectū est bertol/ do em vrsino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ⁊ lr̄is rudolphi misso omnē romādiolā p ecclesia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex sorore nepos i etruriā vicariatu impij liberā sedis aplice legat⁹ accessit. Is pīstantissimꝰ ⁊ auūculi pontificis vtuti rīdens omī etrurie ad pacē quieteqꝫ pduxit. Gibellinis fiorētiā ac i ceteras vrbis reductis eccie ingr̄atus imposuit. a q̄bus etruria ꝯdiu is pontifex vixit. p eccla ē retenta. fuit aūt vir magni cōsilij. vt cultor ⁊ amator doctorꝝ virorꝝ diceret. in pcendis dignitatibꝰ cōibus oībus habitꝰ. Ideo Albanū ex ordine minorꝝ hostiēsem ⁊ portuensem ex ordine p̄dicatorꝝ delegit. Edificijs p̄terea edes pōtificios exornauit. cinxit menibꝰ pomeriū. s. petri. basilicas petri ⁊ pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm sacrificare religiosius visum cū semp dū solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis observantissimus. Nō caruit tm repbensione cū suos nimis amare dr. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōspicua erecta instauratāqꝫ apud scti petri basilicā. apudqꝫ lateranū palatia ⁊ furiani i cumino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno xpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis vtutū opibꝰ si lōgior fuisset vita gliosissime decorādā. Vacauit inde mensibꝰ q̄nq.

Guilbemus placentinus medicus

Guilhelmus placentinus civis ⁊ medicus fuit temporis celeberrimus tempestate hac verone vbi publico salario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniversam medicinā de egritudinibꝰ vniversis. postea quatuor libris accuratissime comprehendit. curas vberrimas adhūgens.

Guilhelmus durandi Speculator

Guilhelmus durandi ordinis predicatorꝝ vt aiunt professor cognomēto speculator provincialis episcopus. hostiensis discipulus. et canonū prestantissimꝰ doctor. hoc tempore sicut ipemet in suo speculo in titulo de feudis testatus est. Summā perutilem composuit quā speculum nominauit. a qua ⁊ ipse speculatoris cognomentū accepit. Aliud quoqꝫ volumen edidit vt q̄dā ferūt qō Rationale divinorꝝ officiorꝝ appellauit.

Sarraceni ex aphrica soluentes vtroqꝫ hyspanias oppressūt. Sed christiani celice signati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

Cum in trajecto homines vtriusq; sexꝰ super pontē coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū p̄trāsire. Illi īmemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aq̄s absorpti sunt atq; perierunt.

Mulier q̄dā nobilis in ꝓstancien̄si dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Cum leonem visu mirabilem hac tempestate peperit.

Monstrum quoq; in suevia superiori apud oppidū esslingē vt ferūt mulier nexa ab vmbilico vsq; ad summitatē duo habens pectora. ac capita seinuicē respicientia. brachia q̄tuor seinuicē amplectentia ꝛ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

Comites nobiles sueue q̄ndecim fedus se ꝓiūgentes. rudolpho imperatori molestias q̄s plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites de montfort. helffenstein ꝛ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tū bonis ac possessionibꝰ vastatis. imperio sbijciendos perpetuo cogit. Deinde castra p̄donum i germania in plerisq; locis denastans ab alpibus ytalie vsq; ad britanniā pacē firmauit.

Continuauerant ad i d vsq; tēporis veneti ꝛ genuenses bellū p̄dē apud Ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū se opportunitas loci dederit ducumꝰ. ad ānū tertiū sexagesimus duodecieseq; centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nq; ꝛ q̄nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classi genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuq; apud tyrus obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat letitia ingressus tyro vt potiref adnixꝰ ē auxilijs ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitus. Cessit tñ conatꝰ inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardasq; decē venetijs sohuras. quo in asiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopolus in insidijs expectaret. Qs admonitu ab exploratoribꝰ veneti expositis in litꝰ mercimonijs ab epyrotis p̄tecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̄tuor ꝛ. xx. triremū. tribꝰ genuēsiū triremū q̄z p̄fectus erat lanfrācus bozbonꝰ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qd̄ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremū classis. q̄ per q̄sitā accuratissime venetā ad drepani portū reperit. ꝓflictusq; babitꝰ ē acerrimꝰ. in q̄ maximus genuēs respu. accepit incōmodus. Mancq tribꝰ ex suis triremibus i p̄lio cremaris. cetere oēs p̄lio supate vtrimq; crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illiꝰ societate spreta iuducias cuz veneris ꝓstituerit q̄nquēnales. Eodēq; anno triremes genuensiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetus. xxx. apud motbonū cōcurrure quū viderent retrocessit genuēs. Et nauis oneraria mercibꝰ venetoꝝ magni valoris plena. apd̄ euripū expugnata potiti sunt. Eadēq; genuensis classis ozā crete circūuecta Caneā illiꝰ insule oppidū cepit. spoliatūq; penitus diripuit.

Scribit ptolomeꝰ lucēs nicolaū pōtificē nisi eiꝰ cōsilia moxs occupasset. reges duos vnū lōgobardie. alterꝫ etruscis fuisse datuꝫ q̄ regibꝰ sicilie atq; germanis ipij titulo abutētibꝰ euertēdi ytaliā (sicut sepe fecerāt) adimeret. inuitq; vrsinos cū potiꝰ fuisse. q̄z alios ad id fastigij euectuꝫ. Quinetiā ꝓstat pōtificē ipm̄ turbādo sicilia carolo nō nihil imitꝰ dedisse petro arragonū regi. ioānis porthicij operā suaso. vt iure hereditario ꝓstātie vxoris sue p̄tēso. id regnū recipe adniteret. Cōstituit vo is pontifex lege ꝑmulgata neminē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq; fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

Cartari armenis iūcti centū milia babilonē. supant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq; insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Cui apulie princeps caroli ip̄i filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ꝛ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie pbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonẽsis. tandẽ post longã cõtentionem qui ad ãnũ ⁊ dimidiũ in diuisionis mẽsem ytalicis vrsinoꝝ absentia superatis. pontifex electus. viterbij cozonari noluit. q̃ ei ciuiati ob impetũ in cardinales vrsinos factũ interdictũ a sacris putabat. Et vrbẽ veterẽ delat⁹. ibiq; coronã accepit. Resurrectionis autẽ die sex cardinales creauit. Regẽ carolũ ad se venientẽ. cũ in nouũ amicissimiq; pontificis amplexũ cucurrisset. oblataꝝ ab eo senatoriã dignitatẽ administrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusq; instantia paleologũ impatorem pacta lugdunensis pacij non seruantẽ. Et petrũ arragonẽsẽꝝ contra ius fasq; sicilią occupantẽ anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo ⁊ duodecies cẽteno gesta fuere. Eius q̃ secutus ẽ anni principio perusini in fulgmates delati. post editaꝝ in agro vasinatẽ obsiderũt vrbẽ q̃ inde vi capta pontifex illico perusinos excõicauit. ⁊ missi oratores eos ingenti pecunia multatos eccie cõciliauerit. Bellum deinde in flãminia contra forolulianos ab ecclia dficiẽtes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis feretri in fidẽ recepit. Pontifex aũt tot curis circũuentus vrbeuentantis etiã tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiũ pficiscit vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandẽ moritur pontificatus sui anno quarto. mẽse vno. Sepelituꝝq; in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrũ multi valitudinarij delati. pristinã valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em bone vt cõstitit mentis ⁊ oĩa probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Anno mũdi. 6484. Anno xpi. 1285.

Honorius quartus papa. pria romanus. e gente sabella vetusta. pcerũ familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis aplice vacatio. q̃ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis aplice vacatio dederat. Romã venit anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimo ãnto. frater eius pandolfo senatoriaꝝ dignitatem tũ gerente. per cui⁹ tempa mgratus. romana res iuste ⁊ ãtissime fuerat administrata. Pontifex aũt apud sanctã sabinã in auentino habitauit. quas ab eo tũc edificatas edes nunc desertas dirutasq; videmus. fouitq; hic pontifex gallicoꝝ regũ vbiq; ptes. Fuit aũt vir ĩ oĩ vita pbatissimus ⁊ xpiane religionis amantissimus. Nã ⁊ ordinẽ carmelitaꝝ no satis in cõcilio pbatũ. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatũ priuilegijs confirmauit. Solũ aũt cardinalẽ ioannẽ boccamatium ep̃m tusculanũ suo põtificatu creauit. viros dicẽs ⁊ eosdẽ bonos ⁊ doctos nõ etiã rudes ⁊ rez humanaꝝ ignaros in tantũ collegiũ coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt ãtannis estate psertim tybur pficisceret vitandi estus vrbani cã. vñ multe egritudies oriũt. Cũ vo armis a guidone feltrano vexaret. tandem superato guidone totã flãminiã breui recipit. Nõ diu tñ post mort pontificatus sui anno secũdo. die vno. Corpusq; ei⁹ a sctã sabina ad basilicã petri magna funeris pompa transfert sepelituꝝq; sepulcro marmoreo qõ adhuc extat. Vacat tũ sedes mensib⁹. x. cũ apud sanctam sabinã conclaue haberet. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus impator cãcellariũ suũ i etruriã mittẽs pricipalẽ de fisco genuensem oẽs q̃ pecũiam attribuerit i libtate dimissos ipij fideles pnũciauit. p quã occasionẽ lucẽses duodecim milibus aureis data libtate donati sunt. Et florentin⁹ pplus ad ãtẽ tã pduct⁹ nouã inchoauit saluberrimãq; regimis formã Que ĩ nra ãz tpa licet aliqñ a gallicis regib⁹ interrupta quenit. Creati ei sunt sex mgrat⁹ bimestres futuri. Quibus artiũ prioꝝ⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̃dam in supioꝝ iuenta q̃ prius ville censebant. Ab impatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Essling Reutling ⁊ heilbrũna.

Piscem marinũ leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centũcellas mense februario captũ fuisse tradũt quẽ e mari extrabẽtes vlulatũ ⁊ bois planctũ dedisse ferunt. Et ad pontificẽ in vrbe veteri perlatũ vniuersos i stupoꝝ sui⁹ uertit. Et signũ magnũ distidij fuit.

Cerulus villosus ⁊ vrsoꝝ more vngulis armatus bijs temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martinus ruboꝝ perfusus. omnes vrsoꝝ ymagines e domibus suis abradi fecit.

Linea summoꝝ pontificũ

Martinus quartus

Honorius quartus

Carolus secūdus rex Sicilie

Carolus secūdus sicilie regis filꝰ. hoc anno ꝓe defuncto. adolescētulus ꝓi in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic gallos suos exercitu fretꝰ. ō petrū arragonēsem mouit. Et post multos vtriusq; ptis cedes petrū ipm carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus ī pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cuz etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝓcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōpleſſet moriēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares ⁊ q̄nq; femellas. Quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minoꝝ induit. Et postea in sctoꝝ numero aggregatus fuit. Et tercius robertꝰ q̄ illi ⁊ ꝓi in regnū successor fuit.

Ventzeslaus secūdus rex Bohemie

Ventzeslaus eiꝰ nois secūdus. rex bohemie sextꝰ. filius othocari post iteritum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgē si in franconias adductus regnū tutorio noie ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb imperio mris fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eotpo āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq; diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustaz liberalitate regis cunctoz diligētia atq; impēsa ita instaurata vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frem suum ⁊ maritum dirimit. Ferunt aūt ī coronatōne ventzeslai mīn nouē. ccc. equitum milia apud praga ciſſe ⁊ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq; sui nois. xij. annos natu petētibus hungaris regez dedisse. Ex cū bonifacius pontifex maximꝰ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatus ⁊ sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Mortez eiꝰ bohemos magno merore persecutos. Fuerat em mansuetus ⁊ clementissimus princeps ⁊ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thadeꝰ florētinꝰ ¡medicꝰ

Thadeus natione florētinus medicus celeberrimus hūjs tpibus apud bononiā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissimꝰ hꝫretur adeo obscura oīa hippocratis ⁊ alioꝝ pricipū ī medicina detexit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hītus fuerit. Et q̄ nūc ad manꝰ hñtur hec sunt. Expositio aphorismoꝝ hippocratis. ⁊ pronosticoꝝ eiusdē. Quaſq; expositōes diuersis tpibꝰ accomodatas sup libꝝ Galieni. q̄ dr microtegni. hoc ē minor ars. Itē libꝝ de tuanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝓsilia multa. Itē in libro acutoꝝ hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iobānicꝝ ⁊ aliq̄ alia. Tandē octogenariꝰ moritꝫ bononie circa ānos dñi Mille ducētos septuaginta.

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus yталie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā paciſci consueuerat. Ab bonorio vo summo pontifice semel vocatꝰ. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem statueret. Ām liberatꝰ pōtifex decem milia illi aureoꝝ condonauit.

Philippꝰ frācoꝝ rex

Philippus frācoꝝ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno ꝓpo defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝓtra edouardu angloꝝ regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq; bonifaciū octauū pontificē ꝓpter ipius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indecq; cū tēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eoꝝ mgrm cū multis exurī fecit ac alios crudeliter interficiēs reliquos timore perterriti e regno fugierūt. Judeos etiā direptis eoꝝ bonis ob auariciā suam ⁊ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius romanꝰ ordi. heremitarum

Egidius romanus ordinis heremitaruz generalis ꝓior ⁊ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aquitanie declaratus. hūjs temporibus ob ingenij magnitudinem theologoꝝ princeps appellatus est. q̄ quidem cōiici potest si a curioso lectore eius volumina ꝓspiciāt. hic nāq; ex illustri colūnēsiū rōnoꝝ familia natꝰ cū lōgo tpe ordines suum oēmq; eccīam doctrīa ⁊ moribꝰ illustrassz. plīmoq; labore ꝓceptoꝝ sui thome aquinatis opa apō ꝓsiꝰ defensassz. tādē miraclis clarꝰ btō fine ꝙeuit. Quo sctitatꝫ merito btus doctor appellatꝰ ē. Plaq; edidit libroꝝ volumia. Sup libros sniarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rbeticoꝝ qōlibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi.6487. Anno xpi.1288.

Nicolaus qrtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minorū frater deinde pbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post morte honorij pontifex creat⁹. Collocaturq in petri ipius sancti cathedra. Isq illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em pariter amabat. nec plus se debere affinibus t cognatis quam cuius bono arbitrabat⁹. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Ubi saluatoris ipiusq pōtificis t iacobi cardinal⁹ ymago adhuc cernit⁹. anteriorē qz t posteriorē ptem basilice lateranēsis restituit. Per ei⁹ viri alioqn boni tempa multa i orbe xpiano infelicissima acciderūt. Ju primisq vrbs roma ciuū agitata dissidijs incēdia atq cedes plurimas ptulit. Unicū tm habuit secūdus pōtificat⁹ pdicti ann⁹ letissimū. pace arrogones iter t gallicos reges ꝓstitutā. Ea vo cōstitute pacis letitia haud quaq fuit xpiano pplo diuturna. Tripolis em secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quāq multos milites proprio ere trāsmisit. aliosq plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusq assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt qdam putant) qō male sibi cedere oia videret rome pōtificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die vij. mouit. t apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit⁹. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discordijs intestinis biennio mensecq tercio in longum deduxere.

Celestinus qntus papa petrus moroneus antea vocatus. pfessione anachorita pria esernien sis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligne genti religione p ceteris venerandū. instāte carolo rege t latino cardinali pōtifex creatur. Isq decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestinicq tercij nomē assummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsq accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eandē vite normā austeritateq celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati ꝓcessis. Cui inseruire ac se accomodare p viribus ē adnixus. Sed ptim cuz parua ac oīno nulla destituit experientia. ptim calliditas t importuna aulicoz decepit auaricia. ptim effecti senectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq pperam t sordide cōmitti cepta. Inde pniciosas esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xpiano sibi t aie sue pet⁹. assumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōcatū ad caroli regis aures puenisset. cū ppulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facilī⁹ auerti posse a pontificatus dimittēdi pposito videretur. Ferūt aūt bñdictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose vsuz qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q excellēter doct⁹ erat vndiqz ad suā intentionē selecta ea rōne illi oñdisse. vt impositū sibi salutis aiaz totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Qō cū essz facturus ꝓstitutionē edidit declarantē potifici licere romano pontificalez dimittere dignitatē. Post parūqz cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē paulomin⁹ sex mēsib⁹ admīstrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestatez illis arbitriūqz pmisit. Nec mlti iterceserūt dies cū bñdict⁹ ipe ī pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autez morrone⁹ ad prisca anhelās heremi vitā clādestine neapoli ē pfect⁹. Qō cū bonifacio ē renūciatū. nullis eqnibus retractū de via illū i custodia haberi iussit. Uerebat⁹ em vir ipe astut⁹ ne ppli petrū pot⁹ sanctitate recognita cōspicuū. q se doctrina t elatōe redūdante p petri vicario seqrent⁹. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde morte illi acceleratā fuisse fit creditū. Sūt q scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs qnt⁹ fctoz nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiij. kal⁹. Julij obseruatur.

Ugolinus epus

Ugolin⁹ vrbeuetan⁹ ordis beremitaz diui augustini luculētissimus theologus t doctor. primo arriminēsis epus. Et postea ꝓstātinopolitan⁹ pīarcha p b tps pisius pmā cathedrā tenēs maximo ī pcio habit⁹ ē. q vna cū lris moribz etiā ornatissimus eēt. Et ipe ecclesiam dei tum docendo legendo t scribēdo mirūmmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. t sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed t quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

Ugo quoqz boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor t cardinalis p̄ pbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumqz voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minoz ꝓfessus sacre theologie magister ornatissimus.

Linea summoz pontificū

Adolphus comes de nassaw vir strennus a germanis electoribꝰ post obitū rudolphi oim suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titulumq assumptus est. et imperauit annis sex. vir certe insignis sed pax militie et pecunijs potens. Qui imperio suscepto cuius a pontifice nō coronatus fuisset. anno dñi M.cc.xcij. exercitū mouit et potenter misnam ingredit. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunbaym vbi filiū suū rupertum et agnetam filiam wentzeslai p sponsalia iungunt. marchionatumq misnensez imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quorūdam principū electoꝝ cū adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmacen. ꝓpter militū paucitatē potius oppressus q̄z supatus. ab alberto filio rudolphi occidit apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processi et martiniani.

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis scdo pontificatus quarti nicolai anno obsidione et viribus facta est in soldani babilonie potestatē. quā quidē vrbem ditissimam post commissaz in mortalibus cedem maximam. postq̄z abactā. asportatā omisaniam rex predam igni primū. post ferro absumi dirimiq̄z curauit. Progressusq̄z eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum et earū vrbiū oppida intra tertiū pontificatus nicolai annū cepit. et sicut tripolim incensam diruit. Iisq̄z princeps astu et prudentia eque ac viribus et potentatu pollens. ne ea clade accepta nois xp̄iani principes occidentales in asiam conciret. inducias federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̄ianis ꝓcessit. Nicolaus tamen pontifex p crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subuenendū mille q̄ngentos ip̄e equites ex publico eccie fisco curauit cōportari. quos et multi in magnū exercitū sine certo p̄stantiq̄z duce secuti sunt. qui quo plures eo pernitiosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̄tos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. E septem diuersis magistratuū gentiumq̄z generibus premebat. Ea militū multitudo cedibus rapinis et incendijs aliq̄diu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitq̄z diutius. q̄re soldanus tandem anno ipō exacto centum q̄nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ip̄e morbo implicitus tenebat. Filius p etatez ardētior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit et accurratiori solito vsus oppugnatione. ad eamq̄z paulopost animoꝝ ꝓsternationem est ventū vt publico omnes ꝓsilio mulieres primū pueros et debiles cum suppellectile emiserint. Deinde ꝓstituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manserunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinē est secutus. patriarcha iherosolime. templariorumq̄z magistri. qui nō prius vrbem destruere q̄z soldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̄s nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensatā vi cepit et mortalibus in ea reptis ad vnuz cesis. Ex tanto tenebat ill ius excidende vrbis desiderio. suppositio eo incitante ignis maximā partē absumpserit. Denibus inde et vrbis parietibus passim solo eq̄tis. Annus erat salutis nonagesimus duodecieszq centen⁹ quando tandē reliquias amisim⁹ victorie illi⁹ celeberrime. quā anno an q̄rto de ducētesimo vrbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manserunt ad tempus cyprus insula et armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinoꝝ

Ordo celestinoꝝ a celestino p̄dicto papa eius auctore cognominat⁹ tempestate hac sub regula diui benedicti initiū et mirū incrementum sumpsit. eo q̄ ipō sanctissimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebra miracula multi nobiles et doctissimi viri spretis seculi bonis et pompis ordinē ingressi cito et virorum nūero ac cenobioꝝ ꝓstructiōe mirabilit ordinē auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q̄z seruoꝝ virginis marie philippus vir religiosissimus primus institutor fuit. q̄ nō lōge a florentia vrbe quieuit. Hanc aūt religionem sub diui patris augustini regula excitauit. atz ipam verbo et exemplo aliquibus additis cōstitutionibus in formaz redegit. quē ordinem a multis improbatuz benedict⁹ postea vndecimus et bonifacius atz vrbanus sextus et alij priuilegijs et exēptionib⁹ munierūt. et inter mēdicantes ꝓnumerauerūt q̄ ordo viris doctissimis et in declamationib⁹ clarissimis ac locoꝝ multitudine multo baur in precio.

Linea summoꝝ pontificū
Bonifacius octauus

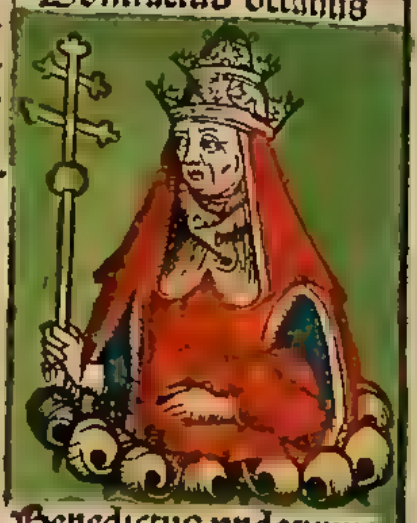

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione bernicus vel cāpan⁹ pria anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creat in vigilia natalis dñi millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina ⁊ experientia rez insignis. diu cū in curia versatus fuerat ⁊ p oēs dignitatis gradus ad pontificatū puenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus p̄sbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ⁊ fraude p̄termiserit qđ ad eā p̄sequendā ptinere arbitraret. Aūt clanculū quosdā subornasse qui in cubiculū celestini hois simplicis ei psuaderēt vt pontificatū dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio psequebat. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenses vna cum sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tū laude dignū qꝫ duplicē celebritatem ⁊ aplis ⁊ euangelistis ⁊ q̄tuor eccīe doctoribus gregorio. augustino ieronimo ⁊ ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francoꝝ stirpe ortus ex carolo scdo ordinis sancti francisci pfessum in sctōs retulit. Erat annus salutis ⁊ tredecies centeno scōs. Sexti edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄s eugubiū que gibellinoꝝ auspicijs ab eccia ⁊ fecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terqꝫ petenti negauit. Jubileū q̄s idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenas delictoꝝ oīm remissionem his p̄stabat qui limina ap̄loꝝ visitassent. ad exemplus testamenti veteris. Jubileū nāqꝫ quinquagesimo q̄s anno repetebat. Idem etas centesimo q̄s anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiqꝫ hominū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē ⁊ vastā liceret. Francoꝝ regnū ppter violatū iusgentiū alberto imperatori subiecit ⁊ titulū imperij romani prius multotiens denegatū pcessit vt rex q̄s francoꝝ fieri pateret. qđ cū albertus consensisset pontifex vna eadēqꝫ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū pnunciauit. Philippus interim a sarā edoctus guilbelmū roma petere iussit. sarā q̄s in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos bonifacius diu multūqꝫ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. pductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus periit. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur q̄s in basilica petri sepulchro a se anteā extructo qđ adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione tarusinus nicolaus anteā vocatus cardinalis hostiensis romę kalendis nouembris pontifex creat. Territi cū eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad undecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē puexerit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis suę documentū p̄stitit. ita ei vixit vt post morte inter beatos merito censeat. Is guilbelmū cū q̄nqꝫ ciuibus ananinis excōicatos pnuncians. Regi francie titulus. libertates ⁊ priuilegia restituit. Johannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā ⁊ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ⁊ nunciis ad tantas rem conficiendā ptinuo mutabat vt comodius efficeret statim cū curia perusiū pfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepelit aūt magna pompa in eccia fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimotercio. vacauit tū sedes menses .xi.

Sexti pontificij iuris libū his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex q̄busdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obseruari. ⁊ i publicis gymnasijs legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouicus⁹ cps tholosan⁹ ordinis minoꝝ

Ludouicus felix sanctus ex regali pgenie. patre carolo scdo rege sicilie. matre maria regina sicilie ⁊ hungarie origine habuit. in etate tenella religiosum p̄ceptorem habens. ductus in catheloniā cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses p liberatione regis karoli genitoris vbi p septennū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatis disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cū sola nunqꝫ loqueret. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minoꝝ pfessus ⁊ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis pfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dñs magnis miraculis magnificauit. consummatis em operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

Albertus huius noīs primus dux austrie rudolphi olim impatoris filius Anno .1298. adolffo impatore opresso ac interfecto germanorus impator declarat .t imperauit annis decē. Verū cū in prima electione non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eox resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. t postea aquisgrani coronā regni accepit. vir vnox bello t armis strennus. licet quidā eū monoculū t agreste aspectu auaricioq; susceptū scribant. cū liberoz suo q cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missis terq; quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frā coz regē t bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo q philippus apud parisius magnū congregasset conuentū vbi bonifacij memoratis iurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando memorata ad futuq; cōcilium appellauerit. Bonifacius ira pcitus cōcilio habito nō solum albertū confirmauit s etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noīe agnes nupsit. q prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea natꝰ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q ei sertum viride in obprobrium misit. Deniq; hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes pdictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent scafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit g̃ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. vij. eius nominis impator psidebat. a q̃ iussus religionem ingredi heremitaq; sancti augustini. in eaq; perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe t in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit t ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaq; vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

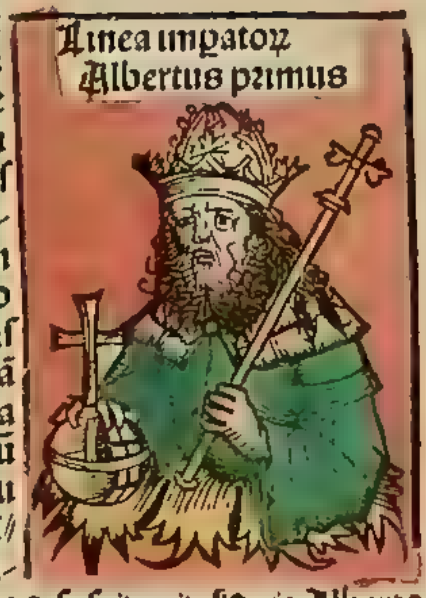
Linea impatoq
Albertus primus

Erant co tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinq;. eorūq; maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Tercius philippus tarentinū obtinuit principatum. Nata; prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scōa nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante ḋnto Carolo martelloq; t ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē expacis federe leonorā terciā Friderici arrago iacobi frater titulo t ipse regni sicilie ornatꝰ vxorē habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius pdicti wentzeslai. qui cū ebrietate t turpissime parti corporis dies noctesq; indulgeret t aliorum bona diriperet. alioq; vxoribus illuderet apud demutium moraue ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor cuius consilij radius eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu q̃ crimen confiteret. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiam ingessus heinricum regem deturbat. rudolphumq; filiū suū regē constituit. Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniū et tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoq; spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absq; liberis decessit. Ob eius obitu dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici facto trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̃uis albertus impator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateq; afflixerit. heinricum tñ regno ejicere non potuit prius a nepote vt ante diximus occisus q̃ meditata in bohemos exequeretur.

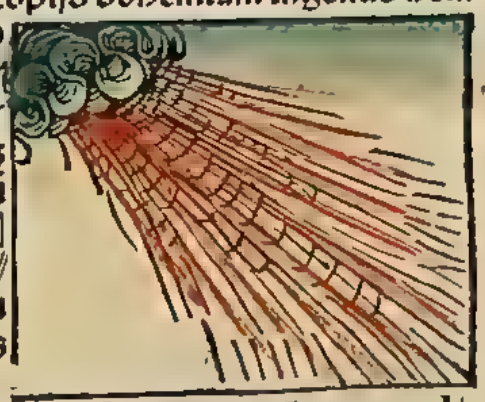

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xp̃ianoq; indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est q̃tus antea nūq; qui et multis diebus p interualla durans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. pcipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adopbum dīm suū in bello perisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rhenj imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ monerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidaꝫ ostentabat se fore fridericuꝫ impatorē indicijs varijs. quē olim pditū fuisse ac nullum postea inuentum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore ꝓbensus detectis fallacijs igne ꝓbustus fuit.

Iudei ꝙꝫ anno primo alberti impatoris aucti in pleriſq; locis ob male gesta nurnberge in bauaria bipoli. rotenburge. ac in pleriſq; locis finitimis igni traditi sunt. nullo sexu nō etati parcentes. infelicem gentem aliq̄t milia perijsse ferunt. seruati infantes baptismi gratia.

Cū āno vndecētesimo. c. mil lesimo iacobuꝫ arragonē siculū regē obijsse die increbuisset roberto calabrie duce caroli genitoris iussu in sicilia traductis copijs catbina vrbe potitus est. ꝓbusq; ꝙꝫ tarentinus dux frater suus cū patissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent terra marīq; parauerant. c. fridericū arragonē eā vocauerunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aduēturo ꝓseruādū ee. plene cōfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea salutiore disciplina classis philippi principis tarentini eā p se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostēta re. quin etiā roberti classis ex catbinensi portu soluens illi ꝯprimū e longinquo apparuit absq; bellici apparatus armatura obuia est ꝓgressa. in vtrāq; igit classem pari socordia sed motu ventoq; dispari vicissim petente siculoꝝ classis magno ordine. maioriq; apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaq; impetu que posteriorꝝ nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisq; destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione catbinata ad robertū fuerint reuerse. Burius postea fuit siculis cū philippensi classe plus bis duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Catbina itaq; in ciuiū potestate relicta cū paucis que ex vtraq; classe superfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Binus iuris doctor

Oinus mugelan⁹ iuris vtriusq; peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. c. primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo q̄ in dicendo. disputando. decidēdoq; tantā loquēdi vim habuit q̄ eo ꝓsente vniuersalis legalis pbie synodus adesse videret. c. ꝓterea copiose eleganterq; totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā sup infortiato digestoq; veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup c. de mandato bonifacij pape c. post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellaptica natione burgūd⁹ p̄dicti dini ꝓfessionis c. doctrine ꝓsitis hisdē tpibus floruit. q̄ c. ipo dino nō min⁹ docte c. accurate sup toto digesto codiceq; ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputationes a se edite c. in maximo pcio apud doctos habite.

Jacob⁹ de arena iur. ꝓsul⁹

Ann⁹ aduenerat salutis millen⁹ terdecentesimus ceten⁹ in q̄ octau⁹ bonifaci⁹ pō. ro. vt pmissū e prudēti pioq; vsus ꝓsilio prēs imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. cēteno inde quoq; futuro āno. cui⁹ ea fuit rō vt q̄ ex trāsalpinis vltra marinisq; venientes octo. q̄ ex italia c. ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacra vrbis loca orādo obirēt plenaria peccaminū venia donati eent. Magnū ea sūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit q̄ diffidētes aliq̄ c. acerrimis etiā capitalibusq; inimicicijs publice c. priuatim visi in pacem beniuolentiāq; conciliati sunt.

Iacob⁹ de arena natōe pozmēsis iurisꝓsul⁹ pitissim⁹. cui⁹ opiniones i explanādis legib⁹ vt bartol⁹ testat sp de mēte iuris extitit. his tpib⁹ breuis vtilisq; sup digesto toto c. codice scripsit. indeq; disputationes pulchras ac tractatū de excussione cōposuit.

Nicola⁹ de neapoli bis ꝓtēporane⁹ existēs sup prima) infortiati c. toto volumie copiose c. pulchre ōscripsit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. scotus or. mior

IOannes scotus ordinis minor theologus subtilissimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis subtilissima q̄dam opa edidit. Et sup librum sentēt̄iar̄ p̄cipue sup q̄tuor sentēt̄iar̄ quē ipse (vt aiūt) in ordinē redegit multa subtilia scripsit. Unde t doctor subtilis dr̄. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios t alios tractatus edidit. Qui q̄dem cōmentarij q̄d valeant absq; nr̄o testimonio ip̄i ostendūt. Sup libros Aresto. q; maxime. methaphisice q̄stōes putiles disputauit. t alia cōplurima cōposuit. Hūc aūt lacte sue sapiēt̄ie multos enutrisse discipulos tradunt. ꝫ qui maxime p̄ficere hos fuisse dicūt. Franciscū maronē Antonū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atq; alios cōplurimos. Quor ingenijs mirūmodū p̄dia creuit. Demiq; apopleticus interijt. cuius a pleriscq; putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. p̄dicator

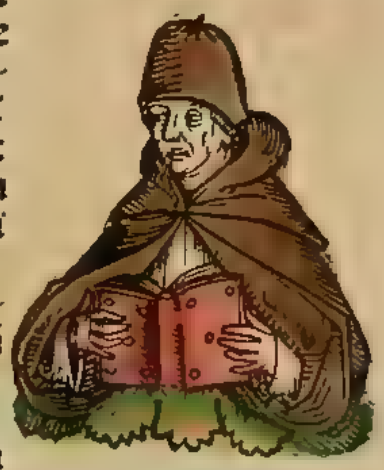

RAynerius pysanus ordinis p̄dicator nigr̄ egregius doctrina et eloq̄ntia grauis. Ut optim⁹ ac ꝑpe modū sanctus. vt ex eius opibus habeni⁹. summa in veneratione hac tempestate habef. Et summā copiosissimā multar̄ lucubrationū t vigiliarū plenā cōscribere ozsus ē. In qua certe quāteq; litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati sue necessariū ē. diuinarum scripturar̄ studia plenissime inuenīt. sine sui laude t p̄fatiōe (vt plerūq; fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio tc̄.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minor ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cū ꝯ iudeor ū impietatē t disputatōnibus t scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouū t vetus testamentū in eor cōtumeliam t obprob riū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est. ꝑter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū satis vtile t dilatatū opus edidit. Et ꝫm sensum lr̄alem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreor falsas. t extortas exponens ex eorus libris cōfutans. Addidit quoq; aliud volumen magnū in quo ponit expositiones hystoriarū ꝫm sensum misticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuisse. Et ꝑterea eorū linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i doctrina iudaica conuersus ad xp̄m t habitum minorū suscepit.

Alanus doctor

ALanu aut doctorē celeberrimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hūs tpib⁹ ascribūt. Qui cū in oīm scia admirādus esset p̄cipue tn̄ in theologia ac philosophia excedēs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cui⁹ sepultura i loco Cystercij ostendit. Execūtibus de oratorio eccie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septez qui totū sciibile sciuit.

Clara vgo Eremitarū

CLaram oppidi montisfalconi oriūdam augustiniane religionis eremitarū alūnam. vginē vtiq; insignē t sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eūdem montisfalconi spoletane vrbis oppidū animā celo reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tanq; certe extitit decorata meritis t miraculis. vt sanctorū catbalogo pie ascriptam putari possit. De cui⁹ sanctitatis p̄conio hoc vnū referimus testimoniū quod apertis oculis videri potest. quodq; de quouis sancto nūq; lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara t aperta visa est. Cum ip̄ius passionis insignibus in quo etiam tres lapilluli eiusdem p̄deris inuenti sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

HEraticelli de opinione t hereſis eor. a bonifacio pontifice damnat. tvbiq; diligenti cura perq̄sita exterminari iubef. vñ hermāni corpus eiusdez secte auctorē apud ferrariā. xx. annis sepultū. q̄ p sancto colebat exhumari t exuri fecit. Dō malū tpe ioannis xxij. diffusum ē. q̄ suis quenticulis clam initis summis pōtificibus aduersari ceperūt. In antris noctu cōuenientes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebāt masculus t femina carnali copula cōmiscerī. Lumib⁹ illico extinctis quēq; virū ꝑximā mulierem ꝑsternebat. Et execranda cū infantulo postea nato exercebāt p singulas manus tradebat baptulandus. quousq; aiam exulabat. inde assabāt collectosq; cineres in vasculū mittentes. vinū superinfundebāt. Quo nouicios t execrabilibus hmōi consecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudelissima t diabolica hereſi aliquibus in locis abditis t vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Anno mundi. 6504. Anno xpi. 1305

Linea summoꝝ pontificū

Clemens quintus

Clemens quintus papa. nationē vascon⁹. burdegalēsis ep̄s bernardus got/ tho antea vocatus. p̄e bertrādo milite nat⁹. post longā ꝓtentionē pontifex creat̄. Cardinales em̄ coartati a perusinis in cōclaui tandē in būc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentes i gallijs cōuenerūt. Is decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto. lugdunū se ꝓtulit. Et clemētis quinti noīe assum pto. cardinales illuc ad se literis accersiuit. q̄ oīa facta parandi mora mēse Au/ gusto anni salutis quinti terdecatesq; centesimi accesserūt. Fuitq; ea curie translatio annis septuaginta q̄tuor. Que multas dei ecclie p̄uaricationes. multa inuexit xp̄iano pplo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus rex francie. caroluſq; frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux bri/ tannie ⁊ q̄cquid nobilitatis oīis gallia tūc habebat. Dumq; pompa eius cele britatis ex more ⁊ p̄ vrbē duceret̄. muri pīna gētū p̄essura incubantū impul/ sa corruit. Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignotiores oppressi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus. ⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē. vt mi/ tra ex capite excussa iaspidē p̄ciosissimū amiserit. Creauit vo clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oīes assequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse. yta/ lie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfeciſſe in duobus iacobo ⁊ ioanne colūniēsibus. quos ad capellum ⁊ inte/ grā dignitatē restituit. Ne aūt romani curie absentū diuturnioꝝ sicut sibi cōscius erat. futurā egre ferētes animo rebellarent. tres cardinales attributa senatoriꝝ munēris potestate romā accedere curauit. Quorum auspicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīs gubernabat̄ postmodū eius iussu dulcini hereſis oppressa ē. ac templa/ noꝝ religio penitus extincta. venetos ꝓterea ꝓter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta interdixit. Idem in florentinos ⁊ lucenſes egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ce/ perūt. Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset ꝓcella habuit. vbi clemētinaꝝ liber postea confe/ ctus est. Vbi eā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps vo varijs egritudinibus afflictatus. nūc em̄ diffinteria. nūc stomachi ⁊ latex dolore cruciabat̄. Octauo pontificat⁹ sui anno. mense decimo. die quintodecimo moritur. Vacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. die bus. xvij. dum non satis inter cardinales constat quem pontissimū deligant. Nec minoꝝ quidē discordia in/ ter electores imperij tum fuit. mortuo henrico. Cuius autem corpus in vasconiā patriaꝝ suam defertur. vbi in beate marie de vzesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

Valdinus ⁊ margarita vxor sua hereſiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo decies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationesq; inciderūt. sectatores vtriusq; sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populoꝝ inuidiam adductos. spernentes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti feme/ lis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq; a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem. fame ⁊ frigore confectos ad vnū sustule runt. Captis denicq; dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur. ⁊ primo lacerari inde eorum offa cō/ cremari ⁊ in ventum dispergi precepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tri/ dentinis alique eius reliquie remanserunt.

Concilium Vienense

Anno domini milleſimo. cccxi. kal. Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderāt plusq;. ccc. epi vltra alios p̄latos de va/ rijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret p̄missioni facte regi francie de delēda memoria bo/ nifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat. concilio assentire noluit. ꝓcessum tñ in regem fran/ cie iniustū declarauit. Statutū fuit q; oīa bona ⁊ possessiones q̄ fuerāt templarioꝝ mansioni hospita/ lis hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo cōcilio ꝓstitutōes generales ꝓcernētes statū religi/ osoꝝ. Et librū clemētinaꝝ a se cōpositū i codēvienē si ꝓcilio clemēs edidit. Petrū q̄s morroneū q̄ cele/ stinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. In eo ꝓcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de subuenie/ do hierosolime multa vba fecit. Que i irritū cecide re. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

Linea imperatoꝝ
Heinricus octauus

HEinricus eius noīs octauus. vel vt alij scribūt septim⁹ (q heinricum lant/ grauū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēb (quez ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfeciſſz Electores germani apud franckfordiā quentes ī romanoꝝ impatorē āno do mini. ↄ. ccc viij. cū delegerūt, quē t aquisgrani germani regni corona t infulis decorarūt. ¶ Legatiqz ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dñs guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auentione agentem adiſ/ sent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditōe. vt intra biē nū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt pfixi termini finē expe ctauit heinricus. ſ pmissis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germa/ nie loca ytalie cōtinēta venit. Primiqz ex ytalis aditi sunt ab impatoris orato ribus florētini. quos impator creatōnis sue initio apud franckfordiam dedice rat noīs impatorij in ytaliaqz ceteris oībus hostes esse. Nā multos cōstat yta/ los patria pulsos. pſertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regio/ nū. q noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victo/ rie t amplitudinis spem erectū. quid agēdum, puidendūqz esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus im/ perator vir sapiens iustus t gracioſus. ī armis strēnuus catholicus t honestus. cōsilio t animo iuxta po/ tens. Is interea elizabeth alterā wenzeslai regis bohemie sororē. viij. t. x. annos natam clam iussam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor āns minori mrimonio cōiunxit. Eodē tpe tribus ꝓpatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos impata facere cōpulit. lon gobardosqz oēs in ptātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperiorebelles. quibus ex. lxx. castellis ac munitissimis oppidis q obtinebant duo. t. lxx. armis expugnata ademit. Tertiū ex frācorubus ac baioarīs cōparatū duce petro archiepo magūtino. cū filio ī bohemiā misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad qs primū descensurus erat. populariter obuiā pfecti sese t vrbem eius arbitrio pmisere. Pariter fecerūt astenses qbus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde pa/ pie comes symon collubianus vercellaqz antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurretes vicarios acceperūt. Et scaligeri veronēses obediētiā pollicti sunt. mediolanū vrbem familie due turriani t vi/ cecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionis pncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtroſqz terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōsti/ tuende auidus vrbē ab vtriſqz publico cōsilio in dñatum accepit. Leupolduſqz austrie dux cū germanoꝝ cohortibus vrbi pſidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit ſ mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Orato res quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. cam rempub. naurigū quod postulasset pbe re. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū oīm exercitu transportarētur. Per qō item temp⁹ veronē/ ses vicentinū t patauinū t tarusinū missos ad se vicarios acceperūt. Ipe deducētibus q apud eum assidui erant amedeo sabaudie comiti t pisanoꝝ genuensiūqz oratoribus p placētinos genuā se contulit. At hein ricus cum mensem tertiū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadra/ ginta genuensiū saonensiūqz pisas petijt. Equitatu terra per lucens premisso. Rome deinde coronat⁹ tres eīi cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica au/ ctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi t prateusi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolita no. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasqz in ptāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓ/ nūciauit. Et hinc classem in illū naurigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōualescceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus puriores aeris loca petere voluit. Itūqz est boncōuentū qō oppidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in ca dauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vo lucensis affirmat veneno eum periſſe a pdicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Aliusqz addidit id florentinorum industria factum esse. quicqd et rei veritas ba/ beat. satis supraqz certum est. non magis florentino t lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto re/ gi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vo econtra ea mors incomoda pernicieqz attulit. cui⁹ corpus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. t non infima (si ion giori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinqz t mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

FEcerat romani imperij ante būc heinricum quo ad rem ytalicam vocatio. vt omnes pene vrbes so/ lite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Hanqz tres ātea imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc ve/ rona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno āi sexagesimo salinguerra electo ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis templariorum extinctio

A tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hīet in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificij dēnūcians mgrīm templi ⁊ mansionis sui osq; frēs q̄busdā errorib⁹ infectos. ⁊ scelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij multis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōuicti oīm pnicioſissimi, xp̄iani em̄ spernentes blasphemātesq; ac penitus detestantes p q̄ pugnare ꝓfueuerāt. eos turcis ⁊ sarracenis ꝓsensisse. ⁊ nrōrū expeditionib⁹ fuisse aduersatos ꝓstitit. Ām multis eorū vario affectis supplicio ceteri oēs plīs redditibusq; ⁊ bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos betice olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in supiorib⁹ pmissum ē) augebaf tantū nūc minuebaf ⁊ sanctitas. Iacobus burgūdus origine ⁊ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templarioꝝ militiā se cōtulit. In qua pfect⁹ priorat⁹ ditissimo monēte mgrō interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūq; ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex sacro fonte susceperat indignatōi incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplarioꝝ primates oēs. vna ⁊ eadem die. philippi iussu. p omne suū regnū capti detinerenf. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgrō. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū oīi suppellectili i regiā ptātem redacti. captiuiq; deducti parisius. Quibus diu huatis in vinculis cuz varia ⁊ obscena obiecta essent. ⁊ frustra cūcta negātib⁹ Rex iratus magistro cū tribus socijs refuato. ceteri dānati incēdio. Quer palis alligati ⁊ añ oculos staret ignis ⁊ carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces i celos ostēdebant. se veros xp̄ianos aiebāt ⁊ sanctissimā coꝝ fuisse religionē. Iacob⁹ deiñ cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ⁊ exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici ꝓfessus ē. Ideo retract⁹ pisius dū coꝝā duob⁹ legat⁹ ex latē sniā legeref. Ipe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēs frater erat. se mori dignū protestatus. nō q̄ vitq; q̄ legebāf ꝓpetrasset. binc tm̄ in deletōem tēplarioꝝ sniā sūsecuta. Iacobus cū fre delphini ad supplicū deduct⁹ q̄ ambo rege spectāte intrepide ⁊ ꝓstāter sūire. nil aliud q̄z q̄ dudum occubuere testātes.

Rusian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusq; cōmentū sup tegni galieni mira doctrina ꝓscripsit. Hic q̄z cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se ꝓspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordis hītū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

Trusianus medicus plusq; cōmentator

Richard⁹ de media villa

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordis minoꝝ ijsdem tpibus nonulli asciscūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lratura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ⁊ iter multa ingenij sui monimenta. quatuor sniaꝝ libros optīe ⁊ vtilissime explanauit. Extāt q̄z ⁊ mlte ei⁹ postille ⁊ alia mlta

Iacobus de viterbio ordis heremitaꝝ sancti Austustini sacre pagine celeberrimus ꝓfessor. ⁊ neapolitane ecclesie archiepūs dignissimus. ⁊ virtutū oīm decoratus. p hoc tpus in precio exīs tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie exposuit. Et quo dliberta quatuor determinauit. Qui cū acri ⁊ torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Cometa

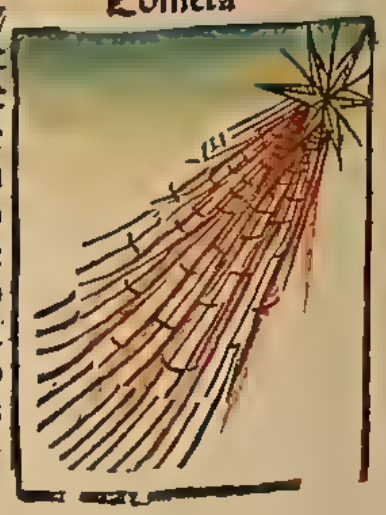

Anno millesimo. cccxiij. Tres sil lune in celo apparuere. Et fulgor ques dicūt Cometēq; aqlone vsus apparebat q̄si ad finē vginis trib⁹ mēsibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ āmis. 29. regnt. Cū ivenatōe aper iter crura eq̄ quē rex eqtabat se igessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortu⁹ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm sui tpis. statura magn⁹ optīe ꝓposita hīs mēbra. Quer dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaz regni suis relinquēs quibus numiuz credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

mitem pietatiſeñ. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hȳ tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā ſtrangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reaſſumpſit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisſe opinant quia in gradibus phibitis ꝓtraxerunt. vel ob iniuriā gentoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus inſula cuius deſcriptionē ſupra ꝓſecimꝰ licie oppoſita hoc anno. ¹308. in xp̃ianoꝝ ptātē deueniens religioni bto̱ iohānī dicatī auctoritate pō tificis ꝓmendat. Hȳ nempe religioſi cū theroſolima omnino deperdita eſſet ⁊ templarij in magnos errores ꝓlapſi a romano pontifice fuiſſent extincti in eam inſulā ſeſe recipientes turchos eius dños eiecerūt. neq; vllo pacto turchoꝝ viribus hec inſula reſtituiſſet. niſi religioſi milites. qui vt dictū eſt beato iohanni dicati eius inſule curā ſuſcepiſſent. ⁊ vbē pene dirutas inſtaurantes ⁊ deſolatā xp̃ianoꝝ ſuffragijs inſtaurauerunt. naualiaq; ⁊ claſſes reformātes. nō ſolū inſulam ipam tutati ſunt ſ cipris ⁊ alijs finitimis xp̃m colentibus magno p̃ſidio fuerunt. quoꝝ virtute quicqd in oriente noſtre religionis eſt xp̃o ſeruatum fateri licet. Hȳs igit militibus fide ⁊ gratia ac religione clariſſimis xp̃ianam fidē ꝓfeſſionis voto ingēti virtute tutantibus templanoꝝ bona ꝑ pōtifices ⁊ alios ortho doxe fidei principes addita ſunt. Poſtmodū deuotione ꝓmoti etiā regulam beati auguſtini ꝓfiteri ſponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a ſummis pontificibꝰ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis eccleſiaſticis honorati ſunt. Boldanus egyti dñs toto quīēnio armata claſſe cū eos veraſſet maiora ptulit q; intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuerſis temporibꝰ eorum agros inuaſerunt. ſed maximam cladem reporta uerunt. Nouiſſime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggreſſus. de quo in ſequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā caſtellū ſancti petri nominatū munitiſſimū habere quod magno ſumptu cuſtodiunt. vbi xp̃iani de manibus turchoꝝ fugientes ſepe ſaluant. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra caſtra emittunt. de quibus dicitur q; chriſtianos odore cognoſcant. coſq; aduentantibus blandiunt turchos aūt latratu prodant ⁊ morſibus inſectentur.

Iohannes rex bohemie

Iohannes heinrici imperatoris filius. cui genitor elizabeth alteraꝫ wentzeſlai ſororem matrimonio ꝓiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq; regno ſuſcepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe benuolentie inſignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanoſ vicario nomine adminiſtrauit imperiū. Patre vo defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei ſeſe dediſſent. penetrauit alpes cū exercitu. eaſq; nō paucis annis tutatus eſt. Brixia em̄ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq; alijs vrbibus potitus eſt. quibus in ꝓtectionē ſuſceptus illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire ſtuduit. ⁊ in bergamo arcem munitiſſimā adhuc extantem edificauit. Poſt hec egra a iohanne recepta eſt. ⁊ vratiſlauienſiū ciuitas quam dux ſileſie occuparat heinricꝰ. ⁊ alie ciuitates ſ. ſie ei ſubiūcūt. Gentē ⁊ aduerſus auſtrales bellū in quo victor iohannes ſuos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ poſtremo aduerſus anglicos in auxiliū vocatꝰ prelioq; memorabili ſe immiſcuit in q̄ cū multis militibus cecidit interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊ .xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝓſpicuus ac theologo rū p̃cipuꝰ tempeſtate iſtac claruit. Vir in ciues ſuos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuiſſent ſubſtātie ſemper tñ phiſicis atq; theologicis doctrinis imbutus vacauit ſtudijs. vnde cū florētia a factione nigra pulſus fuiſſet pariſiēſe gymnaſium acceſſit. ⁊ cum circa poeticam ſcientiam eruditiſſimus eſſet opꝰ inclitū atq; diuinum lingua vernacula ſub titulo comedie edidit. inq; oīm celeſtiū terreſtriūq; ac infernoꝝ ꝓfunda cōtemplatꝰ ſingl'a q̄q; hiſtorice allegorice tropologice ac anagogice deſcripſit. Aliū q; de monarchia mōdi. Hic cū ex gallijs regreſſus fuiſſet Friderico arragonēſi regi et domino cani grandi ſcaligero adheſit. Demiq; mortuo cane principe veronēſi ⁊ ipe apud rauennam Anno dñi. ¹32¹. etatis ſue quinquageſimo ſexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā p eccīa administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annū iubileū frena i posuerat ad tātū ꝺeuenerat potētatū vt scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxo re suscepta Azzoni tunc marchioni ꝺederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄q̄ diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrarien sib⁹ nōnullis ep̄oq̄ in p̄ mis admitēnb⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominū obtinuit. Rogatiq̄ veneti copias frisco auxiliares cū naui gio immiserunt. castellū em̄ thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie cōtinentē bononiā pducenti. quod castellum absq̄ nauigio capi posse frisco diffidebat. Eos motos cum intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatū miserat venetis sub a natheomathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde ꝺeducerent. Hijsq̄ machinis interea ca stello thealdo appulsis ⁊ nauibus ferrariensiū qui ꝓposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ eccīe dominū acclamabant vbiq̄ incensis. partē q̄s vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p̄ lij tumultum legati iussa potuerunt q̄ pons a venetis igni ferroq̄ interruptus ⁊ castellū thealdū fuerit oc cupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū du ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu ꝺe ditionē illis exclusō frisco facere consenserunt. Tunc q̄ ferrarienses tanq̄ in subiectionē accepti a motib⁹ temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate aplica vite eterne premijs venetos ferrariensesq̄ bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud aurionem excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbicūq̄ reperirent capi iussit pro seruisq̄ venundari. quā ob rez factū est vt apud londonū flandrensesq̄ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predā a loco rū dñis fuerunt directa. Miserat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos q̄s in etbru riam cardinales vt eius prouincie motus bellaq̄ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre ꝺefuncto in regnū succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū singulare ꝺecus. quicq̄ ⁊ a multis tū oratoribus tūq̄ poetis titulis plurimis fuerit ꝺecora tus. Eo q̄ p̄ter equitatū ⁊ rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ pb̄us. ac singularis medicine p̄ceptor baberet. ⁊ nō modo bis cōtentus s̄ etiā cū esset etate grandeuus ⁊ se nex etiā in poesi franciscū petrarchaz audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in aurionē rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus quē eccīe nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū insignē p̄sidio reliquit. Herū cū iohannē fratrē cōtra heinricū impatorē romā misisset heinricus ira succensus ro bertū maiestatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen sium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo supstite sibi filio mortēs andreā būgarie regē nepotē suū post se regnare p̄cepit. licet ioanna ei⁹ soror regnū semp administrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominii principium

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellat⁹ est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiq̄ magnus ⁊ rebus bene gest⁊ clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis fer me viginti. quā certe tāta iustitia sapientiaq̄ ac pietate gubernauit vt etiā picenū siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ alijs armis aut missilib⁹ sibi sb⁄ egerit. Erat nanq̄ multe eloquentie princeps comesq̄ p̄human⁹ necnō ⁊ in om nes liberalis atq̄ doctoꝝ virorꝝ tū ecclīasticorꝝ tūq̄ oratorꝝ ⁊ historicorꝝ ac poetarꝝ assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius doctrine p̄stantiam magnis honoribus sp prosequi voluit. Tandē cū vrbē vero⁄ nam maximis edificijs illustrasset Anno dñi. 1329. die. 22. iulij sine virili prole ꝺeficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiū concessit. Eius corpus cunctis collacrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ip̄tus valuas adhuc pmagnificū extat sepulchrum sua ymagi⁄ ne ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius post patrem regnare cepit ⁊ regna uit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amatoꝝ. qui suscepto regno post annū p̄sentiens sparsos p diuersa gallie oppida diu ꝺelituis se. eo q̄ in conclaui apud carpenteratum ꝺe pontifice deligēdo seditiōe orta duo ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congre garent pro futuro pontifice ꝺeligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes ia cobus portuensem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset electus ip̄e rex finem vite sue fecit. relicto in regno Iohanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrarienſium regni principium

Marſilius carrarienſius nobiliū princeps. cū patauij dñatū aſſumpſiſſet ⁊ in ea nō tirannice ſ paterne pluribus annis regnaſſet. magni canis ſcaligeri veeitus potentiā eidem vrbis dñatū ſponte ceſſit. ſed ⁊ ſequenti anno cane ipſo defuncto poſt tridie ab integro vrbem ingreſſus dominū reaſſumēs. x. annis regnauit. vir certe manſuetiſſimi animi ⁊ regie vrbanitatis inſignitus ac multis virtutibus decoratus. qui cū ſine virili prole deceſſiſſet vbertino patrueli ex teſtamēto omnem ſuam hereditatem reliquit.

Marſilius carrarienſius princeps

Anno dñi M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū ſenſit. Cū buiamons rex nouax cupidus vna cū querinis ⁊ baſilijs regnū affectans maximū tumultus in vrbe excitauit. ꝑ petrū grandenigū ducē. ſ eoꝝ ꝓuidentia cito vbi quies data illi de domo quirinoꝝ cū eorū ſequacib⁹ e ciuitate pulſi deſtructis eoꝝ domibus. hec fuit prima deſtructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati ſunt. ideo cōſiliū decemvirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes ſoranzus ducatū venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicā ſubuertere tēptaſſent. ꝓditione conuincti capitali ſnīa puniri fecit. quibus ceſis ad ꝑcauenda in futuꝝ malū ſex ꝓuratores ſancti marci ex ſenatus conſilio cōſtituti ſunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētiſſim⁹. et timorate conſcientie vir ſciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē vt ꝑmiſſum eſt anathemate notatos. dimiſſa ferraria abſolutionis beneficiū ſibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnald⁹ de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philoſophus. pariſius dogma ſuū exercuit. ⁊ ꝑ ꝓphetiam danielis ⁊ ſibille erithree ꝓbare nitebat aduētū antixpi ⁊ ꝑſecutionē eccie futurā eſſe. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dñi annū ferme i M.ccc.lxxvi. anno adeſſe. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de ſpeculatione aduentus antixpi. Is tū reprobatus ⁊ quaſi hereticus reputatus. Cū magꝝ pariſienſes cōplurimos aduerſarios habebat verens ne ad manus inquiſitoꝝ deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in ſiciliam. qui tandē miſſus a friderico rege ſicilie ad papam in mari mortuus eſt. Dixit em xp̄s. Nō eſt veſtrū noſſe tpa vel momenta que pater poſuit in ſua poteſtate. Cū omnes volētes determinatū tēpus in his aſſignare aduentus ſcī xpi vel finis mundi erronei reperti ſunt.

Philippus ludouici francoꝝ regis frater. Johāne eiuſdē ludouici filio defuncto i regnū ſuccedēs regnauit annis q̄nq.

Petr⁹ de abano ꝓfitator

Petrus apponus ſeu de abano paduenſis patria patauin⁹ medicus celeberrimus ⁊ philoſophus oī etate admirandus ⁊ peripateticus italicoꝝ oīm illuſtriſſimus. pariſienſi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem diſcoltas in medicina ſedantem. inchoantē. conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganea vrbe feliciter termīauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝑfundiſſimū illud problematū ariſtotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū conſtantinopolitanā vrbem vt grecū diſceret ꝑmeauit. quo tandē inſtructiſſim⁹ multa galieni volumina nō parū medicis accomodata ex ydeomate greco tranſtulit in latinū. Hic ſub regie vrbis padue cōmuni ꝓꝝ regimine floruit. liberalitatiꝝq; omniū peritiſſimus. pater in aſtronomia. in qua plurimū eminuit. Lucidatorē inquā op⁹ grauiſſimū ꝓdidit. ſcripſitq; iohāni pon. ro. librū de venenis pulchrum. Ac meſue librū in medicinis mancū a corde vſq; ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuiſſe ⁊ multa p eandem artem oſtendiſſe.

Bynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuiſſet illum in phiſica eruditum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditiſſimus euaſit vt vtiliſſima in auicennā ediderit ꝓmentaria. Scripſit ⁊ in galienū de malitia complexionis diuerſe. Atq; in hypocratem de natura fetus. q̄n ⁊ in philoſophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas queſtiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas peruſinus p̄ſtabilis ſapientie medic⁹ hoc ipo tpe diui p̄teriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. q̄ potiſſimū eius accuratiſſimi cōmentarij in auicenne libris teſtimoniū p̄hibēt. fuit em ſubtiliſſim⁹ rimator verboꝝ auicēne Hic etiā p̄ter p̄dictos cōmentarios ꝓſilia varia etiā cōtra peſtem compoſuit. ac queſtiones p̄cipue de ḡdibus medicinarum ac alias ſubtiliſſimas diſputauit.

Mathcum aūt ſiluaticum medicū mantuanum genere nobiliſſimum hiſdē temporibus floruiſſe conſtat. eo q̄ ad robertum ſicilie regem ⁊ medicus diuinum op⁹ de oībus ſimplicibus medicinis ⁊ earuꝝ ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summoꝝ pontificū
Johānes vigesimussecūs

Benedictus duodecim⁹

Anno mundi.6516. Anno xp̄i.1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. Iacobus caturcensis antea vocatus. ep̄s portuensis post longā viginturiū cardin aliū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis dccio sexto terdecieſq; centeno ro. eccie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ꝓtinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo aue nionē cū curia profectus octo cardinales in iciunijs quatuor tpm. aduentus dñi creauit. quoꝝ de numero fuit Iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. t iohānes caiectani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit q; p̄ter admissum in consobrino secū in controuersia electo seclo multa p̄sumpserat facere t concedere. Imperatoris ro. legittime p gradus oēs instituti excedentia potestatem. Vir vtiq; doctissim⁹ t multa prudentia decoratus t doctoꝝ viroꝝ amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiep̄atū transtulit. Cui⁹ q; dem castella sex in ciuitates erexit. Adeo p̄terea rebus nouis pontifex ip̄e studuit vt simplices ep̄atus, bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. t abbatias in ep̄atus t ep̄atus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tñ grauitudie vsus est q; clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improbom factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatis his que ordini obessent. additisq; institutionib⁹ quibusdā quib⁹ tanta religio cō staret. Cesaraugustanā eccl'iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quiq; catbedralibus ecclesijs ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assignatis. Instituit t nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē eccliasticaꝝ cōcernentia. thomā vnū erphordensem ep̄m. t alterū thomā agnatē p̄dicatorū ordinis anno pontificat⁹ septimo in numerū retulit sanctoꝝ xp̄i dñi confessoꝝ. Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdecieſq; centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq̄ eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos deniq; hereticos damnauit. Et p̄sertim glosulā quandā fratris petri qui quietum ad imitandā xp̄i pauptatē aiauerat. affirmātes xp̄m eiusq; discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quoꝝ numero multi damnati t exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo mortē auenioē pontifitatus decimonono anno mēse q̄rto. relicta in thesauris tāta vi auri q̄ntam nullus ante se pontifex.

Anno mundi.6534. Anno christi.1334.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis Iacobus antea vocatus sc̄ē p̄sbr̄e cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdecieſq; centeno defunct⁹ est ad diēq; abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictusq; in pontificatu nihil duxit antiquius q̄ ꝑmulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationēq; repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes pplicq; in italia bello socij hunc pontific⁹ morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oia p̄sumebāt. q̄re vrbes quatuoꝝ q̄s solas in romane eccie reuerentia iohānes bohem⁹ rex p̄sidijs cōseruabat. inter se ꝓstitut⁹ federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemq; eius fratrē archiep̄m mediolanensem. mediolani aliarūq; vrbiū quas possidebant vicarios instituit. patricq; forma mastinus scaliger verone t vincencie. Guilbelm⁹ gonzaga mantue t regij. Albertinus carrara padue. Et opīo estensis ferrarie mutine t argentevicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia pocio estensi data iurū esset romane eccie censum illi dcē milia aureos imposuit annis singulis psoluendū Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex p̄sbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. carlo vel pollicitationibus nunq; potuerit. bonos em̄ diligebat t vicissim malos ac sceleratos aperte odiosos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus t pometis i ei⁹ statuā i eadē basilica positū idicat. Mortē aūt pōtificat⁹ sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. Multā vi auri lachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus morte bonus aūt magis vicij formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo discе. Eque turpe est carere amicis t eos sepe mutare. Optime conseruant amici si p̄ces eoꝝ cogitant.

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus p cõtentionẽ electus impauit annis.xxxij. Heinrico eñ mortuo in germania electores aquisgrani conuenientes duos in controuersia ad imperiũ delegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ austrie duces. Bellocꝫ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs derepente contractis plio inter muldorff ⁊ ottingen i quodã prato ꝯcurrerũt in quo cedes vtrinꝫ ß in austral ibus maior fuit. fridericusꝫ sipatus ⁊ captus in carcere est conjectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõditione vt deinceps nullus ducũ austrie ꝑ adipiscẽdo imperio ꝓtra duces baioarie se opponat. Verũ ꝓmissi immemor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quocꝫ ea elatus victoria ꝑ ipatore illico sese gessit multa disponens concedensꝫ que confirmatũ coronatũcꝫ decuit ro. pon. consilio iudicioꝫ sb ijcere. Ardentibus eñ dissidijs atꝫ bellis italie cuntatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũcꝫ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ⁊ steffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ipudẽci⁹ ceperint aspirare. Romã igit̃ profect⁹ vicecomites oĩno sibi benuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõsequi posset. At Johannes pontifex vicecomites ⁊ ludouicum impatorem cũ guelphos opprimebant anathemathe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum poulopost cum maximis copijs denuo ex germania ꝑfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atꝫ ibidem a guidone petramala epõ corona ferrea coronatus est. Inde cũ in brixianos duxisset ⁊ in graciã susceptos in ethrurã accessit. vbi a castructio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultanti cꝫ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu distulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ꝓtinue confluebant oẽs aduenissẽt quoadhuc pompa prudem ad omnia templa basilicasꝫ vrbis destinata. Et ad ei⁹ accessum inchoata laterani die pfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũnensis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senior ⁊ sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi. anno dñi. M.ccc.xxvij. corona illum insigniuit. Urbem eñ romam duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratꝫ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ qñcꝫ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij corona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbariensem ordinis minorũ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani historici cũ inter ĩperatores nõ numerãt ⁊ cognomẽto bauarũ appellãt. Johannes igit̃ pontifex a cõmunione eccie eum interdixit ⁊ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igit̃ huius discordie inter papam ⁊ impatorem vlricũ de augusta secretariũ suũ extitisse. Js ob diffamatiõꝫ nurmberge p. xv. platos se insontem reddens. In vindictã ĩris regis inseruit summũ pontificem bestiam ortam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebat. de qua re impator admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in nemore ꝑpe furstenfelt in sinu cuiusdaꝫ rustici obijt. Anno dñi. M.ccc.xlvij. ipo die gereonis sepultus in prochiali eccia virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landspergꝫ regiones diuiserũt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ⁊ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ⁊ frisiam. Habuit quocꝫ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinũ Js elector imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus impator summa benuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuisit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps originẽ habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus mensibus visa est.

Fames quocꝫ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel in humano quocꝫ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moritur ⁊ andream caroli fratris sui Natꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inbiantib⁹. post quem septem annos sub varia principum contentione. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Jsare flumis sita. Inter vrbes principū in germania pcla rissima in baioaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeaī nobilibus tñ edificijs tū publicis tū priuatis ceteras ciuitates antecellit. habet eñ edes pulcherrimas. plateas amplas. b asilicas ornatissimas. Et ꝙꝙ temporibus ottonis primi impatoris cōditionis sue inuitū sumpsit. A ludouico tñ quarto tam pscripto impatore ampliata ⁊ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. assumpsit. in baioaria partē regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ⁊ in arce vering domicilū habuit. Quo tpe publicus transitus sup Jsaram in eo loco extitit. Js dux heinricus pontē vltra flumen pe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmunecꝫ iter ibi fieri ordinauit cū oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottone cesarem mouit. cū in suis theoloniis ⁊ immunitatibss damnū sentiret. Jmperator antiquā consuetudinem itineris obseruandā prope vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomie. paulocꝫ post vxor Ottonis odyccia filia regis anglie mortua fuit. Jnde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē accepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisꝫ locis gesta) ottoni gratissimus euasit. Petijtꝫ impatorem obtinxe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñ. ad frisingam psoluerent. Ea forma hec vrbs initiuz cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaꝫ hec vrbs p ernestum initiū sumpsit indies augmentū in pplo ac structuris sensit vsꝫ ad tps salutis xpi septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dū cōradus eps frisingen. eccie pfuit diuisa in duas prochias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit p uisa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti ducis baioarie ac romanoꝝ impatoris incremētū ingens habuit. qui p muros suburbiū ⁊ alia edificia pleraꝫ addidit. ⁊ arcem antiquā cū monasterio fratrū minoꝝ ordinis diui francisci. ⁊ cenobiū heremitaꝝ sancti Augustini in vrbe extruxit. ⁊ post obitum in eccia diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi corona imperialis cuz suo epitaphio cernit. Condita est igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare vbi trāsit⁹ nonunꝫ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat. habetꝫ nūc arcē ornatissimā. ⁊ edē pricipū amplissimā. in qua aule ⁊ camere splendidissime. qs qui viderit nec ornatꝰ aliquid nec munitius in eo loco vnꝫ fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. miran ergo potꝰ qꝫ emendari possunt. Cū vo hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dūtum inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ impatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plures nutrit leones. Et q̄q̄ plinius scribat in europa inter acheloū tantū ⁊ nesum amnes leones esse ꝙ lōge virib⁹ pstātiores ijs q̄s affrica aut syria gignant. In ea tñ vrbe leenā catulos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaq; forestoꝝ familia natus nō mō iurīū ciuilis ⁊ pōtificij abū de doctus. ꝙ ⁊ elequētia ⁊ rez gerendaꝝ prudētia insignitus tēpestate hac ꝓpter easdē pclarissimas virtutes apud ludouicū bauarū impatorē maxio in pcio habitus est q ⁊ indultis ⁊ priuilegijs eisdē gratis concessis optime ꝓtestatus est. Nā eidem successoribusq; suis ob grata forestoꝝ familie obseꝙa in ipm exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis ⁊ exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum successoresq; eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ⁊ tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insuꝑ etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios missos legittime posse cōstituere ⁊ ordinare. Id priuilegiū datuz fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumq; habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dñatum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo em̄ azone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atq; inde frisco a cōciuibus pulso ⁊ interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc ⁊ nicolaum forma elegantes ⁊ strennuos reliquit filios. qui vbis principatum resū mentes statim gallorꝝ p̄sidia exercerunt. ⁊ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Urbe itaq; in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabilirēt argentū rauennatis eccie oppidus regno adiecerunt. Cuncta deinde p circuitum depopulati sunt. Cum vō carolus ⁊ manphredus cū beltrando copiarum eccie duce eos hostes adorunt ⁊ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit ⁊ eccie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xpi his tpibus Johā nes pontifex summus instituit. qui militare sub xpo diceretur. in lusitania (que portugalia dicit) q sarracenis resisterent circūquaq discurrentibus. t bethicam atq afficam incolentib⁹. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. coc co (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino fluuensis diocesis oppido repositus ē vbi principalē domū constituit. militibusq omnia bona templarior annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xpi vacarent. Cuius censor t moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis vlirbonensis diocesis. qui t conscribendi t exauctorandi militem facultates habet.

CLementinaz codicem etiam his tpibus iohannes pōtifex. xxij. confirmauit. t per gymnasia legendum transmisit. mandauitq doctoribus omnibus publicorum gymnasior vt librum ipm publice legeret. Clemēs eiꝰ pdecessor apud viennam gallie vrbē trecentor patrū vt premissum est concilū celebrauerat. in quo costitutiones plurimas religiosor statum concernentes cōstituerat. vt habet eo in libro de statu monachorū t in agro mendicantiū. quo ad pdicationes t confessiones et sepulturas. vbi dat forma seruanda. Illas igit laudabiles t sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit t in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ipo auctore clemente appellare voluit. In ipo etiā beati Frācisci regulā ad verbū declarans conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Decima vigesimum primum

PEtrus natione picenus corbariensis regnine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝑ iohannē pontificē iubente ludouico imperatore vel fauente in antipapam ꝓclamat. t nicolaus dictus appellat. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. t vt verus xpi vicarius a pluribus salutat. Nec defuerunt flagitiosi t illi similes apostate damnati capite. t alia pditorū turba qui t secum sunt ydolum t ab eo adulterinas cardinalat⁹ presulatusq t sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. t cū fraticellorum de opinione hic auctor t fautor existeret eandem scolam sathane p viribus augere annixus est. Affirmabant em hij ad cooptimentum sue iniquitatis xpm t eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod t iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologor multor cū eis synodo congregata. re q diligenti disputatione discussa edictū pposuit. quo eos declarauit pinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝓposuit t ad gymnasia publica transmisit. de nicq cū petrus ipe a bonifacio pisano captus t ad romanū pontificē in aurionē pduct⁹ fuisset vena penta

Augustin⁹ de ancono in carcere p triennū mansit vbi t mortuus est.

AUgustinū etiā achonitanū ordinis heremitar diui augustini pfessum virū sane t doctrina t vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝓstat. q et ipe librū de eccliastica ptāte ad iohannē pontificē pdictū inscripserit. t vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝓtradictione excesserit a matheo exordiens totuz nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝓmentaria in pauli epl̄as admiratione digna habent. ꝙ t sup act⁹ apl̄or sup apocalipsim t epl̄as canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractat⁹ q̄z sup magnificat composuit.

Albert⁹ siꝛ patauin⁹ eiusdē heremitar ordinis t beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p b tps in declamationib⁹ ad papā priceps pdicator habitus ē. q cū esset doctissim⁹ coplurimos sm̄ones tū q̄dragesimales tū dnicales festiuos ad clerū pplmq erudiendus edidit. Ps t pentatheucū t pauli epl̄as sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine pstantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Albert⁹ patauin⁹ or. here.

Bonauentura patauin⁹ item ordinis pdicti olim generalis prior t tituli sancte Cecilie cardinalis pbiter his temporibus doctrina t eruditione maximo in p mio fuit. qui cum acerrime eccie libertatem contra tirannos tueretur a carrarensi do mino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vo libera (eius oppidi dño) origine duxit. qui cū. xij. attigisset annū cibo t potu parcissimo vti ceperit. mortuoq; patre ac matre hereditatē amplaz egenis prorsus distribuere cepit. t principatu se abdicans patruo suo oppida paterna p̄mendauit. t abiectis reb⁹ omnibus breui veste indutus cū pileo t pera t baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ puenit. vbi plures ciuitates t castella vicz romā aquā pendentē. cesenā t alia plurima loca trici pestilentia vexatas crucis impressione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placētiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. t ad quoddā hospitale diuertit t egrotantes omnes ad vnū videt signat t sanat. Labore igit somnoq; grauat⁹ a deo p̄monitus q; cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre t sagitta sinistra coxa tranfixus fuit vt eo dolore ardoreq; nullā qui eē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeq; digressus in galliā longis itinerbns delatus est. que armoz strepitu vexabaf ac bello. in paterno de nicz oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanq; explorator p̄hensus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit. inde in carcere quinquēnij tempus consumpsit. quo exacto cū maxīa patientia t vite austeritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū innocarent a peste p̄tegerent. Ad latus eius tabella bis scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrocinū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis p̄uolutus sanctissimū corpus summa pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi p multos annos signis t miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita dū apud italos latuissent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo q; constantiā germanie vrbē vbi concilū generale celebrabaf a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella t are per vrbes p vicos t castella extruunf. ad que confugientes eius merita experiunf. cuius festū. xvi. kalēd. septembris celebraf. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu t populo summa gloria exceptum est. t templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus t pōtificij q̄ maxime vberrimus fons tempestate istac floruit. t nouellas sup decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinasq; accuratissime glosauit. Atq; in sexto alias nouellas p̄posuit. Insup t opus mercuriale. t in additionibus speculi aliud pegregiū edidit. t in laudē diui hieronimi opus hieronimianū appellatū composuit. Ipius aūt clarissima gesta t alia ad eū p̄tinētia ex additionibus ipius extra de vita t ho. cle. in titulo de filijs p̄sbiteroz optime colligunf. Obijt aūt anno dñi. 1348 bononie ex peste p̄ vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de cohabitatione cle. t mulierum

Cynus pistoriensis ex nobilissimbaldoz familia nat⁹ dini auditor t p̄dicti iohānis andree amicissimus. ciuilis iuris p̄stantissimus sui seculi doctor p id temp⁹ lecturā vtilem sup codice castigata t accurata doctrina cōscripsit. atz sup primo digesti veteris pte vsq; ad ti. Si ex noxali cā agit. Et in scōa pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ptes p viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistorialē aduocatū dini discipulū t iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimus insignē p ipm tempus floruisse constat. Qui t ipe in iure ciuili post se multas reliquit lecturas t consilioz pegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree p̄cipus filius t discipulus eruditione t sanctimonia insignis. t ipe p idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atq; scribendo plurimū illustrauit. eo q; ipius in decretalibus plurimi extēt p̄mentarij ac p̄silioz in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat nominatissim⁹ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglic⁹. hic magnaz partem orbis terre peregrinando p̄agrauit. t maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue asie t indie varijs linguis ad oblectationes p̄scripsit. t p hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minoz theologus doctissimus t ipe eodem tē pore multa opuscula ad xpianā religionē p̄tinētia edidit. t q̄ maxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minoz generalis minister bisdem temporibus cū sup ezechielem t sup sententiaz librum ppulchre scripsit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit em xp̄m ac discipulos nil p̄uatim habuisse. ipe tamen scriptis t rationibus se innocentem ostendit. t propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū sumpsit. philipp⁹ cū francoꝝ rex tū regum frater sex ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno. 1328. cepit ⁊ .xvij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit. a quo etiā septus victꝰ fuit. et cū multa gdidisset tū vienensium principatum emit ⁊ regno suo adiecit. Benedictus q̄s. xij. componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem sepe tentauit p legatos ac frustra. qui maximis cladibus q̄sepissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra scluſas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad triginta tria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Et vt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur.

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. florentinus origine. ex antiqua familia honestisq; gntib⁹ fuit. qb⁹ pria pulsis vt ea ciuitas factiosa arectj i exilio nat⁹ est. Anno hui⁹ etatis. 1304. die lune ad aurorē kalēd. augusti. ingenio vo sublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ salubre studiū apto. ꝑ ad moralē ꝑcipue philozophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ virtū obtigit ꝑ dextreitatis exi/mie. forma illi elegans fuit ⁊ maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundioza membra ⁊ in senectute ad crassitudinē corp⁹ vergens. coloze erat viuido inter candidū subnigrū ⁊ visu plongū tempus acerrimo ita vt ad. lx. annū munitissimas quasq; lras sine adminiculo legeret. sanissimū p omnem vitam corpus habuit ꝑterq; in extrema senectute. Is aretij natus ꝑmū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallis transalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ubi puericiam sub parentibus egit. primas literas aggressus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadrienio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere ⁊ i eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis ⁊ ozator facundissim⁹ euasit. Post hec gallias ⁊ germaniam pagrauit in qua parisius vrbem ⁊ plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ē. Post hec autionē redijt ⁊ in valle p exigua amena q̄ clausa dr̄ buccolicū carmen scripsit. ⁊ vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cuz dñis de la scala versat⁹ vbiq; car⁹. iacobi de carraria benuolētiā adept⁹. patauinū venēs ⁊ a venet] cū magnis bonoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo temp⁹ contriuit. Postremo labore confectus anno dñi. 1374. apopleticus sanctā xp̄o reddidit animam. corp⁹ ibidem in sepulchro marmoreo quatuoz columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt. 70. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusq; fortune. de secreto conflictu curaꝝ suarum. de ignorantia sui ⁊ aliozum. epistolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ⁊ materna lingua libꝝ sanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraq; alia. S. yuo doctoꝝ

Ulo natione brito eruditissimus iuris cōsultus p hec tpa ꝑter doctrinā ⁊ singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica cū floruit continē/tia ⁊ vitam suam a vino ⁊ a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ oratiombus disciplinis vigiliasq; admiscebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum saxum p cernicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamq; omnem cum pauperibus quos p̄curando ꝑtegebat conuersationem duxit humillimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans pauper⁹ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum causas p̄ virili semp tueri voluit. Hic igit̄ almificus yuo aduocatoꝝ oīm lucerna condignam laboris sui mercedem a dño percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalēd. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit̄. yuo pater legum custos ꝑtector ⁊ amplum egregiumq; decus cui se debere fatentur. Jurat tuo toties debellata fauore. Aptus eras iustas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagozum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus p̄stans atq; p̄clarus bis annis quadā calliditate atq; prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit ⁊ in se suosq; successozes vsq; in bodiernū die transtulit. Passerinus ipe ⁊ sui p̄decessozes ipm principatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus suboztis adeo mos inoleuit vt cuiq; factioso liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani ⁊ impatozes ꝓpter egregias huius p̄clari familie virtutes ipam vrbem ⁊ principatū eisdem confirmarunt. q̄uis quidem scribant gonzagas non factione sed cōmuni populozum delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incolverunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam fere asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sulante ab ottomanno quodam turcho exigui census ⁊ obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta iter turchorum principes seditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus est tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq; ꝑpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecor imperio discrepantib⁹ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū ⁊ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui primusq; a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud asiaz obijt. cuius filij complures. quor primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. ⁊ non multo post ipe patruus nullo supstite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchor regulos vi atq; armis oppressos regnis exuit. ipoq; mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustaphaam patruū supatū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicq; deficiens pazaitem primogenitum impatorem adhuc extantē dimisit. hecē ottomannor ꝓgenies et origo. adeo q; turchor nomen auctum est vt q̄ olim asia vocabaf nūc turchiā vocitēt. a turchis em vniuersa possidetur.

Odericus or. minor

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discurrit miraculis claris. ⁊ quatuor sanctorum martirū corpora de ciuitate hormes transtulit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carrani nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus natione pisanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ⁊ insignis decretorum doctor p hoc ipm tempus pisis floruit ⁊ multa laude digna composuit. Inter que putile opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qđ sūmā pisanā seu magistruciā appellant. eā em (ipo referēte) pfecit anno dñi. 1338

Albertum brixianū eiusdem pfessionis ⁊ litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam ⁊ ipe summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliq̄n beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiq; dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthusiēsis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ipa tempestate poptime vitam dñi nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo potius diuina reuelatione q̄; studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū q̄; humanarū. ⁊ potissimū ipius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄s laude digna hic deuot⁹ atz venerandus p̄ edidit: Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tpe floruisse ferūt. q̄ sup q̄tuor sententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastici in germania maxime vtunf. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrariensis

Ubertin⁹ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lassitus eidem vrbem tradidit. qua venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pōtifex aplica ⁊ imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace possedit. ipo demq; mortuo cum Marsilius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis suscepit.

Astesanum de ast casalpine gallie ciuitatem ordinis minorū omni doctrina excellentissimum ꝓfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia q̄; in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi.6542. Anno xpi.1343.

Clemens sextus patria lemonicensis.petrus antea vocatus. primo mona chus deinde archiēps rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositeq; eloquentie. liberalis in omnes ⁊ phumanus. q; primo anno pōtificatus sui octo pbiteros cardinales creat.diaconos duos. sq; fratrem suum monachum tullensis ꝓfessionis ⁊ gulielmū ex sorore nepotē Clerū cum intelligeret totam italiam in tumultu esse solos luchinum ⁊ iohannē viceconites vicarios insubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nul la mentione habita.existimabat em̄ solos viceconites ludouico bauaro resiste/ re posse in italiā(vt ipe pdicabat)descensuro.atq; etā tridentū vsq; pueniit. qui vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios im periali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis(vt aiūt) auib⁹ in pō tificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ppetuis incomodis turbinibusq; agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome pfectus nōnulla in vi terbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impiat' est factus. Eo demiq; titulo galeotus maletesta ⁊ fratres arimini ī romādiola pi- sauri fanoq; in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus ⁊ ita in alijs pleriscq; locis dños confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardina les ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnen- sem ⁊ iohannem vrsi filium senatores declararūt. ⁊ nicolaus rencij public⁹ scri ba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense muta ta veste ad carolum in bohemiā ꝓficisc'. quē clemens pontifex ob multaq; lin- guaq; periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in cesarē designari fecerat ab eo auinionem missus pontifici dono dat'. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno dñi.1352.pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur, adhibita bo- nesta funeris pompa.

Iubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesi- mo q̄s anno(quod seculū antiqui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt)plenam peccatoq; om nium remissionem visitantibus limina apl̄oq; petri ⁊ pauli quimq̄gesimo q̄s anno id facere libenter annuit Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoq; attingere non posse. Clemens igit' sextus ad qui/ quēnariū numerū reduxit. qui est ꝓprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome pres- suram potius q̄ frequentiā populoq; petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xpianū ꝓfessa nomen illa ꝓfluebat diebus singulis multitudo.

Eodemq; anno mediolani pestem soluto maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est vt vix decimus quisq; ex millesimo homine supfuerit.nec id quidem mir cū ob iubileū contagione hominū ⁊ multitudine vndiq; romā cōmigratū squalore situ pedore oia inficerēt

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisq; iuris vir con sultissimus. ꝓcurator primo.mox epūs clarāmōtanus.deinde cardinalis.pontifex tandem dum erat sa- lutis ann⁹ a quinquagesimo secundus terdecies q; centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneq; constā- tie ⁊ seueritatis.qui eccliastica beneficia nō nisi ꝓbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes plati omnesq; qui beneficia habebāt ad eccias suas sub anathematis pena ꝓficiscerent'.dicebat em̄ oues pascuas a ꝓprio pastore nō a mercēnario custodiri debere. Impensam quoq; domesticam que magna erat imminuit.familiam suam ad certum ⁊ honestum redigens numerum. viroq; ꝓbatissimoq;. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus pterea sacri pal- acij solaria instituit.ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu par/ cus est habitus.in sumptu bellico largissimus.dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus oc cupata fuerant. Isq; cum curiā purgasset plātis in ea dissidentibus quos ad suas quēq; eccias ire iussit.ni bil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere.a quo vrbes ⁊ ꝓuincie iuris eccie tyrannis vi deturba tur reciperent'. Legatusq; fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoq; epūs cardinalis vir quo ad mane reip.potentissimos prudem saluberrimosq; dederat.omnia vere oppida breui recepit que tyranni oc cupauerant. Huius pontificis suasione ⁊ prudentia inter genuenses ⁊ venetos demiq; fedus initum est. ac inter pisanos ⁊ florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatorib⁹ bus discordiam optime sedauit.externo senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bel/ lo quod inter anglos ⁊ gallos gerebat'.parare ⁊ classem contra hostes xpiani nominis constituerat. In tā tis vero animi ꝓturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto mort' ⁊ in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qō ipe extra auinionē ꝓprijs ipensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici impatoris nepos anno salutis millesimo tricentesimo q̄dragesimoseptimo. iubente eñ clemente sexto pontifice in lodouica decus ⁊ dēpsionem in cesarēq̄ mutauit fecerat declarari. ab electoribus impator dēsignatus impauit annis .32. Vir multaꝝ linguaꝝ ⁊ fraꝝ peritissimus iustusq̄ ⁊ rectus ac timens deū. bonos diligens ⁊ malos sceleratosq̄ odio habens. Is ob iustitiam nōnullas leges condidit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugnauit adolescens cū veronensibus eosq̄ p̄lio fudit. in ea pugna bis equo deiect⁹ nō dubitauit tercio conscendere facinoraq̄ fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege mutatū est. apud quē puericie rudimenta peregit. Futūq̄ carolus vir magnorum operū. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonoꝝ morum disciplina illustrauit. Nam scola liberaliū artiū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas mcnibus cincta. pallaciū regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius p̄sentie timor vicecomites p̄tra ac ille expectauerat p̄cordes effecerat. quare ad solā anhelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus p̄ inducias quietos reddidit ⁊ mediolanū delat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus substitit in pisanos receptusq̄ in vrbem factiosos vtriusq̄ p̄tis a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudie depressit. Senēses illico sese illi absq̄ vllo federe p̄miserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abeē poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē quenit romā carol⁹ ⁊ a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. Gibellinis qui iampridē florentia exulauerant electis. guelfos in suū locum restituit. longobardos in p̄tātem accepit. Reliquis ethrurie partibus p̄ suo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ itaq̄ rome magnifico apparatu nouatores rex qui aduersus eccīam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igit quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator bis (de quibus diximus) p̄ ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. moxq̄ in germaniā rediit. Johanni deinde fratri suo moraviam possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac p̄pugnaculis cōmunit. Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemica regni gloriam magis q̄ Romani imperij quesiuisset. ⁊ wenceslaū ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus est. Idq̄ pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qđ virtute obtinere nō potuit p̄cio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset publico illis romane rei p. vectigalia obligauit p̄petuū imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroq̄ ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redeūdo consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti p̄prie consulens wenceslaū filiū vt p̄missum est Anno dñi. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre fil⁹ imperauit annis octo. Postremo carolus impator cum pleraq̄ gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. hūana funct⁹ vita decessit.

Linia impatoꝝ ro. Carolus quartus

Guntherus comes de swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundaꝝ electorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ impatori sese opposuit. scribens nominansq̄ se romanoꝝ impatorē. qui collectis copijs cū bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec p̄ce nec terroribꝰ flecti posset sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum p̄ quendā phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1531. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo extincto statim graues ventoꝝ estus subsecuti sunt. ⁊ celestis trabs p̄ore ardente p̄te p̄ celuꝫ labi visa est. Scribūtq̄ ante pontificis Innocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̄tam nunq̄ anteā. visum itaq̄ omnibus est tante mortis planetaꝝ etiam signa aliqua dedisse.

Ingens q̄q̄ vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientiū terroꝛe. p̄ celum dilapsus est ⁊ bestiolas multiplicato numero in oriēte e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Verum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū ⁊ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant histore) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multaūe fluminis occupat colliq; cōtigit. In quo sita est regia ⁊ sancti viti pontificale augustumq; templū. Vetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ptorium ⁊ forum ⁊ letā curiā ⁊ collegium imperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Jungit aūt minori prage lapideo ponte quatuor ⁊ vigiti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit pfunda. ⁊ vtrimq; muro munita. Hec quoq; ciuitas amplaē ad colles vsq; ptendit. quor alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. tertiū vicegradū in arcis modū exedificatum. vbi ⁊ collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in puincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dierū itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multaūa excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomie ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificiabus qui primo occurrent rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qđ bohemice pha dicit. indeq; nomen vrbi datū. ꝑ corrupto vocabulo postea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habuerunt. Postea duces vsq; ad primū regē vratislaū gubernarunt. qui. vi. ⁊. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magūtiū in pcilio principū ab impatore heinrico ei⁹ nois qnto rex declarat⁹ fuit. morauor reg qđ pus extictū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemor iperio adiecte. Hilbert⁹ treueror archiep̄s cū eo pragā miss⁹ q̄ coīā puicialib⁹ regē iungat regalib⁹ q; adornet īsignib⁹. In eodē āno fctīn accla

mante populo Vratislao regi salus bonor atq; victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio na tione senensi collegiū canonicor regulariū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit diuina non ꝓpositus tantū sed decanus ⁊ sacerdos diaconusq; ⁊ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et ꝓpositus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit. Post vratislaū primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis nōie ꝫ ducis tantū vsos. ⁊ vlatislaū vno loco vratislao nati ab impatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup multa uiam qua vetus praga minori iungeret magni operis edificauit. quē ratisponensi ꝓferunt in quatuor ⁊. xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthior principatum tenebat cū virili sobole careret ac cepta ex otbocaro rege bohemie pecunia carinthia illu carniolā. marchia sclauonicam ⁊ portū naonis tradi dit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile ac cepit vt ꝓnissum est. Nullū em regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dota tum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudie atq; amplitudine mirabili fornicibus te gebant lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctor reliquie tegebant onusta. Sacerdo tum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. ꝑciosissima supellex. fenestre alte atq; amplissime. cōspi cuo vitro ⁊ admirabili opere lucē ꝓbebant. neq; hec tantū in oppidis atq; vrbibus ꝫ in villis quoq; admi rari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud rippam multaue qua misa fluuius illi iugit situ in quo regū corpa condebant singularis excellentie. nā ꝑter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dor mitorii. ceteraq; officinas monachor magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclu sit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūq; testamentū ab initio geneſis vsq; ad apocali psin Johannis līis maiusculis in tabulis scriptum ꝓtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentib⁹ ita vt a summo vsq; deorsum facilis lectio preberetur. Flos igit dulcoris Bohemia dicebatur. queolim inter principes atq; reges dulcissimam redolebat suauitatem. Hunc (volente fortuna) apud futuros saporē ferendū habet. faxit deus vt ꝓri redolentie atq; splendori par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius. secund⁹ in historia bohemica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorum in oppido baioarie nomine deckendorff sito in littore danubij anno dñi.1337. maiestatē ihesu xpi in diuinissimo sacramēto nimirūmodū ptēpsit z religionem nostrā illusit. Id p varias punctiones in fornace ignis posuert illesum tñ ab igne māsit. in incude q3 malleis pcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmann⁹ de dēgēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ vim⁹ inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitis penis afflixerūt z neci dederūt. Sacramētū obseruatū in eccia sepulchri dñi miraculis varijs i eo oppido honoratur.

Iudei q3 oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. seqnti videlicet tpe pbusti sunt. eo q omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ pfessi sunt. perijsse aliqt milia ferunt z

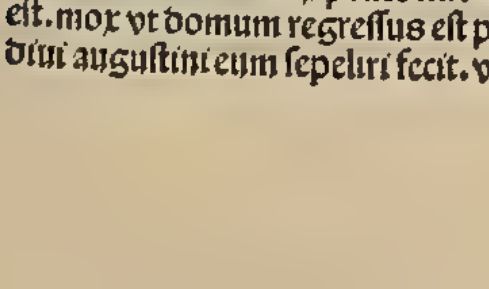

Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas z omnes fructꝰ terre. qrū corruptione z fetore execrabil' pestelētia sbsecuta ē

Pestis lugubris z miseranda hoc anno.1348. incepit z p tres annos p totū pene orbē debaccata est. q primo in asiā apd indos ob easdē bestiolas incipiens passim p puncias irrepens vsq3 in brittannos. Per mare igit anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie z brittannie. demū germanie puincias z hungarie sua pstagione infecit. adeoq3 defecit apud omnes gentes vt vix decimus quisq3 ex millesimo hoīe supfuerit. In aliq bus locis vix tercia ps hoīm remaneret. z pleraq3 loca ne dū campestria. verū arces. oppida z vrbes prius derelicta sunt ac in solitudinem redacta

Gerbardus ordinis heremitarum

Gerbardū senēsem ordis heremitaꝝ diui augustini sacraꝝ lrāꝝ clarissimū inter pretem hac ipa tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiq3 ingenij eminentissimū z bti Egidij ro. imitatorē pcipuū. q cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiaꝝ accuratissime scripsit. Deinde tractatus de pscriptionibus z devsucaptionibus z devsuris ceterisq3 ptractib⁹ opuscula edidit. quib⁹ diu⁹ bernhardin⁹ pterraneus su⁹ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Huc etiam tractatū Jo. an. ei⁹ ptēporane⁹ mult in locis z maxie mercurialib⁹ plurimū pmēdat

Gerbard⁹ itē eiusdē ordis z doctrine pfessor patria bergomēsis z sauonēsis eps eo tpe in pcio existēs pplo suo peste laborāti vt bonū decet epm magis pdesse adnixus ē q pesse. q cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est. z multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. qlibeta duo parisi⁹ disputauit z multa opuscula edidit. moriens demiq3 nō sine sanctitatis noie bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētin⁹ medic⁹ dini qndā medici fili⁹ hisdē tpib⁹ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā p⁹ se reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iurisconsultoꝝ suprioris seculi princeps z eiusdē pfessionis copiosissimus explanator. Cyni z iacobi bothigarij doctoꝝ discipulus z auditor. His q3 temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui z p ceteris legū interptibus in digesto nouo z veteri. ac infortiato nec nō et in reliquis legū codicibus pclarissima edidit cōmentaria. q3 celebritate atq3 pstantia ipe vulgatissimus habit⁹ ē. Scripsit z tyberiadis tractatus. ac alium de guelphis z gibellinis. Ferunt etiā ei⁹ p̄clara pfilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquagesimo sexto.

Franciscus quoq3 albergotus natione aretinus solidus legum doctor z explanator bartoli amicissimi et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Iacobin⁹ carrariēsis q marsilū interfecit b anno postq3 qtuor annis in patauio sceptra tenuisset. z ipe a guilielmo eius ex pelice filio interficit. cui⁹ parricidij hec cā fuit q de eo ptumeliose spurc⁹ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accessuit z gladio impetens vi cōfodit. z statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacuet verbum xpi qui gladio feriet gladio pibit.

Carolus quartus gloriosus imperator vxorem secū habens ⁊ filios venit ad vrbanum pontificem tome agentē. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno: fecitq; padua ⁊ bononia in ethruriā iter. dū pisis ageret lucanos pisanis ⁊ mimiate florentinis rebelles in deditionē ꝑ imperio accepit. nōnihilq; pecuniarū extorsit a populo florentino rebelliones timente. In quas subiecti eis de ethruria populi proclives erant. si modo princeps ꝑstituisset assensum. sed is romā delatus ⁊ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra tertiū q̄ aduenerat mensem italia excessit. Agente rome vrbanū stimulauit vt apl̄oꝝ petri ⁊ pauli capita ꝙqueret. que dei fauore inuenta loculo condidit eminente in lateranensi eccīa extante multo argento auroq; vndiq; geminato plurimū exornata. In scolam pragensem aliquando ingressus carolus quartus romanoꝝ impator. cū disputantes liberaliū artium magistros in horas quatuor audissēt purpurati moleste ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. nam cena mea hec est. Idem carolus hominem qui sibi necē parasset ad se vocauit eiq; aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius se vicem misereri dicens que natu grandior domi clausa esset. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc liberalem ⁊ misericordē principē ferire nullo pacto possum. Huius caroli tempore seditio magna orta ē nurmberge p̄clara superioris germanie vrbe. adherentibus em̄ consiliarijs ⁊ optimatibus carolo. plebea cōtio contrariū sensit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ capribarbe vulgo geyßpert dicti. industria m̄ caroli sedata est hec factio. depositis em̄ conuenticulis ⁊ collegijs artificū q̄ vulgō zunfft appellāt tāq; monopoliū seminātib⁹ i meliorē policiā vrbē p̄fatā reduxit. Macellarioꝝ aūt collegiū qz carolo ꝓsiliarijsq; adheserat ppetuo q̄dā ludo carnisprinij ꝓuilegiauit

Ordo iniesuatoꝝ fratrum

Ordo Iniesuatorum fratrum Vrbano sequenti pontifice p̄sulante apud senam ethrurie vrbem instituum sumpsit. hi nanq; turmatim ꝑ domos seculari habitu induti religiosoꝝ more cū ingenti caritate ⁊ simplici quadā religiositate in sudore ⁊ labore manuū suarum in vnū viuere ⁊ deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romam vocasset eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ⁊ a se laudatos cū tunica alba ⁊ capitio cotemptibili sibi ꝑ habitu datis abire p̄misit. ⁊ ad eorum ꝓtectionem confestim nepotē suū virū grauissimū ⁊ religiosissimū in ꝓtectorē assignauit. q̄ ⁊ ipe moꝝ ad honestādū religionis habitū auctoritate sibi concessa griseam clamidē desuꝑ deferendā sine calceamentis contulit. atq; eos in priuilegijs ⁊ gratijs plurimū cōmunit. ⁊ ꝑ priuilegiū speciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ⁊ per omnes ferme italie ciuitates diffusi boni precij ⁊ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter scopetini nuncupatus etiā in senēsi agro sancti saluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religiosis et patribus. stephano videlicet ⁊ iacobo andrea natione senensibus ordinis beremitaꝝ diui augustini initiū sumpsit ⁊ breui magno in p̄cio euasit. Qui quidē ordo cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quidez congregationē postea grego. vndecimus huius vbani successor approbans insigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religiosissimi viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāq; sue prime religionis ⁊ pristini habit⁹ semp claustra strale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo ⁊ alta sup camiscam lineā deferre voluere. ⁊ quecūq; statuta ⁊ primas ordinationes cōsueuere. ex redditibus em̄ viuunt. nō predicant sed confessiones alioꝝ more audiunt. magni em̄ p̄cij. maioriscq; opinionis in dei ecclesia nunc vsq; habiti sunt. viros em̄ integerrimos tum scientia tumq; vite sanctitate protulit.

Iobānes francoꝝ rex

Iohannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ⁊ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓsequens sexto regni sui anno in piturien̄si agro fugatur ⁊ cuz philippo ei⁹ filio capit. ⁊ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florē tinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Alterū tercio ciuitatis sue anno ipe eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimisit vt nunq; contra se belluz gerere p̄sumeret. ꝙ nō ita multo post fidefrag⁹. hic pacem rumpes eduardū ab integro arma capere ⁊ eūvsq; ad internitionem ꝓsequi impulit. armatis igit̄ centū ⁊ quinquaginta rostratis nauib⁹ ingentē exercitū ꝓtra iohannē i galliā duxit ⁊ maxia clade vniuersū regnū diu affecit.

Anno mundi. 6562. Anno christi. 1363.

Linea summoꝝ pontificū
Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

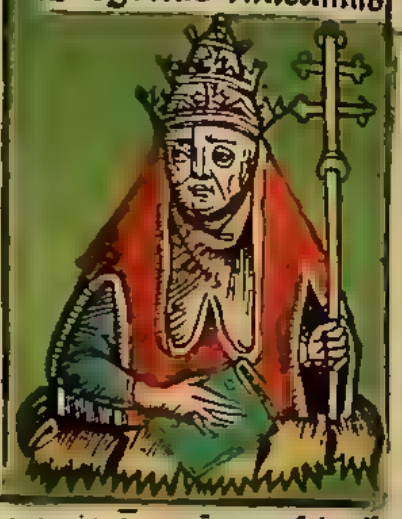

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelmꝰ grisant antea vocatꝰ scī victoris massiliensis abbas. absens etiā. legatione tūc adviceccomitē fungebat̄ oīm ꝓsensu apō auinionē pō. creatꝰ. vocatꝰ itaqꝫ auinionē pon. iniēs. vir singlaris vtut. ingēi animi. innocentissime vite. Iscꝫ p sua prudēcia res italie collēs nihil duxit annuꝰ cꝫ egidiū cardinalē hispanū italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui reꝝ t interum italie experientissimus tridentina via ingressus est. inuentūqꝫ verone scaligerum canez deinde accersitos gonzagam ludouicū nicolaū marchionē estensem t franciscuz carrarium initis federibus in bernabouem ꝑcauit. vt ꝑlio supatus t saucius egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis vrbanus ad quartum sui pontificatus annū in italiā venit componendaꝝ reꝝ causa. et legatus egidius cornetū fit obuiam. romā ꝓficiscit. liberatus tāte legationis onere quietus ob senium. viterbiū rediit vbi t tercio mense post moritꝰ. vir singularis virtutis t ꝑstantie. qui dignitatē ecclesiasticā mirifice tutatus est. Assisiū delatꝰ in ecclesia beati francisci tumulat̄. At cum carolus imperator intellexisset vrbanū romam profectū eo t ipe vt premissuz est aduolans. Urbanus apl̄oꝝ capita apud sancta sanctoꝝ reperta inde loculis argenteis recondita ad altare maiꝰ basilice lateranensis collocauit. Būqꝫ ea rome agit in vrbeveter t mōte saliscо palacia construi curauit. Curiales transalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmā conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad q̄ romani grauitatem aeris p estatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuersurus iohannē baucut egregiū copiaꝝ ducē e carcere missum copijs illis omnibus ꝓfecit. q̄ antea sub egidio militauerāt. sed reuersus in gallias apō massiliā iterūt pō. sui āno octauo mēse q̄to sctitat̄ vite fama ꝓstāti opinioē celebratissimꝰ

Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex omnium consensu creat̄. Hunc em̄ adolescentē vir decimūseptimū annū attingētē clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. t ne videret̄ carni t sanguini magis cꝫ eccie consuluisse Eūdē ad exq̄sitissimos doctores. maxime vo ad baldum qui tum perusij legebat discipline gratia statim misit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit ꝑterea tante innocentie t placabilitatis adeocꝫ humanus et pius vt ab omnibus vnice dilugeret̄. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasticas recenseret. Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erant em̄ inimici omnes (viceconitibus exceptis) veneris. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cū esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditoꝝ fuerat prudenter cōsiderauit suum in ytaliam reditum pre ceteris posse rem ecciasticam instaurare. t forte eo sic cogitante episcopus quem de reditu ad suam ecclesiā admonebat familiaritatis confidentia. t tu inquit pater sancte cur non ad tuam ipe accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit ꝑperare. ꝫ cū agnatis t gallicis id in ꝑmis odiosum fore cernens triremes in rbodano (celatis omnibus causam) parate sunt t breui post pontifex cū illis qui presto iubenti affuere delapsus est. ꝑpetuaqꝫ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cuz triremibus vna t viginti genuam primo. post cornetū. inde terā romam ianuario uenit. Anno salutis sexto septuagesimo terdecieseꝫ centeno. qui pontificatus sui septimus t relegationis in gallias romane ecclesie septuagesimus annumerabat̄. Fuit ea dies populo romano letissima. Florētino aūt terribilis. q̄ omnes existimauerunt pontificem cū britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Reꝝ ecclesiasticam breui cū tyrannoꝝ excidio instauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam t menia t basilice ac priuata edificia vbiqꝫ ruinam minabant̄. quexcerte magna exparte restituit. vt turris suo iussu edificata ad sanctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret̄ vtqꝫ illi mores aliunde petendi essent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Collocata itaqꝫ in vrbe sede sua pontifex (vt bouū pastorem decet) omnia circūspicere cepit. Egit tamē principio ad uentus sui natura mitis t optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quā illi oberrati magnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere t ad bernabouem conuersi antiquum hostē ruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini tamen sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que ad pōtificem pertinent intollerabili vesice dolore moritꝰ sui pontificatus anno octauo. mēse quinto. quinto kal. aprilis millesimo tricētesimo septuagesimo octauo. sepeliturqꝫ in basilica Marie i via noua sepulchro marmoreo quod adhuc visit̄ cuz magno gemitu t lachrimis. lugebāt nō modo p̄sentē ꝫ etiā futurā calamitatem

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotissima xp̄i mulier natione germana, suecie prouncie p̄nceps ⁊ dña. ex regū ꝓgenie nō solū illustrē duxit originem. verū de nobilibus deuotisq; ꝓgenitoribus ortuz habuit. Cuius genitor speciali amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memoriaz passionis confessionem pegit. Pater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob ꝓlem saluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde ꝓfecte loquebaf. post obitum matris nutrienda matertere sue tradit. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni ī vxorem copulauit cū quo ꝓ annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinētia hūilitate māsuetudie atq; labore ꝓmāsit. Post mortē viri oīa bona inter filios ⁊ pauperes diuidens habitum ⁊ vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nō vtebaf. aspero indita cilicio. carnez macerabat. Ex p̄cepto xp̄i romam petijt. cū religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelatā venem p̄sentaut ne auimonē accederet. Successoriq; gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde iherosolimā accedens pfecta pegrinatione romam remeauit. ⁊ p annū grau infirmitate detenta. cui xp̄s tempus resolutionis ostendit. Die igiť prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoz dei emisit spiritum. Cuius felix trāsitus gloriosis miraculis ⁊ indicijs ostensus fuit. Anno dñi M.ccc.lxxij. decimo kaľ. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoz miraculoz choruscationē ab vrbe roma in monasteriū vasterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

ORdo sancte Brigide ab hac sācta ⁊ gloriosa muliere inchoatū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellaf. hoc anno spiritu diuino impulsa nouā religionem monasteriorū dupliciū videlicet viroz ⁊ mulierū excitauit ⁊ instituit. Huiusce tñ religionis primū auctorem ⁊ institutorem diuū basiliū in grecia fuisse diuinat. Verū ꝓcessu temporis ad tollendas occasiones malorum ⁊ obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vo spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. virorūq; edificia ꝓnexa ⁊ cōtigua haberenť. habitationes tñ ita seiuncte vt deuia ad alia nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) transiri posset. Eoz tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vo seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantūmō diuina ministeria assignauit. quoz vnus esset qui confessor aut ꝓor appellaret. ⁊ alijs p̄esse deberet. Ea quippe monasteria possessiones ⁊ ꝓuent⁹ habere statuit ad fratrum ⁊ sororū sustentationem. Quoz oīm victus ⁊ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi p̄sumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres ⁊ sorores ꝓ episcopos consecrari iussit. Hij aūt religiosi ⁊ tam femine q̄z mares habitū vti iubenť. tunicam cum clamide grisea cū rubea cruce desuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunť ad carnes. sed carnibus vescunť tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. ⁊ nihilominus diui augustini regulam profitenť additis brigide sancte constitutionibus. ⁊ tā in fratribus q̄z in sororibus certū assignant numerū scōm suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata ⁊ dictata confessa est. Quaz ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatibus aplicis speciali⁹ priuilegio approbatā ⁊ confirmatā esse voluerūt

Johannes bocbacius

hec em̄ ꝓbenico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris p̄dixit. de quibusdaz regnis consūmandis. que omnia scripto mandauit ⁊ apud multos in p̄cio habē tur. apud ytaliā pauca hui⁹ religiōis monasteria habenť. in suecia vo ⁊ germania magna quidē ⁊ plurima ac opulētissima esse cernūť. Hij religiosi secularū cōfessiones alioz more audiūt. ⁊ dieb⁹ festiuis p̄dicāt. Quersos hnt q̄s in exteri

Johannes bocbaci⁹ de certaldo natiōe florētin⁹ poeta ⁊ phi (orib⁹ occupāt

Hilosophoz atq; astronimus clarissimus. Anno dñi .1375. cū cētetatis annorū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij esset vir ⁊ in latina patriaq; lingua in dicendo celeberrimus haberef hos libros reliquit. de genealogia deoz li. 14 de p̄claris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis tē. bellorū egregium opus. gesta impatorū ⁊ pontificū edocens. ⁊ scismatum in ytalia. de tartarorū victoria. de heresibus bohemorū ⁊ plura alia. vernacula quoq; lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ⁊ alij

¶ Anno mūdi. 6577. ¶ Anno xpi. 1378.

URbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barensi archiepiscopo pōtifex suffect⁹. Vir certe callidus ⁊ iniuriarū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius q̄ diligi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit ꝑ magis cardinalium ⁊ ioanne regine iniurias vlcisci ꝑ viribus conatus ē. ꝓpter qđ florentinos anathemate notatos. vt ī suā reduceret sententiā absoluit. Inde cū natura inqet⁹ eēt apud nucerią cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vsq̄ ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est. ꝓfirmatis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanor. tres vo fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mensē octauo. rome moritᵉ. sepeliturq̄ in beati petri basilica paucis admodū eius morte (vtpote homini rustici inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

SCisma vigesimum secundū oīm pessimū ⁊ scandalosissimū quod ꝑ nouez ⁊ triginta annos duravit hoc anno initium sumpsit. mortuo enī gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt iusta de morte gregorio solueret conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tm terribile dictū aut factū vt impressio potuerit appellari. Gallici vo numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebant. ⁊ inter quatuor italici romanique generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit vo casus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt prenuntium est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vo penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝓfugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menses habitus est pontifex. Supuenientibus inde estatis caumatibus optata gallis occasio est oblata. Oratum nanq̄ pontificē vt mutandi aeris ꝓtextu ananiā eis liceret se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui vitiosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem eiq̄ septimo clementi indita est appellatio. ꝙ orbem līas ꝓdisseminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc scisma magnū in eccia dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerent. ytalia enī germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vo gallia hispania cathelonia ⁊ britannia adhesit.

Clemens vo multas acceptasq̄ clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auinionem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ venerat⁹ ē. ⁊ sedit annis. xv

BOnifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium consensu pōtifex creat⁹. Anno dñi M.ccc.lxxxix. Hic etsi annoz circiter triginta esset dum pontificatum iniit. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obiici posset. Fuit ꝑterea tanti animi consiliiq̄ vt prim⁹ populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pontibus. inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vbis ad eccie subiectionem reducte gloria ⁊ pecuniis iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xp̄iani q̄ rome dños reddidit. lege enī ꝓmulgata constituit. non licere cuiq̄ sacerdotij ad quod ꝓmouere⁹ beneficiū adipisci. primisq̄ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. soliq̄ anglici cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iussa pontificis contempserunt. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoz numerū retulit. Verū in multa rerū ꝑturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē morit⁹ pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M.ccc.quarto Sepeliturq̄ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

BEnedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in scismate suffectus sedit annis. 21. vsq̄ ad concilū constantiense. cū clemēs antipapa auinioē obiisset in eius locum ꝓpbanatus petr⁹ hispanus de luna añ vocat⁹ vir doctissimus ⁊ vita omni. si ab ea temperasset ambitione pstantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatoribus appellatio. de q̄ infra cus de Constantie concilio opportunius dicetur.

WEntzeslaus caroli impatoris ꝑdicti filius. impator anno. 1379. ꝑfe defuncto. Cū iam vna cū patre impasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. impauit annis. xxij. Quāuis imperij bñdictionē a papa nunqꝫ obtinuerit. wentzslaus cm̄ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera suꝑducta ē. de domo bauarie. noīe Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aūt patri in oīnibus dissimilis. voluptatum sequax. ac laboꝝ fugiens. vini prorsus. qꝫ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue i extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōsumpsit. Ob qꝫ rem captus a baronibus. xvij. ebdomad in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et ꝑ copius morauie magno reipub. malo cū libertati reddidere. captus ē. ⁊ secūdo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennaz habita. quibus exinde cognomē praga datū. q eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret fugam eripuit. Regnoqꝫ rursus potitus ē. Necq tm̄ vitā mutauit. ꝫ prioꝛe consuetudine vino ciboqꝫ marcēs. lucem dormiendo noctī cōiugēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus cm̄ palatinus rbem animaduertēs imperij dignitatē ⁊ homis socordiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimicissimus. illū deponi curauit. Et ipe no lens suffectus fuit. Sub hoc vo rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolāo quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzslaū oranerūt. vt sibi ampliores ecclesias largiret. qui iam populi huius secte maiorē ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum promultitudine loquentē. vtqꝫ in posteꝝ diem rediret. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. quoqꝫ tanto fluuio distinctam sese recipit. Et paulo post in castellū nouū qđ ipe cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratorib⁹ qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes ꝓtorū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atqꝫ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in foꝝ precipitati. lanceis ac verub⁹ irati populi excepti. diu spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nuciarētur cūctiqꝫ circūsitantes attoniti facin⁹ detestarent. At ego inquit pincerna futura hec ꝑscierā. Quem rex indignat⁹ correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conat⁹ ē interficere. ꝫ impeditus a circūstantib⁹ egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atqꝫ infra ⁊. viij. dies signatis noibus hereticoꝝ. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. qꝫ vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinqꝫ ⁊ quinq̄ginta. vixisset duob⁹ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos añqꝫ sepelirentur. viij. dieb⁹ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiqꝫ. Et sequentib⁹ amicⁱ ⁊ baronib⁹ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad eccliam sancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiqꝫ conditū in sepulcro quod ipe sibi delegerat. Sed cum postea monasterū ipm̄ ab hereticis diriperet. Et sepulture regum effringerētur. cadauerqꝫ abijcerētur. pisticulas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solit⁹. regem quem amauerat corp⁹ clam collegit. ⁊ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. reb⁹ in meliorem formam redactis. Cū ventzeslai corp⁹ requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iustū rege fun⁹ exibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

Jodoc⁹ marchio morauie

IOdocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanoꝝ cōuenientibus franckfordie electoribus a Moguntiñ. ac Colonien̄si archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanorūqꝫ regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem edius partem. atqꝫ in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea q electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. q ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensqꝫ successorem mihi datum accipio. Cūqꝫ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neqꝫ imperū inuitus depono. neqꝫ si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaqꝫ animo esto. Imperiūqꝫ est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanqꝫ tui (vt libet) vtere letumqꝫ ⁊ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumqꝫ ruperto bauario qui imperaret fecit.

Uratislauia. Slesie vrbs illustris ⁊ inclita. apud germanos sarmatasq; gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripas odere sita est. Slesia eñ prouincia germanie odera irrigua extitit. Qui fluuius in septēntrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonica lingua prevalet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter qs eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauere. bussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoq; habet preclara. heremitarū diui Augustini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. Iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuersarum tamen observantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatq; in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoresq; ecclesias habet perpulcras. s. Barbare. s. Cristoferi ⁊. s. Lazari cum pleriscq alijs. Cū hec vrbs avarijs principibus mutationem vt munij sensit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemoruz recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄ dux Slesie occuparat heinricus. Legniciū quoq; ⁊ q̄ plures alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum spectaculuz prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis secuti percussit. Sigismundus eñ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

petijt. ibiq; pragenſibus veniam petẽtibus. Ea lege pepercit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. ſuoſq; magiſtratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celũ manibus aduentu noui regis gratulabundi expoſcerent. Cuiuſq; rectores ſine cõtrouerſia reliquę vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe huſſitarum exceſſiſſet. ſi ex brũna ſigiſmundus recta via ſe pragam contuliſſet. Sed diuerſit ille. vt fortaſſe fati ſui erat. Vratiſlauiamq; Sleſie caput acceſſit quo in loco populus vrbanus non diu antea conſulatum vt premiſſum eſt a ventzeſlao fratre ſuo conſtitutum per ſeditionem obtrũcauerat. Cuius ſceleris auctores ſecuri percuſſet. Quod vbi pragẽ renũciatum eſt. diffiſi de venia ciues exemplum vratiſlauienſiũ veriti. manifeſto deſciuerunt. Et allecto p̃mijs cenchone qui arci pragenſi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quiſpiam ſygiſmundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hoſtis eſſet. Nec alia cura teneretur q̃ regni perdendi. qui antiquaz pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligaſſet. Brandeburgenſes autẽ a corona bohemica alienaſſet. Hec igitur ciuitas ſub imperio bohemorum conſtituta. deinde poſt varia bella ob perfidiam bohemorum machie hungarie regi ſubiecta fuit. Poſt cuius obitum iterum regno bohemie (cui inclitus vladiſlaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preeſt) imperata facere pollicita eſt. muro autem admirabili cincta eſt. Et in parte q̃ odera nõ alluit. foſſa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita exiſtit ea craſſitudine vt nõ facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis conſtructa. Platee ac publice vie in ea ample exiſtunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omni ſplẽdore cum equatione domorum ſeſe aſpectui prebeant. in foro ampliſſimo pretorium cum turri excelſa poſitũ eſt. Vbi hora cibacion. tibicines ſua preludia exercent.

Ventzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego si me dimpiendis vrbibus ytalie sors pītem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Vini tantūmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iussu meo fuerit ingressus gladio feriet̄ur. Huic principes electores velut inertem atq; socordē vt premissum ē imperio decesserūt. Ruperto baioario in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cū hunc iurisiurandi religionē vererēt̄ur. inde vim baioarij timerēt. Legatos ad ventzeslaū mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. onustas vino qō furstenberg baccareacense vocant: id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Ioannes de rupecissa ordinis minorum

Ioannes de rupecissa de ordine minorum insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiaꝝ libros accurate doctecq; scripserat. multa p̄dixit mox futura. in carceres trusus multa de futuris tāq; pphēta scribere voluit. videlz de duob⁹ antixp̄is. t de ecclie cōculcatione t desolatione terraꝝ. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xp̄i. t alia multa. q̄ in tanuis adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xp̄o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nō mō euenere. ꝑ oppositū in oīmbus fuisse cōstat. hmōi aūt pnosticatores mīti ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ satis⁹ fuisset silere q̄ talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hijs pronosticationib⁹ adhibenda nō est.

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augustini theolog⁹ t egregi⁹ predicator. q̄ id temp⁹ tāq; medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgelistarū interpres. t ihesu christi imitator verus. oīa ipius saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xp̄iana religione intitulauit. Sed t aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina spūaliū. opuscula autē hec miro t quasi diuino ordine collegit. Epl̄as quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̄q; maxime spū pphetie floruit. t multo in precio fuit. Vbi etiam monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

Simon de Cassia

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Vrbano sexto p octauas celebrandū ad formā festiuitatis corpis xp̄i instituit. ob impetrādā vnionē ecclie in scismate meritis semp virginis marie.

Frācisc⁹ carrarien̄siū dns

Franciscus Carrariēsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. fre ei⁹ Guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄nū succedens. regnauit annis .xi. Vir q̄dem splendidus t multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ patauinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs t edib⁹ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō t p̄clara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. p quibus regno suo multa p̄stitit incremēta. Verū cū bernabouem vicecomitē sororiū a galeatio maria detentū defendere. liberare statuisset. nō mō eū liberauit. ꝑ t regnū oīe ac denicq; vitā priā pdidit. Quia ab eodē tandē galeatio supat⁹ t captiu⁹ abduct⁹ in modoecio furno seu carcerib⁹ eū interire p̄misit. Denicq; de octobrio mēse anni. 1395. cū vita excessisset. Cui⁹ filius franciscus ab duce corp⁹ impetrauit. t aromatib⁹ cōditū patauiū cū maxio apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs i maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

Catherina ytalica senaꝝ vrbis ethrurie oriūda. Cui⁹ historiā fr Raymund⁹ de capua generalis ordis p̄dicatoꝝ p̄scripsit. Ex p̄re iacobo pānoū tinctore t lapa mīre ꝓgenita. Cū ānū. xij. attigisset spreto conubio p̄dicatoꝝ tercij ordis p̄fessa innumerabiliū v̄tutū p̄clarissima in mira austeritate t abstinētia vixit. t mirabiles victorias i abstinētia habuit atq; visiones. quā xp̄s despōsauit anulo baptē q̄tuor margaritas t adamātē i summitate. dñs q̄z cor ei⁹ abstulit tribuens⁹q; suū. i latē cicatrix māsit. dono pphetie admodū insignita. Tādē āno etat⁹ sue trigesimo. miris patrat⁹ miraclis rome deuotōis cā exīs. vite sue finē fecit. atq; ibidem ei⁹ sctissimū corp⁹ in basilica de minerua ordis p̄dicatoꝝ maria cū pplōꝝ freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione t reuerentia sepelit. Quā sanctissimā virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctaꝝ v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄te q̄ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

S. katherina de senis

Johannes galeaci⁹ prⁱ
mⁱ⁹ dux mediolanensiū

Iohannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se ⁊ bernabouē patruū dōnatione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filijs oī bus fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo sca liger supatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. paulo post francis cuz patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoq; senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. elegantⁱ aspectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex quava lentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaz katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir essz postq; .30. annis sub titulo comitatus virtutū impasset anno .1395. septembri mē se archiepō midiolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao imperatore cē tū militibus florenis obtinuit. ⁊ p manⁿ ipius archiepi oratoris eodē mēse ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitq; ea in dignitate annis .7. Tanta quippe erat eius anⁱ mi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte preuentus fuisset ad id forte peruenisset. Hic in papiā contraxit q̄tā alibi pauci viderūt. leporariūq; cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monaⁱ steriū supbissimū ordini carthusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atq; dotauit. vbi ⁊ corpus suuz tuⁱ mulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno .1385. regine dolo interfectus est. Ladislaⁿ igit̄ filius in apulie regno succedens regnauit annis .29. cuz adoleuisset hūgaⁱ rie regnū suscepit. sed cū ibi res paz prospere ei succederent expeditione ñ pauⁱ ca suscepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaz veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atq; oīm regū potentia ⁊ rerū ꝓsperitate omnibus p circuitū formidabilioz euasissz etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoq; fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eoz sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperatoz fuit ladislao p̄dicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vsq; ad imperij susceptionem .25. annis regnauit. vir certe bellatoz ⁊ reipu. xp̄iane acerrimⁿ ꝓpugnatoz ac defensoz.

Ladislaus apulie vngarie rex

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supza facta est mentio. mirabilis quoq; populoz̄ motus hoc anno .1399. in tota italia factus ē Illā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vsq; protensas cū capucijs instar religiosoz cappaz quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes ep̄i clericq; ac religiosi cuiuscūq; ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Hoz siquidē dealbatoz longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ p̄cessionaliter bini ⁊ bini pḡētes pacē ⁊ misericordiaz supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. q̄ maxime sequentiā a beato gregoⁱ rio editam Stabat mater dolorosa ⁊c. Durauitq; huiusmodi motus menses fereⁱ res. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriusq; sexus indⁱ dum albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctoz quidaz sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pze se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ip̄m tamē bonifaciⁿ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝓpbendere fecit. ⁊ tanq; suspitiosuz ad se ꝓductū igni exuri feē. hoz āt crucifixi imaginē q̄ añ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maria veneratiōe ꝓfuant.

Iubilei annus hoc anno .1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat. quo fere innumera hoīm multⁱ tudo ꝓcucurit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatoz frequentiā tantā pestilentiā vbiq; fuisⁱ se traduntur vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāt. Quarto quoq; anno wēⁱ ceslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funeꝛ⁊. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atq; in furorē acti iudeoꝛum domos inuadunt bona eoz̄ diripiunt. domos incendunt. atq; intra duas horasⁱ non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. periisse aliquot milia ferunt. seruati cōpluriⁱ mi infantes misericordia bonoz̄ cuiuz̄ baptismi gracia accipere.

Anno mundi. 6603. Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis p̄sbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̄primū esset. p vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multay magnarumq; rey experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus verbum ⁊ bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. p̄terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cuz romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ipos ad ludouicum nepotē tanq; ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua scelera permotus p̄ tifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statum cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ⁊ ponte nullo occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quoz de numero angelus corrarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ⁊ ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem ꝓstituit. ipe vo non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq; in basilica petri i sacello qd olim pontificibus dedicatum erat. quodq; vetustate ⁊ situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Anno mundi. 6605. Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corarꝰ seu corrarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dñi M.cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex siquidem maxime reuerentis ⁊ sanctimonie p̄cipue reuerendꝰ. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs ⁊ testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq; abdicaret. Cohortantes igit in principio sese predicti pontifices ⁊ ad mutuaz abdicationem offerentes. Cum vo de eligendo loco quo sine discrimine vterq; venire posset mentio haberet. neq; de ea re satis inter eos conueniret. colluso-res ⁊ fidefragi ab vtroq; cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisionez concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt ⁊ alexander eligit. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi ꝓfugus de concilio arminū ꝓfectus a carolo malatesta ꝓbenigne ⁊ splendide est habitus. Benedictus aūt post habitum in perpinano cōciliū quo tutior esset ad castellū pani schole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq; aūt licet in pisano concilio exauctorati essent tanq; veri pontifices cardinales creārūt. maxime vo gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius q̄rtꝰ appellatus est. Hic tandē ad constantie concilium carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit ꝓ q̄ libera abdicatione quētꝰ ois eū agri picen legatū creauit ⁊ vō multo pꝰ recantati aī dolore defecit vbi ⁊ honorifice conditus est.

Anno mundi. 6608. Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoz frater ⁊ doctor archiep̄s mediolanensis. vir doctrina ⁊ sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concil creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̄stans. ab adolescentia ordinē minoz ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq; disciplineq; vacauit, vt breui ⁊ publicā scolam habuerit. ⁊ in libros sententiaz docte et acute scripserit. magnus quoq; orator. magnus p̄dicator est habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creat deinde rogatu galeacij vicētinꝰ epūs. postea nouariēsis mutato loco. postremo p̄sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim aplorz creat. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in pauperes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde p iocū iterdū dicere solebat se diuitem epūm fuisse. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. quevna cū re ⁊ etate accrescit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno p̄diam adhortat. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit q; bononie in ecclesia fratrum minorum.

Linea summoz pontificū

Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno millesimo quadrigentesimo wentzeslao bohemo pdicto impatore tanq̃ inutili (ꝓpter ignauiam ꝛ socordiã) imperio priuato ab electoribus impator delectus imperauit annis .x. Colonie ab archiepo coloniẽsi corona decoratus fuit. homo sane xpianissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strenuus ꝛ in defensione oppressorum sollicitus. ꝛ ꝓterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipius animi magnitudinẽ contra galeaciũ mediolani ducem vltima desperatione ducti auxiliatorẽ ea in italiam conditione accersiuerunt vt non prius ꝓmissam ingentẽ pecuniam acciperet q̃ vicecomitis terras cũ exercitu attigisset. venitq̃ extremo autumno impator vt ꝛ benedictionez imperialem a summo pontifice acciperet. ꝛ agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianũ. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarũ iam ꝓcepta galeacij copijs congressus fractusq̃ tridentum rediit. Colonien sis presul ꝛ leopoldus austrie dux ab impatore abeuntes cũ maxima copiarũ parte domũ redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruisiũ paduam est delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio minores vt bellũ resumeret transmiserunt. Ductoresq̃ earum copiaꝝ fuerunt Sforcia attendulus cutignola romãdiole oppido oriundus tunc primũ nosci ceptus. ꝛ baldesar mutinensis. Cũq̃ pecuniaꝝ quoq̃ paucitatem addidissent florentini ꝛ in altercatione p menses pristerent ꝛ solutio pecuniaꝝ negaret indignatione concepta impator abire constituit. equitatu igit̃ per terram ad tarui sium pmisso ipe venetias petijt visendiq̃ causa ciuitatem mirabilem. Susceptus aũt a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. eadem receptam exposuit. tãdem vo cum neq̃ pontifex romanus neq̃ veneti in fauorẽ auxiliũq̃ eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbant differrent. re infecta mense aprili patauio mouens longis interuallis transalpes in germaniã rediit. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurnbergensis multos heredes reliquit. rupertus ꝛ fridericus ante patrem obierunt. superstites reliquit ludouicũ. stephanũ iohãnẽ ꝛ ottonẽ inclitos duces. Filias quoq̃ tres. vna duci austrie friderico de athesi. alia comiti cleuie quẽ sigismundus impator ducem fecit. tercia margaretha duci lotharingie matrimonio iuncte fuerunt. Ceterum aũt cum filijs vsq̃ ad obitum sub obedientia gregorij pape permansit. Concilium pisanum nõ rite celebratum educens. Tandem post gloriosa gesta in imperio ꝛ in germania. anno dñi .M.cccc.x. in oppẽheim morte obijt ꝛ in baidelberga ad setm̃spiñ sepultus.

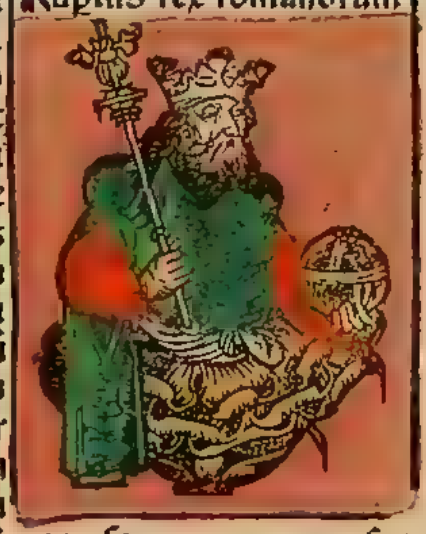

Linea impator
Ruptus rex romanorum

Concilium pisanum

Concilij pisanum ꝓmone ecclesie pisis celebratus fuit. sublata em̃ spe conueniendi benedictũ et gregorium anno dñi .M.cccc.viij. de mense maij cardinales recedentes post longã disputationẽ florẽtie an ob pessimũ scisma ecclesie nociuũ cardiales cõcilium conuocare possent. determinatũ p doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusq̃ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisarum decreuerunt. cui rei cõmunitas florentina cõsensit. vnde significanter gesta p nũcios ꝛ lras vocarũt ad concilij omnes epos platos principes ꝛ cõmunitates. conuenitq̃ tandem in eo loco multitudo magna cunctaꝝ fere nationũ. In eo concilio accusati de collusione pontifices ambo. decretum est vt oratores mitteret ad vtrũq̃ vt ad locum accederẽt. quoꝝ operam benedictus dedisit. gregorius non ad eos pertinere congregare concilij ait. Tandez ambo priuati sunt ꝛ alexander natione grecus ad pontificatum assumptus qui pauco tpe sedem petri tenuit. Testatus est per eam mortem quã ante oculos se continuo cernere dicebat nec reformidare cõscientia bene acte vite motus se existimare ꝛ credere que in concilio pisano decreta fuissent recte atq̃ integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postq̃ sedere incperat mortuus. quo anno laborati est fama ac peste. ¶ Per hec tempora ludouicus andegauen. filius eius ludouici qui cum carolo de regno contendit. pisas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Quaz ladislaus cuncta effecerat quo concilij impediret. itaq̃ cum exercitu contra ladislaum missus Cũq̃ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. ꝛ fere circa vrbem romam cõmorãtes nec vltra progresse irrito cepto redierunt.

S. Vincenti⁹ ordinis p̄dicatoꝝ

Vincentius cathclanus ordinis p̄dicatoꝝ declamatoꝝ ⁊ theologus celeberri-
mus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrariꝝ. Cui⁹ pater notari⁹
publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem ha
bens. Alū bonifaciū iuris vtriusq; doctorē. qui mortua vxore ordinē carthusien
sium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Terci
um vincentiū qui in virginitate pmansit. ⁊ anno ℔.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri
doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimus
illustratus fuisset quoad vixit ecclesiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo non
modo verbis sed ⁊ exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangeli
zandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto an-
no. i 4 1 8. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. ⁊ cū in morte ⁊ post mor
tem plurimis clarueret miraculis calixt⁹ tercius pontifex eius compatriota anno
xxiiide dñi. i 4 5 5. eas ob res in sanctoꝝ confessoꝝ numero eū aggregauit. ⁊ eius
festum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuitate
venetensi in eccia cathedrali qr ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt i vi
ta sepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichristi tanto terrore vt omnes in timoreꝝ conuerteret. vt pec
catores futuram dei iram abhorrerent.

Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus p hoc ipm tps in precio existens. cuius
multos eruditos discipulos ad agitandum intellectum libri de conceptiōe virginis Marie ꝓposuit.

Gerhardus groet claret sanctitate vite ⁊ scientia. ⁊ incepit congregationem in dauādria ⁊ plura scripsit

Johannes rusbroch clar⁹ babef. vir ad modū deuot⁹ ⁊ illūtat⁹. ctiā multa scripta i theutonico reliqt

Heinricus yota sacre theologie professor. Heinricus quoq; de hassia etiam doctor theologie. hij duo
luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus perusin⁹ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis di
scipulus. ⁊ ipe vna cū angelo ⁊ petro germanis hec ipa tempora clarissi-
ma reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtinereret
principatum infinita ppe edidit librorꝝ volumia. Sup toto eīn iuris ciuilis cor
pore egregie cōmentatus est. Insup ⁊ in scdo decretoliū ac feudis scripsit. Ad
dinones ad speculum ꝓposuit. atq; clarissima consilia post se reliquit. Tandē
ob doctrine pstantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vo
cauis. anno dñi. i 4 2 5. mense aprili ibidē defunctus apd frēs minores sepelit

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus p hoc tem pus floruit ⁊ in le
gibus nōnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p-

Nicola⁹ florētin⁹ medic⁹

cio eet cū ipo egit vt a bonifacio pō. priuilegiū ꝓuocādi studiū i ferraria obtineꝝ

Nicolaus exim̄ nominis medicus natione florentinus p hec tpa existens.
in omni medicina grande opus componendo relinquens. qđ de omni me
dicina ex veteriorib⁹ ⁊ doctis medicis exquisitus accurata lucubratione extraxit
Obijt denicq; florentie post multas curationes anno dñi. i 4 1 2.

Marsil⁹ de scta sophia patauin⁹ medic⁹. ⁊ ipe militarū rerū cognitiōe insigni
tus cum quedaꝝ edidisset in mediana sup hippocratis libros multos scri
ptoꝝ ingenio ⁊ subtilitate p̄celluit ⁊ suā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Jacobes rauennat⁹ grāmatic⁹ ⁊ rhetor luculētissim⁹ his tpib⁹ floruit. vir certe
maxime ingenij ⁊ singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus ei⁹ di
scipulus refert primus fuit a q̄ eloquētie studia tantope longo postlimino in ytaliā sunt redacta. Hic cū
a francisco petrarcha egregie edoct⁹ fuisset. et ipe viros seq̄ntes excellētissimos habuit discipulos.

Emanuel crisoloras bizantinus patria constātinopolitanus. vir domi nobi
lis. ne dū litteraꝝ grecaꝝ peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ no
bilior atq; p̄clarus his temporibus constantinopoli patria a turchis obsessa. ve
netias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac postulat⁹
et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conticuerant ⁊ per
eū reuiuiscere ceperunt. Hic itaq; cū in italiā venisset primo venetias multos ado
lescentes grecas docuit litteras. indeq; a florentinis publico salario vocat⁹ plu
rimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos.
Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus stronia. petrus paulus vergerius
iustinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretin⁹
pogius florentin⁹. franciscus barbarus ⁊ franciscus philelphus ⁊ alij. Indeq;
curiam romanā cum secutus fuisset ⁊ apud constantiā vbi generale concilū cele
brare accessisset ⁊ p̄dicti discipuli dulcedine verboꝝ suoꝝ allecti eū sequi volu
erunt. Hic aūt ⁊ si omni scientia edoct⁹ fuerit nihil tn scripto qđ extat reliqt. Con
stantie aūt defuncti a pogio florētino melliflua oratione cū epigrāmate honestat⁹ ē.

Crisoloras constantino
politanus

Tamerlanes

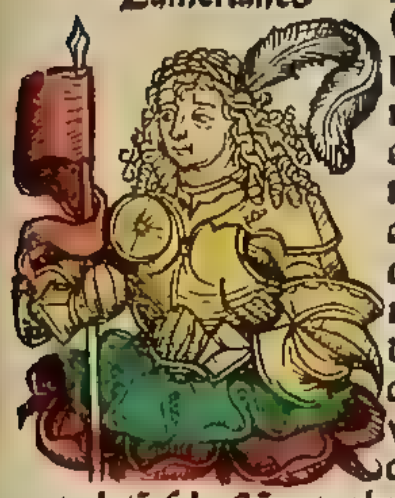

TAmerlanes magn⁹ tartarorū seu parthorū rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosq; sibi subegit. mesopotamiā inuasit atq; armeniā. trāsitoq; euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā miorē appellam⁹ obtriuit. Regē oīm potētissimū pazaitē thurcoꝝ dñm cū pari equitū numero ꝛ magnis peditū copijs fines suos tutātem. apud armenos plio supatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaq; i modū fere inclusum. p omnē asiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiq; arti loco ad vite vsuꝝ necessaria. summa semp rex copia inueniebat. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsq; ad egiptū vniuersam asiam pcurrens. ismyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasq; validissimas vrbes vi cepit. diripuit atq; incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello suptum vltra peluſiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ꝛ deserta loca auertērūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilioꝝ videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine suparet vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō pcul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Scythas negociatores pmisit. q̄ preciosissimas aialiū pelles minoꝝ quā ꝓsueuerūt pcio venūdarent. Sciens auꝝ abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Moꝝq; bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq; armis ciuitate. Et auro ꝛ pellib⁹ pontus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tercia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseq̄bant. rubeus color moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ꝛ oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē pplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die dēditōnem neglexisset. pueros puellasq; oēs in candida veste ramos oliue p se ferētes exiuisse vt principis irā placarēt illū oēs ab equitatu coculcari atq; cōteri iussit. ꝛ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homie genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret. Cōmotū distorta facie ac spirāntibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoiem ē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ꝛ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt cū hannibali simile. Deletis regibus vastatis pluribus puincijs onustū de victarū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ꝛ hostiuꝝ spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipe theologoꝝ ꝛ phoꝝ princeps. nec nō ꝛ disputatoꝝ acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo q̄ cūctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine cō troversia supauerit. ac etiam tanq; alter apollo post se futuros phos sue sapiente lacte nutriuerit. qui nisi matura morte puentus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisq; scriptis supasset. Attī in iuuētute sup libros Aresto. cōmētaria scripsit. Et summā in phīa. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atq; cōtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis satis morigens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

BArtholome⁹ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētissimus doctor. ꝛ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ꝛ si multa ediderit in primis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spūali bello.

FOrdanis itē alemanus eruditus theologus ob ip⁹ doctrinā ꝛ multaꝝ antiqtatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimq; pulcre explanauit.

IAcobus q̄s ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hisdē tpibus floruit. Et vniuersaꝝ ferme scripturā sacram cōplanauit. ꝛ Sophologiū cōposuit pcellentissimū ad diuinā sapientiaꝝ perq̄rendaꝝ suasoriū. Quod quidem volumen quanti faciendum sit multis epigrāmatibus declaratur.

VErona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal'. iulij (a carrarien sib⁹ occupata ꝛ pessundata) in venetoꝝ manus concedente ioanne maria viceconite mediolani duce. p franciscuꝝ gonzagam. ꝛ iacobum fermē. ꝛ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsq; cū magno augmēto ipsius permansit.

PIse item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ꝛ acerrimo bello vomita in ipsius populi florentini ditionem potestatemq; deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ꝛ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiq; intercluſis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fame crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iuguni ab integro suscipere coegerunt.

PAtauiū magne potentie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.cccvi. obsidione auenetis oppressa in venetoꝝ manus deuenit. Franciscus eñ iunior carrari⁹ frācisci senioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui statim venetoꝝ dux ꝛ senatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqn senatū venetū haberet inimicū. Ds frācisc⁹ durius crudescere cepit. Indignati veneti cuꝫ frācisco ganzaga fedus pcutientes generalē ducē ꝓ eū constituerūt. primo veronā cepit ꝓcedēte mediolanensi duce. Et capto iacobo carrarien si vinctū venetias transmisit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliqs mēses cū fama oppīsa eēt. et peste grauissima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario p portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrariū repe riens. vbis cōuenerūt. vt galeazio castri dominio ꝓcesso. ipe carrarius ad senatū p misericordia impetrada cōmigraret. Et si qꝝ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aūt regredies ī pristino statu restituere tur. Idcō carrarius cū francisco tercio filio ad senatū ī veste humilī accessit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. ꝑ obiurgationibus mulctatus. ī carcerē cū filio recludi iubet. Et statim missis cōmissarijs ciuitas nomīe senatus occupata ē. Que res galeatio molestissima fuit. Frācisc⁹ postmodū strangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marsili⁹ q̄ añ captiuitatē vrbis ad etruscos ꝓfugerāt. Et sic eo anno q̄rto kal. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime famulie. s. Scaligeroꝝ ꝛ Carrarien siū ꝓpter eoꝝ dissensiones siue diuturnitatis ꝛ potentie. vno q̄si tpe finē asceperūt. Qui in verona ꝛ patauio p annos multos maxima cū gloria imperij sceptra tenuerūt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eorum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

ORdo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupat. Huius scismatis tpibus in senēsi agro a q̄busdam nobilissimis senēsibus initiū sumpsit. Multi nāq̄ clarissimi senenses q̄s scismatū ꝛ bellicaꝝ tedebat pturbatio. spūssancti gra inspirati. vrbe vno animo egressi. nō longe in montē q̄ oliueus dictus accessere. vbi ī vnū congregati. Et a curis mūdialibus semoti. tā q̄ eremite deuotissimi deo in oꝛonibus ꝛ vigilijs ac crebris ieunijs debuere ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adolescētes permoti. desiderio celestis pīe ad eosdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruoꝛe in dei cultu excrescere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtifices pueniſſet principaliores ad se romāvocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpositū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitisq̄ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē esse diuinā. nō humani cōsilij. Exhilaratusq̄ pontifex illoꝝ vitā ꝛ modū viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝓstare dicit. q̄libentissime comꝓbauit. Et vt id diuinū opus sceptū stabilitatē susciperet statim albū habitū ad diue virginis marie reuerentiā cū regula beatissimi bñdicti eisdē contulit. Quas maximis ꝓuilegijs ꝛ gratijs cōmunies inter mōchos diui bñdicti annūerauit. ꝛ mlta mōsteria īcolēda ꝓcessit.

ORdo nouus mendicātiū sub diui hieronimi titulo. pfulante Innocētio septimo pōtifice nup defuncto ex tercio ordīe seraphici francisci. a q̄dā Redo noīe mōtis granelli comite apud fesulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Et⁹ aūt coadiutoꝛ h̄ in sctō opere Hualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ꝛ integritatis viri huiusce regularis obſuātie ꝛ disciplīne fundatoꝛes ꝛ auctoꝛes fuere. Et sanctissimis institutis cū doctrina atq̄ exemplo mirūimmodū erexere. Quē q̄dē ordinē gregoꝛius. xij. iste priuilegijs appꝛobās sb regula btissimi pris Aug. quo ad vota principalia aplica auctoꝛitate ꝓfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiq̄ religiosissimus ꝛ ipe eadē auctoꝛitate additis alijs priuilegijs mendicantium iterꝝ appꝛobauit ꝛ confirmauit. Eisdem aūt in memoꝛiā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

ORdo alius canonicus celestini abbat⁹ cōgregatōnis sancti geoꝛij de alga apud venetias hisdē tpib⁹ a religiosissimo viro postea pīarcha laurentio iustiniano atq̄ alijs religiosis primum incredibili fadatis sb prima btī petri regula ꝓfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quoꝛus de numero Antonius Coꝛarius Gregoꝛij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōasterijs a pncipio pīna hereditate plimū āpliauit ꝛ exoꝛnauit. Fuere ꝛ alij ea ī ꝓgre gatōe successoꝛes vita ꝛ moꝛib⁹ pclarissimi. Qui religioꝝ doctrina atq̄ optimis exēplis p virili sua illustrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ mapba⁹ cōtaren⁹ venet⁹ postea pīarcha ꝛ alij complurimi.

De hereſi huſſitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida huſſitaꝝ inſania que ſub rege wentzeſlao etatis ſue anno ḋnquage ſimo oꝛtū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem īmodum armis vexare cepit. cuius originem ꝛ ꝓgreſſum hoc loco ꝓſequi animus eſt. qm̄ ea peſtis cū pene totam germaniā conturbauit neq; adhuc extīcta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant ſcolaꝝ pragenſes primo theutoneſ id moleſtiſſimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atq; indomit. Ex q̄ bus vir q̄dā genere nobil ex domo quā putridiſtis vocant apud oxoniā anglie ciuitatem lr̄is inſtructus. cū iohannis wicleffi libꝛos offendiſſet quibus de rebus vniuerſalibus titulus inſcribit magnope illis oblectabat exemplaria ſecum attulit. inter que de ciuili dño. de eccleſia. de diuerſis queſtionibus contra clerum. pleraq; volumina veluti preciosum theſaurū patrie ſue intulit. imbutus iam ipe wicleſiſtarū veneno ꝛ ad nocēdū parat⁹ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt ſcripta que attulerat. his potiſſime qui theutonicoꝝ odio tenebant. inter quos iohannes emicuit obſcuro loco natus. ex villa bus quod anſerē ſignificat cognomentū mutuatus. Hic cum eſſet ingenio peracri ꝛ lingua diſerta multūq; dialecticis oble/ctaret ꝛ peregrinas opiniones amaret auide admodum wicleſiſtaruꝝ doctrinam arripuit caq; theutonicos magiſtros vexare cepit ſperans eo modo confuſos theutones ſcolā relicturos. Quod cū non ſuccederet a rege impetrarunt vt pragenſe gymnaſium ritu pariſienſis gubernaret. Ea res magiſtratū ſcole theutonib⁹ abſtulit. Quam ob cauſam comon magiſtri ac diſcipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno die ſupra duo milia pragā reliquere. nec diu poſt circit tria milia ſecuti apud liptzk miſne ciuitatē trū dierum itinere a praga diſtantem vniuerſale ſtudiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū ac confirmatum fuit. ꝛ p illuſtres duces ſaxonie dotatū ac ſtructuris exornatum. a quo liptzk in cunct⁹ augmētū ſenſit. Bohemis ſcole ſue gubernatio libera patuit. q̄z priceps habit⁹ eſt iohannes hus lingua potens ꝛ mundioris vite clarus. qui vbi ſatis fidei cōpactum ſibi exiſtimauit venenū quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libꝛis wicleffi in medīū attulit aſſerēs in eis omnem veritatē ptineri. adijcienſq; crebꝛo inter p̄dicandū ſe poſtq; ex hac luce migraret in ea loca proficiſci cupere ad que wicleffi anima gueniſſet. quem virū fuiſſe bonum celoq; dignū non dubitaret. Verū in lundano quadraginta quatuoꝛ articuli in eius libꝛis reperti ab archiep̄o cantbuarienſi ꝛ alijs ep̄is ꝛ doctis viris condēnati. wicleff exhumatus coꝛpus cōbuſtum fuit. Sequebant tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno grauati ſceleribus inſignes ꝛ ab eccia catholica recedentes ipam valdenſiū ſectā ꝛ inſanias amplexi ſunt. Huius peſtifere ac iam pridem damnate factionis dogmata ſunt. Romanū preſulem reliquis epiſcopis parem eſſe. Purgatoꝛiuꝝ ignē nullum inueniri. Vanum eſſe oꝛare pro moꝛtuis ꝛ auaricie ſacerdotalis inuentuꝝ. Nec ac ſanctos imagines tendas. Dedicantiū religiones malos demones inueniſſe. Sacerdotes pauperes eſſe debere ſola contentos elemoſina. Auricularem cōfeſſionē nugacem eſſe. Sufficere ſua quēq; deo in cubili ſuo confiteri peccata. Cymiteriꝝ inanem vſum. Sacerdotē quocūq; loco ſacruꝝ xp̄i coꝛpus ꝓficere. In canonicis hoꝛis fruſtra ꝓpateri. Jeiunijs ab eccleſia inſtitutis nihil ineſſe meriti. atq; alios pleroſq; errores edixere. ¶ Sed attulit nouam peſtem petrus dreſenſis. id eſt oppidū miſne ſuper albim ſitum. qui apud eccleſiaꝝ ſancti michaelis populū predicādo inſtruebat, iacobellū miſnen. aggreſſus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertiſſe. cōmunionis euchariſtie in qua ſb vna tm̄ ſpecie dn̄icum coꝛpus miniſtratur. cū apud iohannē euangeliſtaꝝ ꝛ apoſtolū xp̄i ſub duplici ſpecie panis ꝛ vini ſummi debere videat. Cōmotus his iacobellus in vetuſtis codicibus dyoniſij p̄ſertim ꝛ cypriani cōmunionē calicis laudatā inueniſſet publice cōmouere populū cepit ne cōmunione calicis quoquo pacto negligerent. Huic hereticī conſenſere haud modica gaudentes letitia quod articulum inueniſſent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vſq; ad concilīū conſtantienſe ſine fructu. Apud cm̄ glatouiam nobile monaſterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi ſitū a fundamentis deiecit unt. eaq; prima eccleſiarū ruina in huſſitarum nouitate facta. decurrit in eccleſias monaſteriaq; paſſim nobiliſſima ſuperis dicata templa. ferro atq; igne vaſtant. Per idem ferme tempus ſurrexit ꝛ alius pſeudo ſacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonſtratenſium ipius monachus ꝛ in ome ſcelus audax. cū neq; bene ſapere videret monaſteriū carmelitarum inuaſit. Sophia interim anxia quo pacto tueret crebꝛis nunciis ac litteris ſigiſmundū vocare. vicinorum auxilia petere atq; in omnes partes mentem dirigere. Sigiſmundum malo vſum conſilio in turchos qui ſe iam prius caſtris exuerant arma ꝓtius mouere quā bohemiam petere libido inceſſit. q; ſi mox exercitum pragam duxiſſet anteq; vires beretricorum coaluiſſent nunq; ea incendia germaniam exiuiſſent. At ille cū turchos laceſſere parat bohemi am amiſit ꝛ hungariā non defendit. Eapropter cū ſerū eſſet eius auxilium regina ex theſauro regio copias cōparauit. arcem firmauit. pugnatūq; deinde die noctuq; quiq; diebus ſeuiſſimis auſis. multi vriq; ceſi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuſte.

Anno mundi.6609. Anno xpi.1410.

Iohannes eius nomis vigesimusterc⁹ papa. patria neapolitanus ⁊ nobi
lis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus
cardinalis hoc anno ꝑdicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit
annis. 4. menses. x. Sunt qui scribant id factū violenter esse. q⁹ ⁊ legatus bo
nonien⁹ esset ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝑ stanone habuerat. vt
si ꝑcario id obtinere nō posset minis ⁊ armis tandē consequeretur. Cum multi
ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamides ego
eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id
cuius patribus displicuisset. vtcūq; est. constat eum pontificem creatū fuisse ad
eamq; dignitatē semp aspirasse. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iurū peritissi
mus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino ad
ineptus. ⁊ rez gerendarū experientia magistq; vite sanctimonia preditus. Qui
suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ⁊ postmodum romā ꝑ
fectus est. fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius
per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbez
fuit. post hec apparatus facti. missiq; aduersus ladislaum copie. dnces militie
erant paulus vrsus ⁊ Sforcia. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexa
re cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. postmodum bononi
am venit. ⁊ nō ita multo post mantuā ad Johannem franciscū gonzagam ꝓfe
ctus est. ibidemq; ⁊ laude ⁊ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao
qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad con
cilium Johannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos car
dinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice natio
nis locū ydoneum delegerent. Constantia igit̄ germanie vrbs ydonea est visa
Eo ꝓficiscunt̄ omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id fa
ceret. eo tamen profectus. Verū supueniente sigismundo multa crimina ponti
fici obiecta sunt. quoz causa mutato habitu familiaq; clanculū noctu fugiens.
Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans. iussu
friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit̄ ⁊ in insula sancti marci in carcerē conijcitur. Causam fu
ge concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata sunt. merito e ponti
ficatu dejectus. ad ludouicū igit̄ bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandez co
in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis ciue florentino
rogaret̄ iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt ponti
ficem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficit̄ tusculan⁹. Nec
annū integrū supstes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo bonorificentissimo se
pulchro in diui Johannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Linea sūmoz pontificum
Johānes vigesimusterc⁹

Martinus quintus

Anno mundi.6616. Anno xpi.1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnen
sium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epi ex cardinali dyacono in constantinsi cō
cilio nationū omniū ⁊ cardinaliū consensu pontifex creatur. Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus
et litteris imbutus. vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integri
tatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo cre
atus. humanior factus patrocinij suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtrāq;
partem altercationes haberent̄ ipe medij quoddam tenuit cōmuni vtilitati semp consulens. Hanc ob rem
et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ o-
cio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus oia ad rē pertinētia miro ꝓfecit modo. Vir antea nequaq; sagax exi
stimatus sed benignus. In pontificatu tm̄ ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in
eo summa. benignitas vo non supflua neq; minima reperiret̄. Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines me
diolanen̄. Mantuanoz ferrarien̄ium rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tps in libertatē
vendicarat. florentie vo biennū fere resedit ꝓpportuno loco ad rē ecclesie componendā. Nā ⁊ cū bracchio q̄
ecclesie oppida ꝓmulta occuparat oppidulantibus florentinis concordiā fecit. Illuscq; post hec fretus opa
bononiam redegit in suā potestatē. ⁊ ceteras vrbes vbiq; recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. flo
rentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus ꝓuenit. vniuersa vrbe ei
dem obuiā effusa. que eū nō secus ac patre parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis
facie baberevidebat. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosq; mores ita animū
adiecit vt breui ꝓualescens meliorē faciē ꝑ se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer
Beniū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia morit̄. etatis sue anno sexagesimotercio.
Sepelit̄ q; eius mandato in basilica constantiana ante capita ap̄loz sepulchro eneo. comitante populo re.
et clero nō aliter flēte q; si eccia dei si vbs roma vnico atq; optimo pnte orbata fuisset. vacat tū sedes dies. xl.

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filius. natione bobem⁹ ori gine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem strennuus ⁊ ad omnia pagenda ꝓmptuosissimus. princeps singulari prudēcia. magnitudine animi. beneficencia ⁊ liberalitate insignis. corporis quoq; maiesta te ac decore illustris. Erat em̄ p̄clara facie. inclitus specioso atq; robusto corpore magnitudineq; animi sive pace sive bello eximius ac in erogando ꝓfusus. Is suscepto reg̃i stat cū comitatu maxio vniuersam ferme cisalpinā gallia sedādi bel li causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū q; ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto a pud constantiā generali cōcilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā an gliam eius rei causa pgrans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter scismata labefactatā conspiceret omniū nationū consensu ꝓstantie concili um indixit. vbi iohanne p̄dicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ ab rogatis. electoq; martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianam sua industria suoq; maximo labore cōponere studuit. Mores etiā secularium q; clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) suo hortatu ⁊ virtute in melioꝛem reduxit formā. Vitol do lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. puus tamen ille vi ta decessit q; solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restitui fecit. wentzeslaū bohemie regē germanū suū q; regno inutilis esset cōtecit in vincula. q̃us negligenter custodi tum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus surripuerunt. Ceteruꝝ bello prosus infelix. quem no turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqñ rebellassent gladio percussit. Ob quā rem ⁊ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. mulieriq; vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni pceres supplicū decernerent sed no defuit capto in extremis rebus p̄uidentia. q̃ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe me lius esse ostendit regū sanguinē conseruare q; fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea compatis auxilijs regnū vendicauit. de pditoribus supplicū sumpsit. mulieris vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni pceres cumulauit. Bohemia post multas calami tates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo moraviam ne defensore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico burggrauio nurmbergensi dono dedit. Varia aūt fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In seni um deniq; pductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam venies mediolanū ingressus. inde p etruriā ad senenses trā sijt. a q̃b⁹ honorificentissime excepti apd eos aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Ta dem romā abiens ariminū petijt. Deinde p ferrariensem agrū iter faciens mantuā puenit. vbi aliquot im moratus dies Jo. franciscū gonzagā mantue dñm marchionali dignitate insignijt. Demū cum venetis pace facta alpes ptransiuit ⁊ basileā petijt. dissidioq; patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus, sedato. vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanoꝝq; cede legatos in bohemiā mittit. horta ꝛ regni quietes. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēq; filiū salutant. Exinde poscentibus hun garis nauibus p danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoꝝ prici pibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec mora tus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigis mundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ⁊. xxx. supra millesimū ⁊ quadringentesimū ab ortu sal uatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebat extremis honoribus exceptus est. barones ac ciui tates iuruearunt. ⁊ magistratus quos ipe constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monasteri orum abbates. Jamq; reges et populiq; xp̄iani de recupato regno congratulabant. Eugenius quoq; pō tifex maximus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte morbo senectutis incomodū. Barbara iperatrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mu lier tā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Moraviā se vbi iussit visurū filiā anteq; vita excederet. Illa cuꝝ viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primo res rogat vt suppremā suā voluntatē exequāt. Regna quibus prefuerat genero vltima volūtate reliquit dicens beatū id regnū cui Abertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicoꝝ manus defecit. Cor pus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Linea imperatoꝝ Sigismundus

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit pruisq; amplius inuale sceret cardinalem vintoniensem natione anglicā regia stirpe natū in germaniā proficisci iussit. qui cō tra bohemicam labem in arma concurrerēt. Cui t imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. t quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scōm ex franconibus constitu tum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio pfuit otto treuerensis archieps. quez renenses secuti sunt Baoarij quoq; t ciuitates sueuoz imperiales ingressi bohemiā tribus locis. siluā penetrauere. tuncti sit castrametati sunt. Sed cū hereticis collecto raptim milite in eos pperare nunciaret nō visum hostē fugerunt Nō dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis pcibus vt redirent in hostē hortat. quod cū frustra niteret vix siluā egressi supuenientes bohemi postremū agmen lacessere ceperūt. facta ē p/ fusio⁹ fuga. machinis quoq; bellicis potti sunt. Exin misniā populati. Cū frāconiā redirent ne brandebur gensem agrū nurmbergensemq; vastarent pecunia placati diute exercitu reduxere. Sigismundus his co- gnitis nurmbergā pfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq; pontifex maximus Julianuz cardinalem sancti angeli lris ac moribus excellentem cū ea legatione in teuthoniā mittit vt bohemis bellū inferat. t aduentente tpe in basiliensi ptio quod ppe diē futurū erat noīe aplico psideat. Is germaniā in- gressus mox nurmbergā ad Sigismundū se confert. quo in loco frequentes germanoz principes conuene rant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauū kal. iulij. Dux belli fridericus marchio brandebur- gensis declaratus. qui cardinalem sequeret. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes t alber tus principes brādeburgenses cū patre. Herbipolen. babenbergen. t eysteten. epi. t imperialiū ciuitatum magistratus. Treueren. t colonien. antistites auxilia miserant. t cū his puinciaz suaz primores supra. xl. milia equitū fuisse traduntf. Ingressus cardinalis numerosum exercitū ducens multas villas oppidaq; he reticoz diripuit. Bohemi qui tāpridē hostē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. in terea siue pditio in exercitu fideliū fuit (qō plurimi putauere) siue maius sua sponte mētes boim pauor in- uasit totis castris trepidatū ē. t pruisq; hostis vllus in pspectu daret fedissima capta fuga. mirat iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aio hostē expectarēt. ꝙ frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt ra- ptim signa t rapido cursu fugā maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti pda potit⁹ ē. Albert⁹ au stric dux cū accepisset bohemiā intrasse cardinalē raptim ex austria copijs in hereticos duxit. ꝙ fuga cogni ta p moraniā que nō dū ei parebat infesta signa circuferens. 500. villas ferro t igne deleuit. oppidaq; cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq; gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionē id sequi teneret qō basiliense concliū decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq; concilium celebrauit.

Ordo nouus canonicoz regularū t congregatio sancte Justine t Hieronimi

Q griseo colore in indumentis t romano officio vtitur.

Ordo nouus canonicoz regularū apud etburiaz in lucēsi agro monasterio frisonarie initiū sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta laterane sis appellata est. t speciali priuilegio canonicis regula- ribus bti augustini aggregauit. Hi a primo coz auctore clamidē nigrā cū nigro scapulari biretoq; nigro sum- psere. t albo scapulari deposito camiseā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la cami- sia ꝙnominauit. Habuerunt aūt viros plurimos om- ni doctrina t eloquentia t sanctimonia celebres.

Congregatio etiā scti benedicti que scte iustine nūcu pat hac tempestate in puincia taruisana apud pa- tauinā vrbē in monasterio scte iustine primo p ludouicū barbū patricū venetū initiū seu reformationē accepit t ad viā veritatis reduxit t ad regularē obseruantiā pdu xit. que congregatio viris pstantissimis t locis bonisq; tā tpalibus q; spūalibus excrescens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innu merabiles viri nō modo iuriū ac sacre theologie doctri- na. sed et eloquentia litterarum tam grecarū q; latinarū ornatissimi fuerunt.

Ordo ūnicz monachoz̄ eremitaz̄ diui Jheronimi t iā patrū institutis collapsus a venerabili viro lu po hispalensi eius ordinis generali ppōsito nouis insti tutōnibus ex dictis beati iheronimi instauratus ē. quā martino pape obtulit t pontifex confirmauit. qui sub re gula beati Benedicti militant. t ipa p omnia viuit. nisi magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū taꝫ adueſperaſceret. eaqꝫ in regia recōdita fuere. Cum cubitū eſſet ceſar. dū cogitat in quem nam vſum eam pecuniā conuertat. ſomnus eū deſtitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. conſiliarios duceſqꝫ militū huc accerſite Vocati proceres media nocte trepidi. timebant eñi ne quid aduerſi accidiſſet. imperatorem celeriter adeūt et que cauſa ſit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta arcba inter eos qui aduenerant pecunia diſtributa. ite inquit tam ſecure tranquilleqꝫ nobis dormire licet. nā quod mihi ſomnū ademerat vobiſcum exit.

Concilium conſtanciense

Concilium generale apud conſtantiam ſuenoꝝ ȝ vrbē ad ſciſma tollendū quod nouē ꝛ triginta annis pdurauerat Sigiſmundi ceſaris iuſſu ꝛ induſtria Anno dñi. 1414. congerit. in quo quinqꝫ adeerant nationes. italica. gallica. germanica. biſpanica. et anglica. Quicqd vo harū nationū ſuffragijs decernebat id ita ratū erat atqꝫ p pconem aut p notarium publicum p curia enunciabat ſi omniū conſenſu poſtea confirmatum fuiſſet. Eo quoqꝫ pfectus Johannes pontifex admonentibus tñ quibuſdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret. qđ etiā contigit. Proficiſcens tñ cū viris quibuſdam in omni genere doctrine pſtantibus diu multumqꝫ germanos diſputationibus incertos ꝛ ambiguos tenuit quod potiſſimū decernerent. Verū ſupueniente ſigiſmundo factaqꝫ omnibus dicendi quod liberet poteſtate. pontificatu licet inuitus ſe abdicauit. Gregorius vo carolum malateſtā legatū mittens ſponte ſe abdicauit. Benedictus diſcuſſa aliqꝫdiu re pontificatu tandem priuat. reiectiſqꝫ natōnibus que cū eo ſentiebant. In eodem quoqꝫ concilio nonnulle hereſes damnate. in quo de rebus bohemicis ſermo habituſ patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo ꝓuincia ſanari poſſit. Condemnata eſt igit iohannis wicleff hereſis ꝛ duo ex ſectatoribus eius combuſti ſunt. iohannes hus ꝛ ieronimus eiuſ diſcipulus tanqꝫ hereſiarche. Cūqꝫ ibi quadriēnio ferme ad tollendos ſciſmaticos ꝛ ad reſtituendam eccleſiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principeſqꝫ p̄ſtitiſſent. Tādem de eligendo nouo pontifice ſermo habitus eſt. Placuit ex vna quaqꝫ natione viros ſex deligi ꝓbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingreſſi deligerent. Anno igit milleſimo quadringenteſimo decimoſeptimo. ſexto ydus nouembris conclaue ingreſſi. Conſentientibus cardinalibus duobus ꝛ triginta. nationibuſqꝫ omnibus p̄ter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruiſſet eccleſia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniū leticia. Effuſus etiā nimio gaudio imperator Sigiſmūdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓſtratus ſumma veneratione pedes exoſculatus eſt. quē ꝓtra pontifex amplexus non ſecus ac fratrē habuit gratias egit ꝙ ſua opa pax tandē eccie dei reddita eſſet. His geſtis cū per annū in concilio p̄ſtitiſſet ꝛ multa ad xp̄ianą religionem neceſſaria decreta fuiſſent. Tandē anno xp̄i. 1418. conciliū pontificis īperatoriſqꝫ iuſſu diſſolutū fuit ꝛ in pace abiere.

Jo. gerſon cancellarius pariſienſis

Johannes gerſon cancellarius pariſienſis denominatus hac tempeſtate floruit ꝛ in concilio conſtantiēſi nōnulla pro rege francie ꝛ alijs abſoluit. vir admodum doctus. theologus ſumnius. pariſius ſacraꝫ lrāꝫ chriſtianiſſimus doctor. qui ſcripta varia ꝛ libros a ſe editos eccleſie profuturos poſt ſe reliquit. Is tandem anno dñi M.cccc.xxix. ſuperos peciit die. xij. iulij.

Caſpar ſlick cancellarius trium ceſarum

Caſpar ſlick dominus inter principes denominat⁹ matre italica ex comitibus alticollis agri taruiſini patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia ſuaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūqꝫ ageret. quem ſimul atqꝫ fortuna atqꝫ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triū ceſarum ſucceſſiue regnantiū cancellarie p̄fuerit. Unus ex ducibus ſleſie filiā ſibi in matrimoniū tradere non recuſauerit. Sigiſmundus egram illi ꝛ cubitū ꝛ alia i frāconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria caleſium ꝛ albam eccleſiam. Fridericus in auſtria gretziū. Verſatile pfecto ingeniū ꝛ nature bonitas ſingularis que inter tot imperatores moribus prorſus diſpares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vſus eneas pius epiſcopatum tergeſtinū. vnde reliquę dignitates ꝓuenere conſecutus eſt. Mortuus eſt bohemie ex apoplexia ꝛ apud carmelitas cū coniuge ſepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ⁊ opulenta atq; formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipius vrbis porta ad germanos ptinet. Ultraq; pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaq; castella ⁊ vicos vndequaq; p ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac pspicuo. pisces fert varios quidē ⁊ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine noñ admodū copiosos. Viginti milia passuū in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rhenus em curiensez pcurrens agrū dū fines constanciensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ⁊ dominꝰs sortiti nomia. superior constantiensis. ⁊ a castro ⁊ eiꝰ loci dominio dr bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoiatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vo antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aut sui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere vident. Si tamen diligentius pscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lrām continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q a diocleciano ⁊ maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncuparet. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Tenetq; vulgus opinio esse sanctuariū quoddā pcipue religionis. ita mulierculē ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. tam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutorus christiane fidei nomina. Mores quoq; ⁊ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ⁊ in priuata domo sua ⁊ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusq; animaduertendi potestatē hz. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminib⁹ agat. astant in pcilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis adducunt. ibi ⁊ accusatorib⁹ ⁊ defensorib⁹ dicendi contra reuz. ⁊ pro reo fa

cultas daf. Auditis omnibus in sententiã itur. Si reus dãnaretur lictores magistratus supplicio afficiunt Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscit apud hunc magistratũ t eius consiliũ. quia liberã iudicãdi po testatem habent. Oratoria facultas plurimũ valet. Itaq; si qui diserti reperiunt hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimũ t gratia t dignitate in ciuitate possunt. Vniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij em sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis tofficinis intendunt. Equi tes veteribus patrimonijs contenti redditibus aluñ. Equestrem dignitatẽ obseruant. Si quis plebeꝰ di ri. aut pollui dignitatem suã arbitratur hoc eũ facere pmittit. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis fi equestrem dignitatẽ se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiaf. Gubernatio tamen reipublice com nunis est plebeis t nobilibus. ¶ Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiũ. xx. milia passuum oppidũ extat Velchirchis id est opulentũ atq; vrbanũ. Edificia habet speciosa. vinetis t pometis plurimũ habundat. Flumen quoq; rbeni oriñ in alpibus nõ longe ab eo loco cum ab italia transitꝰ fit ex sinistra ma inter orientem t septentrione recto alueo comersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam t virides cursum rapidum. alueum arenosus. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuis se ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani t angli. quoꝝ suffragijs omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex t Si gismundus cesar. Quinq; epi cardinales. xvi. pbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Episcopi. io4. Abbates. lx. insignes. Generales ẽtuor ordinuꝫ. Duces. xxiij. Comites cxl. Cõmunitates quoq; vrbiũ tam ytalie q; germanie superioris t inferioris. Post electionem vo Martini Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis siue respectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q necessariũ reipublice xpiane prope extincte elegissent.

Johannes hus bereſi archa

Johānes hus obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomētū mutuat⁹. Hic cū eſſet ingenio pacri ⁊ lingua diſerta multūq; dialitice ſ oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Aude admodū wicleſiſtarū doctrinam arripuit. Hieronimū hominē eloquentē condiſcipulū prage habuit. Placuit ſigiſmundo impatore ſuadente patribus in ꝯcilio ꝯſtantiēſi vt bohemia ſanari poſſit iohanne ⁊ hieronimū ad ſynodū euocari. qui cuz ceteris eius regni doctores. tū quia doctores ac hereſum principes habebant. vouerūt ambo nō tā verecunde aliena diſcere q̄z ſua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄z diſcendi cupidiores. ⁊ auditi ſunt in ꝯſeſſu patrū. Johānes etate ⁊auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia ſuperior hieronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humani iuris doctores. ſepe cū his colloquiuz habuere. dogmata eoꝝ a lege diuina aliena eſſe monſtrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus ſapere quā eccleſia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia ſua wicleſiſtarū inſania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. poſſent in ꝯſpectu dei ⁊ in eccleſia militanti ſublime conſequi locum. Stetere in ꝓpoſito pinaces bohemoꝝ animi. ſeuerantes ſe ſancti euangelij emulatores. ſe xp̄i diſcipulos eſſe. Romanā eccleſiam longe a traditionibus apl̄oꝝ abiſſe. que opes ⁊ dulcias ſectaret. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. eccleſiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per laſciuā luxūq; ꝯſumerent. Primores magne ſynodis vbi pinacium ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra eccleſie putrida que ſanari non poterant ne reliquū corpus inficerent reſecanda cenſuerūt. Lata eſt in conſeſſu patrū aduerſus contumaces ſententia cremandos eſſe q̄ doctrinā eccleſie reſpueret. Prior iohannes igī ꝯbuſtus ē. hieronimus. ccc. xl. diebus poſtea in vinculis habitus cū reſipiſcere nollet ſed deſcendens in laudationem Johannis buſſi ducū ad ignem damnati virū illum iuſtū ⁊ ſanctū appellans illa morte indignum. ſe quoq; paratū quoduis ſupplicū adire forti animo ⁊ conſtanti. Multi illū acceſſere viri eruditiſſimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a ſua ſententia dimouerent. ſed cū pinacius in erroribus pſeuerabat p conſilium bercſi damnatus ⁊ igni ꝯbuſtus iocunda fronte ad incendū ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ympnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philoſophoꝝ tam forti animo mortē ptuliſſe phibet. Cineres exuſtorū ne raperent a bohemis in lacū proiecti. diſcipuli eoꝝ ex eo ſolo terrā abſtulere in quo ignis fuit. eamq; velut ſacrā ſecum attulere in patriā. Johannes ⁊ hieronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄z petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis em̄ in bohemia que conſtantie geſta fuerunt diſcipuli eoꝝ ſequaceſq; omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defuncto rum conſecrant. celebrandamq; quotannis decernunt.

Hieronimus bericus

Johannes rochezana

Johannes rochezana hereſiarcha apud bohemos p longa tpa pfidiā ſeminauit. Oppidulū eſt pragenſis eccleſie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obſcuris parentibus cenſuq; tenuiſſimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuq; victū querens grāmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cū adoleuiſſet nobilis cuiuſdā pedagogus fact⁹ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaq; pmptus eſſet in collegio pauperū recept⁹ auditoꝝ iacobelli fuit. Poſtremo p̄ſbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragenſibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noīe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū baſilienſis ſinodus bohemis ſcripſit vt legatos mitterent. interlegatione. ccc. equitū ad baſileā miſſam iohannes rochezana pſeudo pragenſis apoſtolus deputatus fuit. Et poſtea ſedente prage ſigiſmūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄ſbiteris nomine totius cleri obedientiā romane eccleſie ſeſe pteſtare pfeſſus eſt. ⁊ ſequenti die abſoluti ab anathemate ⁊ p legatos ꝯcilij in eccleſiā introducti rochezane pfidie ſue non immemor altare accedēs diuina rep acta vni quē tulerat ex laicis adeſſe ſacramentū ex calice dedit. q̄uis alter ex concilio legatus id ſibi nō licere aſſereret. in quo errore pſeuerans tandem ſenio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū p̄bm ⁊ oratorē ac hiſtoricum elegantiſſimū ac pbatū tēpeſtate iſtac floruiſſe conſtat. eo q̄ innocentij ſeptimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vſq; ad ꝯciliū Conſtantie ſumma integritate fidē ſecretarij officiū adminiſtraſſet. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis ſibi cura demandata vſq; ad extremū vite tp̄s geſſit. Inter viros illuſtres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus eſt. Cū eſſet optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ ſcribere voluit. ⁊ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Baſiliū de inſtituendis diſcipulis tranſtulit. Vitā q̄z viroꝝ illuſtriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis ꝯpoſuit. Trāſtulit q̄z libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex ariſtotele economicū ethicoꝝ ⁊ politicorū libros. hiſtoriā gothoꝝ edidit. volumē etiā ep̄laꝝ ac ſui tp̄is hiſtoriā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius hiſtorie cā ſenatus ei ſingulare premiū vſq; ad mortē ꝯſtituit. Que q̄dē mors fuit anno dñi. 1445. cū eſſet etatis anoꝝ. 74. Multa p̄terea alia compoſuit in quibus dicendi elegantia ⁊ ſumma ip̄ius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florētin⁹ orator facūdissim⁹. Et lr̄az aplicarū scriptor disertissimus. bisdē tpibus. Et ipe ob singularē doctrinā ⁊ dicēdi lepozē. tū rome tūcz pstantie vbi cōciliū habebaf atcz alijs in locis maximo habitus in precio exīscz in cōcilio qntilianū oino dēpditū reperit. in monasterio ppe cōstantiam huc florentini ppter ingenij ⁊ eloqntie ipius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiū optime gessiffet. ad se vocatū summo honore exceperunt. ⁊ honorarūt. Composuit aūt hic funebres oīones ac alias plurimas. Et libz facetiarū ⁊ epl̄arū. Et e greco dyonisiū siculū ⁊ alios latios fecit. De situ indie librum edidit ⁊ alia multa.

GUaspar inus bergomēsis ex barzisa rusculo natus. Grām̄aticus q̄dem ⁊ rhetor celeberrim⁹. Hijs tpibus apud venetias ob singularē doctrinam in pcio exīs. etiaz lr̄as latinas semimortuas q̄si ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes pmoti ediscēdi gr̄a ad eū cōfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanēsiū dux eus mediolanēsib⁹ edocēdis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis pueruscz codex interitū euasit. In q̄ tres libi ciceronis de oratore dēpditi quos oblr̄atos multo labore suppleuit. defectus q̄z in qntiliani de institutionib⁹ ⁊ Cyceronē de oratore emendauit. Ortographiā i lingua latina cōposuit. Habētur q̄z ei⁹ epl̄e ⁊ oīones elegantes. Cristoferus quocz barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antoni⁹ de butrio iurī doctor

ANtonius de Butrio pīa bononiēsis petri de anchārano q̄ fuit baldi perusini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̄ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duocz reportata ad ius ciuile canonicūue ptinentia cōposuit. ac etiā pcilioz op⁹ p⁹ se reliqt

FRanciscus zabarella natione patauin⁹. ro. ecclie cardīalis p̄sbyter. iuris pōnificij psultissimus. Vir p hoc tpus dignitatē suā vt platos decet lr̄is ⁊ prudētia plurimū exornauit. Is cū doctiss⁹ ⁊ eloqntissimus haberet copiose in decretalib⁹ ac clemētinis multa edidit. ⁊ alia q̄dā memoratu digna pposuit.

RAphael fulgosius natione placētinus excellētissim⁹ iurī cōsultus. tēpestate hac milita ad declarationē iurī ciuilis ptinētia. Sup digesto ⁊ codice cōmentatus ē. ac pcilioz opa. Raphaelē q̄z Cumanū iurī ciuil⁹ psultissimū cōtemporaneū fuisse cōstat. Qui in digesto veteri milita ⁊ pcilioz volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriuscz iurī doctor p ipm tps apud bononiā insignis ⁊ clarus habitus sup primū secundū ⁊ tertiū decretalium accurate scripsit. Sextū q̄z ac clemētinas elegantissime cōmentatus est. § ⁊ in infortiato ac digesto nouo q̄dam cōposuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie notissimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuiensis egregi⁹ medicus. hac tēpestate floruit. Quē dicūt cūctos qui p̄bam ⁊ medicinā pfessi fuerāt excelluisse. Et ppterea sup primū canonē Auicenne. Et sup eiusdē afforismis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie scripsit. Libellum pterea de intētione graduū formaz. ⁊ eaz remissione cōposuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

HUgo senēsis vulgat⁹ medic⁹ post cū diuina q̄dam ingenij ⁊ medendi gr̄a. oēs q̄ añ illū i celbrioria floruerūt excelluisse credit. Qui sup primo Auicenne ⁊ aphorismi hyppocratis scripsisse dr̄. Et cōsilia vtilissima post se reliquit.

ABbas siculus. Et ipe hec tpa reddidit clarissima. Cui ppriū nomē erat Nicolaus ex catbania vrbe oriūdus pōtificij iuris ⁊ p̄bie pitissim⁹. prio apō senā celbrime vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clarissimi p̄clarissima monimenta in iure post se reliquit. Unde ⁊ decretales oēs plurimis voluminibus ⁊ egregijs sup oīes declarauit. Ei⁹ q̄z extāt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara comūx Sigismūdi

BArbara Sigismūdi ipator| cōiunx ex domo cilie si quāuis senectute cōfecta post obitū maritī nouū cōiugiū mēte cōplexa. Captiua ⁊ ipatoris caduer vnavchī miserabile spectaculū ⁊ hūanaz rez singulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas i tāta rez nouitate p̄nt hinc defuncti reg| corp⁹ fletū elicit. Inde regie vincla cōmiseratōez excitāt. Libera deinde i bohemiā se recepit apud grecū regie. Ibicz inter greges exoleratoz cōcubinos cōsenuit. nobil⁹ genē. infamis vita mulier. In tantācz demētie cecitatē plapsa ē. vt sctās vgies q̄ p fide ibu morte sbiere stultas publice pellaret. q̄ voluptat| gaudia gustare nescierūt. Nihil deū homi suū esse dicebat. nisi voluptates. p⁹ hāc vitā aliā eē negabat. Et iterire aias cū corpe asserebat. Ex hāc tā sceleste femina i domicilio hereticoz ex peste apud grecios defuncta sceleratī ⁊ abhominabiles hussitaz sacerdotes. pragā duxere. atz itra sua sacra regū tumul⁹ odidē. Nō sunt rgib⁹ scpte leges. nec q̄cz i bohemia n̄ pmissū. fuit iexhauste libidis mulier. ācillas ieiunātes ⁊ orātes increpauit. qō corp⁹ frustra macerarent. Fictūcz celi numen placere vbis crederent. Utendū suauiter dū vita suppetit, fruendumcz voluptatibus.

Anno mundi. 6630. Anno xpi. 1431.

EUgenius quartus papa. pīa venetus. familia candelmerīa ppīari q̄dez ꝫ antiqua. pīe angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̄nto no nas marcij pōtifex creat. Hic gregorij duodecimi ex sozore nepos. celestini ba bitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ⁊ eū secum romā recusantē duxit. ⁊ primo thesaurarīū fecit. Deinceps ēpm senensem. post i cardinalē retulit. Demū pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristinā vitā mutauit. Principio aūt pontificatus suimalis cōsilijs ductus. diuina hūa/ nacq̄ oīa pturbauit. Nā ⁊ pplm romanū ad arma excitat. Et cōcilio basiliēsi vñ infinita mala orta sunt auctozitatē dedit. approbatis eoz p litteras aplicas de/ cretis. Dehinc postea ad seipm rediens oīa prudenter ac constantissime egit. Vir aspectu insignis ⁊ veneratione dignus. grauis in dicendo potiusq̄ eloquens. modice litterature. multe cognitionis histozie pīertim. liberalis ī oēs. tū vel maxime in litteratos. q̄rū familiaritate delectatus ē. Nā leonardum aretinū ca/ rolū poggiū. aurispā trapesuntiū. blondū viros doctissimos secretis suis ad/ misit. ad iram nō facile mouebat ob iniurias illatas. ⁊ maledicētius hoīm. aut numos ⁊ dicteria scribentiū. gymnasia oīa q̄q̄ diligentissime fouit maxime vo romanū. ad qđ oīne genus litterature adhibuit. religiosos mirū immodū dile/ xit. eosq̄ opibus ⁊ immunitatib⁹ auxit. bella aūt ita amauit. qđ mirū in ponti/ fice viden debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu ī ba silienses cōcitauerat. Cui⁹ impetu dissipatus ē cōuentus ille. Constans ēterea in pactis seruādis ē habitus. nisi qđ pollicitus fuisset qđ revocare q̄q̄ pficere sa tius esset. splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocaret. familiares būit admodū paucos. ꝫ viros doctos. Et q̄z opa in grauibus rebus vti posset. Impator sigismūdus cuz sex mensib⁹ senus substituisset ad eugenū cōuersus iuito eū eo federe romā pfectus. Coro/ na imperij donat. verū mortuo sigismūdo impatore a q̄ basilienses deiciū incre/ mentū habuerat. Creatoq̄ ab electoribus alberto austrie duce conaliū ferrari/ ense incboauit. eo profectus impator grecoz ab eugenio susceptus ē. inde florētiā transtulit. Exornare de inde ecclīam dei edificijs ⁊ sacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis sancti petri valuis apparet. Mozit aūt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal marcij. āno. M. cccc xlvi. Vir ingenio ⁊ gestis rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q̄ anno btūm Nicolaū tolentanū in sanctos retulit con/ fessores. Sepelituroq̄ in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cog nobile cuius. Testant vite splendida facta sue. Justus ante sacros se pbuit alter ab ortu. Alter ab occasu ce/ sar vteroq̄ pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cīgat honore caput. Quo duce ⁊ armenij graiozq̄ exempla secuti. Romanici agnozūt ethiopesq̄ fidem ⁊c.

FElix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basiliēsi ꝯcilio phīlippi ducis ꝓpitatione depositio. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato cuestigio magne sedi tiones in eccīa dei exorte sunt. cū xpiana respub. trifariā diuisa. aut felicē aut eugenū seqrēt. Essentq̄ qui neutrales vocarētur. q̄ neutri obtemperent. Hic itaq̄ felix primus sabaudie dux fuit. q̄ prius comites ap pellabant. Et sygismūdo cesare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. post pīs provincie guberna/ cula tenuisset. Aucto pīno imperio. parta vndiq̄ pace. ac demū relictis principatus glozice fastib⁹. in be/ remū se recepisset. cū sex viris equestris ordinis etate etiā puectis. mūdo ⁊ pompis ei⁹ renūciasset. ad ri/ pallie locū tanq̄ paradisum delinaq̄ sibi delegit. Cūq̄ eo in statu vitā celibem in terris ageret a basilienſi cōcilio pontifex electus fuit. barbā totondit q̄q̄ ꝓmissum nutriuerat. Ducatū primo genito suo tradidit. ec clesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios egregia facie adolescentes tanq̄ rōne pīsul eccie cozonat⁹ ē. celebrauit sepe diuina bñdixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ⁊ auctozitate pīstātes assumpsit. Verū cū pac ⁊ būilitat amatoz existeret mortuo eugenio pōtifice illi/ co nullis pulsatus pcib⁹ nicolai ei⁹ successori būanissime cessit. Relicto noie pape cardinalatus honorē retinuit. ī pīa sua legatū de latē creauit. Deficiēs demuz in senectute bona. fuit aūt clarissim⁹ pnceps preter gen⁹ ⁊ sue elegātie formā. ac re/ giam dignitatē ⁊ promptā eloqntiā morib⁹ itegre. vita ⁊ religiōe sctūs. ī suboztos clemēs. ī bello magnanim⁹. ⁊ ī oēs iustissimus. ac demū nimiū felix. si seniū suus ecclesiasticis titulis non fedasset.

SCisma b. xxiij. iter eugenū ⁊ felicē vsq̄ ad nicolaū. v. ob varias disceptatōes an pontifex eēt sup ꝯcilū pdurauit. ñ sine scādalo reipub. xpiane.

SOlis facta ē defectio ⁊ varia bella ⁊ dissidia secuta sunt. ⁊ cometa apparuit secuta est occisio hominū in Leodio.

Albertus austrie dux. Et ꝑdicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq; rex anno dñi. 1438. xiij. kal'. aprilis impator post sigismundū creatus. impauit annis duob⁹. Uir q̄dē optim⁹. ⁊ in dñi virtute ꝛnatus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaq; prestaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Is primo apud albam regalē cū ꝓuge sua Elizabeth kal'. ianuarij summo ꝓsensu ⁊ applausu ppli coronatus ē. Inde ꝑdie nonas Maij rex bohemie designat'. diademaq; suscepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud franckfordiā ꝙuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi snū sanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperius in tussu baronū. ⁊ nisi primores hungarie indulgeret haud quaq; licebat. q̄bus haud ex vsu videbat' suū regē theutonib⁹ imperare. dū sigismūdus romane rei ꝓsut turus. ytaliā germaniā ceteraſq; ꝓuincias pagrasset. hūgariā turcoꝝ direptioni paruisse. atq; ob eā cām ꝓiurandō albertū obligarūt. ne suo in tussu impius acceptaret. Uocati in ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāq; ptem dicta. Uicti ꝑcibus ꝑcipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensus dedere. imperū summa ꝙgratulatōne germanoꝝ ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgariā redijt aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diem obijt qui coronā regni ⁊ pretiosam regni suppellectilē in arce seruauerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dedit'. q̄ dum thesaurū regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuiq; custodiendā tradit. cetera obsignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam amne ⁊ danubiū collocat. interea turcoꝝ impator eiecto castello ex cecatoq; dispoti filio. cuius sororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā syderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insoluto feruentis auguſti caloꝛe vexatus. dū peponib⁹ numiū oblectaretur. ventis solutionem incidit. Cuꝝ igit' dissenteria laborare sentiensq; periculū. wiennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue q; aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter igressus cū iam strigoniū preteriſſet. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsignatoq; testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal'. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de sua ꝑsona virtute cōcepe-rant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. neq; eiñ biennio toto imperauerat. statura eius ꝓcera fuit. neruosum ⁊ validū corp⁹. facies terrifica. more gētis erasa barba. supius labrū intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq; lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno dominī. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tñ lente ⁊ pua admodū freq̄ntia. auctoritateq; martini nutritum inde turba plurima cōuenit. epoꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicz placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē hereſis bohemoꝝ ⁊ reformatione ecclesie ob qđ ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiq; premeret'. Et qđ Basiliense concilū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieq; principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem bononiam transtulit. cardinaliū oīm q̄ secum aderant consensu. Sed imperator alijq; principes ⁊ prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtempauerunt. Uerūetiam cum bis terq; monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in ꝓtumacem. Eugenius eiñ dubius quid potissimū decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto patauinoq; equite. qui eius causam tueretur. Uerum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugen⁹ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Concilū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. ꝓter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu ꝙuentus illico dissipatus est.

Basilea prouincie heluecie ciuitas ampla clarissimaq; in loco regio extricta. Inde Basilea dicta, eñ Βασιλικοc· grece regalis sonat. inde apud grecos Βασιλεια regnum dicit. Vel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quāuis vulgo ferūt ibi latuisse basiliscū. Et post eiº defectionem nomē vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit. ⁊ eā pene mediā diuidit. pōte tñ simt vrbis ptes vniūtur. Is fluiº germanie celeberrimº ex rheticis alpibº ort. Qui varijs mōtū impedimentis incitatus. cū rupibº coartat. terribili fremitu eluctuat. pcipue ꝓpe oppidū Schaffhusen. ingenti impetu pceps ruit. Et ib oppido lauffenberg artatus petris. spuma albissima p fremitu ⁊ collisione apparet. Tandez atrox spumans amplo iurgite ad augustā raurica. vsq; et basileā euoluitur. Et eā in duas ptes diuidit. Ciuitati q̄s ac ponti occulto insidiat. cū terremotibº sepenumero quassata sit. Littora eñ rodit. alueos nouos q̄rēs. terrā cauās. vētis ⁊ aq̄s replēs. hos motus excitat. Quāobrē veterē raurica augustā (cuiº vestigia supra basileā cernūt) defecisse arbitrāt. Cuiº nomē basilea a descriptoribº pea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cōmoditatē magnā hz. q; ind mītā hz nauigatōem. vt cū magnis onerib9 ad mītas regiones nauigari possit. Vrsulā q̄s diuā vginē eā sodalib9 a colōia nauigijs p rhenū ad basileā ascēdisse hystorie tradūt. Rheniº aūt ⁊ si accolis multa q̄q; dāna ifert. vbertatē tñ glebe affert. Cū q; vrbs etate nr̄a latericijs domib9. pulcerrimis edib9. mōsterijs tēplisq; magnificētissimis. hospitalib9 āplis. alijsq; vrbiū necessarijs cū mag̃ ambitu ⁊ menib9. fossisq; pfundis exornat. hzq; agrū āplissimū inter mōtana pstitutū. q̄ ⁊ frumēti vinicq; boni feracissimº ē. Estq; vrbs celeberrima ⁊ ātiq̄ q; euenit ī hac. qđ ī ceteris ātiq̄s vrbib9 (q̄z descriptio pcessit) euenire solet. vt reliq̄e ⁊ monūmta q̄dā vetustissimoz opez ꝓspiciāt. vez ita ruinis ⁊ terremotib9 q̄ssa ac vetustate ipa cōsumpta. vt nec eiº figure. nec ad quē vsuz fabricata fuerint. quāuis diligētissimus pspector q̄at agnoscē. Hec tñ nūmodū aucta. Et pº terremotū cursus īstaurata. Nouissime nr̄is tpib9 bonaz artiū gymnasio ornata fuit. Priº eñ sumiº pontifex eiº nois scōs ob loci comoditatē post susceptū pōtificatū in ea vniuersale gymnasium condidit. ac pruilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien-

sis plura egregie pfecit. Sita ē aūt ī alsacia. cui q̄ndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro
uicia. Cū ludouic⁹ delphin⁹ vienēsis in ei⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēq; metū basiliēsi⁹
bus intulisset. ⁊ suitēses ex federe socij ciuitati q̄uor milia militū letissime iuuētutis auxilio misissent. ⁊ acri
bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico infer⁹ mētio fiet. Hz hec inclita vrbs duas ptes vt p̄mis
sus ē. Maior hz tres vtices. in vno vetustissimū diue marie extat tēplū. summū: epalis sedes auxilio diui hein
rici ip̄atoris scōi ornatū. In alio canonici regulares ad. s. leōbardū degūt. In t cio eccia sci petri situata ē. Pri
mū q̄s monasteriū cū abbacia ad sctm albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses ⁊ p̄dicatores
in eo loca sortiti sunt. Dom⁹ itē crucifero⁹ ⁊ dñor theutonicor spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sctās
katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minor aūt ps vrbis celeberrimū hz monasteriū carthusiensiū. ⁊
eccias theodori ⁊ scti nicolai ac alias basilicas. In hac q̄s vrbe multe sctor reliq̄e sūt ac ornat⁹ variis q̄b⁹ deco
Friderico postea ro. ip̄atori amede⁹ dux sabaudie quē cler⁹ apō basileā congregat⁹ eugenio (rata exist
rat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma p̄stātē in mrimoniū obtulit. sil'q; dot' noie auri nūmū du-
cēta milia. si eugenio relicto se petri successorē appellaret. horruit cesar minimeq; sacro suo eccie sacra fedare
voluit. atq; ad suos conversus. vēdere inq̄t alij p̄tificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonell⁹ estēsis ferrarie marchio p̄mogenit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Ni
colao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūa-
nitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ⁊ bonar litterar egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iusti-
cia gubernauit. ⁊ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia superbissima
in vrbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas strauit. Monasteriū sctē marie ordinis scti dominici erexit ⁊ se post mortem
ibi sepeliri fecit. Hic iohannis fracisci gonzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuz mire
pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borsio moriens cōmisit.

Nota andreas de gonzaga

Albertus austrie dux ꝑdictus anteꝯ romanū suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes i sua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̃m verū ⁊ singulare ꝺum conuerti. multi metu baptismum susceperc. Ex quibus vnū fridericus anteꝯ imperaret in cubiculū suū accepit. eūꝯ cū esset sibi coetaneus dilexit Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cūꝯ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem in instruant. addit ꝓces addit lacrimas. promittit munaꝰ. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requisitū tradidit. ille ad supplicū ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̃ petierat) vt pyram ardentem vidit hebrai cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se iecit atꝯ ibi cantꝰ exustꝰ ē.

Animaduerterit religiosus quidem ꝑdicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui sermones suū vienne audiret somno grauatū esse atꝯ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint: Cūꝯ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidisset. iamꝯ rex excitatus attentissimꝰ cēt appagete appagete ait. nāꝯ si baptisati p̃ncipes ac in cunabulis morianꝰ nō ē desperata eoꝝ salꝰ

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus pb̃s ⁊ orator ac iuris cōsultus. nenō ⁊ lingua greca latinaꝯ vir eruditissimus Chrisolore bizantini pb̃i auditor ⁊ carrarien̄sium principū olim familiarissimus p hoc tempus predicus virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus haberet inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrarien̄sū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui iheronimi laudē cultissimas orationes composuit ⁊ alia multa.

Naphcus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nō vulgaris. martinoꝯ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortitꝰ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione ⁊ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. ⁊ eisdem capellā atꝯ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus excellentissimi ingenij viri ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonbardus quoꝯ iustinianus vir magni ingenij vtriusꝯ lingue grece ⁊ latine peritissimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernbardum iustinianum filiuꝫ genuit doctrina ⁊ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineꝯ lingue vir eruditissimus atꝯ eloquentissimus frāciſci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ⁊ quedaꝫ e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theologꝰ ⁊ pb̃s sui tp̃is p̃cipuus in patauino gymnasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ⁊ iō accuracius sup octo libris physicoꝝ ꝓmetatꝰ est. ⁊ sup libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝓposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra basiliense celebrat. Mortuo em̃ sigismundo impatore a quo basiliense concilium incrementum habuerat. creato alberto duce austrie cōcilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiscit ⁊ eugenius eo q̄ adtentare impatorē constantinopolitanū Io. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani impatores susciꝑi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre concilius placuit. ibi habito sepius conuentu discussaq̄ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventū est vt greci rationibus victi fatereñ ⁊ spiritumsanctū a patre filioq̄ ꝓcedere. vtq̄ īazimo sine fermento triticeo pane corpus xp̃i conficerent. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo vo vt fatereñ romanū pontificē verum xp̃i vicariū petriq̄ legittimū successorē primū in orbe locū tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccīa merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense concilū infirmaret. Eodē tēpore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ niceñus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que baud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolanēsiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter foz cornelij liniqz forū cōtinebat. Quapropter suscipit aduersus cū a florētino pplo bellū. qđ vsqz ad obitū eiusdem ducis duravit. annis. s. xxv. Infida tū nonnūqz t insidiaz plena pace intercedente.

FRancia añ hec tpa diu in floze. nūc in meroze fuit. Cū illud regnū florētissimū supza modū per heinricū regem anglie vastaī. postqz aūt alios bello cōturbauit. nō sine grandi iactura suoz infelicissime vitam finiunt. Joannes quoqz dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q̄ breui post occidit t malorum multoz occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici non consenserūt. verū ioannes burgūdie dux post terugas initas cum sacramentū ambo diuinissimū sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

DVo amantes hȳs diebus in ytalia fuerūt. Eurialus vnus curialis noie Sygismūdi impatoris. curialis p̄cipuus. Et lucrecia in senēsi ethrurie vrbe. ambo decori. amboqz speciosissimi. Nez lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta sepis est dū sygismundus illic degeret. Hȳ nāqz ceco amoze adinuicez solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot temp⁹ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiā facta fuit sepatio. Ex qua tātā vteqz contraxit tristiciā. q̄ lucrecia post longas lacrimas egritudinē incidit. Et qz cor suū aberat inter brachia matris indignantez exalauit aiam. Eurialus vo postqz obisse verū amatorē cognouit. magno dolore pmotus. cōsolationē vllaz admisit nisi postqz cesar ex ducali sanguine virginem castissimā sibi matrimonio cōmūxit. Ex quoz exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ studeant. Qui em nūqz sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Isse nāqz per doz medullas non latet igneam faullam. horum historiā pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit.

Aut angely aut lapis
Quid nulla tangit
voluptas

De aduentu delphini in alsaciā. tpe concilij basilien.

VEnit per hos dies ludouicus delphinus vienēn. ac primogenitus regis francie. cuz magno exercitu infra limites imperij. Oppidumqz obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū castellanis tandē conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absqz tecto. Postqz aūt delphinus belligradi potitus est. fama vndiqz aduentum suū publicauit. Q non vno modo apud omnes. Apud aliquos nāqz se in auxiliū nobilitatis venisse predicabant. tanqz in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanoz regem cōtra Swicenses. nōnullis aūt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsqz ad rhenū protendi dicebat. Ex hac causa vbem argentinā obsessurū se affirmabat. dicebat t pter ducem sygismūdū se venisse. Et hos rumores vbiqz publicari studebat. Non q̄ ita esset. Q q̄ fauorem ob eam causam sese putabat habituz. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinqz. t. xx. milia censent esse. Concordatū est inter delphinū t alsacien. quinqz t. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemez in oppidis alsacie recipi debere. ipeqz delphinus t thuricen. t alijs obsessis ferre opem promittūt. Veniebant iam delphini gentes q̄ vulgo vocantur armeniaci in subsidiū quoddā castelli. quod swicen. pe basileam obsidebant. suicen. vt hec senserunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasqz armeniacoz turmas incidūt. stragem dāt. plurimosqz neci prebent. armeniaci vo retro pedetemi fugientes ad maiorē exercitum se recipiūt. Illi sanguinis cupidi t auidi victorie dū gloriam querunt. priam salutem amittunt. Ventuz est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoz in suicen. irruit. Non nullis ante portas basilien. positis qui exeuntes obseruarent cederentqz. Cōmittitur atrox t miserabile p lium. Cadūntqz ex vtraqz parte q̄plurimi. prelium a principio diei vsqz ad finem tractum est. Ad extremuz non victi suicen. q̄ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoz fuit. Campusqz liber eis māsit. nō virtute. q̄ multitudine supantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse q̄z ex suicen. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum suicen. vlcisci volūt vitam amiserūt. Dum hec agūtur rex romanoruz oratores ad delphinū mittit. episcopum augusten. t ioannē de aych doctorem. nonnulloqz milites perscrutatum. Quid cause sit quod imperiuz cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores t cum his delphinus suos ad regem destinat q̄nqz viros prestantes. Interim ex parte concilij basilien. cardinales duo arelaten. t sancti calixti pluresqz alij doctores delphinū adeūt. Et cum hȳs ciues basilien. deprecanturqz neue concilio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cuz hȳs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam t oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusqz suicen. factōis illuc pueneraī. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra suicen. venisse. Tandem cū deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoz ad pria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc ꝗdem inter ceteras lombardie vrbes admodū potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huic cā fuit q̄ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaꝝ lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq; brixia cardinalis ḡs sancte crucis vltro citroq; sepiꝰ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos coposuit. vt brixiā venceti. ei oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea ipi ⁊ mantuanꝰ marchio ceperāt retinerēt. Insup ⁊ bergomū ciuisq; agrū legatus ex federe ipis venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetoꝝ florētinoꝝq; bello lacesseret. Inde venetꝝ tantā gl̄iam ⁊ vtilitatē ꝓsecuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix est expugnata. Deinde bellū lucense a florētinis susceptū qō p annos tres maximo cū vtriusq; ppli dāno ꝓtractū fuit.

Cosmas Mediceus ciuis florentinus

Cosmas medicceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dñi. 1452. in vrbē reuocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statum reformare fecit. Vñ ⁊ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit eīm apud florentinos ciuis primarius. oīnoq; nō solum apud ytalos ꝟ forte et apud exteras nationes opū affluentia primꝰ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonoꝝue artiū ⁊ p̄sertim historiaꝝ p̄stantia oēs superauit. Tāta fuit huiꝰ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio fr̄anciscus sforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq; ecclīastica edificia cultiora reddidit. Et in pulcris celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē bti marci euāgeliste ordinis sancti Mōnici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo supbissimas. vt oēs supent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuersis facultatibꝰ. nō solū latinis ꝟ ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq; periti illā exornans. alia quoq; ea in vrbe extruxit monasteria ⁊ p̄uata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū pmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq; diuitias reuiui scere fecit.

Nicolaus cuboicus

Nicolaus cuboicus sagūdinus cps latine ⁊ grece lingue atq; elegantie p̄ceps laudatissimꝰ habet̄. Qui in freq̄nti florentino cōcilio medius assistēs multis ⁊ eruditis viris audientibus disputantiū v̄ba atq; sentētias tū grece tū latine platas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroq; in vtra q; lingua fidelissime ⁊ summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis generalꝭ abbas theologus insignis latine greceq; lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenū Laercū de moribꝰ ⁊ vita philosophoꝝ ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq; opuscula docta cōposuit.

Iohannes Tortellius natione aretinus romani p̄tificis subdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝓtubernalis ⁊ studioꝝ suoꝝ intimus comes grecis latinisq; lr̄is ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis lr̄is ornat. Athanasiū quoq; vitā ad eugenū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocii cassum in terminis more iuriscōsultoꝝ aperuit. Consiliaq; ex viscerib⁹ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno legis gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

Bartholomeum montagnanū philosophū ⁊ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ scripturarū subtilitate ceteros sua etate physicos superauit. Q̄ pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq; his ⁊ cōsilia in medicinis de particularibꝰ egritudinibꝰ a capite vsq; ad pedes. Sicr de balneis. de mō ꝓponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsiliis. ⁊ alia multa.

Hugo quoq; Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsuꝝ tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. oīes qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ⁊ Aphorismis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarū sancti Augustini pr̄. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. frequentissim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astāte pplo romano oīmq; cardinalitū cetu) sctōz ꝓfessoz nūero aggregatur. Jo luerat tm̄ Ioannes. xxij. pontifex q̄ de ei⁹ sanctitate p̄cipuā habuerat noticiam. hūc ei honorē impt̄iri. ꝟ multis bellozq; scismatūq; turbinibus vexatus. ac etiā morte p̄uentus. id hāc ad vsq; diē dilatuz ē. Js sanct⁹ ex pyceno opp:do qō sancti angeli nūcupaf ſꝫ firmana ciuitate mr̄e amita. p̄ie cōpagno mediocribus parētib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ꝛ aīam dño ꝓsecrauit. Jn adolescēte p̄mordijs mūdo renūciās ordinē heremitaz beati augustini complexus ē. inde mltis ieunijs vigilijs vberibus corpusculū afflixit. ꝛ cōtemplationi se totū dedit. ois ei⁹ ꝟmo aut rarus aut cū opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝓtemptu. vl̄ de amore dei fuit ꝛ celesti patria. cilicio circuloq; ferreo subtrito vtebaf. q̄bus carnē suā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptatiōes ptulit. in eo q̄z ꝓphetie spūs fuit. ad eū multi languētes. nōnulliq; maligno vexati spiritu⁹ ducti curati sunt. triginta āīs tolentino in cōuentu p̄manēs. nūq; carnes oua pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tpe reptus ē comedisse. Cū q̄dāz nocte diu in oīone p̄stitisset. in cella sua obdormiēs vidit i somnis sydus clarissimū situ non altū. e loco natiuitatis ꝓgrediēs qō post oratoriū choꝛi in tolleto terminū habuit. cognoscēs p hoc se emigrandū. in eo loco sepulturā elegit ad insinuandū claritatē sanctitatis ei⁹. Sicq; sanctissim⁹ vir celo receptus ē. hui⁹ aūt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Jō q̄z dessimilis fuit ꝙ ꝛalamitate mo nazio

Laurētius vallensis

LAurentius vallēsis vt aūt canonicus. nō min⁹ pbus ꝛ theologus q̄z rhetor ꝛ grāmaticus. hoc tpe clarus exīs. ad ioannē tortellū amicissimū suū Elegantiaz libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitq; in dialeticā ꝛ in q̄ntilianū cōmētarios dignissimos. Epl̄as q̄z pauli suo mō in latinū vtit. Homez insup ꝛ herodotū ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiā aduersus multos cōposuit.

MAtheus palmerius natione florētinus hist̄oricus ꝛ pbus ac orator disertissim⁹. ipis q̄z tpibus viguit. Et inter preclaros viros in cōcilio florētino annumeratus fuit. Chronicā eusebij de temporibus quā diligētissime emēdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsq; ad annū .1448. ipe perfecit.

Blondus hystoricus

BLondus flauius forolimēsis vir doctissim⁹. ꝛ dicendi gra gratissim⁹ cuge nūq; pontificis secretari⁹ dignissim⁹. ꝟ ipo tpe eas ob res multo habit⁹ ē in p̄cio. Qui p̄ter oīones ꝛ epl̄as innumerabiles a se editas. maximā gloriam ytalie cōtulit. q; p̄ ceteris latentē sup̄ mille annos hist̄oriā tanta attigit diligentia. vt duob⁹ ꝛ .xxx. libris. eandē diffuse ornateq; ondent. Jtā omnē ne dū ytalie ꝟ totius olim romani imperij ꝓuinciaz regionūq; statū ꝓpulcre descripsit. Jndeq; de roma triūphante libros .x. Et de roma īstaurata libros .3. ac de ytalia illustrata libros quasi .13. ac alia mlta. Quinq; hic post se reliquit filios bonarum litterarū feracissimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronensis

GUarinus veronēsis crisolare bizantini discipulus grāmaticus. ꝛ orator ac pbus eruditissimus. grece latine lingue facundissimus. ferrariāq; legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene discipulorz turbā ad se erudiendā traxisset. maximū laudis preconiū ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. ꝛ victorinus mantue publico salario vōti. mltos in vtraq; lingua erudire ceperūt Jnter q̄s etiā mantuani ꝛ ferrariēses ꝓncipes fuere. Hic guarin⁹ cū eēt ingenij excellentissimi grāmaticales regulas vtiliter i ordinē redegit. indeq; strabonis geographi europā. ꝛ vitā q̄dam ex plutarcho greco latinas eloquētissime fecit. hūmodi em̄ ipius cōplurime elegantissime oīones ꝛ epl̄e a se edite. Deficiens tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrāmate sepelitur.

GEorgij Trapezuntij virum doctissimū ꝛ apostolicum secretariū cum his floruisse constat. ꝙ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. mltis annis hyspanos gallos germanosq; viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriā ꝛ poeticam docuit disciplinaz. Rhetoricā conscripsit ꝛ alia.

GRegorius tiphernas rhetor vtriusq; lingue eruditus strabonis asiam in latinū conuertit. Joannes quoq; aurispa secretarius apl̄icus rhetor luculentus in precio fuit. ꝛ quedam cōposuit.

ANtonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ipsa tempora suo ingenio suaq; insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ꝛ iūcturis. ꝛ calculi passione tractatus cōposuit. Feruntur ꝛ ipsius de fluxibus de pleuresi. de peste ꝛ aliqua alia composita laude digna.

Anno mundi. 6646. Anno xpi. 1447.

Nicolaus qntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppido lucensi agri. humili loco ⁊ familia natus. mre andreola. pre bartholomeo phisico. pontifex oim cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. cccclvij. Vir certe tāto principatu doctrina comitate liberalitate magnificentia dignissimus. Laudat enim eius liberalitas qua in omnes vsus e. maxime erga litteratos qs ⁊ officijs curialibus ⁊ būficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad coponendum ⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lre grece ⁊ latine. q̄ sex centis iam antea annis in situ ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit ⁊ lratos viros p omnē europiā. quoꝝ industria libri conqrerentur. qui maiorū negligentia. ⁊ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oim virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq; anno ⁊ epatum bononiensem ⁊ cardinalis dignitatē ⁊ pontificatus adeptus e. Qui cū pontificatū inijsset pter spem oim. mūdi principes habuit fauorabiles. Jdo motus felix hortante etiā fridrico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ꝓstituit. Ea cōcor/dia ne dū populus ro. ⁊ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus e. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge ꝓ corona accipienda romā cōcessit. Et ab ipo coronā ⁊ bñdictionē acceperūt. Multa etiā gloriosus hic pontifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice ⁊ splendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad psepe. Restituit ⁊ templum sancti Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. In vaticano aūt ⁊ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ⁊ latos inchoauit. Et molē ingentes quibus cohercerī hostes possent. ne edes pontificis ⁊ beati petri templū (vt antea sepe factū e) diriperent. Extant adhuc vasa aurea ⁊ argentea. cruces gēmis ornate. ⁊ sacerdotales vestes cū mitra pōtificia. q̄ bois munificentiā ostendūt. Libros ppulcros auro ⁊ argento redimi/tos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝓdijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ⁊ vgines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq; officius vendiderit neq; beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ⁊ conseruator. iubileū habuit. beatum quoq; bernardinū ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabat post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre ⁊ podagra. qua potissimū vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. M. cccclv. morit. Sepeliturq; in basilica petri. honorificētissima pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi. 6656. Anno xpi. 1455.

Calixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. genero parentibus natus. alphonsus cognomento borria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij ⁊ vtriusq; iuris peritus. doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs bellū turcis statim indixit. Jd se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xpianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiuuarent. Ex bijs autem facultatib⁹ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha alq; legatum p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoꝝ vexauit. Insulas quasdam cepit. ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex ⁊ burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē p̄fitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mandauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Jussitq; eo modo atq; cum bijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et ꝓterea ad vsum cassanū persarum ⁊ armenie principē ad reges Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratres misit. Cum multis ⁊ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq; ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Vincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū cadmūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xpi pauperibus frequentes dabat in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificat⁹ sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ⁊ quindecim milia nūmum aureoꝝ. quos in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturq; in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tēplo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius

Fridericus eius nominis tercius impator Ernesti ducis austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita sublato. Anno dñi. 1440. cōmuni voto cesar delectus. Inde coronā regni germanici apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in pīsens. annis. xx. Is postꝫ discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. ceptoꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nā domus austrie principes (inter ꝙs plures ⁊ reges ⁊ imperatores flozuerūt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerūt cū diuino cultui bene ⁊ constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus ꝙprimū tutelā exuit vt locū videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. pīsentatus in templo. baptizatus ⁊ tēptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus crucifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. felicēꝙ reditum cū gloria habuit. Fuit em̄ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quā sapientia. grauitas et vite integritas comitabant. corpore strennuus vegetusꝙ ⁊ robustus. aptꝰ ⁊ patiens ad labores. fortis constansꝙ animi. sobrietatis cultor ꝑcipuus. De sua demꝙ mansuetudine. de religione. de iustitia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quō neutralitatē eccīe romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiā germanici populi magno labore. maiori sumptu atꝙ industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est quā nūc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tm̄ ingredi cū paruo naugio magnū mare. neꝙ nostra historia est que maiestatē tanti principis ꝑ sua dignitate valeat explicare. vetustas em̄ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda foret. ⁊ natio germanica que sibi obsequit. domusꝙ ex qua ꝓgnatus est. Cū ea regū ⁊ imperatoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliqn̄ polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstraut. Demū ꝑsona ꝓpria que corporis ⁊ animi dotibus egregie pollet. Dura est tamen tacere ꝙ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia pcurrere. Uereor em̄ ne quis me putet in hoc opere pleraꝙ scripsisse in gratiā imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguendus esse. quod vicū a graui viro pīsertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericus nemo adulatū dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliū facta dictaꝙ supra verū extollunt. Cū hec scripta eius laudes diminute magis ꝙ ampliter attingunt. quis em̄ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit? qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiū gubernauit. Omnes tandē qui modo regnant quiꝙ regnaturi post hec fuerint fridericū tanꝙ speculū quoddā virtutū contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quā ob rem nō plenam historiam scribo. sed ea duntaxat excerpo eaꝙ pstringo que ad exēpla virtutū ac ꝓbitatis accomodari posse videant. Nunc igit ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsqꝫ nicolaū quintū rome coronari restitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis pīsidibus austrie ꝓsecutus iter ad oppidum sancti viti puenit. ibiꝙ nativitatis dñice festa pegit. Ad quem locū ⁊ ladislaum regē ꝓficisci iussit. Inde villacū se confert. id est oppidū ecclesie babenbergensis supra dranū situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝙenerant. domi nobiles ꝙplurimi qui romā videre. coronationē ytalie spectare mores. militie cingulū mereri magnoꝙ optabant. Ibi quoꝙ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidū ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ipe ꝙnis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliā ingredi ac fraterne coronationis adesse solemnibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamꝙ disiungunt. ꝓmisso alberto cum parte copiarum. ipe regem ladislaum secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetoꝝ patricios domi potentes obuios habuit. qui eū ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquis occurrentes. Ad victum omnia sine ꝑcio administrarunt quocunꝙ cesar in territorio venetorum ꝓuenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescentes copiosasꝙ comas. lactea colla. cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemꝙ hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. virtutes etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub dominatione austrialium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoꝙ non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenicꝙ partibus per vallem tridentinam Ueronam Mantuamꝙ transeuntes Ferrariam veniunt prestolantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificentiam ostentabat. Omissa ferraria bononiā pgit. vbi bessarionē legatū aplicū occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerūt duo cardiales. Parumꝙ aūt florētie morat? donec edes cosme de medicj ceterasꝙ splēdi

te vrbis structuras ⁊ populi magnificentiã spectaret. Senas ꝓfectus est. Cũ sentis esset Leonora filia regis lusitanie filia alfonsi neptis sibi despõsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim lẽ ta fronte ingerrimis atq; illustribus oculis. ore paruo. genis ad gratiã rubescentibus ceruice facie cãdida ex integro venusta. Imperatrix igit senas deducta est iciunij scõa die. Occurrerunt primo ciues natu maiores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cũ legatis aplicis extra duas vrbis portas spõse aduentũ expectabat. qua visa in amplexꝰ ambo venere. Vbi hec gesta sunt Senenses marmoreũ lapidẽ erexerunt. Cesar post iter suũ vrbẽ versus ꝓtinuauit. Apud viterbiũ mandãte põtifice ingens honor illi exhibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romã summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatis in vrbe fuit obuiã datũ est. Venit deinde cesar in eminentẽ collẽ vnde vrbẽ spectare potuit. Leta oĩs nobilitas. cui caput ozbis vrbẽ visere datũ est. cunctarũ gentiũ columẽ romã. vbi de colle descensum est sacer senatus aplicus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima crãt vrbi oĩs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea vestitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalẽsibus circũdata oĩm in se oculos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ cesaris militie ductor obequitans suũ cuiq; locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod sancti georgij vocitant. deinde vexillũ aquile. Postq; vrbẽ cesar intrasset eius equũ manu regere marscalcꝰ nudũ ensem ante cesarem tulit. Epũs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi ⁊ abbates infulati sanctor reliquias ferentes occurrerũt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculũ vocitant siue baldachinũ inductore vsq; ad gradus basilice sancti petri pcedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedẽs eburnea põtificalibus ornamentis indutus. senatu cardinaliũ circũstante verbis patermis ⁊ supra modũ benignis Friderici suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̃z ladislaus ⁊ albertus ac deinũ imperatrix pedes basiauerũt. Nicolaũ deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardoꝝ regẽ coronaret. Idibus igit marcijs apud sancti petri summũ altare Fridericũ in regẽ longobardoꝝ coronauit. et Leonora ꝓ oratores despõsata inter missaꝝ solennia. denuo ei renuncta fuit matrimoniũ benedictũ. Absoluta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oĩm summam beati petri arã in sublimo throno ꝓsedit. Extra cancellũ duo tribunalia fuere. alterũ friderico. Ienore alterũ deputatũ. Fridericus postq; iusiurandũ beato petro ⁊ nicolao in ea forma pstitit q̃ ludouicũ caroli filiũ iuraſſe decreta ꝓfirmant. alba indutus in canonicũ sancti petri receptus. Inde augustale paludamentũ accepit. in mediã basilice ꝓfectus trinã benedictionẽ suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapulis atq; brachio dextro ꝓ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex rẽ diuinã inchoauit. Inter celebrandũ diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrũ quo regia potestas indicat. Pomũ quod mundi dñm ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat ꝓ varias vices data. Postremo corona aurea infulata pciosisq; coopta gemmis cesareo capiti imposita. Imperatrix q̃z post cesarẽ coronam ex manibus pontificis accepit. quã ꝓlugis Sigismundi fuisse ꝓstabat. Cesar q̃uis ornamẽta sibi pcio incredibili cõpasset. In hac tn solẽnitate palliũ. ensem. sceptrũ. pomũ coronãq; caroli magni ex archiuis nurmbergensiũ ad se deferri curauerat. Ut aũt coronationi diuinisq; rebus est impositus modus leonora in suas edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredũ ascendit. eiq; cesar dextratoris officiũ ꝓ aliquot passus exhibuit. equo deinde conscẽso vsq; ad ecclesiaꝫ sancte marie vna ꝓfecti sunt. Tũc papa in pallatiũ rediit. cesar in pontẽ adriani ꝓfectus ẽ. vbi albertũ fratrẽ pluresq; duces et comites ad militue ꝓuexit honorẽ. ter quemq; gladio ꝓcutiens. Trecenti eo die pcussi milites referunt. deinde cũ sol occideret ad lateranũ se cõtulerat. splendidũ ibi ꝓuiuũ habuit. Imperator igit Fridericus millesimo quadringentesimo quinq̃gesimo scõo anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus. Alfonsi regis aragonũ precibus oneratus vt neapolim sese cũ imperatrice ꝓferret. statuit tanto regi honorẽ gerere. Ad regẽ igit amicũ ꝓfectus ⁊ post eũ leonora. Qua aũt magnificentia neapolim imperator introierat ꝓsultus arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptẽ suã nunq; vidisset nuptã ⁊ in alto locatã amplexus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctã ebdomodã ⁊ octauã pasce. Ostendit quoq; alfonsus thesaurꝰ suũ quicq; pciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romã peturus. Imperatrix octo diebus apud auũculum postea mansit. deinde manfredoniã profecta est atq; illo ex loco ꝓ mare venecias nauigauit. Cesar romam rediens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit qui pro tanta dignitate suscepta monile pciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus aureis emisse ferebat. Is (postq; solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem ꝓ fluẽta padi venecias petijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificũ ⁊ nobilium occurrerunt mirabiles ludos prebentia. Franciscus fostari dux venetũ vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cũ trecentis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq; festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq; ad littus ꝓfectus est. Fridericus post missa ytalia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̃turbidam aeris faciẽ mutatũq; celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexerant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Petentem em ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret. Reiecta petitione. auctoribus duobus Vlricis Altero alue comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quib⁹ ꝛ henricus rosensis natione bohem⁹ cū ducētis eq̄tibus ꝛ mille peditib⁹ se adiūxit. Cessit furēti pplo fridric⁹. pupillūq; adhuc tenēq; dedit. q̄ summa alacritate apud viēnēses excepti⁹ est. Hic gloriosus impator inter liberos ex leonora susceptos primo cristofeq; habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea regem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis alberti ī baioaria. Australes aūt ꝛ si fridericū cesarē accersiti bohemis in noua ciuitate ꝛ in viēna obsederūt. Eo demū redacti sunt. vt victores ex victo pacē peterēt atq; in eā rem auri sex milia mūmū quotannis pēderent. Nouissimis aūt diebus cū mathia hungarie rege bella varia gessit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ꝛ pāpue australibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatez in austria abstulit. Que post mortē mathie fili⁹ maximilian⁹ pī reddidit. In plerisq; tñ locis. cū ei semp ingens cupiditas pacis ꝛ otij fuit. xp̄ianoꝝ principū ꝓpter turcoꝝ incursiones cōuentū pāpue anno. 1471. Ratispone edixit. Et post aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓpriū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis discederēt ꝛ pacē inirēt. Ratus venisse tps. gladios in turcoꝝ ꝛ infideliū nō in xp̄ianoꝝ viscera ꝓuerti debere. Quā obrē anno salutis. 1486. filiū ei⁹ maximilianū ꝓsortē regni fecit. vt qō p̄ senectute adimplere non posset. ꝓ filiū regē ꝓficeret. Cū itaq; cesar nr̄ inclitus habūdat potentia numero boīm ꝛ copia gentiū. etasq; ꝛ prudentia ꝛ magnificētia ꝓueniāt (q̄ pāpue sunt ad res arduas capescēdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det pacem ecclesie. Et cōponat nō mo principat⁹. ꝛ omnē pplum xp̄ianū. ꝑ vniuersum orbē ad vnicā verā fidem xp̄ianā ꝛ sanctā deducet eccīam. ad altissimi dei gloriā ꝛ honorē. ꝑlimationemq; throni sui cū laude perpetua ꝛ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

S. Bernardinus

Bernardin⁹ senen⁹ ordinis seraphici franciscī professus. ꝛ instaurator egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbē ethrurie nobili loco nat⁹. qui postq; lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. p̄monio q̄ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorq; paupertatis eximius. cū ordinē illū labentē ꝛ institutionē primeua longe remotū offendisset. reducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neq; cū indurati maiorū cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanioris mētis inuenit. seorsum habitare instituit. bijsq; domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Jubēs oēs vt p̄ris francisci volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. vestes laneas sine lino habere. cibo vinoq; vti modico. plumās oēs effugere. ī sacco dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vti venenū malāq; pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ꝛ būc crucifixū p̄dicare. que oīa primus ipe implebat. sobrius pater in p̄dicationib⁹ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ꝛ eo amplius annos vniuersam ytaliā predicādo circuiit. quibus rebus adeo religionē auxit vt ꝙquaginta ꝛ ampli⁹ cenobia ꝑ ytaliā sui ordinis a fundamentis erexit. ꝛ fratribus implerit. Hos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum ostendere. Cui⁹ rei nouitatē cū plerisq; improbaret. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu curasse morbos. ꝛ fecisse miracula nō est ambiguus. Tandem apud aquilani brutiorū vrbem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultū. tercio ꝛ sexagesimo vite sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M. cccl. in iubileo adnitente ioanne de Capistrano sanctoꝝ ordini asscripsit ac in catbalogo beatoꝝ patrum redegit.

Jubileus hoc anno. M. cccl. rome frēqntissimus hominū frēqntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt quēadmodū ex lege veteri corpalis ꝛ animalis seruitus anno ꝙquagesimo extingueretur. Remittenturq; culpe. ꝛ onera peccatoꝝ oīb⁹. qui limina sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente ꝑquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex oīm xp̄iano solo ꝑ hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragīta ꝛ amplius hominū milia diebus singulis ꝑ vrbem templa foraq; vaderent. dissoniq; mores. deformes habit⁹ ac diuersa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neq; victui necessaria defuerint. neq; tumultus intercederint. Unica tamen horrenda visu ꝛ auditu stupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens ppli multitudo peteret. neq; minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt. Ingens euntiū ꝛ redeūtiū concursatio. Cūq; hij atq; illi a supuenientibus vrgerent premerēturq; turmis accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cūq; nōnulli equis mulisq; veherent cum iumētis vna prostrati calcatiq; sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū brutorūq; pedes oppressi animas exularunt. quoꝝ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepelunt. Exequiasq; hijs solēnes fecit. Capellamq; marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Huic precedēti pestilētia ingēs q̄q; primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāq; in ytaliā serpens. plures postmodū annos ad vltimos germanie ꝛ galliarum fines misere. per oīes fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ꝛ q̄maxime mediolani deseuit. Sequēnibusq; annis vbiq; peste laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam superioꝝ solis defectio ꝛ frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

Alphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vltertonis byspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimat⁹ fuit. āno. 1442. renato supato. z pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia z sardinia atqz byspania annis multis. Renatus ēm rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regina contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnasset deiicitur. qui massiliā vñ in minio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū decessisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. heinricū z petrū. Hic cū maior natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex gloriaz pacis laudibus pferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et pfectum arcis mariime ad ꝓditionē pellexit. z castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa z durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu ꝑ cuniculū furtim militibus intromissis vrbē cepit. z paulopost vniuersis regni ꝓceribus domitis vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoqz tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus diserte pscripsit. qnto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimus. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē z in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnqz vllus alius ꝓdecessoꝝ regū fecerit. qui sine ꝯtroversia regū principūqz omniū quos nostra etas tulerit. z sapientissim⁹ z fortissim⁹ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraqz principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

Julianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amator feruentissimus. Et oīmbus vtutibus tam diuinis qz humanis ornatus. quez supioribꝰ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladislaum polonie regem z vxorē alberti impatoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaz regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iniisset. Eo etiā rege ipm z vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes' pficiscerent'. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū z andrinopolim a solis ortu vsqz ad occasum cū hostibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem z octo ex primoribus eoꝝ principibus cecidere. i qua tamē pugna ladislaus ipe polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interijt. Julian⁹ aūt ipse mortuo rege ceteros in plio exhortās. diuz xp̄iani ex militudie turcoꝝ terga vteret ꝓ xp̄i noīe occubuit.

Franciscus Sforcia

Franciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quart⁹ mediolanensiuz dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. z mense vno. Vir certe indicendo acerrimus z eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. z prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetosqz. contraqz eugenū pontificem. contra mediolanenses z alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extāt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumqz scriptis versantur. Qui etiam permagnifice z splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castellum iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaz cumanā apud sanctaz mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis z ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M. cccclviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima z cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia ēm z in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. z infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate turcorum principe. multo maiora illata sunt damna. z seuiora bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqz fuit pestis vt de multis pauca remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1455.

Constantinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicũ grecie domicilij sapiẽtie hoc anno q̃rto kal. iunias a mahumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit ⁊ fedat anno regni mahumeti tercio. q̃ coactis vndiq; copijs mirabili apparatu terra mariq; regiã vrbe aggressus. cuius descriptio in superioꝝ habita ẽ. Ad terciũ aũt diẽ captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasq; ex virgultis vimibusq; ꝓtextas q̃b⁹ pugnãtes tegerent fossatis admouit. Erat aũt murus fortis. q̃ tñ machine cã horribili cedebat. Bombardaq; ingens turri iuxta sctĩ romani portã collidit. cui⁹ ruina aĩmuralis fossatũ replet equatq; vt via hostibus pateret. At cũ turch⁹ trib⁹ iã locis ꝓcussis lapidibus muros despera ret. Memorato cuiusdã inuidi xp̃iani ex colle biremes intromittere curat. Est em̃ port⁹ ille in lõgũ angustũ q; ptract⁹. cui⁹ orietalẽ plagã colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostib⁹ aditus impossibilis erat. quã ob rẽ vt coangustaret circũuallaretq; magꝭ vrbẽ tussit in via eq̃re ex colle suppositis leuium vasis lacer/ toꝝ vt ad stadia septuagita trahi biremes. q̃ ascẽsu graui⁹ sublate postĥac eo apice in decliuũ ad ripã leuissi mẽ sin⁹ introrsum vebebãt. Inde põtẽ lõgitudis stadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoĩta q̃ vasis vinarijs colligatis sub constructis ꝓfixisq; lignis q̃ exercit⁹ decurreret ad murũ. Dyametralisq; cinctio ingressuꝝ trans situue phibebat. Tandẽ dato signo vndiq; nõ solũ ꝓstãtinopolis orientis columen. ꝟ ipa q̃s pera ne q̃d au xilij grecꝭ pstaret oppugnari cepta ẽ. Turchi rursus subruere murũ portasq; q̃tere innixi. Cernit varia pere untiũ forma ⁊ plurima mortꝭ imago. Cũq; defensio remissioꝝ fieret turchi aniaduertentes acri⁹ incũbũt. In ingressu demũ porte octigẽti circiter milites ex latinis grecisq; periere. ⁊ iã hostꝭ supioꝝ muꝝ tenebat sara i ciues deuoluens. Cũ subito capta vrbe celsis oib⁹ in rapinas itũ ẽ. In hui⁹ aũt vrbis populatiõe cõstãtin⁹ paleologus ⁊ ipe mre helena genit⁹ orietis impatoꝝ capite trucat⁹ regni sit ⁊ vite finẽ fecit. datis q̃s edictis vt a sex annis supra oes vtriusq; sex⁹ pson̄e necarẽt. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormentoꝝ ge neri⁹ necati sunt. Reliquũ oẽ vulgus gladio datũ. tãta sanguinis effusio vt riui cruoris p vrbẽ currerent. Sic nobilissima vrbs p constantinũ primũ cõdita in manus infidelium venit. Ab eius ꝓditione M.c.xxx. vl circa. Quibus gestis omnia in predã dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda pegerũt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassianus felicissimus psarū ⁊ armenie rex. cui xpiū nomen assimbe⁹ Anno. 1454. senza persaꝝ rege deuicto ac interfecto persis imperare cepit Hic pmū regulus armenie cū esset aio vasto. bello potēs ac sciētissimus pfepe paucioribus copijs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ senzo rege interfecto filiū captū in psarū regē coronare velle finxit ⁊ vsq; in tbauris vbē q̄ psaꝝ columen ē. pfi- cisci oīa oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrū- cans psico regno pont⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellat. qđ latine magnū virū signifi- cat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊maiorē partem orientis sibi subegit. Cū eo calixtus pōtifex amicitiā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ ve- netus nigropōte pdito quēdā oratorē misit q̄ auxilia ptra othomannū turchum expostularet. Rex ab eo exorat⁹ pfectum copias suas recensuit ⁊ pmo impetu si- nā ciuitatē cepit. Inde trapesuntiā inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē pflixere plīo. vt plures e tur- chis neci dati sunt. inde aliq̄t interiecti diebꝰ cū turchoꝝ rege pace iniit ⁊ natos mutuo pfugio copulauere

Sumcassian⁹ rex psaꝝ ⁊c

Johannes capistranus

Johannes de capistrano p̄ idē tps aprutio oppido nō longe ab aquila vbe cō stituto ortus. ordinis beatissimi francisci pfessus xp̄iane religionis acerrim⁹ et egregius p̄dicator. Ex aplica tussione theutoniā ingressus est ac p̄ carinthiaꝝ ac stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquijs obuiauerūt Cuiq; veluti aplice sedis legatum ⁊ dei nuncio susceperūt. Johanni occurrere oēs accole vestimentoꝝ eius fimbriā aude contigere. egrotes ⁊ male habentes aīa pe des eius attulere. e quibus pleroscq; sanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ est aut̄ in germania diebꝰ aliquot viam dñi p̄dicans. mortalesq; omnes ad penitentiā vo cans. Inuitatus aūt iohannes nurnbergā vbem germanie petijt vbi vndiq; po puli motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuo tionisq; mittere. leuare in celū manus benedicere venienti. laudare mittentē. tange re. oscilari qui ꝑe sunt vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cubaria sibi suisq; comitibus ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. ma- tutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. bisq; pactis sermonē ad populū latine pnunci are. post hec interpres que dicta sunt ab eo cętū capax est exponere populo. Finito sermone ad cenobiū sui ordinis reuerti. ac sexta ac nonis completis infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus impo nere. Birretū sancti bernbardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantibꝰ se admouere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. demū bis qui se accedūt audientiā pbere. morve- speras dicere. bisq; pletis ad egrotos reuerti atq; cū bis vsq; ad noctē se exercere. Cūq; demus pletorio et alijs dilectis p̄cibus expletus corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuisendos sacre scripture codices pusillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata abs q; sorde. quē pusillū corpore nurnberge vidimus. etate senecta. annos q̄nq; ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū exhaustū. sola cute neruisq; ⁊ ossibus ꝑpactū. letū ꝑ ⁊ in labore fortem. sine intermissione singulis diebꝰ predicantē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. nul tisq; sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis cū sacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ australes aua ritiā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē cū cū honore dimisisse. Cūq; audissent innume rabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationibꝰ grandi exercitu ibidē congrega to ꝓra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubiū oppidū tanto ardore xp̄i cole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex ꝑmilia occiderunt. Eo demq; mortuo magnis eū coruscare miraculis ferunt.

Frācisc⁹ philelph⁹ poeta

Francisc⁹ philelphus anconitanū ex vetusto Tolletini oppido natū eqtē quidem laureatum. ⁊ līaꝝ tam grecaꝝ q̄ latinaꝝ excellentissime doctum ad hec vsq; tempora cū magna fama quemisse constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam orationem semp exercuit. In omni genere scilicet dicendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Is itaq; consolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset. primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demū mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasq; lras plurimos docu it. ⁊ ibidem vsq; ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Epborcidiarū Satyraꝝ. de locis et serijs. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄ latinarus Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis passio- nibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obijt demq; bononie anno salutis nostre M.cccc.lxxxi. nonagenarius.

Leonbardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum līaꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquioꝝ ⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ cum gratitudine claruit. ⁊ multos ꝓmo- nes ad populos erudiendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Turasse fridericū imperatorē nunq̄ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome coro-
natus est. idq̄ turamentū constantissime tenuit. Cū ēm tureturando ꝓmisisset que bona possideret impe
rium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret malut auarus negando q̄ concedendo
periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitut donec mon-
stratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis q̄ alienationis speciem habere. p̄
sertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. ¶ In eū quoq̄ fridericū cesarem terciū cū nonnulli di-
cta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagit-
tas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas ferunt. humilia tecta preterunt. At nobiscum bene
agitur si verbis tantum impetimur

Ladislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ si
gismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat. qui mox vt in lucē
prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cingulum
et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) cadē die accepit. Inde
sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm
⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum
hūgarie assumpsit Ladislaꝰ cōi procerū ꝓsensu rex designat. suisq̄ auspicijs de
inceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimis appara-
tibus bohemiā petijt atq̄ in praga summos honores consecutꝰ regni coronā ac-
cepit. mansit ibi nō quo tpe nec vnq̄ hereticoꝝ eccias intrauit. prꝰ tñ q̄ rediret
in austriā vratislauiā nobilē vrbez inuisit flesitauꝫ caput. Postea comes cilie a la-
dislao hunnadis filio in castro regio obtruncat. Offensus ea re regiꝰ animꝰ do-
lorē tñ suppressit. Rex budā se ꝓtulit vbi hunnadis filios in carcerē rapi iussit. p/
cussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austri
am. In austria de puge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant. verū nobilissimo regi nulla
dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco
nuptijs eligendo ꝓtentio exorit. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputan
dam aiūt. factione tñ georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex
apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū imperatorē de pace. altera ad carolū
frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgines
splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti ger-
manie principes. ꝙ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladislaꝰ igit. x. kal. decembris egro-
tare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocatꝰ cū quo plura locutus. finito ꝙmone de cu
ratione aie actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam pe
tijt ⁊ intuens saluatoris imaginē oratione dñicā orsus ꝓnunciato ꝙ libera nos a malo nil amplius locatus
mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagita-
mus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ipo etatis flore tot regnis ⁊ genti
bus imperans intra. uij. ⁊. xxx. horas postq̄ egrotare cepit extinctus est. Morte eius alij morbo. alij vene/
no imputauere. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum impe
ratoris sepultus fuit in edē sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaq̄ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia
egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arboribꝰ plantisq̄ opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M.cccc.lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum
rome sanguinē apud veneris portam. in liguria carnes pluisse. In agro piceno ortus infans denti-
bus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝓfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno
sequenti cometes quā nigrū appellant M.cccc.lvij. anno iunio men-
se gradu. 20 piscū p mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaꝫ di
cunt ad confluentes sauū danubiūq̄ situ a paucis xp̄i cruce signatis
fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispanꝰ cardinalis san
cti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus
de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito ho
stium numero parua manu edere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē
viij. ydꝰ augusti. ob idq̄ calixtꝰ. iij. pō. eo die trāsfigurationez dñi ꝓstituit

Terremotus pmaximus anno dñi. M.cccc.lvi. die quinta decembris hora noctis undecima. Et iterus
xxx. die eiusdē mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusq̄ legit tam vehemētes fu
isse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. pcipue in regno apulie. In neapoli beneuentoꝝ multis alijs ciuita
tibus ⁊ villis circūstantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cuz interitu magno hoīm
pecorūq̄ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq̄ veteris campanie vrbibus. Fuerūt ni-
hilominus ⁊ alij terremotus pcepti inter pmū ⁊ scōm etiā postea ꝙ tenues ita vt nullum damnum edificijs
ac personis intulerunt.

Linea summoꝝ pontificū

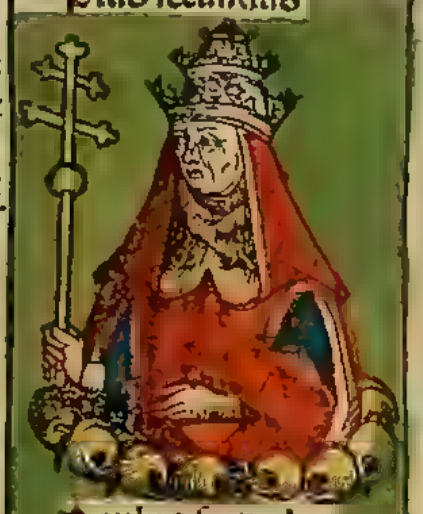

Pius secundus

Paulus secundus

¶ Anno mundi. 6657. ¶ Anno xpi. 1458.

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. cosmiani ortus patre siluio. matre victoria. Ideo prius eneas siluius poeta vocitatus hoc anno patrū omniū consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creat. vir quidem oī laude dignus eloquentissimus copiosissimusq. prudentie singularis. qui nō ad otium sed res maximas agendas vocatus. Is cosmiani cū p etatem discere potuisset grāmaticam didicit. Annū vo decimū t octauū agens senas pficiscit vbi a necessariis t cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secut⁹ basileā uenit. Deinde bartholomeū nouariensem epm. t post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secut⁹ Iterū ad basileam pficiscens semp in honore apud omnes est habitus. Fuit cū scriba in illa synodo t lrāy apicay abbreuiator. In eo aūt uentu plepe orauit. Legationes plures pclq; causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos t pthonotarū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibus consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus eps tergestinus morit. in cui⁹ locū eneas se quidē inscio a pontifice t imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refert. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creat. Accepta pontificia corona confirmata prius ecclesie dimone se totū ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigismundū austrie ducem q in cardinalē advincula petri aniaduertisset diris execrationibus psecutus est. Maguntinū insup antistitē sede deiecit. Beneuentanum q̄s archiepm sumouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū alumis apud tolphā instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem t sigismundū malatestam inducias composuit. vt mantuā vbi cōmunem xpianoꝝ conuentū indixerat tuto pficisci liceret. media igit hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legatoꝝ vis. actūq; est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceret. Urbem aūt romam multis exornauit edificijs. t tyburi arcē construxit. ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentissime vite t otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neq; morosus neq; negligens. robustum et corpus natura dederat. quod tñ longe peregrinationes t crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus t podagra quibus psepe cruciabat. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchum cū innumerabilibus populis pficiscerent. diuturna t lenta febri afflictat⁹ morit anno sexagesimoquarto supra quadringentos t mille. xvij. kal. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā defertur t in basilica sancti petri condit ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribē di genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē q̄s rez antiquay nō omisit cū ꝓmentarioꝝ libros scripsit t plura alia.

¶ Anno dñi. 6663. ¶ Anno xpi. 1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. ingenij pontificis ex sorore nepos sancti marci pbiter cardinalis hoc anno pridie kal⁹. septembris pontifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iturus in mercaturā erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac līs (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post epatum cerulie cōmendatione adeptus pthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creat. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaq; pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia suscepit. que nulla re pri⁹ repetita bello q̄ insidijs inchoata postea deseruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere sp bñficia t epatus bis ꝓmitteret q̄ officiū aliqō venale habere vī elici mun⁹ possz. bis aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebat. nā t cardiales paupes marie t epos t principes ac nobiles domo exorres. virgīes. viduas. egrotos freqnt iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraq; ad victū ptinētia vili⁹ q̄ antea vēderēt. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

ſanctum marcū. tum vo in vaticano qđ ad munificentiā pertinet extruxit. iuſtus quoq; habitus ē. hic pontifex ac clemens mozoſus ⁊ difficilis canonicos regulares e ſancto ioanne laterano pulſos a caliſto pontifice reſtituit. Cognita aūt geoꝝ regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Appara tu aūt pontificio maiores ſupauit. In corona ſiue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiq; ac magnis p̄ cijs adamantibus ſaphiris ſmaragdis chriſolitis biaſpidibus vnionibus ⁊ quicq̄d gemmarū in p̄cio ē. Tandē vo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciſcus ſauonenſis eius ſucceſſor extitit. Cū annos plurimos viuere ſibi pſuaſiſſet. anno ſalutis noſtre. 1471. v. kal. auguſti. ſecūda hora noctis Cū eo die letus pſiſtoriū habuiſſet. ⁊ iocundiſſime cenaſſet. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus ſui ſexto. menſe. x. peponū em eſu. cancroꝝ. paſtilloꝝ. piſciū ſuccide admodū delectabatur. Quibus ex rebus oꝛtam credūt apoplexiā illā. qua e vita ſublatus ē. Ihā duos pepones. ⁊ quidē prelongos comederat eo die. Quo ſequenti nocte mortuus eſt. Eius corpus in baſilica beati petri mane ſepulture traditum eſt. Et tūc vacauit ſedes dies nouem.

Antoninus archiepiſcopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̄s ordinis p̄dicatoꝝ. pfeſſus pater. hiſtoriarū ac romane vrbis olim auditor cauſarū. ſanctiſſime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ ſacrorū dogmatū admodū doctus. hijs tēpibus. ob lr̄aꝝ gloriā apud ytalos in prelio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno q̄dem cōfecto labore. lōgisq; lucubrationibus poſteritati reliquit. que legentibus atq; audientibus magnā afferūt doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat ſumma accuratiſſima in caſibus cōſcientie ſacerdotib⁹ p̄ neceſſaria. ⁊ multos hiſtoriarū libros ad erudiendos mortales ꝓpoſuit. Tandē āno domini. M.cccclx. deficiēs. vi. nonas maij. nō ſine magna ſanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem ſanctū corpus ex domo cp̄ali. ad ſanctū marcū ordinis ſui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione ſepultum fuit.

Borſius marchio inde dux ferrarienſis

Borſius eſtēſis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai eſtenſis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnū ferrarie ſuccedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil ficatū. nihil ſubdolū. Eius verba ſapientie plena. opa aūt grauiſſima. ⁊ ſemp regia. ad eū cum fridericus ceſar accedens. viſa hominis celſitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutuę ⁊ regū (vt premiſſum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mītis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie inſignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ⁊ alios ex pellicibus genuiſſ; filios. ſenio cōfectus. alios ex vxore ſuſcepit liberos videlicet herculē ⁊ ſygiſmundum. quos moriens regni heredes ſub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage ſororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū ſuſcepit filiū. Quo nato nō multo poſt mortuus. cū nicolaus regno aptus non eſſet. hac conditione in borſiū imperiū deuenit. vt poſt obitū nicolao iureiurādo regnū reſtitueret. Borſius principatu ſuſcepto cū prudentiſſimus eſſet herculē ⁊ ſygiſmūdus relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanq; filios cariſſimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūq; litterarū egregie doctus. ⁊ doctoꝝ virorū amator. Hic vrbē ferrarie muris edificijs ornauit. Nam arcem nouā ⁊ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Aponaſterū inſuper toto orbe celeberrimū ingenti impēſa ordini cartuſienſiū a ſolo cōſtruxit. demq; anno regni ſui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthuſienſes ingenti pompa delatum. humili loco ſepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis ſecūdus. alphonſi regis ex concubina filius. hijs temporibus patre defuncto. ex eius teſtamento in neapolitanū regnū eidem ſuccedens. Alphonſo autem ſine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ⁊ antiquo iure ad ſedem apoſtolicā deuolutā cenſebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere ſtatuiſſet. morte ſuperuenīēte diſturbata ſunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius ſucceſſore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos boſtes bello poſtea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū cenſum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauenſez renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice poſtmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius ſucceſſore. ⁊ ſequentibus pontificibus inimicicias ſuſcepit. q̄ peterent tributū quod ſingulis annis eccleſie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores ſimultates cum ſenatu veneto ob ciprū regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōpoſuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ⁊ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abſtulerūt. Et verendū fuiſſet niſi mahumetes morte ſublatus fuiſſet. plura damna regno apulie intuliſſet. Eo vo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonſum calabrie ducem filium ſuum in armis ſtrennuū recepit.

A nno abhinc fere sexto ⁊ q̄dragesimo inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladislaū polonie regē de regni finib⁹ orta q̄stione. Utraq; pars ingentes copias in bellū eduxit. Et primi quidem fere nue ro militū. siue animi ferocia exultantes. duos gladios p fecialē. regi misere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. ꝺco suo hostias littabāt. q̄ audito feciale. nō inuitus inqt prelij signū recipio Consecratoq; gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt primos opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis supueniēntibus sternit cruentissimo plio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione q̄dringenti cū ipo magno nigro periere Cesa ex plebe multa milia. qui supfuerūt capti. Prussia pter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Septēb⁹ annis casimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dozn̄ abstulit. asserens portionē sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgen. annis effluxis bellū aduersus Nurēbergenses crudelissime gessit. Greuēburgū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passuū a nurēberga. muro ⁊ fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtrisq; illata fuissent p ludouicū baioarie ducē. ad bos tumultus sedādos vocatū (cū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq̄ tē pora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgen. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidē iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝓtendissent. post plures strages principes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. bis tpib⁹ pri in regnū succedēs. Fuit aūt carolus prudentissimi animi vir. & ingenij ebetis. Qui cū bello ꝺ henrico anglorꝝ rege. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitasset. ⁊ multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. ⁊ bi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puellam ꝺei miraculose restitisset. ꝺc eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusien. pacē cū duce burgūdie cōposuit. quez tñ postea p insidias interficere fecit. qō infinita mala excitauit. Huj⁹ itaq; caroli primogenitus ludouicus. ꝺelphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto multos pri benuolos regno ꝺepulit. Inde cū libertatē ecclie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aqtanie ⁊ normandie dux e medio p eū sublatus esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qō cum regni pceres ⁊ burgūdie dux intellexissent id ex sua pcuratōe factitatū. vetusta odia renouarūt. pspiratēs ingētez exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝓpugnare fecit. at rex a suis ꝺestitut⁹ pfius cōmigrauit. regiā saltē tuturus. In normandia igit innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad bos tumultos sedandos. Bessarionē niceū cardinalē in gallia misit. cū diu laborasset tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda sopita fuerūt. Demū āno a natali xpiano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum suū annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratus bohem⁹ post obitū ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis pcipib⁹ gubernatōem suā nō expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi cōmisere. Exin ꝓstituta die qua nouus rex eligeret. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronūciatur militie comitq; apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas ꝺefuit. Ea res necati suspitōnem maxime auxit. Inde ex ptorio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premissum est dudū in perniciosam iacobelli ⁊ hussitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē sub vtraq; specie ꝺc necessitate fore eterne salutis pfiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q̄ se catholicus affirmauit. In manibus ianuen. ⁊ bacien. eporū tactis sacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis recipet insignia. Q; princeps fidelis ⁊ obediens esset sancte ro. ecclesie. ⁊ cū se ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligasset. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū bijs oīb⁹ ꝺria ageret. ⁊ hereticoꝝ sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratislauien. ⁊ ceteri catholici homagiū prestare recusarūt. Ito papa pius. ⁊ post eū paulus pōtifex. grauissimis cēsuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus secūdus anno .M.cccclxvi. publico cōsistorio eū hereticū dānat. dignitateq; ac regno priuat. Tandem post annū. 71. supra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo periit.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secū ꝺeducto. peloponessum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitq; anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsq; terrestribus in peloponeso veterē murū fossamq; ab vtroq; mari in ipo Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis ergere adorsi. corinthum obsident. Turci vo laborātibus suis auxilio ꝓperantes p interruptas munitōes vi penetrant. ac xpianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum prestantissimis senatoꝝ triremibus. 12. p equoza ornatissime instructis. Anconā pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo procul visis papa. 19. kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

Fridericus impator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. ⁊ id aqua pdomitū leonore auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea filiū vocato. Abi inquit. atq; imperatrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

Mathias ioannis huniadis gubernatoris regni būgarie filius. Ladislao pdicto rege sine liberis extincto. Ungarie regnū consentientibus pceribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinct⁹ ē. Comes cilie cui⁹ caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcat. Rex ladislaus quāq; vehemēter cōmotus. tā atroci facinore vlorē tñ suppressit. Rex budam repetīt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorē comitis ladislaū natu maiorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atq; aurea veste indutus capite eū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eu sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadē pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designat⁹ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta ēm reconciliatione inter proceres mathias octo ⁊ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xpiane religionis ꝯ turcos defensor ⁊ ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā ⁊ alias puincias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Haz multis vicibus ingenti plio turcis supatis. etiā ptem bosine recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationib⁹. cedibusq; involuit. Sed ⁊ bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tñ ꝓposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia būgaria moravia ac slesia mathie relinqueret. ⁊ boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunat⁹. Cuz videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem ⁊ alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccxc. morbo extinctus est. ⁊ ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atq; doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. vicioꝝ oīm hostis acerrimus. ambitionis totus aduersar⁹. integritate animi immutabilis. honestoz labor indeclinat etiā senectute patientissimus. bñfaciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaz ēim vbertate fuit. vt q̄quid ex tpe dicendū incidisset id copia tali differeret. vt ei solū facultati censeret studuisse. Fuit supra opinionē eloques ⁊ latinus. historias oīs nō priscas mō. ꝫ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiūq; didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. hui⁹ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia ⁊ pleraq; alia. Is aūt dū ecclie sue brixinēsis iura acriter tueret a sigismūdo austrie duce capit⁹. atq; honesto huat carcere. Pōtifex āt pius. cardialis captiuitate graviter cōmot⁹. facūda oīone i sigismūdū publice inuehit. ⁊ eū ḡuiorib⁹ interdicti deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Nicola⁹ de cusa cardial⁹

Bessarion cardial⁹ grec⁹

Bessarion. S. R. E. eps cardialis sabinēs ⁊ ꝓstātinopolitan⁹ pīarcha. Niceni veneranda nūcupatiōe terraz vbiq; celeberrim⁹ b tpe floruit. de q̄ sapientissimo dici pōt. Cui⁹ cū ea fuit (vt paulus pōtifex summ⁹ pdicabat) In rez oīm maximaz vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' pspicientia. vt nihil de summis vnq; rebus factū sit si Niceni vni⁹ desyssset auctas. In studijs ēm maiorib⁹ ⁊ būanis oīb⁹ ea facultas ⁊ copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta ⁊ rectius intellexisse. vberius pauciissimos cultissimis quibusq; temptib⁹ clariusq; scripsisse. Et quāq; summe reipublice xpiane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ipe diuinitatis secretari⁹ possit suggessisse. Juste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem facit in itinere defecit.

Ars imprimendi libros hijs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit̄ litteraꝝ studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rbem vrbem so lerti ingenio librorū imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in oīes fere orbis ptes ꝓpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posterioribus infinitis volumībus legitur. Ēius laudes antea in prohemio operis prebabite fuit. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qđ si hec ars effluxis temp̄ibus viguisset maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publi ca ac Plinius de bellis germanice aliaq; p̄clara opera malignitate temporꝝ amissa nō fuissent. Ideo in ei⁹ laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Pelierat quasi totū qđ fun dis in orbē. Oīes te summis igit̄ nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraq; lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qñ ars hec mira reperta fuit.

Nicola⁹ perot⁹ Rhetor

Nicolaus perotus sarxoferratensis ⁊ Sypontin⁹ ep̄us egregius theolog⁹ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē ꝓueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed ⁊ ad pueroꝝ eruditionē cōmode breuiterq; libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus p̄cipue in martialē opus varijs cornu copie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū transtulit.

Robertus de licio ordinis minoꝝ .pfessor. Et aquile marsoꝝ seu abrutij vr bis ep̄us in doctrinis sacris doctissimus vir. ⁊ noticie oīm ecclīasticorum dogmatū sufficienter instructus. oīm p̄dicatoꝝ doctor. Hisdē temp̄ibus ob ei⁹ clarissimā ⁊ admirandā p̄dicationis gr̄am. ab oīmbus ytalis multo in p̄cio ha bitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiq; Roberti predicationes nūcupentur. plurimas em̄ ad instructionē fideliū tractatus ⁊ ser mones edidit. Qui ab oīmbus p̄sertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus

Matheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicoꝝ ac pb̄oꝝ mo narcha. oīmq; liberaliū artiū cūctarūq; scientiaꝝ. facile princeps. p̄ceptor meus eruditissim⁹. Quē ego bartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor pa tauinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum p̄habita p eius oīone elegantissima. insignia doctorat⁹ padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū em̄ sepius mecū animo co gito. q̄ maximus ac singularis in omnes amor suus exterit. Quis ē adeo re rum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā rer̄ experientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui em̄ ignota fuit ver borꝝ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratoꝝ summā cognitionē habuit. Qui nullū ciceronis op⁹ aut mantuani va tis. aliorūq; poetarū diuisit intactus. In astronomia vo geometria ⁊ arithme tica ⁊ musica opera a veteribus edita totis viribus p̄scrutatus fuit. Verum nec ph̄ia atq; medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanq; mel i fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igit̄ suos auditores auscultando docites. benuolos. attentos ac disertos ipo orante. In eo nāq; maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue oīonis elegantiā cōmoditatemq; considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Cōmentaria in hy pocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio defic̄s padue sepul⁹ fuit.

Platina historicus

Baptista cognomēto platina. p̄tia cremonēsis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ p̄stātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hisdē tp̄ibus i p̄ cio exīs. a paulo p̄nifice maxio. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuat⁹ ⁊ i carcerē detrudit⁹. Et ibi vsq; ad pauli mortē rebuat⁹. Ex q̄ tandē post m̄tas calamitates a sixto pontifice eius successore liberat⁹. ⁊ in statū pristinū restitutus. neq; ingeniō suo abusurus. p̄ter libꝝ quē de natura rer̄ ⁊ obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatoꝝ principūq; ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ ep̄las scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

Dominicus calderin⁹ p̄tia veronēsis rhetor luculētissim⁹. ⁊ tā greca q̄ latina lingua nō mediocriter erudit⁹. ⁊ i studijs hūanitat̄ eminētissimus. p hoc tp̄s ipe diuini ingenij fecit opuscula. i iuuenalē. martialē. suetoniū. et i Ibin nasonis interp̄tationes edidit celebres. Sapbos etiā ep̄las cū p̄percio. et cyceronis ep̄las ad atticū cōmētat⁹ ē. Et nisi imatura morte p̄uēt⁹ fuisset. p plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

Darius philelphus frācisci philelphi oratoris fili⁹ eques auratus laureatusq; poeta philosophie et artiū doctor. p hoc tēpus tot̄ ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissim⁹ esset funebras orationes pre clarissimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt ei⁹ ingenij opa in diuersis metroꝝ generibus edita. Richmos quoq; ⁊ cantilenas composuit. Demiq; ⁊ hic a Fridērico gonzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clarissima ⁊ potētissima ciuitas hoc anno ℳ.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingēti edita cede. diripit. Superioꝝ cū annis inter leodiēses ⁊ burgūdionū ducē maxie ꝓtentiones agebant. ꝗs cū leodiēsis epm extīguere tēptasset a ꝓcerib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summ⁹ pontifex tricarīensem epm legatū eo misit. Is in carcere trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam ꝓsente ⁊ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo ipetu ac ꝑlio vrbē expugnauit ac eā euertit Mathias inclitus rex hungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū Jaytza tū loci natura tū vomeniꝝ altitudine munitissimū deditione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dñi ℳ.cccc.lxiij. in die cene dñi astantib⁹ ꝓceribus cū solēnitate maxia cozonatus. Post hec mahumetē turchoꝝ imꝑatorē in expugnatione dicti castri Jaytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib⁹ inglori⁹ in turchiā rediit. Tandē post aliqua tꝑa castrū siue castellū turchoꝝ Sabatz tenoiatū ad lit⁹ fluuiis Sauę vel Sauī ꝑ eosdē ex ligius texracq̄ multū curiose ꝓsti ope ꝑparatū (vt sequēs figura ꝑ omnē diametrū ac formā ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝓprehendi. Suntq̄ triclinia ambitu ꝓlixiore distincta porticⁱ in oī decore dispōsite. Area vo curtis ingēti ambitu cīcte vt amplitudo ipa regiā aulā ostentat. Būcq̄ rex acrius ꝑlio insisteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput eiⁱ abscidērūt cū flauescēte copiosaq̄ coma haste suffixis ad terrorem exponī tulerunt. Mathias rex indignatus vi aggressus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nonissime turchi anno ℳ.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad ꝓpria redierunt

Sabatz

Linea summoꝝ pontificū

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi. 6670. Anno xpi. 1471.

SIxtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima natꝰ frācis
cis antea vocatꝰ ordinis minoꝝ generalis minister hoc anno paulopon.
in diei crepusculo dū solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto ydꝰ au-
gusti in eius locū a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a
puerina diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ initi
atus. Adolescentior factus patauinū venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiā
capescendā. in quo moratus p viginti fere annos nobilis alūnus legendo orā
do scribendo vniuersum orbē splendidissimis sapientie radijs illustrauit. t iō
de potentia dei librū scripsit. librūq; de sanguine xpi. librū de futuris contingen
tibus t librū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordie
minoꝝ p omnes dignitatis gradus ad cardinalatū puenerat. Fuit aūt ante pō
tificatū ac etiā in ipo pontificatu mitissime consuetudinis t vite continentissi-
me. in pauperes religiososq; maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac
priuilegijs ampliss̄ adiuuit. Inde in amicos t familiares iocundus. in deli
quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres pīsertim paleologoꝝ fi/
lios. bosnicq; reginam turcho pulsos pecunijs adiuuare nō destitit. t rhodioꝝ
militues ac ferdinandū a turchis veratos incredibili pietate confouit. vrbem ro
manā cenosaz t vetustate in plerisq; collabentē instaurans. vias eius cultissime
et decentissime strauit. pontem supᵗ tiberim maxima impensa fecit t a se sixti pō
tem nominauit. Edes quoq; pontificias apud sanctū petrū cultissimas reddi-
dit. Hospitale sancti spiritus in vaticano pmagnificū fabricari fecit. in quo t vi
te sue ordinem splendide depingi voluit. Et cū maxime beatissime virgini Ma
rie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decora
auit atq; alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilq; in pōtificatu egit qō
merito reprehendi possit nisi q ipe (vt fit) suos nimiū amauit. in quez errorem
multi superioꝝ cecidere. Cū ordelaphos e foro iulij depulit t iheronimo Ria
rio necessario suo concessit. cuiꝰ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Iu-
bileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in sanctoꝝ cō
fessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ pōtifex fuit. summa eñ alacri
tate t animarum custos extitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit t malitias extirpauit. Viginti
cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses t quatuor
sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus t comis
fuit qui ipius corpus maxima pompa t deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctuz pe
trum in vaticano sepeliri fecit. cū obisset pontificatus sui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

INnocentiꝰ octauꝰ papa patria genuensis patre aron ciboꝝ familia mediocri ꝫ honorato natꝰ. iohannes
baptista antea vocatus post sixtum pontificē ex cardinali p̄sbitero sancte cecilie hoc anno idibus augu
sti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine t rez om
niū que terra mariq; aducbunt opulentia t edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus
ortus qui generis nobilitate t rez gestaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetustissima. arānius pater eiꝰ eque
stris ordinis vir pbatissimus. Hic eps melfidē. inter ceteros patres cū pauperior humaniorq; haberet
Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatē dexteritatē atq; modestiā maiorem immodū eū dilexerat. i
datariū ascuit. pter ipius humilitatē ac comitatem. facilitatem morum. moderationē t elegantiā pontifi/
ciū munus pmeruit. Fuitq; in rebus gerendis prudentissimus eo q senis t in vrbe legationis officiū cuz
optie functꝰ fuisset magnā sui regimis t prudētie spc patribus dedit. Huiꝰ pōtificatus principiū ciuius su
orum bellis plenus fuit. t quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nō potuit. quibuscū
q; eñ oratoribus a principio ad p̄standā ex more obedientiā ne dū in ytalia verū ex germania ad se venien
tibus sumopere pacē postulauit. armaq; omnibus deponere mandauit. ꝫ inimicus homo vt optimis eiꝰ
desiderijs obsistere posset poulopost in languorē maximū pontificē pducere curauit. t illico inter vrsinos t
columnenses vrbis primiores dissidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiū. qui vniuersum
vrbez suis factionibus pturbarūt. que res magnā animi dolorē pōtifici infixit. nō destitit tñ armis t mini
discordias extinguere. multa eñ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā t eccīaꝝ vtilitatem ordina
re pposuit ꝫ ob breuitatem tpis t eius infirmitatē. bellū quoq; t epidimiā adimplere nō potuit. beneficū
tamen t circa deum atq; amicos p viribus se ostendit. nā post adeptā sanitatez corporis dona ecclesie san
cte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem austrie diu defunctū ob crebra eius miracula enarrata
in sanctorum confessoꝝ numero aggregauit. Bonum solacij quam vocant belluidere pe vrbem romanā
extruxit. cuius structuram simul ac picturam t reliqua excedere quadraginta q̄nq; milia ducatorum ferūt.
Anno salutis M.cccc.xc. conuentionez oratoꝝ. regum. principū t cōmunitatū rome habuit p expeditiōe
Turchos. Collectionē pecuniaꝝ p plenarias idulgētias i germania p exeq̄nda expeditiōe fieri fecit. auxi
lio raymūdi payraudi archidiaconi. cuiꝰ idultū ne dū ad viuos vez ad iferos se extēdebat. magnā copiā au

ri collegit. tãdẽ oẽs curã mẽtẽq; ac diligẽtiã ad subditoꝝ comoda. ad tuẽdũ dignitatẽ eccle. ꝛ ecõtra ipas rebelliones dlẽdas. ac religionẽ (habito iã maximis laboribꝰ sisino sultano) ꝓpagãdã ꝙuerterat. Fuit itaq; ꝑstãtissime iusticie cultor. pacis studiosissimꝰ amator ꝛ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Sedatis honorificẽtissime ingruẽtibꝰ bellis peculiares eccie populos ꝛ romanos ĩ primis q; felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cũ ad maiores dignitates viros extulit eruditos ꝛ probos. Fuit ꝑterea in pauperes misericors. afflictoꝝ nõ minus ꝙsolator q; ꝓncipũ susceptor liberalis. ꝛ vꝛi ac sanctoꝝ eiꝰ pũssimꝰ veneratoꝛ. Pontificale pallatiũ muro sumptuoso opere exornauit amplificauitq;. Visitatꝰ a dño plurib⁹ lõgisq; morbis. quas patientissime tollerauit. Aduẽiente dẽiũ diuine vocationis hora sumptis ex ritu xp̃i ano dꝛuotissimo animo salutaribus sacramẽtis intrepide atco spĩ reddidit creatoꝛi. vt securus de ĩmarcessibili gloria videret eelestẽ vitã cũ morte ꝓmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus impatoꝛ anno. 1469. religionis gratia media hyeme romã veniens magnifice a pontifice susceptus donatusq; est. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quũ rebellasset per duces subuertit diripitq; magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperatoꝛ. 400. nauiũ classe. inter quas triremiũ. 200. erant ꝛ equitũ. 100. milia Euboiã adoꝛtus. chalcidẽ. 30. die expugnat subuertitq; magna suoꝝ cede. Veneti inde classem nauium. 60. instructã ad infestãda turchoꝝ littora mittũt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerũt anno. 1470.

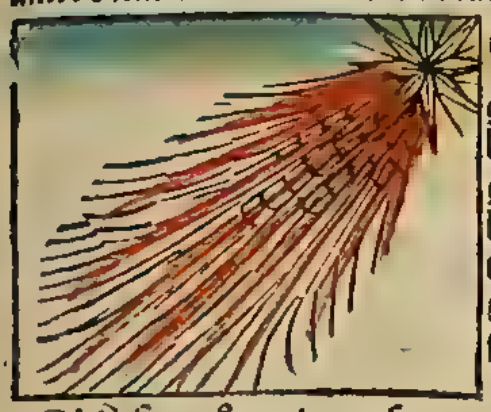

Cometa magnus p mensem ianuariũ in pricipio anni ẽ. cccc. lxxij. circa festũ sancte agnetis visus igneo colore rutilans. criniꝰ longis nigrisq; quos in occidentalẽ ferebat plagã. Cuiꝰ quidẽ corpus ꝓmũ circa libre principiũ fuit. postea se tantũ in septentrione flexit. vt extra zodiacũ mẽ grasset. pculdubio iudicatũ sit. durauitq; dieb⁹. 80. Verũ nõ dũ isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ꝛ caudã in ozientalẽ plagã porrigebat. quẽ alij pertica. alij ascon dicũt Mortales grauiter affecit. Sequenti eñ anno siccitas incompabilis subsecuta est ꝛ pestilentie bellaq; cruentissima plurib⁹ in locis euenere.

Cristiernꝰ rex dacie ꝛc

Cristiernꝰ rex dacie suecie norwegie. gothoꝝ dux holsatie stormarie in oldẽburg ꝛ delmenhorst comes vir quidẽ xp̃ianissimꝰ ꝛ multis vꝛtutibus ornatus. Anno ẽ. cccc. lxxiij. romaꝫ soluendi voti gratia p vniuersam lombardiam thusciamq; transijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificẽtissime exceptus fuit. inde romã ingressus prodeũte obuiã honorato q; cardinalitũ collegio a Sixto põ. max. celebꝛi honoꝛe exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quã pontifices singulis annis in dñica letare alicui ex principib⁹ xp̃ianis donare ꝙsueuerãt ꝛ ipe a Sixto pontifice donatꝰ est. Ibidẽ eñ de vniuarsali italicoꝝ principũ pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent ꝫ res pfici nõ potuit. inde digressus p omnes ytalie vrbes transiens benigne vbiq; habitus est. romã denicq; reuersus aliquot annis cũ omni sanctitatis exemplo supuixit.

Carolus burgũdionũ dux nussiã colomẽsis agri oppidũ ad rhenũ ripas obsedit ꝫ cum fridericus imperatoꝛ obsessis auxilio veniſſet inito fedeꝛe discessit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice primus p vniuersum orbẽ xp̃ianũ institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. ẽ. cccc. lxxv. declaraꝛ. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis bimbꝛibus romaꝫ venit iubilei gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt initũ fedus solueret qõ effecit. nam postmodũ inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctoꝛe in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules effensis nicolai marchionis filius ꝛ borsij frater scõs ferrarie dux his temporibus nõ sine magna ꝓtentione regnũ paternũ suscipiẽs regnauit vsq; in presens cũ omni laude. vir bonus ingenioso q; ac rei militaris scientia eruditus. ꝓterea septimo regni sui anno florentini veneti ꝛ mediolanen. tanq; virũ magnanimum contra alfonsum calabꝛie ducem ꝛiheronimũ comitẽ ducẽ exercitus constituerũt. qui pleraq; eoꝝ oppida cepit. Hic belionoꝛã ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vꝛoꝛẽ. ex qua ser suscepit filios. quatuoꝛ mares ꝛ duas feminas. Hic tandem socerꝰ sui consilijs cõmotus tergiuersatꝰ venetis ruptisq; eoꝝ federibus ferdinando ꝛ alijs socijs colligationibus inhesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illũ terra aquaq; oppugnare ceperũt ꝛ plurimas terras ei abstulerunt. ꝛ nisi alfonsus calabꝛoꝝ dux ferdinandi regis filius vir in armis strẽnuissimus ꝛ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuiſſ Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die martis. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoqnto supra milesimū qter cētū. in hebdomoda sctā a iudeis in tridētina ciuitate necat⁹ xpi martir efficit. Judei em̄ ea in vrbe degētes pasca suo more celebraturi. cuꝝ xpianū nō haberēt immolādū cui⁹ sanguinē in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cu⁹ iusdā iudei domū furtim deportarūt. In sacra hebdomoda añ diē pasce luce tercia vespere facto is añ foresq; pris pueruli more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs ꝓditor thobias astitit blanda voce moratus puer cui⁹ etas nō dū ter decē mēses viderat. fert illico samuel ad edes. Cūqꝫ nox ruit hic gemini saligmā samuelqꝫ thobias vitalis moyses yſrabel atꝫ mayer añ synagogā leti ei⁹ pectora nudāt. In eius collo pri mū nevagire posset sudariolū apposuerūt ⁊ extensis brachijs ꝑmo papulū forpicib⁹. mox genā dexterā ꝑ cidentes. Inde ꝙsqꝫ forpice carnē ꝙuellit. Judib⁹ deinde pacuit pupugere. cū ille manus alter plantas cō tinet crudeliter sanguine collecto hymnos eoꝝ more canetes. addūt minis vba. accipias suspēse ihesu. fe cere sic olim maiores nri. sic ꝙfundant celo terra mariqꝫ xpicole. sic caput eius inter vlnas cecidit ⁊ vita li bera ad superos fecit iter. inde ad cenas ꝓperarūt azimas de sanguine eius in xpi dedec⁹ ederūt. eoqꝫ mor tuo statim corpus in ꝓpinquū domus eoꝝ flumen ꝓiecerūt ⁊ pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes deinde anxij parētes gnatū paruulū. postridie cū in fluuio inuenerūt. q̄ illico vbis ptori scelus denūciarūt. Is ptor iobānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facin⁹ ⁊ ꝙfestim vbis iu deos ꝙpbendit ⁊ ecūleo eos sigillatim imponēs tormētis astricti eo ordine crimē retulerūtt. q̄ diligēti examinatione cognito iudeos ꝙdignis supplicijs exterminauit. Presul eo tpe vbis Jo. hinderbach colle git extictū corp⁹ ⁊ sepulchro mādat. multis euestigio cepit florere miracul. Inde ex oī xpiano orbe ppl̄oꝝ cursus ad scti huius parunli sepulchrū est factus vt etiā vbs ipa cū miraculis ⁊ opibus multis sit aucta Corpori vo ipius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Osimile etiā scel⁹ apd motā oppidū qd ē i finib⁹ agri fori iulij p⁹ ānquēnīū iudei pegerī. Hā etiā ali um puerū sili mō mactauerūt. p q̄ tres eoꝝ captiui venetijs missi fuerī ⁊ atroci supplicio ꝓcremati sū Iterum thurchi inferiorem ingressi mysiam magna cede sternunt. Hebinc magnā genuensium vbē ca phā quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa. ⁊ mercatoribus plurimū apta fuit hoc anno ciue genuesi eā prodente in turcoꝝ man. deuenit in littore euxini maris sita

Pelle monstrū tēpestate istac in veronēsi agro nascit que vnū tantū caput habēs ⁊ duos podices. duasq; vuluas. ex ipis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̄tuor brachia ⁊ duo grossiora q̄ p volūta te mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. banc parentes p italiā circūferētes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq; oēs ytalie fluuij nouēbrio mēse (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra alueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. qz nō secus p vias mortales nauigabāt ac p eoz fluminū alnea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ cū maxime tiber secuz traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte heinrici prouincia diuidit diuersis populoz studijs. nā ferdinādus iohannis arroganme regis filius helisabetham heinrici sororē in matrimoniū traductā ⁊ alfonsus portugalie rex heinrici iohannam filiam ex sorore sua neptē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte regio astronomus

Iohānes de mōte regio aleman⁹ nō minor anaximādro. mileso aut syracusano archimede. vtraq; lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanoz dc⁹. hac quidē tēpestate ob astronomiā ceterasq; mathematicas disciplinas a mathia pānonie rege nurmbergēsibusq; ppetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pānonia ac rome multo in pcio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ppulchrū ac q̄daz alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemerides q; a nostris diario dicta maxima cura ingenioq; edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisq; gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandaz paschalem dionisij computū a sixto q̄rto pon. accit⁹ dum pleraq; posteritati parat nō sine maxima studioso⁹ iactura morbo perijt. Usus ē pceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice scietissime impsse circūferūt.

Nicolaus estensis q; de inpio ciuitat] cū hercule dissidebat. ferrariā clā ingressus primo septēbr] primo ipetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoz orientalis francia appellat) Anno salutis ɔ̄ɔ̄. cccc. lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mot⁹ agitationesq; inciderūt. Timpanista quidā ai altiuz bruto⁹ pastor apud vicū Niclasshausen vocitatū sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo pacto suis quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in pplox inuidiā adductos spernētes abiectos habere ceperūt. Jesuo simulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite pponebat. edocens vitā cleri ignominiosaz fore. tbcolonia ⁊ pedagia dnis nō esse psoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemora oibus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū semi nans. q̄ nouitate gaudebāt. ea sibi vginē mariā enarrasse p̄dicabat. Undiq; igit gētes votis occurrebant. Diebusq; festis maximo cursu hominū longū sermonē in odium cleri ducebat. Eo igit a Rudolfo epo herbipolen. missi explozatores inde sectatorē principalē ad herbipolī ducētes igni tradidert. post cui⁹ mortē hec pegrinatio viroz ⁊ mulier euanuit. Nurmbergēses q̄s ℔ mulcta ne q̄s de ciuib⁹ suis accedēt phibuert

Galeacius maria mediolanen. dux.

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob ira erepti sibi fundi a iohanne andrea lamprognano nobili mediolanensi eo die qui ꝑthomartiri stephano celebris habef in ipius martiris templo ad aras incautus confodit. qui post patrē franciscū Sforciā dux declaratus regnauit annis nouē t mensēs decē vir ꝑmptissimi ingenij t excelso t magno animo princeps. Cū multa edificia in vrbe mediolano extruxisset ppulchre q̄s lapidibus sectis vbē vbiq; sternere fecit Et paternū erariū pecunijs exhaustū diuicijs repleuit. In celebratione m̄ diuinorum officioꝝ supremos cātores maximo sumptu t impensa habere nitebaf. Verū cum immoderata mulierū libidine vteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuerso astante populo t omnibus aulicis vulneribus (vt ꝑmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit t in maiori vbis tēplo eminentissimo loco iuxta gutes suos sepult⁹ fuit. Relictis post se duobus filijs t filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Johānes aūt maria in festo epi̇e etatis sue anno nono patrū decreto in ducē sublimatus pulchritudine indolis t ꝑmptissimi ingenij adolescēs aētate ppō bireto t reliqs ducat⁹ ornam̄t] isignit⁹.

Carol⁹ burgūdionū dux

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustri sima regiaq; francoꝝ familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim⁹ ac terribilis ꝟ iustus. liberalis. elemosinarius t diuinoꝝ obsequioꝝ feruentissim⁹ obseruator. Is cū vigesimū etatis attigisset annū. t gandauenses ciues a philippo patre quoddā priuilegiū extorsissent nō pauca militū collecta manu in eos duxit vbe potitus priuilegia in foro vbis exuri fecit. principatu q̄s suscepto multas cū ludouico francoꝝ rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. t ciuitate obtenta post cedē t direptionē editam vbē complanare fecit. inde vbe desolata relicta ꝑ eduardo sororio anglie rege e britānia a comite douerich t henrico portugalie rege pulso. exercitū multū ꝙgregauit t ꝓtra cosdem t ludouicū regē bellū suscepit t breui illū in regnū remisit t arma in ludouicū regem cōuertit t mitigatis incomodis attriuit. Per romanū pontificē paulū mox inter ipos res ꝙposite fuerunt. His gestis ad nussiam colonien sis agri oppidū quod est in ripis rheni duxit t illud acerrime obsedit Sed cū fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnū discessit. Deniq; cū multas ꝓuincias ingenti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vbē quenit vt contra suenos (quos vsitatori vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tm̄ populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficūt vt fusus ac ꝑfligatus tandē obtruncatus morte obiit. Tria itaq; oppida sibi dānosa fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Vnicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cū paceꝝ q̄ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi iheronimo forl cornelij (quā imolā itali dicūt) comite. raphaelē diaconū cardinalē diui georgij nepotē. sixti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simulq; franciscū saluiatū archiepm̄ pisanuꝫ cū famulicio 300. hominū florentiā misit. inq; diue liberate templo francisco saluiato eucharistiā celebrante composita hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisq; aduerse factionis iulianum medicen ꝙfoderūt. Laurēti⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia consilioq; precipuo impetus hostiles coercuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisq; cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsq; dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno ꝑ italiā vagate brixie agrū deuastarūt. cū in brixiano agro in maxima multitudine aduolarūt. que brixianis t mantuanis maximum intulerunt damnum. quib⁹ nisi ludouici mantuani pricipis sollicitudo obstitisset. fata queq; in tota lombardia corrosissent.

Maximaq; lues hoc ipō anno ꝑ totā italiā vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominuꝫ milia. t venetijs supra triginta hominū milia perierint. Eam cm̄ calamitatez solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atq; locustarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello ipliciti in macedonia t foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusq; reipub. italie aperto periculo. Cū longū in flectendo pontifice tempus contriuisset. t annos. 17. maximis t diutinis bellis ꝑ gretiā. macedoniā t foꝝ iulij a turchis vexati imminente periculo cū mahumeto impatore fedus ꝓcussere. Omnibus illi redditis que sue suorūue ditionis fuissent ac tradita. Scodra quā obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles aluminis mercatores cū imperatore contraxerant. Hoc pactoq; conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tn cōstantinopolis expugnationē grauia sense re bella. Cū qtuor t viginti annox curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo inflatus mahumet egre admodū tulit rhodiā vrbē finitimā eius imperio liberam eē. Habumtes igr impator ingenti classe maximaq bellatox vi rhodum petens. Appulit itaq ea classis velox centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militeq in terrā exposito pmū in vertice mōtis sancti stephani t circa eius mōtis colles castrametati sunt. t p tres ferme menses vrbē bombardis alijsq missilibus indesinenter p duces suos laceraut t oppugnauit. Verū petrus dabuson magnus rhodiox militū magister xpiane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina em fauente clementia principis t suox vtuti fauente turchi fundunt. ppulsant. cedunt. tātoq impetu terga vertunt vt sibijpis necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē em partem exercitus amisit. vbi celitus xpi ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo turchis terrori fuere maximo. Fatendū igit hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti potentissimo tā muris potito restitit. Exacti igit nouē octagita dieb⁹ ipator rhodiox littore classes soluēs phisā nauigare ꝓperat. illic milites t suppellectile exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos lares cū clade t ignomia reuertit. Petrus autem a pontifice sixto t ceteris omnibus europe xpicolis pecunijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit t celebriorez fecit.

Apud suitēses montanos qs itali suiceros appellāt haud longe a finib⁹ lucernensiū in loco vasti solitudinis homo senex solitarie vitā abstinentissimā hoc tpe habebat. q p annos. xx. sine oī corpali cibo vixit. quē fratrē nicolaū appellabant. vir corpe aridus sicc⁹ exhaustus sola cute neruisq t ossibus compactus. Et qcq heremite diutius ieiunent. t illesi p pter ocū t vitā vmbrosam sicut i carceratis ꝓtingit nō raro t sb terra ꝓrie. cū ꝓpter indigestionem plures in ipis aggregent supflutates flegmatice crude. cū sint cōtinue in deū intuentes virtute aviali. virt⁹ debilitat naturalis vt nocumentum nō videat pcipe a ieunio. Estq consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Verū hic homo quasi celestē vitam in terris egit. immaculata absq sorde. cuius nonulli eū homunē glorioſum dixerūt suāq vitā ad iactanciā interptati sunt eoq mercedem accepisse pdicarunt. s sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretātur q que patent. Cur virū calumnient qui longā vitam in artissima pauptate t solitudine duxit. q multos annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema t humilitate p seuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli inuius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui ꝓter rumusculos hoim suū corpus affligit. suūq gremiū fraudat: Is sanctus t iustus homo. qui auariciā calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obtinuit. qui nullū supbie fomitem ostendit. sola fiducia futuroz teneri arbitrat. retributionēq thesauri celestis expectare potius iudicat. Judicauit hoc ꝓpetua hominis letitia. quem nemo mestum vidit s vultu semp eodem. Sciebat se mortali culpa libez. bonis operibus a ꝓtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nre. et deinceps reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoq constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit sopor. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis ꝓfecit. q t finitimis pplis nonulla vaticinia pdixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoz principis diu expugnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vbi imminet castrametati sunt vallo t fossa munitissimi ita hidruntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus adveſperam protracta pugna. superati hidruntini. ingressi vrbem turchi. archiepūs obstupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus lurgus hidruntinoz dux captus t exarmatus medius ꝓfectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo t viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in primis leucen t tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsus dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi posse vrbem tueri salutis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit t turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rasellus iuris doctor

Anthonius roſellus natione etruſcus vir vtiq; bonus ⁊ multa prudentia exiſtimatus iuriſ ciuilis ⁊ pontificij ac aliaq; bonaq; artium peritiſſimus poſtq; multis annis patauij ius cū magna gloria docuiſſet ſublatus fuit. ſepultus ad ſanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius roſellus de roſiellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus eſſet de monarchia ⁊ de poteſtate pape libros eruditos compoſuit ⁊ alia.

Marſilius ficinus florentinus. ingenij excellētiſſimi vir. virtuſq; lingue eruditiſſimus ⁊ multaq; ſcientiaq; locupletiſſimus. atq; inter platonicos doctores facile princeps. hac noſtra tempeſtate ſeptem ⁊ triginta platonis pbi libros qui antea neq; apud grecos facile inueniebant maxima cū diligētia latinos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipius platonis mentem partim argumentis. partimq; breuibus pmēta rijs explicare tēptauit. Hc valitudie aḡs lrāq; pſcripſit ⁊ pleraq; vtilia.

Mahumeth magnus turchoq; impator octauus ex clariſſima othomannorū familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Poſtea aḡs in aſia ⁊ grecia. 52. annis regnaſſet dū in orientis expeditionē contra hungaros pficiſceret anno etatis ſue octauo ⁊ quinq;geſimo in caſtris nō ſine ſuſpitione veneni moriē ⁊ cōſtantinopolim delatus ſepelit. Is cū patri in regnū aſie ſucceſſiſſet quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio ſuſcepto patrē in omnibus ſuparе anxius ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē dictis paterni regni viris⁹ ingētes copias ex aſia in europā p helleſpontū claſſe traiecit. vbi multas grecoq; vrbes occupauit. Caſtello aḡs haud longe a boſphori littore ad euxinū tēdente pdidit. Exin deficiente ob grecoq; auaritiā pſidio conſtantinopolim vrbez cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea impator declaratus. Confeſtim peloponeſum omnē armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in ſeruitutē abduxit. Indeq; in achaiā mouēs ipaz et achraniā ⁊ epirū ⁊ maiorē macedonie partē atq; bulgariā cū raſcia ⁊ ſeruia. ⁊ quicqd ab andrinopoli. ſauūq; amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuaſit. valachia etiam eas ob res timore pterrita. boſniā poſtmodū ingreſſus cuncta vaſtauit. mithilenem inſup nobilem genuenſiū inſulam cepit. Hebinc ſinopem vrbē vetuſtiſſimā ⁊ trapezundam diripuit. earūq; incolas vna cū earq; imperatore captiuos abduxit. Euboiā inſup venetoq; inſulā inuaſit. quā vna cū calcide eiuſdez inſule vrbe expugnauit. In aſia itaq; minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capadociam. paphlagoniā. aliciā. pampbiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme helleſpontum ſeu mioeam. et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuiſſet baiſetū ⁊ zaliabū legitimos poſt ſe derelict pro quibus eo mortuo tumultus vrbē conſtātinopolitanā inuaſit. baiſetū tamen impatorē conſtituerunt.

Baiſetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. ſexto kal. iunij impator ꝓſtituit ⁊ vſq; in p̄ſens impauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot⁹ in aſia p regno cōcitauit. burſiā cepit ⁊ ſe ibi regē ꝓſtituit quē baiſetus bello ſupauit ac aſie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū ſe immerſit. Cum aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuaſtare cepiſſet multa dāna cedeſq; ptulit. Zaliab⁹ āt frater eius natu minor. qui poſtea in regno francie ſub priore boſpitalis ſancti iohannis iheroſolimitani cuſtodiebat. in ſummi pontificis innocentij octaui poteſtatem traditus vſq; in preſens rome ſub cuſtodia ad recuperandum reſiduum europe de crudeliſſima nunc barbaroq; ſeruitute.

Hestis pmaxima i tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1485. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deſeuit. vt multa milia hominū abſumpſit. Facq; lues nurmberge a ſolſticio eſtiuali vſq; ad ſolſticiū hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vo ſenatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge p auxilio ferendo contra hoſtes ſuos ⁊ p fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝓgregauit. cōmunitates quoq; ciuitatū imperialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie conuentiones habite. vtq; omnia bella indutias haberent concluſerunt. Interea glorioſus imperator fridericus inter cetera geſta laudabilia Conradū celtis germanū virū eruditiſſimū in arce nurmbergenſi appollinari laurea decorauit. Bellaq; ea tempeſtate inter ſigiſmundū archiducē auſtrie ⁊ venetos ſedata ſunt. Hec minorē dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno ſalutis. 1491. peregit.

Mahumeth rex turchorū imperator

Moles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nra tempeſtate in hethica ꝓuincia vlteriozis hiſpanie plaga que granata nuncupat vſq; ad hec tpa regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentiſſimus p hibet. eo q̄ quecūq; ad hūanū victū ſunt neceſaria affluentiſſime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurum et argentum producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes ſine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus luſitanie ⁊ ulteriozis hiſpanie ⁊ tarraconie rex vna cū heliſabetha vxore ſuperioribus annis omnino ejicere ſarracenos decreuerūt. Bellū igit malacen. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandez poſt longē obſidionem ciuitatis granate que incepit a menſe maio anni nonageſimi primi ſarraceni manu deducti ad magnā rerū inopiā deſperantes de auxilio poſt infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis ꝓcluſa fuer. Poſtromo ſeptimo die ianuarij anno ſalutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. L. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius poſſeſſionem libere acceptarunt. ac meſquitam maiorē in eccleſiam dedicari mandauerunt.

Tempestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēs iulij. in regia vrbe ꝓstantinopolita
na admodū desecuit. Supior em̄ triū sydez ignes. q̄ decidut ad terras fulminū nomē bnt. cū ꝓtagiū
nimij hūoris ex supiore circulo atq; ardoris e sbiecto p hūc modū egerāt. Turbato itaq; aere cū collectis
humor habūdantiā stimulabat. seu grauī sider̄ ptu. Et cuz ī nube luctabaf flat⁹ aut vapor. primo ingētia
tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia visa. t longiore tractu fulgetra. Et quāq; a saturni sidere ꝓficisci ista
ꝓiectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter cū vulsinis oppidū thuscoz opulētissimū totū crematum
ē fulmīe. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Vbi antiq̄ colūna ymagi-
nē ꝓstatini impatoris hēbat. fulgur t horrid⁹ impet⁹ ne dū ptē ei⁹ dececit. Verū vt veridici narrarūt nego
ciatores venen t alij. octigētos omos ignis rez edax ꝓsūpsit. Et hoim tria milia. vt nec lignū nec forma
edificioz rmāsit. Ea formavt circul⁹ deuastatōis ifra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūxim⁹.

Cum varia rez miracla effluxis tpib⁹. vt oñdim⁹ enemerī. Visa ei horrēda oñta corona trabes tellur̄ byat⁹ sanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei t alia. Lac pluere e celo visū. t lanā. carnē t cruorē descēdē. visi ꝓcurrētes mōtes. Et lūa soloq; triplex. cruce sig̃tus lapis excidit tpib⁹ friderici scōi ipa tor̄ (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris. ī meridie sb̄ friderico. iij. ipatore. ad agros ei⁹ ꝓprios. cū ere pulit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. acieſq; triāgula fuit. missus ab obliq̄. hūc senserat Enßheim. Sūt gaudia q̄s sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulat⁹ humū. in ptes distract⁹. pōd⁹ tm̄ gue adhuc hz. t ad oñtationē obtuatur. tanq̄ futuz omen.

Bella p̄ h̄ tpa inter regē maximilianū. t reges frācie. ob ducissam britānie. p multas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691 Anno xpi. 1492.

Linea summoꝝ pontificū
Alexander sextus

Alexander sextus papa. natione hyspanus: ex valentia ciuitate rhodoricꝰ borria antea vocatus. epūs portuensis. Vacante sede post obitū Innocētij octaui. oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranētē sem. xxvi. die augusti. corona papali decoratꝰ. Vir magni animi. magneq; prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūq; illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ꝛ disciplinaꝝ laude. ꝛ adeo singulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus. vt Calixtꝰ tertius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoq; ex sororibꝰ eius nepotes. Cardinales creauit. L. ioannē cognomento mulanū ex sorore neporem. ꝛ rhodericū hūc borriam. cuius vtutis ꝛ glorie liquidissimū documentum extitit. qꝝ adhuc adolescens inter reuerendissimos ꝛ excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam qꝝ nō multo post vicecancellarij locum sortitus Vor oīm scientia preditus ꝛ experientia refertissimus. vere dēsignādus ꝛ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et si heroicis ꝛ regia ipius facies dignitas prese ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspaniensis. Inter ceteras vniuerse terre puincias aeris salubritate tempata. oīmq; reꝝ copia ꝛ bonitate precipua. viros ꝓgenerās. q ꝛ corpis agilitate. ꝛ ingenij acrimonia. ꝛ oīm virtutum gloria summi clarissimiq; semp extitere. Hebinc eximia eius valentia ciuitas. que ꝛ sui antiquitate ꝛ situs pulcritudine ꝛ virorꝝ copia. Et oīm mercimoniorꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Hec non ꝛ illustris borgiarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamq; ꝛ familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semp emulator. litteralis discipline. scientiarūq; peritia. ꝛ optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata. optimū ꝛ salubre consiliū. adest ꝛ pietatis cultus. ꝛ oīm reꝝ cognitio. que tā inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur cum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perq; sublimes ꝛ periculosos scopulos transmigraturum. semutam tandem affectatam feliciter occupaturꝰ. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ptingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificatꝰ aduersitates sentiat. Magnanimissimꝰ deꝰ sua gra donet. vt singla ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xpiane ꝓsequatur

Genus hominū calamitosus iudei. ꝛ si superioribus tēporibus in plerisq; locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimus sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue i Stratislauia patauia ꝛ ratispona ꝛc. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principis magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam maiorem et minorē obtinentes. has perforarūt. ꝛ cruor illico profilijt quo lintheum precinctum rubore accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illustres balthasar ꝛ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xpi contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quisq; primarias creaturas. nutu diuine potētie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid em ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoiem (vt premisum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promtus est eū rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ꝛ figmentus suū in regni sui consortio sublimare. Vt qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus prepare dignetur. Qui viuit ꝛ regnat in secula seculorum Amen.

Maximilianus austrie ac burgundie duxꝛ. filiꝰ ipatoris friderici tercij. viuente adhuc pfe anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declaraf. hunc vsqꝫ vna cū pfe ipaut annis. 7. Mir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris scientia insignitus. virtuteqꝫ nemi cedens. immo humanitate ꝛ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ꝛ bello fortunatus. atqꝫ in oīnibus fortissimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atqꝫ in armis strenuus. Is tpe iuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis pnouncijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicioꝛ oīi. q̄ tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ꝛ nobilitatem virozꝫ antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria dues opū ac pplis potentiꝫ. Comitē hūc leta videre suū gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobilis hannonia. holandria atqꝫ zelandia cū summe colebant. Mechliniaqꝫ humana ꝛ salina atqꝫ frisia. de suo nouo domino exultabant. Cuꝫ ducē potentē aduentasse sentiebant. Certabāt alij alios superare colendo dicentes. Venisti tandē grauissimus. Quo aūt tpe maria eius vxoꝛ vixit cū oīi pace ꝛ letitia regnū possedit. Ex qua cū genuissꝫ filiū philippū. ꝛ margaretā filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis cerucibus expirauit. Anno vo sexto ꝛ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitoꝛe friderico impatoꝛe franckfordiam vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate coꝛona caroli magni archiuis Nurēbergēsiū. pꝛ cos coꝛonatus fuit. Elucebat eīm in eo inaudita principandi scientia. in deliberando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iusticie feruoꝛ ꝛ zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝛ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia sortis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup eos regnare. & ꝛ a brugēsibꝰ honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Victoꝛiosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēsef. mēte reuoluens. q̄mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndaꝫ dñi. ꝛ orbis possessores. Et q̄ntū impiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas puincias pdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā nobilē. terrā sanctā. terrā in q̄ primi nr̄e fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ꝛ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit ꝛ origo nr̄e salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ꝛ ve. testamēti mr̄. ꝛ pstantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aīaduertēs. p singulis recuperādis. nullū laborē cuitari debere arbitraf. Iudei eīm cū fedei archā amisissent. p recupatione. nullū belli piculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses pter fines paululuꝫ ampliādos cruētissima plia cū cyrenēsibꝰ cōmisere. Romam sepe socioꝝ cā sumptis armis ī pugnā exiere Bellū aduersus ifideles possessoꝛes necessariū foꝛe decernēs sibi psuasuꝫ arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probꝛo quā pmū pfulere. Et si pcedētes negligētes fuerint. honoꝛēqꝫ suū puifecerint. suum negligere ꝛ turpitudini notare nō patief. Ac gliosum nomē deterſa supioꝝ infamia augere poptat. Quā obꝛē bella germanie totis viribꝰ sopire conabaf. Conuentionē pncipū Nurēberge p maximā. anno salutis pmo ꝛ nonagesimo supꝰ q̄dringētesimū millesimū pegit. p dies plēs. vt pacem ne dū germanie. & toti oꝛbi oꝛbi oꝛdīaret. platos pncipes ꝛ cōitates admonuit vt huic salubꝛi expeditioni ꝛ infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p regē hūgarie genitoꝛi restituit. pacē hūgarie dedit. Būqꝫ p biennium pax vlis fuisset. restabāt adhuc reliqe exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis affecti ptīto agmie ī diuersas vtriusqꝫ pannonie ptes eruperāt. duo milia ad cōfinia moꝛauie ꝛ austrie ifesta acie pfederāt fortalicia qđ ipi gētiliter tabernā vocāt se munientes. Ex q̄ excursionibꝰ suis oīa loca cedibus ꝛ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoqꝫ fortalicio multis ex his cesis. alijsqꝫ captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ꝛ baronibꝰ q̄ꝫ fines iuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaqꝫ trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. ptim excoꝛiatos ptim ad rogū assatos. ptimqꝫ coctalicijs furnis inimissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxoꝛem tradita interuenisset.

Vinca imperatoꝛ Maximilianus

huic sancto ꝓposito expeditionē dedisset. Faxitq; de⁹ glorioſus huic aduersitati finē. vt eccliam. vt religi/
onem. vt fidē xp̄ianā. a barbaroꝝ ꝛ infideliū incurſib⁹ defendere poſſit. Videmus em̄ vniuerſam fere aſy
am a phenicibus ꝛ medis ad helleſpontū vſq; turcoꝝ tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. ꝛ vniuer
ſam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vſq; dalmaciā omnia premere deterrima ſeruitute. Inſu
le pene om̄es a ſinu adriatico ad mare ponticū iacentes vaſtate ꝛ deſolate ſunt. Et in ꝓximos germanos
ꝛ būgaros ſepe numero impetus faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud
dubie ſucceſſurā. dum cetere nationes hunc regem atq; ducem optimū ſequentur. Cū diuitē ytaliam. no/
bilem galliā. fortem byſpaniā. bellicoſam ac populoſam germaniā adiumento eſſe ſentiet. bīs arma. bīs
equi. bīs pecunie abunde ſuppetūt. bīs vires longo maiores. quā infidelibus aſſunt. In dco quoq; ſpe
randum erit. qui cauſe ſue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum
credimus. vinci ꝛ poſſunt. ꝛ ſepe victi fuerūt per ſuperiores principes vti premiſſum eſt. Minor eſt infide
lium potentia q̄ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingreſſus patebit. tanto maio/
rem ad eū concurſum inueniet deditū ſe populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo
riosum. principes occidentales ſecuti fuerint. Id oīm̄ chriſtiane reipublice felix ꝛ fortunatū erit. Cum ip̄e
maximū ꝛ florentiſſimū imperiū adipiſcetur. tum omnes qui ſequentur ampliſſimas opes cōſequentur ex
hoc bello. propoſita non facili ſolum. ſed ſperata certaq; victoria. quo ad mūdanam ꝛ celeſtem gloriā. plu
rimoꝝ quoq; ꝛ ampliſſimoꝝ regnoꝝ. ꝛ ingentes opes ꝛ clariſſima imperia quentura. Deinū auxiliante
domino ihesu cum inſigni victoria ꝛ glorioſo triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictiſſimus rex
Maximilianus. ſubactis turcis. liberata tracia ꝛ grecia. ac alia ſpolia nephanda. Et terram ſanctam xp̄ia/
nis reſtituet. Germanie principes qui multi defuncti ſunt hac luce. Immortales ſibi apud im mortale deū
gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ꝛ Germania. Quales gratias aget eccleſia. q̄ feſta
om̄is xp̄iana ſocietas agitabit: Septentrionis ꝛ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane
reipublice ſeruatorem ſalutabūt. Cardinales cūctiq; p̄ſules eccleſiarum. ꝛ magiſtratus vrbis. longo extra
menia interuallo ſacra ferentes obuiam ibunt. niuei ſtabunt. Ad frena quirites. ſternetur purpura ꝛ oſtro
quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineſq; roſas ꝛ lilia e tectis in eum ſpargent. Et
varioꝝ ſerta florum ſacro capiti annectent. Ip̄e curru ſublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; i
foro. quocūq; in triuio ſubſtiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitq; om̄is populus victori vitā
ꝛ gloriam. atq; ita triūphans non in capitoliū falliq; Jouis edem. ſed in apoſtoloꝝ principis beati Petri
baſilicam deducetur. Ibiq; maximū ſacerdotem Alexandrū ſextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni cla/
ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deoſculatus ſanctiſſimus
patrem. ſecum in penitiorem palatij partem ſecedet. vbi ꝛ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ꝛ yta
licis longos inter ſeſe ſermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati muſa. quaſi ab inferis re
ſurget. ꝛ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus hiſtorias ſcribet. mortalemq; regem immortalitati
donabunt. Nos quoq; ſi quid ſtrepere inter olores poterimus. aliquid ſeorſum inueniemus. quod de tan/
to rege ad poſteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergenſe adiiceremus. Vos valete ꝛ
boñ cōſulite ex Nuremberga. x. kal̄as Junias. Anno ab incarnatione ſaluatoris xp̄i Milleſimo quadrin/
genteſimononageſimotercio.

HASD

Cartas aliquas ſine ſcriptura ꝓ ſexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio poſteriorꝝ. q̄ emē/
dare addere. atq; geſta principum ꝛ priuatorum ſuccedentium perſcribere poſſunt. Non em̄ omnia
poſſumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. ꝛ de fluuiorum
alueis ſplendens proferur gloria. pactoluſq; ditior eſt ceno q̄ fluento. Variq; quoq; mirabileſq; motus
in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti/
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adiicienus.

Berta etas mūdi

Sexta etas mundi

Quod erat officium suscepti libri. auspice christo. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus eīm propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Estq; annus quinquagesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius inclyti regis maximiliani septimus. Hodieq; sūmi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Diuino nāq; munere p tot regum ac imperatorum gesta. summorūq; pontificum t aliorum labores. pericula t summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes coventum est quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua q; plus maris. q; minus q; oportuerit exorbitatus est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vo quicq; labore isto in p̄teritor gestor cognitionem ac figurar oblectationem deduxerimus deo gratiar largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tādem ppauca de septima t vltima etate ac fine seculi mundanar rer in huius operis calce differēdū. ne priora oia fine laudabili fine irrita t infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū btitudinis ppetue subsequtur

Quum in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lre ad scientiam veritatis nos eruditunt. mundum denicq; finem habiturum. De quo nunc in fine operis disseremus. Plato eīm qui de mundi fabricatione disserit id explicare non potuit. qui celeste misteriū qō nō nisi a prophetis ac deo discit ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. qm̄ quicquid est solido t graui corporea vt initiū cepit aliq̄n. ita et finem capiat necesse est. Nam aristoteles cū nō videret quēadmodum posset tanta rer magnitudo interire t banc p̄scriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mundū ac semper futurum. Cū tamen terrā t aquā et ignem disperire. consumi extinguiq; videamus. que sunt vtiq; mundi partes. Intelligitur totus esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicqd potest interire. Sed t omne quod sub visu oculorum venit t corporale (vt ait plato) t solubile sit necesse est. Epicurus igit̄ (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait t ortū aliq̄n t aliq̄n esse periturū. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum rer statum cōmutari necesse est t in deterius nequicia invalescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas t malitia vsq; ad sūmū graduz creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicia t pe aurea possint iudicari. ita eīm iusticia rarescet. ita impietas t auaricia t cupiditas t libido crebescet. vt si qui tum forte fuerint boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiq; ab iniustis. Soli autez magni opulenti sint. boni vo in omnibus contumelijs atq; in egestate iactentur. Confundetur omne ius t leges interibunt. Nihil tunc quisq; habebit. nisi aut quenti manu. audatia t vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq; ita neq; securitas. neq; regimen ne q; requies a malis vlla. Omnis eīm terra tumultuabitur. frement vndiq; bella. omnes gētes in armis erūt et scinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs omnia t tanq; messem cuncta psternens. Postremo vo tam detestabile atq; abhominandū tempus existet q; nulli hominū sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq; interibunt. non modo ferro atq; igni. verū etiā terremotibus assiduis t alluuie aquar t morbis frequentibus t fame crebra. Aer eīm viciabitur t corruptus t pestilens fiet t modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra homini dabit fructus. nec seges quicq;. non arbor. non vitis feret cuz in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq; cum fluminibus arescent vt ne potus quidez suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient t in terra q̄drupedes t in aere volucres t in mari pisces. Prodigia quoq; in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent domina atq; imperia eos aperire oculos t aures referare hec sequentia t preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quātisq; fortune tragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obstare consilia queant. t ex preteritis gestis q; in lubrico positi sint animaduertant t auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq; parcentes. letis ponere modum discant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerē cōsceudisse qua ceteros ruituros. si libravit in puncto penasq; offensis daturos. Vos igit̄ qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum sumnum veneratione colite t integro affectu diligite. Sequimini sapientiam t virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite t benignos vos morbus exhibete. humanitate t iusticia vt innocentes ad iudiciū venire possitis.

Mundum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc rez nature mirabile opus. sicut ⁊ in archanis sacre scripture cōtinetur. sex diez spacio cōsūmauit. Deniqz septimū quo ab operibus requieuit sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numer⁹ legitimus ac plenus est. Nam ⁊ dies septē sunt. ⁊ septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur errantia. quoz dispares cursus ⁊ inequales motus rez ac temporz varietates efficere credūtur. De scriptis itaqz sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicaf. Ab ascensione domini aperta tanua q̄ eius. initiū habuisse ferunt. vsqz in presens cū sexta decurrit. ⁊ vsqz in finem mūdi cum illa protendef. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animarum interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate susciptetur. Ideo liber Geneseos septimū diem vesperam non habere edocet. De aduentu igitur antixpi. ⁊ morte fine rez. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi disserere placuit. Quomō ante consūmatio futura sit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inuenet. sed ⁊ secularū ꝓphetarum cōgruentes cū celestibus voces. finem rerum ⁊ occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. ⁊ de labentis mundi vltimā senectutem.

De antichristo

Imminente iam temporz conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habem⁹. fidem israhelitice gentis. Et regnū persecutionēqz antixpi. quā psecutionē triū sennis annoz futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa venēs oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ī mūdū aiūt. Qui israhelitica plebem ad fidei conuertant gratiam. atqz ad pressuram tanti turbinis partem electoz insuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres semis annoz predicauerint. Et sicut de vno eoz Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint corda patrū in filios. id est antiquoz fidem. dilectōnemqz sanctoz meoz. Qui tūc victuri sunt mente plantauerint. Tūc excandescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xpi gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet Antixpus aūt ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo simul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ mendacioz propheta. ⁊ seipm constituet ⁊ vocabit. dū se colividebit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atqz prodigia. Quibus visis inbecillat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris oīmbus maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Jubebit ignē descendere de celo. ⁊ solem a suis cursibus stare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiaz sapientiū plurimi allicientur ab eo Tunc erucre dei templū conabitur. ⁊ iustum populum persequetur. Et erit pressura. ⁊ contritio qualis nūqz fuit a principio mūdi. Quicūqz crederint atqz acceserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exquisitis cruciatibus necabūtur. idem iustos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atqz ita eremabit. Et dabitur ei desolare orbez terre mensib⁹. xlij. Id erit tempus. quo iusticia proiicietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisqz reuerebitur. nō officiū pietatj agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. ⁊ miscebūtur contra fas. contra iura nature. Ita quasi vno cōiqz latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cuz hec ita erūt tūc iusti ⁊ sectatores veritatis segregabūt se a malis. ⁊ fugient in solitudines. Cūqz venerit hierosolimam antixps se circūcidet. iudeis se christū foze ostendens. qui adherentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā auricia subiugabit. Mittet quoqz per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiso vixerunt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Denū iuxta visionem danielis antixpus adverticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso aūt illo perditionis filio. siue ab ipo dño. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eni iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixpi confestim sequeretur. Post quantū vo tempus cōsumate desolationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam merito sancti omnes diligunt. ⁊ citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neqz angeli celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixpo supra mille ccxc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atqz saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectōnem antixpi. xlv. dierum silentium sit. diuine scientie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

Parens hoīm omnū Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vlle termi
nū (quem a morte morsu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore saret. Trangressione
autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnātem. legi mentis sue. In
sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iussus fuerit. Timor ⁊ tremor. super
eū venerint. peccato obsorduerint. offensa creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito bru
torum impetum expauerit. expleto desideriorum sis corruptiones senserit. Innocentia exposa nocere. nec
minus nocere posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corrue
rit. per incrementa viuendi ad morte festinauerit. Nos quoq; qui ab eo originem trahimus. ad curas sol
licitudines. temptationes. tum corporis tum animi insuperabiles. Ad vltimū demq; terribilē mortem alle
gamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo. Propagationem generis incepimus. Quid eīm eos
apello. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus q̄ nature
imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum machinamenta. temptationū bel
lum assiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In
de in puericiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiam. In qua
cum etate ⁊ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendi
mus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate
confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinib⁹. et varijs demum
anxietatib⁹ p̄sumimur. Ex illa ī senectā descēdim⁹. ⁊ q̄ p̄mus ⁊ q̄nt̄ nr̄a senect⁹ plena malis. ex senecta in
decrepitā deadim⁹. in q̄ cōtinu⁹ horror instāt̄ mort̄ nos pulsat ⁊ irritat. Aspiciam⁹ te nudū informē iter va
gu⁹ ⁊ lacrimas nascētes. Exiguo lacte solādū tremulū atq; reptātē opis idigū aliene q̄ muta pascunt ⁊ ve
scūt caduci corpis ai incheti morb obsessus varijs sibiecti passiōib⁹ inuēris. Cōsilij inopem. alterna leti
cia ⁊ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium. q̄ quantumue sibi expediat.
Quis cibi potusq; modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantib⁹ in aperto posita. mul
to labore conquirenda sunt. quem somnus instat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fa
mes contrahit. sitis arefacit. auidum timidūq; fastiditatem. possessa explorāteu ⁊ presentibus simul ⁊ p̄
teritis ⁊ futuris anxiū. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi conscīū vilissimis vermibus
imparem. vite breuis. etatis ambigue. vani ineuitabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto
q̄ ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur.
Et quocūq; a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. p
per singula momenta temporis cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio sumus. Huc summa infi
nitas. vna summis mutare gaudet. Ita per omnē vite cursum angustiarum laborum erūnarum. insidiarū
plena omnia occurrūt. Et tamen arma cautatis ⁊ scutū fidei sumpserimus si ad alterius vite p̄parationes
actiones nostras instituerimus. quantacūq; ea sint que occurrūt superabimus. Mors quoq; olim dolorus
soluto est. vltra quā mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua antequā nasceremur.
tacuimus reponit. Mors quidem bene pureq; morientibus vita est. Hinc ⁊ dissolui cupiunt (qui bene vi
xerint) ⁊ esse cum xp̄o. vt bene acte vite premiū p̄sequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neq;
doloribus. neq; metu. neq; inuidie. neq; erūnis vllius subiecta est. Neq; ipsi quoq; morti quicq; obnoxia
Et si altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse. quā peccandi finē. Nam cū Ada
contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa crescēret. ⁊ in peccato persisteret. eius
corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. sed vt peccato quod creatura ip̄a cō
miserat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam mori
mur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud vo tātūmodo nostro
reliquit arbitrio. vt bene recteq; viuendo bonū nanciscemur finem. Hoc itaq; q̄ vnū nostrū est. id est vt
in xp̄o domino nostro moriamur. summa ope admīi debemus. Quod qui faciunt non plane moriūtur. ⁊
transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trā
quillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarūt. morte non mō malū non esse. sed bonorus omniū
maximū. Nec enīuero quoniā neq; euocationis dieni. neq; horam nobis scire datum est. Per q̄ salutare
fuerit. prepatos nos esse. cū deo sentientes: ⁊ mandatis eius obsequentes. nec diem differre tutū est. ⁊ in
sipienter factū potius existimare. Pleroscq; cīm vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris
nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vsq; ad medicor̄ desperationem reda
ctos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantū potestate sint. nihil nobis reliquū videt. Nisi vt cum
deo bñ sentientes eius p̄ceptis vt p̄misimus tū in oīu vita. tū in vite termio maxime obediam⁹. Credim⁹
firme oīes. q̄ deus hoiem fecit ad ymaginē sui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum
corp⁹ vicior̄ sarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignat⁹ ē ad similitudinē sui facere. Quo spūs diui
no ip̄⁹ spū replet⁹ diuinitat̄ gticeps, ⁊ felicitat̄ ei⁹ agat eūq; ppetuo inter āgelos ⁊ sanctor̄ choros.

Imago mortis

MOrte nihil melius. vita nil peius iniqua
O ꝑma mors hoim. reḋcs eterna laborũ
Tu senile iugum domino volente relaxas
Vinctorũq; graues adimis ceruice cathenas
Exiliumq; leuas. ⁊ carceris hostia frangis
Eripis indignis. iusti bona ꝓbus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promisso fine laborum
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

Septima etas mũdi

Quam fragilis sit vita hominũ. & plena malorũ
Quam breuis. & misera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites possint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus senum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq; seneſq;
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuitie? quid opes? quid gloria mũdi
Profuerint? nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atq; auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaq; regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomĩa nostra
Horrebat famam imperiumq; meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesq; meumq;
Dilacerant corpus ossaq; lecta iacent
Quãuis diuitis fuerit mihi magna potestas
Vt mea sit priscis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq; priuaret eis
Defleat hunc casum ciuis omnis. omnisq; priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusq; simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenisq; seneſq;
Patres atq; viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunq; legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaq; te exhortor elegos qui legeris istos
Vt mors sit cordi consociata tuo

De extremo iudicio ac fine mundi

Dispositione summi dei sic ordinatū est. vt mutatū hoc seculū. decurso tēpoꝝ spacio terminum sumat. Extinctaq; protinus oīi malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumq; pacificū. aureū deniq; vt poete vocant seculū. deo ipo regnante floreſcat. Impletis igit temporibus q̄ d⁹ morti statuit. terminabit ipsa mors. Et q; tempalem vitam. tempalis mors sequitur. Consequens ē. vt re surgant anime ad vitam pennem. quia finem mors tempalis accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna est. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit neceſſe ē in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vo huius termino seculi. prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuersis gentibus intelligat. Diuus quoq; Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ signa. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo continui sint vl interpollati. non expreſſit. Prima die eriget se mare cubitis. 40. super altitudinē montiū. stās in loco suo quasi murus. Secudo tantū descendet vt vix possit videri. Tercio marine belue apparētes sup mare dabūt rugitus vsq; ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem sanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremotus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mutuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuoꝝ. ⁊ stabūt super sepulcra. Duodecimo cadent stelle. Terciodecimo morientur viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodecimo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ resurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ resurgent mortui. de quibus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iste finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immortalis dei venerint. Veniet igitur summi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in aere supra locum vnde ascendit. Instrumenta quoq; mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Videbuntur quoq; eius cicatrices quinq; vulneꝝ. Ac in valle ioſaphat oīs homo iudicabitur. Sed cū mūdi ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios simul ⁊ impios. Tūc denū impios quidem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent spiritu dei dante honoreꝝ simul ⁊ vitā. Quod non modo pphete futurū esse ex dei spiritu: verūetiam vates ⁊ philosophi vt hidaspes ex instinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri possit. Nec em diuinoꝝ opeꝝ potest reddi ratio. Sed si a principio deus homine neſcio quo inenarrabili modo instituit. Credamus ab eo restitui posse qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cū dissoluatur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo sorbetur. fluctibusq; dispergitur colligi rursum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos responsionem ex sermonibus Pauli faciamus dicentis. Insipiens tu quod seminas non viuificatur. nisi prius moriatur. ⁊ qđ seminas futuꝝ est. Seminas sed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ seminū. Deus aūt dat ei corpus. prout vult. Quod autem in seminibus que in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne q̄ lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queſo tam angustus ⁊ infirmalidus diuine potentie estimator es. vt dispersum vniuſcuiusq; carnis puluerem in suam rationem colligi et reperari posse nō credas. An non censeas cum videas q; etiam mortale ingenū demersas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri esse ꝓpriam venā. ⁊ argenti aliā. Eriscq; longe disparē. ferri atq; plūbi diuersam. Intra speciem terre latere mortale deprehēdat ingenū. diuina virtus inuenire posse ac discernere non putabitur vniuſcuiusq; carnis ꝓprium sensum etiam si videatur dispersus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnib⁹ adiuuare. Si quis femina diuersa in manu sua permiſceat. et hec indiscrete seminat. vel passim spargat in terram. nonne vniuſcuiusq; seminis granum. quocūq; loci tactum fuerit competenti tēpore sm̄ nature sue speciem germē producet. vt statum sue forme suiq; corporis reparet. Ita ergo vniuſcuiusq; carnis substātia. cuius varie diuerseq; dispersa sit. ratio tamē ipa que inest vnicuiq; carni est immortalis. quia immortalis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo veri dei voluntati arriſit. collectū terre attractumq; substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quā mors aliquando dissoluerat. Et ita fit vnicuiq; anime vt non ad confuſum ⁊ extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat reparet. Cōsequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica puniri. Nō autē renascent. sed resurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūq; oīm memores erūt. Et i bonis celestib⁹ collocati ac fruētes iocūditate inūerabiliū copiaꝝ. pīti deo gras agēt. q; malū oē deleuerit. q; eos in regnū vitāq; ꝑpetuā suſcitarit. Hec sunt q̄ a pphetis futura dicūtur. Quoꝝ testimonia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinē mensura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹ voluerit scire. Ex ipso fonte hauriat. ⁊ plura q̄ nos in hijs libris complexi sumus admirabiliā requirat. Postq; tandē fuit terre mortaliū confuſio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in solio iudicare oīes animas ⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū resurrectio. Eritq; corpus quod resurget a mortuis incorruptibile ⁊ immortale. non solum iustorum. sed etiam peccatoꝝ. Iustorum quidem vt semp possint permanere cum xpo. peccatoꝝ vo vt absq; interitione sua debitas luant penas. Postremo iustus iudex pmanentitatem glorie iustis donabit. Impijs vo prolixitatem confuſionis ⁊ penas ministrabit. Quoꝝ corpora permanebūt in eternū. vt sufficere possint cruciatibus ⁊ igni sempiterno. Cuius natura diuersa ē ab hoc nostro. quo ad vite necessaria vtimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille diuinus perseipsum semper viuit ⁊ viget sine vllis alimentis. ac sibi ipse eternum pabulum ministrabit. ac

Vltima etas mundi

sensum doloris afficiet. Quāta aūt felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hijs labibus terre. p ficisci ad illum equissimū iudicem parentemq; indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vi/ tam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ⁊ celestia largiatur. Vniuersos igitur oportet operā dare vt se vel q̄z primū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operatisq; virtutibus. hui⁹ vi/ te laboribus patienter exactis. consolatorem deum habere mereantur. Pater ēm noster ac dominus ꝯ con didit firmauitq; celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrā val- lauit montibus. mare circūdedit. amnibusq; distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pfe cit e nihilo. perspectis erroribus hominū. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hūc sequamur oēs. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduersario. triūphātes premiū virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur. vbi vrbs illa beatorū ciuiū atq; dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt ꝟba Joannis i apo/ calipsi sonāt. in se dei ⁊ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens portas duodecim ⁊ nomina scripta. xij. tribuū filioꝝ israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolorum. fundamē- ta muri ciuitatis oīi lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam ve ram remigrabimus. Ex qua oriūdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoq; prestantiori nostri parte. Quātope post longū eruinosum periculosum exiliū eas regiones atq; illa loca plena magnificentie. ⁊ ad- uentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ oīibus. qui hoc audiūt Concedat dominus. fide quā suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositā coronā Et inueniri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari ꝟo a confusione ⁊ supplicio eterno. p xp̄m dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum spūsctō gloria ⁊ imperiū in secula seculoꝝ Amen.

COmpleto in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium. fe/ lix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio docto ris bartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Millesimo quadringentesimo nonagesimotercio. die quarto mensis Junij.

Deo igitur optimo. sint laudes infinite.

De Barmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Quoniam de Boleslao (qui tercius Barmacie rex extitit) paulo post mētio fiet. quare ⁊ de terra barmacie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. ¶ Est igitur Barmatia nimis ampla ⁊ vasta regio ⁊ inculta ⁊ in solitudie posita. ⁊ sub rigidissimo etbere iacet. Hec ex ortu mostbos et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ⁊ pannonas. Ab occidente bohemos. moravos schlesitas ⁊ theutones. A septentrione mare germanicum ⁊ sinū codanū. ¶ Id vero quod regni nomen tantū partis poloniam vocant. hec duo nomia sortis. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania ⁊ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsq; ad etatē primi boleslai nō nisi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslauus clarissimus dux fuerat Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho hui⁹ Boleslai filio natus fuerat. Iste igit Boleslaꝰ regē francie ⁊ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandē ob Ottonis cesaris pces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ⁊ gallis ꝓtraxit. Otto aūt cesar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie ⁊ barmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in barmacias ꝓtulit

vt ⁊ imperium ⁊ potestatē eius planius perspiceret. Quē illustris dux summis honoribus in posnā suscepit
Nā tribus ante vrbem milibus passuū aut longius sericas lanas murriceasq; vestes auro argentoq; decora-
tas p viā qua cesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressionē cesaris in vrbē pomam cuicūq; licitum
fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnificis splendidissimisq; ludis ac theatris ceterisq; cerimoniis cesa
rem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent suppellectilia. que post quoslibet cibos in puteos quoq; fun-
di nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias cesari ottoni instau
rabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Iamq; videns cesar tanti principis liberalitatez ⁊
mentis sublimitatē. diuiciarūq; abundantiā nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē corona regia dignuz
fore. eū itaq; regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regiā requirentib⁹ celebra-
uit. Hic aūt Boleslaus tā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti
antistitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝑ munere cesari obtulit. Iamq; aucto regni imperio vsq;
ad annos salutis nostre M.ccc. aut paulo antea rex polonie dū absq; prole discessisset. Tandē dux qui litua
nis ac russie presidebat in regē electus fuit. ⁊ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū sceptrum de
ferebat ⁊ xp̄ianam religionē cum omni terra cui preerat suscepit. Itaq; lituanos ac russitas ad regnū sarma
cie sic adiunxit. vt non nisi absq; certa additione dissolui possint. Is ergo illustrissim⁹ princeps prutenos ma
ritimas germanie gentes seuissimo bello subiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Vbi insignes vrbes ex
tant Baytuscum ⁊ thuronia. Est ⁊ clarissima arx Marieburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur.
multis varijs structuris. menibus. turrib⁹ ac fossis munita vt nulli inimicoz tutus sit ad arcē accessus. Im
plius imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum ⁊ turchoz pfidissima gente magnū to
ti sarmacie damnū illatū ē. Nam terra que post Russiam vadit quā gens podoliā vocat tota exusta ⁊ in soli-
tudine posita ē. vt ⁊ necessitatem peregrinantib⁹ ferre non possit q̄uis fertilissima sit itavt gramina in altitu
dine vnius celsi viri excrescant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant.
sub arboribus nanq; aut virgultis ⁊ siluis fauos sic educunt. Hercinū aūt celebratissimū nemus quo in to
ta europa nihil prestantius sarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā saltus suos extendit. ꝑ quos iturus po
test vnusquisq; vsq; in lituaniā ⁊ scithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagat ferax maximas educēs
greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissontes ferique feroz ac immanis bellua est huma
num genus maxime odiens. ad vescendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frō
te mediatā ⁊ cornua fert. vt nec venationi satis aptū sit nisi maximis varijsq; laboribus. Metallū vero nullum
q̄z plumbū sarmacia fert nō alia q̄z saturni causa. qui terrā rigido infestat frigore. Salis aūt maxima copia ē
qua cetere longinque gentes vtunt. quod maximū p̄stat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maioz in
toto regno gaza extat. Nā sub terra excidunt ingētia salis saxa. Extra terrā aūt aliud sal ex aqua decoquitur
Est et sarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad pascendū humanū corpus expe-
tit. Nunc addendū est clarissimā prolē illustrissimi principis Vladislai. de quo antea dixim⁹. Is tres (vt qui-
dam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos susceperat filios. quoz vnus natu maioz Vladislaus vocabat.
alter casimirus. Vladislaus aūt post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaq; hungarie ⁊ bohe
mie ⁊ polonie regnis presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xp̄ianaz religionē
ampliabat. Nam regi turchoz tantū terraz depopulatus fuerat vt ⁊ ante constantinopolim castra metaretur
vbi dū seuissima bella erga turchos gereret ac vtraq; pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis
tergis fugā dabant ac regē cū paucis sarmacie copijs in tanta hostiū multitudine reliquerunt. Casimir⁹ ve
ro dux lituanis ⁊ russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Casimirus per sarmatas in re-
gē declarat q̄ filiā ducis austrie sororē ladislai q̄ regno bohemie ⁊ hūgarie p̄sidebat in vxorē duxit. Ex ea sex
suscepit filios ⁊ q̄nq; filias. Primogenitus vero Vladislaus vocat. Hic adhuc iuuenis existens in imperi
um regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dux
Mathias rex hungarie discessisset ⁊ regnū pannonie adeptus est. Huic erat ꝑimus frater. cui Casimirus
nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo invalescente perijt. At
huic successit illustrissimus princeps Johānes albertus iā futurum toti orbi spectaculū. Is plurima illustria
gesta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi fa
uente illi ꝓspera fortuna regnū virtute sua ⁊ optimoz doctissimoz̄q; viroz consilijs gubernat. Inclit⁹ ve-
ro dux Alexander quartus natus regius est. cui fortitudine ⁊ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix
tulit. Hunc ob eius constantiam Lituani post mortem patris in ducem susceperunt. qui ⁊ maximū toti Sar
macie decus esse existimatur. Post hunc sequit Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequit vestigia. Is multis egregijs gestis clareret si illi aliq̄ felix fatū aspiraret. Celeberrim⁹ aūt Frideric⁹ princeps vlti
mū natoz̄ locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inqui
etam vitā ad sedem tranquilliorem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad archiepiscopatus
Gnetznensem postea deuenit. Hij omnes quinq; clarissimi principes hanc vsq; in etatem magnifice ac cele
berrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq; prima nupsit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico mar
chioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Et ꝓgnoduz Cardinalis ad Sanctos Petrum Rome sublimatus est

Sanctus Stanislaus episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

Diuus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius sarmacie patronus ⁊ signifer. Natus anno salutis nostre M. viij. in rure quod Szczepanowo vocant: nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit im templis diuino seruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deueniſſet patris monitu in celebre gymnasium parisius deuenit vbi optimaꝝ litterarum studijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt maiorum dignitatū bonorē adipiscerē. sed vt si quando locus statuisse aut cōditio sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupilloue iustitiam administraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod suū esset iubente id lege redderet. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ⁊ scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū semper optimo ordine statum referret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo presule repetere conabant. At ille testimoniū huius stipulationis emptionisqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei satis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Cur ergo sanctus orationib⁹ ac ieiunijs incubuit. confisusqꝫ summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumulus defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obtestabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleslao apud quē tale ius agebatur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceteriſqꝫ regni optimatibus. quo se emisse villam aperte demostrauit. Jamqꝫ tenus Boleslaꝰ fedo turpiqꝫ luxu insistebat. ac omnē in suas gentes pfidiam ⁊ tyrannidem exercebat. ac illustres viros egregioſqꝫ ciues nefandis dirisqꝫ supplicijs excruciabat. Stanislaus vero christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis deſineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excōmunicationis ponit. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret diuisit satellites suos vt ꝑsulem quocunqꝫ esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū ministri regij deuenissent. tamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum cadebant. Id postqꝫ ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum ꝓperat. vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verbere ac seuissimis ictibus trucidat. Tandem per ministros in frusta partitus extra vrbē deiecit vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic agente prouidencia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaqꝫ diligentia id seruabant quousqꝫ ciues ipi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in numerū sanctoꝝ relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wentzeslai deductꝰ in aurea tumba multis miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam vrbem regiam insigni huic operi inserendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ cosmographo. q eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit ḡtū Rhenus ⁊ Albis in se clauserint. Nos ea causa sane non indigna vrbem sarmacie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ satis dignā esse putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igitur illustris vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a Cracco primo duce sarmacie condita fuisse ⁊ eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū montibus cingit. ꝓpugnaculis ⁊ celsis turribus. post paruo muro ⁊ ob vetustatem ruituro similis. Tandē valles ac fosse vt imminentibus hostibus facilior aditus probibeatur. Hec quedam piscinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem saxis conterunt et emoliunt. Deductus tandem per subterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Porte vrbis septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celsisqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic multa monasteria. vbi multus deuotorum religioſorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ gloriosissime trinitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Jacinctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnasij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. Cuius nō dū in cathalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis clarissimis doctissimisqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philosophie ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

Ubi ego Joannes [illegible] ad quatuor annos [illegible] anno [illegible] tandem gradum Bambergæ [illegible] Anno 1502 [illegible] in patriam ad oppidum Bibra [illegible]

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Vladislaus illustris sarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancvsqꝫ in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ꝛ stipē dijs summis celebrauit. Hec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos ꝛ ignauos sarmatas prisci dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ꝛ comitate insignes. humanitatē ꝛ hospitalitatem liberaliter ꝛ familiariter erga quosqꝫ peregrinos offerentes. Victus illis splendidior qꝫ ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior est. Aqua ordeo ꝛ humulo decocta. Is quātū necessitas ferre potest si sumit profecto nihil nature humane ad corpus ipm alendū conuenientius quicqꝫ reperri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat ꝛ aliud insigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet parum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Clepardius vocant. nihil dignū scriptu in ea qꝫ egregia sacra sedes diui Floriani strennui christiane fidei militis Quā diuus Vladislaus de quo ante meminimus canonicatu ceterisqꝫ dignitatibus ac muneribus refecit, et doctorib⁹ gymnasiū artiū regentib⁹ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt iam celū sustentare videant. Tandē arenis congestaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in borcā tendit vrbi imminet. ꝛ ex alio latere niueum carpathū alpe tumentem respicit. quā collis partem insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte prosiliens longius magis magisqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus sese in eum precipitant. trabes ꝛ ingentia robora variasqꝫ lignoꝝ structuras defert. Tandem vbi imbriū ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac bonerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū deducit vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est ingēs templuz in

decus diui wenzeslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illustrissimoꝝ virorꝝ monumenta ac sepulture extant. multis opibus variisqꝫ artibus extructe marmoreo allabastroqꝫ lapide exsculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuetū est. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescit. Sunt ꝛ in eodem colle due sacre edes. diui michaelis ꝛ sancti Georgii post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieqꝫ templa venerant. Post primū ingens regia sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat. Extra collē aūt ē monasterium fratrū minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm ē insigne hospitale ꝛ sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam vero istule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Istula vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum ꝛ templum quod ad sacrosanctū corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant ꝛ clarissima monumenta vetusti collegij tam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus a vetustissimis temporibꝰ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Ex breuitatem imitatu finē his imposuisse dignum statuimus

Lubeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersoneson quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccouiam dixere. Aucta p seuissimū principez qui kitto dicebaf. quē ⁊ trutonē appellabant Anno xpi M.c.nij. Ea portio terre littoralis ē inter magnopolensiū holstadensiūqꝫ ducatus duobus fluminibus baguiſoꝫ trauo irrigua. Que limpdia flumina vernacula lingua wagnis ⁊ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marcmannoꝝ ⁊ martinopolensiū ortū habuit potens ac grauissimus xpianoꝝ psecutor. qui dños de vagerñ qui de Stargardia seu de oldenburg vocabanf in fernerñ ⁊ peldte interfecit. Ēin⁹ ex his ingenuus euadens in dantam secessit heinricus nomine Gotstalci comitis filius. Is p⁹ aliqua tempora rediens kittoni caput securi abscidit inde sua ducens vxorē. Quo tpe heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ,puincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesqꝫ xpiana sopita. Vrbs quoqꝫ lubicēsis trina vice ob principū bella papue ducis heinrici de leone deuastata fuit ⁊ comitis alfesis de holchstein. qui p⁹ sedata discordia vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cū eius situs prius ꝓpe swartau. postea ꝓpe herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ bassa ⁊ ex variis regionibus mirūmodū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū seu germanicū qđ Stagnū vocant in norwegiam Sueciam Liuoniam. in Russia Lituania Pruſſia Poloniā ⁊ Pomeramā. in ducatū magnopolēsiū. in daniam Angliā Flandriā Scociā ⁊ regnū francie omnes mercaturas p stagnū p terrā in Saxoniā westualiam et marchiā frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vrbē initū suū habuisse sub signo libre ⁊ fundatā in singulari dei gratia. Cū incole vbis p ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt Hēbit tñ dulcē nucleū in amara testa. Deinde anno primo ⁊ tricesimo supra vndecies centenū domini inferonis vandalie lubecā deuastarūt qꝫ comes Alff de holchstein iterato instaurauit cū arce vbi nunc predicatores habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lx. lubicenses memores damni illati copias in puniā rigen educētes cladez p effusionē sanguis p̄cipi ⁊ potētatui ei⁹ intulerūt. Episcopatū lubicēsiū anno salutis M.c.lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerñ Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas p oia necessaria in decimis villis ac possessionibus dotauit. Creuit igit lubecū in potētissimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt fridericꝰ huius nois primꝰ hanc vrbē ingenti exercitu obsedisset heinricꝰ lubicēsis eps pacē a cesare impetrauit ea ꝓditione vt fauore ducis heinrici cesari obedientiā p̄starēt. Is antistes summā eccias dicauit. ⁊ monasteriū ad sanctū iohannē in vrbe extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitāt. qꝫus monachi ordis diui benedicti hūc locū primo posse

derũt. qui nũc apud ciſmer ꝓuicie de holſtein ꝓpe mare moꝛã facĩũt. ¶ His tẽpoꝛib⁹ lubecũ auguſtal' ac libera ciuitas effecta ab impatoꝛe friderico libertatib⁹ donata vt caput oĩm vrbiũ Stagnaliũ deinceps gni ducis moſchauie. in ampla vrbe nogardia. In ruſſia (vbi baſilicã ⁊ curiã ꝛpiano moꝛe habent). Ac i ſuecie immunitatibus gaudet. Idẽ ceſar fridericus priuilegia a duce heinrico ꝓhabita eis confirmans p bullã aureã vltro donauit vt ꝓſules viginti quatuoꝛ habere poſſent (q̃ꝝ numerus iſte p raro complet⁹ vrbs munda ac nitida exiſtit in vertice ab vtraq; parte decliui poſita vt aque ⁊ immundicies libere deſcenitatis ſita admodũ longa ⁊ decoꝛa exiſtit. Ornatur hec vrbs ꝓter iſtã quatuoꝛ prochianis baſilicis que tas. Turris in ede ſancti petri coꝛona deaurata cũ armis ceſaris ⁊ vrbis inſignita ẽ. Omni quoq; decore habet quoq; duo monaſteria vnũ ordinis ꝓdicatoꝛ. alterũ ſancti franciſci. ac hoſpitale ad ſanctũ ſpiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac foſſis admodũ munita ẽ. Platee duc longe ⁊ ample p vrbẽ poſite ſunt vbi edes recto ordine ſite ſunt extructe de lateribus ornatiſſime ac varie decoꝛate exiſtunt. Cebiturq; primo fluuius Baguſo a ſeptentrione in meridiẽ inde in occidentẽ. Ante ciuitatẽ flumen tranſ lubecũ accedunt vſq; ad murũ cũ maioꝛes naues (onera plauſtroꝝ. cc. l. ducẽtes) in littoꝛe maris ꝓſtant ⁊ ſcopus The odricus natus de hamburg cũ rome confirmationem accepiſſet Lubecam ingreſſus vigeſinuiſquintus lubicenſium eps diuina gratia nunc glorioſe ꝓſidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem ſcripturarum ⁊ varietatem ſilentio pretereunda foꝛe dignum duxi.

Nissa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Slesia aūt a principio vaste silue hircinie (apud grecos ⁊ latinos scriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Vbi aūt fidē xpianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluuius celebratissimus per medium totam perlabit. ⁊ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Cattozinuo Bobro ⁊ alijs fluuijnibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exoneraſ. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem dierū itinere a limitibus hungarie vsq; in marchiam brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Vinogroue wartenbergen. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregen. epalis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniacen. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem epalem Vratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti ꝓmisimus) omniū Slesie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄z populosa ⁊ edibus ⁊ templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Johannes rott de wending eisten. diocesis olim imperialis prothonotarius ⁊ in eius statu breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ⁊ structuris ornatior. Prouincia ipa frumenti ferax ⁊ piscosa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundās. ¶ Preter Vratislauiaz insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Lestben Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega ¶ Monasteria complura insignis structure ¶ Prouincia ipa regi bohemie subiecta quā ab impio i feudū recognoscit. multi antea duces et ꝓncipes hereditarij ipaz nō tā possiderī q̄z vastarūt ⁊ impacatā reddiderūt q̄ ꝓpter cēsuū exiguitatē ducalem statum ducere nequiuerūt. rapacitati iccirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus more sublatis. Qui non parum opibus ⁊ nūmis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesiā longe plurim⁹.

Tēplaqꝫ totius orbis sacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus ⁊ secularīū ⁊ religiosoꝝ vtriusqꝫ sexus numerosus ⁊ disciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro suo captu construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie immensum aliquando detrimentū afferet ē q⁹ censuus dñi ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate. nonnulla pecuniaꝝ summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domos ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Sē ti potus cerusia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. q̄q̄ nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis ex mercabus deportatur. Nimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. ¶ Ne hec vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē moresq⁹ populi. maris portū. situ ⁊ edificia perspicere velimus ¶ Digne igit̄ historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dat̄ eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissi
mo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Actor ⁊ princeps operose mundi
Quiqꝫ receptis opifer fuisti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqꝫ
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Iniugas seuos. placidos acerbas
Sontibus fontes agitas ⁊ hostes
Hostibus vrges
Noxiis addens ouium panorē
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies remudis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ vsus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūqꝫ
Audias grates hominū. precesqꝫ
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūqꝫ
Adde triumphos.

O deus serues decus hoc precamur
Cesari natū simul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqꝫ sic patrē foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper acieſqꝫ vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqꝫ gentes
Pellere. ⁊ castris spoliaro victos
Vt queant regna ⁊ reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqꝫ motus
Austrie stirpis. faueasqꝫ felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestum meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Roboze mundū.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqꝫ natus
Spiritussanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Veteres rez scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem ta/ ceret z somniantes qdammodo res germanicas attigerūt. nanqz si legamus vetusta tē pora inuenient⁹ germanos olim ritu vixisse barbaro. vestibus vsus laceris. venationi tm̄ z agroz culture dedisse operaz. feroces quidē boies z belli appetentes. sed argenti prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Jpāqz germania intra mare z da- nubiū. rursusqz intra rhenū z albim ptinebat. nūc vo cqm̄ transgressi sunt suos limites nō ignorat. nā plus fere est qd nacti sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqz in ipsa scithia seu sarmatia cqz qd intus habuerunt. Quid memorem⁹ nobilissimas vrbes splē didissimasqz. ditissima templa. opulentissimos principes ac plātos. certe nō videmus ꝓuincīā esse que ꝓpu tans omnibus germaniā supet. cp si resurgeret aliquis illoz theutonū qui tpe iulij cesaris vixit germaniā p/ agraret vt arioiuit⁹ pfecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negaretqz suā esse patriā. cū vineaz z ar boz fructiferaz cōsitoes vstitus boim. vrbanitatē ciuiū. splendorez vrbiū. tantāqz nitidā polotiā apud ger manos cōtueret. Verū hāc mutationē quis fecit nisi religio xpi. Cultus quippe xpiane religionis a germa nis omnē barbariē expulit atqz ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germanizāt recte latini appellari mere ant. Siue igit noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritioz. nulla ardēcioz (inter omnes natio nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis em̄ equi arma z pecūie sunt. z vbi tot cla rissimi principes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot aur. tot ar/ genti tot ferri munere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū robor. Cū deinde ger manie fines vt veteres tradunt ab oriente vistella fluuius z vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me- ridie danubi⁹. a septentrione occeanus z mare baltheū quod prutenicū vocare possumus. nunc cqm̄ extra hos terminos possideant ipi videmus. Germani em̄ angliā pulsis brittānis occuparūt. belgaz beluitōrūqz fines electis gallis obtinuerūt. rhetiā z noricū inuaserunt z vsqz in ytaliā pedē extenderūt. Germani qz hul migeros qui nūc pruteni vocant⁹ ex manib⁹ infideliū detraxerūt. Boli ex alteris in germanico solo boheni sedent potentissimi z nobilissimi populi. sed z illi germanico imperio parere se aiūt. regēqz habent principali- orē ex regni electoribus. Magni igit bellicosi ac fortissimi teoqz accepti germani sunt. quib⁹ adeo fines ex tendisse licuit. z sup oēs mortales romane potentie datū fuit obsistere. Nā terraz ille calcator olim z orb domitor iulius cesar cqm̄ subactis gallis sepe rhenū trāsuerit resqz maximas in germania gesserit. bellico/ sam tm̄ z asperā sueuoz gentē dimisit indomitā. Augustus octauian⁹ cui z parthoz̄ z indoz̄ reges mune/ ra miserunt. q vn⁹ olim romanoz̄ fortunatissim⁹ credit⁹ est. Ille inquā felicissim⁹ imperator nullubi vnqz nisi apud germanos succubuit. nā lolliānā z varrianā cladē in germania ppessus est. Lolliānā matoris infamie cqz detrimenti. varrianā pene exciale tribus legionibus cū duce legatis z auxiliis oib⁹ cesis longū esset re- censere quos intulerūt rei publice molestias germani. qui z si romanoz̄ fortūe aliqn̄ cesserunt. postea tm̄ z ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. teqz aliis diuersis gentibus sepenumero triūpharunt. Nec romani cū rerū potirent⁹ res magnas sine germanis auxiliantib⁹ pegerūt. quoz̄ tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt cesarei corpis custos coboris ex germanis potissime legeret. Scimus qz Gotfri dum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus z aliquibus gallicis. paucis italis hun- gariā pcussisse. greciā penetrasse. bellospontū trāsisse. asiā pmeasse. iberosolimā ex potestate infideliū vendi casse. victis ac pstratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. cqz turca z sarraceni numerosi resi- stere conarent⁹. in eius exercitu ducenta milia pugnatoz̄ fuisse tradit⁹. atqz multo matores copias sola Ger mania cogere potest. Nā z impante conrado cū Eugeni⁹ tercius romanus pōtifex xpianos excitaret p tu- tela terre sancte quā sarraceni euertere conabant⁹. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris excursionibus nūc saxoniā aut alios vicinos xpi cultoz̄ infestabāt. Conradus aut dimissis saxonib⁹ aut ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenensibus. sueuis. franconi/ bus. bauaris iberosolimā penetrauit. Postremo cqz longa z lata sit germanica natio. cqz religiosa. cqz vera. cqz iusta cqz promissi tenax cqz populosa cqz diues. cqz ta illic nobilitas. cqz fortis z experta militia. cqz tus ecclesiaz ornatus. qnta gloria cleri. qnta principū magnificentia. qntus splendor vrbiū. que celi facies. q terre vber- tas. cū prouinciarū dec⁹ cū principe sit cōmune magis admirari cqz recensere valemus. ¶ Cū igit hoc op⁹ historiaz ex officina nurnberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ꝓpauca de germa nia in calce libri absoluemus p̄mittendo historiā Enee pij scdi romani pontificis rerum vbiqz gestaz in euro pa sub friderico tercio romanoz̄ imperatore. Is em̄ etsi natione senensis sit se tm̄ germanū fatet⁹ cū de se scribat Sed cū nos iā annis supra. xxuij. germaniā incoluerimus nō reputam⁹ extrane⁹ existimare debere. Cumqz imperatori ipiqz nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruierim⁹ z nūc ad cardinalatū recepti ea curemus que nationis ipius bonoz̄ atqz vtilitati cōducant. z ita prorsus agam⁹ vt natione poti⁹ germani cqz itali putemur. verū cū antiquiora illa tpa sub obscurā ambiguitatē pbeant scribēt⁹ z tempoz̄ descriptio haud facilis cognitu. qnqz detrahit legentib⁹ fidē. Multa qz de his inter veteres discordia. quā inde nosci arbitramur. quia nec montū nec fluminū nec gentū noia pseuerant. z prumciaz regnoz̄qz termini multam varietatē accipiunt a Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqz ad ptolomeū alexandrinū qui p tpa antoni pij situm orbis descripsit. haud equidē magnū tps est z tm̄ tanta noim variatio interceſſit vt paucissimos po pulos ex his noiari videam⁹ apud vnū quos noiauerit alter. Ideo Ephor⁹ quippe cymeus Socratis disci pul⁹ a suo tpe narrandi exordiū cepit. Calistenes ac Theopomp⁹ quos eadē tulit etas prisca illa minime at- tigerunt qui tm̄ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua mot⁹ re eloquentissim⁹ Eneas omissis prioz gestis in quib⁹ scriptoz̄ nōnūqz dissentiūt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna z in ceteris regionib⁹ europe in isto opere vario z egregio dium in cardinalat⁹ ocio vixerit accurate descripsit. historiā igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Dum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Fridericꝰ tercius romanorꝝ iperator

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendiſſimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que ſub ceſare Fridrico tercio impatore p Germaniam t Europam geſta ſunt cū locoꝝ deſcriptione ad d. Anthonīū cardinalē bilerdenſem incipiunt feliciter.

ANtonio ſacro ſancte romane eccleſie preſbitero cardinali bilerdenſi appellato patri ſuo colendiſſimo Eneas eiuſdem ordinis. non eiuſdem meriti cardinalis ſenenſis ſalutem plurimam dicit. Podragantem me nuper t arthetici doloribus (vt ſoleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adiit libellū afferens in quo romanoꝝ ceſarū non tam geſta q̄ nomina t pauca de moribus continebātur vſq; ad wenceſlaū Caroli quarti filiū. Cūq; illi opuſculo q̄tor impatores deeſſe viderent. Hā Beneuentuſtus bimolenſis eius operis auctor ſub wenceſlao deceſſerat. Rogauit me librarius vt adiicerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem noſtram impatorum numerū breuitatem illius qui preceſſerat imitatus. At cum ſubiret mentem multa t magna inter chriſtianos geſta eſſe ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vſq; in hanc diem opuſculum ſeorſum edere ſtatui in quo ſingularia quedam eius temporis ſub compendio ad poſteritatis memoriam tranſmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem hiſtoriam tuoq; nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū ſcripta mea t leges t iudicabis. Fuiſſet fateor operepreciū ab initio potius etatis noſtre in hoc euum vſq; rez geſtarum hiſtoriam texere quemadmodum menti mee ſepe inſedit. ſed ea non erat vnius podagrationis t p̄ſertim ieiunio quadrageſimali occurrentis lucubratio. Amat edes noſtras ipa podagra nec tam recedit q̄ reuerti ꝯ libens fortaſſe t huic intētioni aliquādo ſubſeruiet. Tu vale t ſi quid acerbius in quemq; ſcriptum offenderis non tam mee nature q̄ ſtimulis podagrevrgētis adſcribere. t quicdq; inſcite inepte abſurde occurrerit ſumpto calamo dele. Exvrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dñi M.cccc.lvij.

Finis prohemij

Sequitur hiſtoria

Que ſub Fridrico tercio vi⁹ nomis imperatore apud Europeos et

qui nomine chriſtiano cenſentur inſulares homines geſta ferunt memoratu digna mihiq; cognita tradere poſteris q̄breuiſſime libet. Cōmiſcebimus aliqua interdum alti⁹ repetita. quemadmodū locoꝝ rerūq; ratio expoſtulare videbitur.

De hungaria et geſtis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que auſtrie Fridenci patrie cõtermia ẽſt ⁊ in orientẽ vergit principiũ narratiõis ꝓſtabit. Hanc prouinciã nõnulli pannoniã vocãt tãq̃ bũgari pãnoniox loco ſucceſſerĩt. verũ neq̃ bũgaria pãnonie termios implet. neq̃ illa tã lata oli fuit q̃ noſtra etate. Bũgaria itra danubiũ enũ ⁊ alpes q̃ ad italiã ⁊ adriaticũ reſpiciũt mare. Pãnonia ꝓtinebaſ ab occaſu noxitũ enũq̃ amnẽ. ab oxtu myſos ac triballos ⁊ flumẽ ſauũ ꝓtingẽs. Intra q̃s limites auſtrie magna porcio claudiſ ⁊ a theutonib⁹ icoliſ. Stiria quoq; yſdẽ terminis cõtinet; valeria quondã appellata. Bũgaria vo q̃uis inferiorẽ pannoniam a fluuio leytha vſq̃ ſauum cõplexa ẽ. danubiũ tñ tranſgreſſa ad polonos vſq̃ ꝓtendiſ. ⁊ q̃ quondã arua tenuere gepide daciq̃ poſſident. Impiũ gẽtis bũgarie multo latius ẽ q̃ ipa bũgaria. nã⁊ dalmate quos ſclauos. ⁊ illirici quos boſnẽſes ⁊ triballi ſeu myſi quos tũ ſeruios tũ raſcianos appellãt. ⁊ gethe quos partim valachos partim tranſſiluanos noiant bũgarox impiũ ſubterũt. Et ſi nõnulli euo noſtro turchox armis eniĉti ꝺefecerũt hanc prouiĉiam quaten⁹ citra iſtrũ extenditur ſub octauiano ceſare romã primũ obtinuere bachone pannoniorus rege ſubactox ⁊ amãtinis inter ſauũ ⁊ dranum fluuios proſtratis. Baciam vero trãſdanubiũ que nunc bungarie porcio eſt Traianus impator edomuit ⁊ in ſolo barbarico prouinciã fecit. Sed amiſſa ſub Galieno p Aureliano recupata eſt. Poſt romanos aliq̃n buni ſcitbica gens. aliquando gothi ex inſulis baltbei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pãnoniam occupauere. Poſtremo bungarorum natio ex vltimis ſcitbax finib⁹ inũdauit q̃ vſq̃ ī bãc diẽ regno potiſ ⁊ vltra citraq̃ iſtrũ late dñaſ. Extat adhuc nõ lõge ab oxtu tbanays altera bũgaria nñe bui⁹ ꝺe q̃ ſermo ẽ mater ligua ⁊ morib⁹ pene ſimil q̃uis noſtra ciuili ox ẽ xpi cultrix. illa ritu barbarico viuẽs ſeruit ydolis. in bũgaria quã danubius interlabiſ tẽpeſtate noſtra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imperatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna annos supra ꝯquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate insignis. corpis q̄z maiestate ac decore illustris. Ceterū bello prorsus infelix. quē nō turchi dūtaxat. sed bohemi q̄z sepe acie fuderūt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliq̄n rebellassent gladio pcussit. ob quā rem ⁊ ipe paulo post (regina fatis functa) in vincula piectꝰ est. mulieriq̄z vidue cuius vir interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres supplicū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat facundia potens mulieri longe melius esse ostendit regū sanguinē conseruare q̄z fundere. dimissus ab ea barbaram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu postea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. ac prodi/toribus supplicū sumpsit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumulauit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Ladislaus garus comes regni palatinus multa huiꝰ Sigismūdi egregia facinora memorie prodi..a sunt. Inter que illud p̄clarissimū q̄ eccīam catholicā in tris partes diuisaz coacto apud constantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hispamā Angliā eius rei cā peragrans. Witoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quā solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Uencesla bohemie regem germanū suū q̄ regno inutilis esset cōiecit in vincula. q̄uis negligenter custoditū magno reipublice malo quidam bohemi e carceribus surripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit Bohemia post multas calamitates vix tandem portus est. marchiā brandenburgenseꝫ friderico burggrafio nurmburgensi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci austrie in matrimoniū copulauit. illiq̄z demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus p̄fuerat voluntate reliquit. ossa eiꝰ in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū pluge coronatus bohemie q̄z diadema suscepit. Cuius felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes imperiū. Id alberto suscipere nō licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbat suum regem theutonibus impare. atq̄z ob eā causam iureiurando albertū obligauerant ne suo in iussu imperium acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Vienne fuit victiq̄z p̄cibus p̄buere consensum. ille imperium nactus in hungariā rediit aduersus turchos; qui tunc rasciā inuaserant arma moturus. sed dum bude morā facit (ea est regū sedes) tuder ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū flumio demersit. id hūgari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exosum est. Excitat vestigio tumultus. hungari arma capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripit negociatoꝝ domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budēsibus Jacobus marchian⁹ ordinis minoꝝ professor doctrina ſraꝝ ⁊ vite sanctimonia clarꝰ. qui sedaturꝰ tumultū simulacrū saluatoris crucifixi manu gestans furenti armatoq̄z populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma deponāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neq̄z em̄ tempus ferebat interpretem bñ sibi futurū autumant qui xp̄m suis ceptis ducem habeant. sublimēq̄z iacobū simulq̄z crucifixū in vlnis attollūt ac bachati p̄ vrbem nūc istā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora spolia. ⁊ a cedibus tpatz est ob presentiam iacobi qui mō p̄cibus modo lachrimis furorē incense plebis lenire conatus est. Sedato tumultu Georgius palocius strigoniensis eccie pontifex moritꝫ. apud quem p̄ciosa regni suppellex in custodia fuit. Rex strigoniū petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina. et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. q̄z sacram appellant fideliq̄z anui tradita archas claudit atq̄z obsignat. Albertus paulo post ad dranam vsq̄z fluuium ꝓficiscitur ibiq̄z castrametatꝰ maiores copias expectat cū quibus turchos inuadere possit Smederomam vrbē rascie obsidentes. priꝰ m̄ expugnatū est oppidū q̄z auxilia venirent. ipe Budā reuersus cū dissintheria laborasset Viennā repetere statuit siue moriturus inter suos. siue qō aerem in quo fuerat nutritus ꝓferre aliquid adsanitatem sperabat. sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obsignatoq̄z testamento in villa que longa dicit vi. kalñ. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiaq̄z p̄staret. Fuit q̄z in bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnū suū cohercuit. Magna de se xp̄iane rei publice ꝓmittere videbat. nec minora populi de sua virtute concepe/rant. pulcherrime spei satisfieri brevitas vite nō sinit. repente occidit que breui ad summū potentia creauerat. neq̄z em̄ biennio toto imperauit. Statura eius procera fuit. neruosus ⁊ validū corpus. facies terrifica more gentis erasa barba. superius labrū intonsum. vestem haud splendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̄z lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte quidam hungari indignū ac periculosum existimantes tātū regnū vnius femine iudicio subiacere reginā magnis p̄cibus hortantur Uladislaū polonie regē qui populū armis tutet sibi vt virū asciscat. Consentit mulier ea ꝓditione adiecta ne quod filio p̄iudiciū fiat si masculū pariat. Legunt in poloniā p̄lati eccie ⁊ principes regni natu ⁊ auctoritate maiores. quibus iter agentibus Ladislaus postumus nascit. qui mox vt in lucē prodyt apud albā regalem ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cīgulū ⁊ sacrā hungarie coronā quā mater penes se habuit eadem die accepit. inde sublatus in tutela fridenci cesaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati q̄uis ꝓhibente regina Vladislaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in hunga
riam traxerunt ⁊ impoſito diademate regē ſalutauere. quo cū diu Ladiſlai mater vario euentu armis cōten
dit bungaris in duas partes diuiſis vincus comes cilie dū conſobrine ſtudet latiſlaoq; regnum defendit ca
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ eſt. Dionyſius archiep̄s ſtrigonienſis qui poſtea cardinalatus ho
nore donatus eſt genere ac moribus illuſtris vtriq; regi diadema impoſuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus cū ad polonū q̄uis publica fide accepta budam petiuiſſet nō prius libertati ſue redditus ē q̄ Vladi
ſlaum in alba coronauit. ipe q̄ primū potuit domū reuerſus polonoꝝ conatibus ſummo ſtudio aduerſatus
eſt. Julianus cardinalis ſancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in bungariam miſſus vir ſummo inge
nio. ſingulari facundia. excellenti doctrina q̄uis inducias belli inter Vladiſlaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹
compoſuit pacem tū efficere non valuit. regina mortua omnes pene bungarie optimates ad polonos defe
cere. ſolus Giſkra bohemus rei bellice peritiſſimus ⁊ manu ꝓmpt⁹ latiſlai partes in bungaria tutatus eſt.
qui ſepe cū parua militū manu ingentes bungaroꝝ poloniq; copias vicit. fudit. deleuit biſq; iohannem
huniadem magnis exercitibus circū caſtris exuit. hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹
ortus ſed ingenio dextro ⁊ animo ſublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis ſecunda p̄lia fecit. ⁊ hoſtium
ſpoliis bungarica templa ditauit. primuſq; olim apud bungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci poſſe mon
ſtrauit. quibus ex rebus excitatus Vladiſlaus ⁊ ipe p̄lium cum amurate turchoꝝ imperatore cōmittere nō du
bitauit. de quo poſtea ſuo loco dicemus. Fedus inter Fridericū imperatorem ⁊ vladiſlaum qui ſe regem bun
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege compoſuit vt liceret imperatori bungaros cohercere ſi qō in au
ſtria ſtriaue damnū inferrent. idem permiſſum vladiſlao eſt in friderici ſubditos bungariam infeſtātes. Cū
tra oppidum in bungaria ē ſtirie atq; auſtrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūq; circumiecta caſtel
la ex quibus in auſtriam profecti magnam vim pecoꝝ atq; hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in bungariā traicit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca ſuſpendit. Cuꝫ
cecidiſſet in bello Vladiſlaus cōuentus bungaroꝝ apud Peſtam habitus. locus hic tranſdanubium. inde
opponit. neq; muris cinct⁹ neq; magnificis domibus edificat⁹. ville ſpeciem gerit. hic Ladiſlaus albem fi
lius cōmuni procerū conſenſu rex deſignat⁹ ſuſq; princeps auſpicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
licioza eius p̄lia q̄s poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator aſſumptus abſente rege prouin
cias vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus eſt. hic proſtratus apud albā tur
cas vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus eſt. hic proſtratus apud albā tur
chis quemadmodū in rebus raſcie referemus breui tempore ſupueniens morbo extinctus eſt. Ferunt cum
cum egrotaret noluiſſe ad ſe dñicū corpus deferri. indignum eſſe aiente ſerui domū intrare regē. iuſſiſſe ſeſe
q̄uis deficientibus viribus in templum vehi ibiq; de more xp̄iano confeſſum diuinam euchariſtiam ſuſce
piſſe atq; inter ſacerdotum manus deo animā reddidiſſe. Felix ſp̄us qui tante rei q̄nta geſta eſt apud albā nū
cius atq; auctor migrauit in celū. Ladiſlaus qui ex tutela iam pridem imperatoris emiſſus ⁊ in paterna re
gna receptus turchoꝝ metu ex hungaria in auſtriā ſe contulerat. audita turchoꝝ ſtrage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū alie comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti ſublato emulo letabundus id
nunciū audiuerat. rurſus in bungariam redijt. ſed dum apud albam ſpolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hoſtiuꝫ ca
uera inſpicit comes ipe cuius caput erat a rege ſecundum. ⁊ qui iam ſolus tanq; regis auuncul⁹ leges hū
garis preſcribebat. Ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncat⁹ inde necem conſecut⁹ vnde ſperauit
imperium. Offenſus ea re minimmodum regius animus dolorem tamen ſuppreſſit nec dubitauit auuncu
lum iure cęſum fateri. Cadauer defuncti in eliam miſſum eſt. rex budam ſe contulit vbi ſecutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iuſſit. percuſſoreſq; comitis ladiſlaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuus
duxit in auſtriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eū ſequi mandauit. ipe paucos dies prage morat⁹. ſiue
morbo peſtifero vt pleriq; tradidere. ſeu veneno vt alij affirmant die obijt. nobiliſſim⁹ ſanguis paterna ori
gine ac materna ex imperatoribus ortus. Mathias qua die rex clauſit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in cuſtodiam ſuā recepit. Corpus latiſlai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
imperatorem in arce pragenſi atq; in ede ſancti viti reconditum eſt. Defuncto latiſlao rege bungarie ad ele
gendum ſucceſſorem ad kal'n. ianuarias diem conſtituunt. Proceres apud budam frequenter conuenūt in
ter quos michael ſylagi magna miluū ſtipatus caterua p̄ſto adeſt. xij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
ſecuta ferunt. quibus ſtatua in peſta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓter necem ladiſlai nepotis cū pleriſq; regni baronibus acerrime ſimultates erant his potentia eius haud
paruū ingeſſit terrorem. nec ulla pculſa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat. Michael
vo conuentū adiens non ſero circa armatos adduxiſſe ait. nō vt vim congregatis inferat ſed vt eos deterre
at. ſi qui ſint qui libertatem principum ac populariū in aſſumendo rege perturbare conent. Illud tū ſeveluti
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab bungarico regno depulerit. claraſq; gentis victorias pepent indigna ſuis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occiſum. alterum in bohemia captum ſeruare poſſe. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq; in eius regni faſtigio collocare. Quod pater ſua virtute fuaſ

set necꝫ ferendum vt ad exteros ea potestas deferat parcere se omnibus qui nepoti fuissent insidiati. regni salutem ante oculos ponere si quem ꝓuincie vtiliorem esse arbitrent nihil obstare quo minus melior eligatur. fuit res aliqꝫdiu anceps cū baronum sibi quisꝫ timeret. ꝑostremo reconciliatiōe inter proceres facta cuius auctorē iohannē sancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cū legatū agebat apostolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorum qui medio in danubio cum glacie constricto impatientes magni secreti electionis exitus expectabant rex acclamatus. Nunc quisquis hec legis ⁊ futura ꝑdicito singulare prorsus humane inconstantie documentum Ex duobus adolescentulis etate moribusꝫ pene paribus. alter ex regio solio dū noue nupte thalamū exornat defert ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat ad regnum. Libertas eius ex gubernatore bohemie sponsalitijs atꝫ pactionibus empta refert. Mirabile quod matrem repentina letitia nō exanimauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄s vincul' exemptum in parte hungarie oue transdanubium in septentrionem porrigit ⁊ nunc Sepusium vocant olim gepide consedere insignis latro examites natione bohemus husſitaꝫ pestifera labe infect' milites predandi cupidos vndecūꝫ ad se venientes benigne collegit eosꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuersam regionem illā tributariam sibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partē discurrere posset. predas in fine cuiusꝫ mensis virtum diuisit. ex quibus nō plus accepit qui totū mensem q̄ qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum adscriptus. id sibi ex euāgelio ꝓceptum affirmauit. quod in vinea dñi laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima venerant equā mercedem ꝓmisit. Hec societas cū longe lateꝫ rapinas ageret ⁊ iam q̄nqꝫ milia pugnatorū in armis haberet indies creſceret non aliter dissipari potuit q̄s duce ipo Examite ad stipendia ladislai regis vocato. Transiluana regio est vltra danubiū sita quā daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multis romanor cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi ⁊ balachi. Theutones e saxonia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a septem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgenses patrio sermone appellati. Siculi hūgarorꝫ vetustissimi creduntꝫ primi omniū qui ex hungaria veteri in hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob causam q̄ruis agros suis colunt manibus ac rure viuentes greges pecor pascū t. nobiles tm appellātꝫ. ⁊ occurrētes iuce alter alterū generosum dñm salutāt. nec tributa pendūt. nisi quo anno rex hungarie coronatꝫ. tūc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quorꝫ numerum supra. lx. miliū esse ferunt. Iussi vo in bellū exire nisi pareant capitali pena plectunt. bona fisco applicantꝫ Balachi genus italicū sunt quemadmodū paulopost referemus. paucos tm apud transsiluanos inuenies viros exercitatos hungarie lingue nescios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Bistricū vocauere regie coronе subiectum. Id ladislaus rex cū Uienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre oppidani diuꝫ restitere. coacti tm impata fecerunt. Et mortuo Johanne eiusꝫ filio ladislao bude occiso Michaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̄s primum ladislai regis mortem accepit eo cū exercitu rediit vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio delenit. Ingresse sunt paulopost transsiluanā turchor circiter tria milia p̄daniꝫ magnam abegerunt. pecorꝫ atꝫ hominū quos insecuti sibinienses ⁊ ipi theutones ad'internitionē vsꝫ deleuerunt. victores p̄da recuperata domum redierе Ex ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exitiū parās que bistricensib' aduersus se opem tulisset. Sed cum Sibinienses intra munitissimā vrbē se continerēt frustratus desiderio suo minabundus recessit. ¶ Apud hūgaros obiit etate nostra Paulus vergerius iustinopolitanus grecis ac latinis litteris apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arrianus qui Alexandri magni gesta greco sermone ꝓscripsit. Latinus ab eo redditus est hortatu Sigismūdi cesaris. Scripsit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias compauit aduersus Galateſtas. qui maronis statuam in foro mantuano deiici iusserat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui studia hūanitatis secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannem ep̄m varadiensem. qui regni cancellariam obtinuit. Et alterum iohannem eius ex sorore nepotez. qui sub Guarino veronense grecas ac latinas litteras didicit. nec minus versu q̄s soluta valet oratione. Horum tamen originem sclauonicam ferunt. Scientiam iuris plurimi ꝓfessi sunt. Inter quos Dionisius excelluit gente canysia natus. qui strigoniensez sortitus est ecclesiam. honorem quoꝫ cardinalatus vt ante diximus emerunt. In re militari Nicolaus wayda transiluanus. Michael vzatus. ⁊ qui caliſium inuasit Pangratius nomen adepti sunt. Nunc clarus habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Johannes huniades cuius nome ceteros obnubilat nō tam hungaris q̄s valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Walachia per quā lata regio ē a transſiluanis incipiens vſq; in Euxinus protenſa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaꝝ indigua. cuius meridiē biſter fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s nr̄a etas rutbenos appellat ⁊ verſus fluuiū tbiram nomades ſcitbaꝝ genus quos tartaros bodie vocitamus. banc terrā incoluere quondā getbe. qui ⁊ darū biſtaſpis filiū turpi fuga repulerūt ⁊ traciā pluribus cladibus affeceŕt. poſtremo romanis armis ſubacti ac deleti ſunt ⁊ colonia romanoꝝ que dacos coberceret eo deducta duce quodā flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lōgo tp̄is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ⁊ pro flaccis valachi appellati. Sermo adbuc genti romanus eſt cuius magna ex parte mutat⁹ ⁊ bo⁊ mini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempeſtate nr̄a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dra⁊ gulaꝝ. ſed bꝫ cū danis impares eſſent atq; ab illis multifariā opp̄imerent turchos in auxiliū vocauere. q̄ armis adiuti danos pene ad interniōnē deleuerūt. Danis vo iohānes hunīades hungaroꝝ impio fretus opē ferēs nō tā illos reſtituit q̄s ſibi ip̄i claritatē ⁊ opes acq̄ſiuit. Quippe q̄ danoꝝ agros ex ptāte turchoꝝ ereptos ⁊ ſibi ⁊ poſteris perpetua poſſeſſiōe retinēdo occupauit. Valachi ⁊ iſulas biſtri accolūt. inter q̄s peucen inſulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̄s ſedes babent. valachoꝝ pars turchoꝝ imperio pars bungaris paret. nō me latet difficilimam eſſe prouinciarū deſcriptionem q̄n ⁊ autores ip̄i quos imi⁊ tari oportet non ſolū varij verū etiam inter ſe ōrij ac magnope diſſentiētes. inueniunt ⁊ ip̄arū ꝓuinciarū li mites pro dñantiū auctate ac potētia ſepe nūero ꝓmutāt. nā q̄ ꝓuicia latiſſima quōdā fuit etate nr̄a aut ex

nuera erant ꝑ modica. ꝛ vo q̃ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimāq; videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgnouere maiora nr̃a tpa Insubriā emiliā ac flaminiā ꝓrsus ignorāt. macedoniā sub emathione rege a q̃ ematbia cognomiata pauguſti clauserāt termini. Virt⁹ postea regū ⁊ gētis industria subtractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Bēt igit̃ venia equū cēseo si q̃ mea scripta legētes nō eos locoꝝ termios offenderit q̃s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. Cuius nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliqñ historia ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significationē requirat sic em̃ elucidior reddit̃.

Tracia

Post valachos igit̃ ⁊ hūgaros de q̃b⁹ sermo habit⁹ tracienſiu res gelte sese offerūt. Tracia, vo vt plerisq; autores tradūt ipiq; pstātiores amplissima prouicia ē lōge lateq; patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac ꝓpōtis occurrit. a meridie egeū mare ⁊ strimon fluui⁹. sil̃q; macedonic⁹ ager. septētrionem buster claudit. occidētis ora tū peonij mōtes tū pannonia ⁊ sau⁹ excipit amnis. in q̃ sentētia ⁊ plinius veronēsem fuisse videō. ⁊ Strabonē ipz q̃ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. ideq; dardanos. tribalos mysos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̃s vel rasciani mō vel seruij sedes habent nemo negabit q̃ scripta veteꝝ pn̄ti reꝝ statui ꝯpauerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsq; euxinū protenduī inter histrū ⁊ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̃s maritima loca versus meridiē ad hellespontū vsq; romania ē natio greca q̃ius olī barbara fuerit. Et iterū nostro tpe dele to grecoꝝ impio dn̄antib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouicie metropol ē Bizātiū. i. cōstātinopol agios pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. q̃b⁹ appollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes q̃rerent mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝓra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit calcedonis cōditores. q̃ qm̃ prius in traciam nauigassent. situmq; vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

rissēt. amissa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vo impatorem cognoīe magnū cū statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facili⁹ parthoꝝ excursiones cō pesceret tradūt eccliastici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta eieciſſe vbi quōdā agamenō ceteriq; grecoꝝ prīcipes aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte ceptū op⁹ cui⁹ diu māsere vestigia infectū reliquisse atq; in traciā nauigante Bizātiū petiuisse cūq; sibi locū diuinit⁹ ostēsum dixisse. mox vrbē ampliasse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turres. magnificentissimis tū priuatis tū publicis opib⁹ exornasse. tūq; illū decoris adiecisse vt altera roma n̄ immerito dici posset. Scriptores vetusti q̄ floretē vrbē viderūt videre deoꝝ pot⁹ in terris habitaculū q̄ impatorū putauere. Nomē vrbi nouā romā ipator ididit. §vicit obstinato vulgivt a ꝯditore pot⁹ ꝯstātinopolis vocaret. In hac vrbe multa sub impatorib⁹ epoꝝ ꝯcilia celebrata. multe suppōsse in xp̄iana religiōe surgentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diuti⁹ māsit q̄ de ꝓcessione sc̄ī spūs. q̄uis in plurib⁹ agitata ac reiecta ꝯcilijs ad nostrā etatē vsq; quemēs. demq; sub Eugenio quarto pon. maxīo in florētina synodo. quēadmodū suo loco dicet. nō solū a latinis § ab ipis t grecis dānata explosaq; ē. Dey q̄zq; Joseph patriarcha t Jobes impator gentis eiusce cū latina eccia cōcordib⁹ animis fidei symbolū decātauerit Constātinopolitana n̄ eccia credere qō romana sentiret nepbas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄ vnioni ꝯsenserat nec impator domū reuersus diu supuixerat. Cōstātin⁹ q̄ ei successit siue decept⁹ siue sponte sua insanies haud q̄q; vnioni ꝯsentiēs videbat. t tā Gregoriū patriarchā priori suffectū qō ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat eccliastica bona inuadēs. miserat eo nicola⁹ pōtifex roman⁹ ysidoriū epm sabinensem vniuersalis eccie cardinalē virū industriū t q̄ rutenoꝝ eccīam tādudū rexerat ꝓcontatū q̄ nā rōe grecanica natio lagatoꝝ suoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. tā ille impatorē eiusq; senatū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce t auctore moamethe veluti repentina tempestas in constantinopolitanos emersit. de q̄ paulopost suo loco dicet. Video cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas dūtaxat verū t historicos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēt. credo eos idcirco motos. q̄n turchi troyā possidēt q̄ā teucri coluere. § illoꝝ origo ex creta atq; italia fuit. Turchoꝝ gēs scithica t barbara est de cuius origie atq; ꝓgressu q̄uis ꝓpostū egredi videar dicere haud alienū existimo. q̄n sub euo nr̄o intātū hoc gen⁹ hoīm auctū ē vt asiā greciāq; tenēs latinū xp̄ianūq; nomē late ꝓterreat. ea narratio res q̄s traiacēses apiet de q̄bus instituit⁹ est sermo.

De turchis

Curchi vt ethicus philosophus tradit vltra pirachcos montes ⁊ tharachontas insulas ꝓtra Babilonis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanaribus fornicaria. Comedit que ceteri abhominant fumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vultuꝝ carnes. nec aborsuis hoim abstinuit. diē festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis q̄ sensit. q̄ius octauiano augusto in auro littoneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiq; regiōes annua illi tributa reddere audiuisset nouū dierū ac tpm deū exortū esse arbitrata munera ei quotāis trāsmisit. Hec gens teste ¦othone historico et imperatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis egressa cū auaris q̄s būgaros nra vocat etas feroci pugna multis vtrobiq; desiderat ꝓflixit. Exinde pōtū capadociāq; transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clamdestinis quibusdam excussionibus vires sibi vēdicans occupatis quibusdā mōtib⁹ ⁊ claustris opportunis vnde p occasiōes facile irruptiones fieri possent vsq; adeo emersit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduersus finitimos de agri possessione certare ⁊ deniq; procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bithiniā. pamphiliā. pysidiā. vtrāq; frigiā. cylices. cares ⁊ eā asiā que minor vocat ad oras vsq; ionye ⁊ litora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi pfectiōes secuti. Ex hac gente quēadmodū nicola⁹ ſaguntin⁹ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit vigesimū ab hinc ⁊ centesimū circiter annū. Otoman⁹ exigui tū cēsus ⁊ obscuri inter priuatos nomis ex collecticio milite nō parua manu per seditionē ꝓflata crassari passim ac non solū reliq̄as xp̄ianas vexare. verū ⁊ hoices sue gētis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui⁹ conatib⁹ orta inter turchoꝝ p̄ncipes seditio facilem cursum p̄buit. nā illi dū sese inuicē lantant assatus vndiq; oīb⁹ q̄ p ingento prede rapinarūq; percupiti essent auctoritatē breui ⁊ nomē adept⁹ est oppida nō pauca partim vi partī deditione in ptātē accepit. Otomāno filius successit Orcanes q̄ re inchoatā a pre comode prosecut⁹ ad modū ꝓpagauit. cui⁹ amurates fili⁹ subsecut⁹ ē q̄ duob⁹ de grecoꝝ imperio disceptātib⁹ ab altero q̄ supari timeretur auxiliū accersitus turchoꝝ primus trāsiuit in greciā vbi cōsulto bellū protrahēs. postq; ambos eneruatis cōsumptis q; viribus fractos ⁊ defessos aggressus est versis vt aiūt prioris arma in eos sine vllo discrimie per occasionē cōuertit. ⁊ occupato callipoli oppido peropportune incheronesso ad hellespōti fretū cito cetera greca oppida aperte petere bello palāq; sibi ⁊ posteris grecoꝝ pollicens imperiū nō dubitauit. magnāq; thracie partem nullis ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita functus duos reliquit filios Salmanū et bazeitē. Saluano breui e vita subtracto res vniuersa ad bazeitē deducta est qui prosperos fortune adept⁹ afflat⁹ vsq; adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta costantinopoli ac pera thessalie. macedoniā. phocidē. boeciā. attbicam maiori ex parte occupauerit. Illisos q̄s illirios tribalos creberis excursionib⁹ infirmauerit. Costantinopolim vo tū omni agro suburbanisq; ac delicijs spoliauit. tuis longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere cepernt perissetq; procul dubio ⁊ in hostis seuissimi potestatē venissent ni tamburlanes ille scithaꝝ ꝓpotens rex instar torrētis ipo incursu atq; impetu cūcta prosternēdo ac vastando bazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno p̄lio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terror gētū in cui⁹ exercitu duodecies centena milia hominū fuisse traduntur xerse ac dario maior quoꝝ copijs siccata flumina prodiderūt. ira ipe se dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras asie vrbes deleuit. boies tanq; pecora trucidauit nō etati nō sexui pepcit. Damasci nobilissimā sine vrbem diripuit atq; incendit. bazeitē catbena vinctū prādens quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensur⁹ equū eo tanq; scabello vsus est. post cladē bazeite filij eius qui cōplures erant in potestatē grecoꝝ venere qm̄ piculū euasuri in thraciā trajicere ꝓtenderent Calapinus aūt natu maior emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdus rex vngarie collatis signis p̄liū iniens tumultuose fusus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoꝝ ingēs occisio facta Johannes dux burgundie in eo p̄lio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan⁹ filio tenella etate adolescentulo moyses patru⁹ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato matrimonio fratrē reliquit heredem. Is Flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ transdanubiū vt ante diximus late dominantib⁹ bello atrius tributa grauia impauit. nōnullos in asia turchorū regulos armis regnisq; penitus spoliauit. xp̄ianos sub impio suo degentes q̄durissime afflixit. Machomete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia moraret. audita patris morte in traciā trajicere conāte ipator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muscaphāq; reliquū ex bazeite filijs vt rex poturet emisit ⁊ summa ope ꝓsecutus est. Sed muscapha pugna superato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū cōsecutus thessalonicā illustrē grecie vrbem quā tū veneti possidebāt vi captā expugnāq; penitus diripuit eaq; victoria auct⁹ epirū atq; ecbolū nō obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros vastauit. oppida multa vi cepit diruput atq; incendit. vrozibus more gentis q̄plurib⁹ iunctus est. Inter quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitus Georgius impar generi potentie furentemq; veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Smedram tueret. cum coniuge ceterisq; liberis ac gentis sue sacerdotib⁹ in hungariā profugit. Expugnata est tamen Sniederoma ac direpta ⁊ dispon filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis cladibus Turchos affecit. eorumq; duces acie conflixit. verū q̄ius Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cūcta restituit multa sibūpi retinuit multa dedit amicis neqz iniuria cū t ipe sua virtute repu
lisset hostes t georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nunc illos fefelliſſet
ī his vo que religiois essent neqz romane eccie auscultaret neqz maomethes legē sequeref. Libet qm̄ hucvē
tum est hui⁹ opa ad finē prosequi qm̄ male pugnatū esset in plio varinensi. de quo paulop⁹ dicem⁹. fugiens
huniades in seruiā se recepit. Sensit aduentū georgius atqs obuiā factus veniente intercepit t quasi hostē
cōicat in vincula. nec pri⁹ dimisit qz oppida sue ditionis ab eo prīdē occupata recepit. Nec multo postea cū
iohannes versus sophias copias duceret videref qz nō parua turcis illatur⁹ damna amurati ois būgaro-
rum cōsilia patefecat. vnde ille admonit⁹ maximā xpianis intulit cladē. quēadmodū suo loco referēf. Cū vo
turchi cōstantinopolim euicissent atz in Seruiā ducere exercitū minarēf. Scdo auxiliū petens ad hungaros
transit t in austriā vsqz profect⁹ Ladislaū adijt regē. grandeu⁹ iā senex dign⁹ veneratu si recta de religione
sensisset ea in eo sermois auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistrane⁹ ordinis mi
norū professor vite mundicie t inter pdicatores euāgelij nr̄o tpe insignis quesiuit an audire se vellet annuē
ti qō romana eccia credit t docet exposuit diu secū p interptē de sacris eloquijs disputauit t errorē sue gen
tis relinquieret magnope cohortat⁹ est. Ille hoc demqz respōsum dedit. Nunis. xc. vitā pduxi nec aliā religi
onē qz suscepi a patrib⁹ noui. sapientē me cures mei quis infelicē hacten⁹ putauere. tu nunc qō sepe agitāt
senes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim qz patrū traditiones relinquere. atqs hijs dictis e conspe
ctu abijt tā periculosū est religionē imbuisse damnatā. Reuersus domū quom accepisset michaelē zilagi q tyz
albe cū psidio erat fratreqz eius Ladislaū qdrigis vectos vrbē exisse milites misit qui eos vel pbenderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aīaduertit curru desiliēs equū q pene ducebaf ascendēs veloci fu
ga saluatus est. Ladislaus in qdriga reptus multis vulneribus cōfossus ac discerptus interijt. sed nō impu
ne id georgio cessit. Cognouit t michael paucis post diebus illum ppe danubij ripam iter habere aggres-
sus qz cū armatis captiuū abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū se gladio defenderet. Redē
ptus est georgi⁹ magno auri pondere nō tñ diu supuixit cū trunce man⁹ fluor sisti nō posset. atz hic pfidi bo
mis exitus fuit. Lazar⁹ fili⁹ post eū gubernationē suscepit excluso frē gregorio quē quōdā amurates exceca
uerat. Is cū sorore quā nupsisse amurato dixim⁹ ad opes maomethis pfugiēs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obijt demō lazarus de cui⁹ hereditate nō parua cōtentio exorta e. Gregori⁹ turchoz auxilio paternū
regnum nitē vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionē hereditatis desperat. Johānes cardinalis sancti angeli ab hungar]
miuitat⁹ eo pfect⁹ vt arces rastianas q turchis in hungariā aditū pdudunt. aut aplice sedis noīe recipiat aut
hungaris tradi curet. reb⁹ infect⁹ nō sine graui periclo vix em̄ man⁹ turchoz euasit Budā redijt. Nos amu-
ratis opa q medio cursu reliquim⁹ psequimur. Magn⁹ hic vir fuit domi belliqz tā suis amat⁹ qz nīis odiosus
cū centū milib⁹ pugnatoz intrauit hungariā late populat⁹ puinciā. sterilis ann⁹ impedimēto fuit ne regno
potiref cōmeat⁹ penuria pulsus redijt. Julianus cardīalis sancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo ad-
uersus cū missus būgaroz extulit aios t arma sumere psuasit. exercit⁹ xpian⁹ vsqz sophiā ad arcū magnū p
fect⁹ ē. Sepe cū turchis prospere dimicatū nō sine Johānis huniadis ingēti laude. qui cū copias duceret
cuius nomē apud hostes adeo terrificū fuit vt plorātibus pueris matresfamilias taciturnitatē nō aliter impa
rēt qz iohānis psentiā minuātes. Cōgregato tñ nō pauio numero turchi qm̄ xpianis pfligere nō dubitarūt
sed nō tā felix eius pugna qz sortis anim⁹ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Būgari
qui bello interfuere cupiditate glie res suas amplitates ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiū cesa captaqz multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dūtaxat hostiū in eo plio cecidisse suis lris affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē huniadē non
ducas tñ sed militis qz singulari virtute vsum eiqz fides habita turchis ea xpianorus victoria plus pauoris
qz damni attulit. nō būgaricas tñ vires sed germanicas qz in se pmotas arbitrātib⁹. Cōsternati ergo ac p
culsi metu pinde ac tot⁹ occidēs cōtuasset. pacē petiere hungari q suas vires nō ignorarēt. nec tā potētie sue
qz casui victoriā imputarēt periculosum existimantes sepi⁹ tentare fortunā oblatos vltro pditiōes pacis nō
recusarūt inducie belli in decē annos iusiurādū p sua sacra ambe date ptes pstitere. Despoto Seruie q bello
amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui psequenda victoria videbaf. Eugenio qz roma
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cui⁹ menti nulla maior cura insedit qz xpiane fidei ppagande.
Scripsit igit cardinali nullum valere fed⁹ quod se inconsulto cum hostib⁹ religiōis pactum esset. Uladis-
lao regi polonie. qui eo tempore bungariam occupabat vt quēta dissolueret imperauit. iuramenta remisit
nouū instaurari bellū tum pcibus tū minis extorsit. Ex xpianis principib⁹ auxilia petijt preter Philippus
tñ Burgundie ducē neminem xpiane religiōis zelus cōmouit. hic solus classem instruxit que vsqz in helle-
spōtum pfecta turchis ex asia transitum phibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cū plerisqz triremib⁹ eo missus classi pfuit. Uladislao qui alienum regnuz inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli prouincialib⁹ nō deesse. Accersitis igit ex polonia t bohemia ceterisqz vici-
nis gēnib⁹ auxilijs coactus ex būgaria copijs turchoz agros inuadere statuit Johāni huniadi castroz cura
cōmissa qdragīta circiter eqtū milia fuisse tradūt. plerqz dimidio minorē numerū prodidere. Reguli būgā
rie pōtificesqz cōplurimi interfuere. Julian⁹ scti angeli cardialis milites cruce signatos nō paucos secū du-

xit iter p valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt p plana t cāpestria loca in roma nā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis t turchis in europa manentibus nō satis con fideret exercitum ex asianis militibus compauit sed angebat animū trajciendi freti non mediocris cura. q classem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt t multa volueti animo. Genuēses quidā curas ademere qui suis nauibus accepta pecunia transportare copias ꝓmiserunt. Locus est vbi nō amplius q̄ stadia quinq̄ latitudo freti continet inter ꝓpontidem t euxinū pelagus. tm̄ est spaciū quod europaz asiamq̄ disterminat. Bosphoz Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distantē. Hic amuratis exercitus transiectus est aureo nummo vectoribus p capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse ferunt. Jaz xp̄iani locum attigerant cui varna est nomē. quoniā aduentare innumerabiles hostium copias nunciatū est. Cedēdū vlatislao cardinali q̄ videbat. t ne circāueniri ab hoste possent munitū montanumq̄ locū petendū: at huniades aduersari ac resistere turchoz te nosse vires dicere fama semp vero maiorem esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tm̄ impares fore illos aurea t discolori veste. hungaros ferro atq̄ ere fulgere. xp̄ianū agmen t stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis p̄graue intentū quo dux nō modo signet sed t innuat. Contra si turchoz mores inspiciant feminas magis existimare debere q̄ viros Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissimi ꝓceres militant nunq̄ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Hunyadis sententia expectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem p̄buere q̄s fama ipa vulgauerat siue q̄ metuentibus omnia vero maiora vident. siue q̄ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄ defuerat. Territus hunyades eo conspectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admonuit. Ille ferū consiliuz arguens pniciosam magis fugam q̄s pugnam dixit. Commisso p̄lio sperari victoriā posse. sepe minoriꝫ exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatoꝛum q̄s audaciā t ordines p̄stare victoriam. deū quoq̄ respicere meliorē causam p̄stantioremq̄ se paucis si modo audeant exhibere. Fugiētes victoriā hosti tradere ferreas daq̄ terga t multam suoz cedē. Magnifica quoq̄ verba Iohannis p die dicta plenus irarū exprobrauit. Jussisq̄ omnibus arma capescere p̄liū expectauit. Amurates in ꝓximo colle consederat. ex quo suos pariter atq̄ hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pugnam ꝓuocarent facto globo in christianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuere. que vento agitate instar alarum p̄ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant aurea equoz frena multoz visa t mult⁹ galeaz argenti atq̄ gemmaz nitor. ipas quoq̄ gladioz vaginas p̄grandes vinciones ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum est verecund⁹ in pugnam animis. superior acies nostra turchos in fugam vertit. q̄ plurimis primo impetu ꝓstratis. pculit ea res magno metu amuratem nihil tale ferentem fugisset q̄ ꝓtinus pdito exercitu nisi circūstantes satrape comp̄henso eius equi freno ignauiaz eius increpassent fugientiq̄ comminati sunt necem. pstant ergo inuitus iussisq̄ fortissimis arma sumere prelium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓponquiorem victoria sese prebentem. cadebant hinc atq̄ inde q̄ plurimi. plures ex turchis quoz corpa paz tecta facile sagitte enses q̄ penetrabant. Postremo quom nou⁹ in horas hostis incederet t saucioz loca integri occupa/rent non tam virtute q̄ numero supati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatislaus cum globo suoꝝ quos erga se non minus fortes q̄ fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cristianisq̄ animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate diximꝰ circūiectosq̄ vndiq̄ currus impetū fecit. ibi noua pugna cōmissa nouus iniectꝰ amurati pauor trepidatū totis castris nec iā consistendi animus aderat. quod si hunyadi par animꝰ ac regi fuisset t arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin ea dies t amurati vitam t posteris eius imperium grecie abstulisset. verū ipe vt primū cedere xp̄iana signa cōspexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atq̄ insalutato rege nutante adhuc victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla inpugna salus visa t saluare aliquos q̄ perire omnes maluit. Poloni acceptā eo p̄lio cladem hunyadis vecordie atq̄ ignauie tradiderunt. ipe sua cōsilia spreta conquestus est. Vladislaus sue sorti dimissus dū fortiter circa mūmenta hostium pugnat equo decidit eius obtruncatus est. caput eius hasta infixum p greciam atq̄ asiam in signum victorie populis ostentatū. Poloni ad vnum cesi omnes direpta castra t qui munitiones curruū tuebant necati. Epi t ꝓceres hungarie qui aderant eadem calamitate oppressi. Julianus cardinalis dū fugit amisso p̄elio quoniā iam hostes euasisset hungaroz pfidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte repertus latrunculi quidaz nouere t arbitrati pecuniam apud eū esse directo equo necauerunt t ablatis vestimentis nudū cadauer feris t volucribus dimisere. Hic exitꝰ eius viri fuit magni t admirabilis in quo nescias doctrina maior an eloquētia fuerit grata hominis p̄sentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui omnia ꝓ xp̄o t mortem ipam ferre suaserit. Hunyadem vt ante diximus fugientem dispotus seruie cepit. Poloni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardinali venetiaz eius culpa cladis magna in parte imputata est. dui neq̄ fretū vti par fuerat custodiuit neq̄ trāsuectos hostes xp̄ianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nunciauit. de numero cesoz minime cōstat illud exploratū est longe plures ex turchoz acie cecidisse. Ceterū ꝓ numero copiaz longe maiꝰ damnū christianis illatum. Victor amurates neq̄ fugientes hostes insecutus est. neq̄ gloriabundꝰ inter suos magnifica verba iactauit. neq̄ vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristioz esset t cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensq̄ vasa colligi. copias que superfuerāt domū remisit. ipe adrianopoli reuersus deo suo q̄ ꝓ victoria fecerat vota psoluit. Ex

inde voluens animo regni curas vere felicitatis expres esse. incōstantiā q̄z fortune veritus que nulli ppe tuo bona est. Accersitis prouinciaꝝ maioribus Moametbem ex liberis suis natu maiorem pro se regē cō stituit. ipe priuatam diligēs vitam in asiam profectus cū paucis ocij sui comitibus religioni cuidam solu tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoꝝ opib⁹ ꝛ auctoritate maior maometbi qui nōdū p etatē aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne can sunt. felicius apud turchos priuatis q̄z regibus liberi nascunt. Effluxit deinde nō parū tempus in q̄ bungari turchos nec turchi bungaros armis lacessere pūsumpserunt. Sua quēq̄z calamitas domi attonitu tenuit. Cruentissima varuensis pugna vires vtriusq̄z partis eliserat. nec turchis neq̄z bungaris rex bello idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noie gebernant ferocior huniades reiq̄z militaris pri or ignominiam varne acceptā obliuisci nō poterat ꝛ abolere infamiam. resarcire damna quoniā pacto vale ret dies noctesq̄z meditabat spem bene gerende rei turchoꝝ quies pbuit qui iā pridem nullū belli appara tum ostenderant vires illis atq̄z animos defuisse ratus tempus idoneū existimauit. in quo pristinam recu cupare gloriā posset turchosq̄z pessundaret. quibus si adfuit exercitus imperatorem tm̄ p istis prsus defutu rū arbitrabat. nec magis existimandū exercitum sine duce q̄z ducem exercitu carentem. Coactis itaq̄z repē te copijs ex bungaria accersitis bobemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̄z militū nō parua manu coacta ducere i turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄z mouisse ex bungaria nūciaret. Eam rebus gerē dis solertiam ac celeritatem adbibuit. Consiliū eius Georgius despotus seruie vt ante diximus turchorū ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius ostendit. pulsi eo nuncio turchi quid agerent non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Moametbes etate minor tantam belli molem ferre posse nō credebat. Calibasse defuturā obedientiam putabant qua nihil ē in bello magis necessariū. Trepidare igit ac estuare modo huc modo illuc mētem quertere nullū consilium satis placere. berentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄z reuocare ab ocio amuratē. neq̄z em̄ veterani militaturi sub alio credebāt nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabāt q̄z sub eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maometbis animū vehementer of fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisq̄z ne imperū amitteret si pater iterū regnus assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝓpato mox exercitu in hostem pfectus nō aliter q̄z si ad pdam pgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs sophiam transierat pstratisq̄z qui occurrerant locoꝝ pfectis hostiles agros late populatus loco qui basilia vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant nō expectauit haniades. puocari prior ipe pugnam iniit. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi bo stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo ꝛ amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po stremo quoniā victor victorem incurreret nō tulerunt xpiani turchoꝝ impetum qui q̄sq̄z virtute prestarent numero tm̄ superati nō tam victi q̄z fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̄z suos nec minis nec p̄cibus sistere potest cū paucis ex bello pfugit. Multi bungarie proceres ꝛ nonnulli ecclesiaꝝ epi in eo p̄lio cecide re. Gregorius miles ad internitionē cesus. nec tm̄ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moametbi regno quemadmodum prius destinauerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas ꝛ asiatici regni caput. Paulo anteq̄z obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satra pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōmendauit. ille moametbis gratiam initurus ꝛ matrem ꝛ puerū ei pdidit. Moametbes accersitus. xxx. vt aiunt matronis que puer recognoscerent postq̄z certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filius reddidit funusq̄z regio more fraternū duxit. Auspicia regni parricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue rum chialapini noie suppositisse ferunt illumq̄z p filio amuratis necatum. chialapinū vo ad constantinopo lim clam educatum. post capturam vo vrbis inde subtractum ac venetias ductum. ꝛ hunc esse quem Ca lixtus pōtifex maximus pro fratre moametbis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re mittimus q̄uis multa in bisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ꝛ sepe tonsoris filios regio de fungi honore vidimus. Moametbes igit defuncto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi foriscq̄z tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi tauit. copias auxit. in proceres ꝛ aulicos seuire ꝛ tumultuarie cepit. Hic est ille moametbes qui constanti nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõstãtinopolis

Uoluerat iãpridem animo maomethes quo nã modo Cõstantinopolim sibi subigere posset neq; ad suã gloriã ptinere arbitrabat vrbem in medio turchoꝝ sitam esse que suo imperio nõ pareret. tantoq; maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̃to ꝓgenitores sui idem conati turpib⁹ accepti destitissent. Cũ paucis igit participato cõsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab vrbe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac munuit. bellum deinde vbi nõ modo induxit sed contra iuta federa contra iusiurandũ intulit simul q̃ gerere cepit. Senserant eius animũ greci diffidenteſq; suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch pudor nostroꝝ principũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̃iane religionis partem non viderunt q̃uis priuatis quẽq; aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis crediderim. Maomethes interea coactis vndiq; copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariq; regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peraui oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuũ raptum extructo. turribus ligneis eousq; erecti vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormentorũq; multiplici adhibito genere. oppugnata est vrbs defensaq; summis vtrimq; viribus. non paucis diebus ad extremum vocẽ ꝓceris totis castris inclamatũ est. Quito kalendi. maij milites omnes ieiuniũ sanctificent sequenti die armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militi direptioni futurã. Cõstituta die ieiuniũ ad noctem vsq; seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes quiuis passim habita q̃ quisq; amicũ ꝓpinquũ notũq; habuit cũ eo hilaris epulat⁹ est. atq; vbi satis ẽ bibitũ tãq; se deinceps nũq; visuri cẽnt amplexati exosculatiq; simul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequẽ

te populo vrbē lustrare: auxliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atq; orōibus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisq; loca defendēda rediere. erāt muri vrbis & altitudine & crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē & grecoꝝ incuriā pinis ac ppugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros & ānmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qd reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia & ān muralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit
fossa. Ceptū ē plus paululū ān lucē cū miles turcb⁹ piculi q̄q; more patientior esset ac vulnera & sanguinem
pdaꝝ dulcedie pensaret pugnatū est in tenebr⁹ maiore turchoꝝ pnicie in ēs tela supna librabant. Et postq̄
dies illuxit dato signo vndiq; nō solū cōstantinopolis ꝟ etiā ipa ēs pera ne qd auxliū grecis pstaret. oppu-
gnari cepta est sua cuiq; legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt discretus labor fortes atq; ignauos di-
stingueret & ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Nari mō & nauales socij attri
buitas partes inuadere iussit. Admouent vrbi ligneę turres. conectāt milites dolabras falces scalasq;. Et
iā clams sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera puoluūt disiectā fluitātēq; testudi
nē lanceis contisq; pscrutant donec soluta cōpage scutoꝝ exangues laceroſq; psternūt. fit strages & iā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ꝟ adest maometbes fortissimū quēq; nōiatim vocatās vtq; in plus
redeant adhortat. hos pmijs allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus ꝟ
ruere murū portasq; quatere innixi humeris & sup iteratā testudinē scādentes pbensare hostiū tela brachi
aq; nituntur. iterū integri cū sauciis. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma & plu
rima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligurū metropoli nobili loco natus qui supioribus
dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare sanguinē suū animaduertit ne cete
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ꝟ impator vt abesse Justinianū cognouit quo iert p
cōtas inuentūq; rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus aperire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in
vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac pterea hosti fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qd turchi aduertētes acri⁹ incum
bunt. Et qm̄ ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna expte oppleuerat p ruinas ipas scādētes
antemurale cōscendūt grecosq; loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oibus apta fugā pfusiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ꝟ fugiēs in ipis porte angustijs quonā cecidisset oppressus calca
tusq; obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalma
ta Theophil⁹ Paleologus & iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū susti-
nuissent multosq; obtrūcassent. demiq; nō tm victi q̄ vincendo fangati inter cadauera hostiū occubuere. Ju
stinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiq; seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglo⁹
rius⁹ vitā finiuit. felix si in ipis Bizancij menibus aiam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisq; periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppressi. & iā hostis superiorē mu
rū tenebat saltuq; in ciues deuoluēs ingredientibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oibus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō sexus quēq; ptegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt. senes exacta eta
te feminas viles ad pdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset i ma-
nus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā pniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēploꝝ
dona sibi quisq; traherēt maiore alioꝝ vi trucabat. Cūq; in exercitu mixto & dissono ex ciuibus socijs atq;
exteri⁹ pflato diuerse linguevarij mores atq; cupidines essent & aliud cuiq; fas nihil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum & cui cōparī alterū nequeat
nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martyꝝ que fuerant illa in vrbe pciosissima can-
ibus obiecta & suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedare aut ferro delere. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dñoꝝ abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si p de-
fensione vrbis vsi fuissent sua fortasse vitā & patrie libertatē seruassent. ꝟ auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in castra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tm̄ & postentati tradere nō vereboꝝ qm̄ psuasum
mihi est futuꝝ aliqm̄ & fortasse anteq̄ moriar qui tātā saluatori nro illatā ignominiā vlciscant. Simulacrū
crucifixi quē colimus & verū deū esse fatemur tubis ac tympanis pēūtibus raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deferūt sputo lutoq; fedāt & ad nostre religionis irrisionē iterū cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vo-
cant capiti eius impositio corona vndiq; facta. hic est inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūq; iactātes mi
ris dehonestāt modis. ꝟ nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē ei⁹ quoq̄ mō iminuere pos
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea bītudinis pfecto vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi
tuperijs vllis possit. nos ista ledūt aq; cōfundūt p ignauiā aq; desidiā. dū veri dei cultū perire sinim⁹ & i hoc
seculo bonū nomē & in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus solito
adbibisset vt sāguinē mero adderet prīcipes optimatesq; ciuitat⁹ captos crudel⁹ & sanguinari⁹ carnifex sede
misereq; iugulari iussit. kiriluc⁹ q̄ apō ipatorē plurimū poterat ceso añ oculos maiori filio. altero ad illicitos
vsus reseruato securi percussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Jsidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Jd genus pecunie ē admodum le-
ue. Multi & veneti & ianuenses & latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Jnsignis hic an
nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris q̄q; turchoꝝ genti fastus le
tusq;. qui ab ortu saluatoris xpi secūdus & q̄nquagesimus supra milleſimū q̄drigentesimūq; cucurrerit an
nū. Pereses vetus colonia genuēsiū qui & galatbe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade prinsq; rogarent mao

ome thi dēditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝓtra fed⁹ direpta. femīe pueriqꝫ ludibrio habiti Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāqꝫ cōstantino impatori turchoꝝ consilia ꝓdidisset per miseros cruciat⁹ vita erepta ingētes q̄s cumul auerat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod amuratez dimisso imperio ex priuata vita reuocauit ad regnū. Auct⁹ ei⁹ pecunia maomethes tāto rex suc cessu tumens in būgaros expeditionem parare cepit. q̄ per triennū circiter instructa accersitis ex oī regno ꝓcerib⁹ penetratis tracie montib⁹ cū maximis atz infestissimis copijs ad sauū vsqꝫ flumen puenit. c.l. milia hoīm in ei⁹ exercitu fuisse traduntꝫ pleriqꝫ tertiā ptē huic numero subtraxere. Calist⁹ terci⁹ q̄ p idē tps romanā cathedrā sortit⁹ erat iobānē cardialē sancti angeli cui⁹ supza meminim⁹ pstāte vtute viz q̄ germanos in arma ꝓcaret turchorūqꝫ ꝓpesceret impetū ad eas ptes legatū misit. Is ꝓmissa pctoꝝ indulgētia cūctis q̄ Ꝧ turchos militare vellēt adiuuāte iobāne capistranio q̄ p idē tps būgaris euāgelizabat. cruce signatorū haud pnū ꝓgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ꝫ inopis atz incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuin⁹ sermo principib⁹ audit⁹ ē. cōtenti pīti rex statu potētes futurū xpi regnū nō nisi mo rientes inq̄rūt. credula pauptas facile p̄dicatorib⁹ obedit. supza. xl. milia signū crucis accepere tecta magꝭ fide q̄ ferro acies. Huniades q̄z nō puas copias in armis habuit. apprōpīquabat spe plen⁹ ⁊ incredibili supbia tumēs maomethes nec tā sibi vel mōtes vel flumīa obstare putabat gliari inter suos būgariā tā pe ne victā afferere. latinoꝝ impatorē i ꝓpīquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ istare finē turchis oīa paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atz italiā militū direptioni offerre. puia cūcta turchoꝝ armis iactare. ꝫ q̄ gliosus ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atz infamis recessus fuit. albam ad ꝓfluētes danubij sauiq̄ sitā p uā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ potuit. pfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē ei⁹ acies. pugnatū ē inter diu noctuq̄. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulnerat⁹ sub pupil la maomethes relictis impedimentis p noctē trepid⁹ ausugit. hui⁹ pugne serie in historia bohemica. ꝓpbē dim⁹. nō ē cur hoc loco lat⁹ insistam⁹. Auctores victorie tres Johānes habiti legat⁹ cardialis cui⁹ auspi cio res gesta ē. Huniades ⁊ capistran⁹ q̄ plio interfuere. verum neq̄ capistran⁹ huniadis neq̄ capistranij huniades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria sive ad romanū pōtificē sive ad amicos scrip sere p suū q̄sq̄ misterū deū dedisse xpianis victoriā affirmauit. Auariſſima honoris būana mēs facilius re gnū ⁊ opes q̄ gliam ptis. Potuit capistran⁹ pumonū cōtenere. vluptates calcare. libidinē subigere gliaz vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ꝫ dei qui p paupes ⁊ inermes rē xpianā saluare voluerit. credim⁹ huic assertioni q̄uis huniadis ministerū se victorie nō auctorē dixerit ferūt maomethē ab eo tpe nūq̄ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāq̄z manu demulcēs quas sansqz caput ei dieī maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Proxima thracie ad occidentē ⁊ meridiē ꝓtigit macedonia terraꝝ impio quōdā potita q̄ inter duo ma-
ria ꝓtendit egeū ⁊ adriaticū. Lit⁹ ei⁹ meridionale thessalie atq; magnesie terga ꝓtegūt. ptē septentri
onalē peonia ⁊ paſſagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addite.
Epyrus q̄s macedonia attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico lit/
tore diracbiū vet⁹ ciuitas iacet ab eheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidan⁹ antea dicta. ⁊ a corcyreis
olim ꝓbita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs instituta legib⁹. ⁊ augusti cesaris qui grecas ibi litte
ras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quōdā ciuitas. Quā tū epl'e pauli
apli tū magni theodosij ꝓceps atq; implacabilis ira famosam reddidere. indignat⁹ em̄ ob cesos ui ea iudi-
ces aliq̄n clementissim⁹ impator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xl. milia viroꝝ cesa traduñt
Lata ꝓ morte hon⁹ sentēcia añ dies triginta nō exequat. Hanc vrbē libere ꝓditionis fuisse plinius tradidit
Strabo cōditorē ei⁹ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronic⁹ emanue
lis impatoris cōstantinopolitani filius hāc in ptē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui pa
tri successit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt añ dixim⁹ impator) eripuit. Hic reli-
qui fuctessit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt añ dixim⁹ impator) eripuit. Hic reli-
quā macedoniā vsq; ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant impio suo subiecit. Mira rer̄ mutatio
et fluxa būani impij gl'ia. hec ē macedonia q̄ duob⁹ incluta regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia tracaq;
subacta ipiū protēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiu
gauit. hec in bactris. medijs. psis dñata. toto oriente possesso. indies quoq; victrix e vestigio liberi patri
atq; herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchoꝝ genti subiecta tributus pendere
⁊ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q̄s ⁊ thessaliā nr̄o tpe turchoꝝ arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimp⁹. pieris. ossa. pyn/
dus. insup ⁊ othris. laphitaꝝ q̄dā sedes turchoꝝ imperio parēt. penes q̄s q̄nq; ⁊. lxx. vrbes fuisse oli
plin⁹ affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumia thessalia dariissimū fusteagoniphos. hic fluuius
oriē inter ossam ⁊ olimpū nemorosa ꝙualle defluēs. l. ferme stadia peruit dimidio ei⁹ spacij nauigabilis. i
eo cursu tempe vocant. q̄nq; milia passuū longitudine vltra visuꝝ hois se dextra leuaq; leuiter ꝓspis attol
lentibus iugis intus sua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramie amen⁹ canor⁹
auiū cōcentu. ampit amnē orchon nec recipit. ꝟ olei mō supnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio por
tarū abdicat. penales aquas diraſq; guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plini⁹ de peneo.
Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. Quis nr̄as magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse
tradūt noie greci a q̄ grecia dicta sit. Helenū q̄s in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus noibus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ achaeos. Hic sunt phylaꝝ angusthe. persarum
cede insignes. q̄ licet oli plaꝝ impetū tenuere turchoꝝ tñ armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuꝝ porrecta cuboicū mare criseūq; sinū ꝓtigēs therbaꝝ
claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō
et hymenus amnis ⁊ fontes dirce arethusa ⁊ agāppe. q̄ patria quōdā liberi ꝓlis atq; herculis fuit q̄ fortes
produxit epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū castellū thebaꝝ ⁊ a turchis
proximus annis cum reliqua Boecia occupatum.

De bellis grecia

Sequit bellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus prisci vocauere. mutato deinde noie atticā dixe
re. Homerus cūctos atticā incolentes appellauit athenienses cū nōdū edificata foret megra. Protenditq; aūt attica ex boecia vsq; in histmū corinthiacū pte sui q̄ appellat megaris. Circa histmū vo colūna fu
it in qua hic inerat titulus in pte peloponesum spectante. Hec poloponesus at non ionia. in ptevo megara
intuente. hec nō peloponesus ꝟ ionia. Idē ein̄ attica ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiacis
sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Atticā q̄ruis saxosaꝝ ⁊ sterilē. ple
riq; tñ mirificis laudibus extulerūt. deorumq; domicilū esse dixerūt. loca ipa possidentiū ⁊ parētū heroū.
In hac ciuitas athenensis quōdā nobilissima fuit nullius indigua pconij tāta eius supfluit claritas. Ea-
dem nostro tpe pui oppidi speciē gerit. In eo tñ saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est p omnē gre
ciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum implorati latinoꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis
enim ignobile ducat.

De Peloponesso

Peloponesus attice iungit totius grecie arx quōdā dicta. nā ꝓter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem
atq; potētiā ipe locoꝝ situs principatū designat atq; imperiū. multi sinus insunt ⁊ promōtoria multa. insi/
gnes etiā ⁊ pmagni cheronesi. ipa locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longi
tudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadioꝝ mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis fini
bus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Artemidorus aūt supaddit. cccc. cui ⁊ plinius con-
sentire videt ysidoꝝ auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ionū ⁊ egeus. Angusthe vō proce/
dit istmos appellāt. q̄nq; milia passuū latitudis continētes. Has angusthas pfodere deinetrius rex. dicta/
tor. cesar gaius princeps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus no
bil' colonia fuit. Greci principes postq; turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto p
angusthas muro peloponesum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam
hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū partisq;
le obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ⁊ attica ꝓter athenas ad examiliū vsq; pro/

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqz annuū (cedētibus se peloponēsibus) iperauit. At cū būgari instāte iuliano cardinali. S. angeli aduersꝰ truchos arma sumpsissent. confectusqz nonnullis feliciter plus amplius instarent ꝙ gerēteqz hostes Constātinus qui postea apō constātinopolim imperauit ibiqz necatus est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus ꝛ negare turchis tributū ꝛ exercitū instaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ꝛ exercitū denuo destructū cū victoꝛ amurates apō varuā būgaros deleuisset deuicta cōstātinopoli albani q̄ cū plures peloponessum incolebāt sumptis armis demetriū ꝛ thomā cōstātini frēs regno dejcere annixi sunt. nobile quēdā grecilū ad regni fastigiū assumētes vtraqz ps auxilū maomethis implorauit. Illi nobilioꝛ ps visa iustioꝛ auxilia aduersus alnos demetrio fratriqz tradita. albā subacti priorib⁹ dīis paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pensum. Thomas q̄ius hereditario iure impatorē se dicere posset cuiꝰ maiores lōga serie grecoꝝ nemini imparauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixtꝰ pon. max. xp̄ianos p̄cipes inꝫ sui pōtificatꝰ initio aduersꝰ turchos inuitaret, exīstimauit thomas turchoꝝ impiū ꝑculdubio ruituꝝ maomethiqz tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄z verba esse aīaduertit ꝑsoluto tributo ꝛ adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi ꝓrsus subiectꝰ ē. peloponessus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Ingredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo ꝛ Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiaz eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione macedoniam ꝛ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsqz ad summum promontoꝛium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta litus qō acheolꝰ amnis irrūpit in corinthico sinu. Ad

si ita est actica. boetia. phocide. thessalia. magnesia. etholia ⁊ acarnania achaia ipa cōplectit. Jdē tm ptho
lome⁹ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerās elicē. burā. helenā. pherecia in achaia eē di
cit. ⁊ ꝓpria cē achaia intra peloponessus affirmat. nobis q̄ ꝑ nr̄ opis instituto res peloponesiacas ⁊ acti
cas breuiter absolui⁹ ⁊ ad occidentē festinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāq; protensam
cui etholia vel cōiūcta vel ꝑmixta esse videt. hec hodie ducat⁹ appellat. Johannes vuitinuli⁹ natiōe sicu-
lus filiā suā dispoto acarnanie in matrimoniū dedit. Exinde vexatus⁹ acarnaniā turchis ac genez obsidē
nibus cū paruo eqtatu mare traiecit. obsessores inuasit. stragēq; memoratu dignā edidit. nam parua manu
ingentes fugauit copias salutemq; genero pepit. q̄ tm paulo post ꝑ insidias capt⁹ a turchis regnū amisit.
epirū tm eius adhuc nomīe tenere ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit q; versus orientē vsq; ad ambracii
um sinū p stadia mille trecēta septentrionalē ei⁹ ptē ptholome⁹ macedonie ꝑiūgi tradit. orientale acha
ie vsq; ad ostia fluminis acheloi. occidentale lat⁹ ionico excipi pelago asserit. Strabo ausonū hoc idē ma
re appellauit. in epyro. xviij. fuisse gētes theopō⁹ tradidit. celebratissime chaones ⁊ molosi regnū q̄q;
tenuere pri⁹ q̄dē chaones posteri⁹ molosi q̄ p regū cognationē ex eacidar sanguine progenit mirū immo-
dū amplificati fuerūt. Penes q̄s dodone vet⁹ oraculū ⁊ nobile viguit. Orā bui⁹ terre maritimā felicē atq;
vberē tradidere. multeq; olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere. ꝟ ꝓpter populoz rebelliones q̄
bus cū romanis ꝓtenderūt prouicia vastata ē. lxx. eīn epyrotaz vrbes a paulo emilio impatore funditus
euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ pse rege supato. Ex q̄b⁹ maximū numerū viris mo
losoz extitisse ⁊ mortaliū centū ⁊ q̄nq̄ginta milia in seruitutē redacta. Plini⁹ veronensis hāc cladē macedo
nibus attribuit. duasq; vrbes ruine adiecit. credo qz macedones epyrotarū imperū obtinebāt. vtrāq; gen
tem vno noīe plinū ꝓbendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝓmissa est. in q̄ cesar august⁹
marcū antbonū nauali p̄lio vicit ⁊ sil' egypti reginā cleopatrā. nā ⁊ ipa huic certamini pns fuit. Ob quaz
rez victor august⁹ in ambracio sinu vrbē ꝓdidit eiq; vocabulū indidit nicopolim. i. victorie ciuitatē. am
bracij sinus hostū paulo q̄ stadia q̄uor mai⁹ est. circuit⁹ stadia. ccc. amplectit. optia oi ei⁹ ex pte stano.
Ingredientiū occurrebāt olī a dextra habitantes greca accamones ⁊ appollinis citij tēplū quondā in tu
mulo ad hostū eminēs cui cāpus subiacuit lucuq; habens in naualia. in q̄bus cesar vnum viginti naues ꝛ
cimaz noīe reposuit. ab vno remoz ordie vsq; ad xxiremes adiūgens. Sinistra vo nicopolis est ⁊ epyro-
taz colonia. Cassope nra etas epyrū artō appellat. Circa litus eius paucis añ annis profect⁹ regie classis
noīe wilhelm⁹ marin⁹ triremes venetoz insecut⁹ ꝓhēdit atz incēdit i eodē littore apō acroceraunios mō
tes finiri hadrie nauigationē ionius incipe pelagus Straboni visum est. apud quē mare ausonium idē id
quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit oli macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q̄ diratbiū ⁊ appoloniā fuisse ꝓ
didimus nō incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gēn neq; grecas neq; illiricis not⁹. Credim⁹
hoc gen⁹ boim ex albania quodā venisse q̄ viana colchidi in asiatica scribia memorat vt sepe barbaraz in
undatio nationū grecie atz italie ꝑuincias occupauit. Jn hac terra potēs camusa fuit q̄ xp̄ianis ptib⁹ ort⁹
paz tenax catholice fidie ad maometbis ifamiā detrahit. Sz q̄leuiter xp̄m deserit tāfacile maometbis sa
cra cōtempsit. redijt em̄ ad paternā legē. ⁊ q̄uis vtrāq; religionē ptempserit neutri fid⁹ xp̄ian⁹ tm mori q̄
turch⁹ maluit. Paulo post cōstantinopolitanaz cladē morbo extinct⁹ Georgi⁹ scāderbech⁹ ei⁹ hereditate
accepit nobili loco nat⁹ q̄ etatē pene omnē in armis ꝑ xp̄i noīe pugnando ꝓsumpsit. milias ⁊ magnas tur
choz turmas bello vicit ⁊ deleuit. soluſq; quodammo regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. q̄uis ho-
die hostili ferro peuta magna ex pte deserta ferat. Rex alfonsus sepe milites in albaniaz misit ⁊ croyāvrbē
in ptātez acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbechi ex fratre cū turchoz parti fauēs insidias patruo
molirē ab eo captus est ⁊ ad Alfoncū missus in carcerē conjectus est. Calistus q̄s roman⁹ pontifex auxi-
lia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Uelona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita q̄
breuissimus est in italia traiectus. hāc pazaietes primus ex turchis occupauit. rebellātem amurates recu-
perauit. nescio quod malū minat ytalie.

De illiria

Post albaniā illiricē sequūt gētes ad occidentē septentrionēq; verse. hoc gen⁹ boim nostra etas scla
uos appellat. ⁊ alij bosnēses. alij dalmate. alij croaci histri carniq; nūcupāt. Bosnēses itroz⁹ ad pā
noniā vergūt septētrioni exposit. reliq̄ adiacētes mari ad timauū vsq; fontes ꝓtendunt. hinc ausonū illic
pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris sinū excurrit. cuius fontem matrem appel
lari maris Strabo ꝓdidit. Jn bosna rex gētis steffanus noīe (sic em̄ reges suos appellare ꝓsueuere) q̄uis
xp̄i religionem sectaretur. diu tm̄ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supioze vocato ad se Johāne car
dinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝑfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis
turchis q̄bus cū fedcre iunctus erat bellū indixit. nunc paululū mutare affirmatur. Jn hac regione q̄pluri
mum hereticī possunt. quos vocant manicheos pessimū genus hominū. qui duo principia rez ꝓdunt al-
terū bonoz alterum maloz. nec primatū romane ecie tenent. nec xp̄m equalem cōsubstantialemq; patri es
se fatentur. hoz cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes matrone ser
uientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. redditę sanitati permittentibus viris vota
persoluunt. ꝓmiscue inter monachos p̄finito tpe viuentes. banc labenti nulla sedis apostolice decreta. nul
la xp̄ianoz arma delere potuerunt. Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos de⁹.

De Dalmacia

J Banc Vic si ista videras tempora

In dalmacia raguseos magnis affecit cladib⁹ Steffan⁹ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊ manichcoꝝ veneno infect⁹ q̄ ⁊ si xp̄ianos p insidias captos sepe turchis venūdauerit nuttere tñ oratores romā ⁊ auxilia sedis ap̄lice petere nō erubuit. ei⁹ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qđ gesserat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral⁹ mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. mor̄ pstātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turcbor̄ interuētu capta ⁊ apd̄ eos aliq̄diu detēta. impatiētia tandē manu nō quo auro redēpta ē. Querat fortassis aliq̄s vbi nā liburniā dimiserim⁹ quā pmeasse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū puncti⁹ ar̄ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetustissima possit absoluere. Plini⁹ liburnie finē imitū eē dalmatie dixit ⁊ tragurīū marmore natū. in ea eē salonā q̄z coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milib⁹ passuū abfuit. Jadera vo cētū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. forsitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s cercziora desiderat priscos euoluat autores. Ptholome⁹ liburniā dalmatiā ar̄ illiridē sit cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a septētrionali plaga pannon. ā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie ptē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iustātinopol quā caput histrie vocāt incōuenienter. italie tñ iugit adriatico sinu disiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Plin⁹ histriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriā ab histro amne dictaz ferūt quē a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōponi⁹ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. null⁹ em̄ ex danubio amnis in adriaticū effudit mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s p histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie pditū ē. ꝟ pstat eos ex histro in sauū aduerso flumie nauigasse. deinde nauportū quē hodie labzicū appellari putauerim. cui⁹ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto vo p mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū puenit. Histri hodie sclaui sunt q̄ius maritime vrbes italico hmōe vtāf vtriusq̄ lingue peritiā habētes. ps puncie melior ea q̄ maritima venetoꝝ impio subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. viti qđ ad flumē ticiū sitū ē falsenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē Tudidan⁹ q̄ domuit histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū gestū eē accepim⁹. q̄ius australes ⁊ venetos magna de finib⁹ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq̄ partis subditi armis ptēderit. ad q̄s lites pponēdas nos aliq̄n ab impatore missi q̄ius inducias belli fecim⁹ et nouos termios pstituim⁹ vniuersaz tñ litē amputare nequim⁹.

De Carnia nūc germanie puncia

Carni inter q̄s lapides enumerant histros sequūf. Sclaui tñ q̄z sermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄z indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carsos. qui medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymauū vsq̄ pferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus ortū hz ⁊ nauport⁹ q̄ labac⁹ hodie appellaf ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouicia dū frideric⁹ impator coronā regni theutonici apd̄ aquēlez ciuitatē peteret vlric⁹ cilie comes ⁊ albert⁹ īpatoris frater cōiūctis viribꝰ labacū insigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis oīs generꝭ oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diutē suppellectilē pdidere. hoc oppidū sclaui ⁊ itali lubiana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicat ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ⁊ meridiē alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles colleſq; feraces tritici. multi lac⁹. mlti amnes quo rū pcipu⁹ drau⁹ q̄ p stirā ac pannoniā in danubiū fert haud inferior sauo. Imperiū puincie australes obti nent ⁊ archiducē appellat tui ea regio paret. Quotiēs nou⁹ priceps reipublice gubernationē init solennita tem nuſq; alibi audita obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie vi sunt cui⁹ nomē tpis abolcuit antiquitas. Juxta in pratis late patētib⁹ marmore⁹ lapis erectus ē. huc rusti cus ascendit cui p successionē stirpis id officiū hereditario iure debet. a dextera bos macer nigri coloris astat ad sinistram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū popul⁹ ⁊ ois rustica turma. tū priceps ex aduersa pra torum pte procedit purpurati ei⁹ pceres ambiūt vexillū aīs ipm ⁊ insignia principat⁹ comes gorcye q̄ palla re videt nisi priceps p scipe rustica specie ferēs. agrestj ci vestis. agrestj pile⁹. calcensq; ⁊ baccul⁹ in manu ge stat⁹ pastorē ondit. quē postq; rustic⁹ ex lapide veniente cōspicatus est sermone sclauico (sunt em ipi corin thiani sclaui) quis hic ē inclamat cui⁹ tā superbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduen tare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝓditionis. dign⁹ honore. est ne xpiane cultor fidei ⁊ defensor. respondent oēs est ⁊ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At gorcie comes. lx. tena rijs abs te hic loc⁹ emit. iumēta hec tua erūt bouē atq; equā ostendēs. vestimēta quoq; pricipis q̄ pauloāt exuit accipies eritq; dom⁹ tua libera ⁊ absq; tributo. Quib⁹ dictis rustic⁹ leui alapa principi data bonū iu dicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaq; secū adducēs loco cedit. Priceps vo cōscēso lapide nudū gladiū manu bebrās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā rustico allatā pileo bibe re tanq; vini vsum dānet. Deinde ad eccliam solennem pgit q̄ in ꝓpinquo tumulo sita ē sancti petri vocabu lū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētuq; induit. cōmitatuſq; splēdide cū procerib⁹ in prata reuertit ibiq; pro tribunali sedens ius petentibus dicit ⁊ feuda cōfert. Fama est anno .d.cc. nonagesimo post xpi saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis Jguonē noie ingens cōiurū prouincialib⁹ pparasse. ⁊ aggressib⁹ quidē ad cōspectū suū intromissis invasis aureis atq; argēteis. nobilib⁹ vo ⁊ magnatib⁹ procul ab oculis collocatis fictilib⁹ ministrare iussisse. Inter rogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia q̄q; qui agros ⁊ būiles casas co lerēt. Rusticis qui xpi euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse aīas. nobi les ac potētes qui spurcicias ydoloꝝ sequerent sordidas ac nigerrimas. se vo pro aīaꝝ q̄litatib⁹ instruxisse cōiuriū. Castigatos ea re nobiles cateruati sacre baptismatis vndam querentes breui tempore subvirgilio et arnone uuanensib⁹ epis vniuersos xpi fidē accepisse. Hinc bonos inuescie di pricipis rusticitatē duct⁹. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatoꝝ oim referebant. vocat⁹ in iudicio corā impa tore querelātib⁹ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebat. Multa hui⁹ prouicie fuisse ornamenta come morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē q̄n impatorē lodouicū ei⁹ terre ducatū filio suo arnolfo primoge nit⁹ cōtulisse nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurcius appellant cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē incident mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sum pto supplitio p⁹ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inuenūt pedere cadauer infame sinunt donec sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūq; funus e publico faciunt ⁊ aie gra tas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlric⁹ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad potū surgere cōpulit increpitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastorib⁹ ⁊ bubulcis sepi⁹ q̄q; cū nobilibus con uersatus ē. Senex sup glacie cū pueris lusit. Inter vulgata stolta frequentissime lauit. raro in aula pransus est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertus ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliq̄n ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio rez pulchriorem q̄q; videris aliq̄n effare. mihi cū satis principem comitemq; considerassem. seda rusticitas visa est que dominatū assecuta egregium seruitio pmeret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ⁊ audacia plusq; virili vincula induit. mox vlrici comitis alie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vi ta functus filios bone indolis adolescentes ⁊ matri q̄q; sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenim⁹ nūcupatā ad orientē pannonie iūgit. lat⁹ eius septētrionale austriā respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē q̄z prouicia mōtana ē q̄uis in orie tē porrecta planicies nō puas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone rat. ille in danubiū. Urbiū populi plerūq; teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis familie est in eo oppidū vetus qđ ciliā vocāt nōnulli Sillareū appellatū quondā existimāt ⁊ opus fuisse lucij sille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunt ⁊ romanoꝝ noia principū sepulcra lia marmora referūt. In eo pfuit etate nostra frideric⁹ comes. q̄ cū eet in libidinē ꝓnissim⁹ ⁊ olī veronice cō cubine incēsus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā vo pater eius hermānus vt ē potentū iusticia ⁊ in ꝓfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū gre ges in palaciū rapuit. ꝓuinciales ꝓ mancipijs habuit. ecclarum bona diripuit. monetarum falsatores. vene ficos. ariolos. nigromantes vndiq; ad se consciuit. Et q̄uis anno tubilei iam nonagenarius indulgentia rum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuis set in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam redijt. Huic vita fūctus Udalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo sicut dictum est interfecto quatuor ⁊ vigīti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq; bella cōci

uerat moriens q̄s seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē impatori friderico tradendā censu erunt ea lege vt cōpetitoribus scōm prouincie cōsuetudinē in iuditio responderēt. Relicta vlrici armis de/fendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē recept⁹ est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta ce saris pecunia a pluge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ in expiabile facinus tāq̄ sce lus scelere redempturus impatorē iā sibi secuꝝ ⁊ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggres-sus est. Corruptis nanq̄ opidanoꝝ plerisq̄ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas friderico que illi preter cōsuetudinē in arce supiore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ re-manserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cūctis stirien sibus opulentior cū Ge orgio fratre abductus est. necnō Vlrico austrie cancellario. cuius esset epūs ⁊ ad eccīam confugisset parsuꝝ est vsq̄ adeo apud hoīes nostri ꝛculi diuia ⁊ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locu pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̄celebris inter stiriēses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium peti uisse aduersus eā temtationē. Consiliū datū ꝓpriū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄ in annum ferme cōtinuasse nulla suspendē di cogitatione interuenente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄sbitero vicino q̄ dedicationē eccie in proxi-mo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse ꝓponentem in animo paulopost sequi et sacri interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentu. demiq̄ circa meridiē profectū agresti cuidaꝝ in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̄ omnē abijsse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xp̄i non vidisset. agrestem consolari cepis se vēdituꝝ si vellet nobilis emere p̄miū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq̄ nobilis petiuisse pre cij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̄ orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq̄ veratū fuisse In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. cuius in curia principū argentum haud multum effundatur.

mirabilis hystoria

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua pri-
uibus tñ situs eius absolue. hoc ẽm tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pãonia superior
dicta. ab oriente habet hungariã. ab occidente bauariã. septentrionẽ eius bohemia ⁊ moraua terminant
ad austrum vo montes stirie qui longo tractu ab alpibus dirimunt. Latitudo eius trũ aut paulomin⁹ die
tas. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vinibus cõsita. ligni copiosa. agro feraci. pi
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemus moranus schlesitis bauaris in dando vino, satisfaciat. exinde
q; ꝯmaximas opes colligit. Danubi⁹ eã mediã secat fluuius omniũ europe maxim⁹. Inter ꝑcipuas eius
ciuitates est Vienna panonioꝝ maximũ emporiũ olim flauiũ appellata ambitu muroꝝ duuꝫ miliũ passuũ
cingit fossatis ꝓpugnaculis turribusq; ⁊ maximis suburbijs decorata. principũ austrie ꝑcipua ⁊ dignissi
ma sedes. In ea ꝓuinciales post obitum alberti cesaris friderico se cõmiserunt ea lege. vt si masculum pre
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminã terre dñs. Nato vt ꝑdictũ ẽ ladislao tutelã eius Friderie⁹
accepit. Milites qui sub Alberto meruerãt cũ stipendio se fraudatos diceret prouinciã latrocinijs ac incen
dijs vastauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cũ bohemis ⁊ hungaris excursio
nibus in austriã facientib⁹. Ex sororib⁹ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Johãnes huniades
cũ regni hungarie coronã a friderico frustra repetisset cũ. xij. milibus equitũ ingressus austriã omnẽ agrꝫ
inter Viennam ⁊ stirie mõtes diripuit atq; incendit. Petentẽ ytaliã cesarẽ rogauerũt australes vt ladislaũ q
iã ꝑte modũ adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiõe auctoribus duob⁹ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciui
tatẽ obsidione cinxere. quib⁹ ⁊ henricus rosensis natiõe bohem⁹ cũ ducẽtis eqtib⁹ ⁊ mille peditibus se
adiunxit. Et ꝙuis a Nicolao pon. maxio iussi essent ne tutelã cesaris impedirent. Cõtemptis aplice sedis
mandatis ⁊ tãte maiestatis auctoritate deuisa sceleratũ ꝓpositũ tenuere. Docta eo tpe Viennẽsis scola inno
cẽtã sententiã protulit. que ꝑ aplos ad futuꝝ cõciliũ interponẽdũ suspendi posse romani ꝑsulis mãdatã re-
scripsit. Ciuitas viennẽsis ⁊ oĩs austria ex eo tpe in armis fuit sp temeritate religionis penas pendẽs. Cesi
sit furenti populo friderici⁹ pusillũq; adhuc tenerẽ ea lege in manus comitis cilie tradidit vt quocũ⁹ adve
nẽ viennã ꝓsanguineis vtriusq; ptis ⁊ amicis de tutela. de oppidis. deq; ceteris ꝓtẽtionib⁹ principũ. q voca
ti conuenissent arbitriũ diffiniret. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennẽses excepit cũcta ex volũ
tate comitis administrauit. Ad cõstitutũ ꝓcilij die Lodouic⁹ bauarie ⁊ wilhelm⁹ saxonie duces. Albert⁹
q; brãdeburgensis Carol⁹ badẽsis marchiones conuenere. Cũ multi ex bohemia multi ex hũgaria baronesi
impator legatos misit. quib⁹ ⁊ nos adiuncti fuimus. diu de iure ptiũ disceptũ. si cũ oĩa ex arbitrio victoris
agerent nec leges defenderẽt q arma nõ protexissent infectis reb⁹ discessuꝫ ẽ. Disceptata sunt oĩa q ꝓmise
rant australes impatori. dictũ oẽ vndictũ fuit. neq; lĩis neq; sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo quẽtu ladislaus iobãnẽ hunyadez q sibi regnũ a turcoꝝ inuasione seruasset ad principat⁹ honorẽ
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade
mate ornatus comitatũ ei bistricẽsem ꝓmisit. qõ eo in loco minime licuit. neq; ẽm regi hungarie sub impe
rio romano maiestatem gerere ius est. ⁊ tãta reuerentia regũ ꝯta eis ꝑ arma siue dat siue relinquit. Co-
mes cilie dũ regẽ quõlibet impellit ⁊ ad se cũcta rapiens Eyzingerũ viennẽsesq; ꝓtempnit. Concubinam
quã viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat. Ex fauore tandẽ regio cadit ⁊ annuẽte eyzin-
gero e curia pellit. quẽ in exiliũ ꝓficiscentẽ q̃uor tñ equites comitati sunt. Alberto marchione brandẽ
burgensi ne ꝑ ꝓtemptũ a populo lapidaret ad portã vsq; vibis securitatẽ ꝑbente. ¶ Sed ꝯfeda ⁊ misera
bilis eius fuga. tã superb⁹ ⁊ fauorabilis ei⁹ reddit⁹ fuit. Nã p⁹ annũ cũ tã ex bohemia rex rediisset su adẽtib⁹
primoribus austrie baronib⁹ reuocatus. cũ mille equitib⁹ argento ⁊ auro fulgentib⁹ viennã repetit. cui ex
tra portas vibis ⁊ rex ad mille ferme passus exijt obuiã. ⁊ oĩs ferme nobilitas redeũti gratulata ẽ. Plebs
q; q pauloañ lutũ ac lapides in fugiẽtẽ iactare tentauit sternere viã floribus q redeũti trãsit⁹ fuit minie du
bitauit. vt ẽ in vtrãq; partẽ in modica siue annuerit siue oderit. Dira rex mutatio ⁊ ludẽti fortune ioc⁹. ey
tzinger⁹ extra gratiã regis factus in castella sua recedẽs impatori quẽ grauiter offenderat reconciliatus est
Nec diu postea adeo superbierãt q ladislai regis ꝓtes sequebant vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab
sente iacebat puerpa imperatrix intrare ꝑsumpserint ⁊ vrbẽ expugnare cõtenderit. qõ vbi nõ successit exusti
que obtinuerãt locis abierũt. Fuit sepe inter eos imperatorẽq; ⁊ regẽ incassum tractata ꝯcordia. neq; ẽm co-
mes cilie dũ vixit ex re sua existimauit vnanimes eẽ austrie principes At eo mortuo cũ eytzinger⁹ ex bohe
mia missus ad cesarẽ leges pacis vtriq; gratas dixisset ⁊ tã dextra ꝑte diẽ austria videret interitus regis
subito nunciat⁹ nõ solũ ꝯcordiã perturbauit sed magnaꝝ rerꝫ ⁊ reipublice xpiane salutarẽ exorientẽ spẽ prio
ris abrupit. Australes ⁊ a cesare ⁊ alberto frẽ de tradẽda gubernatiõe req̃siti prouincialiũ ꝙuestũ habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat imperator) debere prouinciã dixere. Albertus suo ⁊ Sigis
mũdi patruelis noie regie ptis hereditatis exposcens suasq; calamitates ⁊ inopias tãto sanguini alienam
referẽs ꝓmiserationẽ inducere conat⁹ ẽ. Cõuent⁹ rursio fuit facturos prouinciales qõ ius eqtasue dictaret.
cũ occupauere oẽs circa regionẽ rapinis atq; incẽdijs vexare ceperũt. aduersus q̃s profect⁹ albert⁹ latrones
spẽdit que res magnũ ei apud australes ⁊ nomẽ pepit ⁊ fauorẽ. Ulric⁹ vo eytzinger⁹ cũ visitato apud no
ter eũ adiit a q̃ mox capt⁹ in vinculis cõiect⁹ est ⁊ in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuib⁹ mur
murare dãnare oẽs factũ nemo tñ auxiliũ misero ferre voluit. Imperator sepe rogat⁹ viennã petere aliq̃diu
distulit. verit⁹ ne qua fraus ineesset. interim Sigismũd⁹ ex athesi viennã descẽdit. deniq; ad nouã ciuitatẽ

profect⁹ principatus insignia ab impatore accipiens ꝑ veteri cōsuetudine in eius verba iurauit. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus impatorem cōspirātes austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens impator viennā petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni nois principe eo se contulit impatrice sequente. appropinquantevrbis populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ sigismūd⁹ nobili comitatu extra vrbē impatorē salutauere. habebat albert⁹ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo impatori se ostēdarūt magnūq; metū venieti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝑfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbat. Ferūt ei⁹ militie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dñm atq; austrie facio. nam q̄s ꝑhibet quo minus fridericū impatorē eiusq; comites intercipiā. immue tm̄. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq; hoies sauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. demumq; respōdisse poterā ignoscere si qō aliꝰ me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possum. postq; introgressi vrbē sūt albert⁹ ⁊ sigismūd⁹ in domo q̄ pragēsis appellat simul habitauere. impator priuatas ciuium edes incolut. arx prouincialiū noīe custodiebat. Cōspirauere sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ eam nocte aggredi ⁊ irrūpe armataq; militū manu ingressi iter iureurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Senserē ciues moxq; arma sumētes pfidiū in arce mai⁹ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝑ arce nec dubiū videbat q̄n magno suo malo principes cōmissuri pliū essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcē stabile propositū erat. ducib⁹ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbat. infecta re domū reuerti atrum inferre plenū periculi erat. Postremo quētū ē vt ingressi prīcipes arcē paululū immorati potato vino exirēt atq; ita deluisa magis q̄ ipleta religio est. Postridie arx cōsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquā impator. Selectiq; prouīciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ summa illi ꝑtās data. ꝑ graue iudiciū ꝯ potētes ē. Nobilitas ⁊ eccl̄ax p̄cipes impatori fauētiores sunt. plebei albertū ꝓferūt magno se iudice q̄s tuet. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corp⁹ egregiū ⁊ spēs impatore digna. anim⁹ sedat⁹ ac trāquill⁹. ingeniū pspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zel⁹. ingēs cupiditas pac⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoīe diligit dignāq; pmio ducit. edificat splēdide. ortos tm̄ ⁊ gēmas plus equo admirat ⁊ amat. ⁊ in reb⁹ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriq; accusauēre et ad rē min⁹ attentū. id fecere proxi ancessores sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ cesares. q̄z prodigalitati cuiusuis ꝓpata liberalitas videri auaricia pt. Ceterū frideric⁹ nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisue tēperās Albert⁹ frater ei⁹ longe dissimilis. celer in aggrediēdis reb⁹ belli ⁊ glie appetēs. periculi cōtemptor audax. laboris patiēs. manu atq; ingenio prompt⁹. pecunias inter amicos partit ac profundit. inter opes paup. in paupate diues. nulli⁹ rei magis q̄ fame auarus.

De Rozauia germanie prouincia

Procedēti ꝑ austriā in aq̄lonē mo. sui occurrunt gēs ferox ⁊ rapinax aulda inter būgaros bohemosq; transdambiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus impator alberto genero suo. qui postea impauit dono dedit. Rebellātē ⁊ impata facere recusantē albert⁹ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngentas villas vna excursiōe obsuffit. mortales multos neci dedit. pec⁹ oē pene abegit. iugūq; ferre pfidā gentē coegit. In hac puincia ciuitates ⁊ oppida romane eccie ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capistran⁹ ⁊ in errores hussitax vehementi⁹ veherēt baronis nō parui nois quē Czernahorā vocāt secuta quersio. qui relicta priore pfidia cuz duob⁹ milib⁹ subditoꝝ veritatem romane sedis amplex⁹ est. Prothasius fili⁹ ei⁹ doctrina ⁊ moribus claruis nō diu postea Olomucēsis eccie pōtificatū obtinuit. Ea ēvnica ciuitas morauoꝝ epalis. Regnū aliqñ inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qō vsq; ad filiū Snatocupi duraut. cuius fortunā in bohemica cōscripsim⁹ historia. At cū fili⁹ suatocupi eccl̄az dei spernere cepit regnū gēti adēptū ē. qō postea romani cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac puncta cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opib⁹ abūdantia. inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transit⁹ patet nisi armato potētioriq;. latronib⁹ oēs addit⁹ obsidentib⁹. Sermo gēti mixt⁹ est theutonic⁹ ⁊ bohemic⁹. supant tm̄ bohemi quoꝝ ē regionis imperū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̄tū vo ex lectiōe ptolomei accipe licet martomāni ⁊ sudini cadiq; morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse videnť.

De Blesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequit haud ignobilis prouincia quā fluui⁹ odera plabit inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius būgarie mōtib⁹ que Slesie ad orientē iungūt mare baltheū cursuz terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripaz sita. odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cui⁹ epatū maiores nri aureū vocauere. Hussita rū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ ꝓmarū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ ꝓmaptās ē ꝑ fenestras ex ꝓtorio in forū p̄cipitati, gladijs ac lanceis trate plebis excepti dirū spectaculū ꝓbueptās ē ꝑ fenestras ex ꝓtorio in forū p̄cipitati, gladijs ac lanceis trate plebis excepti dirū spectaculū ꝓbuere. cuius rei auctores sigismundus impator paucis post annis secuti ꝓcussit. Duces Slesie multi nūero in re

Libet in hac parte germanie linq̃re fines ⁊ ad orientẽ ac ſeptẽtrionẽ ſarmaticas inuiſere gẽtes. Polonia vaſta regio ẽ q̃ Heſie ad occidẽtẽ proxia. bũgaris. lituanis ac pruthenis cõtermia. Hic cracouia ẽ pcipua regni ciuitas. in q̃ liberaliũ artiũ ſcola floret. Ebigneꝰ huic vbi pfuit epꝰ lr̃aꝝ doctrina ⁊ morum ſuauitate inſignis. a quo plurimas accepimꝰ epl̃as multo ſale ⁊ romana elegãtia ꝓditas. cui ob ſingulares virtutes romana eccia inſigne cardialatꝰ honoris rubentẽ pileũ miſit. Ciuitates polonie pter cracouiã pauꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oẽs domꝰ cõponũt pleraſq; luto linũ t. plana regio ⁊ nemorosa eſt. potus gẽti ceruiſia ẽ ex tritico atq; bumulo facta. vini rariſſimꝰ vſus. nec vince cultura cognita. ager cereris ferax. multa gẽs armẽta. multa ferar venatio. equũ ſiluestrẽ pter cornu ceruo ſimilẽ edũt. feras q̃s boues venãt q̃s pulſa vros vocauere. piſce ac volucribꝰ abũdãt. argẽto aut; auro inops terra. vectigalia regi pua Regnũ in q̃tuor ptes diuiſere maiores. has p circulũ anni rex ambit. q̃libet pstribꝰ mẽſibꝰ regẽ ⁊ curiam paſcat. q̃bꝰ exactis ad alterã ptẽ fit trãſitꝰ. Statuta ſunt q̃ pſtare pouinciales optet. ſi mãſerit vltra pfinitus tps rex ſuo viuere ſumptu cogit. Cũ rex gẽtis patrũ noſtroꝝ tẽpeſtate obiiſſet relicta filia wilbemus dux auſtrie i mrimoniũ eã accepit. illiq; regẽ pfectꝰ ẽ. Hõ placuit polonis rex theutonicꝰ. Vlatiſlaũ ex lituania vocauere electo q; wilbelmo cõiugẽ eiꝰ ⁊ regnũ nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatiſlaꝰ ⁊ ydola coluerat. ſed baptiſma cũ regno ſuſcipe nõ recuſauit. cõuerſus ad xp̃m religioſuq; ſe principẽ geſſit. multos ex lituanis ad euãgeliũ traxit. põtificales eccias nõnullas erexit. epõs magno honore proſecutꝰ ẽ. inter eq̃tãdũ q̃ nẽſcio q; turres eccias inſpexit detracto pileo caput incliauit. deũ q̃ coleret in eccia venerat. Cũ tartaris regni limites infeſtãtibꝰ feliciter dimicauit. pruthenos maximo bello vicit. de q̃ inter res pruthenicas memorabim. Ex priore cõiuge prolẽ nõ ſuſtulit cui q̃ mrimoniũ bauꝝ legittimũ fuit. ex ſeda tã ferue nonagenaria duo nati ſunt filij Vlatiſlaus ⁊ caſſimirꝰ. eo mortuo vlatiſlaꝰ regnũ polonie accepit. Caſſimirꝰ lituanie ducatũ cõſecutꝰ e. prior q̃s ad hũgarie regnũ accerſitꝰ in bello turchoꝝ vt añ narratu ẽ cecidit. qua re cognita ſolliciti poloni ꝓceres ō ſucceſſore friderico marchionẽ brãdeburgẽſẽ q̃ puericiã i reg̃ trãſegerat ligũq; gẽs ⁊ mores tenebat vt regnũ acciꝑet rogarũt. reſpõſum datũ ẽ Caſimiꝝ lituanie ducẽ q̃ frater eſſ defuncti regis heredẽ extare ſciſcitari eius animũ optere cui fraternũ pinũq; regnũ cupienti impedimẽtum afferre e dignitate ſua friderici nõ duceret pari ex moderatiõe ⁊ albertus bauarie dux erga latiſlaũ alberti filiũ vſus ẽ q̃ bohemie regnũ ſibi oblatũ recuſauit. Friderici quoq; impatoꝝ ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis ad hereditatẽ latiſlai vocatꝰ nũq; audire ſuſtinuit q̃ patruelẽ piudiciũ faceret. Ingẽs laus nr̃e etatis ⁊ magnũ decus germanici nois. Cuius nõ ambigo eſſe aliquos q̃ nõ tã iuſticie q; ignauie tradũt alienis regnis quẽpiã abſtinere. ego qõ recti ſpeciẽ hz nõ laudare nõ poſſum. Caſimirꝰ aũt ⁊ ſi difficile a lituanis dimitteret q̃ ſuũ apud ſe principẽ retinere cupiebãt. in poloniã veniẽs pacificã regni gubernationẽ accepit. nec diu poſtea ſororẽ latiſlai regis duxit vxorẽ. multa ei aduerſus fratres theutonicos qui ſancte marie appellant bella fuere. de quibus in rebus pruthenicis referemus.

Lituania

Lituania ⁊ ipa late patēs regio polonis ad oriētē ꝓnexa ē paluſtris ferme oīs ⁊ nemoroſa. witold⁹ hu-
ic pfuit vlatiſlai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xpi ſacramētū accepit. Magnū witol-
di nomē ſua tēpeſtate fuit. quē ſubditi adeo timuerī vt iuſſi laqo ſe ſuſpendere parere poti⁹ q̄z pncipis in-
dignationem incidere voluerī. Detractātes impiū inſutos vſina pelle. viuētib⁹ vſis q̄s eā ob cāz nutriebat.
dilamādos obiectauit. crudelib⁹ q̄z alijs affecit ſupplicijs. Eqtās arcū ſp tēſum geſtauit. ſi quē ꝓſpicatus ē
aliter incedere q̄z voluit cōfeſti ſagitta ꝓfodit. multoſq̄z p ludū interemit ſanguinari⁹ carnifex. Ut eſſet inter
ppl̄ares ⁊ ipm pncipē certū faciei diſcrimē radere barbā oīb⁹ impauit. id vbi ſucceſſit. facili⁹ em̄ cernitis q̄z
barbe iacturā feratis. tōſus ipe mentus ⁊ caput ꝑdiit capitale intermiat⁹ ſupplicium. Si q̄s ꝓuincialiuz pilos
faciei capitiſue deponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellat⁹ pri⁹ obiit q̄z legati diadema ferētes
ſe ꝓuenirent. Succeſſor Vindzigal vſaz nutriuit q̄ ſueta ex manib⁹ ei⁹ panē accipe ſepe in ſiluas vagebaī.
redeunti vſq̄z ad thalamuz pncipis oſtia queque patebāt ibi cōfricare ac pulſare pedib⁹ oſtiuz cuz fames af
fuit cōſueuit. cui pnceps aperiens cibuz pbuit. Cōſpirauere nobiles aliq̄t adoleſcētes aduerſus principem
atz vſe moduz ſecute ſumpt] armis cubiculi pncipalis tanuā cōfricauere. credidit Vidzigal vſam adee oſti
umq̄z apperuit ibiq̄z mox ab inſidiātib⁹ cōfoſſus interijt. Prouincie deinde gubernatio ad caſimiruz puenit
Ad lituanos eſtiuo tpe difficilis trāſitus eſt. paluſtrib⁹ aq̄s cuncta ferme obſidentib⁹. hyems pbet aditum
aſtrictis gelu lacunis. mercatores ſup glacie ac niue iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meat⁹ (ſicuti in mari fideꝝ) curſus oſtendit. rara inter lituanos oppida neq̄z frequentes ville
Opes apd eos pcipue aialiuz pelles q̄b⁹ etas nra zobellinos armelinoſq̄z noīa indidit. vſus pecunie ignot⁹
locuz eius pelles obtinēt. viliores cupri atz argēti vices implent ꝑ auro ſignato pcioſores accipiunt. Ma
trōe nobiles publice ꝓcubinos habēt pmittentibz vir] quos mrimonij adiutores vocāt. Vir] turpe ē ad le-
gitimā cōiugē pellice adijcere. ſoluunt tm̄ facile mrimonia mutuo cōſenſu ⁊ itez atq̄z itez nubunt. multum
his cere ac mellis eſt. qd ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ⁊ panis nigerrim⁹. Armēta
victuz pbent multo lacte vtentib⁹. Sermo gent] ſclauonic⁹ eſt. latiſſima em̄ eſt hec lingua ⁊ in varias diuiſa
ſectas. Ex ſclauis em̄ alij romanā eccīaz ſequunt vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ ſequun
tur errores vt bulgari. ruthēi ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝑprias hereſes inuenere. vt bohemi. moraui. boſnē-
ſes. quoꝝ magna ps manicheoꝝ imitat infaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna ps euo nro ad xpm cōuerſa poſtq̄z vladiſla⁹ in ea gente polonie regnuz
accepit. Noui ego iheronimuz pragenſez ſacris lris apprime eruditum vite munditia ⁊ facundia ſingulari
claz q̄ annis ſupra vigiti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco pñiaz egit. hic oriēte apd bohemos
huſſitaꝝ hereſi fugiens peſtiferꝝ vir⁹ in poloniā trāſiit. vbi accept] lris a vlatiſlao rege cōmendaticijs p̄dī
catur⁹ euāgeliuz xpi ad witoldum pncipez in lituaniā penetrauit multoſq̄z pp̄los witoldi fauore fret⁹ ad ſa
lutiferā dei nri fidez cōuertit. venitq̄z inde ad ſinodū baſilienſem vocat⁹ a iuliano ſcti angeli cardiale. cuz
de reb⁹ bohemicis ageret narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbant. Audiebam ego ex
alijs ei⁹ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoiem atz ab ei⁹ ore relata cognoſcere. comites mei fue
runt nicola⁹ caſtellan⁹ qui tunc iuliani cardīalis domuz regebat. bartholome⁹ luceman⁹ archiepi mediola-
nenſis ſcriba ⁊ petr⁹ noretan⁹ cardīalis firmani ſecretari⁹ viri graues ⁊ docti hoīem in cella tranſrbenum
apd carthuſienſes cōuenim⁹. cui⁹ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis ſerpentes colebāt. pfeſſa-
milias ſuuz quiſq̄z in angulo ſerpentez habuit cui cibuz dedit ac ſacrificiuz fecit in feno iacenti. hos iheroni
mi⁹ iuſſit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maior ceteris quē
ſepe admotuz igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos gentez repit q̄ ſacruz colebat ignez eumq̄z ppetu
um appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret miſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuz amici cōſulebāt
Illi noctu ad ignez accedebāt. mane vo ꝓſulētib⁹ rñſa dātes vmbrā egroti ſe apd ignē ſacrū vidiſſe aiebāt.
q̄ cuz ſe calefaceret ſigna vel mort] vel vite oñdiſſe. victuruz egrotiz facies oñſa igni. ō ſi doꝛſuz oſtentaſſet
moritur ꝑtendit. teſtari igit ⁊ reb⁹ ſuis ꝓſulere ſuadebāt. Beluſionez hāc eſſe iheronim⁹ oñdit ⁊ pſuaſo po
pulo deleto tēplo ignem diſſipauit xpianoſq̄z moꝛes induxit. Profect⁹ introꝛſus aliā gentē repit q̄ ſolē cole
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis ſingl̄ari cultu venerabaī. Interrogati ſacerdotes q̄d ea ſibi veneratio
vellet. rñderūt oli plurib⁹ mēſib⁹ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex q̄dā potētiſſim⁹ captū ꝓcluſiſſet in carcere mu
nitiſſime turris. gigātē deinde opē tuliſſe ſoli ingētiq̄z malleo pfregiſſe turri ſolēq̄z liberatū hoīb⁹ reſtituiſſe
dignū itaq̄z veneratu inſtrmentū eē q̄ mortales lucē recepiſſent. Riſit eoꝝ ſimplicitatē iheronim⁹ manēq̄z fa
bulā eē moſtrauit. ſolē vero ⁊ lunā ⁊ ſtellas creaturas eē oñdit. q̄b⁹ maxim⁹ de⁹ ornauit celos ⁊ advtilitatez
hoīm ppetuo iuſſit igne lucere. Poſtremo alios pp̄los adijt q̄ ſacrā coluere ſiluā vt q̄ arboꝛ ꝑcuſſoꝛ fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti plurib⁹ dieb⁹ fidei nre aperiēs ſacramēta. demiq̄z vt ſiluā ſuc-
cideret impauit. vbi pp̄s cū ſecurib⁹ affuit nemo erat q̄ ſacrū lignū ferro ꝓpingere auderet. pꝛioꝛ itaq̄z ibero
nim⁹ aſſumpta bippem excellētē quōdā arboꝛē detrūcauit. tū ſecuta multitudo alacri certamīe alij ferris alij
dolabꝛ] alij ſecurib⁹ ſiluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetuſtiſſimam ⁊ añ oēs arbo
res religione ſacrā ⁊ quā potiſſime dei ſedē putabāt ꝓtutere aliq̄diu null⁹ pſumpſit. poſtremo vt ē alter al-
tero audatioꝛ intrepidās q̄dā ſocios q̄ lignū inſenſatū ꝓtutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuz
arboꝛē cedi arbitraret⁹ tibiā ſuā pcuſſit atz ī t rā femianim⁹ cecidit. attonita circa turba flere. ꝙri. iheronimū
arboꝛē cedi arbitraret⁹ tibiā ſuā pcuſſit atz ī t rā femianim⁹ cecidit. attonita circa turba flere. ꝙri. iheronimū
accuſare q̄ ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neq̄z iā quiſq̄z erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronim⁹ illuſi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis oculos faſcinarēt. ſurgere quē cecidiſſe vulneratū dixim⁹ impe
rauit ⁊ nulla in pte leſum oñdit. ⁊ mox ad arboꝛē adacto ferro adiunāte multitudine ingēs on⁹ cū mag̃ fra-
goꝛe ꝑſtrauit totūq̄z nem⁹ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū iheronim⁹
goꝛe ꝑſtrauit totūq̄z nem⁹ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū iheronim⁹
amputādas pgit mulieꝛ ingēs numer⁹ plozās atq̄s eiulās vitoldū adijt ſacrū locū ſuccaſum querī ⁊ domū
amputādas pgit mulieꝛ ingēs numer⁹ plozās atq̄s eiulās vitoldū adijt ſacrū locū ſuccaſum querī ⁊ domū
adeptā in q̄ diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire iā q̄ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abſtulerit. eē aliq̄s minoꝛes lucos in quis dij rñdere ſolebāt eos q̄z delere iheronimū vel
le qui noua q̄dā ſacramēta introducēs patrū moꝛē extirpet. rogare igit atz obteſtari ne maioꝛ religionem
aufferri ſinat. ſequūt ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. reluctare pauci⁹ terrā ⁊ patrios la
res q̄z religionē a maioꝛib⁹ acceptā dicūt. Mot⁹ ea re vitold⁹ verituſq̄z pp̄loꝝ tumultū xpo poti⁹ q̄z ſibi deſ

se plebē voluit reuocatisq; frīs q̄s p̄sidib⁹ p̄uinciaꝝ tcdcrat. iubēs parere Iheronimo hoīcꝫ ex prouincia tcccdere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝓstāti vultu nihil hesitās ac p̄ iuramentū affirmauit. dignum fide ⁊ q̄ uitas sermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus inmutata retulim⁹ veri piculuꝫ nō assu mimus. psuasi tñ ⁊ nos ⁊ comites ab eo receſſimus.

De Russia

Ruthcni quos appellāt crossanos vt Strabo videt lituanis cōtermi sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē cciaꝫ obtinuit ysidoꝝ cardīalis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. In hac gente ci tutatē pmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore puenūt. magnas ibi opes fama est. ⁊ multū argenti pelles q̄ p̄ciosas vendētes atꝫ ementes. pōderato argento nō signato vtū tur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit necꝫ directus fuerit p̄cipatū vrbis assequitur ꝓ ea re q̄ armis dimicant sepeꝫ vna die plures ascendisse ferunt ⁊ psepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ⁊ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qđ pleriq; veterꝫ occeanuꝫ esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grecꝫ atꝫ italis fuit. xp̄iana re ligio hāc orbis p̄tē nr̄o geueri aperuit q̄ ferocissimis gēnib⁹ detersa barbariā mitiorē vite cultū oñdit. bal theus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apd aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qđ germanicū appellari p̄t. nā ⁊ germanie magna p̄tē alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronosso cimbrica quā dacīā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasq; magnas ambit. Occidētale litt⁹ norwegi occupāt. ad septentrionē semiferos boies esse tradūt. cū q̄b⁹ nullū lingue ꝓmercū nauigātes habēt signis tñ ⁊ nutib⁹ ꝓmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ⁊ pruthenis tradit tur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā ⁊ pruſſiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ꝑ lōgissimā a pruthenis ad liuones quā massagete colūt gēs necꝫ gētilis necꝫ vere xp̄iana. polonoꝝ impio parēs. atꝫ hinc regnū polonie ad mare p̄tendit ⁊ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūt ex liuonia in germaniā p̄ litus baltbei maris.

Pruſſia nunc germanie prouincia

Post massagetas pruteni se obiciũt q̃ ripas vtraq; vistule amnis accolũt. Js ẽ sarmacie atq; germanie termin⁹. Qui exoriẽs in mõtib⁹ q̃ poloniã bũgariãq; dirimunt. ptẽ polonie irrigat. prussiasq; vero q̃ lõgi ẽ pcurrit. ab oppido torni vsq; dantiscũ q̃ in loco baltheũ influit. Huic fluuiũ alij vistulã vt diximus q̃ bus etatis nr̃e sermo ꝓgrut. Alij iustulã. q̃dã instulã vocauere. qõ vltra fluuiũ ẽ sarmatici iuris fuit. qõ citra germanici. ad orientẽ ac meridiẽ masonite poloniq; rura coluit. occidẽtẽ saxones occupãt. aq̃lonem balthei maris excipit littus. frumẽti ferax regio ẽ. aq̃s irrigua t plena colonis. multa ambicõsa oppida. multi maris simiosi reflex⁹ amenã efficũt. pecoq; ingẽs vis. multa venatio. piscatio diues. Ulmerico olĩ hanc terrã incoluisse iordan⁹ tradidit. q̃ tpe gothi ab insula scandia incõtinẽtẽz discẽdere. q̃ p instulã (vt ille ait) wlmergoz terras inuaserũt. Ptolome⁹ aũt a maxobios t alaunos venedes ac sitones penes istulã fluuium habitare affirmat. Barbara hec gẽs t ydoloꝝ cultrix vsq; ad fridericũ impatorem ei⁹ nois scõm fuit. Sub ei⁹ vo impio cũ amississent xp̃iani tholomaidẽ sirie ciuitatẽ frẽs theutones q̃s sctẽ Marie dixim⁹ appellari inde fugati in germaniã rediere. viri nobiles t rei militaris periti q̃ ne p ociũ marcerent fridericum accedẽtes prussiã germanie cõterminã xp̃i cultũ spernere dixerũt. Sepe illi⁹ gẽtis hoies in saxones ceteroscq; vicinos excurrere. ingẽtẽ vim pecoꝝ atq; hoim abigere. eẽ in aio sibi ꝓpescere barbarã gẽtem. annuat tñ impator ꝓuinciã ꝑ frib⁹ ppetuo iure possidendã tradat si eã armis acq̃rãt. tã em̃ masonite duces qui se eius terre t dños affirmabãt ius suũ frib⁹ cesserãt. Grata oblatio friderico fuit q̃ collaudato ꝓposito q̃s voluere frẽs sub aurea bulla lr̃as ꝓcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̃q̃d pruteni citra vistula fuit occupauere. Exin tranato fluuio vetustam t late patulam quercus in castelli modũ erectis ꝓpugnaculis iuxta ripã munierũt. vbi collato p̃sidio vlteriores pruthenos vexare ceperũt. pugnatũ ẽ sepe ꝑ quercu t ingẽtes paganoꝝ copie fugate t dcte sũt. bellũ plurimis annis ꝓductũ ẽ. ad extremũ fortuna fratrũ ipio arridens oẽm eis prussiã subiecit. victe barbare nationes iugũ subire. Ex illo tpe lingua theutonica introducta ẽ t cult⁹ xp̃i gẽtib⁹ impat⁹. Eccie q̃s põtificales erecte trãs vistelã pomesanien̄sis. culmen̄sis. sambiensis warmiensis. ad quã defuncto Frãcisco epo ciuitatẽ nr̃az postulauere canonici Calixt⁹ s. ponti. max. annuente senatu aplico comẽdauit. Que vna ẽ illis in ptib⁹ suo vtẽs iure. nec subiecta frib⁹. religs epos religionis habitu gestare optet. Quo in loco munitã quercũ fuisse dixim⁹. nobile oppidũ exedificatũ ẽ qõ mariemburgũ vocãt. t arx nobilis atq; amplissima. Hic sedes magni mgr̃i q̃ cũctis frib⁹ pest prussiã incolẽtibus. Sũt t alij duo in eadẽ religiõe mgr̃i. alter liuoniã regit. alter cõuẽtus alemanie gubernat. Theutones huius religionis inuẽtores fuere ac ꝓterea nemo ad eã recipit nisi theutonic⁹ nobilibus ort⁹ parẽtib⁹ t cui ꝓpositũ sit ꝑ tuẽdo xp̃i euãgelio aduersus salutifere crucis inimicos armis dꝑpugnare. Ob eã rẽ vestimentis albis vtunt̃ nigra cruce insuta. barbã oẽs nutriũt exceptis q̃ in sacris altarib⁹ seruiũt. p canonicis horis dñicã oronẽ vsurpãt neq; lr̃as discũt. magne his opes nec minor potẽtia q̃ regib⁹. Sepe cũ polonis de regni militib⁹ receptis atq; illatis ꝯladijs cõtendere nec totis viribus belli fortunã experiri recusarũt. Cũ vlanislao casimiri q̃ mõ regnat. patre cõtraxerãt ambe ptes validissimas atq; ingẽtas copias polonis lituani t tartari tũcti erãt q̃s duxerat vitoldus. Theutonici frẽs ex tota germania vires conscuerãt. postq; ꝑpe ad. xx. ferme stadia vterq; cõsedit. exercit⁹ spe plen⁹ t impatiẽs more pruthenoꝝ magr̃ caduceatorẽ q̃ bellum regi denũciaret t duos enses in q̃s staret victoria misit facta ptãte vt quẽ vellet hostis eligeret. alterũ sibi remitti iussit. Accepit vlanisla⁹ alacriter nunciũ donatoq; caduceatore t vno retẽto gladio remisit alterum mox iussi sunt milites arma induere bellicq; signũ datũ. xl. milia eq̃tũ in ambob⁹ castris fuisse ꝑditũ inuenio. Vlanisla⁹ tartaros t lituanos primũ inire certamẽ iussit t Polonis subsidiarias acies elegit. Contra pruthenus auxilia in postremis habuit florentem ordis sui militiã in exercit⁹ frõte collocauit. comisso ꝑlio inermes q̃dã tartari t lituani magna strage cesi sunt vrgebat tñ multitudo nec terga dare polonus metuẽs audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebaf. nec tã vulnerat pruten⁹ alacer q̃s excipe vuln⁹ tartar⁹ videbaf. Protractũ ẽ diu certamẽ. pacta ingẽs occisio lituani tartariq; velut pecudes mactabanf. ac cũ nou⁹ sp hostis emergeret defessi tãta cede pacta theutones versare ferrũ vix poterãt t iã remissius pugnabãt. qõ vbi vlanisla⁹ aiaduertit tũ primũ polonoꝝ aciẽ validã ac ferro rigẽtẽ immittit. fit subita irruptio instauraf q; ꝑliũ. nõ tulere theutones recẽtis agmis impetũ. impar pugna recẽtis ac fatigati militis fuit. oritur mox fuga ex pte fratrũ. ferit terga polon⁹. Magr̃ ordis vbi suos cedere videt. nec iã vllã in auxilijs spez esse aiaduertit collecta militũ manu hosti sese obiectauit. occidit. fit fedior fuga. nec pri⁹ theutonic⁹ fugere q; polon⁹ pseq; desistit. Perierũt in eo bello ex pte fratrũ multa hoim milia. inter q̃s viri primarij q̃s vocãt ꝓmẽtatores equestri dignitate insignes cũ ipo mgr̃o circiter sex cẽtos. nec polonis inc uẽta victoria cessit tartaris ac lituanis magna ex pte cesis. bellũ hoc anno decio t. cccc. supra mille gestũ ẽ p⁹ xp̃i saluatoris oritũ. Prussia fortunã regis secuta ois excepto burgomarie ad victorẽ defecit. Ds interuenięte Sigismundo cesare pax inter frẽs t polonũ ꝓstituta ẽ. pcussũq; fed⁹ pecunia polono data prussia reddita fratrib⁹. nec deinde vsq; ad friderici tpa q̃ nũc impat in possessione agri sui turbata religio ẽ. Sub ei⁹ vo impio cũ populares graue sibi iugũ fratrũ existimarẽt fed⁹ inter se inire in hũc ferme modũ vt. x. xi. viri singulis annis certi in locis conuenirẽt q̃ ꝓuincialiũ q̃relas ad visus fratrũ audirẽt nec sinerẽt quẽpiã indigne vexari. Ex his q̃tuor ex religione viros assumi voluere. q̃tuor ex plat̃is eccĩaꝝ. pariq; numero ex nobilib⁹ ac ciuitatib⁹ his q; parere oẽ voluere. Per idẽ tps diuisa inter se religio fuit. alij magnũ magistrũ seq̃bant. alij q̃sdã cõmẽdatores q̃ mgr̃i regimen improbabãt. Magr̃ vt populares sibi alliceret fed⁹ ipm incõsulto fratrũ quẽtu approbauit. Frideric⁹ q̃s impator eidẽ federi robur adiecit cautiõe tñ inserta ne p suas lr̃as ius religiõis lede ref. mortuo deinde magistro q̃ fed⁹ accepat t altero in ei⁹ locũ suffecto nicola⁹ pon. max. legatũ misit q̃ ꝓuinciã prussie inspiceret. cognitoq; rey statu q̃tũ legat⁹ retulit populariũ fed⁹ dãnauit. vtq; ab eo discederẽter anathema interminat⁹ imprauit. q̃b⁹ pinaci⁹ in sententia pseuerãtib⁹ ex ꝯsensu ptũ lis ad Fridericũ cesarẽ deducta ẽ. ad quẽ rursus cã cognita dãnato federe iussi pruteni sunt ad obediẽtiã fratrũ redire q̃ eã ꝓuinciã e manib⁹ infideliũ suis armis vẽdicassent multoq; sanguie coemissent. q̃ re ciuitatib⁹ nũciata mox arma in fratres pplariter accepta sunt. ex q̃b⁹ plures capti atq; occisi. castella eoꝝ euersa. arces a fundamentis eiecte q̃nq; t q̃nq̃ginta oppida in eã rebellionẽ cõspirauere. Ꝯ cũ nõ satis rẽ sua cõtra religionẽ sine externa ope tutã putarẽt Casimirũ regẽ polonie sibi dñm asciuere devotũ frib⁹ sanguinẽ qui fortunam patris eius

erpti fuissent. ille cū exercitu pūnciā ingressus dedītes sese ciuitates in ptātē accepit. cū q̄ frēs diu varia vi ctoria dimicarūt. plures fuere ꝓgressus. inter q̄s memorabilior q̄ apud caniciū oppidū hābit⁹ ē. xvij. mi lia polonoꝝ obsidionē in eo loco tenebāt. i q̄s etiā rex ipe casimir⁹ fuit. oppūgnabaf oppidū dies noctesq̄ machinis admotis. Rudolph⁹ pr̄ceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ latu rus obsessis opē cū septē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē pliū in ꝓspectu oppidanoꝝ summa vtriq̄ ꝓtentiōe atq̄ ardore. cesis hinc atq̄ inde cōplurib⁹. cū suos referre pedē rudolph⁹ animaduertit in crepās ignauiā fugientiū intermiatusq̄ necē aciē sistit. ⁊ ꝓgressus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre certamē instaurat. hos sternit. illos ꝓfodit. fit subita rex mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polon⁹. rursusq̄ casimir⁹ retinet suos pugne seipm miscet ⁊ tanq̄ ex integro pinaci ꝓtentiōe certaf. occidit in pugna rudol phus. rex vo eq̄ vehiaf. meliores ex vtraq̄ pte occūbūt. Postremo cesum credētes p: loni suū regē desperā ta victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex teuthonib⁹ q̄s nō pauci pire. Post eā cladē res polo nica nutare apud pruthenos cepit eo inclinātib⁹ pplis q̄ belli fortuna cōuertit. stat tn adhuc anceps exit⁹ et alter⁹ marti iudicū morat. Fert inter hos frēs oli mortuo mgro cū de succeſſore ageref vnū fuisse q̄ rogat⁹ eligere quē putaret religioni vtiliorē seipm elegisse dicētē nolle deierare. scire se cogitatiōs suas. alioꝝ cor da ignorare. si magistrat⁹ sibi cōmittaf nō dubitare q̄n reipublice bene consultū eat. notos eius verbis re liquos ad ministrationem illi credidisse que salubernima deinde fuit.

Baxonia magna germanie prouincia

Post pruthenos saxonicā nomē icipit gēs valida ⁊ latissima cui ab occidēte wesera apd ānq̄s vistergu⁹ flu uiꝰ t minū facē pleriq̄ vsq̄ ad rhenū ꝓtēdi saxones arbitrati st. aq̄lonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare bal theū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi siti st. orietalē plagam slesite sil ⁊ pruteni obtinēt. In his ter mis iclusi st thurigi. lusacij. pomeranicq̄ q̄s oēs saxonici iuris ee volūt. priores tn thurigos in ea t̄ra ꝓsedis se q̄, saxones aiūt. hos em̄ grecā sobolē ee affirmāt. ze macedonie classib⁹ aduectā q̄ thuringos multis bel lis defatigatos paternis a, ris dececerit qđ mihi nō fit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra sa xonicū nomē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄ noiat q̄ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ ꝙ tpe valentiniani ceſaris germāniā intrauere thuringos notari repto. Ob quaꝝ rē male q̄drat hiſtoria veritati q̄ thuringos priores ſaxonib⁹ in germania fuiſſe ꝓtēdit. Fatebor tm̄ ſaxonie limites aliq̄n minores fuiſſe aliq̄n maiores nā ſicut imperia ita ꝛ prouinciaꝝ limites ex pte variant. Carolus magn⁹ īpator mlta cū ſaxonib⁹ bella geſſit priuſq̄ xp̄i cultū acciperēt eoſq̄ magnis afflixit cladib⁹. Poſtq̄ vo ꝛ ficiēte apō francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones orientales rediit. Saxonum aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. ſingulari prudētia ꝛ reꝝ geſtaꝝ magnitudīe clari. maxime vo tres ottones ꝙ ſibimuirē ſucceſſere ꝛ romana eccīa optime meriti quoꝝ virtute prolatos ſaxonie fines minime dubitarim. Inter pomeranos ꝙ orientē ſaxonie incolūt oppida ſunt digna noīe Uiſmaria et Sundis Griſuoldia Stetinū ꝛ Roſtochiū. in quo ſcola liberaliū artiū haud ꝓtēnēda. ꝛ hec q̄dē mari ꝓxima multis ac diuitib⁹ negotiatorib⁹ habitatū ē. ꝛ in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioceſis lanſſima eſt. nec minor magūtina creditᵉ. Epūs loci romano dūtaxat p̄ſuli ſubeſt. Brādeburgēſes in duas marchias diuidūᵗ q̄ꝝ altera vet⁹ altera noua vocaᵗ. veterē marchiā plabit albis fluui⁹. in cuius littore Stendalū ē oppidū ꝛ gadelenū ꝛ ſoltuedelū ꝛ oſtroburgiū. Noua marchiā interſecat fluuius odera haud mlto inferior albi. In cui⁹ rippa francfordia ē dines emporiū ꝛ lucenſis ciuitas. Spredo quoq̄ fluui⁹ eādē ꝓuinciā irrigat equāu⁹. tiberi. berlinū in ei⁹ littore iacet. Eſt ꝛ aliō flumē hortellū nūcupatū qō Brādeburgiū ex quo marchia nomē hz in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis ſedes ē ꝛ marchionuꝫ tribunal ad eiuſdē fluminis ripā. Quelburgiū quoq̄ ſitū ē pontificalis ciuitas. ꝛ circū nobile territorium. cui prigenitza ē nomē multū referū oppidis ꝛ marciali ꝑplo plenū. Caput miſnenſiū ciuitas miſna ē vnde nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluui⁹. hic valida arx ꝛ in ea cathedralis eccīa. In hac quoq̄ ꝓuincia multa ſunt oppida marciali ꝑplo plena. ꝛ martinopolis in honorē martis a veteribus ꝓdita merſeburgiū hodie vocāt. Sitr lipzg vrbs dines mercatoꝝ emporiū p̄claroq̄ ſtudio inſignitū. In thuringia nobile oppidū ꝛ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici ſubiecta ſtudijs liberaliū artiū inſignis. Nuburgenſis quoq̄ ciuitas ducī ſaxonie parēs. hec oīa iure ſaxonū vtūᵗ ꝛ lingua iſdē moribus fretᵘ. Ceteꝝ veri ſaxones madeburgēſes nullo dubitāte habentᵘ. Bremēſes quoq̄. alberſtatēſes. hildeſinēſes. verdēſes. bruſuicēſes hamburgēſes. luneburgēſes ꝛ lubicēſes. In madeburga archiep̄al⁹ ſedes habeᵗ. ꝛ in honorē ſcī mauricij ex q̄drato lapide dines tēplū Ottonū nobile op⁹ ꝛ in eo ſcī Florētī corp⁹. Creditᵘ quoq̄ vnam e ſex ydrijs ibi eē in q̄b⁹ vinū ex aq̄ factū a dño ſaluatore euāgeliſtaꝝ tradit hiſtoria. hāc plebib⁹ oſtendūt materia marmorea ē ac plucida vini capax q̄tū equ⁹ ferre poſſit. Alterā ac minorē apud hildenēſes eē affirmāt. Vexillū quoq̄ ſancti mauricij hic quotānis oſtendiᵗ. magiſtrat⁹ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ꝛ ſaxonica lingua cōſcriptū nō ſine reuerentia cuſtodit qō magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq̄ in deciſiōe cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magn⁹ ꝛ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habeᵗ. Bremēſes gliaꝫ ſuā ducūt danoꝝ gentē ad xp̄m eē ꝙerſam. Nō ē omittēdum quod de halberſtadio tradiᵗ. Hāc ciuitatē oltemia pla bit fluui⁹. In medio vero tumul⁹ aſſurgit. in cui⁹ cacumie planicies ē duoꝝ fere ſtadiorū cōtinēs lōgitudinē. in cui⁹ extremis angul⁹ duo tēpla ſita ſunt. alterū pōtificale. alterūq̄ btē virginis appellāt. In medio late patet ſoꝝ magnificis canonicorū edib⁹ vndiq̄ cinctū. vrbs hec vocaᵗ quod ſub tumulo iacet ſub urbiū appellāt. in mōte nulla laicorū habitatio. Carol⁹ magn⁹ huiꝰ eccīe fundator habeᵗ. cuius feſtiuitas quotannis celebraᵗ. xij. hic dignitates. xxiiij. p̄bende. Archidiacon at⁹ ſupra. xx. eſſe feruntur. In hac eccīa ſingulis annis vn⁹ ex pplo eligitur quē peccatis grauioribus irq̄natū putāt hūc veſte lugubri induūt ꝛ ob uoluto capite prima ieunij die ad eccīam ducūt indeq̄ pactis diuinis officijs ejciūt. Is ſingulis q̄drageſime diebus nudis pedibus ꝑambulat vrbes ꝛ eccīas circuit neq̄ ingreditur neq̄ quemq̄ alloquitur: inuitat⁹ a canonicis p vices qō apponiᵗ comedit. ſomnus ei poſt mediū noctis in plateis ꝑmittiᵗ. Die iouis ſctā poſt conſecratione olei rurſus ad eccīam introduciᵗ ꝛ orōne facta a peccatis abſoluiᵗ. pecuniaſq̄ populus ei offert q̄ tm̄ eccīe dimittunᵗ. hunc adā vocant ꝛ omni crimīe liberū putant. Circa alberſtadiū ager optim⁹ ferax tritici. matureſcētib⁹ frugib⁹ culmoꝝ altitudine equo inſidentē boiem ferunt excedere. ¶ Brunſuica oppidū tota germania memorabile magnū ꝛ populoſum. munitū menib⁹ ac foſſatis. turres q̄ꝫ ꝑpugnacula excellūt. magnifice dom⁹. p̄polite platee. ampla ꝛ ornatiſſima templa. dnq̄ hic fora. dnq̄ p̄toria ꝛ totidem cōſolat⁹ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunſuicēſes ꝛ tota germania nobiliſſimi. ottonū ſoboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. ¶ Lubicenſiū ciuitas potentiſſima ē ſine cui⁹ auxilio vix vnq̄ dacie reges cōtinere ſuos ſubditos valuere. xij. viri reipublice p̄ſunt quos cōſules appellāt. quo rū ꝓpetua ptās ē. ꝛ i eq̄ſtri dignitate ꝓſtituti ſt. populariᵇ⁹ niſi voceᵗ nulla de regimie vrbis conſulēdi facultas. nec tm̄ buire plebs videᵗ ſua cuiq̄ ſubſtātia tuta ē ꝛ libertas ſaluis legib⁹ vt velit viuere. equū iudiciū cōſules agūt. ab his ceſar ſi exceſſerit appellaᵗ. ¶ Saxonie nr̄a etate duces habēᵗ. friderⁱᶜ⁹ ꝛ wilhelmus frēs quoꝝ alter electorē iperij gerit. alter regnū bohemie debitū ſibi aſſerit vt ſupra retulim⁹. Fuit cū bruſuicēſib⁹ de electoratu diſſenſio. ſigiſmūd⁹ impator litē diremit. ſentētia vt ſepe fit potētiori alluſit. Alter botrū fratrū natu ſenior robuſtiſſim⁹ venator fuit. iunior alter belli appetēs ꝛ in armis exercitat⁹. Crudelia inter eos diu bella exercuerūt hereditatis p̄ne cā. ꝛ q̄tus de p..ce ſepe mētio fieret ipedietib⁹ tm̄ appollonio quē vice dūm appellāt ꝛ alijs pleriſq̄ potētib⁹ q̄b⁹ ea diſcordia q̄ſtui erat. frūſtra oēs tractatus abijt. Hꝭ cū vaſtatis ia agris tota ꝓuincia peſſum iret appollon⁹ vo fraternarū incēſor diſcordiarū p annū iubileū roc

cū salutem in eo loco desperaret nulli⁹ auxilio fret⁹ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe q̄ctē habuere saxones q̄ꝫ bohemi castella q̄dā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vsq; diē arma ptiū tenuere. nūc maior lis oritura videt qñ wilhelm⁹ regie sororis marit⁹ ad bohemie regnū aspirare ferē q̄ꝫ terre ꝓceres aliū regē sibi assumpserint. Libet hoc loco audax priuati hominis inserere facin⁹. Cōrad⁹ de kauff nobili loco apud saxones nat⁹ bellice rei pit⁹. manu ꝓmpt⁹ t aio immani perterrit⁹ cū se patria pulsum t pīna hereditate priuatū p iniuriā friderici ducis existimaret scel⁹ t incredibili nīa etate ppetrauit. Arx ē in misna in alto mōte t in abruptis vndiq; rupib⁹ sita altenburgū ꝓuicinales vocāt. ad radices mōtis opꝑidū egregiū munitū t ꝑplo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes Ernestus t Albert⁹ educabant. huc cōrad⁹ intēpesta nocte magnis itineribus cū paucis comitib⁹ ꝓtendit. et admotis scalis ꝓdente pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētulos in cubili ꝓhendit intermiatusq; mortē si vocē emitterēt funib⁹ colligatos extraxit. haud dubi⁹ q̄n ꝓductos in bohemiā magno pcio venderet. suasq; cōtumelias eo pacto magnifice vlt⁹ videret. iā siluā hircaniā q̄ bohemiam a saxonia diuidit ingressus erat. iā piculū oē trāsmissum putabat. cū iumor captiuoꝝ labore ac fame deficiēs t q̄tā sit t cibū poposcit. cui⁹ pcib⁹ cōmot⁹ ꝑdo ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriq; panē t cerusiā iussit. Interea apud altēburgū cognita tāte rei nouitate clamor exoritur attoniti oppidani raptim arma capescūt t pcio/sam vēdicaturi ꝑdā pcipiti cursu ꝑdonis vestigia insectant. siluā ingressis fortuna blandit. q̄ inter multos tramites cū teneri suasit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōrad⁹ dū puero cibū ministrat ex improuiso capitur t oblat⁹ pncipi audaciss̄imi sceler⁹ capite penas soluit. Frideric⁹ eodē pene nūcio q̄ captos aq; abductos filios audiuerat recuperatos t ad domū reductos didicit. Saxonie ducib⁹ parua ve saxonie portio paret. Sūt em̄ in ea ꝓuincia multi alī pncipes. multe ciuitates q̄ vocant imp̄iales. multi epi ꝓpriū territoriū hītes. Misna vero t thuringie maior ps t lausacie t franconie pleriq; oppida his ducib⁹ parēt. Jus aūt eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex quo q̄dā pncipatu cōpetere asserūt inter misnā sleſiaq; iacēte. cui⁹ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs alb⁹. In saxonia argēti mineras apud Goslariā otto prim⁹ impator inuenit q̄ꝫ magni fuerūt reddit⁹. ibi t palaciū nobilis opis edificatū. hȝ t fōtes amaros saxonia ex q̄b⁹ sal coquit albū qđ ad vicinas gētes defert. Saline vberrime atq; ditissime apud luneburgū habent ex q̄b⁹ multi monasteriorū abbates t multi eccīaꝝ plati vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim quest⁹ salis vberrim⁹ bas salinas luneburgēses violēter vsurpauere. Ob quā rē t a nicolao pō. maxi. t a friderico impatore augusto dānati sunt. Cōsolat⁹ qui ei⁹ rei auctor habebat auctoritate aplica electus ē. Hȝ fauore Bernhardi ducis brunsuicēsis paulopostea in pristinū statū redijt. t q̄ nouiter cōsulatum adierant in carcerē cōjciunt. ciuitati rebelli t ecclasticoꝝ bonoꝝ rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nīo t in populo t in clero auctoritatis ecclastice contemptus Est in marchia brandeburgēsi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā bauelburg vocant. in eius dyocesis loco aspero t deserto paruū oppidū ē noie welsnach. hic tres hostie habent ex quis cruorē sua sponte manasse tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concursus est t nautaꝝ vota hic soluunt. Vulgo locus ad sanctū cruorē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates noiatim cōmemorantes. id fecim⁹ quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt t tanq; extra orbem ea natio iaceret. somniantes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit̄ mihi venia fortasse t aliquis gracia habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subjciam⁹ paulo plixiores fuerim⁹ propositi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco q̄m saxonie dania iūgit̄. Priusq; germanie reliq; ptes absoluo de ipo danie regno vicinisq; regionib⁹ in aciōnē versis aliq; referre institui nō indigna cognitu. tria sunt in septētrionē vergētia regna sibiinuicē coherentia. danoꝝ qđ hodie daciā appellāt. suecioꝝ t norwegioꝝ. Dania siue dacia dicere volum⁹ ꝓsuetudini seruientes germanie portio ē cheronesi habēs formā. hāc quōdā cimbri habuere vñ illa inundatio barbaroꝝ emersit quā mari⁹ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes ad internitionē deleuit. Posidoni⁹ (vt Strabo refert) ꝓtectura facit. qđ cymbri latrocinādo in certis errabundi sedibus ad paludē vsq; meotbym militiā agitarit. ab eis em̄ cymerū vocari bosphoꝝ arbitrabatur quasi cymbricū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiq; mari plures cōtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memorabilis hinc quoq; populoꝝ innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armoꝝ turbine ac pcella inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. misiā. macedoniā t omnē illiridem occupauere. germaniam ytaliam t galliam vastauere t demū in bispania consedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Norwegia q̄ de ipo septentrione sortita est nomen cōtinenti p ruthenos iungit̄ t in arcton protensa incognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriq; fabulant̄ cōtermina est. ad orientis partem ac meridiem baltheo mari alluit̄. ad occidentē britannicus finit occeanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appellant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex norwegia venisse putant qui cimbroꝝ occupauerint loca. In hac terra patrū nostroꝝ memoria voldimar⁹ regnauit in suecia. magnus agnus i norwegia quē ferunt diuinū fuisse hominē miro prouincialiū amore atq; obsequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea t paternū adepta ē extincto voldimaro. Ad magno in suetia hoīes exuēte albert⁹ dux naupolensis vocatu ppli dyadema suscepit. Qui dñatū vicine femine cōtemnēs bello daciā norwegiamq; lacessere cepit. occurrit et margaretha coactis copijs i campis late patētib⁹ pugnatū ē tanq; ipa viri femie animū induisset. vict⁹ albertus captusq; t in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infamie senū in pria domo finiuit. margaretha charissima mulier trib⁹ impauit annis ad senectutē vsq; magnifice t religiose subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cū tīn p se ferre neq̄ret impiū heinricū pomeranie ducē q̄tuor t decē annos natū sibi filiū adoptauit regnaq; illi cōmisit. 2 philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Is cū cōiuge sine prole

defuncta) nuberevlterius nollet. tamq; diuq; ⁊ diuquagita regnasset annos. ad extremū sub impio friderici ppi tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xpofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locuz suffectus q̄ auūculū suuz. x. annis dbus ipe regnauit in insula gothica regnare pmisit. Xpofero aūt ex hūanis abeunte. dacie ac norwegie coronā cristigerus accepit. Sueci vo in electione regis discordantes alij carolum equestri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno pficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immissis militibus scoltonie qđ hodie scockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia sedes habet. Canutus p̄ nicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ⁊ pugna diu anceps. occisis vtriuq; pluribus ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratiosior esset maiestas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vo nouo regno tumidus atq; insolens armatis manibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ipi viuentē e gothia ppulsauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) quo contentus vitā agere ferē. q̄ sint incerta mortalia ⁊ q̄ inuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̄ decem annis delituerat vsq; ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq; carolo scelera sua impunita fuere. qui dum xpi eccias p̄sequit. religionem contemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obseruare prohibet. iura diuina ⁊ humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̄sulem viro sordato ⁊ impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno p̄lio supatus ac regno ppulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele ppe pruſſiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro tpe in vnum redegit. cui ⁊ gothia paret. gothoz quondā sedes ⁊ patria.

Bohemia

Bohemoꝝ mō res gestas attingere ac situ referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̄ intra limites germanie inclusa tota aquilonib⁹ exposita ē habēs ad orientē moravos ⁊ flesitaꝝ ptē. ad aquilonē saxones ⁊ musnēses. ad occidētē agrū noricū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiq; germanie pplis cincta. Latitudo lōgitudoq; ei⁹ pene par trū fortasse dicterū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero pclarior eius amnis cā mediā irrigat. alioq; nō pui nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scidit. tādē p̄ualles ⁊ abrupta montū nemorosos q; salt⁹ hercinie silue p̄ceps labit p̄ misnenses. puiciā fluēs prope hāburg vbē saxonie in germanicū mare absorbet. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regū bohemie dignissima sedes. cadanū. brunna. schlackēwerdū. cuttanū cupri argēti q; mineris celebratissimū. regio p̄sus frigida. armēntis m̄ feris ⁊ piscib⁹ habūdās. ager ei optim⁹. frumēti ⁊ ordei feracissim⁹. multa apud eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa p̄lia gesta sunt. mult⁹ sanguis effusus. delete fūditus ciuitates. spreta ⁊ pculcata religio. exorta ē bussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thabotes. spreta ⁊ pculcata religio. exorta ē bussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum ⁊ orphanoꝝ exercit⁹. duo fulmia belli zyska ⁊ p̄copi⁹ puiciā ex arbitrio suo dirupē. iobes ⁊ theutonicoꝝ qui pplm̄ occepere in ostātiēsi mag̃ synodo oēm̄ pbusti. Jacobell⁹ cō id⁹ rokazana ⁊ pet⁹ anglicus euāgelij corruptores tāq; mgr̄i veritatis hiti. q̄uor reges extirpare pestilerū vir⁹ nō potuere. vēcella⁹ sigismūd⁹ albert⁹ ⁊ latisla⁹ qui ap̄d eos veneno extinct⁹ credit⁹ ē. Postremo georgi⁹ rex creat⁹ ē qui bussitarū labe infect⁹ putat magn⁹ vir. alioquin ⁊ in reb⁹ bellicis clar⁹. ⁊ oīa hec in historia que de bohemicis hijs reb⁹ edidim⁹ p̄scripta sunt. ibiq; de situ regiōis ⁊ gētis morib⁹ p̄ captu nr̄o mētionē fecim⁹. inde igit assumēdū erit q̄quid hunc opi de reb⁹ bohemicis deē videbit. nos ceptū sequētes iter inferioris germanie prouincias. deinde ad superiores reuertemur ptes.

De phrisia p̄uincia germanie

Phrisones ad occeanū situ ab orīēte saxoniā cōtīgūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiū terre iūgūt q̄q; ⁊ ipos traiectēses pleriq; phrisones eē volūt. Inter q̄s ottonē inuenio phrisiagensis eccie p̄sulē q̄ res germanicas haud impie scripsit. Albert⁹ eps̄ magunti⁹ qui fuldense mōasterū erexit. cū religionē xp̄i p̄suadere phrisis niteret ab eis interfect⁹ ⁊ martirio coronat⁹ ē. Gēs eadez ferox. armis exercitata. robusta ⁊ p̄cera corpor. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl̄iat. q̄uis philipp⁹ burgūdie p̄ceps ei⁹ se terre dīm vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens morib⁹. exter. nec parere sustinet nec dīnari cupit. baud inuit⁹ phriso pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militar. inusa. Sublimē virū q̄ se exter. effert nō ferūt. mgr̄at⁹ ānuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Feminaꝝ impudicitiā seuer⁹ punīūt. Sacerdotes ne alia cubilia polluāt sine cōiuge nō facile admittūt. vir em̄ cōnere boiez posse ⁊ sup̄ natura arbitrāt. In pecorib⁹ ois cor suba est. ager plan⁹ ac palustris est multo gramie fecūd⁹. ligno caret bitumioso cespite ⁊ sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit cornel⁹ tacit⁹ impante nerone duos legatos romā venisse veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidissēt q̄sdā cultu externo inter senatores sedere ⁊ intellexissent id honor. eaꝝ gentū legat. dari q̄ vtute ⁊ amicicia romana p̄cellerent nullos mortaliū aut armis aut fide aī germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̄es p̄sedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoq; p̄uicia germanie ad septentrionē occeano alluit mari. qō reliquū ē rheni fluminis brachia intercipiut insulāq; cōficiūt. palustris pascuosa. plurib⁹ stagnis ac mar. interfusa finib⁹. nec dest qui traiectū nobilē vbē in bolādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt. Aliq̄ friseī traiectenſ. aliq̄ bolādie traditos esse vt sepe regionū termios dīnantiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neq; frisie neq; bolandie dant. Principat⁹ eccie traiectensis impatoꝝ tm̄ subiect⁹ latāq; possidet terrā diuersis meatib⁹ rheni iteruallis. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicem⁹ rheno flumie distinguitur. Impiissime vo ne dicaꝝ falsissime nōnulli etate nr̄a traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixer̄. Cū de pōtific. ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabimus trās duo rheni brachia situ. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienses. cluenseſq; cōstat esse germanos Traiectensiū quippe situs. mos sermoq; germanic⁹ est. Traiectū diues ⁊ pplosa ciuitas est. eps̄ vrbis. xl. milia pūgnatoꝝ si qū necessitas ingruit educit ad bellū. Forma vir. ac mulierib⁹ egregia. ab exteroꝝ incursu et aq̄ inundatiōe ⁊ ppria vtute defendūtur. Pot⁹ genti cerusia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū em̄ vni ptī acceptū altera recusaret. Residerius aliq̄diu epatū quietem tenuit. deīn a quib⁹ electus romani pōtific. ⁊ vicinoꝝ p̄cipū aduersus rebelles subditos auxilia iplorauit. illi diefoldū quendā ꝛ tus phasq; sibi p̄sulē assumpsere. Martin⁹ pō. max. anathema ī eos promulgauit. ptēpsere eccias obstinati hoies. expiri optant arma. ingētes burgūdoꝝ duc. vicinorūq; p̄cipū copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax pplus. vij. annis eccie mādata ptēpsit. deside⁹ in exilio obiit. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltranū morsenſ. archiep̄i colonien. sis germanū successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilien. cā. cōfirmata electio. iteq; dānata in cōcilio traiectensiū rebellio. iteq; frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iobes cesarien. sis eps̄ qui postea ad cardinalatus honorē vocatus morinensis appellatus cū retuliſſet vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio ignosci eiq; gentis p̄sulatum cōmitti excluso waltramo rebelli populo satisfactus est pulchre sane nulleviq; legeꝝ fauent sacroſq; canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoq; impiū eludere traiecten. qui mortuo diefoldo cp̄m ab eo datū recipe recusarūt. ⁊ aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis colonis infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septēmionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares ppū rheni ostijs obiecti. Inter quos p̄cipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeq; maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno superiore incendium assumpsiſſe relatum est. Incuria ciuiū id euenisse constat. q̄q; pleraq; miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cōprobantur. Est ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur suo loco de his quoq; dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

De westualia germanie prouincia

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidẽ claudit. visurgo ab oriẽte quã veserã hodie vocant. a septentrione phrisiã hz t traiectẽsiũ terrã. meridiẽ hassie mõtes excipiũt qs anobos pbolome⁹ appellare videt. ex quib⁹ amasis fluui⁹ orit q ꝑ padeburnã t monastenũ nõ ignobiles ciuitates alluẽs. mediã fere puncta intersecat t p phrisiã defluẽs fert in mare. Salas qz fluui⁹ westualiã irrigat. inter quẽ t rhenũ cũ drusus germãic⁹ belligeraret domit] hostib⁹ victor appetijt. Quo ant cultores hui⁹ terre vocauit antiqtas difficile dictu ẽ discordantib⁹ auctorib⁹. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt. q duce melone cũ romanis bella gessere. victiq datis obsidib⁹ pacẽ obtinuere. quis calcata fide t pdit] obsidib⁹ rebellarũt. ꝑbolome⁹ qz a pte septẽrionali germanie circa rhenũ fluuiũ Bussatores habitare tradit quos appellatos siccãbros. oquenos t lõgobardos inuenio apud Strabonẽ circa amasim fluuiũ bructeros habitasse qs drusus nauali bello supauit. Bructeros aũt bello victos ab austro in aquilonẽ t occeanus dilapsos. Ob quã rẽ cõiecturã cape possum⁹ hos eẽ q hodie pruteni appellat. aqlonares ppũ te qb⁹ supra dixim⁹. facile nãq bructeros in prutenos sermo quertit. Carol⁹ magnus multa cũ westualis gessit plia eosq magnis afflixit cladib⁹ c egitq xpi religionẽ amplecti. elicto ydolor cultu. quã cũ sepi⁹ abnegasset nec iusiurãdũ aduerterẽt vt metu pene rebelligionẽ cõpescerẽt occultos ꝓstituit iudices qb⁹ ptãtẽ deditor q primũ deieraſſe aliquẽ cõperissent aut fregisse fidẽ aut aliqd aliud flagiciũ cõmisisse mox illũ supplicio afficerent vbi primũ cõprehẽdi posset nulla citatione puia aut defensione pmissa. elegit cĩ viros graues t rectos amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demũ in fide contineri amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demũ in fide continuit. cum sepe in nemoribus t proceres t mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusatione prius audita. Querentibus tamen causam cõstabat fregisse fidem. aut magnũ aliquod scelus cõmisisse qui ne cati reperiebantur. Jd iudicium ad nostram vsq durat etatem vocaturq vetitum. qui ei presunt scabini appellantur, quorũ ea presumptio est vt per totam Germaniã iurisditionẽ extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ arcbana quedã quib⁹ malefactores iudicãt ea nõdũ quisq; reptus q̃ vel p̃cio vel metu reuelauerit
Jp̃or q̃s scabinor maq̃ ps occulta ẽ q̃ p prouincias discurrẽtes crimiosos notãt ⁊ referẽtes iudicio accusãt
probantq; vt eis mos ẽ. damnatiq; describũt in libro ⁊ minoribus scabinis omittit executio. reus igna-
rus sue dãnationis vbicũq; reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aũt hoc iudiciũ. nã ⁊ viles alique
ps sue dãnationis vbicũq; reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aũt hoc iudiciũ. nã ⁊ viles alique
psone admittũt ⁊ ciuilia negotia tractare audẽt. quibus erat solũ de criminalib⁹ p̃missa ptãs. Jn hac pro-
uincia nr̃o tpe susatenses ab eccia colonien̄si dissiuere. nec diuti no vexati bello multisq; cladibus affecti ⁊
obsessione pnaciss̃ima oppugnati ad obedientiã redire. cui⁹ rei causa ⁊ theodric⁹ colonien̄sis antistes. q̃
westualor p̃ceps habet. Et iobãnes dux cleuẽsis nõ paruis inter se odijs cõtendere. Cũ susatẽses ad cl
uẽsium opes cõfugissent colonẽses saxonie duces ⁊ nõ paruã bohemor manũ in auxiliũ accepisset. Apud
monasteriũ q̃s ciuslde prouincie ciuitatẽ p̃pter eccias quã walrami⁹ theodrici frater sibi debitas existimabat
acriter dimicatũ ẽ. in quo bello multis hostũ cesis vn⁹ ex principib⁹ brunsuicẽsib⁹ q̃ dux copiar fuit inter
ceptus ⁊ in ptãtes colonẽsis annstitis fac⁹. Est aũt westualia regio admodũ frigida necq; frumẽti habun/
dans. pane vtunt nigro. cerusia potus. vinũ qõ rheno vehit maguo emit p̃cio. opulẽti tñ eo vtunt idq;
raro. populus marcialis ẽ ⁊ ingeniosus. de q̃ puerbiũ esse dicũt vicios⁹ ⁊ fallaces westualos facili⁹ q̃s stul
tos gignere. Hic q̃s theodrici mentio incidit nõ ẽ absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri
seculi nemio locũ negauerit. Hugo ei⁹ ex familia mersnẽsi apud germanos principes honoratiss̃ima fuit.
Tres fratres habuit qui oẽs supra sexagesimũ annũ vixere. Henricus natu maior paternũ principatũ gu
bernauit. Jobãnes monasteriẽsem eccĩam multis annis vsq; ad extrũ vite sue summa cũ laude adminis̃tra
uit. Walramus ⁊ ad traiectẽsem eccias ⁊ ad monasterien̄sem defũcto frẽ nequaq; aspirauit. q̃uis ad traiectã
cõcilij basilien̄sis fauore ⁊ ad monasteriẽsem nicolai põtificis institutione veteꝛ. Theodric⁹ ipe cũ bono-
rie ipi põtificio operã daret a Jobãne. xxij. summo pon. colonẽsem eccias obtinuit. cui iã sex ⁊ l. annos
nõ sine plebis ac nobilitatis magno fauore p̃fuit. q̃ ⁊ si plurimis in defensione eccie sue vario euentu bella
gessit in quis mõ strennui militis. mõ fortiss̃imi ducis officiũ impleuit. numq; tũ domi aut sacerdotaliq; nu
mia aut ciuilẽ administrationẽ neglexit. corpe pulchro ⁊ supra omunẽ staturã eminenti. aio magno ⁊ pli-
berali. cui⁹ pallaciũ illustrib⁹ sp patuit hospitib⁹. Hassia germanie p̃uincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mõtana regio q̃ a rheno in septentrionẽ porrecta thuringie iũ
gif. princeps gẽns lãtgrauius etate nr̃a ad impiũ vocat⁹. imparẽ se esse dixit q̃ tante rei molẽ sustine-
re posset. maluitq; patruo impio parentib⁹ sibi relicto vtiliter p̃esse. q̃ magnũ accipiẽs dissipare. id quoq;
sibi obstare ad rẽ xp̃ianã gerendã dixit. qz lr̃as ignorauet. Fuit tñ legũ cultor. q̃s sibi patrio sermone expo
nituffit. Quotiẽs corã[illegible] cã ventilata ẽ nec vnq; comptus est iniquã tulisse sententiã. Hic cũ reformatur⁹
monasteriũ qõdã sue ditionis incredit ⁊ invitatus cũ monachis edit venenũ pro cibo inter edendũ sum-
psisse creditus est. nam ⁊ ipet abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Hoc quomodo cum veritate est in scoras

Franconia' germanie superioris prouincia

Franconia ꝛ huic succedit nobilis sane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Franci q̄dē troiani ab origie fuerūt. q̄ ꝺeleto Ilio duce ꝑriami magni ꝑami ex sorore nepote p pontū euxinū ꝛ meotbidas paludes in scithiā ꝓuenerunt. ibiq; ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti sicambri. Cōstat em̄ p⁹ euictā incēsamq; troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝓfugisse. ꝛ alios q̄dē Enea duce italiā petuisse a quib⁹ albani ꝓdierūt. ꝛ ꝺeinde romā qui orbis imperio potiti sūt. Alij sub Anthenore p medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sin⁹ ꝛ regna liburnorū ad intimū adriatici cū pelagus accessere vrbēq; cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enecū fugas secū duxit a quibus postea dicti veneti q̄rū est hodie ingens ptās terra mariq;. Tercij vt diximus in scithiā penitrāt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq; scithārū multi romano imperio subiecti essent ꝛ ipi quoq; tributa penderūt. mā serūt fectigales vsq; ad tpa valentiniani cesaris. quo imperante alani vexare imperiū ceperūt. impator vo proposito edicto libertatē in ꝺecennū eis promisit qui alanorū ferocitatē cōpescerēt. allec⁹ eo ꝑmio Sycābri arma suscepērūt alanosq; bello victos ꝺeleuere. Ob quā rē libertati in decennū ab impatore donati sunt ꝛ mutato noīe franci appellati. qō actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto ꝺecennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ipās libertatē effrenes facti parere recusarūt. Principes eo tpe francis fuere priam⁹ ꝛ anthenor antiqui noīs ac vtut] quibus copias ductātibus plū cū romanis cōsertū est. in quo priam⁹ ipe cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfuerūt ex scithia digressi sunt ꝛ ī germaniā profecti in ptib⁹ thuringie cōsederūt cū principib⁹ suis priami ꝛ anthenoris filijs marcomede scz ꝛ simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede fili⁹ fuit sorauūd⁹ quē sibi frācij regē creauere. ꝛ hic p̄m⁹ inter frācos regnauit. Huic fuit fili⁹ clodowe⁹ crinit⁹ a quo frācorū reges criniti sunt appellati. p idez tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia secesserūt. Burgundiones quoq; iuxta rhodanus habitabāt. qui ꝛ ipi paulopl⁹ reges brē ceperunt. Frā

ci vo trāsmisso rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatiq; aucti potentia magūtiā. treueri. aggrip/
pinā hodie coloniā sup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. suesonā. aurelianū inuasere. ita vt ab aq̄tania
vsq; ad bauariā impiū extenderēt. Clodoueo aūt mortuo merone⁹ successit filiꝰ a q̄ frāci meroingi dicti sūt.
Post meroneū hilderic⁹ regnū adept⁹. dū luxurioſe viueret a suis pulsus ē: Egidio romano in ei⁹ locū suffe
cto Hilderic⁹ regno puat⁹ ad Bisinus thuringie regē ꝓfugit. cui⁹ ꝓuge p adulteriū polluit. p⁹ octo aūt an-
nos reuocat⁹ aggrippinā inuadēs eiectis inde romanis magni regni sui ptē recupauit. Mortuo aūt egidio
filiꝰ eius Syagri⁹ in ciuitate suesona regnauit. Bisina aūt regina cū accepisset hildericū regnū recupasse re-
licto viro ad eū ꝓfugit a q̄ recepta t p ꝓuge habita Clodoueū ei pepit q̄ postea regnū adept⁹ p̄mꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a btō remigio baptizat⁹. Illō aūt vitate caret qō pleriq; tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā pusq; frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio cesa
re ꝓdita t ab ei⁹ cōiuge agrippina nūcupata. Fuerūt inter clodoueū t syagriū aliq̄ bella. postremo vict⁹ sya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ non⁹ a magno alarico regnabat. Repetit a Clodoueo syagri⁹ ats
obtēt⁹ occidit. Romani q̄s reliq̄ p galliā habitātes exterminat. Clodoueus alemanū sibi subegit. Gothis
q̄s t aq̄tanis bellū indixit eosq; supauit. occiso alarico rege. ferē cū ad bellū ꝓgrederet si victor euaderet e-
qnū btō martino vouisse. q. xij. t centū annos añ id tp̄s vita excesserat. victoria potit⁹ equū tradidisse eiq;
centū solidis redimere voluisse. Stetisse equū immobilē donec p̄ciū duplicaret. q̄ ex re dixise regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. esse negotiatorē caru. Hic clodoue⁹ vxorē duxit Glodosindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magnisq; p̄cibus virū rogabat vt baptizaret. natosq; filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit ec̄ ferē. qz cū pugnaret ꝺ̄ sueuos t pene vict⁹ esset votuz vouit
xp̄ianū se futurū si ex p̄lijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna victor fact⁹. subacti sueuis xp̄iane re/
ligioni se tradidit. cui⁹ posteri in francia vsq; ad pipinū nauiter Caroli magni regnauerūt. Tūc vo bilde
rico scdo p ignauiā regnū adept⁹ ē. Detōso eiñ eo t in monasterio reclusō pipin⁹ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domus q̄ regnū gubernāt. Anno dñi septigēteſimo mortuo Dagoberto inuore frācoꝝ rege
filiꝰ ei⁹ puul⁹ i tutela pipini grossi quē alij ausgisi filiū dicūt in tutela fuit t p insidias perijt. Tūc griwald⁹ fi
liꝰ legitimi⁹ pipini grossi regnū vsurpās a ꝓsanguineis Dagoberti regis defuncti capt⁹ i custodia obijt. Per
idem tp̄s galli q̄ inter seq̄nā t ligerim fluuiū habitabāt aduersus frācos bella mouere t vsq; magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obsederūt. Frācia rege carētes Carolū martellū ad regnū sublimare voluerūt q̄ regnū rem
ens ducetū accepit galloſq; bello repſsit. Prouiciā vo inter ligerim t seq̄niā q̄ nunc gandina vocabatur a se
carlingā vocari iussit. qō postea apō teutonicos diu seruauit ē. Hic Carol⁹ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini grossi filiꝰ fuit inclit⁹ vir t bello potēs. q̄ multa sarracenoꝝ milia gladio interemit t pr̄ fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū gen⁹ cū ex scatbia in germaniā venisset ibiq; diu cōsedisset germanicū effectū ē. t terrā ipam p̄mo habita
uit a se francā appellauit. Verū cuz creſceret impiuz ita vt frācia aucta est adeo vt tota gallia ferme t magna
germanie ps a mōtibus pyrhenei vsq; ad pānonie termios francia diceret. nā q̄cquid frācis subesat fran
cia vocabat. t in duas ptes diuisa fuit. nā qō ē gallie occidētalis frācia dicebat. qō ē germanie francia di/
cebat orientalis. Et germaniā q̄dē catenus extenderūt q̄tenus sermo germanicus ꝓtendit. naz q̄cquid est ci
tra rhenū teutonicā lingue ad frāciā orientalē ptinuit. Hec gēs sub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello sedē aplicā cōsolat⁹ ē. Carol⁹ ciñ q̄uis gallice potiret impio german⁹ tñ fuit. i
germania nat⁹ alitusq;. Eui⁹ sedes plerūq; i aq̄sgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū ei⁹ t caput oñ
dit. Eius posteri impiū tenētes in gallia t germania regnauerunt. Deficiēte aūt masculina linea impiū ad
germanos idē ad frācas orientales redijt. inter q̄s p̄mus habit⁹ ē otto. Est aūt impiū apō germanos nō co
mōt nemo ipare possit nisi german⁹ & qñ eligēdi ipatorē auctas germanis tradita ē. Plerūq; german⁹ eligi
tur. Eā ob causaz cū vacasset impiū p obitū lodouici bosonis filij germani q̄z ea ptās germanū elegerunt t
francū ex orientali frācia. Hec p̄mittere volui⁹ qñ de frāconia sermo incidit. sunt etenī multi q̄ frācos eos
solūmō eē volūt qui circa parisi⁹ habitāt t ill⁹ datuz impiuz eē volūt q̄s recti⁹ frāci genas quis appellauerit
Franconia vo vt nr̄a etate recipit a meridie sueuis t baioratijs iūgit. ab occasu rheno. ab ortu bohemos t
thuringos. septētrionē idē thuringi bassiq; excipiūt. Prouiciā plabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Pbolome⁹ būr fluuiū menū appellare videt q̄ superiores germanos ab inferioribus eūdē diuidere affir
mat. neq; ali⁹ fluui⁹ ē q̄ ea diuisionē aptius q̄z mogan⁹ efficere possit. Et hodie q̄dē inferiores germani vs/
ad magūtiā pcedūt. abinde superiores vocāt. Mogan⁹ vo ex mōtib⁹ bohemie ort⁹ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederet. Perlabit idē flu
ui⁹ nō paucas ciuitates. q̄z illustriores sunt Herbipolis t Frāfordia. In Herbipoli nobil epi sedes ē. qui
et franconū dux habet. t cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū añ se hz. In frāconia nobile emporiū ē i q̄
sñpti cū inferis germani q̄uenūt bis singulis annis. Ibi q̄s impator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob quaz
rē pala ē impiū datū eē germanis qñ inter eos eligit t coronat t sic deinū ad culmē glie. rome q̄s diadema
suscapit. Et i franconia nobilis eccia bābergēsis ad amnē regnicium sita. quam fundauit heinric⁹ scōs
impator. quē accole religiose colūt t sctm habēt. ibi q̄s Berēgari⁹ sepult⁹ ē q̄ regnū italie vsurpauit t ab ot
tone p̄mo capt⁹ in germaniā duct⁹ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura t arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū epo loci prādiū fecim⁹. Albert⁹ nobilissim⁹ francoꝝ comes t ottonis saxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidisset. q̄ lodouici regis fuisse filiꝰ dicebat in hāc se arcē ptulit t aliquā/
diu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recursum ē. Otto epūs
magūtin⁹ minister sceleris inuētus ē q̄ pfect⁹ ad albertū lit⁹ arbitriū se dixit roganteq; albertū ad impatorē
in castra descenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iurā

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud impatorem morari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba pfulis ⁊ in castellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad impatorem cum eo prexit vbi mox captus est ⁊ capitali sententia damnatus. cui archiepi fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satisfeciſſe qui semel reduxisset incolumem cū ad prandium introuit. bis reducere non pmisisset. infelix albert⁹ gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hannibale romam missis vinctū remisere. Fraus em̄ vt inquit maximus orator astringit ptiū non soluit. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē Franconia partim plana partim montosa. montes ipi haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūq; arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum pducunt vinum. maxime vo apud Herbipolim. multe silue ⁊ multa venatio inest. Terra in mltos partita est dominos. q̄rum Herbipolensem ducē franconie dicant vt ante relatum est. Magūtina eccia ⁊ bābergensis plura obtinent loca. Palentinus q̄z comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēses tanq; burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe p̄terea ciuitates impiales apud francones florent. De Nurmberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. normberga em̄ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. norici aūt baioarij successisse. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appellat. Ciuitas tamen in prochia bambergensi est que ad francones ptinet. Ipi normbergenses nec baioarios nec francones videri volunt ꝫ tertiū quoddā sepatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit. in agro sterili ⁊ arenosa condita atq; ob eam rem industrioso pplo. omnes em̄ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptissima impatoꝝ sedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie sita. Inter bambergam ⁊ normbergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. In hac pvincia Fridericus marchio brandeburgen. potentissimus fuit impatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui pmogenitus esset electoratus imperij debebat. ꝫ iudicio patris fridericum ptulit qui scdo genitus erat ⁊ aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Pri⁹ itaq; ꝫ moreret hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum electorem istituit. neq; male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe puincie pacate sunt. Iusti quoq; atq; honesti tenax babet. Qui cum posset regnū polonie psequi p electionem baronum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniurias faceret. Albertus vo germanus eius cū normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comites vero normbergensibus suppecias misere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē plia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neq; de pace queuit nisi postq; exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruricolis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoq; pax ex alberti sententia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit plijs q̄z alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in silesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex bungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. pstrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior iniit. victor e plio excessit. vltimus in expugnatione oppidoꝝ. sepe murū primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq; detrectauit. neq; vnq; non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium repertus est. qui nunq; equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes deiecit. Ex torneamentis nunq; nō victor exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedaꝝ species in puocatores piter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq; dāno affectus. cum aduersarios ipe nūq; non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō solum militares artes ⁊ impatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. ꝫ nobilitas quoq; generis. procerta; corporis. ac venustas ⁊ virtū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac peue diuinum reddidere.

De Bauaria superiorꝭ germanie prouincia

Bauaria ad ortū estiuū ac meridie ptē frāconie ꝓximat. ea quoq; plata ⁊ diues terra est. cui ad meridiē alpes italie iūgūt. fueri ad occidentē ei⁹ solē recipiūt. Australes ac bohemi oriētē. Danubi⁹ mediam ferme plabit. Inter austriā ⁊ bauariā alij ysarā alij enū terminū posuere. Sueuos a bauarijs lyc⁹ disterminat amnis. Hāc olī regionē noricī tenuere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratispona ⁊ nurmbergā trās danubiū sita (vt añ dixim⁹) noricū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti sint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixerī verū cū reperiar vetustissimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trahor vt boioarios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuisse gentē. Huic opinioni strabo q̄nto ꝓmētatorio vires adhibet ita inq̄ens. Thuscis igit vt dixi tpib⁹ plurime galloꝝ gētes fluuiū incolebāt qe pado loquit. e quib⁹ ampliss̄imi fuerant boi insubres. ⁊ q̄ olī cū gesatis senones romana p impetū ponti sunt vrbe. hos romani posteroribus annis fudit⁹ qeletos ꝓdiderūt. boios vo e finib⁹ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes histro locos cum thauristis habitarūt. bellū assidue ptra dacos agētes. Cōstat igit boios in pannoniā ꝓsediss̄e. quo ex loco facile succesu tpis in noricū cōterminē regionē migrare potuerūt. Idē q̄s Strabo locū q̄ mō ꝓstātinēsis vocat designās paululū ab eo distare rhetos ait. amplī⁹ helnectos vindelicos. p⁹ vindelicos aūt desertā boioꝝ regionē esse affirmat vsq; pannonios. Ob quā rē satis iudicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuisse. Idem Strabo germaniā describēs boios pri⁹ hircinā habitasse siluā asserit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuasisse locū atq; a bois reiectos fuisse. Itaq; satis psuasum esse pt boioaricū nomē ex bois descēdere. Ager em̄ eoꝝ trans danubiū hircinā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutonico. neq; deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atq; ambicioſas ciuitates habens ⁊ oppida nobilissima. quoꝝ splendore nescimus tota europa que vincere possint. Pontificales vrbes in ea q̄nq; sunt. q̄ꝝ vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumīe saltza cui adiacet. veteres suuaniā vocauere. In baioaria lodouic⁹ lodouici fili⁹ gibbo ⁊ struma deformis. Impia cōtra patrē bella suscepit. venerandū q̄s senē ⁊ auctoritate insignē. q̄ quōdā regnū francie gubernasset in arce munitissima obsedit. ⁊ supis vltionē tān sceleris petēnb⁹ pri⁹ febre ꝓcussus occubuit. q̄ pīis animū in suā traberet sententiā

Ille in ptāte heinrici eiusdē familie duc⁹ postea fact⁹ breui tpe vitā finiuit. nec heinric⁹ diu supuixit. Qui cū phibuisset sbditos in anno iubileo romā petere verit⁹ ne ꝓuincia pecunia exhauriret eodē anno ad pres suos addit⁹ ē. Successit ei lodouic⁹ filⁱ⁹ ex sorore alberti cesaris nat⁹ magni animi adolescēs. glie cupid⁹ t pecuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice posit⁹ edictis e suis dominijs extermīauit. Uxorē de saxonia duxit neptē friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. cui⁹ sepe multū conat⁹ reconciliari cesari ladislaū regē nequerit. Albert⁹ eiusdē terre ac familie priceps postq̄ p̄ ei⁹ arnestus puellā balnei custodē a b e pdite amatā t in spē matrimonij susceptā apud strauburgā danubij fluētis demersit. cū diu vitā in meroze egisset. tandē luctu pacto vxorē ex domo brūsuicen. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectat⁹ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. t venationi opam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedez obtinere dixim⁹ tres archiepi fuere quoꝝ vltim⁹ sigismūdus noīe dū scismatis ꝓcella deseuit. cū adhuc esset p̄posit⁹ romanā eccīaz magnifice iuuit. ꝙ archiep⁹ e nicolao pon. creatus līas aplicas q̄bus cēsura in australes impatori rebelles subminabat in eccia sua publicari nō sinit siue metu potentie illoꝝ siue q⁹ anathemate suspenso pacez meli⁹ inueniri putauit. ad o⁹ iā cōponēdam t ipe descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tpe visit inter theodricū magūtinen. eccie p̄sulē t lodouicū comitez palatinū rheni crebre dissensiones fuere t sepi⁹ ad arma vētū ē. totaq̄ circūregio rapinis atz incēdijs vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferrēt. Palatino iacob⁹ treuiren. antistes t nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc fridericus frater ei⁹ cōsentientib⁹ terre optimatib⁹ arrogauit. gubernationē p̄uincie tanq̄ dñs accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imppetuū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogat⁹ nicola. pon. q̄ntus id gen⁹ adoptionis cōfirmauit. Recusauit frideric⁹ impator sepe multū req̄situs. In sueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variantevictoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgen. litigando p sniaz obtinuit. In marchionatu badēsi priceps Jacob⁹ iusticie ac prudētie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā līaꝝ periciā deesse augeret. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit edisscere līas ꝓpulit. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singularis industrie iuueni impatoris friderici sorore matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Tirolēses q̄ valles ent flumis t montibus incolūt. cū sigismūdū pricipē suū in tutela friderici cesaris existentē iā gratia diusculū ad se remitti frustra petiuissent sumpti armis p̄fectos prouicie q̄s cesar instituerat deiecerūt. t cū tridentini iussu epi cuius erant subdui in fide cesaris p̄seuerarēt cū exercitu eo quesere ciuitatēq̄ metu pculsam proditione ceperunt t arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactōibus cum cesare conuenientes minoꝝ q̄ crediderant felicitate suū dñm obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani t feroces ppli. cū thuricēses ex federe q̄ cū eis pepigerāt destituissent. cōpato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vastātes exere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsq̄ ad internitionē cesi sunt. tātaq̄ Suitensiū invictos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco parte victorie epulātes congestis necatoꝝ corporibus t mensalia t sedilia ex illis apparauerint t aperientes hostiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouicia. Cū lodouic⁹ delphinus viennēs in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingētēq̄ metū basiliensib⁹ incussisset. Suiten. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū lectissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphin⁹ appropi quare aīaduertisset mediū inter basileā t Suiten. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen cui⁹ pedib⁹ pugnaturi. xxx. miliū eq̄tū stare cōtra se acie cernerēt. pugnatū ē summis vtriq̄ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄ vicendo fessi Suiten. nimis audaces p̄sumpti facinoribus per⁹ dedere. naz paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rar⁹ tñ ex Suitēsib⁹ multus interijt. Ex quibus plures gallozū reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostem per medias hastas, dilapsi victam accepti vulneris expetiere.

De Babaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄m⁹ eius gētis cū annis ferme. xl. p⁹ p̄ris obitū ꝓuicie gubernacula tenuisset t admirādus aucto paterno imperio. porta vndiq̄ pace formidāduq̄ cumulat⁹ opib⁹ sapia vicinis ppls ac p̄ncipib⁹ videret. ac demū relictis p̄ncipat⁹ glie fasc⁹ in heremū se recepisset t sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate etiā ꝓuectis mōdo t pōpis ei⁹ renūciasset. Ad extremū sūmi pōtificatus honorē ex basilien. congregatiōe sibi delatū in eccie diuisiōe supis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓmissam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. eccīasticas cerimonias t orādi morem repēte didicit. stipatusq̄ magna nobiliū caterua t illustri comitatu circūdatus basileā prexit. vbi ab his q̄ generale ꝓciliū facere arbitrabant in maxia ppli multitudie q̄ vndiq̄ ad spectaculū tante rei ꝓfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennaz comitē solennib⁹ pro more sedentis tāq̄ romane p̄sul eccie coronat⁹ ē. Celebrauit sepe diuina. bñdixit plebibus. officia curie ordinauit. cardinales doctrina t auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt et cū rege francie carolo. cū alphōso rege arago-

num(qui in bosnis Eugenij ppe fuit)cū pbilippo duce mediolani cū plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractar⁹.qui oēs incassum abiere. Fuit ⁊ frideric⁹ impator apd eū in basilea sed clā nocte intēpesta abijt.reue rentiā ei tanq̄ vicario ihesu xpi subditi ei⁹ tantū ⁊ suitēses populi ⁊ basilienses ⁊ argentinēses ⁊ qui alber/ to parebant bauarie duci pbuerunt. Fuit em̄ magna spes obtinēde germanie cū sex pncipes electores in eas sententiam fedus inissent vt nisi eugenius postulans eox annueret. Postulabāt aūt prorsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. Ex cū illox consilia frideric⁹ puertisset ⁊ qui sb noie sinodi basilee dcebāt abire tussisset desperato meliori successu interueniēte p legatos suos carolo frācie rege eccie pacē dedit. Et nicolao pon.max.recōciliat⁹ relicto noie pape cardialat⁹ bonorē retinuit.i q̄ paulo postea ñ sine boni viri opinōe decessit. Felix priceps ⁊ nimiū felix si senū suū eccliastic] titulis ñ fedasset. Bo lomen⁹ qui eius quōdā ⁊ prim⁹ ⁊ dilectissim⁹ cōsiliox priceps fuerat.ingēteq̄ opes apd eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditionis reus factus mortis sententiā tulit ⁊ in lacū lemanū circa gebennā pcipitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē. Nobilitas exinde noui dcais indignationem subiēs ad regē francie cōfugit.cui⁹ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes segobiensis homo hispan⁹ morib⁹ ⁊ doctrina illustris.q̄ cū summos theologie pceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardiala/ tus eminentiā accepat ⁊ deindevotioni consentiens a nicolao pon.max.cardialatus demisso titulo cesarien⁹ eccie pfectus fuerat.in altissimis reconditus montibus quo monasteriolo ptentus. Vocatis ex hispania le- gis arabice mgris libū quē vocant alchoranū ⁊ in quo maometis pseudo prophete.nō tā misteria q̄ deli- ramenta continent in nostrā linguā de nouo conuerat. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ⁊ argumen/ tis explosit. ¶ In relato ad sepulchrū lodouici cardinalis scte cecilie eius vrbi epo quē basilee in consensu patrū psidente vidimus magna miraculox opinio orta ē ⁊ inualidox frequens cōcursus;spe sanitatis factus Johannes comes armeniaci incesto sororis amore pculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis ejiceret.

Addicio

Promisit pius eneas multax rerum doctrina illustrissim⁹ in exordio hui⁹ opis se in lucē ponere res europe- as. Cūq̄ dimmendas suis limitib⁹ germanie terras absoluere nitē ipius germanie superioris ⁊ inferioris florē omisit. Nihil em̄ de sueuox antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq̄ cesar in suis pmētarijs in re bellica mirs extollit laudib⁹.quox terra hodie multis ecclesijs pōtificalib⁹ celebratissimisq̄ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos; fonteq̄ danubij. Terra ferax tri tici. vineris ditissima.ingeniosissimo marcialiq̄ pplo exuberans. Omisit itē vtraq̄ ripas rheni a fontib⁹ suis vsq̄ ad coloniā agrippinā versus ripas inq̄ oi ex parte vtrinq̄ habitatas.maximis pontificaliū vr- bium imperialiūq̄ ⁊ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ⁊ multorū fructuū fecūdissima. vino adeo exuberat vt cūcta peue interanea. germania etiā inferior ⁊ totus pene occi- dentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. ¶ Pontificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini qn ti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia.cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis supbe. pplus būanissim⁹ ptim sua vberi terra. ptim negociationibus. Nobilitas vo venationib⁹ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt vo eā alemanie ptem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie pro prie dicn. cuius fontes in montibus alpiū glareosis lacus turicensem influunt. in rhenūq̄ exonerant. Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigat. Oppidis castelliscq̄ fortissi- mis exuberans. quax berna. lucerna. duregum. solitor pcipuas credimus. bellicosissim⁹ popul⁹ quem ho die ligam suitensium vocant. que terrori est vniversis circumiacentibus regnis. Breuiq̄ suū impiū mirum ymmodū dilatauit. Omisit item flandriā. bannoniā. brabāciā terras diuiciax negociationūq̄ celebritate p spicuas. In quib⁹ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanox impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ppter vicinū ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferioriscq̄ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̄ que animum suum oblectant legen da cōmitto.

In regno ipo francie qđ etate nr̃a Joãna vgo lotharingien. diuinit⁹ vt credit admonita virilib⁹ ĩdumẽt⁹ t armis ĩduta gallicas ducẽs acies ex anglicoꝝ manib⁹ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pugnãs eripuit. Cũ iã philipp⁹ burgũdie dux pene nec⁹ iniuria remissa relictis anglis ad francos defeciss̃et ingẽtes inter carolũ regẽ t filiũ ei⁹ lodouicũ delphinũ viennensem cõtentiões atꝝ inimicitie succreuerũt. Carolus andagouensis eo tpe delphini auũcul⁹ apud regẽ plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoq; princeps t frater eius spurius andagouensem gubernatorẽ egris ais intuerent. delphino vt a pẽ discederet suaserũt. sic em̃ fieri posse vt rex desiderio filij carolũ a se reiiceret regnũq; qđ in ei⁹ manib⁹ passim ire videbat melioꝛi cõsilio regeret. Quib⁹ pmot⁹ delphin⁹ insalutato pre ad nuteriẽses discessit. qua re cõpta rex cõpato raptim exercitu in alanconiũ duxit. t expugnatis nõ magno negocio pleriscq; munitionibus ducẽ in deditione accepit. Exinde contra filiũ profectus. verum ciuitates minerue delphinũ aduersus pris imperiũ tueri nõ auderent cũvt a se abiret rogauerunt. Ille in borboniũ se recepit. nec diu post metuẽs borbonij regis irã filiũ patri cõciliauit. Que res fratri suo spurio haud bene cessit. nã is paruo post tpe capt⁹ in ꝓfluentẽ demersus. violati paterni iuris in filiũ penas dedit. Interiecta deinde nõ lõga tpis mora renatus e regno sicilie ꝓpinquatus filiã suã henrico regi anglie in matrimoniũ collocauit. Haud abnuẽte frãcoꝝ rege q̃ ex eo ꝓgnio iducias belli sibi ac reg̃ suo salutares cũ anglici plurimũ annoꝝ obtinuit. Quib⁹ cõclusis secur⁹ iã domi rex vt francią militarib⁹ spoliis atꝝ incendijs diu agitatã tãtisp sineret q̃escere. Delphinũ cũ mag̃ pte copiaꝝ in beluecios. i. suitẽses t basiliẽses qđ supra ẽ relatũ dimisit. ipe cũ reliq; exercitu in lotharingios ꝓfect⁹ metẽses tullẽsemq; agrũ vexauit. oppidũq; nõ pui momẽti quod spinale vocant dedentib⁹ oppidanis ab eccia metensi abstulit. Exinde franciscus aragonẽsis capto furtim oppido tosorsi quod in normannia situm in potestate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentissimorũ frãcie atꝝ anglie interrumpisse pacẽ visus est. De qua re missis vtro citroq; legationib⁹ contenditur. Flothetus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati lateren̄t per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atz in medio pōtis ponteq; arcis subsistere. ipeq; insidijs cū coh̄tib⁹ signū expectauit. q̄
recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidat⁹ custodib⁹ tādiu locū tenuere donec Flotbet⁹ ad
uolās t pōtē t arcē in ptātē recepit. cui⁹ rei ppcto nūcio t rex ipe p eūdē pōtē in normāniā copias traiecit
et ex alia pte Frācisc⁹ britānie pnceps exercitū duxit. Dux somercen eā prouiciā pro rege anglie cū impio
tenebat. q̄ postq; tāu belli molē in se verti ꝓgnouit. Talbote copiaz ducē fama claz in reb⁹ gestis insignem
rotbomagi apō se eē iussit sperās ei⁹ cōsilio t armis ciuitatē ei⁹ nutare. aios aduerterat in fidē ꝓtinere. ꝙ fru
stra ei⁹ consiliū fuit. nā rotbomagēses postq; regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu
naz sniaz pacti salutē exercitū intra vrbē recepet impata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudatis t cōmū
cū p̄sidio militū missis vrbs regi redita ē. Talbot⁹ cū duce suisq; oibus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari
cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia rennebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbot⁹ cū
suis liben essent. ꝙ cū p̄fecti oppidoz nō parerēt dux somerseti dimissis in arce talboto t duob⁹ p̄uignis su
is clā recessit in angliā. arx postea redita ē t p̄uigni ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. Talbot⁹ vo cū
esset clara apō oēs fama quā nō malis actib⁹ ꝙ robore corpis t ingenij dexteritate in apto marte q̄situisset.
data fidē qō aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄situr⁹. ei⁹ promissi qō regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illō
ꝓstat talbotū cū in angliā rediisset tāq; rex francie cuncta oi normānia burdegalem q̄z armis subegisset a rege
pcno anglicano restituerāt prim vi expugnasse prim redition volūtaria recepisse. id vbi rex francie restituisset
cuesligio duos exerat⁹ istruxit q̄z alter (cui⁹ p̄fect⁹ erat gener su⁹ comes clarimōtis ac duc̄ Borbonij filij⁹)
cū. xv. milib⁹ pugnatoz in q̄s tot⁹ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al
terū quē ipe ductauit ex purpurat⁹ suis conscripsit. quib⁹ t comes de scampis annumerat⁹ ē. quē electu in-
uenes. d. ccc. eqtes ex brittānia seqbant. iussit t hūc exercitū retento apud se comite rex p̄ire. q̄ cū septem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōstituissent puū qōdā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā t ca
stellū ipm occupata ac sagittarioz p̄sidio munita. Talbot⁹ vo postq; sibi cū duob⁹ exercitib⁹ pugnādū eē
intellexit. eū pus aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōfidebat. Egressus igit cuz robore
sui exercitus tā vesp̄i ad turri quā diximus occupatā uenit. q̄ primo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca
ptos circiter q̄ngētos interemit. Enim mane ꝓfect⁹ cū acceptis regiū exercitu fugā parc. verit⁹ tāq; sibi ema
nibus p̄da elaberet iussis alijs seq; cū q̄ngētis galeatis militib⁹. d. ccc. sagittarijs ꝓpere in hostes aduolās
tumultuariū plū inijt. Cōsultauerāt aliq̄diu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝙ pudore ꝓpin⁹
qui regis exptri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ currib⁹ aduexerāt ea pte p quā
talbot⁹ vētur⁹ erat oppositurī. multas p̄terea machinas hinc atz inde collocauerūt qb⁹ ignari hostes cōfo
ri posset. vt ergo furēs talboti miles intrare qō vnū patebat in castra hostiū nescius machinaz ꝓcurrit. dato
tormētis igne p̄mo cōgressu. ccc. fere milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbot⁹ animaduertit fili
um q̄ se seqbat⁹ vt abiret t ad meliora tpa se reseruaret admonuit. At cū fili⁹ diceret nō cē sibi ex eo plio fu-
giendū in q̄ p̄ plurim⁹ cēt. Ego inqt fili multis reb⁹ clarissime gestis nec morti sine glia nec fugere sine dede
core possuz. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claz faciet. sed cū filiū pl⁹ pietas q̄z eū cōmo
nuisset p̄na moueret cohortatus socijs vt forti animo pugnā reintegrarēt. restitutiōe suoz facta in hostes. q̄ nūq̄
munitiones castroz exire p̄sumpserāt audacib⁹ inuect⁹ animis haud pnā illoz stragē edidit. sed cū hostes ptī lo
co. ptī tormētis ac numero militū superiores essent t tā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis
ex maiori pte suis. t ipe tandē cū duob⁹ filijs. altero legitimo. altero extra matrimoniū nato t vno genero
pcūbens cecidit. Hic p⁹ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exit⁹ fuit. quē britonū potissimū con
stātia t audacia prostrauit. Burdegala item in ptāte regis facta ē britānie ducē ei⁹ germanū q̄ nūc rex potiꝰ
cū diu sobole caruisset vorū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alter maior. alter p̄dica⁹
toz religioni cōsecratur. Enim von cōpotē primū q̄ sibi nat⁹ ē frācisc⁹ appellauit. scōm dominicū. Mat⁹ ē ei
et terci⁹ filius quē in angliā nutrīēdū misit. Is cū mortuo p̄re in brittāniā frācisco regnāte rediiss ab eo capt⁹
t in carcere necat⁹ ē fame. t cū neci traderet impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtent⁹ regnū sibi debitū oc
cupasse sed aiam q̄z sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio rūsuz infra annū ci
tasse. ob quā rē cū infra p̄finitū tps frācisc⁹ idropisi laborās obisset. vt ē religiosa gallor natio correctū cū di
uina cēsura vulto creditū ē. Dominic⁹ ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoz mili
tie p̄cipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia q̄z armis grauem. Carolus dux aurelianē
sis q̄ magno quōdā p̄lio ab anglicis capt⁹ fuerat tā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me
diolanēsi ducat⁹ tā q̄z ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gandauen. aduersus philippum
burgūdie ducē rebellātē plurib⁹ p̄lijs victi. Ad extremū supra. xx. milib⁹ ciuū vna pugna amissis. confessi
errorē philippo man⁹ dedere legesq; victoris acceperūt. Idē philipp⁹ t oppidū lucēburgen. maximū ac mu
nitissimū. qō in saxonū ptātē dotis noie venerat nō sine indignatioe latislai regis armis accepit. Belphin⁹
wienēsis cū muliere quādā noie agnetā forma p̄stante ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in
curnit. Cuiq; nusq; alibi se tutū arbitrarer ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuenit miserere mei
cōsanguinee inqt q̄ sine terra sum fili⁹ regis. ad quē philipp⁹. Bū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris.
nā q̄ mihi prouicie parēt eedē tue sunt. nec tibi ruin⁹ q̄z mihi obediant. Volo post hec t brabancie oppida
florentissima t ambitiosas flandrie ciuitates oīdit dīm eū t principē in conspectu suo appellari iubēs. Hē
tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neq; em plus q̄. xxx. milibus passuū id mare
latū ē quod flandriā t angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An-
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britānīā veteres vocauere. Rex henric⁹ solitudīs ac ocīj cupidus alieno magis q̄z suo iudicio regnū gubernauit. potēs apd eū in primis audit⁹ dux soffulti fuit. q̄ leges p suo arbitratu et pplis ⁊ prīcipib⁹ dixit. ꝺ cū res anglica apud frācos minui cepisset ⁊ iā impiū gallicū in pristinā gl̄iam emergeret. dux eboracēsis coact⁹ nō puis copijs nec pauc⁹ stipat⁹ baronib⁹ lundonias venit reg⁹ ꝓsilius mutatur⁹ atz vt ipe dicebat reg⁹ ⁊ regni saluti cōsultās. nō expectauit ei⁹ aduētū soffulti ꝺ nauigio rapti cōrepto p thamesiā fluuiū saluti sue fuga cōsulere adorsus ē. ꝺ destinatā q̄s mortē fugiat. missi q̄ cū cōprehēderēt p cōpēdia ꝺ riuos curſuz ei⁹ p̄uenire. ipmq̄z mox interemptū in proza nauis q̄ vehebat obtrūcauerūt. dux q̄s somerseti q̄ pdita normānia in anglīā remeauerat potēsq̄z apd regē credebat. in carcerē cōiect⁹ ē. nobiles viri q̄z plures necati. nec sacerdotio p̄dit⁹ parsuz ē. Inter q̄s ⁊ amic⁹ nr̄ adā molynes secreti reg⁹ signaculi custos ⁊ lr̄az cultor amisso capite trūcat⁹ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū rediisset somerseti princeps e carcere missus p̄mittēte rege gubernare regnū cepit. q̄ res supme sibi cladis cā fuit. Irritat⁹ em̄ ob eā cāz prīceps eboracēsis cū maiorib⁹ copijs q̄z p̄⁹ lūdonias ꝓperauit. cui cū rex obuiā na cū duce somerseti exiuisset putās illū aut vbor lenocinio placare aut regie maiestat⁹ auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Ebrocē sis eq̄z cū esset lōge potētior iusso rege vt in partē se reciperet in somerseti ducē ac ei⁹ equitatū irrupit eumq̄z mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ insule in quo ē anglia supma portio ē in aq̄lonē vsa. flumīb⁹ haud magnis ⁊ mōte quodā ab anglia discreta. Hic nos brunali tpe fuim⁹ cū sol pauloampli⁹ q̄z tris horis terrā illūiaret. Jacob⁹ eo tpe regnabat q̄drat⁹ ⁊ multo abdomine grauis. q̄ cū oli in anglia capt⁹. xi. annis in custodia fuisset. ac dimissus tādē suscepta exāglic⁹ cōiuge domū reuersus plures regulos gladio peussiſz. ⁊ ipe tādē a suis domesticis interfect⁹ ē. Inter q̄s vltiōe pacta fili⁹ ei⁹ regnū suscepit. Audiueram⁹ nos oli arborē eē in scocia q̄ supra ripā flumis enata fruct⁹ ꝓduceret anetaz formā hñtes ⁊ eos q̄dē cū maturitati proxīmi esset sponte sua decidere. alios in terrā. alīā in aquā. ⁊ in terra delectos putrescere. in aquā vo dimersos mox aiatos enatare sub aq̄s ⁊ in aera plumis pēnisq̄z euestigio euolare. De q̄ re cū amidi⁹ iuestigarem⁹ didicim⁹ miracula sp remot⁹ fugere famosamq̄z arborē nō in scocia ꝺ apd orchades insulas inueniri. Illō tm̄ nobis in scocia miraculū p̄sentatū ē. nā paupes pene nudos ad eccias mendicantes accept⁹ lapidibus elemosine gr̄a datis letos abijsse conspeximus. Id genus lapidis siue sulpburea siue alia pinguis materia p̄ditum pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que quo a brittannia disiuncta freto. partz libera. scotorum amicitia societateq̄z gaudet. partim anglicano paret imperio. Hz q̄m nihil dignu mem.. ria per hoc tempus de quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hiſpania

Hiſpania regio latiſſima terra optīs ꝓpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in q̄nq; reges diuiſa ē. pr̄i mū ac maxim̄ caſtelle regē appellāt. ꝑxim̄ ei aragonū. Tercio loco portuſgallēſes. Quarto nauerre Quito regnū granate qđ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultim̄ ponūt in caſtella p̄nobili ac la te dn̄anti regno. cui⁹ reges gothoꝝ ſanguine creti nūc̄ gen⁹ variāt. Aluari⁹ de luna natione aragoneñ. no bili genere q̄uis extra mr̄imonīū nat⁹ cū oli iobāni regi adeo inſinuaſſet vt vn⁹ oīm regni regiſq; potēs vi deret. iobānēq; nauerrē regē ⁊ heinricū mgr̄m milicie ſcī Jacobi potētia ſua oppꝛimere ac regnū guberna re conat⁹ armis ꝺeturbaſſet. Poſtea tñ aduerſante ſibi regina redeūtib⁹ illis ⁊ regē in ptātē ſuā recipiētib⁹ e curia pulſus. in poſſeſſionib⁹ ſuis aliq̄diu priuat⁹ vixit. Felix ſi ꝓceſſo frui ocio nouiſſet. ꝑ nulla ē regno ꝺe iectis ꝺes. Dū ergo ſublimē locū (ꝺe q̄ rurſus maiori cū ruina p̄cipitaret) vēdicare conat regi clā ſuadet vti p ſpeciē venationis in ſalt⁹ ſibi p̄ncipes egrediat ſe cū poteti manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni op timates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑſuaſio. rex cū paucis egreſſus paꝝ cuſtodit⁹. nā aluari iam pene nomē extictū erat vbi ad inſidiaꝝ puenit locū mox clamore edito aluar⁹ inter dilectos exultans milites libeꝝ regē ſaluare dixit cūq; ſecū abduxit. Quare vulgata ꝓfectum mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad al uaꝝ regni gubernatio ꝺeuoluta. Nec diu p⁹ cū eiſdē iobāne atq; heinrico atroꝝ p̄liū ꝓmiſſum ē in quo pluref vtriq; cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinric⁹ nō multis p⁹ dieb⁹ ex vulnere man⁹ qđ in ea pugna ac cepat morte obiit. Mgr̄atū ei⁹ aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliq̄diu poſtea regi pr̄ ⁊ regni moderator ē habit⁹. ad ex tremū tñ potētū inuidia ſuccubuit. nā cū nobilē quēpiā iuſſu regis ingrata ſibi q̄dā renunciāte e feneſtra ſue dom⁹ p̄cipitari iuſſiſſet mox capt⁹ ⁊ in medio foro capitali ſnīa dānat⁹ nō tñ ignau⁹ occubuit. ꝑ numeratis ſuis in regē regnūq; meritis. nō lacrimās aut eiulās ꝑ alacri vultu ⁊ q̄ſi ad epulas inuitat⁹ ceruice gladio p̄ buit. vir alti ſpūs nō min⁹ domi q̄ belli clar⁹ ⁊ cui ſp mag̃ in mēte ſederunt. Jobānes deiñ aliquot annos p ſe regnū admiſtrauit. quo vita functo fili⁹ ei⁹ heinric⁹ regnū accepit. adoleſcēs aio plen⁹ ⁊ recti cupid⁹. q̄ re licta pri⁹ ꝓiuge altera ex portugalia duxit impatricis ſororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝑfect⁹ magnā hoſtilis terre ptē diripuit atq; ptriuit. Jobānes cardialis hoſtiēſis ſumma vir integritate ⁊ ſcīa iuris eminēſ cui iuuenis in dictādis eplis ſeruiui ſenio ꝓfect⁹ in eo regno. vñ illi origo erat aiam deo reddidit. In regno nauarie ⁊ fili⁹ in patrē ⁊ pr̄ in filiū arma ſuſcepit. filiuſq; tādē regno pulſus ad alfonſuꝝ patruū aragonū ſi cilieq; regē (pagrat⁹ pri⁹ gallia) ꝓfugit. Hūc lodouic⁹ mōteſie mgr̄ ⁊ iobānes diſcretanus viri p̄ſtabiles ab Alfonſo miſſi recōciliari pr̄i filiū ſtudēt. Joanna regis alfonſi ⁊ ſoror ⁊ cōiūx abſente viro multis ānis ara gonū ⁊ valētie regnis tot potētib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobiliſſimis p̄cipib⁹ iura dixit caſta ⁊ ſctā mulier ⁊ digna q̄ ꝑ plē pepiſſet alfonſo. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1491. totū regnū betice qđ hodie granata vocitat victi barbaris regeq; eoꝝ capto. ciuitate qꝫ granata populoſiſſima armis fameq; duriſſimaq; obſeſſiōe oc tenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie poſſidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic eñ filij regis anteq̄ regnant appellant. magni vominis pri/ ceps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto rio nomie aliq̄diu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre epori simul ꝛ gene ro suo restituisset. tandē subzotis vtrimq̄ dissensionibus cum odio crescente ad plium ventum esset sagitta in incertū missa transfixus interijt. vir magnoꝝ operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō paruā sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis et prudentia singulari pditus neq̄ eū vnq̄ regius portugalia sanguis ceruatus est. post hec regnum quie/ te tenuit. cui cū obijsset dilectissima piunx. eademq̄ sozor patruelis vt aliam suꝝ duceret suaderi non potuit. sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ꝛ xpiane religioni fructū pariat. Qua propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos ꝛ expeditionem parasit Annis vo sequentibus henricus infans videns regni portigalie fines pauis limitib⁹ contineri cupiēs re gnū ampliare occeanū hispanicū sūmis viribꝰ igredit suasu ꝛ doctrina cosmogr aphoꝝ sitꝰ terre ꝛ mar| noscē ciū. inuētisq̄ multis ꝛ varijs insulis ab hoibꝰ nūq̄ habitat|. Inter ceteras pclarā insulā nō sine suoꝝ letitia adnauigat. nō tamen hominib⁹ habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolē/ dis homib⁹ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā imisit. Inter tñ ceteros fructꝰ aptissima ē ad pere andū zuccaꝝ. qō tanto fenore ibi nūc cōficit vt vniuersa europa zuccaro plꝰ solito babūdet. nomē insule ma

dera est. inde zuccarū de madera. Inuenit ꝛ alias insulas ꝯplures q̄s habitari baptizariq; noīb fecit vt insulā sci Georgij fayal de pico q̄rūdā noīb almanis ex flandria habitandā concessit. feracē tritici. Annis vo posterioribus vt anno dñi. 1483. iohānes scōs portugalie rex altissimi vir cordis ceritas galeas oīb⁹ ad victū necessarijs instruxit easq; vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ꝛ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga supioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoiem inq; in cognoscendo situ terre peritissimū mariscq; pacientissimū. Quicq; pholomei lōgitudines ꝛ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq; nauigatione nouit. Hij duo bono deorū ausp̄icio mare meridionale sultantes a littore nō longe euagantes supato circulo eq̄noctiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ꝛ dextrā proiciebaf. Aperuere igif sua industria aliū orbem hactenꝰ nobis incognitū ꝛ multis annis a nullis q̄ tanuensibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā plurimis ob caliditatis aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pip grana padisi. multaq; alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis ꝯtitas flandriā versus vehif. ꝛ licet nō sit adeo rugosum vt orientale tñ acumen forma ꝛ oīa vtrorū pip p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ꝛ ꝯtū ꝓpositi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas mutationes ꝛ oriens simul ꝛ occidens admiraf. Ea est genua ligurū dña ac regina q̄ auilibus agitata discordijs memoria nra impiū maris amisit. In ea cū exclusō philippo maria mediolanensiū duce eius p̄tore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq; paulopost sublata libertate exactis Guardus Smarde⁹ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄ ꝛ ipe olim añ philippi dominiū ducali honore functꝰ fuerat. Cū bō grādeꝰ ad gubernationē inutil videret

vix sep.em diebus permissus ē thoma ei⁹ bonorem surripiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germa-
nus eius baptista ad. xvj. circiter horas regno expulit. Nā thomas resumptis viribꝫ pfestim fratrem pa-
latio deturbauit. tres annos postea. ⁊ nōnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fli
sco itez ciuitas libertatē asserui. Delectis deide. viij. capitaneis prior ex more rempublicā administratu⁹
anthonius quē prenominauimꝰ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adorinus iuris interpres. ꝯ hec quo-
q̄ paucorū mensiū libertas fuit cū raphaele; nō tam capitanei q̄ ducis nomē placeret. Is em gētilibus ac
spinularū primorib⁹ in suā sentētiā tractus. collegas suos mgratu abdicauit. ducalesq̄ fasces assumpsit. q̄-
bus paulo supra duos ānos ēvsus a barnaba gētili ⁊ patruele suo a republica deiect s. Barnaba vo nō⁹
pulit. Qui paulo post anthonio p suscepto bñficio necem pauit interposito Johāne philippo ei⁹ gentili q̄
cū percuteret qui ⁊ castella defuncti cōdonauit. Jano vo cum rexisset annis pauloamplius duob⁹ in magi
stratu fatis functo fra..r eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est.
Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme
nobilitati odio habit⁹. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribꝰ preditū. ⁊ philo-
sophie studij insignē ob suspitōem affectati dominū vocatū a se ⁊ pallacū pris pcussorib⁹ interemit. Hunc
cū regnasset annis q̄tuor. tam sue q̄z alioz nobilū familiarū pnceps. vrbe deiecerūt ludouico patruele suo
quē ipē antea deposuerat in ei⁹ locū suffecto. qui cū se paz gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia post exiliū die reuersus. ⁊ patruelē ducatu amo⁹
nit. ⁊ omes aduersarios vrbe pepulit. Quoz principes ad florentes alphonsi aragonū ⁊ sicilie regis opes
cōuersi magnā ⁊ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ tam ferme duob⁹ annis terra mariq̄ ge
stam oppresserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt āno cū
sinuo dato. ⁊ in ipo portu pro menibus vrbis vndiq̄ pugnaref. Ingressi sunt aroganenses ducesq̄ mili-
tes. ad magnā vrbis ptem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. ⁊ in aroganēses dilapsus. ingēte edita stra
ge vrbem iam pene raptā recupauit. actum ut de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent. ne
recludi supne potuisset. ⁊ aditū sequentib⁹ naualibus socijs patentē retinuissent. Illūc ambe partes q̄si ex
integro ad bellū se parant. Cuius fama est. petrū animo fractum. gallor opes implorare corū regi prie sue
principatū quē retinere nō pōt pecunia vel. ditus. ¶ Apud insubres vrbeq̄ toto famosaz orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā sūbegerat. amedei subaudie ducis filiā mīmonio
sibi ꝓiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duob⁹ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compe
stelano mgro. multisq̄ regulis; nauali prelio captū victum a ianuensibus ⁊ sibi a iacobo spinola ianuensiū
tunc pfecto oblatum ⁊ ad se vsq̄ deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati di⁹
miserat. Sigismundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare ꝓtēpserat bononiā forliuiū ymolā
e manib⁹ tyrānorū armis ereptā sacro sancte ro. eccie restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamq̄ quōdaz ytaliā tremefecerat iam re
cedente fortuna perdita genua nicolao piccinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōmola ab hostib⁹ prelio fuso. ⁊ castris exuto. magno numero eq̄
tum peditūq̄ capta. eo deduct⁹ erat. vt nō mō venetis. ꝯ oibus per circuitū pplis ac principib⁹ cōtemptui
esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso. in agro mediolanensi castrametati. tm ei terroz incusserē.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄siuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atq̄ ho
stibus insultātem oīes honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab oībus
tanq̄ odio dignus relictus ē. vnus tm oīm alphonsus accepti bñficij memor ad opem ferendā sese accinxit
Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hostium armoz fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ⁊ languore morte obijt. ipo
alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. ⁊ in iuuētute macer. in senio pinguissim⁹ de-
formi facie ac terribili. instabilib⁹ ac pregrādibus oculis. ingenio pacti ⁊ callido. in la..iēdo ꝓfusus. in p
cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū veniss̄et mitis ac placidus. cultus corpis ac mūdi-
ciarū oīsq̄ lenocinij negligens. venādi cupidus equoruz studiosus. ceterū quietis impatiēs. atq̄ imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄siuit. simulādi atq̄ dissimulandi egregius artifex in milites
q̄z in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribꝰ facile cred.. it in suspitōes adeo pronus vt se
pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestib⁹ egre de seuenire permisit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūmmodū expauit. tabifica lue pcussos ex vr-
bibus migrare in agros iussit eoruq̄ domos incendio tolli. Cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peste seruauit. Hinc cū vita decessiss. funus nec tanto principe dignū
nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte i libertatē sese p-
clamauit. xij. viris electis. qui rempublicā admīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca
ptum ac diruitum est. ⁊ testamētum philippi dilanianū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄
colorati vterētur titulis q̄tuor tm fuere. Fridericus impator deuolutū ad se principatū philippo. sine libe
ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus pforcias vicecomes con
iugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē pris suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatōes oīm in se-
natu mediolensi. quoz aliq̄ sermone directo dominiū petere. aliq̄ per simulationē oblati ꝑ venetos auxiliū

insinuare se ppō. atq; ide paulatim vendicare dñium satagebāt. ¶ Hz ciuitati q̄ iam libertate gaudebat. ⁊ iperādi cupiditate. demortui pncipis militā ꝺduriss. nulla ꝺditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto ī capita ci uium videret inferre. Obtulit tñ impator census q̄ tannis aureū poculus. si libera suis legibus dimittere tur. Hilarabat in terra vndiq; philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ⁊ mīta p̄ terea mīora oppida. dux subaudie ludouic⁹ valentiā ⁊ cōfluentiā inuasit. astenses ad duce aurelianēsem ca rolus defecere. qui suscept⁹ a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoz agros vexare ceperunt. Papien ses intestinis agitati discordijs. diu anapites fuere. quib⁹ potissimus se iugeret. Monarchēses comani. ale xandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impius sbiere parmenses ī societatē quodāmō recepti sunt. Fran cisci Sforcia p idē tps in piceno agebat. cuius maiorē patruele eius prem iam amisiss cū philippus nō multo añq; moreret sibi p cōes amicos reconciliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat ro gato alfonso rege vt. xx. milia auri numū suo noie nūeraret. quo facto iā pactis atq; instructis copijs in neri se accinxerat. cuius mors philippi enūciata. eū qui longo tpe. ad mediolanēses opes inhyasset. magis ac magis p̄perare cōpulit. Quē vt longobardiā primū ingressus est mediolanenses incerti. quo mens eⁱ in clinaret. ne vl p ipm vl ꝺiunctus venet⁹ suis cept⁹ obuiā iret. Missis oratoribus oblatus non pus stipen dijs cōdurere moroq; duce sui exercitus factus vt placētiā oibus copijs obdsideret impauerūt ipē dicto pa rens dū ad placentiā ī obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanq; fastidiosum ⁊ insolēs detractarant. sese sibi ꝺcedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aios haud mediocriter ꝺturbauit. qui p ꝺuen tiones ibibitus frācisco dicebāt nullas ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frācisco vo nō se occupasse. ⁊ ꝺcedentē ⁊ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cū eius potentiā vere rent dissimulandū potius statuere. Ille ꝺtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare adorsus vrbem. cuius magna ⁊ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit ⁊ diripuit. Mediolanense regimen p id tps penes nobiles fuit. ⁊ apud eos qui philippi quondā ꝺsiliū direxere. ita res prospere sa pientū ducta cedebāt. ⁊ iam nō parua galloz manus nā circiter tria milia equituz delecti roboris q̄ alpes transierat apud alexandriā pfligata deletaq; fuerat. Et veneti apud caragium magno p̄lio supati. oēs pe ne copias amiserāt ⁊ Lauda ab coz imperio erepta in ptātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sfor cia ad ifestandus brixienses missus. siue qđ p̄cipatū mediolanenseꝫ. cuius opīoem iā pridē finxerat. alio mō ꝓsequi nō posse sperabat. siue q⁹ mediolanenses cū venet⁹ amicitiā societatēq; clam se q̄rētes. ne solus vtriusq; pp̄li p̄da relinq̄ret. p̄uertendos cēsuit. prior cuz venet⁹ fedus inīt. ī q̄uo cuz mīta hic atq; inde pro missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbez mediolani ditionēq; eius obtinendā francisco cū copijs p̄ficiscenti senatus venetus in pecunijs ⁊ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem duxit. Militabant eo tpe apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouicū ⁊ wernie. ac nōnullas alias francisci copias apud modoeciā fudissent. tandē relict⁹ mediolanensibus ad eū ꝺfecere. Franciscus filiaz suaz iaco bo picenino vxorē ꝺspōdit carolus vo gonzaga haud ignor⁹. copiaz ductor. qui paulo añ a mediolanen sibus deficiens ad frācisci venerat. postq; debitos cosdez mediolanenses ⁊ sine vllo duce relictos aiaduer tit. iterq; ad mediolanenses relicto frācisco trāsiuit. Erat hic vasto corpe. forma pene gigantea. viribus vo q̄ magnitudini rīderent dicendi copia clarus līs greci ac latinis īstructus ꝑ aio inconstanti. ⁊ ingenio ad oīne facinus siue honestū siue nephariū pato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dñius vrbis arripe. ꝑ fortuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouarienseꝫq; ab eis defici tes francisci p̄sidia receperūt alexandrini cū nullā ī eis spem sitā esse ꝓuerent wilhelmi monisferrati p̄nci pis fratris impio se ꝓmisere. Respublica medio tpe ex nobilitate in plebez defluxerāt. lectiq; viri. xij. qui vrbi de more p̄essent. ex fece pplari ingbiles atq; ignari magistratū gerebāt. bñ cū nobilitatē (quā multi modis offenderant) suspectā bīent ne cū frācisco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaz ad p̄cipatū vrbis ar ripiendū cōmodissimā existimant. primarios ciues genere nobiles ⁊ opibus habūdantes. raptim inter ceptos p noctez obtrūcauere ac deide in foro plebi spectaclm obiecerūt. Iter quos iacobinus bassius ⁊ gre gorius adolescens placidis moribus ⁊ līs eruditus. ⁊ nob amicicia ꝑiūctus. prius inocens supinus trū catusq; iacuit. Ne diu post iohannes caynū venerandū senez ⁊ filiū ei⁹ franciscū egregia forma iuuenem nō alio crimīe iremotos. nisi qđ blance marie francisci cōiūgi sanguie iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹ necauere. Exin gregoriꝰ lampunarius iur⁹ iterpres. ſb spe legatōis tanq; ad īpatorē mitteret ī modoecia captus atq; interfetus est magnus lībrat⁹ assertor. Et qui testm olī philippi pplari fauens reginam laniasset. Nec theodoro bossio admodū ī citate grancoso potenti pepercit. quā cū diu ī vinculis tenuissent. tandē itere merūt. Galeotus quoq; tuscanus ⁊ ipe natu nobil⁹ atq; opulentus ciuis iteriasus occubuit. Quibus ex re bus cū iam nulla libertat⁹ forma relicta esset. ⁊. xij. viri ausu tyrānico vrbez cedibus ac rapinis fedarent. suc cessorūq; comicia phibentes. iuitoppl'o sibīpis īperū ꝓgarent. Cōmota denicq; atq; īcensa citas correptis armis. nouo magistratu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos ī carcerem ꝺiecit. at cum neq; ꝺ mō respirare pp̄s posset. Viaz pdit⁹ oibus. excepta citate comensi ac parmensi. q̄ in officō ad vltim p̄sisteꝫ bant. Franciscus dura obsidione ciuitatē p̄mebat. Itez plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran nos dempt⁹ vinclis taq; libertat⁹ amatores. ⁊ optie de republica mentos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes reuersi. cuz satellites magno nūero assumpsissent mīraq; suadente carolo spolia perpetraret. nobilitatemq; prsus oppumerent nō tñ ei viaz ad īuadendus p̄cipatus ꝓmisere. Qđ cuz ipe aiaduertiss. ⁊ iam sibi periculosaz apud mediolanenses moraz itellexiss. per internuncios francisco recōciliat⁹. ac ma gnis allect⁹ p̄mijs laudam illi ꝓdidit. Tercōq; iam fidez fallens. nō sine magno mediolanēsiuz damno ac pleb ꝺsternatōne ad cuz trāsiuit. nō tñ defuit tyrannis aim⁹ q̄n postulat⁹ vndiq; ſbsidijs franciscī iugus iā ꝑe ceruicibus īmmanens excutere conarent. Hz cuz alios frustra rogassent. venetos tādez ne se derelinq rent perrexerunt. Nam neq; ill⁹ ex vsu videbat⁹ franciscuz etate florentem rei bellice prudentissimuz. cuius ias vi res atq; arma non sine grauī iactura sensissent. eo potiri ipio quo suo portandus videret. Percusserūt igit veneti fedus cuz mediolanensibus. legesq; q̄s tō citeroz gallia seq̄ ꝺberet scripserūt. nīq; pactes Sfor

vt certis cōtent⁹ vrbib⁹ ac termis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui pitur vbi venetis parui∫∫et. imperiū eor ꝓtēpsit. Et cuius dextus oībus videret. nā soli florētini. t hij quidē parce opam ferebāt. In obsidione tm persenerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater ei⁹ iacob⁹ cū brachianis ad venetos trā∫ierat. Jam leonardus venereus a senatu veneto miss⁹ mediolanū ingress⁹ auxilia t com⁹at⁹. magnā copiā. quibus ciuitas indigebat ꝑ die affore pollicebat. Erat t in exercitu t in ciuitate summa oīm rer indigentia. Ita vt dubiū videri ꝓsset. an obsidēs frācisc⁹. an obsess⁹ dici deberet. Sex ei bis mille eq superāt q ferre insessorē possent. t milites stipēdio fraudati ꝑ cibis sese armis exuerūt. Neq cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. Hz inter spem metūq dubi⁹. obsidionē de die in die vba pro factis ostentans ꝑducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absu...ptū esset. nec aliud edulij genus restaret t iam eq⁹nes. equi ceteraq id genꝰ animalia mādere. nec ferre amplius famē multitudo posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. corrept⁹ armis in fores ꝑrumpūt. obuiūq leonhardus venetor legatū gladijs cōfodūt ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannor satellitib⁹ aggrediūt. quo sine resistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝓiecerūt. Exin missis ad frācisci legat⁹ principatum ei ciuitat⁹ obtulerūt. q mox ingress⁹ dñium vrbis accepit. Et deinde nō multis interiectis dieb⁹. cū liber⁹ t cōiuge reuers⁹. ducalibus insignib⁹ exornat⁹. in triūphant⁹ modū vrbē intrauit. q cū tax comū parmā q in deditōem accepisset wilhelmoq mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū venetis t alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premeret neq em tante potētie par esse poterat. Renatum regē fortissimis eqtū coh⁹tib⁹ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝑmissis allectus. i auxiliū accersiuit. q cū sup⁹ius mōtib⁹ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere p amicitiam ac necessitudinē cōpulisset. t tam castra sua frācisci castris ꝓiūgens. i hostilē agrū descendisset expugnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales oēs i eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox terror venetos inuasit vt tā castra castris ꝓferre ampli⁹ nullo pacto ꝑsumerēt. nec iam retinere pot⁹ Brixiā t pgamū agris amissis ꝓfiderēt. Cūq thurcor bellū res eor maritimas infestaret repēte ꝑter oīm opinionē pax q diu in senatu aplico fuerat agitata. demiq apud landā interuētu cuiusdā icogniti. s ꝑbate t integre vite monachi. inter venetos t ipm frācisci clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācisco vtilis t venet⁹ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insanientis ppli furore dirutā frācisc⁹ breui restaurauit mira fortune siue cūcta regentis dei ꝑuidētia nobile ac magnificū op⁹ hisdē manib⁹ sbito refectū ē. qb⁹ fuerat paulo añ reiectū. Franciscus philelph⁹ nobil⁹ satyraq scriptor p idē tps ad heroicū carmen ꝓuers⁹ res Sforcie scribere cepit. Leodrisi⁹ trebell⁹ soluta oratione ac metro clar⁹ hr̄i cepit. ¶ Apd venetos terra mariq potētissimos. q nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateq clarū fecerat. filius foscari ducis. veluti qppiā i rempublicā machinat⁹ eet in exiliū act⁹. deinde reuocat⁹ t iterū i suspitōem crimis adduct⁹ t crudelissime tort⁹. cū nihil mali ꝓfiteret relegat⁹ i peloponessus miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē duc⁹ andreas donat⁹ dum Cretā insulā ꝑ veneto ipio gubnabat dux isule appellt⁹. reuocat⁹ domū honore ꝑpetur. t magna mulctat⁹ pecunia i exiliū mittit. Aemilaus iter venetos dignitate t auctē potēs dux ex consilio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāsfossus occidit. nec q tantū scelꝰ patrauerit inuētus ē. cuius filio ducis id crimini dederint. Francisc⁹ barbarus studijs humanitat⁹ excellēs. edit⁹ nō pauc⁹ neq illaudatis opusculis. senio ꝓfect⁹ nō sine celebri noīe vita decessit. ¶ Imꝑator fridric⁹ cū romā rediens eo se cū ꝓiuge t rege hūgarie ladislao. totoq comitatu recepisset. libēter t amice visus. incredibilib⁹ honoribus tumulat⁹ est. Frācisc⁹ dux gētis. q annos. v. t. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo mediolanēsium duci brixiā bergamūq ademerat. copias ei⁹ ꝓlibus loc⁹ fuderat. Franciscū carmiolā clar⁹ ducem copiar dē ꝑditōne suspectus securi ꝑcusserat. ¶ Marsilū carrariū cui⁹ maiores diu patauū p tyrānidem tenuissent. dux pīnam hereditatē vendicare conat⁹ interceptus necauerat. pacē cus tburc⁹ nō tam honestā q necessariā fecerāt. Imꝑiūq venetus terra mariq lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est tanq ꝑ senio reipublice videret inutil. Ille hmoi ꝓtumelia affectus ingrate pīe aspectus nō ferēs. eamq vitā recusans. q careret ipio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cus principatus suis ciuibus reddidisset. egrā q⁹ ꝓfestim aiam nature restituit. Cui⁹ casum tanq ꝑuidisset baptista platinus cremonēsis astronim⁹ pluribus antea mēsib⁹ ꝑdixerat. Erat autē frācisc⁹ cum moreret nō lōge ab anno sue vite nonagesimo. venerabilis senex ꝑcipua corpis maiestate decorus. memor oīm q post infantiam aut vidisset aut audisset. facundia copiosa t ingenio ꝓpto. ac ope impiger ac dextrissimo. q moderare frena senat⁹ optime nosset. Ei⁹ pr̄ in egipto negociat⁹. cuius ꝓbam regiōis illius quēpiā de futuris interrogaret. Rnsum ab illo accepit. filius sibi cē. q aliq̄n sue ciuitat⁹ principatus asseq̄ret. Frācisco suffect⁹ pascal⁹ vir singulari prudētia t morib⁹ humanissim⁹. cui⁹ ducatus nulla putāt bella susceptur. nisi vl nece...aria vl ad modus gl̄iosa. ¶ Ludouicus marchio mantuan⁹ iter principes nr̄i seculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. t reb⁹ militaribus exercitat⁹. In eo bello qō veneti cus frācisco Sforcia pot⁹ dñium mediolani ab eo captus gessere. partes illi⁹ secut⁹. magnus momētus reb⁹ ei⁹ accessit. Carol⁹ frater ei⁹ q fidē frācisco fefellerat i vincula coniectus. sb ei⁹ fidemissione dimiss⁹. cuius neq sic ꝑmissioni sue satisfaceret oīb⁹ q i mātuano agro tenebat oppidis priuat⁹ ē. Hz cus stipēdia venetis faceret. nō pauas eorus copias i mātuanā duxit. vbi vastatis late atq incensis agris cus fortuna ꝓncipius ei⁹ belli secundus fecisset. t iā mātuani metu pculsi. reb⁹ suis diffidere viderent. Ludouic⁹ accersit⁹ ex mediolano auxilijs. milites suos i aciē ꝑducēs. fratri copiā pugne fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atrox plūs i q duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris piti. ābo corpis atq ai viribꝰ pstantes. de gl̄ia. de ipio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Beniq victor ludouic⁹ fuso fugatoq carolo. oēs eius copiarū duces. ac ꝓmores eqtū ceꝑ. plib⁹ intercept⁹ ille deīde pīa ex tristis atq egenus morbo ꝓfectus iterijt. ¶ Apud ferrariā mortuo nicolao Este ...se ꝓncipe. oīm nr̄i seculi

fortunatissimo. nisi cōiugis adulteriū ⁊ ea ⁊ filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus
dñatū suscepit. princeps pacifc⁹. lrarū pitus. ⁊ musice cultor. q̄ decedēte borsi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipi nicolao fi-
lius ex cōcubina pbolomea senēsi ad pcipatū vocat⁹ ē egregia forma iuuenis ⁊ i armis cū laude vsatus.
dicēdi ⁊ agendi pitus. q̄ cū cesarē fridericū romā pterite ⁊ inde reuersus magnificentissime accepisset. sup
munnā ⁊ regiū ducatus honorē accepit. pmissq; oim i estensi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dū ferrarie cū grecis cōciliū ageret hugo senēsis q̄ p idē tps medicorus princeps bit⁹ est. oēs q̄ ex greci stu-
dioſi pbie eo uenisse credit sunt apud se inuitauit. quos cū oppipare magnificeq; pauisset. finito pran-
dio. epulis mensisq; remotis eos i disputatiōnē pdeterīm placideq; pellexit. cūq; iam marchio adesset ni
colaus. ⁊ milli i synodo excellētes pbi aduētassent. cūctos i medīū pbie locos adduxit. de q̄b⁹ inter se pla
to ⁊ aresto. i suis opibus pcēdere ac magnope dissentire videns. edicens eā se ptē defensurū quā greci op-
pugnandū duceret. siue platonē illi siue aresto. seq̄ndū arbitrarent. Cū greci certamē minime recusassent
ptractata ē ad multas horas disputatio postremo cū ⁊ ex utriusq; sniā hugo grecorū p̄nos. alteq; post alteq;
argumēti ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpulisset. pclā factū ē. latinos hoies q̄ tam pcīdē bellici artib⁹ ⁊ ar-
muq; gllia greciā supauerāt. etate nra etiā lras ⁊ oim doctrinaq; genere anteire. Fuit aūt dom⁹ estens⁹ viri sp
docti amica. nra etate nō solū hugonē de quo pfati sum⁹ magnis ad se pmijs traxit. sed multos i iure ciuili.
plures i ceteri facultatib⁹ honorauit. In studijs eloq̄ntie iohānē aurispā siculū grecis ac latinis edoctus. q̄
versu. psaq; claruit inter familiares hītum ditem brūmq; fecit. Guarin⁹ aūt veronens⁹ oim ferme pr̄ ac mgr
q̄ a nra etate grecas lras didicere. admirabilis ⁊ oim honore dign⁹ senex. q̄ oēm etatē suā legēdo. docēdo
scribēdoq;. peruenisset. vnicū senectuti suę refugiū ⁊ illō q̄dē honestū dignūq; suis exercitijs acvtatib⁹ inue-
nit. ¶ In agro bononiēsi pitū q̄ndā arida ex miorib⁹ formicas past⁹ cū cōplures ascēderāt supuenere maio
res nō parno nūero q̄ illas prim occiderūt prim deiecerūt. Post duas ferme horas tanta miorū formicarus
vis exercita ē. vt tot⁹ ager nigro tectus aginie videret accessere. Stupare oēs. ⁊ arboris vndiq; stipitē ar-
cūdantes. paulatim ascēdere ceperūt. maiores formice vbi hostes adesse aiaduerterūt cōglobare se supne
pugnā expectauerūt. postq; sit acies uenere cōmisso p̄lio. maiores morsu rabido. mō illas mō istas emi
noribus interimere totiq; breui spacio cōfecerūt. vt cadentiū mōrientiūq; tumult⁹ ad pīn radices nō parua
in terra succreuerit. Hīs ca pinnat⁹ instarēt miores spēq; acies acē pmeret vigilq; aut pl'es vnas ex hostib⁹
circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda q̄s latera pfoderēt. victe tādē manuscule ⁊ ad vnū oēs neca
te. Illan pus temere plij penas dedere. Hec acta sunt spectātib⁹ rōne copijs eccie. cū. s. petri cathedrā eu-
geni⁹ q̄rtus teneret. ea nob q̄ se vidisse ait. vir fide dign⁹ ⁊ aucte retulit. Nicolaus pistoriēs vtroq; iure cō
sultus. q̄ tū in castris aplicis nerij senens⁹ epi vices agebat. Silē b illi est qō in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio pstāti fama gestū ferūt nidū siue i arbore siue i rupe falco sibi pauerat. ouaq; foues pullos aut
dus expectabat. hūc corui supuenientes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract⁹ ac vorat⁹ spectauere id e. primo
bubulci fugiētēq; trepidū falconē annotauere postridie mirabile dictu falcones corniq;. qsi septētrionales
illi meridionalē ptē tenētes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq; rōis capaces essent. alijs q̄ cornua obtuarēt. alijs q̄
media ducerēt aginā dispolit⁹. atrox ⁊ ferocissimū p̄lū i aere cōmiserūt. in q̄ cū mō corni. mō falcones. ce-
derent. ⁊ iteq; resumpt⁹ viribus certanē instauraret. tot⁹ vndiq; sbiectus ager. ⁊ pēnis ⁊ cadauerib⁹ obte-
ctus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō solū rostris. s etiā vnguib⁹ acerrime decertantes. cor-
uos oēs ad internitōem deleuere. Exin paruo tpe interiecto cū duo de leodiēsi eccia contendentes. alter a
gregorio. xiij. alter a bīdicto. xij. in epm elect⁹. Erat em̄ inter illos de rōno pōtificio disceptatio. ambo cū
copijs i eūdē locū pugnatum venerūt. Johānes dux burgūdie alteq; armis inuit. alteq; leodiēs pplus seq̄
bat. Pugnatū ē collatis signis. summa vtriusq; cōtētōe. horrendū cruētūq; p̄lū factū. In quo tādē victor
iohānes. xxx. milia hostiū cecidit mirabile ei⁹ rei fanū pditū ē. qō nos illac postea trāseūtes ceson ossibus
plenū vidim⁹. Hīs de bello falconū ac corvor suā cuiq; opīoem relinq̄m⁹ veri piculo penes famas diuisso.
¶ Bononia q̄ nō tā studior mr̄ q̄ seditōnū alitrix appellari pt soror ⁊ ipa genue. ac soli⁹ incōstātie pstās
cū factōe Jambecariā. nō sine cede multos ciues domo pepulisset. cōi canetulorum ac bentiuolior pcilio. re
gi cepit. princeps factionū baptista cauetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ābo sanguinarij. ābo patrat⁹ cedib⁹
insignes q̄ lr̄ sit' pparato sacro iūcti essent. nihil tñ inter se nicliores fuere nā hanibal dū leuato de sacro fon
te baptiste filio vsurus puerperā cōpreni seq̄t. eiq; manu prēsa p nouo nati cōgratulat. ab irruētibus ex
improuiso baptiste satellitib⁹ obtrūcat. vt maifeste apparuerit baptismi sacrm nō tā federis retinēdi q̄ ce
dis patrate cā a baptista q̄situm fuisse. Hīs nō multa mors hanibal' fuit nā q̄ ptes ei⁹ seqbāt. sumpt⁹ paulop⁹
armis fugat. aduersarijs platea obtinuere. Baptista inditio tandē puerili i specu quodā subterraneo cū ple
risq; cōplicib⁹ suis latitās rept⁹. ⁊ fumo cōpulsus exit. mox plīb⁹ vulnerib⁹ pfossus ē. cadauer ei⁹ i for
tractū ⁊ diu ludibrio hītū cū pleriq; more ferarū. cor ei⁹ dētib⁹ laniassent. cruorēq; bibere nō horruissent.
tandē exustū ē. ¶ Apud florētiā p id tps xanth⁹ latebat berculis bēnuoli quē quōdā eugeni⁹ pont. max.
interfici siue iussērat siue pmiserat fili⁹ extra mrimoniū nat⁹. paupem vitā lanificō ducēs. nec sat⁹ gnarus
quo pre genit⁹ eet. Hūc bononiēses euestigio vocāt recusante quodāmō inuitū i prīam ducūt. Eqtē ex la-
nifice faciūt. tutorē hanibal' filio reipublice pncipē tradūt. cui⁹ ea i reb⁹ aduers⁹ fortitudo. ea i secūdis mo-
deratio bacten⁹ onīa ē. vt berculis filiū oēs norint. Qui cū exules p pditōem nocte q̄dā vrbē intrassent.
ac excitato rumore q̄si victores insultassent. baud q̄q; destitut⁹ aio. excitat⁹ amic⁹. corrept⁹ armis. in eos pi-
lisit. nec mora victos ceb⁹ capt⁹q; ex ciuitate plīb⁹ deturbauit. Bessarion eo tpe cardialis nicen⁹ natōe gre-
cus. prudētia singlari. ⁊ nra suaq; lingua pitissim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vsq;
ad ipi⁹ pōtific⁹ obitū legatōe funct⁹. nobilitati plebiq; iuxta car⁹ fuit. cuius eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſq; impare q̄rant. qđ plane nūc experiē. ludouicus ſctōy q̄uor cozon atoy cardinalis legat⁹. ¡ cuius ingenio valet. ⁊ ea p̄dit⁹ ē aucte. q̄ ſummi ſacerdoti nepoti deberet nō plus tñ ī vrbe p̄t q̄ ſenatui placet ⁊ tanto bononiēſi viro. ¶ Florētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuij p̄ditam priſci boīes fluentiā vocauere. quā cū auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas p circuitum ciuitates excellere. miriſq; modis impiū ꝓpagare cepiſſet. florētiā longe melio⁹ q̄ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maxim⁹ eugenius q̄rtus id ꝓcliuū qđ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝓſūmauit. Erāt plēs inter grecos ac latinos ſuper archan.s orthodoxe fidei ꝓtentiōes. q̄rū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci pactū ex p̄e dūtaxat. nīſi ex p̄e filioq; ꝓcedentē aſſereret. poſt multas ac diutinas diſputatiōes. in quib⁹ tanq; interpres Nicolaus ſagūtinus vtraq; lingua diſertiſſim⁹. ingenio facūdiaq; iuxta ꝓmptus. illuſtre nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccīa invnū fidei ſymbolū ꝓſenſere. Ciuitas impatorē grecoy ⁊ patriarcham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs coy comites abunde lauteq; pauit p̄archa hic ſenio ꝓfect⁹ deceſſit. ⁊ apō p̄dicatores intra eccīam bumat⁹ ē. cui maffeus poeta laudenſ nō ignobilis epithaniū vſibus imparibus edidit. Nicola⁹ picinin⁹ illuſtris copiay ductor. ab exulib⁹ florētinis inuitat⁹ muſellanū ingreſſus agrū q̄ a florētia. x. milib⁹ ¡ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cū eugenio ſimł ⁊ florentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno p̄lio victu⁹ ⁊ p̄fligat⁹ ē. Ludouic⁹ archiep̄s florentinus aplicis tūc copijs p̄erat. q̄ ea victoria nobilitat⁹ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeni⁹ eīn ⁊ vniōne grecoy facta. ⁊ picininij metu depoſito. mēte atq; aīo auct⁹. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut genere illuſtres. aut vtute p̄ſtātes. aut vite ſcitate cōſpicuos. inter q̄s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus archiep̄s rutenoy ⁊ beſſarion niceno⁹ pontifex. q̄z ſup̄ memīn⁹. Alfonſius rex arogonū rogat⁹ a philippo maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoy potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus ī galliā iter ingreſſus. Ex aīi philipp⁹ obijt q̄ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet. audita vo amici morte. ⁊ q̄ ab eo nūcupat⁹ heres eſſet. in ſabinos ꝓfect⁹ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝓſoluit. Deinde trāmiſſo tyberi. recta via in florētinū duxit. eo vt aiebat animo vt florētinos reuocare ſuas copias ex gallia cogeret. atq; ita p tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſib⁹ ferendā q̄s veneti bello ¡ mebāt. pficiſceret. noluerūt florētini ab alfonſo rogati venetoy ſocietatē deſerere. Quapropter alfonſus ī agrū vulteranū ꝓfectus pomaratū. haud ignobile oppidū portas claudere auſi eoīpo q̄ venerat die copijs circūpoſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī eodē agro ſitū mouit. cui⁹ incole audita pomeratij clade cōfeſtim abſq; certamine ī deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta exin mōte caſtellum natura ⁊ ope munitū obſedit. quo tpe ea imbriū magnitudo atq; vis venetoy exorta ē. vt neq; extra tentoria q̄ſcere milites poſſent. multis eoy diſcepl. multis pīnane raptatis q̄b⁹ ex reb⁹ ⁊ qđ annone inopia laborabat. Nouēs inde alfonſius cāpilā duxit. Ex floretinis id oppidum p̄ſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi cōtēdit. caſtella tñ aliquot finitima ī gerarduſta. id ei regioni nomē ē. recepit atq; illis reſtituit a q̄b⁹ florentini p̄us ademerāt. erat in comitatu reg⁹ ſymonet⁹ mille ducēs eq̄tes. q̄ finito florētinoy ſtipēdio ad eū trāſierat. Sygiſmūd⁹ aūt malateſta que rex anteq; tuſciā ingrederet. cū eq̄tib⁹ mille. ⁊. dccc. peditib⁹ ꝓduxerat. cū ab eo indices expectaret. ad florētinos trāſiunt. Frideric⁹ quoq; vrbinatū p̄nceps. notus ⁊ clarus ī armis florētinoy ſtipēdia faciebat. q̄ cū eſſent eq̄tatu peditatuq; nō inferiores rege. oēmq; illi expugnādo rū oppidoy facultate p̄riperēt. ñ fuit regi cōſiliuz ī obſidiōe campilij p̄ſeuerare ⁊ p̄ſtim in mōtib⁹ cōmeatus penuria p̄mebat. Quertit igit⁹ ad loca maritima ⁊ apud popul. miā. olim fama celebrē. nūc diruta vrbem ꝓſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica tormēta nauib⁹ afferri poterāt Abeſt inde trib⁹ ferme milib⁹ paſſuū plūbinū nobile oppidū ī cui⁹ obſidione de q̄ poſtea dicemus laborāti regi caſtellionū. ⁊ ipm nō parui momēti oppidū. pdēte florētinoz p̄ſidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū ſymonet⁹ obſediſſet. paucis poſt dieb⁹ p deditiōem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis ageret. a legat⁹ mediolanēſib⁹ adit⁹ ē q̄ opē ei⁹ implorātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetorū ſenatuz obtinere. Jam ei frāciſc⁹ Sforcia mediolanēſi ppł⁹ indignat⁹ venetorū auxilio fret⁹. eos ſbigere ſummis conatib⁹ nitebat. q̄z paulo aī fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet florētini legatos ad eū miſere pacē petētes. q̄b⁹ accepta fid ī caſtra. ꝓfect⁹ poſtq; mādata expoſuerūt. bellū q; recuſarūt antonij cardinalis hilerden. noīati. inter p̄mos theologi opa. q̄ id negocij pōtificis volūtate ſuſcepat. pauc⁹ poſt dieb⁹ ea lege pax florētino ppł⁹ reddita vt caſtellionū ⁊ inſula eulij q̄ ipius bello florētinis erepta fuerat in ptāte reg⁹ remaneret. Ex cū frāciſc⁹ Sforcia mediolano potir⁹ eet. oēſq; pōtes ⁊ arces apud amnē abduā tanq; mediolanēſis agri a venet⁹ repeteret. alfonſius q̄ cum frācisco eēt infeſtus e re ſua ee ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. p leonellū marchionē eſtenſem recōciliat⁹ venetus. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq; facta florētinis q̄ frācīſci fortunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecundo bellū indicit ferdinandūq; filiū ī expeditiōem ꝯ eos mittēdū dux.t. Erat is eo tpe admodū adoleſcens ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ pato. liberalib⁹ diſcipli. is inſtitut⁹. armoy tractādorū ſcia edoct⁹. glie cupid⁹. inedie ac laboris patiēſ. cui p̄ ſex milia eq̄tū. duo milia peditū ꝓmiſit. Fuerī ⁊ ī exercitu ei⁹ comes cuerſus ⁊ vrſin⁹ neapoleo haud cōtēne..do copiay duces. Frideric⁹ quoq; vrbinas. q̄ ſuperiori bello florētinoy arma ſecut⁹ erat. ī ei⁹ exercitu militauit. Florētini vo poſtq; immere belli ſibi tēpeſtatē ſenſere Eſtorē fauētinū ſymonetū. quē ſup̄ noīam⁹ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq; alexādrū ſforciā ꝓduxere. q̄ ſil⁹ūcti. ſup̄ decē milia eq̄tū. peditū vo magnū nūeꝝ ī caſtris hūerūt. Ferdinād⁹ tñ p agruz cortonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliq̄b⁹ nō magni noīs vi capt⁹ atz dirept⁹. Follianuz non parui momēti oppidū. cū oppugnare cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferret. p⁹ dies. viij. p deditōez accepit. Eq̄tatū eſtoris apō mōtē policianū plib⁹ capt⁹. nōnull⁹ occiſ fudit ac fugauit. Reuciniū ī agro florentino expugnauit. Caſtellinū vo cū obſediſſet hyberno rigore imaleſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam p̄us exmplo ſeſe recepit. Quo tpe ⁊ antoni⁹ Olzinsvadā ī littore maris ſitā nauib⁹ occupauit. ⁊ ampliori

fossa a terra cōmunijt. Quo ex loco pisanū ⁊ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq interea florētinoꝝ duces ad foliani castra mouissent. velletq ferdinādus auxiliū obsessis ferre. Jamq itineri se cōmissis. tāta in castris luces cōsecuta ē. vt p̄ languētiū nūero. nō mō ad rem gerendā. sed vix admouēda castra sat cēt. Ob quā rē foliani simmia vi expugnatū. nec minori vtute defensum. tandē ab oppidanis clam p̄sidio traditū ē q̄ m̄ paulopost ⁊ ip̄i victoꝝ p̄da fuere. oppidū incēsuꝝ. ac solo cq̄tū. Per id q̄z tp̄s gerard⁹ gambacurta. dū castella q̄uor q̄ p̄ a florētinis accepat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis ꝓdit⁹. castellis amissis diu regē mendicādo secut⁹ ē. Exin pace apud laudā (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a p̄re ferdinād⁹ in regnū ꝓcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius petreſinū copiaꝝ haud ignobil ductor manu ꝓmpt⁹ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ stipēdia meruisset ī palatiū tandē accersit⁹. dū m̄gratui ꝓtumacit m̄det. capt⁹ ex altissimis fenestris i foꝝ p̄cipitat. cui q̄uis magno casu tā expirasset. securi m̄ ceruix abscisa ē. Inter florētinos oēs q̄ nr̄a florueruṅ etate cosmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ aucte eminuit. is princeps vrb̄ hitus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arburno duxit inopes ciues q̄plimos ditauit. mōmonia ex argēto suo donib⁹ mīta cōiunxit. Villas magnificētissime exedificauit. In eccl̄as ditissima dona cōtulit. monasteriū scī marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamēt⁹ erexit parochie sue teplū ci pax placeret prior fuit. Exin structurā admirādi opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas eresſet. ampli⁹ m̄ meditat⁹. op⁹ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidib⁹ ī insigni vrbis loco. adeo pulcrū adeo amplū cōstruxit. vt ei alter eq̄ri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē multi⁹ in rebus florētinoꝝ prudentia. tū maxime qō ī legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plereq̄ ciuitates ꝟ oratoriā spectāt ⁊ q̄vocant būanitatis studia. Noluṅt em̄ recta scribēdiq̄ dicēdiq̄ artē nō bartholū aut innocētiū. ꝟ tullū q̄ntilianūq̄ tradidere. Nos tres i ea vrbe coguim⁹ greci ⁊ Latinis līis ⁊ cōditoꝝ opa. fama illustres. q̄ cancellariā ali⁹ post alii tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū ciusdē reipublice auē q̄ secretari⁹ aplicus. trib⁹ q̄ndam romāis pōtificib⁹ dictaret epl̄as illos p̄cesserat coluccius cui⁹ ea dicēdi vis fuit. vt galeati⁹ medio lanensiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meoru grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē audiuus sit nō tam sibi mille florētinoꝝ cq̄tes q̄z colucij scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactiones. q̄ tenuiores ciues magi q̄z opulētos vrgebāt. His dieb⁹ cōsennēte cosmo noua rō fortunaꝝ. cuiusq̄ cuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motuq̄ ppli fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq̄ trāsijt. Lucē ses qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obsidionē expti. bis pbilippi mediolanēsiū duci auxilio suā libtatez defendere. ad extremū cū vicinis virib⁹ pares cē nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis p̄meret. tot tiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis pcussere. eas leges sb̄euntes q̄s dixere potētiores. Inter florētiā ⁊ senā apud oppidū qō scīm cassiani appellat anno post iubileū sexto. vise sunt nubes vigiti (vt ferūt) cubitis a terra sblimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pellere. ⁊ mutatis sepe viab⁹ pelli q̄ pepulerāt interea summa atz incredibili spūs violētia. domoꝝ tecta p ipsane tactari muros ceſſa. ⁊ saxa ingēta loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima quercuū robora radicit⁹ cōuelli. atq̄ cōstringi. boies ⁊ iumēta nō p̄ius spacijs p celuz ferri atz raptari. hec nob q̄ se vidisse aiebāt retulere. ꝟ magi nos (vt crederem⁹) epl̄e a grauissimis viris de his reb⁹ alfonso regi dū apud cū agerem⁹ scripte. ⁊ in p̄tia nr̄a lecte cōmouerī. Urbs sena vñ mihi origo ē. scōm hodie locū in etruria obtinet. amenissimo sita loco. Et si mihi fides bīda ē. ppl̄o neq̄ rudi neq̄ iurbano. Huiꝰ rectores q̄ nobilitate postposita. q̄ fuit ī illa ciuitate. tota ytalia memorabil⁹ ⁊ pte ppli quā duodecim appellāt prorsus cōculcata. multis annis ī pace q̄euerāt inter se tandē duas factiones hīe ceperūt. q̄ put sue rei conducere arbitrate sunt. ita se vl̄ pplis vl̄ ytalie p̄ncipib⁹ cōiunxere. Cū vo rex alfonsus i florētinos (vt antea relatū ē) cōduceret exercitū. factōes ipe manifest⁹ patefacte. Altera regiū bellū ꝰ florētinos iuuādū ee ꝓsuluit. altera cum florētinis auxiliū dandū ee suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt p̄mo reg amici ⁊ ei⁹ castra ꝓmeatū miſere. Ex cū rex ad sextū lapidē vrbi ꝓpi⁹ castrametat⁹ cēt. dissemiannib⁹ in plebe q̄ florētinis studebāt alfonsum nō tm̄ florētie q̄z senaꝝ dnium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas dispositi haud aliter alfonsi milites q̄z libtate sue insidiātes obfuauere. Cōminuit aliquātisp eā ppli suspitōem frā ciscus martorellus p̄stanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret. legat⁹ ad eos missus. ꝟ cum nō tam regis amore aut odio. q̄z priuati cuiū-dētionib⁹ rei publice ꝓsilia turbarēt. adeo tenuiter ānona ī castra reg de portari pmissa ē. ⁊ vt florētinis fil⁹ ⁊ regi videret lesi. Idē factū ferdinādus reg filius alio postea tpe i eosdem florētinos duxisset neq̄ em̄ p̄ncipio ei⁹ aduēt⁹ satis ei fauētes fuere. Ex veneti cū senensib⁹ ac regi federe iūcti cēnt vsq̄ adeo senēses legatōsb⁹ agitarūt. Et vt ip̄i societatē tandez reg inierūt. bellūq̄ florētis indicerēt publice. qō breui sopitū ē veneti apud laudā incōsulto rege paces recipiēnt⁹. Post hec senēsib⁹ aliud cuestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitilianū comite in quo ducib⁹ vsi sunt sigismūdo malatesta ⁊ cubberto cozrigēsi quoꝝ potētia nō tā hostib⁹ q̄z ipis senēsib⁹ formidāda fuit. Suborta aūt iter sigismūdū ⁊ senēses discordia. cū sese ille suspectū ee aiaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit. cubbert⁹ cū senēsib⁹ pseuerauit. Interea comes iacob⁹ pyanin⁹. q̄ tā p̄idē apud venetos stipēdia facies nō sine laude rex gestaꝝ coꝝ copias duxerat cū pace vbiq̄ porta stipendio careret in etruriā ꝓperās senenses iure pīne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. qō cuz frustra fuisset. acies in eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraq̄ oppida ptim vi ptim ꝓditōe recepta diripit. Calixt⁹ tercius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi ppl̄o auxilio mittit idē frāciscus Sforcia idē florentini faciūt venetiq̄ quoq̄ p fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit ex ip̄rouiso p̄lioꝝ. ex quo sine magno damno ptiū discessum ē. Jacob⁹ cū exercitu coact⁹ ē castilionū sese recipe. qō oppidus ee dixim⁹ a florētinis prius bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret. expugnari tm̄ nō valuit. Inter hec Cubbert⁹

in fr'spitionẽ actus tanꝯ cũ pycinino sentiret. cũ eius rei nõ parua extarẽt indicia vocat⁹ ad vrbẽ in senatu ieneſi trucidat⁹ ẽ. ⁊ p fenestrã in foꝛ ꝓiect⁹ ẽ. Pycinin⁹ paulopostvrbetelliũ natura loci mũitissimũ oppidũ p ꝓditionẽ obtinuit. vna em̃ tantummõ via. istaꝯ artissima. ⁊ arcis oppositõne defensa ꝑt aditi. reliquas ptes stagnũ claudit quis dumtaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cũ frumẽti vinicꝯ copiã pycinin⁹ repisset. tamdiu se ꝓtinuit donec pacẽ apud regẽ arogonũ firmata i regnũ sese recepit. Ex ea pax externo bello senẽses soluit interno magis ac magꝭ iplicauit. nã regꝭ amici. ⁊ tanꝯ belloꝝ cã fuissent pycinicꝯ studio fauisse. Partim securi pcussi sunt. ptim relegati. multi cũ sibi piculum in pria immunere cernerent. ipõte i exiliũ abiere. adeocꝯ i eos q̃ suspecti sunt hiis. seueritas exercita ẽ. vt etiaꝯ florẽtinis videat eẽ seuitũ nec dũ malorꝝ finis qñ in ciuitate paꝝ pacata. noue indies machinatões. aut fingũt aut inueniũtur ⁊ sanguis ciuilis in foꝛũ dispgit. hoc fortasse malũ equus⁹ ille pnũciauit. q̃ ãno uix leo añ portã ei⁹ vrbis q̃ romã pgit. pregnãs freqnter astãte pplo. dũ pareret expirauit. Erat em̃ hermofredit⁹. q̃us femineꝰ sexꝰ nullũ i eo vestigiũ cerneret. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocẽtes ciuitas existimauit duo fuere ab ipa puericia socij. ⁊ studiorũ cõtione cõiuncti. q̃us alter iuris ciuilis sciam ꝓfiteret. alter poeticã. Gregoꝛi⁹ lollius. ⁊ frãcicus patricius cui⁹ pla extãt poemata. q̃ doctissimi ꝓbãt. ⁊ q̃ vitã sibi retinuisse credũtur. Marian⁹ sozimus p idẽ tps scia turꝭ nõ solũ apud senẽses. ꝫ tota ytalia late clar⁹ ẽ hit⁹. Plũbinũ nobile oppidũ ex populione ruinis edificatũ existimaꝝ nõnulli populinũ appellãdũ putãt id ẽ i ltoꝛe tuscie maris sitũ. Iuxe insule oppositũ. q̃ ferri venis inexhausta magnũ quotannis vectigal plũbini dño prebet. Huic oppido ꝓfuit iacob⁹ appian⁹ ex paula nobilissima femia martini qnti romani põtifi⁹ sororꝭ nat⁹. pacificus q̃dẽ ꝓnceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cõiuge virilẽ sobolẽ nõ susapet. extra mñmoniũ heredẽ q̃rens cõcubinã q̃ndã amare cepit. cui⁹ cũ venter intumuisset. ⁊ iã tps pariẽdi ꝓpe adesset. incredibili gaudio gesciens florentinis ac senẽsi. legatos vti ad se mitterẽt ac partũ de sacro fonte leuarẽt. futuros cõpatres magnis pcib⁹ inuitauit paritũ ẽ venere. ad dictã diẽ legati. mulier inter obstetricũ man⁹ diu laborans. ethiopẽ tandẽ peperit. q̃ res vt risum pplo chachinnũq; excitauit. Ita ⁊ cõpatres ⁊ [illegible] principis interrupit tybicẽ ni forte maur⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̃ natũ puerũ credidere. q̃ mox vbi detectu flagitiũ intellexit salutẽ sue fuge cõsuluit. Domino Jacobo Reynaldus vrsin⁹ pacri vir ingemo ⁊ rei militaris pitus in ei⁹ locũ suffect⁹ ẽ nõ suo iure ꝫ cõiugis. q̃ iacobi filia fuisset. Hũc alfonsus cũ in tuscia florẽtinoꝝ bello destinarẽt. fauentẽ hostib⁹ repit q̃propter castris plũbino admotis. eũ intra menia clausꝰ terra maricꝯ summis viribus oppugnauit. ꝫ nõ mioꝛi vtute ipe ab interioꝛi pte ciues suos defendit quã regis miles ab exterioꝛi muros ũasit. Pugnatũ ẽ diu acri cõtentõe ita vt mlti vtrinq; ceciderint. cõplures vulnerati in hostiũ man⁹ peruenerũt. ⁊ eo plio mlꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter cadola ad muros pariter vadẽtes inter ceteros pugnare fortiter aiaduersi sunt. Ex oibus platus ẽ galeatin⁹ Baldasin⁹ natione siculus q̃ ter muri fastigio appbenso q̃ pius tormẽta difficerãt conat⁹ est oppidũ irruere. ceteꝝ feruentis aq̃ viueꝯ calcis. q̃ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat purebat artus vt territus. grauiscꝯ saxi ictu cũ remulsa aggeris pte deturbatus ẽ. Fuit aũt galeatius statura q̃ mediocrẽ excederet robustis ac ceteris⁹ membris. corpis magnitudini vires nõdebant luctatione tactu saltuq; nulli hominũ cessit. membroꝝ robor par animꝰ erat. eq̃ ac pedẽ iuxta bellatoꝛ acerrim⁹. armatura grauꝭ armatus galeatusq; humistãs. sinistra sellã. dextra hastaꝫ equestrẽ tenẽs. strẽuo saltu grãdi statura equũ insilebat. singulari certamĩe q̃ter plãtus. bis i ytalia. bis in gallia trãsalpina totꝰ victoꝛ euasit. a trib⁹ hostiũ equitib⁹. eoipõ florẽtinos bello pedit⁹ vnũ ex his gladij capulo femineẽ eq̃ excussit. aliũ citato equo medium amplexus e sella extractũ humi strauit. Tertiũ cubito grauiter pcussum i fugã vtit tãta porro modestia vt nũq; ipe de se vl rogãtibus amicis diceret vite cultu. moꝛũq; elegãtia. oibus pterea grat⁹ dilectusq;. Perstitit aũt plũbinis dieb⁹ ad plũbinũ alfonsus. ꝫ cũ oppidi expugnatio difficilis videret neq; iã cõmeatus in castris esset. ⁊ equi cõsumptis arboꝝ foliis fame perirẽt. dissoluta obsidione recessit. nec dũ postea Reynaldus morbo interijt vxoꝛ eius katherina verita. ne rex i se viri delictũ puniret. missis ad eũ oꝛatoꝛibus. tributũ ei quotannis dũ viueret. aureũ poculũ quingẽtoꝝ aureoꝝ datura ꝓmisit. Ea mortua sollicitis oppidanis. quem sibi potissimũ dñm legeret vicini vo potẽtatus cũ varijs amb⁹ ad se trahere conarent. renũciatũ ẽ manuelẽ appianũ adhuc ex principũ suoꝝ ꝓsapia supesse. cui se cõmittere possent. Hic multos annos in militia versatus nec tñ aut opes cõgesserat. aut egregio aliquo facinoꝛe nomẽ ĩsierat. Ob quã res dimissis iã armis vxorẽ troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitã agebat. nihil min⁹q; dñandi sollicit⁹ cũ a plũbinensibus publice reuocatus ẽ. quod ei primo nũcio veluti somnũ visum ẽ. Exiñ fortune ludus libenter amplexus tanꝯ vite reliquũ dormiuisset. In alterũ virũ mutatus. q̃us senex pricipatũ suscepit. Rexitq; postea plerisq; annis ciuibus suis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonso vo qui ei fautoꝛ ⁊ fuisset ⁊ stipendiũ fecit ⁊ cẽsum dedit. Decessit aũt e duobus filijs extra legitimũ cõiuꝯũ sibi natis minoꝛe quẽ cũ ciuitas seniori preferret herede instituto. In viterbio vo nõ paꝝ motus fuere Sedente nãq; nicolao quinto principalles gattris eius vrbis princeps. dũ roma rediit. apud lacũ vicensem ab inimicis insidijs obtrũcatus est. Exiñ sedente Calisto tercio welhelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quã rẽ ciuitas i vltionẽ sollicita. dũ malefactoꝛes inqrũt. dũ isti fugiũt illi plectũtur. magnas calamitates ppessa ẽ. Urbis rome iã tandẽ nobis sese res offerũt. q̃bus suã narrationẽ petẽtibus huato breuitatis instituto. satisfacere pergim⁹. Hic ioannes vitellius alexãdrinus ⁊ cardialis ⁊ legatus primonij bti petri gubernatoꝛ ⁊ ductoꝛ aplici exercit⁹. q̃ fulginates. q̃ camertinos tyrannos. qui pfectum vrbis. qui comitem antbonium pisanum. qui plures alios ecclie insultatoꝛes bello victos neci dederat. Hũc pontem tyberis. quem sancti angeli vocant transire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. repente inuasus vulneratus captusq; in arces rapit⁹. vbi pauc⁹ post dieb⁹ siue hausto veneno siue ex vulnere

vitā finiuit. ꝓuinciā deinde suā. sortit⁹ ē ludouic⁹ t ipe cardinalis aqlegiēs ꝑtarcha. iā reb⁹ gestis t amicicia pōtific| late cognit⁹. q̄ pacat| rebus i vrbe eugenio reditū ꝓpauit. Cōprebēderātq̄ eugenū ac libertatē asserētes. apud setām mariā in trāstyberina regione custodiebāt eūq; cū exceptis custodibus per tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremiebat em̄ ppl's. cū exteri⁹ nules infestis armis ro manos vastaret agros. boies atq; armeta surripiēs. Hz cū ꝑmis ānis eugenius abfuisset intellexerant t opulēti ciues t inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē q̄ vastā ac detam speluncaz videri. q̄bus ex reb⁹ missis ad cū legat| vt in vrbē suā rediret. magnis ꝑcib⁹ rogauere. Redijt ille nono postq̄ ef| fugeret āno. nec tā ignominiose pulsus fuerat. q̄ excepta ē ghiose. Fuit cuz frācisco Sforcia t in pyceno te q̄ postea dicem⁹ t i alijs loc| preliosum bellū. qō p ludouicū cardinalē t nicolaū pycininū iā sibi recōciliatū ꝓfecit alfonso rege opē ferente. Cogitauerat frāciscus Sforcia tudertinā vrbē sibi amicā. nā ei⁹ aliq̄n pon| tus clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt em̄ inter cardinales nōnulli q̄ ludouī cā potentiā indignātes frācisco nō q̄si aduersus eugenū. Hz ꝺ ei⁹ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolaū capuen sem i vrbe grosum ac potentē fuisse ꝓmeorant. nā eugeni⁹ p id tps cū te ipa re suspectū roma amouedum curauit. Hz cū auxilia eccie ꝑe aduenissent frācisci⁹ inuito ꝓposito retrocessit. Eugeni⁹ vo q̄ cū quodaz ve netis ac florētinis studiosissim⁹ fuisset. Cū illi hostē suū francisco aduersus eccliam armis pecunijsq; inua| rēt t ipe ad ipoz hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū ꝓncipē. t rex q̄dē ei⁹ suasu vsq; ad ty- rēt t ipe ad ipoz hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū ꝓncipē. t rex q̄dē ei⁹ suasu vsq; ad ty- burē venerat philippo cui⁹ opes iā pene collapse videbāt laturus opē. aut i tusciā ꝺ florētinos aut in gal liā ꝺ venetos ꝓfectur⁹. Hz eugeni⁹ cū q̄tuoz cardinales creasset. ex q̄b⁹ successorē suū assumēdū esse ꝑdixerat in lectulo egritudinis iacēs. pauc| post dieb⁹ migrauit ad ꝑres. t i basilica. b. petri apud eugenū tertium sepult⁹. Hui⁹ tm̄ q̄z obiret germani q̄ postq̄z duos te summo pōtificō cōtendere aiaduerterant. neutralita- te q̄dā vtētes. vtriq; recusauerāt obedire. destinat| roma legat|. inter quos t ego vn⁹ erā a friderico impa tore missus ob obedientiā ei iāiā moriturō restituēt. Ipe vo theodericū colonieſem t iacobum treucrēsem archiepos. quos pōtificali dignitate ꝓuauerat. mutata sua ad pristinos reduxerat honores. Magnus ꝑ fecto t clarus pōtifex fuit eugeni⁹ cōtempsit pecunias vtutez apprime dilexit. neq; scōis rebus intumuit. neq; succubuit aduers⁹. neq; spes ei gaudiū. neq; mer⁹ tristiciā auxit. sedat⁹ aim⁹ cūdē sp ei⁹ vultū ostēn- dit. hmone breui eoq; grauissimo vsus est. durus t asp in hostes. Pitius in fide receptis ad hec ꝓcritas corpis. oris decor. t venerāda i sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. pl⁹ aliq̄nto credidit t manus impiuz q̄z par fuerat ꝓmisit. hui⁹ pr̄ cū in egipto negociaret cū pre frācisci fuscan de quo iā mentio facta ē. ab heremi ta. quē pariter adijt. nō min⁹ letū vaticiniū quā ille accepit. ille em̄ filiū quē bēbat futuz pric principē. hic suū inter sacerdotes ad summū euasuz dicerat. Eugenio vo gabrieli nomē inditū fuit. Qui cum adole- uisset defunct| parēt⁹ euāgeliū nō surd⁹ auditor pīmoniū q̄ ab illis nō tenue accepat. inter xpi pauper eroganit. Exin antonio cozario comite eiusdē feruoris adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cuz laude vsatus tamdiu cū illo vixit. donec angelus cozario gregoriꝰ terciusdecimus appellatus sedē petri sortit⁹ cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senēsi eū bononiēsi anthoniū ꝓfecit eccie nec diu moza tus vtriq; cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. Hz hic summū pōtificatū adept⁹ magi| enituit q̄ t si otiōte scismate in ꝓncipio sui pontificatus vsq; ad obitū cū basiliēsibus cōtenderit. Coronā- to tū sigismūdo cesare grecoz t armenioz vnione pacta ciuitatib⁹ eccie q̄s amiserat recupat| tyrānis p cri| cuitū deletis. ꝓtumacia rōnoz edomita. victor inclit⁹ hoiem exuit. Hic me q̄uis aliq̄n aduersus cū existi- mans. deo sacrificiū facē cū basiliensibus sensissem. Nā in eo tpe tota nutabat eccia. veniētē ad se benigne recepit. inter secretarios collocauit t apl'icis ſdiaconatus honore donauit. Eccias quoq; te| gestinā pau| cis dieb⁹ anq̄ moreret falso rumore vacantē audisset. mult| illā petētib⁹. nisi vni p oīb⁹ destinaut. quod postea successor iplenit. Nicolaus q̄nt⁹ natōe tuscus. ex oppido sarezana. pre medico theologica doctrina illustris. t oīm fere sciaz genere insignis. post eugeniū i petri cathedra suffect⁹. Qui pauc| añ mēsibus cardinalatū ab eo cū felicē apud germanos legatōem obisset. Nec diu ꝓus epatū bononiēsem acceperat. Hic vrbē mult| t maximis edificijs exornauit. cui⁹ opa si cōpleri potuissent nulli veter impatoz magnifi centia cessura videbāt. Hz tacēt adhuc edificia interrupta. ruinecq; muroz ingētes. Scisma qō apud subau diēses aduc i eccia vigebat. explosit amedeū papatui renūciātē in gram recepit cardinalat⁹ honorē t in pr no dño legatōem reliqt. cardinalib⁹ aliquot ab eo creat| dignitatē dimisit. romanos lōga pace ditauit. iu- bileū feliciter gessit nisi qō i pōte sci angeli i cursiōe pplōz inprouide facta. ducētos circiter homies. aut calcatos aut i fluie iectos pisse ꝓstat. Bernhardinū senēsez ordis minoz ꝓfessorē. q̄ paulo añ obierat. in nūez sctoz retulit. Fridericū tercū iperatorē t leonorā augustā mirionimio iūxit. ac de more iūctos coronā- uit. familias babūde t cū mlta letitia pascēs. His cardinales creauit. t primo q̄dē te vnū antoniū natōe ma rocceū. ad titulū sci crisogoni. quē sibi pbre studijs t archanoz sacre theologie cognitōem ex oīb⁹ parez elegerat. Hoo sex creauit. aut doctrina celebres. aut gener| claritate insignes iter quos t germanū suum philippū sctē sussanne cardinalē assumpsit. placidis morib⁹ t incorrupte fidei virū. Libros ex tō grecia exq̄ sitos ad se iussit afferri. t in latinā cōuerti linguā curauit. magna premia trāslatoriꝺ prebēs. t acceptissi- mi ei fuerūt in trāsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber t Gregorius castellanus item⁹ demetrius natione grecus. qui soluta oratōe vtens. cū pōtificis aures mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri vo poemate quod ab heroico carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei moremu gerere conarentur. vnus tm̄ inuent⁹ est. q̄ acri ei⁹ iudicio satisfaceret. Orati⁹ roman⁹ q̄ scribatū apl'icus ea de re cōsequut⁹ magnisq; pollicitatiōi b⁹ illect⁹. Iliades aggressus. nō nullos ex eo libroꝝ latios fecit dignos. q̄s nra mirare pusca n̄ iprobassz etas. Nicola⁹ q̄z perot⁹ polibio e greco comode atz ornate ad nos traducto. Jobes tortelli⁹ aretin⁹ libro ꝺ orthographia piissime cōscripto. Albtus florētinus ꝓdiis de architectura egregijs voluminibus alijsq;

pene innūerabilib⁹ nouis cudētes opa ei⁹ pontifi⁹ grām meruere. Adeo ēm ingenia excitauit foueitq; Nicolaus vt vix eū inuenīri possit. in quo mag⁹ hūanitat⁹ ⁊ eloq̄ntie. ceteraq; bonaq; artū studia q̄ suo tpe floruerīt. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis viris inscripta cē volumīa. quot neq; suoq; pdeces sozq;. neq; īpatoq; cuiuspiā noi dictata pperim⁹. Vnū tñ edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauiū forolīuēsem q̄ res a declinatōe rōm īpij vsq; ad etatē nr̄am toto orbe patratas mirabili ordine ī duas digessit dec. des romā descriptōdo īstauravit. ytaliā illustrauit. deinde triūphantē orbē scribere adorsus oēm nobis vetustatē aperuit. ꝙ ita ferunt boīm mores. praro quēq; extollit pōtifex. quē pcessor amauit. Cetez Nicolaus ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimas bibliothecā instruxit. In q̄ circiter tri⁹ milia librozū volumīa cōdidit. Sacrariū apl̄icū vasb aureis ⁊ argēteis. sacerdotalib⁹ induniēt⁹ mirifice decorauit. Altaris ornamenta aulea q̄q; ..ro cō..xta mirādi opis coemit. Suppellectilē toto palatio necessariā magnificētissime pparā duplicauit triplicauitq;. Legatōib⁹ q̄s publice audiuit ita rñdit vt dubiū eēt. sapiam ei⁹ an eloquentiā an mag⁹ ad..nere Si q̄s eē ī vrbe pegrinos existimatōe dignos accepit pfestum cos. missis xenijs honorauit nobiles sua domo extorres q̄ ad se venerāt benigne cōfouit. pauperib⁹ xp̄i largas el'ynas dedit. religiosis mēdicātibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. ī eccias vrbis plūma dona ptulit in pīmonio bti petri plūmas ac mūitissimas arces opportunis loc⁹ erexit. hui⁹ tñ tā admirabil' tam expetēdi pōtific⁹ vite ñ defuerūt insidiatores. Stephan⁹ ēm rōnus familiā porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ī vrbe molitus. ac pterea bononie relegat⁹. clam inde excedēs magnis itinerib⁹ romam redijt. Conuocatisq; mox amicis. mentem suam exposuit turpe eē dicitās. eā vrbē q̄ totā sibi sbiecerit orbem. Nūc sacerdotū impio sbiacere. quos recti⁹ remias q̄q; viros. q̄sq; appellauerit. venisse se patū pīe iugū excutē rē factu facilē si vi ri fuerint. nicolaū pōtificē celebze epyphaniarū die ī ede. b. petri sacra facturū. haud magno negocio cōprehendi posse. pplm libertat⁹ amore. q̄q; pclamari cū audierit mox opē audētib⁹ daturū ad colligandū autē pfulē cathenā aureā secū attulit. a se iā prīdē patā. quā cōgregat⁹ oñdit neq; ēm mox occidēdus pfulem ex vsu cē dicebat. Si obduandū donec arcē sancti ageli p eū recuparēt atq; vt erat hō facīd⁹ facile ī suā sniam cōgregatos traxit. atq; eo facilius q̄ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ppetrata scelera iudiciū formidātes ad se vocauerat q̄bus nihil erat ī pace spei..oū. Si p̄sensit insidias nicolaus nullisq; militibus cōprehendi boiem iussit illi eū iā aio fractū. ⁊ apud sororē in arcba latētē inuenerūt cōplices ei⁹ in domo q̄ cōuenerāt expugnati captiq; sunt. e q̄b⁹ vn⁹ baptista scicirra manu ꝓmpt⁹ ⁊ aio intrepido. p medias pontific⁹ cohortes inam gladio sibi apperiēs effugit. Stephan⁹ ī arce scti ageli alij ī capitolio suspēsi vitā finire atq; ita pontifex maxim⁹ ingēti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatē impiū euauit. Felix pōtifex ⁊ oīm iudicio beatissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ diximus pstantinopolim expugnassent xp̄ianoq; decidie atq; ignauie memorabile ppetuū. Accessit ⁊ aliud q̄d nō paruz eius gl'iam iminuit. Nā cū pac⁹ ytalie q̄ cū vehemēter ferro vastabaf ⁊ igne. Ipe repator ⁊ arbiter cōcordi partiū voto delectus ē. dū diē ex die in deliberationē ducit suspectus eē frācisco Sforcie tā mediolanēsiū principi ac venet⁹ cepit tanq; eā sniam ꝓmere nollet. que alijs pacē eccīe alijs bellū allatura videret. Ob quā rē intercedēte symoneto monacho ordinis heremitaq; sancti Augustini. pfessore obscuri antea nominis ⁊ prius ignoti ꝙ vite integritate pbato veneti cum francisco duce ꝓuenientes inter se cōcordie leges dixere. pstituta die intra quā bello socij pacē ratā haberēt visuri ē id oīmb⁹ monstri sile humilē ⁊ incognitū monachū ytaliā pacasse. ꝙ recusante alfonso pacez. q̄ inscio dicta erat vanā eē nicolaus q̄ de se bita fuerāt suspitōem oñdit. misso ad alfonsum legato dñico sancte crucis cardinali prudētia singulari ⁊ vite integritate cōspicuo. qui cum caietā. deinde neapolim puenisset interuenientibus venetoq; ⁊ aliaq; partiū legatis differētijsq; oīmbus tanq; ex integro discussis alfonso regi nonsolū pacem suasit. ꝙ fedus in annos q̄nq; ⁊ viginti inter oīes ytalie potentatus pcussit. cuius romanus pontifex ⁊ cōseruator ⁊ iudex dictus est. Sed cū doloribus arthreticis p oēm fere pontificatū suū Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opprimeref. nec iā ampli⁹ mortalē pollutūq; comitatū candidior anima dignarētur e vita decessit. ab eo q̄ ūi pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonsolū cōfirmata sunt. ꝙ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaq; primū eccīa. deinde senen. ꝓmissa

¶ Calistus tercius post eū beati petri cathedrā obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere natus. vn⁹ oīm q̄ suo tpe sciam turris ꝓfiteref eminētissim⁹. ⁊ q̄ cōsiliū regi alfonsi in q̄ multis ānis pfederat. Illiusq; artes ac cautiones p se ferret. Is vt primū pōtificatus apicē adept⁹ ē mox aīm ad defendam turcoq; ⁊ legē ⁊ gentē cōuertit votūq; vouit. ad eā rem solennes misit in galliā. in germaniaz. in hūgariā. in orientē legatos primarios sancte ro. eccie cardinales. e quib⁹ nulli⁹ adhuc redijt. Alanū tñ cardīalē sctē brixedis magno ingenio virū ⁊ aio securo ⁊ potēti ꝓpediem e gallia reuersuz putāt. Naualia q̄d antea īauditū fuerat rome cōstituit triremes q̄plures ad ripā tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos misit comitē iacobū pyciniū senensibus vt dictū ē armis insultanti. misso milite suo repressit. Regi alfonso querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respōdit ipe regat nisi summus aplic⁹ gubernatōem relinquat. veras eoz multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cōfictasq; credidit. qui fidem dedere cōtentioni alij calistum alij alfonsuz alij vtrūq; accusauere. Quoz alter regē sub quo natus esset. alter suū sacerdotem cui tanq; vicario dei parēdum est ferre nō posset. Bis cardinales a calisto creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoz ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̄q; tanta dignitas videretur exposcere. doctrina tñ ⁊ circūspectio ⁊ moz suauitas id honoris haud iniuria consecuta censef. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semie nat⁹. ī q̄ ea modestia. ea grauitas id acumē ingenij. id studium lr̄arum. is amor virtutis emicuit vt q̄uis iuuenis aduc tardus tamen opinione omniū ad eā dignitatē ascēderit. Sedo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnū demas. tāto numere iudicio. nulli dign⁹ id honoris obuenit. q̄q; iobānes epo zamorēsi cuius sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā ſcentus curiā p oia ferme officia caſtus innoxiuſq; trāſierat cancellariaz
vo q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmiſit germanū eius petrū borgiā egre
gia ſpecie atq; indole iuuenē. eccliaſtice militie ducē p̄fecit. Exin p̄fecturā vrbis ei cōmiſit ludouico cardia
li ſanctoz q̄tuor coronatoz. t ipe q̄z nepoti legatōem bononiēſem demādauit. Vincētiū natione hyſpanū
t oſimūdum anglicū miraculoz fama illuſtres inter ſctōs redegit. Legatos i Scithiā t pſidē i ethiopiā mi
ſit. q̄ xp̄ianos p oriente in fide cōtinerēt. t aduerſus religionis hoſtes armarēt. Scbanderbechio ni albā
nia multiſq; alijs p greciam turcoz bello laborātib⁹ pecuniaria ſ̄bſidia largitus ē. Trāſfigurationis dn̄ice
feſtū inſtituit. t celebrare publice iuſſit. aſſumptionē ſuā priuſq; pontifex maxim⁹ eligeret pluribus annis
p̄dixit. Cladē quoq; quā turci apud albam i būgaria ſuſtinuere añq; fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq; de futu
ris multa t magna p̄mittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e p̄ſa
pia vrſinoz fuit. cum maſcula ei ſoboles nulla eſſet vrſini hereditatem eius p̄pinq̄tatis iure ad ſe traxerunt
Id egre tulit comes euerſus cui⁹ filia nupta eſſet vnica iohānis filia. Venū ē ad arma colūnenſes comiti
euerſo auxiliū p̄buere. deinde bonifante pontifice p̄ſper cardinalis martini q̄nti romani quondā ſapiētiſſi
mi t felciſſimi pape nepos. eius gētis bonoratiſſim⁹ t lr̄arū ſtudio late clarus. cognationē ſuā bello ſub
traxit inter vrſinos t euerſum vſq; hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ ſanctoz iohānis t pauli cardi
nalis illuſtris vrſinoz familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris ſcia t aīo. q̄ alta curet. parua deſpici
at inſignis ex vrbe p̄fectus. ad oppida ſua receſſit. tanq̄ rome nō ſe ſatis tutū exiſtimaret. ſiue comitis in
ſidias veritus. ſiue pontificis indignatione p̄motus. nec reuocat⁹. in hāc vſq; diē reuerti voluit. Caliſto i
ter oēs cardinales duo ad hoc vſq; tps imp̄imis auditi atq; accepti fuerūt wilhelmus Rothomagenſ
ameno ingenio. t ſanguinei origine clarus ac petrus ſancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve
netos gente nat⁹. t induſtria potens. ſiue q̄ eoz cōſilijs multū ineſſe crederet. ſiue q̄ alteq; francie regnū
alteq; venetoz rempublicā dicere poſſe arbitratus ē. Symonē romanū p̄bie ſtudijs t arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt frem eius iacobū ep̄m feretranū q̄q̄ virtute p̄ſtātem ſua potiſſimū p̄ſideratōne ru
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ p̄uatoruq; boim cauſ anteceſſoz ſuoz facilitatē longe ſu
perauit. Epl̄as t regibus ac amicis p ſcipm dictauit in ſignādis ſupplicationibus libēs t hilaris tēpus
abſumpſit. Ve iure interrogatus peupide rīdit. leges canoneſq; tam ei fuerunt in promptu. q̄q̄ ſi beri aut
nudiuſtertius ſcolā iuris primū exiuiſſet. Nihil em̄ memoria ſua excidit q̄d retinēdū exiſtimauit. ceteq; nul
la facultas ei iuris cognitione potior viſa ē. in q̄ ipe ita excelluit vt ſuoz p̄deceſſoz. q̄ ſibi poſſit equari. vix
vn⁹ aut alter inueniat. Hic poſtq̄ ordini cardinaliū me inſcripſit. varmiēſem q̄z eccīam ad mare baltheuz
in ſarmathas ſitū poſtulātibus canonicis p̄mēdauit. cui⁹ poſſeſſionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus
t atrociſſimis bellū nōdū aſſeq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tpe ſub ducatu ſpoletano cōtinet pauce ciuitates
inteſtinis ſeditōibus caruerūt. Nurſia q̄nti ſertoriꝰ quōdā p̄ria guelfarū ptiū inſidijs ſepi⁹ agitata vix tan
dē reſpirare potuit. Marua quā ſulphureo gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gi
bellinoz factione depſſa guelforū p̄ſilio ducta deſcit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō orta
nis nō ipis denicq; ſpoletanis ſue calamitates defuerūt. Sz aſiſina ciuitas oim miſerior iueta eſt. q̄ dūmō
bracbianāmo Sforciana factōz amittit. t nē ptē q̄ ſuprior. nūc alterā q̄ iferior appellat expellit eo deducta
ē. vt iām ciues vniuerſi. nō ſolū inferiores. ꝫ nulli potu⁹ vrbe iā pene deſerta dici p̄nt. Pyceninū regio
nē. quā nr̄a etas marchiā vocāt. Franciſcus Sforcia viceccomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba
ſilienſib⁹ occupato. t nō ſolū philippi marie ꝫ alfonſi quoq; regis inimicicijs implicito vna quodāmō ex
curſione ademit. nōnulliſq; poſt annis cōtinuata poſſeſſione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ in
ter vgines cōiugi ſue ſuiebat. t ſibi miraz moleſtiarū. t illi necis cā fuit. ꝑpetua ea vocata ē. apud nouari
enſes honeſtis parētibus orta. forma egregia. t ingenuis moꝛib⁹. niſi potētis dn̄i decepta blandicijs. vir
ginitatē cū adulterio p̄mutaſſet. hec cum paulatim intumeſceret vterus ad tegendū facin⁹. queſito qui eaz
duceret viro deſponde. Conſtituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. ſponſus in
oppido quod a franciſci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte preſtolabat ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingreſſa oppidū. cū deſcendere in domo ſponſi crederet. iuſſa vlterius pge
re in arcē rapta ē. nec vlteri⁹ infelici viro videde ſpōſe copia fuit. Q̄d cum blāca frāciſci p̄iūr cordatiſſima
mulier cognouiſſet. nūcq; deinde q̄uit. donec dimiſſis p̄ceſſoꝛib⁹ puellā q̄uis diligenter cuſtoditā interfe
cit. frāciſc⁹ q̄uis ea re valde p̄mot⁹. vxoris tñ iuſto doloꝛi cēſuit ignoſcendū. Exin pōtifex eugeni⁹ iā phi
lippo regiq; p̄ciliat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduerſus frāciſcū miſit regēq; vt iter in marchiā duceret
adhortat⁹ ē. annuit alfonſus. delectuq; militū hīto cū florētiſſimis eq̄tū peditūq; copijs in picenū p̄uenit.
Jūctiſq; apd biſiū cū picinino caſtris eoq; toti⁹ exerat⁹ duce p̄ſtituto p̄territos oppidanos i deditōz eccie
p̄pulit. q̄z crēplo t ſcti ſeuerini incole ſecuti claues portarū miſere. Que cū frāciſc⁹ acceꝑiſſz copijs ſuis p
munitora p̄uincie oppida diſtributis p̄trahere bellū e re ſua arbitratus ē. Exin cū petr⁹ brunoz⁹ vnus e
copiarū ſuarū ductoꝛib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāſiſſet. maceracēſes vo ac folētinates deditionē eccie fe
ciſſent. Cōſentiētib⁹ venet| ac florētinis redire ſe in gr̄am philippi ducis mediolani vt reg| impetū euade
ret amic| iterpoſit| ſimulauit. Credidit philipp⁹ lr̄iſq; ac nūcijs vt copias i regnū reduceret alfonſum fru
ſtra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem ifectā relinq̄. p̄ſeuerauit igit atz acri⁹ inſtās cingu
lū oppidū in deditōem eccie recepit caſtrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̄uis phi
lipp⁹ ea re cōmotus pace cū venet| ac florētinis feciſſet. Sz aeſim cum exercitu petens troylū copiarū du
cem. cui franciſcus maxime fidebat. Nā t multos annos in eq̄tatu ſuo primos ordies duxerat t ſororē ei⁹
in vxorē acceperat. tradita ciuitate ſeſe dedentē in comitatū ſuū recepit. Deinde rochanicōtratam cum de
fendente ruberto franciſci nepote. plurib⁹ dieb⁹ fruſtra oppugnaſſet. ad metaurū amnē ſupra fortune fanū.

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsuz tybicen quiazd a franciſco i castra veit ipetrataq; a rege p̄ suū ordīs more. liberi⁹ loq̄ndi venia. mitta nepharia i nicolaum p̄item franciſci noie. pbra ꝯgessit. pditorē ac pfiduz appellans regemq; admonēs ne illi se credat. cui fallere potissimū sit. Postremo nicolaū franciſci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eozumq; copie de glia de dignitate certarēt. aparaturū q̄dē vno prelio ducū siḷ atz eq̄tū vtute siḷ a rege petijt vt equus spectator pugne adesset. Nicolaus tā inde ab initio ea audiēs ꝓmot⁹. haud leniorib⁹ ꝓuicijs i frāciſcū absentem cōiect] fidē suā mit] exemplis cōprobās egre sibi eē rndit. Corp⁹ suū vulnere i ceruice recepto debilitatum fuisse ostēdit se singulari certaie vter eoz pditōis ifamia cēsend⁹ cēt. nisi fortūa hāc sibi facultatē abstuliss oblatā tm pugnandi cū exercitib⁹ cōditōez. leto se aio. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs suis sb ipam vrbē fanū patenti campofutuz. qd cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aiaduerteret vtriusq; pt] securitati sese ꝓsultuz recepit. Hz cū dicta die nicolaus i campū cū suis ꝓcessisset. atq; insultās vrbis menib⁹ vsq; ad portas cucurrisset. Rex vo ꝓcul ide ad mille passus cū exercitu ꝓsedisset. Libez vtriq; pti pstaturus campū frāciscus sine regi parū fidēs. sine gliam suā de q̄ p id tps haud dubie iactabaf i diserime adducere veri⁹. intra vrbē suos ꝓtinuit. Magn inter franciſcū t Nicolaū. nō emulatio mōvignit ob rei militaris gliam. cui⁹ primas ptes sibi vterq; arrogabat. verū t simultas ingēs ob veteres inimicicias q̄ olim iter Brachiū t Sforciā fuerāt. q̄z alter frāciſco p̄ alter nicolao nigr ac dux fuerat. atz idcirco nō tm hostes s vt inimici inter se bellū gerebāt. nec sb vno eodēq; p̄cipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus ex corpis breuitate pycinini nomē qd ytalica līgua puū sonat accepit. Hz q̄nto mediocritate statura ei⁹ iferior. tanto ai magnitudo supior. Pauca ei vba fuēt atz pauc compta. Hz q̄ mltaz ac magnaz rez sniam cōpbenderēt. in milites suos idulgēs. i amicos liberal'. in hostes dur⁹ t asper. dimicandi cupid⁹. q̄et] impatiens. glie auidus. t. picul' obeundis ꝓmpt⁹ ac secur⁹. plū ex occasione ꝓtin⁹ sumpsit. hostē celeritate p̄uenit excursione fatigauit. leuis armature. eq̄te magisq; pedite vtebaf. fortes atz asperos milites amauit. hostiū nūero deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū p̄imos t i gallia cysalpina t i reliq̄ ytalia triūphos ex hoste duxisset haud dubie rez gestaz magnitudie t glia mgro suo Brachio maior euasit. Franci⁹ aūt hone sto corpe fuit. t qd mediocritatē non paz excederet. amplo pectore. robustis mēbris t apte disposit]. facie grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. facūdia copiosus ingenio pcri. aio rez magnaz cupido. solers i mistrandis reb⁹. i laborib⁹ pferēdis insatigabilis. in occasionib⁹ ꝓspiciēdis acut⁹. t sagax i hostib⁹ fallēdis. vsut⁹ t vafer i psagiēdis euitandisq; dolis. ac hostiū ꝓsilijs puertēdis caut⁹ atz ꝓuid⁹. Raro nisi ex destinato cōflixit hostē. sepi⁹ obsidēdo q̄z decertādo cōfregit. peditatū i mag̃ precio habuit argento atq; auro cultos esse milites voluit. in exeq̄ndis cōsilijs celer ac pseuerās i oī renouāda p̄tia ai labor tollerātia. vsu exercitatione cōsilio mirifice instructo. qb⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaz ducib⁹ imētus sit. q̄ cū Nicolao de rei militaris p̄cipatu cōcertare posset. Nā cū scia rei militaris atz aucte pares videret. diu dubiū fuit. vter alteri añponendus esset. Hz hāc litē fugat⁹ paulopost nicolai exercitus. t in gens victoriaz franciſci cursus t mediolanen̄. fortuna i eū pleno cornu trāslata ꝓrsus diremit. Ceteruz fani expugnatoz cū rex difficillimā itelligeret. nō frāciſci solū magni t pitissimi duc] p̄tia defensi. verūetiā qvorbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaq; potuit. inde abiens in firmanū duxit quo in loco cū alexander franciſci frater eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuersis in eoz signis hostem intra vrbem repulit atroci pugna per muros facta t antemurale quod p̄vallo stabatvi capto. Deinde ad turrim palmaz composito agmine. pcurrenti franciſci epla reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac petro Brunoro inscripta. inter cetera ea vba continebat. ne ampli⁹ differētes. iam tandē cogitata maturarēt quapropter oīes de ꝓditione suspectos armis eḷq; t oīe suppellectile priuatos in vincula cōiectos in arogoniā misit t in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea cuz temeritatem ditōem fecissent in regnum suū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exercitu subsiterat transmissus. Sed priusq; illi aduētassent pycininus repentino franciſci aduentu inuasus p̄lio. fusus pulsusq; fuerat. Cuius in quo castra posita erāt. t oppidū ꝓmū dissipatos fuga fuauit. Franciſcus ea victoria simul t pfectione regis elatus picininū vndiq; veluti victor pcurrere t infestare cepit. Rogatus ab eugenio alfonsus eo reuerti. cū iam se itineri accingisset. noui regni motib⁹ domi retentus lupum virreū vrsinū garsiaq; cum non paruis copijs aduersus Sforciam misit. Interea nicolaus pycinin⁹ a philippo in galliā reuocatus frāciſcū filū cum p̄te copiaz in pyceno dimiserat. Qu⁹ Sforcias ad mōtē vlmum prius pugna superatum intercepit quā reg] auxilia ei aduenissent. Post hec iudouic⁹ aquilegien. patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam prestantem. cum magna equitum peditumq; manu a rege missum. omnibus copijs suis prefecit. cuius industria aufidam oppidum obsidione clausum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie apud cingulum oppidum contra franciſcum misse. Nam philippus cū frāciſco. reconciliatōem iā tandē mutilatā intellexiss Italianū Forlanū i reb⁹ bellic] late cognitū. q̄ pontific] ptes adiuuaret eo trāsmiserat. Cui cum patriarcha t vintimilius per rectam viam conīūgi non possent. Nā media loca franciſcus obtinebat magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciſcus e pyceno discedens in vrbina cem agrū sese recepit. p̄archa montē molonē obsedit atq; obtinuit. Deinde oppidum sancti angeli] vi expugnans diripiendū militi dedit. vintimili⁹ paulopost ab eo i regnū ad hiberna recedēs p agrū firmanus nō ꝓcul a mōte sctō cōstitit cui⁹ aduētū ꝓterriti oppidani. emissis oratorib⁹ deditōz fecere sitq; circūiecta castella. deide ad mōtē altū ꝓfect⁹. dies aliq̄t ibi māsit. Interi firmani priuatone fetā spe ꝓpinq; auxilia a franciſco defecerūt alexādro frē eū n̄ magna equitatus parte in arcē cōpulso. q̄bus t vintimilius t pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuscemodi esset. vt sola fame vinci posset: prenuntiis vrbis par/
tibus. ne descensus ex arce fieret vintumlius vti ꝙstituerat. in hiberna ꝙcessit. Seqnti āno alfonsus remū/
dū bullum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad pīarchā in pycenus misit. q̄ vbi cuz iacobo caynano i
eccie castra guenit. mox ytalianus forlanus mandāte philippo maria ꝙbensus ē. at post triduo iussu pa/
triarche apud Roccācontratā securi percussus. montē fabruz deinde cepere. ⁊ aliq̄t castella fridenco vrbina
ciū ꝓncipi erpuerunt. ꝫ cuz iā duo milia eq̄tuz a florētinis ac venetis missa. franciscī exercitum āuertissent.
philippus vo exercitu suo ad casale mai⁹ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex castris eccie i⁹bēte pontifice trāsierunt. Franciscus iam bello supioz mōtē aureuz ⁊ altez ei ꝓxim
castellus sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. ecciam foetune secutus. expugnauit ⁊ eiusdē oppidū
gradrariuz obsedit. Item rex alia pīarche auxilia misit. cuz quib⁹ ī pycenuz reuersus iacobuz caynanuz. p/
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianuz forlanū interfici iusserat capitali supplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignuz ab eo gestuz. donec frāciscus philippo recōciliat⁹ illius stipedia facturus
⁊ iā duz ꝯ venetos designat⁹ ex pyceno recessit. nā postea nō soluz arx firmana ꝫ ois ferme ꝓuincia ī ei⁹ po-
testatē facta ē. In asculo iosias nobilib⁹ ort⁹ parētibus admoduz adolescens iohānē franciscī Sforcie fra
trē magno aio iuuenē. ⁊ qui eā vrbē p oīne belli tps egregie defendisset. ꝙspiratione cum paucis inita in-
cautuz obtruncauit. Ꝫ cuz ⁊ ipe tiranuz ī pria gereret ī exitiuz actus ē ciuitas deinde sb eccia quieuit. Ce-
uis anno abbinc supioze idē iosias arcē quādā naturale situ munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cuz pleriscz latronib⁹
occupās ñ puas curas illi ppło ingesserat. q̄ res ei pax ꝓspē cessit. nā roderic⁹. s. nicolai cardīal⁹ ei⁹ puicie
legat⁹. obsidionē loco admouēs. postcz arce pont⁹ ē. captū ipm vinctūcz romā misit. ¶ In vrbino dux gē
tis oddo mīe colmmensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret ppłari tumultu interfectus est. Nicentoz nequicie ⁊ adolescentie sue corruptor protbo
notari⁹ carpensis nobili genere ort⁹. ꝫ ingenio pessim⁹. qui nuptis ac vginibus ēplurimis vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū vicioz peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidis
penas dedit cadauer eius in foz delatum defecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
usc̄z ꝓiugē ex columnēsi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im/
petū ꝓpagaret cōcubinā ex se pregnātez assimulauit exin Bernbardini cardensis agnati sui p̄clari copiaz
duas filiū tūc forte natum supponi ꝓ suo nutricīcz iussit fridenci noīe indito. ꝫ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimuz sustulisset couersa in eum cura fridenci aduc puez militie tradidit. in qua ille etatē vsq̄z
ad virilē pseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a ppło vrbinaciū princeps factus est. Clarus vir ⁊
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in administrandis rebus bellicis ꝙsiliū. nec in capescen-
dis periculis animꝰ nuq̄z defuit. nec vere factis qm fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforciā q̄ ad eū se receperat foztune afflatu iā pene deserlus ꝙstantissime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo detrū pdiderit oculū. ¶ Apud ariminū emilie vrbē sigismūdus malatesta sceleri-
bus insignis imperū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello
aliq̄diu secutus est. deinde sub eccles. stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuscia cōtra re
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex hui⁹ iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmunē pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
pycininū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abstulerūt eiusq̄z agrum ferro ⁊ igne vastarūt ipe cum auxilia vndiq̄z frustra imploraasset. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ꝙstituit. cui⁹ nondū ꝓces exaudite sunt. quāuis
spem ꝓcordie regis clementia nō paruā effecit. ¶ In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius hector arripuit. ⁊ ipe in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans baud alia rōne q̄z sygismūdus ab alfonso declarat⁹ hostis extra vni
uersalem pacē factus ē. Fabrianen. q̄ dudū tyrannidē oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi/
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccie impiuz redierāt. Multisq̄z post annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos invincula cōiecere exin tormē
tis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicō affecerūt. ¶ In aquila marsoz vrbe apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te
nuisset martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Biuus bernbardinus senen/
sis postcz ytaliā omnē xpi nome pdicando pagrasset. mortalis vite cursum pegit. eoq̄z in loco sepultus cla
rere miraculis affirmat. Fuit aūt bernbardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eoz. q̄ pa/
triam illi massam fuisse tradunt. cuius pueritie sui ibi nonulla rudimenta pegerit. cum essz mater ei⁹ massa
na ceteꝝ pater ac maiores sui longa serie inter n biles senenses habiti sunt vbi ⁊ ipe natus. ⁊ maiori ex p/
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operā dedit. ꝫ cum sepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xpi paupes substantia.
diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obꝛuauit. declinansq̄z maiores conuen-
tus. eoz ductor ac nigr effectus ē. qui fratres obseruantes appellant. maximuz autē ei studium in edocen-
dis pplis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. ⁊ doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat. ⁊
quasi alter paulus eēt vas electionis in admirationē ac reuerentia habitus ē. Tres euz ppli sibi pontificē
elegerī. vrbinas ferrariēses senēses. ꝫ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possz ytalie ꝙsulere vnā ītra vrbem cō
cludere ¶ Regnū iā neopolitanū ingressi ad felices alfonsi mirabilesq̄z rex cursus stilū conuertim⁹. Post bellū
nauale qō ipe cuz genuensibus infeliciter gessit. tanq̄z cognorit foztynā suū errorē. q̄ tanto principi moleste

fuisset. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduersissima fuerit fecūdissima facta est. nā pbi lippus mediolanensiū princeps vbi captiuū regem ad se ductum ⁊ se victorē longe minorē victo animū aduertit mox ex hoste factus amicus leberū esse regem iussit societatecq; secū equis conditionib⁹ facta eū magnis muneribus donatū a se dimisit. Isabella interea piunx rhenati lothoringie ducis. qui cū alfonso de regno contendebat ⁊ p id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat cū duobus puis filijs caietani venerat eaq; psidio firmata neapolim se pstulerat. Sz petrus arrogo frater alfonsi qui ex bello nauali cū pauc⁹ triremibus euaserat. repata in sicilia classe pter spem mutatus ab altera factione caietanor nocte p⁹fectus eo caietā ꝯtinuit ⁊ expulso hostiū psidio suū imposuit missis ad alfonsum nauibus que illum ex porrtu venerij aduicherent. Appulit paulopost caietā in eisdē nauibus. alfonsus deinde capuā petijt. que licet medio tpe ab ysabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuisset. virtute tñ iohannis vintimilij et⁹ loci pfecti in fide pstiterant. Ibi reimūdus nolan⁹ regulus alfonso recōciliatus est. mox scaphatū in insula sarni situ castriq; naris in deditionē acceptū. Isabella vbi se viribus alfonsi imparē se esse cognouit ab eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliscū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac pari numero pedit̄ ad eā misit. pfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot castella vi cepit. obsediscetq; capuā nisi iohānes vintimilius. dccc. equites quos regina ad eū transmiserat ex improuiso inuadens fudisset cepissetq;. Aggressus est tñ idē patriarcha iohānē anthonū principē tarentinū ad montē fusculū ac eius expugnatū in castris captiuū abduxit. eaq; demū lege dimisit vt frater eius quingentis equitibus stipēdia pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni psilio ⁊ amicis animis p regina belluz ꝫ interuenientibus simulatibus copias separūt. interea duor mensiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonsum facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfonsum statuit q; recōciliationis ad eū noticia peueniret. Erat alfonsus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab aduersa secutus in castris. cū sibi nunciatū ē hostes rupto inducias fedē aduētare sibiq; minime tutū expectare impetū. ob quā rē sublatis signis mox capuā se recepit. nō tamē absq; dāno suor qui postremū agmen duxere. Exin cū patriarcha auersaz sibi ad inhabitandū tradi ab Isabella peteret iacob⁹ impediret rursus inimicicie inter eos suborte sunt. ꝫ cū tranensis excepta arce alfonsum dñm appellassent ⁊ arx oppugnari cepisset. patriarcha cū exercitu eo pfectus obsidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Isabella rogatus et iohannes anthonius vsinus ⁊ multi alij se piunxerunt firmata obsidione cū iohannes anthon⁹ haud ex animo bellū gerere crederet ⁊ naues regis aduentare tranensibus auxilio narraret. verit⁹ patriarch ne intercluderet cū paruo naugio ingressus mare tanq; pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauigauit. deinde se romā contulit. milites eius sine duce relicti ad candolā se contulerunt. Arx deinde alfonso dedita est ⁊ iohannes anthonius ad ū reuit. Inter hec rhenatus e captiuitate dimissus cū decē triremibus neapolim venit ⁊ vocato a se iacobo candola ex eius psilio scaphatū petens in deditionē accepit. deinde in sulmonensem pfectus cū frustra vrbē obsedisset agrū vastauit incendio. nec alfonsus interea quiescebat. ꝫ albano ac celano agro subacto ad castrū vetus peuenerat in valle sublecina situ cui rhenatus oblata p militari more cyrotheca prelū indixit. accepit alfonsus. sed que sunt singulari certamine an collatis signis cū toto exercitu dimicandū esset se ad vtruq; paratū esse. Cuiq; rhenatus respondisset vniuersi certaminis cū toto exercitu fortunā se velle subire. rhenato renunciauit placere id quidē. sed qm̄ veteri more ei⁹ fuit qui p nocet̄ dies ac locū prelij dicere. se cū exercitu inter acerras ac nolā profiscisci. qui campus lata planicie vtriq; idoneus etē. ibiq; eū ad diē octauū prestolaturū. Hinc orta dissensione cū rhenatus locū in quo alfonsus esset ꝯstituendū diceret prelū impeditū est. Alfonsus in nolanū prexit. rhenatus in eū locū vbi alfonsi fuerant castra duxit exercitū. atq; ita suo satis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs castrū vetus subegit. Alfonsus in vallem cardinā p̄fectus arpanidū oppidum vi cepit. ⁊ marinuz boffam vallis dñm captiuauit. Casertinum regulū in fidez recepit. In lucaniā ducens oppidū anglū obsidione fatigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. tam quindecim milia equitū castris eius erant. quibus fretus absente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis castris vrbem obsedit. decem triremibus in portu collocatis. oppugnat⁹ vrbs magnis viribus. nec ciues seipos negligunt. Sed dum petrus paululū a castris speculandi gracia in littore vagat⁹ e carmelitano templo caput tormento ictus repente occubuit. vir apud omnes ordines gratiosus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis robore excellens. ad subeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu consternato exercitu eius diei dimissa est oppugnatio. Alfonsus vbi germani iacere truncū cadauer intuit exit Ad hec inquit ego te frater stipendia duxi vt esses q̄ mihi tuo sanguīe tuaq; nece regnū parares. recondiq; loculo corpus iussit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui post tempora nactus idonea dignum suo genere funus duceret. Sequentibus vo diebus cū oppugnatio repeteret tanta vis imbrū ceciderat vt necessario ab obsidione discessum ⁊ res in religionē sit versa. Exin caynarum oppidum tradente quodā milite multis oppidanis occisis ab alfonso receptū est. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex pelignis reuersus neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optime in mari sitā ad tutelam regie arcis vi expugnauit. deinde arcem ipam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorsus decerat in potestatem suam accepit. Alfonsus vero cum frustra obsessis auxilium ferre conatus eēt in lucanos trajiciens salernitanos totamq; ferme prouinciā ⁊ brutioz multos in dedicionem accepit. Iacobus aūt candola prestanti vir ingenio ⁊ a lrāz studijs non abhorrens atq; imprimis rei militaris peritus. qui sb brachio stipendia fecerat. dum castellum quoddam iacobi lagunisse oppugnare nititr catarri ꝫ ⁊ tussi corrept⁹ occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. si cōsta industria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi fides ⁊ in promisso constantia fuisset. Iohannes vintimilius ⁊ ipe p idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in potestatē recepit. Auersam ꝯs a rhenato deficientes alfonsum intro
miserc. qui arcem apprime munitam ⁊ forti ꝓsidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis in genti
bus exclusit ⁊ oppugnari quotidie iussit. Rhenatus ad anthonū candole filiū in apuliā profectus. cū nu
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerse cessari animaduerteret ꝑ caudinam vallem ⁊ deinde ab alfonso
qui occurrerat impeditus ꝑ transuersos montes sequente anthonio in nolanum descendit. nec tamen ob-
sessis apud auersam opem ferre ꝓsumpsit. cū alfonsus in castris illic potentior videret. Sed reuersus nea-
polim anthonium candolam de proditione suspectum ꝓprehendi ⁊ in carcerem retrudi iussit. quꝛres magꝫ
ei detrimento fuit. nam cum castra illius sub vrbem tumultuarent ducemqꝫ suū reposcerent anthoni⁹ dimis
sus est. qui ꝓtumeliam sibi arrogatam inquo ferens animo mox ad alfonsum transiuit ⁊ arcem auersanaꝫ
septimo iam mense obsessam ei tradi curauit. ꝑsuaso ꝑ epl'am tanto qui cū patre suo militauerat. ꝑfectusqꝫ
ibi presidij erat: descuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonso deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus est cū arcē proditione traditā. Ciues quoqꝫ consternati in alfonsi potestatem venissent. quo tpe et
calabrim adactis machinis ab alfonso expugnati sunt. ⁊ castellū padula ⁊ ante vsariam castra posita. Frā
ciscus Sforcia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraqꝫ oppida ꝑ id tempus i apu
lia obtinebat. quoꝛ custodiam cesari martmengo cū non paruo equitatu ꝓmiserat ipe in piceno agens. Ce
sar cum esset alfonso infestus bis extra menia troie pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga
in vrbem se recepit. nec multo post vicarū oppidum resistentibus oppidanis vi captū ꝑda militi permissa
femineaꝫ decus regio more seruatū. Alexander aūt francisci sforcie frater sub vrbem thetim reimundū can-
dolam ac riccū ⁊ iosiam cum copijs ad alfonsum euntes repente aggressus leui certamine fudit. riccium ac
iosiam preceps fuga saluauit. Reimundus interceptus est. qui cū esset anthonij candole patruus illū secō
ab alfonso alienauit. Venit ⁊ iohannes cardnalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinatū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonsus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopost capreas oppidū in insula eiusdē nomi
nis sitam tyberij quondam cesaris siue delicias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. simꝫ
qꝫ puteolos obsedit. qui aliqꝫdiu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoqꝫ quā vocant occanij recepta est. vigebant interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec spem aliam habebant qꝫ vel genuenses mari vel franciscum Sforciam cū anthonio candola auxilū ter
re. ri inuere allaturos esse. Quellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonsum ꝓfectus. si premium adsit vrbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligūt
viri fortes ducenti qui cum aucllo eiusdem fratre ꝑ ostensum aqueductum nocte vrbem ingressi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus signū expectat. illi in domum quandā ꝓueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua spō
te concrepuit ⁊ iam sol exortus erat. nec amplius qꝫ viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. q
nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existi
mauit alfonsius aut cesos esse qui missi fuerant aut metu exire non ausos. ꝓfectusqꝫ ꝓtius vrbem ab ea ꝑ-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad subditos casus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hostesqꝫ procul amouit. ingens vo pauor ⁊ ꝓsternatio eos cepit qui e puteo euaserant. nec re
gredi in puteū ne armoꝝ strepitu ꝓderent. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonsus vt vidit ni
hil a suis intus misceri desperatis rebus in castra rediit. Rhenatus tanqꝫ periculū expulisset relictis custo-
dibus ⁊ ipe in regiam concessit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos e puteo prodisse atqꝫ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit ad menia succurrit instaurat qꝫ prelū vt erumpendi animꝰ
latentibus acuat. Interea filius eius quē nominauimus incole a statione sua domū veniens pulsatis fo
ribus aperiri sibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant nescunt. vincit tandē ea sententia
vt reseratis paululū foribus manus ei injiciant cūqꝫ ꝓhensum tacere iubeant. ꝙ ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hostesqꝫ intra vrbem esse vociferat. ad rhenatū subito peruolat. quequeviderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓsiliunt primoqꝫ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimqꝫ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuersus im-
petum in hostes facit. alfonsus quo suis animos addat scalas admoueri impat. sed oppidani cā muri ptes
facile tuebant. ⁊ qui ꝑ scalas in captam turrim euaderent grauiū saxorū delectu obsistebant. dum pugnat
acriter obequitans menia alfonsius locū quendam neglectum esse aduertit. eoqꝫ celeriter scalas admoue
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter sauciati pugnā remiserant. partim
precipites e muro se dederant. Eratqꝫ rhenatus eas turrim recepturus nisi a tergo subito cū ingenti clamo
re hostes intecti terrorem intulissent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonsi militibus qui per
menia vrbem ingressus conscenso equo quē vacuū forte inuenit in hostem inuectus oppinionem ꝑbuit ꝓ-
xime porte capte atqꝫ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ꝙ cohortatus qui aderant in hostes fortiꝰ
ter irruens eoꝝ impetum paululum repressit. mox vo crescente hostū numero suos exterritos animaduertit
sensim referre pedem capit atqꝫ ꝑ diui ianuarij portam hostū compluribus in arcē regiam cū paucis se re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta atqꝫ ad ꝑdas discursus ē. a
cedibus tamen tpatum. Mox vo ingresso rege ⁊ prede quoqꝫ finis factus. Insignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta est quo annis antea mille ꝑ belisarium e gothoꝝ manibus
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. supra millesimū ab ortu saluatoris xpi. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigesimus. Postridie due ingentes onerarie naues a genuensibus misse cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura sub arcem concesserunt. rhenatumqꝫ omni spe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati pseuerabant. capuana. mōtana. regia. sed capuana pactis pau
cor d.erum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliqz to postea t montana tardius recepte sunt.
Rhenatus ad eugenū florentie morantem sese contulit. Exinde in gallia vlteriorem abijt. Alfonsus muni
ta neapoli aduersus anthonū candolam ducens ad carpenonū castra posuit. vbi cū facta pugnandi ab an
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani
mum addere consueui. tam pseutia mea terrorē adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. moxqz gale
am indui. signumq pugne dedit. certatum est aliqz diu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an
thonius ipe captus est. cui erroris veniā postulanti non modo ignouit alfonsus verū etiā oppida q a patre
accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis phumaniter habitis. nec quicqz ex anthonij sup
pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosqz subegit. Man
fredoniam t subinde arcem in potestatem recepit. omnesqz belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
qz regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in
gressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum t eugenū actū ludouicus cardinalis aquilegiensis t sua
virtute t pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modū
dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanū decernat appelletqz. Ferdinando regis filio cui rex
post mortem regnū destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamqz regno adijciat. Alfonsus con
tra eugenij auctoritati se subijciat atqz opitulet ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum.
Si qñ pontifex aduersus turchos aut afros bellum susciptat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnorū
suorū sub concilij ptextu basileam pfectos reuocet. nec patiat tres ex suis qui cardinales sub amedeo sub
andiensi creati fuerant reuertentes p cardinalibus suscipi habeiue. matricem ecclesiam ducalem atqz acu
mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Tracciit deinde in picenū alfonsus t que supra relata sūt
felici cursu prexit. Exinde domum redies cū genuensibus duce raphaele aduruo ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuesius recipet illos. nec
comeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream d. no darent.
ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia p matrem vintimilius. qui multa in a
pulis egregia facinora alfonsi gracia affecisset ad fontē populi nō pcul a theano quo tuti erant regni prin
cipes conuenire cū equitibus tricentis pfectus tanqz vnus ex purpuratis auctoritate maiorū interficere cō
stituisset. apud regem accusatus clā fugiens catāganū ditioni sue oppidū repetijt. extinctaqz regni lites ex
citare conatus nō solū vicinos proceres ß venetos t alios italie potentatus vt in regē arma susciperent t lit
teris t nuncijs inuitauit. ß frustra illi cuncta succedere. nā cum copijs rex aduersus eū profectus t crotanaz
vrbem t omnē ei reliquū agrū adem.t ipmqz in catātiano recluſum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Johānem vo nucerū qñ ptumatie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutus regno
excedere iussit. Secuta est paulopost pfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatū est. vnde reuersus non
multo tempore interiecto Fridericū impatorem t leonorā im patricem ex sorore sua neptem ad se venientes
tanto honore excepit qntus referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosqz magnifice ambos a se
remisit. Exinde qntus pacem vt pdictū est florentinis petentibus dedisset. cuz tū capta mediolanensi vrbe a
francisco Sforcia leonelli marchionis estēn. interuentu cū venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum
tamē in tuscia bellū gessit misso in eam expeditionē Ferdinādo filio. de quo satis inter res etruscas cōme
moratū est. Soluta est t pax cū genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe
remus. Ob quā rem cōmota republica genuen. Johannes philippus fliscа gente pgnatus cū quatuorde
cim altissimis nauibus in portū vsqz neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariasqz naues in
cenderet. ß repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montē cyrceū
sex genuensiū naues insecuta cū homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus
qntqz de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamē t regē concordia fieri non potuit. Sed cuz
genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticū vexans litus. etiaz vrbem
ipam vt relatum est oppugnare nō dubitauit t nunc maioribus viribus idem bellum repetit. Fuit autem
alfonsus cū Fridericus imperator ad euz venit annis circiter octo t qnquaginta natus. corpore gracili vul
tu pallido. ß aspectu leto. naso aquilino t illustrib⁹ oculis. crine nigro t iam albicanti ad aures vsqz pro
tenso. statura mediocri. cibi potusqz temperans. nec vino vsus nisi aqua multa pdon.to. litteris p omnem
etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus qntus latine praro loqueretur. bistorias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei abditū in philosophia. archana
theologie pscrutās. omnia de pscientia dei. de libero hois arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al
taris. de trinitate. de difficilimis questōnibus pcontāti t pīsto t sapienter occurrit. in responsionibus dan
dis qntus breuis t circūfusus. nunqz tamē diminutus. Sermone blandus tei suasqz. Summa ei cura ne qs
piam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit qz negare. Fuit religioni. rem diuinam diligēter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta t altaris ornamenta ea parauit quibus ppari alia nulla queant. Se
ram ac domesticam suppellectilem auream t argenteā admirabilē t incredibilē composuit. margaritas, vtio
nes. adamantes ceterosqz lapides pciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit t aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atqz aureis pannis ornauit. Vestiuit seipm nitide magis qz pciose.
serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnā vite sue partē consecrauit. In bello seuerus t
asper. in pace clemens ac mansuetus. pepcit facile his qui contra se arma tulerant. humanū sanguinem in
uitus fudit. scelera tū odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnū quod multis antea seculis
spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumqz reddidit vt quacunqz iter habeas nullus pdonuz met⁹

adsit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra vrbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui p- cul inspiciat sublimes esse arces ꝑ mare vadentes arbitret. Edificauit plurib⁹ in locis. ⁊ in neapoli supra expugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝑ remotum anno ab hinc ſcdo passus est. toto ferme regno quale nec nostra nec patrū nostroꝝ memoria visuꝫ auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanc̄ scis/ mate perijsset. Cara ciuitas absc̄ insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominuꝫ inter cadentia tecta pe riisse ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes discisse dissiectec̄ st. nec tēplū i ea vrbe lesionē nō sensit. ⁊ hodie iam ciuitas ferme refecta est ⁊ ciuū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum no strū veluti sidus q̄dā pfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit c̄ breuissime velut in epilogo p̄clara facino ra percurrere. c̄uis temporis a nobis recepti pleraq; modū excedant. ex quibus illustriora buiusce modi sūt. Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hispania regna suscepit cū alic̄ diu sapiē/ ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina dissuadentibus amicis expeditio- nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū ducē andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam pu niuit c̄ coercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliscū alexan drie patriarchā magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deuictam et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim c̄uis rhenatus ⁊ magnus ineesset popul⁹ expugna uit. Johannē fratrem nauarre regē in hispania laborante armis adiuuit. Massiliā insignem ꝑuicie ciuita- tem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō tinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Boforiū prouincie regem cū copijs ad uentantem in ꝑrimo littore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdē barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem voluit leges pacis accepit. Franciscum Sforciam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien te ꝑ suos duces turcbis infestus non parua eis damna intulit Bis florentinos ob res gallicas armis affli xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est ⁊ admiratione stupor⁊ digni⁹ quod pre lio nauali a genuensibus vt ante diximus supatus ⁊ in philippi mediolanensium ducis captiuitatem ad- ductus mox liberatus potentissimo regno potitus est ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga philippum gratus inuentus vt ab illo sup̄ma voluntate heres sit nuncupatus. Vera gothoꝝ soboles ex quibus deriuatum esse regū. hispanie sanguinem vnde alfonsi origo est haud quac̄ ambigunt. Illis ⁊ pre lio vincere ⁊ regna sibi subiicere proprium fuit. quoꝝ vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filius genuit. q̄ndo ⁊ ipe aragonias Catbaloniam Valentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. ⁊ magister ytalice pacis fact⁹ hispa nicarum quoc̄ rerum moderatoꝝ et arbiter esse videtur.

Declaratur⁹ sitū ymaginēq; germanie in sequēti tabella depictā. occurrit dictū strabonis libro septimo. germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. coloreq; flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus ⁊ uiuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse videnť. cū eos gallorū frēs eloqui voluerūt. legitimi eīn frēs romano simone germani dicūtur. Est aūt germania a vetustis rerū scriptoribus multū neglecta. qr tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludib⁹ inuia. barbarico ⁊ pastorali ritu. nec nisi ad claror animū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydolor cultu. religio neq; catholica mihor facta. quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē. habēs ab oriēte sarmatas ⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ sinū balti cū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen⁹ danubi⁹ albis alijq; innūerabiles ⁊ memorandi. Rhen⁹ inq; fontes habet in monte septimo altissimo alpiū tugo. In cuius vicinio ꝓdeūt rodanus galliā lugdunēsem narbonensemq; alluens. Siliter padus ytaliaz rigans. Ticinus qui padū ꝓpe papiā influit. Athesis q; per agrū tridentinū veronēsemq; tandē in adriaticū mare exonerať. Defluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēsemq; percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Horaq; duos lacus ꝑclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellenses vocatos Relinquēs in medio constantiā vrbē concilio martini q̄nti insignem. Deinde flexuoso littor amfractu. varijs montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisq; recessibus alueū suū excauat. Iterq; per augustam rauricā hodie Basileam nobilē vrbē defluens. resistentia sibi littora rodit. alueosq; sibi nouos magno accolar damno querit. Argentināq; Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Limago. Mosella. Nasa aliisq;. In oceanū germanicū multis hostijs effunditur. factis insulis. quarum alique a frisijs. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. ¶ Occurrit secūdo danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnebe vbi caput hercinee siluе. in villa vulgo Boneschingen latine danubij loco. fluit autez ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dictas Vlmā vsq; celebre sueuor oppidū. Ibiq; auctus blauio hylaro aliisq; fluminib⁹ statim nauigabilis efficitur. per innumerasq; lapsus gentes. nobilissimasq; ciuitates alluēs immenso aq̄rum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusq; eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. vastis sex ostijs euoluitur. ¶ Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiaz a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemq; per scopolosos recessus siluе bohemice penetrans Missenā inclitam orbem. Magdeburgūdumq; ast alias marchie et saxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe bamburgā influit. ¶ Sunt item alij amnes clarissimi. quor fontes breuitatis gr..a omitto. ¶ Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danubij inquilini siluam nigram nominant. scōm pomponiū mellam dierū sexaginta iter occupās maior ⁊ notior alijs. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomia prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite eīn ortus sui vsq; ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen siluе nigre obseruat. a ripis vo Necari vsq; ad menū flumen vulgo nomen Otenwald. a Meno vo vsq; flumen Lonam prope Confluentiā westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad orientem. diuidensq; franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium ⁊ in modum circuli vt in sinū recipit bohemiā postea in montibus Morauie percurrit per medū pannonior a dextris. ⁊ polonor a sinistris. vsq; ad dacos ⁊ getas. aliud atq; aliud nomen sibi vendicans. ¶ Est autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio societateq; romanor. tū sacra religione ad eas humanitatē est redacta. vt quēadmodū numa pompilius ferocē. indomitūq; romanū populuz religione ⁊ iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbararz vicinarūq; sparsa congregauit imperia. ritus molliuit tot populor discordes ⁊ feras lignas. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemq; eis dedit. ¶ Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxq; nemora opaca frumentorū omnis generis habundantia. vinifere colles. amnū fontūq; vbertas. totā eam perfundens. vndiq; negociationibus. cōmercioq; potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neq; ingenijs. ritilas. viris. precipue i re bellica alicui nationi cedens. Metallorum item olim fertilitate nullis cedit terris. Vnuersa eīn ytalia. gallia. hyspania item alie atq; alie nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum stannū habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine externis auxilijs. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit. Plura ⁊ immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

MITNACHT
WILDE APPEN
NORWEGA
VSLANT
IBERNIA
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
GRVNLAND
RVSSIA
FINLAND
SWEDEN
Nogradum
Pleſco
Ruga
RVSSIA
GOTLAND
MARE GERMANICVM
LIVONIA
Melbing
Scania
Iutlandia
SCHONLANDT
Femern
Hamburg
Lubick
Rostock
Grispalt
POMERN
Danzig
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Vistula ſl
LITTAV
LVNDEA
HOLAND
Traiectum
Monſtr
FRISIA
Albis fl
Viſurgis fl
Ysenga fl
MARCHIA
Stetin
Varta
Prug
Antorf
Calis
FLANDRIA
Tibulli fl
Lodui
Mosa fluuius
GELRIA
Colonia
WESTVALIA
OCCIDENT
Aquiſgranu
Francfurt
GERMANIA MAGNA
NOR
MAIDIA
PICARDIA
BRABANCIA
FRANCIA
MARCHA
SAXONIA
Warſe
SLESIA
Boſem
POLONIA
MOSOVIA
TARTARIA
ORIENT
Luzelburg
Trier
Marburg
Braunſchweick
Magdeburg
Palatina
Erfort
LVSACIA
Reſſa
BRITANIA
Moſella fl
Mens
Speier
Merus fl
Heidelberg
FRANCONIA
Frankfurt
Habipolis
Sala fl
MIXIA
Egra
Leiptzig
Goritz
POLONIA
Lemberg
WALACHIA
Orlens
Sequana fl
Mare
Argentina
Bamberg
Nurnberg
Tirſen
Cracouia
Liger fl
Nicenus fl
Prag
BOEMIA
MORAVIA
WVRTZLANT
TRANSILVANA
BVRGVNDIA
Baſilea
Sulm
Floring
SWEVIA
Vlma
Danubius fl
Lucern
Lion
Rodano fl
Veſontz
Bern
Limag fl
Zurich
Conſtantia
SVEVIA
Ratiſpona
BAVARIA
Baſſau
Steyer
AVSTRIA
Wienna
Noua ciuitas
Tybiſa fl
Waidem
Sibenburg
Conf
Rhenus fl
SVEITZER
Iſara fl
Augusta
Lucus fl
Momchen
Salzburg
Enos fl
Mur fl
VNGARIA
Veſperin
Ofen
Ludenburg
Belgrad
Aruno
Druentius fl
Athesis fl
Villach
Drauus fl
Bettau
Cilh
Save fl
TVRCHIA
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Triest
Vincentia
Verona
Venetia
Padua
Janua
MITAG
Zeng
Ragus
ALBANIA
Andranopolis
Conſtantinopel

Best nunc studiose lector finis libri Cronicarum per viam epithomatis ⁊ breuiarij compilati opus q̃der preclarum. ⁊ a doctissimo quoq; comparandum. Continet em̃ gesta. quecũq; digniora sunt notatu ab initio mũdi ad hanc vsq; tẽporis nostri calamitatem. Castigatiq; a viris doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad intuitũ autem ⁊ preces prouidorũ ciuũ Sebaldi Schreyer ⁊ Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Anthonius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamẽ viris mathematicis pingendiq; arte peritissimis. Michaele wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff. quarũ solerti accuratissimaq; animaduersione tum ciuitatum tum illustrium virorum figure inserte sunt. Consummatũ autem duodecimo mensis Julij. Anno salutis nr̃e. 1493.

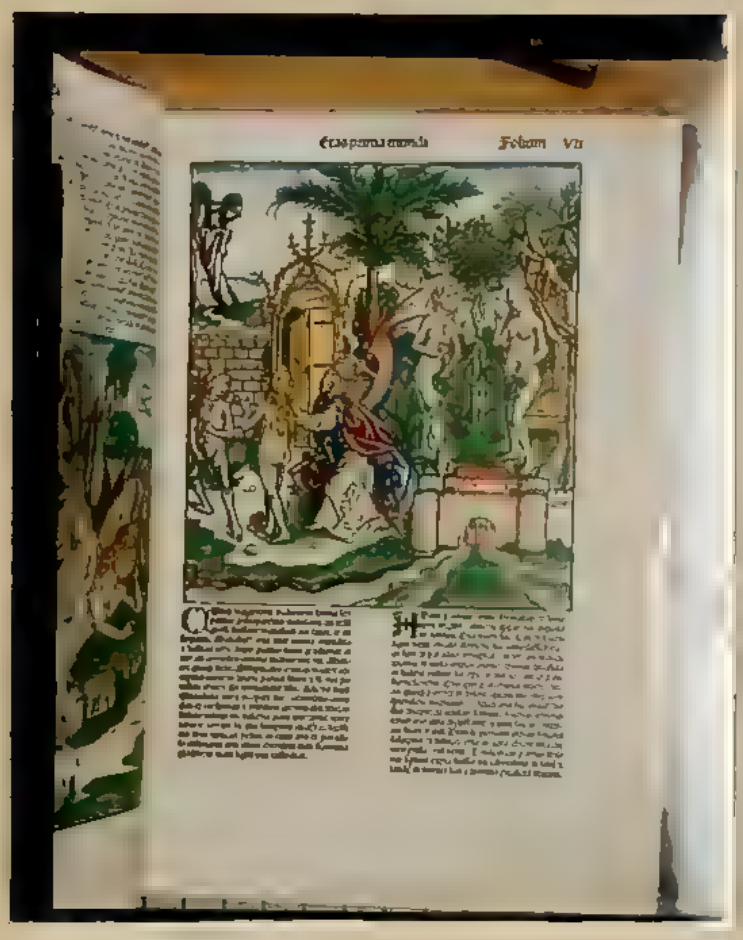

FERRARI

FERRARI COLOR

PHOTOGRAPHIC COLOR SPECIALISTS
VISUAL MARKETING SERVICES

2574 21st STREET
SACRAMENTO, CA 95818
(916) 455-8224

Fuji Professional

(Early Views Case Labels)

Registrum Huius Operis Cronicarum et Ymagibus ab Incicio Mundi. **Dr. Hartmann Schedel. Nuremberg: Anton Koberger.**
1493.

Schedel's work is one of the most important early books published in Europe. Printed in 1493, the "Nuremberg Chronicle" as it is better known, was a history of the world written in Latin. Many of the book's 1,809 illustrations are some of the very first elevated city views. The famous German artist, Albrecht Durer, worked as an apprentice in the workshop that produced these woodcut prints. Seen here is a hand colored view of the German city of Nuremberg.

California: A History of Upper and Lower California. **Alexander Forbes. London, Smith, Elder and Company.**
1839

Alexander Forbes' book was the first publication in English to be totally devoted to California. Shown here is an early view of the San Carlos mission at Carmel.

Bemerkungen aus einer Reise um die Welt. **George Heinrich von Langsdorf. Frankfurt am Main, Freidrich Wilmans.**
1812

Engraved book plate from the German naturalist's *Remarks and Observations on the Voyage around the World*. This is the earliest known view of the San Francisco Presidio.

**
fc 093
B9

January 27, 1955

TO AMERICAN OWNERS OF COPIES OF THE
1493 LATIN OR GERMAN NURNBERG CHRONICLE:

At long last I am sending you the delayed tabulation on the "Pope Joan" page of the Nuremberg Chronicles. This report and tabulation covers 159 copies of the two editions. The summary at the end of the report confirms Ellen Shaffer's statement that about three-quarters of the "Joan" pages are intact.

There are several interesting things about the "Pope Joan" issue. The story was universally accepted throughout Europe for so many years. Later, a number of books were written on the question, including (1) Florimond de Raemond's "Erreur Populaire de la Papesse Iane" (Lyon 1595), (2) Cooke's "Pope Joane" (1610), (3) David Blondellus' "De Ionna Papissa" (Amsterdam 1657), (4) Settle's "The Female Prelate" (1689), (5) Spanheim's "Histoire de la Papesse Jeanne" (1758), (6) La Haye's "La Papesse Jeanne" (1778), and (7) Johann Dollinger's "Papstfabeln des Mittelalters" (1863).

Another observation interesting to me is the reverence for the printed word shown by the owners of these ancient volumes. Very seldom was the picture and text cut out or completely eradicated. More frequently these were inked through with a few lines and marginal notes were entered to express disbelief with the report. In one of the German editions, the manuscript reads: " Es ist erlogen daeron soll man es nicht lesen". In more recent years we have noted this "reverence for the printed word" among the Chinese, who formerly would not use an old newspaper for wrapping anything unclean. It is interesting to see that our own ancestors hesitated to deface books. Librarians will probably wish there were some of this spirit remaining still in the younger generation.

May I take this opportunity to thank you for your help in making this Census. If Ellen Shaffer should publish a second edition of her Monograph on the Chronicle, she may find some of this data interesting.

F. A. Gilfillan
School of Science
Oregon State College
Corvallis, Oregon

CENSUS ON THE NUREMBERG CHRONICLE

F. A. Gilfillan

August, 1954

LATIN EDITION : 1492

OWNER	PERFECT PICTURE	PERFECT TEXT	EXCEPTIONS
1	x	x	
2	-	-	Picture slightly scratched and name erased. Part of text scratched out.
3	x	x	
4	-	-	Picture cross-hatched. Text cross-hatched. Marginal Manuscript.
5	-	x	Picture face crossed through.
6	-	-	Picture crossed. Text crossed. Marginal Manuscript.
7	x	x	
8	x	x	
10	x	x	
11	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
	-	-	Picture scratched off. Text crossed out.
12	x	x	
	x	x	
13	x	x	
14	x	x	
15	-	-	Picture rubbed with ink. Text crossed with ink lines.
16	x	x	
17	-	-	Picture crossed with thin lines. Text similar. Marginal manuscript.
18	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
19	x	-	Text crossed with two lines
20	x	x	
21	x	x	
22	x	x	
23	-	-	Picture crossed through. Text similar. Marginal manuscript.
24	x	x	
25	x	x	
26	x	x	
	x	x	Marginal manuscript.
27	-	x	Picture blotted out with ink
28	-	-	Picture face and mitre and child erased. Text badly damaged. Holes mende
29	x	x	
30	x	x	
	x	x	

REF	PERFECT PICTURE	PERFECT TEXT	EXCEPTIONS
31	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	Marginal Manuscript
	x	x	Marginal Manuscript
	x	x	
32	x	x	
33	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
	-		Picture cross-hatched, along with other portraits on page.
34	x	x	
35	x	x	
	x	x	
36	x	x	
	-	-	Picture blocked out with ink. Text simila r.
37	-	x	Picture scratched out with ink.
	x	x	
	x	x	
38	-	-	Picture from German Edition pasted over. Formerly something pasted over text. Marginal Manuscript.
39	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
40	x	x	
	x	x	
	x	x	
	x	x	
41	x	x	
	-	-	Page missing
42	x	x	Marginal Manuscript
44	x	x	
45	x	x	
46	x	x	
	x	x	
47	-	-	Picture inked out and covered. Text similar.
48	x	x	
49	-	-	Picture has few holes. Text similar.
51	x	x	
	x	x	
52	x	x	
53	x	x	
54	x	x	
	x	x	
	x	x	
	-	-	Picture crossed. Text similar. Marginal Manuscript.
55	-	?	Picture cut out.
56	x	x	
57	x	x	

LATIN EDITION (continued)

OWNER	PERFECT PICTURE	PERFECT TEXT	EXCEPTIONS
58	-	-	Picture inked out, but ink faded. Text similar. Marginal manuscript.
59	x	x	
60	-	-	Smeared gray-black. Text crossed out.
	x	x	
61	x	x	
	x	x	
62	x	x	
63	x	x	
	x	x	
	x	x	
68	x	x	
101	-	-	Picture partly defaced. Text partly erased. Marginal manuscript.
102	x	x	
104	x	x	
105	x	x	
106	x	x	
107	x	x	
108	x	x	
109	x	x	
110	x	x	
111	x	x	
112	-	-	Picture inked with four lines. Text encircled with ink line.
113	x	x	Marginal manuscript.
114	-	x	Picture lightly cross-hatched.
115	x	x	
116	x	x	
117	x	x	
119	x	x	
121	x	x	Marginal Manuscript
122	x	x	
123	x	x	
124	-	x	Picture covered by pasted paper. Text similar. Marginal manuscript.
126	x	x	

GERMAN EDITION

4	-	-	Picture once had paper pasted over. Name crossed out. Text similar. Name crossed out in table-of-contents
5	-	-	Change made in name over picture. Marginal manuscript.
17	x	x	
20	-	x	Picture blacked out.
25	-	-	Whole leaf missing
31	x	x	
	x	x	Marginal manuscript
	x	x	
33	x	x	
39	-	?	Child blotted out and ink on Joan's face.
44	x	x	
50	x	x	
51	x	x	Infant inked out. Three lines inked out. Marginal manuscript.
53	x	x	
	x	x	
64	x	x	Marginal Manuscript

LATIN EDITION (continued)

...NER	PICTURE	TEXT	EXCEPTIONS
67	x	x	
68	x	-	Text crossed X X X X
67	-	x	Infant erased leaving blank space. Marginal manuscript.
69	x	x	
70	x	x	
71	x	x	
102	x	x	
103	x	x	
108	x	x	
118	x	x	
120	x	x	
121	-	-	Paper pasted over both picture and text
125	x	x	
127	x	x	
128	x	x	
129	-	?	Face scratched
	x	x	

OTHER EDITIONS : ALSO IRREGULARITIES

44	x	x	The 1496 Edition
54	x	x	" 1496 "
105	x	x	" 1496 "

SUMMARY

LATIN 1492

	LIBRARY	PRIVATE	TOTAL
Perfect and unmarked	77	16	93
Perfect but marginal manuscript	4	2	6
Defaced in some way, picture, text, or book	22	4	26
	103	22	125

GERMAN 1492

Perfect and unmarked	13	9	22
Perfect but marginal manuscript	2	0	2
Defaced	8	2	10
	23	11	34

GERMAN 1496

All three perfect

	WROTE TO:	REPLIES FROM:
Libraries	79	74
Private Owners	44	29